ספר

נחלת צבי

על

חמשה חומשי תורה

דברי מוסר מהזוהר הקדוש הנגלות הפשוטים בלשון אשכנז.

נעתקים ונלקטים. להשקות צאן קדשים ברהטים · ממים חיים בארות עמוקים. מכתם פז מזוקקים. מדבש מתוקים. מזוהר יקר אשר חיבר הארם הגדול בענקים. התנא האלהי ר׳ שמעון בן יוחאי זצ״ל וחבריו הצדיקים. להאיר עיני עברי״ם אשר בה׳ דבקים. להודיע מעלת התורה ומשפטים ישרים וחקים. ומעלת בעלי תשובה ועושי צדקה ומשפט לעשוקים. ומדרגות הנשמות אשר מכל מום מנוקים. מאירים מאדירי השמלים וברקים. זו ונוגה נאה מפיקים. ועונש הרשעים אשר לכבם מיראת ה׳ רחוקים. ועיניהם מתורה הקדושה מסלקים. ולבם בריא אולם תקיפים וחוקים. איך ילהיבו בלהב אש דולקים · ונפשם בתוך הקלע נפקקים ונזרקים. ומספר החיים מחוקים · על כל פרשה ופרשה להגות בו דבר יום ביומו ובין הפרקים · הוציאו לאורה הה הדרשן הגדול מהור״ר הירש נר״ו בהר״ר ירחמיאל זצ״ל חאטש מקראקא בן המנוח הרב מהור״ר יוסי זצ״ל מבינא. ובזכות זה ירצה האל כקרבן נהשון. ויצילנו מכל רפשון. ותבנה בית קדשנו ותפארתנו במהרה בימינו · אמן סלה:

וליוקר מציאותו נדפס מחדש עם כמה (מעלת נוספות יקרות ומועילות) כמבואר (בשער השני) ובאין מחסיר דבר מהנדפס מלפנים

באמשטרדם

ספר

נחלת צבי

חלק ראשון

דיזי (דבׄרי אוסר) פֿון (זוהר הקדוש). החבן איר אעתיק גיוועזן חוג גקזיבן דיח (דבׄרים פטוטים). לו אחכן טרייקען דיח הייזיגי גאיין. די קוועזעדיגי וואטר פֿון טיפֿי ברונן וואס זיינן ויסר חז האניק. חוג גיזייטרט חז גיק גחזד. וואס דט הט גאחכט דר געטזיבֿר **תנא רבי שמעון בן יוחאי**. איט זייני הייזיגי חבֿריק. לו דר זייכטן דיח חויגן פֿון (עבֿריק). וואס זיינן בהעפֿט חן גאט. חוג (חוריע) לוח זיין דיח (אעזות התורה) חוג חירי (חקיק חוג אטפטיק) וואס זיינן רעכֿט פֿחרטיג. חון דיח (אעזות) פֿון (בעזי תטובֿה) חוג טוען (לדקה). חוג די (אדרגות הנטאות) וואס זיינן ריין פֿון (עבֿירות). וויח זייח זיינען העבֿר חז דיח אזחכֿיק פֿון היאז. חוג דעם עוכט פֿון רטעיק וואס זיינן וויט פֿון (ירחת ה'). חוג פֿון זיין (תורה) טוען זיי אפ קערן. חוג זייער החרז חיז חין דעם גיטטחרקט ווי זיי ברעגן חין פֿזחק פֿייער פֿון (גיהנק). חוג זייער כפֿט ווערט ווערן גיוואחרפֿן חין (כף הקזע). חיז חזן גיטטעזט גווחרן חויף חיטזיכֿי (סדרה) פֿון וואך. דחט החט (אחבר) גיוועזן (הרבֿ הדרטן הגדוז צבי הירש זל"ז בהר"ר ירחמיאל זל"ז) חאטט אקראקח בן האנוח הרבֿ אהור"ר יוסי זל"ז אביכח). ובזכות דעם זערכן ווערט הט"י בווייזגן חוג פֿחר כעאן חונזרי (תפֿזות) חין זיין (בית האקדט). וואס ער ווערט חונז בויחן. באהרה ביאינו חאן סזה:

מיר החבן דיזן טייערן ספֿר גידרוקט פֿון דחט נייח. איט (כאה אעזות) וואס ניט גיוועזן חיז חין דיח ערטטי וואס טוין פֿון פֿיז ייחרן פֿר בייח:

א איר החבן דח חריין גיבראכֿט חזי גחכזי (אחאריק) חויך חנדרי פֿיז ווערטר וואס גיפֿעהזט החט חין די ערטטי. חוג חיזונד החבן איר חזי (אחאריק) חויך חנדרי (חסריק) חזט גיטטעזט חויף זייער חרט.

ב דיח (פסוקיק) פֿון תנ"ך חויך חנדרי ניט גיווייכזיכֿע (זטון הקודט) ווערטר וואס דח גיבראכֿט ווערט. החבן איר גטטעזט חויף עבֿרי טייטט.

ג איר החבן גיטטעזט זוויטן חיטזיכֿט בזונדר (ענין) איט חיין (הפֿסק נקודה) חדר זוויח (נקודות) בכֿדי וחזן קענן פֿר טטיין. גחר דחט גאיין. גרויט חוג קזיין.

נדפס בתכלית ההידור והיופי. וכאשר נדפס מלפנים

באמשטרדם

בשנת נ̇ח̇ל̇ת̇ צ̇ב̇י̇ לפ"ק

ספר

חלק ראשון

הקדמת המחבר

כה תאמר לבית יעקב

ידוע הוא ומפורסם בְּמִדְרָשִׁים בשעה דאס הקב"ה האט זיך בוויזן אן הר סיני אונ געבן צו ישראל דיא [תורה הקדושה], דאס זיא איז אייטל [שמות הקדושים], אונ איטליכש ווארט ווייזט אויף גרויסי סודות דש דעשט וועגן האבן זיך אן זייא מקנא געוועזן די מלאכים. אונ האבן געבעטן רבש"ע תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם ווען גרויסי סודות קענן נאך אונז צו זיין ניט צו נוצן, דען ווען גלייך עס שטייאן פיל זאכן דאס זיינן ווי אין סיפורי מעשים איז עס נאר איין משל, דאס ניט איטליכר זאל פר שטיין דיא גרויסי סודות. וויא דער זוהר שרייבט [בפרשת בהעלותך] ווער עס זאגט דיא תורה ווייל נאר ווייזן דיא זאך אליין פאר איין [סיפור דברים ח"ו] וויא איין מעשה בוך. אונ דרום ווייל דיא תורה איז בְּדֶרֶךְ נִגְלֶה וּבְדֶרֶךְ נִסְתָּר דהיינו דיא סודות זיינן פאר שטעלט [בדרך נגלה] האט הקדוש ברוך הוא גזאגט צו משה רבינו כה תאמר לְבֵית יַעֲקֹב די [המוני עם] אונ נשים מיט זיי זאלסטו לערנן נאר דען פשוטו. אבר וְתַגֵּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל צו די לומדים בעלי קבלה זאלסטו מגלה זיין די סודות. אונ ווארום שטעלט דער פסוק [כה תאמר לבית יעקב] אונ דר נאך [ותגיד לבני ישראל] צום ערשטן די גמיינע לייט די לערנן נאר די [פשוטי תורה], צו ווייזן ווען גלייך זייא ניט פאר שטייאן דיא גרויסי סודות אונ איר כוונה איז [לשם שמים] ווי דיא תורה אייכט, איז דאך איר שכר גאנץ גרויס, ווי אויך [באתן תורה] האבן [כל ישראל] דען כבוד פון הקב"ה גזעהן, ווי דר פסוק זאגט וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אונ אזו אויך [תורה שבעל פה] האט ווען משה האבן דענם מאן דש הקב"ה זאל די [משניות אונ גמרא ואגדות] אלס בכתב געבן, האט הקב"ה ניט געוואלט פון וועגן איר גרויסי מעלה, דיא תורה שבעל פה איז נאך מער גליבט אז תורה שבכתב, וויא אויך דיא גמרא זאגט אין עירובין [כי טובים דודיך מיין] אונ הקב"ה האט מיט ישראל כורת ברית גוועזן אויף די תורה שבעל פה ווי דר פסוק זאגט (כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַתִּי אִתְּךָ בְּרִית וְאֶת יִשְׂרָאֵל) דרום ווייל דיא תורה שבע"פ איז אייטל גרויסע סודות אונ פאר בארגענע זאכין פון די אוצרות הקב"ה. און נאך דען חורבן דאס ישראל זיינן פאר טריבן געווארן אין גלות, וואלט ח"ו די תורה פאר געסן געווארן. האט מען פון הימל מסכים גוועזן דש מען הט געשריבן די משניות און גמרא, דר קיגן האבן זיי די סודות אלי פר שטעלט דרום געפינט מן משפט אין דר גמרא מעשים דש זיינן ווידר דעם פר שטאנד פון מענשן. אונ איז נאר איין משל דען עס זיינן גרויסי סודות, אונ ווייל דיא תורה האט זיך מתמעט געוועזן האט דער עולם קיין קיום גיהאט ווען מען האט ניט דיא סודות גלערנט, האט הקב"ה געשיקט [ר' שמעון בן יוחאי] מיט זייני חברים מגלה צו זיין דיר עלטי סודות. אונ דרום האט אויף זיא גזאגט וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ ר' שמעון מיט זייני חברים ווערן לייכטן אז דאס גרויסע ליכט דאס דא איז פאר בארגן געווארן (בששת ימי בראשית) דאס דיא זון איז נאר איין טייל פון דרייא הונדרט פינף אונ פערציג טיילים פון דעם זעלביגן ליכט אזו גרויס איז איר שכר, אונ אזו ער אונ זייני חברים האבן זיך איין גמאטשט דעם זוהר מגלה צו זיין, האט אים הקב"ה רשות געגעבן, אונ אלי (ישיבות של מעלה) אונ דיא אבות אונ משה

אהרן

הקדמת המחבר

אהרן דוד שלמה אליהו מיט זייא און אלי מלאכים אונ אלי נשמות כדי דאס מיט דיא סודות זאל דער עולם קענן איין קיום האבן. אונ דער זהר איז ווידר פֿר בארגן גווארן ביז עס ווערט דיא זמן גאולה זיין, דען דיא גאולה קאן ניט אנדרש קומן אז דורך דיא קבלה, אונ דער זהר איז גגליכן צו דיא (תיבה) פֿון (נח) דאס אלרלייא מינים זיינן דרינן געווען. אזו איז דער זהר אלס כולל פֿון אלי (נשמות אונ אורות), אונ דרינן איז צו וויסן דיא גרויסע מעלה פֿון דער תורה אונ פֿון לומדים, ובפֿרט פֿון דער יראה. דס קיין סדרה איז ניט דס ניט דרינן זאל שטיין גרויסע (מוסר אונ יראה) אונ (מדרגות הצדיקים ובעלי תשובה) אונ פֿון (תפלה וצדקה ומעשים טובים) אונ דער גרויסר (עונש) פֿון דיא רשעים דיא ניט נייגן אירי אוערן צו דער תורה. נייארט דר זהר איז גישריבן גווארן דיא סודות צו וויסן די (מעשים ומוסר ויראה). דאריבר ווען איין גמיינר מן גלייך האט איין זהר אונ וויל דרינן לערנן וואס ער בדארף איי ער וויל קלויבן אונ זוכן [מוסר ונגלות אדר דברים פשוטים] לאזט ער עס בלייבן. דרום איז דס ספֿר גשטעלט גיווארן נאר דיא [נגלות מוסר ומעשים ודרך פשוטו], אונ אויך האב איך געזעהן איין טייל פרטיות די ניט שטייען אין זהר דיא מן האט ניט געפֿונן דרויף (והם פ' מטות ומסעי ומה כי תבא נצבים ברכה). אונ איין טייל פרטיות זיינן גאנץ ווייניג אונ זיינן אייטל סודות. דרום האב איך געזעהן צוא שטעלן אין איטליכר פ' פֿון אנדרי ערטער אין זהר וואס דא קער נאך דר פ'. כדי דס עס זאל זיין אוף איטליכה פ'. דען ווער דא ניט ווייס הט דרינן צו לייאנן אן דר וואכן זאל ער אן שבת לייאנן אלי מאל זיין סדרה זיך צו דר וועקן [ביראת הקב"ה]. ובפֿרט דס דר זהר שרייבט פֿיל מאל ווען דיא [נשמה יתירה] פֿון שבת קומט ארויף, פֿרעגט מן זיא וואס זיא הט אונטן גילערנט. אונ ווען זיא ברענגט ארויף [חדושי תורה] קריינט מן זי. אונ זיין פֿאטר אונ מוטר ווערן זעהר גקריינט מיט גרוסה תענוגים אונ קרונן אין ג"ע פֿון זיינט וועגן. אפֿילו זיין שווער איז זוכה בעוה"ב צו גרוסן כבוד זיינט וועגן וויא עס שטייט (פ' נשא). איטליכר מענש צוא טאן [לכבודו ולכבוד אבותיו בעוה"ב על כל פנים שבתן אויס צו לייאנן די סדרה, ובפֿרט דער זהר שרייבט [סוף פ' בחוקותי] דאס מן איז מער מחויב [בכיבוד אב] ווען זי שוין זיינן גישטארבן אז ביי איר לעבן. דרום שטייט דער שכר ביים כבוד אב למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך אזו וואל אז ער איז מכבד זייא (בחייהם ובמותם בעוה"ז ובעוה"ב] אזוא הט ער אויך זיין שכר (בעוה"ז ובעוה"ב). דרום זאגט דר פסוק [למען יאריכון ימיך בעוה"ז; למען ייטב לך לעוה"ב] אונ אויס דר תורה ווערט איין מלבוש צור זיינער נשמה ווען זיא ארויף גייט אפֿילו ווייל דער מענש לעבט אלי נאכט ווען ער שלאפֿט דא קאן מן איר ניט שולט זיין קיין קליפה, אין זהר שטייט פֿיל מאל דער פֿון ווען גלייך מן לייאנט [דרך נגלה] אונ פֿאר שטייט ניט דען סוד, האט דאך דיא נשמה איין [נחת רוח]. דען זיא הט אלס דער פֿיר גלערנט איי זיא איז בשאפֿן גווארן אין ג"ע אלי סודות פֿר שטייט זיא אלס וואל. דרום זיין פֿיל זאכן אין דען [ספֿר בדרך נגלה] גשריבן גווארן. אונ ווען גלייך עס [בלשון אשכנז] איז [שכרו הרבה מאוד], דען די [תורה הקדושה] הט [משה רבינו] אויך מפֿורש געוועזן [בשבעים לשון] אונ איטליכש דיבור דאס הש"י האט גרעט האט זיך צו טיילט אויף זיבציג לשונות. ובפֿרט אין יענר מדינה וואו מן רעט (לשון תרגום) איז דאס [ספֿר הזהר] פֿר איטליכם אפֿי' פֿר [המוני עם]. זוי במדינתנו איז אונזר [לשון אשכנז] גלייך פֿיל אלע מענשן דס וועלכר (יודע ספֿר) זאל ניט מיינן עס וואר אים איין חרפה צו לייאנן טייטשי ספֿרים איז דאך דארטן אויך אזו דאס (לשון הזהר) איר טייטש לשון. ובפֿרט דאס פֿיל גוטי פשטים דאס האב איך דעסט וועגן דריין גשטעלט וואו רעכט ווערט דורך דעם זהר אין פסוקים אונ [מדרשים בדרך נגלה], כדי דאז דאס ספֿר זאל זיין פֿר אלי לייטן צו דר וועקן [יראת ה' בלבבם], ובפֿרט ווען מן זעהט דיא גרוסי מעלה פֿון [רבי שמעון בן יוחאי] דס ווען הש"י האט גלייך גוזר געוועזן איין גזירה האט ער מבטל געוועזן וויא עס שטייט [בפ' וירא], אונ הש"י האט צו אים געשיקט [אליהו הנביא] פֿון דר [ישיבה של מעלה] איין שאלה פֿרעגן, וויא עס שטייט [ריש פ' ויקרא] אונ דעסט גלייכן דאס ער האט זיך אלי מאל ברימט אונ גזאגט איך בין דער זיין פֿון גאנצן עולם דאס אויף מיר שטייט דער עולם, אונ ווייל איך לעב ווערט דר עולם ניט זיין בצער אונ ווערט ניט נידון ווערן [בדין של מעלה]. אונ נאך מיר ווערט נימר אזו איין דור זיין ביז דאס דור וואס משיח ווערט דרינן קומן [כמ"ש בפ' ויחי], אונ פֿון זיינר מיתה וויא ער איז גשטארבן שטייט [בפ' האזינו], [ובזהר בפ' בראשית] שטייט אזוא [תנו רבנן] אז רבי שמעון בן יוחאי איז קראנק גווארן זיין פֿאר אים אריין גקומן [ר' פנחס ור' חייא ור' אבא] שפראכן זיי צו אים אז איינר דער דא איז דער [עמוד העולם] זאל שטארבן. שפראך ער צו זיי איין משפט איז ניט פֿאר דעם [ב"ד של מעלה] נייארט פֿאר הש"י זעלבסט. דען ער קאן מוחל זיין אונ ווייטר קיינר, ווי דר פסוק זאגט כי עמך הסליחה למען תורא דוא אליין קענסט פֿר געבן אונ קיין אנדרר ניט. דרום בעט איך פֿר אים דס ער זאל [דן] זיין איין דין. אונ איך גיי אריין אן רשות אין צוועלף שארן פֿון עוה"ב [דאס זיינן גרוסי סודות דס ניט איטליכר פֿר שטייט]. אונ קיינר איז

הקדמת המחבר

איז ניט דארטן דורך גיגאנגן נאר די אבות און קיינר ווערט ניט זיין דער מיר קאן ווערן דארטן צו גיין, דא האט ער מגלה גוועזן גרוסי סודות און וואר שוין נימר גזעהן גווארן אין זיין בעט, זייא פאר וואונדרן זיך און פאר גרוסי מורא דש איז אויך זייא גפאלן האט קיינר נישט קענן ריידן, ווא זייא אוו זיצן דא קאם צו זייא איין גרויס גשמאק אויס דען ג"ע גאר פיין. דש איטליכר בקומט גרוסן כח פון דען (ריח ג"ע). ביז זייא האבן געזעהן ר"ש וואר ריידן דברים מיט איינם און זייא זעהן קיינם בייא איהם נאר ער אליין, שפראך ר"ש צו זייא האט מיר וואס געזעהן דא, שפראך ר' פנחס ניין נייארט מיר האבן זיך אלי פאר וואונדרט אז מיר דיך ניט האבן געזעהן אין דיין בעט לאנגי צייט, און אז מיר דיך האבן געזעהן דא האבן מיר גישמאקט איין [ריח ג"ע] און מיר האבן דיך געהערט מיט איינם ריידן און מיר ווייסן ניט מיט וועמן דוא האסט גירעדט. שפראך ר"ש האט מיר דען קיין אנדרן הערן ריידן אז איך אליין, שפראכן זייא ניין. שפראך ר"ש מיר זייט ניט ווערט געוועזן צו זעהן פני הקב"ה, איך פאר וואונדר איך אויך ר"פ אז ער ניט האט געזעהן, איך האב איצונד געזעהן [בעולם הבא] זיין ארט וואכטר איין זון רבי אלעזר, און איצונד האט אן אראב גשיקט פון אובן און האט מיר גוויזן דיא ערטער פון דיא [צדיקים לעוה"ב] האט מיר קיין העכר ארט גפאלן צו זיצן נייארט מיט [אחיה השלוני] דארט האב איך מיר אויס גקליבן איין ארט, און איך זיך בין גקומן זיינן מיט גקומן דרייא הונדרט נשמות פון צדיקים און איבר אלי איז געווען [אדם הראשון] דער איז געזעסן בייא מיר, און ער האט מיט מיר גירעדט און האט מיך געבעטן דש איך זאל ניט מגלה זיין פאר מיטלכן זיין חטא, נייארט וואס אין דר תורה שטייט סתם און דיא תורה האט ניט וועלן מפרסם זיין זיין חטא פון [עץ הדעת] דא זאל איך ווייטר ניט מגלה זיין וכו', ער איז ווייטר מאריך דרינן, דא גינעהנט צו איהם זיין זון ר' אלעזר און פרעגט איהם, איין פאטר וויא בין איך דארטן לעוה"ב. שפראך ער איין קינד וואול דיין חלק עס ווערט אבר לאנגי צייט אן שטיין איי דוא ווערסט צו מיר קומן אין [מערה לקבורה] ווי עס שטייט אין [בבא מציעא פ' הפועלים], אבר בעוה"ב איז איין ארט מיט דיין ארט דר ווייל וכו' עד כאן, דרום זאל איטליכר זעהן דיא גרוסה מעלה פון דיא לומדי תורה און פון ר"ש דער הייסט בּוּצִינָא קַדִּישָׁא דאס היילגי ליכט דאס ער טרייבט פין מאן דאס דיא גאולה קאן ניט געבר קומן נייארט דורך דעם זוהר וועלן מלמדים לערנן איטליכר נאך זיין [השגה] און פאר שטאנד נאך, און זאגט פין מאן דאס בימות המשיח ווערן אפילו קינדר קענן וואס אין זוהר שטייט און [בתקונים], אויף דאס איז דער פסוק דא מראז [כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו] דש ווארט (היאורה) זיינן די אותיות [תי"ה או"ר] דאס ווערט מקוים ווערן [ולכל בני ישראל] אפילו דיא קינדר פון ישראל [הי"ה אור במושבותם] דאס ליכט פון [ספר הזוהר], און אויך דא דורך ווערט רעלבט מתוקן דיא נשמה, און מיר ווערן זוכה זיין דא דורך ווערט מקוים ווערן וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה דאס עס ווערט זיין [גאולה שלימה במהרה בימינו אמן וכן יהי רצון:

[illegible]

[illegible]

ספר

נחלת צבי

בראשית ברא א'הים את השמים ואת הארץ

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי פָּתַח

וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה

רַבִּי שִׁמְעוֹן זאגט אויש דעם פסוק לערנן איר וויא גאר זייער אז דר מענש זעהן עוסק בתורה צו זיין [יומם ולילה], דען הקב"ה זעלבסט הערט צו איר קול פֿון די דא זיינן עוסק בַּתּוֹרָה אונ אויש איטליכט ווארט וואש דער מענש באנייט אין דער [תורה], איז עס אין [קבלה סודות התורה), ווערט דרויש בשאפֿין איין נייער הימל דש הייסט [רקיע חדש], דען איר האבן געלערנט, באותו שעה אז די [דברי תורה] גייט אויש פֿון מויל איז זיא עולה [למעלה] אונ שטעלט זיך פֿר הקב"ה. אזו נעמט הקב"ה דען זעלביגן דבור אונ קושט אונ קריינט עס מיט זיבציג קרונן פֿון דיא [אורות עליונים] דיא זיינן אויש געקריצט אונ אויש געגראבן : אונ איין [דבר חכמה פֿון סודות התורה] דש דא ווערט באנייט, גייט ארויף אונ שוועבט אין זיבציג [עולמות של מעלה], אונ בהעפֿטין זיך אין דיא [סודות של מעלה] פֿון הקב"ה, אונ שוועבין אין דיא אכטונהען וועלטין דיא דא זיינן גאר פֿאר הוילן פֿון אלי בשעפֿניש, דאש אויך זיא האט געזאגט [ישעיה סד] עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ , פֿון דארטן גיין דיא דִּבְרֵי תורה אונ שוועבן פֿר הקב"ה אונ שטעלן זיך פֿר אים : [באותו שעה] שמעקט ער דש צו אונ איז אים [ריח נחוח] גאר זייער ליב מער אז אלן אויך דר וועלט. אזו נעמט ער דש זעלבגי ווארט אונ קריינט עס מיט [ש"ע אלפים עטרות] דר נאך שוועבט דאש ווארט [למעלה ולמטה] אונ ווערט געמאכט דרויש איין נייער הימל, אזו אויך אויש איטליכן ווארט פֿון דיא [חדושי תורה] אין דר קבלה וסודות, ווערן דרויש בשאפֿן הימל דיא שטיאן גאנץ אין רעכטן שטאנד אונ אין כבוד פֿר הקב"ה, אונ ער הייסט זיא [שמים חדשים], כלומר שמים דיא דא ווערן בשאפֿן פֿון דיא חדושי תורה פֿון דיא בעלי קבלה : ווען אן אבר אחדש איז אין דיא נגלות התורה וואש קיין סודות זיינן אזו שטייאן זיי פֿר הקב"ה אונ זיינן עולה, אונ ווערט געמאכט דרויש איין נייער ערד די הייסן [ארצות החיים], אויף דעם הט ישעיה הנביא געזאגט [שם ס"ו] כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לְפָנַי וגו', עס קער נאך שטיין אֲשֶׁר עָשִׂיתִי איז טייטש דאש איך האב פֿאר בשאפֿן שמים וארץ, ווארום שטייט דאש לשון [אשר אני עושה] איז טייטש דש איך טוא ערשט בשאפֿן אלי צייט, אויש די דִּבְרֵי תורה די שטייאן פֿר איר : דרום שטייט אויך וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ · עס קער נאך שטיין נָטַעְתִּי שָׁמַיִם וְיָסַדְתִּי אָרֶץ דאר טייטש איך האב געפֿלאנצט דיא הימל אונ האב געגרונד פֿעסט דיא ערד אבר שטייט (לנטע שמים וליסד ארץ) איז טייטש נאך צו בשאפֿן שמים וארץ אלי צייט פֿון דיא [חדושי תורה]: זאגט זיין זון [רבי אליעזר] צו אים, וואש איז טייטש ווייטר שטייט (ובצל ידי כסיתיך) דז הקב"ה טוט אים בשיצן מיט דעם שאטן פֿון זיינר האנד : שפראך [רבי שמעון] בשעה דאש הקב"ה האט מוסר געווען דיא תורה צו [משה רבינו], האבן זיך דיא מלאכים אן אים מקנא געווען, אונ זיינן געקומן [כמה רבבות מלאכים עליונים] אונ האבן אים וועלן פֿר ברענן מיט דעם פֿלאם פֿייאר אויש איר מויל ארויש, ביז הקב"ה הט אים בשיצט אונ בדעקט : אזו אויך ווען איינר באנייט אין דער תורה אונ עס גייט ארויף אונ ווערט געקריינט, אזו טוט הקב"ה בדעקן דיא רייד אונ דעם מענשן, דש דיא מלאכים זאלן ניט וויסן דש זי זאלן זיך ניט מקנא זיין אן אים, ביז עס ווערט אויש דיא חדושי תורה געמאכט [שמים חדשים וארץ חדשה]: דרום זאגט דר פסוק וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ. דש הקב"ה בשיצט אים צו פֿלאנצן דיא [שמים וארץ] פֿון דר תורה, דר פֿאר לערנן מיר אלץ וואש דא איז פֿר הוילן פֿון דיא אויגן איז דש איין [תועלת]. דרום זאגט דר פסוק ווייטר וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה צו זאגן צו דיא [שערים] אונ דִּבְרֵי תורה די געצייכנט זיין פֿון תלמידי חכמים עַמִּי אָתָּה לייאן ניט עַמִּי איז טייטש איין פֿאלק נייארט עִמִּי איז טייטש מיט מיר, כלומר הקב"ה זאגט דער [תלמיד חכם] איז גלייך [כביכול] צו מיר וויא איין שותף, אזו וואל אז איך האב מיט איין דבור בשאפֿן [שמים וארץ], וויא דער פסוק זאגט [תהלים ל"ג] בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וגו'.

אזו אויך דער [תלמיד חכם] בשאפֿט מיט זיין דבור [שמים וארץ]: וואול צו דיא דא זיינן עוסק בתורה: אבר אוב דוא וועלשט זאגן דש פֿון אלי תורה וואש איטליכר באנייט ווען גלייך ניט רעכט איז איז אויך אזו, קום אונ זעה צו וויסן ווען איינר אחדש) וואש ניט רעכט איז אונ וואש ער ווייסט ניט אין די וועג פֿון די תורה וויא עס זאל זיין, די זעלבגי גיין צום דעם [שטן] דר דא הייסט (נוקבא דתהו' רבה), אונ ער שפרינגט אקיגן דעם ווארט פֿינף הונדרט מייל, אונ נעמט עס אין זיין מויל אריין, אונ מאכט דרויש איין הימל פֿון שוואכה דאש דא הייסט [תהום], דאש איז וויסט, אונ דער [איש תהפוכות]

שוועבט אן דעם הימל, זעקס טויזנט מייל אין איין
מאל אונ אז דער פֿענצטר הימל נאך שטייט, [מיד] גייט ארויס
איין [אשת זנונים] דיא [זנות], אונ ווערט געשטארקט אן דר
הימל בהעפֿט זיך אן אים, אונ גייט ארויס, אונ איז [ממית
כמה אלפים רבבות], דען ווען זיא שטייט אן דעם פֿענצטר
הימל, האט זיא רשות נאך שוועבן דיא גאנצי וועלט אין איין
רגע, דרום זאגט דר פסוק אין [ישעיה ה'] הוי מושכי העון
בחבלי שוא וכעבות העגלה חטאה וויא צו דיא דא כח גיבן צו
דעם שטן דער הייסט [עון] אונ זיין [בת זוג] דיא הייסן
[חטאה] דאס זיא דר דורך געשטארקט ווערן [ממית] צו זיין
דיא לייט: דרום שטייט אין [משלי ז'] כי רבים חללים הפילה
דאס איז די [חטאה] דאס זיא אום ברענגט די לייטן: ווער
איז דאס גורם, דאס מאכט דר [תלמיד חכם] דר דא נאך
ניט טויג צו פסקנן [דינים], אונ פסקנט פֿר זיין לייט, הקב"ה
דער רחום זאל אונז מציל זיין פֿר זיא: שפראך [רבי שמעון]
צו זייני [חברים], איך בעט אייך דאס איר זאלט ניט אויס
איירן מויל לאזן אויס גיין קיין דברי תורה, וואס איר ווייסט
ניט רעכט, אונ האט עס גיהערט פֿון איין (חכם גדול) וויא
עס געהער צו זיין, כדי דאס איר זאלט ניט גורם זיין צו דער
[קליפה] די דא הייסט [חטאה] דאס זיא זאל ח"ו ממית זיין
פֿיל פֿון דיא לייטן [בחנם]: הייבן אלי [חברים] אן אונ זאגן,
הקב"ה דער רחמן זאל אונז מציל זיין דר פֿאר: זאגט ר"ש
קום אונ זעה דאס הקב"ה האט די גאנצי וועלט בשאפֿן מיט
דער תורה, וויא [שלמה המלך] האט גיזאגט אין [משלי ח]
ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום. דאס דיא תורה
בריאט זיך דאס זיא איז גיוועזן דאס [כלי אומנות] פֿון
הקדוש ברוך הוא, דאס ער האט ביז פֿיר מאל איין גיזעהן
אין דער תורה, דר נאך האט ער בשאפֿן זיין ווערק, (כדי
דאס דיא לייט זאלן זיך פֿון אים אפ לערנן, דס זיא זאלן זיך
וואל פֿריער זעהן, דאס זי זאלן זיך ניט טועה זיין אין דער
תורה, דרום ווען ער האט גיגעבן דיא תורה צו ישראל, הט
ער אויך פֿאר זיך צום ערשטען גירעט ביז פֿיר מאל, דרום
שטייט אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה דר נאך שטייט ויאמר
לאדם. אזו אויך ווען ער הט די וועלט בשאפֿן, דרום שטייט אויך
פֿיר ווערטר צום ערשטן, [בראשית ברא אלהים את], דער
נאך (השמים ואת הארץ), ווען גלייך בייא הקב"ה פאסט ניט
צו ריידן, דאס ער וואלט זיך ח"ו [טועה] זיין וויא ביי דעם
מענטשן, האט ער דס געטאן אפ צו לערנן, ווען גלייך איינר
נאך אזו איין גרוסר למדן איז, זאל ער זיך פֿארט וואל היטן,
דאס ער זאל זיך ניט טועה זיין, אונ ניט זאגן וואס ער ניט
רעכט ווייסט וויא עס גיהער צו זיין: [ובריש פ' תולדות ר'
חייא] הוב אן [תהלים קו] מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו
קום אונ זעה, [בשעה] אז הקב"ה האט דיא וועלט בשאפֿן.
האט ער איין גיזעהן אין דר תורה, אונ האט בשאפֿן דעם
עולם אונ אלי בשעפֿניש, אז דר פסוק זאגט (משלי ח): ואהיה
אצלו אמון לייען ניט [אָמון] איז טייטש דר נאר נייערט [אומן]
איין בויא מייסטר, דיא תורה בריאט זיך זיא איז גוועזן איין
אוּמן. אונ אז ער האט וועלן דעם מענטשן בשאפֿן, שפראך
דיא תורה צו הקב"ה ווען דער מענש ווערט בשאפֿן זיין אונ
וועט [חוטא] זיין אונ דו וועסט אים [דן] זיין, וויא וועט ער
קאנן בשטין פֿאר דיר וועט דיין [מעשה ידיך] זיין [בחנם],
שפראך הקב"ה איך האב דאך דיא [תשובה] בשאפֿן [קודם
שנברא עולם]: (ובשעה) דס ער הט דעם מענשן בשאפֿן
זאגט הקב"ה וועלט וועלט, דוא אונ דייני חלקים האבן קיין
(קיום) ניט נאר אויף דער תורה, אונ דרום האב איך דעם
מענטשן בשאפֿן ער זאל דרינן עוסק זיין: [ואם לאו] וויל איך
דיך אום קערין (לתהו ובוהו), אונ אלז שטייט פֿון מענטשן ווענן,
אז דר פסוק זאגט (ישעיה מ"ה) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה
בראתי. אונ דיא תורה שטייט אונ רופֿט אויס פֿר דיא לייט
זיא זאלן (עוסק בתורה) זיין, אונ קיינר וויל ניט נייגן די אויערן
צו הערן: קום אונ זעה, ווער דא איז (עוסק בתורה) דער
שטעלט דיא וועלט אונ איטליכט מעשה אויף זיין שטאנד אונ
רעכטן תיקון ווי עס זאל זיין, אונ אזו וואל אז דר מענטש איז
בשאפֿן גוואָרן (אברים אברים), איין אבר איבר דעם אנדרן
אונ אלי גלידר צו אנדר זיינן זיא איין גוף, אזו אויך איז דער
(עולם), אלי בשעפֿניש דרינן זיינן אייטל (אברים אברים) אונ
אלי זיינן איין עולם: דרום איז קיין (אבר) ניט בייא דעם מענטשן
דאס ניט זאלט דער קיגן זיין איין בריה אויף דעם עולם, אונ
אלס איז קיגן דר תורה, דען דיא תורה איז אויך אזו גלידר
אונ שטיקר, אונ שטיין איינר איבר דעם אנדרן, אונ אז אלי
זיינן אן גבריית זיינן זיא איין גוף: אונ (דוד המלך) הט דס
געזעהן אין דיא מעשים פֿון הקב"ה הובט ער אן אין [תהלים
ק"ד) מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ
קנינך. עס זיינן אין דר תורה [רזין וסודות] דאס פֿר הוילן
אונ (סתום) זיינן דס דר מענטש קאן ניט בגרייפֿן מיט [שכל]
דר צו אין דר תורה זיינן אלי (דברים עליונים) דיא דא זיינן
(מגולה אונ ניט מגולה) אין דר תורה זיינן [כל הדברים עליונים
ותחתונים], אלי זאכן פֿון עוה"ז אונ פֿון עוה"ב, דס אלץ איז
מרומז אונ בגריפֿן אין דר תורה: אונ קיינר בגערט זיך ניט
משגיח דרויף צו זיין נאך פֿאר שטיין אונ נאך וויסן זיא: דרום
שטייט (מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו) קום אונ
זעה, עס איז גקומן (שלמה המלך) אונ הט וועלן בשטיין על (דברי
תורה), אונ האט ניט גקענט, ער שפראך (קהלת ז) אמרתי
אחכמה והיא רחוקה ממני. איך האב גידאכט איך וויל זיין קלוג
צו פֿר שטיין דיא תורה, ערשט זעה איך דאס זיא איז ווייט
פֿון מיר, דוד האט גזאגט [תהלים קיט] גל עיני ואביטה
נפלאות מתורתך קום אונ זעה, עס שטייט ביי שלמה [מלכים
א' ד,] וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף האט
זיך מפֿורש אזו גוועזן, דאס אין איטליכט משל זיינן גוועזן
טויזנט אונ פֿינף טעמים, נאך לערן דא איין ק"ו, וואס דאך
(שלמה) איז נאר איין ב"ו גוועזן זיינן זייני רייד אזו גוועזן: די
תורה דס הקב"ה זעלבסט האט גרעט, פֿר גיוויס דאס כל
דיבור ודיבור זיינן [כמה משלים, כמה שירים, כמה שבחות,
כמה חכמות, כמה רזין וסודות עליונות], אונ דרום שטייט
מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו:

בפרשה (תרומה ע' רפ"ד, ר' חייא) זאגט וואל צו דיא
לייט די דא זיינן (עוסק בתורה): דען אז הקב"ה
האט די וועלט בשאפֿן האט ער פֿאר די תורה בשאפֿן, אונ

האט מיט דר תורה די וועלט בשאפין וויא אובן שטייט, ער האט איין גזעהן אין דר תורה שטייט (בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ), אין דעם פסוק הט ער איין גזעהן. און האט שמים וארץ בשאפין, אזו אויך אין וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר האט ער איין גזעהן, און האט דאס ליכט בשאפן, אזו אויך אלי בשעפניש, דרום שטייט (ואהיה אצלו אמון וגו'), און אז דער עולם איז בשאפן געווארן אזו ווי ער מיט אלי בשעפניש, הט דאך נאך קיין קיום געהאט און קיין בשטאנד, ביז עס איז פאר זיין ווילן געווען פון הקב"ה נאך בשאפן דען מענשן, דס ער זאל עוסק בתורה זיין און דר עולם זאל האבן איין קיום פון זיינט וועגן נאר מיינט ווער עוסק בתורה איז דא איז ער (כביכול) מקיים דעם גאנצן עולם. הקב"ה האט גזעהן אין דר תורה און האט מיט זיין דיבור דעם גאנצן עולם בשאפן. און דר מענש ווען ער תורה לערנט איז ער מקיים דעם גאנצן עולם דאס ער איין בשטאנד האט: ווערט געפונדן דאס דער קיום פון דר גאנצי וועלט איז דיא תורה: דרום וואל צו דעם מענשן דר דא לערנט תורה, ווען דיא לייט איז אין זיין ווילן פון הקב"ה צו בשאפן דעם מענשן, דא שטייט ער פאר אים אין זיין גשטאלט ווי ער איז אויף דר וועלט מוזטן, אזו אויך אלי לייט די דא ווערן בשאפן אויף דעם עולם שטייאן לפניו אין איר גשטאלט, און אירן קיום און (דאות) פון דען עולם: אין איין אוצר דס דרינן ווערן אלי נשמות אן גקליידט אן אירן גשטאלט, און זי זיינן אן גברייט צו נידרן ארמפ אין דעם עולם בשאפן ווערן אין אירן גוף, און אז דיא לייט קומט דא רופט הקב"ה איין ממונה דאס הקב"ה האט אים גיגעבן אלע נשמות אין זיינם רשות, די זאלן ארמפ נידרן אויף דען עולם, און זאגט צו אים גייא און ברייננ איר רוח פלוני: בשעתו שעה קומט די זעלביגע נשמה אן גקלייד אין גשטאלט וויא זיא אין דען אונטערשטן עולם איז. דא זאגט הקב"ה צו איר און בשווערט זיא, ווען דו ווערסט ארמפ נידרן אין דיין גוף אריין, אזו זאלסטו זעהן איך זאל קענן איין (אמונה) און איין (יחוד) דען ווער דא איז אויף דעם עולם און בגערט ניט (משתדל) צו זיין צו וויסן און צו קענן הקב"ה און זיין יחוד. איז בעסער דאס דער מענש ווער ניט בשאפן געווארן. דרום ווערט זיין נשמה אובן צום ערשטן גיזעהן (לפני מלך מלכי המלכי' הקב"ה) דאס ער זאל וויסן צו קענן אים. און זאל בגערן (משתדל) צו זיין אין (סוד היחוד). דרום שטייט אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד דו ביסט דעסט וועגן ווארן גיזעהן צום ערשטן דורך דעם (מלאך הממונה) פר הקב"ה צו וויסן דעם (סוד היחוד כי ה' הוא האלהים) דס אלט איז מיינט וויא גשריבין אין דר (הקדמה), צו פר שטיין דאס דורך די סודות התורה דורך דעם ווערט דר (סוד היחוד) און אמונה דר קענט, און דעסט וועגן הט אים הקב"ה גיברכט אויף דר וועלט. ער זאל דאס רעכט פר שטיין (כי הוא האלהים) דאס איז דער כלל פון גאנצן (יחוד), דר כלל פון אלע עולמות של מעלה און עולמות של מטה, דאס איז דער כלל פון (כל התורה כולה) דר כללפון (תורה שבכתב), און פון (תורה שבעל פה) וואס דיא (בעלי קבלה) עס וואלן פאר שטיין און איז גיברכט אובן אין דער הקדמה איין קלל צו פאר שטיין:

(רבי פנחס בן יאיר) דר שווער פון (ר"ש בן יוחאי). ווי (ר"ש עם בנו ר' אלעזר) זיינן פאר בארגן גיזעסן אין איין הילן י"ג שנים וועגן דיא מסירה וואס איז איבר אים אן גיגעבן גיווארן דעם מלך, וויא עס שטייט (בגמ' פ' במה מדליקין). וויא ער איז דא ארויס גיגאנגן, די לייט טרעפט זיך דאס (רבי פנחס) וואר גיוועזן פאר (ר' רחומאי) אן דעם בארטן פון ים גינוסר, און ער וואר איין (אדם גדול). און איין גרויסער זקן, און קענט שון ניט וואל זעהן אויף זיין אויגן, ער שפראך צו ר' פנחס, וודאי האב איך גיהערט דאס ר' יוחאי אונזר חבר ער האט איין מעלטיגן (אבן טוב). כלומר איין חשוב קינד. אזו האב איך גיזעהן (ברוח הקודש) דס דר (אבן טוב) גיט ארויס מיט גרושע ליכט אזו ווי די זון גיט אויף אויט איר פוטר פאס, און דר לייכט דיא גאנצע וועלט. און דס ליכט שטייט פון דעם הימל ביז צו דר ערד, און שוט דר וועקן מיט זיין ליכט אין אלע עולמות, ביז צו זעלן הקב"ה אויף זיינן כסא הכבוד. און דאס זעלביגע ליכט איז (כלל) אין דיין הויז, און פון דעם גרויסן ליכט דאס אין דען הויז איז, גייט ווידר ארויס איין קליינר ליכט דר ווערט דר לייכטן אין גאנצן עולם, וואל צו דיר וואל צו דיין חלק: גייא ארויס איין זון גייא ארויס, און גייא נאך דען (אבן טוב) דאס דער לייכט דיא גאנצע וועלט, דען דיא שעה איז בגליקלך צו דיר, אזוא גינג ר' פנחס ארויס און שטעלט זיך אריין נאך גיין אין איין שיף, ווארן נאך אין דער שיף מיט אים צווייא לייט. אזו זאך ר' פנחס צווייא פיגל ווארן קומן און שוועבן אויף דעם ים. ער שפראך צו זייא פיגל פיגל, האט איר גזעהן דאס ארט פון (בן יוחאי) וואו ער איז. ער וואט איין ווייליג און זאגט פיגל פיגל גיט און זאגט מיר איין אנטווארט, זיא פליען אוועק איבר דעם ים און ער גיט פארט מיט דער שיף: וויא ער נאך זאל אויט דער שיף ארויס גיין, אזוא קומן צו פליען דיא צווייא פיגל און איינר האט אין מויל איין בריבל, וואר דרינן גישריבן דאס (בן יוחאי) מיט זיין זון ר' אלעזר זיינן אויט דער הילן ארויס גיגאנגן. אזוא גינג זיין שווער רבי פנחס צו אים ער האט אים גיפונן וויא זיין גוף וואר (משונה), מייטן רמסט און שפאלטן וועגן דס ער איז די גאנצע לייט אין זאנד גיזעסן. שפראך ר' פנחס אוי לי דאס איך זאל דיך אין אזו איין גישטאלט זעהן. שפראך ר' שמעון וואל צו דיר אז דו מיך זעסט אזו דען ווען דו מיך ניט אזו האסט גיזעהן, האסטו מיך ניט אזוא אין איין מעלה גיפונן. דער פיר ווען ר' שמעון האט גיפרעגט איין (קשיא) האט זיין שווער ר' פנחס גיענטפרט צוועלף (תירוצים), און אז ער איז ארויס דר הילן גיגאנגן, ווען רבי פנחס האט גפרעגט איין קשיא, הט ר' שמעון גיענפרט פיר און צוואנציג תרוצים:

פָּתַח רבי שמעון אין פרשה פון (בראשית ברא אלהים וגו') אין דער פרשה הט הקב"ה (ארמז) גיוועזן די מצות התורה בדרך כלל:

פְּקוּדָה (קדמאה): די ערשטע מצוה פון אלים איז (יראת ה') דיא הייסט (ראשית), וויא דער פסוק זאגט (תהלים קי"א) (ראשית חכמה יראת ה') און שטייט יִרְאַת ה' רֵאשִׁית דָּעַת. די (יראה) איז דאס טויער אריין צו גיין צו וויסן אמונת הקב"ה צו קענן דינן אים. אויף דער מצוה פון

די (יראה) שטייט די גאנצע וועלט, אונ די יראה איז גיטיילט אויף דרייא חלקים, צווייא זיינען ניט עיקר ווייא עש זאל זיין, אונ איין חלק איז יוא עיקר אונ רעכטע (יראה), עש איז אפשר איין מענטש דער זיך דארום פארכט פאר הקב"ה. דאש זיינע קינדר זאלן אים לעבן בלייבן. אדר ער פארכט זיך פאר איין (עונש הגוף) אדר גלעט דש הקב"ה מעכט אים שטראפן. דרום פארכט ער זיך אלע מאל, אדר ווען ער זיך פארכט פאר עונש לעוה"ב אודר פאר דעם גיהנם, דיזע צווייא (איני יראה) זיינן ניט (עיקר ושורש היראה), אבר די (עיקר היראה) איז צו פארכטן זיך פאר הקב"ה (אכח) זיין גרויסע גדולה, דש ער איז איין הער אונ גוועלטיגר איבר אלע בשעפנש, אונ אלע זיינן קעגן אים פאר ניטש גירעכנט, ווייא דער פסוק זאגט וְכָל דָּיְירֵי אַרְעָא כְּלָא חֲשִׁיבִין אונ האט אלע מאל מחשבה, ורצון צו דאש דא היישט יראת ה' (עיין הקדמה דף ח' ע"ב):

בכה ער וויינט ר' שמעון אונ שפראך ווייא מיר ווען איך עש זאל זאגן, ווייא מיר ווען איך עש ניט זאל זאגן, זאל איך יוא זאגן וויא דיא עיקר היראה זאל זיין, ווערן דיא רשעים וויסן ווי זיא זאלן מירע הערן דינען, אונ ווערן פארט ניט טאן איז מיר (עונש) נאך גרעסר. זאל איך ניט זאגן דא ווערן פאר לירן דיא חברים דר (סוד) פון דר זאך: שפראך ר"ש (באקום) וואו דיא (יראה הקדושה) רואט דיא היישט (יראת ה' לחיים) איז דרונטר איין (יראה רעה אלד הקליפות) דיא אונטן איז אונ איז (מקטרג), דיא איז איין רצועה, דאש הקב"ה האט זיא בשאפן דיא רשעים דער מיט צו שלאגן: אונ ווער זיך פארכט פאר דער יראה רעה, אויף דעם מענטשן טוט ניט רואן דיא (יראת ה' לחיים). דש איז דער עיקר אונ דר (יסוד) פון אלע מצות, ווען דר היט די יראת ה' דר היט אלש. אונ ווער זיא ניט היט, דר היט ניט די מצות התורה: דאש איז אלהיא דיא תורה צום ערשטן (ארמז) אין ווארט (בראשית) דיא יראת ה' דש היישט (ראשית דעת). (ברא אלהים וגו') הט הקב"ה אלז בשאפן, ווער דש היט, דר היט דיא גאנצע תורה. אבר ווען ער עובר איז אויף דיא תורה, שטייט די אנדרע יראה אויף אים צו שלאגן אים: דרום זאגט ער ווייטר וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וכו' דאש דרינן זיינן ארומז דיא (ארבע מיתות ב"ד), (תהו) היישט (חנק), (ובהו) היישט (סקילה) (חשך) היישט (שריפה) (ורוח) היישט (הרג), ער ברייגנט דרויף (ראיות פון פסוקים) דרום שטייט צום ערשטן דער רמז אויף דער יראה, דר נאך רמז פון אנדרע מצות התורה:

פקודה דיא אנדרע מצוה: דאש אלהיא איז (ארומז), דש מאן זאל הקב"ה דינען מיט זעלבע (אהבה) דש די (יראה) דראן בהעפט איז, דאש דר מענטש זאל ליבן הקב"ה (בלב תמים) וויא אברהם דאש שטייט הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. זאגט ר' אליעזר עש איז אפשר איין מענטש דר האט הקב"ה ליב דרום, ווייל ער האט (הנאה) אונ עושר וכבוד אונ אורך ימים אונ לעבט נקמות אן זיינע פיינד. אבר ווען דער (מדת הדין) וואלט אן אים (שולט) זיין וועלט ער אים ניט ליב האבן, דאש היישט קיין רעכטע (אהבה) ניט נייערט ווי מיר האבן גילערנט (ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך) אפילו ווען ער דיר אוועק נעמט דיין נפש אודר יסורים קומען אויף דיר, זאלסטו פארט הקב"ה ליב האבן נאך היכען אים, דאש היישט די רעכטע אהבה, דאש די יראה דראן בגריפן איז בייא אנאנדער: וויא רבי אליעזר איז מגלה, קאם זיין פאטר רבי שמעון אונ ר' פנחס אונ קושט אים אויף זיין קאפ אונ בענטשט אים: זאגט רבי פנחס, בוודאי הט מיך הקב"ה דא אהער גישיקט, בוודאי איז דש אנדרי ליכט וואש לייכט אין איין הויז, דאש מיר האט גיזאגט (ר' רחומאי), דש דר נאך ווערט דר לייכטן דיא גאנצע וועלט: דא שפראך רבי אליעזר בוודאי קער דיא יראה ניט פר געסן ווערן בייא אלע מצות, (ואכן שכן) בייא דער מצוה, אן דער אהבה צו בהעפטן דיא יראה ווען דר מענטש איז זוכה פון הקב"ה צו (עושר וכבוד ואורך ימים) אונ קינדר. דען מוז דער מענטש צו דער אהבה בהעפטן דיא יראה, דהיינו ער קער זיך נאך פערכטן דש זיין חטא זאל ניט גורם זיין. דרום שטייט אין (משלי כ"ט) אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וואול דעם מענטשן דר זיך אלע מאל פארכט, דש זיין חטא זאל ניט גורם זיין, אזוא איז בייא דר אהבה דש ער האט (כל טוב) דיא יראה דער בייא, אזוא אויך ווען דער (מדת הדין) אן אים שולט איז זאל ער דער וועקן דיא יראה, אונ זאל זיך פערכטן פר הקב"ה אונ זאל מקבל זיין באהבה, אונ זאל ניט שטארקן זיין הערץ, דרום שטייט (משלי כ"ח) וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה ווער עש שטארקט זיין הארץ אונ איז ניט מקבל באהבה דר פאלט אין בוז, דש איז די קליפה די היישט (רעה): ווערט גיפונן דש די אהבה ויראה זיינן בייא אנאנדער: (פקודה) די דריטע מצוה וואש איז ארומז אין (פ. בראשית) דאש איטליכר זאל וויסן דש דר גאט דר איז איין גוועלטיגר (בכל העולם) אונ מען קער אלע טאג איין יחוד צו מאכן אין קריאת שמע, מיט די זעקש ווערטר פון (שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד) אויף די זעקש זייטן פון עולם, פיר רוחות אונ מעלה אונ מטה. דש ער איז (מכוון) זיין אין זיין מחשבה דאש הקב"ה איז איין (יחיד) אויף אלע זייטן אונ זאל (מאריך) זיין אין וואורט אח"ד צו ווייזן דש ער איז יחיד אויף אלע זעקש זייטן אונ דרום איז די ד פון אח' גרויש גישריבן, אונ איז ארומז אין פסוק יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד איין (יחוד) צו מאכן אין אלי עולמות, דען ווערט די ערד פול פון ברכה וכל טוב (ותוציא פירות) דרום שטייט תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וגומר: זה בקיצור: (פקודה) דיא פירדע מצוה, צו וויסן דש (ה' הוא האלהים) וויא דער פסוק זאגט (והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים: אונ ניט ווי די אפיקורסים זאגן דש עש זיינן ח"ו צווייא געטער איינר טוט חסד אונ איינר (רע אונ דין): דש קאן דער מענטש אן זעהן, אן זיין הארץ, דאש זיא איז נאר איינס, אונ טוט איינס חסד אונ איינס דין: דרום שטייט [והשבות אל לבבך כי יי האלהים] דש איז קיין [פירוד] ח"ו: דרום זאגן מיר [יוצר אור ובורא חושך], [כוונ] צו זיין [מדת יום] איז ליכט, אונ מדת לילה איז חושך. אונ הקב"ה איז [עושה שלום ובורא את הכל]. אונ דאש איז ארומז יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ: [פקודה] דיא פינפטע מצוה. איז [ארומז] אין יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה זיין גיוועזן דרייא ארלייא, מיינט מען זאל תורה לערנן.

אונ

און אייגט [עוסק בפריה ורביה] צו זיין און אייגט [אן] צו זיין איין קינד צו אכט טעג: די תורה צו לערנן ווערט געוויזן אין [יטרלו אים] דיא תורה איז גיגליכן צו וואסר, דאס דר אינגעט זאל אערן אלי טאג צו לערנן דרינן. דרום טטייט [יטרלו] צו ווידאן [תמיד עוסק] צו זיין דרינן, דאס זיא זאל ניט פר געטן ווערן פון אים, דאס דורך דער תורה קריגט ער איין [נטמה קדוטה] דיא הייטט [נפט חיה]: אבר ווער ניט איז עוסק בתורה איז ניט זוכה צו דער נטמה קדוטה. און די [קדוטה עליונה] רוהט ניט אויף אים: און ווען ער יאה טוט לערנן דיא תורה, איז ער זוכה איט זיינר נטמה צו זיין ווילו דיא מלאכים הקדוטים, אז דר פסוק זאגט תהלים ק"ג [ברכו ה' מלאכיו]. דאס זיינן דיא לומדים דאס הייטן [מלאכים על הארן] דרום טטייט דא ועוף יעופף על הארן]: דאס איז [בעולם הזה, און לעולם הבא] האבן איר גילערנט דאס [הקב"ה] ווערט [לעתיד] אאכן צו דיא לדיקים פליגל אז די אדליר צו טוועבן [בכל העולם] אז דר פסוק זאגט [ישעיה א] וְקוֹיֵ יְיָ יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים, און דרום האט דוד גיזאגט. [תלים נא] לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים, בטאך איר איין ריין הארן תורה צו לערנן, [ורוח נכון חדש בקרבי] דען דר איז [ראוי זוכה] צו זיין צו דער הייליגי נטמה: [פקודא] דיא זעקסטע אלוה דער אעגטט זאל [עוסק זיין בפריה ורביה], דען דורך דעם ווערן גימערט די נטמות לאעלה דאס איט די נטמות ווערן גיאערט די חיילות מלאכים, ווען איין נטמה נידרט אראפ אויף דען עולם, קואן איט איר לווייא מלאכים, איינר [איאינו און איינר אטמאלו], איז ער זוכה היטן זי אים אז דער פסוק זאגט: [תלים לט] [כי מלאכיו ילוה לך לטארך בכל הרכיך]: ואס לאו זיינן זיא אקטרג אויף אים: [רבי פנחס] זאגט דרייא מלאכים קואן איט איר, דיא זיינן אפוטרופסים אויף אים ווען ער איז זוכה, אז דער פסוק זאגט [איוב לג]: אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ: [אם יש עליו מלאך] איז איינר. אלין איז דער אנדרר. [אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו] דאס איז דער דריטר: רבי טאעון זאגט עט זיינן פינף מלאכים דען עט טטייט ווייטר: [ויחננו] איז דר פירדר. [ויאמר פדעהו] איז דער פינפטר: טפראך ער צו אים עט איז ניט אזו, כייארט [ויחננו] דט איז הקב"ה זעלברט, דער טוט אים לייט זעליגן און צו זיין אים, דען עט האט קיינר ניט דיא אאכט דען אענטן צו לייט זעליגן און צו לייזן כייערט הקב"ה זעלבערט: טפראך רבי טאעון דו האטט רעכט גיזאגט, און ווער זיך פר איידט פון פריה ורביה דער פר ווייניגט דעם דאות פון הקב"ה און אאכט איין הינדרונג אובן וואו די נטמות ארויס קואן, דאס זיא ווערן פר האלטן דאס דארטן זיינן די [אים עליונים]: דרום טטייט יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם זיא זאלן אויס גילויגן ווערן צו ווידאן דיא נטמות, און ווער דט פר איידט טטייט אויף אים [ישעיה ס"ו] וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי דז בוודאי זיין נטמה קואט ניט ארויף צו די [אחיזה טל עולם הבא] דאס ער הט קיין עולם הבא: [פקודא] די זיבנטע אלוה איז. [אן] צו זיין איין קינד צו אכט טאג אב צו טאן די [טואחות הערלה] דען איז ער זוכה צו דער נטמה דיא הייטט [נפט חיה] און ניט אנד אחר. ווייל נאך דיא ערלה איז אויף אים: און ווען אען איז אקיים אלות אילה, דא קואט בייא איטלעכע ברית אילה אליהו צו טוועבן אין פיר טוועב צו זיין דר ביי, ביי איטליכר [ברית אילה]. דט צו זעהן דט זיי אקיינן זיין דען ברית. דרום טטייט [ועוף יעופף על הארן] דט אליהו קואט אראפ [על הארן], דרום אוז אען אים און גרייטן איין טטול צו אליהו, דוקא ארויס צוא ריידן בפירוט [זה כסא לאליהו] און ווען אען ניט בפירוט רעט ארויס. דא קואט ער ניט. דרום טטייט וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדוֹלִים: דאס זיינן דיא ערלה און פריעה וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה דאס איז דיא ברית אילה. דאס דיא זאלן גילייכנט זיין פון דיא עכו"ם, אזו וואל אז הקב"ה האט גילייכנט די בהאות און חיות וואס טהור איז אען זאל יוזן עסין, און וואס טאא איז אען דארף ניט עסן, אזו זיינן דיא יטראל [חתום באות ברית קודט] גילייכנט לווישן דיא עכו"ם: [פקודא] דיא אכטע אלוה איז ארחם צו זיין איבר איין גר, דער זיך איז אל ארייין צוא גיין אונטר דיא פליגל דיא חיה, דרום טטייט תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ ביי דער חיה וואו אלע נטמות זיינן גיקואן, דאך איז ניט דיזו נטמות פון גרים, אין דען ארט וואו די נטמות פון יטראל זיינן. דרום טטייט [אינה] איטלכר אין האט זיין ארט באונדר, דען נטמות יטראל זיינן ניט אונטר די פליגל כייארט אויט דען גוף זעלברט, דרום טטייט [ישעיה א"ו] הָעֲמוּסִים מִנִּי בָטֶן אויט דען בויך פון דער חיה, דרום טטייט [אינה] צו איר אין איטלכר באונדר: דיא נייגטע אלוה איז. לדקה צו געבן גיפינקטע אין פ' ראה. [פקודא] דיא צעהנטע אלוה איז. תפלין צו לייגן דען אוז ער [בלאם אלהים] אין דאות עליון איז ארואז אין וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ דען דיא ד' פרטיות פון דיא תפלין זיינן קעגן דיא פיר אותיות פון [טם הקדוט] דרום טטייט [דברים כ"ח] וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְיָ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ: דאס זיינן דיא תפלין דאס אויף דען אענטט איז דער גאנלר טם י"י דען איז ער [בלאם אלהים], דרום פארכט זיך איטלכר פאר אים: [פקודא] דיא עלפטע און לוועלפטע אלוה. לוא געבן אעטר און [בכורים] פון דיא פירות, דרום טטייט הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ און טטייט וְלִבְנֵי לֵוִי נָתַתִּי מַעֲשֵׂר צו ווייזן אויף דעם אעטר בכורים און [את כל פרי העץ] צו אייך גיב איך, און ניט לדורות דאס האט קיין יטראל דארפן עטין: [פקודא] דיא דרייצעטע אלוה. איז ארואז צו אאכן זיין זון איין [פדיון הבן] דאס איט דען פדיון ברינגט ער אים לחיים: דען עט זיינן אויף דען לווייא אאוכים איינר טל חיים און איינר טל אית. און זי טטייען אויף אים, און איט דען פדיון לייזט ער אים אויט פון טויט דאס דער אות קאן אן אים ניט גיוועלטיגן. דרום טטייט וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד [טוב] איז דער יצר טוב אלאך החיים. [מאד] איז דער אלאך האות און איט דען פדיון ווערט זיין כח טוואך, דאס דער יצר הרע דער לאזט אין פון זיך און איז ניאר בגריפן אן אין:

די אלוה י"ד תאלא בפ' כי תבא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר עס איז זיין איין ליכט בשעת הבה אבר (מאוי זאר) האט גרישט ליכט איז אויף גיהובן גיוואהרן אינגן הבה: דען דאס ליכט וואס הקב"ה האט פֿאר ערשטן בשאפֿן, דאס אדם הראשון האט דורך דעם גיזעהן (אסוף עולם ועד סופו) אונ דאס ליכט האט הקב"ה גיוויזן צו דוד המלך, דארף האט ער גיזאגט (תהלים ל"א) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ אונ דאס ליכט האט הקב"ה גיוויזן צו משה, האט ער גיזעהן דער איט פֿון אנהער ביז אנהער זאך: אונ אז הקב"ה האט גיזעהן עס ווערן אויף שטיין דריית דורות רשעים (דור אנוש דור המבול דור הפלגה) פֿון אירנט וועגן, האט ער דאס גרישטע ליכט בהאלטן דאס זיא זאלן ניט אנערש גיניסן דר פֿון הנאה צו האבן. אונ הקב"ה האט עס גיגעבן צו משה דאס ער איז פֿאר בהרגן גיוואהרן דרייא חדשים, ווי דער פסוק זאגט (שמות ב) וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלשָׁה יְרָחִים. אונ דער נאך אז ער איז גקומן פֿר פרעה, האט הקב"ה דאס ליכט ווידר צוריק גינומן פֿון איהם, ביז ער איז גישטאנען (על הר סיני) אקגן צו זיין דיא תורה האט ער ווידר אלה גיזען דער מיט, אונ האט בהאלטן דער איט בן יאר: אונ ישראל האבן ניט קענען צו איהם גינעהן אויבר דעם ליכט, ביז ער האט אויף געגבן איין מסוה אויף זיין פנים, אונ דאס ליכט האט הקב"ה אויך גיהאלטן צו דיא צדיקים (לעתיד לבא) ווי דער פסוק זאגט (תהלים צ"ז) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. דען אנדרש אויז פֿאר דעם ליכט אויף זיין שטעהן, אנדרש אקגן זעהן וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים דיא [אור החמה] אנדרש ליכטן וויא דאס ליכט פֿון דיא ערשטי זיבן טעג, דאס דיא אור החמה איז אייבר ... פֿון דרייא הונדרט פֿינף אונ פֿערציג חלקים פֿון דעם ליכט וואס דא איז בהאלטן גיווארן: [אור] דאס ליכט האט הקב"ה אונה גיווען אויס דעם חשך ווי דער פסוק זאגט (איוב י"ב) מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ: דאס איז דיא אותיות וועלכע אויך דאס דיבור פֿון הקב"ה הייסט שבת דרום שמר אמן אן שבת קיין (דבר) ניט רעדן, דרום ווען רבי שמעון האט גיהערט זיין מוטר האט גירעט בשבת האט ער איר גישטרט, אונ האט גיזאגט עס איז הייס שבת: כִּדְכְתִיב בְּקִצּוּר;

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי מְאֹרֹת שמים [חסר] וא"ו וויא איז לשון קללה, דרום ווייל איז דעם טאג די לבנה איז איר ליכט גיקלענרט גיווארן, איז דיא קליפה גישטארקט גיווארן, אונ זיא בשאפֿן גיווארן צו די קליינע קינדר איין אסכרה די הייסט אסכרה כ"א: דען כ"ו דס גרושע ליכט איז גיווען, איז קיין קליפה ניט גיווען בעולם. אונ הקב"ה הט דס גרושע ליכט בהאלטן. איז בשאפֿן גיווארן די קליפה דר דס פֿר שטעלט דס ליכט פֿון דר לבנה], אונ פֿון דר קליפה איז ווידר ארויס גיקומן אין אנדרער: איז זיא גישוועבט בעולם אונ דס קיין אדם ניט קענט בקומן זיך צו בהעפֿטן דרען. איז זי גיקומן [אשה] צו די כנפֿת דס הייסן [כנפים קטנים]: דיא הייסן [אשה] די שוואך, אונ הט זיך אשר אן זיא בהעפֿטן, הט זיך הקב"ה הט גישרין פֿון זיא, אונ הט זי ארוס גיקלערט אין גאנצר

פֿון דעם ים. אונ וויא הקב"ה האט [אדם וחוה] בשאפֿן. איז דיא קליפה האט גיזעהן איר גרוסע טובה'ים פֿון אובן, האט זיא ווידר ארויס גיבויגן זיך צו בהעפֿטן אן דיא [שווארי שערים של אשה]. הט זי הקב"ה אן גשריאן [בגיפה], אונ הט אזו ארוב גיווארפֿן ביז אין התהום ארין, אזו וויא הארטן גיווען ביז [אדם וחוה] האבן גיזינדיגט. האט זיא הקב"ה ווידער ארויס גיזיגן פֿון דעם תהום ארויס, אונ האט איר גיגעבן דען כח דס זיא זאל אויז זיין אין דיא קליינע קינדער דאס זיא זיין ניט מושג דעם אויבן אין השגה פֿון פֿאטערש: הי' זי גישוועבט אהום בעולם אונ איז גיקומן צו די [טויר גן עדן] אזו אי דארטן גיזעצן ביי דעם לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. דאס הקב"ה האט בשאפֿן דיא נאך היטן דעם וועג פֿון [עץ החיים בגן עדן]: דען זי איז נבהלה ארויס גיקומן פֿון דעם [להט החרב], אונ בשעה דס זיך דער [להט] טוט פֿר קערן, אכשוליפֿט זיא אונ שוועבט אין עולם ארום. אונ גיפֿינדט זאלכע קינדער דס זי זאל גינע אנערן [בחטאת אביהם]. דען שפילט זיא אונ לאכט מיט זיא אונ דר נאך טייט זיא אויף. אונ דס איז דרום ווייל דיא לבנה איז גיקלענרט גיווארן פֿון איר ליכט הט זי די [שליטה] בקומן. אונ דר [אויבער לבנה] איז גיווען ביום רביעי, דרום שטייט [ביום רביעי יהי מארת] חסר וא"ו. אונ איז קען איז גיבוירן גיווארן הט זיא זיך ניט קענען אן איהם בהעפֿטן, ביז דער נאך אז ער האט חוטא גיווען, הט זיא זיך צו איהם מקרב גיווען, אונ הט גיוואהנט [רוחות אונ שדים רעים] די ארום שוועבן בעולם: אדם הראשון ווען ער האט זיך פֿרט גיווען פֿון חוה [ק"ל שנה], האט ער זיך בהעפֿט מיט רוחות נקבות, ביז עס איז גיקומן [נעמה] דאס ווען אירע גרושע שוינהייט האבן זיך טועה אן איר גיווען דיא [בני אלהים] עזא ועזאל: הט זי פֿון זיא גיוואהנט [רוחות שדים רעים] די ארום שוועבן בעולם, אונ גישוועבט אום בעולם, אונ אונזע בשאפֿן זיך צו דיא לייט אונ טייטן, אונ אלבט דס דיא לייט ... [החדה קרן] אונ אלי לייט וויא גיפֿינדר די לייט ... אין איין הדר אונ, הונט זיי אויף זיא אונ בהעפֿטן זיך אן זיא, אונ כמאן פֿון זיא איין [חשק] אונ גיוואלבן פֿון זיא שדים ורוחות. אונ אזר זי זייער שגב אן זיא איס אלהים רשים ביימ קראנק בא, אונ קינדר וויטש ניט דאס איז אויס פֿון וועגן, דאס [אור הלבנה] איז גיקלענרט גיווארן [ביום הרביעי], חבר אונזע די לבנה שטארקט זיך אויס איר ליכט, אונ אנדרש פֿאר ריכטן, דען ווערט איז דיא [אותיות אחרת] אִמְרַת אֱלוֹהַּ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ דס דיא תורה בשיצט פֿר דיא רוחות רעות אונ שדים די שוועבן ארום בעולם, צו די אונז דיא זיך בשיצן פֿון הקב"ה אן ווינר אמונה: שלמה המלך האט אויך וויא גיזאגט [קהלת ב'] וְתַעֲנוּגֹת בְּנֵי הָאָדָם שִׁדָּה וְשִׁדּוֹת, דרום ווייל ווייא קומן דער פֿון די [תענוגי בני אדם] אונ ער הט דס אויך וויא פֿר שטאנן, אונ איז האט הקב"ה אויך דען עולם בשאפֿן, דעם עולם דער איז אלהים גוט וויא. דען דיא קליפות אונ רוחות [ער הרע] זיין אויך בהשלמות פֿון עולם, וויא שלמה זאגט וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו. דרום זאגט שלמה [שיר השירים] אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל. וויא אין גוט ווייס פֿיר

שוילכט ארום דער פרי דיא הייסן דיא פרי. אונ האט זיך וואנרט ניט דר קיינט, נייערט דורך חטא, דרום שטייט [ויהי אחרית] אונ שטייט ווייטר [והחייר על החרן] דיחט עש אז טויטן [ולורך תיקון עולם] דרום שטייט אויך וַיְשַׁכֵּן אֶת הַכְּרֻבִים וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים עש איז שווער צו פרעגן דיא [הרוה על אשה היינו אשרי אחר] אונ די [הרוה על אשה היינו אשרי האדם] וואו איז וואו איז [ואשריכם אונ ערבלבן] ווייטר חיבר דיען חברה. אונ דיא שטערין דיא היישן [אשרי האדם] דאז איז איין שוישה איין גמגל וואך; אונ אין שבת גיזאגט [אשרי האור] די זיין [אשר האור] ווארט ביים הראשון דאז בשתפן גיווארן, אונ פון דעם [אור] ווערן אונז חייבר דר זעלבט: דרום אז שבת איז גייט, אזלבט איין ברכה [בורא מאורי האש] אונ ווייל דיא פיינער פון אונזערן אייגן איין גרוישע מדות, ווארט עש ווערט שטיין בפרשה נשא ביא ברכת כהנים. אונ די לעגיין פון דיא פייער איין קיינן דיא [מאורי האש], וואס גיזאגט איז אין וואך, אונ דאס חשוביות הרין דיא קיינן די [מאורי בשבת פון מאורי האור] דאז גיזאגטיגט אין שבת. דרום איין אין אזלבט די [ברכה במוצאי שבת בורא מאורי האש] נאך איין דיא פייער הרין ביין אונ איין נאך נעבן הויך דיא לעגט קיינן דעם זעלבט פון דעם חטא, אבר ניט אין דיא פייער הרין צו דער הבדלה. דען חיבר קאם חיר אשה וואס דא זיין קיינן דיא לעגט פון [מאורי האש], אבר חשוביות איז קיינן דעם (מאורי האור) וואס שוין זיין אין שבת די בקיאן ניט חיר זעלבט פון דעם חטא, נייערט פון הקב"ה אליין, דאס אין שבת איז הקב"ה אליין עולם, אונ זיכט (על כבוד כבודו) אונ חזר זעלבט זיין (כבוד) אין חיש, דרום דאהל איין ניט צו נעבן חשוביות קיינן דר הבדלה, דרוך ווייט אך דר פסוק (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ אין הקב"ה איז אוך שבת אליין עולם, דרום האט ער אזלבן ערבין דיא (קדושה אונ שמחה) פון דעם גיזאגטין מתנה נאך צו זיין הייליג פאלק ישראל, דיא זיין (גוי אחד בארץ) ווארט הקב"ה איז (אחד):

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ עש איז דר רבי חיים חיבר אין הייליג קדש) אלהי ישראל נעשה אדם בצלמנו כדמותנו.

ווארט זאגין דיא זיין היישן אין כבוד פון הקב"ה, דען דא הקב"ה האט דעם עולם בשאפן, האט ער גיזעהן אין אדם הראשון. דאס ער ווען אויך זיין חיבר אונ בשעפנס, ער איז גיווען גווייט גיבשאפן אין חגדר, אונ ער איז גאנץ גיווען צו דיא עולמים אונ צו דיא התחתונים, דרום שטייט נַעֲשֶׂה אָדָם וּבוֹ יְהִיוּ כְּלוּלוֹת עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים ער האט אין הרבה גיזעצט אין פארטיג גישאפן, אונ אז דיא בריאה האבן איין גיזעהן, האבן זיך אונז צו אין אין גימאכט אונ בוקן זיך צו איך, אונ זיין גאר איז גיפאלן חוץ אים. ווארט עש שטייט (בראשית ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמָיִם ער האט איז אזלבן אין גן אין גן עדן צו היטן איך. אונ צו האבן דארין חשוביות מאכת. אונ צו שפייזן איך דרין צו דר איזען איז עולמים. ער האט איך גיאכלט

איין זעלבט כבוד] איין חשוביות פיגנים עולם. אונ דיא אזלבין עולמים וואורן זיך אונז אשמה פאר איך. דער צייך האט ער איז גיבאטן איין אשה ניט צו עסין פון עץ הדעת, האט ער ניט גיהאלטן: [השטחטן] איר האבן גיפאלן אין עבר דא הוך, דאס ער שרייבט דר צוך. אז הקב"ה האט איך אדין גיבראכט ער זאל ווערן איין מלך, אונ האט איך גיווען אונז (תולדות האוך עולמים והתחתונים) ער האט איך גיווען דען פון חיים, אונ דעם ביים אזו אדם אין גן עדן, דאז האט ער גיזעהן דאס וואן אדם הכשט ניט הוטה גיוואנן, ווער ער גיבליבן חייבר אין זיין מבשחר אונ דעם חייביג דורש איין קיום גיהאט, אונ ווייל ער האט דאס גיבאט ניט גיהאלטן איז ער אדם (הייל בודק) גיווען, אונ איז גישטארבען גיווארן: (רבי יצחק) זאגט, ער איז גיווען שווער גישטראפט אין אגבדר דער צוך האט איך הקב"ה פון אגבדר גיווייזן, זייער ניט גיזאגט שווער (אמרה אומרכם) דאז האט איך הקב"ה זיין עקבה אליך גיזאגט אין דיא גרויסע טובות חיבר חלב, אונ האט ער גיבראכט צו פירן צו אדם, דרום שטייט וַיִּבֶן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע ער אונ הקב"ה האט איך גיגעבן איין נשמה פון דעם איבער אין אלע בשאפט ארום זאגט. אונ האט איין דארין בלי גיזאגן (והנשמה שבלו) אלע צו איינן. ביז ער האט גיזאגט אשר זה אונ אזלבט עולמים אונ האט איין גיזעהן אין אלץ, אונ האט גיזאגט אונ גיזעהן דען העשת אשר זה אונ בשעפנס, אונ דא ער האט חשובה גיטאן זיין פון איך פאר שטראפט גיווארן אונ (אמיתית התכמה), דרום שטייט וַיְשַׁלְּחֵהוּ יי אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן ער האט איך חוטך גישיקט פון חכמה אונ עולם דא ער האט גיהאט, לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה עוסק צו זיין אין אזלבה (עבודה גשמיות) דיא ערד, צו הרבנן:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם תהלים ברוך ה' לעולם אין דעם קאם זאג ווארט אין גישאפן, אונ זאגט שאטן טאטן אזלבט איז דא (ויאמר אלהים נעשה אדם), אין דעם אחר דא גישאפן פאר הויך פון איך אונ ער זאגט ניט אשר דא זאגט רבי שמעון צו זיינע חברים. ווייל ער אך האט גרויסן שאטן אונ ניט רבי שמעון. אזו דאס זיין גיווען הקב"ה צו בורא אין זעהר אך דאס איבער איז דיא ליט אן צו היים סודות אשה צו זיין אין דען פסוק. דען בודקי איז אין דעם סודות דאס זאך איז ניט רשות גיגעבן גיווארן דיישן אשה פאר זיין, אונ חיבר פאר שטייט אך דאס דא זאט איז איר רשות גיגעבן אשה פאר זיין. דא הייב ער אן גרויסע סודות הרין צו זאגן: (פתח רבי שמעון חיר (עליונים) הנורם צו. חיר (תחתונים) ומאלא חויך אין (ברתמי ישיבה על אשה ואל אשה), דאס אלהה דא בשעטר אך דוך, נעם רשות אונ קום הרחם, דו (הוך אב"ם דעה עד עולם). קום אנגעטר דא אונ דייגע הויכע ישיבה דיא אגבער דיר זיין, דען ווייל אך ווען אשה סודות זיין, דאס טוט אך ניט פון אין כבוד ווייגן, נייערט פון וועגן כבוד הקב"ה נאר אלמאה גרויה צו האלטן קיינן דיא ער הרים, אונ דיא קליפה צו ברעכן דורך די סודות התורה: ובסוף תיקון ע' זאגט [רבי שמעון] אין אזו בין אך אונ איינע חברים גיקומן אין דער שטאט ווא רבי פִּינְחָס בֶּן יָאִיר האט גיוואוינט, האט זיין אשר פון (רבי בהתפוררתו) אונ אזו גיהאט

ויאמר אלהים יהי אור. עס זאל זיין איין ליכט בעולם הזה אבער (ויהי אור) דאס גרויסע ליכט איז אויף געהויבן געווארן לעולם הבא: דען דאס ליכט וואס הקב"ה האט צום ערשטען באשאפן, דאס אדם הראשון האט דורך דעם געזעהן (מסוף עולם ועד סופו) אונ דאס ליכט האט הקב"ה געוויזן צו דוד המלך, דרויף האט ער געזאגט (תהלים ל"א) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך אונ דאס ליכט האט הקב"ה געוויזן צו משה, האט ער געזעהן דער מיט פון לאנד גלעד ביז לאנד דן: אונ אז הקב"ה האט געזעהן עס ווערן אויף שטיין דרייא דורות רשעים (דור אנוש דור המבול דור הפלגה) פון זייערט וועגן, האט ער דאס גרויסע ליכט בהאלטן דאס זייא זאלן ניט ווערט געוועזן דר פון הנאה צו האבן. אונ הקב"ה האט עס געגעבן צו משה דא ער איז פאר בארגן געווארן דרייא חדשים, ווייא דער פסוק זאגט (שמות ב) ותצפנהו שלשה ירחים. אונ דער נאך אז ער איז גקומן פאר פרעה, האט הקב"ה דס ליכט ווידר אוועק גינומן פון אים, ביז ער איז גישטאנדן (על הר סיני) מקבל צו זיין דיא תורה האט ער ווידר זוכה געוועזן דער צו, אונ האט באנוצט דער מיט כל ימיו: אונ ישראל האבן ניט קענן צו אים גיזעהן איבר דעם ליכט, ביז ער האט מוזן געבן איין פֿאַנעל אויף זיין פנים אונ דאס ליכט האט הקב"ה אויף גיהויבן צו דיא צדיקים (לעתיד לבא) ווייא דער פסוק זאגט (תהלים צ"ז) אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה דען ווערט אלץ פאר ריכט אויף זיין שטאנד, ווערט מקוים ווערן והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה כאור שבעת הימים דיא [אור החמה] ווערט לייכטן ווייא דאס ליכט פון דיא ערשטי זיבן טעג, דאס דיא אור החמה איז איצונד נאר איין חלק פון דריי הונדרט פינף און פערציג חלקים פון דעם ליכט וואס דא איז בהאלטן געווארן: [אור] דאס ליכט האט הקב"ה מגלה געוועזן אויס דעם חשך ווייא דער פסוק זאגט (איוב י"ב) מגלה עמוקות מני חשך: אזוי וואל אז דיא מחשבה ווערט מגולה דורך דעם דיבור פון הקב"ה הייסט שבת דרום טאר מען אן שבת קיין (דבר חול) ניט ריידן, דרום ווען רבי שמעון האט געהערט זיין מוטער האט גירעט בשבת האט ער איר געווערט, אונ האט געזאגט עס איז הייגט שבת: נכתב בקיצור:

ויאמר אלהים יהי מארת שטייט [חסר] וא"ו זאגט איז לשון קללה, דרום ווייל מיט דעם אז די לבנה איז איר ליכט גיקלענערט געווארן, איז דיא קליפה גישטארקט געווארן, אונ איז באשאפן געווארן צו די קליינע קינדר איין מיתה די הייסט אסכרה ב"א: דען כ"ז דס גרויסע ליכט איז געוועזן, איז קיין קליפה ניט געוועזן בעולם. אונ הקב"ה האט דס גרויסע ליכט בהאלטן. איז באשאפן געווארן די קליפה דר דא פאר שטעלט דס ליכט פון דר [לבנה], אונ פון דר קליפה איז ווידר ארויס גיקומן איין אנדערע: איז זיא גישוועבט בעולם אונ האט קיין ארט ניט קענן בקומן זיך צו בהעפטן דראן, איז זי גיקומן לאעלה צו די כוחות דס הייסן [פנים קטנים]: דיא היטן לאעלה די שווערן, אונ האט זיך וועלן אן זיא בהעפטן, האט זיך הקב"ה אפ גישיידן פון זייא, אונ האט זי אראפ גינידערט אין גרונד פון דעם ים. אונ ווייא הקב"ה האט [אדם וחוה] באשאפן. ווען דיא קליפה האט געזעהן איר גרויסע שיינהייט פון אובן, איז זיא ווידער ארויס גיפלויגן זיך צו בהעפטן אן דיא [שוואר' שערים של מעלה]. האט זי הקב"ה אן גטריבן [בנזיפה], אונ האט זיא אראב געווארפן ביז אין תהום אריין, איז זיא דארטן געזעסן ביז [אדם וחוה] האבן געזינדיגט. האט זיא הקב"ה ווידער ארויס גילויגן אויס דען תהום ארויס, אונ האט איר געגעבן דען כח דס זיא זאל אויס זיין אן דיא קליינע קינדער דאס זיא זיינן ראוי געוועזן צו ווערן איין שטראף איירן פאטערס: איז זי גישוועבט ארום בעולם אונ איז גיקומן צו די [שער גן עדן] איז זי דארטן געזעסן ביי דען להט החרב המתהפכת. דאס הקב"ה האט באשאפן דיא זאלן היטן דען וועג פון [עץ החיים בגן עדן]: דען זי איז לכתחלה ארויס גיקומן פון דען [צד להט החרב], אונ בשעה דס זיך דער [להט] טוט פר קערן, אנטלויפט זיא אונ שוועבט אין עולם ארום, אונ גיפינד זעלכע קינדר דס זי זאלן קענט ווערן [בחטא אביהם]. דען שפילט זיא אונ לאכט מיט זייא אונ איז זייא ממית. אונ דס איז דרום ווייל דיא לבנה איז גיקלענערט געווארן פון איר ליכט האט זי די [שליטה] בקומן. אונ דר [מיעוט לבנה] איז גישעהן ביום רביעי, דרום שטייט [ביום רביעי יהי מארת] חסר וא"ו. אונ אז קין איז געבארן געווארן האט זיא זיך ניט קענן אן אים בהעפטן, ביז דער נאך אז ער האט חוטא געוועזן, האט זיא זיך צו אים מקרב געוועזן, אונ האט געווארפן [רוחות אונ שדים רעים] די ארום שוועבן בעולם: אדם הראשון ווען ער האט זיך פורט געוועזן פון חוה [ק"ל שנה], האט ער זיך בהעפט מיט רוחות נקבות, ביז עס איז גיקומן [נעמה] דאס וועגן איר גרויסע שיינהייט האבן זיך טועה אן איר געוועזן דיא [בני אלהים] עזא ועזאל: האט זיא פון זייא געווארפן [רוחות ושדים רעים] די ארויס שוועבן בעולם, אונ זי שוועבט ארום ביי נאכט אונ בוויזט זיך צו דיא לייט ווען זייא שלאפן, אונ מאכט דס דיא לייט זיינן [רואה קרי] אונ אזי לייט ווען זיא גיפינד די לייט ווען זיא שלאפן אין איין חדר אליין, רוען זיי אויף זיא אונ בהעפטן זיך אן זיא, אונ מאכן פון זייא איין [חשק] אונ געווינען פון זייא שדים ורוחות. אונ אבער זי זיינן פוגע אן זיא מיט אלאים רעים בייזע קראנק ב"א, אונ קיינר ווייסט ניט דאס איז אלץ פון וועגן, דאס [אור הלבנה] איז גיאינערט געווארן [ביום הרביעי], אבער ווען די לבנה שטארקט זיך מיט איר ליכט, אונ ווערט פער ריכט, דען ווערט אויס דיא [אותיות אמרת] אמרת אלוה צרופה מגן הוא לכל החוסים בו דס דיא תורה בשיצט פר דיא רוחות רעות אונ שדים די שוועבן ארום בעולם, צו די אלע דיא זיך בשיצן אן הקב"ה אן זיינר אמונה: שלמה המלך האט אויף זייא גיזאגט [קהלת ב'] ותענוגות בני אדם שדה ושדות דרום ווייל זייא קומן אהער פון די [תענוגי בני אדם] אונ ער האט דס אלץ וואל פר שטאנען, אונ אלץ האט הקב"ה אויף דען עולם באשאפן, דעם עולם דער מיט מתקן צו זיין. דען דיא קליפות אונ כוחות [יצר הרע] זיינן אויך בדערפטיג צום עולם, ווייא שלמה זאגט והאלהים עשה שיראו מלפניו. דרום זאגט שלמה [שיר ו] אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל. ווייא איין נוס זיינן פיר

שאליכט

טיןיכט חרוס דער פרי דיח היטן דיח פרי. חוג דחט ןיכט ווערט ניט דר קענט, נייערט דורך חוטך, דרוס טטייט [יהי אחרת] חוג טטייט ווייטר [והחיר ען החרן] דחט עט חיז גוועזן [ןנורך תיקון עוןס] דרוס טטייט חויך וַיַּשְׁכֵּן אֶת הַכְּרוּבִים וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים עט זיינן נווי חרןייח ןיכט דיח [חורות טן אעןה הייטן אחורי חור] חוג די [חורות טן אטה הייטן אחורי החט] דחט זיינן חייטן [אאוכיס חוג ארכבות] חיינר חיבר דען חנדרן, חוג דיח אאוניס דיח הייטן [אחורי החט] חיז חיר טןיטה חיין גחנגי וואך: חוג חן טבת גיווענןסיגן [אחורי החור] די זיינן [אנד החור] וואט ביום הרחטון חיז בטחפן גיווחרן, חוג פון דעם [חור] וועךן חןע חונטר חיר דר ןייכט: דרוס חז טבת חויט גייט, אחכט אען ברכה [בורח אאורי החט] חוג ווייז דיח פינגער פון אענטן ווייזן חויך גרויטע סודות, וויח עט וועךט טטיין בפרטה נטח בייח ברכת כהנים. חוג די נעגין פון דיח פינגר זיינן קעגן דיח [אחורי החט], וואט גיווענטיגן חן איטן וואך, חוג דחט חינווייניג חריין זיינן קעגן די [אר.בות פון אחורי החור] דט גיווענטיגט חם טבת. דרוס ווען אען אחכט די [ברכה באונחי טבת בורח אאורי החט] זחן אען דיח פינגר חריין בייגן חוג אען זחן זעהן חויך דיח כעגן קעגן דעם ןיכט פון דערויטן, חבר ניט חין דיח פינגר חריין נו דער הבדןה· דען חינונד קואט חיר אאטןה וואט דח זיינן קינגן דיח כעגין פון [אחורי החט], חבר חינווייניג חיז קעגן דעם (אחורי חור) וואט טוןט זיינן חם טבת די בקואן ניט חיר ןיכט פון דעם חט, נייחרט פון הקב"ה זעןברט, דחט חן טבת חיז הקב"ה חןיין טוןט, חוג זיגט (עך כטח כבודו) חוג חןע ןיכט זיינן (נכןן) חין חים, דרוס דחרף אען ניט נו זעהן חינווייניג קעגן דר הבדןה, דרויף ווייזט חך דר פסוק (טאות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ ווייך הקב"ה חיז וואס טבת חןיין טוןט, דרוס החט ער אחכן ערבין דיח (קדוטה חוג אנוחה) פון דעם זעןבינן טחג נחר נו זיין הייןיג פחןג יטרחן, דיח זיינן (גוי חחד בחרן) וויח הקב"ה חיז (חחד):

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בפרטה בטןח ע' נ"ו רבי חייח היוב חן (תיןים קןט) אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה.

זייח זחןין דיח ןייט היטן חן כבוד פון הקב"ה, דען חז הקב"ה החט דעם עוןס בטחפן החט ער גיזעהן חן חדם הרחטון, דחט ער זחן אוטן זיין חיכר חןע בטעפנט, ער חיז גיווען נווייח גיטטחןטן חין חנגדר, חוג ער חיז גןייך גיווען נו דיח עןיונים חוג נו דיח תחתונים, דרוס טטייט נַעֲשֶׂה אָדָם וכו' וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וכו' ער החט חים חרחפ גינידערט חין פחרטיג גיטטחןט, חוג חז דיח בריות החבן חים גיזעהן, החבן זיך חןע נו חים חיין גיזחאיןט חוג בוקין זיך נו חים, חוג זיין פחד חיז גיפחןן חויף זיח, וויח עט טטייט (ברחטית ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמָיִם ער החט זיס אחכן חיין גין חין גן עדן נווח היטן חים. חוג נו החבן דחרטן חןןייח טאחות חוג נו טפיןן זיך דרינן נו דר אייחן איט זיווגים. ער הט חים גיאחכט

חיין (כסח כבוד) איט חוןייח אובניס טובות, חוג דיח אןחכים עןיונים וואחרן זיך חןע אטאח פחר חים. דער כחך החט ער חים גיבחטן חיין אןוה ניט נו עסין פון עץ הדעת, החט ער ניט גיהחןטן: [חטכחנח] איר החבן גיפונדן חיין טפר פון חנוך, דחט ער טרייבט דר נחך. חז הקב"ה החט חים חרויף גיברוכט ער זחן ווערן חיין אןחך, חוג הט חים גיוויזן חןע (חורות האןך עןיונים ותחתונים) ער החט חים גיוויזן דען עץ חיים, חוג דעם בוים וואו חדם חין גן עדן, דח החט ער גיזעהן דחט ווען חדם העט ניט חוטח גיווען, וועך ער גיבןיבן חייביג חין זיין טטחנד חוג העט חייביג דחרט חיין קיום גיהחט, חוג ווייך ער החט דחט גיבחט ניט גיהחןטן חיז ער חרויט (חייב בדין) גיווען, חוג חיז גיטטרחפט גיווחרן: (רבי ינחק) זחגט, ער חיז גיווען נווייח גיטטחןטן חן חנכדר דער נחך החט חים הקב"ה פון חנכדר גיטיידן, זיינן זיח גיווען נווייח (אאורח ןאערב) דח החט חים הקב"ה זיין נקבה אתקן גיווען חין דיח גרעטטע טונהייט חיבר חןע, חוג החט זי גיברחכט נו פירן נו חדם, דרוס טטייט וַיִּבֶן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע וגו' חוג הקב"ה הט חים גיגעבן חיין נטאה פון דעם אקום וואו חןע נטאות חרויט קואען, חוג החט חים דרינן כוןן גיווען (חכאה וטכן) חןט נו ויטן, ביז ער הט גיוואוטט אער חז חןע אןחכים עןיונים חוג הט חיין גיזעהן חין חןס, חוג הט גיוואוסט חוג גיקענט זיין הערן אער חז חןע בטעפנט, חוג חז ער החט חוטח גיווען זיינן פון חים פחר טטחפט גיווחרן חןע (אעיינות החכאה), דרוס טטייט וַיְשַׁלְּחֵהוּ יי אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן ער החט חים חוועק גטיקט פון חכאה חוג טכן דט ער הט גיהוט, לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה עוסק נו זיין חין אןחכה (ענייני גטאיות) דיח ערד נו חרבטן:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם (תהלים כ"ה סוד יי לִירֵאָיו חין דענן קואט חז וויח חיין גיטטחןט, חוג זחגט טאעון טאינן וואט חיז דט (ויחאר חןהים נעטה חדם), חין דעם וואר דט גיטטחןט פחר הוין פון חים חוג ער זעט ניט אער דח זחגט רבי טאעון נו זייכע חברים, וויין ער איך החט גרופן טאינן חוג ניט רבי טאינן, אוז דחט זיין גיוועזן הקב"ה זעןברט כון זעה חיך דחט חינונד חיז דיח נייט חן נו הייבן סודות אגןה נו זיין חין דען פסוק, דען בוודחי חיז חין דעם סודות דחט נחך חיז ניט רטות גיגעבן גיווחרן חייכס אגןה נוח זיין, חוג חינונד פחר טטייח חיך דחט דח יוןו היז איר רטות גיגעבן אגןה נוח זיין, דןו הייב ער חן גרויטע סודות דרינן נו זחגן: (פתח רבי טאינן) חיר (עןיונים) הערט נו· חיר (תחתונים) זחאןט חייך חיין (ברחטי יטיבות טן אעןה וטן אטה), דוח חןיהו דח בטווער חיך דיך, נעס רטות חוג קום חרחפ, דו (חנוך אט"ט דער טר עוןס), קום חרונטער דוח חוג דייכע רחטי יטיבות דיח חונטער דיר זיין, דען ווייז חיך ווין אגןה סודות זיין, דחט טוח חיך ניט פון איין כבוד ווענן, נייערט פון ווענן כבוד הקב"ה נחר אןחאה גדוןה נו החןטן קעגן דען ינר הרע, חוג דיח קןיפות נו ברעכן דורך די סודות התורה: ובסוף תיקון ע' זחגט [רבי טאעון] חיין אחן בין איך חוג אייכע חברים גיקואען חין דער טטחט וואו רבי כְּרוּסְפְּדָאִי החט גיוואוכט, החט זיין אוטר פון (רבי כרוספדחי) חןע אחן גיהחט

גיהאט איין מנורה מיט זיבן ליכט, הט זיא אונס געוויזן דש ספר פון (רבי כרוספדאי), ווען מען האט דריגען גילייענט זיינן אראפ געקומן תיכף חיילות מלאכים, אונ האבן אונס ארום גירינגלט, וויא דיא לייט דיא קומן אונ לאזן זיך אריין צו איין (חופה בשמחת חתן וכלה) אונ הקב"ה איז אויך אראפ מיט אלי זייני חיילות צו הערן די סודות אין דעם ספר, אונ הקב"ה האט מיט זיי אראפ געברענגט זיין פטור פון (רבי כרוספדאי) ער זאל אויך צו הערן די תורה פון זיין זון, אונ דיא זעלביגי נאכט איז געוועזן ליל שבועות, האט זיך הקב"ה אויך משמח געוועזן מיט דיא רייד. גלייך אז דען טאג וויא מען האט געגעבן די תורה אויף דען הר סיני: עס טרעפט זיך איין מאל ווערן מיר ווידר דארטן ביי זיין מוטר צו גאסט, איז גראד געוועזן דש איר זון (רבי כרוספדאי) איז געשטארבן, אונ זיא האט ניט געוויסט דר פון, זיא האט אונס אן געגרייט איין טישן אונ מנורה אונ מיר האבן ניטש גירעט קיין דברי תורה דריבר: שפראך זיא צו אונז איר רבנן וואס בטייט דש דאס איר איצונד ניט לערנט איבר דען טישן וויא מיר האט פלעגן צו לערנן: הייב איך אן צו מייני חברים מיר וועלן פארט דריבר דברי תורה ריידן, כדי דז זיא זאל זיך ניט מערקן דראן דש איר זון איז געשטארבן: וואלט איר דורך אונז איין תקנה צו קומן, דען אז זיא וואלט זיך מערקן דראן מעכט זיא שטארבן פר צער פר איר לייד: ער הייב אן (בראשית ברא אלהים) דאס איז דיא נשמה ווען זיא גייט ארויס אויס איר מוטר לייב איז אויף איר גזאגט וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם: דש ווען ער ווערט גבארן, זיינן זייני אויגן צו, אונ ער עפנט זייני אויגן. (איד ויאמר אלהים יהי אור) אז ער ווידר שטערבט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה דען, דיא נשמה גייט אריין נאך איר אורט למעלה ווערט דר גוף (יבשה). שפראך זיא איר רבנן וואס איז דש דיא רייד. וואס איר רעט אלץ פון יענעם עולם, דש איז ניט אום זונסט: זי גינג צו איר ליכט דז זיא האט אלץ געהאט ברענען, אונ האט דראן איין סימן געהאט אז איר זון (רבי כרוספדאי) לעבט ווען דאס ליכט האט זיך היפש געברענט אונ איין דער פון גלייכט אלרייזו געשטאלט האט זיא איצונד געזעהן, דאס דאס ליכט איז פינסטר געוועזן. שפראך זיא איר רבנן עס איז מיר איין (אבידה) פר לארן געווארן, איך וויל גיין זיא זוכן, שפראכן זיא בוודאי מערקט זיא זיך וואס. זיא גינגן אוועק איר וועג ווייטער אונ זיא גינג ארויס וואו וועגן שיידן זיך, זיא געפינט איין טויב נקבה, שפראך זיא צו איר יונה, דוא ביסט מאל געוועזן איין (שליח נאמן) צו דיינם הערן. אז דיך נח האט געשיקט, וויא דער פסוק זאגט וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ אונ שטייט (ותבא אליו היונה לעת ערב) האסטו דייני שליחות מיט רעכט געטאן, דא בשווער איך דיך דאס דו זאלסט מיר אויך גיין אין מיין שליחות, צו זעהן אויב מיין זון לעבט אדר ניט, איד פליט זיא אונ וויא עס וואר פר נאכט קומט זיא ווידר, וויא זי איז אויך ביי נח ווידער געקומן פאר נאכט, אונ פליקט זיך אויס אירע פעדרן אונ גראבט איין גרוב, וואו דיא מוטר האט געזעט (איד) הויב זיא אן צו וויינן אונ צו שרייען ביז איר דיא נשמה גינג אויס: וויא רבי שמעון אונ זייני חברים גיין איר וועג, פרעגן זיא אים וואָרום ווען דאס קינד גייט אויס דער מוטער לייב ארויס זיינן זיין אויגן צו שפראך ער דרום שטייט וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת דען ווען דאס קינד איז אין מוטר לייב ווייזט מען אים אלע (נקודות אונ מרכבות) וויא יחזקאל האט געזעהן איטליכן זיין (מדרגות נשמה) נאך וויא ער האט איין נשמה, ער איז עוסק בתורה אונ פר שטייט דיא מצות דיא בגריפן זיינן למעלה אין דעם ארט וואו זיין נשמה איז בגריפן, אונ וויא נאה (נשמות אונ מרכבות) נידערן אראפ זיינט וועגן צו לערנן מיט אים כל התורה: ווען ער דר נאך לערנט דר מאנט מען אים וואס ער דער פון האט געלערנט אין מוטר לייב, דער נאך ווייזט מען אים דש גיהנם ווען ער עובר איז (על התורה) וואס זיין עונש איז, אונ וויא ווייט זיין שכר איז: דער נאך ווען ער ארויס קומט פון דער מוטר, זיינע אויגן פר שטאפט מען פון אלע ליכט דאס ער געזעהן האט אין מוטר לייב, וויא דער פסוק זאגט (ותכהין עיניו מראות) נאר מיטל תוהו (והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך וגו'), אזוא אויך ווער ניט עוסק בתורה איז זיינן אויגן גאר שטאפט צו זעהן לע"ה, אבר ווען ער יוא איז עוסק בתורה שטייט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר מען דער לייכט אים זיין אויגן בע"ה, צו זעהן דש גרויסע ליכט דאס הקב"ה הט בהאלטן צו דיא צדיקים לעו"ה: (איד) אז ער גיט פון דעם עולם אוועק שטייט יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, כלומר זיין נשמה ווערט איין גיטאן (למקום אחד). וויא דער פסוק זאגט וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ אונ דר גוף בלייבט טרוקן, דער נאך זאגט הקב"ה תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ דאס זיינן דיא חיות הקודש דיא דא לייכטן דיא נשמה מקבל צו זיין למינה. וויא דער פסוק זאגט (על כפים ישאונך) אדר (תוציא ארץ נפש חיה) דש בת זוג האט מען אים גיט בעו"ה בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ דאס זיינן (נאה חיילות ומחנות מלאכים) דיא קומען זיין כבוד וועגן, דר נאך ברינגט אים הקב"ה אין גן עדן וויא דער פסוק זאגט ויאמר אלהים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא אלץ וואס איז בשאפן געווארן (בששת ימי בראשית) איז אים אלץ אן געגרייט בעו"ה אין (גן עדן עליון) אונ אין (גן עדן התחתון) ע"כ:

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד ווייל אן (ביום שני) שטייט ניט כי טוב דרום ווייל די מיתה איז ביום שני בשאפן געווארן, דרום שטייט אלהיא (טוב מאוד) אונ דאס איז וויא דיא חכמים זאגן (והנה טוב מאוד זה מות): (וירא אלהים את כל אשר עשה) האט דען הקב"ה דר פיר ניט געזעהן, אונ וואָרום זאגט ער גלייך אז ער האט איצונד געזעהן, אלא הקב"ה האט אלץ דער פיר געזעהן וויא עס ווערט זיין, דארום זאגט דער פסוק (את כל) צו מהערין אלע דורות דיא ווערן דער נאך קומען אונ וואס זיך ווערט מחדש זיין אין איטליכן דור אויף דעם עולם, דש הט הקב"ה אלץ דר פיר געזעהן: אונ אז דער פסוק זאגט (אשר עשה) איז משמע וואס דא איז וואָרן בשאפן, ער וויל דיר ווייזן בשעה דאס הקב"ה האט אלץ בשאפן האט ער תכף אין זיין (יסוד) אלץ אזוא געשטעלט וויא עס זאל דער נאך (יוצא לפועל) זיין:

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם רבי אליעזר הויב אן [תלים לא] מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ קום און זעה הקב"ה האט בשאפן דיעזן מענשן אויף דעם עולם, און הקב"ה האט אים מתקן געוועזן, כדי דאס ער זאל זיין גאנץ אין זיינער עבודה צו דיען הקב"ה און ער זאל מתקן זיין זיין וועג, כדי דאס ער זאל זוכה זיין צו דעם ארט וואס ער האט בהאלטן צו דיא צדיקים, וויא דער פסוק זאגט [ישעיה סד] עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ און דש זעלבט איז דער מענש זוכה דער צו דורך דר תורה. דען ווער עס איז [עוסק בתורה בכל יום] דער איז זוכה דער צו לעוה"ב, און איז גלייך אלז ער האט געבויט דיא וועלט, דען מיט דער תורה איז דיא וועלט בשאפן געווארן וויא אויבן איז געשטאנן: קום און זעה מיט דעם רוח האט הקב"ה דעם עולם בשאפן, און מיט דעם רוח פון די [לומדי תורה] וואס אויס איר מויל ארויס גייט האט דער עולם איין קיום, [מכל שכן] דר [רוח און הבל] וואס דא גייט פון דיא קליינע קינדר אז זייא לערנן ביים דעם רבי, דרום זאגט דוד [מה רב טובך] וויא גרויס איז דאס ארט וואס דוא האסט בהאלטן צו דיא יראי חטא, וואס איז דאס טוב, [פעלת] וואס דוא האסט געווערקט [במעשה בראשית] און האסט בשאפן איין גן עדן בארץ אין געשטאלט וויא עס למעלה איז, דרום זאגט ער [נגד בני אדם] דאס גן עדן למטה איז קעגן דיא לייט, און דאס גן עדן של מעלה איז קעגן דיא עליונים קדושים: זאגט רבי שמעון אפילו דאס גן עדן של מעלה איז אויך קעגן דיא בני אדם, פאר דיא צדיקים וואס טוען דעם ווילן פון הקב"ה [ויכלו השמים והארץ] אלז איז נגמר געווארן [הן למעלה הן למטה] זאגט רבי שמעון [שמים וארץ] ווייזט אויף דיא מעשה און אומנות פון [תורה שבכתב] און אויף דער מעשה און אומנות פון [תורה שבעל פה]: [כל צבאם] דאס זיינן דיא פירושים] אויף דער תורה, און ווייל עס זיינן [שבעים פנים לתורה] דרום איז ארמז אין ויכלו האט אין דער צאל ע' פנים פון דיא [תורת שבכתב און שבעל פה]: ויכלו דיא זיינן געגרונד פעסט געווארן מיט אנדר שמים וארץ וכל צבאם דאס זיינן די סודות התורה, און וויא אין דער תורה שטייט וואס טהור איז אדר טמא און אלע סודות איז אלז פר געגרונד פעסט געווארן:

(כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות) מתקן צו זיין צו גרונד פעסטן דעם עולם מיט איטלעכן טאג, און אום צו נייען רוחות ונשמות, און האט אויך מיט גילויגן רוחות ושדים. אוב דוא וועלסט מיינן דיא שדים זיינן נישט נוץ און קיין תיקון עולם ניט, עס איז ניט אזוי, נייערט זיא זיינן אויך דער תיקון און קיום העולם, צו שלאגן מיט זיי דיא רשעים דאס זיא גייען קעגן זייא צו שטראפן זיי אויף אירע מעשים, דען ווער זיך בהעפט אן יצר הרע אזו זיינן זיא קעגן אים צו שטראפן דרום זיינן זייא לתיקון העולם: קום אונד זעה, עס שטייט ביים שלמה וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם ווער זיינן דיא [נגעי בני אדם] דס זיינן די מזיקים, דאס זיא שטראפן דיא לייט מיט עונש: קום און זעה, בשעה דאס שבת איז איין געגאנגן און איז מקודש געווארן, זיינן זיא איבר געבליבן מיר רוחות אן גופין, און זיא זיינן דיא בריות דאס ניט זיינן געגרונד פעסט געווארן וויא אנדרע בריות, און זיא זיינן נאר פסולת אזו ווען מען גאלד לייטערט און בלייבט פסולת, אזוי זיינן זייא געבליבן [פגומים] און געפעלט, קיין גאנצע בריאה, ניט וויא אנדרע בריות. און דרום ווייל זיא זיינן [פגומים] רוהט ניט אויף זיא דער שם הקדוש, דען דער שם הקדוש רוהט ניט אויף איין ארט וואס פגום איז: און וואס ניט גאנץ איז, און זי פארכטן זיך פאר דעם שם הקדוש זיא ציטערן און פר וואגלען פר דעם שם הקדוש. אזו אויך ווען דער מענש איז פגום און ניט גאנץ, ווען ער שטארבט און לאזט קיין קינד ניט בעולם, דען קען זיך זיין נשמה ניט בהעפטן אן דעם שם הקודש, און מען לאזט אים ניט אריין אין דעם [מחיצה של מעלה] ווייל ער ניט גאנץ איז און איז געפעלט אן קינדער, ביז ער ווערט פאר ריכט, וויא איין בוים וואס ווערט ארויס געריסן דאס מען אים אזו ווידר איין פלאנצין, אזוי אזו זיין ברודער זיין ווייב מיבם זיין, דען האט ער איין תיקון און ווערט ווידער געבארן אין דעם קינד וואס זיא האבן. דאס אלז איז דיא קדושה קען ניט רוהן וואו פגום איז און ניט גאנץ, דען דיא קדושה איז גאנץ אויף אלע זייטן און קיין פגם ווערט דראן ניט געפונען אייביג: קום און זעה דיא שדים זיינן אויך [פגום למעלה ולמטה] און דרום זיינן זיא ניט בהעפט [ניט למעלה און ניט למטה], דרום שטייט אויף זייא (אשר ברא אלהים לעשות) גאט האט בשאפן נאך צו טאן, זיא האבן זאלן גאנץ ווערן מיט אירע גופות, אזוי איז שבת אריין געגאנגן זיינן זי געבליבן פגומים למעלה ולמטה, אויב דו ווילסט וועלן פרעגן זיא זיינן דאך רוחות וארום זיינן זיא ניט גאנץ למעלה, אלא ווייל זיא ניט זיינן גאנץ למטה זיינן זיא אויך ניט גאנץ למעלה. און אלע קומן מצד הדין און זיינן פאר הוילן פאר דיא אויגן פון מענשטן און שטייען קעגן אים צו שעדן זיא און בייז צו טאן דיא לייט: זייא האבן דרייארלייא וויא מלאכים און דרייארלייא וויא דיא לייט וויא דיא גמרא זאגט (בחגיגה פרק אין דורשין) און אז זיא זיינן בשאפן געווארן זיינן זייא געבליבן און געגידרט אין דער קוואל (מטר נוחר הרחיים) דאס איז (בנוקבא דתהום רבה) וואו דיא קליפות איר וואונונג האבן גאנץ ליל שבת ויום שבת, און אז שבת איז אויס אזוי גייען זיא אויף דעם עולם און שוועבן אויף אלע זייטן. דען דען מאל דר וועקט זיך דער צד טמא און דין און דאס אש של גיהנם פלאמט און אלע מיני טמאה גייען און שוועבן בעולם, און וועלן זיך גערן אן קליידן אין איין גוף און קענען ניט. דרום מוז זיך דער עולם היטן פאר זיי, דרום האט מען מתקן געוועזן דעם [שיר של פגעים] דאס איז ויהי נועם צו זאגן בכל שעה ווען מיר מורא רוהט אויף דעם עולם: קום און זעה ווען דער יום שבת ווערט מקודש בערב שבת דענן מאל רוהט אויף דעם עולם סוכת שלום און ווערט פאר שפרייט בעולם, ווער איז דאס סוכת שלום דאס איז שבת, דען אלע שדים וקליפות און רוחות רעות און אלע צד הטומאה ווערן פאר בארגן און גייען אריין אין דעם קוואל פון דיא [רחיים] אין מיר ארט דאס הייסט [נוקבא דתהום רבה] דען ווען זיך דער וועקט דיא קדושה בעולם דא ווערט דער רוח הטומאה ניט דער וועקט און אנטלויפט דיזער פיר. דען איז דער עולם אין דער שמירה עליונה, דרום דארפן

איר ניט צו בעטן אין דר תפלה וויא אין דער וואכן אז מען זאגט אויש [ברוך אתה יי שומר עמו ישראל לעד] דען דש איז גמאכט גווארן צוא זאגן אן דער וואכין ווען דער עולם מוז שמירה האבן פֿאר זייא, אבר אן שבת דאש איז פֿורט שפרייט אויש דיא סוכת שלם אויף דען עולם, דען ווערט ער גיהיט אויף אלע זייטן אפֿילו די רשעים אין גיהנם זיינן גהיט אונ אלע עליונים ותחתונים ווערן גיפֿונדן אין שלום, דרום זאגן מיר די ברכה בליל שבת [הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים] ווארום זאגן מיר ועל ירושלים, אלא דרום ווייל דארטן איז דיא וואונונג פֿון דער סוכה דש איז דיא שכינה, דען סוכה איז לשון דעקן דאש זי צו דעקט אויף אונש צו בשיצן פֿר אלן בייזן, דרום מוזן מיר אן ברייטן צו דער סוכה דאש זיא זאל שפרייטן אויף אונז איר קדושה אונ זאל רוען מיט אונז אונ זאל אויף אונז בשיצן, אז וויא איין מוטר דיא הא רואט אויף אירי קינדר אונ דרום פֿארכטן זיא זיך ניט פֿון אלע זייטן דרום זאגט מען [הפורס סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל] קום אונ זעה בשעה דאש ישראל בענטשן דיא ברכה אונ זיינן מזומן צו דער סוכת שלום דער הייליגר גאט אונ זאגן [הפורס סוכת שלום], דען נידערט אראפ דיא קדושה עליונה אונ צו שפרייט אירע פֿליגל אויף ישראל אונ בדעקט זיא אז איין מוטר אירי קינדר. אונ אלע מזיקים רוחות רעות ווערן אלע איין גיטאן פֿון עולם דען זילן דיא ישראל אונטר דיא קדושה פֿון איר הערן דען די סוכת שלום גיט נייאה נשמות צו אירע קינדר דרום ווייל די נשמות ביי איר רואן אונ גייען פֿון איר ארויס דען גיט זי מיטלעבן בזונדער איין נשמה אן שבת דש דא קומט פֿון עו"הב אונ מיט דער נשמה יתירה זיינן זייא זיך משמח אונ מאכן פֿאר געשן פֿון זיך אלע וואכענדיגע זאכין אונ אויך אלע מורא אונ צער אונ אלע צרות ווייא דער פסוק זאגט [ישעיה י"ד] בְּיוֹם הָנִיחַ ה' לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמֵרָגְזֶךָ וגו' אין ליל שבת מוז דער מענש פֿאר זוכן פֿון אלע עסין, דאש מען זאל ווייזן דאש די סכת שלום איז כלול פֿון אלים אונ אלז איז כלול אין איר אלז אויש גינומען דאש מען ניט דארף דער דורך פוגם מאכן דיא סעודה וואש דא קער אויף מורגן דער יום שבת דהיינו ער הט נאך צווייא סעודות וואש דא קערן אויף יום שבת, וואלן שנן ווען איבריג איז מארגן, דא קאן ער פֿר זוכן דר פֿון אונ דער אינשטער איז צווייא גיריכט האבן צו מיטלעכר סעודה, אונ דיא מלוה פֿון נר שבת איז גיגעבן גיווארן צוא דיא ווייבר פֿון דעם הקדוש דאש זי זאלן לינדן ליכט. די חכמים האבן גיזאגט איין טעם ווייל חוה האט אויש גילאשן דאש ליכט פֿון דער וועלט אונ האט פֿינשטר דען עולם גימאכט מיט איר חטא, דרום זאל זי ליכט לינדן לשבת, אבר די האליכקייט איז דער פֿון ווייא די סוכת שלום ווש דא רואט אויף אונש אן שבת אונ די נשמות דרום קער די אשה למטה צוא טאן אין גישטאלט ווייא עש איז למעלה אן צוא לינדן דיא ליכט, דרום ווייל די צווי נשמות פֿון מענשן לייכטן אום שבת דרום מוזן זיא לינדן צווייא ליכט, אונ ווען דיא אשה לינט אן לייכטער קער זי לינדן [בשמחה ורצון הלב] ווייל עש איז לכבוד די שכינה. דרום איז זיא זוכה צו הייליגע קינדער דאש זיא ווערן זיין דאש ליכט פֿון דער וועלט אין תורה אין יראה אונ ווערן מערן שלום בעולם, אונ מיט דעם אויך גיט זי איר מאן לאנג לעבן, דרום קערן דיא נשים זהיר צוא זיין דראן.

אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם האבן מיר דאך גילערנט וואו עש שטייט [אלה] זונדערט אב די פֿאריגע רייד. אונ דא זונדערט אויך די דער פֿיר זיינן גיוועזן, דש הקב"ה הט צום ערשטן בשאפֿן וועלטן אונ זיי ווידר חרוב גימאכט דרום זיינן די ראשי תיבות פֿון [אלה תולדות השמים והארץ] די אותיות תה"ו: דש זי זיינן אום ערשט גיוועזן. איז דאך צו פֿרעגן ווארום האט זייא דען הקב"ה בתחילה בשאפֿן ווען ער האט זיי דער נאך ווידער חרוב גמאכט, אלא די הייליכקייט איז ווייל הקב"ה הט דען עולם בשאפֿן מיט דער תורה אונ ער הט וועלן די תורה געבן צוא די עכו"ם האבן זיא ניט גוואלט מקבל זיין, דען איז ער גיוועזן פֿאר ווישט אונ זיא הט אויך נישט גיהאט צו שטיין [ויאמר אלקים יקוו המים] די תורה איז גיגליכן צוא מים, זאל איין גיזאמלט ווערן [אל מקום אחד] צו די ישראל דש זייא אן נעמן ה' אחד אונ די ניט די תורה היטן דיא מאכין חרוב דען עולם: דרום זאגט דער פסוק [אלה תולדות השמים והארץ בהבראם] איז אין קליינע ה"א אונ איז דיא אותיות פֿון אברהם בהבראם צוא ווייזן דש דיא קינדר פֿון אברהם זיינן די תולדות ווייל זיא דיא תורה לערנן אונ אויך צו ווייזן דאש מען זאל מקבל גרים זיין דיא בגריפֿן זיינן אן דר ה"א וואש הקב"ה הט גיגעבן צוא אברהם דיא רעכטע גרים זיינן, אונ ניט די דא זיינן פֿון [כמה מיני ערב רב] דיא הייסן [עמלקים גבורים רפאים נפילים ענקים] דאש פֿון מירנט ווען דאש משה הט גימיינט זי זיינן זעלכע גרים דיא בגריפֿן זיינן אן אברהם דרום הט ער זייא מקבל גיוועזן אונ האט גורם גיוועזן דש דורך זייא איז דיא שכינה גקומען אין גלות [באלף החמישי] דאש דער עולם איז חרוב גיווארן מיט דען [חורבן בית ראשון ובית שני] אונ משה האט איבר זייא איין ירידה בקומן ווי עש שטייט [שמות ל"ג] לֵךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ אונ ער מוז אויך מגולגל ווערן אין גלות צווישן דען ערב רב דש אירע נשמות זיינן גיוועזן פֿון דור המבול דאש נח האט דעטט וועגן ניט וועלן אויף זיי מתפלל זיין, כדי דש זייא זאלן אויש גימעקט ווערן פֿון עולם ווייא דער פסוק זאגט [וימחו מן הארץ] דען זייא זיינן [עמלקים] דש בייא זי שטייט [דברים כ"ה] מָחֹה תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עמלק אונ משה הט זיך ניט גהיט פֿר זיא אונ הט זיא מגייר גיוועזן האבן זיא דאש עגל גימאכט, אונ האבן פֿיל בייז גורם גיוועזן אונ דיא ה' [מיני ערב רב] זיינן בעולם הזה אין גלות רביעי נאך פֿאר מישט צווישן ישראל אונ זיינן אויך שלעכטי [ותקיפים גדולים] אונ שטייען אויף ישראל מיט גזל, אויף זיא שטייט גישריבן [בראשית] כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם די הייסן עמלקים, אונ די מיני [נפילים] זיינן דש אנדרע מין, זי הייסן דרום נפילים דען זי זיינן פֿון דיא דא זיינן מראש גיפֿאלן פֿון הימל בשעה דש הקב"ה הט וועלן דען מענטשן בשאפֿן הט ער גיזאגט [נעשה אדם בצלמנו] אונ האט אים וועלן מאכן פֿאר איינם שליטן איבר אלע בשעפֿנש דש ער זאל האבן צו בפֿעלן איבר אלע, האבן דיא מלאכים מקטרג גיוועזן אונ האבן גיזאגט [תהלים ח] מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ דען ער ווערט דער נאך זינדיגן פֿאר דיר: שפראך הקב"ה צו זייא ווען איר וועלט אונטן זיין וועלט איר נאך מער זינדיגן אז די לייט [ויראו בני אלקים את בנות האדם וגו' האבן זיא גילוסט צו דיא שיינע ווייבר אונ

האבן

האבן חוטא גיווען, האט זיא הקב"ה אראפ גיווארפן אן זייערע קייטן, אונ זיא זיינן דיא [יצאו ונגאלו] דאש פון זיא זאגן דיא נשמות [ערב רב] דאש הייסן נפילים, דש זי האבן זיך גיווארפן נאך זנות נאך שיני ווייבר, אונ הקב"ה הט זיא גיווארפן פון עולם הבא דאש זיא זאלן דארטן קיין חלק ניט האבן. אונ גיט זיא אירן שכר אויף דר וועלט. ווי דר פסוק זאגט [דברים] וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ. [גבורים] זיינן דאש דריטע אין פון די ערב רב. צו דר קעגן דאש זיא זיין די נשמות פון דור הפלגה דש ביינו זי שטייט [המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם] זיא האבן גיזאגט [הבה נבנה לנו עיר ומגדל ונעשה לנו שם] אזוא טוען זיא נאך אונ בויען [בתי כנסיות ובתי מדרשות] אונ גיבן דריין איין ספר תורה מיט איין קרון דרויף. אונ איר כוונה איז ניט לשם שמים נייארט פון שם וועגן פר לייטן צו ברימן זיך. אונ אלד אחר שטארקן זי זיך אויף ישראל דאש זי זיין בייא זיא [כעפרא דארעא] אונ גזלן זייא אונ טוען זי אלץ רעות. אויף זי שטייט [והאים גברו ואמוד על הארץ]: [רפאים] זיא זיין דאש פירדע אין פון די ערב רב צו דר קעגן זי, ווען זי זעהן ישראל האבן דוחק זיינן זיא זיך מרחיק אונ שלאפן זיך פון זיא אונ קענען זיא העלפן אונ ווילן ניט, אונ שלאפין זיך אויך פון דר תורה אונ פון דיא לומדי תורה אונ טוען טובות צו דיא עכו"ם. אויף זי איז גיזאגט גיווארן [ישעיה כו] רְפָאִים בַּל יָקֻמוּ ווען הקב"ה ווערט ישראל גידיינקן צו דער פרייען ווערן זיא גאר פארלארן ווערן [ותאבד כל זכר למו]: [ענקים] זיינן דאש פינפטע אין אין ערב רב צו דער קעגן דיא דא אלז זיינן דיא תלמידי חכמים דאש בייא זיא שטייט [משלי א] וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶךָ אויף זיא איז גיזאגט גיווארן [דברים ב"ו] רְפָאִים יֵחָשְׁבוּ אַף הֵם כָּעֲנָקִים זיא זיינן איינר אזוא וויא דער אנדערר, דיא האבן אונז גיקערט דעם עולם צו תוהו ובוהו דאש אירנט וועגן איז חרב גיווארן דש בית המקדש דש דא איז גיוועזן דער עיקר אונ ישוב פון עולם, ביז הקב"ה ווערט קומן מיט זיין ליכט [ויהי אור] דען ווערן די אלע אויס גימעקט ווערן פון עולם אונ פר לארן ווערן. אבר דיא עיקר גאולה הייסט ביז עמלק ווערט אויס גימעקט ווערן, ווייל הקב"ה האט גישווארן [שמות יז] כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ וגו': אדר [אלה תולדות] ווייזט ווען דיא ערב רב ווערן אויס גימעקט ווערן דיא האבן דש עגל גימאכט אונ האבן גיזאגט [אלה אלהיך ישראל], ווערט גלייך זיין אז דיא לייט ווער ערשט בישאפן גיווארן שמים וארץ: [ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים] שטייט ווייטר [וכל שיח השדה וגו' כי לא המטיר וגו'] צו ווייזן כל זמן דיא ערב רב זיינן, נאך רעגנט ניט דיא רעכטע תורה צו ווייטן [וכל עשב השדה טרם יצמח] דיא תורה אונ ישראל זיינן גיגליכן צו גראזין אונ בוימען, זי קענן ניט שפראצן אונ וואקסן דרום. [ואדם אין] דאש איז משה ווייל זיין תורה מאת נאך ניט אנטדעקט איז די סודות התורה. דרום שטייט [לעבוד את האדמה] דורך דיא סודות דינט מען רעכט צוא דער [קדושה עליונה] אונ אז ער ווערט קומן [ואד יעלה מן הארץ והשקה] ווערט ער צו טרינקן געבן דיא ישראל דיא תורה דיא הייסט מים צו דרשנן זיא מיט זיבליג [פנים]. אין דער צייט [וייצר ה' אלהים] ווערן ישראל זיין אין גישטאלט עליונים ותחתונים. אונ דער [שם הקדוש] ווערט אויף איר פנים רוען, ווערן זיא זיין איין הייליג פלאנצונג אויף דען עולם, ווי דער פסוק זאגט [ישעיה ס'] נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר: דען אלז ווערן די ערב רב ניט מער זיין אונ ווערט מקוים ווערן [דברים לב] ה' בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר. עס ווערט דר [אל נכר] קיין שליטה האבן דיא זיינן דאש ערב רב נייערט ישראל די זיין בגריפן אן עץ החיים דר ווערט זיין גיפלאנצט אין גן עדן. דרום שטייט [ועץ החיים בתוך הגן] אבר אויף דיא ערב רב שטייט [ועץ הדעת טוב ורע לא תאכלו] דש מען זאל זיי ניט אן נעמן, אונ ווייל זייא משה האט יוא אן גינומען האט גורם גיוועזן דאש עס זיינן חרב גיווארן דאש [בית המקדש ראשון] אונ דאש בית שני. דרום שטייט [כי ביום אכלך ממנו מות תמות] שאפן אויף ביידע בָּתי מקדשות:

וַיִּטַּע ה' אלהים גַּן בְּעֵדֶן וגו' אמר רבי שמעון האבן מיר דאך גילערנט דאש הקב"ה הט אלע עולמות בשאפן מיט די [אותיות התורה] אונ האט בשאפן אונ אויס גיקריצט די אויבערשטע עולמות. אין גישטאלט פון דיא אויבערשטן, אונ האט גימאכט גן עדן שלמטה וויא דאש גישטאלט אין [גן עדן של מעלה] אונ איין גן עדן שטייט קעגן דעם אנדרן אין זייער גישטאלט, אונ וויא הקב"ה האט בשאפן דעם עולם, אזוא האט ער בעשאפין אדם הראשון מיט [עשרה מאמרות]:

פָּתַח ער הייבט אן אונ זאגט רבי יהושע וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית דיא ישראל האבן עובר ברית גיוועזן וויא אדם הראשון. דען הקב"ה הט אים בשאפן אונ האט אים גיקריינט מיט אלע קרונן שלמעלה דאש ער איז כלל גיוועזן פון אלע עולמות אונ אלע בשעפנש [עליונים ותחתונים] דיא האבן זיך פאר אים גיפארכטן דען ער איז גיוועזן אין גישטאלט דען אייבערשטן, דער נאך האט אים הקב"ה אין גן עדן אריין גיבראכט ער זאל דרינן אלע תענוגים האבן פון דיא עליונים, אונ די מלאכים של מעלה האבן אים ארום גירינגלט צו דינן אים אונ אים אודיע גיוועזן אלע סודות עליונים פון הקב"ה דאש ער זאל ווייטן אלע חכמות, אונ צו פאר שטיין אין דען כבוד פון הקב"ה, אונ אין [אדרת רבה פ"ט] זייענט ער ווייטר אויס דען פסוק [והמה כאדם עברו ברית] וויא הקב"ה הט גיטאן אדם הראשון אונ אז ער הט חוטא גיוועזן הט ער אים ארויס גיטריבן אויס דען גן עדן אונ האט אויף אים גיזאגט [איכה] וויא דער פסוק זאגט [ויקרא ה' אלקים אל האדם ויאמר לו איכה] אזוא אויך הט הקב"ה דיא ישראל גיבראכט אין ארץ ישראל אריין וויא דש גן עדן אונ זי האבן אויך חוטא גיוועזן אונ עובר דען ברית גיוועזן פון דער תורה, האט ער זיא ארויס גיטריבן אונ הט אויף זי גיזאגט איכה [איכה ישבה בדד] דארטן שטייט באריכות: דא איז ער מגלה דיא היכלות:

שבעה היכלות זיינן פאר האנדן למעלה דיא זיינן בסודות עליונים אין [גן עדן העליון]. אונ דר קעגן זיבן וואונגן אין גן עדן שלמטה איז אלז גישטעלט בסודות ורזין עילאין, אונ אלז איז איינס קעגן דען אנדרן אונ מיטלעבן

נאך זיין מיתה נאך און איין היכל אין אנדערן. און איין וואנונג אין אנדערן און דריטן איז [אדם הראשון] געוועזן, און אז ער האט חטא געוועזן און איז פאר טריבן געווארן אויס דעם גן עדן, האט הקב"ה דאס גן עדן אן גיברייט נאר דיזא נשמות פון דיא צדיקים מיט זייא זיך משתעשע צו זיין דערמיט וויא זייא הנאה איז פון זיין אייבערשטן כבוד:

הֵיכַל קַדְמָאָה דאס ערשטע היכל איז צו דיא צדיקים דיא דא זיך פארכטן פאר הקב"ה און פאר וועקסלן ניט דיא יראה פון הקב"ה קעגן דער יראה פון דיזא קליפות: דאס היכל איז ווען דיא נשמות פון דיא צדיקים גייען אויס פון דעם עולם, אזוי גיט איטליכע נשמה נאך זיין מיתה נאך אין דעם היכל. דיא מוז דארטן זיין אן גיקלייד אין זיין מלבוש, אין גישטאלט וויא זי איז געווען אין דעם עולם אין דעם גוף, און האט דארטן דער ווייל דיא גרויסע תענוגים אזוי לאנג וויא מען איר אויף לייגט זיין מעשים נאך וויא לאנג זיא מוז דארטן זיין, ביז זיא איז זוכה פון דארטן ארויף צו קומען אין גן עדן העליון, און דארטן ווערט ער גיקלייט אין איין מלבוש נאך זייני מעשים נאך. דורך די מלבושים קאן ער זעהן און מעיין זיין דיא נהורות עליונים און דעם כבוד פון הקב"ה. און אין דעם היכל זיינן דיא נשמות פון דיא גרים זייא גיין אהין צו זעהן פון דארטן דעם כבוד הקב"ה און ווערן גיקלייט אין איין מלבוש דאס דא לייכט און ניט לייכט דארטן זיא דען כבוד פון די צדיקים. און אום דעם היכל זיינן ברינגלט מיט אבנים טובות און פיין גמאלד דס זיינן מייטל מאורות עליונים קעגן דעם היכל איז איין טויער קיגן דעם גיהנם: דרטן זעהן די נשמות פון די גרים אין גיהנם די רשעים פון די עכו"ם ווי מען זיא דן מיז דורך די מלאכי חבלה אין פייער: און זי פרייען זיך אז זיא האבן זיך מגייר געוועזן און האבן דער קענט דעם בורא עולם. און דרייא מאל אין טאג זיינן זיא זיך משתעשע דר מיטן זיך אין דעם גרויסן תענוג דארטן פון די גרויסע ליכט (של מעלה). און דער אייבערשטער איבר זיי איז (עובדיה) און (אונקלוס הגר) דעסט גלייכן ווען זי מאכן פיל האבן זוכה געוועזן קומען זי אויך ארויף נאך היכל בג"ע ווען די לייט איז זי מזל קומען, דהֵיכָלָא תִּנְיָנָא דאס אנדרע היכל איז איניווייניג ווייטר פון דעם ערשטן און די טיר איז נאהנט פון די (מערת המכפלה) דאס היכל לייכט מער אז דס ערשטע. אין דעם היכל זיינן ארום גירינגלט מערלייא אבנים טובות אין דעם היכל איז איין גרוס ליכט פון אלע מאורות פון אויבן אראפ. אין דעם היכל זיינן דיא נשמות די האבן אויף דעם עולם גליטן יסורים און האבן אויף זיך מקבל געוועזן באהבה זי זאלן איין כפרה האבן. און זיך מתקן זיין דר מיט און מחמת יסורים האבן זיא דאך ניט מבטל געוועזן קיין תפלה און אלע מאל דאך גידאנקט און גילובט צו הקב"ה. אין דעם היכל גאנץ איניווייניג זיין די נשמות דיא האבן מקדש געוועזן מיט זיער גאנץ כח דעם שם הקדוש און האבן גיזאגט (אמן יהא שמיה רבא מברך) מיט דיא כוונה. דארטן זעהן זיא דאס גרויסע ליכט פון דיא (מאורות עליונים) און איבר זיא איז משיח ער גיט און טרייסט זייא און גייט אויס דעם היכל פון זיא: בְּהֵיכָלָא תְּלִיתָאָה אין דריטן היכל אריין. דארטן זיינן די דא האבן גרויסע יסורים און ווי טאג גליטן און אלע נשמות פון דיא קליינע קינדר פון רבי דיזא זיינן גישטארבן. דארטן זיין אויך דיא דא האבן גיטרויערט אויף דעם חורבן ב"ה און האבן טרערין גיגאסן מיט וויינען אויף דעם (חורבן) און משיח טרייסט זייא ער גיט ארויס פון זיא און גיט אריין אין פערטן היכל, דארטן זיין אלע [אבילי ציון וירושלים] און אלע די דא דר שלאגן זיין געווארן און אום גיקומען דורך די אומות, (משיח) וויינט איבר זיא דארטן, דא קומען דיא נשיאים מזרע דוד און גרייפן אים אן און טרייסטן אים, ער הייבט אן צו וויינן דאס אנדרע מאל ביז דאס קול גייט ארויף און גייט משיח מיט דעם קול ארויף און זאגט אובן ביז (ראש חודש) אזוי נידערן מיט אים אראפ פיל מאורות און לייכטונג די דער לייכטן אלע היכלות און רפואות צו די מלאכים און וויא טאג און דר שלאגנע די דא זיינן אום גיקומען און האבן גליטן יסורים מיט משיח, אזוי טוט ער זיך אן איין מלבוש, אויף דעם מלבוש זיינן אויס גיגראבן און גילייכנט אלע די דא זיין אום קומען דורך די עכו"ם, און לייכטנט אלע נהורות פון די הרוגים אויף דען לבוש פון מלך עליון: און הקב"ה איז אן גברייט דס זעלביג קלייד אן צו טאן דן צו מאל זיין זייא: וויא עס שטייט (תהלים ק"י) (ידין בגוים מלא גויות) ביז ער ווידער קומט מיט (כמה מלאכים און מרכבות שלמעלה): און וויא פיל לייכט און תענוגים מיטלייכר מאך מיט מלבושים און מיטלייכר ברייגנט איין מלבוש אן צו טאן די נשמות פון די הרוגים, און ווייל זיי אן טוען די לבושים האבן זי גרויסי תענוגים פון אור עליון אז דיא לייט ווייל משיח קומט און אב גיט: און גאנץ אין ווייניג דס היכל שטיאן אין דער גרויסע (מדרגה עליונה) דיא עטרה הרוגי מלכות רבי עקיבא מיט זייני חברים דיא לייכטין און זיינן עולה צו דעם גרויסן ליכט דס הייסט אַסְפַּקְלַרְיָא עילאה און דס לוטער ליכט פון כבוד העליון דס אויף זי הט גזאגט דר פסוק (ישעיה ס"ד) עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. הֵיכָלָא חֲמִישָׁאָה. דס פינפטי היכל דארטן זיינן אלי בעלי תשובה וואס האבן זיך בדאכט אויף זייערי עונות און האבן תשובה גטאן און איר נשמה איז אויס גגאנגן בטהרה: און אויך די דא האבן מקדש השם גוועזן און האבן אויף זיך מקבל די מיתה גוועזן: אונטר דען שטאר שטייט (משה מלך יהודה) דס הקב"ה הט מקבל גוועזן אים בתשובה שלימה אין דעם היכל זיינן אין ווייניג דרינען די גרויסע ווס תשובה האבן גטאן. און איר נשמה איז אויס גגאנגן בטעה דס ער זיך הט פאר ביטערט אויף זיינע מעשים און זיא האבן הנאה (מאור העליון) און ווערן געזעטיגט בתענוגי' אלי טאג דרייא מאל אלי טאג קומט אין היכל דאס אור העליון. איז דיא גאנץ הויך זיינן מיטלייכר נהגה וויא זיין פאר דינסט איז נאך זיין מדרגה נאך: דאס היכל שטייט איבר די אנדרן. דאס אפילו צדיקים גמורים קאנען ניט אריין און דרינען בשטיין: מיז קיין מדרגה איבר זיא נייארט פון חסידים: הֵיכָלָא שְׁתִיתָאָה דס זעקסטי היכל זיינען דרינען די נשמות פון חסידים, דס היכל איז איבר אלי היכלות. עס קאן קיינער דרינען שטיין נאר דיא חסידים זיין גוועזן און הקב"ה האבן ליב גיהאט מיט גרוס אהבה. אין דר טיר פון דען היכל זיינן אלי דיא דא מייחדין אלי טאג דען ייחוד פון הקב"ה דער אייבערשטר פון דען היכל איז אברהם צו איין טיר דרך יאין פון הקב"ה אין דר אנדרי טיר

שטייט יצחק דער זיך האט לאזן בינדן פאר איין קרבן אויף דעם מזבח און איז געוועזן קרבן שלם פאר הקב"ה. אין דער דריטע טיר שטייט יעקב מיטן דרינען און זייני צוועלף שבטים און אום ארום: און די שכינה אויף זייער קאפ און ווען ישראל זיינען בצרה טוען זיך דער וועקן די דריי אבות. און זי דער וועקן דיא שכינה און זיא גיט ארויף געקריינט און איז מגין אויף ישראל. און וויא דיא היכלות זיינען אין גן עדן אונטן אזו איז אלט בגן עדן אובן (בסודות עליונים בסוד הייחוד). און אלי די זעקס היכלות זיינען אן גיקניפט און געקריינט מיט דעם זיבעטן היכל: (היכל השביעי) דאס איז פאר הויזן און פאר בארגן מער אז אלי היכלות. מיטן דינן היכל שטייט איין זייל איז אין געשטאלט גרין רוט וויא שווארץ, און אלי נשמות דיא זאלן ארויף גיין דורך דער זייל, נאך זייער מדרגה נאך וויא זיין נשמה אן גינומען האט אין וועלכי מדה טובה איז ער געוועזן איין חסיד, און האט גאוות חסד געטאן, גייט זיין נשמה ארויף דורך דעם ווייסן ליכט אזו אויך מיטליכר נאך זיין מדה נאך. און די זעקס היכלות די אובן גמעלט זיינען דיא זיינן צו וואונען דרינען אבר ניט דאס זיבעטי היכל. און דיא זעקס אונטן קעגין דיא זעקס אובן דרום שטייט (בראשית ברא) מאכט ברא ער האט בשאפן (שית) דאס ווארט שית איז טייטש זעקס, און שטייט צווישן צוויא מאל (ברא) צו ווייזן דאז דאס ווארט ברא גייט ארויף און אראפ, גלייך אז עס זאלט שטיין צווייא מאל שית מראש צו זיין דאס אלט איז געשטעלט מעלה קעגין אנדערר אלט בסודות עליונים, און אלי זיינען (בסוד אחד) ווי די (בעלי קבלה) וויסן וואל און פר שטייען דיא סודות בעליונים דס מען קאן ניט אלט טרייבן בל"א: און קעגין די שבעה היכלות זיינען שבעה וואונונג חדרים אין גן עדן התחתון איין מדרגה איבר דער אנדערי. און אין איטליכן וואונונג זיינען מלאכים עליונים איינר איבר דעם אנדערן. וויא עס איז מעלה הז' היכלות אזו איז אלט מטה און איינר איז באגריפן אן אנדערין דס אלי זאלן זיין אחדות. און דיא זיבן וואונונגן זיינען (בארץ עליונה) דס אלע שטייען דרינען און אין אלי איז דר שבח פון הקב"ה אין אלירלייא מדרגות אפ געשייד איינר פון אנדרן: דס ערשטי חדר איז מטה איז איין מקום חושך דס דא ניט לייכט און עס איז אן גברייט דס דארטן זאלען רוחות און שטארקי שטורעם ווינד זיא ווארן ניט געזעהן און איז ביי זי קיין לור' כלל: און איין ממונה איז דריבער ער הייסט [ס"ה] דער האט מיט זיך (שבעים שרים ממונים) דיא שוועבן און ווערן געזעהן אז דיא פלאם פייער און זיינען ניט בשטענדיג צו געפינדן, און ביי נאכט ווערן זי געזעהן אז פונקען און אלי מארגן גיאן זי ווידר אין איר לאך אין תהום און ווערן נישט געזעהן: דס אנדרי חדר איז איין מקום דס דא מער לייכט אז דער ערשטער אבר ניט זייער ליכטיג, און דס חדר איז אן גברייט צו דיא (מלאכים) דיא ממונה זיין [על מעשה בני אדם] צו זעהן אירי מעשים עדות צו זאגן, און דיא מלאכים האבן פריינד שאפט מיט דיא זייט און ווערן געשפייזט און האבן הנאה פון [ריח ובשמים של מטה] דאס זיי איז תועלת דורך דעם, און ווערן מער דר לייכט און איין ממונה איז אויף זי דר הייסט (ק"ד), און זיי הייבן אן שירה און ווערן שטיל און גייען אוועק און ווערן ניט געזעהן ביז ישראל הייבן אונטן אן און זאגן שירה: דען שטעלן זיא זיך אויף איר אורט און ווערן געזעהן אין לייכטיגר געשטאלט אז דער פיר דרייא מאל אלי שעה זיינען זיא מקדש דיא קדושה: און אז ישראל זיינען [עוסק בתורה] דא שוועבן אלי ארויף און זאגן עדות אויף ישראל אזו איז הקב"ה חס אויף זיא: דאס דריטי (חדר) איז איין (מקום של עשן ואש) דארטן ווערט גנומען דר [נהר דינור] דס אין דעם פייער פאר ברענט דער נפש פון דיא רשעים און דארטן זיינן [מלאכי חבלה] די זיא טרייבן. און דער ממונה אויף זיא איז דער [סמ"א] דארטן זיינן מקטרגים אויף ישראל צו זייטן, נאר ווען ישראל נעמען איר רפואה און טוען תשובה קענן זי ניטש טאן און זי אלי זיינן [מלך החושך על פני תהום]: דאס פירטי [חדר] דאס דא לייכט און דער לייכט צו דיא (מלאכים עליונים) די זיינן [מלאכי חסד] און הייבן אן שירה און לאזן ווידער אויס, און דיא מלאכים זיינן ניט אז ווי דיא דא זאגן שירה און גייען אריין אין נהר דינור און ווערן דרינן פר ברענט און זיינן זיך ווידער מחדש וויא פאר: אבר דיא בלייבן אייביג אין איר שטאנד די זיינן (מלאכי רחמים) די פאר בלייבן, אויף זיא שטייט [תהלים ק"ד] [עושה מלאכיו רוחות וגו'] און דיא געוועלטיגן אויף דעם עולם און ווערן ניט געזעהן צו בני אדם נאר (בחזון ובהשגה גדולה) און איר ממונה איז (פ"ד) ער האט בידו די שליסלן צו עפנן צו די (בעלי תשובה) און צו עפנן די טירן ארויף צו גיין דיא תפלות פאר הקב"ה: דאס פינפטי חדר דס לייכט מער אז די אלי איברשטי, עס זיינען דארטן מלאכים, מטייל של אש מטייל של מים זיינען זיא ברחמים אפט מלאכי דין אפט לייכטן די, און דיא זאגן חושך. די זאגן ממונה צו זינגן פאר אירן הערין, מטייל בחצי הלילה מטייל בבקר, און איר ממונה איז [ק"ד] און ווען עס קומט (בחצי הלילה) דס זיך דר [רוח צפון] דר וועקט דער נעסט מאל גיט הקב"ה אריין אין [גן עדן משתעשע] צו זיין מיט די [נשמות צדיקים] דען דר וועקט דר רוח צפון צו די דא ממונה זיינן דען מאל שירה צו זאגן דא הייבן אלי אן צו זינגן מיט גיזאנג און אז עס קומט דער פריא מארגן דען הייבן אן די אנדרי צו זאגן שירה און אלי שטערין פון הימל און אלי (מלאכים של מטה) העלפן זיא שירה צו זאגן, וויא דער פסוק זאגט [איוב ל"ח] בְּרָן־יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אלהים ביז ישראל הייבן אן נאך צו זאגן שירות ותשבחות. דאס זעקסטי חדר דאס איז (קרוב למלכות שמים) דארטן זיינען דיא (מחנה שכינה און מעשה מרכבה) אין געשטאלט פון טייכין און וואסר און שיפין וויא דער פסוק זאגט (זה הים גדול ורחב ידים שם כו' שם אניות יהלכון) דס מען ניט קאן טרייבן: דאס זיבעטי חדר איז איבר אלי און דארטן ווערן נאר גפונן נשמות הצדיקים דאס זיא זיך דארטן זעטיגן מיט תענוגים פון דעם טייער ליכט (מכבוד עליון) דארטן זיינען דיא אוצרות [של ברכה ונדבה כדאות עליון] און אזו אויך זיינען (בארץ התחתונה שבעה ארצות) אלי אין געשטאלט מעלה און אלי זאגן בדאו' בני אדם און אלי דאנקן און לובן צו הקב"ה, און אזו וואו דס מעלה זיינן קיינער דער אזו ווייסט דען כבוד פון הקב"ה אז דיא דא זאגן אין איברשטין מדור דיא זעהן רעכט דען כבוד פון הקב"ה ווי עס זאל זיין צו דינן אים און צו לויבן אים צו דער קענן אים, אזו אין דיא שבעה ארצות דס זיינען ארץ אֲדָמָה גֵיא נְשִׁיָה צִיָּה אַרְקָא תֵּבֵל דס העכסטי איבר אלי איז (תבל). און אזו וואל אז דס זיבטי וואונונג איז איבר אלי וואונונגן צו די נשמות הצדיקים, אזו איז (מטה תבל) דס אייברשטי נאך

דיא

דיא [גופות הצדיקים] אויף דיזן עולם דאס אלץ זאל זיין למטה אין געשטאלט לאעלה: ולקמן פ"ה גרשת אותי היו' תדע עוד מזה [ובפ' ויקרא ע' י"ד]: אונ אין תיקון ס"ד טרייבטע' אויך פון די ארצות: הייסן [ארץ אדמ' ארקא גי נשיה ציה תבל]: אונ אדם הראשון הט חוטא געוועזן שטייט אויף אים (כי שבע יפול צדיק) אונ אז ער האט געטראכט בתשובה שטייט אויף אים וקם איז ער ארויף גגאנגן אונ וויא ער איז אראפ גנידערט אין ידי (שביעה ארצות) הט ער אין איטליכט ארץ געטאן מעשים אונ תולדות געהאט. א טייל האבן געפראגט אונ א טייל ניט אונ עס זיינן דארטן בריו' א טייל זאגן מיט צוויי קעפ, א טייל מיט דריי' אזו ביז מיט זיבן קעפ עס זאגן מקומות דט דא לייכט די [חמה לבני כוכבי' ומזלות] אונ א טייל ערטר דאז איז אייטל פינסטערניש, אונ אזו גפינד זיך בייא די לייט אין דאס עולם, א טייל דט איז בייא זי ליכט אונ א טייל עשירות, א טייל חושך אונ עניות א טייל האבן איר יארן בעניות אונ האבן עשירות, דאס ווענט זיך אלץ אן איר מזל ווען זיא געבארן ווערן (במילוי הלבנה אדר בחסרון הלבנה). אונ עס זיינן לענדר דט אויף זי שטייט (בראשית לז) (והבור רק אין בו מים) וואסר איז ניט אבר שלאנגן אונ עקדשין איז יוא בייא זיא. דאס זיינן די עמי הארצים דאס אירע הייזר זיינן פון (מלאכי חבלה) דאס זיינן שלאנגן אונ עקדשין דיא זי בייסן מיט פיל ארלייא יסורים אין אירן גוף, דאס מאכט אלץ דט זיא זיינן גיקומען [בגלגול] פון אירן חטא דר פיר איי זיא זיינן גיקומען אויף דער וועלט אונ דרום ווערן זי גישטראפט דורך די בייזע לייט די זיינן שלאנגן און עקדשין אונ האבן מחזוקת אין אירן הויז אונ טרייען צוא דיא טרי גיהנם ווי ווי דאס זי אזו גישטראפט זאלן ווערן. אונ א טייל זיין דאס (כל ימיהם) איז אייטל שמחה עשירות אונ [דרך כלל] אלן וואס דא איז (בשבעה ארצות איז בשבעה מדורי גיהנם) אונ אזו גפינט זיך, אויך בייא דיא לייט דאס זיא ווערן רפטר אזוא גישטראפט בייא אירן לעבן דעסט גלייכן. אונ דיא בעלי קבלה פאר שטייען עס גאנץ וואול וויא דאס איז:

קם ר' שמעון שטייט אויף אונ זאגט וואול צו דיין חלק דו אדם הראשון דר מיט דר ווייטער פון אלע בשעפנט אויף דעם עולם, דט הקב"ה הט דיך גיגרייטט איבר אלע. אונ האט דיך גיבראכט אין [גן עדן] אונ האט דיר מתקן דריכן גיוועזן ז' חופות דוא זאלסט דיך דרינן משתעשע זיין אונ דר מייען אין דעם עונג פון (גן עדן העליון) דאס אויף דעם גרויסן עונג הט (דוד המלך) גיבעטן (לחזות בנועם ה') דאס איז דר עונג לאעלה פון די זיבן היכלן ע'ל פ"ב ולבקר בהיכלו דאס איז דער תענוג פון ז' רקיעים למטה אונ דיזו שטייען אייגע קעגן די אנדרע אונ אין אלע ביסטו גימאכן אין ג"ע אונ די זיבן חופות [הקדושים העליונים] זיינן איבר דיר גימאכן דט דוא זאלסט מיט זיא גיקרייכט ווערן. אונ דיא (ז' חופות התחתונים) דאס דו זאלסט דיך דרינן משתעשע זיין אונ אין אלע האט דיך הקב"ה משלים געוועזן צוא זיין גאנצן אין אלם ביז דייגע פיס זיינן נדחה גיווארן נאך דער עצה רעה פון דר נחש דט דו ביסט ארויס גיטריבן גיווארן אונ האסט [גורם מיתה] געוועזן צוא דיר ולכל עולם. דרום ווייל דוא האסט שטין גלאזן די גרוסי (תענוגים של מעלה ושל מטה) אונ האסט דיך גלאזן נאך דינו (תאוות הטומאה) פון דער נחש דאס דא הייסט

לראש פתנים דט זיך דר גוף בהעפט דראן אונ ניט דר רוח, ווי עס שטייט (דברים ל"ג) ראש פתנים אכזר אונ שטייט [ענבימו ענבי רוש] ביז עס איז גקומן דר חסיד אברהם אונ האט אן גהובן דען עולם מתקן צוא זיין, אונ האט זיך ארייז גלאזן אין דר (אמונה הקדושה) אונ האט (מתקן געווען למעלה ולמטה) אין דיא (שבעה רקיעי' עליוני' אונ שביעה רקיעים התחתונים) דט דיא תחתונים זייען היכלות צו דיא רקיעים עליונים דט זי זאלן זיין אלי איין יחוד אונ איין חיבור ווי איר האבן שוין גזאגט בייא יעניג (היכלות דרך כלל) אבר אלהיא וועלן איר רעכט מפורש זיין אונ מייא' זיין ווי עס זאל זיין כדי דט אונזרי חברים זאלן זיך ניט טועה זיין אונ זאלן גיין בדרך הישר ווי דר פסוק זאגט כי ישרים דרכי י"י צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם וגו'.

היכל הראשון הייסט היכל לבנת הספיר דט ערשטי היכל איז [תחלת המדרגת] דאס דא שטייט ליכטיג גקרייכט צו ווערן [במדרגות עליונות דר ממונה] דריכן הייסט ס"ח, דר שטייט אויך דיא טיר פון דען היכל, דען אלי נשמות דיא ארויף ווילן גיין, דא שטייט דר ממונה בלד זה אונ כמה ממוני' אנדרי מיט אים אייטל פלאם פייער אונ האבן אין אירי הענט פייארריגי רוטן, דר מיט אפ צו שלאגן פון דער נשמה די בייז' [זוהמא] וואס דרויף איז פון דיא עבירות דיא אום פלייט, אונ אלי ממונים זיינן אייטל אויגין איז דיא נשמה זוכה ווייטער צו גיין דא עפינט ער דיא טיר גיט זיא ווייטר. איז זי אבר ניט זוכה דא שטייט איין אנדר ממונה אויף הר אנדרי זייט אן גברייט מיט [כמה אלפים ורבבות משחיתים] די ביי אים זיינן. אונ אז דר אייברשטיר ס"ה דר מיז מצד הקדושה שטוסט זיא ארויס, דא קומט דר אנדרער דר איז מצד הטומאה אונ נעמט זיא, אונ ברענגט זיא אריין אין דיא [היכלות הטומאה] אונ אלי משחיתים נעמן זיא אונ פירן זייא אין גיהנם, אונ דארט ווערן זיא דן [י"ב חדש כמשפ' רשעים בגיהנ'] אונ דער ממונה ס"ה דער איז מצד הקדושה, דער שטייט באיין טיר אלי תפלות דיא דא ארויף קומן אונ שפאלטן דיא אווירים אונ רקיעים אריין צוא קומן לפני המלך, זיינן זיא [תפלות רבים] דען עפנט ער די טיר אונ דיא תפלה גיט אריין ביז עס ווערט גימאכט אויס אלע [תפלות שבעולם] איין קרוין דאס דא גיט ארויף [בראש צדיק חי עולמים] וויא מען האט אנדערש וואו דאס מפורש גיוועזן: איז עס אבר איין [תפלת יחיד] קומט זיא ביז צוא דער טיר וואס דער ס"ה שטייט דרויף זוכה ער זיא, איז זיא היפש רעכט אונ ווערדיג, דאס זיא זאל אריין קומן [לפני המלך הקדוש] איז גוט, עפנט ער איר דיא טיר גייט זיא אריין, [ואם לאו] דא שטויסט ער זיא ארויס אזוא נידערט זיא ווידר אראפ, אונ שוועבט ארום בעולם ביז זיא קומט צו דעם [רקיע התחתון] דיא פי"ט דעם עולם דארטן איז איין ממונה דיער הייסט ט"ה דער דא נעמט אלע דיא זעלבע תפלו' וס נדחה ווערט, די הייסן (תפלות הפסולין) אונ ער בהאלט די זעלבע תפלות אונ הייבט זיא אויף ביז דר זעלביגר מענטש ווערט בעטן אויף זייגע מעשים, טוט ער אנדערש תשובה פאר זיינן הערן וויא עס קער צו זיין אונ איז מתפלל אנדרע רעכטע תפלות וויא עס זאל זיין. דען נעמט זיא דער ממונה

[ס"ה] אונ ברייגט זיא ארויף ביז צו די תפלה פון פאר אונ מיטש זיא מיט אנדער אונ ברייגט זיא אריין [לפני המלך הקדוש] אונ צו לייטן ווען דיא תפלה ווערט ארויס גשטויסן אונ דער זעלביגר מענטש ניט זיך נגד הטומאה אונ איז זיך מטמא דארטן. דען נעמט דיא קליפה דיא תפלה אונ גייט ארויף דר מיט אונ דר מאנט זייני עבירות פון דעם זעלביגן פאר הקב"ה אונ איז מקטרג אויף אים, אונ דרום אלע תפלות אונ אלע נשמות די ארויף גיין שטייען אלע פר דעם היכל, אונ דער ממונה [ס"ה] שטייט דער פיר צו זעהן אן דיא נשמה אדר תפלה אויב זיא זאל יא אריין גיין אדר ניט: איבר דער טיר איז נאך איין טיר דאס זיא הקב"ה האט אליין גיגראבן, דיא ווערט אלע טאג דרייא מאל גיעפנט [בזמן התפלות] אונ ווערט ניט צו גישלאסן אונ דיא טיר איז פאר דיא בעלי תשובה אונ צו דיא דא וויינן אונ גיסן טרערן אין איר תפלה פר הקב"ה. אונ אלע טערים אונ טירן ווערן פאר שלאסן דאס מען לאזט ניט אריין אן רשות, אבר דיא טויערן דיא הייסן [שערי דמעות], זיינן ניט פאר שלאסן. אונ אז ארויף קומט איין תפלה דיא איז גיוועזן מיט דמעות דען ווען מאל איין תפלה ארויף קומט איז פאר המגדן איין אופן דער שטייט אויף זעקס הונדרט [חיות גדולות] דער הייסט רחמיאל אונ נעמט די תפלה מיט טרערין, די תפלה איז [עולה למעלה] אן ווערט מקושר למעלה אונ די טרערין ווערן אן גילייגט אן דער טיר אונ דעסט גלייכן אנדרע טרערין דיא אויך פר לייגט זיינן אויף דיא [מרכבות עליונות] דיא ניט אויס גימעקט ווערן דיא טרערן דאס מען האט גילאזן למעלה ולמטה אז דאס בית המקדש איז חרוב גיווארן, אז דער פסוק זאגט [ישעיה ל"ג] הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה מלאכי שלום מַר יִבְכָּיוּן. אונ אויך דיא טרערין דאס מען לאזט אויף [מיתת צדיקים וכשרים] דא נעמן זיא דיא מרכבות אונ מיטן זיא מיט דיא טרערין דיא דא זיינן פאר גאסן גיווארן [על חורבן בית המקדש] דרום שטייט [ישע' כ"ה] וּמָחָה ה' אלהים דִּמְעָה מֵעַל כל פנים דס ווען משיח ווערט קומן ווערט [הקב"ה] אפ מעקן דיא טרערין פון דעם פנים, דס זיינן די מרכבות הקדושות עליונות. אונ דער נאך [וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי פי יי' דבר] אין דעם היכל איז איין חיה דאס דא הייסט בָּזָק דיא גיוועלטיגט אויף דיא אופנים דיא דארטן שטיין, אונ אלע תפלות ישראל דיא פריא קומען אריין איי ישראל האבן גמר מתפלל גיוועזן דא בלייבן זיא דארטן. אונ דער בָּזָק איז מתקן דער ווייל ביז אלע אויס האבן מתפלל גיוועזן, דען קומט דר ממונה הגדול [סנ"ד] דער גוועלטיגט [על כולם] אונ ער נעמט אלע תפלות אונ מאכט דרויס איין קרוין צו זיינם הערן. אונ אויך איז דער [בזק] ממונה אויף דיא דברי תורה דיא דא ווערן דער וועקט בחצי הלילה אז דער רוח צפון דער וועקט זיך, אונ ווער דיא לייט אויף שטייט לערנן תורה, אונ לייגט זיא אין איין רקיע דאס דא הייסט [ספר זכרון] דאס אלז ווערט דרינן אויף גישריבן וויא דער פסוק זאגט [מלאכי ג] וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר זִכָּרוֹן לפניו ווייטר זיינן גרוסע סודות דאס מען ניט דארף טרייבן:

היכל השני הייסט היכל עֶצֶם השמים דאס אנדרע היכל איז מער בהאלטן אונ פאר הוילן אז דאס ערשטע, אין דעם היכל זיינן דרייא טירן אונ איין ממונה איז דריבר, ער הייסט ה"פ ער איז ממונה אויף דרייא זייטן וועלט [דרום צפון מזרח) די צווייא [צפון דרום] זיינן די טירן צו גישלאסן אונ נגד מזרח איז אופן, אונ ער האט אונטר זיך צווייא ממונים אנדרע די זיין ממונה אויף אנדרע טירן די פר שלאסן זיינן, אונ אלע נשמות די דא זיינן פון דיא [הרוגי בית דין] וואס דורך דען בית דין זיינן אום גיקומען איבר אירע עבירות אדר פון אנדרע הרוגים פון עכו"ם דיא זיינן אלי אונטר די ממונים אונ דר ממונה דר איבר זי איז דר קריגט אלזט אונ צייכנט אירע צורות אן אירע קליידר דיא דא זיינן ברענדיג פייער, אונ גייט ארויף אונ ווייזט זי צו זיין הערן דען נעמט ער די דא זיינן נהרג גיווארן דורך עכו"ם אונ קריגט זיא אלזט אויף זיין מלבוש אונ די דא זיינן [הרוגי בית דין] נידערט דר ממונה אראב אונטער די צווייא טירן די פר שלאסן זיינן, אונ די צוויי טירן די פר שלאסן זיינן. אונ די צווייא ממונים שטייען אויף זיי אונ פון דארטן זעהן זי אלי דען כבוד פון דיא דא מקיים זיין די תורה אונ היטן דיא מצות, אונ דיא גלוסטיקייט פון אירן עונג דאס זיא האבן אין אירע חופות ביז דער ממונה דער דא איז נגד מזרח דער אויף זיא איז עפנט זייא די טיר אונ גיט זיא אהין, אונ ער האט בידו איין אור החיים דאס איז מלא צורות דאס הייסט [כוס תנחומין כוס החיים] דאס דא לייבט אונ גיט זיא לחיים. דרום ווייל זיא האבן דער פון גיטרונקן איין כוס פון דען עונש בית דין זיינן זיא דס זוכה, אונ קעגן דעם כוס החיים איז קעגן בייא די קליפות בהיכל הטומאה איין אנדערר ממונה דער דא הייסט [ישעיה נ"א] כוס התַּרְעֵלָה כוס חמתו ווי מיר האבן גילערנט עס איז איין ווין אונ איין כוס דאס איז לטובה [תלים ק"ד] ווין יִשַׂמַּח כוס ישועות אונ איז דער קעגן איין כוס אונ ווין לרעה [תה' ע"ה ט] ויין חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ כוס חמתו דען עס איז אלץ בטומאה קעגן דער קדושה [את זה לעומת זה עשה אלהים] היכלות הקדושים והיכלות הטמאים דיא מטמא זיינן אונ דיא ממונים זיינן אלע לרעה, אזוי אויך דער יצר טוב קעגן דעם יצר הרע, אונ אין דעם [מ"פ] ווערט דר קענט דאס חיים לעולם, ווען דר עולם ווערט גרייכט לטוב דען דר לייבט ער זיין לייבט דען ווערט גיפונען אייטל חיים ושמחה ווייל דער עולם איז נידון גיווארן לזכות אונ ווען דער עולם ווערט נידון בדין אונ דער [נגד הטומאה] גוועלטיגט אונ גישטארקט אונ דער רוח ווערט באהאלטן אונ מסולק, דען שטייט דער עולם בדין אונ דארטן שטייען אלע מלבושים פון דיא נשמות הצדיקים דיא ארויף גיין גיזעהן צו ווערן פאר אירן הערן. אונ אז דיא נשמה קומט ארויף אונ גרייכט צום דען היכל, דען קומט איין ממונה דער דא איז גיזעצט אויף דיא מלבושים ער הייסט צדק דען בזמן דאס דער מענטש טוט דיא [מצות התורה בעולם הזה] דען אין דען גישטאלט וויא ער באיט זיך אונ עוסק דרינן אזוי ווערט אים איין מלבוש דרויס גימאכט זיך דרינן מתלבש צו זיין אין יענם עולם, אונ אז דיא נשמה גיט ארויף דא נעמט דער ממונה איין לבוש אונ גייט דער מיט ביז צו דען [נהר דינור] דאס דיא נשמה מוז זיך דארטן וואשן אונ לייטערן אין דעם באך פייער אונ אפט ווערט דארטן דיא נשמה דער טרונקן אין

פֿאר ברענט און גייט ניט ארויף ביז אלע טאג [בבקר] דאס זיך דער וועקט דער רוח בגד דרום דען שטייען אלע און זיינען זיך מחדש און זאגן שירה און זינגן, אז וויא עס זיינן איין שיין מלאכים דאס מען זיא אויז מעביר פֿון איר ממשלה דיא ווערן דארטן פֿאר ברענט, און קומען ארויס נייע שטיין און זיינען זיך מחדש וויא צום ערשטן און זאגן שירה און גייען אוועק. אזוי אויך דיא נשמות און ווען דיא נשמה איז ראויה ווערדיג און גייט ארויף פֿון דעם [נהר דינור] דא נעמט דר ממונה [צדק] דיא נשמה און איז זיא מלביש איר לובט און ווערט מתוקן און איז עולה לקרבן, דורך דעם מלאך [מיכאל הכהן של מעלה] דאס זיא זאל שטיין אלע מאל פֿאר הקב"ה וואו צו דיא נשמה דיא דאס איז זוכה. און אויך אלע איז דער ממונה א"ם און איז דער שולט פֿון דעם היכל. און דארטן ווערן בשמחה אנדרי גוועלטיגר [על העולם] דיא זיינן שרפֿים מיט זעקס פֿליגל די מקדש זיינן צו איהרן הערן דרייא מאל אלע טאג און דיא זיינן דיא דא מדקדק זיינן מיט דיא צדיקים [אפֿילו כחוט השערה] און דיא שרפֿים שטייען צו שטראפֿן דיא לייט [בעולם הזה ובעולם הבא] און צו דיא דא וואלטן מכבד איין מענטשן דאס ער האט פֿון איהם געלערנט אפֿילו איין זאך בתורה. און זיינן ניט נוהג כבוד אן איהם. און צו די דא משמש זיינן מיט די זעלבע וואס האבן געלערנט זעקס סדרים משניות, [לשם יחוד קב"ה ושכינתיה מיחד] צו זיין דען יחוד פֿון איהרן הערן, און ווען דיא אורות אין דען היכל לייכטן בייא אנאנדער גייט אויס דעם אור ארויס איין חיה דיא דא שולט איז אויף דיא [סודות התורה וסודות החכמה] אין דער קבלה [לכן מלאך זה ג' קבלה] און אלע [מפתחות] פֿון דער חכמה] זיינן בידו, דיא חיה שטייט צו בגערן שכר פֿון הקב"ה צו געבן צו אלע דיא נאך יאגן נאך דיא בעלי חכמה און קבלה אפֿילו פֿון מיטלעלן מענטשן, און לערנן חכמה צו קענן איהרן הערן, און צו די לייט די דא נאגן שכר דיא זעלבע דיא דא נאך יאגן צו לערנן [קבלה און סודות התורה] דען ווען דר מענטש גייט אוועק פֿון דעם עולם דא גייט דיא חיה ארויס אויף פֿיר שרפֿים דיא דא שוועבן און זיא שוועבט פֿאר איהם, און לאזט ניט קיין משחיתים און קליפות צו טרעטן נאך צו גענענן צו איהם און זיינן [כמה מלאכי שלום] דיא זיך אין איהם רינגלען. און אזוי דיא שרפֿים ווערן געזעהן אז זיא ליגן און שוועבן פֿאר איהם, דען ווערן פֿאר שטויסן און אונטר טאן דיא שרפֿים נחשים דיא דא קומען פֿון דער נחש דאס דא האט גורם מיתה געוועזן לכל העולם דאס זיא אן איהם ניט קענן שולט זיין. און דיא חיה הקדושה שטייט ווען דיא נשמה גייט ארויף און גרייכט צו איר, דען פֿרעגט זיא דיא חיה [יו"פ] צו דיא נשמה אין דיא סודות וקבלה און נאך דער חכמה וואס ער האט רודף געוועזן וויא ער זאל לערנן און ווי ער הט געלערנט, נאך דעם נאך קריגט ער זיין שכר. און ווען ער האט קענן לערנן קבלה וסודות און האט זיך ניט בהעפֿט דראן, דא שטויסט מען די נשמה ארויס און קומט ניט אריין און זיא בלייבן שטיין אונטר דעם היכל [בחרפה ובבושה]. און אז דיא חיה הייבט אן צו ניהן און רירן איהרע פֿליגל, דען רירן דיא שרפֿים דיא אונטר איר זיינן מיט איהרי פֿליגל און פֿאר ברענן דיא זעלביגי נשמה ניט רעכט דיא שטייט און שטייט ניט, אזוי איז מען דן [בכל יום] זי לייכט יום און לייכט ניט, כלומר ניט רעכט

און ווען גלייך זי האבן מעשים טובים העלפֿט איר ניט דען עס איז קיין מאל איין [שכר בעולם הבא] פֿאר האנדן, אז דיא דא זיינן [משתדל בחכמה] צו זעהן דען כבוד פֿון איהרן הערן דורך דיא [סודות הקבלה]. און איז קיין שיעור נאך דען שכר צו דיא דא וויסן דיא [חכמה וכבוד] פֿון איהרן הערן וואס איז איר חלק בעוה"ז ובעוה"ב אז דער פסוק זאגט [משלי ג'] אשרי אדם מָצָא חכמה ואדם יָפִיק תְּבוּנָה. ווייטר זיינן גרויסע סודות דאס איך ניט וויל שרייבן פֿון עסקי נבואה:

היכל השלישי הייסט היכל נוגה דאס היכל שטייט אין בעסערן לויטיקייט אז די אייבערשטן, אין דעם היכל זיינן פֿיר טירן נגד דרום ומזרח לצפון ומערב. און אויף מיטלעלן טיר איז איין בזונדער ממונה: [פתח הראשון נגד דרום], דארטן איז איין ממונה ער הייסט מל"כ ער איז שולט אויף אלע בריבֿלך און פתקין דיא דא ארויס גייען פֿון דען [בית דין של מעלה] וויא דער עולם זאל נידון ווערן וויא אין דעם בריבֿל גישריבן ווערט, דען דער איז דארויף געזעצט משגיח צו זיין אין דיא פתקין, און אונטר איהם זיינן נייא שרייבר מיינר רעכטס מיינר לינקס, און דער ממונה האט בידו מתקן צו זיין דיא פתקין אז זיא גייען אויס דען שויער, ווערן זיא איבר געענטפֿרט דען ממונה דער דא איז בהיכל הראשון. דען אז די פתקין קומען שוין לידו פֿון דעם ערשטן ממונה, דען גיין זיא שוין ארויס און מען קאן זיא שון קיין מאל אום קערין, שיכל איז דא איין [ממונה נגד הקליפה והטומאה נגד כח הדין הקשה וחזקה] דער זיך שוין ניט איז מרחק ער הייסט סנ"ג, און ער איז ממונה [על שער היכל הראשון] דאס איז [בגד הטומאה בגיהנם] און זיינן דארטן [ממונים כמה משחיתים ומלאכי חבלה] צו שוועבן ארום בעולם און זיינן אן גיברייט צו טאן דין. און דרום שטייט פֿר דען ממונה ער זאל פֿאר נאך קלערין אין דיא פסקים, און דיא נייא סופֿרים מא"ק וק"מ דיא זיינן ממונה מתקן צו זיין דיא פסקים און דער מל"כ דער אויף זיא איז. דען די [היכלות שבטומאה] דארטן זיינן געוויסע ממונים דיא זיינן נוין אלים פֿאר קערט, פֿון דיא דא זיינן אין דיא היכלות און אלע רוחות און ממונים זיינן אלע כהר רעות און איבל צו טאן. קום און זיך דר סנ"ג נעמט נאך דאס בריבֿל פֿון דעם גז"ד פֿון דען ממונה דער דא שטייט בפתח הראשון, עפֿנט ער איין טיר נגד החושך דאס דא הייסט [בור שחת] דארטן זיינן פֿאר האנדן [אלף ורבבות] דיא אן גיברייט זיינן צו נעמען דיא בריבֿלך. און דער ממונה איז אויף זיא דען גיין ארויס דיא [פרוזים] דיא אויס רופֿן דען [פסק דין], דרום שטייט דער ממונה נאך צו קלערין אין דיא פסקים מתקן צו זיין די דינים, און [חוקת הפתקין] איי זיא ארויס גיין אויס דעם טיר, דען דער נאך איז שוין ניט צו פֿאר ענדערן דען פסק דין. די אנדרע טיר איז נגד מזרח דאס איז אזוי איין טיר דט דער (אות חיים) דראן הייגט. אין דר טיר ווערן גיחתמת אלע פתקין ווערן שוין נגמר און מתוקן וויא עס זאל זיין, איז פֿאר האנדן איין ממונה הייסט גז"ד דער נעמט דיא פתקין אין דר אנדרע טיר, און איין ממונה שטייט אויף דען פתח ער הייסט עזר"ך, און מיטלעלע טיר הט איר נאמן על שם דען ממונה דט דריבר איז געזעצט, דער ממונה הט תחת ידו

נוייזו שְׁמָשִׁים איינר איז רעכֿטס און איינר איז לינקס רעכֿטס הייגט החיים לינקס הייגט המות און האבן צוויי (אתיאות בידם אותם חיים ואותם מות) דער שטייט אנד זה און דר שטייט אנד זה, דיזו טיר איז צו פאר שלאסן כל שנה, אויס גינומן בשבת און ראש חודש ווערט זיא גיעפֿנט, צו וויזן אן דעם אותם חיים דס דרמון הייגט, דען בחודש ובשבת איז דער אותם חיים אן זיא איין קיונן · וביום כפור דאס כל ישראל שטיין (בתפלות ובקשות והתחנונים) און זיינן [משתדל בעבודת] פון אירן הערצן איז דיזו טיר צו גישלאסן ביז שבת מנחה, און נאך תפלת מנחה דען קומט איין רוח ואויר ארויס פון דען ב״ד דאס דא איז אין היכל זכות, און עפֿנט דיא טיר און דער ממונה פון דעם היכל שטייט, און דיא צווייא שאשים שטייען איינר רעכֿטס אין איינר לינקס, און די אתיאות פון חיים וואות בידם און אלע בריכֿלך און אלע פסקים פון עולם זיינן פאר זי. דען ווערן די בריכֿלך גיחתאמת (הן לחיים הן למות) דרום זאגן איר בתפלת נעילה פְּתַח לָנוּ שַׁעַר בְּעֵת נעילת שַׁעַר כִּי פָּנָה הַיּוֹם דען אלן ווערט דר שער גיעפֿנט.

דרום זאגט אגן אויך בתפלת נעילה (ותחתמנו לחיים טובים): דיא דריטע טיר דיא איז נגד נפון דיא טיר שטייט אין איר שטאנד נאך וויטן אלע די דאס דער דין איז עובר אויף זיי הן לחולים אדר ווי טאג אדר לעניות זעלכֿע דינים די ניט זיינן לאיתה. ווען דיא טיר פון דער פתח איז גישלאסן דען איז דר דין אן גילייכֿנט אויף אלע אענטן די דא קיין תשובה טאן, אויס גינומן דעם כח פון שטארקי תפלות און תשובה שלימה דר קאן אבטלן זיין דרום זאגט איוב [איוב י״ב] יִסְגּוֹר עַל אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ האט ער גרעט אויף דער טיר. דען ער

איז אויך או נאטר גיוואורן צו דען שטן אִיט יסורין (רק את נפשו שמור) אויף דר טיר שטייט איין ממונה דער הייטט קפ״ל, דער איז ממונה אויף דער טיר נאך בשלים דיא טיר אויף דען אענטן דר רואוי איז צו דען שטראף כדי דאז זיין תפלה ניט זאל מקובל ווערן ביז ער תשובה טוט · און דער זייט אז איז נגאר זיין דין אן זיין קלייני קינדר דא ניטט האבן חוטא גוועזן, איז אונטר אים איין ממונה משאס הייטט עי״ר דר גייט ארויס און רופט אויס דען דין נגד טאאן, ביז זיך דר וועקט איין רוח דר דא איז גיפעלט דט ער איז בטאפֿן גיוואורן ווען די זבנה איז גיקלעכֿערט גיוואורן ביום רביעי הייטט אַסְפְּרָ״ה דר שטייט אין דריטן (היכל הטומאה באדרגה הרביעי) און איז ממונה אויף דיא קלייני קינדר מאית צו זיין. דער ווערט גזעהן צו דיא קלייני קינדר גלייך אז איין פרויא די דט קינד דר ניט און טפילט אִיט אים, און בגרייפֿט און איז עט מאית דען גייט זיין נשאה ארויס און דער ממונה נעמט זיא און ברענגט זי פאר דעם ממונה דר דא שטייט [על היכל הרביעי] און דר ממונה איז עט (מגדן) און איז זיך מיט אים (משתעשע) און ברענגט עט ארויף (לפני המלך הקדוש) אלי שבת און אלי ראש חודש און ווערן פאר אים גזעהן און ער בעטט זיי ובטעה דאס דר רוגז וואדת הדין גיווענטיגט בעולם, זעהט הקב״ה אן דיא זעלכֿע קינדר און איז פון אירנט וועגן (חס) אויף דען עולם: און אזוא אלי קינדער די דא שטארבן (עד י״ג שנה ויום אחד) די אלי זיינן איבר גיענטפערט בידו: און די דא זיינן פון י״ג יאר ביז צוואנציג די ווערן איר נשאות

איבר גיענטפערט איין אנדרן רוח ער הייטט אגי״ר, דער דא קומט און גייט אויס פון דר נחט העקוואה די דא הט גורם איתה גוועזן לכן העולם און דט איז דר יל״הר: און פון צוואנציג יאור און וויטר, דען ווערט דר אענט ערשט גידון [כבית דין של מעלה] דאז דא הייטט זכות דען ווערט ער גידון און נאסר ביד מלאך המות, דען פון י״ג שנה ביז צוואנציג יאר דא גייט אים נאך דר רוח אגר״י דר שטייט אויף אים אז די נחט: דרום ווייל ער איז ניט גהיט גוואורן דאס ער איז איין קליין קינד גוועזן וויא עט קער צו זיין, און ער זיכֿט אן אים דען סיאן דרום הט ער אויף אים דען כח, (די טבות שטייען אנדרשט ווא וויא אן זיך זאל היטן) און אז ער זיכֿט אן דיא זעלכֿי קינדר זיין טיאן ווא ער קער איין טליטה נאך האבן און אויך גיפֿעלט ווערן דר נאך, דא ווערט עט גוואן ווען גלייך דר ממונה האט קיין רשות ניט, אויף דען שטייט [משלי י״ג] וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט און אויף דען סוף שטייט

(והנה טוב מאוד) דט איז דר מלאך המות דט ער איז זיך מקדים און נעמט אים איי ער ווערט גימינערט אִיט זייני חטאים· און דר ממונה דער דא שטייט אויף דר טיר דר ברענגט די נשאה ארין און ברענגט זיא ארויף אבר ביז דרייא צעהן יאר ווערט גוואן דורך (אסכרה) בחטא אביו· און די היכלות זיינן איינט קעגן דען אנדערן די קדושה קעגן דר טומאה: דיא פירטי טיר איז (נגד מערב) דיא טיר שטייט צו רפואות און הייטט (פתח הרפואות) אין דר טיר שטייט איין ממונה ער הייטט פ״ד ער איז ממונה אויף אלי [רפואות שבעולם] און ארויף צו ברענגן די תפלות פון אלי די ניסורים וחולאים ובעלי נער) און גייט מיט אירי תפלות ארויף פיר נאז ברייגן פאר הקב״ה: און ער הייטט [איוב ל״ג] (מלאך מליץ אחד מני אלף) דען עט שטייט שוילט אויף דר זייט און ער איז איינר דר פון: און שטייט וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר

דען ער גייט אויף דט דא שטייט איין (מלך טוב) אויף דעם אענטן און ער דר מאנט זייני זכיות דט ער גטאן האט פאר הקב״ה דען דער מלאך שטייט אלע מאן לטובה, און דרום שטייען די אלע אין דר טיר ווא דר פד״א איז ממונה דאס איז נגד מערב די אלע פיר טירן זיינן בהיכל נגה און דארטן אין דעם היכל איז איין רוח דר דא הייטט נג״ה דר דארטן גיוועלטיגט און אלע לטרקייט און גלוסטיקייט שטייען דרינן און דר רוח איז ממונה צו די אלע דיא דא האבן איין חלק [לעו״הב] דא קריינט ער דיא נשאות [במור זיו היקר] כדי נאך לאזן וויטן אלע דיא רוחות די דא זיינן אין אנדרע היכלות דאס דר איז איין [בן עולם הבא]. דט ער זאל קאנן דורך קואן צו וויטן אלע און קיינר זאל אים ניט ווערן· דער רוח איז איין לויטערר [רוח טהור] אער אז די אונטירשטע נאך אים ער הייטט זהר״י אויף אים ווערט גינויגן פון דעם הייליגן זאלב הייל פון אויבן, און פון דארטן ווערט ער גיגרייטט און איז דאס זיכֿט וואס דוד האט גיזאגט [תהלים קל״ב] עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי וויטר טאר איך ניט טרייבן דיזו סודות· און ווען די זיכֿט פון דען רוח זיינן זיך מתנוצץ כלומר פון דעם אז זיא צו אנדר קואן ווערט גיבארן פון זי אנדרי זיכֿט דא קומט ארויס איין [חיה הקדושה] און גשטאלט [אריה ונשר], און זיינן אלט איין גשטאלט ער הייטט אר״י, און דרינן זיין [כבוד פיר אופנים כלול] פון אלרלייא גשטאלט

און

אונ איטליכר האט אלט פֿליגל אונ זיא זיינן מחנה [על כן
חיילו' השמים] די מלחמה האלטין. דען עס ווערט ניט גפֿונדן
קיין מלחמה בעולם אודר אז איין מלכיות ווערט אויס גריסן
ביז דאס דיא [חיילות השמים וכוכבים] פֿון די אנדרי הימלן
האלטן דורך אנאנדר מלחמה. אונ סלמולים די דא ווערן גזעהן
ביי זי אונ די פֿיר אופֿנים זיינן אין פֿיר זייטן וועלט אונ איר
מלחמה ווערט דער וועקט [מכח] דאס התעוררות פֿון דעם
היכל זכות פֿון דעם ב"ד דס דארטן זיינן פֿון אירן טוויים פֿון
דעם קומן ארויס [כמה חיילו' ומחנות] אן חשבון אונ אן
מספר, אונ אלי שטייען אונטר דיא אופֿנים איין טייל זיינן
מחנה אויף שירה, איין טייל זיינן שלוחים לעולם די דא זיינן
קעגין דעם דריטן היכל אין דער טומאה [את זה לעמת זה]
זיינן דיא דא מצד הקדושה אן דעם היכל הקדושה אונ דיא
דארטן זיינן אלי אמל מקטרג זייא זאלן בייז טאן. אונ די דא
קעגין זייא זיינן [מגין] דס זיא זאלן ניט גיוועלטיגען אויף
לומדי תורה אז דער פסוק זאגט [תהלים צ"א] [כי מלאכיו
יצוה לך לשמרך בכל דרכיך] אונ שטייט [על כפים ישאונך פן
תגוף באבן רגליך] דר שטיין הייסט [אבן נגף צור מכשול]
אונ בקדושה הייסט דר קעגין [ישעיה כ"ח] אֶבֶן בֹּחַן פִּנַּת
יִקְרַת צור ישראל אונ אלס איז איינט קעגן דעם אנדרן. אונ
אין דעם דריטן היכל [בטומאה] קומן ארויס צווייא משחיתים
[אף וחמה] אונ פֿון זיא קומן אלי שלוחים דיא דא גיין אפ
צו קערן די וועלט [ודרך מות] אונ די שטייען אויף אלי לייט
דיא דא גייען [בדרכי מצות] דרום זיינען דיא אופֿנים מגין
צו זיין אויף דיא בעלי מצות פֿר דיא משחיתים דאס זיא זאלן
זיי ניט קענן מזיק זיין אונ קיין רעה טאן: אונ דרום האט
זיך משה גפֿארכטן פֿר דיא צווייא דאס ער איז אראפ [מהר
סיני] אז ישראל האבן חוטא גוועזן, אז דער פסוק זאגט
[דברים ט'] כִּי יָגֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה מיטן דעם היכל איז
איין גאנץ הוך ארט פֿאר האנדין דאס דא שטייט גאנץ הוך
מיט פֿיר טירן אין פֿיר זייטן וועלט, אין איטליכר טיר זיינן צעהן
אונ איינר איבר אלי אונ איז [כלל] אין דעם לכט דס הייסט
אה"ר אונ די פֿיר נעמן דעם דין פֿון היכל זכות וואס דארט
ווערט גפסקינט צו שלאגן די נשמה פֿון איין חטא וועגן: אונ
זיא שטייען מיט פֿלאמן פֿייער קיגן דיא שטייט דיא זעלבגי
נשמה אונ שוועבן ארויס אונ שלאגן די נשמה די דא שטייט
מיט שאנד דרויסין דיא גאנצי צייט אז אן איר אויף ליגט
[בבית דין שבהיכל זכות] וויא לאנג זי זאל שטיין דרויסן מיט
שאנד, אונ דיא פֿיר שטייען אויך מחרים צו זיין אונ נזיפֿות
צו דיא דא מויל אירן אויז לאזן דבֿרים דאס זיא ניט דארפֿן
צו רידן אונ פֿאר אום רייניגן איר מויל מיט לשון הרע אודר
רכילות ושאר דברי' וואס ניט רעכט איז, זיינן דיא אופֿנים
מחרים אין חרם צו זאגן למעלה דיא זעלבי גייט איר תפֿלה
ניט ארויף פֿערציג טאג אונ קומען ניט אריין [לפרגוד] אונ
שטייען מיט שאנד דרויסן, אונ אויך צו דיא דא תשמש אונ
זיינן דרויף [חייב נדוי בעטרה] גיין כרוזים ארויס אלי טאג
אונ רופֿן דעם פלוני דאס ער איז בנידוי אויף דיא עבירה
דאס ער האט עובר גוועזן ביז ער טוט תשובה [הרחמן
יצילנו מעונ' זה]. אונ ווען ער פֿון דער עבירה תשובה טוט
זאגן זיך איין דיא פֿערציג מחנים אונ זיינן אים ווידר מתיר
אונ רופֿן ווידר אויס, דער פלוני איז ניט מער אין חרם,
פֿון דעם מאל אן גייט זייני תפֿלה זא ארויף אונ איי ער
תשובה טוט איז ער אין שאנד [למעלה ולמטה] אונ די שמירה
פֿון הקב"ה איז פֿון אים אפ גיטאן, ואפֿילו בייא נאכט איז
זיין נשמה בנזיפֿה דס מען פֿר איר פֿר שטאפט אלי [שערי
שמים] דס זי ניט זאל ארויף קומן אונ מן שטופט זי ארויס.
אונ ווען דר אופֿן דר דא שטייט אויף די פֿיר ווען ער לאזט
צו גין, דא קומט ער צו מקום דאס דא הייסט [תא הרצים]
דארטן זיינן דיא שילטין פֿון גאלד דיא מלאכים וואס הייסן
[חשמלים] זיינן שילטין שווערדר שפיזן דאס זיא לויפֿן מגין צו
זיין אויף ישראל פֿון דיא אומות אונ אן זיא מלחמה צו האלטן
נוקם צו זיין [לפי שעה] אונ ניט אויף לאנגע צייט, דרום
הייסן זיא רצים זיא לויפֿן אונ קומען נאר לפי שעה מלחמה
צו שטורמן אן די [שונאי ישראל]. קעגין דיא לאפֿר [בקדושה]
זיינן ווידער אויך לאפֿר אין דיא קליפה דיא דא לויפֿן רעות צו
טאן לישראל צו איבלן זיא איר מזל אויף זיא צו זיין. אונ
דאס איז דער טעם דאס דא שטייט [אסתר ג'] הָרָצִים
יָצְאוּ דְחוּפִים דיא זיינן מצד זה גלאפֿן אונ דיא זיינן מצד זה
גלאפֿן, אונ דר סימן איז [והעיר שושן צהלה ושמחה אודער
והעיר שושן נבוכה] ווען דיא לויפֿן גוועלר אין דער קדושה
איז [והעיר שושן שמחה] אונ ווען די אנדרי פֿעדרין זיך איז
[העיר שושן נבוכה]: [בספֿ' הגלמכטי] טרייבט ער נאך ווען
ישראל מטה לויפֿן נאך מצות, אונ זיינן מקיים מצות מיט אירי
פֿיס כגון [הלוית המת אודר ביקור חולים] אודר אין שול גיין
דאס גלייכן וואס דר מענטש טוט מיט די פֿיס, דען גיבט
ער איין כח צו דיא לאפֿר למעלה די זיינן אין דר קדושה צו
לויפֿן גשווינד מבטל צו זיין דיא [גזירות רעות ב"מ] אבר ווען
זיא פֿויל זיינן צו טאן מצות אונ זיינן טרעג, דען קריגן דיא
אנדרי לאפֿר איין כח אין אירי פֿיס צו לויפֿן דען איז העיר
שושן נבוכה בעו"ה, דרום זאגט דוד [קרבו רודפֿי זמה
מתורתך רחקו] כלומר דרום האבן זיך מקרב גוועזן אונ
גיפֿעדרט דיא [רודפֿי זמה מצד הקליפות] דרום ווייל זי האבן
זיך מרחיק גיוועזן פֿון דיין תורה. אונ וויא אובן שטייט פֿיל
מאל דס אלט איז גשטעלט איינ' קעגן אנדערן דרום הייסן
זיא מגינים צו אלי אונ ווען זיא זיינן עזה מיט אננדער הייסן
אלי איין נאמן אונ דר סימן איז [מכבי אגן לך] אום דעם היכל
זיינן ארום צוועלף [גלגלים] אונ זי זיינן מחנים טרפֿים פֿון צווייא
ערלייא גשטאלט רוט אונ ווייס, דיא שטיין צו דיא לייט צוצו
מאל משגיח צו זיין אויף [בעלי צער] דס זייא דיא אומות זיינן
צער אונ ליידן גרויסן [דוחק וגלות] אונ זיא הייטן חלוני' אויף
זייא שטייט (שיר ב') (משגיח מן החלונות) אונ זיא שטייען
אלע אמל איין צו זעהן אן די דא טוען תפֿלות אונ זיינן פֿון די
ערשטי צעהן אין שול דען גייען דיא מחנים אונ שרייבן זיא
אן למעלה, דען די זיינן חברים צו זיא אז דער פסוק זאגט
[שם ד'] חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי וואל צו די צדיקים
דיא דא וויסן משדר צו זיין אירי תפֿלות וויא עס זאל זיין,
דען ווען די תפֿלות הייבן אן ארויף צו גיין דא גייען זי מיט
ארויף אונ ברענגן זי אריין אין אלי הימלן אונ אין אלי היכלות
ביז צו דער טיר פֿון דעם [פתח עליון] דא גייט דיא תפֿלה
אריין לפֿני המלך גיקריינט צו ווערן ווי עס איז גיזאגט געווארן.
קום אונ זעה אלי דיא דא מתפלל זיינן זייערי תפֿלות אונ זיינן
מקדש צו הייליגן אירן הערן מיט גאנצן ווילן [ובלב שלם] אויט

דער

דער אחטבה חויט נו ניהן, דורך דיזן דבור ווערט גהייליגט
דר [שם הקדוש] חוג חו: זיח גריכן נו דיח אזחכים די חובן
שטייען דש הייסן [חברינן] די חזי כנאן די תפזה חוג גייען
דער איט ביז נו דעם פירהן היכל חין דען פתח. חוג ווען
דיח יטראז ויינן אתפזז ביום זיינן דיח חברים איט זיח, חוג
זיח זיבן חויך חוג אקדט טאו הגדוז חבר ניט ביי נחבט ווי
חנדרי דיח דח זחגן [שירה בזיזה] קוק חוג זעה עט טטייט
חין [אטזי כ"ח] גוזל אָבִיו וְאִמּוֹ חוג טטייט חויך [חין פטע
חבר הוח זחיט אטחית] החבן זיח דחך גזעגט בגארח ווער
דח עטט חן ברכה גזיט ער נו הקב"ה דר חיז חוגזר פחטר
חוג חיז חיין חבר נו דעם אטחית דער טוט פחר דוחרבין
חיז דער [חיט טעיר חיט זטון] דיח נחט חוג טאחן דער
דח החט חויך פחר איטן דיח ברכות פון עוזק, חוג דער
חויך דער הגמה החט חן ברכה פחר אייט דיח ברכות פון
עוזק דרום חיז דער זעזביגר חיין חבר [זחיט אטחית] חוג
חויך חוז חיטזעבר אעכטט ביגטטן נו הקב"ה חוג אתפזז
זיין וויח עט קער נוח זיין. כדי דחט דער שם הקדוש זחן
זיין גיבעכטט חוג דער זעזביגר ווערט חיין חבר נוח דיח
חייברטטע [חברים קדוטים] דרום זחן ער ניט פוגם זיין חן
דער תפזה דען ער אחבט פחר איידן דיח ברכות פון עוזק
חוג ווערט חיין חבר נו דען [חיט אטחית] דער דח החט
פחר איטן דיח [ברכות] אעוזק חוג הט גורם איתה גיוועזן
נו חזע: עט טטייט [דברים י"ח] וְחוֹבֵר חָבֶר וואט חיז
טייטט [וחובר חבר] חזח דער דח גייט נחך דער [סטרח
אהרח היח נד הטואחה] חוג ברויכט נובריח חוג כטוף דער
ניט חויך זיך חיין רוח נחך דיח טואחה חוג חיז זיך אחבר
איט דער חברותה פון דען חבר רע חוג דר [חיט אטחית]
רואט איט חים [בחברותה] חוג ווחרום הייסט דר שטן ויצר
הרע חבר דען בשעה דאט דר אענטט ווערט גיכאחרן, חיז
ער זיך חן חים אחבר טטייט ער ביי חים פחר חיין חבר
דר נחך ווערט ער נו חים חיין [חיט אטחית] ער רעט חים חן
נו ביזן חוג גייט חרויף [אקטרג] נו זיין חוג נעאט חויבן
רשות נו נעאן דיח נטאה פון חים, חזו זיינן חויך דר היפך
פון זיח (אזחכים חברים בנד הקדוטה חבר טוב) נוח טחן
טובות איט דיח זייטן (בעוזם הזה ובעוזם הבח) חוג דיח
חברים טטייען חזע אחן חויף זייח אגין נו זיין חוג נו העזפן
זייח. חוג חיין חבר (אקדט טאו הגדוז) נו זיין, חוג נו זיבן
חוג נו זיכן פר חים חייביג. נו די י"ב טרפים חברים גייען
ווידר ארויט פיר אאוכים חנדרע חוג דיח זיינן אאוגה חויף
זעזביגע דיזן עגות רעות גיבן רשות נו טחן נו נדיקים ווען גזייך זי
טוען חויך ניט דח גייען דיח אאוכים ארויף חוג זייגען עט
(אודיע זאעזה) חוג זיינן אבטן אירי (עגות רעות) חוג דיח
הייטן (ארחזיכן) חוג ווען גזייך די חזע (ארחזיכן) זיינן דרויף
אאוגה החט דחך איטזעבר חיין אנדערר התאגות נו גיוויטע
זאכן, חוג אוגטר זיח זיינן ווידר אאוכים דיח קיין נחז החבן.
חוג דיח פיר זייען טטייען חין פיר זייטן וועזט חיטזיכט
טטייט חויף חיין זייט חוג זיח הייטן (חרכים) חז דר פסוק
זחגט (טיר הטירים ב') מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים דיח פיר טטייען
חויף דיח זייט אטגיח נו זיין דיח דח טוען (אינטים טובים)
חוג חויף די דח טרחכטן חין חיר אחטבה חיין אגוה נו טחן
ווען גזייך זיח קחנען עט ניט טחן. דער אאוגה דר טטייט
נגד דרום חוג דער טטייט אטגיח נו זיין נו חזע דיזח וואט
טרייסטין זיין ארום אחן, חדר ווער זיך אנער חיז חויף זיח
ווען גזייך ער קחן זיח ניט געבן, חוג נו די דח גיין (בדרך
אגוה) חוג נו דיח דח טוען חסד עם המתים. חוג ער חיז
דר קיום פון (עאוד האאות) חוג חיז אאוגה דט נו גידרייכן
זאנזה חוג חויט נו קריגן חיר גיטטחזט זאעזה חים חריין נו
ברייגגן (זעוזם הבח) דער ער"י חוג דער דח טטייט נגד
נפון דער טטייט אטגיח נו זיין חויף דיח זעזבע דיח החבן
אחטבות ביז נו טחן חוג טוען עט ניט חדר זיח ווייזן חוטח
זיין חוג ווייזן עט טחן חוג זי חיין חזטן דיגם (יצר הרע) חוג
טוען עט ניט. ער"י דער דח טטייט נגד אערב דר טטייט
אטגיח נו זיין חויף דיח דח זיך איען בתורה חוג ברייגגן
חירע קינדער נו איאן חין דער תורה בייח דעם רבי. חוג
נו חזע דיח חיין זעהן נו חיין חוזה ווען ער זיגט קרחנק,
חוג אטגיח חויף חים נו זיין חוג חים אודיע נו זיין דחט ער
זחז חיין זעהן חין זייגע עבירות חוג חין זייגע אעטים חוג
זחז תשובה טחן דרויף נו זייגם הערן. דען ווער עט ברייגגט
נו חיין חוזה דחט ער זחז גידייגקן חן זייגע עבירות וועטים
דחט ער זחז תשובה טחן פחר הקב"ה, דער חיז חים גורם
(כילון) נו ווערן חוג אחבט חים חום קעגן זיין רוח נו זיין דט ער
גיזונד ווערט חויף דען זחגט דער פסוק (תהלים מ"א)
אשרי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יי וואט חיז טייטט ביום
רעה עט זחן שטיין (ביום רע) חזח ביום רעה די רעה חיז
שולט חים נו נעאן זיין נשאה חוג (דן) הייסט חיין חוזה חז
דח טטייט (שאואל ט' י"ג) מַדּוּעַ אתה כָּכָה דַּל בֶּן הַמֶּלֶךְ חוג
ווער חים אוויח קונג אחבט ווי חויבן טטייט, ווען עט קואט
חויף חים חיין (יום רעה ימלטהו יי) ווייל ער חים חום גיקערט
נו תשובה דח אחבט חים גאט אנטרינן פון זייגע ביין
קריינק דח טטייען דיח חין דען היכל דרויף אטגיח נוח זיין
חויף דיח דיח זייגן אטכיל נום דל דר חוזה, וביום דחט דער
דין חיז שולט בעולם ווערט ער ננל דער פון דרום זחגט ער
(ביום רעה ימלטהו יי וביום רעה) דחט עט ווערט (נאסר)
דער (דין) זחן שולט זיין בעוזם דח קואט דער (דין) דער
דח הייסט רעה שולט נו זיין חוג דיח חזע אאוכים שטייען
(ביום רחט הטנה) ווען הקב"ה שטייט (בדין על העולם)
חוג דער שטן איט זייגע כוחות קואן אקטרג נו זיין חויף די
זייט, דען אאזן זיך די חזע חיין נו שטיין פחר הקב"ה דען
ווערן דיח גיקרייגט חזע איט די אעטים טובים דיח חויבן
שטייען חוג קואן פחר הקב"ה חויף דר זייט שטייט (אטגיח
חן החזונות אלין חן החרכים) עט שטייט דחט ז' אלין חיז
טייטט זוגין חז ווען חיינר זעהט דורך חיין קליין זעכיז דחט
ער ניט רעכט קחן זעהן ווט ער בדחרף חזו חיז נום ערשטן
חבר דער נחך (אטגיח חן החזונות) ער חיז אטגיח פון
פענטטער אווח חרט דחט גרעסר חיז רעכט, ער
עפנט חיין גרויט טויער ארחם נו זיין חיבר חזע חוג חז
הקב"ה חיז (אטגיח על העולם) דח זיכט ער דיח פענטטער
חוג חין די שפאזטין חוג חיז חט חויף חזע. דען ווען יטראז
בזחזן שופר חן ראט הטנה נו דר וועקן דען (שופר העזיון)
חוג דט קוז פון אונטן חיז אעורר דט קוז פון חויבן חויט דעם
שופר העזיון אווח גייט חויט חיין (כרוז) חוג רופט חויט חין
חזע היאזן חוג זחגט (טיר ב') קול דודי הִנֵּה זה בא מְשַׂגִּיחַ מִן

החלונות מציל מן החרכים אזוח ווייטן נוזע דט הקב"ה הט חט גיוועזן ען יטרחן חוג זחגן ווחן נו דיח יטרחן דחט זי החבן חיין (ענה) חוגטן דחט זיח וויטן דער איט נו דער וועקן די (רחאים אזאעזה) דרוק טטייט (חטרי העם יודעי תרועה) ווחרום יודעי תרועה דען תרועה וויזט חפט זטון נוח ברחכן וויח עט טטייט (תרועם בטבט ברזן) חוג זיח ווייטן נו ברעכן דעם (כח הדין הקטה) דחט זיח ניט ווערן נידון דער איט • ווחן נו דיח יטרחן בעוזם הזה ובעוזם הבח, דען זייח ווייטן דען וועג פון הקב"ה חוג ווייטן נו גיין דריכן חוג אייחד דעם יחוד נו זיין, וויח עט זחן זיין, חוג דיח אאוכים דיח דח הייטן (חזוגות) חוג דיח הייטן (חרכים) די טטייען חזע נו בגרייפן חזע תפזות די דח חרויף גיין אאטה זאעזה דחט הקב"ה זחז אטגיח חן זייח זיין • חוג דרום חין דען גזייכן אוו זיין, חיטזעכט טוז איט פענזטר חבר וען קיין פענזטר זיינן דריכן חי: עט קיין חרט ניט דחט אען זחן דריכן אתפזז זיין דען דט טוז חוכטן חי: גיטטעזט קעגן דר טוז חובן דחט דריכן זיינן פענזטר וויח איר גיזחגט החבן זאעזה דחט חין גרויטי טוז זייכען דריכן נוועזף פענסטר חזוח זחז זיין חוכטן דען דיח וועזטין זיינן חזע חייכט קעגן דעם חנדערן זאטה קעגן זאעזה דח אוו עט גזייך זיין, חוג חזוח חי: חויך גיטטעזט גיוועזן דחט אטכן חוג דחט אקדט איט חזע כזין וויח (בפרשת תרואה) טטייט • חוג דר כבוד פון הקב"ה חי: עוזה פון חזע חוג דרום (ביום רעה יאזטהו ה') וועז דיח נד הרעה טוזט חי: ווערן זיח כינוז דורך זייח • חזוח חי: חויך חיין אאוגה (כה"ו) דר חי: אאוגה חויף דיח דח זייכן חט חויף חיין (עני) ח: דער פסוק זחגט (חטרי אטכיז חז דז) חוג דרום טטייען דיח חזע נוין דען היכז חוג דווט דריטר היכז חי: נכזז חין דען חנדערן דחט חיבר חים חי:. דרום ווחוז נו דיח זייט דיח דח ווייטן דיח חונרות האזך חירן הערן חים אייחד נו זיין חוג אקדט נו זיין זיין הייזיג גחאן חזע אחז דט ער זחז חים אוכה זיין בעוזם הזה ובעוזם הבח :

היכל הרביעי דחט פירדע היכז הייטט זכות דחרטן זינן דחט (בית דין טז אעזה) חוג זיינן גוזר חזע דיניטן נו חזע • דורך דען היכז ווערט הקב"ה דר קענט זיין אאטזה בעוזם דחט היכז טטייט נו היטן דיח וועג פון דער תורה עט הייסט היכז זכות דחט דריכן ווערן גיאטפט חזע דיניט טבעוזם חוג חזע זכיות חוג חזע חובות חוג חזע עוכטים חוג טכר טוב נו דיח דח היטן די תורה חוג דט היכז זכות חי: אער אטוכה פון חנדרע היכזות חוג עט חי: (כזון) פון פיר היכזות חייכט חי: כיט וויח דחט חנדרע חוג חזן חי: דחך חיין היכז חוג וויז עט חי: דריכן דער רוח דער דח הייטט (זכות דרום הייטט עט היכז זכות חוג הייטט חן) דרוף זחגט דער פסוק [תזים ז] וְאֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם דיח פיר היכזות דיח דריכן זיינן נכזז חייכט חין חנדערן די פיר החבן טירן, פחר דר ערטטר טיר טטייט חיין אאוכה דער הייטט סנ"ם חוג דר קעגן חי: חין די היכז הטואחה חיין אאוכה [אנד טאחז] דער כעאט דיח דיניט חוג פסקים וואט גיפחסקנט ווערט דח טוט ער חין עוזם חוג וויז ער כעאט פון דען אזוך סנ"ם דרום הייטט ער חויך סנ"ם חוג ער חי: טוזט חויף די (מַטכּרה) פון דיע קזיינע קינדר חוג ווען ער כעאט דעם

כח הדין נוח טחן פון דעם היכז זכות דח רופט ער חויט נוח דיח אאוכים דיח דח טטיין חויף דיח נוועזף טירן חוג די כרוזים וואט די דיניט רופן חויט דן נו זיין פון דעם היכז זכות דער רוח זכות חזע דיח זיינן חזע חין חים כזז פון חים גיין חויט זיבניג (סנהדרין טז אעזה) פינקטזדיגע זיכט חוג חזע טטיין קייזיכדיג חז וויח דיח (סנהדרין טזאטה) זיינן חויך גיזעסן קייזיכדיג, דחט חיינר זחז דען חנדרן זעהן דחט עט זחז ניט פר הויזן זיין חזע זכיות חוג חזע טטרחפן חוג חזע דיניט פחר חזע טטייען חורות, פון זיי גייען חרויט כחך נוויח חורות אאוכים, דיח טטייען פחר זיח חזע אחז די זיינן עדות חוג טרייבן חזע פטקים זזכות חדר זחוב, חוג עט זיינן וויח דיח נוויח חון זיבניג זנד יאין • חזוח זייכן נוויח חון זיבניג (זנד טאחז) חוג חין דער איטן חויך ע"ב חזע נוח זחאן רי"ו נוון חזע רי"ו חורות זיינן כלזז חין דעם רוח זכות פון דען היכז דחרטן ווערט חזן גאטפט וואט דעם אענטן זחז נוח קואן [זטובה חו זרעה] כחר דרייחרזייח קינדר נוח החבן חדר זעבן חדר אאוכות הייגגט כיט חן דען היכז זכות כייערט חן אזז דט חור וואט דריבר חי: הייטט [איזון] פון דחרטן ווערט חריין גזויגן נו געבן זעבן חון קינדר חון א:וכות, חוג חין חיטזיכר טיר חי: חיין אאוכה. חין דער ערטטי טיר הייטט ג:"רי דר ג:ר"י כעאט פון דען ב"ד ווט דריכן חי: ווט נגזר גוואחרן חוג ער חי: דרוטן די אאוכים אודיע, חוג רופן חויט דען גזר דין בי: עט ווערט גהערט נוין דיח היאזן חוג פון דחרטן גייען זיח חרויט חוג רופן חויט דיח זחך בי: עט ווערט גהערט חין חזי היאזן דיח נידערין חרחפ חוג זיינן אודיע נו חזי [תחתונים] פון חיין אדריגה נו דר חנדרי דחט עט וויטן חזי די פויגז פון היאז חוג די עופות חויף דר ערד די וויזן עט חוג זייכען עט [אודיע בעוזם] בי: עט כיגאן די [דברים האטחיתים] חוג וויזן עט נו די זייט בחזום חוג דיח זחך ווערט אקוים בחזד חוג חופט אאז וואט דח חן גיט נוח די (אזחכים עז החרז) דח זיינן עט חירי אזחכי זאטה ווייטר אודיע חוג ח: עט זייכען גוועזן [נביחי יטרחז] החבן זי חירי נבוחה גיהחט פון די נווייח זייזן [טז אעזה] די הייטן (נביחי חאת ירכי חאות) חוג ח: די נבוחה הט חויף גיהערט החבן זיח גהחט כחר [בארחה חדר בחזום] דט חי: פון דר טיר די זיינן אודיע נוח זיין נו דיח אזחכים, דען חיטזכי אדרגה חוג חיטזכי טיר החבן זאטה חוגטר זיך אאוכים פון חירן נד חין חזי רקיעים חי: חייכט דען חכדרן אודיע בי: עט ווערט נוח וויטן זאטה, חטייזזייכן אאוכים נו היטן די זייט פון טידים חוג פר קזיפות חוג חין חיר וועג ח: זי גייען • חטייז זייכן אאוכים נו העזפן די זייט דר זיך וויז [אטהר ואקדט] זיין, חטייז זייכן נוח טחן [כסים וכפזאות בעוזם] חסייז זייכן דיח דח טטייען אטגיח נו זיין חן די [אעטי בני חדם] עדות נו זחגן נוון ווט זי טוען חוג חזו חין דען גטטחזט זייכן חב גטיידן (כאה אדרגות) חוג חזי אנד (חאוכה הקדוטה עזיוכה) חזו זייכן חויך דיח נד הטואחה די זיך חב טיידן אדרגות פון חיר היכזות זאטה חזי אדרגות נו חיבזן חוג רעות נו טחן חוג חפ נו קערן די זייט פון הקב"ה פון [דרך טוב נו דרך רע] חטייז זייכן אטאח נו זיין דעם אענטטן ווערזיך וויז אטאח נו זיין ווי איר גזערנט החבן הַבָּא לְטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ חוג זי זייכן חים [אטאח בעוה"ז ובעוה"ב] וווג די זעזכי קזיפות הייטן [נוחה רותחת] ח: דר פסוק זחגט חין

ישעיה נ"ב] **צא האמר לו** און מיינט איז קעגן דעם אנדרן. די מדרגות הקדושה די זיינען צו די וועלן זיך מטהר זיין דאש העלפֿן דר צו. איז דר קעגן אין דר טומאה צו די זיך וועלן דרמן מטמא זיין: די אנדרי טיר איז איין ממונה דרויף הייסט הר"י דר איז ממונה אריין צו ברענגן אלי זכיות פֿון די לייט ער זי ברענגט אריין ווען מען דעם מענשן דן איז, און ווען זיינע זכיות זיינען מער אז די חטאים איז ער דרויף ממונה אויף זיינעם (שכר טוב) פֿון די זכיות און ניט אויס דעם דין און איז אים מוסר דעם מלאך פד"י, דאש דא איז אין ערשטן היכל וויא אויבן געשטאנדן איז דר פֿיר דעם ווי איז אים דר [א"ן מודה ארדת שחת] דען ווען דר מענש קומט צו געלעגר אז ער קראנק ווערט, ווערט ער גלייך אז איינר ווערט בעוואונגען דורך דעם מלאך דען איז אן אים אין דעם היכל דן] דא קומן פֿיר אלי זכיות און אלי חובות דאש ער האט געטאן בזה העולם אלש אין דעם היכל, און ווען ער ווערט [נידון לטובה] אין דער טיר דא גיט זיין פסק דין טובה [לצד ימין] צו דעם מלאך [דהרי] דאש דארט שטייט און איז מודיע זיין [דין וטובה] ביז ער ווידר געזונד ווערט: און דר פסק דין גיט אראב פֿון איינם צום אנדרן [הן לטובה הן לרעה] ווערט אלץ דער קענט צו די דא זיינען ממונה דרויף ביז עס מפֿורסם ווערט אלער וועגן. די דריטי טיר איז איין ממונה דר הייסט גד"י דער איז לצד שמאל דר איז איין ממונה צו ברענגן אלי זינד און אלי רעות. דאש דער מענש זיך הט בהעפֿט דראן און אפֿ געקערט [בזה העולם] און ברענגט זיא אריין אין איין וואג שאל צו וועגן מיט דיא זכיות פֿון דעם ממונה דש דר פֿיר שטייט. און דיא וואג שאלן שטייען אין דיא פֿירדע טיר, דארטן ווערן געוואגן די זכיות און חובות פֿון די לייט דורך דיא צווייא געמלטי ממונים. און וועלכר צד איז מכריע. בוועגן די זכיות זיינען ווידער אנדרי ממונים לצד ימין, דיא דאש נעמען און זיינען פֿון אים מעבֿי' אלי רעות און קריינק ביז ער געהאלפֿן ווערט. און ווען עס בוועגט [לצד שמאל] אז דיא זינד שטארקן זיך [לצד שמאל כמה ממונים] דיא דא נעמען דיא משחיתים און זיין [מזל] ווערט גלייך געוויבילט און געשלאפֿט, אזו נידרט דר צד הטומאה און נעמט זיין נשמה, וואלן איז איר חלק פֿון דיא צדיקים [בעוה"ז ובעוה"ב]: אין דער פֿירדי טיר שטייט דארטן דיא וואג שאל הייסט [מאזני צדק] דארטן ווערט אלש געוואגן דר ממונה הייסט [אזני], און האט ווידר צווייא שטיין איינם לצד ימין הייסט הר"י לצד שמאל הייסט גדרו"ד דער איז מכריע לצד ימין און דר לצד שמאל, און אלי זיינען נכלל אין דעם [היכל זכות], און אז אלי זיינען אין אים נכלל גייט ארויס איין חיה קדושה הייסט [רע"אי] דיא חיה שטייט משגיח צו זיין בעולם מיט דיא [עיני ה'] דיא ממונים די דא שוועבן ארום בעולם און זעהן אויס די פֿר בארגני זאכן פֿון דיא לייט און משגיח צו זיין אויף דיא מעשים דיא דא ווערן געטאן מיטן גאנצן וועלט, ווען גלייך דר מענש טוט עס ניט רעכֿט וויא עס זאל זיין ווען נאר זיין וויל און גאנצן הארץ דר בייא איז, און די חיה הקדושה איז משגיח אויף די תפֿלות. דען אלי שמחות פֿון דיא לייט ובקשות שטייען [בידו] און ער לייגט זיא אין דעם היכל און דיא שמחות ובקשות בלייבן דארטן פֿערציג טעג משגיח דרינן צו זיין. דען נאך מיטלכי פֿירציג טאג נעמט דיא חיה אלי שמחות און לייגט זיא פֿאר

דיא [ע"ב סנהדרין שלמעלה] די דארטן זיינען אין דעם היכל און זיא זיינען עס דן. דען איז דער רוח דער דא הייסט [זכות אל] דער כולל איז אלע ע"ב מאורות פֿון די [סנהדרין] קלערט ער דרינן און זי איז לזכות אדר לחוב איז עס לזכות גיט דיא שמחה ארויס אזוי איז זיך מתנגן און גייען ארויס מיט איר י"ב ממונים: און איטליכר פֿון זי מאנט און בגערט זיין קיום צו דר שמחה דאש זיא זאל מקוים ווערן און ווערט אזו מקוים. אונטר דער חיה זיינען ווידר פֿיר שרפֿים די זיינען פֿלאם פֿייער, זיינען אויף אלי פֿיר זייטן פֿון עולם, זיא זיינען ממונה משגיח צו זיין אויף דיא לייט דיא היטן שבת וויא עס זאל זיין, און ווען דיא פֿיר שרפֿים ניאן גיאן ארויס פֿון זיא מייטן פֿונקן פֿייער, און פֿון פֿלאמן פֿייער ווערן געמאכט ע"ב גלגלים דיא פֿלאמן מיט פֿייער און פֿון דארטן ווערט געמאכט דער [נהר דינור] דער באך פֿייאר דאש דארטן זיינען [אלף אלפֿים ישמשוניה] צו דעם באך דיא דא דינען דארטן צו טאן איר שליחות, און דיא פֿיר ממונים דיא זיינען משגיח אויף די זיך תענוגים אן טאן אן שבת רעכֿי' צו האלטן. און דיא חיה שטייט אויף זיא און פֿון אירנט וועגן ניען זיא דיא פֿיר [שרפֿים] אונטר דער חיה, אלי טאג נימט זיך דר נהר דינור און פֿאר ברענט כמה רוחין וכמה מזלין ושרים שלמעלה, און אז שבת איין גיט, גיט איין כרוז אויס און דר נהר דינור ווערט גישטילט און אלי דינים און כעס און [כוחות הדינים] ווערן אלי געשטילט, און דיא חיה איז עולה אויף דיא פֿיר שרפֿים. און גייען אריין אין מיטלסטן היכל, און דש ארט הייסט ענ"ג דען במותו מקום ווען שבת איין גייט ווערן מסודר אלי שלחנות פֿון אלי בני עולם דיא אירן טיש רעכֿט אן גרייטן על שבת דיא הייטן [בני היכלא דמלכא] און דרויף זיינען ממונים [אלף אלפֿים ריבוא רבבות]. און דיא חיה אויף דיא פֿיר שרפֿים גיט בכל מקום און איבר זיכט אלי טיש און דיא דרויף שטייען דאש דר נאך קערן און איז משגיח אן אלי טישן און וויא אן איז אים מענג מיט תענוגים און ער בענטשט די זעלבין לייט און אלי [אלף אלפֿים רבוא רבבות] זאגן אמן דרויף, און דש איז די ברכה דאש זיא בענטשן אויף דיא דא רעכֿט מסדר זיין דיא טישן מיט תענוגים צו שבת ווי עס זאל זיין (ישעיה נ"ח) אָז תִּתְעַנַּג עַל יי וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ וגומר

און אלי זאגן [אז תקרא ויי יענה תשוע ויאמר הנני] דאש זאגט דיא חיה מיט אלי דיא אונטר איר זיינען און דער (רוח הקודש) דער איבערשטער דער דא הייסט אלי די אויבן שטייט ווען דער טיש ווערט געבענטשט מיט תענוגים אלי דרייא סעודות פֿון שבת, נאך דער סעודה שלישית זאגט ער און לאזט אויס נאך די אלי דיא דר פֿיר געבענטשט האבן אים און זאגט [אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה וכו'] און די שבעים סנהדרין מאורות די דארטן זיינען [מכן לצד בימין ובשמאל ובמאלע] זאגן אלי (הנה כי כן יבורך גבר ירא יי). אבר ווען דר טיש איז ניט רעכֿט מסודר מיט תענוגים וויא עס זאל זיין. דען די חיה מיט אירי פֿיר שרפֿים די אונטר איר זיינען און אלי [אלף אלפֿים רבוא רבבות] שטויסן זי ארויס און שטויסן ארויס צו די משחיתים, די אלע גייען און ברענגן זי אריין נאך אירן ארט דאש דא איז פֿאר קערט פֿון (ענ"ג) דא הייסט [נג"ע] און אזו זא ברענגן דארטן אהין הייבן אלי

מן

חן חוכ זחגן (תהלים ק"ט) וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא חָפֵץ בִּבְרָכָה וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְיָבֹזּוּ זָרִים יְגִיעוֹ אַל יְהִי לוֹ מוֹשֵׁךְ חָסֶד וגו' דר רחאן זחל חוכט אלֵיל זיין דען דר עונג פון הקב"ה חוכ זיין אאוכה דחט חיז דר עונג פון טבת חוכ יאים טובים דט זיך דר אענט אענג חיז, דט חיז חלט די טאחה פון הקב"ה חוכ דרום חלי די זיך תענוגים חן טוען [בטבת ויאים טובים] דען דיזו פיר טרפים דיח דח טטייען חוכטר דר חיה די טטייען קעגן דעם [כהר דינור] דיח לחזן זיין כטאה כיט דחרטן פחר ברענן חין דען כהר דינור וויח חנדרי, דען זייח אוזן זיך דחרטן פר טובל זיין ווי חובן חיז גטריבן דער פון, חוכ חוכטר דיח פיר חיות טטייען דרויםן חנדרי אאוכים די ווערן דר קענט פון דען היכל חוכ רופין חויט דרינן חלט וואט דרינן ווערט גפסקנט חוכ חלי גזירות כחר דרייערלייח כיט קינדר חון לעבן חון פרנסה דען דט הענגט כיט חן דען היכל זכות כייערט מן דען אזל עליון וואט זיך דר פון ליחט. דחרטן הענגט דט לעבן [טל אעלה] פרנסה חוכ בנים חיז זיך פון דען אזל עליון ליט חרחפ, דרום חיז חלט חין דען היכל זכות, חויט גנואן די דרייח. חוכ ווען דר אענטט ליגט קרחנק ווערט יוח דחרטן כידון חוכ חלי דינים חין עולם, חוב דוח וועלטט פרעגן ווען דר קרחנקר ווערט כידון ער זחל לעבן בלייבן חוכ גזונד ווערן חיז דחך דחרטן חך חיים חוכ ווי זחגטטו לעבן הענגט כיט חן היכל זכו', חלח עט חיז חזוח, ווען דר אענט ליגט קרחנק חיז אען חים דחרטן דן, ווען עט כגזר ווערט דחרטן פון ב"ד לחיים דען ליהט זיך דחט חיים חרחפ פון חובן וואו דח חיז דר קוואל פון לעבן דט דח הייטט [אזלא] חוכ קואט לו חים דחט חיים. [וחם לחו] ווערט כגזר דחרטן ח"ו לאיתה גיבט אען חים קיין [חיים אלאעלה]. וואל דחט חלק הלדיקים דיח דח ווייטן דיח וועג פון דר תורה, חוכ זיינן דר דורך זוכה לחיי עולם חויף זייח טטייט [יטעיה ס'] [ועאך כולם לדיקים לעולם ירטו חרל]:

היכל חאיטי דט פינפטי היכל הייטט [היכל חהבה] דט היכל טטייט לו לייבטן דיח היכלות דיח חוכטר חיר זיינן [בסוד היחוד' והחאונ'] עט חיז דרינן חיין טיר חוכ דרויף חיין אאוכה ער הייטט [סניגור], דר טטייט חויף דר טיר לו זיין חיין סניגור חוכ פיר טפרעכר חויף יטרחל, חוכ דרום חיז זיין כחאן [סניגור] חיין פיר טפרעכר חויף דיח [אעטים טובים] פון יטרחל חוכ לו ברעכגן חויף זיח טובות דט דיח קליפות זחלן כיט קענן טולט זיין. חין דען היכל חיז חיין רוח דער דח חיז כולל פיר גטחלטן. ווייט טווחרל. גרין רוט. חוכ ער הייטט טור"י דר גרעסטר חיבר חלי חילו' די חוכטר חים זיין, דר עפעכט חוכ טליסט לו חלי טחרן כליוכי' די זיינן חלי כאסר בידו, דרייח אחל חלי טחג זיינן חלי חיילות תחתונים כלל חין חים חוכ טטייען חוכטר חים חוכ פון חים ווערן זייח גטפייזט. ער חיז אאוכה חויף חלי רזין חוכ הייאליקייט פון זיינן הערן ער הייטט [חהבה] דרום הייטט דחט היכל חהבה דען דוחרטן זיינן פר בחרגן חלי [סודות הגדולים] דיח זיינן חיבר חלי רזין וסודות לו וועאן עט דחרף זיך לו בהעפטן דרחן. דרויף זחגט דער פסוק [טיר ז' י"ג] שָׁם אֶתֵּן אֶת דּוֹדַי לָךְ דער חיז דער טואר עליון ער הייטט [טואר יטרחל טואר הבריח] פון דחרטן גיט חרויט חיין רוח אקיים לו זיין דען נפט לו חלי כטאות דיזו ווערן גיגעבן חין דיח לייט, חוכ דרויף טטייט [דברים ח'] [כי על כל אולח פי יי יחיה החדם] דען חין דעם היכל טטייען חלי כטאות חוכ חלי גופים עליונים דחט זיך לאעלה דיח כטאות זיינן דריכען חן גיקלייד חוכ זייכען חן גברייט לו כידרן חין די לייטן [איום טנבראו העולם] חוכ דחט היכל חיז אקבל חלי כטאות, דיח חרויט קואען פון דער טייך דחט זיך ליחט פון דען [גן עדן העליון] חוכ דחרטן ווערן זיח בטחפין חוכ דרום חיז דחט היכל חיין טחג כיט ליידיג: ואיום חז דחט בית האקד' חיז חרב גווחרן קואן כיאר חריין כייחי כטאות חנדרי, חוכ חז חלי ווערן טוין דרויטן זיין ווערט עט כיט לער זיין חוכ ווערט גאערט ווערן אלאעלה חוכ ווען אטיח ווערט קואען ווערט זיך דר וועקין די לווי היכלות [היכל חהבה חוכ היכל זכות]. די זייכען גיגליכן לו לווייח בריסט חוף זיי טטייט [טכי טדיך כטכי עפרי' תחאי לביה] חוכ פון דח קואט חרויט חלי דיח חורות די דח הייטן [להט החרב האתהפכת] דרום ווייל עט זיך פחר קערט לו פיל גיטטחלט חוכ דיח דר וועקן דען דיין טליחות לו טחן בעולם דרום חוך חזוח וואל חז דחט ב"ד טלאעלה די זיינן חין [היכל זכות] חוכטר דען [היכל חהבה] דחט דחרטן חיז דער [להט החרב] דרום קערן חוך דחט ב"ד טלאטה חלע אחל לחזן זיך דייכקן דחט דער טווערד חיז חיבר זיח חוכ חז דער רוח טוט טרעטן חויט לו ליען חורות לכל לד חז וויח דיח בריסט דיח חויט ליען איוך חין חלי זייטן חזוח חויך קואן חויט דעם רוח חרויט חורות חוכ חיז אוליח חיין חנדרע חיה דיח חיז אאוכה חויף דעם [להט החרב האתהפכת] חוכ דיח חיה חיז אאוכה [על העולם] ווען כגזר חיז עט זחל רעכט זיין בעולם דען חיז דיח זעלביגע חיה גיזעלט בעולם חויט לו ליהן חיין [רוח אאוכות] לו דיח [בני חאוכה] דט זי כיט זחלן טטחרבן חין הוכגר חוכ טוט חוכטר לעכן חיר החרל. דען ווען דער הוכגר חיז טולט, דח קואען חרויט חויט דיח לד הקליפות לווייח רוחות הטואחה די הייטן [טוד לכפן] דרויף זחגט דער פסוק [לטוד ולכפן תטחק] דען דיח לווייח אטחיתים זיינן אאוכה [בזאן הרעב] חוכ אחכן חיין הוכגער דיח לייט, חייכר אחכט דחט די לייט זחלן טטחרבן חין הוכגר. חוכ חייכר אחכט דחט ווען זיח עסין דחט זיח כיט ווערן זחט, וויל דר רוח הטואחה חיז טולט בעולם. חין דען היכל זיינן לווי אאוכים חורות די טטייען [על חלף ורבוח רבבות] די הייטן [גפכים] חוכ זיינן חוך [חלף ורבוח רבבות] דיח דח הייטן אאוכים חוכ חלע טטייען [באהבה וחבה] חוכ זיח אחכן לו דער וועקן חיין חהבה לווישן יטרחל לאטה חוכ [הקב"ה לאעלה] חוכ חז זיך דער וועקט דיח ליבטחפט [אלאטה לאעלה ואלאעלה לאטה] דען ווערט דחט היכל דער פילט פון [כאה טובות כאה חסדים כאה רחאים] דען בהעפטן זייח די [חהבה טלאטה] איט דיח [חהבה טלאעלה] חין חיין דביקות. פון דען גייען חרויט לווייח אאוכים די דח הייטן חהבה, על טם חהבה פון דען היכל חוכ דיח טטיין אטגיח לו זיין חויף חלע דיח דח זיינן איחד דען יחוד פון הקב"ה איט חהבה, חוכ זיינן זיך דרויף אוסר נפט באהבה על יחוד טאו הקדוט ווען גלייך [בתפלה וקריחת טאע] דח גייען זיח חרויף חוכ זחגן עדות. חוכ חלע דיח לייט די טוען חסד בעולם דח גייען די חסדים חרויף חין דען היכל חריין חוכ ווערן דחרטן גיקריינט חוכ גייען כחך העכר חרויף גיקריינט

יקריינט נאך וועֶרן אן דיא אהבה עליונה אוודת הקב"ה
נובּרט, חוג חויף דעם טטייט גיטריבן [הוין קח] [כי גדול
עו טאוים חטדך] חוג חויף דעם היכן טטייט חויך [טיר ו']
מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם
יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו:

היכל הטיטי הייטט (היכן רצון) דען דחרטן חיז דער
רצון פון הקב"ה דט דח הייטט (אונח פי ה')
דחרטן חיז דיח טאחה פון דעם דביקות טן עונק דחט דח
טטייט (טיר ה"ג) כחוט השני שפתותיך חויט דעם רצון דט
זנע נטאוות גייחן חרויף חויט דעם (אונח פי ה') דחרטן
טטייען חניצ (טחנות ותפנות פון כן עונק) חוג ווען עט ווערט
יפוגען דער זאן פון דעם יחוד, דען ווערט חנע טניאוות
יפוגען חוג חנע פניס ווערן דר ניכט נוג חנע תפנות זיינן
נונה, דען עט חיז חיין (עת רצון) נו גפינן. חוג דרויף
טטייט (תהים ס"ט) (ואני תפנתי נך יי עת רצון) דחט דח
זיז דער דביקות חורות חיינט זיט דעם חנדערן, חין דעם
היכן זיינן זעקט טירן פיר זייגן חפין, חין חני פיר זייטן ווענט
חוג חיינר חובן חוג חיינר חוגטן, חוג חיין אאונה דער חיבר
חנע דיח טירן חיז הייטט רו"י, ער חיז אאונה חוג גיזוענט
(עו כן רזין וסודות ענינים) דיח דח ווערן חיבר געגטפרט
(אפה חן פה בסוד דביקות החהבה) חוג די טעריס וסודות
טטייען ניט אגנה נו זיין, כייערט ווען די טירן ווערן גיעפנט
דעגן אחן וויטן חנע היכנות חוג חנע רוחות חוג חנע חיות
חוג חנע חברותות דט די (טערי רצון) זיינן גיעפנט גיווחרן,
חוג עט גיין ניט חריין חין דיח טעריס כייערט דער (רצון
התפנות) דר רצון פון גיזחנג חוג ניב נו הקב"ה, דער רצון
פון די (נטאוות הקדוטים עניונים) דט הייטט היכן טנאטה,
חין דעם היכן חיז אטה חיין גיטחן גיווחרן (בחהבה בסוד
נטיקה) דחט דרויף טטייט גיטריבן (טאוות י"ט) משה
ידבר והאלהים יעננו בקול חין דעם רוח חיז חיבר גיעגטפרט
נו חים חנע רזין פון דיח נטאוות דיזו דח דער ווענן איט
גנוסטיקייט (ואהבה טנאעוה וטנאטה) איט חיין אחן, דחט
זיינן דיח גחנן הונע נטאוות דהיינו (ר' עקיבח וחבירין) דיח
זענבע נטאוות די ווערן ניט גיגעהנט נו וואטן חין דעם (נהר
דיגור) חז זויח חנדרע נטאוות דיח אוזן זיך פחור וואטן חוג
גיזייטערט ווערן (בנהר דיגור). קוס חוג זיך דער רוח ניט
חויט י"ב חורות דיח חוגטר חיס טטייען חוג גיוועלטיגן חין
פיר זייטן, בנד דרוס דווט חיז רעכטע זייט טטייט חיין (חור
עניון) דט פון דעם הייבן חן יטרחן בגריפן נו ווערן (בסוד
האאונה) דווט חיז (איכחן טר הגדון) דער חיז דער גרויטר
כח פון (חור העניון) דחט דח קואט אנד דרוס, דחט דווט
חור דחרט טטייט (בתוקפו אנד היאין) חוג ער חיז
(חפוטרופים הגדון) פון יטרחן, דען ווען דער [נד הטואחה]
טטייט אקטרג נו זיין [ען יטרחן] דען טטייט [איכחן טר
הגדון] נו טענן איט חיס חוג ווערט חיין סניגור חיין פיר
טפרעכר אנין נו זיין די יטרחן פון דעם [טטן טונח יטרחן],
חויט גיכוחן בזאן דחט ירוטניס חוג דחט [בית האקדט] חיז
חרב גיווחרן, דען החבן [גובר] דיח חטחיס גיוועזן. דען
החט דער נד הטואחה, בעו"ה נו ברחכן חוג גובר גיוועזן
חויף דיח טענות יטרחן חוג חויף [איכחן] דען טטייט [חיכה
כ"ט] [הטיב נחור יאינו אפני חויב] [ואנד נפון] טטייט חיין
חנדערנ חור דער חיז גבריחן דער נעאט דיח דיניס פון
דעם [היכן הרביעי] חוג גיט חפ דעם אאונה נוין דר טיר,
דען דחרטן טטייט חין טיר חנדרע אאוניס [אנד הטואחה]
דיח דח החפן נו דעגן אאונה דער דח נעאט דיח דיניס נו
טחון. חוג נו נייטן טוט גבריחן זענבטט דעם דין חוג חיז
דען דין ניט אוסר נו דר [נד הטואחה] חוג ווט ער זענבטט
טוט ווען גנייך ער טוט חיין דין חיז דר חסד דר בייח, חוג
חיז דר בייח חיין רפוחה דען גבריחן חיז כנן פון נווייחרנייח
[חסד חוג דין] [עיין נקאן ס"פ יתנוה]: חוג דרוס טוט ער
חיין אכה חוג רפוחה דער בייח בנד זה, חיז אקוים דער
פטוק [דברים ו'] כי כאשר ייסר איש את בנו יי אלהיך מיסרך

חוג דחט זיינן יסוריס [טן אהבה] דחט דער פנון חיז
יאין ואנד טאחן]. בנד אזרח טטייט חיין חנדער [חור הייטט
רפחן] דער חיז אאונה חויף חני רפוחות חוג פיר נו ברייננן
פחור זיינס הערן. חנע דיח החבן נחנע קרייננ ב"א, דח
קואט ער פר הקב"ה אקרב נו זיין דט טוף פון דעם חנחות
דחט זיח החבן טון בהענדיגט חירע [חנחין רעיס ונחאנים]
חוג ריינגט דעם עונק חרוס חני טחג נו הענדיגן די רפוחה
חין הקב"ה זיין בחפען חוג דר רפחן חיז בגריפן [וננד
איאין וננד גבריחן אטאחן] חוג ער חיז אאונה בטעה דחט
דער אענטט ווערט נידון חין פערטן היכן נחייס חווח חיז
ער זיך אקדים נו טחן חיס נויין רפוחה חוג דיח רפוחה
קואט [אנד הדוחק] דרוס וויין ער חיז כנן פון [יאין וטאחן]
דח חיז די רפוחה [אנד יאין] חוג חיז אנד הדוחק אכח
טאחן] חוג דרוס ווען דיח רפוחה קואט דח קואט זיח חויף
חיס פון גרוטן דוחק, חוג חווח חיז עט [בנד אערב] ווען
גנייך [רפחן חיז בנד אזרח] חיז דחך חנע רפוחות וחייס די
זיינן בנד אערב דח קוזן נונע [ונד אזרח] דען פון אער
ווערט חנן חנטפנעקט ופוען יונח פון דחרטן וואט דח קואט
חרחפ אנאעזה [וננד אערב] חיז חיין [חור הייטט נוריחן חוג
חוריחן] חוג דער חיז דער כנן פון חנים חוג חיין טניח נוח
חנן: חוג די פיר אנחכים די דח זיינן גיאיננט [איכחן גבריחן
רפחן נוריחן] דיח זיינן דער [יסוד אקור וואוניס] נוח
יסודות ווט חיטנעכר אענטט הט. וואטר פייער וויכד ערה.
עט טטייט [קהנת ח'] ושבחתי אני את השמחה אשר אין טוב
לאדם תחת השמש כי אם לאכול ולשתות ולשמוח והוא ילונו
בעמלו ימי חייו חיז קטה וויח חיז [טנוה האנך] אטבח דיח
אטא' זיינן, כחר ער אייגט די טאחה פון הקב"ה דט דח
גיוועוטיגט [בטבתו' זי"ט] חיז אער חז חני אעטיס טובים
דחט דער אענטט טוט [חין טוב נחדם תחת השאט כ"ח
נחכון ונטתות ונטאוו'] חוג נו וויין חיין טאחה חין דער נייט,
כדי דט ער זחן החבן חיין [חנק נעוה"ב והוח ינונו בעאנו],
והוח דחט חיז הקב"ה דער דח הייטט הו"ח ער טוט זיך
בנייטן חריין נו ברענגן דיין נטאה נעו"הב: כחך חיין פטט
חיז והוח גיט חויף דעם אענטטן דער דח עטט חוג טרינקט
[בטבתות ויאיס טובים] חוג חיז זיך אטאח. חנט וואט ער
הונאות החט טוט ער נייען הקב"ה [הוח ינונו] חיז טייטט
ער נייט נו הקב"ה די הונחה, חוג הקב"ה גיבט חיס [כפנ
כפנים] חני ווידער. איט נווייערנייח. טוט דער אענטט נייען
הקב"ה חיינט וואט ער גיבט דען עני חוג חיז חס חויף חיס.
חוג

אונ מיינט וואס ער גיט הלואה אויף [טבעות ויאים טובים] אז דער פסוק זאגט [משלי י"ט] מַלְוֵה ה' חוֹנֵן דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם לוֹ אונ דיא פיר מלאכים האבן מיטלייר נאך בייא זיך נווייא הט אלי זעכן [י"ב אנהיגי המרכבה] אונ קיגן זיא אין גיוועזן די [רגלים] דש ישראל זיינן גגאנגן אין דר מדבר, דריי שבטים אויף מיטלייר זייט. אין אלט גוועזן קיגן דיא (י"ב מלאכים) אונ פון דיא סדר שלאטה ביז דאש קיין סוף האט איז אלט גשטעלט מיינט קעגן דעם אנדערן: מויט דען היכל גייען ארויט אלי תפלות אונ אלי רעכטי רצון אונ ווען דיא ווערן גטאן (באהבה) אז זיא קומן אין דען היכל אריין בהעפטן זיך אלי אן הקב"ה (ובכל זמן ובכל יום דאש איז [יחוד מורות זמעלה] דען איז דער זמן דאש זיך (הקב"ה איז משתעשע) מיט דיא נשמות פון דיא צדיקים. אונ דער שפין דאש דער איינונג איז, אונ אויף דעם שטייט (אז תתענג על ה') ווייטר שטייט דער סוד פון דיא זיבן היכלות אונ וויא אונזרי תפלות זיין גשטעלט גווארן נאך דיא היכלות אונ עולמות אלט דורך (סודות נשמות) אונ אין דען היכל איז נכלל אלי היכלות וואס אונטר איר זעכן, לבסוף זאגט ער וואל צו דען מענטשן דער קאן אין זיין תפלה רעכט מכוון זיין (מחשבה ורצון) מיט זיין קול ודבור וואס ער רעט דאש איז דער גאנצער (יחוד השם) אמת איז זיין תפלה ניט חוזר לער אונ ווערט מקובל, אונ ווען הקב"ה איז גוזר איין גזירה איז ער זיא מבטל, אויף אים שטייט (משלי כ"ג) (ישמח אביך ואמך ותגל יולדתיך) אונ דיא מקטריגים ווערן אלי אונטר טאן, אונ מיר חלק איז פון דען מענטשן אלי חטאים וואס ער איז דרוך (מתודה) דאש ער נעמט אויף זיך פר זיין חלק, וויא דער שעיר לעזאזל האט אן (יום כפור) גנומן אויף זיך אלי עבירות, אונ ווען דער מענטש איז ניט (מתודה) נוי ער אויף אים מקטרג אונ קאן אים בייא קומען אזו איז אויך גוועזן בייא אין (קרבן דער רצון ומחשבה טובה) איז גוועזן צו הקב"ה זיין חלק דיא תשובה, אונ דיא ווידוי איז גוועזן דאש חלק פון דען שטן דאש מיינט דער פסוק [משלי כ"ה] אם רעב שונאיך האכלהו לחם אונ דער טייטש איז [יבא המלך והמן אל המשתה] אזוא וואל אז (אסתר) הט גברייט צו איר סעודה דען מלך אונ המן, אזו אויך האט אן דען שטן אויך זיין חלק גגעבן דיא ווידוי אלי עבירות אונ חטאים. וואל צו דעם מענטשן דר ווייט די וועג צו גיין (בדרך זאת) אונ ווער ניט ווייט מסדר צו זיין דען שבח פון זיינן הערן, אוי בעסטר ער ווער ניט בשאפן גווארן וואל צו דען מענטשן דער קאן מקשר ומייחד זיין מיט זיינע [כוונות בתפלות] אין אלע עולמות וויא זיא גישטעלט זיינן וואל צו דעם (בעוה"ז ובעוה"ב ע"כ) זיינן מפורש דיא היכלות בצד הקדושה:

וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה זאגט רבי יצחק דיא נחש איז דער יצר הרע, רבי יהודה זאגט עס איז גיוועזן איין נחש ממש. ווי זיא קומען פאר [רבי שמעון] זאגט ער עס איז אלז איינש. עס איז גיוועזן דער סמ"א איז ארומ גירידערט, אונ איז גיקומען צו רייטן אויף דער שלאנג, אונ פר זיין גישטאלט זיינן אלע בשעפענש אנטלאפן גיווארן, זיינן זיא גיקומן מיט אירע רייד צו דער אשה. אונ האבן [גורם מיתה] גיוועזן [לכל עולם] אונ דר [סמ"א] הט מיט זיינר חכמה

פר דארבן דען ערשטן בוים דש גאט הט בשאפן דש איז אדם וחוה איז דר חטא גיהנגן אויף דען סמ"א ביז ער איז גיקומען איין אנדערר הייליקר בוים דאש איז יעקב דער איז גיוועזן די שינהייט פון [אדם הראשון] אונ הט פון עשו דר איז גיוועזן דער כח פון דען סמ"א פאר איטן פון אים דיא ברכות וואס אים יצחק האט זאלן בענטשן זאטה אונ פון זיין כח סמ"א זאעלה, אונ יעקב האט ווידר דש זיינע גינומן דאש אלע קללות וואס דיא נחש אונ סמ"א האבן דער פיר גורם גיוועזן זיינן דען אדם אלע פאר קערט גיווארן צו ברכות וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם זאגט ר"ח האבן זיא דאך דער פיר אבער שכל גיהאט אז דיא (מלאכים), וויא זאגט ער אינונד זיינן אירע אויגן אפין גיווארן אלא אירע אייגן ווארן גיעפנט אינונד ביז צו טאן חוטא צו זיין דען האבן זיא פאר שטאנדן דאש זיא האבן חוטא גיוועזן: וידעו כי ערומים הם כלומר אינונד האבן זיא גיזעהן וויא זיא האבן גיפעלט דאש מען האט זיא אוועק גינומען אירע גרויסע ליכט וואס זיא האבן דער פיר אן גיהאט, אונ זיינן בעדעקט גיוועזן מיט מייטן (מורות שלמעלה) אונ הייצט זיינן זיא נאקיט דער פון גיבליבן אונ האבן אן גיקלייד דיא פייגן בלאט דאש זיינן דיא בלעטר דאש מיט איר חטא האבן זיא כח גיגעבן צו דיא קליפות אונ ווארן גישטארקט אן זיא. דען האבן זייא גיוואקסט אלע (איכי כישוף טבעולם) האבן זייא זיך וועלן אן קליידן מיט דיא בלעטר דאש זאל אויף זיא מגין זיין. אזוא איז דער עולם גיבליבן בקללה פון דיא (זוהמת הנחש) ביז ישראל זיינען גישטאנען פאר דען [הר סיני] האט אלז איין תיקון גיהאט. נאך דעם האט הקב"ה אן גיקלייט [אדם וחוה] מיט [לבוש עו"ר] איז טייטש הויט. נאבר דער פיר האבן זיינו גיהאט איין [כתנות או"ר] דאש לבוש איז גיוועזן מייטן גרויסע מורות דאש מפיגן דיא [מלאכים עליונים] זיינן ארמפ גיקומן הנאה צו האבן פון דעם (לבוש או"ר) וואס זיא האבן דר פיר גיהאט, וויא דער פסוק זאגט [תילים ח'] וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים וגו' אונ דער (כתנות עור) וואס דער גוף האט איין הנאה דער פון אונ ניט דער נפש: דער נאך האבן זי גיהאט צוויי זין קין איז גוועזן [מצד זוהמת הנחש] דאש פון אים קאמן אלי [מיני שדים ורוחי' רעו' קליפו' וכל כישוף וכל רשעי' וחנופי' ועו"פ שבעולם] אונ הבל איז גוועזן [מצד אדם מצד הטוב והרחמים] זיינן זי ניט גבליבן ביז עס איז במצד גווארן גבארין [שת] דאש דער עולם איז מיט אים גפלאנצט גיווארן אלי [צדיקים שבדורות]. אונ אז קין האט חוטא גוועזן האט ער מורא גהאט, ער האט גזעהן אום זיך פיל [חיילות ומחנות של שלוחי דינים] דיא ווערן אים אום ברענגן ביז ער האט [חוזר בתשובה] גוועזן האט אים הקב"ה גגעבן איין צייכן פון זיין [אותיות התורה] דאש האט אויף אים מגין גוועזן:

וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן וכו' [ואת להט החרב המתהפכת] דאש זיין דיא כוחות הדינים די ברענגן משפט זאעלה אויף דיא מענטשן אדם זיא דן צו זיין דרויף, אונ ווערן פר קערט צו פיל ערלייא גשטאלט צו בלאזן דיא רשעים צו צייטן ווערן זי גזעהן אז [אנשים צו צייטן אז נשים] צו צייטן פלאם פייער צו צייטן רוחות, דאש קיינער קאן זיך ניט פאר שטין אויף

זייא

און דאס איז אלס [שמור את דרך עץ החיים] דער דורך זאל דיא תורה געהיט ווערן און צו לאזן דיא רשעים דאס זי זאלן ניאר טאן וויזו צום ערשטן זיא היטן [להט החרב] דאס איז דער פלאם פייער דאס קומט צו דאס רשעים בגיהנם און דיא ווערן פֿאר קערט צו פֿיין מראייט געשטאלט אלן נאך דיא מעשים פֿון מענשן, דרום הייסן זיא להט וויא עס שטייט [ולהט אותם היום הבא] דער להט פֿון חרב דאס דא שטייט אין [ישעיה ל"ד] חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם. קום און זעה [אדם הראשון] האט חטא געוועזן הט אויף זיך געצויגן [כמה מיני רעים און כוחות הטומאה] האט ער זיך פֿאר זעלבע געפֿארכטן און האט ניט געקענט בשטיין פֿאר זיא. [שלמה המלך] דער האט געוואונטשט דיא חכמה שלימה און הקב"ה האט אים אן געטאן [כתר המלכות] און האבן זיך פֿאר אים געפֿארכטן [כל עולם] און [כל עולם] איז זיין געוועזן, און אז ער האט חטא געוועזן האט ער געצויגן אויף זיך אלע [מיני רעים און כוחות הטומאה ובעלי דינים דיא משפטים טוען, זייענען געקומען צו דר וועקן אויף אים, דען האט ער זיך פֿאר אלע געפֿארכטן דען האבן זייא אים קענן איבן. טאן און וואס אין זיין האנט איז געוועזן דיא גדולה האט מען אים ווידר אוועק גנומען. און דרום אין וואס פֿאר איין וועג דער מענש גייט און אין דעם וועג דאס זיך דר מענש בהעפֿט פֿון דארטן ציט ער אויף זיך דען כח וואונה דער קעגן אים גייט. אזו אויך האט אדם אויף זיך געצויגן דען [כח] נאך די טומאה דאס אים האט משמא געוועזן און [לכל בני עולם] דאס איז די [נחש הרעה]. דיא איז טמא און הט [משמא לכל עולם] געוועזן, דען איר האבן געלערנט ווען דיא נחש דער איז [סמאל דער מלאך המות] ווען ער נעמט דעם מענשן דיא נשמה בלייבט איבר נאך דער גוף טמא איז ער משמא דאס גאנצע הויז און צו אלע דיא דא גינעהנן צו אים, וויא דער פסוק זאגט [במדבר י"ט] [כל הנוגע במת בנפש אדם וגו'] און דרום דאס ער נעמט דיא נשמה און איז משמא דעם גוף דען איז געגעבן רשות צו אלע דיא [צד הטומאה] צו רוען אויף אים דען ער איז טמא געווארן מכח דר [נחש הרעה] דאס אויף אים רואט און ווארום דיא [נחש הרעה] רואט ווערט אלן טמא. קום און זעה [כל בני עולם בשינה] ווען זייא שלאפֿן בייא נאכט אויף איר בעט און דיא נאכט פֿר שפרייט אירע פֿליגל [על כל בני עולם] דען פֿאר זוכן אלע [טעם מיתה] און וויל זייא פֿאר זוכן [טעם מיתה] דא רואט און שוועבט דער [רוח הטומאה] אין דעם עולם, און איז משמא דען עולם און מענשן אין זיין הויז אויף זיין בעט, און רואט אויף אירע הענט פֿון דיא זייט דען ווערן זייא טמא, און אז ער וואכט אויף און דיא נשמה קומט ווידר אין אים וואס ער אן רירט מיט די הענט איז ער אלן משמא, און דרום וויל דרויף רואט דר [כח הטומאה]. דרום זאל דער מענש צו מארגנס ניט נעמן קיין [מלבוש] פֿון מאמא איין האנט דאס זיך ניט האט געוואשן, דען ער ציהט אויף זיך דיא רוח הטומאה און איז אים נאך מער משמא. און דער רוח הטומאה האט רשות צו רוען אויף. וועלכן אורט דאס ער געפֿינט איין צייכן וואס דא קומט פֿון זיין צד מהער. און דרום זאל אויך זיך ניט דער מענש וואשן פֿון אזו איינעם דער זיך נאך ניט האט געוואשן, דען ער ציהט אויף זיך דעם רוח הטומאה און דער דא נעמט דאס וואסר איז אים משמא אויף זיך און ער האט רשות צו רוען אויף דעם מענשן, דרום קער זיך דער מענש וואו צו היטן אויף אזי זייטן פֿר דעם [צד הטומאה פֿון דער נחש הרעה] דאס זיא זאל ניט אויף אים שולט זיין. און הקב"ה איז אן געגרייט לעה"ב דיא אזי [כוחות הטומאה] אויס צו ראמען זיא פֿון עולם, ווי דר פסוק זאגט אין [זכריה י"ג] [ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ] דען ווערט מקוים ווערן [ישעיה כ"ה] בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה ה' אלהים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הארץ וגו':

וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן. [רבי אבא] הויבט אן [קהל' ג] מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בני האדם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה

דער פסוק ווערט גדארשנט אין וויא פֿיל געשטאלט, דען דיא תורה הט זיבעציג פנים, און אלס וואס מרויט גיט פֿון איטליכן ווארט וויא פֿיל געשטאלט ווערן אב גשיידן דער פֿון צו כמה צדדים, קום און זעה צו ווייזן ווען איין מענש גייט [בדרך אמת] און גייט אין רעכטן וועג. אזו ציהט ער אויף זיך דען רוח הקודש פֿון דען [צד ימין] אובן און ווערט בהעפֿט אן דער קדושה [אפילו] דאס ניט ווערט אב גטאן פֿון אים, דען דאס קינד וואס ער מאכט געווינען און גייט פֿון אים אויס ציהט ער אויף אים דיא קדושה פֿון הקב"ה און דאס קינד ווערט הייליג אין די קדושה פֿון זיינם הערן, וויא דר פסוק זאגט [והתקדשתם והייתם קדושים] אבר ווען איין מענש גייט אין קיין רעכטן וועג אזו ציהט ער אויף זיך דעם [רוח הטומאה] און איז בהעפֿט דראן דרום שטייט [ולא תטמאו בהם ונטמאתם בם] ווט זיך דר מענש פֿיר נעמט אזו ווערט ער געהאלפֿן דר צו. און דענסט מאל ווען ער גייט אין דען וועג פֿון דער טומאה דאס קינד וואס ער געווינד און קומט פֿון אים אויף דעם עולם, ציהט ער אויף אים דעם [רוח הטומאה] דרום שטייט [מי יודע] הקב"ה ווייסט וואו דער [רוח בני אדם] דער זיך בהעפֿט [צד ימין של הקב"ה] דען גייט די נשמה און רוח ארויף. און ווען זיך דר מענש בהעפֿט צו דעם שמאל אין דר טומאה דר נידערט אראפ און ער איז בהעפֿט אן דר טומאה דא הט ער זיין וואונג מיט דר טומאה נידערט ער אראפ [ורוח הבהמה היורדת למטה]: אדם הראשון ער האט חטא געוועזן און בהעפֿט געוועזן דינו [והמה] און אום פֿלייט פֿון דער נחש, אזו האט ער אוליד געוועזן איין זון פֿון דער טומאה דאס איז קין. און ער האט תשובה געטאן הט ער אוליד געוועזן איין זון דאס איז [הבל] דעם צד הקדושה און דעם צד הטומאה [רבי אלעזר] זאגט דאס דיא נחש האט בהעפֿט איר זוהמא אן חוה, און דר נאך האט זיך צו איר בהעפֿט אדם אזו האט זיא געהאט צווייא זין איינר צד הטומאה פֿון דער נחש דאס איז קין און איינר [צד אדם הראשון] דאס איז הבל און דרום וויל קין איז געוועזן פֿון דר טומאה דיא נחש דאס איז געוועזן דר כח פֿון דען יצה"ר דר איז מלאך המות, דרום האט ער זיין ברודער הבל אום געבראכט, און פֿון אים קומען אזי בייזי וואונג. פֿון מזיקין און שדים און רוחות אויף דר וועלט. דרום אז זיי האבן קרבנות געבראכט האט איטליכר געבראכט פֿון זיין אורט. ווארו ער הט איין מחיצה געהאט. דרום שטייט [ויהי מקץ ימים] דאס איז דער כח פֿון [מלאך המות דער איז קץ כל בשר] דער געבט איטליכן זיין קץ ברענגט ער אפרי האדמה איז גלייך אז

שטייט [ישעי' ג'] אוי לרשע רע כי פרי מעלליו יאכלו די פרי פון איר מעשים איז דר [מלאך המות] פון דעם האט קין מקריב געוועזן אבער הבל [הביא גם הוא] ער ברייננט פון זיין לב הקדושה דרום שטייט [וישע יי' אל הבל ואל מנחתו] נאר הבל זיין מנחה האט זיך הקב"ה גיקערט און מקבל געוועזן. [ואל קין ואל מנחתו לא שעה] נאר קין זיין מנחה האט הקב"ה ניט מקבל געוועזן, דרום שטייט [ויחר לקין מאד ויפלו פניו] עס טוט אים זייער באנג, שפרעכט הקב"ה צו אים [הלא אם תטיב שאת] ווען דוא ווערסט תשובה טאן ווערסט דוא דר הייבט ווערן מחילה, און ווערסט אויך גיין דיין חטאה און ווערסט ניט נידרן וויא איין בהמה דיא נידרט אראפ: זאגט רבי יוסי איך האב אזו גיהערט [אם תטיב] ווען דו ווערסט תשובה טאן ווערסט אפ גיטאן ווערן די רוח הטומאה וואס אן דיר בהעפט איז. [ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ] אזוי בלאזט ווערין אין דר טיר פון דען (דין טומאה) דער דין וואס אן דיר בהעפט איז ווערט דיר בלאזן: רבי יצחק זאגט קום און זעה בשעה אז קין האט גיהרגעט הבל האט הקב"ה אים גישאלטן [נע ונד תהיה בארץ] ער איז גיגאנגן אין אלע זייטן וועלט האט ער ניט גיפונן איין ארט דאס האט אים וועלן אן נעמן, אזו האט ער זיך גקלאפט אויף זיין קאפ און תשובה גטאן, האט אים הקב"ה דיא העלפט גישיינקט ער האט גוזר געוועזן נע ונד נאך דער שטייט [וישב בארץ נוד קדמת עדן], דא בגעגנט אים [אדם הראשון] און פרעגט אים איין זון וויא איז דיין דין אויס גיגאנגן, דא שפרעכט קין אבא ווייל איך האב מתוודה געוועזן און האב תשובה גטאן האט מיר הקב"ה מוחל געוועזן, דא שפרעכט צו אים אדם אזוא גרויס איז דער כח פון תשובה און איך האב עס ניט גוואוסט. אזו הייבט ער אן [תהלים צ"ב] [מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לי"י ולזמר לשמך עליון] עס איז גוט צו לובן צו גאט און צו בקענן זיין זינד פאר אים דאס ער איז מוחל מיטלייכן זיינע עבירות:

וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיי'. פון וואנען האט ער גבראכט זאגט דער פסוק [מקץ הימים] פון דעם ענד, כלו' פון פסולת פון איבר בלייבונג, גלייך אז וויא איין מענטש תשובה טוט ווען ער יוא אלט איז ווען ער קיין כח האט צו טאן טוב ורע, און אין זיינר יוגנט ווען ער איז אין זיין כח טוט ער קיין תשובה, דרום זאגט דער פסוק [מפני שיבה תקום] איידער דוא אלט ווערסט זאלסטו אויף שטיין תשובה צו טאן. און דרום ווייל קין האט פון זיין איבריגן שעפלן גבראכט איין [מנחה לי"י] איז זיין קרבן ניט אן גנומן געווארן [ואל קין ואל מנחתו לא שעה]. אבער הבל דער האט גבראכט פון בעסטן שענסטן דאס מובחר איז (מבכורות צאנו ומחלביהן) דרום שטייט (וישע יי' אל מנחתו) האט גאט יוא אן גנומן זיין קרבן: (ויחר לקין מאוד) עס טוט אים באנג דאס זיין קרבן איז ניט אן גנומן געווארן. שפרעכט הקב"ה צו קין [למה חרה לך] ווארום טוט דיר באנג דאס דיין קרבן איז ניט מקובל געווארן [אם תטיב שאת] ווען דוא ווערסט פאר בעסערן דהיינו מעשים אין גאנצן אז דו ווערסט ווידר מגולגל ווערן ווערסט דו מקובל ווערן מיט דיין תשובה [ואם לא לפתח חטאת רובץ] זאגט רבי אליעזר מלהיא דארף מען די סודות ניט פאר הויבן ער זאגט [שאת] איז דיא אותיות משת, דרום ווייל ער האט עובר געוועזן אויף [ואל משת שאיתך לא תתן שכבתך] ער איז גלעגן בייא זיין ברודרס ווייב דאס איז דיא צווילינג וואס איז גבארן געווארן מיט זיין ברודר הבל דרום שטייט [ויקם קין אל הבל אחיו] ער איז צום ערשטן אויף גישטאנן און איז גילעגן בייא דער צווילינג פון הבל זיין ווייב דר נאך האט ער אים ממית געוועזן, דאס איז דיא הייליקייט פון דער זאך דאס משה רבינו איז געוועזן די נשמה פון הבל. און דר מצרי וואס משה האט אום גבראכט איז געוועזן דיא נשמה פון קין, דרום שטייט דארטן [ויפן כה וכה וירא כי אין איש] וואס שטייט [כה וכה] זאגן אונזרי חכמים משה האט געזעהן וואס ער האט גטאן אין הויז, און ווידר [כ"ה] וואס ער האט גטאן בשדה, איינס ער שדה הייסט משה ווי עס שטייט מלהיא [ויהי בהיותם בשדה] און משה האט געזעהן לבן צד. דען מאפט קומט פון איין רשע איין זרע כשר ארויס דס זיך מגייר איז ווען איין נר הטוב בייא אים איז. אבער בייא דעם מצרי האט ער געזעהן לבן נר ביז שטים רבוא דאס קיין גר ווערט פון אים קומן דאס קיין נר הטוב איז דא בכן [ויך את המצרי] האט ער אים ממית געוועזן. און אליהו איז אויך מרומז [אם תטיב שאת] דאס הקב"ה האט אים געוויזן דאס דער נאך די קינדר פון קין ווערן דר נאך זיין גאנץ שטארק אז מלכים ושרים, און ישראל ווערן בייא זיי אין גלות זיין און ווערן ניט קענן דער לייזן דעם יאך פון גלות און די [מוראות התורה בכן] אויב דוא ווערסט מיט זייא מטיב זיין צו די עניים וויל איך דייני קינדר אויך פאר לייזן און וויל דער לענגערן איין נאכן אויף זייא זיין, [ואם לא לפתח חטאת רובץ] איז דיא טיר פון גיהנם גיעפנט צו נעמן איין נקמה פון דיר און פון דיינע קינדר. דס זיינן סודות בקבלה דרך נגלה: זאגט (רבי שמעון צו זיין זון רבי אליעזר) גיבענטשט ביסטו איין קינד צו הקב"ה דס דר רוח הקודש טוט זיך דער וועקן בייא דיר מגלה צו זיין זעלבע חדושים דאס ניט זיינן נאך גהערט געווארן. שפרעכט ער בוודאי דאס איז [הראה קול דמי אחיך צועקים אלי] דאס איז דיא בלוט פון ישראל דאס די קינדר פון [קין] ווערן זייא גיסן אין גלות דאס זיינן דיא [ערב רב]. אויף זייא שטייט [כי מלאה הארץ חמס מפניהם] דאס איז דאס מיתה דאס קין האט ממית געוועזן הבל, איז מרומז דס דיא קינדר פון קין די ערב רב ווערן נעמן מיר געלט פון ישראל דיא קומען פון הבל דאס הייסט דמי, און איין עני איז חשוב כמת דרום שטייט [קול דמי אחיך צועקים אלי]: [קול דמי אחיך וגו'] הקב"ה זאגט צו קין דו ביסט גיקומן בייא חוה פון מיר אום פלוט דאס דיא נחש האט גיווארפן אין חוה ביסטו אויך אזוא וואלן אז דיא נחש האט גורם מיתה געוועזן צו אדם, דרום שטייט בייא דער נחש [ארור אתה מכל הבהמה] אזוא האסטו גטאן אירע מעשים אויך און האסט דיין ברודר ממית געוועזן, און שטייט [פוקד עון אבות על בנים] הקב"ה בלאזט דעם חטא פון די פאטר אויף די קינדר ווען זי טוען אויך אירי מעשים, דרום [ארור אתה מן האדמה וגו' לא תוסף תת כחה לך] דאס דוא ווערסט ניט זוכה זיין אויף נאך שטעלן מלכים ושליטים ומושלים. איך האב גיזאגט צו אדם [בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה] דס זיינן די לייט דיא גיגליכן זיין אז בהמות וחיות, דיא זיינן מונסר דיא אומות דיא אלע ווערן קומן פון דיר נוקם

און

חוג דיך מאית זיין · חוג דו ווערסט גיין [נע ונד] פר איר, נע ונד חין ארואו חויך [עו"ן גדה] דחט ער קוואט פון דיח חום פלוט פון נחט די חיז די טואחת הנדה פון [כח סאח"ן ונחט] חוג דוח ביסט נע בעולם הזה חוג נד בעולם הבח [ויחאר קין חל יי גדול עוני מנשוח] דען החט ער חרטה בקואן, חוג החט חוור בתשובה גוועזן. דרום שטייט [ויטם יי לקין חות] חלהיח חיז ארואו איט דעם ווחרט חות דיח [ברית מילה] דחט הייסט ברית קודש החט קין זיין לד הטוב חיז גיקואען דער נחך חין יתרו, דחט ער החט זיך מגייר גוועזן חוג הט חויך זיך מקבל גוועזן דעם [חות ברית מילה] דרום שטייט [ובני קיני חותן משה וחבר הקיני נפרד מקין] ער חיז מב גיטיידן גווחרן פון קין חיז חותיות קני, חיז דער לד הטוב פון חים מב גטיידן גווחרן חין יתרו, דחרטן חיז דר קין מתוקן גווחרן פון זיין חטח חוג חיז חויט קין גווחרן [נקיי] ריין מתוקן, חוג יתרו החט זוכה גוועזן דט זיינע קינדר זיין גיזעסין [בלשכת הגזית] איט סנהדרין · דחט החט חים הקב"ה גוויזן וויח ער ווערט דער נחך מקובל ווערין בתשובה חוג מתוקן ווערן, שפרחך קין ווען הקב"ה חיז מזו מקבל דיח רשעים ווען זיח תשובה טחן מכל שכן די לדיקים : [ויצח קין מלפני יי] איט דעם חיז ער חויט גגחנגן פון זיין דין חוג הט מקבל חויף זיך גוועזן מלט ווחט הקב"ה החט גוזר חויף חים גוועזן, חוג דרום שטייט [וישב בארץ נוד] הקב"ה החט חויף חים גוזר גוועזן [נ"ד] דען ווער גוועזן [כל מולחי יהרגני] העט חים חיטליכר מאית גוועזן, חוג חז ער הט חוזר בתשובה גוועזן הט חים הקב"ה גגעבן חיין חות דחט חיז דיח ו', חיז חויך ארואו חויף דעם ברית מילה חיז דרויט גווחרין [נו"ד] חוג ניט דחט חליין, חלח הקב"ה החט חים גטחן [קדמת עדן] דט חיבר דר תשובה החט ער זוכה גוועזן לו דעם גן עדן : [ויחאר יי לקין חיה הבל חחיך] זחגט רבי שמעון הט דען הקב"ה ניט גיוואוסט וואו הבל חיז. וואט החט הקב"ה דען גפרעגט לו קין וואו חיז דיין ברודער חיז דחך ניקט פר החנדן חויף דעם עולם דחט זעלט חם ושלום פחר הוילן זיין פחר חים · וויח דער פסוק זחגט [ירמיה כ"ג כ"ד] אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום יי חיז טייטש ווען זיך חיין אענש זעלט פחר בחרגן חין פר בחרגנעט ווחלט חיך דען ניט געזעהן חים שפרחך גמ', שפרוך רבי שמעון וויח לו די לייט די נחריטי די פחר שטחפטי הערלר חוג די פר שטחפטי חויגן זיח החבן חויגן חוג זעהן ניט. חויך זייח חיז גיזחגט גווחרן [חין להם עינים לרחות] זיח זייען חז דיח בהאות דיח דח עסן נייערט דחט שטרויח שפרייחלט פון דער תבואה, חזו זייען דיח לייט די נחר פר שטייען דעם פשוטו פון דער תורה חוג איינן דיח תורה חיז נחר חיין מעשה בוך, מייטל פשוטו זיח זחגן גגליכן וויח דיח בהאות דיח עסן שטרויח חוג שפרייחלט דחט חיז גיזחגט גווחרן דחט שטרויח פטור פון מעשר· חבר די חכמים דיח בעלי קבלה פחר שטייען דיח סודות התורה דחט חיטליכט ווחרט זיין מייטן [טאות הקדושים] חוג גרוסי סודות דיח עסן דחט חינן וויכג חיז, דיח ויין פון דר תורה · חוג חזי ווען זיין דר איט בטחפן גווחרן דיח זיינן רעכטי לייט חוג ניט בהאות. קום הער

חוג נעה, הקב"ה החט קין גפרעגט [חיה הבל חחיך] וואו חיז דיין ברודער גלייך חז חי"ו הקב"ה ניט החט גיווסט וואו ער חיז [חלח חיה הבל] חיז טייטש הקב"ה החט לו קין גזחגט ער החט פוגם גוועזן חן דיח טאות הקדושים. חויך ווערט גדרשנת דיח פרשה פון [קין והבל בדרך סוד] קין חיז דר ילר הרע· הבל חיז דער ילר טוב דרום הייסט ער הבל זיינן חותיות הל"ב חויך זיח זחגט דער פסוק [לב חכם לימינו] דט הארץ פון חכם חיז חויף די רעכטי זייט [ולב כסיל לשמאלו] דט הארץ פון דעם נחר חיז חויף די לינקי זייט. חוג חיז פר החנדין חיין הבל וואט דען מענטשן חויט דען אויל גייט (הבל טוב חין דער תורה) דט חיז גגליכן לו חיין פלחם פייער וויח עס שטייט (קול יי חוצב להבות חש) חויט דען הבל ווערן גבויט נחייע היאל ווי חובן גשריבן חיז. חוג חיז ווידר פחר החנדן חיין הבל חיין ביזר דחט גזחגט חיז דרויף [הבל המה מעשה תעתועים] פון שקרים חוג לשון הרע, דעם הבל כעמן די [מלאכי חבלה] חוג פלחגן דר איט פחלשי היאלן חוג ערד פון (שקרי' וכזבי' קליפות לשון הרע) דרום החט [שלמה המלך גיזחגט יש הבל חשר נעשה על הארץ] ווייטער זיינן גרויסע סודות פון סוד דען הבל פון מענטשן · דרויף ברייגגט ער חיין מעשה ווחר בחיי חיין מענטשן חיין מענש פון די [בעלי קבין] דיח דח גייען חויף שטחלן די הייטן מווח, ער החט בגעגנט לווייח תלמידי חכמים · שפרחך דער מחן לו זייח (שלום עליכם רבנן) לוח וועלבן חרט גייט חיר מהין, ענטפרן זייח חים איר גייען לו יענם חרט עס ווחר ערב שבת, ער שפרחך חיך גייח חויך מהין בגערט חיר חנדערט וויל מיך מייך חן ברייטן דחרטן חויף שבת, שפרחכן זיח לו חים איר זיין חויף פערד לו לויפן חוג דו ביסט חן פיס וויח קחן דחט זיין · חין דען החבן זיח זיך מום גיזעהן דרו לויפט דער מחן חז חיין שטערן ווס שטייט מווח גיטווינד, ער הט זי גימחכט מיט שאות חיין [קפיצת הדרך] דט זי קואן דחרטן חן דר שיר פון דר היל חין חיין מוגן בליק, שפרחך ער לו זייח חיר רבנן גייט מריין, זיי גייען חים נחך מויט חיין היל חין דר חנדרע, ביז זיח קואען חין חיין בויס גחרטן דח ווחר זיך דער [בעל קבין] חויט גיטן פון דעם גוף חוג ווחר חן קליידן מן חיין חנדערן גוף, זיין פנים ווחר לייכטן וויח דט ליכט פון דר זון חוג ווחר זיך זעגן חויף חיין שטול פון חיין גלד חוג חונטר דען שטול חרום חוגטן שטיין דרייח הונדערט תלמידים, חוג ווחרן לייענן דען פסוק חין (קהלת הבל הבלים) פין מחל ווו חשבון שפרחכן לו חים די רבנן ווס חיז דס, חיז דען קיין חנדערר פסוק חין קהלת חז דר פסוק (הבל הבלים), איך שטונד ער חויף פון זיין שטול ער נעם זיח בייח דיח הענט חוג מחכט זיח מריין גיין חין זיבן פחלחלין חוג חין חיטליכן פחלחל חיז גישטחנן חן גישריבן (הבל הבלים) חוג נון זיבנטן פחלחל חיז גיוועזן חיין חדלר חוג חיין קרוין ווחר חין חיר מויל, חוג חויף דר קרוין חיין גישטחלט חיין טויב, חוג חויף דער קרוין חיז גישריבן ווער דח ניט ווייס דען סוד ווס טייטש חיז די זיבן (הבלים) ווס חין קהלת שטייען, חויף זיים חיז גיזחגט והזר הקרב יומת חיין פרעמדער דר דח גינענט מהער דר זחל גיטייט ווערן, איר גיזען די רבנים היגטער זיך לו ריק, דח שפרחך לו זיח דר בעל קבין חיר זייט חכמים פון דען דור,

און ביז אַהער בין איך אייך נאך גיגאנגן צו הערן פון אייך אייער חכמות, ודאי זייט איר קיין חכמים ניט איר זאלט וויסן בודאי דש מיט דעם פסוק האב איך דאש גאנצע בנין גאר גימאכט, און מיט דעם שוועב איך אין דעם עולם אין איין שוועב, און צו צייטן מיט צוויי און צו צייטן מיט דריי צו צייטן מיט פיר צו צייטן מיט פינף צו צייטן מיט זעקס צו צייטן מיט זיבן, און איר אין דעם לאנד זיינן אייטל בעלי קבין און דעם פסוק האב איך גיירשנט פון איין פאטער און איין פאטער פון זיין פאטער ביז דש גאנצע דור ער מאכט אז זי ווארן ווידר אויף איר ארט אין איין אויגן בליק דש איינש (שלמה המלך יש הבל אשר נעשה על הארץ) זייא שפראכן רבי זאגט אונש עפיש איין רמז פון דעם פסוק דש די חכמה זאל ניט זיין צו גדעקט פון דיא [בעלי קבלה] אוזירע הבריות. דא שפראך ער איר רבנן יודאי זיינן גרושע סודות אין דעם פסוק אבר איך וויל אייך פארט זאגן בראשית זיבן הבלים זיינן אין דעם פסוק וואש קהלת הט גיזאגט, הבל איז איינש הבלים איז צווי דא זיינן דרייא, הבל הבלים זיינן ווידר דריי דא זיינן זעקס, הבל דש איז דער זיבעטר. קעגן זיבן [שאלות הקדושים] די זיינן גיזאגט גיווארן [במעשה בראשית צו וויסן דר פון דש איז קיין ווארט ניט אין דר גאנצע תורה וואו ניט מרומז איז אייטל סודות נפלאות וואו צו דיא עש פר שטיין:

הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה עש זיינן זיבן לענדר אייבע

אייבר דר אנדרע, זי הייסן [ארץ אדמה ארקא גי נשייה ציה תבל] און תבל איז דיא אייבערשטע אייבר אלע דש דרויף שטייט [והוא ישפוט תבל בצדק] דא אז אדם הראשון איז פר טריבן גיווארן אויש דעם גן עדן איז ער גיווארפן גיווארן אין דעם מקום וואש הייסט ארץ, דאש איז מקום חושך דאש דארטן איז גאר נישט און איז ניט משמש דארטן, דען וויא אדם איז אהין גיקומן דא בקומט ער איין גרויסע פארכט און דארטן וואר פלאם דאש פייער פון דעם [להט החרב המתהפכת] אויף אלע זייטן אין דעם ארץ. און ווי שבת איז אויש גיגאנגן און ער הט גטראכט תשובה צו טאן הט הקב"ה אים העבר גיטאן אין דעם ארט דאש הייסט [אדמה] דרום שטייט (לעבוד את האדמה) דארטן איז ליכטיג דאש גישטאלט פון שטערן און מזלות, און דארטן איז די וואונוג פון די לייט די דא זיינן ארויש גיקומען פון [אדם הראשון] אין די צייט דש ער הט זיך ק"ל שנים פורש גיוועזן פון חוה, און די רוחות האבן זיך אן אים דער היצט און האבן אוליד גיוועזן. און זייא זיינן אייביג טרויעריג עש איז ביי זייא קיין שמחה ניט, און זייא שוועבן פון דארטן און קומן אויף דעם עולם דא וואו די לייט זיינן. און ווערן פר קערט לעד הרע, און זיינן ווידר חוזר אהין און זיינן דארטן מתפלל תפלות און זיינן מייטב אויף איר ארט. און זיינן דארטן און עסין קיין ווייץ פון זיבן [מיני תבואה] איז ניט דארטן. אויף דעם ארט זיינן קין והבל גיבארן גיווארן, אז קין הט חוטא גיוועזן הט אים הקב"ה אראפ גינידערט אויף דעם ארט דאש הייסט ארץ, דרום זאגט קין (הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה) דש ער איז פון אדמה פר טריבן גיווארן אראפ אין ארץ, דרום (והייתי נע ונד בארץ) ווייל ער איז דארטן פר טריבן גיווארן (והיה כל מוצאי יהרגני) דען דארטן זיינן די (להט החרב המתהפכת) הט ער זיך פר זייא גיפארכטן. און אז ער הט גטראכט תשובה צו טאן הט אים הקב"ה ארויף גיבראכט אין (מקום ארקא) דען איז ער דארטן גיוועזן און האט דארטן אוליד קינדר גיוועזן, אין דעם ארקא איז ליכט וואש דא לייכט פון דער זון און זייער זריעות און פלאנצן בויאר, און איז אויך ניט דארטן קיין ווייץ פון די זיבן (מיני תבואה) אלע די דארטן זיינן קומן פון קין די זיינן מיט צוויא קעפ איין טייל הויכע גרויסע לייט איין טייל קליינע. זייא האבן קיין רעכטע גאנצע [דעה מיושבת] ניט אזוא וויא אלע לייט, צו צייטן זיינן זיי לעד הטוב צו צייטן לעד הרע, און זיין אוליד און שטארבן אזוא וויא אנדרע לייט און דארטן עיין ל"ג: זאגט רבי שמעון דיא ארקא איז איין ארץ די שפל איז פון ליכט און פון פינצטר און דארטן זיינן צוויא מלאכים דיא גיוועלטיגן איינר אין חושך און איינר אין אור און דארטן זיינן זייא מקטרג איינר אן אנדערן, און בשעה דש קין איז גיקומען האבן זייא זיך צו אנאנדער חברותא גווארן און האבן שלום גימאכט, און זייא ווערן גיזעהן דאש זייא זיין תולדות פון קין, זייא זיינן מיט צוויא קעפ אז וויא צוויא שלאנגען, און ווען דש אור איז שולט שטארקט זיך זיין כח איבער דען אנדערן דרום זיין זייא נכלל דעם פון חושך אין דעם פון אור און זיינן אלז איינש, און די צוויא מלאכים איינר הייסט פון חושך עפר"י און פון אור קסט"י און איר צורה איז וויא מלאכים קדושים מיט זעקס פליגל איינער איז בצורת אָקס און איינער איז בצורת אדלער און ווען זיי בהעפטין זיך האבן זיי צורת אדם, ווען זיי זיינן בחשך פאר קערן זייא צו איין צורת שלאנג מיט צוויי קעפ. און גייען אז איין שלאנג און שוועבן אין תהום און וואשן זיך (וביום הגדול) און אז זי קומען אן דיא קיטן פון (עזא ועזאל) דער שרעקן זייא און דר וועקן זיך, און זייא שפרינגען אין דיא [הרי חשך] פאר מורא, און מיינן דש הקב"ה בגערט זי צו פאדרן צום דין, און דיא צוויי מלאכים שוועבן אין [ים הגדול] און פליען פון דארטן און גייען ביי נאכט צו דר נעמ"ה די מוטר פון דיא שדים, דש זיך די מלאכים האבן טועה גיוועזן ווי עש שטייט (ויראו בני האלקים את בנות האדם) און זייא ווילן אויך צו איר גנענן און מקרב זיין, דען שפרינג' זיא אוועק אויף זעקס טויזנט מייל און מאכט זיך אין ווי פיל ארלייא גשטאלט קעגן די לייט, כדי דש זיך דיא לייט זאלן טועה זיין נאך איר. און די צוויי מלאכים פליען און שוועבן [בכל עולם] און קערין זיך אום צו ריק אויף זייער ארט און זי דר וועקן צו די קינדר פון קין מיט דעם רוח פון יצר הרע צו מאכן תולדות. דיא הימל דש דארטן זיינן שולט זיין ניט וויא די הימל. און די ערד וואש דארטן איז ליט אויך ניט אויש מיט איר כח (זרע וקציר) אז ווי די ערד און זיינן ניט חוזר ביז צו לאנגי צייט. און אויך די צוויא מלאכים עפר"י קסט"י זאגט דר פסוק אין (ירמיה י)
אֱלָהַיָּא דִּי שְׁמַיָּא וְאַרְקָא לָא עֲבַדוּ יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא וּמִן תְּחוֹת שְׁמַיָּא
אֵלֶּה דש דיא ווערן פר לארין ווערן. און ווערן ניט שולט זיין דראן. דש זי ווערן נאר גורם זיין די לייט זאלן ביי נאכט (רואה קרי) זיין און טמא צו ווערן. אדם הראשון איז גיוועזן אין דעם ארט (אדמה) ביז ער הט אוליד גוועזן זיין זון שת, און פון דארטן איז ער ארויף גגאנגן דריי מדרגות פון קין, און איז גקומן ארויף צו דעם ארט וואש הייסט [תבל] דש דא איז די העכסטי מדריגה איבר אלי, ווי ער איז ארויף גקומן

דא קומט ער ארוף [מקום בה"מ דש ווערט אויך גירופן מיט די נאמן ארץ או אדמה וואש ער געוועזן דא איז אדם גשפרונגן דרייא מדרגות ג"א נשי"ה צי"ה, ג"א איז אזו איין גרוס אורט דארט איז די לייג און ברייט פון גיהנם. (אין ג"א נשי"ה צי"ה) דארטן זיינן פאר שפרייט גיווארן דיא דור הפלגה זייא האבן דעם מגדל גיבויט און האבן דארטן אוליד גיוועזן ווייל זייא האבן דער לערנט דעם [מלך עליון] און ווייל דאש ג"א איז סמוך צו דעם פייאר וואש ברענט זיינן דיא זייט גרויסע עשירים אין גאלד זייא האבן דארטן ערד גאלד און [אבנים טובות] ווען איינר פון דעם מקום קומט אהין גיבן זייא אים זיין חשק נאך און איז עולה צו לייטן צו דעם ארט נשי"ה דען ער פאר געסט דארטן און נידערט אין ארט [ג"א] און ווייסט ניט דאש ארט וואו ער איז ג"א. [ג"א] איז אין מיטן דרינן פון דיא זיבן לענדר דאש איז [גיא בן הנום] און פון דארטן גייט ארויס איין [רצועה מצלה] אין דעם ארט וואש הייסט [תבל] און הייסט אויך [ג"א בן הנום] און דארטן איז די טיר פון גהינם. און אלע לייט די דארטן זיינן ווייסן אלע ניסוך און חכמות, און דארטן זייען זייא און פלאנצן בייאר און דארטן איז אויך קיין ווייץ מיט זיבן [מיני תבואה] ניט דא. אין דעם ארט [נשיה] זיין לייט קורצע און קליינע און האבן קיין נאז ניט. נייערט צוויי לעכר דש דער רוח ארויס גייט, און וואש זייא טוען פאר געסן זייא תכף און דרום הייסט עש נשיה איז טייטש פאר געסן. זיי זייען און פלאנצן בייאר און האבן אויך זיבן מיני תבואה ניט. (צי"ה איז איין מקום צי"ה) ווי דער נאמן איז לשון דארקייט דאש איז טרוקן לאנד, דארטן זיינן לייט אין שיין גישטאלט און ווייל עש איז איין טרוקן ארט, ווען זיי ווייסן איין ארט. וואו איז דער [מקור המים] און קוואלן, דען גייען זייא דורך דיא מים אין דיזן ערטר דש הייסט תבל און זייא זיין [בני מלוכה] אין אז אנדרע לייט, און צוויטן זייא זיינן [דיר"ת טובות] גרויס עשירות. און זייא ווייניג ווייל טרוקן לאנד איז און פלאנצן בוימער און זיין ניט מצליח. און מיר חשק איז צו דיא לייט פון דיא לענדר און פון אלע זיינן קיינע דער דא עסט ברויט אז נאר דא וואוגען אין תבל דיא איז איבר אלע [והוא ישפוט תבל בצדק] און די תבל איז גימיינט דש דרינן זיינן דיא גישטאלט פון דיא לענדר און האט אויך אלע נאמן פון דיא זעקס לענדר עש זיינן דרינן ערטער און גרענצן דיא ווערן אזוא גרופן וויא דיא לענדר און אלע ערטער זיינן אך בריות אנדרע די משונה זיין איינער פון אנדערן. דרויף זאגט דוד [מה רבו מעשיך ה']: רבי יצחק זאגט פון דער צייט דאש קין האט אום געבראכט הבל און איז געזעסן [בארץ נוד] האט זיך אדם פורש געוועזן פון חוה. און צווייא [רוחות נקבות] האבן זיך אן אים בהעפט האט ער מוליד געוועזן רוחות ושדים דיא שוועבן ארום בעולם, אזוא אויך אך קומען זייא צו איין מענטש בחלום און זיינן מוליד זרע פון אים אזוא זיינן זייא [מוליד רוחות ושדים] די הייסן [נגעי בני אדם] און זיי פר קערן זיך נייערט צו צורות פון מענטשן און זיי האבן קיין האר אויפן קאפ דרום שטייט בייא שלמה (שמואל ב' ז') וְהוֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם און ווי אויך קומען רוחות ונקבים, און בהעפטן זיך אין שלאף אן לייבר און ווערן פון זיי טראגן און זיינן אויך מוליד און אלע הייסן [נגעי בני אדם] נאך דיא [ק"ל שנה] האט זיך אדם ווידר בהעפט צו זיין ווייב און האט גיהאט דעם זון שת [ויולד בדמותו כצלמו] אבער [קין והבל] זיינן ניט געוועזן אין [צלם ודמות] פון אדם רק בדמות עליונים]: זאגט רבי שמעון דרום ווייל אין דיא [ק"ל שנה] דש ער האט מוליד רוחין ושדין געוועזן הט ער פון זיך אפ גישאן די [זוהמת הנחש] דאש זון אים איז געוועזן דרום האט ער זיך דר נאך ערשט בהעפט אן חוה, דען האט ער גיהאט [בדמותו וצלמו] מיטלעבר מענטש דער דא איז משמח זיין ווייב דא ליגן זיך אויף אים אלע רוחות הטומאה דיא ווערן בהעפט אן אים. וואלט צו דיא צדיקים דיא דא גיין בדרך היטר די זיינן [צדיק מאות] אויך אירע קינדר אויף זייא שטייט [כל ישראל ירשו ארץ]. זאגט ר"א ווארום הייסט ער אליה [ואחות תובל קין נעמה] דען זייא האבן אלע מיט איר מזנה געוועזן אלע רוחות ושדים און דיא בני אלקים [עזא ועזאל] האבן זיך נאך איר טועה געוועזן. זיא איז געוועזן דיא מוטר פון דיא שדים און זיא צוויי אלד קין ארויס גיגאנגן, און איז מזווג מיט דער צלית אויף דער [משכרה] פון דיא קליינע קינדר און נאך פאר האנדן דאש זיא שפילט מיט דיא לייט און מוליד רוחות פון זייא: פרעגט רבי אבא מיר האבן דאך גילערנט דאש דיא שדים שטארבן אז דיא בני אדם און ווארום בלייבט זיא נאך לעבן. שפראך ער דיא דרייא לילית און נעמה און אגרת בת מחלת דא קומן פון איר כח ארויס די בלייבן ביז הקב"ה ווערט אויס ראמען דען רוח הטומאה פון עולם: זאגט רבי שמעון וויא צו דיא לייט דיא ניט וויסן און זיינן ניט משגיח און לוגין ניט און זיינן פאר שטאפט, דען ווען עש וועלט זיין גיגעבן רשות צו דעם אויג צו זעהן וועלטין זייא זיך פאר וואונדרן וויא דיא לייט קענן איין קיום האבן בעולם פאר די שדים און פון דער נעמה קומן ארויס דיא שדים דיא זיך ווארמען אן דיא לייט און מאכן דש זיי זעהן [קרי] דרום אז ער זיך מטהר זיין בויס אף צו מאן אירע טומאה:

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם זאגט רבי יצחק הקב"ה האט געוויזן אדם הראשון אלע צורות פון אלע דורות און אלע מלכים די דא ווערן זיין על ישראל. וויא ער הט גיזעהן דוד האט זעלן איין נפל זיין און האט קיין חיות גיהאט, האט ער אים פון זיינע יארן גישענקט זיבציג יאר דרום זאגט דוד [תהלים נ"ב] [כי שמחתני ה' בפעליך] דיין ווערק האט משמח גוועזן [במעשה ידיך ארנן] דער אדם דר איז געוועזן דיא מעשה ידיך. דען אדם העט זאלן טויזנט יאר לעבן, זענן גפעלט גווארן די זיבציג יאר וואש ער הט דוד גגעבן. וויא אדם האט אלי דורות גזעהן און איז גקומען צו רבי עקיבא. הט ער זיך משמח געוועזן מיט זיין תורה און צער געוועזן אויף זיין מיתה דאש ער איז געוועזן מיט דיא [עשרה הרוגי מלכות] עש שטייט [זה ספר] דאש אדם איז געוועזן אין [גן עדן] האט אים הקב"ה אראב גשיקט איין [ספר] דורך דעם מלאך [רזיאל] דר איז ממונה [על כל סודות עליונים הקדושים] און זענן דרינן געוועזן ע"ב מיני חכמה דאש ניט אפין געוועזן צו דיא עליונים קדושים און אלי זיינן פאר בארגן גווארן אין דעם ספר. וויא עש איז גקומען צו אדם הראשון האבן זיך צו אים איין גזאמלט דיא [מלאכים עליונים]

צוהערן אונ צו וויסן דיא סודות האבן זי גזאגט [תהלים נ"ז] רומה השמים אלהים על כל הארץ כבודך. דען אלז איז גקומן צו איין דער [אלוך ה"דר הקדוש] אונ האט גזאגט דו אדם פאר בארג דעם כבוד פון דיינן הערן, דען עס איז ניט גגעבן גוואָרן רשות צו די עליונים צו וויסן דען כבוד פון דיין הערן נייערט דוא אליין אזו איז עס בייא איים פאר בארגן גוועזן דס ספר. אונ אז ער הט חוטא גוועזן אונ הט עובר גוועזן דיא מצות פון זיין הערן איז דאס ספר אוועק געפלוגן פון איים, האט זיך אדם גקלאפט אויף זיין קאפן אונ האט גוויינט אין וואסר גאנגן [אי גיחון] דאס איז פון דיא פיר טייכן פון [גן עדן] אונ איז גזעסין דריגן ביז אן האלז אונ דאס וואסר האט איים גמאכט שפאלטן אין זיין לייב דס זיין צורה איז פאר ענדרט גוואָרן. אין דר צייט האט הקב"ה אראו גוועזן צו [רפאל] האט ער איים ווידער גבראכט דאס ספר. אונ דריגען האט עוסק גוועזן ער אונ זיין זון [שת] אזו אלי [תולדות] ביז צו אברהם אונ אין דעם ספר הט ער גוויסט צו בטראכטן בכבוד הקב"ה. אזוא אויך איז גגעבן גוואָרן איין ספר צו חנוך דס ער דריגען האט גוואוסט דען [כבוד עליון] אונ אלי אוצרות עליונים זעגן כאמר לידו גוואָרן אונ ער טוט שליחות זיינן הערן, אונ טויזנט שליסלן זעגן [נאמר בידו] ער נעאט בכל יום הונדרט [ברכות] אונ איז דרויס קניפט [קטרים] צו זיינן הערן, אונ הקב"ה הט איים ארויף גנואן [אטאט] פאר איים צו זיין שנאמר [כי לקח אותו אלהים]. ובשעה דאס הקב"ה האט איים ארויף גנואן האט ער איים גוויזן [כל אוצרות עליונים] אונ דען [עץ החיים] אין מיטן גארטן מיט אלי בלעטר אונ צווייגן דאס זעגן גרויסע סודות אונ אלס האבן איר גזעהן אין ספר. וואלן נוא דיא חסידי עליונים דאס צו זייא איז אגולה דיא חכמה עליונה אונ ווערט פון זיא ניט פאר געסין לעולם, וויא דער פסוק זאגט [סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם] זאגט [רבי יצחק] פון שת אן זאגן נאטך צדיקים וחסידים, דער נאך האבן זייא זיך פאר שפרייט אונ האבן אוליד גוועזן אונ גלערנט מלאכות אלזה דען עולם צו זיין מיט כלי זיין שפיזן שווערדר, דען האט אן ניט גיאקערט אונ ניט גזייט פעלדר ביז נח איז גקומן אונ האט זיי אתקן גוועזן איין תיקון עולם די [עבודת האדמה] דאס זיא האבן עס דער נאך גדארפט וויא דער פסוק זאגט [עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וגו']. זאגט רבי אלעזר הקב"ה איז אן גברייט לעתיד אתקן דעם עולם זיין אונ אין די צייט אזו איין רוח צו געבן דאס זיא ווערן אייביג לעבן, אז דער פסוק זאגט [בלע המות לנצח ומחה יי דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי פי יי דבר]:

רבי אלעזר זאגט אין דיא טעג פון [דור אנוש] זיין די לייט זייער קלוג גוועזן אין כשוף אונ אלי ציבערייא אונ האבן מיט אירע חכמות קענן אויף האלטן דיא חיילות השמים דאס זיא ניט האבן דארפן איר כח צו טאן. אונ אז אדם איז פאר טריבן גוואָרן אויס דען [גן עדן] האט ער גצוגן אויף זיך דיא כוחות החיצונים דאס הייסן טרפי דאילני אז ווי בלעטר פון בוים, דיא קליפות וואו ער הט דריגען עוסק גוועזן אזו האבן זיא זיך דראן בהעפט אונ האבן ניט גלאזן דער פון ביז אנוש איז גקואען אונ האט דיא תבואה גזעהן וויא זיא איז זייער [חשוב] אונ האבן דריגען עוסק גוועזן אונ האבן פעולות גטאן מיט אירע צובריא, האבן זיא עוסק דריגע גוועזן ביז די חכמה האט זיך פאר שפרייט ביז [דור המבול] אונ אלי איר מעשים זייכען גוועזן צו בייזן. אונ ווען נח הט זיא התראה גטאן זיא זאלן פרום זיין אונ זאלן תשובה טאן האבן זיא זיך גשטארקט קעגן איים מיט איר חכמות אונ האבן גזאגט דר [מדת הדין] פון עולם קאן אן זיא ניט שולט זיין, דרום ווייל זיא קענן מאכן מיט אירי חכמות צו פר שטערן אלי [בעלי דינים] דיא דא וואלן זייא דין טאן אונ פון אנוש אן האבן זיא אן גהובן עוסק צו זיין אין די צלביגי חכמה. דרום זאגט דער פסוק [אז הוחל לקרוא בשם יי]:

[זאגט רבי יצחק] אלי צדיקים דיא דען אלז זאנן גוועזן [ירד ומתושלח] אונ חנוך אונ דעם גלייכן האבן אן זי גיווערט דס זייא זאלן ניט גשטראפט ווערן דרויף אונ זייא האבן ניט משגיח אן זיא גוועזן ביז זייא זיך האבן פאר שפרייט דיא רשעים דאס זיא האבן מורד גוועזן אן אירן הערן אונ האבן גזאגט [איוב כ"א] מַה שַּׁדַי כִּי נַעַבְדֶנּוּ וויא האבן זייא זעלכי שטות גרעט ניט צו דינן גאט, אלא מיט אירי חכמה האט זייא גוואוסט האבן אלי [שרים וממונים של מעלה] אויף וואס מיטליכר איז גשעלט אפילו דיא קינדר האבן גוואוסט אויף וואס איז גשעלט מיטליכר מלאך אוף וואסיר אויף פייער האבן זיא זיך פר זיכרט ווען הקב"ה ווערט ווען אויף זייא דאס מבול ברענגן, ווען זיא בשווערן דיא שרים וממונים אויף צו האלטן דס ניט זאל קואן קיין דין אויף זיא, אונ דרום האבן זיי גאר ניט גיזעהן אן הקב"ה אונ האבן ניט גיוואוסט דס הקב"ה איז דר גוועלטיגר איבר אלי אונ פון איים ווערט איר דין קואן בעולם. אונ זיא האבן גמיינט עס איז אלץ אין הענדן פון די [שרים ומלאכים] ביז הקב"ה הט ווידרדען עולם אום גקערט [איש באיש] ווי עס איז גיוועזן צום ערשטן פאר [בריאת עולם] אונ האט פארט ניט גאר דיא וועלט חרוב גמאכט אונ איז פארט [ברחמים משגיח] גוועזן אויף זי וויא עס שטייט [יי למבול ישב] שטייט דער [שם ברחמים] אונ ניט [אלהים] איז טייטש מדת הדין. ביז דיא ערד איז פאר דארבן גוואָרן אונ דער רוח הקודש הט אויס גרופן אלי טאג [תהלים ק"ד] [יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם] אונ הקב"ה האט זיא גוואָרט אונ דר ציינגערט די לייט וויל צדיקים זעגן גוועזן דארטן [ירד מתושלח חנוך], אז זיא זעגן גשטארבן האט הקב"ה גנידערט איר דין אויף דען עולם זיינן זיא פאר לארן גיוואָרן וויא דער פסוק זאגט [וימחו מן הארץ]:

וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים: [רבי יוסי] הט אן גהובן [עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו] דעם פסוק האט אען שון מפורש גוועזן, אבר קום אונ זעה אזוא איז דער סדר פון הקב"ה בשעה דאס דער מענטש בהעפט זיך אן הקב"ה, אונ הקב"ה מאכט זיין וואונג אויף איים אונ ער וויסט דאס ער ווערט דער נאך חוטא זיין איז זיך הקב"ה מקדים אונ נעאט איים אוועק פאר דיא צייט פון דעם עולם, אונ נעאט אוועק דען ריח הטוב, דרום שטייט [עד שהמלך במסבו] ווייל הקב"ה איז נאר אויף דעם מענטשן דאס זיך האט אן איים מדבק גיוועזן אונ גיט נאך [נרדי היטר נרדי נתן ריחו] דאס זייגן [מעשים טובים] דאס פון אירט וועגן אז ער אוועק גיין פון דיא וועלט פאר זיין צייט

דאס ער זאל דער נאך ניט חוטא זיין, אונ אויך דעם האט שלמה גיזאגט [יש הבל שנעשה על הארץ אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים] עס זיינן צדיקים אונ גישיקט זייא וויא צו דיא רשעים דש זייא מוזן פר איר צייט שטארבן איבר אירע [מעשים טובים] אונ פאר דעם אז הקב"ה האט זיא ליב, נעמט ער זייא אוועק דאס זייא זאלן דר נאך ניט חוטא זיין, [ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים] דאס עס זיינן רשעים אונ הקב"ה איז זיי [מאריך ימים] אונ [מאריך אף] אונ טוט זייא נישט איז עס אלן לטובה. ביי די צדיקים דאס זייא ניט זאלן דער נאך חוטא זיין, אונ ביי די רשעים איז ער מאריך כדי דאס זייא זאלן תשובה טאן. אדער עס ווערט פון זיי ארויס קומן [זרע כשר], קום אונ זעה חנוך איז איין צדיק גוועזן אונ הקב"ה האט גזעהן דאס ער ווערט לבסוף חוטא זיין דרום האט אים הקב"ה אוועק גנומן, דאס זאגט דר פסוק דודי ירד לגנו הקב"ה נידערט אין זיין גן עדן דר [ללקוט שושנים] צו קלייבן רוזן דיא אילנגע שמעקן ווען קלייבט ער זיא אוועק, דאס זיא זאלן דער נאך ניט זינדיגן דרום שטייט אזויא בייא חנוך [ואיננו כי לקח אותו אלקים] פר זיין צייט הט ער אים גנומן דעסט וועגן [ואיננו] איז ער ניט גוועזן [לאורך ימים] וויא אנדערי זיינן גוועזן [מאריך ימים]: [רבי אליעזר] זאגט חנוך האט הקב"ה ארויף גנומן אונ אים גימאכט צוא איין מלאך ער הייסט [מט"ט שר הפנים] אונ האט אים איבר גיענטפרט אלי אוצרות אונ סודות עליונים. אונ צווייא און פערציג שליסלן סודות אויס גקריגט דש די [מלאכים של מעלה] טוען דער מיט משמש זיין אונ אלע זיינן [נמסר] געווארן אין זיינע הענט אונ דאס איז טייטש ואיננו ער איז ניט גוועזן וויא אנדרי דיא דא שטארבן נייערט הקב"ה האט אים ארויף גבראכט אין הויכן היכל אונ הט אים גמאכט פר איין [שר עולם] איבר אלי מלאכים.

וירא יי כי רבה רעת האדם וכו' רק רע כל היום. רבי יהודה הוב אן [כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע] דעם פסוק האט מען שון מפורש גוועזן. אבר קום אונ זעה ווער בהעפט אן [יצר הרע] אונ ציאט זיך נאך אים דער ווערט טמא אונ מן איז אים מטמא [כי רבה רעת האדם] אלס ביז האבן זיא גטאן, איז ניט צו געגנט געווארן אירי זינד ביז זי האבן פאר גאסן בלוט אויף דר ערד בחנם דאס זיא האבן (אונאה זרע לבטלה) גוועזן דרום שטייט (רע כל היום) עס איז אויך זיא נישט נגאר דינם געווארן פון איר עבירות רק אויף דעם (רע) דאס איז טייטש וויא עס שטייט (ויהי ער בכור יהודה רע בעיני י"י) דאס זיא האבן (אונאה זרע לבטלה) גוועזן דרום הייסט ער אזויא זי אויך רע: שפראך רבי יוסי איז דען איין רשע ניט איין רע וואס איז דר חילוק רשע אדר רע, שפראך רבי יהודה רשע הייסט אפילו ווען ער דיא האנד אויף הייבט קעגן זיין חבר צו שלאגן הייסט ער איין רשע, דרום זאגט משה (לרשע למה תכה) דוא ווילסט נאר שלאגן ביסט דוא אויך איין רשע. אבר רע הייסט קיינר נאר ווער (אונאה זרע לבטלה) איז גייט ער ניט אריין פאר הקב"ה בהיכל המלך. אונ איז ניט זוכה צו זעהן די שכינה ער איז זיך מטמא אונ גיבט איין כח צו דער (צד טומאה) דאס דא הייסט רע ווייא עס שטייט (רק רע כל היום). מיר לערנן פון יעקב דאס זיך דיזא שכינה הט פון אים אב גיטאן וויא ער האט גוועלט דיא (בני יוסף) בענטשן האט ער גמיינט עס איז ח"ו איין פסול אונטער זיינע קינדער דש פון זייערט וועגן הט זיך די (רוח הטומאה) גשטארקט, מכל שכן דער דאס טוט. מוז זיך מטמא אין זיין וועג: קום אונ זיך ווען דר מענטש איז זיך מטמא ווערט ער ניט גדאכט פר הקב"ה לטובה אונ אזוי אמל ווערט ער גדאכט לרעה דרום שטייט (משלי י"ט) וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל יִפָּקֶד רָע ווען ער גייט מיט רעכטן וועג ווערט ער ניט גדאכט לרעה דרום שטייט אזוי [רק רע כל היום] ער הייסט רע אונ ניט רשע. אונ שטייט אין [תהלים כ"ג] [גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע וגומר]: [וינחם י"י כי עשה את האדם בארץ וגומר] ר"י הוב אן [ישעיה ה'] הוי מֹשְׁכֵי הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי שָׁוְא, [הוי מושכי העון] דאס זיינן די לייט דיא דא זינדיגן פאר אירן הערן אז איין פאדים שטריקל פון שפינוועבס, אלע טאג איז אין אירע אויגן פאר ניקט גרעכנט אז פאדים שטריקל אונ מיינן אז הקב"ה איז ניט משגיח דראן אונ זיינן אזו לאנג חוטא ביז זיא מאכן דעם חטא שטארק אונ דיק אז דיא דיקע שטריק פון איין וואגן דש ניט קענן צו ריסן ווערן. קום אונ זיך ווען הקב"ה טוט איין דין אן דיא רשעים ווען גלייך זיא זינדיגן פר אים אונ דער צארנען אים אלי טאג, וויל ער זיא ניט פר לירן פון עולם, אונ אז ער זעהט אונ איז משגיח אויף אירע מעשים איז ער זיך מרחם אויף זיא אונ בדענקט זיך דאס זיא זיינן דאך זיין [מעשה ידיו] דאס ער האט זיא בשאפן אונ איז זייא [מאריך אף] אונ מארט זיא אונ איז חס אויף זיא עס שטייט אויך אין [שמות ל"ה] [וינחם י"י על הרעה אשר דבר לעשות לעמו]: רבי יוסי זאגט [לטובה וינחם] דרום ווייל זייא זיינן [מעשה ידיו] אונ איז חס אויף זי [ויתעצב אל לבו] ווייל זיי האבן גזינדיגט פר אים: רב חזקיה זאגט עס איז לרעה ווען הקב"ה. וויל פר לירן די רשעים פון עולם איז ער מקבל תנחומין, כביכול גלייך אז ווען מען מיינט איז פאר לארן געווארן. אונ אז הקב"ה הט שון מקבל געוועזן תנחומין העלפט קיין תשובה ניט אונ דער דין ווערט גטאן, אונ דער דין שטארקט זיך מיינר איבר דעם אנדערן. אבר דער פיר אז ער נאך האט ניט מקבל תנחומין געוועזן העלפט יוא תשובה: רבי חייא זאגט [וינחם יי] ער וואר זיך טרייסטן אונ משמח דאס ער הט בשאפן דעם מענטשן בארץ גלייך איין גשטאלט וויא מלאכים זיינן למעלה, דש די מלאכים האבן אים געהאלטן ווייא הקב"ה, וויא עס שטייט אין [תהלים] וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ אונ אז ער הט חוטא געוועזן וואר ער זיך כביכול מצער, [ויתעצב אל לבו] דער ווייל די מלאכים דיא ניט האבן וועלן מסכים זיין אויף דיא בריאה פון מענטשן אונ האבן גזאגט [מה אנוש כי תזכרנו] אונ היינט האבן זיי איין פתחון פה דאס זיא האבן רעכט גזאגט: זאגט רבי יצחק [ויתעצב אל לבו] הקב"ה איז זיך ניט משמח ווען ער איין דין טוט אן דיא רשעים אונ דרום שטייט [ד"ה ב'] [בצאת לפני החלוץ הודו לי"י כי לעולם חסדו] אונ שטייט ניט [כי טוב] ווייל ער איז זיך ניט משמח אז דיא מפלה פון רשעים איז. אונ דרום האבן דיא מלאכים קיין שירה ניט גזאגט ווען דיא מצרים זיינן דער טרונקן געווארן שטייט אין

שמות

[שמות כ"ד] [ולא קרב זה אל זה] דען הקב"ה זאגט [מעשה ידי] קומן אוועק דארפֿט איר קיין שירה צו זאגן, דרום איז עלבֿות פֿאר הקב"ה, אונ אדם האט עובר דיא מצוה געוועזן וואר הקב"ה אום לוסטיג, אונ זאגט צו אים ווייא דו אדם דוא האסט געשוואכט דעם כח העליון: באותו שעה וואר דאש ליכט פֿינסטער געווארן אונ הקב"ה האט אים ארויס געטריבן אונ זאגט איך האב דיך אריין געבראכט אין [גן עדן] צו דינן אונ צו היטן [מקריב קרבנות] צו זיין אונ דו האסט פֿוגן אן מזבח געוועזן אונ האסט ניט מקריב געוועזן, פֿון יעצט אן זאלסטו זיין [לעבוד את האדמה] אונ האט גזור מיתה אויף אים געוועזן אונ הקדוש ברוך הוא האט חס אויף אים געהאט. אונ ער איז געשטארבן האט ער אים פֿאר באגן אין דר [מערת המכפלה] דש איז ניט ווייט פֿון גן עדן וויא הט אדם דאש געוואוסט אז זי איז ניט ווייט פֿון גן עדן דש ער הט בוחר געוועזן דארטן מיט חוה צו ליגן אונ הט זיך געמאכט די מערה. ער הט געזעהן דארטן איין קליין ליכט גייט אריין פֿון גן עדן, אזו הט ער דר צו געלוסט דען דארטן איז נאהנט גן עדן: קום אונ זיך עס איז קיינר געשטארבן פֿון דר וועלט ביז ער זעהט פֿר זיך אדם הראשון, פֿרעגט אים אדם הראשון ווארום אונ וויא ער גייט פֿון עולם, ענטפֿערט דער מענטש ווייא דש איך איז אוועק גיין פֿון דיינט וועגן דש דו האסט גורם מיתה געוועזן כל עולם, שפראך אדם איין קינד איך האב נאר איין עבירה עובר געוועזן אונ בין אזא דרויף געשטראפֿט געווארן, זיך דוא וויא פֿיל עבירות אונ חטאים דוא האסט געטאן: זאגט רבי חייא נאך ביז היינט שטייט אדם אלע טאג אונ זיכט דיא אבות צווייא מאל אין טאג אונ איז מודה אויף זיין חטא, אונ ווייזט זי איין אורט דש ער האט געהאט אין גן עדן אין העכשטן כבוד העליון, אונ גייט אונ ווייזט אלי צדיקים וחסידים די זיינן פֿון אים ארויס געגאנגן, אונ זיא ירשנן דען כבוד גדול אין גן עדן, אונ אלע אבות זיינן מודה אונ זאגן אין [תהלים] [מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפֿיך יחסיון:] זאגט רבי יוסי אלע מענטשן זעהן אדם הראשון ווען זיא ווערן אב געשטאן פֿון דר וועלט, צו וויזן עדות דש זי שטארבן אין אירן חטא אונ ניט בחטא [אדם הראשון] וויא איר געלערנט האבן (אין מיתה בלא חטא), אויש גנומן דרייא זיינן געשטארבן ניט אין אירן חטא נאר דורך די עצה רע פֿון דר נחש הקדמוני אונ דיא זיינן זייא [עמרם] דער פֿאטער פֿון משה (לוי בנימין) אנדרי זאגן (ישי) דער פֿאטער פֿון דוד, די האבן גאר ניט חוטא געוועזן, נייערט אזן הט זי גידאכט די עצה פֿון דר נחש: קום אונ זיך דאש (דור פֿון נח) האבן אויש גילויגן אלע איר חטאים אופֿנטליך פֿר אלע: רבי שמעון גינג אמאל אין טויער פֿון טבריא הט ער געזעהן וויא זיי אויך ווערן געשטראפֿט [אין חטא פֿון דור המבול] אונ זיינן [משחית זרע] שפראך ער וויא זאלן זייא אזא שאן צוא דר צערנן אירן הערן אזא אופֿנטליך, ער גיבט זיין אויגן אויף זיי זיין זיא אריין געווארפֿן ווארן אין ים אריין: קום אונ זיך מיט לעבר חטא ווס ווערט גיטאן אופֿנטליך שטויסן זיא אוועק די שכינה פֿון דר ערד דש זי טוט אב איר וואונג פֿון דער ערד, (דור המבול) זייכען געגאנגען מיט אויף גריכטן קאפ אונ האבן אירי עבירות בפֿרהסיא געטאן אונ האבן דוחה געוועזן דיא שכינה פֿון דער ערד ביז הקב"ה הט זייא דוחה געוועזן פֿון דר ערד: דרום שטייט אין [משלי] [הגו רשע לפֿני מלך הגו סיגים מכסף וגו'].

הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם. [רבי יוסי] זאגט דאש זיינן עז"א ועזא"ל דאש זיא זיינן געוועזן פֿון דיא מלאכים דאש אויך זי שטייט [ועוף יעופֿף על הארץ] אונ אז זי האבן מורד געוועזן אן הקב"ה הט זייא הקב"ה אראפ געווארפֿן פֿון הימל [קדושה עליונה] האבן זייא זיך פֿאר גרעבט אין דעם אויר פֿון דען עולם, אונ זיינן גראב גשמיות געווארן אונ ווערן געזעהן צו דיא צייט אונ זיא קאנען זיך טון ניט אויש ליהן פֿון אירן קלייד וואש זיא זיינן דריכן אן גקלייט אין געשטאלט פֿון דען עולם. דער נאך האבן זייא זיך טועה געוועזן נאך דיא טייכש ווייבר אונ האבן זנה געוועזן אונ זייא זיינן נאך עד היום פֿאר האנגען אונ לערנן כישוף צו דיא צייט. אונ זייא האבן קינדר געהאט אונ האבן זי געהייסן [ענקים גבורים] אונ די הייסן [בני אלהים]: מדרש רות: [בני אלהים את בנות האדם] רבי חנינא זאגט דאש זיינן דיא [עז"א ועזא"ל] דאש זיא האבן מקטרג געוועזן, האט זיא הקב"ה אראפ געווארפֿן אונ זיינן אין גוף געווארן אין אויר פֿון דען עולם. אונ אונטר אלי [כתות מלאכים] זיינן ניט דאש זיא זעלטן זיך פֿאר מישן מיט דיא צייט אז דיא וואש הייסן [אישים אונ בני אלהים] אז זייא זייכען אראפ געקומען אזו זיינן זיא אויך אן געקלייד פֿון אלי יסודות וויא דר מענטש. אנדערע מלאכים דיא דא אראב קומן אזו זייא זיך אויך אן קליידן אין אויר פֿון דען עולם דער נאך ליאן זייא זיך אויש אונ קערן ווידר צו זייער ארט: זאגט [רבי קטינא] עס שטייט [עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט] עס זיינן מלאכים פֿון ווינד אויך מלאכים פֿון פֿייער, גיבט מייכער פֿון דעם זיינם לום חבר דען עס איז שלום צווישן זייא. אונ ווען דיא קומן מיט די צווי יסודות אראב ווערן זיא [גשמיות] אין דעם עולם פֿון זיין אויר, אונ ווען זיא בלייבן מוכטן זיבן טאג נאך אנדר קאנן זי טון ניאר ווידער ארויף. אונ דרום שטייט אויך [ויראו בני אלהים את בנות האדם כי טובות הנה] וואש שטייט כי טובות עס הט גיגלייכט איר שענהייט וויא דיא ליכט פֿון אויבן, אז זי האבן אזויל קינדר געוועזן האט זיא הקב"ה גנומען אונ האט זי אריין געבראכט אין דיא [הררי חושך] דאש דא הייסן [הררי קדם] אונ האט זייא אן גבונדן מיט אייזערני קייטן אונ דיא קייטן זיין איין גזונקן אין דעם תהום רבה, פֿון דארטן לערנט אן כישוף פֿון זי, בלעם הרשע הט זיין כישוף פֿון דארטן געלערנט. דרום זאגט ער [מן ארם ינחני בלק מהררי קדם] אונ פֿון דארטן ווערן דיא צייט פֿאר מירט אונ זיינן זיך משאה נאך זיא אונ וויא זייא האבן אין אן פֿאנג אורד געוועזן אן אירען הערן, אזו נאך זיינן זייא אורד קעגן אירן הערן אונ לערנן די כשפֿים אונ זיי לייקענען אן [פֿמליא של מעלה] אונ ווען וועלטן ניט זיין די אייזערני קייטן דאש זיא גאלן וואלן זייכען דרינען פֿאר בונדן אונ בלוחנגען, וועלטן זיא מחריב דען עולם זיין, אונ דארטן אין דיא [הררי חושך] ליגן זיא איר חיות [אנד לפֿון] דאש פֿון דארטן ווערן גלוגן [כל מיני קליפות]:

וַיֹּאמֶר יי אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם רבי יוסי הוב אן [ישעיה נ"ה] [כי לא מחשבותי מחשבותיכם] קום אונ זעה ווען איין

מענטש

מענטש וויל זיך נוקם זיין אן אנדערן דען שווייגט ער און רעדט ניקס דען ווען ער וויל ריידן ווערט זיך יענער היטן דאס ער אים ניקס קען טאן, אבער הקב"ה איז ניט אזוי ער טוט קיין [דין בשלם] ביז מען פֿאר אויס רופֿט, און אזוי פֿאר מודיע אמאל צוויי דרייא, דרום ווייל עס איז קיינער פֿאר האנדן אין דער וועלט וואס קענן רידן קיגן איהם אדר ווערן עס זאל ניט געשעהן און ער קאן זיך ניט היטן פֿאר הקדוש ברוך הוא וואס קאן ער ניט בשטיין פֿאר אים: הקב"ה זאגט צו [נח] [מאחה את האדם] ער האט זיי מודיע געוועזן דורך נח און האט זיא [התראה] געמאכט פֿיל מאל, און זיי האבן ניט וועלן פֿאלגן דר נאך האט ער אויך זיא געבראכט מיט דין און האט זיי מאכן פֿרלירן פֿון דר ערד:

וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ זאגט ר' יוסי ה"ן אזי: אותיות נח ביי די צדיקים איז אירן נאמען [גורם לטובֿ] פֿון נח איז געווארן אלע חן און ביי דיא רשעים איז אירן נאמען [גורם לרעה] [ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי] איז אויס דעם נאמען [ע"ר] געווארן [ר"ע]: אז נח איז וואָרן געבאָרן האט ער געזעהן די מעשים פֿון די לייט דס זייא זינדיגן פֿאר הקב"ה, האט ער זיך פֿון זייא פֿאר בארגן און האט עוסק געוועזן [בעבודת הקב"ה] דס ער זאל ניט גיין אין אירן וועג, און האט תורה גלערנט אויס דעם ספֿר פֿון אדם הראשון און פֿון חנוך. האט ער עוסק געוועזן משגיח צו זיין אן זיינם הערן, קומן און זעה וויא האט ער געוואוסט איין [קרבן מקריבֿ] צו זיין פֿאר הקב"ה [אלא] ער האט געזעהן בתורה און האט בפֿונדן [בחכמתו] דס דער עולם האט איין קיום אויף איין קרבן, און ווען ניט וואָרן דיא קרבנות האטין ניט איין קיום גיהאט דיא [עליונים און תחתונים].

מדרש הנעלם

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהים וגו' [רבי יוחנן] הויב אן [בחכמה יבנה בית] דרייערלייא איז דער מענטש טון בדרך עולם, צו בויען זיך איין הויז צו וואָנען, צו פֿלאנצן איין ווין גארטן דאס ער זאל זיין פרנסה האבן, און דער נאך זאל ער איין ווייב נעמן קינדר צו האבן און זייא דער מיט מפֿרנס צו זיין. און ניט נאך טאן כדרך השוטים דאס פֿאר נעמן איין ווייב און דער נאך פֿלאנצן זייא איין ווין גארטן דער נאך בויען זייא איין הויז. דען [רבי שמעון] זאגט ווער עס נעמט איין ווייב און האט ניט פֿריער מיט וואס ער זאל זיא מפֿרנס זיין, דער הייסט פֿרייא פֿון מצוות אז דער פסוק זאגט [במתים חפֿשי] דרום דאס ער ניט קאן עוסק זיין [בעבודת הבורא נייערט בעבודת מטהו] איז ער פֿרייא פֿון מצות אז וויא איין מת. [רבי יהודה] זאגט ער איז גלייך אז ער זאלט זיך נעמן איין עבודה זרה צו זיך, דען רבי יהודה זאגט פֿריער האבן דיא חכמים חסידים ווייבר גינומען, און האבן דר נאך גילאזט שטיין [חיי עולם הזה] און האבן עוסק געוועזן [בתורה ומצות און עבודת בורא]. אבער היינטיגי לייט דאס דער עולם איז טרוד נאך דער פרנסה, דא איז דער מענטש פֿאר בויען איין הויז און צו גרייטן וואו ער זאל פרנסה האבן, און דער נאך זאל ער איין ווייב נעמן אזוי קאן ער דינען זיינם הערן און עוסק בתורה זיין וויא דיא חכמים זאגן [אם אין קמח אין תורה]: [רבי יודא] זאגט ווייל דאס דר מענטש נעמט איין ווייב הייסט ער [עבד יי] דען איז זיין הארץ פֿרייא דס ער בדארף ניט צו זעהן איין עבירה אן פֿרעמדע ווייבר, און מקיים צו זיין [ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם] דרום קער דער מענטש פֿריער בויען זיין הויז און זיין פרנסה האבן, דער נאך זאל ער נעמן איין ווייב, מיר לערנן דאס פֿון הקב"ה דאס ער האט פֿריער גיבויט דען עולם און האט אים גיגרונד פֿעסט, און האט אן גיגרייט אלערלייא פרנסה [בהמות חיות עופֿות] און אלי פֿיש און גראזן און בוימן און דער נאך האט ער ערשט דען מענטשן בשאפֿן מיט זיין ווייב און האט ווידר בנים גיוועזן, און האט איין ישובֿ גימאכט אין עולם אין דעם הויז וואס הקב"ה האט גיבויט. און דרום שטייט אותיות [בי"ת ראש] דאך קער דער מענטש צו זעהן צו שטעלן לייטן צו דער תורה, און ווען ער גלייך איז [עוסק בדרך ארץ ומלאכה אדר משא ומתן] זאל ער אלע שעה איין צייט האבן צו לערנן [שיגיעת שניהם משכחת עון]: אויב דער מענטש וואלט זאגן איך בין איין גרויסער מיוחס פֿון מענטשן גרויסע משפחה וויא זאל איך איין מלאכה טאן און עס איז מיר איין חרפה און בזיון, האט הקב"ה זיך גיפֿעדערט און האט זעלברט איין מלאכה גטאן וויא עס שטייט [בראשית ברא אלהים את השמים וגו'] און שטייט אויך [וישבות מכל מלאכתו וגו' אשר ברא אלהים לעשות] מען זאל זיך פֿון אים אפּ לערנן אויך צו טאן איין מלאכה. און זאל ניט קענן זאגן עס ווער אים איין חרפה. דרום האט הקב"ה בשאפֿן דען אדם צום הינטערשטן דס ער זאל האבן אלע מלאכות גימאכט [שמים וארץ וכל צבאם] דער נאך זאגט ער צו דעם מענטשן ביז יעצט האב איך [עוסק במלאכה] געוועזן פֿון איצונד זאלסטו דרינן עוסק זיין. דרום זאגט ער [בראשית] צום ערשטן איידער מענטש איז גיקומן לעולם [ברא אלהים] האט הקב"ה אלץ בשאפֿן. [און רבי יוחנן] זאגט ווארום איז דער מענטש בשאפֿן געווארן [בצלם אלהים] ווי עס שטייט [ויברא אלהים את האדם בצלמו] עס איז איין משל צו איין מלך דר געוועלטיגט אויף איין מדינה ער האט גבויט מלכות בנינים און גאסן נאך דער שטאט און אלע [בני המדינה] זיינן אים משועבד געוועזן, איין מאל רופֿט ער צו אלי [בני המדינה] און זעצט איבר זיי איין ממונה איין שר. ער שפראך ביז אהער האב איך מטריח געוועזן מיינע בדערפֿנט צו פֿאר ריכטן און צו מאכן שלעסער טורעם גאסן. פֿון איצונד אן ווייטר איז דער שר גלייך אז איך בין, אזו בפֿעלט ער אויך דען שר דאס ער זאל געוועלטיגן איבר דער מדינה וויא ער זעלברט, צו בויען און מאכן און טאן און לאזן זיין ווילן נאך, עס זאל ווייטר אלץ צו דיר משועבד זיין און זאלן זיך פֿארכטן פֿאר דיר אז פֿר מיר, אזוי אויך האט הקב"ה גיזאגט דאס ער האט בשאפֿן [אדם הראשון] און דרום שטייט [ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ] און דרום אויך שטייט [בצלם אלהים עשה את האדם] אין זיין גישטאלט וויא ער האט גימאכט אלי זאכן פֿון דר וועלט און אלע תיקונים אזו זאל ער ווייטר טאן. [רבי יוחנן] איז גיגאנגן פֿון קסרי נאך לוד. וואר מיט אים [רבי חייא בר אבא] זייא קומן פֿר איין פֿעלד, שפראך [רבי יוחנן] דאס פֿעלד איז מיין געוועזן און האב עס פֿאר קויפֿט דאס איך זאל דער מיט זוכה זיין צו תורה: וויינט ר

חייא און זאגט ווארום האסטו דיר ניט געלאזן אויף דיין עלטר. שפראך ער איז דען דאס איין קליינע זאך דס איך האב פר קויפט איין זאך דאס איז בשאפן געווארן אין זעקס טעג און געקויפט דר מיט איין זאך דס איז בשאפן געווארן אין פערציג טעג אז דער פסוק זאגט [ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה] און האב געקויפט גרויסע און גוטי זאכן דס ניט זיינן בעולם דס איז [עצה תושיה וחכמה וגבורה] אז דער פסוק זאגט [לי עצה ותושי' אני בינ' לי גבור'] ווען רבי יוחנן האט עוסק בתור' געוועזן האט זיין פנים געלייכט אז וויא דאס ליכט פון דר זון. ער זאגט דיא הלכה און תורה דיא לייכט איר ער לייענט דרויף [ומאהביו כצאת השמש בגבורתו]: רבי יצחק זאגט דיא תורה הייסט תושיה איז טייטש זיא מאכט דען מענטשן שלאף דאס איז צום ערשטן, אבר ווען ער הט געלערנט זאגט זיא [לי גבורה] דען צום ערשטן מוז ער מלחמה האלטן מיט דעם [יצר הרע] און מוז זיך צו שטוסן זיין גוף פייניגן אין [בית המדרש] ביז ער ווערט געוואונט [בתורה ובחכמה] דער נאך בקומט ער דיא שונהייט דיא גבורה צו שטרייטן מלחמת ה', אז דער פסוק זאגט [על כן יאמר בספר מלחמות יי] דארט איז דיא רעדעטי מלחמות ה' און די גבורה:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה [רבי תנחום] הובט אן [הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק] מיר האבן געלערנט ווען הקב"ה קוקט איין בעולם און זעהט דאס זיינען קיין צדיקים בעולם און פיל רשעים דען טוט ער מיין דין בעולם. זאגט רבי תנחום וויא דאס מעשה הגוף מיט דר נשמה איז, אזו טוט הקב"ה מיט דעם עולם. דען ווען דער מענטש איז חוטא נעמט ער אים ארויס זיין נשמה, אזו איז דער צדיק דיא נשמה און דיא רשעים זיינן דר גוף, דאס נעמט הקב"ה דיא נשמה דען צדיק בלייבט דער גוף [כטפה סרוחה] דאס וויזט דר פסוק [יקוו המים אל מקום אחד] דס זיינן די צדיקים זאלן איין גמאך ווערן לבית עולם דאס איז איין מקום מיוחד צו מיר נשמות. און זי ווערן דארטן איין גמאך לעולם הבא דען בלייבט איבר דער גוף טרוקן [ותראה היבשה] די רשעים די קיין מעשים טובים האבן דס עס איז קיינר ווער אויף זי זאל מגין זיין און צו דעקן זיא, דרום שטייט [ותראה] דען ווערן זי געזעהן. אזו אויך שטייט דס אהרן איז געשטארבן [ויראו כל העדה כי גוע אהרן]. ויראו לייען נִיִירָאוּ זייא זאגען ווארן געזעהן, דס דר מגין איז אוועק פון זיא געגאנגן. דען כל זמן אז צדיקים זיינן בדור קען דר מדת הדין קיין שליטה האבן אויף זיא, וויא דער פסוק זאגט [ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית] און ווען הקב"ה וויל טאן [דין ברשעים] נעמט ער אוועק די צדיקים. עס איז איין משל צו איין מלך ער הט איין גארטן ער קומט מאל אריין און זעט דרינען פיל דערנר, זאגט ער איך וויל דאס אלט אוועק רומין פון דא. ער הייב אויף דיא אויגן זעט ער דערינן שיינע רויזן וואקסין. שפראך ער פון וועגן דיא רויזן וויל איך דיא דערנר שטייען לאזן. אז נאך די רויזן האבן געגעבן היפש געשמאק נעמט ער זיא און רייסט זייא אויס דער פון. אז ער האט זיא שון ארויס געריסן זאגט ער איצונד איז צייט ארויס צו רייסן דיא דערנר און זיא ארויס צו רומין פון דעם גארטן. אזו אויך ווען צדיקים ווערן אפ געטאן פון דיא רשעים, דען טוט ערשט הקב"ה זיין דין אן די רשעים, דס מיינט דר פסוק [דודי ירד לגנו לרעות בגנים וללקוט שושנים]:

שָׁאַל עס האט געפרעגט [רבי יצחק צו רבי אלעזר] ווי זי זאגען געגאנגען [במדבר] שפראך ער איך וועלט גערן איין שאלה פרעגן. ווען עס נאר ניט איין חטא ווער. שפראך ער דוא ביסט כדאי צו פרעגן וואס דוא ווילסט, שפראך ער עס שטייט [וירא אלהים כי טוב] ווען עס ווער היפש און שיין געוועזן פר דעם פעולה איז עס רעכט. אבר ער זאגט דער נאך ערשט וירא אלהים כי טוב איז משמע דאס ח"ו ער האט מיי דער פיר ניט געוואוסט, ביז ער הט זיא בשאפן האט ער ערשט געזעהן דאס זיא איז שיין און היפש און זאגט ערשט וירא ער הט געזעהן ערשט כי טוב. שפראך רבי אלעזר עס איז קיין חטא ניט אז דוא דאס פרעגסט, דען דאס איז איין פאר זאג צו דען מענטשן ווען ער לערנט [במעשה בראשית] דיא פעולה פון איטליכן טאג זאלט ער וועלן פרעגן ווארום איז דאס אזו און ווארום האט דאס אזו איין געשטאלט, דרום זאגט דער פסוק [וירא אלהים כי טוב] עס האט אים אזו וואול געפאלן בדארפסט דוא שוין ניט פרעגן דרויף. און אויך וויל די תורה לערנן דעם מענטשן [דרך ארץ] ער זאל זיין טאג ניקס לויבן ביז די זאך פארטיג איז, דען עס מאג דער נאך דראן איין חסרון זיין בלייבט ער איין ליגנר. דרום ווען גלייך הקב"ה האט וואול געוואוסט דער פיר דאס עס ווערט גוט זיין. האט ער דער נאך אן געשריבן ערשט [וירא אלהים כי טוב] אזו געפינען מיר אין דר תורה פיל מאל אויך ביי סדום [ארדה נא ואראה] ווען גלייך הקב"ה האט אלץ אובן געוואוסט און הט ניט דארפן דעסט וועגן אראב צו נידרן, טרייבט אונז די תורה אז מן זאל זיך פון אים אפ לערנען דאס ב"ד קענן זיך ניט פאר לאזן אויף מיר [שכל און דעה] נייערט רעכט נאך צו פארשן, וויא דער פסוק זאגט [ודרשת וחקרת ושאלת היטב]. אין דעם קאם [רבי אבא] זייא פרעגן איהם אויך די שאלה, שפראך ער עס שטייט דרום [וירא אלהים כי טוב] דען ער האט אלץ געמאכט דורך זיין געבאט צו זיין דורך איין מאמר, ער האט גזאגט דאס זאל דיא ערד ארויס ציהען. דאס זאלן די וואסר ארויס ציהן אזו אלץ, און אז אלע האבן אלץ געטאן וויא הקב"ה האט זיא געבאטן דען האט ער עס געלובט [וירא אלהים] ער האט געזעהן דאס זיא האבן עס רעכט געטאן וויא ער הט געוואלט. זאגט ער [כי טוב] האסטו גוט געטאן דרום זאגט ער [את כל אשר עשה] אלץ ווי ער הט בשאפן איז געוועזן [טוב מאוד] צו שטייען אין אירן שטאנד און זאלן זיין וויא זייא זיינן און ניט משנה צו זיין:

תנו רבנן אלי טאג גייט אויס איין [כרוז] און זאגט דר וועקט אייך איר בני קדושים עליונים און טוט איר די עבודה פון אייערן הערן, דאס ער האט אייך אפ געשיידן פון אנדרי אומות עכו"ם און האט אייך געגעבן איין נשמה קדושה. דיא איז אב געשיידן געווארן פון דעם [כסא הכבוד]. שפראך [רבי יהודה] דער נאך, פון וואס זייגען די

נשמות

נשמות עכו"ם, זאגט ר"א עס שטייט [ויפח באפיו נשמת חיים] דס איז די נשמה קדושה דיזע קומט [מכסא הכבוד] פון אונז עליון וואס שטייט ביי אדם [ויהי אדם לנפש חיה] דאס נפש חיה איז נאר איין נפש וואס איז באשאפן פון דר ערד ניט [מכסא הכבוד] דיא תורה קלאגט אויף אים אונ שפרעך, הקב"ה האט געגעבן איין הויכי [נשמת חיים הקדושה] דאס ער זאל האבן [חיי עוה"ב] אונ ער איז חוזר דער פון געוועזן צו דעם נפש חיה דאס דא קומט פון דער ערד, דרום זאגט די תורה נאך אזו איין נשמה אז ער האט געהאט [ויהי האדם לנפש חיה] קלאגט דיא תורה אויף אים. דרום שטייט ויהי ער וועלכעס האט זיך דאס גורם בחטאו געוועזן. שפראך הקב"ה דוא אדם איך האב דיך באשאפן גרעסר פאר אלי בריות, אונ האב דיר געגעבן איין נשמת חיים דיא דא גיבט חיים צו אירע בעלים דיא איז באשאפן פון איין [כסא הכבוד] אונ דוא ביסט חוזר געווען צו דיא נפש חיה דאס איז באשאפן געווארן פון דער ערד, איך שווער ביי מיין לעבן פון יעצט אן ווער עס ווערט עוסק בתורה זיין אונ ווערט זיא היטן, וועל איך אים געבין דיא חשובה נשמה דאס דא איז פון איין [כסא הכבוד] דס דא גיט חיים צו אירן בעלים. אונ די ניט וועלן עוסק בתורה זיין ווערן נאר האבן איין נפש חיה וואס זיא האבן זיך אויס דער וויילט דס זיא ווערן פאר לענט ווערן מיט איר. דרום זאגט [קהלת] מִי יוֹדֵעַ רוּחַ הָאָדָם הָעוֹלָה לְמָעְלָה דאס איז דיא הייליגי נשמה דיא איז ווידער עולה למעלה פון דיא צדיקי' דיא דא הייסן אדם [ורוח הבהמה היורדת למטה לארץ] דס איז דיא נפש חיה דיא איז באשאפן פון דער ערד: זאגט רבי אלעזר ביז דרייצהן יאר איז דר מענטש עוסק מיט דער נפש חיה דר נאך ווען ער וויל איין זכיי זיין מעשים גיבט מן אים דיא [נשמה הקדושה העליונה] דאס דא איז מכסא הכבוד: רבי שמעון בן יוחאי האט איין מאל געמאכט איין גרויסע סעודה אונ האט מן גברייט דרויף דיא (מאכלי המשמנות ותענוגים) אונ האט בדעקט די גאנצי הויז מיט כלים חשובים, אונ דיא רבנים געזעצט אויף איין זייט אונ ער האט זיך געזעצט אויף איין אנדרי זייט. אונ וואר זייער לוסטיג זייא שפראכן ווארום ער איז לוסטיג היינט מער אז איין אנדער מאל, שפראך ער דעם טאג נידערן (נשמות קדושות עליונים) אויך פיר (כנפי חיות) צו מיין זון ר"א, אונ מיט דער שמחה בין איך זייער לוסטיג איך האב איין (שמחה שלימה), ער זעצט זיין זון ר' אלעזר צו זיך אונ זאגט צו אים זון מיין קינד, דעם היינטיגן טאג ווערסטו גהייליגט אונ [בחלק וגורל הקודש] כלומר דו בקומסט איין הייליגי [נשמה עליונה] איין גוטן גורל, אזו רעדט רבי שמעון איין ווארט וואר דאס הויז אום גירינגלט מיט פייער דיא רבנן גייען ארויס. זייא זעהן איין רויך דאס דא גייט אויס דעם הויז איין גאנצן טאג. אזו קאם אהין [ר' יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא] ער גיפינט די רבנן דס זייא זיך דרויף פאר וואונדערן אונ שטייען דרויסן אויף דר גאס, שפראך ער צו זיי וואס איז דס דר מיינ, זי שפרעכן זעה איהר דר רויך איז פון אש של מעלה, דען מען קריינט היינט צו [רבי אלעזר] מיט איין הייליקי קרון אונ דיא רבנן זעהן דאס עס נידערן ארום איר פליגל [של נשר של אש] דס האט ארום גירינגלט צו רבי אלעזר מיט זיין פאטר [ר' שמעון].

רבי יוסי זאלט דארטן ביז דאס פייער איז אוועק גיגאנגן. שפראך רבי שמעון וואס איז אין דיינר דיעה, שפראך רבי יוסי איך וועלט גערן גיגעבן איין טאכטר צוא דיין רבי אלעזר, שפראך ער עס זאל אזוא זיין, ער רופט דיא רבנן אונ גיט אים זיין טאכטר, זייא זאלן דארטן דרייא טאג אונ באמיען זיך אין דר תורה פאר אים אונ האבן ניט גילאזן קיין סוד אין דיא משניות דס רבי שמעון האט זיא ניט גילערנט, [כל ימיו של רבי שמעון] איז דער קשת ניט וואארן גיזעהן. דען זיין זכות האט מגין גיוועזן אויף זיין דור וויא עס שטייט [בגמרא וזהר] זאגט רבי יצחק דיא נשמה שטייט אלע מאל אין איר קיום וויא הקב"ה איז קיים אזוא זיך אויך. אבר אויף דעם נפש חיה זאגט דער פסוק [הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה] פרעגט רבי יהודה דר נאך אז נפש חיה איז ווי איין רוח בהמה, ווארום מאכט דען דער תרגום אויף [ויהי האדם לנפש חיה לנפש ממללא] איז טייטש איין נפש ווס דא קאן ריידן, ווען עס וואר וויא איין נפש בהמה ווארום ריידן דען דיא בהמות ניט. זאגט רבי יצחק דרום ווייל איר גוף איז גיקניטן גיווארן פון דעם גראבן ערד [החומר] מיטר אז בייא דיא לייט, אונ זייא ריכטן ניט אויף איר קאפ צום הימל דאס זיא ניט זעהן אין הימל, אז וויא די לייט ווען זיי וואלטן זיין גימאכט אויס גרינגן חומר דאס ניט אזוא גראב איז וויא דיא לייט זיינן אונ ריכטן זייא איר קאפ אויף אונ זעהן אין הימל וועלטן זייא אויך ריידן. שפראך רבי יוסי בשלמא אז זייא האבן איין גראבן חומר אין אז לייט אונ ריכטן ניט אויף איר קאפ איז רעכט איין טעם דאס זיא ניט גלייך זיילען אז דיא לייט. אבר דוא זאגסט וועגן דאס זייא ניט זעהן ארייין אין הימל וואס שאט דאס. שפראך ער דאס איז איין גרויס הילף צו די לייטן, קוק אונ זיך [נבוכדנצר] דא ער איז גווארן איין חיה אונ איז פאר טריבן גיווארן, האט ער קיין הילף גיהאט ווידר צו ווערן איין מענטש ביז ער האט גיזעהן אין הימל אריין, ווי דר פסוק זאגט [אנא נבוכדנצר עיני לשמיא נטלית ומנדעי יתוב עלי] אז ער האט אין הימל ארייין גיזעהן. דען וואר ער ווידר בייא זיין חכמה ושכל, אבר דר פיר ניט ער איז גוועזן איין חיה רעה: זאגט [רבי כרוספדאי] די עכו"ם אונ דיא [עמי הארץ] דיא ניט גלובן אן הקב"ה אונ לערנן קיין תורה די האבן נאר איין נפש חיה דס דא קומט פון דר ערדן. אונ דרום האבן זייא קיין אמונה ניט. אבר ישראל די האבן איר אמונה אן הקב"ה אונ זיינן עוסק בתורה אונ טוען דיא מצות זאגט דר פסוק [לא כאלה חלק יעקב] זיי האבן קיין חלק נפש חיה נייערט [יוצר הכל הוא] דס איר נשמות קדושות זיינן פון דר שכינה גנומן:

וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וגו׳ קום אונ זיך דאס דיא לייט ווייסן ניט אונ זייכען ניט משתכל אונ משגיח, בשעה דס הקב"ה האט דיזן אדם באשאפן אונ האט אים מכבד גוועזן [בכבוד עליון] הט הקב"ה פון אים בגערט ער זאל זיך אן אים בהעפטן כדי דס ער זאל זיין איין [יחיד] אונ איין האר דאס ניט ווערט פאר ענדרט אונ קערט זיך ניט אייביג. אב פון דען צו בונד פון [אמונת היחוד] דאס אלט איז אן אים אן גיבונדן וויא דער פסוק זאגט [ועץ החיים בתוך הגן] דאס אלט איז בייחוד, דער נאך האבן זיא אפ גיקערט פון דען

דרך משנה און האבן שטייען געלאזן דעם [אילן היחוד אבל האילנות] און האבן זיך בהעפט אן דעם [עץ הדעת טוב ורע] אזו איין ארט וואו זיך פאר ענדרט און פאר קערט זיך פון איין גשטאלט נאך אנדרן פון גוט צו שלעכט און פון שלעכט צו גוט, און זיינן גינידרט פון מירע הויכע מדריגה אראפ און האבן זיך בהעפט אונטן אן פיל פאר ענדרנעש, און האבן שטיין געלאזן דיא מדריגה עליונה איבר אלע דאס איז יחוד אן פאר ענדרנעש אייביג, וויא דער פסוק זאגט [קהלת ז'] אשר עָשָׂה האלהים אֶת האדם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חשבונות רַבִּים

הקב"ה האט אים בשאפן רעכט צו זיין איין יחוד אן שינוי, און זייא האבן זיך בהעפט וואו פיל שינויים זיינן דען איז גיווארן איר הארץ וויא דער עץ איז וואו זייא האבן בגערט צו גוטן און צו בייז. שפראך הקב"ה דוא האסט גילאזן דעם [עץ החיים ועץ החיים בתוך הגן] און האסט דיך בהעפט אן עץ התאוות דעם [עץ הדעת טוב ורע] דא איז וודאי דער טויט קעגן דיר, וויא דער פסוק זאגט [משלי ה'] רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת און דרום איז נגזר גיווארן טויט אויף אים און אויף כל עולם. און דוא ווערסט פרעגן ווען אדם האט חטא גיוועזן וואס האט דער גאנצר עולם חטא גיוועזן דאס זייא זאלן שטארבן, אויב דו ווילסט זאגן עס האבן אויך אלע בריות גיגעסן פון עץ הדעת, עס איז ניט אזוא, אלא בשעה דש אדם איז גישטאנן אויף זייני פיס האבן אים גיזעהן אלע בשעפענש און האבן זיך פאר אים גיפארכטן, און זיינען אים נאך גיגאנגן אז וויא דיא קנעכט נאך אירן הערן און ער האט צו זייא גיזאגט [בואו ונשתחוה ונכרעה ונברכה לפני יי עושנו] קומט איר ווערן זיך בוקן איר ווילן זיך קניען איר ווילן לובן פר גאט אונזרן בשעפר. זייא זיינן אים אלע נאך גגאנגן און אז זייא האבן אלע גיזעהן וויא אדם בוקט זיך צו דעם עץ טוב ורע און בהעפט זיך דראן, האבן זיי זיך נאך אים אלע נאך גלאזן. דרום האט ער גורם מיתה גיוועזן צו זיך און צו אלע [כל עולם], דען ווארן אדם פר ענדרט גוועזן אין פיל ארלייא גישטאלט אפט צו גוטס און אפט צו שלעכטס אפט צו צארן און אפט צו נחת אפט צו רחמים און אפט צו דין אפט לחיים און אפט למות, און איז ניט גיבליבן שטיין אין זיין שטאנד פון איינר לייא. דען דש ארט וואו ער האט זיך בהעפט הט אים דאס גורם גוועזן דרום הייסט דאס ארט [להט החרב המתהפכת] דאס עס פאר קערט זיך פון גוטס צו שלעכטס פון רחמים צו דין פון שלום צו מלחמה. דאס איז [טוב ורע] און דער מלך עליון דאס זיך איז מרחם אויף מעשה ידיו הט אים דארויף פר זאגט [ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו] און ער האט עס ניט מקבל גיוועזן און האט גיפאלגט זיין ווייב. דרום האט ער גורם מיתה גוועזן [לכל עולם] און איז פר טריבן גווארן אויף אייביג: קום און זיך לעולם הבא שטייט [כימי העץ ימי עמי] דיא טאג פון מיינם פאלק ווערן זיין אז וויא דיא טעג פון דעם בוים דר דא איז מיוחד דאס זיך איז ניט פאר ענדרט דען שטייט גישריבן [בלע המות לנצח וגו']:

פרשת נח

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו דר תוספת.

בזוה' פרעגט ווארום שטייט נח נח צווייא מאל, אלא איטליכר צדיק דר הט אן זיך צווי נשמות איין נשמה פון עולם הבא דרום רופט הקב"ה איטליכן צווייא מאל וויא איר גפינן [אברהם אברהם יעקב יעקב משה משה שמואל שמואל] נאר בייא יצחק שטייט איין מאל יצחק. דען בשעה דש ער איז גיבונדן גווארן אויף דעם מזבח, דא וואר ארויס גיין די נשמה פון אים אין דעם עולם און קומט אין דעם בארען ווען אברהם הט מקריב גוועזן אין זיין שטאט, און אז גזאגט איז גוואר אברהם [ברוך מחיה מתים] דא וואר ווידר גקערט אין אים דיא נשמה נאר פון עולם הבא, דרום גפינען איר ניט הט י' האט אויף איין צדיק מייחד שמו גוועזן צו רופן אויף אים [אלהי פלוני] ווייל ער האט גלעבט ביז ער איז גשטארבן, וויא דער פסוק זאגט [הן בקדושיו לא יאמין] נאר בייא יצחק גפינן איר דש הש"י הט גזאגט צו יעקב [אנכי אלהי אברהם ואלהי יצחק] און יצחק האט דענכט אזוי גלעבט דרום ווייל זיין נשמה פון עולם הזה וואר ניאר בייא אים דא איז ער גלייך אז ער וואר גשטארבן:

[אלה תולדות נח] רבי אבא זאגט וואו עס שטייט אלה דש ווארט ענדרט אב די דא פריער שטייען, דרום זאגט ער אלה דיא זיינן די תולדות און ניט די דר פיר שטייען. און דא אויך פטלת ער דיזו דורות דיא זיינן דר פיר גוועזן רשעים, דרום ווייל אדם הראשון האט חוטא גוועזן דיא זיינן נאך גוועזן האבן אלי גהייסן בני אדם ניט פאר שבח און מעלה נייערט לגנאי, גלייך אז איינר רעט די זיינן די קינדר פון דעם חוטא. אבר אז נח איז גבורן גווארן הייסן אלע דש זיינן די קינדר פון נח [אלה תולדות נח] די קינדר הט נח מקיים גוועזן אויך אויף דער וועלט און ניט דיא תולדות פון אדם הראשון. דאס הקב"ה האט זיא מעביר גוועזן פון דער וועלט און הט גורם גוועזן מיתה צו אלע לייטן: שפראך רבי יוסי עס שטייט דאך דר נאך [וירד יי לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם] און שטייט ניט בני נח, שפראך רבי אבא קום און זיך עס שטייט גשריבן [בן חכם ישמח אב] ווען איין בן טוב איז איין גוט קינד, איז איטליכ' דר מאנט זיין פאטר לטובה. ווען ער איז אבר איין בייז קינד דער מאנט אן דעם פאטר צו בייזן, אזו דא אויך ווייל דיא [דור הפלגה] האבן מורד גוועזן אן הקב"ה הייסט ער זייא בני אדם דער אויך אזו איינר איז גוועזן, דרום שטייט אלה' [אלה תולדות נח] דיא זיינן תולדות. דיא ארויס זיינן גגאנגען אויס דר תיבה, אבר ניט תולדות דאס אדם הראשון האט גיהאט וויא ער איז ארויס גגאנגן אויס דעם גן עדן. קום און זיך ווען העט אדם הראשון קינדר גיוואנען אין גן עדן דא ווערן זיא ניט פר דארבן גווארן לדורי דורות, און דיא לבנה ווער ניט דער קלענרט גווארן איר ליכט אייביג, און אלי ווערן גיבליבן לעבן אייביג, און ווערן גוועזן אין דען גרויסן ליכט מער נאך אז דיזו מלאכים אין גשטאלט און אין חכמה וויא עס שטייט

שטייט

טטייט [בצלם אלהים ברא אותו] אין פארעם פון הקב"ה הט ער אים בשאפן· אבר או ער האט חוטא געווען אונ האט מוזן ארויס גיין אויז דעם גן עדן אזוי זייגען זייא ניט געבליבן ווי זי זאלן זיין אונ האבן קיין קיום ניט: [רבי חזקיה] פרעגט אים וויא האט אדם הראשון געקאנט קינדער האבן אין גן עדן, ווען ער האט ניט חוטא געווען האט ער דאך קיין יצר הרע געהאט אונ וואר אזו אליין געבליבן אונ האט זיין טעג קיין תולדות געהאט. דעסט גלייכן דיא ישראל ווען זיא ווערן געבליבן ביי דער מדרגה פון [אתן תורה] דט האבן נאך קיין יצר הרע געהאט, אזו ווערן זי אויך אליין ווערן טון קיין דורות ניט געווען וואלט ער ניט געהאט קינדער וויא אילוכד מכח דען יצר הרע, נייערט מלך רוח הקודש הייליגי אז דיא מלאכים קדושים דיא בלייבן אייביג אונ ווער ניט געווען בייא זי דער יצר הרע נייערט [בדמות צלם]. אבר אז ער האט חוטא נאך זי ביז זי הבן [חוטא בעגל] געווען הבן זי אויך זיך אויך געווען אונ געווען דעם צ"ה. עפרט אים ר' אבא ניין אדם הראשון וואלט ניט חוטא געווען הט קינדר געהאט אויז דען גן עדן אונ הט ניט זולה געווען אין גן עדן צו קינדר, אזו האבן זייא קיין קיום געהאט געווארצלט צו ווערן אויף דער וועלט, ביז נח איז אויס דער תיבה געגאנגען פון דארטן זיינן אויס געגאנגען אלי דורות אונ פון דארטן זיינן זיא פר שפרייט געווארן אויף אלי פיר זייטן וועלט:

[וַיַּרְא אלהים אֶת הארץ והנה נִשְׁחָתָה] ווארום וואר דיא ערד פר דארבן, דרום [כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ] ווייל דיא לייט האבן פר דארבן איר וועג אונ האבן [אוליא זרע לבטלה] געווען אויף דער ערד· רבי חייא הוב אן [יונה ג'] [וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה] קום אונ זיך בטעה ווען דיא לייט פרום זייגען אונ היטן דיא מצות פון דער תורה: דען ווערט דיא ארץ געשטארקט אונ אלע שמחה ווערט אויף איר געפונדן דרום ווייל דיא שכינה רואט אויף די ערד דען זייגן די עליונים ותחתונים אין אייטל שמחה, אבר ווען דיא לייט פאר דארבן איר וועג אונ היטן ניט דיא תורה אונ זינדיגן פאר הקב"ה אזו זייגן זייא דוחה דיא שכינה כביכול פון דען עולם· דא רואט דער שטן אונ קליפות אויף דער ערד אזו ווערט דיא ערד פאר דארבן פון זיי קומען אייטל קללות איבר דען גאנץ אונ שנאת חנם אונ צה"ר אבר ווען ישראל פרום זייגן גיבן זייא צו כח וגבורה אין דר פמליא של מעלה ווי עס שטייט [תנו עוז לאלהים] אונ זייא מאכן מיט אירע מעשים טובים אז דער עולם איין קיום האט. אונ דיא כל הקליפות ניט געוועלטיגן אויף דער ערד. דא פרעגט ...ר יבון קאן עס זיין אז דיא קליפות האבן איין שליטה אין ...רץ ישראל אונ אסלק צו זיין דיא שכינה פון דארטן אונ איר האבן געלערנט דאס אין א"י דא רואט קיין קליפה ניט נאך קיין ממונה אין דריבער נייערט הקב"ה זעלבערט· קום אונ ...יך עס איז יוא אזו אז קיין קליפה האט קיין כח דריין צו ...יין אונ איז קיין שולט דריבר נייערט הקב"ה אבר איין טעה ...ואט דאס ער שולט איז אונ מאכן מאית צו זיין דיא לייט. ...יר לערנען דאס פון דוד עס שטייט אז דער דבר ב"א איז ...וועזן אין זיין צייט שטייט [ד"ה א' כ"א] [וירא דוד את מלאך ...י עומד וחרבו שלופה בידו] דען ווערט די ערד פר דארבן. ...א שפראך רבי אלעזר אפילו דיא צייט איז אויך ניט געווען ...ר מלאך המות נאר פון הקב"ה, שטייט דא [מלאך י"י] אונ טטייט ווידר [המלאך הגואל] אונ שטייט [ויסע מלאך האלהים] עס זיי צו גוטס עס ווי צו בייז ח"ו איז קיינער שולט דריגען נייערט הקב"ה, אונ אזי [בני עולם] וואלן זיך טאן אויף אירע מעשים הרעים דאס קיינער קאן קיין שליטה איבר א"י האבן אוב דאס וואלט פרעגן עס שטייט דאך אין [איכה א'] כִּי רָאֲתָה גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשָׁהּ דיא אומות זייגן געגאנגען אין א"י אונ האבן דס [בית המקדש] חרוב געמאכט ווען זי ניט העטן איין שליטה דיא טריט לאמה וויא העטן דיא אומות קענן חרוב מאכן דס בית המקדש. קום אונ זיך עס שטייט געשריבן [כי אתה עשית] אז טייטש דאס גאט האט אליין חרוב געמאכט אונ שטייט אויך [עשה יי אשר זמם] הקב"ה האט אזו ווען האבן וויא ער האט געמאכט: ווייטר זייגען סודות ר"ט זאגט דיא לייט האבן גזינדיגט אונ דיא ערד איז פאר דארבן געווארן, וויא דער פסוק זאגט [וירא אלהי' את הארץ והנה נשחתה] דען דאס עיקר פון דר ערד איז דיא לייט אונ זייא האבן [אוליא זרע לבטלה] געווען אויף דר ערד איז גלייך וויא עס שטייט [ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה] זייא האבן דער מיט מטמא דיא ערד געווען, שפראך רבי יצחק צו ר' שמעון ווארום האט הקב"ה דן געווען מיט וואסר אונ ניט מיט פייאר אדר וואס אנדרש: ר"ט זאגט דרום ווייל זיי האבן פר גאסן איר [זרע] אז וואסר הייסט, אזו הט זיא הקב"ה געלאזט מיט הייסי וואסר דאס דיא הויט איז פון זייא אראפ געקראכן, מיט דר מאס וויא זייא האבן געזינדיגט זייגן זיי בלאזט געווארן, דען אויף אלי עבירות קאן דר מענש תיכף זיך דר וועקן צו תשובה, נאר אויף דיא עבירה אזו ער גרויסי תשובה טאן ביז ער איין כפרה האט, דען ער פאר דארבט זיך אונ פאר דארבט דיא ערד אונ איז זייא מטמא:

[רבי חייא ור"יה] זייגן געגאנגען אונטר וועגן קואן זייא בייא געגאנגן הוכי בערג, אזו' געפינן זיי דארטן גרויסי ביינר די נאך זענן געלעגן פון [דור המבול] זייא וואָרן טריטן דרייא הונדרט טריט ווייט אן איינעם ביין: זייא וואָרן זיך זייער פר וואונדערן זיא שפראכן, דרום האבן אונזרי חכמים געזאגט דס דיא דור המבול האבן זיך פר קיין דין אונ עונש ניט געפארכטן ווי דר פסוק זאגט [איוב כ"א] [ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכך לא חפצנו] וואס האבן זייא געטאן דא דאס וואסר איז געקומן אויס דעם תהום, האבן זיי מיט זייערי פיס פר שטאפט דעם קוואל פון תהום. אבר די וואסר זייגן ארויס געקומן גאנץ הייס דאס אירי פיס זייגן פר ברענט געווארן דר פון. אונ זייא זייגן אנידר געפאלן אונ געשטארבן: דר תוספתא פון זוהר] זאגט עס גייט איין קול פון דיא קולות של מעלה ארמפ, דט קול צו ברעכט בערג אונ שטארקי פעלזין, אונ רופט אויס אלי טאג אויף דיא רשעים דיא האבן אוגין אונ זעהן ניט זייא האבן אורין אונ הערין ניט, זייא זייגן דוחה פון זיך איר הייליגע נשמה מיט אירי עבירות, זייא ווערן דריבר ניט אן געשריבן [בספר החיים] וויא עס שטייט [תהלים סט] יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל יִכָּתֵבוּ דען ווען דר מענטש איז חוטא פר טרייבט ער די נשמה פון זיך אבר ווען ער איז [מטהר זיין נפש רוח] דא רואט דיא נשמה אויטן זייא: אבר דיא רשעים ווייא צו זייא ווען זיא גייען אוועק פון דעם עולם זיא ווערן איבר

געענטפערט

גענטפערט · אין דיא הענט פון דען מלאך איבר דעם גיהנם דר הייסט דומה, זייא ווערן דארט פר ברענט אין פייער מאס ברענט אונ גייען ניט ארויס נייארט אן שבת אונ אן ר"ח, וויא דער פסוק זאגט [ישעיה ס"ו] [והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'] נאך שבת אדר נאך ר"ח גייט איין כרוז אויס אלר לפון אונ רופט [תהלים ט] יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה די רשעים זאלן ווידר אריין אין גיהנם, דען זאמלן זיך איין ווי פיל חבורות אונ כיתות [מלאכי חבלה] פון אלי פיר זייטן צו שלאגן אונ צו פלאגן זייא אונ טרייבן זייא ווידר אריין אין פלאם פייאר פון גיהנם · דרייא מאל אלי טאג ווערן זייא גימאכט [י"א פאר ברענט] ניט דאס אליין ווען ישראל אלי מאל זאגן בקול רם [אמן יהא שמי' רבא מברך] ווערט הקב"ה אויף זייא מלא רחמים אונ איז חס אויף זיי, אונ איז מצוה צו דען מלאך דר דא ממונה איז אויף דען גיהנם ער הייסט שמר"י דער דא האט אין זיין האנד דרייא שליסל, ער טוט אויף דריי טירין צו דר זייט פון דר מדבר. אזו זעהן זייא דאס ליכט פון דר וועלט, אזו קומט דר רויך פון דעם פייער אונ פר שטאפט דעם וועג זייא זאלן ניט זעהן, דען זיינן דרייא ממונים אונטר אינן אונ האבן דרייא ווינד אין איר הענד אונ פר וויאן אונ ווידר קערן דעם רויך אויף זיין אורט: דענסט מאל זעהן זיא אנדר האלבן שעות דס ליכט פון דר וועלט אזו ווערט גמאכט אלי טאג דרייא מאל ווען ישראל זאגן אמן יהא שמיה רבא מברך האבן זיי איין רוחה · וואל דיא צדיקים דס זייער וועג ווערט דר לייכט בעולם הבא אויף אלי זייטן, וויא דער פסוק זאגט [משלי ד'] וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם׃

רבי אבא זאגט אין גיהנם זיינן זיבן חדרים איבר אנאנדר · וואל די צדיקי' די זיך היטן פר די וועג פון די רשעי' אונ זיינן ניט מטמא איר נשמה מיט אירע מעשים · אבר ווער זיך מטמא איז אונ טוט קיין תשובה ניט נווא ווען ער שטארבט נידרט מען איהם אין גיהנם ביז אן דר אונטרשטע מדרגה · עס זיינן צוויי וואונונגען נעבן אנאנדר דיא הייסן [שאול ואבדון] ווער עס קומט אין דר מדרגה פון [שאול] איז מען איהם דארטן דן ביז ער איז מקבל זיין שטראף קומט ער אין העכרין וואונונג ארויף, אזוי איז אויך איין וואונונג איבר דען אנדרן ביז ער האט מקבל גיוועזן גמר זיין שטראף. אבר ווען ער קומט אין דער אונטרשטע הייסט [אבדון] קומט ער זיין טאג ניט ארויס, דרום הייסט דס וואונונג [אבדון] איז טייטש ער וואר פאר לארן פון אלע. קום אונ זיך נח האט זיין דור התראה גטאן זיי זאלן תשובה טאן דען עס ווערט איין מבול אויף זייא קומן, זיי האבן אים ניט וועלן צו הערן ביז הקב"ה הט אויף זיי גבראכט דען דין פון גיהנם · עס איז איין הייס גיהנם פון פייער אויף די ווער האט עובר גיוועזן אין [מצות לא תעשה] אונ האט זיך דער ווארעמט מיט דער עבירה איז מען איהם [דן] זעקס חדשים אין פייער, אונ ווידר איין קאלט גיהנם מיט אייז ווער עובר איז גיין [מצות עשה] ווען ער זאלט און טוט ניט די מצוה דס איז וועגן פוילקייט דס איז אלר קאלטע טבע פון מענטשן דס ער הט ניט גיטאן די מצות עשה איז מען איהם [דן] אין קאלט וואסר אונ אייז, אזויא האט הקב"ה מיט אלע ביידע (דן) גיוועזן די [דור המבול] מיט וואסר אונ פייער ביז זייא זיינן פר לארן גיווארן פון עולם, נאך דעם איז דר עולם מקוים גיווארן ווי עס הט זאלן זיין דורך נח, דען ער איז אריין גיגאנגן אין דר תיבה מיט אלע מינים וואס זיינן בשאפן גיווארן אויף דר וועלט אונ האבן [מעמיד תולדות] גיוועזן : [רבי חייא] זאגט דרייא הונדרט יאר דר פיר האט זי נח התראה גיטאן אויף אירע מעשים אונ האבן ניט וועלן צו הערן, ביז הקב"ה הט זי איר צייט זאל קומן זיינן זי פר לארן גיווארן שטייט דר פיר [ויראו בני האלהים את בנות האדם] זיי זיינן נאקיט גיגאנגן פר אלע לייט, דער מיט האבן זייא פיל זנות גיטאן אונ זיינן דען יצר הרע נאך גיגאנגן אונ האבן דוחה גיוועזן די שכינה פון זיך מיט דעם דס זיי האבן זיך מטמא גיוועזן דורך זנות, דרום שטייט [קץ כל בשר בא לפני] דאס איז דער יצ"ה ער ריילט צום ערשטן אן אונ דר נאך גייט ארויף פר הקב"ה אונ איז מקטרג אויף דעם מענטשן, אונ נעמט רשות פון הקב"ה איהם צו שטראפן דרום שטייט [קץ כל בשר] דאס איז דער שטן דער [מלאך המות] דער מיט לעבן גייט אויף זיין ענד. דרום הייסט ער [קץ כל בשר בא לפני] ער איז פאר מיר גיקומן מקטרג צו זיין אויף אירע [מעשים הרעים] אונ רשות צו נעמן פון מיר זייא זאלן גישטראפט ווערן, דען ער האט ניט מאכט צו נעמן די נשמה פון מענטשן אן רשות · דרום שפרעכט הקב"ה צו נח ווייל ער איז שוין גיקומן [לפני] צו פאר מיר דר [קץ כל בשר] רשות צו נעמן אזו גיב איך איהם רשות, דרום שטייט [והנני משחיתם את הארץ] דרום זאג איך עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת מאך דיר די (תיבה) צו פר בארגן דיך דרינן פר איהם דאס דער שטן זאל ניט קענן אויף דיר שולט זיין · קום אונ זיך מיר האבן גילערנט ווען עס איז שון גיגעבן גווארן רשות צו פאר דארבן אונ משחית איז אין דר שטאט אדר אין עולם, זאל דער מענטש מזהר זיין ער זאל ניט גזעהן ווערן אויף דער גאס ווייל עס איז איהם גגעבן גווארן רשות מחבל צו זיין אלי זייטן: דרום שפרעכט הקב"ה צו נח דוא מוזט דיר מאכן איין תיבה צו פר בארגן זיך פר איהם דס ער זאל קיין שליטה האבן אויף דיר, אוב דוא ווילסט פרעגן עס איז דאך נאר וואסר גוועזן וואו קומט אהין דר מלאך המות, דו זאלסט וויסן דס קיין דין איז ניט אויף דר וועלט וואו ניט דר [מלאך המות] דרינן האט צו טאן, אזו איז דר משחית זעלבסט גגאנגן אין [מבול מים] דרום הט הש"י גהייסן נח זאל זיך פאר בארגן פר איהם אין דר תיבה: אונ דו ווערסט פרעגן האט דאך דר משחית גזעהן דיא תיבה אלא דו זאלסט וויסן ער הט ניט קיין שליטה אויף דעם מענטשן ביז ער איהם זעהט אין פנים דוקא, דרום שטייט אין מצרים די [מכה בכורות] איז גוועזן [ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר] דרום ווייל דער משחית איז דארט גוועזן האט ער מאכט מחבל צו זיין ווען ער זעהט, דרום האט זיך נח אונ אלע מיט איהם פר בארגן אין דר תיבה דס דר משחית זאל ניט קענן אן זיי שולט זיין:

רבי חייא ורבי יוסי זיינען גגאנגן אונטר וועגן זייא קומן אויף דיא בערג [אררט] זייא זעהן דארטן נאך צייכן פון דור המבול · דא שפרעכט ר"ח צו רבי יוסי דיא צייכן לאזט הקב"ה בלייבן פון מבול ביז איצונדרט אונ דורות דאס אירע זינד זאלן ניט אפ געמעקט ווערן, דען אזו איז דער שטייגער פון הקב"ה דעסט גלייכן בייא דיא צדיקים ווייל אויך הש"י איר גדעכניס זאל בלייבן נאך דורי דורות אין אירע מעשים טובים דרום לאזט הש"י דאס מען זאל גדענקן נאך דורי דורות אן אירע

אירע זינד אונ זאל ניט פר געסן ווערן דרום שטייט [ירמיה ב'] נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי: רבי יוסי זאגט ווייל די רשעים די ניט ווילן תשובה טאן אויף אירע עבירות וויל נאך זי אויף דען עולם זיינען, דען איז איהם הקב"ה מוחל אונ איז מגין אויף איהם. אבר ווער זיך שטארקט אין איין חטאים אונ וויל קיין תשובה טאן אויף זיין עבירות. אז ווען ער שטארבט פאלט ער אין גיהנם אונ קומט ניט ארויס. קום אונ זיך פון דיא [דור המבול] ווייל זי האבן איר הערץ געשטארקט ווידער גאט נאך טאן אפנטליך אונ פרייא אזו הט זי הקב"ה אפנטליך געשטראפט. ר' יצחק זאגט אפילו ווען דר מענטש טוט איין עבירה פר בארגן איז הקב"ה אויף איהם מגלה פאר אלע לייט. וויא אויך איר גפינן ביי דר סוטה אזו אויך די דור המבול זיין אפנטליך געשטראפט געווארן דש זיא זאגן צו גאנגן געווארן מכח דען הייסן וואסר. וואר זי דיא הויט אונ פלייש צו גאנגן זיינען נאר געבליבן דיא ביינר אונ זיינן צו פאלן אונ איז מקיים געווארן [וימחו מן הארץ] זיא זייענן צו גאנגן אונ דיא ביינער זייענן פר שפרייט געווארן אונ ניט בייא אנדער געבליבן אונ זיינן פר לארן פון דעם עולם אונ פון עוה"ב. ר"י זאגט אין דיא צייט אז זיא זייענן פאר לארן געווארן איז הקב"ה טרויעריג געוועזן אויף דען עולם דען איז קיינר געוועזן ווער עס זאל מגין זיין. אוב דוא ווילשט פרעגן עס איז דאך נח געוועזן, ער האט געזאלט געהאט אויף זיך מגין צו זיין אונ מקיים זיין תולדות אויף דען עולם, דרום שטייט [כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה] איז טייטש נאר אין דען דור איז ער געוועזן איין צדיק, ר' יוסי זאגט [בדור הזה] איז איין שבח אפילו צווישן זעלכי רשעים איז ער געוועזן איין צדיק אכל שכן צווישן צדיקים, אונ האט ניט קאנן מגין זיין אויף דען עולם דרום ווייל קיין צעהן צדיקים זייענן ניט געוועזן, ווי איר גפינן בייא סדום (אולי ימצאון שם עשרה) איז נאר געוועזן ער אין דריי זין מיט אירע ווייבער. רבי אלעזר פרעגט זיין פאטר ר"ש איר האבן דאך געלערנט ווען עס זיינען רשעים אויף דען עולם אונ דר דין גייט אויס אויף זייא ווייזט דען צדיק דר דא איז געפונן אויף דען עולם, דען ער ווערט אין גינומען אונ בגריפן אין חטא פון דור צום ערשטן. ווארום איז דען [נח] ניצול געווארן, ענטפערט ער איהם איר האבן דאך געלערנט דאס הקב"ה האט וועלן פון איהם אויס דיא דורות זיין אויף דעם עולם. נאך מייכט דר דין האט אויף איהם קיין שליטה קענן האבן ווייל ער איז אין דער תיבה געוועזן פאר בארגן. קום אונ זעה עס שטייט [בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף יי] אונ נח הט בגערט [צדק אונ ענוה] אונ זין דר תיבה פר בארגן געזעסן [ביום אף ה'] הט דר שטן ניט קענן מקטרג זיין אויף איהם, ר' יצחק זאגט [נח] איז דרום ניצול געווארן ווייל ער האט זייא התראה געטאן אלע טאג אונ זייא האבן איהם ניט וועלן פאלגן אזו הט ער מקיים געוועזן דעם פסוק (יחזקאל ג') וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְלֹא שָׁב מֵרִשְׁעוֹ וגו' אונ שטייט [ואתה את נפשך הצלת] פון דעם לערנן איר ווען איינר שטראפט איין רשע ווען גלייך ער איז ניט מקבל פון איהם זיין שטראף, קער ער פארט נאך שטראפן דער מיט איז ער זיך אליין אז ער ניט ווערט אן גינומען אין זיין חטא אונ דער רשע ווערט זעלבשט געשטראפט אין זיין עבירות:

רבי יצחק הויב אן צו [ישעיה ס"ג] מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם. קום אונ זעה דעם חילוק פון משה מדר איין אנדרן. בשעה דאס ישראל האבן חטא געוועזן, הט הקב"ה צו איהם געזאגט [שמות ל"ב] וְעַתָּה הַנִּיחָה לִּי וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל מיד שפראך משה וויא זאל איך לאזן שטיין דיא זאך פון ישראל פון מיינט וועגן, אנדר ווערט [כל בני עולם] ריידן איך האב זייא אום געבראכט וויא נח הט געטאן, ווען הקב"ה הט צו איהם געזאגט [ואני הנני מביא מבול ומחיתי את כל היקום ואני הנני מקים את בריתי אתך ובאת אל התיבה] צו ווערן בשירמט מיט זיינע קינדר, האט ער ניט מתפלל אונ ניט מבקש רחמים געוועזן פר הקב"ה אויף זיין דור, אונ הט זי לאזן פר לארן ווערן פון עולם, דרום הייסט דש מבול נאך דעם נאמן פון נח, ווי דר פסוק זאגט [ישעיה] כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ עוֹד עַל הָאָרֶץ הייסט ער [מי נח] דש וואסר פון נח ער הט גורם געוועזן דש ער הט ניט מתפלל געוועזן אויף זיין דור. אזוא שפראך משה אזו ווערט מן אויף איר אויך ריידן, דש איך האב זייא פר לארן פון עולם. אזו איז בעסר אז איך זאל שטארבן אונ ניט לאזן דיזו ישראל פר דארבן איד [ויחל משה את פני יי אלהיו] ער וואר מתפלל רחמים אויף זייא. אמר רבי יצחק דר אן הייב פון דר תפלה איז געוועזן [למה יי יחרה אפך בעמך] איז קשה ווי הט משה ריידן למה ווארום בישטו ברוגז, זייא האבן דאך יוא עבודה זרה געדינט אונ דר פסוק זאגט [עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל] אלא איר האבן געלערנט ווען איינר וויל מרצה זיין דעם דער דא צערנט זאל ער דעם חטא קליין מאכן ניט גרויס אונ קעגן דען חוטא זאל ער מאכן גרויס מאכן. ווי דר פסוק זאגט משה הט גירעט צו ישראל [אתם חטאתם חטאה גדולה] אונ משה לאזט ניט הקב"ה ביז ער האט מוסר נפשו געוועזן לאיתה. וויא ער זאגט [אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך] אונ הקב"ה הט זיך מוחל געוועזן, ווי דר פסוק זאגט [וינחם יי על הרעה], אונ נח הט ניט אזוא געטאן ער האט נאר געזעהן ער זאל ניצול ווערן אונ האט לאזן שטיין דען עולם. אונ אלע צייט ווען דער [מדת הדין] איז אויף דעם עולם זאגט דר [רוח הקודש] ווי דש זאל ניט זיין אויף דעם עולם איינר וויא משה איז געוועזן, דרום שטייט [ויזכור ימי עולם משה עמו איה המעלם]. [רבי יצחק] זאגט ווען גלייך נח איז איין צדיק געוועזן איז דאך ניט ראוי געוועזן דש הקב"ה זאל אלין זיין דעם עולם פון זיינט וועגן, דען משה הט ניט אן געהאנגן אן זיין זכות נייערט אין זכות אבות ער זאגט [זכור לאברהם ליצחק וגו']. אבר נח האט ניט געהאט אן וועמן אן צו הענגן זיי זאלן ניצול ווערן: זאגט רבי אלעזר דאך הט ער זאלן תיכף מקריב זיין דש קרבן וויא ער האט נאך דעם מבול מקריב געוועזן וואלט הקב"ה פארט מוחל געוועזן. זאגט ר' יהודא די רשעים הבן אלע דר טאג צארנט הקב"ה זאל ער איין קרבן מקריב זיין, אלא נח הט זיך געפארכטן דש ניט זאל איהם בטרעפן דר טויט ווייל די רשעים הבן אלע טאג הקב"ה דר צארנט: רבי יוסי וואר געוואכט בייא ר"ש בן יוחאי, איין מאל פרעגט ער צו ר"ש ווארום האט הקב"ה פאר צעכט אלי [בהמות חיות עופות] מיט דיא דור המבול ווען די לייט האבן

גלייך

גלייך גיענדיגט וואס האבן דיא אנדערי בריות חוטא געוועזן, ענטפֿרט ער עס שטייט [כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ] זייא האבן אויך אלע פֿאר דארבן איר וועג אונ האבן מזנה געוועזן איין מין מיט איין אנדרי מין. רבי פנחס זאגט עס איז איין משל צו איין מלך דר הט געמאכט זיין זון חתונה מיט זיין ווייב, דער נאך וואר דר מלך צערנן אויף זיין זון אונ ברענגט אים אום. דער נאך וויא ער זעהט דער זון איז געשטארבן, גייט ער אויף דיא חתונה אונ צו ברעכט אלי כלים אונ צו רייסט אלי קליידער, אונ שפראך איך האב דאס אלץ געמאכט פֿון כבוד מיין זון וועגן אונ היינט איז ער טוט זאלין דיא כלים אויך דא ניט זיין. אזו אויך ווייל די לייט זיינן אוועק געקומן האט אלץ וואס פֿון אירעט וועגן איז בשאפֿן געווארן אויך אוועק קומען מוזן: קום אונ זעה די רשעים האבן געמאכט אז אלי [בעלי חי בהמות חיות עופות] האבן אויך פֿאר דארבן מירי וועג אונ האבן וועלן לייקענען אן [מעשה בראשית] שפראך הקב"ה איר וועלט לייקענען איין ווערק איך וויל מייער רצון טאן [ומחיתי את כל היקום] איך וויל דען עולם חרוב זיין אים באים וויא ער איז געוועזן דער פֿאר מייטן אים, ווייטער וויל איך אנדערי בריות בשאפֿן ווי זיי קענן צו זיין:

כִּי לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה אָנֹכִי מַמְטִיר עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וואָרום פֿערציג טעג, אזא צו שלאגן די רשעים וויא מלקות דא שטייט אין [דברים כ"ה ג] ארבעים יַכֶּנּוּ אונ כנגד פֿיר צייטן ווען דאס דר מענטש איז דר פֿון בשאפֿן געווארן מיטלייכי זייט איז פֿון צעהן [ומחיתי את כל היקום] אין דיא פֿערציג טעג: זאגט רבי חייא דער עולם איז געוועזן אין מריאקייט זינט אדם הראשון האט חוטא געוועזן, ביז נח איז געקומן אונ האט מקריב געוועזן זיין קרבן איז דער עולם ווידר מיושב געווארן. זאגט רבי יוסי דר עולם איז ניט מיושב געוועזן אונ איז ניט אויס געגאנגן פֿון דיא [זוהמת הנחש] ביז ישראל זיינן געשטאנען [על הר סיני] אונ האבן זיך בגריפֿן אן דעם עץ החיים, דען איז דר עולם רעכט מיושב געווארן. אונ ווען ישראל העטן ניט [חוטא בעגל] געוועזן ווערן זי נימער געשטארבן, דען דיא זוהמא פֿון דער נחש איז פֿון זיא בטל געווארן, אונ אז זי האבן חוטא בעגל געוועזן אזו זיינן די לוחות צו בראכן געווארן דאס דא דרויף איז געוועזן פֿרייא פֿון דער נחש אונ פֿון אלעם פֿון [מיתה אונ מלכיות]. אונ זייא האבן חוטא געוועזן אונ דיא לוחות זיינן אויף געשטאנדן אונ האבן אום געבראכט אלי רשעים וואס האבן חוטא געוועזן אזו האט זיך דר וועקט דיא [נחש הרעה] אונ איז אלץ פֿאר זיא געגאנגן אונ האט דאך ניט קענן אן זי שולט זיין דרום ווייל זיי זיינן אן געגורט געגאנגן מיט אירע כלי זיין פֿון [שמות הקדושים] וואס זייא האבן מקבל געוועזן [בהר סיני] האט זיא ניט געקענט אן זייא שולט זיין. אונ אז משה האט געזאגט אין [שמות ל"ג] וְעַתָּה הוֹרֵד עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ האבן זייא אב געטאן דיא [אתנה] אזו איז ווידר רשות געגעבן געווארן אן זיא שולט זיין. דרום שטייט [ויתנצלו בני ישראל את עדים] עס איז ווארן אוועק גנומן איר צירונג דורך ק"ח רבוא [מלאכי חבלה] אזו איז דיא נחש ווידר אויף זייא גקומן: זאגט רבי חייא נח איז דאך איין צדיק געוועזן וואָרום האט ער דען ניט מבטל דיא מיתה געוועזן פֿון עולם. זאגט רבי יוסי דרום ווייל דיא זוהמא פֿון דער נחש האט ניט אויף געהערט פֿון עולם אונ אויך זייא האבן קיין מזונה געהאט מן הקב"ה, אונ האבן זיך בהעפֿט אן דיא [קליפות חיצונות] אונ אויך ער האט דיא נחש ווידער גלוגין [על העולם] דאס ער איז שיכור געוועזן [וישכ' ויתגל בתוך אהלה] [וויא דיא מקובלים וואלן ווייסן דעם סוד פֿון דעם יין וואס ער האט געטרונקן] [זהר שם ע"רי"ז רי"ט] אונ אויך האבן זייא דר נאך מצר גיענדיגט אונ האבן אויף זיא גלוגין דעם יצר הרע וויא צום ערשטן, אונ דיא תורה די עץ חיים איז ניט געוועזן בעולם, וויא זייא אזו גייען זעהן זייא איין [יהודי] קומט צו זייא, פֿרעגן זייא אים ווער ביסטו, זאגט ער איך בין איין [שליח אמונה] איך וואון אין (כפר דרחאין) אונ עס איצונד קעגן (סוכות) ווען איר האבן דיא פֿיר (מינים שבלולב) בין איך געגאנגן אייערט וועגן צו ברענגן דיא פֿיר מינים, וויא זייא אזו גיין שפראך דר יהודי דיא פֿיר (מינים שבלולב) דיא קומן צו בעטן הקב"ה פֿון וועגן וואסר, וואָרום נעמט מן זיא דווקא אן (סוכות) אונ ניט איין אנדערט מאל, שפראכן זיא צו אים איך האב דאך דיא רבנן טון געזאגט, אבר ווען דוא ווייסט וואס נייאס זאג אויס (כלומר איין דבר חדש), שפראך ער דאס וואָרט וואו איר דארטן וואונן איז איין קליין מקום אונ אלע דיא וואונען דריכן זיינען עוסק בתורה אונ האבן ביינא זיך (רבי יצחק בר' יוסי) ער זאגט אונז אלע מאל (חידושי תורה) האט ער געזאגט דרום נעמען ישראל די פֿיר מינים אן סוכות, צו ווייזן דאס איר האבן מנצח בדין געוועזן אן (יום כפור) דס מיר זאלן שולט זיין איבער דיא אומות עכו"ם האבן עס דען אן יום טוב ווערן אלי שבעים פרים די מזונה זיינען אויף שבעים אומות געבענטשט דורך ישראל דאס דעסט וועגן הט מען מקריב געוועזן זיבציג פרים אונ די אומות עכו"ם הייסן (מים הזדונים) אונ כדי דאס ישראל זאלן אויף זייא שולט זיין נעמט מען דיא פֿיר מינים פֿון לולב ארבה צו זיין הקב"ה מיט זיא שולט צו זיין אויף זייא, מיט דעם סוד פֿון (שם הקדוש) דאס רמז איז אויף די פֿיר מינים אונ צו דער וועקן אויף אונז דיא (מים קדושים מים חיים) צו גיסן אויף דעם מזבח. דרום איז דען מאל געוועזן (ניסוך המים) ווייטר זאגט ער סודות פֿון (ר"ה י"כ סוכות) עס שטייט קלת דר פֿון זקאן פ' כלבים: שפראך (ר' חייא ור' יוסי) הקב"ה האט אן געברייט פֿאר אונז דעם וועג וואס צו דיא לייט דיא (עוסק בתורה) זיינען: ר' יוסי לייענט אויף אים (וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך) וויא זייא ווייטר קומן אין פֿעלד זעהן זייא זיך, שפראך דער יהודי וואָרום שטייט (וה' המטיר על סדום) שטייט בייא סדום דער (שם הוי"ה) אונ בייא דור המבול שטייט אלן דער שם (אלהים) אונ ניט (ה') אלא וואו עס שטייט (וה') איז טייטש ער אונ זיין (ב"ד), אונ וואו אלהים שטייט אליין איז טייטש דאס ב"ד אליין, בייא סדום האט זיך דער דין דר וועקט ניט פֿאר לענדר גאר דען עולם צו זיין, האט זיך הקב"ה מיט זיי געמישט דס עס זאל רחמים זיין בייא דעם דין, אבר בייא דעם מבול איז דר גאנצר עולם פֿאר דארבן געווארן איז נאר איבר געבליבן הקב"ה אליין. אויב נח מיט די איבריגן זיינען ניצול געווארן זיינען זי פֿאר האלן געוועזן פֿון די אויגן אין דר תיבה אבר ווייטר ווס איז געוועזן בעולם איז אלץ פֿאר דארבן געווארין דרום שטייט אלהים אליין. אונ אז אלץ איז אוועק געקומן איז דר רוגז געשטילט געווארין, אונ שטייט [ויזכור אלהים את נח ואת כל החיה וגו'] אונ דרום ווייל

ווייל הקב"ה איז אויך פֿאַר הוילן אונ איז אויך [ומגלה מכח זיין ב"ד] אונ ער איז פֿאַר באָרגן אין דעם מקום וואו אלע [ברכות] ארויס קומט, דרום אלע זאַכין פֿון מענטשן דאָס פֿאַר הוילן זיינן רואין דורך ברכות, אונ וואָס אָפֿין איז דאָ איז דאָס [מקום ב"ד כ"נט] דרום קען איין עין הרע דרויף קומן. ווייטר רבי יוסי אויף דיזא סודות וואָס דר האָט דאָרטן געזאגט, שפּראַך ער וואויל איז דאָס דור דאָס ר' שמעון איז צווישן זיי דאָ דורך זיין זכות שיקט הקב"ה אונז זעלכי גרויסע בערג [כזוואר אנשים חשובים] דיזא סודות זיינן מגלה. וואויל צו ישראל אז הקב"ה האָט זי געגעבן דיזא [תורה הקדושה] אונ די עוסק זיינן דרינען יום ולילה: קום אונ זיך ווען ניט נח העט פֿאַר באָרגין געזעסין בתיבה העט ער ניט ניצול געוואָרן. וויא זיא קומן פֿאַר ר"ש אונ זאָגן אים דאָס שפּראַך ער בוודאי האָט ער רעכט געזאגט:

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו. רבי חייא הויבט אן [אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום יי] וויא גאַר זיינן דיזא [בני אדם] פֿון שטאָפּטי הערצר פֿאַר שטאָפּטי אויגן דאָס זיי זיינן זיך ניט משגיח צו וויסן דעם כבוד פֿון אירן הערן הקב"ה, אז דער פסוק זאגט [הלא את השמים ואת הארץ אני מלא] דאָס גאָטס כבוד איז פֿון דיא הימל אונ ערד וויא ווילן זיא זיך פֿאַר באָרגין פֿאַר אים מיט אירי עבירות, אונ זאָגן [מי רואני מי יודעני] דאָס קיינר ניקט זעכט אונ ווייסט ניקט אונ שטייט אין [ישעיה כ"ט] והיה במחשך מעשיהם וואו ווילן זיא זיך פֿאַר באָרגן פֿאַר אים. דאָס איז איין משל צו איין מלך דער בויט איין פּאַלאַסט אונ מאַכט אונטר דר ערד פֿאַר באָרגני הייזר אונ געוועלבן, עס שטייט אן איין לייט ווערין זיא מורדים ווידר דעם מלך, דאָ קומט דער מלך מיט זיין חייל איבר זייא אונ זייא פֿאַר באָרגין זיך אין די הייזר אונ דיא געוועלבן דיא פֿאַר באָרגן זיינן. דאָ שפּראַך דר מלך איך האָב דאָס אלס געמאַכט אונ איר ווילט אייך דרינן פֿאַר באָרגין פֿאַר מיר. אזוא אויך הקב"ה זאגט איך האָב בשאַפֿן דאָס ליכט אונ דעם חושך אונ אלע פֿאַר באָרגנס וויא קענט איר אייך פֿאַר באָרגן פֿאַר מיר, דרום שטייט [אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו] ווען איין מענטש איז חוטא פֿאַר הקב"ה אין דיא פֿאַר באָרגנס איז אים הקב"ה מפרסם. אונ ווער זיך קומט מטהר צו זיין צו בהעפֿטן אין דיא קדושה. דאָ פֿאַר באָרגט אים הקב"ה ווען דר [מדת הדין] געוועלטיגט דאָס ער זאל אן אים ניט קענן שולט זיין [ביום אף יי], ווען ער אים זאלט זעהן האָט ער מאַכט מחבל צו זיין: דרום האָט רבי שמעון געזאגט איטליכר מענטש דער דאָ האָט איין [רע עין] דאָ רואט אויף אים דאָס [עין רע] פֿון דעם משחית ומחבל. דרום זאל איין מענטש זיך היטן אונ זאל זיך ניט מקרב זיין צו אים דאָס ער זאל ניט געשעדיגט ווערין, אכן שכן דאָס מן זאל זיך פֿאַר באָרגן פֿאַר דעם שטן מלאך המות ווען ער רשות האָט צו שעדיגן: דרום שטייט ביי בלעם [נאום הגבר שתום העין] ער הט איין עין הרע געהאַט וואו ער האָט געזעהן דרויף האָט ער גלוגן אויף אים דט רוח פֿון [משחית ומחבל] דרום האָט ער וועלן זעהן אויף ישראל מיט זיין רע עין מכלה זייא צו זיין: דרום שטייט ביי בלעם [וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו] ער האָט אויף גריכט זיין אויג, אונ דרום אנדרי האָט ער אראָפּ גנידרט די ישראל אן צו זעהן מיט זיין עין הרע, דאָ האָט ער געזעהן דיזא שכינה וואָר זייא צו דעקן אונ רואט אויף זייא ווי איין מוטר הויארט אויף אירי קינדר אונ דעקט זייא צו מיט אירי פֿליגל: וואָרום זיינן זיא אונטר דיא שכינה י"ב שבטים וויא די מרכבה עליונה איז, דרום שטייט [כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו] ער זאך דיא שכינה הויארט אויף זייא דרום זאגט דר פסוק [ותהי עליו רוח אלהים] ניט מיין דאָס וואָרט [עליו] איז טייטש אויף בלעם, נייערט עס גייט אויף דיא ישראל וואָר דר [רוח אלהים] דאָ זאך ער דס ער קאָן זי ניקט שאַן, דרום אויך הט הש"י אויך נח גלאָזט פֿאַר באָרגין פֿאַר דעם שטן זיין עין הרע זאל אויף אים ניט שולט זיין, אז ער האָט געזעהן דאָס דר [מלאך המות] קומט צום וואַסר דאָ וואָר ער אריין גנאַנגן אין דר תיבה וואָר זיך דרינן פֿאַר באָרגן י"ב חדשים דען אזו איז דער דין פֿון דיא רשעים אין גיהנם י"ב חדשים:

וימח את כל היקום אשר על פני האדמה. ר' אבא זאגט דר פסוק ווייזט אונז דאָס הקב"ה האָט מעבי' געוועזן צום ערשטן אלי מזלים של מעלה, דען ווען הקב"ה וויל בלאגן איין אומה דאָ איז ער צום ערשטן מעבי' דען מזל פֿון דר אומה אובן דער נאך פֿאַלט זיין אומה אונטן וויא דער פסוק זאגט [יפקוד יי על צבא המרום במרום] צום ערשטן אין הימל, אונ דר נאך [על מלכי האדמה באדמה] זיין אומה אויף דער ערד, אונ וויא איז הקב"ה דעם [מזל מעבי'] ער איז אים מעביר אין פֿייער פֿון הקב"ה וויא עס שטייט [כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא] דס פֿייער פֿאַר ברענט אנדרי פֿייער דרום שטייט [וימח את כל היקום] וואָס איבר זיא זיינן מזלים [אשר על פני האדמה] אונ דר נאך [מאדם ועד בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ] דס זיינן דיא אונטרשטי:

[וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ]. רבי אבא הויבט אן [רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך] וויא צו דיא רשעים דיא דאָ זיינן חוטא אונ דר צערנן אירן הערן אלי טאָג, אונ מיט אירע חטאים זיינן זייא דוחה דיא שכינה פֿון דעם עולם, דרום שטייט [ותרם מעל הארץ] גייט אויף דער שכינה וואָס זיא טוט זיך אב אונ דר הייבט זיך פֿון דר ערד. דעסט מאָל איז דער [מדת הדין] אונ קליפות שולט, ביז דיא רשעים זיינן אוועק גקומן דאָ קומט דיא שכינה ווידר אויף איר אורט: דאָ פֿרעגט רבי יוסי אין א"י זיינן דאָך אוועק גקומן אלי רשעים אין מבול וואָרום איז די שכינה ניט ווידער גקומן אויף איר אורט ווי צום ערשטן. דאָ ענטפֿערט רבי אבא עס זיינען ניט דרינן געוועזן קיין צדיקים, דען וואו צדיקים זיינן דאָ רואט דיא שכינה אפֿילו אין [חוצה לארץ] אכן שכן אין [א"י] אונ פֿון דיא עבירות די דאָ דוחה זיינן די שכינה ווער [מוציא זרע לבטלה] איז. אונ דעסט וועגן איז ער ניט זוכה צו זעהן [פני השכינה] אונ ניט צו קומן אין זיין פּלאַץ דרום שטייט ביי דיא דור המבול [וימחו] זייא זיינען פֿון אלים אב געמעקט געוואָרן. קום אונ זעה ווען הקב"ה ווערט מחיה מתים זיין אלי מתים דיזא זיינן אין אלע פֿרעמדי לענדר, ווערט זיא הקב"ה בשאַפֿן איין נייען גוף וויא עס קער צו זיין, דען איין ביינדל בלייבט

אבר אין דר ערד עס ווערט זיין אז איין ווייטר טייל אדר היבן אין איין טייל דאס מאכטן דאס טייל אויף גיין, און דורך דעם ביינדל ווערט גבויט ווערן דער גאנצער גוף. אבר דיא נשמה ווערט הקב"ה קיינם געבן נייערט אין ארץ ישראל, אז דער פסוק זאגט אין [יחזקאל ל"ז] [בפתחי את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמתכם] דאס זייא ווערן זיך וועלגערן אונטר דער ערדן, דר נאך שטייט [ונתתי רוחי בכם וחייתם] מיך ווייל דארטן געבן אין אייך איין רוח ווערט איר דארטן לעבעדיג ווערן, אויס גינומן דיא דור המבול דיא האבן זיך שטארק משמא גיוועזן אויף דיא ארץ, שטייט אויף זייא [וימחו מן הארץ] די זיינן אפ גימעקט גיווארן פון דר ערד דס דער פסוק זאגט [ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ] מיינט ער דאס [ארץ החיים לעולם הבא] זיינן זייא צו גאנגן פון דר ארץ, אבר זיי ווערן אויף שטיין צום דין פר דעם משפט אז דער פסוק זאגט [דניאל י"ב] וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם
וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם׃

וַיִּזְכֹּר אלהים אֶת נֹחַ. [רבי אליעזר] זאגט ווען דר דין שולט איז אויף דעם עולם קער דער מענטש ניט לאזן גדיינקן זיין נאמן פר הקב"ה אויבן. דען ווען מען נים מעכלט דר מאכן מיט זיין נאמן אזו וועלט דער [מדת הדין מקטרג] זיין אויף אים צו גידיינקן זיינע עבירות נאך צו זוכן וואס ער זיין טאג גיטאן האט. איר לערנן עס פון דר [שונמית] דר פסוק זאגט אין [מלכים ב] וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע שׁוּנֵם דען טאג איז גוועזן [ראש השנה] דאס הקב"ה איז [דן] די וועלט, שפראך צו איר [אלישע היש לדבר לך אל המלך] דאס מיינט ער הקב"ה ווערט דעמס מאל גרופן [המלך הקדוש המלך המשפט] אויב דו ווילשט עס וואס וויל איך פון דיינט וועגן בעטן זונדרליך. דא שפראך זי [בתוך עמי אנכי יושבת] איך בגער ניט מען זאל איך אויבן אליין גידיינקן דא מען זאל ניט זונדערלך אויף איר משגיח זיין למעלה, נייערט איך וויל זיין צווישן איין פאלק, ווער זיך בריינגט אריין צווישן כלל פון ישראל דער ווערט ניט אליין גידומפט אויבן [לרעה], דרום זאגט זיא [בתוך עמי], דרום ווייל אויך דער [מדת הדין] איז שוין מוסק גיוועזן שטייט [ויזכור אלהים את נח] דען גידיינקט הקב"ה דען נאמן פון נח:

רַבִּי חִזְקִיָּה גינג אונטר וועגן פון קפוטקיא נאך לוד. בגעגנט אים ר' יוסי שפראך ער צו אים זיך פר וואונדר איך אויף דיר דס דוא ביסט אליין, און איר האבן יוא גילערנט דאס איין מענש זאל ניט אליין גיין אונטר וועגן. שפראך רבי חזקיה איין יונג גייט מיט איר ער קומט מיר נאך, שפראך ער אויף דעם בין איך מער מתמיה ווי גייסט דוא מיט איינם דר דא ניט קאן מיט דיר [עוסק בתורה] זיין אונטר וועגן: און איר האבן גלערנט ווער עס גייט אונטר וועגן און איז ניט [עוסק בדברי תורה] קומט צו די סכנה, ענטפערט ער אים דאס איז גוויס וואר. אין דעם קאם דר יונג צו גיין, שפראך רבי יוסי צו אים איין קינד פון וועלכן מקום ביסטו. דא שפראך ער איך בין פון לוד און האב גיהערט דס דר מאן איז איין גרוסר [תלמיד חכם] און גייט אהין אזוא האב איך מיך אן גיברייט צו זיין דינסט און מיט אים צו גיין. שפראך [ר' יוסא] איין קינד קענסטו דוא וואס לערנן, שפראך ער איך קאן וואס איך גיבייכט ווען איין פאטר האט מיך גילערנט [פרשת קרבנות] און ווען ער האט גילערנט מיט איין עלטערן ברודר האב איך מיך צו גיהערט, דא שפראך [ר' יוסא] איין קינד זאג מיר וואס דוא האסט גילערנט. [פתח] הייב ער אן [ויבן נח מזבח ליי ויקח מכל הבהמה הטהורה] דס איז דר מזבח וואס אדם הראשון האט דרויף מקריב גיוועזן. וואָרום האט נח מקריב גיוועזן איין עולה. איין עולה קומט נאך אויף הרהור הלב ווען איין מענש האט חוטא גוועזן מיט זיין מחשבה, אזא נח האט גטראכט און האט גשפראכין הקב"ה האט גוזר דין אויף דעם עולם גוועזן און איך האט ער מציל גוועזן. פלייכט איז איין זכות אויס און האב שון מער קיין זכות ניט [ויבן נח מזבח ליי] און בויאט דאס מזבח וואס אדם האט דרויף מקריב גוועזן: וואָרום שטייט דען (ויבן) איז משמע ער האט נייא גבויאט, אזא דאס מזבח וואס אדם האט מתקן גוועזן האבן די (דורות הרשעים מקלקל) גוועזן האט ער אווין ווידר מתקן זיין [דס איז איין סוד און ווייטר פין מער סודות וואס דס קינד האט מגלה גוועזן], דא קאם [ר' יוסא] און האט גקושט אים און שפראך אזו פיל גוטס איז אונטר דיר און איך האב עס ניט גוויסט. ער שפראך איך וויל איין וועג ניט גיין מיטנאנדר און וויל מיט דיר גיין, דען דר וועג איז מיט דר שכינה אן גבריים פר אונז דר נעם דס קינד אן זיין האנט און גייט. ער שפראך זאג מיר נאך וואס דיין פאטר האט גיזאגט, הייב דס קינד אן מגלה צו זיין גרויסע סודות אין פסוק שטייט [ישקני מנשיקות פיהו] דר נאך שפראך ר' יוסא צו דעם קינד ווי איז דיין נאמן, ער שפראך אבא איז איין נאמן. ער שפראך ר' יוסא אבא איז טייטש איין פאטר זאלסטו זיין אין דר הנאה פון אין לאנגי יאר, ער זאגט אויף אים אין (משלי כ"ג)
יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ׃

וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה הקב"ה האט זייא גבענשט דאס פון איצונד אן אונ ווייטר זאלן זייא האבן דאס גשטאלט פון איין מענשן. זעה נום ערשטן האט הקב"ה [אדם הראשון] אין גשטאלט און אין פארים פון הקב"ה בשאפן, דעסט אל אלע בשעפניש אויף דער וועלט ווען זיא האבן דיא אויגן אויף גהויבן און האבן גזעהן דאס הייליגי גשטאלט [בדמות של מעלה] זיינן אלי וואָרן פר וואגלט און האבן זיך גפארכטן פר אים. און אז זיא האבן חוטא גוועזן איז דער גשטאלט פר ענדרט גוואָרין און זיין ניאר גוועזן [בצלם אלהים] אזו האבן זיי זיך גפארכטן פר אלי בשעפניש, ווען דער מענש ניט חוטא איז און ניט עובר דיא תורה דא איז זיין [צורה] ניט פאר ענדרט גוואָרן פון דעם [צלם אלהים], און אלי בריות אין עולם פארכטן זיך פר אים. און ווען ער חוטא איז דא איז ער ניאר אין [צלם אלהים] זיינן אויף אים שולט אלי בריות און [חיות רעות] און דרום ווייל איצונד נאך דעם מבול דער עולם איז ווידר במנייט גוואָרן, האט זייא הקב"ה ווידר גבענשט און האט זיא ווידר דיא שליטה גגעבן איבר אלי בריות, דער פסוק זאגט [וכל דגי הים בידכם נתנו] דיא פיש אין וואסר אכן שבן אנדרי בריות האט איז אין אירי הענט גגעבן גוואָרן:

וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם. רבי יהודה ור' יוסי איינר זאג

אויס

ווייל דען ג"ע איז דר וויין, שטאַרק פֿאַר טריבן געוואָרן האָט
אים נח דאָס געפֿלאַנצט. איינער זאָגט ער האָט אים דאָס
געפֿונען האָט ער אים אויס גריסן און ווידר געפֿלאַנצט אין
דעם טאָג האָט ער אויך געווען בליט, און ענבים האָט ער
אויס גדרוקט און האָט אים גטרונקן און וואַר שיכור. רבי
שמעון זאָגט גרויסע סודות וואָס דער כרם איז געווען דאָס
איז אויך איין סוד פֿון דעם [גפֿן וואָס אדם הראשון] איז
דראַן נכשל געוואָרן אויך דיא בני אהרן דאָס זייא זיינן אריין
גגאַנגן אין קאָן עס ניט שרייבן:

פתח ער הוב אָן און זאָגט כִּי פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי
תָמִיד וויא וואָל דיא זינד גהיט זיין מיט זינד פֿאַר הקב"ה,
דען דער נאָך אַז דער מענש האָט חוטא געווען ווערט זיין
עבירה אָן גצייכנט [איצה] און ווערט ניט אָפּ גמעקט
ניוואָרט מיט כח פֿון גרויסע תשובה. וויא דער פסוק זאָגט
[ירמיה ב] כִּי אִם תְּכַבְּסִי בַּנֶּתֶר וְתַרְבִּי לָךְ בֹּרִית וְגוֹמֵר קומט
און זיך אַז דער מענש זינדיגט פֿאַר הקב"ה איין מאָל
מאַכט ער [איצה] איין רוטן, און אַז ער ווידער זינדיגט
ווערט דער צייכן נאָך מער גשטאַרקט ווען ער דאָס דריטע
מאָל זינדיגט צו שפּרייט זיך דער פֿלעק פֿון איין זייט צום
דער אַנדערי. דען שטייט [נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי] דוד המלך אַז
ער האָט חוטא געווען פֿאַר הקב"ה מיט [בַּת שֶׁבַע] האָט ער
גדאַכט און גלערנט דאָס דער צייכן פֿון דעם חטא ווערט
שטיין לעולם, וואָס שטייט אין [שמואל ב י"ב] גַּם ה' הֶעֱבִיר
חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת איך וויל מעביר זיין דעם צייכן פֿאַר אים
און וויל אים אָפּ מעקן, זאָגט רבי און איר מיינט דאָך גלערנט
דאָס [בת שבע] איז ראוי געווען צו [דוד מיום שנבראת עולם]
נאָר וואָרום האָט הקב"ה זייא גגעבן פֿאַר נאָר אוריה פֿאַר
דוד. שפּראַך ער אַזוי איז דער סדר פֿון הקב"ה, ווען גלייך
איין ווייב איז אָן גבריידט צו אים דאָס זאָל זיין צו איינן קאָן
זיך איינער מקדים זיין און נעמט זי פֿאַר אים, און ווען דר
זמן קומט דאָס ער זאָל זיין בת זוג נעמן, אַזוי ער שטאַרבן
און ווערט נדחה פֿאַר יענעם דז יענער אַזוי זיין [בת זוג] נעמן
און דאָס איז שווער פֿאַר הקב"ה דעם מעבר פֿון עולם צו
זיין פֿאַר זיין צייט פֿון וועגן יענער זאָל זיין בת זוג נעמן, און
דאָס איז דר טעם דס [ארץ כנען] איז פֿאַר גיגעבן געוואָרן
צו כנען פֿאַר ישראל איז אַלץ איין הייליקייט צו דיא מקובלים,
קומט און זעה דוד ווען גלייך ער האָט מודה געווען אויף זיין
חטא און האָט תשובה געטאָן איז פֿאָרט ניט אָפּ געטאָן געווען
זיין הארץ און זיין רצון פֿון זיינע עבירות וואָס ער האָט
גזינדיגט און פֿון דעם חטא בת שבע, דען ער האָט
זיך מורא אַזן גפֿאָרכטן דרויף פֿילייכט ווערט איין חטא
גורם זיין און ווערט אויף אים מקטרג בשעת הסכנה זיין,
און דרום זיינן זייא ניט פֿאַר געסן געוואָרן פֿון אים אום
זיין ווילן:

ד"א [כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד] זאָגט ער
אויף דעם חסרון הלבנה דאָס איז גקלענערט געוואָרן
[ביום הרביעי] און דוד האָט זיא געוואָלט מתקן זיין מיט
זיינע שירות און איז ניט מתוקן געוואָרן [בטהרתה] ביז
שלמה איז גקומען איז זיא רעכט לייכט געוואָרן און דער
עולם איז מבוסם ומתוקן געוואָרן. דרום זיינען ישראל געזעסן
פֿאַר זיכערט [מלכים א ד] וַיֵּשְׁבוּ אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ
אָבער דאָס אַלץ [וחטאתי נגדי תמיד] און ווערט ניט אויף
געהערט ווערן פֿון עולם דאָס דער רעכטער תיקון זאָל זיין ביז
משיח ווערט קומן, דען ווערט מקוים ווערן וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה
אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ ווערט דער מיעוט הירח רעכט מתוקן
בלייבן:

הוא הָיָה גִבּוֹר צַיִד לִפְנֵי ה' דר נמרוד איז געווען איין שטאַרקר
מאַן, דרום וויל ער האָט אָן געטאָן דס קלייד וואָס הקב"ה
האָט אָן געטאָן אדם הראשון דער דורך האָט ער קענען
פֿאַנגן דיא בשעפֿניש, און דורך דעם קלייד האָט ער דיא
לייט באַרעט צו דער [עבודה זרה] און דורך דעם קלייד האָט
ער גוויזן און געוועלטיגט אויבער אַלי לייט און אַלע בשעפֿניש.
און דורך דעם קלייד האָט ער אַלץ בצוואונגן און דרום האָט
ער גהייסן נמרוד. ער האָט מורד געווען און האָט ווידער
גשפּעניגט ווידער הקב"ה און דיא עליונים און ווידר די
אונטערשטי, ער זאָגט ער ווער דער געוועלטיגער איבר דיא
וועלט. ער טוט דיא לייט כריזן ביז זייא זאָגן אָפּ גקערט
פֿון דיא דינסט הקב"ה צו דער [עבודה זרה]. זאָגט רבי
שמעון אין דיא קליידער ווייזן דיא מלאכים גרויסע סודות:

רבי [חייא ורבי יוסי] גייען אונטער וועגן שפּראַך רבי יוסי
צו רבי חייא איר. וועלן מיר היבן אין דער תורה אחדט
צו זיין, הוב אָן רבי יוסי עס שטייט (כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ
בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ) הקב"ה גינג מיט דיא ישראל אין דער
מדבר. וויא דער פסוק זאָגט [צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ
פְּעָמָיו] ווען ער פֿרום איז צו העלפֿן און בשיצן אים אונטער
וועגן פֿאַר אַלין בייזן דרום קער זיך דער מענש האַלטן
ריין און הייליג, וויא עס שטייט וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וואָרום
שטייט [קדוש] לשון יחיד זאָלט שטיין [קדושים] אַזאַ עס גייט
אויף די אבֿרים פֿון מענטשן, זיין גוף זאָל קדוש זיין הייליג
דאָס דיא קדושה זאָל קענן דרינן רוען דורך וואָס, דרום
זאָגט דער פסוק [וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר] וואָס איז טייטש
דבר אַזאַ דבר מויל איין דיבור זיך צו היטן און הייליגן
מיט זיין מויל קיין [ניבול פה מודר לשון הרע לצנות] זאָלט
ער דען מויל ניט משמא צו זיין דען גייט דיא שכינה פֿון
אים אַוועק. דרום שטייט [ושב מאחריך] ווען דר מענש זיין
גוף און מויל ניט הייליגט זיין דיבור און איז חוטא מיט זנות
און מיט דעם מויל דרום שטייט [ערות דבר] אַזוי רואָט קיין
קדושה ביי אים נאָר היטן אים פֿון אַלע בייזן, דרום ווייל איר
גייען אונטער וועגן וועלן איר אויך [עוסק בתורה] זיין דס דיא
תורה קריינט דעם מענטשן אויף זיין קאָפּ און די שכינה ווערט
ניט אָפּ גטאָן פֿון אים: הייב אָן רבי חייא (וַיֹּאמֶר ה' הֵן עַם
אֶחָד וגו') זיא האָבן גפֿונן איין אָרט פֿון די [דור האבון]
זיך אָפּ צו קערן פֿון הקב"ה אַזוי אורד צו זיין און האָבן
הנחה גהאַט אין איר ווערק אַליין. ווייל זייא זיינן געווען איין
פֿאָלק און איין שפּראַך אייניג דורך אנאַנדער, און האָבן גרעט לש"הק
דרום וואָס זי האָבן מיט דעם אויך גרעט צו מאַכן איר ווערק אַזוי
איז אַלץ פֿאָרט גגאַנגן. דאָ שפּראַך הקב"ה וויל זייא זי

חיין פסוק איט חיין האחרן חוג חיין וויןן חוג ריידן ןשון הקודט דען ווערן זיח חןט טחן וואט זי חין וויןן האבן נו טחן, חיך ווין זייח אבןבן זיין חיר ןשון חוג חיר [אדרגות עןיונות] האט זי הקב"ה אבןבן גוועזן חוג טפרייט זייח חין דר וועןט . כוח אה דחך זיי האבן עבודה זרה גדיכט וויין זי זיינן חייניג גוועזן [בןב אחד] חוג האבן גירעט ןשון הקודט האט קיין דין כיט חן זיח טוןט גוועזן ביז הקב"ה הט זי אבןבן גוועזן · איר חוג די חבֿרים די זיינן [בןב אחד] חוג זיינן [עוסק בתורה] בןשון הקודט אכן טכן דאט קאן דר אדת הדין כיט חן חוגז טוןט זיין · זאגט רבי יוסי פון הינן ןערנן איר דט [אחןוקת] האט קיין קיום וויין זיח גטייןט איט די ןבבות זיינן חוג ווען זי גןייך עבודה זרה האבן גדיכט ווען טןום איז [בןב אחד] איז קיין [אדת הדין] טוןט חן זייח · זאגט ר' חייח איר ןערנן פון די דאט חןט וועכט זיך חן דבור פון אעכטן, כאר חז הקב"ה הט זייז איר ןשון פר איטט (איד ויפן חותם אטם) זייכן זייח פר טפרייט גווארן, אבר ווען אטיח וועט קווען טטייט גטריבן [כי אז אהפוך אן עאים טפה ברורה ןקרוא כוןם בטם הי'] חוג טטייט [והיה י"י ןאןך ען כן האחרן ביום ההוא יהיה ה' אחד וטאו אחד:

וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׂפָה אֶחָת וגו' די דור הפֿןגה האבן אןע גירעט [ןשון הקודט דט די אןאכים פר טטייאן עז חוג האבן קיין אנדר ןשון גרעט, דרום טטייט [ועתה ןא יבנר אהם] דיח ווערן אןט קענן פוען זיין וואט זיח וויןן · העטן זיח גרעט אנגדר ןשון דאט דיח אןאכים זיך כיט אטגיח זייגען דרוון העטן זיח כיט קענן אןט פר ברעגגן וואט זיח וויןן דען [אעטה טדים] איז נאר איין חויגן בןיק פר דיח ןייט חוג כיט אער האבן זיח ווען דוחה זיין די קרוטה חוג אגבי' זיין נו טטארקין דיח טוואה דאט זיח האבן וואן גוואוטט חיטןיכר אאוגה חויך וואט ער איז גזעןט. האבן זיח דרום אןיח גוועזן איט דען [עי"ר ואג"דן] דאט זיח גבויט האבן, דאט איז איין גרוטר טוד וואט איר כוונה רעה איז גוועזן דען [וירד ה' ןראות] הקב"ה איז ארחפ גנידרט נו זעהן אירי אעטים אין דר טחן ווט איז אן גברייט גוועזן נו אירי אעטים דיח טוואה נו דער גרייטין חויף דען חורט דוקח, אז הקב"ה איז ארחפ גקוואן הט ער אבןבן גוועזן איר ןשון, דרום טטייט [אטר בנו בני האדם] ווי אדם האט אגביר גוועזן חוג גטטרקט דיח טוואה אזו האבן זיח חויך ווען חויף דען ארט דאט איז נו זיח טויגןיך גוועזן דר נו חוג דר כח פון דר טוואה האבן זיי גטטארקט חוג איז תוןה גוועזן ביז די [בני אפריקן] זיינן חוט אןרי' גגאנגן חוג האבן כיט ווען וואחרטן [ןקין היאין] זיינן זיח דארטן גפאןן [בכןן היאים] פון דיח קןיפה, דרום טטייט בייח [יחזקאן] ער האט גזעהן אין דר טחן זיח איז פון ביינר איז זיח גטטארקט גווארן אכח דען נןם וואט [כבוכד נצר] הט אהין גטטעןט, חוג איר כח איז דער נאך נו ברחכין גווארין אז דיח אתים זיינן חוף גטטאנן דארטין חוף אירי פים. חוג דר נןם איז נו ברחכין גווארין דען האבן אןי אוואת גוואוטט דאט עט איז קיין אנדרער גאט כיט פאר האנדן אז הקב"ה אןיין, חוג נאך אער אז [חנניה אישאן ועזריה] האבן דארטן [אקדט הטם] גוועזן דאט אןט איז אין איין טאג גיוועזן דרום טטייט [והקדישו את קדוט יעקב וגו']: [רבי חייח] הוב אן [והרטעים כים נגרט וגו'] גןייך אז דאט ים דא גייט אויט זייגנן תיקון חוג טטוראט חוג ברעגגט חויף חייטן איטט חוג ןיים חוג טיכוף. אזו זיינן אויך דיח רטעים דיח גייאן אויט איין תיקון חוג גייען חין קרואי וועגן · דען אןט וואט זיח ריידן חוג וואט דא גייט חוט אירן אוין ארויט איז חייטן טינוף חוג חום ווערדיג חוג איט איר טטות חוג [טפטות הןב] האבן זייח ווידר גטפעניגט קעגן הקב"ה חוג האבן זיך וועןן חויט ניהן אויט דען רטות פון הקב"ה נו געבן זיך אין רטות פון דיח קןיפות · וויח זיי קואן נו דר טאן חיזוי אנט דעקט גיווארן דאט חורט פון דער אאטןת הקןיפה זיח וויןין זיך דארטן בהעפטן הנאה נו האבין ןאטה חוג זאגן וואט זאן איר ארוף גיין ןאעןה דאט איר כיט קענן הנאה האבן דער פון חוג אירי כוונה רעה איז גרוטע סודות וואט זיח גאיינט האבן דאט אן כיט קאן טרייבן איטןיכן: [וירד י"י ןראות] דט איז אייגט פון דיח נעהן ירידות דאט דיח טכינה איז ארחפ גנידרט עט טטייט [וירד י"י] וויט דען הקב"ה כיט אובן דט ער דארף ארחפ נו כידרן נו זעהן [אןח ןראות] נו זעהן חויף זייח איט דען [אדת הדין] נום ערטטן חוף די [אדרגות עןיונים] דער נאך אן די אדרגות ןאטה, חוג וויין זיי האבן וועןן חויך פוגגן זיין ןאטה דרום איז דיח הטגחה גוועזן נום ערטטין ןאעןה · דרום טטייט [ןראות את העיר] נו ערטטן דער נאך [ואת האגדן אטר בנו בני האדם] זייח זיינן דיח קינדר פון אדם הראטון דער האט חויף אורד גוועזן אן זייגם הערן חוג האט גורם איתה גוועזן ןכן עוןם:

וַתְּהִי שָׂרָה עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד זאגט רבי חייח וויזו דעם וויח חויף דר נייט. טפראך נו איס רבי יוסי ווארום זי הט דאך דר נאך גהאט איין זרע קודט ינחק. טפראך רבי חייח דוח זעהטט חוג איך זעה וואט איך האב גהערט חויט דען אויל פון ר' טאעון דארוף ווין איך וויח חוף דער נייט דען דרום וויין טרה הט טפעט איין קינד גיהאט טטייט [ותאאר טרה אן אברהם בא נא אן טפחתי אוןי אבנה אאנה] חוג דרום טטייט די טעה נו הגר איר טפחה נו ירטנן חוג הט גיהאט איין זון פון אברהם, חוג ער הט גזאגט [ןו יטאעאן יחיה] חוג ווען גןייך הקב"ה הט איס אן גיזאגט חויף ינחק· האט ער זיך פארט אדבק גוועזן אן יטאעאן ביז הקב"ה הט איס געגטפרט [וןיטאעאן טאעתיך] דער נאך האט ער זיך [אןן] גוועזן חייער ינחק איז גקוואן ןעוןם. קום חוג זיך פיר הונדרט יאר איז גטטאנדן זיין אאוגה פון יטאעאן חוג האט גבעטן פר הקב"ה חוג זאגט, רבונו טן עוןם ווער זיך טוט בטניידן זאן קיין חןק האבן אן נאאן טפראך ער יואח, טפראך ער האט זיך דאך יטאעאן [אןן] גוועזן אפיןו נו דרייח נעהן יאר ווארום זאן ער קיין חןק אן דיר האבן וויח ינחק. טפראך הקב"ה ינחק האט זיך [אןן] גוועזן נו אכט טעג אז דיח רעכטי נייט חוג יטאעאן האט זיך כיט נו דיח רעכטי נייט [אןן] גוועזן· טפראך ער [אף ען פי כן] ווען ער זיך הט [אןן] גוועזן זאן ער דען קיין טכר האבן דרויף וויח חויף דער נייט אז יטאעאן איז גבארין גווארן חוג איז [כיאון גווארן] · וואט האט הקב"ה גטאן הט ער איס ארחיק גוועזן פון דעם דביקות טן אעןה חוג האט איס גגעבן זיין חןק ןאטה אין [ארן יטראן] וויין ער איז כיאון גווארן חוג

דיא [בני ישמעאל] ווערן שולט זיין אן ארץ ישראל [בחרבונו של בית המקדש] לאנגע צייט אזו וואל אז זיין בשניידן איז גווען נית בשלימות ווי עס דארף זיין. אונ דאס ווערט אויך האלטן דיא ישראל אז זיא ווערן נית קענן אין ארץ ישראל אריין קומן ביז דער זכות ווערט אויס זיין פון ישמעאל, דעמסט וואל ווערן בני ישמעאל דר וועקן איין מלחמה בעולם אונ דיא [בני אדום] ווערן זיך איין זאמלען אויף זייא אונ ווערן מיט זייא מלחמה האלטן [על הים ועל היבשה] אונ איין מלחמה נאנט בייא ירושלים אונ ווערן געוועלטיגן איינר איבר דעם אנדערן אונ [ארץ ישראל] ווערט נית זיין איבער געגעבן [בני אדום], דיא זעלביגי צייט ווערט זיך דר וועקן איין פאלק אסוף עולם אויף דער גרושער שטאט אונ ווערט מלחמה האלטן דרייא חדשים, אונ פיל פעלקר ווערן זיך אהין זאמלען אונ ווערן פאלן אין אירע הענט ביז [כל בני אדום] ווערן זיך איין זאמלען פון עק וועלט דען ווערט הקב"ה זיך דר וועקן אויף זיא, אז דער פסוק זאגט אין [ישעיה ל"ד] [כי זבח ליי בבצרה] דר נאך ווערט מקוים ווערן דס שטייט אין [איוב ל"ח] לֶאֱחוֹז בְּכַנְפוֹת הארץ וְיִנָּעֲרוּ רשעים מִמֶּנָּה

אונ דיא בני ישמעאל ווערט צו ברחכן ווערן איר כח של מעלה ביז קיין כח ווערט מעלה פון זייא נית איבר בלייבן פון אלע פעלקר נייערט דער כח פון ישראל אליין, אז דער פסוק זאגט [תהלים קכ"א] [יי צלך על יד ימינך] דרום דאס דער שם הקדוש איז בימין אונ דיא תורה איז אויך בימין אז דער פסוק זאגט [דברים ל"ג] מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ דענעמט הענגט אלס אן דעם ימין איבר דעם שמאל אונ ישראל זייען אויך אגוד ימין של הקב"ה. דרום ווערן זייא שולט זיין בעולם לעתיד לבוא ווי עס שטייט [הושיעה ימינך וענני]:

אלה תולדות נח. רבי יהודה זאגט הקב"ה האט גמאכט [ירושלים למעלה קעגן ירושלים למטה] אונ האט געשווארן דאס ער וויל נית אריין גיין אין [ירושלים של מעלה] ביז ישראל ווערן קומן [בירושלים של מטה] אז דער פסוק זאגט [בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר] אונ זיינן כיתות פון מלאכים אונ דיא שומרין היטן צדק זייא זיינן אריין צו גיין דיא [נפשות הצדיקים] אויף זיי הט דוד געלובט אונ גזאגט [פתחו לי שערי צדק אבוא בם אודה יה זה השער ליי צדיקים יבואו בו] אונ דעריבער זיינן [שומרים מלאכי השרת] אויף דיא מויערן אז דער פסוק זאגט [על חומותיך ירושלים] דס איז [ירושלים של מעלה הפקדתי שומרים] דאס זיינן די מלאכים אונ עס זיינן זיבן טויערן צו די נפשות הצדיקים אריין צו גיין ביז צום איר רעכט ארט נאך איר מעלה נאך. אונ אויף איטליכר פתח זיינן שומרים:

פתח הראשון דיא ערשטי טיר גייט דיא נשמה אין דער [מערת המכפלה] דס זי איז נאנט צום [גן עדן] אונ דארטן איז דער שומר אדם הראשון איז זי זוכה רופט ער אויס אונ זאגט רויאט אוס איין ארט. שלום איז דיין קומן. זי גייט ארויס אויס דער טיר אונ קומט אין די אנדרי טיר, דיא טיר איז [בשערי גן עדן] אונ געפינד דיא [כרובים אונ דעם להט החרב המתהפכת] איז זיא זוכה גיט זיא אריין בשלום, ואם לאו איז זיא דארטן מקבל איר שטראף אונ זייא שטופן דיא נשמה אין דעם פלאם פייער פון זייא, קעגן זייא איז גוועזן דאס גלייכן אין בית המקדש צווייא [כרובים], בשעה דאס דער [כהן גדול] איז אן יום כפור אריין גיגאנגן האט ער זוכה גוועזן איז ער אריין גיגאנגן [בשלום. ואם לאו] איז איין פלאם פייער ארויס גגאנגן פון צווישן די צווייא [כרובים] איז ער דריבן פר ברענט גיווארן. אזו אויך דיא כרובים פון [שערי גן עדן] צו זייטרן דיזו נשמה, איז זיא זוכה גיט מען איר איין [פינקס] פר איין סימן אריין צו גיין אין דיא [שערי גן עדן] ווס איז בארץ. אונ איין זייל שטייט פון [ענ"ן ונו"גה] געמישט אונ [עשן ונגה] איז ארום, ווייא דער פסוק זאגט [וברא יי על מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ואש נגה] אונ ער איז איין גשטעקט פון אונטן ארויף [לשערי ירושלים], איז זי נית זוכה בלייבט זיא דארט אונ ווערט דארט געפייניגט פון דעם גוטס [של מעלה], אונ ווען זיא איז יא זוכה גייט זיא דורך דעם זייל צו דער דריטר טיר דאס הייסט [זבול ביז ירושלים] דארטן זיינן שומרים איז זי זוכה עפנט מען איר די טירן גייט זיא אריין, איז זיא נית זוכה פר שליסט מען די טויערן אונ שטויסט זיא ארויס אונ נעמט פון איר אוועק דעם סימן דס פינקס, אזו זאגט די נשמה [מצאוני השומרים הסובבים בעיר] דאס זיינן דיא [מלאכי השרת השומרים] די היטן דאס [בית המקדש וירושלים של מעלה נשאו את רדידי מעלי] דיא האבן איר אוועק גנומן דאס [פינקס] דען סימן [שומרי החומות] די דא זיינן [שומרים על החומות ירושלים], ווען זיא יא זוכה איז גייט זיא ווייטר אין דיא שערים אונ שוט לובן צו הקב"ה אין [בית המקדש] ווס איז למעלה אונ [מיכאל] דער [שר הגדול] איז זי מקריב פר איין קרבן, איז טייטש גלייך אז איינר ברייכגט איין מתנה פאר איין מלך, אונ מיכאל גייט מיט איר ביז צו די פירדע אונ פינפטע טיר אונ זאגט פר הקב"ה רבש"ע וואל די קינדר דייני [אוהבים אברהם יצחק ויעקב] וואל צו דיא [צדיקים הטובים] דיא דס זוכה זיינן ביז זייא קומן צום זיבעטן טויער דאס דא הייסט [ערבות] דארטן זיינן דיא [גנזי חיים אונ נשמות הצדיקים] אונ ווערן [מלאכי השרת] אונ לויבן פר הקב"ה אונ ווערן גיטפייזט פון דעם לויטרן ליכט דאס הייסט [מספקלריא המאירה] אונ דארט איז דיא [מנוחה ונחלה וגוח חיי עולם הבא] דרויף זאגט ער [אלה תולדות נח] אונ דיא [מנוחה ונחלה] דאס אויף דעם שטייט [עין לא ראתה אלהים זולתך] ווער איז זוכה צו דעם [נח נח מיט צדיק תמים] ווער איז איין צדיק קער די הנאה צו הבן דס זיך הקב"ה איז משתעשע מיט דיא נשמות. דרום זאגט ער [את האלהים התהלך נח למעלה אונ נית למטה]:

רבי יצחק זאגט הקב"ה האט איין שבועה גיטאן דאס ער נית בגערט אן טויט פון די רשעים, אז דער פסוק זאגט [חי אנכי נאום יי אלהים אם אחפוץ במות הרשע וגומר] נייערט ער זאל לעבן [בעולם הזה ובעולם הבא]. וואל צו די קינדר דס מען צו זיי זאגט [השיבו וחיו] זייא זאלן תשובה טאן ווערן זיי לעבן. [רבי יוחנן] זאגט עס שטייט [ועיני רשעים תכלינה ומנוס אבד מנהם וכו'] עס איז איין משל צו [גזלנים] די רויבן אין וועג אונ מען האט זייא ביקומן אונ זיי תפוס גיזעצט אין איין הויכן טורם. די קלוג זיינן צו וויטן זייא גדיינקן, איר האבן יוא [מעשים הרעים] גטאן עס איז יוא אונז אינגלך פטור צו ווערן. זייא אנהבן זיך

איין

איין גרוב אונ גראבן זיך אונטער אונ אנטלויפן אוועק, איינר איז גוויטן זייא איין טוטה ער זעהט דאס לאך ער קען אויך ארויס קומן אונ בגערט ניט, צו אהרגכט קומט דער לאך צו זעהן דעם טורעם אונ דיא גזלנים, ער זעהט דס די גזלנים זייגן אנטרונן גוואהרן אונ דר טוטה איז געבליבן, טפראך ער דוא האסט אויך וואס קענן ארויס קומן וואס זאל איך זייא טאן זייא זייגן אוועק, אונ דיר זאל מען דיא אויגן אויס טטעכן אונ דר נאך געהאנגן צו ווערן. אזו אויך די רשעים די דא גייען אין דר פינצטרניש אונ טוען [מעשים הרעים], דיא קלוג זייגן זאגן איר האבן יוא גזינדיגט [לפני האדון] וואו אהין קאנן איר אנטלויפן, איר וועלן זיך עפענן איין טיר דס איר זאלן ניצול ווערן פון אוכזר טטראף אונ וועלן תשובה אונ תפילה טאן אונ זאו ווערן זייא ניצול פון אירן עונש. אבר די טוטים די זעהן דעם דרך [תשובה] איז פאר זיא אויפן וואס אנדרע געעפנט האבן אונ זייגן ניצול גוואהרן פון איר דין אונ זייא בגערן ניט אויך אזוא ניצול צו ווערן: זאגט הקב"ה איר טוטים אייערע ברידר זייגן אנטרונן גוואהרן אין דעם דרך תשובה וואס קאן איך זיי טאן, אבר אייערי אויגן האבן גזעהן דעם [דרך תשובה] אונ איר האט ניט וועלן אריין גיין דרינן אונ ניצול צו ווערן פון אייער דין וואס שטייט [ועיני רשעים תכלינה] אירי אויגן זאלן בלינד ווערן. אזו זייא האבן גזעהן איין אורט נאלט צו ווערן [ומנוס אבד מנהם ותקותם מפח נפש] לעו"הב איז פאר לארן איר המפונג: אזו אויך זייגן גוועזן דיא [דור המבול] זייא האבן גזעהן דאס נח מאכט זיין תיבה אונ טוט זי התראה אלע טאג, אונ האבן איין גזעהן אריין גיין אין דר תיבה אונ האבן קיין תשובה וועלן טאן, זאגט הקב"ה איר [הנה] איז פר לארן פון זיי דס זיי האבן קיין תשובה גטאן [ותקותם מפח נפש] דאס זייא ניט ווערן אויף שטיין [ליום הדין] אזו דער פסוק זאגט [הרפאים יחוללו מתחת מים ושוכניהם.

רבי יוסי ורבי חייא זייגן געגאנגן אונטער וועגן, זאגט רבי חייא זאג איר פון דיא גוטי זאכן וואס דיין פאטר האט געזאגט פון דעם תענוג דיא [נשמ' בעו"הב] זאגט ער איר ווילן פר דען ארט אוועק גיין ווייל עס זייגן קיין רעכטע לייט דארטן. טפראך ער אדרבה דרום ווילן איר לערנן ווערן איר ניצול ווערן פון זייא, זאגט ער וואו איין סכנה איז דאס ניט געזאגט גוואהרן. ווייא זייא גייען זאגט רבי יוסי עס שטייט [כרם היה לשלמה בבעל המון] דאס כרם גייט אויף די נשמ' די איז געפלאנצט גוואהרן [מתחת כסא הכבוד] היה לשלמה דאס איז הקב"ה דער הייסט שלמ' דער שלום פון עולם איז זיין [בבעל המון] דאס איז דער [כסא הכבוד] דער איז שולט אויף אלע [חיילות השמים וארץ] אונ ער איז דער העכר איבר אלע, ער גיבט דיא נשמה [לנוטרים את פריו] צו דיא צדיקים דיא היטן די מצות, [ומאתים לנוטרים את פריו] דס איז דר דין דס דרינן זייגן צווייא הונדרט געלוסטיגע עולמות צו די צדיקים, דאס זיך הקב"ה [בחנות עדן] איז דרינן [משתעשע] מיט זייא, אונ אזו [דוד המלך] האט דאס גזעהן האט ער גלוסט דער צוא אונ זאגט, רבש"ע [אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך] וואו צו דיא לייט די זוכה זייגן דארטן צו רוען: זאגט רבי אבוה וויא זאל איטליכר מענש מוהר זיין ווייל נאך דיא נשמה איז בייזו מיט דאס ער זאל ניט חוטא זיין אונ באטרואפטין כדי דאס ער זאל זיין איגזה האבן מיט דיא אנדערי צדיקים, דס ווען זיין נשמה זאל ארויף גיין צו זעהן [פני השכינה] דס קיינר זאל איר ניט קענן ווערן. איר לערנן אויך פון דר תיבה עס שטייט [ויבא אל התיבה] אן רשות. און אלי עופות אונ בהמות וחיות דיא ניטט האבן חוטא גוועזן זייגן גקומן אונ די תיבה האט זיא אן גנומן, אונ דיא יוא האבן חוטא גוועזן האט זיא דיא תיבה ארויס געשטויסן. נאך מה דאך די תיבה איז נאר גוועזן איין [על יבש] איז אזו גוועזן, אכל טבן דיא [שערי שאים] מיט איר [שוערים וכסא הכבוד] דאס זייא כעאן נאר אן ווער ניט האט חוטא גוועזן, אונ ווער יוא איז חוטא דאס אן אים שטויסט ארויס: זאגט רבי חייא נח איז [מקטני אמנה] גוועזן אז ער איז ניט געווען איין געגאנגן ביז די וואסר זייגן גרויס גוואהרן, דרום שטייט [מפני מי המבול] זאגט רבי יצחק קום און זעה דאס רחמנות פון הקב"ה דס ער אין אן פאנג גלאזט נידרן דאס וואסר מיט רחמים זייא צו ווייזן דאס זייא זאלן תשובה טאן, דרום שטייט צום ערשטן [ויהי הגשם] עס איז נאר געוועזן בתחלה איין גשם רעגן, ווען זייא וועלן תשובה טאן ווערט זיין [גשמי ברכה], אונ אז זייא האבן קיין תשובה גטאן איז דרויס גוואהרן איין מבול:

רבי הוב אן [וירח יי את ריח הניחוח וגו'] אז נח איז ארויס גיקומן אויס דר תיבה, עפנט ער זיין אויגן אונ זעהט דער עולם איז חרב האט ער אן געהויבן צו וויינן אונ טפראך, רבש"ע פון די חטאים וועגן פון די נארטי לייט האסט חרב געמאכט דיין וועלט עכטפר האסטו ניט זאלן דעם מענטשן בשאפן אדר דעם עולם. אזו האט ער געברענגט [קרבן עולות] אונ האט זיך געשטעלט מתפלל זיין אונ דר ריח איז עולה גוועזן פר הקב"ה אונ איז אים זיס אונ געליבט גוועזן: זאגט [רבי] הרייא ריחות זייגן ארויף געגאנגן, דער [ריח קרבן אונ ריח תפלה אונ ריח מעשים טובים] אונ דר ריח איז אים ליבער גוועזן אז אלס, דרום שטייט [ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו] כלומר דען ריח וואס נח האט פאר איר מקריב גוועזן, זאלט איר היטן דעם [ריח העולה תפלה ומעשים טובים]:

רבי אבו זאגט נח איז איין גרוסר חכם גוועזן אונ וואו פר שטאנן דאס לשון פון דיא עופות אונ אירי לשון וואס זיא טואן פיפלין מיט איר מויל. אונ פון אלע [נבראים, אונ וואס זייא וויזן מיט איר [לשון] אונ תנועות] אונ דאס ער איז גוועזן אין דר תיבה טפראך ער איך ווייס וואס דס עס איז ניט אזו קלוג אונטער עופות אז דיא ראב דס אן קאן אן איר טיאנים פין וויטן אויף דעם עולם, דרום שיקט ער אין שליחות דיא ראב. פרעגט רבי חייא וויא האט ער אזו גטאן אן טאר דאך ניט מסתכל זיין אן דיא מנחש זייגן מיט עופות דאס איז דאך אסור אין כלל [לא תנחשו ולא תעוננו] וואס פר איין ניחוש עס איז, אונ דרום שיקט ער די עורב דאס ער הט זיך ווייטר אנער גוועזן אויף דעם איבור העולם, טפראך ער רבש"ע דו ביסט איין [רחמן] אונ איינער איז דס רחמנות פר קערט גוואהרן צו אכזריות אונ האסט דיך ניט ארחם גוועזן איבר דייני קינדר די דו האסט בשאפן. דרום זאל אויך גיין איין עורב דיא איז אויך איין אכזר אויף אירי קינדר

קינדר, פרעגט רבי יוסי נח איז דאך איין צדיק תמים געווען ווי אזוי האט ער אזו גירעדט, עס הייסט [מטיח דברים כלפי מעלה] און ער זאגט אזהרה זיין נאך הקב"ה: זאגט רבי חייא ווייל ער הט עס גרעדט מתוך צער דען דר מענש ווערט ניט נתפס און נענש על צערו, אזו ווי אז איוב הט אויך אויס צער גרעדט האט אים הקב"ה ניט פאר איבל גהאט. ווי דער פסוק זאגט [לא בדעת ידבר ודבריו לא בהשכל] און דיא עורב האט ניט וועלן גיין אין [שליחות] ווייל זיא איז אן גבריית געווען צו איין אנדער שליחות מפרנס צו זיין אליהו שנאמר [והעורבים מביאים לו לחם ובשר] דרום שטייט [עד יבשת המים] יבש"ת איז אותיות (התשבי) דש איז (אליהו התשבי) אז נח האט געזעהן דאס זיא טוט אים ניט פאלגט זיין שליחות שיקט ער דיא יונה צו ווייל עס שטייט (כיונה פותה אין לב) כלומר מרוב צער איז איין המרל ניט מיט איר, און ווייזט אויך דאס צווישן אלע עופות איז קיין עוף ניט האט דא אזוי מקבל איז איר מיתה אז וויא איין טויב, און דרום זיינן ישראל גגליכן צו איין יונה. שפראך נח עס איז אויך צו אונש רעכט אויף אונש מקבל צו זיין וואש הקב"ה האט גשיקט וויא דיא טויב איז אלס מקבל און איז ניט מסרב:

אמר רבי יוחנן בן נורי הקב"ה האט גינומען שם בן נח און האט אים אפ גשיידן פאר איין [כהן לאל עליון] און צו דינן אים, און האט די שכינה לאזן בייא אים רוען און האט אים גהייסן [מלכי צדק מלך שלם], און זיין ברודר יפת האט ביי אים אין זיין [בית המדרש תורה] גלערנט, ביז עס איז גקומען אברהם און הט תורה גלערנט אין [בית המדרש] פון שם. און אז הקב"ה האט זיך מתעסק געווען מיט אברהם זיינן זייא אלע פאר געסן געווארן, און אברהם האט מתפלל געווען פאר הקב"ה דאש ער זאל זיין [שכינה] מאכן רוען תמיד [בבית מדרשו] פון שם, און הקב"ה הט אים מודה געווען [שנאמר אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק] זאגט [רבי יוחנן] יפת איז דאך דער [גדול] געווען ווארום האט הקב"ה גינומען [שם] זיין ברודר, דרום ווייל ער האט [תמיד עוסק בתורה] געווען און הט זיך פורש געווען [מדרכי עולם] און פון וועמן האט ער געהאט דיא תורה, אלא [אדם הראשון] האט זי גלאזן זיין זון [שת בקבלה]. דר נאך [חנוך] ביז זי איז גקומען צו [שם] האט ער דרינן תמיד עוסק געווען: זאגט רבי יוסי ווען [שת] האט געהאט דיא תורה ווארום האט געט גיבאטן דיא [בני נח שבע מצות] זיינן זיא דאך דער פיר גשטאנן בתורה, אלא בשעה דאש מבול איז גקומען דורך פיל צער איז זיא פאר געסן געווארן, האט זייא הקב"ה מחדש געווען דיא זיבן מצות. רבי יוסי זאגט ח"ו זיא איז ניט פאר געסן געווארן פון אים, נייערט הקב"ה זאגט ווען איך וועל זאגן זיא זאלטן די תורה האלטן ווערן זיא גאר [פורק עול] זיין ניקט צו האלטן, אז וויא דיא אנדרע האבן געזאגט [ודעת דרכיך לא חפצנו], דרום וויל איך זייא ווייניג געבן דאש זיא זאלן דאש האלטן ביז עס ווערט קומן מיינר דער זי גאר ווערט האלטן, דאש איז [אברהם שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חוקותי ותורתי] און ער האט דיא תורה גלערנט פון שם, האט ער אויך זיך מקבל געווען זי גאר צו האלטן, דרום הט הקב"ה אויס גקליבן דיא שבע מצות בני נח אויס דר תורה כדי דאש זייא זאלן זיא האלטן:

תני רבנן וואש האט הקב"ה גענפרט צו [נח] דא ער איז ארויס גגאנגן אויס דר תיבה און האט געזעהן דער עולם איז חרב. האט ער אן גפאנגן צו וויינן דרויף. און שפראך [רבונו של עולם] דוא הייסט איין [רחום וחנון] האשטו דוך זאלן מרחם זיין איבר דייני בשעפניש. האט הקב"ה גענפרט. איצונדרט רעדשטו דאש אזו, ווארום האשטו ניט אזו גרעט דאז איך האב צו דיר גרעדט [בשעה רבה. כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה והנני מביא מבול מים וגו'] כדי דאש דוא זאלשט מתפלל זיין [על העולם] און אז דוא האשט געהערט דוא ווערשט ניצול ווערן בתיבה. איז דיר אן גלעגן עולם ניקט גלעגן געווען, און האשט דיך גמאכט די תיבה און ביסט ניצול געווארן, און הייגט אז אלש איז פאר לארין געווארן הייבשטו ערשט אן צו ריידן פאר מיר [תפלות ותחנונים], אז נח האט געזעהן אזו האט ער מקריב געווען עולות וקרבנות: זאגט [רבי יוחנן] קום און זיך דעם חילוק צווישן דיא צדיקים דיא דא זיינן געווען צו ישראל דער נאך אז דער נח האט ניט מגין און מתפלל געווען אויף זיין דור, אבר [אברהם אז הקב"ה] האט גרעט [זעקת סדום ועמורה כי רבה] שטייט [ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע] און הט [מרבה בדברים] געווען פאר הקב"ה, ביז ער הט גרעט ווען עס וועלן זיין נאר צעהן צדיקים דאש זאלן אלע ניצול ווערן, ער האט גמאכט עש איז דא לוט ואשתו און זיין זין און טעכטר מיט מירי אמנו. דרום האט ער ווייטר ניט בגערט ביז צעהן צדיקים. איז גקומע (משה) אז הקב"ה האט צו אים גזאגט ישראל האבן חוטא געווען בעגל, שטייט איד (ויחל משה) ער האט אזוי לאנג מתפלל געווען און הט ניט נאך גלאזן פון הקב"ה ביז ער הט מוסר נפשו געווען אויף ישראל פון עוה"ז און פון עוה"ב, און זאגט (אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת) און שטייט וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו אזו אויך אלע צדיקים האבן (מגין) געווען אויף איר דור, און האבן ניט גלאזט דעם [מדת הדין] צו זייא שולט זיין, און נח האט הקב"ה מיט אים גווארנט און האט מיט אים (מדבר בדברים) געווען אזוי לאנג אז ער זאל מתפלל זיין, און ער האט זיך ניט דראן גקערט און האט געמאכט דיא (תיבה) און דער גאנצער עולם איז פאר לארן געווארן:

רבי אלעזר ורבי שמעון זיינן אין (טבריה), פרעגט (רבי יהושע) רבי ווארום האט נח ניט מתפלל געווען אויף זיין דור, שפראך ער דרום דש ער זעלברט הט ניט גדאכט ער ווערט ניצול ווערן, דען הש"י זאגט צו אים (כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה) איז משמע וויל רשעים זייגען געווען קעגין זייא האט ער געהייסן איין צדיק, דרום האט ער ניט מתפלל געווען אויף זייא, ער זאגט (הלואי) דש איך קענט מתפלל זיין אויף מיר דאש איך זאל ניצול ווערן, (אבל שכן) וויא קאן איך מתפלל זיין אויף אנדרי. זאגט רבי אלעזר אע"פ כן האט ער דאך מתפלל זיין זאלן פאר הקב"ה על העולם, דען עס איז אים ליב ווער עס רעט גוטש אויף זייני

קינדר

קינדר. (אלו) פון (גדעון בן יואש) דער איז קיין גרוסער צדיק געוועזן, אונ ווייל ער האט גוטס גרעדט אויף ישראל שטייט בייא אים (ויאמר לו ה' לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדין) וואס שטייט (לך בכחך) אין דעם כח וויל דו האסט גוטס גרעדט אויף זייא ווערסטו דא גרוסן כח האבן צו העלפן זייא פון מדין. נאך איינס זאגט רבי אלעזר ווען גלייך איינר איז איין (צדיק גדול אבל העולם) ווען ער זאגט בייז אדר (רכילות) אויף ישראל איז זיין עונש גרוס, פון אלי מיר געפינדן ניט אזו איין גרוסן צדיק וויא אליהו איז געוועזן אין גאנצן דור, אונ ווייל ער האט גרעדט רכילות אויף ישראל (כי עזבו בריתך בני ישראל את מזבחותיך הרסו ואת נביאיך הרגו בחרב). (באותו שעה) הט הקב"ה זייער באנג געטאן, קום אונ זיך עס שטייט (ויאלך ארמונותיו עוגת רצפים) הקב"ה זאגט דאס קערשטו צו עסן ווייל דו האסט בייז גרעדט אויף ישראל. שטייט ווייטר (וילך בכח האכילה ההיא ארבעים יום וארבעים לילה וכו'). איז ער דען געגאנגן מכח דער אכילה פון דיא (רצפים) פערציג טעג, אלא הקב"ה הט אויף אים געווארפן איין שלאף אונ האט אים געוויזן וויא משה איז געזעסן פאר אים פערציג טעג אונ פערציג נעכט, אונ דר וויל האבן ישראל געמאכט דאס עגל איז משה ניט אוועק געגאנגן ביז הקב"ה האט זייא מוחל געוועזן, שפראך הקב"ה אזו האסטו דוא אויך זאלן טאן אונ אויך האסטו זאלן זעהן דאס זייא זיינן איינע ליבע קינדר, דאס זייא האבן מקבל געוועזן די (תורה בהר סיני) דרום שטייט (וילך בכח האכילה א' יום וגו' אונ הר האלהים חורבה) דס זיי דארטן האבן די תורה מקבל געוועזן בהר חורב: זאגט [רבי יצחק, אליהו] איז ניט אוועק פון דארט ביז ער האט געשווארן פאר הקב"ה דאס ער וויל אלי מאל איין פיר שפרעכר זיין פון ישראל, אונ ווער איין זכות האט ברייגגט ער פיר פאר הקב"ה אונ זאגט אזו אונ אזו הט דר פלוני געטאן, אונ גייט ניט אוועק ביז דעם זעלביגן מענטן זכות ווערט אויף געשריבן וויא דער פסוק זאגט [ויכתב בספר זכרון לפניו] זאגט [רבי יהודה] וואס איז דר עונש געוועזן פון נח דאס ער ניט האט מתפלל געוועזן, ער איז אויס דר תיבה הינקדיג ארויס געגאנגן אונ איז מבוזה געווארן אונ דיא קינדר האבן געשפעט אויס אים, זיין זון חם האט אים געטאן וואס ער הט געטאן:

וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב דאס איז דוד, דער האט גרופן אלי מאל צו הקב"ה ווי איין עורב דאס שרייט, אונ איז געוועזן איין [נרדף] אונ גלאפן איבר בערג וויא איין עורב דר גייט אויף בערג, קום אונ זעה דעם חילוק צווישן [מלכי יהודה אדר מלכי ישראל], אז הקב"ה האט [דוד המלך] פר טריבן פון זיינם מלכות האט ער תיכף תשובה געטאן פר הש"י, אונ ניט ער אליין אפילו [מנשה מלך יהודה] דער איז איין גרוסער רשע געוועזן האט אויך אן גנומן [ומעשי אבותם] אונ האט תשובה געטאן, דרום שטייט [וישלח את העורב], דרויז צו זיין אז דוד איז מגורש געווארן מממלכותו, שטייט [ויצא יצא ושוב] הט ער תשובה געטאן [מתודה אונ מבקש רחמים] געוועזן דאס ער האט געוואסט דאס זיינע [חטאים] האבן אים דאס גורם געוועזן. זאגט רבי פנחס הש"י האט געוואלט פאר זאגן דיא ישראל הט ער זי געשיקט אין גלות בבל, אז דר פסוק זאגט [וישלח את היונה] דאס איז [כנסת ישראל] דאס איז געגליכן צו איין יונה, דען שטייט [ולא מצא' היונה מנוח לכף רגלי'] דאס זייא האבן אין [בבל] קיין קיום קענן האבן. [עד בבל] האט אויף זייא בשווערט דעם יצר איט הונגער אונ דארשט מיט הריגת הצדיקים אונ פר גרוסן שווערן יאך דאס זיי האבן געהאט, שטייט [ותשב אליו אל התיבה] האבן זייא [חוזר בתשובה] געוועזן, אונ האט ער זייא ווידר מקבל געוועזן. דער נאך האבן זייא ווידר חוטא געוועזן האט זייא הש"י ווידער פאר טריבן אין גלות, דרום שטייט [וישלח את היונה מאתו] אין אנדר גלות דס איז גאר זייער פינסטר אזו אויך איז אין גלות געוועזן איר פנים פר צרות אונ גרוסן דוחק, דרום שטייט [ותבא אליו היונה לעת ערב] דאס עס האט ניט געבליבן איר רוח וויא צום ערשטן, אונ פיל צדיקים זיינען אום גקומן דאס איר טאג איז זייא פינסטר געווארן אונ האבן קיין קיום גהט אין מכח דוחק זאגן זיי [אוי נא לנו כי פנה היום] דאס זיינן דיא צדיקים דיא ליידן [כשאט]. [כי ינטו צללי ערב] זייא זיינן גאר ווייניג איבר געבליבן, [והנה עלה זית טרף בפיה] דאס איז [בימי חשמונאים] דאס הש"י האט דער וועקט דיא [רוח הכהנים] דאס האבן אן געצונדין דיא ליכט פון בוים אזו דאס ווער שיר אוועק גקומן [פליטת יהודה מן העולם] אונ אלי מאל דס זי האבן תשובה גיטאן זיינן זייא מקובל געווארן. נאר דאס [גלות אדום] איצונד דאס האבן נאך קיין תשובה גיטאן אונ אלז הייגגט אן תשובה ווען זייא יוא תשובה גיטאן ווערן זייא ניט געוועזן איין טאג אין [גלות], דרום שטייט [וישלח את היונה וכו' אין גלות אדום ולא יספה וכו':

פרשת לך לך.

וַיֹּאמֶר יי אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ. [ר' חייא] הויב אן [שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה] וויא גאר שטארק איז דס הארץ פון דיא רשעים, זייא זעהן דיא וועג אונ שטעג פון דר תורה אונ ווילן ניט קליגן דריכן, אונ איר הארץ איז גאר שטארק דאס זייא ניט ווילן טאן תשובה צו [הש"י] די הייסן [אבירי לב] שטארקע הערצער זייא זיינן ווייט פון הש"י אונ פון דיא תורה די הייסט [צדקה ושלום] דרום האבן זיי אויך קיין שלום ניט, ווי דער פסוק זאגט אין [ישעיה מ"ה] [אין שלום אמר יי לרשעים], קום אונ זעה אברהם איז ניט געוועזן ווי דיא [אבירי לב] אונ האט זיך יוא מקרב געוועזן צו הש"י, דרום האט ער אים געהייסן [אברהם אוהבי] דער געליבטר צו הש"י וויל ער זיך הט מקרב געוועזן, [אהבת צדק ותשנא רשע] אבער אז זיין גאנץ דור דיא זיינן ווייט געוועזן פון הש"י פון [צדקה אונ שלום]:

פָּתַח רבי יוסי הויב אן אין [תלים פ"ד] מַה יְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יי צְבָאוֹת וויא גאר זער זאלן דיא לייט זעהן צו וויסן דאס דינסט פון הש"י, דען זייא ווייסן אונ בגערן ניט צו זעהן אויף וואס דער גאנצר עולם הט איין קיום, דא הש"י האט די וועלט בשאפן האט ער גיאיסט. פייער אונ וואסר אונ האט בשאפן דיא הימל דרום הייסן זייא שמים איז לשון אש ומים. אונ אלז האט קיין קיום נייערט דורך דער תורה,

ווען ישראל עוסק בתורה זיינן בלייבט אלז שטיין אין אירן שטאנד. קומט אונ זעה ווען עס קומט אין לייט איטן דער נאכט אונ הש״י גיט אין [גן עדן] זיך צו דר אייגן מיט דיא נשמות פון דיא צדיקים, דא טוען אלע בייאר אין [גן עדן שירה] זאגן אונ לויבן צו הש״י, ווי דר פסוק זאגט [אז ירננו כל עצי היער מלפני יי] דען גייט איין כרוז מיט בכח אונ רופט אויס צו אייך זאגן דיא [קדושים עליונים] וועלכר פון אייך גייט איין רוח אין אייער אוירן צו הערן. אין אייער אויגן צו זעהן. אין אייער הארץ עפנן צו פר שטיין די לייט דס דר רוח פון אלע רוחות דר אייבערשטער דער הייליגט אויף דיא נשמות וכו׳ ווייטר זיינן [סודות]. אזו זאגט דר [כרוז] ווייא צו די זעלביגע די שלאפן אין אירע נאז ליגער, זיי ווייסן ניט אונ בגערן ניט איין צו זעהן דס זייא ווערן איין מאל אויף שטיין חשבון געבן צו הקב״ה אויף אירע מעשים דס איר גוף ווערט זיין שמאה. אונ די הייליגע נשמה ווערט שוועבן אין דיא וועלט זי ווערט אויף גיין אונ נידרן אונ קיין טויער ווערט איר ניט געעפנט. אבן ווארפט איר נשמה ווי איין שטיין אין איין שליידר דיא הייסט [כף הקלע] וויא גיט זייא, זייא ווערן ניט זעהן דעם גרויסן עונג פון דיא [צדיקים אין גן עדן]. זייא ווערן איבר געשפארט זיין אין האנט דומ״ה דער שר פון גיהנם די ווערן נידרן אונ ניט אויף גיין אונ אזו שטייט אין [איוב י״ז] כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה. [בחותו שעה] אז דער כרוז אזוא רופט אויס איז זיך מתעורר איין פלאם אונד צפון אונ שלאגט אין פיר זייטן וועלט אונ נידערט אונ גרייכט צווישן די פליגל פון דעם התרנגול, אונ דר וועקט מעורר צו זיין. דען קרייט דר התרנגול אונ דרויף איז זיך קיינר ניט מתעורר, נייערט די צדיקים די דעסט אלז אויף שטיין לערנן אונ אירע תורה אונ שטיט פאר כיעאט הקב״ה מיט אלע צדיקים אין גן עדן, וויא דער פסוק זאגט אין [שיר הש׳] היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני]:

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם וואס שטייט דער פיר [וימת הרן על פני תרח אביו] וואס דארף ער צו זאגן. אלא ביז די לייט איז קיינר געשטארבן [בחיי אביו] אז הרן ער איז געטייט געווארן אז מען הט אברהם געווארפן אין [אור כשדים] הט זיך הקב״ה מגלה געוועזן צו אים אונ אלין אים אלין געוועזן אונ זיין ברודר הרן איז דארטן געשטאנדן, האבן די כשדים געזאגט אין [זכות הרן] איז אברהם ניצול געווארן, איד גייענג אויס איין פלאם פייאר אונ פאר ברענט הרן: איין טייל זאגן דאס פון זרע [תרח] איז קיין פייאר שולט, דרום ווייל אן אברהם קיין פייאר ניט שולט איז, איד ווארפין זיא אריין הרן וואר ער פאר ברענט. אונ תרח זיין פאטר שטייט דר בייא [בחותו שעה] האבן אלי אומות געזעהן דס הקדוש ברוך הוא האט אברהם אלין געוועזן, אונ זייא ברייגגן אירי קינדר צוא געלעגט אברהם אונ שפראך צוא אברהם, איר האבן געזעהן דאס דוא ביסט בוטח אן הקדוש ברוך הוא דס איז דער הער פון דר וועלט, אלזו ביטן איר דיך לערין אויך אונזרי קינדר פון דייני וועג וס דו ווייסט אויף זיי הט דר פסוק געזאגט אין [תהלים מ״ז] [נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם], קומט אונ זיך עס שטייט געשריבן [ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן ויצאו אתם מאור כשדים] עס קינר צו שטיין [ויצאו אתו] איז שייטס מיט אים דען עס שטייט [ויקח תרח את אברם וגו׳], אלא דר פסוק ווייזט תרח אונ לוט דיא זיינן געגאנגען מיט אברהם אונ שרה דיא זיינן דיא עיקר געוועזן ארויס צו גיין פון דיא רשעים. אז תרח זאך דאס זיין זון אברהם איז ניצול געווארן פון פייער, דא האט ער זיך בדאכט צו שאן דעם ווילן פון אברהם, דרום שטייט [ויצאו אתם] תרח אונ לוט. אונ אז מיר ווילן איז געוועזן צו גיין [ארצה כנען], איד [ויאמר ה׳ אל אברם] בוויזט זיך הקב״ה צו אים, פון דאנן לערנן איר [הבא לטהר מסייעין לו] ווער דא קומט זיך מטהר צו זיין העלפט מן אים דר צו. דען עס איז זיך ניקט מעורר פון אובן ביז זיך פר דר מענש אזו [אתעורר] זיין פון אונטן. אזו וואלן אז ליכטיקייט קאן ניכט רוען וואו ניט איין ליכט איז אויט ווארקס אודר וואס אנדרט דער נאך רואט דרויף דס ליכט. אזו איז דער מענש אזו זיך פאר אן גרייטין אתעורר צו זיין דאס אור שכינה זאל אויף אים רואן. אזו איז אויך דיא נבואה האט ניט גרואט אויף איין נביא ביז ער האט זיך פאר אתעורר געוועזן דער צו, וויא אויך בייא [אלישע] שטייט [והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח ה׳],

רבי אלעזר פרעגט זיין פאטער [רבי שמעון], ווייל איר זעהן דאס אלע זיינן מיט אברהם ארויס געגאנגען אונ תרח האט דאך ע״ז געדינט אונ איז געגאנגען מיט אברהם זיין ווילן שאן. אונ איר געפינדן דאך דאס הקב״ה בגערט דיא רשעים זאלן תשובה שאן אונ ווארום האט הקב״ה גרעט צו אברהם [לך לך איז לשון יחיד], זאלט שטיין לכו לכם [לשון רבים] ווייל תרח הט בגערט מיט אים צו גיין, דא ענטפערט רבי שמעון איינטשו דאס תרח איז דרום ארויס געגאנגען תשובה שאן. עס איז ניט אזוא נייארט ער איז ארויס געגאנגען צו ווערן בשעראיט פון זיין [בני דור] דען אלע לייט האבן אים וועלן מאית זיין אז זייא האבן געזעהן אז אברהם איז ניצול געווארן. שפראכן זיי צו אים דוא האסט אונס גינארט אונ פר פירט מיט דייני בילדער אונ עבודת זרות, דרום איז ער ארויס געגאנגען אכח אורח, אונ אז זיא קוואן אין חרן וואר תרח דארטן בלייבן אין חרן דרום שטייט [וילך אברם וגו׳ וילך אתו לוט] אונ שטייט ניט תרח, אבר דער נאך האט תרח אויך תשובה געטאן. דרום שטייט [ואתה תבוא אל אבותיך בשלום] הקב״ה האט אבטר געוויזן ער ווערט קומן צו זיין עלטרן [בשלום], וועלט ער ניט האבין תשובה געטאן וועלט ניט שטיין ער קומט צו [תרח בשלום] [ואת הנפש אשר עשו בחרן] דאס זיינן זיין שלאס לייט דאס ער האט אלי [מחזיר בתשובה] געוועזן, [וילך אתו לוט] ער גייט מיט אברהם צו לערנן זיין מעשים אבר ער לערנט ניט פיל פון אים:

רבי אלעזר זאגט וואלן צו דיא צדיקים דיא לערנן דיא וועג פון הקב״ה צו גיין דרינן אונ צוא פערכטן זיך פר דען [יום הדין] דאס מיטלייכר מענש איז אן געברייט צו געבן [דין וחשבון] צו הקב״ה: פתח ער הובט אן אין [איוב ל״ז] בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם וגו׳ קומט אונ זיך דעם זעלביגן טאג אז דיא לייט קומט דאס דר מענש זאל אוועק גיין פון דער וועלט, דא ווערט דר גוף צו בראכין אונ דר נפש בגערט זיך צו שיידן פון אים, דען איז רשות דעם

מענשן דעשט אלז צו זעהן דאש דער פיר האט ער ניט
רשות געהאט צו זעהן, דען שטייען איבר איהם דרייא
שלוחים אונ חשבנן אים זיין יאר אונ זיין עבירות אלש וואש
ער האט געטאן אויף דעם עולם, אונ דער מענש מיז אויף
אלן מודה אונ דער נאך חתמנת ער עש מיט זיין האנט
כדי דאש מן קאן אים דן זיין דרויף לעוה"ב [על הראשונות
ועל האחרונות] אויף דיא נייאי אונ אויף די אלטע עבירות・
עש ווערט ניקש דר פון פר געסן פון אלע זייני מעשים וואש
ער געטאן האט ווייל דיא נשמה איז אין אים געוועזן אזו מוז
ער ווידר חשבון אב געבן, ווייל דיא נשמה נאך אין אים
איז אי ער פון דעם עולם אוועק גייט, אבר קום זיך וויא
דיא רשעים זיינן [קשי עורף] אויף דעם עולם, אזו זיינען זיי
הארט מקין ווען זייא פון דעם עולם אוועק גיין. דרום וואלן
די לייט די דא לערנן אויף דעם עולם דעם וועג פון הקב"ה
צו גיין דרינן・ אבר דיא רשעים ווען גלייך זייא זיינען בייא
צדיקים בגערן זייא פארט ניקש אפ צו לערנן פון זיי, דרום
קערן דיא צדיקים זיך צו שטארקן קעגן זייא אלזו מיט זייא
צו לערנן די רעכטי וועג ווען גלייך דיא רשעים זיינן [קשה
עורף] זאל ער דאך ניט לאזן, דען ווען ער לאזט דעם רשע
דא גייט ער אונ איז מחריב דעם עולם, ניט ווי מליצה הט
דוחה געוועזן צו זיין קענבט גחוי בשתי ידים, לוט ווייל ער איז
געוועזן ביי אברהם שטייט [ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן]
אונ שטייט [ויאהל עד סדום] דר נאך שטייט [ואנשי סדום
רעים וחטאים ליי מאוד]:

וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ וואָרום שטייט [ויקח] אלא ער
האט זייא גנויגן מיט גוטע רייד, דען איין מענש
האט ניט רשות אויס צו ציאן זיין ווייב אין איין אנדר לאנד
אהני איר ווילן גלייך אז שטייט [קח את אהרן קח את הלוים]
איז טייטש נעם זיא מיט רייד, ער האט זיא גינויגן מיט
גוטע רייד, אונ ער האט מודיע געוועזן וויא גאר בייז זיינען
די וועג פון זיינם דור, [את לוט בן אחיו] ווש הט אברהם
געזעהן דאש ער האט זיך בהעפט אן לוט, ער האט געזעהן
[ברוח הקודש] דאש עש ווערט פון אים ארויס גיין [דוד
המלך], [ואת הנפש אשר עשו בחרן] ווש טייטש [עשו] דש
זיינן דיא גרים וואש אברהם האט מגייר געוועזן אונ דיא
גיורות וואש שרה האט מגייר געוועזן איז גלייך אז זיא העטן
זי מזלי געוועזן אונ בשאפן, דרום שטייט [עשו]・ דא פרעגט
רבי אבא דען נאך וואָרן אלי לייט מיט זייא געגאנגן וואש זיי
האבן מגייר געוועזן・ שפראך ר' אלעזר יוא עש זיינן אלע לייט
מיט אים געגאנגן זייא הייסן [עם אלהי אברהם] אונ ער הט
זיך ניקש געפארכטן מיט אלי לייט אזו צו גיין. זאגט ר' אבא
וועלט זיין וויא דוא זאגשט אז אלי לייט גייען מיט אים וועלט
שטיין, [והנפש אשר עשו] אזו שטייט [ואת הנפש] וואו עש
שטייט דאש וואָרט [ואת] איז מיר מרבה עפיש, אלא [ואת
הנפש] איז טייטש איר זכות פון דיא גרים וואש זייא האבן
מגייר געוועזן דער זכות איז מיר אים געגאנגן דען ווען איינר
דעם אנדרן מזכה איז מיט [מעשים טובים] דר זכות הייגגט
אן אים אונ ווערט ניט פון אים אפ געטאן, דרום שטייט
[ואת הנפש אשר עשו בחרן] דר זכות פון די נפשות וואש
זיי האבן מגייר געוועזן דר וואר ביי זייא שטיין אונ מיט זייא
מגין צו זיין אויף זייא:

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב וגו' ר"א זגט עש זאלט שטיין [כאשר קרב]
וואָרום שטייט לשון [הקריב] איז משמע ער הט מאכן גנעהנן,
איז גלייך וויא דאָרט שטייט [ופרעה הקריב] ער הט מאכן
גנעהנן די ישראל תשובה צו טאָן, דען דורך דעם אז פרעה
האט זיא נאך גיאגט וואָרן זייא זיך גינעהנט צו גאט אונ
טרייען צו גאט פאר מורא אונ טוען תשובה・ אזוא אויך
אברהם איז דעסט וועגן אין מצרים גיגאנגן דא דורך זיך צו
גינעהנן צו הקב"ה, דען אין מצרים איז געוועזן די גרעסטע
טומאה אונ אלע [מעשים הרעים] אונ ער בשטייט דאָרטן
ניט אפ צו לערנן פון זייא, דא דורך האט ער זיך רעכט
בהעפט אן דיא יראה צו הקב"ה・ זאגט רבי יודא קום אונ
זעה ווייל אברהם איז געגאנגן אין מצרים אן רשות פון הקב"ה דרום
זיינן זייני קינדר משועבד געוואָרן אין מצרים פיר הונדערט יאר,
דרום שטייט [וירד] ער איז גינידערט אונ שטייט ניט [רד]
דאש הקב"ה האט אים גיהייסן אריין נידרן אין מצרים ער
הט זיך איין גאנצע נאכט מער געוועזן ווען צו שרה ער זאגט
[הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את] מיכנד ווייש איך
אז דוא ביסט איין שיינעש מענש, מכח גרוסע צניעות דש
נויסן זייא איז געוועזן האט ער זי ניט רעכט גיקענט, אדר
ווייל אויך מיר נורה האט ניט משנה געוועזן וויא דער סדר
איז מכח [טרדת הדרך] מונטער וועגן איז מען ניט אזו היפש
אז דער הייס אונ זיא איז דאך גיבליבן בייא איר גישטאלט・
אדר נאך איין פשט איז ער האט געזעהן בייא איר דיא
שכינה דרום זאגט ער צו איר [אמרי נא אחותי את] דאש
האט נויא טייטשן איינס [כפשוטו] צו איר זאגט ער אזו,
אונ אויך צו דער שכינה וויא עש שטייט [משלי ז']
אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ דוא זאלשט דיך בהעפטן אן דער
שכינה דיא הייסט חכמה פון שלמה, אזו אויך מיכנד וויא
ער גינג אין מצרים איין מרט פון אלע רשעים אונ קליפות
דא בהעפט ער זיך רעכט אן דער שכינה. אונ זאך דעם
הפרש פון דר [טומאה אונ דיא קדושה] דען וואָר ער זאגן
צו דר שכינה [אחותי את] דו ביסט גלייך אז איין שוועסטר
צו בהעפטן אן דיר: רבי יצחק זאגט וויא צו די רשעים די
זיך ניט בגערן משגיח צו זיין אן דעם דינסט פון הקב"ה,
אונ ווייסן ניט אונ קוקן ניט דאש אלז וואש געשיכט אויף דר
וועלט עש זייא קליין אז גרויש איז אלז פון הקב"ה דאש ער
ווייסט אלז פיר וואש דער נאך זאל זיין, אז דר פסוק
זאגט [ישעיה מ"ה] [מגיד מראשית אחרית] ער זאגט אונ
טוט מעשים אתחלה צו טאָן צו [לבסוף יאמין]・ קום אונ זעה
מזהיה וואָר מיכנד שרה ניט געוואָרן צו פריה. דש ער
איז דר דורך געשלאגן געוואָרן, דען דאש שלאגן האט גורם
געוועזן אויף דעם שלאגן וואש דר נאך פרעה איז געשלאגן
געוואָרן ווען ישראל, עש שטייט מזהיה [נגעים גדולים] אונ
דאָרטן [ויתן יי אותות ומופתים גדולים ורעים במצרים], וויא
דאָרטן זיינן געוועזן צעהן מכות אזו מיכנד פון וועגן שרה
איז ער אויך געשלאגן געוואָרן מיט צעהן מכות אונ דאש איז
געוועזן אז איין סימן ווי הקב"ה האט געטאן [ניסים וגבורות]
צו ישראל ביי דר נאכט, אזו הט ער געטאן [ניסים וגבורות]
צו שרה בייא דער נאכט・ דען דאש איז אויך געוועזן דיא
נאכט פון פסח אונ דיא גאנצי נאכט וואָר דיא שכינה בייא
שרה אז פרעה איז געקומן אונ הט וועלן גנעהנן צו שרה דא
איז איין מלאך גישטאנען, אונ שרה האט גהייסן שלאגן הט
ער

ער גזאגן פרעה. און אברהם איז פאר זיכרט געווען איין
גאנצי נאכט דאס פרעה ווערט ניט קענן צו גענעהנן צו איר,
און דרום האט הקב"ה ניט געהייסן צו אברהם ער זאל גיין
אין מצרים דאס מן זאל ניט זאגן הקב"ה האט אים געשיקט
צו מצער זיין דרינן:

רבי שמעון וואר געגאנגן אונטר וועגן וואר מיט אים זיין
זון רבי אלעזר און רבי אבא און רבי יודא,
אז זייא זאנען גייען דא שפראך ר"ש איך פר וואונדר מיך אויף
דיא לייט אין דער וועלט די ניט משגיח זיינן און ניט בגערן
צו וויסן די תורה, און אויף וואס זי האבן זיין קיום, פתח
ער הוב אן [ישעיה כ"ו] נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי
אֲשַׁחֲרֶךָּ קום און זיך ווען איין מענש גייט צום בעט שלאפין,
דא גייט פון אים דער נפש ארויף און בלייבט נאר אין זיין
גוף איין ווייניג חיות, עס גייאן וואו ארויף די נפשות אבר
ניט מיטלכט נפש איז זוכה צו זעהן דעם [פני מלך חיים],
ווען דער נפש גייט ארויף און וויל גיין אין [מדריגה] נאך
דער אנדרי מדריגה צו שווכן, קומט זיא צום ערשטן צו די
[רוחות הטומאה] איז דאס נפש טהור דאס האט ניט בייא
טאג מטמא געווען. אזוא גייט זיא דורך זייא ארויף און קיין
[רוח הטומאה] קאן ניט שולט זיין אן איר, איז זיא דען ניט
טהור אזוא ווערט זיא פר אום ריינגט און בהעפט זיך אן
דיא [רוחות הטומאה] און קאן ניט ווייטר אויף גיין, דארטן
זיינן זייא איר מודיע איין שייל זאכן דיא באלד געשעהן זאלן
וואס די רוחות הטומאה הערן אוס רופין [מאחורי הפרגוד],
מופט מאל שפאטן זיא און זאגן מויט לוים און זענן מודיע
[דברים שקרים וכזבים], אזו גיט זי מרוים איין גאנצי נאכט
ביז דער מענטש וואכט אויף דא קומט זיא ווידער אויף איר
מורט, וואו די צדיקים דאס הקב"ה האט זייא מגלה געווען
אין חלום זייני סודות כדי דאס זייא זאלן זיך וויסן צו היטן
פר דעם [מדת הדין] ווייא דיא רשעים דיא זיך און איר
נפש זייכנן מטמא. אבר די צדיקים ווען זיי שלאפן גייט איר
נפש ארויף און איז זוכה צו זעהן אן דעם מורט פון ג"ע
העליון וויא דר פסוק זאגט [לחזות בנועם יי ולבקר בהיכלו]
דער מענטש דער מייביג האט זיין [חלק לעוה"ב] און זיין
חשק איז צו בהעפטן אן הקב"ה אזו ווען זיא ארויף גייט
קאן זיא זיך ניט בהעפטן אן דיא [רוח הטומאה] רק צו
בהעפטן וואו זיא איין חלק האט אין דער [קדושה עליונה]
דרום זאגט דוד המלך [נפשי אויתיך בלילה] איין נפש טוט
גלוסטן צו בהעפטן אן דיר, דער נאך איז ער זוכה דאס
חלק וואס הייסט רוח, דער נאך צו דעם חלק דאס הייסט
נשמה, נאך ווער זוכה איז צו די דרייא חלקים נפש און רוח
נשמה דער הייסט איין קדוש איין הייליגר מאן און איין
תמים איין גאנצר מאן אין אלים צו טאן דעם רצון פון הקב"ה.
קום און זעה ווי בייא ליכט דס די ליכט מיט וואקס אודער
דעסט גלייכן וואס דאס פייער ברענט דרויף ווען דס ליכט
וואו היפט זיבר געמאכט איז דא ברענט דאס ליכט דרויף
נאך מזו שיין, אזו קער דר מענטש דעם גוף דער איז וויא
דאס כלי דאס איז מקבל אויף זיך דיא נשמה דאס איז דס
ליכט דאס ברענט דרויף דא אזו ער אויך זיבר האלטן און
ניט מטמא זיין דען קאן אויף אים רוען דיא הייליגע נשמה
הייסט ער קדוש, און דרום שטייט [נר יי נשמת אדם],
אזוא אויך ביי אברהם ער האט זיך ניט פאר גיקאנט מדבק
זיין אן הקב"ה און צו קריגן איין רעכטע נשמה, ביז ער
האט פאר אזון גיפרובט ווערן דרום איז ער אריין גיגאנגען
אין מצרים צו וויסן זעלכע קליפות און רשעים און איז פארט
בשטאנען בייא זיין צדקות און האט זיך ניט לאזן פאר פירן
פון זייא און איז ארויס גיקומען בשלום. [ווען אברם ממצרים]
דען האט ער זיך ערשט רעכט בהעפט אן דער קדושה
און איז מגלה ווייטר גרויסע סודות: קום רבי אבא און רבי
אלעזר זיא קושן זיין הענט זייא ווינן און זאגן ווער ווערט
דעם עולם דער לייכטן ווען דוא ווערסט אוועק זיין דר פון,
וואל די צדיקים די ווערן גקריינט אן הקב"ה און הקב"ה אן זיי,
וואו זייא [בעוה"ז ובעוה"ב] אויף זייא שטייט [ישעיה ס']
(ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ) און שטייט (משלי ד')
וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם:

רבי שמעון איז געגאנגן נאך טבריה וואָרן מיט אים רבי
יוסי ורבי חייא ורבי יהודה. אין דעם קום
אויך זיין שווער רבי פנחס, אזוא זיינן זייא זיך מתחבר צו
אנאנדר זייא נידרן אראפ און זעצן זיך אונטר דיא בייאר.
שפראך רבי פנחס ווייל איר דא זיצט וועלט איך גערן הערן
פון דייערע זאכן וואס דוא פלעגסט צו זאגן. הויב רבי שמעון
אן (ויקח משה וגו') וואָרום שטייט (משה ל' רבים) עס
קער צו שטיין (משה) מאל עס זיינן געוועזן צווייא ניאונגס
מיינט זיין לייען און מיינט פון דר שכינה, דען מיטלכער מענטש
קער גיפונן צו זיין (זכר ונקבה) דען ווערט דיא קדושה
גישטארקט און דיא שכינה רואט בייא זייא, און כל זמן ווייל
דער מענטש איז צו הויז איז זיין אשה דער עיקר פון הויז
דען פון זיין ווייבס וועגן טוט זיך דיא שכינה ניט אב, דרום
שטייט בייא יצחק (בראשית כ"ד) (ויביאה יצחק האהלה
שרה אמו) דאס ער האט איין ליכט דארטן ברענן דרום ווייל
די שכינה האט זיך ניט אפ גיטאן פון הויז. אויב דו וועלסט
פרעגן ווייל דיא שכינה רואט דוקא בייא (זכר ונקבה) ווען
זיא בייא אנאנדר זיינן, ווען ער גייט אין וועג און ער איז
ניט מיט זיין אשה ווערט זיך די שכינה פון מיט אפ טאן.
קום און זעה ווען איין מענטש דר גייט אין וועג דא אזו ער
פאר מתפלל זיין, כדי דאס דר דורך זאל ער אויף זיך די
שכינה מיי ער ארויס גייט (כל זמן) ווייל ער איז נאך דער
היים בייא זיין אשה. אז ער האט נאך מסדר געווען זיין
תפלה און שבח און דיא שכינה רואט אויף זייא, דער נאך
זאל ער ערשט ארויס גיין צוליב דען איז דיא שכינה מיט
אים, דרום שטייט [צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו] דרום
[כל זמן] ווייל דער מענטש איז בדרך קער ער מיט זיינע
מעשים זיך צו היטן פאר איין חטא, דאס דיא שכינה זאל
פון אים ניט אוועק גיין און דיא שכינה היט אים אונטר
וועגן און שיידט זיך ניט אפ פון אים ביז ער קומט ווידער
צו הויז דען קער ער זיך משמח זיין [באשתו] מיינט בשמחת
של מצוה פון זיווג, און בשמחה דאס דיא שכינה איז ווידר
דארטן און ער מערט דעם שלום, אז דר פסוק זאגט
[איוב ה'] וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא אבר

ווער דא איז ניט פוקד האט ער יוא איין חטא, דען ער מינרט דיא [קדושה עליונה] דען דאס ווייב איז אים גורם דאס ער הייסט איין אדם אבער אן איין אשה הייסט ער קיין אדם, אונ קיין ברכה רוהט ניט אויף אים וויא עס שטייט. [ויקרא את שמם אדם ויברך אותם] אונ ווען ער דען מאן [פוקד] זיין אשה אונ זיך מזווג מיט איר דא איז דיא שכינה משפיע אויף דעם קינד איין הייליגע נשמה דס הייסט איין בן צו הקב"ה. דרום קערן זייא זיך משמח נאך זיין מיט דער שמחה ווי ער זיך משמח [בשמחת שבת] דס דען מאן איז דיא צייט דאס זיך דיא [תלמידי חכמים] מזווג זיינען מיט אירי ווייבר, דרום שטייט [וידעת כי שלום אהלך] דען די שכינה קומט מיט דיר די הייסט שלום אין דיין הויז, אונ דרום [ופקדת נוך ולא תחטא] דו זאלסט ניט מערן מזווג צו זיין דיך פאר דיא שכינה בשמחה עם אשתך, ווייטר זיינען דרויף גרויסע סודות:

ומלכי צדק מלך שלם. רבי אלעזר אונ רבי חייא אונ רבי יוסי גייען אונטר וועגן, עס וואר מיט זייא איין יהודי דער יהודי וואר גרויסי סודות אין דר תורה מגלה זיין, ער זאגט נאך עס שטייט [אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני] הקב"ה מעקט אפ דיא זינד זאל ניט געזעהן ווערן אויף דער וועלט. וואס טייטש [למעני] פון מיינט וועגן. קום אונ זעה דיא רשעים מאכן מיט אירי עבירות איין [חסרון למעלה] זייא זיינען פוגם אז דיא רחמים זיינען זיך [מסלק למעלה], דא קאן קיין ברכות אויף דעם עולם קומן. דרום זאגט הקב"ה איך וויל אפ מעקן דיא זינד [למעני] פון מיינט וועגן דאס איך זאל קענן איין ברכות אונ [מדת הרחמים מגלה] אויף דעם עולם זיין. זעה ווען אברהם איז געקומען זיינן ברכות געקומן ווי דר פסוק זאגט [והיה ברכה] דו מאכסט אז ברכות ווערן קומען אויף דעם [עולם למעלה ולמטה] אז דר פסוק זאגט [ונברכו בך כל משפחות האדמה] דרום שטייט [ומלכי צדק מלך שלם] גייט אויף הש"י דס דורך אברהם הייסט ער [מלך שלם] איין גאנצן מאן דאס דיא צדיקים זיינן מתקן אלע פגמים, [הוציא לחם ויין] זיינען דיא מזונות דאס זאל ניט פאר מיטן ווערן דיא ברכות אויף דעם עולם אונ הקב"ה גיבט אים [מעשר מכל הברכות] ער זאגט דער יהודי נאך סודות דא שפרינג רבי אלעזר צו אים וואס ביסטו דוא פאר איין [בעל מלאכה] שפרינג ער איך בין געווען אין מיין שטאט איין [מלמד] מיט קינדר מיר האבן זייא גנומן רבי יוסי פון כפר חנין אונ האבן מיר די קינדר אוועק גנומן אונ אים געגעבן אונ האבן מיר גלאזט גלייך אז איך העט מיט זייא גלערנט. האב איך ניט פאר רעכט געהאלטן פון זייא צו נעמן געלט בחנם, אזו האב איך ניטס וועלן נעמין אונ האב איך פאר דונגן צו דעם חכם. דא שפרינג רבי אלעזר דיא ברכה פון מיין פאטר רבי שמעון מעכט מן אזהיא בדארפן. זייא שטייען אויף אונ גייען אונ קומען צו רבי שמעון ער זעצט זיך פאר אים אונ לערנן אלי טאג פאר אים איין מאל, לערנט ער פון [ענין נטילת ידים] דיא הענט רעכט צו וואשן. ער שפרינג איטליכר דער זיך ניט רעכט די הענט וואשט ווען גלייך ער ווערט געשטראפט פון אובן, זיין עונש איז ער נענט אונטן אויף דאס ער איז אויף זיך גורם ארעמקייט דרום איז דיא ראשי תיבות ["ענ"י נטילת ידים "ענ"י] ער ווערט עני, אונ אזו ווען דאס איז דער עונש אזו ווען ער זיך רעכט וואשט אזו איז ער גורם אויף זיך ברכות פון אובן רוען אויף זיין הענט אונ ווערט געבענטשט מיט עושר. איין מאל וואר רבי שמעון זיך מקדיש אונ זאך וויא ער זיך וואשט איין גרויסן שיעור מיט וואסער, זאגט רבי שמעון צו אים ["מלא "ידיו "מברכותיך] זיינן דיא ראשי תיבות [מים] כלומר ער זאל דר פילט ווערן דורך דעם מיט עושר, עס וואר אים אזו פון דיין טאג אן וואר ער רייך געווארן, ער געפינט איין מציאה אונ טוט ערנסט לערנן אונ טוט פיל צדקה דיא ארמי לייט מיט שיין ליכטיג פנים קעגן זייא, אונ וואר זיך משמח צו ארימע לייט מיט לוסטיג פנים מיט זייא. לייענט רבי שמעון אויף אים דעם פסוק [ואתה תגל בי"י בקדוש ישראל תתהלל] דו זאלסט דיך פרייען מיט גאט אונ אן דיא הייליגע ישראל זאלסטו דוא געלובט ווערן:

אחר הדברים האלה היה דבר יי אל אברם. תנינן מיר האבן גלערנט עס גייט אויס איין [בת קול] פון בארג סיני דער דא הייסט [חורב] אונ זאגט וויא דיא לייט דיא פאר שמעהן דיא תורה דען דר דא עוסק בתורה איז אויף דעם עולם, ווען ער שטארבט אונ גייט אויף יענם עולם עס ווערט אים קיינער ניט פון אלע [שוערים שלמעלה] אונ אויף אלע זייטן גיבט מן אים שלום. אונ הקב"ה איז אויף זייא אונ ער פארכט זיך פאר קיינם ניט, דרום שטייט [אחר הדברים האלה] דאס איז דיא תורה הייסט [דברים האלה] ווען ער האט פיל תורה גלערנט דער נאך ווען ער שטארבט איז הקב"ה מקדים צו זיין נשמה אונ גיבט אים שלום אונ איז אים מבשר בשורות טובות אונ זאגט צו דר נשמה די הייסט אברם. [אל תירא אברם] פארכט דיך ניט [אנכי מגן לך] איך וויל דיך בשיצן פאר אלע בייזע מקטריגים. פאר אלע בייזע כוחות הטומאה אין גיהנם [שכרך הרבה מאד] דיין לון איז גאר גרויס. דען ווער דא איז עוסק בתורה בעה"ז איז ער זוכה צו ירשנן עוה"ב אז דר פסוק זאגט [להנחיל אוהבי יש] דאס איז דיא [ירושה לעוה"ב ואוצרותיהם אמלא] צו דר פילן איר אוצרות אויף דער וועלט מיט עושר [ומכל טובות העולם] ווער עס גייט [לימין הקב"ה] איז ער זוכה לעוה"ב, ווער עס גייט [לצד שמאל] דא האט ער [עושר בעוה"ז], עס איז פאר האנדן [לצד שמאל אין דער קדושה] [אונ לצד שמאל אין דיא קליפות הטומאה] דרום זאגט דער פסוק [אורך ימים בימינה] ווער עוסק בתורה איז גיבט די תורה אים [אורך ימים לעולם הבא] אויך עושר וכבוד אויף דעם עולם [ובשמאלה עושר וכבוד] אונ ווער עס בגערט עושר [להנאת הגוף] זיך אן צו טאן אויף דעם עולם, אונ ניט עוסק בתורה צו זיין אונ [מעשים טובים] צו טאן צדקה אונ גמילות חסד. דען גיבט מן אים עושר אויף דעם עולם פון דעם שמאל דער קליפה אונ יצר הרע דא טוט ער מיט זיין עושר אייטל רינגות אונ דא דורך ירשנט ער דאס גיהנם. אוב דוא ווילסט פרעגן איז דען ניט אויף דעם עולם פאר האנדן עושר דר איז פון דעם שמאל אין דער קדושה, דא שפרינג ער יוא עס איז. אזוא ווען מיינר לערנט תורה דורך עניות אונ לערנט פארט אונ איז דריבר ניט מבטל, דר איז דער נאך מקיים דיא תורה דורך עושר וועלכעס עושר איז פון דער

קדושה

קדושה· אזו רבי אבא איז גקווען הט ער זאן אויט טרייען ווער עט בגערט עוטר און בגערט [אורך יאים לצוה"ב] דער זאל קוואן און זאל עוסק בתורה זיין, דא וואר זיך אלע דיאן לייט צו איס איין זאאן עט וואר איין לידיגר אין זיין טלונה קאם ער צו איס און זאגט רבי איך ווין איך איצן אין דר תורה דאט איך זאל עוטר ווערן· ר' אבא זאגט גוויט זוא טפראך רבי אבא וויא איז דיין נאמן ער זאגט איין נאמן איז יוסי· רבי אבא הייטט זיין תלמידים זייא זאלן איט איס תורה לערנן דיא הייטן איס ר"י [אחריה דעותרא ויקרא] דר העער פון [עוטר וכבוד] ער זילט און איז עוסק בתורה· עט קאם איין לייט אאמן דא קאם ער צו רבי אבא און זאגט רבי וואו איז דער עוטר דט איך זאל האבן דורך איין לערנען, טפראך רבי אבא [טאע איניה] זכה איך דאט זיין לערנן איז אלט ניט לטם טאי'. ער גיינג אין זיין חדר אריין און וויל איס אעניט זיין, כלוואר דאט ער זאל נעגט ווערן צו טטארבן· אזו הערט ער איין קול זאגט צו איס זייא איס ניט אעניט ער ווערט זיין איין [אדם גדול בתורה], ער קערט זיך ווידער צו איס און זאגט צו איס זאל איין קינד זיין איך וויל דיר געבן עוטר, אין דעם קאם צו גיין איין אאן און האט אין זיין האנד איין כלי אויט גיט גאלד· וויא ער דאט כלי ליאט ארוט וואר דט גאנצי הויז פון ליכט פון דעם גיט גאלד, ער טפראך צו רבי אבא רבי איך קען זוכה צו זיין צו דער תורה און האב טוין ביז אהער ניט גלערנט זאלט איך גערן האבן איינעם דר זאל פאר איר לערנן, דען איך האב גירטנת איין גרוטן אוצר פון איין פאטר ער האט אויך זיין טיט אלע אאן גהאט זעלכי דריילעהן בעכר גילדני אזוא ווין איך זוכה זיין צו תורה. [רבי אבא רופט דעם רבי יוסי] און זאגט דעם פסוק [איוב כ"ח י"ז] לא יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוּכִית וּתְמוּרָתָהּ כְּלִי פָז דר רבי יוסי זילט און איאט זיך אין דר תורה און דר אאן גאב איס דעם עוטר· עט טטייט אן איין לייט דא גיינג אין דעם רבי יוסי איין [חיאוד] און דער גרוטי לוטט פון דער תורה אין זיין לייב. איין טאג יואר ער גזעטן און וויינט· דא גפינט איס זיין רבי אבא, טפראך ער צו איס ווארום וויינטט דוא טפראך רבי יוסי צו איס וואט האב איך דא גטאן איך האב גלאזן [חיי עולם הבא] פון עוטר וועגן, איך וויל איס ניט האבן טפראך רבי אבא [טאע איניה] איך זיך ער טוט עט [לטם טאים], רופט רבי אבא דעם זעלביגן אאן און טפראך נעם דיין עוטר און גיב עניים און יתומים און איך וויל דיר געבן איין גרוט חלק אין דר תורה דאט איר זיך איאן דרינן· דא גיב רבי יוטי דעם בעכר ווידר דעם אאן. פון דעם זעלביגן טאג אן איז ניט אב גטאן גווארן פון דעם רבי יוסי און זייני קינדר צו ווערן אלע גרופן בן פזי נאך דעם [כלי פ"ז] בעכר נאך. דאט איז דער [רבי יוטי בן פזי] וואט אין דר גמרא טטייט און אלי זייני קינדער זייא ווערין אלי [גדולים בתורה] דען עט איז קיין גרעטרער טכר אויף דיא וועלט אז פון דיא וואט תורה לערנען און זייען זיא אקיים:

[אחר הדברים האלה וגו']. רבי יהודה הוב אן [אני לדודי ועלי תשוקתו] האט אן עט דאך ווארט גוועזן, דט ווען אען וויל וואט אעורר זיין פון אובן ברכות קאן ניט קואן ביז אן פאר אז אעורר זיין פון אונטן און זי קאן ניט קואן אויף איין לער אורט נייארט עט איז פאר איין אאטות לאטה, וויא ביים [אטת עובדיה] טטייט אליטע האט צו איר גזאגט [אלכים ב' ד'] [הגידי לי אה יש לך בבית]· דען דיא [ברכות טלאעלה] רוען ניט אויף יואין לערין טיט, זי זגט עט איז נאר אין איין הויז איין ביטל אין דעם קליין פינגער צו טאירן· דען טפראך [אליטע נחאתני] ווען דוא נאר האטט עט וואט דאט די ברכה זאל קענן דרויף רואן, ובפרט אין דא פון קואען אלאעלה אלי ברכות, וויא דער פסוק זאגט [כטאן הטוב על הראט יורד] טטייט ווייטר [כי טם צוה ה' את הברכה] פון דעם טורט דעם הייליגן [טאן אלאעלה] ווערן גזאלבט דט [אלכות הקודט]. און ווייל עט איז לאטה. ביי דיר טאן ווערן די ברכות קואן [ואאקור הטאן טלאעלה] אזו אויך איז גוועזן אויף דעם [טלחן לחם הפנים תאיד] דט דער טלחן האט ניט דארפן לער צו טטיין איין רגע. דען פון דעם זיינן ארהפ גקואן אלי אזונות און ברכות לעולם, און דרום ווייל אלט הט זיך אוזן פאר אתעורר זיין פון אונטן דרום טטייט [אני לדודי ועלי תשוקתו] דיין חטק איז צו איר איך זאל איך נום ערטטן דר וועקן אאפן איין אקום צו ברייגן ארהפ אלי טובות און ברכות. [דבר אחר אני לדודי] דען די טכינה ווערט ניט גפונן וואו רטעים זיינן, ווען זיך דר אענט קואט אטהר צו זיין איז אן איס אטהר און די טכינה רואט אויף איס· קום און זיך [אחר הדברים האלה] אז אברהם האט נאך גייאגט דיא אלאכים און הש"י האט זיא אאית גוועזן האט זיך אברהם גפארכטן און זאגט פילן לייט דורך דעם ווער איך האבן פאר לארן איין טכר ווט איך הב גהאט דאט איך האב אהויר גוועזן נאך דיא לייט דיא זאלן זיך בהעפטן אן הש"י, און הייכט זיינן אום גקואן דורך איר אזו פיל לייט: טפראך הש"י [אל תירא אברם] דיין טכר איז נאך גאנץ גרוט און וועטט נאך אקבל טכר זיין דרויף, דען עט ווער איר טאג קיין גוטט גוועזן פון זיא, ער רעט איט איס [באחזה] דאט איז דיא הינטרטטי [אדרגה] אליין, און אז ער האט זיך [אל] גווען הט הש"י זיך אגלה גוועזן אויף דר העכרי אדרגה פון נבואה, און אברהם הט זיך בגריפן צו האבן איין אחיה אן [טם הקדוט] הען ווען דער ברית ניט ווער הענט דיא וועלט קיין קיום גהאט וויא דער פסוק זאגט [אם לא בריתי יואם ולילה חקות טאים וארץ לא טאתי]:

וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם זאגט רבי טאעון וואו יטראל דט הש"י האט זייא גהייטן אדם, אז דער פסוק זאגט [ואתן צאני צאן ארעיתי אדם אתם] ווארום הייטט ער זייא אדם ווייל עט טטייט [ואתם הדבקים ביי אלהיכם] איר זייט בהעפט אן הש"י און ניט דיא עכו"ם, דרום הייטן זיי ניט אדם דען ווען דער אענט גייט אריין [בבריתו של אברהם] און איז זוכה אקיים צו זיין דיא [אצות התורה] הייטט ער אדם [בצלם אלקים עטה את האדם], אבר בייא יטאעאל ווען גלייך ער איז נאר ניאול טטייט בייא איס [והוא יהיה פרא אדם] ער איז נאר איין התחלה פון דר אדרגה דאט הייטט [אדם] דרום ווייל ער איז ניט אקיים דיא [אצות התורה], אבר דיא [זרע יטראל] זיינן גאנץ איט אלים איט דעם ברית און תורה דרום הייטן זיי אדם אאט און טטייט

כי

[כי חלק יי עמו]. רבי יהודה איז געגאנגן פון קפוטקיא נאך לוד צו זעהן רבי שמעון דאס ער איז דארטן גוועזן אונ רבי חזקיה גינג מיט אים, שפראך [רבי יהודא צו רבי חזקיה] דאס וואס רבי שמעון האט גזאגט אויף [והוא יהיה פרא אדם] איז רעכט אונ בסוד אבר ווא שיקט זיך ווייטר דער פסוק [על פני כל אחיו ישכון] וואס טייטש [על פני כל אחיו] שפראך רבי חזקיה איך האב דרויף נישט געהערט אונ וויל ניט זאגן. דען איך האב גלערנט עס שטייט [זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל] וואס משה האט גלערנט דאס מאגשטו זאגן אבר ווס משה ניט האט גזאגט דארפסטו ניט זאגן. שפראך רבי יהודה עס שטייט [כי היא חייך ואורך ימיך] ווער עס איז זוכה צו דער תורה אונ איז זיך ניט פורש דר פון איז זוכה צו צווי ארלייא [חיים בעולם הזה וחיים לעולם הבא] דרום שטייט [כי היא חייך] צווייא ארלייא חיים, אונ ווער זיך איז פורש פון דער תורה איז אז ער זעלט זיך פורש זיין פון דעם חיים. אונ ווער זיך איז פורש פון רבי שמעון איז גלייך אז ער זעלט זיך פורש זיין פון עולם. וזה דאך אין דעם פסוק דאס ער האט נפל אן געפאנגן דרינן קאמן איר נישט פאר שטיין אריין צו גיין, אבל שכן דיא תורה דס זי איז סתום אונ פר הולן [על אחת כמה וכמה]. וויי צו דעם דור ווען זיך רבי שמעון ווערט אפ טאן פון זייא, דען ווען איר זיינן געוועזן פר רבי שמעון דא איז געוועזן דיא קוואלין חכמה פון הארץ אפין צו אלי זייטן אונ אלס איז מגולה גווארן. אונ אז איר האבן זיך פון אים פורש געוועזן דא האבן איר נישט געוואסט אונ אלי קוואלין פון דר חכמה זיינן פר הולן. זאגט רבי חזקיה דרום שטייט ביי [משה רבינו] [ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים] אונ אז ווא איין ליכט דאס מען דער פון אן צינדט וויא פיל ליכט אונ דאס ליכט פעלט ניט דער פון. אזו איז ר"ש דער העכר פון אלע ליכט צו אלע אונ דס ליכט ווערט פון אים ניט אב גטאן אונ בלייבט פארט אין זיין שטאנד. זייא גייאן אהין צו אים זייא געפינן אים ער איז [עוסק בתורה] שפראך ער צו זייא איין אוצר איז בייא אייך געוועזן אונ איז ווידר פר לארן פון אייך גווארן, שפראכן זייא צו אים וודאי איז עס אזו פרעגן זייא אים דעם סוף פסוק צו פר שטיין ער איז מגלה דרינן [סודות]. זאגט רבי יהודה רבי שמעון איז וויא איין קוואל דאס ניט אויף הערט אזו איז דער שכל פון ר"ש, וויא איין ווין אויף דיא היוון דאס ער נאך מאוא גוט איז אונ פאר וועפט ניט, ווייא צו דעם עולם ווען דר העכר ווערט אב גטאן ווערן פון דעם עולם:

וַיְהִי אַבְרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנָה רבי אבא הוב אן [שמואל ב׳ כ״ב] כִּי מִי אֵל מִבַּלְעֲדֵי יי וּמִי צוּר מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ ווער איז איין [אל] אדר איין שליט אדר איין ממונה אויף דר וועלט דער קענט וואס טאן פון גאט נייארט ער איז געזענט אונ בפוילן פון גאט, ער שטייט ניט אין זיינם רשות זעלברט, אונ קאן נישט טאן. [ומי צור] ווער איז אזו איין תקיף אונ שטארק אז איין פעלן קאן טאן איין שטארקייט אונ גבור פון זיך זעלברט, אלא אלס איז דער געוואלט פון הש"י זייא קאנן נישט טאן קיינר אן ווילן פון הש"י, נאך איין פסק איז: [כי אי אל] ווער איז אזו איינר דאס איז אין זיין רשות אונ ניט וויא דאס גליכט אז זיא ווערין געזעהן אין דיא שטערין אונ מזלות דאס ווען זי גלייך ווייזן אויף איין זאך, אבר הש"י פאר וועקסלט עס זיין ווילן נאך [ומי צור] איז דען מזל איין מעלר אז הש"י ער בשאפט איין צורה אין מוטר לייב איין צורה אין דער אנדרי אונ ברענגט אין אים אריין די [נשמה בדמות עליון]: הש"י בשאפט פון דעם בהעפטין מאן אונ ווייב דאס קינד איז כולל פון אלי ביידי וויא אונזרי חכמים האבן געזאגט, דרום קער זיך איטליכר מענש די לייט מקדש צו זיין כדי דאס קינד זאל זיין אין רעכט געשטאלט [בציור שלם]. זאגט רבי חייא קום אונ זיך ווי גרוס זיינן די וואונדר פון הש"י דאס ער בשאפט דעם מענשן [בדמות עליון] אונ אלי טאג איז הש"י [בורא עולמות] אונ איז מזווג זיווגים איטליכר וויא ער איז ראוי, אונ איטליכר מאן אונ ווייב זיינן איר [ציור למעלה], איי זי בשאפן ווערן זיינן אירי נשמות אובן אין געשטאלט וויא זיא דער נאך ווערן זיין. ר"ש האט געזאגט עס שטייט [זה ספר תולדות אדם] הש"י האט געוויזן אדם הראשון אלע דורות, אונ אלע מנהיגים איטליכן אין געשטאלט מאס ניט וויא איינר זיכט [בדרך חכמה] נייערט איין געשטאלט שטייאן זייא [מיום שנברא עולם] אלע נפשות מאס וויא זייא דער נאך זיינן אונטן בשאפן אלא אויך אלע צדיקים דיא דא שטארבן איז זייא אן גברייט צו ווערן אן געקלייט אין איין מלבוש גלייך אז ער איז געוועזן אויף דעם עולם. אונ דאס השם יתברך האט געוויזן [אדם הראשון] אלע דורות אלע אירי נשמות האט ער געזעהן אונ אלן וואס אונטן געשיכט איז אלן [בסודות עליונים]. קום אונ זעה אלע מאן אונ ווייב דאס הש"י האט בשאפן אונ מזווג איז דס ווערט אלן אויס גרופן למעלה [בת פלוני לפלוני] אונ הש"י איבר ענטפרט זייא ביידע נשמות בייא אננדר אין דער האנט ממונה דער הייסט לילה דער איז געזעצט איבר דעם טראגן פון די לייט. דר נאך ווערן זייא צו שפרייט פון אננדר איטליכר אין איין אנדרן גוף, אפשר ווערט איינר פריער בשאפן אז דר אנדרר. אונ אז דיא צייט קומט זייא זאלן זיך נעמן איז זייא הש"י ווידר מחבר צו אננדר אונ ווערן אז איין גוף איין נשמה ווי עס ראוי איז, דרום שטייט [אין כל חדש תחת השמש] אויב דוא ווילסט פרעגן איר האבן דאך געלערנט דר זיווג פון מענשן איז נאך זייני מעשים דאס איז מאת אלוה ווען ער פרום איז אזו בקומט ער זיין רעכטן זיווג וויא מען הט אים אויס גירופן אויבן וויא זיינן אויבן איבר גיענטפרט גיווארן פר אין האנט דר מלאך. שפראך ר׳ חייא ווען איינר פרום איז וואו זאל ער זוכה זיין זיווג, שפראך [ר׳ אבא] צו אים איר האבן געלערנט אייביג זאל איין מענש פר קויפן ווס ער הט אונ זאל נעמן איין בת ת״ח, דען דיא פקדונים פון הש"י זיינן אויף גיהויבן בייא דעם ת״ח: (תמנא) איר האבן גילערנט אין דיא (סודות האשניות) אלע דיא דא קומן בגלגול הנשמה די קאנן מיט איר תפלות איינם נעמן זיינן זיווג, וויא אונזרע חכמים האבן געזאגט אין גמרא [שמא יקדמנו אחר ברחמים] אונ דרום איז קשה פאר הש"י דער זיווג אז [קריעת ים סוף]. ר׳ יוסי הט געשיקט צו (רבי אלעזר) דעם סוד פון [גילגול נשמות] דאס ווייס איך וואל נשמות די געשטארבן זיין ווידער מגולגל ווארן. אבר וואו נעמן דיא לייט ווייבר ווילן איר זיווג איז שוין געוועזן פון דעם ערשטן גוף נוא היינט וואו נעמט ער איין ווייב, הט ער אים ווידער געשיקט ענטפער פון דר

...טה בייא די [בני בנימין] שטייט [שופטים כ"א] (וזה נעשה
...תריך] וואו ווערן זייא ווייבר נעמען, שטייט [והחרמתם כל
...יש משכב] זייא האבן גיהאפט וועלכע זיי האבן גיוואלט נאך
...ין ווייב. אזו דא אויך איז אויך זיינו גיזאגט [שאל יקראנו
...אחר כרחאים] וואס טייטש עס ווערט זיך איין אנדרר אקדים
...ן צו נעמן וואו איז דען זיין בת זוג. אלא מוז איז עס גיפונדן
...נר אנגזאגן ווערט דער קאן נעמען יענעם [בת זוג]. אויך ווערט
...פונדן דס הייסט אחר דער קאן נעמען יענעם בת זוג ווען
...יינר איז [איבכן זיין ברודערס ווייב, דא ווערט זיין ברודער
...זאגן אין דעם קינד וס ער הט מיט דער יבמה, אזוא ווי
...ן ערטט ווייב הייסט זיין אשר נאך הט דס קינד קיין בת
... ניט דער קאן מיט תפלות זיך אקדים זיין [ברחמים] נאך
...קומן יענעמס [בת זוג] אבר אז ער קאן אקדים זיין איז ניט
...דערט אז ווען ער איז פרום און יענר איז איין רשע דא
...אן ער בקומן זיין בת זוג, דרום איז דס קשה פר הקב"ה
... (קריעת ים סוף). וואן דאס אלק פון ישראל דס הקב"ה
...הט זייא גיבענטשט מיט דיא תורה זיינע סודות פאר באהגנע
...עג די פר באהגן זיין, אויף דען איז גיזאגט בוודאי [תורת
... תמימה] וואן די לייט דיא לערנן תורה און איז ניט פורש
...ר פון. דען ווען זיך איינר איז פורש פון דער תורה אפי'
...יין שעה איז גלייך אז ער זאלט זיך פורש זיין פון דעם לעבן
...פון דעם עולם. אז דר פסוק זאגט (כי היא חייך ואורך ימיך)
...און שטייט [אורך ימים בימינה] און שטייט אויך [אורך ימים
ושנות חיים ושלום יוסיפו לך]:

רבי יוסי הוב אן [ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ] זאגט
זיינן די ישראל אבער אז אלי אוואות דען הקב"ה הייסט
...יא (צדיקים. ותניא) איר האבן גלערנט אכט טויזנט און
הונדרט און פיכך און צוואנציג מלאכים זיין הייסן [אמרי דגדפין]
דיא מלאכים דיא גיין און שוועבן דען גאנצן עולם און הערן
אלץ וואס דער מענש רעט און דס וויל וואס ער זאגט נאר
אויס זיך ארויס דען דיבור דא ענטפאנגן זייא, ווי איר האבן
גלערנט דאס איז ניט פר האנדן אויף דעם עולם וואס זייא
זאלן ניט האבן איין קול עס גייט און שוועבט אין הימל דס קול
בגרייפן די (אמרי דגדפין) דיא הערן פון פליגל און ברענגן
עס ארויף פאר דיא הערן פון דינים של מעלה און זייא זיינן
עס [דן] עס זייא נאך גוטס אודר צו ביז, אז דר פסוק זאגט
אין (קהלת י"ב) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד
דָּבָר ווען איז אן עט דן. ר' חייא טפראכט בשעה דס דער
מענש ליגט און שלאפט אויף זיין בעט און דיא נשמה גייט
פון אים און זייא זאגט עדות אויף דעם מענשן, ווי דר פסוק
זאגט אין [מיכה ז'] (משוכבת חיקך שמור פתחי פיך) איז
טייטש פר די וואס ליגט אין דיין שוס היט דיין רייד מיינט
ער די [נשמה] דיא ליגט אין מענשן היט פר איר דיין מויל,
דען זי זאגט עדות אויף דיר אלץ וס דו רעדסט [ר' יודא]
זאגט רעדסט גלייבן אלץ וס דער מענש טוט ביי טאג זאגט
זיא בייא נאכט עדות. ער זאגט [ר' אלעזר בשעה] ווען דר
טאג אוועק גייט און דיא זון אונטר גייט דיא ערשטי שעה
אין דער נאכט, דא גיט דר הער פון די שליסל דר אוונה
איז אויף דר זון גייט אין צווצן [שארין די אופין זיינן ביי טאג,
דער נאך אז ער איז אריין גגאנגן ווערן אלע טוערין פאר
שטאפט און זיין כרוז ווערט אויס גרופן. שטייט איינר אויף
און נעמט די שליסל נאך דעם כרוז זאמלן זיך איין אלי [שומרי
שערים של מעלה] פון עולם און גיין ארויף און ווערט שטיל
עפעס קיינר קיין מויל ניט: דען הובן זיך אן אלי [כוחות הדינין]
אתעורר צו זיין אין עולם און גיין און שוועבן אין עולם און די
לבנה הייבט אן צו לייכטן און דיא הערן פון [יבבה ויללה] די
דא בלאזן כלואר פון דינים אזן זאלן דר שרעקן פון די [כוחות
הדינים] די טולט זיינן אן בלאזט דס אנדרי מאל דען זיינן זייא
אתעורר און דר וועקן דיא שירה און זייא זינגן שירות פאר
הקב"ה און ווייא פיל הערן פון דינים דיא שטייען אין זיין
קיום און טוען דער וועקן דינים אויף דר וועלט. אזו שלאפן
די לייט און דיא נשמה גייט ארויף און זאגט עדות און ווערט
חייב בדין, און הקב"ה טוט דאך דען חסד און גיבט ווידר
דיא נשמה ארום אין גוף אריין. אז עס קומט מיטן אין דר
נאכט דא קומט הקב"ה מיט זייני מלאכים צו דער מייען זיך
צו מיינט מיט די נשמות פון די צדיקים אין גן עדן. וואן די
לייט די דעמט אלז אויף שטיין לערנן דר איז בוודאי בן עולם
הבא, און הקב"ה מיט אלע צדיקים אין ג"ע הערן אים צו,
ווייא דער פסוק זאגט אין [שיר ח'] הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים
מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ און הקב"ה ניאט אויף אים (חוט של חסד)
דאס ער ווערט אייביג גהיט און דיא עליונים און די תחתונים
היטן אים ווייטער טטייען סודות, ר' אבא איז גקומען פון [טבריה
נאך טרוניא] פון זיינם שווע' וואר מיט אים [ר' יעקב בר רבן]
זיי קומן אין דארף [טרשא] ווי זיי זיך ווילן ליגן, זאגט ר' אבא צו
דעם בעל הבית זיינן הענר אין דען הויז, טפראך דר בה"ב צו
וואס קערן זייא. טפראך ער איך וויל גערן אויף שטיין אין
מיטן נאכט דאס איך זאל וויסן אויף צו שטיין לערנן, טפראך
ער אין בדארף אלהינו קיין האן ניט דען איר האבן איין סימן
אלהיא צו וויסן ווען מיטר נאכט איז, איך האב פר איין בעט
איין גוויכט מיט וואסר אן גפילט עס טריפט אויס טראפין
ווייז און איז אזו אן גפילט דס עס טראפט אויס גראד ווען עס
ווערט מיטר נאכט אז עס איז טון לער דען דרייט זיך דס
ראד ארום און קלינגט דאס מען עס הערט אין גאנצן הויז.
עס איז גוועזן בייא איר איין אלטר מאן דער איז אויף
גשטאנדן אלי מיטר נאכט און האט עוסק בתורה גוועזן דר
האט איר דאס גמאכט. טפראך רבי אבא [בריך רחמנא]
דאס ער האט איך אהער גשיקט. אין מיטע נאכט וואר
דאס ראד ברומן און קלינגין. שטונד אויף רבי אבא ורבי
יעקב זייא האבן גהערט ווייא דר בעל הבית זיצט אונטן אין
הויז און זייני צוויא קינדר מיט אים, ער זאגט עס שטייט
[חצות לילה אקום להודות לך] און זאגט דרויף גרויסע סודות.
דא זאגט רבי אבא צו רבי יעקב וודאי ווערן איר זיך משתף
און מחבר זיין מיט דער שכינה. זייא גנעהנן צו אים און
זעצן זיך בייא אים, זייא טפרעכן דאס דוא האסט גזאגט
איז רעכט אזו פון וועאן האסטו דאס גהערט. טפראך ער
דאס האב איך גהערט פון דעם אלטן מאן ער זאגט ווייטר
סודות, דא קאמן רבי אבא און קוסט אים און זאגט [בריך
רחמנא] דאס ער האט איך דא אהער גשיקט און אזו איז
אויך פר ר"ט גזאגט גוואורן, ער זאגט ווייטר סודות שטונד
אויף רבי אבא און טוט זיינע הענד אויף זיין קאפף און
בענטשט אים, און זאגט איך האב גמיינט דאס דיא חכמה
ווערט

ווערט ניט גפֿונדן נייארט ביים דינו זכאים דיא זוכה זיינן, איצונד זיך אויך דס אפֿילו דיא קינדר אין דור פֿון ר' שמעון זיינן זוכה צו דר חכמה עליונה, ווייל צו דעם דור דס ער ווערט זיין אף גטאן פֿון זיי. זיי זאלן אונ זיינן עוסק בתורה ביז עס טאג ווארט:

פתח הוב אן ר' אבא [ועמך כולם צדיקים וגו'] ווי שטייט [ועמך כולם צדיקים] זיינן דען כל ישראל צדיקים, עס זיינן דאך צווישן זיא פֿיל רשעים דיא זיינען עובר אויף דיא [מצות התורה] אלא איר האבן גלערנט זכאין זיינן די ישראל דאס זיא מקריבין איין [קרבן רצון] צו הקב"ה דאס זייא זיינן מקריב אירי קינדר צו אכט טעג אונ מאכן זי איין גיין [בחלק טוב של הקב"ה] אונ אז זיא דורך דער מילה קריגן איין חלק אן דעם צדיק פֿון עולם הייסן זייא צדיקים, דרום זיינן זייא זוכה צו ירשנן [ארץ החיים שלמעלה לעולם ירשו ארץ] דס זיא קומן אין ג"ע מריין וואול צו ישראל דיא דא היטן דען [מצות ברית] אונ ברענגן ניט מריין אין איין [רשות הטומאה] דען ווער עס פֿעלשט אן ברית פֿעלשט ער אן נאמן פֿון מלך, וויא עס שטייט אין [הושע ה'] בַּיי בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ ווען זיא זיינן [מוליד בנים] טואן זי פוגם זיין אן ברית, דען [ביי בגדו] זיא פֿעלשין אן זיין הייליגן נאמן. נאך מער האט רבי אבא גזאגט באזן ווען דער מענש לאזט אויס זיין זון אים מריין צו ברענגן בברית אן צו זיין, דא רופֿט הקב"ה זיין פמליא אונ זאגט זעכט מהער וואס איין קינד טוט אויף דער וועלט: אין דר צייט איז זיך מזדמן אליהו אונ שוועבט דען עולם אין פֿיר שוועב, אונ איז זיך מזדמן מהין אונ דרום האבן איר גלערנט דאס דער מענש מוז אן גרייטען איין שטול צו [אליהו בשעת ברית] מוז ער זאגן בפֿירוש [זה הכסא לאליהו] ווארום אזו קומט ער ניט מהין, אונ ער גיט ארויף אונ זאגט עדות פֿר הקב"ה דאס זיא זיינן מקיים דען ברית. קום אונ זיך בתחלה שטייט [ויאמר לו מה לך פה אליהו] אונ שטייט ער האט גזאגט [קנא קנאתי ליי כי עזבו בריתך בני ישראל] שפרעך הקב"ה [אייך] ביים דיין לעבן דס דו זאלשט דיך אלי מאל אן בריישן ווען די ישראל ווערן מקיים זיין דען ברית דאס דוא זאלשט דארטן זיין, אונ דיין מויל דאס דא האט גזאגט [עזבו את בריתך] דאס מויל זאל ווידר עדות זאגן אז זיא זיינן מקיים דעם ברית אונ דרום מוז מן מאכן איין [כסא לאליהו]. אזוא קיינר עס צו זיין דען אליהו איז גשטראפֿט גווארן אז ער האט [רכילות] גירעדט אויף דיא קינדר, דען הקב"ה איז ניט ניחא ווער ביז רעדט אויף ישראל. אין דעם אז זייא אזוא ריידן ווארד דער טאג לייכטן אזוא שטייאן זייא אויף אונ ווילין ווייטר גיין, שפרעך דער בעל הבית מיט וואס איר הט עוסק גוועזן דיא נאכט זייט ווייטר מצליח, זאגן זייא מיט וואס שפרעך ער צו זייא מיר זאלט זעהן צו מארגן [אליהו דען בעל הברית] דען מיין ווייב האט די בקשה אן אייך אז איר היר בלייבן דען מארגן מאך איך איין ברית מילה, שפרעך רבי אבא דאס איז איין בקשה של מצוה אונ צו זעהן [פני השכינה] ווילן מיר יוא היר בלייבן, זייא ווארטן דען גאנצן טאג במוצאי לילה האט ער צו אננדר גרופֿין אלי זייני אוהבים אונ האבן איין גאנצי נאכט [עוסק בתורה] גוועזן אונ קיינר האט ניט גשלאפֿט. שפרעך דער מאן איך ביט אייך איר זאלט זאגן חדושי תורה דא זאגט איטליכר חדושי תורה עיין ס"פ בשלח]: פתח הוב ווידער איינר אן [תהלים צ"ד] [לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי]. [תנא] מיט וואס זיינן ישראל זוכה אז זיי ניט קומן אין גיהנם אז אנדרי עכו"ם. אונ ווערן ניט איבער גיענטפֿרט אין הענט [דומה דאס איז שר של גיהנם], דרום ווייל זייא האבן דעם [מצות ברית קודש], איר האבן גלערנט בשעה ווען דר מענש גייט מוועק פֿון עולם וויא פֿיל חבילות אונ חיילות שלוחי דין דיא ווילן נעמן זיין נשמה אונ אז זיא זעהן דען [מצות ברית] אן אים זיינן זיא זיך פֿון אים פורש אונ ווערט ניט געגעבן אין האנד [דומה] צו נידרן אים אין גיהנם, דען ווער נאר קומט אין זיין האנד דער קומט אין גיהנם. אונ פֿר דען מצות ברית פֿארכטן זיך דיא [עליונים ותחתונים] אונ קיין בייזר דין קאן אן אים ניט שלטן זיין ווען ער איז זוכה צו היטן. אונ אז דוד האט ניט רעכט גהיט דען מצות וויא עס זאל זיין אונ דרום הט מן אים זיין מלכות מוועק גנומן אונ איז פֿאר טריבן גווארן פֿון ירושלים, מיד הט ער זיך גפֿארכטן ער ווערט נאר ווערן אין האנד דומה אונ ווערט שטארבן אויף יענם עולם, ביז הקב"ה הט אים מבשר גוועזן [גם יי העביר חטאתך לא תמות באותו שעה] הוב ער אן אונ זאגט [לולי יי עזרתה לי] ווען ניט הקב"ה ווער אין איין הילף גוועזן, [כמעט שכנה דומה נפשי] ווער מיין נפש גקומן אין הענדן מריין צו דומה דער שר של גיהנם:

פתח הוב ווידער איינר אן [ויאמר דוד וגו' והראני אותו ואת נוהו]. וואס איז טייטש [אותו ואת נוהו] איז דען דאס ער האט בגערט צו זעהן הקב"ה, אלא אז דוד האט גזעהן דס ער ווערט גשטראפֿט איבר דען חטא דס ער ניט רעכט האט דען מצות גהיט, דען דער אים ניט רעכט היט הייסט ער קיין צדיק ניט דא האט ער גבעטן דאס ער זאל ווידר זוכה זיין צו דער מדריגה פֿון דען [מצות ברית] דאס ער הט דרום פוגם גוועזן מיט [בת שבע, ואת נוהו] דאס איז ירושלים דאס אלט זאל ווידר קערן צו זיין ארט וויא עס איז גוועזן:

פתח הוב ווידר איינר אן [ומבשרי אחזה אלוה] וואס טייטש פֿון מיין בשר זיך איך גאט, [אלא] דורך דען [בשר ברית קודש] דאס הייסט בשר ווען מען אים היט איז מען זוכה צו זעהן [פני שכינה] אונ זיין נשמה ווערט בגריפֿן אן הקב"ה, ווען ער אבר ניט היט דען ברית דען שטייט [מנשמת אלוה יאבדו] אונ ווען קאן ער היטן דען מצות ווען ער נעמט מיין משה. וואול צו ישראל דאס זיא זיינן בגריפֿן אן הקב"ה, וואול זיא [בעולם הזה ובעולם הבא] אויף זייא שטייט [ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כולכם היום] זייא זאגן ווייטר איטליכר סודות. שפרעך רבי אבא וואס איז דס איר זייט זעלבי [חכמים בעולם] אונ איר זאלט דא זיצן, שפרעכן זיא ווען דיא פֿייגל ווערן אויס גריסין פֿון אירי נעסט ווייסן זייא ניט ווא זייא זאלן מהין פֿליהן וויא עס שטייט [כצפור נודדת מקנה כן איש נודד ממקומו] ווען איר וואלטן מוועק פֿון היא ווא זאלן איר דען מהין, דען דאס ארט איז אונס מסוגל צו דער תורה אונ דאס איז אונזר סדר אלהיא אלע נאכט ביז אין מיטן דער נאכט שלאפֿן איר דר נאך זייכען איר [עוסק בתורה], אונ ווען איר שטיין אויף צו מארגנס איז

דער

דער ריח פון פעלד און דיא טייכן וואסער דיא דער לייכטען אונז צו דער תורה דאס אונזער הארץ איז אונז [איוטב] און דאס ווארט אזהיא איז איין אמן דאס [אדת הדין] דורך געווען זיינן פין [גדולים חשובים לוודאי תורה] געשטארבן אויס פון וועגן ביטול תורה, דרום זיינן איר [עוסק בתורה יומם ולילה] און דאס ווארט העלפט אונז דער צו, און ווער זיך איז פורט פון היא איז גלייך אז ער זעלט זיך פורט זיין פון חיי עולם. ריכט אויך רבי אבא זייני הענד און בענטשט זיי. זייא זאלן ביז עס וואר טאג אז עס וואר טוין טאג זאגן זייא צו דיא קינדער די פר זיי זיינן גישטאנן, גייט ארויס און זעהט אוב עס דר לייכט דער טאג און איטלעכר פון אייך זאל עפיס זאגן פאר דעם [מורם גדול בתורה], זייא גינגן אויס און זעהן וויא דער טאג דער לייכט, שפרעך איינר פון זייא עס איז אן גיברייט היינט צו זיין אזיין פייער פון אובן. שפרעך דער אנדרר און אן דען הויז ווערט דאס פייער זיין שפרעך דער דריטר עס איז אזהיא איין אלטר אמן דר איז אן גיברייט דען טאג פר ברענגט צו ווערן אין דעם פייער: שפרעך [ר' אבא רחמנא ליצלן] הקב"ה זאל אונז אלין זיין, זייא פר וואונדרן זיך און קענן ניקט ריידן ער זאגט דער שטארקע רשות וואס איז אובן זאל זייא וויסן אונגטן וואס דא ווערט זיין. און עס וואר אזו איז גוועזן, דס דען זעלביגן טאג זיינן זייא אום גרינגלט געווארן דאס הויז איט פייער פון אובן און האבן געזעהן דארטן [פני שכינה] און ר' אבא וואר זיין פנים אזו רויט אז עס וואלטן ברענן אין פייער פר גרוסע [שמחה של תורה], דעם גאנצן טאג זיינן קיינר ניט ארויס געגאנגן אויס דעם הויז און דאס הויז איז געווען ארום גרינגלט איט אייטל רויך און פייער, און זיינען זיך משמח גלייך אז זיי וואלטן ערשט דען טאג מקבל זיין די [תורה מסיני] דאס דער נאך האבן זייא גאר ניט געוואוסט אוב עס איז טאג אדר נאכט: זאגט ר' אבא ווייל איר דא אזהיא זיין זאל איטלעכר פון אונז נאך זאגן חידושי תורה צוא מחזיק טובה זיין דעם בעל הבית דער [בעל הברית]: היב איינר אן אין [תלים פ"ח] [אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך] וגו' און זאגט אין דעם פסוק גרוסע סודות און דרום דיא [חסידים הראשונים] דיא זקנים אז אמן האט דאס קינד גיבראכט אז צו זיין האבן זייא געזאגט [אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך] און די לייט דיא זיינן דר ביי געשטאנן האבן געזאגט [נטבעה בטוב ביתך קדוש היכלך] דר נאך זאגט ער דיא ברכה [אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו]. דיא אנדרי זאגן [כשם שנכנס לברית כן יכנס וגו'] און ווער ניט אזו זאגט דר ליגט זיך אויס דאס ער ניט איז זוכה צו דיא צעהן חופות דאס הקב"ה ווערט מאכן צו דיא צדיקים אין [גן עדן לעוה"ב] און דרום זיינן אין דעם פסוק [אשרי תבחר] צעהן ווערטר דאס אויס איטלכס ווארט ווערט זיין איין חופה, דס זיינן גרוסע סודות וואו אייער [חלק בעולם הזה ובעולם הבא]. דען דיא תורה איז אזו אן גבונדן אן אייער הארץ גלייך אז אייער גוף זעלבסט אלונד שטיין [על הר סיני] בשעה אז אמן האט דיא תורה צו ישראל געגעבן, [ווייטער שטייט ע"פ יתרו, הוב ווידר איינר אן עס שטייט [ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וכו' התהלך לפני והיה תמים] אזו צו פרעגן אין דעם פסוק האט דען זיך הקב"ה ביז יעצט ניט בוויזן צו אים אז ער זאגט

[ויהי אברם וגומר, דען וירא יי אל אברם] וויז אמאל דער פיר ניט, עס שטייט דאך דער פיר פין אמאל דאס הש"י האט איט אים גרעדט און אויך אזהיא צייגט ער דיא טעג וויא אלט ער איז געווען דאס ער גרעדט הט איט אים. און נאך איינס צום ערשטן זאגט ער [שנה] ביי תשעים, און ביי תשע זאגט ער [שנים], אלא ביז אזהער איז ער געווען פר שטאפט ווען זיך הקב"ה האט צו אים בוויזן איז ניט אפנטליך געווען דרום שטייט ניט דער ביי דאס לשון [וירא] אז אזהיא דאס ער זאל זיך אל זיין שטייט יוא דאס לשון [וירא] אופנטליך בווייזט זיך הש"י צו אים. און נאך איינס אילונד איז געווען די לייט ער זאל אוליד זיין יצחק דען [זרע קודש] און דער פיר ווייל ער איז [ערל] געווען זאגט הקב"ה עס איז ניט בילך דער צדיק זאל גבארן ווערן ווייל ער [ערל] איז דרום זאל ער זיך פאר אל זיין, דרום צייגט ער אזהיא די טעג ווי אלט ער וואר דעמאלט אמאל, און נאך אזן ער זאגט אזהיא [שנה ביי תשעים] דען אלע טעג דר פיר זייגען גאר געווען אז וויא איין יאר. זייא זייגען ניקט געווען און אז ער איז געקומען צו דען [תשע זאגט ער שנים] זייא זיינן פין גרעכט געווען דאס ער האט זיך אל געווען: [ויאמר אליו אני אל שדי] ווארום האט ער ביז הער ניט גרעדט [באל שדי] אז אילונד, אלא אזו האבן איר גלערנט הקב"ה הט בשאפן אדריגות פון [כוחות החיצונים אלד הטומאה] די דא זיינן אונטער דר קדושה [את זה לעומת זה עשה אלהים] און אלי די ניט בשניטן זיינן, זיינן אטמא דורטן און פאר לייכנט אן זייא און דאס איז דר צייכן דאס אן זייא ווערט געזעהן [שי"ן און דל"ת] דס אמכט [ש"ד] און ניט מער איט דעם זיינן זיי דארטן גצייכנט [בטומאה] און אז אמן זיך איז אל גיט ער ארויס אויס דער טומאה [בכנפי השכינה] און [י] פון שם הקודש ווערט אן אים גצייכנט אן דעם [ברית קודש] דען ווערט דרויס שד"י דען איז ער כשלם אין רעכטן גאנצן קיום שטייט [אני אל שד"י התהלך לפני והיה תמים] אלונד ביז דאן אין רעכטן שלימות גאנץ איט דעם [שם שד"י] דורך דיא מילה און ווער עס איז איט דעם צייכן איז [ראוי לברכה באל שד"י] דרום שטייט [ואל שדי יברך אותך] דען פון דעם שם [שד"י] גייען ארויס אלע [ברכות] און דר שם איז טולט אויך אלע [כוחות החיצונים] דיא אונטער דר קדושה זיינן און אלע פארכטן זיך און ציטערן און פר וואגן דער פיר, און ווער ניט אל איז זיינן זייא זיך [מרחיק] פון אים און זיינן אן אים ניט שולט, און ניט דאס אליין ער נידרט ניט אין גיהנם, דרום שטייט אין [ישעיה ס] [ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ] עס ירשנת קיינר ניט דיא [ארץ החיים לעולם הבא] נייארט ווער איז אל איז דא הייסט ער איין צדיק. זאגט רבי אבא זכאי זייט איר [בעולם הזה ובעולם הבא], זכאי איז איין חלק דאס איך האב זוכה געווען צו קומן און צו הערין די רייד אויס אייערן מויל, איר זייט אייטל [קדושי' אייטל בני אל הקדוש]: און דער בעל סעודה האט זוכה געווען צו אלין וואס דארטן שטיט און האט געזעהן די [שכינה פנים בפנים] דען זעלביגן טאג, וואל איז זיין חלק וואל איז אונזער חלק, אויף דעם זון וואס דא איז גבארן געווארן אויף אים איז געזאגט געווארן [שם י"ו] [כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו]: און שטיט [שם נ"ד] [וכל בניך למודי יי ורב שלום בניך], זייא בלייטן און טון אים איין לויה

נאך

נאך דרייא איין: זיא שפראכן צו [ר' אבא דיין בעל הבית דר בעל הסעודה] האט דאס אלץ זוכה געוועזן ווייל ער הט [מקיים איין מצוה] געוועזן, זאגט ער וואס איז דיא מצוה שפראך דר [בעל הסעודה] איין ווייב איז געוועזן איין ברודרס ווייב איז ער געשטארבן אהני קינדר, האב איך זיא [מייבם] געוועזן אונ דאס איז דאס ערשטי קינד פון איר, האב איך אים איין נאמן געגעבן וויא איין ברודר הט געהייסן דר געשטארבן איז: שפראך ר' אבא פון יעצט אן זאלסטו אים הייסן [אידי] אונ דאס איז דער [רב אידי בר יעקב] רבי אבא בענטשט אים אונ גייט זיין וועגס: וויא רבי אבא וואר געקומען פאר רבי אלעזר האט ער אים דר ציילט אונ האט זיך געפארכטן צו זאגן פאר רבי שמעון. איין טאג וואר ער געשטאנען פר רבי שמעון שפראך ר' שמעון וואס מיינט דער פסוק [ויפול אברם על פניו וידבר אתו אלהים לאמר אני הנה בריתי אתך] איז משמע מיר ער האט זיך אן געוועזן איז ער געפאלן [על פניו] אונ האט מיט אים גערעט אונ דר נאך איז ער געשטאנען אין זיין שטאנד אונ האט זיך ניט געפארכטן, אונ [אני את בריתי אתך] איז משמע ער האט זיך געפונדן ניזון דאס זעלביגט מאל אז ער האט מיט אים גירעט איז דר סוף פסוק דר ווידר דעם אן הייב שפראך ר' אבא אונ עס איז רעכט פר דעם הער איך זאל זאגן פר אים די גוטי תשובה רייד וואס איך האב אין דעם געהערט: שפראך ר' שמעון זאג מהער. שפראך ר' אבא איך פארכט איך דאס זיא זאלן ניט געשטראפט ווערן דורך איר, שפראך רבי שמעון [חס ושלום משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח ביי] פאר איין [שמועה רעה] זאל ער זיך ניקט פערכטן, דען זיין הערץ איז בטוח אונ פר זיכרט זיך אן גאט. ער דר ציילט אים דאס מעשה אונ איז מסדר פר אים אלי דיא רייד: שפראך רבי שמעון אלי דיא גוטי רייד זיינן בייא דיר פאר בארגן געוועזן אונ האסט איר ניקט געזאגט, איך בין גוזר אויף דיר דאס דוא זאלסט דיך מיען דרייסיג טעג אין דען ליאוד אונ זאלסט ניט פר געסן [כדי דאס דוא זאלסט מגלה זיין צו אנדרי], שטייט דען ניט אין [משלי ג] אַל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו

עס וואר אזו געוועזן, שפראך רבי שמעון איך בין גוזר דאס מיט דר תורה זאלן זייא פר טריבן ווערן נאך בבל, אונ זאלן פר טריבן ווערן צווישן דיא חכמים דארטן. [חלש דעתו] ר' אבא וואר זיך זער מצער. איין טאג זעהט אים ר' שמעון שפראך ער צו אים איך זיך דיר אן אן דיין [פנים] דאס דו האסט אין דיין הארץ גרוסי [דאגה] אונ צער אויף די זאך: שפראך ר' אבא ניט פון מיינט וועגן נייארט פון אירנט וועגן בין איך מצער: שפראך [רבי שמעון חס ושלום] אז זייא זאלטן זיין [נענש] געווארן נייארט דאס דיא דברים אונ סודות זיינן צווישן זיא גער זעה [מגולה] געווארן אונ אז זייא ווערן זיין פאר טריבן צווישן דיא [רבנים אין בבל] דא ווערן זייא עס לערנען פון זייא אונ ווערן [מכסה] זיין דיא סודות, דען זעלכי [דברים] קערן ניט מגלה צו זיין נייארט צווישן אונז: דען הקב"ה הט [מסכים] מיט אונז געוועזן דס זייא זעלן ניט מגלה ווערן נייארט דורך אונז: זאגט ר' יוסי עס שטייט געשריבן אין [ישעיה כ"ח] [אז יבקע כשחר אורך] הקב"ה איז אן גבריית לאזן אויס רופן אויף זיינע קינדר אונ ווערט זאגן, עס ווערט לייכטן דיין ליכט אז איין מארגן שטערן, אונ דיין רפואה ווערט באלד שפראסן עס ווערט פאר דיר גין דיין צדקה אונ דער [כבוד יי] ווערט דיך איין זאמען:

מדרש הנעלם.

רבי יהודה פתח [שיר ב] הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ זאגט ר' יהודה קום אונ זיך וויא קער דער מענש רעכטי מעשים טאן פר הקב"ה, אונ קער עוסק בתורה זיין [יומם ולילה] דען די מצוה פון דר תורה איז איבר אלי [מצות], דאס דער בייא ווערן געפונדן צווייא גרוסע טובות, [חיים אונ עושר], ווי דר פסוק זאגט [אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד] אונ כבוד איז איין כלל עושר. דען ווער עס האט עושר דר הט כבוד אונ דאס אלץ איז דורך תורה: עס איז קיין נאכט ניט דס ניט דער [מלאך מ"ט] נעמט אלי נשמות פון דיא [תלמידי חכמים] דיא זיינן עוסק בתורה, אונ ווייזט זיא פר הקב"ה אונ דיא מלאכים ווארטן אונ שווייגן שירה צו זאגן ביז עס ווערן איין געזאמלט צו זייא אלע [נשמות הצדיקים] אונ זאגן שירה מיט אנאנדר [אלן עליון], דרום שטייט [הנצנים נראו בארץ] דאס זיינן דיא [מטה בארץ] עוסק בתורה זיינן [שמה], [עת הזמיר הגיע] דאס די צייט קומט צו זינגען [זמירות ושירות] צו מירן בשעפר, דורך וועמן [וקול התור נשמע] דס איז דער [מלאך מט"ט] דר זאמלט איין אלי נשמות הצדיקים צו זינגן צו מירן בשעפר אלע נאכט. דרום שטייט [יעלזו חסידים בכבוד] דורך [מט"ט] דר הייסט כבוד, [ירננו על משכבותם] זאגט ר' יעקב אלי (נשמות הצדיקים) זיינע אלי בשאפין פון אונטר (כסא הכבוד) דס דיזו נשמה דיא פירט דען גוף אונ זיא געוויינט אים צו וויסן צו טאן (רצון בוראו), ובשעה דאס הקב"ה שיקט די נשמה אראפ פון דעם מקום קדוש של מעלה: דען עס שטייט (ויאמר יי אל אברם) הקב"ה זאגט אזו צו דיא נשמה דיא הייסט (אברם) זיא איז איין (אב) איין פאטער צו לערנען אונ צו פירן דען גוף, אונ קומט פון (רם ונשא) דס גאנץ הויך איז. דרום הייסט די נשמה (אברם) דען בשווערט זיא הקב"ה צום ערשטין צו היטן די תורה אונ מצות צו טאן זיין ווילן אונ איז איר מוסר הונדרט שליסלן פון אלע ברכות צו ניאן אלי טאג מיט דיא הונדערט ברכות דאס מן מאכט אלי טאג, דרום שטייט (לך לך) האט אין דער צאל הונדרט, אונ זאגט דאס איז אין דיין האנד (לך) גייא ארויס (מארצך) מוט דיין לאנד דס ג"ע (וממולדתך) דאס דיין נשמה קומט פון הקב"ה (ומבית אביך) פון אלי (כוחות הקדושה של מעלה). (אל הארץ אשר אראך) אראפ אויף דער ערד אין וועלכן גוף איך וועל דיר ווייזן ווא דוא זאלסט אריין גיין (לגוף קדוש וישר). דען בענטשט הקב"ה די נשמה מיט זיבן ברכות (ואעשך לגוי גדול) איז איין ברכה (ואברכך) איז צווייא (ואגדלה שמך) איז דרייא (והיה ברכה) איז פיר (ואברכה מברכיך) איז פינף (ומקללך אאור) איז זעקס (ונברכו בך כל משפחות האדמה) זיינן זיבן. אונ איז אויך מרמז (ואברכה) איך וועל בענטשן דיזו מיט דיר זיינען

נוהג

נהג (מדת טובות ויתרות) דיא איך בענטשן פון דיינט וועגן און זאגן (כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה'). (ומקלל אמור) דיא פאר דארבן מיר מעשים און מירי וועג, ווייל איך מקולקל זיין און שטראפן, (מיר וילך אברם) גייט דיא נשמה ארמס, (כאשר דבר אליו יי) ווען הקב"ה זי הייסט. (וילך אתו לוט) גייט מיט איהם תכף דער (יצה"ר) דאס דא קומט מיט דעם מענשן תכף או ער געבארן ווערט, ער הייסט לוט דען ער איז דיא נחש דיא (אדם הראשון) האט אויך אן גערייצט און איז געשאלטן געווארן ארור אתה אמבט דער תרגום (לוט) דער קומט דעם מענשן אן צו רייצן און איז טולט אויף איהם ביז דרייא יאהר. דאס זייא הייסן יאהרן פון ערלה וויא ביימ דעם מענשן. און נאך דרייא צעהן יאהר קומט דער (יצר טוב און כח הנשמה הקדושה) דיא מיר טורט המט לאענה דאס הייסט [חמש ושבעים שנה] דען (בצאתו מחרן) גייט זייא ארויס אויס דעם כח פון (יצר הרע) דער הייסט (חרן) דאס מייטן צארן און אוגן פלויט און דין איז. און קומט אין רעכטע קדושה אונטער טעניג מאכן דען יצ"ה, און דיא נשמה דר וועקט זיך ערשט צו טאן [עבודת הקב"ה] און פירט דען גוף אין רעכטן וועג צו שטערן דעם יצ"ה, דען פון דיא צייט אן איז דער יצ"ה ניאר מציין איז זיין [כח] ניט ווינו דער פיר, [ויקח אברם את שרי אשתו] דר גוף איז קעגן דר נשמה אז וויא איין נקבה צו איר זכר: דרום זאגט ער [ויקח אברם] די נשמה נעמט איר גוף שרי פון דריי צעהן יאהר און ווייטער [וגם את לוט] דעם יצר הרע אויך דען ער ווערט ניט מער גטאן, [ואת כל רכושם אשר רכשו] אלע מיר מעשים טובים דאס איז מיר מייגן גוטס דורך דער נשמה. [ואת הנפש אשר עשו בחרן] כלומר ביז י"ג שנים איז ביי דעם מענשן כמר דר נפש און כח יצ"ה מציין איז מקולקל געווארן דורך איהם, אז דער נאך דיא נשמה קומט צו י"ג שנה איז זיא ווידער אלץ מתקן, און דען נפש [אשר עשו בחרן] אז זיא איז געווען [בחרון אף] פון דען יצ"ה טוט דר גוף און נשמה אלץ ווידר מתקן זיין און פירט דען מענשן אין רעכטן וועג, און צו ברעכט דען כח פון יצ"ה מיט [תשובה און מעשים טובים און תורה] צו גין אין טון און אין ב"המ כדי דאס דר יצר הרע זאל זיך ניאר מזו שטארקן אז דר פיר. דרום שטייט [ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם] דאס איז דאס טון דס די שכינה רואט דרינן וויא ביימ יוסף שטייט [אני נתתי לך שכם אחד. עד אלון מורה] דאס איז דאס בית המקדש דאס פון דארט זייגען [מורה הוראה] און מיט דעם ווערט דער יצר הרע אונטער טאן וויא איין קנעכט, דרום הייסטר [כנעני] ווען ער טוט [מעשים טובים] ווערט ער אויך מתוקן, ומם לאו הייסט ער כנעני דס ער איז וויא איין סוחר דר פארט הין און ווידר אזו אויך ריגלט ער איהם ארום מיט שטראף און דינים. אונטן רייצט ער איהם אן און גייט ארויף [מקטרג] צו זיין און נעמט רשות ווידר ארמס צו גיין צו נעמען זיין נשמה ביז ער נעמט ווידער זיין [חוק בשר] וואס איז בארץ, וויא היינטן שטייט [פרטה שלח לך] דרום הייסט ער [כנעני]. און ווען דיא צייט קומט ער זאל שטארבן ווייל דיא נשמה ארויף גיין, דען [וילך למסעיו מנגב ועד בית אל] און וויל גיין [למקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי] ארויף גיין קיין בית אל וואו הקב"ה איז זיך [משתעשע אין גן עדן] מיט די נשמות. אודר [בין העי] דאס איז מקדם דאס מקום הגהינם והקליפות, דאס זיינן [בהררי קדם]. אויך דאס גיהנם איז בשאפן געווארן [מקדם לג"ע] איז זיא זכה איז זיא עולה [אל מקום המזבח אשר עשה שם] וואס הקב"ה האט געמאכט צום ערשטן אין [עולם עליון] דאס מיכאל כהן גדול איז דרויף מקריב דיא נשמות הצדיקים פאר הקב"ה לריח ניחוח אז זיא איז זוכה דארט אהין צו קומן, [ויקרא שם אברם בשם יי] און ווערט איין געבונדן [בצרור החיים] דס הייסט איז ווען ער זוכה איז מתקן צו דעם גוף רעכט צו זיין, און אונטער טעניג מאכן דעם יצר הרע, און ווען ער וויל זיך מטהר זיין אפילו דער יצר הרע קומט אויף איהם מקטרג צו זיין העלפט איהם זיין נשמה. [ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט] דס איז דר יצ"ה דס הייסט טמא די חיילות און חברותה און דיא מנהיגי נשמה פון יצ"ט מיט כוחות פון יצה"ר זיינן אלי מאל אין מחלוקת, מיטלעכער וויל האבן ער זאל איהם פאלגן מיבר דעם איז דער גוף אין צער אויף דען עולם:

ויאמר [אברם אל לוט] זאגט דיא נשמה צו דען יצה"ר, איך בעט דיך [אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רועי ובין רועיך וגומר]. ווארום זאלן דיין חיילות און כוחות קריגן מיט מיר און מייני חיילות, [כי אנשים אחים אנחנו] דען דער יצר טוב איז אלך היאין פון מענשן און דר יצ"ה איז אלך טמאל, זיינן מיר קרובים. וויא דען [הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי] זיין דאך רשעים גינוג בעולם גייא זיבר זיא נאך, און זייא דיך פון מיר פורט דען זי ווערן דיך פאלגן. זאגט ער נאך צו איהם [אם השמאל] ווען דוא רייצט מיך אן אויך זאל גיין אויף דיין זייט לצד שמאל און זאל עובר זיין אויף דיא [לא תעשה] דאס זיינן [לצד שמאל]. [ואם הימינה] גייא איך פארט [לצד ימין] און פאלג דיך ניט אפילו [ואם הימין] ווען דוא גייסט אויך [לצד ימין] און רייצט איך אן צו מיין מצוה, פאלג איך דיך אויך ניט. דען אפט רייצט דער יצר הרע אן זאל טאן איין מצוה דאס ער ווייסט ער ווערט דר נאך חרטה דרויף האבן. אודר עס קומט דער פון איין גרויסע עבירה. דרום בגער איך דיר גאר ניט צו פאלגן, און ער האלט אזו לוכג מיט איהם מלחמה און קריג ביז ער זעט דאס ער קאן איהם ניט ביי קומן און איז [עומד בצדקו], דען עס שטייט [ויפרדו איש מעל אחיו] גייט ער אוועק פון איהם. אזו [ואברהם יושב בארץ הנגב] זיצט בשלוה איז ער זוכה אין ג"ע צו זיין דאס איז בצד דרום ליאין פון הקב"ה. דען שטייט [ואברם כבד מאוד במקנה] וואס ער האט מסגל געווען. און דער [יצר הרע ולוט] גייט און בהעפט זיך מיט רשעים, דרום שטייט [ויאהל עד סדום] שטייט ווייטער [ואנשי סדום רעים וחטאים ליי מאוד] דרום ווייל ער זייא מחטיא איז און רייצט זיי אן ווידר צו שפעטיגן קעגן הקב"ה צו פארלירן זייא. און אז דיא נשמה בלייבט לווייטר אן מקטרג און איר גוף בלייבט ריין אן אום פלויט, דען טוט הקב"ה זיין וואונש ביי איהם און איז זוכה צו ירשענן [ירושה עליונה און תחתונה] און האט זיין עונג בייא דיא צדיקים, דרום שטייט ווייטער [וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך כי את כל הארץ וכו' לך אתננה קום התהלך בארץ] זיי דיך [משתעשע בארץ החיים] מיט אנדרי צדיקים ביז ער קומט צו דעם [מזבח ליי דורך מיכאל כהן גדול] ווי

אויבן

פרשת נחלת צבי לך לך

אובן איז גשטאנן. אונ לוט בלייבט ביי די רשעים זיי זינדיגן מיט אים ביז צו זיא איז קיין תרופה, שטייט ווייטר (וישמע אברם כי נשבה אחיו) דאש דר יצר הרע איז גפאנגן גווארן מיט גרושע עבירות וויא דיא נשמה דש הערט, דען גייט דער צדיק (וירק את חניכיו ילידי ביתו) מיט אנדרע צדיקים דיא זיינען גוואנט מיט אלות אונ זיינען (עוסק בתורה) אונ זיינן זיך אויס מיט אירע אלע חברים נאך צו יאגן די רשעים צו שטראפן אונ זייא אחזיר בתשובה צו זיין. (וירדוף עד דן) אונ איז זייא אודיע דעם דין פון גיהנם אונ פון עולם הבא אונ לאזן ניט נאך אן זייא טאג. אונ נאכט שלאפן זייא ניט (ויחלק עליהם לילה) אויף צו שטיין (בחצי לילה) צו לערנן ביז זייא זיינן (אחזיר בתשובה). (ויכם וירדפם עד חובה) דאש זייא גייען (עד חובה אשר משמאל) אונ בהעפטן זיך ניט בלב יאין פון יצר טוב שטייט ווייטר (וישב את כל הרכוש) דאש זייא זיינען חוזר בתשובה שלימה. (וגם את לוט ואת רכושו השיב) זיינן אונ דער יצר הרע זיינן חוזר בתשובה, זאגט רבי חייא ווען אזו איין נשמה פון איין צדיק דער דא האט גשטראפט רשעים ווען זיא גייט אויס אירן גוף ארויס. קומט קיגן איר צו גיין (מיכאל כהן גדול) דער דא איז מקריב דיא (נשמות הצדיקים) פאר הקב"ה אונ איז מיר (מקדים שלום). דרום שטייט (ומלכי צדק מלך שלם) דר איז מיכאל דר ראש פון די שוערי צדק (מלך שלם פון ירושלים שלמעלה) אונ זאגט צו אים שלום איז דיין קומן. זאגט רבי חייא פון אליהו לערנן מיר ווען איינר קומט פון וועג אונ איינר אים אנקיגן אונ גיבט אים שלום איז גלייך אז ער זאלט אים געבן עסן אונ טרינקן: דרום שטייט (לא יבוא עמוני וגו' על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים) האבן דען ישראל בדארפט [לחם ומים] האבן זי דאך גיהאט דעם [מן] דער איז בעסר גוועזן אז אלי מאכלות אונ אויך ברונין אזא ווייל זייא האבן זייא ניט [מקדים בשלום] גוועזן, איז גלייך אז זיא העטן גיפעלט איר נערונג פון עסן אונ טרינקן אזו אויך דר מיכאל איז [מקדים שלום] דר נשמה אונ בענשט זיא צום ערשטן דר נאך צו הקב"ה: דרום שטיט [ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ] וואז צו דיר אז דוא האשט דש זוכה גוועזן אונ דער נאך [וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך] דאש זיין דיא רשעים דאש דו האשט זיא [מזכה בתשובה] גוועזן, אונ הקב"ה גיבט די נשמה [ויתן לו מעשר מכל] ער נעמט איין אות פון זיין כסא הכבוד די ה' דאש ער האט דר מיט דען עולם בשאפן אונ קריינט דיא נשמה דער מיט דאש זיא זאל זיין אן גיבונדן [בצרור החיים] דען ווערט זיא גאנץ, אונ הייסט אברהם דאש איז דאש מעשר דאש הקב"ה גיבט. דרום שטייט [מעשר מכל] פון כל איז דאש מעשר ה': זאגט רבי חסדא ווען הקב"ה וויל טאן איין דין ברשעים טוט ער ניט ביז ער זיך פאר טוט בעראטן מיט דיא נשמות פון צדיקים, שנא' [מנשמת אלוה יאבדו] אונ ווען זיא ווערט פאר לארן ווערט זיא פאר לארן פון דין דאש זי דן איז דיא נשמה פון צדיקים, אונ דר [שר של גיהנם ער"פ] שטייט פאר דיא [נשמות הצדיקים] דאש זייא זאלן ניט מתפלל זיין אויף דיא רשעים פאר הקב"ה כייארט איז זיין האנד אריין צו געבן צו נידרן זיי אין גיהנם: דרום שטייט [ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש והרכוש קח לך] דער מלך סדום איז דער שר גיהנם, ביט אברהם ער זאל אים געבן דעם [נפש החוטאת] ער זאל זיי דן זיין אירע משפטים נאך, אזו זאלשט ניט אלין זיין מיט דיין [תפלות ותחנונים]. אבר [והרכוש] דיא יוא האבן תשובה גטאן דיא [קח לך] נעם דיר אלין צו זיין פון גיהנם. [באותו שעה] זאגט די נשמה [ויאמר אברם אל מלך סדום הרימותי ידי אל יי אל עליון] דא שווער איך דאש איך בגער זיי ניט אחזיר צו זיין פון דיין האנט מיט איין תפלה, דען איך האב פר זיי אלי טאג אויס גירופן אויף יענם עולם, אונ האב זיי גשטראפט דאש זיי זאלן [חוזר בתשובה] זיין אונ האב זייא גזאגט משפט גיהנם אונ האבן ניט וועלן פאלגן: [אם אקח מכל אשר לך] זייא זיינן אין דיין רשות: זאגט רבי יהושע בן לוי איין מאל בין איך גקומן פאר דיא טיר פון גיהנם, האב איך גהערט דאש [קול רשעים] דאש אן זיי דרינן איז דן, אונ זייא זאגן איר האבן גהערט פון אונזרן שטראפן משפט דאש אן אזו דן איז אונ האבן ניט וועלן נייגן אונזרי אורין צו הערן. ווייא צו אונז דאש איר ניט האבן פר נומן די רייד פון דיא צדיקים. אין דעם האב איך ווידר איין קול גהערט דו [בר לואי רבי יהושע] האלט דיין מויל אונ שטאפ צו דען דוא האשט קיין רשות נאך ניט וויא אנדרי רבנן פאר זייא משתדל צו זיין, אויף זייא שטייט [ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגלי הצדיקים]: [דבר אחר הרימותי ידי אל יי] דיא נשמה שווערט ניט אלין צו זיין דיא קיין תשובה האבן גטאן, [בלעדי רק אשר אכלו הנערים] קום אונ זעה וויא דיא תורה ליב איז פאר הקב"ה דאש דורך איר איז דר מענש [זוכה לחיי עולם הבא] אונ נאך מער ווער מיט יענם לערנט, דרום שטייט [רק אשר אכלו הנערים] פון דיא דא זיינען [אודיע בתורה] צו אנדרי אונ לערנט מיט קינדר דא איז איר שכר שתפין דאש זייא וואנונג איז מיט דער שכינה ווען רבי שמעון איז גגאנגן זעהן דיא קינדר בייא דעם ר' האט ער גזאגט איך וויל גיין זעהן [פני השכינה] דרום זאגט די נשמה צו דעם [שר של גיהנם] אלי בגער איך ניט אלין צו זיין נאר [אשר אכלו הנערים] די מיט קינדר תורה האבן גלערנט אונ ניט איך אלין אויך די [אנשי ענר אשכול וממרא יקחו חלקם]:

פרשת וירא

וַיֵּרָא אֵלָיו יי בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא ר' חייא הוב אן [שיר ה] הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ דאש איז אז הקב"ה האט דיא וועלט בשאפן האט הקב"ה געגעבן אין דער ערד אליין כח דר צו איר איז ראוי גוועזן, אונ מיט איז אין איר גוועזן אונ הט קיין פירות ניט אויס גלאזן ביז גקומן איז [אדם הראשון], דען איז אלס ווארן געזעהן אונ דיא ערד האט מגלה גוועזן אירי פירות אונ דעם כח וואש איר איז ווארן בפולן, דעמאלט גלייכן דיא היאל האבן ניט געגעבן איר כח אין דער ערד ביז [אדם הראשון

הראטון] חיז גקואן , וויח דער פסוק זוגט דחט חזי בויאר
חוג אזי גרחו חיז כיט גטפרחגט חוג דיח היאן האבן קיין
רעגן גגעבן , דרום ווייל כיט חיז נחך גוועזן דער אענט לוח
חרבטין דיח ערד . חוג חז חדם חיז בטחפן גווחרן , איר
[הכלנים כרחו בחרן] , דען וואר חלט חויט טפרחגן [עת
הואיר הגיע דיח ליט חיז גקואן טירה לו זוגן פר הקב"ה
דחט כחך כיט חיז גוועזן חייער חדם חיז בטחפן גווחרן .
חבר חז ער האט חוטח גוועזן חיז ווידר חלט חפ גטחן
גווחרן חוג דיח ערד חיז זיינט וועגן גפלוכט גווחרן . חז דר
פסוק זחגט [ברחטית ג] אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ חוג טטייט
[כי תעבוד חת האדאה לא תוסף תת כוחה לך] חוג טטייט
[וקוץ ודרדר תלאיח לך] דח קחם נח חוג החט אתקן גוועזן
האקן חוג חקר חיין לו חרבטין דיח ערד . דר כאך טטייט
[ויטת און היין ויתגל] דיח לייט האבן חוטח גוועזן חיז דער
כח חפ גטחן גווחרן פון דער ערד וויח לו ערטטן חוג חיז
גטטחגן ביז חברהם חיז גקואן , [איר הכלנים כרחו בחרן]
וואר דער כח פון דער ערד ווידר חגטפלעקט . [עת] דיח
לייט הואיר פון בטניידן [הגיע] דחט הקב"ה החט חים
גהייטן בטניידן . דח דורך הט ער אקיים גוועזן דעם עולם,
דען דר פיר חיז חלט חוג פר הוילן חוג פר טטחפט גוועזן חזי
ליכט וובן חוג וונטן , חז זיך חברהם בטניטן החט חזו הט
ער חזי קליפות חוג חזי טוואה חויט גירואט פון עולם , חיז
חלט אנטפלעקט גווחרן דען טטייט [ירחו חליו יי"] גאט
בוויזט זיך לו חים חפנטליך איט זיין [ארכבה עליונה] :

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו . ר' חבח הוב
חן [תלים כ"ד] [אי יעלה בהר יי ואי יקום באקום
קדטו] קום חוג זיך דחט חזי דיח [בני עולם] זעהן כיט חויף
ווט די וועלט טטייט . חוג בגערן זיך כיט (אעורר בתטובה)
לו זיין דיח טעג פון אענטן גיין חוועק . זעלברט גייחן דיח
טעג חויף פחר הקב"ה חוג טטייחן לאעלה חזי זיינע טעג .
חוג חז דיח לייט קואט ער זחן חפ גטחן ווערן פון דעם
עולם זיינן זיח חזי כאהכט פר חקב"ה , דרום טטייט (ויקרבו
יאי יטרחל לאות) . (ויקרבו) עט זיינן גנעהנט (יאי יטרחל)
די טעג פון יטרחל , לאות לו טטחרבן דען ווייל דער אענט
חיז חויף דען עולם דח בגערט ער כיט לו וויטן חוג לו זעהן
חוף ווט זיין קיום חיז , חוג חיטליכר טחג חיז גרעכנט גלייך
ער אחכט לער חוועק גיין . חוג ווען ער זחל פון עולם אוועק
גיין ער ווייטט כיט וואו אאן ווערט חים ארויף בריינגן , דט
כיט חיטליכי נטאה החט דיח זכיה ווידר ארויף לו קואן חויף
דעם אורט וואו חזי דיח ליכט פון די נטאות לייכטן . דען כאך
וואט דער אענט ליט זיך חוג זיין אחטבות דר לו חויף דעם
עולם דחרטן קואט ער אהין . קום חוג זיך ווען חיין אענט
זייני בגער חוג חטק חוג לוטט האט לו בהעפטן זיך און הקב"ה
חוג ווען ער גייט חוועק פון דעם עולם , דח גיבט אן חים
חיין וועג ארויף לו גיין לאעלה כאך דעם וואט ער האט חויף
דער וועלט חויף זיך גלוגן איט זייני אחטבות טובות לו דער
קדוטה : רבי חבח זחגט אוין אחל בין חיך גוועזן חויף חיין
אורט וואו עט זייגען גוועזן פון דיח (בני קדם) זייזו האבן
איר גזגט פון דר חכאה ווט זיי הבנגהט פון די ערטטי לייטן, חוג

האבן גפונן (טפרים טל חכאה) זייח ווייזן איר חיין טפר
החב חיך דרינן גלייחכט דחט וויח דיח הילן וואחטבות חוג זייני
גדענקן פון אענטן זיינן חויף דען עולם חזו ליחט ער חויף
זיך פון חובן וויחו זייני ווילן חויף וואט ער זיך אדבק חיז . חזו
זיין ווילן לוח דער קדוטה חזו ליחט ער חוף זיך פון דער
קדוטה . חוג פר קערט חוף ווען זייני אחטבות זיינן חלט לו
ביילן חזו ליט ער חוף זיך פון דיח קליפות , חוג זוגט כחך
דחט עיקר פון חלין חיז דיח רייד חוג דיח אעטה חוג דיח
אחטבה , דח דורך ליחט אוין אענט חרויך חויף זיך פון חובן
עט זייח חין דער קדוטה עט זייזו חין דער טואחה , חיז
זיין אחטבה לו דער קדוטה ווערט ער קודט חוג ווען ער
טטחרבט ווערט ער חויך חיין אאונה לו דינן פחר הקב"ה
לאעלה לוויטן דיזו חנדערי אלחכים . וויח דער פסוק זחגט
[זכריה ו'] [ונתתי לך אהלכים בין העואדים האלה] , דחט
גלייכן החט ער זיך בהעפט חויף דעם עולם חן דר טואחה
חזו בהעפט אן חים דער כאך לוויטן דיח אזיקים דיח הייטן
[נזקי בני אדם] , חוג ווען ער טטחרבט כעאן זייח חים זייני
חברותה [נזקי בני אדם] חוג טלעפן חים חין גיהנם וויח אן
אזי רטעים דיח זיך אטאח האבן גוועזן חיז דן . דער כאך
ווערט ער בהעפט חן זייח ווערט ער חזו חיין אזיק ווי זייח
זיינן . דחט הוב חיך גלייענט חין חירע ספרים וואט זייח
איר האבן גוויזן . דח טפרחך חיך לו זייח אייכע לייט דט חיז
גלייך לוח גטרחפן לו חוכזרי תורה , אבר זייט חייך פחרט
ארחיק פון אירי טפרים דיזו [בני קדם] דען דורך אירי
ספרים קחן חיין אענט פחר פירט ווערן פון דינטט פון
הקב"ה , חוג דיח חכאה טל [בני קדם] החבן זייח גירטנת
פון חברהם חבינו ער החט דיח [בני הפלגטים] גגעבן זיין
קינדר פון זיינע קעבט ווייבר , ווי דר פסוק זחגט [ברוטית
כ"ח] [ולבני הפלגטים נתן חברהם אתנות] דער כחך החבן
זייח זיך גילוגן איט דער חכאה לו וויזו פיל זייטן . חבר דיח
[זרע יצחק] דער חלק פון יעקב חיז כיט אזו , חז דר פסוק
זחגט [ויתן חברהם חת כל חטר לו ליצחק] דחט אויז [כל
חטר לו] חן דיח קדוטה וואט ער הט זיך בהעפט חיז אוט
גגחנגן פון דעם גורל , חוג [חלק יעקב] דחט בייח אזיהם
טטייט . [והנה יי נצב עליו] גחט טטייט חויף חים חוג טטייט
[וחתה עבדי יעקב] דרום זחל איטלכר אענט זיך ליהן חוג
בהעפטן חן הקב"ה דרום טטייט [אי יעלה בהר יי"] ווער
זחל זיך בהעפטן חן הקב"ה , טטייט דער כאך [נקי כפים
ובר לבב] ריינע טענר חוג חיין לויטר הערץ דחט ער קיין
בייזע גדאנקן הט , נייערט לו דעם דינטט לו הקב"ה [אטר
כטח לטוח נפטו] דר החט כיט אטאח גוועזן זיין נפט רק לו
[אעטים טובים] חויף חים זחגט דר פסוק [יטח ברכה אחת
יי"ן] . קום חוג זעה אזהירו בייח חברהם חז ער החט זיך
בטניטן טיקט הקב"ה לו חים דרייח אלחכים חופינטליך אוין
טלום געבן , חוב דו ווילסט זחגן ווי קחן אען זעהן אלחכים
עט טטייט דאך [עוטה אלחכיו רוחות] לוח חז זייח זייכען
גכידרט חרחפ האבן זייח זיך חיין גקלייט חין דען [אווירי
בטודות הגוף] ווערן זייח גזעהן וויח לייט . חוג ווען גלייך
ער וואר קרחנק פון דער אילה חז ער זייח זעהט לופט ער
זייח חנקעגן . כדי דחט ער זחל כיט זיין גיפעלט וויח ער
החט פלעגן [אכנים אורחים] לו זיין . רבי טאעון זחגט לום
ערטטן אייכט ער עט זיינן לייט חוג אויך דער פיר הט ער

גזעהן

געזעהן ווי לייט אין ער האט זיך אן געוועזן, אבער דער נאך זאך ער דיא שכינה אויף זייא דען ווייסט ער עס זיינען מלאכים. ווייטער פרעגן וואָרום האבן זיי דען געפרעגט וואו איז שרה קומט אונ זיך עס שטייט [ועברתי בארץ מצרים אני ה'] איז עס דאך קשה האט דאך הקב"ה כמה שלוחים ווס בדארפט ער אליין צו גיין אין מצרים צו שלאגן די בכורים, אלא דיא מלאכים ווייסן ניט צו פאר שטיין איין [טפה של בכור] אדר ווער קיין [טפה של בכור] איז געוועזן. נייארט הקב"ה אליין אונ זייא ווייסן ניט מיידן וואס אן זי אויסר איז צו ווייסן ווען הקב"ה וויל וואס ברייגן אויף דען עולם דא לאזט ער פאר אויס רופן אין אלי הימלן, אזו אויך ווען דער [מלאך המות] זיין שליטה האט בעולם לאז אן זיך ניט ווייזן אויף דיא גאס, נייארט צו פאר בארגן פר איהם אין הויז דאס ער זאל ניט ווערן פר דארבן, וויא דער פסוק זאגט [ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר] פאר מלאכים קאן אן זיך וואול פאר בארגין אבער ניט פאר הקב"ה וויא דער פסוק זאגט [אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה'] דרום האבן דיא מלאכים געפרעגט וואו איז [שרה] זייא האבן ניט וועלן פאר איר דיא בשורה זאגן. אז אברהם זאגט [הנה באהל] איד זאגן זייא דיזו בשורה [שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן וגו'] · קומט אונ זיך דעם [דרך ארץ] איי ער האט אן געברייט דיא מאכלה האבן זייא ניטש געזאגט, דאס ניט זאל געזעהן ווערן אז ער האט דרום זיי אן געברייט דיא סעודה פון וועגן די בשורה. דרום גיבט ער זייא עסין אונ דער נאך אז זייא האבן געגעסן שטייט דער נאך [שוב אשוב אליך כעת חיה]. [ויאכלו פון אברהם כבוד] וועגן איז געזעהן געווארן גלייך אז זייא האטן געגעסן. רבי אליעזר זאגט [ויאכלו] זייא האבן נאט געגעסן פון זיינט וועגן זייא זיינען [אש אוכלה אש] אונ איר מאכלה איז געוועזן [בטהרות עליונים] דען אלץ ווס אברהם האט געגעסן האט ער געהיט [בטהרה] אונ ווען איינר איז טמא געוועזן האט ער ניט געקאנט געזעהן צו זיין הויז האט ער געוואוסט אז ער טמא איז, אונ האט געמאכט איין טבילה אדר ער האט לאזן היטן זיבן טעג וויא עס זאל זיין. אברהם צו דיא מאנן אונ שרה צו דיא ווייבר. אויך האט אברהם געהאט איין בוים געפלאנצט אונ אן דעם בוים האט ער געוואוסט ווער עס האט איין מחיצה אן הקב"ה אדר אן דער ע"ז: ווער זיין מחיצה איז געוועזן אן הקב"ה האבן דיא צווייגן איבר זייא צו שפרייט אונ האט איין שיינם שטן געמאכט איבר איהם אונ ווער דא האט געהאט איין מחיצה צו דער ע"ז זיינן דיא צווייגן ארויף געגאנגן לאעלה. אזו האט אברהם תכף דעם זעלביגן געטראפט אונ האט אן איהם ניט נאך געלאזט ביז ער האט איהם מגייר געוועזן. אונ אונטר דעם בוים איז געוועזן איין קוואל ברונן דא האט ער איהם דארטין טובל געוועזן. אונ ווער דא האט זיך געקערט טובל צו זיין זיינן דיא וואסר אקיגן געקומן אונ ווער נאך האט אום ווארטן זיבן טעג זיינן דיא וואסר פר איהם טרוקן געווארן. אפילו ווען די מלאכים זיינן צו איהם געקומן האט ער זי אויך דארטן בודק געוועזן ער זאגט [יוקח נא מעט מים] אונ אויך [והשענו תחת העץ] אונ דארטן האט ער אויך בודק געוועזן אלי לייט. צו וויא מיינט ער [והשענו] זייא זאלן זיך אונטר לענן אונטער הקב"ה דער הייסט עץ חיים ער איז דאס לעבן פון אלי בשעפניש. קומט אונ זיך [אדם הראשון] האט חוטא געוועזן מיט דען [עץ הדעת טוב ורע] אונ האט גורם מיתה געווען דר גאנצר וועלט. האט מוזן קומן אברהם אונ ווידער מתקן זיין דען חטא צו בהעפטן דיא לייט אן עץ החיים מודיע צו זיין דיא אמונה פון הקב"ה דיא גאנצע וועלט [ויאמר שוב אשוב] איז משמע דר מלאך זאגט די שרה ווערט איין קינד האבן. האבן מיר דאך געלערנט דאס דער שלוסל פון דיא עקרות קינדר צו האבן מוך פון רעגן אונ [תחיית המתים] די שלוסלן הט הקב"ה קיינם געגעבן נייארט אין זיין האנט אליין אונ קיין מלאך. נאר האט זאלן דער מלאך ריידן [שוב ישוב] אויף הקב"ה גלייך ער וועט קומן אלא הקב"ה איז געשטאנען איבר דיא מלאכים אונ האט אזו גרעט [שוב אשוב אליך] דרום שטייט [ויאמר] שטם גייט אויף הקב"ה [והנה בן לשרה] וואָרום שטייט ניט [והנה לך בן] צו דיר איין קינד וואָרום שטייט לשרה ער זאל ניט מיינן פון הגר ווערט ער איין זון ווידר האבן, דרום שטייט [בן לשרה] נאך **דעם** אז זייא האבן איר שליחות געטאן שטייט [ויקומו משם האנשים]:

[**והנה** בן לשרה] רבי שמעון פתח בן [מלאכי א] בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדוֹנָיו [בן יכבד אב] דאס איז יצחק דער האט מכבד געוועזן זיין פאטר אברהם בשעה דאס ער הט איהם וועלן מקריב זיין אויף דעם מזבח איז ער געוועזן זיבן און דרייסיג יאר אלט. אונ אברהם איז איין זקן געוועזן בן ק"ז שנה, ווען יצחק הט געוואלט העט ער אן איהם אן שטוסן מיט איין פוס העט ער איהם ניקט קענן טאן, אונ הט זיך לאזן בינדן אז איין לעמל צו טאן דעם ווילן פון פאטר. [ועבד אדוניו] דאס איז אליעזר ער האט מכבד געוועזן זיין הערן אברהם אז ער איז געגאנגן קיין חרן האט ער זיך מיט גנומן פיל [כסף וזהב ומגדנות טובות] אונ האט געזאגט [עבד אברהם אנכי] ער האט קענן זאגן איך בין זיין קרוב אודר איין גוטר פריינד פון איהם, אלא ער האט מכבד געוועזן זיין הערן אברהם אונ האט געזאגט ער איז זיין קנעכט אזו הט געשטראפט דר [נביא ישראל] מיר ישראל אייך איז איין חרפה צו זאגן דאס איך בין אייער פאטר אודער מיר זייט אייער קנעכט [אם אב אני] בין איך אייער פאטר [איה כבודי] וואו איז איין כבוד, בין איך אייער הער וואו איז איין מורא. דרום שטייט אלהיא בייא יצחק [והנה בן לשרה] ער איז איין רעכטר זון, אונ זאגט לשרה דען פון זיינט וועגן איז זיא געשטארבן פאר גרויש דער שרעקניש דאס מן האט איר געזאגט פון דער עקידה דרום שטייט [והנה בן לשרה]:

וַיַּשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סְדוֹם ר' אליעזר זאגט קומט הער אונ זעה ווי גאר זייער הקב"ה איז [נוהג טובות] מיט דיא לייט [ולכל שכן] מיט דיא דא גייען אין זיין וועג, אפילו אין דר צייט ווען הקב"ה איז [דן] דעם עולם איז צום ערשטן הקב"ה דעם מענשן מזכה מיט איין מצוה. האט דר נאך דער דין ניט קומן אויף איהם שולט זיין, [דתנינן] מיר האבן אזו געלערנט, בשעה דאס הקב"ה האט איין מענשן ליב דא שיקט ער איהם צו איין מתנה אונ ווער איז דיא מתנה דער איז איין [עני] ער זאל זוכה זיין אן דעם עני, אונ ווען ער איז זיך מזכה אונ טוט גוטש דעם עני דען לאזט הקב"ה אויף איהם

חונן

[חוט של חסד] פון זייני רעכטי זייט דא שפרייט זיך אויף זיין קאפ, אונ לייכט אים דש ווען דר נאך זיין [פורענות] אונ איין דין קומט אויף דעם עולם דאס דער משחית זאל נאר זיין אן אים ניט פוגן נאך זיין ווען דער משחית רעכט אויף זיין אויגן אונ זיכט דעם צייכן אויף אים דא טיידט ער זיך אב פון אים, אזו אויך ווען הקב"ה האט וועלן ברענגן איין דין אויף סדום האט ער פֿאָר אזכה געוועזן אברהם מיט דער מתנה, אונ שיקט צו אים דיא מלאכים דער זכות זאל דער נאך ביי שטיין צו לוט ער זאל ניצול ווערן פון דעם דין אין סדום, דרום שטייט ניט [ויזכור את לוט] נייערט דער זכות פון אברהם דאס ער האט [מלכים אורחים] געוועזן דר זכות איז לוט זיין ברודר זון בייא געשטאנן. אזו אויך איטליכר מענש ווש צדקה טוט מיט דיזן לייט ווען דר נאך איין מדת הדין איז אויף דעם עולם דא ווערט אים געדאכט זיין צדקה וואס ער האט געטאן אונ איז אים [מציל ממות], וויא דער פסוק זאגט אין [משלי ב] [וצדקה תציל ממות] דען אזי שטעה וויא איין מענש איז זוכה אזו טרייבט אן אים מצוה, דרום שטייט אויך [ויקחו משם האנשים] פון דער סעודה דאס אברהם האט זייא געמאכט, אונ האט זוכה געוועזן אן זיי פון דר סעודה איז ניקס איבר געבליבן ווען גלייך עס זיינן געוועזן מלאכים מיט דעם פייער פון זייא האבן זיא עס פֿאַר ברענט, דרום שטייט [ויאכלו] וויא איר געפינדן בייא בני אהרן [ויחזו את האלהים, ויאכלו] זייא האבן נהנה געוועזן פון דעם ליכט דיא שכינה אזו אויך דורך דר מצוה ווש ער הט זיי געגעבן האבן זייא זיין זכות דורך זיין כח [חסד לאברהם] דאס פון דארטן הקב"ה שפייזט דיא גאנצי וועלט אויך דיזו [מלאכים בחסדו] אזו זיינן זיי דורך אים געשפייזט געווארן צו מצוה. דרום קער איטליכר מענש צו טרינקן פון איין [כוס של ברכה] די איז ביאין דער רעכטי האנד, דער דורך זאל ער זוכה זיין צו דיזו [ברכה עליונה אלד היאין] פון הקב"ה, אונ דער מיט האט ער דר וועקט מצוה דיא [מדת הרחמים] דרום שטייט [ויקומו משם וישקיפו] ווי עס שטיט [השקיפה ממעון קדשך] הקב"ה זאל זאגן מיט זייני מדת הרחמים אזו אוך מיט דעם איז לוט ניצול געווארן:

אַבְרָהָם הוֹלֵךְ עִמָּם. אברהם גינג מיט זייא איין לויה נאך צו טאן. פרעגט רבי יוסי ווען אברהם האט געוואוסט אז עש זיינן מלאכים וואס האט ער געדארפט איין לויה נאך צו טאן, ענטפֿרט ר' אלעזר ווען גלייך ער האט געוויסט עס זיינן מלאכים האט ער זייא פֿאַרט באלייט, ווייל ער איז שון אזו געוואוינט געוועזן אלי לייט דיא בייא אים זיינן געוועזן דאס איז קיין שיעור צו דעם שכר, דרום האט ער דיא מלאכים אויך לויה נאך געטאן. דרום קער איטליכר מענש צו היטן אן דער מצוה זיין געמאכט צו באלייטן, דען עס ווענט זיך אלץ אן דער לויה. דרום ווי אברהם מיט זיי גינג באווייזט זיך הקב"ה צו אים אז דר פסוק זאגט [המכסה אני מאברהם וגו'] דען ווען איינר זיין אורח מלוה איז דא איז ער גורם דאס זיך צו אים בהשפט דיא [שכינה מגין] צו זיין אויף אים אונ מיט אים צו זיין אונטר וועגן: ר' חייא הוב אן אין [עמוס ג'] [כי לא יעשה ה' אלהי' דבר כי אם גילה סודו לעבדיו הנביאים] זכאין זיינן די צדיקים די ווערדיגן פון דעם עולם דאס הקב"ה בגערט זיין ווילן אן זייא אונ ער איז [מגלה] צו זייא זייני סודות וואס ער טוט אין הימל אונ וואס ער וויל טאן אויף דער ערדן. ער טוט אלץ דורך דיא צדיקים אונ פֿאַר האלט ניט פון זייא אונ איז זיך משתף מיט זיי כדי דאס די רשעים זאלן ניט קענן זאגן [פתחון פה אונ תרעומות] האבן אויף הקב"ה דיזו האבן ניטש געוויסט פון דעם עונש. דרום גיאן די צדיקים אונ זיינן זייא צום ערשטן מזהיר אונ שטראפֿן זייא אז דער [מדת הדין] ווערט אויף זייא קומען ווערן זייא דער נאך ניט קענן רידן הקב"ה טוט איין [דין בלא דין]. ר' אלעזר זאגט ווי צו דיזו רשעים דאס זייא ניט וויסן אונ זיינן זיך ניט משגיח צו ווערן גהיט פון איר זינד, וואה דאך הקב"ה דאס זייני משמשים זיינען אמת אונ זייני דרכים זיינען דין טוט ער ניקס ביז ער איז דש מגלה דיזו צדיקים דאס דיא לייט זאלן ניט האבן איין [פתחון פה]. [אכן שכן] דאס זיך דער מענש קער צו היטן מיט זייני מעשים דאס דיזו לייט זאלן פון אים ניקש רידן, וויא עס שטייט [והייתם נקיים מיי' ומישראל], [אכן שכן] דש זיך די רשעים זאלן היטן דש הקב"ה אונ דער מדת הדין זאל קיין [פתחון פה] ניט האבן אויף זייני מעשים הרעים. ר' יודא זאגט [ה' אמר המכסה אני מאברהם] הקב"ה הט אברהם געגעבן גאנץ א"י ווי דער פסוק זאגט [כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה] דער נאך האט הקב"ה וועלן אויס רייסן דיא שטעט פון [סדום אחריב] צו זיין. זאגט הקב"ה עס איז בילך איך זאל אים מודיע זיין ווייל איך וויל פֿאַר דארבן זייני שטעט דיא איך אים האב שון געגעבן, אויך איז ער דער פאטר פון אלי פֿעלקר, דען ער הייסט אברהם ער איז [אב המון גוים] קער איך דעם פאטר מודיע צו זיין ווייל איך וויל זייני קינדער מכלה זיין: דרום שטייט [המכסה אני מאברהם]. ר' אבא זאגט קום אונ זעה וויא אברהם איז איין גרוסער [עניו] געוועזן וויא וואול דאך דאס הקב"ה האט געזאגט [זעקת סדום ועמורה כי רבה] אונ הקב"ה הט מיט אים מאריך געוועזן ער וויל דין טאן אן סדום, הט ער פֿאַרט ניט בגערט צו בעטן הקב"ה פון וועגן לוט אליין צו זיין, ווארום דען ער האט ניט בגערט איין שכר אויף זייני מעשים. דרום האט הקב"ה געשיקט לוט אליין צו זיין פון אברהם וועגן דרום שטייט [ויזכור אלהים את אברהם וישלח את לוט]:

אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט. אין דיא שטעט האבן אייטל רשעים געוואוינט נייערט לוט האט ווייניג זכות גהאט דש ער ווייניג האט געלערנט פון אברהם, פון דאנען לערנן מיר וואו דיא רשעים וואוינען דא ווערט דאס ארט חרב עש שטייט [אשר ישב בהן לוט] איז דען לוט אליין אין די שטעט געזעסן ווארום שטייט [בהם לשון רבים] אלא ווען גלייך לוט איז קיין גרוסר צדיק דער ווייל ער איז בייא אברהם געוועזן האט ער אויף אים מגין געוועזן, פון דאנען לערנן מיר ווען איינר איז משמש אונ דינט איין צדיק דאס איז אויף אים מגין, ניט דאס אליין ווען גלייך ער איז איין רשע לערנט ער וואס פון אים. אזו אויך לוט האט געלערנט פון אברהם גוט די מצוה צו טאן וויא אברהם האט [מלכים אורחים] געוועזן ווען גלייך ער האט ניט אלץ גוטש פון אים געלערנט האט דער זכות מגין געוועזן, דאס דיא שטעט זיינן ניט פֿריער חרוב געווארן זינט לוט איז אהין געקומן, דרום שטייט [אשר ישב בהן] זיין זכו' האט דר ווייל אויף זייא מגין געוועזן ווייל ער האט גוטש מיט לייט געטאן ווי אברהם:

ואברהם

אמכט איין [כלי חרס] וויא ער וויל. אזו איז אלט נאך אירע מעטיק זיינן זייא פרום און גוט איז זיך דאס [מתוק נוטה לנר יאין] זיינן זייא ניט גוט איז דיא וואג טאל [נוטה לנר טאאל], קום און זיך הקב"ה האט [מסבב סיבות] געוועזן בעולם, און גינעהנט צו זיך אברהם עס איז פון אים אויס גיגאנגן [ישמעאל] מייער איז ניאול געווארן, דער נאך אז ער איז ניאול געווארן קומט [יצחק זרע קודש] דס ער מקודש איז מעולה: דאס קיין צד טומאה איז ניט אן געקניפט אן זיא. קום און זעה פון לוט מיט זיינע טעכטער איז ארויס גיגאנגן צווייא אומות דס זייא זיין ווארן אב געשיידן צו מיר מקום וואו זיא ראוי איז, דאס אלט האט הקב"ה מסבב געוועזן סיבות דאס האט אונז אזו זיין, און אז זיי אונז זיין טראגן געווארן פון מירן פאטר דורך דען וויין דאס הקב"ה הט צו זיא מזדמן געוועזן אין דער [מערה]: רבי שמעון זאגט [ולא ידע לוט] האט ניט געוויסט [בשכבה ובקומה] דאס הקב"ה איז אן גברייט אויך צו ריכטן פון מיר [דוד ושלמה] און אנדרי מלכים און משיח דאס אלי זייכען געקומען פון [רות] און פון [מואב]: נאך אין [בשכבה] גלייך אז עס שטייט ביים רות [ותשכב מרגלותיו עד הבוקר] דאס איז מרמז [בשכבה ובקומה] גלייך אז עס שטייט ביים רות [ותקם בטרם יכיר איש את רעהו] דרום איז זיא געפינטלט. קום און זיך דאס ענוה וואס אברהם איז פאר איין [עניו] געוועזן, דאס בתחלה אז הקב"ה הט אים געזאגט ער ווערט איין דין טאן אין סדום: און דער נאך אז אזו איז געוועזן [עלה הקיטור כקיטור הכבשן] האט ער ניט בגערט מתפלל צו זיין אויף לוט און הקב"ה האט אויך אים ניקט גרעט דרום, אלא כדי דאס אברהם זאל ניט גדענקן דאס עס איז חסר געווארן פון זייני זכיות. אוב דוא וועלסט זאגן אברהם האט לוט ניט חשוב גהאלטן, מיר זעהן דאך ער האט [מוסר נפשו] געוועזן פון זייכט וועגן מלחמה צו האלטן מיט פינף [מלכים גבורים], אלא דרום וויל אברהם האט ליב גהאט צו הקב"ה און האט געזעהן די מעשים פון לוט זיינן ניט (יושר וכשר) געוועזן. דרום האט ער ניט מתפלל געוועזן ניט בתחלה און ניט בסוף, וויל ער האט קיין זכות אזו ער מים פון זייני זכיות וואס נעמען:

ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחותי היא איז קשה איר האבן

דאך גלערנט ווען הקב"ה טוט איין נס דען מענטשין זאל ער זיך ניט אלי מאל פאר לאזין אויף דען נס דען עס געשיכט ניט איין (נס בכל שעה ושעה) און ווען איין מענטש ברינגט זיך אריין [במקום סכנה] דא גייט אים אלי זייני זכות אוועק וואס ער האט דער פיר גהאט. דרום זאגט (יעקב קטונתי מכל החסדים ומכל האמת) און אברהם איז ניצול געווארן פון אורים, וויא האט ער זיך אריין געבראכט ווידער (במקום סכנה) וויא צום ערשטן און זאגט אחותי הוא, אלא אברהם האט זיך ניט פאר לאזין אויף זיין (זכות), נייארט ער זאך אלי מאל דיא שכינה אין איר דירה, אז דער פסוק זאגט (מאור לשכינה אחותי את) און דרום זאגט ער (אחותי היא) ער האט זיך סומך געוועזן אויף אירי זכיות:

ויבא יי אל אבימלך בחלום הלילה ווי איז הקב"ה געקומן צו דעם רשע, אזו אויך (ויבא אלהים אל לבן ויבא אלהים אל בלעם) דאס איז אלט געווען איר (ממונה און שליח) דאס מיבר זייא איז, דען אלי ווען זיא טומן איר שליחות דא כעמן זיא מיר (שם אלהים) זייא קומן מצד הדין. רבי יהודה הוב אן (שמואל א) (רגלי חסידיו ישמור) עס שטייט (חסרו חסר יו"ד) דאס איז אברהם דאס אים הט הקב"ה אלי מאל גהיט און ער טוט ניט אב דיא שמירה פון אים אייביג דאס ער זאל ניט ניזוק ווערן, (ורשעים בחשך ידמו) דאס זיינן דיא מלכים דאס הקב"ה הט זייא אום גבראכט אין דער נאכט דאס אברהם האט זיא נאך גיאגט, דס ער האט גיאגט און דיא נאכט דער מדת הדין הט זיי מאית געוועזן. דרום שטייט [ויחלק עליהם לילה] דרום שטייט [ויכם לשון יחיד] מייכר האט געלאגן, זעלט עס גיין אויף אברהם, איז ער דאך ניט אליין געוועזן קער צו שטיין [ויכום]. אלא הקב"ה הט זייא געשלאגן [כי לא בכח יגבר איש] דט איז נאר מיט אים געוועזן אליעזר. רבי יצחק זאגט האבן מיר דאך גלערנט דאס דער מענטש זאל זיך ניט פאר לאזין [על הנס] וואו דער היזק איז געוואכט און וואו איז מער גיוואכט [היזק] אז דא ער האט נאך גיאגט פינף מלכים מיט זייא מלחמה צו האלטן שפראך רבי יהודה דא אברהם איז ארויס גגאנגן איז ער ניט גגאנגן מלחמה האלטן נייארט דער צער פון לוט אז ער איז גפאנגן געווארן בייא דאס האט אים ארויס גצוגן אויס זיין הויז דאס ער פיל געלט מיט זיך גנומן אים אויס צו לייזן. [ומם לאו] וויל ער מיט אים שטארבן אין געפיינקנט, וויא ער איז ארויס גגאנגן האט ער געזעהן דיא שכינה הט פאר אים געלייכט [כמה חיילות] זיינן ארום איר געוועזן, [באותו שעה] האט ער זייא נאך גיאגט און הקב"ה האט זיי אום גבראכט. דרום זאגט ער [ורשעים בחושך ידמו], דבר אחר [רגלי חסידיו ישמור] בשעה אז דער מענטש הט ליב הקב"ה האט אים הקב"ה אויך ליב אין אלים וואס ער טוט אין אלי זיין וועג ווערט ער גהיט וויא דער פסוק זאגט [יי ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם], קום און זיך דיא ליבשאפט פון אברהם צו הקב"ה דען [בכל מקום] וואו ער גגאנגן איז האט ער ניט חס געוועזן אויף דאס זייני, נייארט נאר בהעפטן זיך אן הקב"ה דרום איז [רגלי חסידו ישמור] דאס איז זיין ווייב דא געגליכן צו רגליו, דרום שטייט [ואבימלך לא קרב אליה]. און שטייט [כי על כן לא נתתיך לנגוע אליה] און ביים פרעה שטייט [וינגע יי את פרעה נגעים גדולים על דבר שרי]. זיא האט גרעט און הקב"ה האט געשלאגן, [ורשעים בחושך ידמו] דאס איז פרעה און אבימלך דאס זי זייכען געשלאגין געווארן בייא נאכט איט איר דין. [כי לא בכח יגבר איש] דאס איז אברהם דר הייסט איש. ווי דר פסוק [ועתה השב את אשת האיש]:

ותרא שרה את בן הגר המצרית מצחק זאגט רבי שמעון דט

איז דער שבח פון שרה דאס זיא האט אים געזעהן אלחק זיין צו דער ע"ז: שפראך זי וודאי איז דט ניט מיוחס צו זיין [בן אברהם] האט ער ניט טוט [מעשה אברהם], נייארט ער איז [בן האמה המצרית] דאס ער גייט נאך דען חלק פון זיין מוטר. דרום האט זיא געהייסן פאר טרייבן זיי. [כי לא ירש בן האמה הזאת עם בני] איך ווייס דאס ער ווערט ניט ירשנן מיט מייני קינדר [ביצחק אמונה לא בעו"הז ולא בעו"הב] און הקב"ה האט מודה געוועזן, אז דער פסוק זאגט

זאגט [כי אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה כי ביצחק יקרא לך זרע]. דען הקב"ה האט וועלן אפ שיידן דיא זרע קודש באזונדר, דען ישראל זיינן [עולה במחשבה] געוועזן פֿר הקב"ה איי ער האט דעם עולם בשאפֿן אז דער פסוק זאגט [קודש ישראל לי' ראשית תבואתה] דרום איז אברהם ארויס געקומען אונ יצחק אויף דעם עולם. אונ דער עולם שטייט פֿון זיינט וועגן אונ [אברהם יצחק] זיינן געקומען אויף דער וועלט אונ האבן דאך ניט רעכֿט איין קיום געהאט, ביז ער איז ארויס געקומען יעקב דען האבן זייא געהאט איין קיום. אז יעקב איז ארויס געקומען האבן אברהם אונ יצחק איין קיום בקומען אונ [כל העולם]. דר נאך איז ארויס געקומען [כל ישראל] דרום שטייט [כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה כי ביצחק יקרא לך זרע] אונ ניט [ישמעאל]. צום ערשטן דאס די שרה האט פֿר טריבן שטייט [כי שמע אלהים את ענייך] אונ דר נאך שטייט [ותלך ותתע] איז טייטש זיא האט ווידער ע"ז גדינט: דרום שטייט דער נאך ניט וויא דער פֿיר דס גאט האט זיא געהערט, נייערט [כי שמע אלהים את קול הנער] ניט איר קול ווען גלייך זי הט געוויינט. דא שטייט [ותשא את קולה ותבך] הט הקב"ה נאר געהערט [קול הנער באשר הוא שם] האבן דיא מלאכים געזאגט דאס ער איז נאך ניט געוועזן איין [בר עונשין למעלה] וויא וואל דאס ער איז איין רשע געוועזן איזמשן האבן ניט דן ביז צוואנציג יאר: אונ [בית דין של מעלה] זיינן דן פֿון דרייא צעהן יאר אונ ווייטר, דרום שטייט [באשר הוא שם]. זאגט [ר' אלעזר אי הכי] דעם נאך ווען איינר שטארבט פֿאר צוואנציג יאר פֿון וועגן וואס קומט אים זיין עונש דען ביז דרייצעהן יאר ווערט ער דורך דעם פֿאטערס זינד. אבר פֿון דרייצעהן יאר ווייטר איז ער ניט מער אין פֿאטערס רשות. אונ ביז צוואנציג יאר ווערט ער דאך אובן ניט געשטראפֿט [פֿון וואו איז זיין עונש ווער דא שטארבט ביז צוואנציג, שפראך ער הקב"ה איז חס אויף אים דאס ער זאל שטארבן [זכאי] אונ גיט אים איין [שכר טוב לעוה"ב]. אונ ווען ער מעכֿט לעבן דר נאך ווערט ער שטארבן אייבֿ ווערט ער געשטראפֿט ווערן לעוה"ב. שפראך רבי אלעזר אונ ווען ער איז איין רשע פֿאר צוואנציג יאר אונ ווערט [מסולק מן העולם] אין וואס עונש שטארבט ער: שפראך ער צו אים אויף אים איז געזאגט [ויש נספה בלא משפט] ווען איין עונש קומט צום עולם דא בגעגנט אים דער [משחית ומחבל] אן כוונה נעמט ער אים. דען מן איז למעלה ניט משגיח אויף אים אונ אויף אים איז געזאגט [עונותיו ילכדנו את הרשע] אונ ניט פֿון [בית דין של מעלה]. דרום שטייט [את הרשע] דאס מאכט את איז איר [מרבה] ווער דא ניט גרייכֿט ביז צוואנציג יאר דאס ער איז נאך [בר עונשין] ניט למעלה. [ובחבלי חטאתו יתמך] דעם פֿאנגן זייני עונות אונ אונטר צען אים דיא זינד אונ ניט [בבית דין של מעלה]. דרום שטייט [כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם]:

מדרש הנעלם.

וַיֵּרָא אֵלָיו יְיָ בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא דיא רבנן הייבן אן דעם פסוק [שיר א] לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ דאס איז דיא נשמה פֿון איינם מענשן ווען זיא גיט אוועק פֿון דעם עולם אין היכל אונ שטייט אין דעם אויבערשטן גרוס ליכט דא קומט הקב"ה צו איר [מבקר] צו זיין. זאגט [ר' שמעון בן יוחאי] איטליכי נשמה פֿון צדיק דיא איז ראוי צו זיצן אויף דעם אשבן אורט [במחיצת השכינה] דא רופֿט הקב"ה דיא אבות אונ זאגט, גייט זייט מבקר דעם [פלוני צדיק] דר דא קומט. אונ זייט אים [מקדים שלום] דא זאגן זייא רבון העולם עס איז ניט ביליך אז דער פֿאטר זאל גיין צום קינד זעהן, נייערט דאס קינד קער צו גיין צום פֿאטר. דא רופֿט הקב"ה צו יעקב אונ שפראך צו אים דו האשט געהאט [צער גידול בנים] גיי דוא זייא מקבל דאס לערנן אונ געזיכֿט פֿון דעם פלוני צדיק דער דא קומט מהער אונ איך וויל מיט דיר גיין, אז דר פסוק זאגט [מבקשי פניך יעקב סלה] רבי עקיבא זאגט יעקב איז דער [כסא הכבוד] אליין צו הקב"ה אונ הקב"ה האט מיט אים מער [כורת ברית] געוועזן אז מיט אלע אבות, דרום שטייט [וזכרתי את בריתי יעקב]. רבי אלעזר וואר געזעסן אונ וואר זיך מעיין אין דר תורה, דא קאם רבי עקיבא, ער שפראך צו אים אין וואס איז דר הער עוסק, ער זאגט אין פסוק [שמואל א"ב] [וכסא כבוד ינחלם] דאס איז יעקב אבינו דאס הקב"ה האט אים געמאכֿט צו איין [כסא הכבוד] אליין מקבל צו זיין דאס לערנן פֿון דיא נשמה פֿון צדיק אונ הקב"ה גייט מיט אים אלי רחש אורט אונ דיא נשמה איז זוכה דעם גרושן כבוד אונ דאס גרויסע ליכט דיא שכינה טוט זיא בעגעגנען, אונ זיך בוקן פֿאר איר אז דר פסוק זאגט [ברכי נפשי את יי אלהי גדלת], זאגט רבי עקיבא דער גאנצער [מזמור ברכי נפשי] איז דער שבח פֿון דער נשמה פֿר הקב"ה, אונ הקב"ה שטייט איבר דער נשמה אונ זיא לויבט דאס אלט אונ זאגט [אלהי גדלת מאוד ביז גאר אויס יתמו חטאים מן הארץ]. אונ ניט דאס אליין זיא לויבט צו הקב"ה אויף דעם גוף דער איז געבליבן [בעולם הזה ברכי נפשי את יי וכל קרבי את שם קדשו] אונ הקב"ה גייט מיט איר. דרום שטייט [וירא אליו באלוני ממרא] דאס איז יעקב אין דעם שטארקייט דער הייסט [אביר יעקב] אונ דא אברהם יצחק דס זעהן בגערן זייא פֿון יעקב ער זאל מיט זייא גיין אונ [מקדים שלום] אים צו זיין, אזו גייט הקב"ה אונ די דריי אבות זייא שטייאן איבר אים: דרום שטייט [וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו] דאס איז [אברהם יצחק יעקב] אונ זעהן זייני מעשים טובים [וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה] ווייל זיא זעט די שכינה מיט זייא, דרום שטייט אויף דר נשמה על כן דרום אזו [עלמות אהבוך] דס זייגען דיא אבות דיא האבן ליב דיך:

דבר אחר נאך איינר לייא ווייזט די תורה אין דר פרשה, דיא רבנן זאגן בשעת ווען דער מענש זאל שטארבן, דא איז דער [יום הדין הגדול] דאס דיא נשמה ווערט געשיידן פֿון גוף ער שטערבט ניט ביז ער זעהט דיא שכינה, וויא דער פסוק זאגט [שמות ל"ג] [כי לא יראני

האדם וחי] בייא זיין לעבן זעט ער ניט אבר ווען ער זאל שטערבן זעהט ער זיא קומט מיט דרייא מלאכים מקבל צו זיין דיא שכינה צום צדיק. [כחום היום] דאס איז דר הייסר טאג דר יום הדין דער דא ברענט אז איין גהיילטר אובן אפ צו שיידן דיא נשמה פון גוף. [וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים] דיא זיינן בודק און פארשטן אלי זייני מעשים וואס ער געטאן האט, און ער איז אויך אלים מודה אז דיא נשמה דאס לעבט גייט זיא אויס דען גוף ביז אן דען [בית הבליעה] וואו דר מענש שלינגט דאס עסין, זיא גייט ניט ארויס ביז ער מתודה איז וואס זייא האבן מיט אנדר געטאן בעוה"ז. דען איז זיך די נשמה משמח דען גלוסט זי ארויס צו גיין פון [עולם של הבל] צו גיין אין דען עולם וואס איז אייטל [עונג של עולם הבא]:

תנו רבנן אז [ר' אליעזר הגדול] וואר קראנק צו שטערבן דען לעצטיגן טאג וואר ערב שבת געוועזן ער לעגט זיין זון [הורקנוס] אויף זיין רעכטי האנט און וואר אים מגלה גרעסטי סודות דיא גאר טיף און פאר בארגן זיינן, און [הורקנוס] וואר פון אים נישט מקבל ער גדענקט זיך ער איז ניט רעכט [מיושב בדעתו], נאך אז ער זאך דער פאטר איז יא [מיושב בדעתו] הט ער פון אים מקבל געוועזן הונדערט און איין און אכציג [סודות עליונים] אין דר תורה, און אז ער גרייכט צו דעם סוד דיא [אבני שיש טהור] דס זיינן גרעסטע סודות פון די [אורות עליונים] וויינט רבי אליעזר און הערט אויף צו ריידן און שפראך הער אויף דוא מיין זון איך זעה דוא ווערסט אויך באלד אוועק גיין פון דער וועלט. וויא זייא אזו זיצן קומן אריין דיא [חכמי הדור אים מבקר חולה] צו זיין. ער וואר זייא שעלטן דאס זייא זיינן ניט גקומן אים משמש צו זיין. דען איר האבן גלערנט דאס איז מער ווען מען משמש איז איין [תלמיד חכם] מער אז ווען מען לערנט: אין דעם קאם אריין רבי עקיבא ער שפראך צו אים עקיבא וואראום ביסטו ניט גקומן מיר משמש צו זיין. ער שפראך ר' איך האב ניט דר ווייל געהאט, ער וואר ברוגז געווארן און שפראך איך וואונדר מיר אוב דוא וועסט שטארבן איין פשוטה מיתה, ער וואר אים שעלטן דס זיין מיתה זאל שווערר זיין אז אלי דיא מיט אים זיינן אום גיקומן בייא דיא [עשרה הרוגי מלכות]: וויינט רבי עקיבא און שפראך רבי לערן מיט מיר תורה. ער עפנט זיין מויל [במעשה מרכבה] דא קומט איין פייער און אום רינגלט אלע ביידע. וויא די אנדרע תלמידי חכמים דאס זעהן דא זאגטן זיי אזו גידרונגן זיין דס מיר זיינן ניט ווירדיג און ניט ראוי צו דעם, אלזו גינגן זיי ארויס און זעטן דרויסן עס איז געוועזן וואס עס איז געוועזן [כלומר מעשה נסים וחידושים דס מען ניט דארף טרייבן און מגלה זיין] און דס פייער גינג אוועק ער לערנט מיט אים אין איין זאך דרייא הונדרט [הלכות פסוקות]. ער לערנט מיט אים דיא [טעמים הפסוקים] פון [שיר השירים] ווארן דיא אויגן פון ר' עקיבא גיין טרערין און דאס פייער קאם ווידר ארום זייא וויא צום ערשטן, אז ער הט גיגרייכט צו דעם פסוק [שיר ב'] [סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני] דא קאנט שוין ר"ע ניאר דער ליידן און הייב אויף זיין קול און וויינט און שרייט און קענט ניט ריידן מכח [מורא השכינה] דאס דארטען איז געוועזן. ער ווייזט אים אלע גרויסע טיפֿע פֿאר בארגנע סודות דיא דא זיינן אין [שיר השירים] אלע שמות [ורזין עליונים] און האט אים בשווארן דאס ער ניט זאל משמש זיין אין קיינר צייא דער פון, דאס הקב"ה ניט זאל מחריב זיין דעם עולם פון זיינט וועגן מכח גרויסע קדושה דאס אין [שיר השירים] זיינן. אזו גינג דער רבי עקיבא ארויס און זייני אויגן זיינן גיגאנגן טרערן, ער זאגט וויא דאס הער עולם בלייבט איבר פון דיר איין יתום, אלזו גינגן אריין אלע חכמים זייא האבן אים גיפֿרעגט ער האט זייא גיענטפֿרט אזו לאנג ביז אים שוין גאנץ שווער וואר. ער צוג ארויס זייני צווייא הענט און ארום. ער לייגט זייא אויף זיין הארצן ער הויב אן און זאגט אוי וויא צו דיר דוא עולם דאס פון דיר אוועק גייט און ווערט איין געטאן פון דיר דר [עולם העליון אלע אורות הקדושים און רזין עליונים] דיא גרויסע לעכט די גייען אוועק פון דיר דו [עולם התחתון] ווייא דיר ווייא צו אייך ביידע הענט צווייא תורות דאס איר זאלט פֿאר געסן ווערן דעם טאג פון דר וועלט: דען [ר' יצחק זאגט כל ימיו פון ר' אליעזר] האט דר לייכט דיא הלכה אויס זיין מויל אז דער טאג דאס זיי איז געגעבן געווארן אויף דעם בארג סיני, ער זאגט דיא תורה האב איך גילערנט און פֿאר שטאנען און גילייטערט און אויך האב איך משמש געוועזן, ווען אלע לייט זעלטן זיין שרייבר איז ניט מיגליך אלן צו דער שרייבן. און אייני תלמידים האבן ניט גפֿעלט פון איין חכמה נייארט אז וויניג פֿארב אין אויג, און איך פון אייני [רבותי] גלייך אז איינר טרינקט פון ים. זייא פֿרעגן אים דעם סוד פון [חליצה] דעם שוך פון יבם ביז די נשמה גינג אים אויס און זאגט טהור, און ר' עקיבא וואר ניט דארטן. וויא שוין שבת איז אויס געגאנגן גיפֿינט ר' עקיבא ער וואר טויט, ער צו רייסט זיינע קליידר און קראצט זיין פֿלייש דאס אים בלוט אראפ גרונען אויף זיין לייב ער שרייט און וויינט, ער זאגט היאך זאגט צו הער זון און לבנה דאס דס לעכט דאס מער האט גילייכט אז זיי לייכטן דס איז פֿאר פֿינצטרט געווארן: ר' יורא זאגט בשעה דאס דיא נשמה פון דעם צדיק זאל ארויס גיין איז עס אים איין שמחה, און ער איז [בטוח במיתתו מקבל שכר] צו זיין, וויא דער פסוק זאגט אלהיא [וירא וירץ לקראתם בשמחה מקבל] צו זיין איר פנים פון וועלכן מרט [מפתח האהל וישתחוו ארצה] זיא בוקט זיך צו דער שכינה:

רבי יוחנן הויב אן [שיר ב'] [עד שיפוח היום ונסו הצללים] דס איז איי פֿר זאג דעם מענטשן ווייל ער נאך איז אויף דעם עולם דער דא איז גלייך אז איין אויגן בליק, קום און זעה קהלת זאגט [ואלו חיה אלף שנים פעמים] [ביום המיתה] איז עס אים אז איין שאטן. [א"ר שמעון בן פזי] דיא נשמה פון מענטשן טוט אים התראה און זאגט אים [עד שיפוח היום ונסו הצללים] עס איז דאך דער עולם גלייך אז איין אויגן בליק, און גלייך אז איין שאטן דער באלד פֿר בייא גייט אזו איז דאך דער עולם, דרום בעט איך דיך [סוב ודמה לך דודי לצבי או לעופר האילים] זייא גלייך וויא איין הערש אדר איין יונגע אינד דיא גאר גרינג איז אויף דיא פֿיס צו לויפֿן: אזו זייא אויך [רץ כצבי] צו טאן דעם ווילן פון הקב"ה געשווינד צו יארשנן עוה"ב דער דא איז [על הרי

בשמים

בשמים] דער הייסט הר יי דער בארג פון תענוג [ההר הטוב], [ואת הבקר רץ אברהם] וויא [רב דימי] איז גיקומן האט ער מפורש גוועזן דש די נשמה האט געפונען איין תועלת צו דעם גאן נייערט ווש דא איז ארויז געקומען אין דר פרשה דר רמז פון קרבנות, אלהיא אוב די קרבנות זיינן שון בטל געווארן וויא דש בית המקדש איז חרב דא איז די תורה ניט בטל געווארן, ווער איז ניט [עוסק בקרבנות זאל עוסק בתורה] זיין דא ווערט ער מער הנאה האבן: ר' יוחנן האט געזאגט אז הקב"ה האט צו משה מפורש גוועזן דיזו קרבנות, שפראך ער רבש"ע בזמן דאס בית המקדש ווערט שטין איז עס שון רעכט ווען ישראל זיינן אין [ארץ ישראל], אבר ווען זייא ווערן פר טריבן ווערן אין גלות וואס זאלן זייא טאן: דא שפראך הקב"ה לאזן זייא עוסק בתורה זיין וועל איך זייא מוחל זיין אירי עונות; מער אז פון אלי קרבנות שטעלט אז דר פסוק זאגט [זאת התורה לעולה למנחה לחטאת לאשם] כלו' דא איז דיא תורה צו לערנן אן שטאט עולה אן שטאט חטאת אן שטאט מנחה אונ אן שטאט אשם:

רבי כרוספדאי זאגט ווער עס דר מאנט מיט זיין מויל דש ענין פון [קרבנות אונ זייני הקרבה] אין דר שול אונ אין [בתי מדרשות] אונ איז זיך מכוון דרינן דא איז איין [ברית כרותה] פאר זיכרונג דאס דיא זעלביגי מלאכים דיא דר מאנן דיא [עונות בני אדם] צו איבלן זייא אונ זייכען מקטרג אזוי מאל אויף זייא, דא קאנן זייא אים ניטש טאן נייארט גוטן, אונ איז געווזן אין דר פרשה אז די נשמה פון צדיק דיא הייסט אברהמי זיבט · [והנה שלשה אנשים נצבים עליו] נאך צו זעהן אין דין פון זיינע עבירות, ווש טוט דער צדיק [וימהר אברהם האהלה] איילט אריין אין געצעלט פון דער שול אונ בית המדרש, אונ לערנט פרשת קרבנות אונ מנחות [מהרי שלש סאים קמח] דש איז [פרשת קרבנות] ואל הבקר רץ אברהם] מכוון צו זיין אין דר תורה פון [קרבנות] דען קאנן זיי אים ניטש טאן, אונ אדרבה זיינן אים נאך אן זאגן בשורות אונ בענטן אים, וויא מרומז איז אין דר פרשה אלהיא [ווייטר ווערטסו געפינן אין פרשת תצוה וויא קטורת מכפר איז] דאס ניט גינוג דיא צדיקים זייגען מבטל דיא [גזירה רעה] אונ נאך דיא מקטריגים בענטן זיי, דרום שטייט [וימהר אברהם] ער איילט תשובה צו טאן צו לערנן פרשת קרבנות· שטיט דער נאך [ויאמר מהרו] דרייא זיינן [מסכים פה אחד]. [ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה] דוא ווערסט לעבן דאס איז אלט איין ברכה, נאך וויא דיא מלאכים זעהן דאס ער האט זיך גטאן איין גוטי ענה אונ האט תשובה גטאן זא גייאן זייא פון אים צו דיא רשעים נאך צו זעהן אין אירן דין, דרום שטייט [ויקומו משם האנשי' וישקיפו על פני סדום]. זאגט רבי יודא אזו איז זיער שדר פון איין צדיק אז ער זעהט דאס מן איז אובן מעיין אין זיין דין, דא ווייסט ער ניט אונ איילט תשובה צו טאן אונ תפלה צו טאן אונ מקריב צו זיין [חלבו ודמו] פר הקב"ה מיט תענית אונ טוט צדקה. וויא עס אלט איז מרומז אלהיא [למען אשר יצוה את בניו לעשות צדקה ומשפט] אונ מיט [תפלות אברהם] אויף סדום ביז זיך טואן אפ פון אים דיא דינים אונ דיא מקטריגים. רב זאגט עס איז איין מצוה מתפלל צו זיין אויף דיא רשעים זייא זאלן תשובה טאן אונ זאל ניט קומן לגיהנם, וויא דער פסוק זאגט [תלים ל"ה] [ואני בחלותם לבושי שק]

אונ איז מסור מתפלל צו זיין אויף איר שטערבן, דען ווען הקב"ה העט מסלק גוועזן פון דעם עולם תרח דא ער הט עבודה זרה גדינט, דא ווער אברהם אבינו אונ גאנץ גשלעכט ישראל אונ אזוי [צדיקים ונביאים וחסידים] ניט גיקומען אויף דעם עולם אונ [דוד המלך אויך משיח אונ דיא תורה] ווער ניט געגעבן געווארן: ר' אבא הוב אן [ואלה הגוים אשר הניח יי לנסות בהם את ישראל] איך הוב געזעהן אויף דעם עולם דאס דער עולם האט קיין קיום ניט נייארט אויף דיזו דא גוועלטיגן אויף אירן גמיט אונ יצר הרע, דען יוסף האט דרום זכה גוועזן מלך צו זיין ווייל ער האט בצוואונגן זיין יצ"הר. דען איר האבן געלערנט ווער איין אלט זיין יצ"ה איז ער זוכה צו [מלכות שמים]. דען ר' מונא זאגט דש הקב"ה האט דרום בשאפן דעם יצ"ה נאר די צייט מיט אים צו פר זכן, וויא דער פסוק זאגט [כי מנסה יי אלהיכם אתכם] ווערטסו וועלן פרעגן וואס דארף הקב"ה צו פאר זוכין ער ווייסט דאך אלץ, ער טוט דש דר מענש זאל דר נאך ניט קענן האבן איין [פתחון פה] צו זאגן איך העט עס קענן האלטן דרום שטייט לוט דש איז דער יצ"ה, [וישב בשער סדום] צו פר זכן זייא אוב זייא ווערן [חוזר בתשובה] זיין· ר' זאגט ווש מיינט דער פסוק [והרשעים כים נגרש] אפי' בשעת דאס מן דן איז דעם רשע איז ער [עזי פנים] אונ בלייבט ביי זיין רשעות, דרום שטייט [טרם ישכבו ואנשי העיר סדום נסבו על הבית] דיא רשעים זעהן איביג פארט ארום צו רינגלן גובר צו זיין אויף דר קדושה יצר טוב· רבי יצחק זאגט אזו וואן אז הקב"ה האט בשאפן איין ג"ע אויף דר ערד ווי דר פסוק זאגט [ויטע יי אלהים גן בעדן מקדם] אזו האט ער אויך בשאפן איין גיהנם אונטן, וויא דער פסוק זאגט [איוב כ"ב] אֶרֶץ עֵיפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל אזוא אויך האט הקב"ה בשאפן איין [ג"ע למעלה] צו דיא נשמות פון דיא [צדיקים גמורים] זייא זאלן דארטן גשפייזט ווערן פון דען [אור הגדול של מעלה], אויף זייא זאגט דער פסוק [שמואל א כ"ה] [והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי אלהיך] אויך אין [קהלת ב] [והרוח תשוב אל האלהים] אונ אויך איין גיהנם למעלה דרויף שטייט [ואת נפש אויביך יקלענ' בתוך כף הקלע] מן ווארפט דארטן זיין נשמה וויא מן ווארפט איין שטיין מיט דאס שליידר, אונ דאס גיהנם אונטן איז צו דיא רשעים דיא ניט האבן מקבל גוועזן [ברית מילה] אונ האבן ניט געגלויבט אן הקב"ה אונ זיין דת אונ האבן קיין שבת געהיט דאס איז פאר דיא עכו"ם דיא נידון ווערין אין פייער, ווי דער פסוק זאגט [מהאש יצאו והאש תאכלם] אונ שטיט אויך [ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה]. אונ דאס גיהנם שלמעלה איז צו פושעי ישראל דיא האבן עובר גוועזן אויף די תורה אונ מצות אונ האבן קיין תשובה גטאן, דא שטופט מן זייא ארויס ביז זייא זיינן מקבל איר עונש אונ ווערן גשליידרט אונ זיינן מסבב דעם גאנצן עולם, וויא דר פסוק זאגט [סביב רשעים יתהלכון], אונ ווערן נידון צוועלף חדשים דר נאך האט ער זיין מנוחה. וויא אלץ זייענט גלייכן וואונן דיא אויך האבן איר עונש טון מקבל גוועזן איטלכר אויף זיין אורט ווי אים רמוז איז. אבר דיא רשעים אונ עכו"ם דיא ווערן נידון איביג אין פייער אונ אין וואסר, אונ אירן פייאר ווערט

ווערט ניט פר לאזן און זיינן ניט עולה מגיהנם ארויס, דרום שטייט [וה' המטיר על סדום ועמורה גפרית ואש] זיי ווערן ניט שטיין [ליום הדין], וויא דר פסוק זאגט [אשר הפך ה' באפו בעוה"ז ובחמתו לעוה"ב], ר' יעקב זאגט די רשעים דיא האבן מקלקל געוועזן איר ברית אפנטליך און האבן [מחלל שבת געוועזן בפרהסיא] און מחלל געוועזן דיא [מועדות דהיינו [חול המועד] און זיי האבן כופר בתורה און בתחיית המתים] געוועזן און דעסט געגליבן זייא זיינן גיגאנגען אין גיהנם אראפ און ווערן דארטן נידון און זיינן ניט עולה ארויף, אבר זייא ווערן יום אויף שטיין [ליום הדין לתחית המתים] אויף זיא האט דניאל געזאגט [ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עול'] און שטייט אויך [והיו דיראון לכל בשר] וואס מיינט ער מיט [דראון], עס ווערט אזו פיל צרות אויף זייא זיין דאס אלי לייט ווערן זאגן [די בראייתם] כלומר עס איז גנוג, אז מן זיי אזו זיכט, און אויף די צדיקים איז געזאגט געווארן [ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו']:

ניצל לוט מצוער רבי אבהו זאגט קום און זיך דאס דער יצ"ה ווערט ניט בטל ווערן פון עולם ביז צו דר צייט, דאס שטייט [יחזקאל יח] [והסירותי לב האבן מבשרכם] וויא וואול דאך ער זיכט וויא מן דיא רשעים דן איז אין גיהנם, אזו גייט ער ארויס פון זייא אויס דעם גיהנם ווידר צייט אריין צו פאר פירן, דרום שטייט [ויצא לוט] דאס איז דער יצה"ר גייט ארויס [מצוער] אויס דעם צער פון גיהנם, און איר האבן געזאגט [פרשת לך לך] ווארום דר יצ"ה הייסט לוט, ער איז דיא [נחש הקדמוני] דיא איז פר פלוכט געווארן [ארור אתה וגו'] דער תרגום איז אויך ארור לוט: ר' יהודה זאגט דרייא ארלייא הנהגות זיינען בייא מענטשן [הנהגת השכל והמלאכה] דאס איז דער כח פון דר נשמה הקדושה, און ווידר [הנהגת התאוה] דש דר מענטש לוסט הט צו אלים בייזן דאס הייסט [הנהגת הנפש וגוף] און דער כח גיבט דעם לוסט צום מענטשן אלץ צו טאן הייסט [נפש המתאוה] און גיט דעם גוף כח און מחזיק דעם גוף אלץ בייא זיך צו האלטן זונסט מעגט ער ווידר אלץ מקיא זיין. זאגט רבי יודא אייביג איז דער יצה"ר ניט שולט נייארט אן דיא צווייא כוחות דיא איברשטן, און דער [נפש המתאוה] איז אלץ רודף נאך דעם יצ"הר דרום שטייט [ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן] דער [נפש המתאוה] איז צו ברעדן דעם אנדרן חלק מיט דעם גוף צו בהעפטן אן דעם יצ"הר זיא זאגט [לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו] ווש האבן איר בעוה"ז איר גיין און יאגן נאך דעם יצה"ר און נאך [תאות לבנו] ווש אונז גלוסט זיי זיינן ביידי מסכים צו בהעפטן זיך אן דעם יצה"ר דורך [אכילה ושתיה]: [ותקם הבכירה] עס שטייט אויף דיא ערשטע [ותשכב את אביה] ווען דער מענטש ליגט בייא נאכט אויף זיין בעט דא איז דער [נפש המתאוה] מעורר דעם יצ"הר און טראכט אן אים ביז ער זיך בהעפט אן אלי [הרהורים רעים] אזו לאנג אייניג ווייט ביז ער איס רעכט בהעפט ביז עס איז [ויצא לפועל] זייני בייזי מחשבות ווערט נאר דער גאר דאס בייז פון יצ"הר דא שטייט [ותהרין שתי בנות לוט] זייא ווערן טראגן אלי ביידי כוחות מאביהן פון דעם יצ"הר: ר' יצחק זאגט אלי זיין טעג איז דר יצה"ר ניט מפתה אן צו ריידן דעם מענטשן נייארט דורך [אכילה ושתיה] און דורך [משתה היין] דען איז ער שולט אן דעם מענטשן, בייא דעם צדיק שטייט [צדיק אוכל לשובע נפשו] ער ווערט ניט שיכור, ר' יודא האט געזאגט איין [תלמיד חכם] דער זיך אן טרינקט, אויף אים איז געזאגט [נזם זהב באף חזיר] און ניט דאס אליין, אלא ער איז (מחלל שם שמים), דער מנהג פון רשעים איז שטון ושמחת היין זייא זיינן אויף זיך מעורר דעם יצה"ר ותשקן את אביהן יין דרום שטייט ולא ידע בשכבה ובקומה דער יצ"הר איז ניט משגיח (בשכבה) נאך עוה"ז און ניט נאך (ובקומה בעוה"ב). ר' אבהו זאגט בשעה דאס מן אריין פירט דיא רשעים אין גיהנם ברענגט מן אויך דען יצה"ר ער זאל זייא אן זעהן. דרום זאגט דער פסוק (ולוט בא צוערה) דער יצ"הר הייסט לוט קומט לצוערה פון גיהנם און איין רעה און ליטערנט פאלט אויף אים ווען ער זיכט דעם צער פון די רשעים אין גיהנם ער מיינט מן ווערט אים אויך דארטן דן זיין וויא ער זיכט אז מן איז אים ניט דן, אזוא גייט ער ווידר ארויס איבר דיא צייט אן צוא ריינן צוא בייזן: ר' יצחק זאגט ווען ער זיך פארכט וויא דר פסוק זאגט [כי ירא וגו'] ווארום רייצט ער אן דיא צייט אלא אזו איז דר סדר פון דיא רשעים ווען זייא זעהן איין דין און עונש פארכטן זייא זיך, אבר דער נאך איז ער ווידר חוזר צו זיין [רשעות] אזו אויך דער יצה"ר. רבי יצחק זאגט עס איז איין משל צוא [גזלנים] דיא דא ליגן אויף דיא שטראז צו גזלן און מאית צוא זיין דיא צייט דיא זיינן איינם בוחר פון זיך דער האט איין ווייך לשון און קאן היפש מיט לייט ריידן און פירן מיט זייני ווייכי רייד, ער קומט צו דיא לייט און מאכט זיך צו איין קנעכט צו זייא און פאלגט זייא און פאלגט זייא אין אלם ביז זייא אן אים מאמין זיינן. די נארינט זיינן זיך מיט אים משמח ער פירט זייא מיט זייני ווייכע רייד אהין וואו דיא [גזלנים] ליגן און ווארטן אויף אים, וויא ער אהין קאם דא איז דר תכלית דער ערשטער דער איז אים מאית, דעסט מאן טרייט ער וויא אז איך האב דיר געליבט און האב דיר געפאלגט וויא דיינע ווייכע רייד האבן איך פר פירט און אז ער הט אים שוין געהרגת גייט ער ווידר אנדרי לייט אויך אזו צוא פאר פירן וויא צום ערשטן. דיא וואס קלוג זיינן דיא וויסין וואול דער האט שוין אזו פיל פאר פירט מיט זייני ווייכע רייד און דר נאך האט ער זייא זעלבשט מיאות געוועזן און בגערט נאר צו פאנגן איר נפש זייא היטין זיך שוין פר אים און גייען ניט אין זיין וועג. אזו איז אויך דר יצ"ה פון די גזלנים רוצחים זיינע חברותה פון די קליפות ער קומט צום מענטשן און רעט אים אן מיט ווייכע רייד. ער מאכט זיך צו איין קנעכט, ער ווייזט אים שיינע ווייבר דיא אים זיינן אסור מיט זייא ביי צו טאן. ער זאל פורק עול תורה זיין און (על מלכות שמים] די נארינט און [טפשים ושוטים] גייען אים נאך און האבן אים ליב און פאלגן אים, דר נאך אז זייא גייאן אין זיין וועג. איז ער דער ערשטער דר אים איז מאית. דן דר יצה"ר איז אויך דער [מלאך המות] דער נאך פירט ער אים ערשט רעכט אין גיהנם צו זיין חברותה די [מלאכי חבלה], ווי ער אהין קומט טרייאט ער וויא אז איך האב אים געפאלגט, דער נאך גייט ער ארויס און פאנגט ווידר אזו לייט מיט זייני זיסה רייד. דיא קלוג זיינן גייאן אים ניט נאך

און

און פֿאלגן אים ניט און שטארקין זיך נוין' איין און גייאן אין רעכֿטן ווענ [מטרי להם ומטרי חלקם]: ר' יוסי זאגט צו ער איז גיגאנגן אין בבל האט ער געזעהן יונגן דיא זיינן אויש און איין גיגאנגן לויטן שייכה ווייבר און האבן ניט חוטא געווען אן זיי, דא שפראך ער צו זיא פֿארכֿט איר אייך ניקט פֿר דעם יצה"ר שפראכֿן זייא אים איר קוון ניט אהער פֿון איין ביין זין גיוארט פֿון אייטן קדושה. דען רבי יהודה האט געזאגט ווען אן זיך צויז [מקדש בשעת תשמיש] גיין פֿון זייא ארויס פֿרומה קינדר דיא זיך פֿארכֿטן פֿר דעם יצה"ר, וויא דער פסוק זאגט [והתקדשתם והייתם קדושים] נאך אער הט ער געזאגט ווען איינר גייט אין דר שטאט און זעהט שיינה נשים זאל ער זייכה לויגן אוועק שאן און זאל אזו זאגן [סך ספאן אגזר אגזר כא גריד כא תקין פוק פוק דאבוי קדישא דשבתא הוא]. דען [אכא חאיזאת הדרך] דא קאן דר יצה"ר גיכֿר אן אין שולט זיין דרום זאל אן דש זאגן ווערט ער ניצול דער פֿון:

פרשת חיי שרה

ויהיו חיי שרה רבי חייא זאגט האבן דאך אונזרי חכמים געזאגט דאש יצחק איז נעקד געווארן ווער ער אלט זיבן און דרייסיג יאר און דעסט אלן דאש דיא עקידה איז געווען איז שרה גישטארבן: דרום ויבא אברהם לספוד לשרה ער קומט פֿון [הר המוריה] פֿון דיא [עקידה] קאם ער צוא קלאגן שרה, דא ווייזט דער פסוק אז דיא זיבן און דרייסיג יאר וויא אלט יצחק איז געווען דאש זיינן געווען דאש לעבן פֿון שרה אבר דער פֿיר אוי זיא הט יצחק גיהאט איז זיא געווען אז גישטארבן, דען ווען איינר קיין קינד האט איז ער גלייך אז גישטארבן וויא רחל געזאגט האט [הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי]: דרום זאגט דר פסוק דא [ויהיו חיי שרה] איר לעבן איז געווען אזו פֿיל אז [ויהי"ו] האט אין דר צאל דאש איז זיבן און דרייסיג זינט זיא הט יצחק גיהאט ביז צו דר עקידה דא איז זיא גישטארבן:

ויקם ער שטייט אויף אברהם צו קויפֿן די מערת המכפלה ר' יודא זאגט אברהם האט גיהאט איין סימן אן דר שעלביגי מערה. און זיין האר'ן און ווילן אז אלי אלן געווען דארטן אהין דר איז שוין מאהל דריגן געווען און הט גיזעהן פֿר באהרגן אדם וחוה] צוא ווי הט ער גוויסט אז עס זיינן [אדם וחוה] ער הט דארטן געזעהן און גילוגט און זעהט וויא זיך עפֿנט איין שיר פֿון [גן עדן] און דאש שעלביגי גישטאלט פֿון אדם הראשון האט זיך ביי אים גישטעלט: קוק און זעה ווער דא זעהט דש געשטאלט פֿון אדם הראשון דער איז שטארבן און ווען דער מענש זאל שטארבן דא זעהט ער דאש גישטאלט פֿון אדם אזו אז ער שטארבין, אבר [אברהם] הט אים געזעהן און איז זיין גישטאלט אין איז גיבליבן לעבן ער האט געזעהן איין ליכט דאש האט גליכטן אין דער מערה און איין ליכט געברענט: באותו שעה האט אברהם לוסט גיהאט צוא דער מערה אזו הט ער גיקריגן דיא מערה בחכמה און הט ניט תיכף גבעטן אום דר היין זייא זאלן זיך ניט מערקן דאש ער לוסט הט דר צו. דרום האט ער פֿאר געבעטן פֿאר עפֿרון [לבני חת] צו בגראבן שרה אז זיי האבן גרעדט [שמענו אדני במבחר קברינו קבור את מתיך] דער נאך זאגט ער זייא זאלן ריידן זיינט וועגן צו [עפֿרון בן צחר]. דען איך שוא עס פֿון אייער כבוד וועגן דאז איך וויל איך ניט פֿורט זיין פֿון אייך דר מיט אז זייא זאלן ניט מערקן אז ער גלוסט לוסט דר צוא האט. רבי אליעזר זאגט בשעה האט די מלאכים זיינן געווען ביי אברהם דא האט זיך געמאכט רפֿאל צו איין [פר] דרום הייסט ער רפֿאל זיינן די אותיות [פר אל] ער וויל דש נעמן אלויפֿט דש פר ביז צו דר [מערת המכפלה], דרום שטייט [ואל הבקר רץ אברהם], וויא ער קומט אין דר מערה דא לאך ער דארטן וואש ער זאך. דער נאך הט ער אנפֿלן געווזין דארטן אלי שאנ ער גייענ ביז אויף דעם [שדה ומערה] עס וואר אויש גיין איין [ריח עליון] און גרויש ליכט דארטן, און הט דארטן תפלה גיטאן און הקב"ה הט מיט אים דארטן גרעדט. דרום הט ער דש פֿעלד און מערה בגערט ווייל ער האט אייביג לוסט גיהאט דר צו. אוב דוא מיינסט עפֿרון האט אוך געזעהן וואש אברהם געזעהן, ער הט ניט זוכה געווען צו זעהן דען דש בוויזט זיך ניט איין קדושה נייארט צו זיין הערן. אברהם האט געזעהן דארטן אלש ליכט און [ריח גן עדן] אבר עפֿרון האט דארטין אייטל פֿינצטר געזעהן, דרום הט ער זיא פֿאר קויפֿט און האט אים געגעבן מער אז עפֿרון האט בגערט, דען אברהם האט געזאגט (ויתן לי את מערת המכפלה וגו' בכסף מלא יתננה) און עפֿרון זאגט [השדה נתתי לך והמער' אשר בו] ער גיבט אים דאש פֿעלד מיט דער היין עס וואר אים מיאוס דער פֿיר ער ווייס ניט וואש עס איז, ווי אברהם אריין קומט דש ערשטי מאל ער זאך איין ליכט און די ערד הט זיך דער הובין קעגן אים און צוויא קברים זייכֿן זיך מגלה צוא אים. אין דעם בוויזט זיך אדם אין זיין גישטאלט און לאכט קעגן אים, דען האט אברהם געוואוסט דאש ער ווערט אויך דארטין בגראבן ווערן: שפראך אברהם צו אדם איך בעט דיך איז מלהיא איין גילעגט אן גיקניפט כזואר אויב איך ווער אויך דא ליגין. דא שפראך אדם קקב"ה האט איך מלהיא פֿאר בארגן און פֿון דער צייט אן ביז איצונד בין איך מלהיא פֿר בארגן געווזין אז וויא אין פרי ליגט אין דער שאל פֿר בארגן אין שליכֿט. ביז דוא ביסט גיקומן אויף דר וועלט האב איך אין דער גאנצר וועלט איין קיום פֿון דיינט וועגן, דרום שטייט [ויקם השדה והמערה אשר בו]. דרום שטייט [וכל אשר בו] וואש דרינן איז מיינט ער [אדם הראשון], דען אברהם האט זיין חטא מתקן געווזין דא דורך האט ער און אלן איין התקומה בקומן, דרום שטייט ויקם וואש דער פֿיר איז פֿר בארגן און מכוסה געווזין הט היינט זיך נאך אויף גדעקט און איין בשטאנד גיהאט: [ר' שמעון] זאגט בשעה דאש אברהם הט אמאל אריין גיין שרה אין היין זיינן אויף גישטאנן [אדם וחוה] און האבן זיי ניט וועלן אן נעמן זייא זאלן דארטן בגראבן ווערן, און שפראכֿן צוא אברהם איר זיינן פֿאר [בחרפה] פֿר הקב"ה מכח דען חטא דאש איר האבן גיטאן און

און גורם געוועזן. נאך היינט ווען מיר זעהען צדיקים ווערט נאך גרעסער זיין אונזער חרפה מכח אייער מעשים טובים דאס אן אייך זיין: דא שפראך אברהם צו זיא איך בין אן גיברייט אנפאנג צו זיין פאר הקב"ה פון דיינט וועגן דאס דו זאלסט ניט אזוי פאר שעמט ווערן, דרום שטייט [ואחרי כן קבר אברהם את שרה], דר נאך דאס אברהם האט דאס מקבל אויף זיך געוועזן איז אדם געגאנגען ווידר אויף זיין ארט וואו ער איז געלעגן, דא האט חוה אויך ניט וועלן גיין אויף איר ארט ביז אברהם האט אזוי ביידע מקרב געוועזן צו אנאנדער, דרום שטייט [ואחרי כן קבר אברהם את שרה], וואָרום שטייט ניט לשרה [אלא את איז איר ארבעה], דען האבן אזוי איין קיום געהאט דורך אברהם, אז דער פסוק זאגט (אלה תולדות השמים והארץ), דאס זיינן (אדם וחוה) די זיינן געוועזן די תולדות פון (שמים וארץ) און פון קיינם מעכטן דאס זייא האבן איין קיום בקומען אז דורך [בהבראם] דאס איז אותיות אברהם ביז אברהם האבן זייא קיין קיום געהאט:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיי בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. [רבי יודא]

הייבט אן אין [תיקונים ס"ה אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך] וואל דעם מענטשן דער דאס זיינע וועגן זיין רעכט פארטיג פאר הקב"ה, דען בגערט הקב"ה אן אים און גלוסט אן אים און איז אים מקרב צו זיך. אברהם האט [בא בימים] זיין חשק געהאט מקרב זיך צו זיין אן הקב"ה, און איז דאך ניט גענעהנט נאר דיא (מדריגה העליונה למעלה) ניט אין איין טאג ניט איין מאל נייערט זיינה מעשים האבן אים מקרב געווען אלע טאג פון איין מדריגה נאך דער אנדערי, ביז ער איז געקומען אז ער איז אלט געווארן דען האט ער זוכה געווען צו קומען נאך דער רעכטי מדרגה וואס אים ראוי איז געווען, דרום שטייט [ואברהם זקן] אז ער איז אלט געווארן [בא בימים] איז ער געקומען נאך דער גאנצן הויכי מדרגה דיא זיינען דיא [מדרגות עליונים] דעסט מאל (ויי ברך את אברהם בכל) ער איז געבענטשט געווארן מיט דעם מקום דאס פון דארטן ארויס גייען אלי [ברכות] אויף דעם עולם, אבער וואס דיא [בעלי תשובה] דיא ווערן נאהנט צו הקב"ה אין איין שעה אין איין טאג אין איין מאל אין איין רגע דאס ניט אפילו די [צדיקים גמורים] קענן זוכה זיין צו דר מדרגה נייערט אין דער עלטר, וויא אברהם דר האט ניט זוכה געוועזן צו דער מדרגה ביז צו זיין עלטר אזו אויך דוד המלך שטייט אין (מלכים א' והמלך דוד זקן בא בימים) אבער דיא (בעלי תשובה) זיינן תכף זוכה צו דר מדרגה:

רבי יוסי זאגט מיר האבן געלערנט וואו דיא [בעלי תשובה] שטיהן בעוה"ב דא האבן ניט רשות דיא [צדיקים גמורים] דארטן צו שטיין, דען די [בעלי תשובה] זיינן נענטר מער אז אזוי צו הקב"ה און זיי ציהן אויף זיך [ברצון הלב] און בכח גדול צו ווערן גינעהנט צו הקב"ה, עס זיינן (כמה וכמה מדרגות אובן צו די צדיקים מיטליכן זיין מעלה נאך ווי ער ראוי איז, עס שטייט געשריבן [אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך], וואל דעם מענטשן דער זיך אויף דעם עולם אויס דר וויילט מקדש צו זיין דא איז אים הקב"ה אויך מקרב ווען זיין נשמה גייט ארויף צו ירשנן איר ירושה וואס איר ראוי איז לעוה"ב, און איז זוכה אן דר קדושה צו זיין וויא דיא (מלאכים שלוחים) צו

טאן די ווילן פון הקב"ה, דעסט גלייבן ווען איינר זיך מטמא איז אויף דעם עולם דא ציהט ער אויף זיך [רוחות הטומאה]: און ווען זיין נשמה אויס גייט זיינען זיי אים מטמא און מחבלין אים אריין גין אין גיהנם, און וועהר זיך איז מקדש אויף דעם עולם איז ער צווישן די קדושים, ווי דער פסוק זאגט [ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה] דיא זיינן דיא מדרגה פון חצר דאס איז וויא איין הויף פאר דעם הויז, דרום שטייט [ישכון חצריך], וויא אויך בייא דעם משכן זיינען גירומט ביי דעם חצר פון דיא לוים ווידר זיינן איין גרעסערע מדרגה אין הויז דרום שטייט [נשבעה בטוב ביתך]. ווייטר זיינן נאך העכר דיא אין ווייניג דיא ווערן גנעהנט נאך איין, דרום שטייט (קדוש היכלך) אינווייניג ווי ביי די לוים (החונים לפני המשכן אהרן ובניו), עס זיינן וויא פיל מעלות (כמה היכלות כמה אדורין כמה נהורין) איינר איבר דעם אנדרן, און מיינט איז ניט וויא דאס אנדרי דאס איינר ווערט פאר שעמט פאר דעם חדר און זיכט פון זיינם חבר דאס נאך העכר איז, וויא מירי מעשים זיינען אפ געשיידן אויף דעם עולם אזוי זיינן מירי אורות און מירי מקומות אפ געשיידן. און ניט דאס אליין אויף יענם עולם אויף דעם עולם ווען איין מענטש שלאפט אויף זיין בעט און זיין נשמה גייט פון אים ארויף און שוועבט צו זעהן בכבוד פון הקב"ה, אזו איז אויך זוכה זיין נשמה אויבן ווען גלייך ער שלאפט אונטן איז זיין [נשמה למעלה] אין איר מדרגה וויא זי ראוי איז, אזוי שוועבט זי ארויף און שפאצט אלע היכלן און אלע (כחות הטומאה) רופין אויס רואט אויס דער איז ניט פון אונזר צו ער גייט ארויף צווישן דיא הייליגע: זייא זיינן דארטן אין [מודיע דברים של אמת], און ווען די נשמה גייט ווידר אראפ אזו וועלין בגערן די [רוחות רעות] און מלאכי חבלה אויך וויסן וואס ער האט אויבן געהערט זייא בגערן זיך מקרב צו זיין און בהעפטן אן די דברים אזו זיינן זייא אים מודיע אויך אנדרי זאכן, דא מערן דיא [דברים הקדושים] וואס ער האט אויבן געהערט [של אמת] פר מישט צווישן דיא דברים פון דיא [מלאכי חבלה] אז וויא דער קערן תבואה צווישן דעם שטרויא: אם לא ער וועהר איין גאנץ גרויסר צדיק דען האבן זיא ניט מאכט צו פאר מישן זיינה רייד וואס ער זיכט אויבן מיט מירי זאכן ווייל ער לעבט און זיין נשמה איז אין גוף און ווען זיין נשמה איז אום ריין דא בהעפטן זיך אן איר אזוי [רוחות הטומאה] וואס זיינן אין דער אונטרשטי מדרגה דיא שוועבן און בגרייפן די נשמה: און זיינן אים [מודיע] וואס געשעהן ווערט איין קורצי צייט אין עולם וואס זייא הערן אויס רופין [מאחורי הפרגוד]: און אפט זאגן זייא אים שקרים וכזובים זייא לאכן און שפאטן זיינר דאס איז ווייל דער מענש לעבט און שלאפט אויף זיין בעט אזוי אויך ווען ער שטארבט דא וויל דיא נשמה ארויף גיין אזו שטיהן [כמה מלאכים כמה משחיתים מלאכי חבלה] איז דיא נשמה פון איהרן צד אום ריין. אזו בגרייפן אזוי אן איר און געבן זייא אפ דעם מלאך דומה אריין צו פירן אין גיהנם: זייא זיינן מכריז און רופן אויס פאר איר אזו טוט אן די דא זיינן עובר אויף די [מצות התורה] אזו שוועבן זיי מיט איר ארום דעם גאנצן עולם, דער נאך טוט אן זייא אין גיהנם אזו טוט אן איר צוועלף חדשים דר נאך ווערט זיא גישטעלט אויף איר ארט וויא זיא ראוי איז: אבער דיא נשמות פון דיא צדיקים די גייאן גלייך ארויס וויא אובן שטיט געשריבן און זיינן זוכה צו פיל זאכן אויף איהרן ארט, די צדיקים

דס

דחט זייח זיינן וולה נו פין פחר במרגני וחלן פון עו"הב. חבר חיבר חלי אדרגות חיז קיינר ניט חזו וולה גחכן חיגווינג חז די דוו נצרכן [קבנה] חוג [סודות התורה] חוג ווייטן זיך נו בהעפטן רעכט חן דר קדושה, חויף זייח שטייט גשריבן [עין לח רחתה חלהים וולתך יעשה למחכה לו] דחט קיין חויג הט נחך ניט אטיג גוועזן חפילו קיין נביח דט חינווייניגסטע חרט נחר הקב"ה חליין, וואט שטיט [למחכה לו] דחט זייכען דיח זיך דריקן נו דיח [סודות התורה] חוג רעכט נו וויטן, חוג זיינן אדקדק נו וויטן רעכט לויטר דיח זחך נו פר שטיין דער דורך נו קענן חירן הערן, דען אן קחן ניט רעכט דר קענן הקב"ה חז דורך דר [קבלה חוג סודות התורה] די לייט זיינן וואס זיך הקב"ה בריאט איט זייח חלי טחג חוג חיז ביין זייח חלי אחל, חירי נשאות גיחן חרויף דורך חלי טעריס חוג קיינר וועהרט זייח ניט, וואן חיז חיר נחלק בעו"הז חוג בעו"הב] חזו חויך חברהם דר החט זיך רעכט בהעפט חן הקב"ה [ביאים עליונים דחט זיינן דיח אדרגות עליונים] דיח הייטן יאים, דח החט ער וולה גוועזן לוח דער [אדריגה עליונה] וותו חלי ברכות חרויט קואן, דרום שטייט [וחברהם זקן בח ביאים והי' ברך חת חברהם בכל] דחט וואט בכל חיז ארא; וותו חלי ברכות חרויט קואן פון דען אקום. ר' חייח זחגט חברהם החט זיך ניט וועלן פר איטן איט נטים פון די עכו"ם דען זיח זיינן אטאח דיח אחכן חוג דיח זיך חן זי בהעפטן. דען חברהם החט גוואוסט דיח חכאה חוג [עיקר שורש הדבר] פון וואנן זיי איגן חוג פון וועלכן חורט זייח קואן פון דיח [רוחות הטואחה] וואט שוועבין חין עולם, דרום החט ער בשוואהרן זיין קנעכט חליעזר דחט ער זחל ניט כעאן חיין וויב נו זיין זון יצחק פון זייח גייחרט פון זיין אשפחה:

רבי יצחק הוב חן [וַיָּשֹׁב הֶעָפָר אֶל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה] חז הקב"ה החט בטחפן חדם הרחשון הט ער גנואן זיין ערד פון בית האקדש חוג החט זיין גוף גיבויחט פון חלי פיר זייטן פון דר וועלט, דחט זייח זחלן חים געבן חיין כח דר נחך הט ער חויף חים גיגחסן זיין [רוח החיים], ווית דער פסוק זחגט [ויפח בחפיו נשאת חיים], דער נחך שטונד ער חויף חוג החט גוויטט דחט ער חיז כלן פון די [עליונים חוג פון די תחתונים], דחרט חיז ער גוועזן בהעפט חוג ווייטט דיח [חכאה עליונה], דעסט גלייכן חיטליכער אענט חיז [כלל ונאשנה ונשאה] חוג חלי די דח וויטן זיך אקדט נו זיין בעו"הז ווית עט זחל זיין ווען זייח זייכען אוליד חיין קינד ליגן זייח חויף חים חיין [רוח הקודש פון אקום עליון] דחט חלי קדושים חרויט גיחן חוג זיח הייטן קינדער נו הקב"ה. דרום וויל זיין גוף חיז בקדושה דרום גיבט אן חים חויך חיין נשאה [אאקום עליון] וויח עט רעכט חיז, חוג ווען דער אענט זחל פון דען עולם חוועק גין דער טחג חיז דר יום החשבון. חז ער אוז חשבון פון זייני אעשים געבן וויל נחך דיח נשאה חיז חין גוף דר נחך זייח זיך פורט דיח נשאה גיט חויף חיר חורט [לאעלה] חוג דר גוף ווידער נו דר ערדן, חיטליכר קערט זיך נו זיין חורט וותו ער חיז גנואן גווחרן. חזו חיז חלן פר בחרגן פר [הקב"ה ביז הקב"ה ווערט אחיה אתים] זיין אאט דעם זעלביגן גוף איט דער זעלביגי נשאה אאט, ווערט ער ווידר קערין נו חנגדר חויף דען עולם וויח לום ערשטן חוג ווערט אחדט זיין דחט פנים פון דען עולם, חוג דיח לייט תחיית האתים דען ווערט הקב"ה נידרן פון דען רחט גחכן חובין חיין טויח דער איט ווערט ער זייח אחיה זיין, ווי דר פסוק זחגט ווייטר [כי טל חורות טלך פון דיח חורות עליונים] דחט טל דר חייט קואט חויף דעם עולם פון דחרט: חוג פון דעם (עץ החיים) ווערט חרויט קואן חייט בעולם חוג ווערט ניט חויף הערן: חבר הייכט וויל דער [יצ"הר חוג נחט הקליפו] זענן טוילט חז די לבנה ניט גחכן חיז כביכול החט דחט חייס חויף גיהערט דער עץ חייס חיז ניט טוילט חויף דעם עולם, חבר ווען הקב"ה ווערט אעבי' זיין פון עולם דיח קליפות ווערט דער איעוט פון דר לבנה ווידר אתוקן ווערן. ווערט זיין [ישעיה ל'] והיה חור הלבנה כחור החאה]: ר' חזקיה זחגט חוב דו ווילטט זחגן חלי גופות שטיחן חויף ווען חיין נשאה דיח דח החט גיהחט לווייח דרייח גופות וויח חיז דט: זחגט ר' יוסי דיח זעלביגן גופות דיח דח החבן ניט אצליח גיוועזן חיז גלייך חז זייח ניט ווערן בעולם, חויף זייח שטיט [והיה כערער בערבה ולח יראה כי יבח טוב] ער ווערט ניט זעהן דחט גוטן פון [תחיית האתים]: חוג דר היגטרשט' גוף דער דח חיז אצליח דר ווערט חויף שטין חוג ווערט דר לייבן דחט לעבט וואט הקב"ה החט בהחלטן [אשטת יאי ברחשית] לוח דיח נדיקים. וויח עט שטייט [וירח חלהים חת החור כי טוב] דען חיז הקב"ה איד חן גברייט [אחיה אתים] נו זיין. חזו שטיט [וורחה לכם יראי שאי שאט נדקה] דח ווערט זיך אתגבר זיין חויף דען עולם חייטן טוב חוג דחט רע ווערט חוועק קואן. חזו ווערן זיין דיח ערשטי גופות דיח זיך ניט רעכט אתקן החבן גיוועזן ווערן זיין [כלח היו] חז זייח ניט ווערן גיוועזן. חבר ר' יצחק זחגט הקב"ה ווערט חויף דיזו זעלביגי גופות געבן חיין חנדרן רוח, ווערן זיח זוכה זיין דר איט ווערן זייח חויף שטין, ווען ניט ווערן זיח זיין חט חונטר דיח פיס פון דיח נדיקים, חז דער פסוק זחגט חין [דניחל י"ב] [וְרַבִּים מִישֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ] חלט ווערט חויף שטין חוג גישטעלט ווערן פר הקב"ה חין חיר נחל. וויח דר פסוק זחגט חין [ישעיה א'] [האוניח באספר נבחם] חוג דיח אתים פון ח"י ווערן פחר חויף שטין חוג חלי אתים דיח חין חנדרי לענדר זיין ווערט חיר גוף בטחפן מהני רוח, חוג ווערן זיך וועלגרין חונטר דער ערד ביז חין חרן ישרחל, דחרטן ווערן זייח אקבל זיין חירי נשאות חוג ניט חין רשות פון חנדרי לענדר כדי דחט זיח זחלן דעסט אחל חיין רעכטן קיום החבן ווי עט קער נו זיין:

רבי חלעזר ורבי ייסי וותרן גזעסן חיין נחכט חוג האבן תורה גלערנט, שפרעכט ר' חלעזר ווען הקב"ה ווערט [אחיה אתים] זיין, דח ווערן חלע גשטחלטן שטיין פר חים חזו וויח זייח זייכן גוועזן חויף דעם עולם, חוג הקב"ה ווערט חיטליכן רופן ביים זיין כחאן, דען ווערט זיין דער עולם גחכן אתוקן, חויף דיח זעלביגע לייט שטייט [וחרפת עאו יסיר] דחט חיז דער יצה"ר דער דח פחר פינגטר' דחט פנים פון דיח לייט ווערט חב גטחן ווערן. שפרעכט ר' ייסי איר זעהן יוח [כל זאן] דט דר אענטש לעבט חיז זיין גוף ניט אטאח חוג ווען זיין נשאה חרוט גייט חיז ער אטאח. שפרעכט ער וודחי עט חיז חזו דען ווען דר יצ"הר נעאט דען רוח פון

אעכטן איז ער אים מטמא אזו בלייבט דר גוף טמא, אבר
דיא עכו"ם זיינן מטמא בייא איר לעבן, ווייל איר טמאה
קומט אהער אלר הטומאה אז זיין רוח ווערט פון אים אויס
געלערט אונ גייט ארויס אזו גייט פון אים די טומאה אוועק
דא בלייבט דר גוף אן טומאה. דרום ווער זיך בהעפט אן
דיא אשה פון עבודה זרה: נכרית איז ער טמא, אונ דאס
קינד וואס ווערט געבארין צו אים איז מקבל דעם [רוח
הטומאה] דען זיא איז טמא אונ זיא איז אים [מטמא אכן
שכן] דאס קינד פון זייא: אונ ניט דס אליין ער איז עובר
אויף דער תורה דאס שטייט אין [שמות ל"ד] כי לא תשתחוה
לאל אחר כי ה' קנא שמו, הקב"ה איז מקנא וועגן דען ברית
דאס ער מטמא איז: אונ ווייל אברהם דאס האט וואול
געוואוסט דרום האט ער בשווארן אליעזר זאל יצחק קיין וויב
געבן פון זייא, דען דער זיך בהעפט אן זיי איז זיך מטמא
אונ טוט איין גרויסן [פגם למעלה], ווען גלייך ער הט אים
בשווארן איז ער דאך ניט בטוח געוועזן אן איר אונ האט
תפלה אויך געטאן פאר הקב"ה ער זאל שיקן זיין [מלאך
הברית] צו היטן זיין [ברית קודש], ווייל ער האט זיין ברית
געהיט אונ ניט מטמא געוועזן צווישן זייא, דרום הט ער ניט
וועלן ליידן יצחק זאל אהין גיין וואונן צווישן זיי ווייל קיינר הט
איין דער קענט הקב"ה נאר ער. זאל יצחק ביי אים בלייבן
ווייטר אפ צו לערנן דיא וועג פון הקב"ה, אונ דער זכות
פון אברהם איז געוועזן בייא אליעזר, דרום איז אים די ערד
איין קעגן געקומן אן דעם טאג אז ער איז ארויס געגאנגן
דעם טאג איז ער אהין געקומן צו רבקה, דרום זאגט אליעזר
[ואבא היום אל העין] היינט בין איך ארויס געגאנגן היינט
בין איך אהער געקומן:

פרשת תולדות.

אלה תולדות יצחק בן אברהם. רבי יוסי זאגט ווארום שטיט
ניט ביז אהער [בן אברהם] נאר מיטנאנד זאגט דער
פסוק [יצחק בן אברהם], אלזא ווען גלייך עס שטיט [ויברך
אלהים את יצחק בנו] היינט איז אברהם געשטארבן איז
געבליבן זיין צורה בייא יצחק, דען ער האט געהאט איין
פנים וויא אברהם ווער עס האט געזעהן יצחק האט געמיינט
עס איז אברהם. אזו האט מיטלייבר עדות געזאגט אז אברהם
האט געהאט יצחק: ר' יצחק שטיט אויף איין נאכטס צו מעיין
זיך אין דר תורה אונ ר' יודא וואר דעסט מאל אין שטאט
קיסרין, שפראך ר' יודא איך וויל גיין צו ר' יצחק מחבר צו
זיין מיט אים צו לערנן אונ מעיין בתורה, גינג מיט אים זיין
זון חזקיה וואר איין יונג. וויא ער קומט צו דער טיר הערט
ער וויא ר' יצחק זאגט [ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים
את יצחק בנו] איז קשה וואס האט הקב"ה בדארפט יצחק
צו בענטשן, אלזא ווייל אברהם האט אים ניט געבענטשט ווארום
דס עשו זאל ניט ווערן געבענטשט, דען די ברכות ווערן אויך
גיגאנגן אויף זייני קינדר די נאך זיינן פון אים ארויס געגאנגן,
דרום האט אברהם דיא ברכות ארויף געבראכט צו הקב"ה
אונ האט געלאזן [ביד הקב"ה], דרום שטייט [וישב יצחק]
ער איז געזעסן [עם באר] דיא שכינה דאס איז געגליכן צו
איין [באר], [לחי רואי] דאס פון דארטן קומן אלי ברכות
אונ אלי חיות פון אלי עולמות. דרום הייסט זיא [באר לחי
רואי] וויא אויס איין ברונן קומט וואסר אויס דר קוואל. אזו
קומן אלי ברכות דורך דער שכינה: [ויעתר יצחק לה' לנכח
אשתו] ער האט געוואוינט מיט רבקה צוואנציג יאר אונ האט
קיין קינד געהאט ביז ער האט תפלה געטאן. דרום ווייל
הקב"ה האט לוסט צו דער תפלה פון דיא צדיקים. דען דר
דורך ווערט געמערט דיא ברכה למעלה מכח מירי תפלות.
קום אונ זיך אברהם האט ניט מתפלל געוועזן אויף קינדר אוב
דוא מיינסט עס שטייט דאך [הן לי לא נתת זרע], דס איז
ניט געוועזן [בדרך תפלה] נייארט בסיפור דברים פר הקב"ה,
אבר יצחק וואר יוא מתפלל דען ער האט געוויסט דס יעקב
ווערט פון אים אויס גיין מיט צוועלף [שבטים], אבר ער
האט ניט געוויסט אוב זיא ווערן אויס גיין פון רבקה אדר
פון איין אנדר וויב, דרום שטייט [לנכח אשתו] דאס דיא
קינדר זאלן ארויס גין פון איר. [ויתרוצצו הבנים בקרבה דס
ויתרוצצו] איז לשון ברעכין זייא האלטין מיט אנאנדר אין בויך
מלחמה זייא וואלטן זיך קריגן אונ יעקב שיידט זיך פון אים
אב קיין חלק מיט אים צו האבן [בעוה"ז ובעוה"ב], דען עשו
איז געוועזן דער כח פון דר [נחש הקדמוני] דרום איז יעקב
מיט אים אום געגאנגן [בעקימה אונ רמאות], דען עס שטייט
[עם עקש תתפל] מיט איינם קרומן מאנסטו ווידער פאר
קרימן. [והבא להרגך] ווער קומט דיך הרג זיין שיקט זיך
אים צו הרגן: עס שטייט געשריבן [בבטן עקב את אחיו]
דארטן האט אים יעקב געווארפן ביז אן טריט צו מאכן אים
אונטר טאן מטה פון דער קדושה, דרום האט מן אן יום
כפור געבראכט איין [שעיר לעזאזל], דען דאס שעיר איז
געוועזן צו [סמאל] דער שר פון עשו דאס מיט [חכמה אונ
רמאות] אים אב צו שיידן פון דער קדושה אונ מיט דעם
שעיר האט ער אלי עבירות פון יעקב אויף זיך גינומן, וויא
דער פסוק זאגט [ונשא השעיר עליו את כל עונותם] דאס
זאל ניט קענן מקטרג זיין אויף ישראל דרום געפינד מן ניט דס אברהם
אדר יצחק ווערן געגאנגן מיט רמאות אז יעקב, דען עס הט אזו
געקערט צו זיין דען יעקב איז געוועזן דער כח פון אדם
הראשון, אונ עשו איז געוועזן דער נחש מוז מן ווידר אזו
טאן וויא זיא האט אים דער פיר געטאן מיט רמאות, וויא
דער פסוק זאגט [והנחש היה ערום] אונ האט גורם געוועזן
צו אדה"ר דיא קללות מכח זיינע רמאות:

ויקרא שמו יעקב. הקב"ה הייסט אים יעקב דרום שטייט
ניט ויקראו יצחק דק שתם] דס איז הקב"ה אזו אויך
[ויקרא לו אל אלהי ישראל] הקב"ה דר איז אלהי ישראל הט
יעקב

יעקב גרופֿן [אן], ער זאגט איך בין [אלוה בעליונים] אויף דיא אייבערשטי אונ' דוא איין [אלוה בתחתונים], אונ' דרום האט זיך יעקב געשטארקט קעגן דער נחש, דער איז עשו איט זיינר חכמה אים אונטער טעניג אמכן אונ' צו פֿאר אײדן פֿון אים דיא ברכות:

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד. איטליכר גינג זיין אחיזה נאך, יעקב צו דער קדושה אין בית המדרש אריין לערנן, אונ' עשו [איש ציד] אויף דעם פֿעלד אונ' מדבר דארטן האלטן זיך אויף די קליפות אונ' [רוחות רעות] דארטן וואר ער זיך בהעפֿטן אונ' טוט [רציחות], אוב דוא וועלסט פֿרעגן דיא שכינה איז דאך געוועזן ביי יצחק וויא האט ער ניט געוואוסט דיא [מעשים הרעים] פֿון עשו, דען ווען דיא שכינה ניט ווער געוועזן ביי אים וויא האט ער דען געקענט בענטן יעקב. אלא דיא שכינה איז אלי מאל ביי אים געוועזן נייערט זיא האט אים ניט וועלן צו וויסן טאן, כדי יעקב זאל געבענטשט ווערן אן זיין וויסן נייערט אין וויסן פֿון הקב"ה, אונ' אזו האט עס אונו זיין דאס דיא ברכות האבן אונו גנומן ווערן פֿון עשו דווקא מיט רמאות ווייל ער איז געוועזן דיא נחש, אונ' וויא יעקב איז גקומן צו נעמן די ברכות איז גקומן מיט אים דיא שכינה, דא האט יצחק געזעהן דאס ער איז [ראוי לברכות] דרום האט ער אים געבענטשט:

וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד. יעקב האט וואלן געוואוסט דיא אחיזה פֿון עשו איז אן דען [דין הקשה] מייטן דם, דרום גיבט ער אים צו עסן לינדזין צו פֿר שלאפֿן דעם כח פֿון דם דאס זיין קראפֿט אונ' מאכט זאל צו בראכן ווערן, אונ' איז אלט געוועזן מיט חכמ' אונ' רמאות דער מיט האט ער זיך פֿאר קויפֿט צו יעקב פֿר איין קנעכט אונ' גאב אים דיא [בכורה]. [במותו טעה] הט יעקב גוויסט דס פֿון איין [שעיר לעזאזל] וועגן וויא ישראל ווערן צו זיין [כח טומאה] ברייגן ווערט ער אויך פֿר קערט ווערן צו איין קנעכט, אונ' ניט מקטרג זיין אונ' ניט שלעכט זיין, אונ' ווערט נאך איין מלאך פֿאר זיא זיין. זאגט ר"י אזו אויך ביים לבן דער איז געוועזן איין גרוסער מכשף וויא דער פסוק זאגט [נחשתי ויברכני ה' בגללך] ווען גלייך יעקב הייסט [איש תם] איז טייטש איין גאנצר מאן ניט מיט רמאות מיט ווען ער הט קענן צו גיין מיט רחמים איז ער גגאנגן מיט רחמים. אבר ווען ער הט בדארפֿט צו גיין מיט דין אונ' מיט [רמאות] אונ' קרומהייט, אזו איז ער מיט אים גיגאנגן, דרום שטייט געשריבן [עם חסיד תתחסד] איז ער איין חסיד זאלסטו מיט אים גיין מיט חסד, [עם עקש תתפל] איז ער איין קרומער מאן [אנ"ד דין הקשה] זאל מען מיט אים אויך אזוא אום גיין:

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. ר' יצחק הוב אן [ה' צדיק יבחן] וויא גאר זיינען דיא מעשים פֿון [הקב"ה מתוקן] אונ' אלס וואס ער טוט איז אלס [על דין ואמת] אז דר פסוק [זאגט הצור תמים פעלו וגו'] קום אונ' זעה דאס הקב"ה האט ניט דן געוועזן [אדם הראשון] ביז ער האט אים גמאכט איין אצוה דיא איז געוועזן צו זיין תועלת, דאס ער זאל זיך ניט אפ קערן פֿון גאט צו די טומאה מיט דעם עסן פֿון [עץ הדעת טוב ורע], ער האט ניט געהאלטן אונ' האט עובר געוועזן דער נאך האט וויא הקב"ה דן געוועזן. דאך האט אים הקב"ה ניט דן געוועזן וויא אים געבירט ה' אט תכף צו שטארבן, אונ' האט אים דר לייגערט דעם רוגז, ווען גלייך הקב"ה האט געזאגט ער ווערט דען טאג שטארבן וויא עס שטייט [כי ביום אכלך ממנו מות תמות] האט אים הקב"ה ברחמים דן געוועזן, אונ' האט אים גיגעבן דעם טאג וויא ביי הקב"ה הייסט טויזנט יאר איין טאג אז ער האט אזו געלעבט אלף שנה ווייניגר זיבעציג יאר דיא האט ער געשענקט צו דוד המלך דאס ער האט קיין מאל גיהאט נאר דיא זיבעציג יאר פֿון אדם. אזו אויך איז הקב"ה דעם מענטשן ניט דן אויף זיינע [מעשים הרעים] וואס ער טוט אלע מאל, זונסט וואלט דיא וועלט קיין קיום האבן דען הקב"ה דער לייגערט זיין רוגז מיט דיא צדיקים, אונ' מיט דיא רשעים נאך מער אז מיט דיא צדיקים דאס זיא זאלן דער ווייל תשובה טאן דאס זיא זאלן איין קיום האבן [בעוה"ז ובעוה"ב] וויא דער פסוק זאגט הקב"ה שווערט אונ' זאגט צו זיא איך בגער ניט דיא מיתה פֿון רשע נייערט ער זאל תשובה טאן ווערט ער לעבן אויף דעם עולם אונ' לעוה"ב. אדר ער איז אים דעסט וועגן מאריך אף דאס עס זאל פֿון אים איין [גזע טוב] אויס גיין איין [בן כשר] וויא אברהם איז גיקומן פֿון תרח איין גזע אונ' איין היילגר שטאמפּ דאס איז איין שורש אויף דעם עולם, אבר מיט דיא צדיקים איז הקב"ה מדקדק אין אלע אירע מעשים וואס זיא טוען דאס זיא זאלן ניט אפ קערן רעכטס אין לינקס, ווען גלייך הקב"ה ווייסט וואס זייער הארץ איז זיא ווערן בשטיין אן דעם נסיונות פֿון הקב"ה, פּרובט ער זיא פֿארט כדי דאס ער זאל דר הייבן זייער קופּ אין עולם פֿר אלע [מקטריגים] אונ' דער יצה"ר. וויא אויך ביים אברהם שטייט [והאלהים נסה את אברהם] דאס ווארט [נסה] איז טייטש הקב"ה האט זיין דגל דר הויבן וויא איר גפֿינן [ישעיה ס"ב] הָרִימוּ נֵס. דרום אויך [ה' צדיק יבחן] הקב"ה פּרובט דעם צדיק צו דער הייבן אים [בעולם הזה ובעולם הבא] אזו הט הקב"ה גיבאטן אדם הראשון פֿון זיין טובה וועגן דאס ער זאל זיך ניט בהעפֿטן אן דיא טומאה, ניט צו עסן פֿון [עץ הדעת טוב ורע] ער זאל בלייבן [במדריגה עליונה]. אבר ער האט ניט גיהאלטן אונ' האט זיך בהעפֿט אן דיא [תאוה] פֿון כח יצה"ר איז ער גנידרט [למדרגה תחתונה], דעסט גלייכן נח איז געוועזן איין [איש צדיק תמים] דער נאך האט ער זיך לאזן פֿר פֿירן פֿון דען יצה"ר אונ' האט זיך איין גשיכרט פֿון דען וויין פֿון איינם טאג. אבר אברה' דר איז גנידרט אין מצרים אין אלע [מדריגות הטומאה] דיא דארטן זיינן אונ' האט דאך זיך בהעפֿט אן דער קדושה אונ' ניט לאזן אפּ פֿירן זיין הארץ פֿון הקב"ה, וויא שטייט [וירד אברם מצרימה ויעל אברם ממצרים] ער איז פֿון דיא בייזע מדריגות אויס דיא קליפות ארויס גגאנגן [בשלום] וויא ער איז געוועזן אריין גגאנגן בשלום. אונ' אויך יצחק איז אויך גיגאנגן דעסט וועגן אז הונגער איז געוועזן אין לאנד פּלשתים אריין, דאס ער זאל רעכט גיפּרובט אונ' גילייטערט ווערן דאס ער איז צו וויסן דיא קליפות דא געוועזן אונ' איז אריין בשלום אויך ארויס בשלום, דרום זאגט ער זיין ווייב דאס איז דיא כנסת ישראל אונ' שכינה [אחותי היא] האט צווייא טייטשן, איינס כפשוטו אונ' אויך וויא מיר

גפינן [ויאמר לאשה אחותי את] צו בהעפטן אן דער קדושה [לשון מחיצה] און ניט אן די טומאה [וויא אויך אובן שטייט פ' לך לך], עס איז דרויף איין גרויסער סוד דרום האב איך בקיצור געשריבן: [ויצו אבימלך] ער גביט אויף זיין פאלק ווער עס ווערט אן רירן יצחק זאל גיטייט ווערן: קום און זעה וויא לאנג הקב"ה האט דר לענגרט די רשעים דאס ישראל האבן ניט דארפן זייא צו איבלן און ווייטער לאנד ניט צו נעמען פון די פלשתים. אזוי אן גישטאנען [כמה דורות] אלץ פון וועגן ווייל זייא האבן טובות גיטאן די [אבות הראשונים]: דרום ווייל אויך אבימלך האט גרעט צו יצחק [הנה ארצי לפניך] איין לאנד איז פאר דיר וואו דיר וואול געפעלט זאל דיך אהין צו רוען. ר' יודא זאגט געקלאגט אויף די רשעים דאס זייער טובה איז ניט גאנץ; זעה אהער בייא עפרון צום ערשטן זאגט ער צו אברהם [אדוני שמעני השדה נתתי לך] ער שענקט אים דאס פעלד דר נאך שטייט [וישקל אברהם] ער האט גגעבן [ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר]. אזוא אויך אבימלך זאגט צום ערשטן איין לאנד איז פאר דיר דער נאך זאגט ער [לך מעמנו כי עצמת ממנו מאוד]. שפראך ר' אלעזר] דאס איז גוועזן די טובה דאס ער מיט אים גטאן האט דאס ער האט פון אים ניט גנומן און האט אים בשלום פארט גשיקט מיט אל זיין געלט. דער נאך גינג ער אים נאך ער זאל מיט אים [כורת ברית] זיין [ווייטער שטיין גרויסע סודות פון די ברונן וואס די אבות האבן גגראבן דר מיט זיך צו שטארקן און בהעפטן אן די אמונת הקב"ה]. אזו אויך ווער עס האט ציצית און תפילין שטארקט זיך אויך אן דר אמונה שלימה און די קדושה רואט אויף אים, אבר ווער זיך ניט אלי טאג איז [מתעטף בציצית און ניט מתעטף בתפילין] רואט ניט אויף אים די [אמונה שלימה] און איז אפ גטאן פון אים [יראת אלהים] און זיין תפלה איז קיין תפלה ניט:

וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדוֹל. רבי אלעזר הוב אן [אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם] וואול דעם מענטשן דר זיך שטארקט אן הקב"ה, [יכון] מאג ער גזאגט וויא [חנניה מישאל ועזריה] האבן גירעט [דניאל ג] אִיתַי אֱלָהָנָא דִי אֲנַחְנָא פָּלְחִין יָכִל לְשֵׁיזָבוּתָנָא דער גאט דאס מיר דינן דער ווערט אונז מציל זיין. קום און זעה העט זיי הקב"ה ניט מציל גוועזן, ווער ניט מקדש גווארן דער שם פון הקב"ה אין אלע אויגן. וויא זייא האבן גירעט ער ווערט זייא מציל זיין דאס זייא זעהן דאס זייא ניט רעכט האבן גרעט זיינן זייא חוזר און זאגן [והן לא ידיע להוי לך מלכא די לאלהך לא איתנא פלחין] ווייסט דו דען ניט דס מיר ווערן ניט דינן דיין ע"ז עס זיי ער וועט אונז יא מציל זיין אודר ניט. דרום זאל זיך איין מענטש ניט פר זיכרן צו שטארקן דס הקב"ה ווערט אים גוויס איין נס טאן, נייארט ער זאל זיך פאר זיכערן און שטארקן אן הקב"ה: ער זאל אים מסיע זיין צו העלפן טאן די [מצות התורה] און צו גיין אין רעכטן וועג, דען ווען איין מענטש קומט זיך מטהר צו זיין העלפט מן אים פון אובן, אויף דעם זאל זיך דר מענטש שטארקן און פר זיכרן אן הקב"ה, און אן קיין אנדרן דס ער ווערט אים העלפן מטהר צו זיין און בהעפטן אן דער קדושה, און דרום אויך שטייט [עוז לו בך מסלות בלבבם], ער שטארקט זיין הארץ אן הקב"ה און ניט אן אנדרן צו מאכן איין וועג און שטעג צו גיין דרויף [בכל מקום] וואו ער בדארף: אדר נאך איין פשט איז צו שטארקן זיך אין דער תורה דיא הייסט [עוז, ה' עוז לעמו יתן] וואול דעם מענטשן דער זיך רעכט שטארקט אין דער תורה און לערנט [לשם שמים], אבר ווען ער לערנט [שלא לשמה] איז בעסר אז ער ווער ניט בשאפן גווארין. נייארט צו דינן הקב"ה דורך דער תורה צו פר שטיין דיא [גדולה און מעלתו], קום און זעה יעקב אבינו איז אין זיין מעשים גאנץ גיוועזן צו הקב"ה. דרום איז הקב"ה מיט אים גוועזן און די שכינה איז ניט אפ גטאן גווארן פון אים, אז יצחק האט גירופן עשו אים צו בענטשן האט דיא שכינה מודיע גוועזן רבקה און זי צו יעקב, דען ווען חס ושלום איצונד ווער עשו גיבענטשט גיווארן פון יצחק העט יעקב זיין טאג קיין שליטה גהט בעולם. דרום איז דס אלץ פון הקב"ה גוועזן עס זאל אלץ זיין וויא עס קער צו זיין, עס שטייט [ורבקה אוהבת את יעקב] ווייל זיא האט יעקב ליב גיהאט דרום שיקט זיא אים צו מאכן [שני גדיי עזים], דיא צייט איז גוועזן [ערב פסח] דס אן איז [אבער דען יצר הרע] דען מאן, דר מיט ווערט דיא קדושה דר לייבט שולט צו זיין, דרום קאכט זיא צווייא תבשילין: רבי יודא זאגט עס איז איין רמז דס ישראל ווערן מקריב זיין [ביום כפור] צוויי [שעירים אחד לה' ואחד לעזאזל], דרום ברענגט יעקב [שני שעירים] איינס מקריב צו זיין פר הקב"ה, דאס אנדרי אונטר טעניג מאכן עשו מיט זיינע [כוחות של מעלה] אונטר טאן צו מאכן אונטר יעקב: דרום שטייט [שני גדיי עזים], און פון אלי ביידע האט יצחק גיגעסן: [ויבא לו יין] ער ברענגט אים פון דען [יין הע יין הקדושה] פון ג"ע דר משמח איז [אלהים ואנשים]: [ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית] זי נעמט דיא קליידר דאס עשו האט בקומן פון נמרוד, דס זענן גיוועזן דיא קליידר פון אדם הראשון דאס הקב"ה האט אים גימאכט האט נמרוד דר מיט גיפאנגען, ווי עס שטייט [הוא היה גבור ציד לפני ה'] אלי חיות טואן זיך איין זאמלן דר צו, און עשו האט מיט נמרוד דריבר מלחמה גהאלטן ביז ער האט אים ממית גוועזן און נעמט אים אוועק דיא קליידער: דרום שטייט [ויבא עשו מן השדה והוא עיף], ער איז מיד פון רציחות און עשו גיב צו בהאלטן דיא קליידר זיין מוטר, און מיט דיא קליידר וואר ער אויך זיין איין פאנגר ווי נמרוד האט גיפאנגן דר מיט. און דען טאג האט ער זייא ניט אן גיטאן און איז אזו ארויס גגאנגן ווען ער דיא קליידר האט אן גיטאן האבן זיא ניט גישמעקט: אבר אז יעקב האט זייא אן גיטאן האבן זייא גישמעקט פון דען ג"ע, דען יעקב איז גיוועזן די נשמה און די שינקייט פון אדם הראשון דא איז ווידער דיא אבידה גיקומן צו זיין הערן, דרום וואהרן זיא שמעקן וויא אין גן עדן: זאגט רבי יוסי איר האבן דאך גלערנט דאס דר פערשט פון אדם הראשון האט טונקל גימאכט דיא [גלגל חמה] ווי דען יעקב אויך אזו גוועזן: זאגט רבי אלעזר וודאי איז עס אזו, אייער אדם האט חוטא גיוועזן דא האט קיין בריה אין עולם ניט קענן זעהן אין זיין שינהייט נאך מער אז אין די זון, און אז ער האט חוטא גיוועזן האט זיך פאר ענדרט זיין שינהייט נאך און זיין הייך, ער וואר נאר דר נאך הונדרט היילן: [ער זאגט

זאגט סודות פון דר טוגהייט], אונ אז יצחק שמעקט דען ריח פון דיא קליידר אן דעם זיהט ער דש דר איז ראוי צו דיא ברכות, אבר ווען זיא העטן ניט גישמעקט העט ער אים ניט גיבענשט, דרום שטייט [וירח את ריח בגדיו ויברכהו] ויאמר איין טייל זאגן יצחק זאגט אזוא: אונ איין טייל זאגן ווייל [ויאמר סתם] שטייט, אונ שטיט ניט [ויאמר יצחק], אלא עס גייט אויף דער שכינה דיא זאגט זעה דש געשמאק איז [כריח השדה] מיט דען ג"ע ארויס דאס דא הייסט שדה דרום ויברכהו בענשט ער אים:

וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם ר' אלעזר הייב אן [שיר המעלו' אל יי בצרתה לי קראתי ויענני]. דיא שירה הט יעקב גזאגט, דען בשעה דאס יצחק צו אים זאגט [גשה נא ואמושך] גנעהען איין הער, איך וויל דיך טאפען אוב דוא ביסט עשו, וואר יעקב אין איין גרוסה צרה דאס ער זאל אים ניט דר קענן, וויא עס שטייט ווייטר [ולא הכירו כי היו ידיו כידי עשו אחיו שעירות] דרום ווייל ער וואר [אתפלל אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני] איך האב גירופן צו גאט בצרה אונ ער האט איר גענטפֿרט, ער ביט גאט זיי מציל איך [משפת שקר מלשון רמיה] דאס איז עשו דיא [נחש הקדמוני] דיא נחש האט געבראכט [קללות] אויף דען עולם דש זיא האט מיט שפיץ חכמה אונ רמאות [אדם הראשון אן גירעט. קום אונ זעה דא יצחק זאגט צו עשו גייא אין געיעג אונ בריינג מיר, אונ ער זאגט [ואברכך] ווער גינוג גיוועזן, אבר אז ער האט גרעט [לפני ה'] פאר גאט וויל איך דיך בענטשן. [במותו שעה] וואר דר ניטרט דער [כסא הכבוד] אונ זאגט נא היינט זאל ח"ו דיא נחש מיט מירה קללות ארויס גיין, אונ יעקב דר איז אדם הראשון זאל חלילה בלייבן דרינן. [במותו שעה] קומט מיכאל מיט דער שכינה פאר יעקב, וויא יעקב קומט אריין צו יצחק קומט מיט אים דאס גן עדן, דרום בענשט ער אים, אבר וויא דער נאך קומט עשו קאם מיט אים דאס גיהנם אריין, דרום שטייט [ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד], ער וואר זייער דר שראקן ער האט ניט גדאכט אז עשו זעלט אזוא זיין אין דער טומאה, דרום זאגט ער [גם ברוך יהיה] איך האב רעכט גיטאן אז איך האב יעקב גיבענשט, דען פון דיא טעג אדם הראשון איז גיוועזן יעקב אן גיברייט ער זאל נעמן דיא ברכות פון עשו מיט רמאות [מדה כנגד מדה], ווייל עשו איז גיוועזן דיא נחש זיא האט אים גורם קללה גיוועזן מיט [שפת שקר אונ לשון רמיה]: אויף דער נחש שטייט [ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו] אונ שטייט [ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה] דיא קללה איז גיבליבן [לדורי דורות]: אונ יעקב איז מיט זייני קללות פון אדם הראשון ארויס גגאנגן אונ זענן דא פאר קערט גיווארן צו ברכות, דרום זאגט [דוד ברוח הקודש מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה]: וואס ליגט דער [נחש הרע] דראן אז זיא ברענגט קללות אויף דעם עולם. אז וויא אונזרי חכמים זאגן אלי חיות ווען זייא בייסן האבן זייא איין הנאה, אבר דיא נחש וואס זי עסט פילט זיא דעם טעם פון ערד, [לשון רמיה] זיא האט מרמה גיוועזן אדם אונ חוה אונ האט מיט זיי גבראכט אויף דיא וועלט, דער נאך איז גיקומן צו גיין יעקב אונ האט גינומן דיא ברכות פון דאס זיינס וואס אים גבירט האט: [ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ] ער איז גיבענשט גווארן פון אובין אונ פון אונטן [בחיבור אחד], קום אונ זעה בשעה דש די נחש הט גבראכט קללות אונ דיא ערד איז גיפלוכט גווארן, שטייט געשריבן [ארורה האדמה בעבורך] דאס זייא זאל ניט מאכין וואקסן תבואה אונ פירות וויא עס זאל זיין: קיגן דעם האט ער אליא גיבענשט [משמני ארץ]. אויך הט הקב"ה גישאלטן [בעצבון תאכלנה] קיגן דעם האט ער גיבענשט [מטל השמים], קיגן [קוץ ודרדר תצמיח לך] דער קיגן האט ער אים גיבענשט [ורוב דגן ותירוש], קיגן [בזעת אפך תאכל לחם] דר קיגן [יעבדוך עמים]: זייא ווערן דיר ארבטן דייני פעלדר, וויא דער פסוק זאגט [ישעיה ס"א] וּבְנֵי נֵכָר אִכָּרֵיכֶם וְכֹרְמֵיכֶם הקב"ה האט דאס אלס גיטאן אז יעקב זאל זיין [בחלק הקדושה] דאס איז אייטל ברכה אונ עשו בייא זיין חלק אין דר טומאה אונ נאך דאס איז אייטל קללה. זאגט רבי חזקיה מיר זעהן דאך יצחק האט אויך צו עשו גיזאגט [הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל], שפראך רבי שמעון דש איז ניט גלייך איינס צום אנדרן, די מדרגות זיינן פיל אפ גשיידן איינס פון אנדרן, בייא יעקב שטייט [ויתן לך האלהים] גאט זאל דיר געבן, אבר בייא עשו שטייט [הנה] עס ווערט זיין [משמני הארץ ומטל השמים יהיה], אונ שטייט ניט דער בייא [אלהים] דורך גאט, ביעקב שטייט [מטל השמים ומשמני הארץ], אונ בייא עשו שטייט [משמני הארץ ומטל השמים], וויא זיינן זייא פיל אפ גישיידן פון אנדר, יעקב הט עס [משמים וארץ שלמעלה], אונ עשו [משמים וארץ שלמטה], ווען גלייך עס שטייט [והיה כאשר תריד ופרקת עולו], ווען יעקב ניט רעכט ווערט די תורה האלטן זאל עשו ווידר אלס אוועק נעמן דש איז אונטן קאן ער אים נעמן, אבר ניט אובן דארטן קאן ער אים ניטש נעמן, ווי עס שטייט [כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו], אונ אז עשו ויעקב האבן גינומן זייער ברכות נעמט יעקב זיין חלק פון אובן אונ עשו זיין חלק פון אונטן: רבי יוסי פרעגט צו ר' אלעזר האסטו ניטש גהערט פון דיין פאטר ווארום דיא ברכות וואס יצחק האט גיבענשט יעקב זענן ניט מקוים גיווארן, אונ וואס ער האט גבענשט עשו זענן יוא מקוים גווארן. ענטפערט ער אים עס ווערן אלי ברכות מקוים ווערן אויך וואס הקב"ה האט יעקב גבענשט, אבר יעקב האט גלייך גנומן אלס אובן אונ עשו אונטן, אבר ווען משיח ווערט קומן ווערט יעקב האבן אובן אונ אונטן, אונ עשו ווערט פר לארן פון אלים דאס ער ווערט ניט קיין חלק אונ קיין זכר ניאר האבן אין עולם, וויא דער פסוק זאגט [והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו] דש בית עשו ווערט פר ברענט ווערן פון פלאם פון יוסף אונ פון פייאר פון יעקב אז איין שטרויא, שטייט ווייטר [ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו] אויף דאס מלכות דאס זייא האבן גינומן [ובזה העול'] ווערט מען מיט זייא אום גיא במשפט ווי וואל דאך דש הקב"ה געוועלטיגט אובן אונ אונטן, הט ער גגעבן פון זיין מלכות צו די אומות איין חלק וירושה זיי זאלן שולט זיין אונ משמש זיין דר מיט. אבר לעתיד לבא ווערט הקב"ה ווידר נעמן פון אלי עכו"ם דאס מלכות צו זיך אונ

אונ ווערט נאר איין זיין: ווייא דר פסוק זאגט [והיתה לה' המלוכה] אונ שטייט אויך [והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד]:

אבל בזהר חדש] זאגט רבי אלעזר, קום אונ זעה ווי זאך דר מענש גיאן [בדרך ישרה]. דען ווייל יעקב הט פון עשו גינומן די [ברכות בראשית] דרום איז קיין מאזה ניט רשות גיגעבן גיווארן צו דינגן מיט ישראל נאר ביי די מאזה פון עשו: אבר ווען משיח ווערט קומן ווערט מקוים ווערן דר פסוק [עיניכם תחזינה ציון קרית מועדנו ירושלים נוה שאנן] אבר ניט זייא, דאס זאל זיין [במהרה בימינו אמן]:

פרשת ויצא.

ויצא יעקב וגו' ויפגע במקום. ר' יצחק זאגט ער הט בגעגנט

דען [הר המוריה] דאס דר נאך דארטן איז גישטאנן דאס בית המקדש אזו האט ער אתפלה גיוועזן דארטן. ר' יהודה זאגט דר טאג איז נאך גרויס גיוועזן ער האט נאך קענן ווייטר גיאן, אובר ער האט ניט גיקענט, זאגט רבי יוסי ער האט דארטן ימא אתפלה גיוועזן אונ האט אתרעם גיוועזן פר הקב"ה ווייל ער האט אים אוועק גינומן די זון, דען עשו ציילט דאס יאהר דיא זון נאך, אונ יעקב אונ זיינה קינדר ציילן דאס יאהר נאך דר לבנה, דען עשו איז דר גדול גילייכט צו דעם גדול איז דיא זון, ווייא עס שטייט [את המאור הגדול לממשלת היום], אבר יעקב איז דער קטן גלייכט ער צו דר לבנה הייסט [מאור הקטן לממשלת הלילה], דרום האט יעקב באנק גיטאן דאס הקב"ה האט פון אים אוועק גינומן די מעלה פון דר זון. דרום שטייט [וילן שם כי בא השמש] [וילן] איז טייטש [לשון תלונה] ער מראמעלט אונ איז אתרעם [כי בא השמש] דט הקב"ה האט אוועק גינומן דיא מעלה פון אים אונ האט גיגעבן צו עשו ער הויב אן צו וויינן [ויקח מאבני המקום] ער נעמט פון דיא שטיינר אונ לייגט צו קאפנס זיך אנטער צו זיין: אזו אויך בייא משה דאס ער הט אלחמה גהאלטן מיט עמלק שטיט אויך אזו [ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה]:

ויחלום והנה סולם. ר' יצחק זאגט זיין אמל פאר איין מעשה: גינג פר בייא איינר מיט צווייא קינדר עט זאגט איינר צו אנדרן דיא גאנצי וועלט האט קיין קיום ווען ניט ווער דער רוח אונ וואר מגלה גרויסי סודות. שפראך רבי יצחק זעלבי גרוסי פערין דיא סודות זענן בייא אייך אונ איך זאל ניט מיט אייך גיין, זאגין זייא גייא דוא דיין וועגט אונ מיר וואלן גייאן אין שטאט אויף דיא חתונה פון איין זון. זאא גינג רבי יצחק זיין וועגט אונ קאם פאר ר"ש: אונ דער לייגט אים זייא סודות גרויסות וואס דיא האבן גיזאגט: זאגט ר"ש וודאי האבן זייא רעכט גיזאגט אונ דיא דבריס זייגן פון אייניקלך פון [רבי צדוק חלשא] ווארום האט אן אים גיהייסן דר טוואכר רבי צדוק, דרום ווייל ער הט גיפאסטט פירציג יאהר דס ירושלים זאל ניט חרב ווערן. ער האט אפורט גוועזן אויף איטליכר זאך אין דר תורה אעכטיגע גרויסע סודות. אונ האט זייא איבר גיענטפרט זייני קינדר כוהג צו זיין דר איט. זאגט רבי יצחק ניט לאנג דר נאך האב איך ווידר דען מאן בגעגנט אונ זיין קלעכטטי זון איז מיט אים, שפראך איך צו אים וואו איז דיין אנדרר זון שפראך ער איך האב אים חתונה גימאכט ער איז גבליבן אין דר שטאט בייא זיין ווייב, ווייא ער איך האט

דר קענט זאגט ער צו מיר [חייך] בייא דיין לעבן דאס איך האב דיך ניט גבעטן אויף דר חתונה פון איין זון פון דרייא מרלייא טעאים וועגן, איינס איך האב דיך ניט גיקענט אונ ווען אן איינס בעט אוז אן אים כבוד אן טאן [לפי כבודו], טמאער ביטטו איין אדם גדול הטט איך ח"ו פוגם גוועזן ווידר דיין כבוד. נאך איינס אמגטטו זיין גוועזן איילנדיג אין איין וועג צו גייאן האב איך דיך ניט וועלן אטריח זיין. נאך איינס דאס דוא זאלסט ניט פאר שעמט ווערן פאר דיין חברותה, דען אונזר סדר איז אלי דיא דא. עסין אויף דער חתונה בייא [חתן וכלה] דיא זיין אפזר מאון אונ טינקן אתנות, שפראך איך צו איהם הקב"ה זאל דיך אויך דן זיין לטובה שפראך איך צו אים ווי איז דיין נאמן, שפראך ער איך הייט צדוק זוטא דר קליינר צדוק. [בהותו שעה] האב איך פון אים גלערנט דריי נעהן גרוטי סודות אין דר תורה אונ פון זיין זון צווי דריי מרלייא, איינס פון דר נבואה אונ איינס פון דעם חלום אונ איינס וואס דר חילוק איז צווישן איין נבואה אדר איין חלום, אונ ווארום איין חלום איז אין גאנצן עולם אונ ניט דיא נבואה נייארט אויף זיין אורט וואו זי קער אונ דר חלום איז צו איטלכן ווי זיין מדרגה איז, עס שטייט [ויחלום והנה סולם מוצב ארצה] אונ זאגט גרוטי סודות:

אם יהיה אלהים עמדי פרעגט רבי יודא אמחר דאס הקב"ה האט יעקב אזו פיל אבטיח גוועזן ווארום האט דען יעקב ניט גיגלויבט אונ זאגט ווען גאט ווערט מיט מיר זיין איז אמאע ער איז [אמספק] גיוועזן. אלא ווייל עס איז גוועזן איין חלום אונ איין חלום איז איין טייל מאות אונ איין טייל איז שקר, מען עט ווערט אקוים ווערן ווער איך ווייסן דאס עס איין רעכטר חלום אן שקר איז; ר' חייא ור' חזקיהו זענן גזעסן אונטר איין בוים אין פעלד, אז זייא אזו זיין וואר ר' חייא אנטשלאפן ער זאך אליהו שפראך צו אים אליהו פון דר תורה פון הערן דר לייכט דס גאנצי פעלד, אונ אילונד בין איך גקומן דיר מודיע צו זיין דאס ירושלים ווערט באלד חרב ווערן אונ אלי אקוואות פון דיא חכמים. אונ אילונד הט מען רשות גגעבן צו [סמאל] אויף ירושלים אונ אלי שטארקי פון דעם עולם אונ איך בין גקומן צו דיא חכמים שטאר ווערן זייא קענן דר לייכנרין דיא יאהר פון ירושלים איין חיים, דען דיא תורה איז איין [עץ חיים] אז אן אויף הערט צו לערנן גייט דר חיים אוועק פון עולם ווען די תלמידי חכמים וואלטן לערנן הערט דר [סמאל] קיין שליטה ניט. דרום שטייט [הקול קול יעקב] דאס איז דיא [תורה עליונה] דיא הייסט [קול יעקב], אבר ווען עס ניט איז קול יעקב זענן [ידי עשו שולט],

אזוא

אזו מאכט אויך ר' חייא אונ' זאגט דש פֿר דיא חכמים, ווי זאגן אלי ווייסן דש דרום שטייט [אם ה' לא ישמר עיר] דש איז דיא תורה דיא הייסט מיט דעם שם [הוי"ה], דיא תורה היט דיא שטאט, אבר ווען דיא תורה ניט איז [שוא שקד שומר] העלפֿן ווייטר ניט אלי שטארקי אונ' אלי שומרים:

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה: רבי יהודה הייבט אן [מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו] איז קשה ווארום האט דוד געזאגט שירה ווייל זיין זון האט אים נאך געיאגט, העט ער זאלן זאגן איין קינה אונ' ניט שירה אויב ווייל עס איז געוועזן זיין זון. עס טוט מער וויא דען מענטשן איין קליינר קרוב ווידר איין פֿרעמדר נאך אזו איין גרוסר: אלא דוד האט געזעהן הקב"ה האט אים זיין חטא אויף געהויבן אויף עולם הבא, ווי ער זעהט דש הקב"ה בצאלט אים אויף דר וועלט וואר ער זיך פֿרייען, נאך מיינט ער האט געזעהן גרעסרי חשובים אז ער זיינן אויך געלאפֿן פֿר איר פֿיינד אונ' זיינן זיי אליין געוועזן, יעקב איז געלאפֿן פֿאר עשו איז אליין געוועזן עס שטייט [ויברח יעקב שדה ארם] בייא משה שטייט [ויברח משה מפני פרעה] אויך אליין. אונ' דוד זיינן מיט אים געוועזן אלי הערן אונ' גבורים פֿון דר לאנד אונ' [ראשי ישראל] דיא זיינן אלי מיט אים אונ' זיינן אום אים [מימין ומשמאל] צו היטן אים פֿון אלי זייטן, אז ער האט דש געזעהן זאגט ער שירה: [ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבא כי שכר שכרתיך] אויב דו ווילסט מיינן דאס איז איין [חניפות] געוועזן פֿון לאה, עס איז ניט אזו נייערט פֿון אלהיא לערנן מיר דש גרוסע ענוות פֿון איר דעמוטיקייט דאס זיא האט דאס ניט געגערט פֿאר איר שוועסטר אין הויז, דרום איז זיא אנטקעגן געגאנגן ארויס בשתיקה אים [מודיע] צו זיין, דען עס איז געוועזן דאך מיט דעם ווילן פֿון רחל. וויא דר פסוק זאגט [כי שכר שכרתיך] האט זי מאכט אין דר היימליכקייט געזאגט רחל זאל ניט דר שעמט ווערן. אונ' ניט דאס אליין דיא טיר פֿון דעם געצעלט לאה איז געוועזן ארויס צו, דא האט זיא אים ארויס געין ער זאל גלייך אריין גיין אין איר געצעלט אי ער קומט צו געצעלט פֿון רחל דאס זיא ניט זאל אים [בחניפות] ריידן פֿר רחל. אונ' ניט דאס אליין אלא לאה האט זיך גידאכט ווען יעקב ווערט קומן זיין אריין געגאנגן אין געצעלט פֿון רחל איז ניט בילך אים ארויס צו פֿירן פֿון דארטן, דרום האט זיא זיך [מקדים] געוועזן אים קעגן צו גיין, אונ' ווארום האט זיא דאס געטאן זיא האט געזעהן ברוח הקודש דאס דיא [עיקר השבטים הקדושים עליונים] ווערן פֿון איר ארויס גיין אזו האט זיא אויך געגעבן נאמן צו זייא אלץ דורך סודות פֿון חכמה: רבי יוסי זאגט וויא האט זיא געוואוסט אז יעקב קומט אלא דער אייזל האט געשריען האט זיא עס געהערט אזו גינג זי אים אנטקעגן: דרום שטייט [יששכר חמור גרם] דר חמור האט גורם געוועזן אז זיא איז אים אנטקעגן געגאנגן: [כי שכר שכרתיך] איך האב דיך גידונגן אום די [דודאים], זי שפראך עס איז יעקב ניטא דען דורך דיא דודאים איז איין סגולה מוליד צו זיין, אבר יעקב ווייסט וואול עס קערט זיך ניקס נייערט אן [מזל עליון] פֿון הקב"ה קינדר צו האבן ער שפראך [מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה] ווייטר זיינן סודות, דרום שטייט [ויזכור אלהים את רחל] דיא זכירה איז געוועזן פֿון הקב"ה ניט מכח דודאים, נייערט דער כח פֿון הקב"ה האט געטאן דאס זיא האט קינדער געהאט:

רבי יודא ור' חזקיה זיינן געגאנגן פֿון [קפוטקיא ללוד] זאגט ר"י מיר ווילן עוסק בתורה זיין וויא עס שטייט [הבו גודל לאלהינו], שפראך ר' חזקיה ווען מיר ווערן דרייא ווער עס רעדט דאס איינר זאגט אונ' צווייא ענטפֿרן דרויף. שפראך ר' יודא דאס איז טייך בייא איין ברכה דש איינר דער מאכט דעם שם קערן צווייא דרויף ענטפֿרן אמן, דרום שטייט [כי שם ה' אקרא] ווען איינר דער מאכט דעם שם אונ' איז מברך [הבו גודל לאלהינו] זאלן צווייא ענטפֿרן אמן. אבר בייא דיזו תורה אפֿילו צווייא מיט אנדר לערנן געבן זיי אויך איין גודל אונ' איין חיזוק אונ' איין שבח פֿון דר תורה צו הקב"ה. שפראך ר"י מיר האבן געלערנט עס איז פֿר האנדן איין [זכירה לטובה], וויא דער פסוק זאגט [ויזכור אלהים את נח ויזכור אלהים את בריתו], אויך איז איין [פקידה לטובה פקד פקדתי אתכם], אונ' איז ווידר איין [זכירה לרעה ויזכור כי בשר המה], אויך איין [פקידה לרעה ופקדתי בשבט פשעם] עס זיינן מייסטן סודות עליונים, די [זכירה ופקידה לטוב] איז אנט הקב"ה, אונ' [זכירה ופקידה לרעה] איז אנד [אלהים אחרים], מיינט קעגן דעם אנדרן; מיינט איז דער היפוך פֿון אנדערן: וואס דעם דער זיין חלק איז אין דער [צד הקדושה] אונ' קיינט ניט [צד הטומאה] אונ' ווערט ניצול פֿון זיי אונ' מלאכה צו האלטן קעגן אים בייא צו קומן, ווי יעקב האט געטאן מיט [התחבולות אונ' ערמה] כדי דאס ער זאל קעגן געוועלטיגן אויף זיין כח פֿון [עשו בתחלה ובסוף], נאם ערשטן דיא בכורה דער נאך נעמט ער דיא ברכה דרום וואלן דיא צדיקים דיא קעגן ניצול ווערן אונ' שולט צו זיין איבר אים. קום אונ' זעה איין מענטש דער מתפלל איז דער זאל ניט זאגן [זכרני ופקדני], דען עס איז אויך פֿר האנדן איין זכירה ופקידה צו בייזן דיא מקטריגים נעמן זיין רייד אויס זיין מויל אונ' ברייגן ארויף אונ' ווערן גידיינקן זיינע עבירות אונ' זיינן אים מזיק, ווען ניט ער איז איין גרוסר צדיק דאס מען קאן ניקס געפֿינן אויף אים, וויא עזרא האט געזאגט [זכרה לי אלהי לטובה], נייערט ווען איין מענטש איז מתפלל זאל ער זיך כולל זיין מיט אנדרע אונ' זאל זאגן [בתוך רבים]: אזו אויך וויא [אלישע] האט געזאגט צו דר שונמית [היש לדבר לך אל המלך] עס איז געוועזן אום [ראש השנה], אויב ער זאל פֿון איר מתפלל זיין אליין פֿאר דעם מלך עולם דער דעכסט מאל זיצט ער איבר דעם משפט פֿון דר וועלט: דרום זאגט זיא [בתוך עמי אנכי יושבת] איך וויל ניט דו זאלסט מיינר אליין דער מאנען, דען ווען איין מאן אליין ווערט גידאכט ווערט מען אויך דאכטן זיין [עבירות]. אלא איך בין מיך כולל מיט אנדרע לייט מיט זיין פֿאלק דאס מען זאל ניט מזכיר זיין אובן מיינע עוונות:

וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז אֶת צֹאנוֹ וַתִּגְנֹב רָחֵל אֶת הַתְּרָפִים. ר' יוסי זאגט די תרפים זיינן געוועזן איין עבודה זרה אונ' ווארום הייסן זיא תרפים גלייך אז מיר האבן געלערנט אין דער [גמרא במקום התורף] איז [לשון בזיון לשון ערוה]: דרום האט זיך רחל דרויף געזעצט אונ' האט זיא אונטר זיך געטאן: לבן זאגט

לאה

[למה גנבת את אלהי], לבן איז געוועזן דער גרעסטער מכשף אויף דער וועלט מיט דעם האט ער געוואוסט אלן וואס ער האט געוואלט. רבי יודא זאגט זייא זיינן געמאכט געווארן אין איין געוויסע צייט דער צו, אונ דר [בעל מלאכה] דער זייא מאכט דער מוז ווישן וועלכע שעה ער זאל ארבטן דראן אונ וועלכע שעה ניט, דרום הייסט זייא תרפים איז לשון [הרפה ידיך] כלומר האלט איצונד שטיל דער פון, זייא ריידן תמיד אונ גיבן [עצות רעות] דעם מענשן, דרום האט זיך רחל געפארכטן זייא ווערן [עצות רעות] גיבן איר פאטער אויף יעקב, האט זייא אונטר זיך געלייגט דא האבן זייא ניקט קענן ריידן, דרום האט לבן דרייא טאג ניקט געוואוסט אז יעקב איז אוועק אנטלאפן, דרום שטייט [ויגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב]. רבי יודא זאגט לבן האט זיך אן געברייט קעגן יעקב מיט צווייא מרלייא, איינש מיט מרלייא כישוף אונ מיט [כדי זיין אים מעביר מן עולם] צו זיין. דרום שטייט [ארמי אובד אבי] אז הקב"ה האט דאס געזעהן שטייט [השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע], אונ ער זאגט [יש לאל ידי לעשות עמכם רע]: ער איז פאר זיכרט געוועזן אן זייני כשפים דיא ער מיט האט געהאט: קום אונ זעה לבן איז געגאנגן אין איין טאג וואס יעקב איז געגאנגן אין זיבן טאג, ווייל ער האט אים וועלן פר לירן פון עולם ווייל ער איז אוועק געגאנגן, אונ וועגן די תרפים אונ ווען גלייך די כוונה פון רחל איז געוועזן מבטל צו זיין ע"ז, אז איז געשטראפט געווארן דאס זיא האט ניט זוכה געוועזן צו דער ציען איר קינד בנימין, אונ איז ניט מיט אים געוועזן בעולם אין שעה ווייל זיא האט דען פאטער מצער געוועזן: ווען גלייך איר כוונה איז געוועזן לטובה דאס ער זאל ניקט קענן יעקב שאן אונ אים מרחיק צו זיין פון דער ע"ז:

וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, ר' אבא הייב אן [זכר ונקבה ברא אותם]: וויא גאר זאלן דיא לייט [משתכל בדברי תורה] זיין, ווי צו די פאר שטאפטע הערנר אונ פאר שטאפטע אויגן: דיא תורה טרייט פאר זייא אין [משלי ט] (לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי וגו') זיא זאגט מען זאל לערנן דיא (תורה בנגלה אונ בנסתר) דיא זיינען געגליכן צו ברויט אונ וויין אונ עס איז קיינר דער זיך זעלט משגיח זיין אן איר. קום אונ זעה אין דעם פסוק זיינן גרוסי סודות עס האט וואל זיין פשוטו אונ אויך סודות. * ווייל אדם וחוה זיינן געוועזן בזיווג אחד דרום (ויברך אותם) האט זייא הקב"ה געבענשט דען עס רואט ניט קיין ברכה וואו זיך ניט געפינט [זכר ונקבה]: קום אונ זעה דאס יעקב איז ארויס געגאנגן קיין חרן דא וואר ער אליין אהני וייב, ער טוט תפלה מען הט אים ניט געענטפרט נייערט אין חלום: אבר איצונד דאס ער האט שוין געהאט זיין ווייבר מיט אלע שבטים שטייט אלהיא [ויפגעו בו מלאכי אלהים] זייא האבן אים געבעטן: דען דורך יעקב מיט זיינע שבטים דיא זיינען אלן אין גלייכן וויא עס אובן איז אין דר מרכבה, דורך זייא קריגן אלע חיילות של מעלה אירע שפע אונ מיטלעבר זיין שפייז, אונ ניט דאס אליין דארטן איז געוועזן דיא שכינה בייא אים געקומן [בחלום] אונ איצונד דס ער איז שוין געוועזן בזיווג מיט זיינע ווייבר איז אנטפלעקט געווארן צו אים [במראות העין] אונ בייא טאג האט ער זייא דער קענט דאס זייא זיינן געוועזן בייא אים דעסט מאל אין חלום: דרום הייסט ער זייא מחנים צווייא מחנות דיא מחנה וואס ער האט געזעהן אין דר מדריגה אובן אונ דיא מדריגה אונטן, וואָרום זיינען זייא איצונד נגלה געווארן אים צו בעטן, אלא זיי האבן געהאפט אונ געווארט ביז בנימין ווערט געבארן ווערן דען ווערן זייא זיין אלע אוין רעכטע מרכבה צו דער שכינה אונטן וויא עס איז אובן, דען יעקב מיט צוועלף שבטים זיינן אזוא פיל אין צאל אז [אח"ד] דרייצעהן וויא אח"ד איז אובן: דען שטייט געשריבן [ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד] דס ער ווערט זיכער זיין אונ קיינר ווערט אים ניט קענן דער שרעקן, ווייל דיא שכינה טוט אויף זייא רוען וויא אובן אויף דער [מרכבה עליונה]:

פרשת וישלח.

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים ר' יהודה הויב אן אין [תלים צ״א] [כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך] ווען דער מענטש קומט אויף דעם עולם מיד איז דר יצה"ר צו אים אן געברייט דאס ער איז מקטרג אלע מאל אויף דעם מענשן, וויא דר פסוק זאגט אין [בראשית ד] [לפתח חטאת רובץ] דאס איז דער יצה"ר אונ דוד המלך האט אים אויך געהייסן [חטאת]. דרום ווייל ער מאכט דעם מענשן זינדיגן (תלים נ״א ה׳) (וחטאתי נגדי תמיד) אונ דער יצה"ר קומט צום מענשן ווען ער געבארן ווערט איז ער בייא אים אייביג, אונ דער יצר טוב קומט ערשט צו דרייצעהן יאר דען זיינן בייא אים ביידע דר יצ"ט גייט אויף דיא רעכטע האנט דער יצה"ר אויף דיא לינקע האנט: דיא צווייא מלאכים זיינן אייביג מיט דעם מענשן קומט זיך דער מענש מזכה צו זיין איז דער יצה"ר אונטר טאן פר אים אונ ער איז שולט אויף דעם שאלן - אונ אלע ביידע זיינן זיך מזווג אים צו היטן אין אלע זיינע וועגן: וויא דער פסוק זאגט [כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך], ר"א האט דען פסוק מפורש געוועזן אויף יעקב דאס הקב"ה האט אים אן געברייט (מלאכים אונ שמירות) מחנים, דען ער איז געקומן גאנץ מיט די [שבטים עליונים] וויא עס קער צו זיין אין גלייכן פון דער (מרכבה עליונה), דרום שטייט (ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים) וויא ער איז ניצול געווארן פון לבן אונ האט זיך פורט געוועזן פון אים דא איז זיך מזווג צו אים דיא שכינה מיט אירע (חיילות הקדושים) אים צו אום רינגלן, דרום שטייט (ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה), פון דיא מלאכים האט ער געשיקט צו עשו אז דער פסוק זאגט (וישלח יעקב מלאכים), פרעגט ר' חזקיה ווען דיא שכינה מיט אירע חיילות זיינען מיט

מיט איהם געוועזן ווארום שטייט דען [ויותר יעקב לבדו] ער איז אליין איבער געבליבן. זאגט ר׳ יודא דרום ווייל ער האט זיך אריין געבראכט אין איין סכנה ער האט געזעהן מיט זייני אויגן וויא שיידן זיך אפ פון איהם, דען שטייט [קטנתי מכל החסדים ומכל האמת] דאס זיינן דיא [חיילות הקדושים] דש זייא האבן זיך פורט פון איהם געזעגנט. ר׳ יצחק זאגט דרום האבן זייא איהם אליין געלאזן דאס ער זאל זיין אליין מיט דעם מלאכה פון עשו דען עס איז געוועזן אזו נגזר פון הקב״ה ער זאל איבר איהם קומן ער איז ברכות געקומן אונ זייא זיינן דר ווייל געגאנגן זאגן שירה דאס איר זמן איז דיא שעה געוועזן דערנאך זיינן זייא ווידר געקומן, דרום זאגט ער [קטנתי מכל החסדים], ר׳ אבא פרעגט וואס האט דאס יעקב געוואלט דש ער הט איהם דר וועקט קעגן זיך ווער בעסר געוועזן ער האט זאלן בלייבן לאזן ניט צו שיקן צו איהם, אלא יעקב הט וואל געוואוסט דאס עשו האלט [כיבוד אב] ער האט איהם זיין טאג ניט דער צערנט אונ דאס ווייסט יעקב ווייל דער פאטר לעבט ווערט ער איהם ניט טאן: ר״ש הויב אן אין [משלי י״ב] טוב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ מִמִּתְכַּבֵּד וַחֲסַר לָחֶם דער פסוק רעדט פון דעם יצ״הר דש ער איז אייביג מקטרג אויף דען מענשן אונ איז [גבה לב] אונ פירט איהם איין מיט גאוה, ער זאל זיך מטפל זיין דיא האר גרייזלן אויף זיין קאפ ביז דר מיט ניט ער איהם אין גיהנם. דרום זאגט דר פסוק [טוב נקלה ועבד לו] עס איז בעסר ווער קיין גאוה האט אונ פלאגט ניט דען יצ״הר נייערט דען יצ״ט אונ מיט בגאוה נייערט זיין גאיט איז צו הקב״ה זיין ווילן צו טאן, דען ווערט דער יצ״הר פר קערט צו איין קנעכט אונ דר מענש איז איבר איהם שולט, ווי דר פסוק זאגט [ואתה תמשל בו] דאס איז בעסר [ממתכבד] דר זיך קעמט זיין שערות מיט גאוה אונ פלאגט דעם יצ״הר דר איז חסר לחם ער איז חסר פון דיא [אמונת הקב״ה] דיא הייסט לחם. נאך איין פשט איז עס גייט אויף יעקב עס איז בעסר געוועזן דאס זיך יעקב האט איצונד נידריג געמאכט פר עשו אונ אמאכט זיך צו איהם איין קנעכט כדי דש דר נאך זאל עשו זיין צו איהם איין קנעכט אונ זאל מקויים ווערן [יעבדוך עמים] דען איצונד איז נאך ניט דיא צייט געוועזן, יעקב האט זיך די ברכה געהאלטן אויף [לעתיד לבא], דר מיט דאס עשו זאל דער נאך זיין איין [חסר לחם] אונ איין קנעכט צו יעקב: דען יעקב האט וואל געוואוסט עס אזו אזו זיין ער זאל זיך נידריג מאכן צו איהם פאר איין קנעכט אונ האט דאס געטאן מיט גרויסה טיפע חכמה קעגן עשו זאלט דאס האבן עשו פר שטאנן וואס איהם יעקב הט געטאן דער מיט אז ער הט זיך אזו משפיל געוועזן צו איהם פר איין קנעכט: ווארום ער דאס האט געטאן דאס איז איהם ערגר געוועזן אז אלט ווט איהם יעקב געטאן האט דא העט זיך עשו אליין ממית געוועזן אונ ווער ניט צו איהם געקומן. אבר יעקב האט אלט מיט גרויס חכמה געטאן, אויף איהם זאגט דר פסוק אין [שמואל ב׳] [ה׳ יחתו מריביו]:

עם. לָבָן גַּרְתִּי ר׳ יודא זאגט ווארום האט יעקב לאזן זאגן צו עשו דאס ער האט געוואונט מיט לבן, אלא לבן האט אזו איין שם געהאט דאס קיין מענש אין עולם קאן ניט ניצול פון איהם ווערן, ער איז געוועזן איין ראש צו אלי [מכשפים וקוסמים] ער איז געוועזן דר פאטר פון [בעור], אונ בעור איז געוועזן דר פאטר פון בלעם ווי דר פסוק זאגט [בלעם בן בעור הקוסם], אונ לבן איז נאך מער מכשף געוועזן אז זיי אלי. אלט וואס בלעם האט געוואוסט האט ער פון איהם גהאט. ווען לבן האט וועלן פר לירן איז ניט ניצול געווארן פון איהם, דרום האט יעקב דאס ערשטי ווארט זיכן בפולן צו עשו [עם לבן גרתי] האט דיא גאנצי וועלט האט זיך פאר איהם געפארכטן אונ איך האב מיט איהם אזו לאנג געוואונט ניט איין קליינע צייט ניט איין חדש אדר איין יאר, אלא [ואחר עד עתה] לאנגיג יאר האב איך בייא איהם געוואונט. אוב דוא ווילסט זאגן איך האב ניקש [בידי] קיגן איהם, [ויהי לי שור וחמור] דאס זיינן דיא ערשטי זייני קליפות ווען זיי זיך מחבר זיינן האט די וועלט פר זיי קיין קיום. דרום שטייט אין [דברים כ״ב] לא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו אונ איך האב זיי מכניע געוועזן, איך האב אויך [צאן ועבד ושפחה] דאס איז די [כוחות הטומאה] דש הקב״ה הט געשלאגן אין מצרים [מבכור בהמה בכור השפחה] דיא אלי זיינען אונטר מיר אונטר טעניג: מיר פארכט זיך עשו זייער פר איהם מער אז זיך יעקב האט געפארכטן פר עשו. עס איז איין משל איינער גייט אונטר וועגן בגעגנט איהם איין מענש, ער פרעגט איהם פון וואנן ביסטו ער זאגט איך בין פון דעם [אין פלוני] ער זאגט צו איהם גיעהן ניט צו מיר, דען ווער זיך איז נאה מיר מקרב האב איך ביי מיר איין שלאנג זי איז איהם ממית, דר מענש קערט זיך אום צו זיין אין אונ זאגט זיא דש זייא פארכטן זיך פר איהם. זאגט דר יענער איך וויל גיין קיגן איהם אונ וויל איהם איבר בעטן. ווי דר מענש זעט איהם קומן דר שרעקט ער אונ זאגט איצונדר ווערן זיי איך ממית זיין. ער גינג אונ איז זיך [כורע ומשתחוה] קיגן זיי. אזו שפראכט דש אין וועלט עט זיין ממית דש דר מאן זאלט ביי זיך האבן די שלאנג, ווארום איז ער זיך אזו זער [כורע ומשתחוה] דש איין איז זיך זייער מתגאה אונ זאגט צו וויל ער זיך אזוא זער מכניע איז אונ [כורע ומשתחוה] ווילן איר איהם ניט ממית זיין. אזו אויך יעקב שיקט צו עשו [עם לבן גרתי] האב איך לאנגיג יאר מיט איהם געוואונט אונ האב בייא מיר איין שלאנג, דיא איז ממית [בני אדם], [ויהי לי שור וחמור], וויא דאס עשו הערט זאגט ער ווער קאן בשטיין הייכט פר יעקב ער ווערט איך ממית זיין מיט זיין מויל, ער גדענקט זיך איך וויל איהם אנקיגן גיין מפייס צו זיין. דא יעקב דאס זעהט שטייט [ויירא יעקב מאוד ויצר לו], ווי ער צו איהם גנעהנט שטייט [וישתחו ארצה] אונ בוקט זיך קיגן איהם. שפראך עשו וועלט דש אזו זיין וויא ער זאגט וועלט ער זיך ניט אזו [כורע ומשתחוה] זיין קיגן מיר אונ איז זיך [מתגאה]: אונ דרום אויך אז לבן האט נאך גיזאגט יעקב האט הקב״ה גזאגט [השמר לך מדבר עם יעקב] דען ער האט ניט נאך גיזאגט מיט פלאק איהם בייא נאה קומן, דען יעקב האט איין גרעשטרי מכנה גיהאט אז ער כייארט מיט כישוף. דרום זאגט הקב״ה היט דיך צו רידן [מטוב ועד רע] אזו אויך בלעם אז ער האט וועלן ישראל מקלל זיין מיט כישוף, ער זאגט אין [במדבר כ״ג] [כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל] ווער קאן וויא וואס טאן, איין עלטר פאטר לבן האט יעקב ניקש קענן טאן מיט כשפים ווי קאן איך זיי

ווט טאן: דרום שיקט ער [ויהי לי שור וחמור], אונ הקב"ה הט מיך אליין געוועזן פון לבן מיט זייני כשפים:

וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אָחִיךָ אֶל עֵשָׂו.

איז קשה ווען ער איז אחיך ווייסט מן דאך ער איז עשו ער האט דאך קיין ברודר מער געהאט אז עשו, אלא באנו אל אחיך אוב דוא ווילסט זאגן ער איז אחיך ער האט תשובה געטאן אונ גייט [בדרך אמת], עס איז ניט אזו נייארט עשו הרשע וויא צום ערשטן, אוב דוא ווילסט מיינן ער גייט אליין [וארבע מאות איש עמו] ער האט אזו פיל פאלק מיט זיך דאס איז אלט געוועזן כדי דאס ער זאל מורא האבן אונ זאל מתפלל זיין. דען הקב"ה גילוסט אזי אמאל צו דיא תפלה פון צדיקים אונ ווערט גיקריינט מיט אירי תפלה, דר [מלאך סנדל] דער נעמט אלי תפלות פון ישראל אונ מאכט דרויס איין קרון [לחי עולמים], אוב דו ווילסט פרעגן ער הט דאך אזו פיל מלאכים ביי זיך גיהאט וואס הט ער זיך געפארכטן, אלא דיא צדיקים זיינן זיך ניט סומך דערויף נייארט אויף איר תפלות צו הקב"ה. רבי יהודה הוב אן מיין [משלי כח] [אשרי אדם מפחד תמיד] וואלט צו די ישראל דט הקב"ה הט אן זיי בגערט אונ הט זיי געגעבן די [תורה של אמת] דר דורך זאלה צו זיין [לחי עולמים] דען מיטלבר דער דא איז עוסק בתורה דא ניאט הקב"ה אויף אים [חיים עליונים] אונ ברענגט אים איין לחיי עולם הבא, אז דר פסוק זאגט אין [דברים ל] [כי הוא חייך ואורך ימיך] אונ שטייט [ובדבר הזה תאריכו ימים] זי גיט [חיים בעולם הזה ובעולם הבא]: זאגט רבי אלעזר ווער דא איז עוסק בתורה לשמה דא איז ניט זיין מיתה דורך דעם יצה"ר דר איז דיא נחש אונ דער מלאך המות, נייארט מיתה איז [בנשיקה] וויא דר פסוק זאגט [ישקני מנשיקות פיהו] כלומר [על פי ה'] וויא עס שטייט בייא [אהרן על פי ה'] איז טייטש לשון [דביקות] בהעפט זיך תיכף דאס נפש אן איר [שרש ועיקר למעלה] וואו זי איז ארויס גקומען, אונ געשטארקט אן דעם עץ החיים אונ ווערן ניט געשלאפט דר פון. דרום דיא צדיקים זיינען עוסק בתורה דא ווען זי שטערבן איז איר גוף ניט טמא, אלא זיי זיינן [טהור], גלייך אז אליהו דט די רבנן האבן אים געפונדן [בבית הקברות] שטין, שפראך זי צו אים דר הער איז דאך איין [כהן דען אליהו איז פנחס] וויא ביסטו דיך מטמא, ער ענטפרט די צדיקים זיינן ניט [מטמא במיתתן], אזו האבן איר אויך געלערנט דען טאג אז רבי איז געשטארבן איז בטל געווארן די [כהונה] כלומר עס האבן זיך אמגין אפי' [כהנים מתעסק] זיין, דען קיין טומאה האט אויף אים ניט גרואט, נוא אכן שכן יעקב דער איז געוועזן דר עץ חיים וואס האט ער זיך געפארכטן דען קיין טומאה קאן אויף איין צדיק קיין שליטה האבן: נאך מיינט הקב"ה האט דאך צו אים געזאגט [והנה אנכי עמך ושמרתיך], נאך מיינט ער האט דאך בייא זיך געהאט דיא [חיילות הקדושים מלאכים], אלא יעקב האט זיך ניט וועלן פר לאזן אויף איין נס, ער האט געדאכט ער איז ניט ראוי דר צו הקב"ה זאל אים טאן איין נס, ווייל ער הט ניט מקיים געוועזן [כיבוד אב ואם] אונ הט ניט עוסק בתורה געוועזן אונ הט גנומען צוויי שוועסטר, ווי וואול דאך דט אונזרי חכמים האבן וואול אלט פאר ענטפרט דאס ער האט נישט חוטא גיוועזן, דאך זאל איין מענטש מתפלל זיין אונ זאל זיך פארכטן פר הקב"ה תמיד אזי אמאל דרום זאגט דער פסוק [אשרי אדם מפחד תמיד]. קום אונ זיך דיא תפלות פון דיא אבות זיינן דער קיום פון עולם אונ אזי [בני אדם] דורך וויא אונ זיינן [סומך לעולם ולעולמי עולמים] ווערט ניט פאר געסן ווערן דר זכות פון דיא אבות דען איר זכות איז אלט: דרום אויך ווען ישראל זיינן אין איין [צרה] דא זעהט הקב"ה אין דעם געשטאלט פון יעקב דט איז אויס גקריצט אובן [בכסא הכבוד] אונ איז מרחם אויף דעם עולם, וויא דער פסוק זאגט [ויקרא כו] [וזכרתי את בריתי יעקב], ער איז געוועזן דיא שיינהייט פון אדם הראשון דאס שטייט [בבא מציעא עשה את האדם] ווער יעקב האט געזעהן האט ער געזעהן דעם [אספקלריא המאירה] דעם ברייטן שפיגל וואס לייכט. רבי יודא זאגט איך האב געהערט ווער עס זעהט אין חלום יעקב אבינו גלירט אין זייני קליידר דען ווערט דעם מענטשן לעבן דר מערט. ר"ט זאגט איז דאך געזאגט געווארן מייער דוד המלך איז בשאפן געווארן האט ער קיין לעבן געהאט נייארט אדם הראשון האט אים גישענקט זיבציג יאר פון זייני טויזנט יאר דרום האט ער נאר געלעבט ניין הונדרט דרייסיג יאר דרום זאגט דער פסוק [חיים שאל ממך נתתה לו אורך ימים עולם ועד], דאס איז דוד המלך דאס הקב"ה האט בשאפן דאס ג"ע האט ער אמאל ארויין גיין דיא נשמה פון דוד המלך, הקב"ה זעהט דאס ער ווערט קיין לעבן האבן אונ איז אזו בשאפן פאר אים אזי טאג ביז הקב"ה האט בשאפן אדם הראשון. דא שפראך ער דאס איז זיין (קיום פון אדם הראשון דען אד"ם מאכט א'דם ד'וד מ'שיח), דרום הט ער אים געגעבן זיין יאר זי זיינן אלט איין [שורש] געוועזן מיט איר נשמה, ניט דאס אליין דאס (אדם הט חוטא) געוועזן האבן אזו דיא אבות לאזן אויך פון אירי יארן. אברהם האט זאלן לעבן הונדרט אכציג יאר האט ער געלאזט דוד פינף יאר, יעקב האט אויך זאלן אזו לאנג לעבן האט ער נאר געלעבט הונדרט זיבן אונ פערציג יאר הט ער געלאזט ניין אונ דרייסיג יאר, יוסף האט זאלן לעבן אז יעקב [קמ"ז שנה] האט ער געלעבט [ק"י שנים] הט ער געלאזט ל"ז שנה טרעפט אן זיבציג יאר, יצחק האט ניט קענן לאזן מנה זיין נשמה דיא איז ניט געוועזן פון לעבן, אבר דיא אבות איז געוועזן איר מחיה פון ליבט דאס דארטן איז דאס לעבן דרום האבן זייא גילאזן לעבן צו דוד: קום אונ זיך דיא תפלה פון יעקב האט אויף אים מגין געוועזן פר עשו דען ער האט זיין זכות ניט וועלן מינדרט נייארט ער זאל בלייבן זייני קינדער: דרום הט ער מתפלל געוועזן צו הקב"ה ניצול צו ווערן פון עשו ניט ווען זיין זכות, ער צו טיילט זייא אויף צווייא מחנות: (וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה), אונ זאגט (אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו וגו] ווי הט ער דט גיוויסט, אלא יעקב הט געזעהן דט די שכינה הט זיך אב געטאן פון (לאה אונ פון רחל). זאגט יעקב איך ווייס וואול אז די זענן געהיט פון הקב"ה דרום הט ער גיטאן דיא שפחות מיט די קינדר צום ערשטן ער ווייסט וואול ווען ער גלייך זיי ווערט שלאגין ווערן די אנדרי זין ניצול ווייל די שכינה מיט זיי איז, אונ אז ער אזו הט געטאן הייבט ער אן צו בעטן (אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק וגו' קטנתי מכל החסדים), יעקב ער זאגט אלט וועט דו האסט מיר מבטיח געוועזן איז (על תנאי) געוועזן

אונ

אונ איך בין גמינרט גוואָרן פון מיין זכות, דען אלס ווס דו האסט מיר גטאן ביז אהער האסט דו פון דיינט וועגן גטאן. איך בין לידיג אריבר דען ירדן אונ היינט בין איך צו צווי מחנות, ביז אהער האט ער מסדר גוועזן דעם שבח פון הקב"ה דר נאך האט ער מתפלל גוועזן (הצילני נא מיד אחי מיד עשו) דר מיט דר עולם זאל אב לערנן פון אים אזו צו טאן צום ערשטן דען שבח הקב"ה צו זאגן דער נאך זיין בקשה ווי יעקב, אויך זאגט ער (הצילני נא מיד אחי מיד עשו) לערנט אונז דס ווען איינר איז מתפלל זאל ער רעדט מפורש זיין זייני רייד, דרום זאגט ער (הצילני נא), אוב ועלסט זאגן דו האסט מיר גהאלפן פון לבן זאגט ער (מיד אחי), אוב ועלסט מיינן אנדרי קרובים (מיד עשו), אונ ווארום (כי ירא אנכי אותו) אז איך איך פארכט פר אים, דרום קער מן ניט (סתם מתפלל) זיין רק מפורש ארויס צו ריידן, דס די מלאכים די מקבל תפלות זיינן זאלן ניט משנה זיין מחמת קיטרוג:

ויאבק איש עמו עד עלות השחר ר"ט פרעגט איין איצנט איז גוף ובשר ווי איז מיגליך צו ראנגלן מיט איין מלאך דר נאר פייער ווי דא דר פסוק זאגט (עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט), אלא פון מלאכים לערנט מן ווען איין מלאך קומט אראפ אין דעם עולם אריין ווערן זיי אזו ווי איין גוף פון דעם עולם: אזו אויך די מלאכים די זיינן גקומן צו אברהם שטייט (והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו) מן זאל ניט משנה זיין פון מנהג, אזו אויך משה איז גוועזן (בהר ארבעים יום וארבעים לילה) האט ער אויך ניט גיגעסן. אזו אויך דר מלאך דער זיך האט מיט יעקב גיראנגלט איז אן גיקליידט גוועזן אין איין גוף פון דעם עולם. דרום ראנגלט ער זיך מיט יעקב איין גאנצי נאכט ווייל זיין שליטה איז אין גלות דאס הייסט לילה. דען ער איז גוועזן דר (סמ"א) דר שר פון עשו, דרום האט זיך דר שר גשטארקט קיגן יעקב איין גאנצי נאכט אונ אז ער איז גקומן צו מארגנט פריא וואר זיין כח גשוואכט אונ יעקב שטארקט זיך דען זיין כח וואר ביי טאג, דרום זאגט דר פסוק (משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה) עשו דר הייסט (שעיר) איז זיין (כח בלילה) דרום אז עס איז גקומן דר פריא מארגן זאגט ער צו יעקב (שלחני כי עלה השחר) אונ יעקב זאגט איך וויל ניט שיקן (כי אם ברכתני) עס קער צו שטיין (תברכני) איז טייטש דו זאלסט מיך בענשן, ווארום זאגט ער ברכתני איז טייטש דו האסט מיך גבענשט, אלא יעקב זאגט דו זאלסט (מסכים) זיין אויף די ברכות וואס מיין פאטר האט מיך גבענשט אונ דו זאלסט ניט מקטרג זיין דרויף, ער זאגט (לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל) דר (שר של עשו) זאגט אייבר אונזר דאנק מוזן מיר דינן דיך דען דו ביסט גיקריינט מיט דר (מדריגה העליונה) די הייסט (מעלה ישראל), דרום שטייט (ויברך אותו שם) ער האט מודה גוועזן אויף די ברכות וואס יצחק האט אים גבענשט: ר"ט הוב אן (ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו) קום אונ זעה ווי גאר זאל איין מענש זיך אן ברייטן צו גיין אין די וועג פון הקב"ה פון דר תורה צו טאן די מצות, דען מיטלר מענש הט צווי מלאכים פון אובן ביי זיך גיין. איינר גייט צו דער רעכטי זייט דער אנדערר צו דער לינקי זייט, די עדות זאגן אלס ווס דער מענש טוט זיינען זיי דארטן, מן הייסט זיי יצ"ט יצה"ר, קומט דר מענש זיך מטהר צו זיין אונ משתדל זיין (במצות התורה) דא ווערט דר יצ"ט גשטארקט אויף דען יצה"ר ער ווערט פר קערט צו אים פר איין קנעכט אונ מאכט שלום מיט אים. דרום זאגט (ברצות ה' דרכי איש) ווען ער גייט אין רעכטן וועג, (גם אויביו) דער יצה"ר דר פיינט פון מענשן (ישלים אתו) מאכט מיט אים שלום אונ ווערט איין קנעכט אונטר טעניג צו אים. אבר ווער דא אים פאלגט אונ גייט אין זייני וועגן דא ווערט ער דר שטארקט אויף דעם יצ"ט, דרום זאגט דער פסוק (טוב נקלה ועבד לו) עס איז גוט ווען דר יצה"ר איז צו אים איין קנעכט, דרום וויל יעקב הט זיין בטחון גהאט צו הקב"ה אונ אלי זייני וועגן גוועזן צו זיין נאמן, דרום (אויביו זיין פיינד סמ"א) דר שר פון עשו (ישלים אתו) הט מיט אים שלום גמאכט, אונ וויל זיין שר הט מיט אים שלום גמאכט אונ הט אים מודה גוועזן אויף דיא ברכות, דא הט עשו אויך מיט אים שלום גמאכט אונ הט אים אויך מודה גוועזן אויף די ברכות, ער זאגט צו יעקב (יש לי רב אחי יהי לך אשר לך) עס זאל זיין דיין ווס דו נו האסט גינומן די ברכות. אונ ווען דר שר הט מיט יעקב קיין שלום גמאכט הט עשו אויך קיין שלום קענן מאכן, דען אלס ווענט זיך אן אירן כח פון אובן: (והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה) ר' אליעזר הוב אן (כי לא תשתחוה לאל אחר כי ה' קנא שמו) יעקב איז גוועזן דער מובחר אויס דער וועלט פון אלי אבות דס חלק פון הקב"ה. ווי הט ער זיך גבוקט צו דעם רשע דר איז גוועזן בהעפטט ביי דעם (אל אחר)', ווער זיך צו אים בוקט בוקט זיך (לאל אחר), אוב דו וועלסט זאגן דרום וויל מן זאגט (תעלא בעידנא סגיד ליה) איינם פוקס אין זיין צייט בוק זיך צו אים, דא איז עס ניט אזו דען ווען עשו איז גוועזן ווי דער (אל אחר) ווי הט זיך יעקב גבוקט צו דעם (לנד הטומאה הזה), אלא עס שטייט (ואמרתם כה לחי ואתה שלום) מיר האבן דאך גלערנט מען טאר קיין רשע ניט שלום געבן אונ ווי הט דוד דעם פסוק גזאגט צו נבל (ואתה שלום) ער איז דאך איין רשע גוועזן, אלא דוד הט דעם פסוק גזאגט צו הקב"ה (ואמרתם כה לחי עולמים) צו הקב"ה, אונ נבל הט גמיינט ער מיינט אים דאס מאג מן וואול טאן, אזו אויך ביי יעקב שטייט (וישתחו ישראל על ראש המטה) הט דען יעקב זיך גיבוקט צו זיין זון, אלא (על ראש המטה) צו די שכינה די איז דארטן גוועזן הט ער זיך גיבוקט, אזו אויך אלהיא שטייט (והוא עבר לפניהם) דס איז די שכינה ווי מיר זאגן (הוא עשנו ולו אנחנו עמו) די איז פר אים גגאנגן, ווי יעקב דס זאך זאגט ער מיינט איז ניט צו בוקן זיך פר הקב"ה אזו קניט ער אונ בוקט זיך זיבן מאל איי ער איז גקומן צו עשו, דרום שטייט ניט (וישתחוו לעשו) נייערט (עד גשתו עד אחיו) דען ער הט ח"ו ניט גגעבן כבוד (לאל אחר), נייערט צו הקב"ה, וואו צו די צדיקים דס אלי מירי מעשים איז אלס (לכבוד הש"י) אונ ניט אפ צו קערן פון זייני וועג רעכטס אונ לינקס:

וישב

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. ר' חייא הוב אן [רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו ה'] קום און זעה ווי פיל מקטריגים זיינען אויף דעם מענטשן זינט ער קומט אויף דעם עולם אז ער נאר קומט אויף עולם איז קומט צו אים דר יצה"ר ווי דער פסוק זאגט [לפתח חטאת רובץ], זעה איין בהמה אז זי געבארן ווערט היט זי זיך פאר פייער און לויפט אוועק דר פון, אבער דר מענטש אז ער ווערט געבארן ווארפט ער זיך אליין אין פייער, ווייל דר יצה"ר איז ביי אים און קערט אים אפ צו בייזע וועג, ווי דער פסוק זאגט [טוב ילד מסכן] דט איז דר יצ"ט דר קומט ערשטן צו מענטשן צו דריי צעהן יאהר הייסט ער ערשט איין יונג קינד, איז בעטר [ממלך זקן וכסיל], דער יצה"ר דט ער קומט תיכף, איז ער שון אלט ווייל ער איז תיכף גקומן דט ער איז געבארן געווארן דער ניט ווייסט צו ווערן געווארנט, דרום ווייל ער איז איין כסיל. דרום זאגט [שלמה המלך כסיל בחשך הולך] דער יצר הרע קומט ארויס פון ערשטן חשך דער הט גאר קיין ליכט ניט. קום און זעה דרום איז ער זיך מקדים צו מענטשן אז ער נאר געבארן ווערט, כדי דט מען זאל אים גלויבן קומט ער פאר אן, און ווען דר יצ"ט קומט דר נאך דא קען ער אים ניט גלויבן ער איז אים גלייך אז איין משא שווער, דעסט גלייכן האבן מיר געלערנט ווער איז איין רשע ערום איין לסטיגער און איין שלאנק, ווען ער הט מיט מענטשן איין משפט און ער איז זיך מקדים און גייט צו ערשטן צום דיין אזוי זיין חבר קומט מאכט זיך צו [צדיק הראשון בריבו]. און הייסט דער יצר הרע נחש. [והנחש היה ערום] ער קומט צום ערשטן צום מענטשן און מיט טענות צו מיין פאר אן, אידער דר יצ"ט קומט, ווען דר נאך דר יצ"ט קומט איז אים שווער פיר ער קאן זיין קאפ ניט אויף ריכטן פר אים גלייך אז ער הט אנגע לאסט אויף זיך. דרום הט שלמה געזאגט [וחכמת המסכן בזויה] ווייל זיך הט שוין יענער מקדים געווען פר אים איז דר נאך זייני רייד פר טעמט. דרום וועלכר דיין דר דא איז מקבל און הערט צו טענות איי דער חבר קומט, איז גלייך אז ער איז אויף זיך מקבל [אלהים אחרים] צו דר קדושה, אזא ווי דער פסוק זאגט [ובא רעהו וחקרו] דט איז דער וועג פון איין צדיק דער דא ניט גלייבט דעם [רשע ערום] דעם יצר הרע ביז זיין חבר קומט דר יצ"ט, און איבר דעם ווערן די זייט געטרויבלט לעוה"ב, אבר איין צדיק דר זיך פארכט פר זיין הערן בעוה"ז ער ליידט פיל בייז פון אים און הקב"ה איז אים פארט מציל. דרום שטייט [רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו ה'] דען הקב"ה בגערט אן אים אזוי העלפט ער אים בעוה"ז און בעוה"ב וואו זיין חלק: קום און זעה [כמה וכמה רעות] זיין געקומן אויף יעקב ווייל ער זיך ניט הט בהעפט אן יצה"ר און הט זיך מרחיק געווען פון אים און הקב"ה הט אים אלץ געווען פון אלעם און דר יצה"ר איז דר ווייטערט געווארן פון אים, זעה ווי פיל צרות ליידן דיא צדיקים אויף דעם עולם איין צרה אויף דער אנדערי איין רעה אויף דער אנדערי כדי דט זיי זאלן האבן עוה"ב, אזוי אויך יעקב ער זאגט [לא שלותי] איך הב ניט געהאט פריד אין הויז [מלבן הארמי] דט איך האב ניט געקענט בטרעכט ווערן פון אים, [ולא שקטתי] איך בין ניט געווארן גשטילט פון עשו דט זיין זון הט איך אלער געווען דר נאך די אורחא פר עשו, [ולא נחתי] איך האב ניט מנוחה געהאט מיט צרות [דינה און שכם]. [ויבא רוגז] דט פר טרויערונג מיט דעם צער פון יוסף דט איז איבר אלעם:

רבי יוסי הוב אן [הצדיק אבד ואין איש שם על לב] הקב"ה זעט אויף דעם עולם און איז משגיח אן זיין פמליא אויף דעם עולם און זיי זעהן ניט ווי זיי זאלן זיין, און דר דין איז אן גבריים צו קומן אויף דעם עולם אזו נעמט הקב"ה אוועק איין צדיק דר צווישן זיי איז כדי דט דער מדת הדין זאל קענן קומן אויף זיי און זאלן קיין מגין האבן, דען כל זמן ווייל דער צדיק איז אויף דעם עולם קאן קיין מדת הדין איין שליטה האבן. [מנלן] פון משה [ויאמר להשמידם לולי משה בחירו] דרום שטייט [כי מפני הרעה] איידער דיא רעה זאל קומן [נאסף הצדיק] ווערט דר צדיק איין גנומן דאס ער זאל ניט קענן מגין זיין אויף דעם דור. קום און זעה יעקב איז געווען דר מובחר דר גאנצר פון די אבות, און איז [ראוי] געווען דט ער זאל קומן אין גלות, אבר ווייל ער איז געווען איין צדיק הט ער אויף געהאלטן דעם מדת הדין דט זיך ניט הט אן געהובן דט גלות ווייל ער געלעבט הט, און אפילו דר הונגר הט פון זיינט וועגן אויף געהערט אז ער איז אין מצרים גקומן. אזו אויך יוסף איז געווען דט געשטאלט פון יעקב, ווייל ער הט געלעבט הט זיך דט גלות ניט אן געהובן, דרום שטייט [וימת יוסף] דר נאך שטייט [הבה נתחכמה לו], אזו אויך וואו איין צדיק איז דא קאן קיין דין שולט זיין און פון זיינט וועגן איז הקב"ה מגין אויף דעם עולם, דרום שטייט [וישב יעקב בארץ מגורי אביו] דט ער הט זיך אזוי אזוי גפארכטן פר דעם מדת הדין און הט אים אויף געהאלטן:

אֵלֶּה תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. ווער עס הט אן געזעהן יוסף הט געזאגט דט איז די צורה פון יעקב, דרום שטייט ביי קיינם ניט [אלה תולדות ראובן] אודר אנדרי אלס ביי יוסף: [בן שבע עשרה שנה] ר' מנא זאגט הקב"ה האט ארויס געוויזן אזו וואו דט יוסף איז אלט געווען זיבצן יאר דא ער איז פר לאקן געווארן, דען ער הט געווינט אויף אים זיבצן יאר דר נאך אז ער איז צו אים גקומען הט אים הקב"ה אין מצרים ווידר געגעבן זיבצן יאר [בשמחה ובכבוד ושלימות] פון אלעם, זיין זון יוסף וואר איין מלך, אלי זייני קינדר זיינן געשטאנדן פאר אים, דא זיינען די רעכטי זיבצן יאר פון לעבן, דרום שטייט [ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה]:

וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם. קום און זעה ווען איין מענטש גייט צו בעט ליגן. אזו ער אויף זיך מקבל זיין [עול מלכות שמים] צו ערשטן, דער נאך זאל ער זאגן איין פסוק פון [רחמים] ווי מוסרי חכמים האבן געשטעלט דט זאגן פון [קריאת שמע], דען ווען דר מענטש שלאפט גייט די נשמה ארויף און שוועבט אין עולם ארויף נאך זיין מדרגה נאך, איז הקב"ה מודיע צו דר נשמה מיט מדרגה דר איז איבר דעם חלום פון וועלכי זאכן וואס ווערן קומן אויף דעם עולם, אדר זאכן וואס זיינן געווען אין זיין טראכטן ביי טאג, און עס זיינן ווי פיל [מדרגות אין דר מדריגה] פון חלום. אויך [מראה], אויך [חזיון]. און איטליכר איז וועלכה נאך זיין מדרגה נאך

נאך. און דער מענטש זאָל זיין חלום ניט זאָגן נייערט ווער זיין גוטער פריינד איז. ווען ער דאָס ניט טוט איז ער גורם דאָס דער חלום ווערט פאַרקערט אין איין אנדער גשטאַלט. און דרום ווייל יוסף האָט דעם חלום געזאָגט פאַר זיינע ברידער האָט ער גורם געווען דאָס איז אויף געהאַלטן געוואָרן, ביז עס מקויים איז געוואָרן צו צוויי און צוואַנציג יאָר, האָט ער זיי ניט געבעטן און האָט געזאָגט פאַר זיא ווער תיכף מקויים געוואָרן, און ווען זיא האָטן אים בטיידן דען חלום אויף איין אנדער גשטאַלט וואָלט אויך מקויים געוואָרן, אָבר זיי האָבן אים אויס געלייגט תיכף און זאָגן [המלוך תמלוך עלינו] אַזוי איז אויך מקויים געוואָרן אָבר צו שפּעטי צייט: רבי חייא ורבי יוסי וואָרן געזעסן פאַר ר' שמעון, זאָגט רבי חייא איר האָבן געלערנט איין חלום דאָס מען האָט ניט [פותר] געוועזן איז גלייך אַז איין בריף דער איז ניט געלייענט געוואָרן, ווי איז דאָס איז עס דאָס ער ווערט גאָר ניט מקויים אָדר ער ווערט פאַרט מקויים נאָר ער ווייסט ניט. ער שפּראַך ער ווערט יאָ מקויים און דער מענטש ווייסט ניט דר פון, דען עס ווערט אַלץ אויבן אויס גרופן און איז ניטש פאַר האַנדן אין עולם דאָס ניט זאָל הייסן אין דער מדריגה פון חלום אָדר דורך דעם כרוז עס שטייט [כי לא יעשה ה' אלהים דבר וגו'], עס קומט ניט אויף דען עולם דאָס מען ניט פריער רופט אויבן פון דאָרטן פאַר שפּרייט זיך אין עולם, ווען נביאים זיינן אין עולם וויסן זיי, ווען ניט נביאים זיינן דאָ זיינן חכמים בעסר אַז נביאים: ווען ניט חכמים זיינן ווערט עס גיגעבן דורך דען חלום. ווען ניט איז בחלום ווערט עס גיגעבן דורך די [עופות השמים] קאָן מען פאַר שטיין וואָס אונזרע חכמים געזאָגט האָבן:

רבי יהודה הייב אָן [תורת ה' תמימה משיבת נפש] ווער דאָ איז [מבטל] פון [דברי תורה] איז גלייך אַז ער מעכט דעם עולם חרב מאַכן: ווי גאָר זאָלן די לייט משתדל זיין בתורה, דען ווער דאָ איז משתדל בתורה האָט ער חיים בעוה"ז און בעוה"ב, און איז זוכה צו ביידע וועלטן בעוה"ז ובעוה"ב, אפילו ווען ער איז ניט עוסק דרינען [לשמה] ווי עס זאָל זיין, האָט ער אויך איין [שכר טוב בעוה"ז] און מען איז אים ניט דן בעוה"ב: קום און זעה עס שטייט [אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד] ווער דאָ איז [עוסק בתורה לשמה] דאָס ער לערנט די [תורה לשם שמים] דער האָט [אורך ימים] אויף יענעם עולם דאָס דאָרטן זיינן די [אורך ימים] דאָס דער מענטש האָט זיין [בטחון] דרויף דאָס ער איז עוסק בתורה דאָס ער זאָל דר דורך גישטאַרקט ווערן בעוה"ב. [ובשמאלה עושר וכבוד] דער דאָ איז [עוסק בתורה ניט לשם שמים] דער האָט זיין [שכר טוב] און שלוה אויף דעם עולם, און ווער יאָ [עוסק בתורה לשמה] איז ווען ער גייט אַוועק פון דעם עולם גייט דיא תורה פאַר אים און איז מגין אויף אים דאָס די [שרי הדינים] זאָלן ניט קענן גנעהן צו אים. ווען דר גוף ליגט אין קבר היט דיא תורה אים, אַז די נשמה גייט אַרויף [למקומה למעלה] דאָ גייט די תורה פאַר דר נשמה, און כמה שערים די ווערן צו בראָכן פאַר דר תורה ביז די נשמה קומט אויף איר אָרט, און שטייט אויך אויף דען מענטשן ביז ער ווידר ווערט אויף שטיין [תחיית המתים], און די תורה איז איין מליץ יושר איין פֿיר שפּרעכר פאַר דען מענטשן, אַז דער פסוק זאָגט [בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך]: [בהתהלכך תנחה אותך] ווען דיא נשמה גייט אַרויף למקומה, [בשכבך תשמור עליך] אין קבר איז זי מגין, [והקיצות היא תשיחך לתחיית המתים] ווען זיי ווערן אויף שטיין פון דר ערד דאָס זי ווערט [מליץ יושר] פאַר דיר און ווערט ריידן דאָס איז [תשיחך]: ר' אלעזר זאָגט [היא תשיחך] איז טייטש זי טוט ריידן, אַזאַ ווי וואָל דאָך דער גוף ווערט ערשט איצונד אויף שטיין אויס דער ערד, דאָך ווערט די תורה ניט פאַרגעסן זיין פון אים און איטליכר [תלמיד חכם] ווערט אַלץ וויסן וואָס ער האָט דער פֿיר געלערנט בעוה"ז איי ער איז גישטאָרבן דאָ ווערט די תורה גהיט פון די זעלביגי צייט אָן. און ווערט ווידר אַריין גיין אין זייני גדערם ווי צום ערשטן, און אַלץ וואָס ער האָט פריער ניט קענן גרייכן און משיג זיין רעכט ווי עס זאָל זיין, און ער האָט דריבן עוסק געוועזן און האָט זיך ניט רעכט דראָן מדבק געוועזן צו פאַר שטיין. די ווערן אַלע אַריין גיין אין זיין האַרץ און גדערם רעכט פערטיג מתוקן און די תורה ווערט אין אים ריידן, דרום זאָגט דר פסוק [והקיצות היא תשיחך] די תורה זעלברט ווערט רעכט אויס דיר ריידן. זאָגט רבי יודא דאָס גלייכן איטליכר דר דאָ איז [משתדל בתורה בעוה"ז] איז זוכה דריבן משתדל צו זיין בעוה"ב. קום און זעה דער מענטש דער דאָ ניט האָט זוכה געוועזן עוסק בתורה צו זיין בעוה"ז און ער גייט [בחושך], אַז ער גייט אַוועק פון דעם עולם נעמט מען אים און ברענגט אים אַריין אין אונטערשטן גיהנם דאָס דאָ הייסט [בור שאון טיט היון], אַז דר פסוק זאָגט [ויעלני מבור שאון מטיט היון], און דרום דר דאָ איז ניט [משתדל בתורה בעולם הזה] און איז אום ריין מיט אום ריינע זאַכין פון עוה"ז, דאָ שטייט גשריבן [ויקחהו וישליכו אותו הבורה] דאָס איז דר גיהנם, דאָס אָרט דאָס אַן איז דרינן דן די זעלביגי די דאָ ניט האָבן עוסק בתורה געוועזן. [והבור רק] אַזוי וואָל אַז ער איז געוועזן [רק] איז טייטש לער אָן וואַסער אָן תורה דיא דאָ הייסט מים. אָבר דר בור זיינן די [משחיתים] די דאָ האָבן איין פנים ווי שלאַנגן און עגדעטן אין דעם בור פון גיהנם די דאָ דן זיינן, קום און זעה ווי דער עונש איז פון דר תורה אַזוי גרויס, דען ישראל אויף אַלי עבירות וואָס זיי גטאָן האָבן זיינן זיי דאָך ניט פאַר טריבן געוואָרן פון [ארץ הקדושה], ביז זיא האָבן מבטל געוועזן פון דר תורה און האָבן זיך אָב גטאָן דר פון, אַז דר פסוק זאָגט [מי החכם ויבן את זאת על מה אבדה הארץ ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם], ר' יוסי זאָגט פון דעם לערנן איר עס שטייט [לכן גלה עמי מבלי דעת] זייא זיינען דרום פאַר טריבן געוואָרן ווייל זיי זיינן געוועזן אָן תורה דאָס דאָ הייסט [דעת] און דרום שטייט אַלץ על [קיום התורה] דאָס דיא תורה איז דר קיום פון אַלי [עולמות עליונים ותחתונים] אַז דער פסוק זאָגט [אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי]:

ויהי

ויהי מקץ שנתים ימים רבי חייא הוב אן [איוב כח] [קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר אבן אופל וצלמות] דר פסוק איז אזו גזאגט געווארן [קץ] דס איז דר שטן דער דא איז דר קץ פון אלים, אונ שוועבט בעולם אונ שטעלט זיך פר הקב"ה מקטרג צו זיין. אלע זייני מעשים זיינן ניט לטובה נאר מכלה צו זיין אלס ער הייסט [אבן נגף] דאס דיא רשעים שטרויכלן דראן. אונ דורך אים שטייאן זיי אין [ארץ עיפתה] איין גרויסי פינסטרניש. קום אונ זעה ווי גאר זאלן די מענשן איין זעהן בעבודת הקב"ה, אונ משתדל זיין בתורה [יומם ולילה], דורך דער תורה ווערן זיי ווייטן רעכט די דינשט צו הקב"ה. דען די תורה רופט אויס אלי טאג [מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו] אונ אז איין מענש איז עוסק בתורה אונ איז בהעפט דראן איז ער זוכה צו ווערן בהעפט אן [עץ החיים], אז דר פסוק זאגט [עץ חיים היא למחזיקים בה], אונ ווען איין מענש דער זיך שטארקט אן דען [עץ חיים] אויף דעם עולם, דער איז גשטארקט דראן לעוה"ב, דען אזו זיינן זיי אן גבריט לעוה"ב צו דער נשמה אלס נאך זיין מדרגה נאך. דען עס זיינן אן דען עץ החיים ווי פיל מדריגות מיינט ניט ווי די אנדרי אונ איז דאך אלס מיינט, עס זיינן אן [עץ החיים מדריגות] מיינט איבר דען אנדרן, לוויגן בלעטר טייפט דר גוף של אילן די ווארצלן, אזו ווער עוסק בתורה איז. איז אן גבריט אונ גשטארקט בעץ החיים, אונ אלי די [בני מאומה ישראל] זיינן בגריפן אן עץ חיים אמט, איין טייל אן גוף אליין, איין טייל אן די צווייגן, מטייל אן דיא ווארצלן [בין כך ובין כך] ווערט גפונן דס אלי זיינן בגריפן אן עץ החיים, אונ ווער עוסק בתורה איז, דר איז בגריפין אן גוף האילן דר איז בגריפן אן אלים: עס שטייט [משלי כ"ט] [מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה]. [במשפט יעמיד ארץ] איז דוד המלך עס שטייט [ויהי דוד עושה משפט וצדקה], בזכותו הט ער גימאכט איין קיום צו דער ארץ, [ואיש תרומות יהרסנה], איז [רחבעם], קום אונ זעה ווען גלייך עס איז נגזר איין פורעניו' אויף דעם עולם, בזכות פון די צדיקים ווערט אויף געהאלטן צו קומן לעולם: ווייל דוד הט גלעבט הט ער דער האלטן דעם עולם, ווען ער איז גשטארבן שטייט אויך [מלכים ב] וְגַנּוֹתִי אֶל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי,

אזו אויך אזו לאנג אז יעקב אונ יוסף האבן גלעבט הט זיך דס גלות דס פורעניות ניט אן גהובן. [ואיש תרומות יהרסנה] דס איז פרעה ביאי משה, ווייל ער הט גשטארקט זיין הארץ קעגין גאט הט ער מחריב גיוועזן דאס לאנד מצרים, אונ דורך יוסף הט דאס לאנד איין קיום גהאט דורך זיין חלום. דרום שטייט [ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם]:

ויהי בבקר ותפעם רוחו רבי יוסי זאגט בייא נבוכד נצר שטייט [ותתפעם] אונ בייא פרעה שטייט [ותפעם], דרום ווייל פרעה הט דעם חלום גדאכט אונ ניט דען פתרון, אבר נבוכד נצר הט דעם חלום אויך פר געסן, [וישלח את כל חרטומי מצרים] דס זיינן די מכשפים. [ואת כל חכמיה] די חכמים פון שטערן זעהר האבן קיינר קאנן וויסן. זאגט רבי יצחק ווי וואל דאך איר האבן גלערנט דאס אן ניט ווייסט איין מענשן איין חלום נייערט זיין מדרגה נאך, אבר ביי איין מלך איז אנדרש אזו וואל אז ער איז איין מלך איבר אלי לייט, אזו איז זיין מדרגה אובן אויך אזו, אן ווייזט מען אים אז איין אנדרן, דרום שטייט [את אשר האלהים עושה הראה את פרעה]. אבר אנדרי לייט איז הקב"ה ניט מגלה וואס ער טוט נאר צו די נביאים אדר חסידים אדר חכמים אין דור, עס שטייט [אותי השיב על כני ואותו תלה], פון מלהיא לערנן מיר דס דער חלום גייט אלס נאך דעם פתרון, דען ער זאגט [אותי השיב על כני] איז טייטש ער הט מיך געזעצט אויף איין אורט, [ואותו תלה] אונ אים האט ער גהאנגן, עס קער צו שטיין [אותי השבת ואותו תלית] דו האסט גיטאן ער הט דאך גרעט מיט פרעה, אלא יוסף הט אלס גיטאן, דען עס איז אלס אזו גשעהן ווי ער האט פותר גוועזן, דען [כל החלומות הולכין אחר הפה], דרום שטייט [ויהי כאשר פתר לנו כן היה] דרום זאגט ער אותי השיב יוסף האט מיך גיזעצט אונ אים גיהאנגן מכח זיין פתרון:

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור. ר' אבא הוב אן [רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו]. קום אונ זעה ווי הקב"ה בגערט אן די צדיקים ווייל זיי מאכן שלום אובן אונ אונטן אין אלי וועלטן, דרום בגערט הקב"ה אן זיי ווייל זיי זיך פערכטן פר אים אונ טואן זיין ווילן, [המיחלים לחסדו] דס זיינן דיא [תלמידי חכמים] דיא וואס לערנן תורה בייא נאכט אונ זיינן זיך משתף מיט דר שכינה, דס הקב"ה ציהט אויף אים חוט של חסד ביי טאג. ווי דר פסוק זאגט [יומם יצוה ה' חסדו] וואָרום ווייל [בלילה שירה עמו], דרום שטייט [רוצה ה' את יראיו] אונ שטייט ניט [ביראיו], אלא גלייך אז מיינר איז זיך מיט דעם אנדערן מפייס אונ בווילגט אים מיט גוטי רייד. אונ אויך יוסף איז דא אום לוסטיג גוועזן אין דער תפיסה, אז פרעה הט נאך אים גשיקט שטייט [ויריצהו מן הבור] ער הט אים איבר גבעטן אונ אים מרצה גוועזן מיט [דברים של חדוה ושמחה] צו דר פרייען זיין הארץ, ווייל ער איז טרויאריג גוועזן פון דר תפיסה:

ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל ארץ מצרים ער זאמלט איין [כל תבואות] דס זיי זאלן ניט פר פוילט ווערן, דען וואס אנדרי האבן איין גזאמלט איז פר פוילט גווארן: זאגט ר"ש אלס וואס הקב"ה הט גיטאן הט ער [מגלגל סיבות] גוועזן דס עס זאל מקוים ווערן זיין [ברית בין הבתרים] צו אברהם, [ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה] עס איז ראוי גוועזן יעקב זאל נידרן אין מצרים אין אייזרני קייטן אין גלות מקיים צו זיין [ברית בין הבתרים], אבר הקב"ה פר גרוסי ליבשאפט דס ער הט גיהאט צו דיא ישראל הט ער פאר גלאזן יוסף מלך ווערן אונ איז מושל גוועזן [על כל הארץ], איז יעקב מיט אלי [שבטים בכבוד גדול] אריין גקומן. אויך הקב"ה הט מבטיח גוועזן צו אברהם זיי זאלן פיל געלט נעמן אויס מצרים, ווי יוסף קאם אין מצרים איז קיין [רכוש גדול] גוועזן, הט הקב"ה גשיקט הונגר אין עולם, דאס אלי גאלד אונ זילבר פון עולם איז אלס גקומן אין מצרים אריין, אזו איז דר סדר פון הקב"ה. ער שיקט אייביג איין רפואה פר דער מכה, דרום אז מצרים איז פול גוועזן מיט גאלד אונ

זילבר

ווייבר דער נאך ברענגט ער ארויס [יעקב בכבוד גדול] עס זאל מקוים ווערן דער [ברית בין הבתרים]:

וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֶשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם וַיֹּאמֶר לְבָנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ׃

ר' חזקיה זאגט ווען איינר איז אין עולם זאל זיך דר מענש ניט ווייזן נאר דער גאנץ דאס ער זאל ניט בלוואכגן ווערן דורך זיין זינד. דרום שטייט [למה תתראו] ווארום זאלסט איר געזעהן ווערן, אדער נאך איין פשט איז או יצחק איז געשטארבן האבן זיך יעקב און עשו געטיילט עשו האט זיך אב געשיידן פון א"י פון אלים: דר קיגן זאל יעקב נעמען דאס גלות צו ליידן דר נאך זאל ער אלס נעמען, דא זאך יעקב כי יש שבר דר ברוך פון גלות ווערט זיין, זאגט ער צו די קינדר [למה תתראו] פאר דעם דין צו מעלה דאס עס זאל ניט געפונדן ווערן אויף אייך איין קטרוג. ער זאגט [שמעתי כי יש שבר במצרים רד"ו שמה] ער איז אראב, ווייל ווערן זיין אין גלות אין לאנג [רד"ו שנה] אזו ווייכן ווייל געוועזן [ר"י שנה]:

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו] ר' אלעזר הויב אן [למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני] קום און זעה דריי זיינן די זיך פארכטן און וויסן ניט פאר וואס ווי אונזרי חכמים געזאגט האבן, אבער עס איז נאך פאר האנדן די זיך פארכטן און וויסן ניט פאר וואס, פון וועגן זייערי חטאים דס זיי ניט וויסן או זיי האבן חוטא געוועזן און זיינן זיך ניט משגיח דרויף תשובה צו טאן, זיי פארכטן זיך [בימי רע] ווער זיינן די [ימי רע] דס איז דר יצה"ר ער האט געוויסי טעג דאס אים איז געגעבן רשות אויף דעם עולם אב צו קערן, אלי די זיינען מטמא זייערי דרכים, דען ווער זיך קומט מטמא צו זיין איז מען אים מטמא און די הייסן ימי רע, און זייכן ממונה אויף שלעכטי עבירות קליינע וואס דר מענש פאר ניטס האלט און טרעט זיי מיט די פיס. אלי די זיינן מטמא זייערי וועג זיינן [כמה משחיתים] זיי מטמא, אין וואס פאר איין וועג דר מענש וויל גיין פירט מן אים מאס, קומט דער מענש און וויל זיך מטהר זיין זיינן פאר האנדן ווי פיל די אים העלפן דר צו. האבן איר דאך געזעהן ווען איין מענש אויף שטייט צו מארגנס דא איז ער זיך וואשין די הענט פון איין כלי און פון איינס דר זיך האט פאר געוואשן, ווי אונזרי חכמים האבן שון געזאגט די זאך: נאך איין איז זיך דר מענש אזו וואשין דען רעכטן האנט מיט דר לינקע, דאס דער ימין זאל גובר זיין אויף דר [יד שמאל], און דר [יד ימין] זאל געוואשין ווערן פון [יד שמאל], דס דר שמאל דארף אונטר טעניג זיין פאר דעם [יד ימין], כדי דס מען זאל ניט געבן איין ארט דעם יצה"ר דער איז [בגד שמאל] דאס ער זאל ניט קענן שולט זיין: דעסט וועגן קען דר מענש אויך צו היטן די קליינע עבירות וואס ער פאר ניטס האלט או ווי מיט דעם וואשן דעסט גלייכן, דרום פארכט זיך דר מענש ער ווייסט ניט פאר וואס: דען או ער ניט מדקדק איז און לאזט גובר זיין דען לנד שמאל על יד ימין, אזו קריגן זיי איין שליטה אויף אים, אויך קומן די ימי רע אים צו איבלן און צו דער שרעקין, דרום פארכט ער זיך: דוד המלך האט זיך אייביג געהיט פאר שלעכטי זאכן צו זינדיגן, ווען ער איז אין מלחמה געגאנגן האט ער נאך געוואלט שלעכט מתקן צו זיין דרום האט ער זיך ניט געפארכטן מיט זיי מלחמה צו האלטן: קום און זעה עס זיינן פיר מלכים געווען דס איינר האט ניט בגערט ווי דר אנדרר: דוד האט בגערט צו יאגן די פיינט און ניט אום צו קערן ביז ער זיא גאר מכלה איז, דרום ווייל ער האט זיך אלי מאל געהיט פאר די עבירות, און האט ניט געגעבן איין ארט זייני פיינד דס זיי זאלן קענן אויף אים געוועלטיגן: דרום האט ער בגערט זיי צו יאגן אייביג. און ניט זיא זאל אים יאגן מכח זייני זינד: דר מלך אסא האט שון ניט אזו בגערט ער האט זיך מער געפארכטן ווען גלייך ער האט אויך נאך געזעהן זייני מעשים, אבר ניט ווי דוד ער בגערט נאר צו יאגן זיין פיינד אבר הקב"ה זאל זיא שלאגן, אזו שטייט [וירדפם אסא] ער האט זיי געיאגט און הקב"ה האט געשלאגן, אבר ביי דוד שטייט ער האט זיי געשלאגן פון דעם אבנט ביז צום אנדרן: [יהושפט מלך יהודה] האט ווידר אנדערש בגערט ער האט געזאגט איך קאן ניט יאגן און קאן ניט שלאגן דרום בגערט ער נאר צו זאגן און בעטן בתפלתו און דו זאלסט ממית זיין, דען ער האט ניט אזו נאך געזעהן זייני מעשים אז [אסא], הקב"ה האט אים אויך אזו געטאן ווי דר פסוק זאגט [ובעת החלו ברנה ותהלה נתן י"י מארבים על בני עמון]: חזקיהו מלך יהודה האט ווידר אנדרש געזאגט. [רבש"ע] איך קאן ניט מוסר זיין און קאן ניט נאך יאגן און קאן קיין מלחמה האלטן, דען דר האט זיך ניט געפארכטן פאר שלעכטי קליינע עבירות דיא איר אובן געזאגט האבן, וואס שטייט געשריבן [ויהי בלילה ההוא וילא מלאך י"י ויך במחנה אשור] און חזקיה וואר געלעגן אויף זיין בעט און הקב"ה האט זיי ממית געוועזן, אזו קער מען זיך איין [קל וחומר] צו נעמען, ומה דאך שלעכטי צדיקים האבן זיך געפארכטן פאר שלעכטי עבירות, אנדרי צו זייט מכל שכן דס זיי זאלן זיך פארכטן דר פיר. דרום קער איטליכר מענש זיך צו היטן פאר שלעכטי קליינע זאכן און צו זוכן מתקן צו זיין כדי דס [ימי רע] זאלן אויף אים קיין שליטה האבן, דען ביי זיי איז גאר קיין רחמנות ניט. קום און זיך [ויכר יוסף את אחיו] בשעה דס די ברידר זיינן אין זיין הענט געפאלן האט ער זיך איבר זיא נאך רחם געווען, דען ער איז געוועזן איין גאנצר מאן אין אלי מדות. אבר שמעון ולוי די האבן געהאט איין משיכה אן [מדת הדין הקשה], דרום האבן זיא זיך ניט מרחם געוועזן אויף יוסף אז ער איז זיי אין האנט געפאלן. דרום זאגט [דוד למה אירא] ווארום זאל איך פארכטין איך [בימי רע] ווי איר האבן אויבן געזאגט [עון עקבי] אז איך בין פון די דא זעהן און געבן אכטונג אויף די קליינע עבירות וואס דר מענש טרעט מיט דען פערש פון די פיס, דרום שטייט אין [ישעיה ה] [הוי מושכי העון בחבלי שוא], חבלי שוא איז וואס דר מענש טרעט מיט זיין טריט און מאכט זי ניט, ער מיינט עס איז קיין עבירה ניט דער נאך ווערין זיא געשטארקט און ווערן [כעבות עגלה] ווי די דיקה שטריק זיינן פון וואגין, דען ווערט דער שטן געשטארקט און קערט אים אב בעוה"ז ובעוה"ב, וואלן דיא צדיקים די זיך היטן פאר אלי עבירות און זעהן נאך אלי מאל און זוכן ווען זיי וואס געטאן האבן, און טוען תיכף תשובה דרויף דס קיין מקטרג זאל זיין אויף זיי בעוה"ז און זאל ניט הינדרן זייא לעולם הבא דען די תורה ברייט זיי אין רעכטי וועג און שטעג צו גיין דרינן ווי עס שטייט [דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום]:

ויאסור

וַיֶּאֱסֹר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם פֿר חירי חוגין ווחר ער חים בינדן חוג חו זיי זיין חוועק גיגחכגן גיבט ער חים לו עטין חוג לו טריכקן, חוב דו ווענטט זחגן יוסף הט דט דרום גיטחן וויל עט טטייט גטריבן חין [אטלי כ"ה] [חם רעב טוכחך האכילהו לחם וגו'] ח"ו דט יוסף הלדיק הט דט גיטחן פֿון דעסט ווענן עט טטייט וויטר [כי גחלים אתה חותה על רחטו], נייערט ער הט גיטחן ווי אן קער לו טחן איין ברודר חוג חויך איט חלי ברידר: עט טטייט [וילו יוסף ויאלחו חת כליהם בר] ער הט חלט גיטחן ווי אן קער לו טחן ברידר. קום חוג זיך דט חלט ווט יוסף הט גטחן איט די ברידר חיז חלי זחכן ווחט דט בדחרפֿט לו זיין חוג זחגט חוגו חלט וויל דיח תורה חיז [טל חאת], חוג חלי חירי [דרכים זייכן דרכים טל קרט] עט חיז כיט חין דיח תורה איין וואָרט ווחט כיט חיז [סודות עליונים] הייליגי חוג דרכים לו דיח לייט לו ווצרן גיטטחרקט חן זייח. ער הוב חן עט טטייט [חל תמאר אטלאה רען], קום חוג זעה הקב"ה החט גיאחכט דען אעכטן לו ווערן גיטטחרקט בתורה חוג לו גיין [בדרך חאת לגד יאין] חוג כיט [לגד טאחן], דען יטרחל החבן איר אחיזה [בלד יאין] דרום אוזן זיי זיין איט אנכדר חייטן אהבה דיח חיז [אלד היאין וחסד] חוג כיט טנחה וואחזוקת ח"ו. דען [אכח טנחה ואחזוקת] ווערט דער יאין טלחף [כביכול] זייח זייכן [פוגם] דרחן וויל זיי החבן איין אחיזה חן יאין, חוג דרום חיז דער יל"ט אלד יאין חוג דער יל"הר אלד טאחל, אוזן יטרחל טטחרקן דען יל"ט חיבר דען יל"הר חוג איט חירי אעטים טובים, חוג ווען דר אעכטט קערט זיך חפ לגד יל"הר לטאחל דען ווערט דר יל"הר גיטטערקט חויף דען יל"ט, חוג דר יל"הר דר אכוון חיז כיט גחכן כייחרט פגום גיברעכט. חבר דורך דיח עבירות פֿון די לייט אחכט אן חים גחכן. דרום זחל דר אעכט זעהן דר יל"ט זחל גחכן ווערן איט אעטים טובים חוג כיט דר יל"הר. דרום זחגט טלאה [חל תמאר] דו זחלטט כיט זחגן [חטלאה רען] חיך ויל דען רע גחכן אחכן, [קוה לה' ויוטע לך] החף לו גחט ער ווערט דיר העלפֿן. כחך איין פטט חיז [חל תמאר] כיט זחג [חטלאה רע] ווער דיר גוטן הט גטחן זחלטט דו חים כיט איט בייזן בלחלין. דען ווער דחט טוט טטייט חויף חים [אטיב רעה תחת טובה], ווער חב גיבט בייז פֿר גוטס [לא תאוט רעה אביתו] עט ווערט קיין בייז כיט חפ גיטחן פֿון זיין הויז ח"ו, חזו חויך ווען חייכר גלייך דיר בייז הט גיטחן דחרפֿטט דו חויך כיט ווידר איט בייזן בלחלין, [קוה חל ה' ויוטע לך] דר פסוק גייט חויף [יוסף הלדיק] חז ער החט כיט ווען בלחלן זייכי ברידר [רעה תחת רעה] בטעה דחט זייח זייכן גיפֿחלן בידו: דרום וויל ער החט זיך גיפֿחרכטן פֿחר הקב"ה, חז דער פסוק זחגט [חת החלהים חני ירח] ער הט תאיד גיהחפֿט לו הקב"ה, חוג כיט גיכוג דט ער הט כיט די ברידר גילחלט רעות דען ער הט כחך איט זיי גטחן טובות וחאת, דען חזו חיז דר סדר פֿון דיח לדיקים, דרום חיז הקב"ה חם חויף זיח חלי אחל בעו"הז ובעו"הב:

רבי אבא חיז גזעסין חויף דען טוער פֿון לוד, ער החט גזעהן קואט חיין אעכט חוג זעלט זיך חין חיין טפחלט פֿון חיין בערג, ער זוחר איד פֿון וועג חוג ווחר דחרטן חכטטלחפֿן גווחרן, חין דעם זעהט ער חיין טלחכג קואט לו חים, זוח גיכג חויט חיין טטיק ווחרלן פֿון בוים נוג פֿחלט חויף דר טלחכג חוג דר טלחגט זי, ווי דר אחן וואכט חויף ער זעהט קיגן זיך די טלחכג טויט, ווי ער וויל זיך חויף ריכטן פֿחלט חיין דט טטיק החלן חוכטר חים חוג ער ווחר ווידר-נילול. קחם ר' חבא לו חים חוג טפרחך זחג איר וואט זייכן דייכי אעטים דען חיך החב דח גיזעהן דחט הקב"ה הט דיר דח גיטחן לווי ניסים דט חיז גוויט כיט חום זוכטט, ער טפרחך לו ר' חבא [כן יאין] ווער איר הט גטחן חיין רעה דט חיך כיט זחלט זיין בווילגט לו חים חוג החב חים אוחל גוועזן, חוג כחך איצר ווען חיך החב כיט גיקעכט ווערן בווילגט איט חים זעלבטט, בין חיך כיט חויף גיגחכגן חויף איין בעט ביז חיך החב חים אוחל גוועזן חוג החב טון כיט גיחכט דט בייז וואט זיי איר גיטחן החבן, חוג כיט דחט חליין חלח פֿון דען טחג חן ווייטר החב חיך אטתדל גיוועזן לו זעהן גוטס לו טחן איט זייח, ווי רבי חבא דט הערט וויינט ער חוג זחגט דט חיז כחך אער חז יוסף הט גיטחן, עט חיז גוועזן פֿחרט קיגן זייכי ברידר הט ער קערן זיך ארחם לו זיין, חבר ער הט אער גיטחן חפֿי' קיגן פֿרעאדי, עט חיז רעכט דט הקב"ה הט דיר דח גטחן חיין נס חיבר דען חכדרן:

פתח ער הוב חן חוג זחגט חין [אטלי ל'] הולך בתום ילך בטח דט חיז חיין אעכט דער גיט [בדרך תורה] גיט זיכרליך דט קיין טעדיגר פֿון דיח וועלט קחן חיהם כיקט טחן לו חיבלן חים, [ואעקט דרכיו יודע] ווער זיך חב קערט ואדרך חאת] חוג בגערט וואט בייח זייכם [חבר חיז, יודע] ער ווערט דר קעכט חין די חוגין פֿוו די [טרי הדיכים] דט עט ווערט כיט פֿר לחרן פֿון זיי דט גטטחלט פֿון דעם זעלביגן אעכטן לו ברעכגן חים לאקום דט זי זייכען זיך כוקם חן חים, נוג דר דח גייט [בדרך חאת] חיז הקב"ה אגין חויף חים חוג דעקט לו חויף חים דחט כיט זחל זיין לו ויטן, חוג דרקעכט לו די הערין פֿון דיח דיכים, וואל לו די לייט די דח גיחן בדרך חאת. זיח גיחן פֿר זיכרט חויף דעם עולם דחט זייח זיך כיקט פֿערלטן בעולם הזה ובעולם הבא:

ויגש אליו יהודה רבי אליעזר הוב אן אין ישעיה ס"ג [כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וגו'] קוק און זעה דש הקב"ה הט בשאפן די וועלט הט איטליכר טאג זיין ווערק גטאן און בשאפן ווי עש איז ראוי גוועזן צו טאן, און אז עש איז גקומן דער [יום הששי] און האט וועלן דעם מענש בשאפן, דא קאם די תורה פאר הקב"ה און זאגט [רבש"ע] דעם מענש וואס דו ווילשט בשאפן איז אן גברייט צו דער צארנן דיך ווען דוא ניט אים דער ליינגערן דיין רוגז בעסער אז דו אים ניט זאלשט בשאפן· שפראך הקב"ה צו איר בין איך דען אום זונשט גרופן [ארך אפים], אלא אלש איז בשאפן געווארן מיט דר תורה און אלש איז גגרונד פעשט געווארן מיט איר. דען אייער הקב"ה הט דעם עולם בשאפן זיין אלי [אותיות] גיקומן פאר הקב"ה· און זיין איין גגאנגן פאר אים למפרע הינטר זיך דהיינו דרך תשר"ק איטליכש אות, דא קאם צום ערשטין די ת"יו און שפראך· רבש"ע איז דיין רצון מיט מיר דען עולם צו בשאפן שפראך הקב"ה צו איר ניין. דרום דש דורך דיר זיינן צדיקים אן גברייט צו שטארבין, וויא דר פסוק זאגט אין [יחזקאל ט] וְהִתְוִיתָ תָּו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלּוּ ניט לייאן מִמִּקְדָּשִׁי אלא מִמְקוּדָּשַׁי פון אייני הייליגי צדיקים ווערט איר אן הייבן. דרום זאל מיט דיר ניט ווערן בשאפן דר עולם, גיין אריין פאר הקב"ה דיא אותיות [ש"ר"ק] איטליכר בזונדר· שפראך הקב"ה איר זענט ניט צו בשאפין דען עולם מיט אייך. דען איר זאגט דיא אותיות דש מיט אייך ווערט גיזאגט [שקר] עש איז ניט ווערדיג מיט איר צו שטיין. גייאן איין דיא אותיות [פ"צ] און אלי אותיות זיינן אלי נדחה גווארן איטליכש אות דש ניט קען מיט איר בשאפין ווערן. ביז עש קאם די [כ"ן] דא ווארן דר ליטרט גווארן צוויי הונדרט טויזנט וועלטין וויא עש שטייט אין זהר [פרשת בראשית]: ביז אלש איז ווארן בשאפן מיט דעם אות ב' ווייל זי איז סימן ברכה: דרום הייבט זיך אן דיא תורה מיט דר ב' [בראשית] ווי וואול דאך די אלף איז דר ערשטר פון די אותיות, ווייל עש ווערט מיט איר גזייאנט [ארור] דרום איז ניט מיט איר דער עולם בשאפין געווארן, כדי דש זאל ניט גיגעבן זיין איין ארט צו דעם [צד הקליפות] דש ער הייסט ארור. קוק און זיך [כי אתה אבינו] ווען גלייך דר עולם איז מיט דר מדרגה פון אברהם בשאפן געווארן, און דר מענש איז אויך מיט גגאנגן בעולם אין מדרגות אברהם הט ער פארט ניט בגערט משתדל צו זיין אויף אונז. דא הקב"ה הט אים גיוויזן [בברית בין הבתרים] דש גלות מתפלל צו זיין ווי אויף ישמעאל דש ער הט גזאגט [בראשית י"ז] [לו ישמעאל יחיה לפניך], דרום שטייט [כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו] דש הט ער אין זיין האנד אלי ברכות צו בענטשן זיין קינד, הט ער ניט אלי גבענטשט. נייארט ער הט לאזין אין דר האנט דיא שכינה, דרום שטייט [ויכל יעקב לצוות את בניו] און שטייט ניט [ויברך], אלא ער הט גבעטין דיא שכינה זאל זיי בענטשן, דען די ברכות ווששטייאן [בפ' ויחי] איז ניט כולל אלי שבטים, דען מן גפינד אויך ניט דש ער הט גיבענטשט ראובן שמעון לוי, [כי אתה י"י אבינו] דען דו ביסט איבר אונש גישטאנן אלי מאל משגיח צו זיין און צו בענטשן אז איין פאטר אויף זיין קינדר איז זיך משגיח וואש זייא בדארפין, [גואלינו מעולם שמך] דוא ביסט אונזר גואל וויא עש שטייט [המלאך הגואל] דש איז דיין נאמן, דרום זאגט ער [גואלינו מעולם שמך] מיט דיין נאמן. אזו אויך זאגין אונזרי חכמים אן שאר ניט מפסיק זיין [בין גאולה לתפלה] דהיינו צווישן [גאל ישראל, ברוך אתה וכו' פון שמונה עשרה], אזו אויך מען שאר ניט מפסיק זיין צווישן [תפלין של יד און תפלין של ראש], דען דש איז אלש איין טעם פון [גאולה לתפלה], צו ווייזן אז אלש איז איין ייחוד. דרום זאגין זייא [גואלינו מעולם שמך] דיא גאולה איז זיין נאמן לתפלה דאש דא איז דיין נאמן:

רבי יצחק ורבי יודא זיינן גיזעסן איין נאכט און זיינן עוסק בתורה, זאגט רבי יצחק צו רבי יודא מיר האבן יוא גלערנט דש הקב"ה הט בשאפין די וועלט, הט ער גימאכט דען אונטרשטן עולם אז דש גישטאלט פון עולם עליון, און אלש איינש קיגן דען אנדרן כדי עש זאל זיין איינש וויא דש אנדרי, און ער איז דר כבוד לעילא ולתתא, זאגט רבי יודא ודאי איז עש אזו און הקב"ה הט בשאפן דען מענשן איבר אלים, וויא דער פסוק זאגט אין [ישעיה מ"ה] [אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי], איך הב גימאכט די ערד פון וועגן דעם מענשן דש איך האב דרויף בשאפין, דש ער איז דר קיום פון גאנצין עולם דש אלש זאל זיין אין איין שלימות [ער זאגט ווייטר סודות די נשמה ווי זי בשאפן ווערט]: קוק און זעה דא הקב"ה הט דען מענשן בשאפן הט ער איין גזאמלט זיין ערד פון פיר זייטן וועלט, און האט אים גימאכט אין דעם ארט פון בית המקדש שלמטה און הט אים גיגעבן איין נשמה פון בית המקדש שלמעלה, און דיא נשמה איז נכלל אין דריי מדרגות, דרום הט ער אין זיך דריי נשמות נפש רוח נשמה, נפש איז דיא אונטרשטי מדרגה, רוח גוועלטיגט אויף נפש דש איז דר קיום פון דען נפש, און די חלק נשמה איז איבר אלים דיא מדרגה הקדושה איבר אלי, און דיא דריי מדרגות זיינן נכלל אין דיא מענשן דיא זיינען פרום צו טאן דינסט פון אירן הערן. דען צום ערשטין איז בייא דען מענש דש [חלק הנפש], דש דר מענש ווערט דער מיט אן גברייט ווען דער מענש קומט זיך מטהר צו זיין מיט דען נפש און האלט דש חלק הנפש [בקדושה וטהרה], אזו ווערט עש איין כסא צו דען רוח און ווערט גקרייננט מיט דען חלק רוח: נאך ווען ער זיך אויך ווייטר מקדש איז און בדייט זיך אן איין דינסט פון הקב"ה ווי עש זאל זיין, דעשט מאל איז ער זוכה צו דען [חלק הנשמה הקדושה] די איבערשטי מדרגה איבר נפש רוח. דש ער ווערט גקרייננט מיט דר היילגי מדרגה די איבערשטי, דען הייסט ער גאנץ אין אלי זייטן דר דורך זוכה צו זיין צעולם הבא, און ער הייסט דר אוהב פון הקב"ה, אז דר פסוק זאגט אין [משלי ח] [להנחיל אוהבי יש] ווער זיינן די [אוהבי יש] דיא זוכה זיינן דש דיא נשמה הקדושה איז אין זיי. פרעגט רבי יצחק ווי קאן דש זיין דש די מדרגה פון חלק הנשמה האט אזו איין מדרגה, עש שטייט דאך ביי [דור המבול] ווער הט גיהאט [נשמת רוח חיים] זיינן גשטארבן זיי זיינן דאך רשעים גוועזן ווארום שטיט דען ביי זיי [נשמת רוח חיים]. שפראך ער צו אים דר פסוק גייט ניט אויף די רשעי' די אין מבול זיינן אומגקומן, נייארט אויף די צדיקים די זיינן גיוועזן אז [חנוך און ירד] די זיינן אלי גישטארבן ווייל נאך טרוקן איז גוועזן פאר דעם מבול

מבול, כדי דש זיי זאל קיינם האבן דר זאל מגין אויף זיי זיין, דרום הט הקב"ה זיי אוועק גינומן דר פֿיר. דרום שטייט ווער הט גיהאט [נשמת רוח חיים] דש זיינען די צדיקים זיינן גישטארבן פֿר דען מבול ווייל נאך טרוקן איז גוועזן [ווייטר זיינן סודות ביז יהודה מיט יוסף], און דרום ווייל יהודה איז איין מלך גוועזן, און יוסף איז איין צדיק גוועזן קענן זיי ביי אננדר צו זיין, דען ווען זי צו אננדר קומן זיינן זיא גורם [כמה טובות בעולם]. שלום צו אלי שבטים. שלום צו יעקב דש זיין רוח הט איין קיום גהאט דורך דעם· ווי דר פסוק זאגט [ותחי רוח יעקב אביהם]:

רבי יודא ור' יוסי קומן אין דר שטאט די הט גהייסן [כפר חנון], זיי זיצן אין דר הערבריג, אזו קאם אריין איין מענטש און איין אייזל מיט איין לאסט פֿר אים און גינג אויך אין דעם הויז. אין דעם שפראך ר' יודא צו ר' יוסי מיר האבן דאך גילערנט דש דוד המלך הט גישלאפֿט נאר אז איין פֿערד דש איז גאנץ ווייניג, ווי איז ער אויף גישטאנדן אלי מאל האלבע נאכט ווי ער הט גזאגט [חצות לילה אקום להודות לך] ווען ער הט נאר גשלאפֿן אזו ווייניג איז ער דאך פֿריער אויף גשטאנען· דר מאן שפראך צו אים בשעה דש די נאכט ווער איין גיגאנגן דא זילט ער מיט אלי זייני טריט און איז דן משפטים און ווער עוסק בתורה ביז עס קאם ניט ווייט פֿון מיטר נאכט הט ער גשלאפֿן ביז האלבע נאכט און ווער אויף גישטאנדן אין האלבע נאכט און איז עוסק בתורה אין [עבודות הקב"ה בשירות ותשבחות], דרום ווייל דוד המלך איז [חי וקים לעולם ולעולמי עולמים] און דוד המלך הט זיך גיהיט [כל ימיו] דש ער זאל ניט מער צו [טעם מיתה], דען דער שלאף איז איין חלק פֿון [ששים במיתה], עס זיינן זעכציג שלאפֿן ווייניגר מיינט די זיינן אי פֿון נ"ט, און ווייטר איז דר מענש [טועם טעם מיתה] און שלאפֿט אן אים דר רוח הטומאה, און דרום הט זיך דוד גהיט און הט משער גיוועזן דעם שיעור פֿון דר נאכט דש ער זאל בלייבן אלי מאל חי און ניט שלאפֿן ווייניגר אז נ"ט שלום, דש ער זאל ניט פֿר זוכן [טעם מות] און זאל ניט אויף אים געוועלטיגן נייארט די (חיים עליונים), און אז עס קומט מיטן נאכט און די קדושה עליונה הייבט אן צו דר וועקן און איין מענטש שלאפֿט אין זיין בעט און בגערט זיך ניט צו דר וועקן משגיח צו זיין אן כבוד הקב"ה, דא איז ער אן גבונדן אן טויט און איז בהעפֿט אן דר טומאה, דרום איז דוד אויף גשטאנען משגיח זיך זיין אן כבוד הקב"ה אלי מאל צו בהעפֿטן איין חי אן אנדרן חי, דען (דוד מלך ישראל איז חי וקים לעולם) און ווער שלאפֿן זעכציג שלום אן מיינט ווי איין פֿערד און ניט גאנצי זעכציג. דא קומן ר' יודא ור' יוסי און קושן אים און שפראכן צו אים ווי איז דיין נאמן, ער שפראך (חזקיה) זיי שפראכן (יתייאשר חילך ותתקן אורייתך) נאר דו זאלשט ווייטר גישטארקט ווערן אין דר תורה. שפראך רבי יודא צו אים ווייל דו האסט אן גיהובן זאג אונז ווייטר פֿון די סודות עליונים, ער וואר זיי זאגן גרושי סודות. אין דעם קאם ר' אליעזר אז ער זיי זעהט זאגט ער בוודאי איז דיא שכינה מלויה אין וואס זייט איר (עוסק) זיי זאגן אים דש מעשה. שפראך ר' אליעזר וודאי הט ער רעכט גזאגט און זיינען זיך מתחבר ביי אננדר און זיינן עוסק בתורה, הייבט אן ר' אליעזר (וה' אלהי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך), קום און זעה דוד המלך ווער אויף גישטאנען אין האלבע נאכט און ווער (עוסק בתורה בשירות ותשבחות) משמח צו זיין הקב"ה, דען דש איז דר (עיקר שבח) פֿון דר מלוכה דש גיזעהן ווערט אויף דר ערד, דען אויבן הייבן אן (כמה מלאכים בשמחה) דיא שירה אין וויא פֿיל מינים אויף אלי זייטן צעלה, אזו אויך אונטן אויף דר ערד ווער דא הקב"ה לובט בייא נאכט לשמה במארץ דא בגערט הקב"ה אן אים, און אלי מלאכים הקדושים די דא לובן לשם הקב"ה די פֿר נעמן אלי דש קול פֿון דעם זינגען דר דא איז [משבח להקב"ה לשמה במארץ], דען דש איז דר עיקר שלימות דש דר שבח פֿון הקב"ה גייט ארויף פֿון דר ערד· קום און זעה דוד זאגט [יי אלהי ישועתי יום] ווען איז הקב"ה איין הילף בייא טאג דעם זעלבגן טאג אז איך האב מקדים גוועזן דיא נאכט דר פֿיר מיט [שירות ותשבחות] צו דיר: דען ווער זיך מקדים איז ביי נאכט צו לובן הקב"ה מיט דר תורה דען ווערט ער גישטארקט ביום פֿון [יד ימין הקב"ה] און ווערט אויף אים גיצוגן איין שנור פֿון חסד, דרום זאגט דוד גאט איז איין העלפֿר ביי טאג מיט דעם שנור פֿון חסד ווען איך די נאכט דר פֿיר עוסק בתורה בין [יום צעקתי בלילה נגדך], דרום זאגט ער אויך [לא המתים יהללויה] עס קער צו לובן צו הקב"ה די חיים די ניט שלאפֿן ווייניגר אז ניין און פֿופֿציג שלום, אבר די ווייניגר שלאפֿן דא איז שולט אויף זיי דר טויט [לא המתים יהללויה]. [ואנחנו] און מיר דא אן מום הט דר טויט קיין שליטה ניט [נברך יה] מיר וועלן לובן גאט, און ווער זיך מדבק איז צו הקב"ה דר הייסט חי, דרום שטייט [ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום] זיי זאגן ווייטר גרויסי סודות. זאגט ר' יודא וואלן צו די צדיקים דש מיר גיזעהן איז הייל [שלום בעולם], דען זי ווייסן מיחד צו זיין דען ייחוד און זיינן מקרב צו מעהרן שלום בעולם, דען מייער [יהודה און יוסף] זיין צו אננדר גנעהנט איז קיין שלום גוועזן בעולם, און אז זיי זיינן צו אננדר גקומן דא איז גגרייט גווארן שלום, און שמחה איז גמערט אובן און אונטן [סודות בדרך נגלה]:

וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכֹל הַנִּצָּבִים עָלָיו. ר' חייא הויבט אן [פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד], קום און זעה הקב"ה הט בשאפֿן דעם עולם און הט מאכן גיוועלטיגן דעם אדם ער זאל זיין איין מלך איבר אלי, און דר מענטש ווערט פֿון אים גשיידן [בעולם וויא פֿיל מינים], א טייל צדיקים א טייל רשעים א טייל חכמים א טייל נארן און אלי זיינן קיים בעולם ארעמע און רייכע און אלי מזכה צו זיין צו שפייזן איינס מיט דעם אנדרן, דר דורך איז דר מענטש [זוכה לחיי עולם] און ווערט אן גבונדן אן דעם עץ החיים, און ניט דש אליין אלא דורך דר צדקה איז ער מקיים דעם עולם, עס שטייט [פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד] ווען ער גיבט צדקה און איז מקיים דען עולם און די צדקה שטייט איביג שטייט ווייטר אין פסוק [רשע יראה וכעס] דש איז דש מלכות פֿון די קליפות: דרום שטייט אויך [מתן בסתר יכפה אף] איז [רשע וכעס] די כוחות ווערן בטל דורך צדקה:

רבי יוסי הוב אן עש שטייט בייא אליהו [ויקרא אל ה' ויאמר הגם אל האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה] קום אונ זעה ווי האבן גירעט קיגן הקב"ה [משה אונ אליהו], משה זאגט [למה הרעותה לעם הזה] ווארום האשטו גאיבלט דען פאלק. אליהו זאגט אויך דו האשטו גאיבלט צו טיטן איר זון. אונ אלי ביידי האבן גירעט איין זאך, משה זאגט [למה הרעותה] דוא האשט גיגעבן רשות די קליפות זיי זיינן צד הרע זאל שולט זיין אויף ישראל, אזו זאגט אויך אליהו דוא האשט רשות גגעבן דיא קליפות צו נעמן דיא נשמה פון איר קינד, זאגט אליהו [הגם אל האלמנה] דש הקב"ה האט גירעט צו אליהו איך האב גיבאטן איין [אשה אלמנה] די דיך זאל שפייזן, אונ ווער עש שפייזט זיין חבר ווען ער דארף אדער אין הונגר, דר האט איין מחיה אן עץ החיים אונ איז גורם דש חיים צו זיך אונ זייני קינדר. אונ היינט די אלמנה דיא איך האט גישפייזט זאל גוועלטיגן דר רע אן איר קינד. אונ ווען אייכר איין [נפש מקיים] איז אויף דען עולם, קער ער צו האבן דאש לעבן אונ בהעפט צו זיין אן עץ החיים ווי זאל גוועלטיגן דר טויט דאש איז דר רע אן איר, דרום זאגט ער [למה הרעות]. אוב דוא וועלשט זאגן דאש קיין רע ווערט ניט גיטאן דען מענטשן פון הקב"ה, קום אונ זעה ווען דר מענטש גייט צד ימין אין דיא רעכטי וועג דא היט אים הקב"ה אלי מאל. אונ דר צד הרע קאן אויף אים ניט שולט זיין ער ווערט אונטר טאן פאר אים. אבר ווער זיך בהעפט צד הרע דא ווערט אפ גיטאן פון אים דיא שמירה פון הקב"ה, אונ אז דר צד הרע זעהט דאש קיין שמירה איז אויף אים דען געוועלטיגט ער אויף אים, אונ קומט אים מכלה צו זיין דען גיבט אן אים רשות אונ נעמט אים זיין נשמה. משה זאגט [למה הרעות] דאש איז גיגעבן געווארן רשות דען צד הרע צו דיכען מיט ישראל אין גלות. אדר נאך איין פשט ער זאגט [למה הרעותה] ער זעהט ווייא פיל פון זייא זענן גשטארבן אונ זענן מיבר ענטפערט געווארן אין דען [יצר הרע]. קום אונ זעה בשעה אז דר צד הטוב איז, דער וועקט זיך אלי פרייד אונ טוב אונ אלי ברכות ווערן גיפונן אונ אלש שטיל שווייגדיג: אונ דרום זאגט מן [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] שטיל ניט הויך מכוון צו זיין דען יחוד ווי עש קער צו זיין: זאגט ר' חייא ווייל אליהו איז אזו איין מדרגה גיוועזן ער האט גזר גיוועזן אונ הקב"ה האט מקיים גיוועזן, ער האט גזר גיוועזן אויף דיא הימל דאש זאל ניט נידרן קיין טויא אונ רעגין, איז צו פרעגן ווי ער האט זיך גפארכטן פאר איזבל דש זי הט צו אים גשיקט זיא זאל אים ממית זיין איז ער אנטלאפן געווארן ווארט האט ער זיך דארפן צו פארכטין פאר איר: ענטפערט רבי יוסי ווייל דיא צדיקים וועלן ניט מטריח זיין הקב"ה ווא איין היזק געווייכליך איז. אזו אויך [שמואל הנביא] דש ער איז גגאנגן צו זאלבן דוד, זאגט ער צו הקב"ה ווי זאל איך גיין ווען שאול ווערט געווארר ווערט ער מיך ממית זיין. זאגט הקב"ה נעם דיר איין רינד אונ זאג דוא גייסט מקריב זיין דארטן, דען דיא צדיקים וועלן ניט הקב"ה מטריח זיין ווא גיווענט איין היזק איז: ווייטר זאגט ער גרושי סודות ווארום אליהו איז געווארן איין מלאך, עש שטייט בייא אים [והנה רכב אש וסוסי אש] דען ער וואר זיך אויס ציהן זיין גוף פון זיין רוח אונ איז מסולק פון דען עולם ארויף. ניט ווייא איין אנדרר אונ איז גווארן אייכר פון דיא מלאכים קדושים ווייא אנדרי קדושים עליונים זענן, אונ האט גיטאן שליחות פון הקב"ה אויף דען עולם ווייא זיך דער פיר הקב"ה האט צו אים בווזן [ויאמר מה לך פה אליהו ויאמר קנא קנאתי], זאגט הקב"ה ביז ווי לאנג ווערשטו צו מיר מקנא זיין, שליס צו דיא טיר דאש קיין מיתה קאן אן דיר שולט זיין אייביג, אונ דר עולם קאן דיך ניט סובל זיין מיט דיא לייט, זאגט ער צו הקב"ה זיי האבן פאר לאזן דען ברית מילה. שפראך הקב"ה [חייך] בייא דיין לעבן דש אלי מאל ווען אייני קינדר ווערן מקיים זיין די מצות מילה זאלשטו דער בייא זיין, דרום ווען איין ברית מילה איז מוז מן מאכן איין שטול צו אליהו: אזו אויך וועלכר מאן דער איז [מקנא קנאת ה' צבאות] ווייא פנחס אונ אליהו גטאן האט, דא קאן דער מלאך המות אן אים קיין שליטה האבן אז ווי אן אנדרי אונ איז מיט אלים בשלום: דרום שטייט ביי פנחס [הנני נותן לו את בריתי שלום]:

וַיִּפּוֹל עַל צַוְּארֵי אָחִיו וַיֵּבְךְ׃ זאגט רבי יצחק האבן דאך אונזרע חכמים גיזאגט דאש יוסף האט געווייכט דאש עש ווערן צוויא מאל חרב ווערן דאש בית המקדש דש איז גישטאנען אין [חלק בנימין], דען דאש בית המקדש הייסט צואר: ער הוב אן [כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות]. דאש בית המקדש איז גיגליכן אז איין האלז דש דרמן הענגט אלי ציירונג אונ שונהייט פון גוף: אזו איז דאש בית המקדש די שונהייט פון גאנצן עולם, אונ אז עש איז חרוב גווארן זאגט דר פסוק [על צוארינו נרדפנו] אויף דען בית המקדש דאש איז דש האלז אונ די שונהייט פון די גאנצי וועלט [נרדפנו] זענן מיר ווארן גיזאגט, מיר זיין שון מיד עש צו בויאן צוויא מאל, [לא הונח לנו] זיא לאזן אונז ניט אונ בלייבט חרב אונ איז ניט דר נאך גיבויאט, ווייא איין האלז ווען ער איז פאר דארבן ווארר דר גאנצר גוף מכולה מיט אים: אזו דש מקדש ווייא דאש בית המקדש איז חרוב גווארן אונ פר פינצטרט, איז אויך די גאנצי וועלט פר פינצטרט גווארן אונ לייכט שון ניאר. אזו דיא הימל אונ דיא ערד אונ דיא זון אונ דיא שטערן. איז פר פינצטרט גווארן דרויף האט יוסף גוויינט: אונ דר נאך האט ער גוויינט אויף דיא שבטים דאש זייא ווערן פאר טריבן ווערן, ווייא דאש בית המקדש איז חרוב גווארן זיינן זייא אלי פר שפרייט גווארן אין עולם צווישן דיא אומות, דרום שטייט [וינשק לכל אחיו ויבך עליהם], אויף זיי אלי ודאי האט ער גיוויינט צום ערשטן אויף [חורבן צוויא בתי מקדשות] אונ דער נאך אויף גלות פון דיא [עשרת השבטים] דיא ווערן פאר טריבן ווערן צווישן אלי אומות: [ואחרי כן דברו אחיו אתו] ווארום שטייט ניט אויך [ויבכו] זייא האבן גיוויינט. אלא ער האט גוואושט דאש אלץ ברוח הקודש, אונ זיי האבן ניטש גוויינט זיי האבן ניטש גוואושט: [והקול נשמע בית פרעה] ווארום שטייט והקול אן דר ו', דרום זאגט רבי אלעזר דאש איז דיא שכינה דיא האט גיוויינט אויף [חורבן בית המקדש אונ גלות ישראל], עש שטייט הינן [והקול נשמע] אונ שטייט דארטן [קול ברמה נשמע] ווייא דארטן איז דיא שכינה אזו אלהי' אויך דיא שכינה: רבי אלעזר הוב אן [נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' וגו'] קום אונ זעה מיטלבר מענטש דר דא איז מתפלל תפלה פאר זיינם

הערן, דא מוז ער מקדים זיין ברכות בכל יום ויום, אונ מתפלל זיין פאר זיינם הערן אין דר צייט ווען עס בדארף [ערב ובוקר וצהרים] אונ דיא תפלות מוזן זיין אלי טאג צו בגרייפן אן אים, אונ ווער מתפלל איז אונ שטייט פאר זיינם הערן דר דא זאל ניט ווערן גיהערט זיין קול פון דר תפלה: אונ ווער לאזט זיין קול הערן אין דר תפלה דא ווערט זיין תפלה ניט צו געהערט: [וירא את העגלות אשר שלח יוסף] ער האט זיך פון אים פורט גוועזן אין דר פרשה פון [עגלה ערופה], קום אונ זעה דא זיך יוסף האט פורט גוועזן פון פאטר איז ער אוועק געגאנגען אן לויה אן מלויה, דא איז גוועזן וואס דא איז גוועזן: אונ אז יעקב זאגט [טרף טורף יוסף] זאגט ער [כי ארד אל בני אבל שאולה] דען איך האב עס גורם גוועזן. אונ האב אויך גוויסט דיא ברידר האבן אים פיינט האט איך אים ניט זאלן צו זיי שיקן: [אנכי ארד עמך מצרימה] פון מצרים זאגט איר דאס דיא שכינה איז מיט ישראל גיוועזן אין מצרים אונ וואו נאר ישראל זענן פר טריבן גיווארן איז דיא שכינה מיט זיא פאר טריבן, ווען ישראל ווערן אויס דען גלות ארויס גיאן, שטייט [והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה] דס איז בקיצור וועגן סודות:

פרשת ויחי.

וַיְחִי יַעֲקֹב ווארום איז די פרשה מיט דר אייברשטי פרשה אין דר תורה ביי אננדר, אונ איז מער פאר שטאפט ווידר אלי סתומות זיין אין דער תורה: דען אז יעקב איז געשטארבן האט זיך דאס גלות אן גיהובן אין מצרים, זיינן זייערי אויגן פר שטאפט גווארן פר גרושן שעבוד אונ גלות: רבי שמעון זאגט דר פיר שטייט (וישב ישראל בארץ מצרים) דר נאך זאגט ער (ויחי יעקב), ער וויל דיר ווייזן דאס וויא זייא זיינן גיוועזן אין תענוגים פון (תענוגי מלכות) אונ אלע עונג אונ תאות לבות צו זיך. אפילו אויך יעקב איז גיוועזן גישטאנן אין אלע תענוגי מלכות. דרום קערן די פרשות צו אננדר זיי זיינן גלייך דרום הייסט ער ויחי, דען אלע זייני טעג זיינן גיוועזן אין מיטן צער, וויא ער זאגט (איוב ג') לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי אבר וויא ער איז גיקומן אין מצרים הייסט ער [ויחי] דאס איז זיין עיקר לעבן גיוועזן. ער זעהט זיין זון מלך, אלע קינדר זיינן צדיקים, אונ אלע זיינן אין אלע [תענוגי מלכות] זייא האבן גילעבט אז דיא מלכים אין תענוגים. אונ ער זילט צווישן זייא אז וויא גוטר וויין זילט אויף דיא הייבן. דרום איז קיין אונטר שייד ניט צווישן [ויפרו וירבו מאד צו ויחי יעקב], דען אזו איז ראוי צו זיין: [שבע עשרה שנה], ווארום [שבע עשרה שנה] אלא זאגט ר"ש אלע טאג פון יעקב זיינן מיטן צער גיוועזן, ווען ער הט געזעהן יוסף איז אים גלייך גוועזן אז ער זעט זיין מוטר רחל. דען די שונהייט פון יוסף איז גלייך גוועזן צו די שונהייט פון רחל ווען ער הט אים געזעהן איז אים גלייך גיוועזן אז גאר קיין צער ווער אויף אים איבר פארן: אונ אז יוסף איז אוועק גיקומן פון אים שטיט [ויוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה] אונ אלי זייני טאג האט ער ניט אזו פיל צער גיהאט אז דער צער פון יוסף האט ער אלן גיוויינט אויף דיא י"ז שנה פון יוסף; דא זיך דער נאך דיא שכינה צו אים בווייזט אונ ווייסט אז יוסף לעבט, זאגט הקב"ה צו אים איך וויל דיר געבן אנדרע זיבצן יאר: [ויוסף ישית ידו על עיניך] דו ווערשט האבן זיבצעהן יאר [תענוגים והנאות] אונ גילוסטיקייט אונ תאות, דרום שטייט [ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה], תנא איר האבן גילערנט דיא גאנצי צייט איז דיא שכינה בייא אים גיוועזן, דרום הייסט זייא חיים, דרום שטייט [ותחי רוח יעקב אביהם] פון דר צייט אן אז ער הט גיוואר גיווארן אז יוסף לעבט וואר ער לעבן, אונ ניט דער פיר וואר זיין רוח [מת], דען דער רוח של מעלה רואט ניט וואו צער איז: זאגט רבי יוסי דיא שכינה רואט ניט נאר אויף איין ארט וואו גאנץ איז אונ ניט וואו אום לוסטיג אונ טרויריג איז נייארט וואו גאנץ איז אונ שמחה, דרום ווייל יוסף איז פר לארן גיוועזן דא וואר ער אלש אום לוסטיג רואט ניט די שכינה אויף יעקב: זאגט רבי אבא עס שטייט [עבדו את יי בשמחה באו לפניו ברננה] דען עס איז קיין עבודה פר הקב"ה נייארט מיט שמחה, דען דיא שכינה רואט ניט וואו אום לוסטיקייט איז, דרום שטייט ביי אלישע [והיה כנגן המנגן] אז ער הט גשפילט איז אויף אים גיקומן דיא נבואה [ותהי עליו רוח אלהים], ער האט מוזן דרייא מאל דר וועקין אויף זיך דיא רוח נבואה:

וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת. זאגט רבי חייא עס שטייט [ויחי יעקב בארץ מצרים] צו זיינם לעבן זאגט ער דעם נאמן יעקב, אונ צו זיינם שטארבן זאגט ער [ויקרבו ימי ישראל למות], דער נאמן ישראל איז דאך מער מעלה אונ העכרה מדרגה אז יעקב. זאגט רבי יוסי אזו איז עס גוויס דרום אויך שטייט ניט [ויקרב יום ישראל למות], נייארט ימי איז טייטש פיל טעג שטארבט, דען דר מענש אין פיל טעג ער שטארבט דאך אין איין שעה אין איין רגע, ווארום שטייט עס זיינן גנעהנט די טעג צו שטארבן עס קער צו שטיין דר טאג לשון יחיד. אלא אזו האבן איר גילערנט, ווען די צייט קומט אז הקב"ה וויל צו זיך נעמן ווידר דען רוח פון מענשן אונ ער זאל שטארבן, דא ווערן אלי טעג דיא דער מענש איז גוועזן בעולם גילייזט אונ גרעכנט, אונ אז זייא גינעהן פר הקב"ה איין צו גיאן פר אים אזו שטארבט דער מענש. אזו נעמט הקב"ה זיין רוח ווידר צו זיך, דען דעם [הבל] דער אויס אונ איין גיאט אין אים קערט ער צו זיך: וואול דעם מענשן דס זייני טעג קומן פר הקב"ה אן חרפה אונ קיין טאג פון זייני טעג ווערן אויס גשטוסן למעלה מיט גרויסי חרפה, אבר וואול דיא צדיקים דאס אלי טעג גיאן איין פר הקב"ה. דרום שטייט בייא דיא [צדיקים קריבה ויקרבו ימי ישראל ויקרבו ימי דוד] איז לשון גינעהנן דען זיי גיאן אלי פר הקב"ה אן ביוש מכח דיא מעשים טובים דיא

אין

אין זיי איז גיטאן געווארן. אזוי אונ וויא צו דיא רשעים דאס ביי זיי ניט שטייט [ויקרבו] וויא זאגן זייא זיך גינעהנן פאר דען אוך עליון ווען זייא זיין אייטל חטאים, דרום גנעהנן זיי ניט אונ ווערן ניט גילייזט פר הקב"ה אונ ווערן ניט גדאכט אובן, דען דיא טעג פון רשעים זיינן פר דארבן אונ פאייכט פר הקב"ה: אויך זיי שטייט [דרך רשעים כאפילה לא ידעו במה יכשלו] אבר אליהו שטייט [ויקרבו ימי ישראל] און חרפה, נייארט גאנצי טעג אין אייטל גאנצי שמחה. דרום שטייט איצונד [ויקרבו ימי ישראל] דאס איז איין העכרי מעלה אז יעקב, אונ דוא וועלשט פרעגן עס שטייט דאך [ויעקב איש תם] אז אויך בייא יעקב תם איז טייטש שלום גאנץ. אבר די מדרגה פון נאמן ישראל איז העכר. זאגט רבי יוסי בשעה דש די טעג פון מענשן ווערט גילייזט פר הקב"ה עס איז משפטר איין זכות דאס זייני טעג ווערן גלייזט אונ זיינען ווייט פון הקב"ה, אונ איין זכות ווען זייני טעג ווערן גלייזט זיינן זייא נאהנט צו הקב"ה אונ ווערן ניט דר ווייטרט אנ זיינן אן חרפה נאהנט פר אים, וואז ווייער מלק דרום שטייט [ויקרבו ימי ישראל למות]:

וַיִּקְרָא לִבְנוֹ לְיוֹסֵף זאגט ר' יצחק איז דען יוסף אליין געווען זיין זון אונ ניט די אנדרי שבטים, אלא זאגט רבי אבא יוסף איז מער געווען זיין זון אז אלי. דען איר האבן געלערנט בשעה [אשת פוטיפרע] האט זיך גדרונגן אונ וואר מים אילך ער זאל ביי איר ליגן. שטייט [ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית] עס קער צו שטיין [ואין איש בביתו] וואורם שטייט עס וואר קיינר פון דיא מאנשי הבית דא איז משמע איין אנדרר דר ניט איז פון הויז איז דא געווען, אלא עס איז דא געווען דיא צורה פון יעקב אונ הט זיך בוויזן צו אים, דרום שטייט [ואין איש מאנשי הבית] אבר די צורה פון יעקב וואר דארטן, אז יוסף הוב אויף זיין אויגן אונ דער זעהט דיא צורה פון זיינם פאטר דא בלייבט ער אין זיין שטאנד אונ קיום ניט חוטא צו זיין מיט איר, קום אונ זעה עס שטייט [וימאן ויאמר אל אשת אדוניו] זאגט הקב"ה צו אים דוא זאגסט וימאן הייך בייא דיינם לעבן עס ווערט קומן דיר איין אנדרר וימאן, צו בענטשן דייני קינדר זיי ווערן מיט דעם געבענטשט ווערן, וויא דר פסוק זאגט [וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי] וואורם זאגט ער צווי מאל ידעתי, אלא איך ווייס וואז בשעה דאס דוא ביסט געשטאנען אין דיינם שטאנד ווען דו האסט געזעהן איין צורה אונ האסט ניט חוטא געווען ווייס איך וואז דוא ביסט איין זון. נאך איין פשט איז וואורם זאגט ער [לבנו ליוסף], אלא ווער עס הט אן געזעהן יוסף האט ער מעיד געווען דאס ער איז דר זון פון יעקב דען זיי האבן איינרלייא געשטאלט געהאט. נאך מיינט יוסף הט אים געשפייזט אויף זיין עלטר דרום איז ער מער זיין זון אז אלי, ער רופט יוסף מער אז אלי דען ער הט אין זיין מאכט געהאט אים ארויס צו טראגן אין [ארץ ישראל]: רבי יוסי זאגט וויל דש יעקב הט וואול געוואוסט דש זייני קינדר ווערן דא זיין אין [גלות מצרים] וואורם הט ער ניט וועלן זיין בגראבן דארטן דש זיין זכות זאל אויף זייא מגין זיין: עס שטייט דאך [כרחם אב על בנים] וואו איז דש רחמנות דש ער האט גיהייטן זיי זאלן אים ארויס טראגן: אזא איר האבן געלערנט בשעה דאס יעקב איז גנידרט אין מצרים וואר ער זיך פארכטן, ער שפראך פיל זייכט ווערן מייני קינדר חס ושלום פאר דארבן ווערן צווישן די אומות אונ פיל זייכט ווערט זיך דיא שכינה אב טאן פון זיי, וואס שטייט צום ערשטן [ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם] פארכט דיך ניכט איך ווער דיך צו איין גרויס פאלק מאכן: אויך פארכטסט דוא דיך איך ווער ניט זיין ביי זיי [אנכי ארד מצרימה] שפראך יעקב איך פארכט איך פיל זייכט ווער איך בגראבן ווערן אין מצרים אונ ווער ניט זוכה זיין צו ליגן בייא מייני אבות, דרום שטייט [אנכי אעלך] איך וויל דיך אויף ברענגן פון מצרים [גם עלה] בגראבן צו ווערן מיט דייני אבות. דרום בגערט ער זיי זאלן אים אויף ברענגן פון מצרים דאס דיא מצרים זאלן אים ניט מאכן פאר איין ע"ז: אונ ער האט געזעהן דש הקב"ה ווערט דר נאך בצאלן אלי זייערי ע"ז, אונ אויך ער זיכט דש די שכינה ווערט איר וואוננג האבן אין מצרים צווישן דיא קינדר ישראל, אונ נאך מיינט זיין גוף זאל ליגן צווישן דיא אבות דען זיין גוף איז גיצוגן געווען פון דיא שונהייט פון אדם הראשון, אונ זיין געשטאלט איז געווען ווי דש געשטאלט פון דעם [כסא הכבוד] דר היילגר אובן, דא קער ער ניט צו ליגן גילייגט צו זיין מיט דיא רשעים אין מצרים נייארט צווישן דיא אבות, דען יעקב איז דר כלל פון דיא ביידי אברהם וואר ליגן צד ימין יצחק וואר ליגן צד שמאל כלל איז ער דער כלל פון ביידי, דרום שטייט [ושכבתי עם אבותי] דען עס דארף צווישן זיי קיין אב שייד ניט זיין ח"ו דרום מוז ער גלייך אהין גיטראגן ווערן צו זיי: [ויקרא לבנו ליוסף] וואס בדארף צו שטיין לבנו, אלא אלי זיין וויל אונ מחשבה איז געווען צו רחל, האט ער בייא יוסף מער גיהאט וויל אונ רוח פון זיין הארץ צו יוסף מער אז בייא אלי, דרום זאגט לאה צו רחל [המעט קחתך את אישי] דען אלי דער רצון פון יעקב איז געווען ברחל, דרום זאגט ער ויקרא לבנו ליוסף:

רבי שמעון הוב אן הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ. קום אונ זעה וויא גאר ווייער זאלן די לייט זיין גיהיט פון עבירות וויא זאל דר מענש זיך היטן ניט עובר צו זיין דעם וויל פון זיין הערן, דען איר האבן געלערנט אלס וואס דער מענש טוט אויף דעם עולם ווערט אלס אן געשריבן בספר זייני מעשים אונ גייען איין [בחשבון לפני המלך הקדוש], אונ אלס איז אנטפלעקט פר אים ווי דר פסוק זאגט [אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה'] ווען עס אזו איז ווי זאל זיך דר מענש ניט פארכטן צו זינדיגן פר זיין הערן, איר האבן אויך געלערנט אפילו וואס איין מענש האט במחשבה אונ איז עולה אויף זיין וויל איז אלס גיפונדן אונ ניט פאר לארן פון הקב"ה: קום אונ זעה אין דער נאכט דאס לאה איז איין גיגאנגן צו יעקב אונ רחל וואר איר איבר ענטפערן די סימנים האט יעקב אלס גמיינט ער ליגט ביי רחל, אונ אויך דר [טיפה ראשונה] זאגט ער צו ראובן [כחי וראשית אוני]: אבר הקב"ה דש ער איז ענטדעקט אלי טיפענעס אונ פר בארגנס אונ ווייסט וואס בחשך גשיכט, דער האט אויף געבראכט דען וויל פון יעקב אויף זיין ארט אונ דיא בכורה פון ראובן גאב ער צו יוסף [אחד שכם] דרום וויל די

טיפה

[טיפה ראשונה] פון יעקב איז געוועזן צו רחל אונ ווייל זי איז צו איהר געוועזן הט זי דס אירי ווידר גירעכנט, אונ דאס איז דר טעם דס ראובן הייסט אזו סתם כלומר ראו"בן אונ ניט ראובני זאלט מיין זון, אלא ראובן זאלט מיין זון דרום ווייל זיא האט דאס אלס געוויסט, אונ מיר האבן געלערנט עס איז [גלוי וידוע געוועזן פאר הקב"ה] דאס יעקב זיין רצון איז ניט געוועזן חוטא צו זיין דער מיט דאס ער האט זיין מחשבה געהאט צו דער אנדרי, אז אנדרי רשעים פון עולם דס האבן דעסט מאל זייער מחשבה צו איין אנדרי מטה, דען יעקב האט גימיינט עס איז רחל: דרום שטייט [ויהיו בני יעקב שנים עשר] אבר דיא רשעים דיא אזו טואן אונ האבן זייער מחשבה צו איין אנדער מטה, דא ווערן זיי גירופן [בשם אחר] דאס ידוע איז צו דיא חכמים דרום שטייט [ויקרא לבנו ליוסף בנו ממש] ער איז [מתחלה ועד סוף] זיין זון געוועזן:

בפרשת תרומה ע' רמ"ט] איז ער מאריך אין סוד דאס קיין קליפה קאן ניט אין א"י אריין, אונ דרום אלי נשמות פון אנדרי אומות עכו"ם די דא וואונן דרינן ווען אירי נשמות גייען ארויס איז זיא ניט מקבל אונ שטויסט זי ארויס אונ זיי גייען ארום אונ שוועבן אונ זוכן זיך מתגלגל נאה - גלגולים ביז זיי ארויס קומן גאר אויס א"י. אונ די [נשמות ישראל] די דארטן אויס גייען זיי גייען אריין לקדושה, דען איטליכעס מין גייט צו זיין מין אונ די נשמות ישראל די ארויס גייען אין דעם רשות הקליפות זענן חוזר ומתגלגל ביז זיא קומן אריין וואו זיי קערן צו קומן, וואלן זיין חלק דס זיין נשמה גייט ארויס [ברשות הקדושה] [בפתח ארץ הקדושה] ווען די נשמה גייט ארויס אין א"י ווען ער ווערט בגראבן דען זעלביגן טאג געוועלטיגט אן איהם ניט קיין רוח הטומאה צו: דרום שטייט ווען מן הט איינם אויף געהאנגן [כי קבר תקברנו ביום ההוא ולא תטמא את אדמתך] דען ביי נאכט איז רשות צו די קליפות צו שוועבן בעולם. אבר אין א"י האבן זיא קיין רשות ניט אויס גינומן ווען זיא קריגן איין כלי אריין צו גיין, דרום שטייט [כי קבר תקברנו ביום ההוא], ווען מען האט מקריב געוועזן דאס קרבן תמיד דיא [אברים ופדרים] דיא דא זיינן פר לעכט געווארן ביי נאכט פון דעם האבן זיא איר הנאה געהאט, ניט אז זיא זיינן אריין געגאנגן נייארט דס אן האט זיא מיט דעם דוחה געוועזן דאס זיא ניט זאלן אריין קומן: אונ דר רויך פון דיא אברים איז אריין גיגאנגן אין דער קרים צו צפון [כוכבא דתהום רבה]. דס פון דעם זיינן זיא דארטן געשפייזט געווארן האט איז געוועזן דער עסן פון דיא [אברים של קרבן של בין הערבים] אונ דער רויך פון [קרבן של שחרית] איז עולה געלייך געוועזן אין זיין אורט אריין וואו ער קעגט אהין. אונ דיא גופות פון די צדיקים דיא זיך ניט האבן גלאזן בעולם הזה נאך די הנאות פון דיא קליפות. אויף אירי גופות איז דיא [קליפה לגמרי] ניט שולט. דרום ווייל זיא זענן ניט נאך גיגאנגן נאך אירי [הנאת הגוף בעו"הז] אזו ווי דיא יוא גייען נאך [תענוגי עולם הזה] נאך אירי תענוגים נאך דר גוף ווערט יוא טמא, ווען דיא נשמה גייט ארויס האבן דיא קליפות קשות אין אחיזה אן אירן גוף מטמא צו זיין. אבר דיא צדיקים דיא זיך ניט אנדרשט מתענג זיינן אז פון [תענוג מצוה סעודות שבת וימים טובים וזמנים] דא קאן דר רוח הטומאה ניט דראן שולט זיין: וואס איז דעם מענטש דאס פון איהם קיין הנאה האט: ווער עס שטארבט [בחוצה לארץ] אונ זיין גוף ווערט טמא פון רוח הטומאה דער ווערט אין דעם גוף בהעפטעט אונ ווערט ניט בטל ביז ער ווערט פאר פוילט אונ ווען מען מוז איין גוף טמא ברענגט אריין אין א"י צו בגראבן, זאגט אויף איהם דער פסוק אין מיין לאנד איז קיין [רוח הטומאה שולט] אונ איהר ברענגט אריין דעם גוף וואס איז אן געשעפט פון דעם רוח הטומאה זייט איהר מטמא מיין לאנד, אונ הקב"ה טוט דאך איין רפואה צו זעלכי גופות ווען זיא נאך זיינען פאר פולט דען מאכט הקב"ה בלאזן איין רוח דאס דא איז דוחה דען רוח הטומאה ארויס, דען ער איז אם אויף דער ערד דאס זיא זאל ניט טמא בלייבן. יוסף ווען גלייך ער איז דרויסן גשטארבן האט דאך דער רוח הטומאה קיין שליטה געהאט אויף זיין גוף, דרום ווייל ער האט זיך ניט ביי זיין לעבן געלוגן נאך דר רוח הטומאה האט ער פארט ניט וועלן מען זאל זיין גוף ארויף טראגן נאר זיינע ביינר: דרום זאגט ער [והעליתם את עצמותי מזה] אונ ניט דער גוף, יעקב האט יוא גלאזן זיין גוף ארויף טראגן דען ער איז ניט גשטארבן אונ זיין גוף איז געבליבן אין זיין שטאנד, דען זיין מטה איז גאנץ געוועזן צוועלף [שבטים צדיקים] אונ זיבציג נפשות, דרום האט ער זיך ניטשט גיפארכטן פאר דער צד הטומאה דאס זיא ווערט אן איהם שולט זיין. אונ נאך מיינט זיין גוף איז געוועזן אין געשטאלט פון אובן דאס זיין שיינהייט האט בגריפן אויף אלע זייטן אונ אלי אברים פון אדם הראשון האבן בגריפן אן איהם דרום שטייט [ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים] דען גאנצן גוף, דרום שטייט מען האט איהם גבאלזאמט דס ער זאל גאנץ בלייבן אין זיין קיום אונ אזו האט עס קערן זיין. אונ אנדרי לייט דס אירי נשמות גייט ארויס אין א"י ווערט איר [נפש וגוף ניצול] פון אלים: דרייא חלקי שמות הייסט דיא נשמה פון מענטשן [נפש רוח ונשמה] אונ אלי זיינן כולל אן אנדר. אונ אין דרייא ערטער איז איר כח, דער נפש איז גפונן אין קבר ביז דער גוף איז פאר פוילט אונ מיט דעם איז זיא זיך [מתגלגל בזה העולם] צו ווערן גפונדן [בין החיים] צו וויסן פון אירן צער, [ובשעת] אז זיא עס בדארף איז זיא [מבקש רחמים] אויף זיא. דער רוח גייט אריין [בגן] דאס דא איז בארץ אונ ווערט דארט מלובש אין דמות פון זיין [גוף בזה העולם] אין איין קלייד דאס זיא זיך דארטן אן גקלייד אונ זי האט דארטן איין הנאה פון דיא [הנאה וחדוה] פון דעם [זיו הגן] אונ אן [שבת וזמנים וראשי חדשים] איז זיא עולה למעלה אונ איז דארטן נהנה אונ איז ווידר [חוזר למקומה] אונ אויף דעם שטייט [והרוח תשוב אל האלהים] אונ דיא נשמה איז גלייך עולה אויף איר ארט וואו זיא איז ארויס גקומן אונ ווייל דיא נשמה גייט ניט ארויף אויף איר ארט דען ווערט דער רוח אין [גן התחתון] ניט גקרייכט, אונ דער נפש ווערט ניט [מיושב] אונטן אויף זיין מקום. אונ אז דיא נשמה קומט יוא ארויף אויף איר ארט דען האבן אלי מנוחה, אונ אז דער עולם איז בצער אונ גייען אויף דעם קברות, דען דר וועקט זיך דער נפש וואס איז [על הגוף בקבר], אונ דער נפש דער וועקט דעם רוח אונ דער רוח דער וועקט דיא

אבות

אבות און גייט ארויף און דער וועקט די נשמה און די נשמה צו הקב"ה דען איז הקב"ה [חס על העולם] ווי אן האט אנדרשט וואו גזאגט פֿון דעם. און ווען די נשמה ווערט אויף געהאלטן דאס זי ניט קאן ארויף קומען אויף מיר אורט. דא גייט דר רוח און שטייט ביי דר טיר פֿון גן עדן און עפֿינט מיר ניט די טיר דא שוועבט זיא און גייט און קיינר איז זיך ניט משגיח אן מיר און זעהט דעם גוף ווי די ווערים זיינן דרינן פֿיל אויף. און אין דעם דין טוט זי קלאגן אויף דעם גוף און אלס איז בעוגט, ביז די נשמה איז אן גבונדן אויף איין אורט אובן, דען זיינן אלי אן גבונדן אין אייער אורט [נפש רוח ונשמה] דען די דרייא זיינן אלי איין קשר. דער נפש שפייזט דעם גוף און איז איין שטול צו דעם רוח דאס זיא ווערט דער לייכט און געשפייזט פֿון אים, דר רוח איז איין שטול צו דער נשמה דאס זיא ווערט דער לייכט פֿון איר לייכט וואס צו איר לייכט ווי וואול דאך זיא זייגען גישיידן זייגען זיא פֿארט קשר אחד, דר נפש ביי דעם גוף בקבר, דער רוח אין [גן התחתון, די נשמה למעלה אין ג"ע עליון], און כל זמן אז די ביינר זייגען נאך אין קבר בלייבט אלס דער נפש דארטן, ובשעה דאס די נשמה ווערט גקריינט למעלה אין דער [עטרת הקוד'], און דער רוח שטייט [באור העליון בשבת ור"ח ומנים] דען דער [נפש בשעה] דאס ער נידערט פֿון דעם [אור העליון] צו וואונן [בגן התחתון], דא לייכט זיא און פֿינקלט ווען זי שטייט פֿאר הקב"ה און ווערט [מוגלם] אז איין גוף מיט אלי ביינר אין גישטאלט ווי זיא איז גוועזין צום ערשטן, די זייגען עולה און לובן און דאנקען צו הקב"ה, ווי דער פסוק זאגט [כל עצמותי תאמרנה יי מי כמוך] דרום שטייט ניט [תאמרת] נייערט [תאמרנה], דר נאך ווערן זיי זאגן [יי מי כמוך], ואלמלא וועלטן רשות זיין צו דען אויג צו זעהן וועלט ער זעהן בשעה דאס [שבת ור"ח יום טוב] אויס גייט אז ווי צורות אויף די קברים דאס זיא לובן און דאנקען צו הקב"ה, קבר דאס שפתות און שמות פֿון די זייט דש אלס אויף דאס זיא ניט ווייסן און זייגען ניט משגיח אויף וואס זיא שטייאן אויף דען עולם, און בגערן ניט משגיח צו זיין [בכבוד מלך עליון בזה העולם] אכ"ש צו ווייסן דען [כבוד בעוה"ב] און אויף וואס זיא שטייאן און ווי זיך די זאכן זייגען [ואתפרש בזמן ר"ה] דאס דער עולם ווערט גידון, און די [כסא הדינים] שטייאן ביי דען [מלך עליון] און צו זיין דעם עולם, דען שוועבין אלי נפשות און זייגן מתפלל על החיים, און [בזמן הושענא רבה] אז דער דין איז שוין אויס גימאכט גייאן זיא און שוועבין צו הערן און צו ווייסן וואס פֿאר איין דין עס איז נגזר גיווארן אויף דער וועלט: און צו ליידן זייגען זיא עס מודיע אין חלום צו די לעבדיגע, אז דער פסוק זאגט [בחלום בחזיון לילה בנפול תרדמה על אנשים] איז דער נפש מודיע דא צייט דאס זיא זאלין [מקבל מוסר זיין], און ביי נאכט ...זט דיזע בריבליך פֿון פסק די זייגען ארויס גיגאנגן און דער שטן ווערט אב גישאן פֿון די זייט, די ווערן גינערט [בזה העולם] דער נפש וואס איר דא זאגין שוועבט: איין משנה דער איז [חותם בכתב מפורש] דער הייסט [ואמ"ן] ער נידערט ארמפן אין דער נאכט: און [כמה

אלפים רבוא רבבות] די נעמען דעם שטן פֿון מיטליכם בזונדער און ברייגגען אים ארויף אובן, און דער נפש גייט און שוועבט און זוכט דען שטן און איז ווידער [חוזר למקומו] אין קבר און רופֿט אויס צו אנדרי מתים דער פלוני ווערט צו מוכט קומען: איז ער איין צדיק פֿרייאן זיך אלי, [ואם לאו] שרייאן אלי ווייא, און אז מען ברענגט ארויף דען שטן ברענגט מען אים צו דען [עבד נאמן מט"טרן], דא נעמט ער דען שטן צו זיך און איז אים מעלה למקומו [ואחותו שעה] גרייט מען אים אן זיין ארט צו דער נשמה פֿון דעם מענטשן און איין ארט צו דעם רוח אין [גן עדן התחתון] און איין ארט צו דעם נפש צו זיין איין מנוחה, און נהנה זיין בשעה דאס זיא שוועבט און גייט. דען עס איז איין נפש דאס דא האט קיין מנוחה ניט. און איז איין נפש דאס אב גישניטן ווערט פֿון דעם גוף די האבן קיין מנוחה ניט: אזוא איין נפש גייט ארום און שוועבט און איז זיך [מתגלגל בכל עולם] און האט גאר קיין מנוחה ניט [יומם ולילה] און דאס איז דער גרעסטער שטראף דאס דער נפש ער ווערט פֿאר שניטן מיט דעם גוף, אז דא שטייט [והכרתי אותה מקרב עמה] אזוא איין נפש האט קיין זכרון גאר ניט אובן: און איז ווידער איין נפש דאס ניט ווערט פֿאר שניטן מיט דעם גוף נייערט [ממקום אחר]: אויף אים שטייט [ונכרתה הנפש ההיא מלפני אני יי] וואס טייטש [מלפני] דאס דער רוח ניט רואט אויף איהם: דען האט ער קיין שותפות ניט צו ווייסן וואס אובן איז און ווייס גאר ניט פֿון וועלטליכע זאכן ווייל דער רוח ניט רואט אויף איהם, און איז אים ניט מודיע דאס הייסט [כנפש הבהמה]: אזוא איין נפש דאס יוא מנוחה האט זעלבר נפש ווען ער גייט און שוועבט בעולם בגעגנט ער אן דען מלאכה ידו"מ מיט זייגע [חיילות ושרים], נעמען זיא דען נפש און ברייגגן אים אין אלע טירן פֿון [גן עדן] און ווייזן אים דעם כבוד פֿון די צדיקים און דען כבוד פֿון זיין רוח און זיא בהעפֿט אן אים [בנחת רוח] אין זיין צבוט, דען רידט זיא [במילין דעלמא] [וזכאין] זייגען די צדיקים די דא זייגען [יראי רבונם בעולם הזה] צו גיין [בשלמה מנוחת לעולם הבא]: קאם רבי שמעון און בעגעגט צרבי אבא און זאגט זכאה זייט איר אייגע קינדער און זכאה בין איך דאס אייגע אויגן האבן דאס גיזעהן, כמה מקומות עליונים] די זייגען צו מוכט אן גיברייט און דער לייכטן אויז לעולם הבא: רבי שמעון זאגט ווי וואול די נשמה פֿון יעקב איז אויס גיגאנגן אין מצרים, דש איז זיא דאך ניט אויס גיגאנגן [ברשות אחר], ווי מיר האבן גילערנט דאס [מיום שנברא עולם] איז ניט גיוועזן אזוא איין גאנצע בעט אז ווי די בעט פֿון יעקב איז גיוועזן, אז ער נאר אוועק פֿון דען עולם גיגאנגן איז תכף זיין נשמה נתקשר גיווארן אויף איר ארט ווי אויבן איז גישטאנן, און אז יעקב איז איין גיגאנגן אין דער מערה דא זייגען גיפֿונן גיווארן אלע ריחות פֿון [גן עדן], און די מערה האט גילויכטן מיט אייטל ליכט און איין ליכט האט גיברענט: און אז די אבות זיינן גיקומען צו יעקב און האבן גיזעהן אלע מצרים די מיט אים זיינן גיקומען, דא איז אפ גיטאן גיווארן

דחט ןייכטונג פון דען ןיכט· חז יעקב חיז חריין גיקוואן
חין דער אערה חיז דחט ןיכט ווידער נו ריק גיקואען,
דחן ווחר דיח אערה גחכן איט חןרןייח ווחט אען בדחרף
זיכר וועןט חיז הןט דיח אערה כיט אקבן גוועזן חיין
חנדרן אענטטן חוכ ווערט כיט אקבן זיין, כייחרט דיח
דיח קערן נו ןיגן דריכן· חוכ חןי [כטאות הןדיקים] אוזן
דורך דער אערה חיבר פחרן פחר דיח חבות דחט זייח
זחןן זיך דער וועקן חוכ זחןן זיהן חיהרי קינדר ווחט זייח
החבן גןחזן בעוןם חוכ זחןן זיך אטאח זיין פחר הקב"ה,
טפרחך רבי חבח ווחט חיז דחט פחןאטין פון יעקב
גיוועזן· חוב דוח ווין̇טט זחגן אען החט עט גיטחן וועגין
דחט זייח אוזין נוים פירן חיבר דען וועג, חיז דחך יוסף
גבןיבין חין אןרים חוכ טטייט דחך [ויאת יוסף ויחכטו
חותו], זחןח אען החט חים גיטחן וויח דער סדר חיז
פון אןכים דחט דער גוף זחן חיין קיום החבן, החט
אען חים גיפחןאסט איט דיח בעטטי חיןן דיח אוכחר
פון חןי חיןן איט בטאים גאיטט, דען החט דער גוף חיין
קיום גיהחט פין ןייט, דען דיח ערד פון חרן ישרחן
חוכ אןרים זייכען בחןד אןנה דען גוף אער חז חןי ןענדער
חזוח החט דחט גיאחכט דעם גוף חיין קיום חוכ יעקב
חיז גוועזן בקיום חיין טטחכד פון [גוף וכפט]. עט החט
אוזן חזו זייכען דחט ער חיז גוועזן דער גוף פון דיח חבות
דרום אוז ער זיין [קיום בגוף וכפט], דעסט גןייכן יוסף
דער חיז גוועזן דער גיטטחןט פון יעקב חין חןים, דרום
חיז ער חויך גיבןיבן [בקיום גוף וכפט], חין קיום הגוף עט
טטייט [ויחכטו חותו], חין [קיום הכפט] עט טטייט [וייטם
בחרן באןרים] ווייל ער חיז גוועזן חיין ןדיק חיז תיכף חויך
זיין כטאה אקוטר גווחרן חן דער טביכה, וויח דער פסוק
זחגט חין [יהוטע י"ח] [הכה חרון הברית חדון כן החרן]
דרום ווייל ער החט גהיט דעם ברית. דרום טטייט
[וייטם] איט ןווייח יודין וויח חיין ןדיק דער ירטכת
דיח [חרן החיים ןאעןה], וויח דער פסוק זחגט [ועאך
כןם ןדיקים ןעוןם ירטו חרן כןר אטעי אעטי ידי
ןהתפחר] :

סליק ספר בראשית.

ספר שמות

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיְמָה אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ: וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וגו׳.

והמשכילים דיא זיין דיזו דא קלוגן אונ זיין [עוסק בתורה] צו לערנן דיזו [סודות הקבלה] דיא זעלבי [יזהירו כזוהר הרקיע] דיא ווערן לייכטן אונ פינקלן אז דאש אויבערשטי ליכט דש דא לייכט אויז דעם [נהר היוצא מעדן]: דאש פון דעם ליכט ווערן אלי וועלטן געשפייזט אונ נהנה דר פון, דש דארטן איז פאר האלטן אלע סודות התורה דאש דארטן לייכטין [שמש וירח כוכבים ומזלות עליונים], אזו ווערן לייכטן די [בעלי קבלה] (ווייטר זיינן סודות ביז ואלה שמות בני ישראל) איך האב דש דרך קצרה געשריבן [להודיע שבחה של תורה ועוסקיה]: [רבי שמעון] הוב אן נוין [יחזקאל א] הָיֹה הָיָה דְבַר ה׳ אֶל יְחֶזְקֵאל ווארום שטייט צווייא מאל [היה]. אונ נאך מייכט איז צו פרעגן [יחזקאל] איז געווען אזו איין [נביא נאמן] ווארום האט ער מגלה געוועזן אלש וואש ער האט געזעהן. ווען מייכט דר מלך פירט אין זיינע חדרים אונ פאלאצין אונ ווייזט איהם זיינע פר בארגני זאכן זאל ער מגלה זיין וואש ער געזעהן האט, אונ נאך מייכט איר זעהן דאך דש משה דר [נביא הנאמן] האט פיל מער געזעהן אונ האט גאר ניקש מגלה געוועזן. אונ נאך מייכט איר האלטן דאך דש דיא שכינה רואט ניט אין [חוץ לארץ] וויא האט ער געזעהן דאש אלש אין [חוץ לארץ] אונ נאך מייכט דאש רייד זיינן אז ווען איינר ניט רעכט זיניג איז. אלא וודאי יחזקאל איז געווען איין [נביא נאמן] אונ אלש וואש ער האט געזעהן איז געווען במאונה, אונ וואש ער הט [מגלה] געוועזן איז געוועזן ברשות הקב״ה אונ אלש האט מוזן זיין: זאגט [רבי שמעון] ווער דא איז געוואוקסט צו זיין אין לער וויא וואול עש קומט אים צו איין לער דא קאן ער עש דר ליידן עש זאגט אים ווייניג דר אן, אבר ווער דא ניט געוואוקסט איז אין לער, אונ כל ימיו איז ער געוועזן אין תענוגים, אונ קומט אים צו איין לער דא איז איין גאנצר לער דרוף אזו אוך ווייזן: ישראל דיא דא זיינן גינידרט אין מצרים דא זיינן זייא געוואוקסט געוועזן (בצער כל ימיו) פון דעם צדיק דר פאטר איז אייטל צער געוועזן, דרום האבן זייא קענן דר ליידן דעם צער גלות. אבר דר צער פון גלות בבל דר זעלביגר צער איז געוועזן גלך, אויף דען צער האבן געוויינט דיא (עליונים) וויא דר פסוק זאגט (הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון), אונ דיא תחתונים וויא דר פסוק זאגט (על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון): וואש איז דער טעם דרום ווייל זיי זיינן געוועזן אין תענוגי מלכים. אז דער פסוק זאגט (בני ציון היקרים המסולאים בפז), אונ איינאנדר זיינן זיי גינידרט אין גלות אונ טראגן איין שטיין אויף איהרי נקסן אונ דיא הענד זיינן גבונדן געוועזן הינטר זיך, נוא וויא זייא זיינן געקומן אין (גלות בבל) אזו נאריין, געדענקן זייא זיך הקב״ה ווערט זיי שוין פר לאזן לעולם: איר האבן געלערנט (במאתו שעה) האט הקב״ה גרופן זייני גאנצי פמליא אלי זיין חיל אונ (שרים של מעלה) אונ האט צו זיי געזאגט וואש טוט איר היא אונ מיינה קינדר זיינן אין גלות, שטייט אויף אונ נידרט אלי אונ איך מיט אייך אז דר פסוק זאגט (כה אמר ה׳ למענכם שלחתי בבלה) פון אייערט וועגן בין איך גינידרט געווארן אין בבל דאט איז הקב״ה (והורדתי בריחים כלם) דש זיינן דיא (מרכבות וחיילות עליונים] האבן אויך אלי גינידרט: (במאתו שעה) האבן זיך געעפנט די הימלן אונ דיא נבואה רואט אויף יחזקאל אונ זעט וואש ער געזעהן האט, שפראך ער צו ישראל אייער הער איז היא מיט אלי זייני (חיילות מרכבות אי געקומן צו וויסן אייך צו וואונן אין גלות, זיי וואלטן עש ניט גלייבן ביז ער האט אויז אלן מגלה זיין אונ האט געזאגט (וארא ואראה), אונ ווען ער האט נאך מער מגלה געוועזן, דא האט עש אלש אויז זיין אז ישראל זעהן דאט. דא ווארן זייא זיך משמח אונ אז זייא האבן געהערט דיא [דברים ומפיו של יחזקאל] האבן זייא שוין גאר ניט געזארגט אויף דעם גלות. דען זיי האבן געוואוסט דש הקב״ה ווערט זיא ניט לאזן: אונ איר האבן געלערנט אין אלע ערטער וואו זייא זיינן פר טריבן געווארן דא איז דיא שכינה מיט זייא פר טריבן געווארן, וואש שטייט בייא גלות מצרים (ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב) ווען עש שטייט בני ישראל וואש זאגט ער את יעקב עש קער צו שטיין (אתו) מאן (אלה שמות בני ישראל) דאש זיינן דיא (מרכבות וחיילות עליונים) דיא זיינן גינידרט מיט יעקב מיט דער שכינה אין (גלות מצרים). ר׳ חייא הוב אן אין (משלי כ״ג) אַל תִּלְחַם לֶחֶם רַע עָיִן דען דיא הנאה אונ דאש זעלביגי ברוט פון זעלביגן מענטשן איז ניט גוט צו עסין אדר הנאה צו האבן, דען ווען ישראל ווערן גינידרט אין מצרים אונ העטין ניט געגעסין לחם מצרים ווערן זייא ניט געבליבן אין (גלות מצרים) אונ ווערן ניט געווען בצרה: זאגט ר׳ יצחק עש איז דאך איין גזירה געווען (נגזר בברית בין הבתרים): שפראך ר׳ חייא עש איז אלש רעכט שטייט ניט (כי גר יהיה זרעך בארץ מצרים) עש שטייט יוא סתם (בארץ לא להם) זייא ווערן געוועזן אין איין אנדר לאנד אונ ניט אזו בצרה: (ר׳ יצחק) זאגט ווער דא איז איין (בעל נפש) דר פין אונ אער עסט אז איין אנדרר אדר ער גייט נאך זיין (תאות לבו), אונ ער בגעגינט איין (רע עין) דא זאל ער זיך זעלברט שעלטן אונ זאל ניט עסן פון זיינם ברויט: דען עש איז קיין (לחם רע) אין עולם אז פון דעם זעלביגן (רע עין) וואש עש שטיט געשריבן (כי לא יוכלון המצרים לאכול את העברים לחם כי תועבה היא למצרים):

תלתא עש זיינן דרייא די דא אוועק שטויסן די שכינה פון עולם, אונ די מענטשן שרייאן אונ איר קול ווערט ניט גיהערט. צום ערשטן דר דא ליגט (בנידה) דען דוא האט קיין שטארקי שוואכה ניט בעולם אז די שוואכה פון איין נידה, ער איז שוואך אונ אלי דיא גנעהנן צו אים זיינן שוואך, אונ אלי ערטער וואו זיי גייאן ווערט די שכינה אוועק גידרונגן פר זייא, אונ ניט דאש אליין ער איז גורם ביזי קרענק אויף אים אונ זייני קינדר דאש ער אליין איז ווען דר מענש גינעהנט צו דער נידה דיא זעלביגי שוואכה שפרינגט אויף אים אונ ווערט שוואך אין אלע זיינע גלידער, דען דיא קינדר דש ער גווינט אין דר צייט דא ליהט זיך אויף אים דר (רוח הטומאה) אונ אלי זייני טעג איז ער בטומאה דען דר בנין ויסוד פון אים איז (בטומאה), אז דר פסוק זאגט (ותהי נדתה עליו): אונ דאש אנדרי איז ווער דא ליגט ביי איין (בת אל נכר), אונ איר האבן גילערנט עש איז ניט קיין קנאה בייא הקב"ה אז דיא קנאה ווער פוגם איז (בברית קודש). דען דאש איז דר קיום פון (שם הקודש) אונ סוד אמונת היחוד) עש שטייט גשריבן (ויחל העם לזנות אל בנות מואב) בשטאט שטייט (ויחר אף יי בישראל) דיא (ראשי עם) דיא האבן גוויסט אונ האבן ניט גוועהרט דיא זיינן גשטראפֿט גווארן צום ערשטן, אז דער פסוק זאגט (קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש). זאגט (ר' אבא) דר ברית הייסט שמש, אויף אים שטייט (כי שמש ומגן ה' אלהים) וויא דיא זון דער לייכט דעם עולם, אזו לייכט דער ברית דעם גוף [ומגן] וויא איין שילט איז מגין אויף דעם מענטשן אונ בשיצט אים, אזו אויך דער (ברית קודש) איז איין מגן אויף דעם מענטשן: דען ווער אים היט קאן קיין שאדין אויף דר וועלט צו אים גינעהנן, אונ דש איז (נגד השמש) אין מיטליכן דור דיא (ראשים ומנהיגים) דיא זערן דרויף (גשטראפֿט ווען זיי ווייסן), דען דר חטא איז גיווארפֿן אויף זיי אקנא צו זיין צו הקב"ה אויף דעם פגם פון ברית: אונ ווער דא ברינגט אריין דעם (ברית ברשות אחר) אויף אים שטייט גשריבן (לא יהיה לך אלהים אחרים על פני לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יי אלהיך אל קנא) עש איז אלץ איין קנאה, אונ פון דעסט וועגן ווערט די שכינה פר שטויסן ווער דא איז פוגם אונ פעלשט (בברית קודש) דש דא איז גיחתמנת אן זיין פלייש פון מענטשן, איז גלייך ער מאכט פעלשן (בשם הקודש) ווער דא פעלשט אן (חותם המלך) דר פעלשט אן אלך זעלברט, ער האט קיין חלק אן (אלהי ישראל), נאר דורך גרושע תשובה קאן ער זיך ווידר אתקן זיין: דש דריטי איז ווער דא איז [מאית] דיא קינדר דיא זעלביגי דש זיין ווייב ווערט טראגדיג אונ ער איז גורם מאית צו זיין אין איר גידערם, ער צו פירט דאש בנין פון הקב"ה אונ זיין אומנות, איין אנדרר איז מאית זייט אונ ער איז מאית זיין קינד: הרייא רעות טוט ער דש דר גאנצר עולם קאן ניט סובל זיין, אונ דריבר ווערט דר [עולם מתמוגג] צו גאנגין איינליג וייז, אונ מן ווייסט ניקט, אונ הקב"ה טוט זיך אפ פון עולם, אונ קומט אויף דעם עולם [חרב רעב מות], די דא זיינן מאית אירי קינדר דיא צו פירן דש בנין פון עולם, זיי פר שטויסן די שכינה דש זיא גייט אונ שוועבט אין עולם אונ גפינט קיין מנוחה ניט, אין דרויף וויינט דר [רוח הקודש] אונ דר עולם ווערט גירעכנט מיט אלי דיניס, ווייא צו דעם מענטשן ווי אים עש איז בעסר ער ווערט ניט בשאפן גווארן אויף דען עולם. וואל צו דיא ישראל ווען גלייך דיזו זיינן גוועזן אין [גלות מצרים] זיינן זיי גוועזן פרייא פון אלי דיא דרייא פון [נידה פון בת אל נכר] אונ פון מאית זיין דיא קינדר אונ האבן עוסק גיוועזן [בפריה ורביה] וויא וואל דיא גזירה איז נגזר גוועזן [כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו] איז ניט גפונדן גיוועזן צווישן זיי ווער דא האט מאית גיוועזן איין קינד אין מוטר לייב [אכן שכן] דר נאך: [ובזכות זה] זיינן זייא אויז גיגאנגן אויז דען גלות: פון נדה האבן זיי זיך גהיט ר' חייא האט גילערנט וואש מיינט דר פסוק [ויעש את הכיור נחושת ואת כנו נחשת במראות הצובאות] ווארום האבן דאש דיא נשים זוכה גיוועזן, דרום ווייל זיי האבן נידה גהיט אין [גלות מצרים] דש ווען זיי זיך האבן גירייניגט אונ טובל גיוועזן זיינן זיי גיקומן גלירט אונ האבן גיזעהן אין שפיגל מיט איהרן מאן אונ האבן זייא דר וועקט [בפריה ורביה], אונ פון [בת אל נכר] זיינן זיי גהיט גיוועזן עש שטייט [יצאו כל צבאות יי] אונ שטייט [שבטי יה עדות לישראל] וודאי דר [י"ה] איז עדות צו ישראל: [ואלה שמות בני ישראל, שבטי בני ישראל, דבר אל בני ישראל] אויב דוא ווילסט פרעגן עש שטייט דאך [והוא בן איש מצרי], דאש איז וואר איינר איז גיוועזן האט אים דיא תורה מפרסם גוועזן, דרום שטייט [והוא בן איש מצרי ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן], אונ [בפריה ורביה] עש שטייט [ובני ישראל פרו וישרצו וירבו] פון דען אלים זיינן די בני ישראל גהיט גוועזן, [בני ישראל] זיינן אריין גיגאנגן, [בני ישראל] זיינן ווידר ארויס גיגאנגן וויא דר פסוק זאגט [ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה]: ר"ש זאגט אז דיא שכינה איז גנידרט אין מצרים דא איז גנידרט איין [חיה] דאש דא הייסט [ישראל] אין גשטאלט פון דעם [ישראל סבא] דאש איז יעקב, אונ צווייא אונ פירציג [מלאכים הקדושים] מיט אים, אונ איטליכר האט גיהאט איין אות פון דעם [שם הקודש] מיט זיך: אונ אלי זיינן גינידרט מיט יעקב אין מצרים, דרום שטייט [ואלה שמות בני ישראל] [אל"ה] האט אין דער צאל צווייא אונ פערציג קיגן די צוויי אונ פערציג [מלאכים] דיא זיינן איין גיקומן מיט ישראל:

רבי יהודא פרעגט [רבי אלעזר ברבי שמעון] וואש האט דיין פאטר גיזאגט אין דר פרשה [איש וביתו באו], שפראך ער אזו זאגט ער עש זיינן מלאכים איינר העליון אז דר אנדרר, דיא איבערשטן הייסן בשם זכרים אונ דיא וואס אונטר זיי זענן אקבל פון זיי ווערן גירופֿן בשם נקבה, אונ איין נקיבה הייסט בית צו איר מאן, אונ ווייל אלי זייכען גיקומן אין מצרים דרום שטייט [איש וביתו באו] איש דיא הייסן זכרים וביתו דיא הייסן נקבות זיינן אלי גיקומן אין מצרים. [ר' יצחק] איז גישטאנדן פר [ר' אלעזר בן ערך] ער זאגט דיא שכינה איז גנידרט אין מצרים עש שטייט גשריבן [אנכי ארד עמך מצרימה]: שפראך ר"א קום אונ זעה דיא שכינה איז גנידרט אין מצרים מיט יעקב אונ זעקס הונדרט טויזנט [מרכבות קדושים] דרום שטייט [בשש מאות אלף רגלי] דיא אלי זיינן ווידר ארויס גיגאנגן עש זאל שטיין [שש מאות] [אלף כשט] זעה וויא דיא ישראל זיינן אונטן ארויס גיגאנגן אזו זיינן אובן דיא [שש מאות אלף מרכבות עליונות] ארויס גיגאנגן, האבן ישראל גיזעהן אונ גוואוסט דש זיי אובן זאי פון מירכט ווען, דרום האבן ישראל גיאיילט פון מירכט וועגן

דרום שטייט [ולא יכלו להתאהאה] ווארום שטייט [ולא יכלו] זיי קענין ניט, עס זאל שטיין [ולא רצו] זיי האבן ניט געוואלט, אלא בכאת זיי האבן מוזטן ניט קענן וויאן ווען די מלאכים האבן גיוואוט פון אירנט ווינגן, דרום שטייט [את יעקב] אוג שטייט ניט אתו. עס גייט אויף די בני ישראל אובן די זייגן גיקומן מיט יעקב: זאגט ר' יהודה עס איז איין ק"ו, אז דאך יעקב איז ניצל גיווארן פון לבן שטיט [ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים], ווען ער איז גנידרט אין גלות אוג הקב"ה זאגט [אנכי ארד עמך מצרימה] איז בילך ווען דר הער איז מריין גנידרט או זייגה קנעכט זאלן מיט אים נידרן: [ר' חייא] איז גיגאנגן פון אושא כאך לוד אוג איז גריטן בחמור אוג ר' יוסי וואר מיט אים. נידרט רבי חייא מרמב אוג נעמט ר' יוסי ביי די האנד ער שפראך לו אים וועלטן דיא מענטן וויסן דען [כבוד גדול] פון יעקב בשעה דאס הקב"ה האט לו אים גזאגט [אנכי ארד עמך מצרימה] וויא משכטן קוטין אוג אב לעקן די ערד ביז דריי מייל לו זייגם קבר, דען די [אמרי אתניתין] האבן אפורט גיוועזן עס שטיט [ולא אשה לקראת אותנו] מהרן ועהט אוג גיגג אויך [מליצור והנטיאים והזקנים ושאר כל ישראל] זייגן אלי כאך גגאנגן, דען ווער עס זעהט משה גייט אוג זאל נים אויך מיט גיין, נאר ווען אזו איז גיוועזן פון וועגן משה, אכל שכן פון וועגן [כבוד הקב"ה] דס ער הט גזאגט [אנכי ארד עמך מצרימה על אחת כמה וכמה], דען מייביג האט הקב"ה ישראל ניט גילאזט אין גלות, אוג [הקב"ה ושכינתיה] אוג אלי היילגי [עליונים ותחתונים] אוג מרכבות זייגן אלי אין מצרים אריין גנידרט. דרום שטייט [הבאים מצרימה את יעקב]. רבי אבא הוב אן [אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי] איר האבן גילערנט רבי יצחק זאגט ווי לו דיא זייט דיא ניט וויטן אוג זייגן ניט משגיח אין דר עבודה פון אירן הערן, דען מלץ טאג גייט אויס איין [בת קול] פון [הר חורב] אוג זאגט ווי לו דיא זייט פון דיא עבודה אירן הערן ווי לו דיא זייט פון דען שאנד [מעלבון התורה], מיטלילר דער עוסק איז בתורה בעו"הז אוג טוט מעשים טובים דר ירשנט עו"הב, אבר ווער ניט איז [עוסק בתורה ומעשים טובים] דר ירשנט ניט עו"הז ניט עו"הב. פרעגט ר' יודא איר האבן דאך גילערנט דס מיטליכר ירשנט נאך זייני מעשים נאך ווי אים ראוי איז. זאגט ר' יצחק איר האבן אזו גילערנט דאס ווען ער גאר ניט האט מעשים טובים דען ירשנט ער גאר ניקט, זאגט [רבי יודא מלמא] זאלטן דיא זייט וויטן דיא ליבשאפט וואס הקב"ה האט לו די ישראל זאלטן זיי טרייען וויא דיא ליבן אוג נאכפערטן נאך לוא יאגן נאך הקב"ה זיין רצון לו טאן. [דתניא] איר האבן גלערנט בשעה דס הקב"ה איז גנידרט אין מצרים, האט ער גרופן זיין [פמליא דמלות טלאעלה] אוג זאגט נידרט אלי אין מצרים אוג איך מיט אייך [ווייטר זייגן קלת סורות]:

רבי חייא זאגט פר ר"ט. זאגט ער ווארום האט דיא תורה גלייגט לום ערשטן דיא (בני יעקב) לוועלף, אוג דער נאך זיבליג אוג ניט מער וויא עס שטייט (כל נפש הבאה מצרים שבעים נפש) ענטפרט ר"ט לו וויזן עס זייגן אין עולם זיבליג אומות אוג דיא [אומה ישראלית] זייגן זיבליג נפשות זייגן גיוואגין קעגן אלי, נאך מער האבן איר גלערנט דאס עס איז אוגטן גלייך וויא אובן וויא אין דער [מרכבה עליונה] זייגן לוועלף מזלות דיא קריגן מיהרן כח פון לוועלף [גבולין] פון שם הקודש, פון דיא לו שיילן זיך זיבליג [שרים] אוג דיא לוועלף [מלאכים] זייכטן לו דיא לוועלף [מזלות] לוזו אלי פיר זייטן דר וועלט, אזו זייגען [ישראל] מוגטן קעגן אלי, דרום זייגען וויא גלייגט גוואהרן לום ערשטן לוועלף דר נאך זיבליג, דרום שטייט [יצב גבולות עמים למספר בני ישראל] אוג שטייט אויך [כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם] עס קער לו שטין [בארבע] ניט [כארבע], אלא לו וויזן דאס וויא ניט מיגליך לו דעם עולם אן [ארבע רוחות] אזוא אויך איז ניט מיגליך לום עולם אן ישראל:

וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ. רבי אבא הוב אן אַשְׁרֵיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מָיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר. וואול לו די ישראל דס הקב"ה האט אן זייא בגערט מער אז אן אלי מגדרי אומות אוג האט זייא לו זיך מקרב גוועזן, וויא דר פסוק זאגט [בך בחר ה' להיות לו לעם סגולה] אוג שטייט [כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו], אוג די ישראל זייגן כהעפט לו הקב"ה ווי עס שטיט [ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום] אוג דרום זייגן זיי ובאין פר הקב"ה ווייל זייא זייגען [על כל מים] דאס איז לדקה דאס דיא משנה איז [על כל מים] דאס איז עולם הבא דס איז [על השמים עליונים]. [ויקם מלך חדש] אין ספר [רב המנונא סבא] האבן מיר אזו גלערנט דאס אלי מלכים פון אלי אומות ווערן ניט גשטארקט מיר מאטלה נייערט פון וועגן דיא ישראל. מצרים איז ניט מלך גוואהרן איבר דעם גאנלן עולם נאר פון וועגן ישראל דיא זייגן אהין גקומן אין גלות דען האבן זייא זיך גשטארקט מוין אלי אומות אין עולם. אויך בבל איז ניט וואהרן גשטארקט נייערט וועגן ישראל. אדום איז ניט וואהרן גשטארקט איבר אלי אומות נייערט וועגן ישראל די זאלן זיין ביי זיי אין גלות, דען די אומות זייגן שפל גוועזן ביי מגדרי אומות אוג פון ישראל וועגן זייגן זיי חשוב גוואהרן. די מצרים דרום שטייט [מבית עבדים] זיי הייטן [עבדים משט] לו אלי אומות, ביי בבל שטייט אויך [הן ארץ כשדים זה העם לא היה] בייא אדום שטייט [הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאוד] אוג ווייל ישראל זייגען בייא זייא אין גלות, באלד טוען זייא זיך שטארקן איבר אלי אומות: [אמר טעמא] דרום ווייל ישראל זייגן אליין קעגן מלע [אומות העולם] דרום שטייט [ויקם מלך חדש] אז ישראל זייגן אין מצרים גקומן וואר לום מלך מצרים איין קומה אוג [גדולה מוטלן] לו זיין איבר אלי אומות, ווען לום ערשטן גיבט מן אובן זיין שר איין כח וגדולה, דר נאך האט זיין אומה מוגטן דיא משלה, דרום שטייט [ויקם מלך חדש על מצרים] דער ממונה דער איז על מצרים איז מילוגד נייא גוועזן. דען ער האט דער פיר ניט גהאט דיא משלה איבר אלי אומות אוג הייגט איז ער גולגט גוואהרן לו גוועלטיגן אויף אלי אומות, אזו איז מקוים גוואהרן [תחת שלוש רגזה ארץ תחת עבד כי ימלוך]. רבי חייא זאגט דרייסיג טאג איי ער זאל קומען איין משלה לו איינם אויף דער ערד, אדר איי דער עס קומט איין מפלה אוג איין ברוך לו איין פאלק מוגטן, דא רופט מען אויס בעולם פאר אויבן דיא זעלביגי זאך. אוג אפט ווערט איבר געגטפערט די זעלביגי זאך לוין אויז פון דיא יונגי קינדר. אוג אפט ווערט איבר ענטפערט לו דיא מענטן דיא האבן קיין שכל ניט, אוג אפט

איבר

איבר געענטפֿערט צו דיא עופֿות אונ רופֿן אויס [בעולם] אונ איז קיינר דר זיך דרמן משגיח איז, ווען דיא לייט זוכה זיין אונ זיינן פֿרום דא ווערט עס איבר ענטפֿערט צו דיא [ראש הצדיקים] פֿון עולם האט זיי עס זאל מודיע זיין צו זיא כדי דאס זיא זאלן תשובה טאן צו זייער הערן, ווען אבר קיין צדיקים זיינען ווערט איבר ענטפֿערט ווי איר געזאגט האבן: ר' אליעזר ור' חייא ור' יצחק ור' יוסי זיינן געשטאנען איין מאל אויף דיא טיר פֿון [שער לוד], זאגט רבי יוסי איך וויל אייך זאגן וואס איך האב געזעהן דעם היינטיגן טאג, איך בין געשטאנען אונ האב געזעהן איין עוף איז געפֿלויגן אונ האט אויף גריכט דען קאפ דרייא מאל, אונ איין מאל גנידרט אונ האט געזאגט [עליונים עליונים] דיא דא שוועבן [ברקיע זיאין], דרייא אויף גיריכטי [ממונים שלטונים] אויף דער ערד. אונ איינר דר דא איז געזעסן ווערט ניאר זיין, מן איז אים מעביר אין ברענענדיקען פֿייער דאס דא ברענט, מען איז מעביר זיין קיום מען איז מעביר זיין ממשלה, אונ דרייא עמודים שלטונים עליונים שטייען אויף על העולם, דא הוב איך אויף איין קול צו דעם עוף אונ זאג צו אים עוף עוף זאג מיר דעם זעלביגן דס מען איז מעביר פֿון זיין שטאנד אונ די שלטונים די דא ווערן אויף שטיין על העולם ווער זיי זיינן. אזו הט ער מיר געווארפֿן דיא דרייא פֿעדרן פֿון דעם רעכטן פֿליגל אונ דען איינן פֿעדר פֿון זיין לינקן פֿליגל אונ איך ווייס ניט אויף וואס דאס ווייזט: האט ר' אליעזר גינומן די דרייא פֿעדרין אונ האט געשמעקט דער צו, אזו איז בלוט גיגאנגן אויס זיין נאז לעבר אזו זאגט ער בוודאי דרייא הויכי קיסרים שטייען אויף די ווערן גוזר זיין [גזירות רעות] צו ישראל, דער נאך נעמט ער דיא פֿעדר פֿון דען לינקן פֿליגל אונ שמעקט דער צו עס גינג ארויס שווארץ פֿייאר. שפראך ער דיא ממשלה פֿון מצרים איז אפ גיטאן געווארן, אונ איז אן גברייט איין [מלך רומי] פֿון דיא דרייא. דר ווערט שולט זיין אן זייא אונ ווערט איין ברעכן בנינים אונ ווידר בויאן. ר' אליעזר ווארפֿט דיא פֿעדרין אויף דר ערד אזו פֿאלן די דרייא פֿעדרן אויף דען איינם דער וואר [לוד שמאל]. אונ ר' אליעזר וויינט אז זיי אזו ליגן, גייט פֿר ביי איין קינד אונ זאגט דעם פסוק [משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים] אזו גייט ווידר איין קינד אונ זאגט [ארץ מצרים שממה תהיה] עס גייט ווידר איין קינד אונ זאגט [ואבדה חכמת מצרים] זעהן זיי ווידר דיא פֿעדר פֿון דער לינקן וואר פֿר ברענט אונ דיא דרייא דרויף זענן ניט פֿר ברענט. זאגט ר' אליעזר דס קול פֿון דען עוף אונ וואס די קינדר גיזאגט האבן איז אייטל גאנצי חכמה אונ נבואה, אונ הקב"ה וויל מגלה זיין [רזין סתימין] צו דיא לייט וודאי איז דס גוועלטיקייט פֿון מצרים אפ געטאן, אונ איז אן גברייט איין מלך פֿון דיא דרייא ווערט שולט זיין אונ ווערט ברעכן בנינים אונ בנינים בויאן. זאגט רבי יוסי עס איז אלס אייטל חכמה אונ די חכמה פֿון ר' אליעזר איז נאך מער אז אלי, אונ הקב"ה וויל מגלה זיין סודות פֿר הולן זאלן וואס ער טוט צו די לייט, ווי דר פסוק זאגט [כי לא יעשה אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים] אונ חכם איז מער אז איין נביא מיט אלי זאכן. דען צו איין נביא רואט דר [רוח הקודש לפי שעה] אונ ניט אלי מאל, אבר איין חכם ווערט ניט אפ גיטאן דר [רוח הקודש] איביג, זיי ווייסן וואס איז אויבן אונ אונטן אונ שאן ניט מגלה זיין.

זאגט ר' אבא ווען ניט וואלט גיווען [חכמים בעולם] וואלטן די לייט ניט וויסן וואס די תורה איז אונ וואס זענן די מצות פֿון הקב"ה, אונ וואר קיין חילוק פֿון [רוח בני אדם] אודר איין [רוח בהמה]. זאגט ר' יצחק ווען הקב"ה ברענגט איין דין צו עולם צום ערשטן טוט ער דעם דין אן דעם ממונה דר איבר די אומה גזעצט איז אובן. ווי דר פסוק זאגט [יפקוד ה' על צבא המרום במרום]. אונ דר נאך [על מלכי האדמה באדמה], וואס איז דר דין וואס מען טוט אובן אן דעם שר פֿון דער אומה, מען איז אים מעביר אין [נהר דינור] דס איז איין פֿייאריג טייך אזו איז אפ גטאן זיין ממשלה. אונ באלד רופֿט מן אויס אין הימל די ממשלה פֿון דעם פֿלוני איז אפ גיטאן גיווארן, דס קול גרייכט אין אלי הימלן ביז עס קומט צו די וואס גוועלטיגן אין דעם עולם אונטן גייט איין קול אונ רופֿט אויס [בכל העולם] ביז עס קומט צו די עופֿות אונ צו קינדר אונ צו די נארין פֿון דיא [בני אדם] די דא ניט ווייסן: [דבר אחר ואלה שמות בני ישראל וגו', רבי אליעזר בן ערך] ווען ער איז גקומען צו דען פסוק האט ער גוויינט, דען ר' אליעזר זאגט בשעה דס ישראל זענן גגאנגן אין גלות, דא האבן זיך איין גזאמלט אלי נשמות פֿון דיא שבטים אין דער [מערת המכפלה], זיי שרייען אונ זאגן [סבא סבא רחמו] אז איין פֿאטר איבר קינדר, איז מען דען ניט משעבד מיט אייערע קינדר מיט אלע מידיקייט אונ מיט הארטיקייט מיין פֿרעמד פֿאלק טוען אן זיי נקמות. [באותו שעה] איז דער וועקט געווארן אונ זיך מתעורר דער רוח פֿון דעם [סבא יעקב] ער האט רשות גנומן אונ איז אראפ גינידערט, האט הקב"ה גירופֿן אלע מרכבות אונ אלע [חיילות ומלכם בראשם] אונ זיינן אלע גנידרט אין מצרים מיט יעקב אונ מיט דיא שבטים, די שבטים די לעבן זיינן גנידרט מיט זייער פֿאטר אויף דיא [שבטים מתים] זיינען גנידרט [עם אביהם], דאס מיינט דער פסוק [ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב] אונ שטייט [ראובן שמעון וגו']: קום אונ זעה דיא זיינן מתים גוועזן אונ זיינען גנידרט דרום שטייט דר נאך [ויוסף היה במצרים]. זאגט ר' אבא ביי דעם איז גזאגט [כרחם אב על בנים]. ר"י בר שלום איז גגאנגן אונטר וועגן אונ ר' אבא וואר מיט אים זיי גיוועזן אריין אין איין ארט זיי עסן דארטן, ווי זייא וואלטן זיך לייגן שוען ווייא זייער קאפ אויף איין בערגל אויף דער ערד אונ עס איז גוועזן איין קבר, איידר זייא ווארן אנטשלאפֿן האט גרופֿן איין קול אויס דעם קבר, איין זרע איז גגאנגן צרך, כצואר אויף זיך זאגט ער. דס איז צוועלף יאר דס איך בין ניט אויף גוואכט ניערט מיצונדערט, דען דס געשטאלט פֿון אייכם זון האב איך געזעהן מיצונדערט אזהיא. זאגט רבי יהודה ווער ביסטו זאגט ער איין יהודי אונ איך לין בנזיפֿה אן גשריגן אונ קאן ניט אריין גיין צפרגוד ווען צער איין זון, דאס אים האט גנאכבת איין גוי ווייא ער איז נאך קליין גוועזן אונ שלאגט אים אלע טאג, אונ זיין צער איז איך דוחה דאס איך קאן ניט אריין גיין [למקומי] אונ אויף דעם ארט בין איך ניט אויס וואכט ניערט מצונד, שפראך ער צו אים ווייסטו מיר דען פֿון צער דיא לעבעדיגי. שפראך ער מיר לעבעדיגי דא שווער איך איין קבר זאל צו פֿירט ווערן אונ אויס גליידיגט ווען ניט זעלט זיין מוגרי [בקשות

על החיים] העטן זיי קיין קיום ניט איין טאג אויף דעם עולם. אונ אילונגר בין איך אויף געוואַפֿט דא, דען זיי האבן געזאגט אלע טאג צו איר דאס איין זון ווערט באלד קומען אהער, אונ איך ווייס ניט אוב ער ווערט קומען אי אדער ניט. שפראך רבי יהודה וואס איז אייער שאן אויף יענעם עולם, וואר דאס קבר שטורעמן אונ זאגט שטייט אויף אונ גייט אוועק דען אינוגדרט שלאגן זיי איין זון, ווארין זייא זיך פאר וואונדרן אונ לויפן פון דארטן איין מילן [תחום שבת], ווי ויל ביז עס האט דר לייכט דר מארגן. זייא שטונדן אויף צו גיין זעהן זייא איינם לויפן אונ דאס בלוט וואר אים רינן אויס זיין מקשין, זייא בגרייפן אים ער זאגט זיי דש מעשה זייא זאגן צו איהם וויא איז דיין נאמן, ער שפראך [נחמא בר זוטי] זייא שפראכן דש אמת איז געווען [זוטי בר נחמא]. אונ איר האבן זיך גיפארכטן מער מיט אים צו רידן, זייא וואלן זיך ניט ווידר אום קערן: זאגט רבי אבא דש איז דש זיי האבן גיזאגט דש די תפלות פון די מתים זענן מגין [על החיים], אזוי עס שטיט [ויעל בנגב ויבא עד חברון]: זאגט רבי יהודה קום אונ זעה נוייא גדרים האט גאט גיליבט צו יעקב, מיינט ער זאל כידרן מיט אים אין גלות, אונ מיינט ער זאל אים אויף ברענגן אויס זיין קבר צו זעהן דיא פרייד פון [חברותא הקדושה] דש זיי וואונן מיט זייני קינדר, אז דער פסוק זאגט [אנכי ארד עמך מצרימה בגלות ואנכי אעלך גם עלה] ווידר אויס דעם קבר, ווי עס שטייט [והעליתי אתכם מקברותיכם עמי] אונ שטיט [ששם עלו שבטים שבטי יה]:

ויאמר אל עמו זאגט רבי שמעון עכ"פ דיא פרשה וואו עס שטייט מלך מצרים סתם, רעט מען פון [שר של מצרים] וואו עס שטייט [פרעה מלך מצרים] מיינט ער פרעה ממש: דרום זאגט זייער שר ער האט זיי אזו אין זייער זין אריין גגעבן צו זאגן [הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו] כלומר די ישראל זענן שטארקר פאר אונזר [שר של מצרים]: זאגט רבי יצחק די גאנצי וועלט נאר אויס גנומן ישראל ליגן ווייער כח פון ווייערן [שר של מצרים], אבר ישראל ליגן ווייער כח פון הקב"ה, דרום הייסן זיי [עם ה'] גאטס פאלק ניט פאלק פון דיא שרים, דרום שטייט [כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם ה' אלהינו]: זאגט ר' אבא דר פסוק זאלט אזו רידן [הנה עם ישראל] אודר [הנה בני ישראל] וואס טייטש [עם בני ישראל] זיי גדענקן דאס זייא זענן ניט [עם ה'] נייערט [עם] פון דען [ישראל מצרים]. ר' יוחנן פרעגט ר' יצחק ווארום זאגט בלק [הנה עם יצא ממצרים] ווארום שטייט ניט [עם בני ישראל], זאגט רבי יצחק בלק איז געווען איין מכשף גדול אונ אזו איז דער סדר פון מכשפים, צו כעמען אזו איין זאך וואס קיין חסר איז דר ביי דרום זענן אויך זייער טאג ניט דער מאנן דען מענטשן [בשם אביו] נייארט נאך דער מוטר נאך דאס קיין חסר ניט איז. דען אזו איז דער סדר פון דיא שדים דאס זייא בטראכטן אין דיא זעלביגי זאך וואס מען ווי זאגט, איז עס שקר דא זענן זייא מודיע איר שקרים, איז עס אמת מען וואס זייא זאגן צו איין קליינה לייט איז אמת [מכל שכן] צו טאן איין מעשה:

רבי אבא זאגט בלק האט זיי גראָפט [דרך בזיון הנה עם] כלו' איר ווייסט ניט ווער זיי זענן אונ פון וואנן זיי זענן: זאגט ר' יוחנן [ממני אהה] פון וועגן ווען די פאלק פון דיא ע' שרים גהיט אונ דאס עם הקב"ה זענן ניט גהיט: זאגט רבי עס איז ניט גלייך איין עני צו איין עושר, איין עני איז דאס זייא היטן אונ איין עושר היט ניט [מכל שכן ישראל] זענן פון דען מלך עליון דר האט ליב [דין ואמת] אונ ער טוט דען ערשטן דין אן די הויז גיזינד געבר אז אן איין אנדרן דש זיי קערן מער גהיט זיין פאר עבירות, אז דר פסוק זאגט [רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם]: רבי יוסי ורבי חייא גייען אויף דען וועג זיי גייען שווייגט רבי יוסי שטיל אונ וואר טראכטן אין וועלטליכע זאכן אונ רבי חייא וואר טראכטן [בדברי תורה]. אז זייא אזו גייען זעהט רבי יוסי איין שלאנג אים נאך לויפן, ער שפראך צו ר' חייא זעסטו איר איין שלאנג נאך לויפן. זאגט ער איך זעה ניטש דא לויפט ר' יוסי אונ דיא שלאנג אים נאך, אזו פאלט רבי יוסי אונ דש בלוט רינט אים אויס זיין נאז. אזו הערט ער מען האט גזאגט [רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם] זאגט ר' יוסי ווא דאך איך האב נאר איין שעה מבטל געווען פון [דברי תורה] איז עס אזו, ווער דא זיך גאר פורש איז [מכל שכן], ער הייב אן [כי ה' אלהיך ברכך בכל מעשה ידיך ידע לכתך במדבר] אונ שטיט [המוליכך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב] וואס זאגט ער דא [נחש שרף] אלזו דורך זיי צו שטראפן ישראל ווען זיי זיך אב שיידן פון דען [עץ החיים] אונ שטיט [כי היא חייך ואורך ימיך], זאגט רבי חייא עס שטיט [חושך שבטו שונא בנו] אונ שטיט [ואת עשו שנאתי] דש איז ווייל הקב"ה האט אים פיינט, דרום האט ער די רוט פר מיטן פון אים, ומכל שכן די תלמידי חכמים ווייל הקב"ה ניט האבן זיי זאלן זיך אב שיידן פון דען [עץ חיים אפילו רגע א']:

ויאמר אל עמו ער האט זיי געגעבן איין עצה צו טאן מיט זיי איין רעה, זאגט ר' תנחום די מצרים האבן געזעהן אין איר שטערן דש זיי ווערן [סוף] גשלאגן ווערן פון וועגן ישראל, דרום האט זיך דער שר מצרים גווינן צו טאן ביז מיט זיי; איר האבן גלערנט בשעה דש הקב"ה האט איבר גיענטפערט דיא ישראל צו דיא מצרים האט ער גוזר געווען אויף זיי זיבן גזירות, ווי דר פסוק זאגט [וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך] אונ דא קיגן שטייט [ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם]:

הבה נתחכמה לו דאס [הבה] איז טייטש לשון הזמנה אונ אן בריטן אונ [לשון הסכמה] זיי האבן אלי מסכים געווען דרין צו טאן אן זייא, [פן ירבה] אונ הקב"ה זאגט [כן ירבה וכן יפרוץ]: [ויקוצו] אונ דיא מצריים זענן צו זיי אז דיא דערנר די שטעכן די לייט: זאגט ר' יצחק וואס איז געווען די מחשבה פון מצרים צו פר מיידן זיי פון [פריה ורביה], אונ דר שר האט זיי דאס געגעבן אין זייער הארץ אריין אונ זאגט צו זיי עס ווערט געבארן ווערן פון ישראל

איינר

איינר דר ווערט איין דין טאן [במצרים]: זאגט [רבי יצחק בשעה] דאס משה האט גזאגט [ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים], דא איז געגאנגן דער [רואה שר של מצרים] פיר הונדרט מייל. זאגט הקב"ה צו אים עס איז איין גזירה פר מיר נגזר גוואָרן ווי דער פסוק זאגט [ופקדתי על כל צבא מרום במרום]. [באותו שעה] איז גינומן געווארן דיא שררה פון אים אונ דר רואה איז גיזעצט געווארן פר איין [שר של גיהנם] דן צו זיין די [נפשות הרשעים]. ר' יודא זאגט ער איז גזעצט געווארן [על האטים]: זאגט ר' חנינא עס שטייט געשריבן [ובאלהיהם עשה שפטים] איז קשה איז דען גיטאן געווארן [שפטים באלהי כסף וזהב אונ עץ ואבן], אלא זאגט רבי יוסי די דא זענן געוועזן פון גאלד אונ זילבר זיין צו גאנגן אונ פון האלץ פר פוילט: זאגט ר' אלעזר דער אב גאט פון מצרים איז געוועזן איין שאף הט הקב"ה געבאטן אים צו בראטן אין פייער. וויא עס שטיט [פסילי אלהיהם תשרפון באש] כדי דס דס גישמאק זאל זיי שמעקן, אונ [ראשו על כרעיו ועל קרבו] אונ אויך דיא ביינר האבן זייא געווארפן פון דעם [קרבן פסח] אויף דר גאס דאס איז זיי נאך ערגר געוועזן אז אלס דרום שטיט שפטים. זאגט ר' יודא עס שטיט [ובאלהיהם עשה שפטים] דס איז דר שר שלמעלה, מקיים צו זיין (יפקד ה' על צבא המרום במרום), אונ דס האבן וואול גוויסט זייער חכמים ומכל שכן זייער שר. דרום זאגן זיי (הבה נתחכמה לו): ר' יוחנן זאגט פירלייא עבודה זרה האבן די מצרים געהאט אלס דר נילוס אויך, אונ אן אלי הט הקב"ה געטאן שפטים אונ אזו וואו דר אלוה ווערט פאר אלי גשלאגן. דרום שטיט (ויהי הדם בכל ארץ מצרים וגו') איז דר נילוס צום ערשטן געשלאגן גיווארן מיט דם אונ דר נאך אלי: (תנא דבי אליהו) וואָרום שטייט (בעצים ובאבנים), אלא לערנט אונז דאס דיא (עבודה זרה) זעלבסט האט פון זיך גלאזן דם. רבי שמעון זאגט דר עיקר שלאגן פון מצרים מאכט דאס איז געוועזן אין ים, ווי דר פסוק זאגט (לא נשאר בהם עד אחד) אונ פר דעם איז גיטאן געווארן שפטים אן אירע ע"ז. אויך דאס שטייט (הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה) אונ האבן נביאות געזאגט (על העתיד וויא עס זייא געשעהן, דר נאך זאגן זייא (ונוסף גם הוא על שונאינו) דאס איז דיא מחנות מלאכים ווערן רוען צווישן זיי, (ונלחם בנו) ווי עס שטייט (ה' ילחם לכם): (ועלה מן הארץ) וויא עס שטייט (ובני ישראל יוצאים ביד רמה):

וילך איש מבית לוי רבי אלעזר הייבט אן (שיר השירים אשר לשלמה) מיר האבן געלערנט בשעה דאס הקב"ה האט בשאפן מיט זיין רצון דען עולם הט ער בשאפן די הימל מיט דען ימין, אונ די ערד מיט דען שמאל, ווי דער פסוק זאגט (אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים) אונ האט בשאפן מיט זיין רצון דען יום אונ לילה, אונ האט בשאפן מלאכים דיא זענן ממונה שירה צו זאגן ביום אונ מלאכים דיא זאלן שירה זאגן בלילה, אונ אלע ביידע פר נעמן דיא שירה פון ישראל: רבי יצחק זאגט דיא דא זאגן שירה בלילה, פאר נעמן דיא (שירה של ישראל ביום), דרום שטייט (חברים מקשיבים לקולך) אונ דיא דא זאגן (שירה בלילה) דיא שירים גייען מחבר אלע (בעלי שיר): אונ אז דיא חיים הויבן אן שירה איז די עליונים מערן כח צו וויסן אונ צו דר קענן משיג צו זיין וואס זיי ניט האבן משיג געוועזן. אפילו דיא (שמים וארץ) מערן אויך כח מיט דער שירה: זאגט רבי נחמיה וואול דעם דער דא זוכה איז צו דער שירה דר פר שטייט אונ איז (משיג) גרויסע חכמה אונ (כח וגבורה) צו וויסן וואס איז געוועזן אונ וואס עס וועט זיין אונ דוד האט גוואוסט אונ הט מתקן געוועזן פיל (שירות ותשבחות) אין ספר תהלים, אונ האט דרינן מרמז געוועזן וואס דא ווערט זיין אונ האט געלערנט (כח וגבורה ברוח הקודש) צו וויסן (בענייני תורה וחכמה), אונ שלמה אויך האט נאך מער זוכה געוועזן מיט דעם שיר האט ער מתקן געוועזן חכמות אונ פיל משלים אונ האט געמאכט איין ספר פון דעם שיר מאט. דרום זאגט ער (עשיתי לי שרים ושרות) כלומר איך האב נאך געפארשט צו וויסן פון דיא (שירים עליונים) אונ פון דיא אונטער זיי זענן, דרום זאגט ער (שיר השירים) כלומר דאס איז דער שיר פון דיא שירים שלמעלה דס איז אזו איין שיר דאס דרינן איז כולל אלע (ענייני תורה וחכמה וכח וגבורה) וואס דא איז געוועזן אונ וואס ווערט זיין דער שיר וואס דיא עליונים טאן זינגן. זאגט (רבי אלעזר דיא שרים שלמעלה) זענן געשטאנען ביז לוי איז געבאָרן געווארן אונ פון לוי אן אונ ווייטר האבן זיי דען שיר גזאגט: אז משה איז געווארן געבאָרן אונ אהרן געזאלבט אונ די לוים זענן מקודש גיווארן דען איז ערשט איר שיר גאנץ געווארן אונ דיא (שרים) זענן גקומן אויף איר משמר: אונ אז לוי איז געבאָרן געווארן הוב אן אלע (שרים למעלה) (שיר ה') (מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ וגו') אונ פון לוי איז ארויס געגאנגן דיא לוים (משוררים) אונטן אונ זענן געהייליגט געווארן, אונ זיינן געשטאנען אויף איר (משמורות) אונ זענן געהייליגט געווארן קעגן דיא (שרים למעלה) די זאגן (שירה למעלה). זיינן דיא עולמות געווארן (חברים כאחד) אלע איינס, אונ איין מלאך דער דא רופט אויף אלי. זיי הייסן לוים איז טייטש לווין בהעפטן וויא לאה זאגט (הפעם ילוה אישי אלי) אזו אויך האט זיך דרום דיא שכינה בהעפט מיט אלע (זרע לוי משה אהרן מרים) מיט אירע קינדר, אונ די (משוררים) אובן זענן ניט געשטאנען אויף אירן משמר. ביז דיא דרייא ברידר זיינן געבאָרן געווארן (משה אהרן ומרים) דאס זייא האבן אלי שירה געזאגט, דס דרום שטייט שרים דס זיינן משה אהרן, ושרות (ותען להם מרים שירו לה' וגו'). (תנא באותו שעה) אז לוי איז געווארן געבאָרן הט אים הקב"ה גנומען אונ האט אים אויס דר וויילט פון אלי ברידר, דער נאך האט ער מוליד געוועזן (קהת אונ עמרם משה ואהרן) אונ אז עמרם האט זיך (פורש מאשתו) געוועזן אונ האט זיא ווידר גנומען (באותו שעה) האבן דיא (משוררים) אובן איר שירה געזאגט, האט זיי הקב"ה אן געשריאן איז איר שיר שטיל געווארן ביז הקב"ה האט (נוטה שמים) געוועזן (על עמרם וזרעו), וואָרום הייסט ער עמרם דרום ווייל עס איז פון אים אויס געגאנגן [עם רם על כל ראים), אונ וואָרום שטייט ניט בפירוש זיין נאמן נייערט (וילך איש) דרום ווייל ער איז געגאנגן בצנעה אונ האט ווידר גנומען (יוכבד בשתיקה) דאס קיינר זאל ניט וויסן, דרום שטייט (וילך איש) אונ שטייט ניט (וילך עמרם ויקח את בת לוי) אונ שטייט אויך ניט איר נאמן דרום ווייל זיא איז אויך צו אים גקומן בצנעה: רבי אבוהו זאגט (וילך איש) דס איז (גבריאל) האט זיי צו אנאנדר גבראכט: רבי יהודה זאגט

עמרם

עמרם זעלברט האט זיא מחזיר גוועזן, אונ שטיט ניט זיין נאמן צו ווייזן דז דאש איז אזו גוועזן (מן שמים), דען עמרם האט ניט קענן מוליד זיין משה ביז ער האט גנומן איין חלק פון דר שכינה, דרום אויך שטייט ויקח בייא משה אונ ניט ביי (אהרן ומרים) דר זיווג פון (עמרם ואשתו), דרום שטיט (ותרא אותו כי טוב הוא) דש הקב"ה האט זיין נאמן אויף אים מייחד גוועזן ווי עש שטייט (טוב ה' לכל) דר טוב פון הקב"ה איז ביי משה גוועזן: דבר אחר (וילך איש) דש איז גבריאל דר הייסט איש, ווי דר פסוק זאגט (והאיש גבריאל וגו'). (ויקח את בת לוי) דש איז די נשמה, דען מיר האבן גלערנט בשעה דאש מאן גבארן ווערט דר גוף פון איין צדיק אויף דען עולם, דא רופט הקב"ה צו גבריאל אונ נעמט דיא נשמה אויש דען ג"ע אונ נידרט זיא אין דעם גוף פון צדיק דר זאל גבארן ווערן, אונ ער איז איין ממונה דרויף זיא צו היטן, אוב דוא ווילשט פרעגן דער מלאך דאש ממונה איז אויף די (רוחות הצדיקים) הייסט דאך (לילה) ער איז (ממונה על הריון), אלא גבריאל הייסט אויך לילה ווייל ער איז (מצד השמאל). (וילך איש) דאש איז עמרם. (ויקח את בת לוי) דש איז יוכבד. אונ איין (בת קול) איז גנידרט אונ זאגט זיי זאלן זיך מזווג זיין, דען עש איז גגרייכט דער (זמן הגאולה) דורך אירן זון וואש זיי ווערן האבן, אונ הקב"ה האט גהאלפן דר צו, דען מיר האבן גילערנט דאש דיא שכינה איז גוועזן (על מטתם) אונ זייער ווילן איז גוועזן צו בהעפטן זיך מיט דיא שכינה, דרום האט זיך דיא שכינה ניט אפ געטאן פון דעם־זון דר דא איז ווארן גבארן, ווי עש שטייט (והתקדשתם והייתם קדושים) ווען איין מענש היילגט זיך אונטן היילגט אים הקב"ה אובן: ווייל זייער ווילן איז גוועזן (בדביקות השכינה) אזו איז אויך בהעפט דיא שכינה גוועזן אן זייערי מעשים וואש זיי טוען. זאגט (רבי יצחק ומנין) וואלן צו די צדיקים דש איר רצון אונ דביקות איז אלי מאל אן הקב"ה, אונ אזו וואלן זיא זיי בהעפטן זיך אן הקב"ה תמיד, אזו איז הקב"ה בהעפט זיך אן זייא תמיד, אונ פר לאזט זייא ניט לעולם, ווי צו דיא דאש דער רצון אונ דביקות איז ווייט פון הקב"ה, אונ ניט אליין דאש, דען זיי זענן זיך מדבק אן דר (טומאה וקליפות): קום אונ זעה עמרם האט זיך בהעפט אן הקב"ה איז פון אים אויש גגאנגן משה דש דיא שכינה איז פון אים ניט אפ געטאן גווארן פון אייביג אונ איז ווארן מיט אים בהעפט תמיד (אשרי חלקו). (ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא) ער וואר גבארן גימלת, דען דר ברית הייסט טוב ווייל עש שטייט גשריבן (אמרו צדיק כי טוב). רבי יוסי זאגט אז משה איז ווארן גבארן איז דאש גאנצי הויז גווארן פול ליכט, עש שטייט דא (כי טוב) אונ דארטן (וירא אלהים כי טוב): (ותצפנהו שלשה ירחים) דאש איז מרמז דאש ער ווערט דער קענן דאש גרויסי ליכט ביי דיא היילגי (תורה מקבל) צו זיין. (בחודש השלישי) האט ער דיא תורה מקבל גוועזן, דיא שכינה האט זיך מגלה געוועזן אונ גירואט אויף אים פר אלי, ווייל עש שטייט (ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה'): (ולא יכלה עוד הצפינו) דען ביז צו דיא זעלביגי צייט איז ניט ווארן צו וויסן זייני רייד מיט הקב"ה, אונ שטייט (משה ידבר והאלהים יעננו בקול): (ותקח לו תיבת) איז מרמז אויף דען (ארון) מיט די (לוחות). (ותחמרה) איז מרמז דער ארון איז בדעקט געוועזן (בזהב בפנים. ובחוץ בחומר) ווייזט אויף דיא (מצות עשה אונ מצות לא תעשה) דש הקב"ה הט מחזיר גוועזן דרויף. (ותשם בה את הילד) דש זענן די ישראל ווי דר פסוק גלייכט זיי צו איין קינד (כי נער ישראל ואהבהו): (ותשם בסוף) דש די מצות התורה זענן ניט גוועזן איין חומר צו טאן אין די מדבר, ביז סוף פערציג יאר דש זיי זענן גקומן אין א"י דען דארטן זענן פיל מצות דש ניט נוהג זענן בח"ל: (על שפת) אויף די רייד פון דיא לומדים דיא דא פסקנן הוראות אונ חוקים צו דיא ישראל: (ותתצב אחותו מרחוק) דיא חכמה הייסט (אחותי) ווי עש שטייט (אמור לחכמה אחותי את) ווען ישראל זינדיגן איז דער מדת הדין מקטרג אויף זיי: דען ותתצב שטיט די שכינה אונ חכמה מרחוק ווייט פון זייא, ווייל עש שטייט (מרחוק ה' נראה לי) דענכשט מאל (ותרד בת פרעה) כל זמן ווייל זיי זענן צדיקים איז דיא שכינה ביי זייא נאהנט, אבר ווען זיי זענן זיך מרחיק פון דר תורה דא קומט דר (מדת הדין). (ותרד בת פרעה לרחוץ) צו וואשן אין בלוט פון ישראל אויף דען עלבון אונ ביוש פון דר תורה: (ונערותיה) דאש זענן די אומות דיא גייען אונ יאגן נאך זייא פון וועגן דיא (חרפת התורה), אונ וועגן דיא (מורי הוראה) אונ לומדים שלאפן זיך אירי הענד דרינן, אונ לערנן ניט ערנסט דש איז (מרמז על יד היאור). זאגט רבי יהודה אלי זאכן אויף דער וועלט הענגט אן תשובה אונ אן תפלה פר הקב"ה, (ומכל שכן) ווען איינר אין זיין תפלה מיט טרערן איז מתפלל. דען עש איז ניט קיין טויער פר שלאסן אובן פר טרערן, זייא גייען דורך אלי טויערן, דרום שטיט (ותפתח) דש איז די שכינה דיא שטיט אלי מאל אויף ישראל צו ווייזן זייערע זכיות אז ווי איין מוטר איבר דיא קינדר: (ותראהו את הילד) דש זענן דיא ישראל גגליכן צו איין (ילד שעשועים), ווען זייא גלייך חוטא זענן טוען זיי (תכף תשובה) אונ וויינן פר הקב"ה אונ בעטן ווי איין קינד פר זיין פאטר, וואש שטיט (והנה נער בוכה) ער וויינט פר הקב"ה, דענכשט מאל אז ער וויינט באלד ווערט אפ געטאן אלי (גזירות רעות) פון עולם. דען שטיט ווייטר (ותחמל עליו) זיא איז זיך מרחם אויף זייא מיט (מדת הרחמים) אונ זאגט (מילדי העברים זה) דש זענן פון (עברים) ניט מצד (עכו"ם קשה עורף) הארטי נאקין אונ הארטי הערצר, נייערט (טהור לב) פון זייערי אבות אונ אמהות ווייכי הערצר תשובה צו טאן פר אירי הערן. (ותקרא את אם הילד) דיא האט אויך גוויינט אז דער פסוק זאגט (קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם) ער וויינט אונ דיא מוטר וויינט: זאגט (רבי יהודה לזמן העתיד) וואש שטיט גשריבן (בבכי יבאו ובתחנונים אובילם) בזכות דאש וויינן פון דער מוטר רחל ווערן זיי קומן אונ ווערן זיך איין זאמלן פון גלות: זאגט ר' יצחק דיא גאולה פון ישראל הענגט ניקש מער אז אן וויינן, ווען זייא ווערן צו געננט ווערן אונ ווערן פר לענגרן דיא טרערן וואש עשו האט גוויינט פר זיין פאטר אז דר פסוק זאגט (וישא עשו את קולו ויבך) זאגט רבי יוסי די זעלביגי טרערן דאש עשו האט גוויינט דיא האבן גנידרט ישראל אין גלות צו אים, אז זיי ווערן פאר לענדט זייני טרערן מיט דען וויינן פון ישראל ווערן זייא אויש גיין אויש דען גלות, ווי דער פסוק זאגט (בבכי יבאו ובתחנונים אובילם):

ויהי

ויהי בימים הרבים ההם. רבי יהושע זאגט עס איז געוועזן (סוף גלות) דען שטייט (וימת מלך מצרים) איז דר שר מצרים גנידרט פון זיין גדולה אונ איז גיפאלן פון זיין גאוה, דען אז ער הט איין מפלה גהאט האט הקב"ה גידאכט ישראל אונ הערט אירע תפלה. זאגט רבי יהודה ווייל דער שר מצרים האט גיהאט זיין ממשלה דא איז ניט גיהערט גווארן די גשרייא פון ישראל אונ אז דר שר איז גפאלן שטייט (וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים) אבר ביז דיא זעלביגע צייט זיין זיי ניט גענטפערט גווארן מיט איר גשרייא. זאגט רבי אלעזר קום אונ זעה דש פון הקב"ה ווען ער זיך איז מרחם אויף ישראל ניידט ער דען (מדת הדין) אונ נידרט אים. זאגט ר' יהודה עס שטייט (והנה מצרים נוסע אחריהם), אונ רבי יוסי הט גיזאגט דש איז דר שר פון מצרים: אונ דוא זאגשט דאך (וימת מלך מצרים). ענטפרט ר' יצחק אדרבא דאס איז איין ראייה אונ איין סיוע דר צו. דען דא שטייט (וימת מלך מצרים) אונ דארטן שטייט נאר (והנה מצרים נוסע) אונ שטיט ניט (מלך מצרים) ווייל מען האט אים אראפ גינידרט פון זיין גדולה. אונ עס שטייט לשון (וימת) גלייך וויא עס שטייט ביי משה (כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך) איז דאך טייטש מען האט זיא גנידרט פון איר גדולה, אונ אז עס ווערט אפ גטאן אובן ווערט אויך אפ גטאן אונטן: ר' יוסי זאגט עס שטייט (הנה יום בא לי' והיה יום אחד יודע לי') זיינען דען אנדרע טעג ניט (לי') צו גאט. זאגט ר' אבא מיר לערנן פון מצרים דאס אלע טעג זיינען דראן די ממשלה צו די אומות אונ (שרים של מעלה), אבר ווען משיח ווערט קומן דער זעלביגר טאג ווערט זיין צו גאט אליין דין צו טאן אן דיא (עובדי ע"ז) אונ פון צו דיא שרים אונ (עובדי ע"ז) דען דענסט מאל ווערן פאלן פיל שרים פון אירע (מעלה) אונ אויף דעם שטייט (ונשגב ה' לבדו ביום ההוא) דאס דען זעלביגן טאג ווערט טון נאר זיין איין (מעלה) צו דיא שרים. ר' אבא זאגט ווען הקב"ה טוט איין דין (בשרים של מעלה) שטייט גשריבן אין (ישעיה ל"ד) כִּי רִוְּתָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי איז דען איין חרב צו הקב"ה, זאגט רבי יצחק עס שטייט דאך גשריבן (חרב לה' מלאה דם) אונ שטייט (וחרבי תאכל בשר), ר' חייא זאגט דער (חרב) איז טייטש דר דין וואס ער טוט איז גלייך צו איין שווערד, וויא דר פסוק זאגט (וירא דוד את מלאך ה' עומד וחרבו שלופה בידו) האט דען דער מלאך איין שווערד בידו: זאגט רבי יהושע בן לוי דער (מלאך המות) האט מיר גיזאגט, זאלט איך ניט דער בארמען אויף דיא לייט, וועלט איך זייא אכט פולעקן דיא (בית השחיטה) ווען איך שעכט זייא אין דען האלז אזו וויא בייא איין בהמה: אבר ר' אבא זאגט דער (גזר דין) הייסט שווערד אונ איז גגעבן גווארן דעם שליח צו טאן (גזר דין) דרום הייסט ער חרבו, דרום שטייט (וחרבו שלופה בידו) דער שליח איז אים גגעבן גווארן צו טאן דין, (אי הכי) וויא איז ניט טייטש חרב ממש, עס שטייט דאך (וישב חרבו אל נדנה) איז משמע ער הט דעם שווערד איין גיטעקט אין דיא שייד. שפראך ר' אבא דארט איז אויך דט פירוש דער דין קערט זיך אום צו (בעל דין) וואו זיין ארט איז דאס ער ארויס קומט אונ גיט רשות צו דען חרב דען (כח הדין): (ויפן כה וכה) משה האט גזעהן אן דיא פינף אונ צוואנציג (אותיות פון שמע ישראל) דס ישראל זאגן אלע טאג צוויי מאל מיט דעם הט ער דעם מצרי ממית גוועזן, דרום שטייט (ויפן כה וכ"ה ויך את המצרי) ער זעט ניט אן אים (כ"ה וכ"ה), זאגט (רבי אבא ויפן כה) ער זעהט פאר אויב אן אים זיינן מעשים טובים, (וכ"ה) ער זעהט אויך אויב עס ווערט פון אים אויס גיין איין גוט קינד: (וירא כי אין איש) ער זעהט (ברוח הקודש) דס ווערט פון אים קיין גוט קינד אויף קומן דען שלאגט ער אים, דען רבי אבא האט גיזאגט דאס עס זיין וויא פיל (רשעים בעולם) דס פון זיי גייען אויס צדיקים אבער אז פון איין צדיק, אונ אז איין קינד וואס קומט פון איין רשע הט אבער מעלה אז איין אנדרר. דען ער איז (טהור פון טמא) (טוב פון רע אור פון חושך חכמה פון טפשות) דאס איז בעסר אז אלץ, אונ אז דאס משה האט גזעהן (ברוח הקודש) וויא עס וועט פון אים קיין (זרע כשר) קומן, אזו דר שלאגט ער אים, אונ הקב"ה האט גיוואלט אז ער זאל גיין וויא יעקב איז גיגאנגען צו דעם ברונן זא האט אויך אן יעקב בגעגנט, וויא עס שטייט (וישב על הבאר) אונ ביי יעקב שטייט אויך (וירא והנה באר בשדה) דס איז אלץ געוועזן איין ברונן. אונ וויא וואל דאך האט (משה אונ יעקב) זייער געוועזן איין מדרגה קיגן דעם באר צו זיי בהעפטן. איז דאך דיא מדריגה אונ מעלה פון משה בעסר געוועזן אז יעקב: ר' יוסי ור' יצחק זיינן גגאנגן אונטר וועגין, זאגט ר' יוסי דער ברונן דאס משה אונ יעקב האט גזעהן איז דס געוועזן דער ברונן וואס אברהם אונ יצחק האבן גגראבין אדרר ניט. שפראך רבי יצחק בשעה דאס דער עולם איז בשאפן גווארן איז דער באר בשאפין גווארן אונ ע"ש בין השמשות איז זיין מויל בשאפין גווארן, אונ דאס איז דר ברונן דאס יעקב אונ משה האבן גזעהן.

וּלְכֹהֵן מִדְיָן שֶׁבַע בָּנוֹת וַתָּבֹאנָה וַתִּדְלֶנָה זאגט ר' יהודה איז דס דער באר דיא ברונן פון יעקב, שטייט דאך גשריבן בייא יעקב אלו הערטן האבן זיך אוזין איין זאמלן דען שטיין אב צו וועלגרן. דיא בנות יתרו האבן זיי ניט גידארפט, אלא זייא קומן אונ שעפן אן אנדרי העלפר: זאגט ר' חייא יעקב האט דען שטיין אב גיטאן פון דעם ברונן. דען ביי דיא הערטן שטייט (והשיבו את האבן) זייא האבן פלעגין ווידר צו קערן דען שטיין אויף דעם ברונן, אונ בייא יעקב שטייט ניט (וישב את האבן) דען אין ערשטן פלעגין דיא וואסר ניט אויף גיין אונ אז יעקב איז גיקומן זיינן דיא וואסר אויף גיגאנגן צו אים אונ אויך צו משה, אונ דר שטיין איז שון ניט מער גוועזן אויף דעם ברונן דרום שטייט (ותבואנה ותדלנה): (סודות בדרך נגלה), ר' אלעזר ור' אבא זיינן גיגאנגן אין וועג פון טבריה נאך ציפורי אז זייא זיינן גיגאנגן דא וואר זייא בגעגנט איין יהודי ער וואר זיך בהעפטן צו זייא זאגט (ר"א) יעדער זאל זאגן (דברי תורה) היבט ער אן (ויאמר אלי הנבא בן אדם אל הרוח ואמרת אל הרוח) פון דעם פסוק ווייזט מען דט ארט וואו דער רוח ארויס קומט. האט דען יחזקאל גיקאנט נביאות זאגן אויף דעם (רוח) עס שטייט דאך גשריבן (אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח), אלא איין מענש דר קאן ניט גוועלטיגן אויף דעם רוח אבר הקב"ה

דער

דער געוועלטיגט אויף אלים און אויף די רייד האט ער נביאות געזאגט, אין דעם שפּרינגט דער יהודי פֿאר אים און זאגט ר"א וואס האסטו געזעהן, שפּראך ער איך האב איין זאך געזעהן, שפּראך ר"א וואס איז עס, שפּראך ער ווען אנדערש דאס איז דס דער רוח ווערט אן גיקלייד אין גוף פֿון מענשען אויף דעם עולם וועלט שטיין (כה אמר יי מגן עדן באי הרוח) דען דיא רוחות קומען אויס דען ג"ע פֿון דארטען ווערן זייא אן גיקלייד אויף דעם עולם אין גוף, זאגט ר"א דער רוח ווען ער גייט ארויס אויס דעם ג"ע זיך אן צו קליידען אין גוף אזו ער פֿאהר ארויף גיין צו דעם (כסא הכבוד) דר. שטייט אויף די פֿיר זייל די דער קוואל און טורט זיין פֿון דיא פֿיר (יסודות) דאס איטליכר מענש האט וואסר פֿייער ווינד ערד, דא אזו פֿאהר דר רוח ביזאן פֿון דען (כסא הכבוד) דען כח און חיות פֿון דיא פֿיר (יסודות) דס ער זאל קענען זיין דאס חיות פֿון די פֿיר (יסודות) ווייא דער גוף האט אין גשמיות דער נאך ווערט ער אן גיקלייד אין גוף. שפּראך דר יהודי האט שפּרינגן דאס איך בין גישפּרונגען פֿאר אייך דען איך האב איין זאך גיזעהן פֿון דעם (גן עדן), איין טאג בין איך גגאנגען אין דער מדבר האב איך גיזעהן איין בוים דער איז געווען גלוסטיג צו זעהן און אונטער אים וואר איין הייל, איך האב איך גינענט דער צו און זעה אין הייל גייט אויף פֿון אלע ריחות (טביעולם) אזו האב איך איך גשטארקט זעלבערט און בין אריין אין דער הייל (באדריגות ירועים) אויף איין ארט דאס דרינען זיין געוועזן פֿיל בויאר און (ריח ובשמים) דס איך ניט גקאנט פֿאר ליידען, דארט האב איך גזעהן איין מענש און האט איין רוט אין זיינר האנט ער וואר גשטאנדען אין איין טיר, אז ער איך האט דער זעהן האט ער זיך גשטעלט צו מיר און וואונדרט זיך ער שפּראך צו מיר וואס טוסטו דא און ווער ביסטו, איך וואר זייער מורא און זאג צו אים איין העער איך בין פֿון דיא (חברים פֿון ר"ש בן יוחאי) אזו און אזו האב איך געזעהן במדבר און בין אריין גגאנגען אין דער הייל און בין גידרט דא. שפּראך ער צו מיר ווייל דו ביסט פֿון דיא חברייא דא נעם דס בוך כתבים און גיב עס לחברייא צו דיא מקובלים דיא דא ווייסן דיא סודות פֿון (רוחות הצדיקים) ער קלאפּט אויף מיר מיט דער רוט אזו בין איך אנטשלאפֿן גוואהרן. אין דעם זעה איך (כמה חיילות) און חברותות אין שלאף דיא דא קומן אין וועג אין דעם ארט און דער זעלביגר מענש שלאגט מיט דער רוט און זאגט צו זייא גייט אין דעם וועג פֿון דיא בייאר, אין דעם ווייא זייא גייען דא וואהרן זייא פֿליהן אין לופֿטן און גייען ארויף איך ווייס ניט וואו אהין זייא פֿליהן, און האב גהערט גרויסע קולות פֿון דיא חיילות גאנץ פֿיל און ווייס ניט וואו אהין און ווער זייא זיינען, אזו בין איך אויף גוואכט און האב שון ניקט גיזעהן און פֿארכט איך אויף דעם ארט, אין דעם האב איך גזעהן דען זעלביגן מענשן זאגט ער צו מיר האסטו וואס געזעהן, זאג איך צו אים איך האב געזעהן אין שלאף (כך וכך), שפּראך ער צו מיר אין דען וועג גייען דיא רוחות פֿון דיא צדיקים אין ג"ע און וואס דוא האסט גהערט פֿון זייא דאס איז דאס זייא שטייען אין ג"ע אין גשטאלט פֿון דעם עולם, און פֿרייען זיך מיט דיא (רוחות הצדיקים) דיא דא איין גייען דארט אהין, דען אזו וואל דאס דער גוף ווערט גבויאט אויף דעם עולם פֿון פֿיר יסודות אזו אזו דארטען דער רוח גבויאט ווערן פֿון דער נשמה פֿון דיא פֿיר (יסודות) פֿון דיא מורים פֿון גן וואו דער מקור ארויס קומט דאס רוחניות און חיות פֿון אלי פֿיר יסודות, און דאס בוך (כתבים) נעם און גיב דיא (חברייא) און גייא דיין וועגט, דא קומט ר' אלעזר און דיא חברים און קושין אים אויף דעם קאפּ, זאגט ר' אלעזר (ברוך רחמנא) דאס ער האט דיך אהער גשיקט גיוויס איז דאס דיא לוטרי זאך און הקב"ה האט מיר אין אויך גגעבן דעם פסוק, ער גיבט זיינו דעם בוך כתבים. וויא ר' אלעזר נעם אין דיא האנט און עפֿינט די כתבים קומט איין פֿייער און האט אים אום גרינגלט ער האט דרינען גזעהן וואס ער האט גזעהן דרינען און איז אוועק גפֿלוגין אויס זיינע הענט, וויינט רבי אלעזר און שפּראך ווער קאן בשטיין אין דיא (גנזי אוצרות) בהעלטנס פֿון אלך, (יי מי יגור באהליך מי ישכון בהר קדשיך) ווער קאן וואונען אין דיין געצעלט און ווער קאן רוען אויף דיין בארג, וואלן דעם וועג און דיא שעה דאס איך האב דיך בגעגנט און פֿון דער צייט וואהר זיך רבי אלעזר פֿרייען און האט ניקט גזאגט פֿאר דיא חברים, וויא זיי אזו גייען בגעגנין זייא איין ברונן וואסר זייא שטעלן זיך דארטן אהין און טרינקן וואסר. זאגט רבי אלעזר וואל דאס אלך פֿון דיא (צדיקים) יעקב וואהר אנטלאפֿן פֿאר זיין ברודער דא וואר זיך טרעפֿין צו איהם דער ברונן. וויא דער ברונן זעט איהם דא דער קענן דיא וואסר איהרן הערן און פֿרייען זיך מיט אים. און גייען אויף קעגין איהם און דארטין בקומט ער זיין (בת זוג). משה איז גילאפֿן פֿאר פרעה איז אויך אים גטראפֿן דער ברונן און דיא וואסר, דער קענן איהם און גייען אויף קעגין איהם בקומט ער אויך דארטין זיין (בת זוג). און אז משה זעהט דאס ווייסט ער דאס דא ווערט ער בקומן זיין (בת זוג), דען דער (רוח הקודש) איז זיין טאג ניט אפּ גישטאן גוואהרן פֿון משה. האט ער דארטן גוואוסט דאס צפורה ווערט זיין (בת זוג) זיין, זאגט דער מאן צו (רבי אלעזר) איך האב אזו גלערנט דאס יתרו איז געוועזן איין כומר צו דר ע"ז, וויא ער זעהט דאס איז קיין ממש דראן, וואר ער זיך אפּ שיידן דער פֿון אזו האבן זייא אים אין חרם גלייגט, אז זיינע טעכטער זיינן גקומן שעפּין וואסר האבן זייא הערטן פֿר טריבן, וויא משה זעהט (ברוח הקודש) דאס פֿון וועגן ע"ז איז דאס, (מיד ויקם משה) ער שטייט אויף (ויושיען) ער העלפֿט זייא (וישק את צאנם) און האט גטאן קנאה לה' הקב"ה מיט אלים. שפּראך ר' אלעזר דוא ביסט ביי מיר און מיר ווייסן ניט דיין נאמן זאגט ער מיין נאמן איז (יועזר בן יעקב) דא קומן דיא חברייא און קושין אים זייא שפּראכן דוא ביסט ביי אונז און מיר האבן ניקט גוואוסט פֿון דיר, זייא גייען בייא אנאנדר איין גאנצן טאג דען אנדרן טאג בלייט ער אים דרייא מייל און גייט זיין וועג פֿארט:

ותאמרן איש מצרי הצילנו דער רוח הקודש האט אויס זייא גרעדט וואס זייא זעלבסט ניט האבן גוואוסט, זייא זאגן דער מצרי וואס משה האט ממית געווען דאס האט גמאכט דאס ער האט אונז אהער קומן צו אונז, איין משל איין מענש זאלט אין דער מדבר ער וואלט גערן עסן פֿלייש, איין מאל האט איין בער גייאגט איין לאמ און קאם אהין צו

דעם

דעם מענשן · אזו שטארקט ער זיך קעגן דעם בער אונ נעמט דאס לעמל אונ שעכט עס אונ עסט עס :

וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ · [רבי שמעון) הויב אן [ודודי לי הרועה בשושנים] זאגט ער וויא צו דיא לייט דיא זיך ניט זיין [משגיח] אונ וויסן ניקס, דען בשעה דאס איז אויף גגאנגן אין גידאנקען פר הקב"ה צו בשאפן דעם עולם זיינן אלי וועלטן גוועזן אויף גגאנגן אין איין מחשבה, אונ מיט דער מחשבה זיין אלי בשאפן גווארן אז דר פסוק זאגט [כולם בחכמה עשית] אונ מיט דער מחשבה פון דער חכמה מיט דער רעכטר האנד האט ער בשאפן דיא אויבערשטע וועלט. אונ מיט די לינקע האנד [עולם הזה] וויא דער פסוק זאגט [אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים] זייא זיינן אלי בשאפן גווארן אין איין שעה אין איין רגע, אונ ער האט גמאכט עולם הזה קעגן עולם הבא אונ אלז וואס איז אובן איז זיין גלייכין אונטן, אונ וואס דא איז אונטן איז זיין גלייכין אין [ים] און איז אלז מיינט. ער האט בשאפן אויבן מלאכים אונ אונטן מענשן אונ אין ים דעם (לויתן). אז דער פסוק זאגט [לחבר את האהל להיות אחד] דאס מ'ז אלס מיינט קעגין דעם אנדרן, בייא דעם מענשן שטייט [כי בצלם אלהים עשה את האדם] אונ שטייט [ותחסרהו מעט מאלהים] אונ האט אויס דער וועלט אן דיא ישראל, דיא עליונים רופט ער ניט בנים אונ דיא ישראל רופט ער יוא בנים, וויא דער פסוק זאגט [בנים אתם ליי אלהיכם] ער רופט זייא קינדר זייא הייסן אים אב פאטר וויא עס שטייט [כי אתה אבינו] דרום שטייט [דודי לי ואני לו] ער האט אויס דער וועלט אן איר אונ איך האב אויס דר וועלט אן אים. [הרועה בשושנים] ווען גלייך אום דיא רוזין ארום זיינן דערנר טוט הקב"ה דאך אונז ווידן צווישן דיא אומות עכו"ם דס קיינר אונז ניקס קען טאן. נאך איין פשט איז ווארום הייסט הקב"ה (רועה בשושנים) וויא איין רויז איז רויט אונ די וואסר דער פון זיינן ווייס, אזו אויך הקב"ה פירט דעם עולם מיטן [מדת הדין] דר איז רויט אונ [מדת הרחמים] איז ווייס, אונ שטייט [אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו]. רבי אבא גייט אונטר וועגן וואר מיט אים רבי יצחק, ווי זייא אזו גייען קומן זייא צו רויזן בייאר, ר' אבא נעמט איינע רויז גייט אזו בגעגינט זייא ר' יוסי, זאגט ער געוויס איז דיא שכינה דא אונ איך זעה אן דיא הענט פון רבי אבא דאס ער האט נאר דיא רויז גנומן נאר אום צו לערנן גרויסע חכמה, זאגט רבי אבא וועל דיך איין קינד זייא זעלן זיך אזו שמעקט רבי אבא צו דער רויז אונ זאגט געוויס האט דער עולם ניט קיין קיום נייערט דורך דעם [ריח], דען איך זעהן וואול דאס דער נפש האט קיין קיום נייערט [על הריח] דרום קער מען צו נאך [הבדלה במוצאי שבת] צו שמעקין דער צו. ער הויב אן [אני לדודי ודודי לי] ווער איז איר גורם דאס איך בין [לדודי אונ דודי] איז צו מיר, ווייל ער איז [הרועה בשושנים] ער פירט דעם עולם [בשושנים] וויא איז איין רויז, דיא רויז שמעקט מאן דר מאן אונ איז רויט ווען מען אויס קוועטשט איר וואסר איז ווייס אונ איר געשמאק ווערט ניט פר ענדרט, אזו אויך איז הקב"ה פירט דעם עולם בדרך זה, ווען ניט אזו קענט דר זינדיגר מענש קיין קיום ניט האבן, דען דער חטא הייסט רויט וויא דר פסוק זאגט (אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו) ער איז מקריב איין קרבן דאס איז רויט ער שפריינגט דאס בלוט פון קרבן אום מזבח איז אויך רויט, דער [מדת הדין] איז רויט, דר רויך און ריח גייט אויף נאר צו ווייס מאכן די זינד, דען ווערט פר קערט פון רויט צו ווייס, ווערט פון דעם [מדת הדין מדת הרחמים]. נאך זאגט רבי יצחק וויא איין רויז איז רויט אונ ווייס. אזו אויך דאס (ריח הקרבן) איז פון רויט אונ ווייס, קום אונ זעה פון די [סמים הקטורת] איין טייל זיינן ווייס אז לבונה, איין טייל זיינען רויט אז (מר דרור), אונ דער ריח גייט אויף פון ביידע רויט אונ ווייס, אזו איז הקב"ה פירט דיא וועלט [בשושנים] דיא זיינן רויט אונ ווייס, אונ שטייט [להקריב לי חלב ודם], קעגן דעם ווען איין מענש תענית האט, איז ער אויך [מקריב] זיין חלב אונ בלוט. דאס חלב איז ווייס דאס בלוט איז רויט אונ הקב"ה איז אים מכפר וויא איין רויז איז רויט אונ קאן ווייס ווערן דורך דעם פייער, אזו אויך דאס קרבן, מיצונד האבן מיר קיין קרבן זאגט [רבי יהודה] דורך דעם תענית פון מענשן ווערן די אברים שוואך, אונ דר יסוד פון פייער שטארקט זיך אויף אים, אין דעם פייער איז ער מקריב זיין [חלב ודם]. דאס איז גרופן [מזבח כפרה] דרום זאגט [רבי אלעזר] ווען ער איז געזעסן אין תענית האט ער אזו [מתפלל] געוועזן, [רבש"ע] עס איז אנטפלעקט פר דיר דז איך האב מקריב געוועזן מיין חלב און בלוט, אונ האב מאכן דער היצן זייא מיט חולשות אונ שלאפקייט פון מיינם גוף. עס זאל בווילגט זיין פר דיר דס דר ריח דער דא גייט אויז מיין מויל די שעה, וויא דר [ריח] פון עולה אונ קרבן אויף דעם מזבח אונ דוא זאלסט מיך בווילגן : נאך עס ווערט געפונדן בייא דעם מענשן דס ער איז [מקריב] אין זיין תענית דאס [חלב ודם], און דר פייער און דר ריח וואס אויף גייט איז איין [מזבח כפרה] דרום האט מען מתקן געוועזן די תפלות אן שטאט קרבן, נייערט ער זאל מכוון זיין וויא איר געזאגט האבן. זאגט (רבי יצחק מכאן והלאה) שטייט געשריבן [כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר] אזו אז דער מענש חוטא איז אונ דר היצט זיך, אזו האט ער איין כפרה ווידר, אזו דורך דען פייער דאס שטארקט זיך בייא אים הן דורך תענית, אדר מיט דעסט גלייכן ווען ער זיך דר היצט מיט תורה לערנן אדר מעשים טובים דא ווערט ער טהור. זאגט [רבי יוסי] ווען דאס [בית המקדש] איז גישטאנדן האט דר מענש אזו מקריב געוועזן איין קרבן אונ האט איין כפרה גיהאט, מיצונד איז דיא [תפלה מכפר] אן שטאט קרבן אין זעלבין גישטאלט: נאך איין פשט וויא דיא רויזן זיינן דערנר צווישן זייא, אזו אויך הקב"ה פירט דעם עולם מיט צדיקים אונ רשעים, וויא רויזן קאנן ניט האבן איין קיום נייארט דורך דיא דערנר, אזו אויך וועלטן ניט זיין [רשעים בעולם] אזו וועלטן דיא צדיקים ניט רעכט דר קענט ווערן. ר' יהודה האט גיזאגט דורך וועמן ווערן דיא צדיקים דר קענט ווייל רשעים זיינן, מאלטן ניט זיין רשעים וואלטן דיא צדיקים ניט דר קענט ווערן. דורך אירה [מעשים הרעים] ווערן דר קענט אירה [מעשים טובים]. נאך איין פשט איז [הרועה בשושנים] מאכט [שש שנים] ער פירט דיא וועלט מיט זעקס יאר אונ דאס זיבטע איז [שבת לי׳]. אדר [הרועה בשושנים] דיא דא לערנן תורה [שונים] איז טייטש לערנן דיא תורה אין איהרן זכות פירט הקב"ה דיא וועלט :

ומשה

ומשה היה רועה את צאן יתרו. [ר' חייא] הוב אן [מזמור לדוד יי רועי לא אחסר וגו'] וויא איין פאסטוך ער פירט זיין שאף אויף רעכטי וייד אונ פעטי וייד וואו עס וואכסן טייכן וואסר, ער מאכט רעכט פערטיג איהר גאנג [בצדק ושפט], אזו אויך הקב"ה דרום שטייט [בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב], זאגט ר' יוסי דר סדר איז פון איין פאסטוך צו פירן די שאף [בצדק] צו דר ווייטרן זייא פון גזל דאש זיא זאלן ניקש עסן פון פרעמדי פעלדר, אונ האט זיין רוט אין דר האנט דאש זיא זאלן ניט נייגן רעכטש אונ לינקס, אזו אויך הקב"ה פיטערט דיא ישראל ער פירט זיא רעכט אונ דיא רוט אין דר האנט אלי שעה דש זיא זאלן ניט אב קערן רעכטש אונ לינקס. [דבר אחר] נאך איין פשט איז [ומשה היה רועה] זאגט ר' יוסי דאש איז בעוואוסט דאש ווען דער פאסטוך איז איין חכם צו פירן זייני שאף, איז ער גיגרייט מקבל צו זיין [עול מלכות שמים], ווען ער איז איין שוטה איז אויף אים גזאגט [תקוה לכסיל ממנו]. זאגט ר' יהודה משה איז גיוועזן איין חכם אונ גיניט צו פירן דיא שאף וויא אויך דוד, דען דוד איז איין חכם גדול גוועזן אונ האט גיפיטערט דיא שאף (כדין וכשורה), דרום האט אים הקב"ה גמאכט פר איין (מלך על כל ישראל), ווארום שטייט [והוא רועה צאן] שאף אונ ניט בקר, זאגט ר' יהודה ישראל הייסן צאן [ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם] אונ שטייט [כצאן קדשים כצאן ירושלים], וויא דיא שאף אויף דעם מזבח איז מען זוכה פון זיירט וועגן [לחיי עוה"ב], אזו אויך ווער עס פירט די [ישראל כדין וכשורה] איז אן זוכה פון זיירט וועגן [לחיי עוה"ב]. נאך מער ווייל דיא שאף גווינן דא נעמט דר פאסטוך דיא צער אין זיין שום דש זיא זאלן ניט מיד זיין ער טראגט זיא נאך מיהר אוטר אונ איז זיך מרחם אויף זיא, אזו קער אויך צו זיין איין מנהיג פון ישראל ער קער די צייט צו פירן מיט [רחמנות ניט מיט אכזריות] אונ זאגט אויך משה [כי תאמר אלי שאהו בחיקך], אונ וויא איין גוטר פאסטוך ער איז אליין דאש שאף פר חיות רעות, אזו אויך דער איז איין מנהיג אויף ישראל איז ער זיי אליין פון די [אומות עולם ומדין שלמטה ומדין שלמעלה], אונ איז זייא [מדריך לחיי עוה"ב]. אזו איז גוועזן דער רועה נאמן משה. הקב"ה האט גזעהן וויא ער פירט דיא שאף אזו ווערט ער פירן אין אזו איין מדה צו דיא ישראל, דרום שטייט (ומשה היה רועה את צאן יתרו) ווארום שטייט ניט צאנו זיין שאף אזו איין עושר גדול וויא יתרו איז גיוועזן אונ האט אים דיא טאכטר גיגעבן ווי האט ער אים ניט אויך שאף גיגעבן, אלא משה האט זיין שאף ניט וועלן ווידן מיט זייא. מען זאל ניט זאגן ווייל זיין שאף מיט זייא איז דרום טוט ער זייא ווידן גוט, דרום שטייט [את צאן יתרו חותנו] אונ ניט זיין שאף. [כהן מדין] זאגט ר' תנחום ווען גלייך יתרו איז גיוועזן איין עכו"ם, ווייל ער האט מיט אים גיטאן חסד האט ער גיפיטערט [כדין וכשורה] אין גוטע וייד:

וינהג את הצאן אחר המדבר. ר' יוסי זאגט פון טאג דאש משה איז גבארן גווארן איז פון אים ניט אב גטאן גיווארן דר רוח הקודש. ווייל ער האט גזעהן [ברוח הקודש] אז דר מדבר איז אן גיברייט מקבל צו זיין דריבן דען [עול מלכות שמים] דרום פירט ער דיא שאף היכטר דיא מדבר אונ זאלן ניט מריין גיין אין דער מדבר, [ויבא עד הר האלהים חורבה] ער איז אליין ארויף גגאנגן אויף דען בארג, עס איז איין משל איין שטיין דער אן פאנגט צו זיך אליין וויצן ער אים דער זעהט גלייך שפרינגט ער אויף אים, אזו אויך משה אז ער האט דער זעהן דעם בארג סיני דאש איז דער [הר חורב] שפרינגט ער דרויף, דרום שטייט [ויבא עד הר האלהים חורבה]. זאגט ר' אבא משה אונ דער בארג סיני זיינן אן גברייט גוועזן פון [ששת ימי בראשית] צו אננדר, אין דעם טאג ווי משה קומט אהין וואר דר בארג שטורמן קעגן משה אז ער זעהט דאש ער וואר שפרינגן אויף אים דא וואר דר בארג גשטאנן, [מזמור] דש זייא האבן זיך משמח גוועזן מיט אננדר: זאגט [רבי יצחק] משה האט גלייך גוואוסט דש דר בארג איז [הר האלהים], דען מיר האבן גלערנט וואש האט דען משה גזעהן אויף דען בארג, ער זעט דרויף עופות די פליען אונ שוועבן אונ שפרייטן די פליגל אונ גיין ניט ארויף צו שטיין דרויף: זאגט ר' יצחק ער זעהט עופות פליען אונ שוועבן פון דארטן אונ פאלן פאר זיין פיס פון משה, איד האט ער דאש גימארקט אונ לאזט שטיין דיא שאף היכטר דיא מדבר אונ ער גינג אליין אהין:

תנו רבנן דיא שעה דאש משה איז גקומן צום בארג סיני ווארום הט זיך הקב"ה בוויזן צו אים [בלבת אש] דש איז [אלו הדין], זאגט ר' יצחק דר זאן איז גוועזן פון מנחה דאש איז שולט דר [מדת הדין] ניקש איין וואר קשה ווארום האט זיך ניט הש"י פריער בוויזן פר דר צייט, אלא עס איז אלט איין שורט גווארלט, עס שטייט אלהיא [ויבא עד הר האלהים חורבה] אונ שטייט [ובחורב הקצפתם את יי] אונ שטייט [וירא מלאך יי אליו בלבת אש מתוך הסנה] ווייל זייא ווערן היכטן נאך זיין וויא דיא דערנר, עס שטייט [קוצים כסוחים באש יצתו] האט אים הקב"ה דאש גוויזן דש זייא ווערן דר נאך חוטא זיין אונ ווערן זיין וויא דערנר צו פאר ברענן אין פייער. זאגט רבי יהודה פון אלהיא לערנן מיר דאש רחמנות פון הקב"ה אויף דיא רשעים, עס שטייט [והסנ' בוער באש] דר [מדת הדין] ברענט אין פייער פון גיהנם אויף דיא רשעים דיא זיינן וויא איין דארן, אבר דש רחמנות איז פון הקב"ה [והסנה איננו אכל] דאש ער פאר דארבט זייא דאך ניט אין גאנצן אלד הרחמנות:

וירא מלאך יי אליו בלבת אש ווארום צו משה מיט פייער אונ ניט אזו בייא אנדרי נביאים, זאגט רבי יהודה משה איז ניט גוועזן ווי אנדרי נביאים ווער עס גנעהנט צו פייער ווערט פר ברענט, אונ משה גנעהנט צום פייער אונ וואר ניט פר ברענט וויא דר פסוק זאגט [ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים] אונ שטייט [וירא מלאך יי אליו בלבת אש מתוך הסנה], זאגט ר' אבא עס שטייט בייא משה [כי מן המים משיתיהו] ווער עס איז אויס גלאזן גווארן אויס וואסר דר פארלעשט זיך ניט פאר פייער, דען מיר האבן גלערנט פון דען אורט וואו משה איז בשאפן גווארן איז קיין מענטש פון דארטן בשאפן גווארן ער איז גגרונד פעסט גווארן אין אלי מדות ומדרגות, דרום שטייט [בכל ביתי נאמן הוא], וואלט זיין חלק אז זיין העלער איז. אזו אויף אים מגיד:

זאגט

זאגט [רב ריאי] שטייט דאך גשריבן [ולא קם עוד נביא בישראל כמשה], אונ [ר' יהושע בן לוי] זאגט ביי ישראל וואלט נימר זיין וויא משה, אבר ביי אומות וואר יא וויא משה אונ דאס איז בלעם, זאגט ער וודאי דו רעדסט רעכט ער שווייגט ווייטר שטיל, וויא ר"ש קאם פרעגן זיא אים דיא קשיא, הויב ער אן ח"ו האט זאל גלייך זיין גוט געווירץ אונ שמעקדיגע איין מיט בייז געווירץ, אזו איז ח"ו ניט צו גלייכן בלעם צו משה, אלא עס איז אזו ביי דיא אומות איז אויך געשטאנען בלעם וויא משה ביי ישראל, אבר משה איז געוועזן אין דיא [מדרגות עליונים הקדושים] פון הקב"ה, אונ בלעם וואר בדינן [במדרגות התחתונים] דיא ניט קודש זיינן, דען הקב"ה האט אלץ בשאפן [את זה לעומת זה], וויא אין דער קדושה אזו איז דאס בקליפות [כקוף בפני אדם] אז איין אף קעגן איין מענש, אזו איז דיא טומאה דיא אדה וואס קעגן משה איז אין דער קדושה דארטן איז בלעם געוועזן, דרום שטייט [ואת בלעם הקוסם הרגו בחרב] הייסט ער אים צוברר, אוב דוא וואלסט מיינן ער איז העכר געוועזן גייא אונ פרעג זיין אייזל: קום רבי יוסי אונ קושט זיין הענט אונ זאגט מילוכר איז איין גלוסטיקייט פון מיין האלז ארויס גגאנגן, אונ פון אלהיא זאל מען וויסן עס זיינן [עליונים ותחתונים]. [ימין ושמאל, רחמים ודין, ישראל אונ עובדי זרה], ישראל בדינן אין די [מדות הקדושים עליונים], אונ די ע"ז אן די [מדות תחתונים] דיא ניט הייליג זיינן. ישראל זיינן פון רעכטס אונ זיי זיינן פון לינקס [על כן פנים] זיינן אפ גיטיילן די [נביאים עליונים פון נביאים תחתונים], נביאים קדושים פון נביאים דיא ניט זיינן קדושים: זאגט רבי יהודה וויא משה איז אפ געטיילן געוועזן פון אלע נביאים אין דר קדושה דאס ער איז העכר געוועזן אז [נביאי קודש], אזו איז בלעם אויך אין דר טומאה העכר געוועזן מער אז אלע נביאי חרשים מכשפים אונ צוברר דיא נבואה דיא ניט קודש איז, [ועל כן פנים משה] איז געוועזן [למעלה אונ בלעם למטה], דאס זייכען וויא פיל [מדרגות] די אפ שיידן איינס פון אנדרען: זאגט רבי יצחק משה וואר טראכטן שמא ח"ו ווערן ישראל פר דארבן ווערן אין דיא שווערע דינסט פון מצרים. דרום אויך [וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אכל] כלומר ווען גלייך זייא ווערן זיין אין מצרים וויא איין דארן אין פייער ווערן זייא פארט ניט פר דארבן ווערן: זכאין זיינן דיא ישראל דאס הקב"ה האט זייא אפ געשיידן פון אלע אומות [עובדי ע"ז] אונ האט זיי גהייסן בנים ווי עס שטייט [בנים אתם לה' אלהיכם] אונ שטייט [ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום]:

פרשת וארא.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה: רבי אבא הוב אן בִּטְחוּ בַה' עֲדֵי עַד כִּי בְּיָה ה' צוּר עוֹלָמִים איטליכר מענטש קער זיך [כל ימיו] צו שטארקן אן הקב"ה: דען אזו האט דוד גזאגט [אלהי בך בטחתי וגו'] ווער דא טוט זיין בטחון אונ שטארקייט אן הקב"ה וויא עס זאל זיין דא קאנן אים ניט איבלן [כל בני עולם]: ווער דא טוט זיין שטארקייט אן דעם [שם הקודש] וויא דר פסוק זאגט [כי ביה ה' צור עולמים] דען מיט די צווייא אותיות זיינן דיא וועלטן בשאפן געווארן, עוה"ב מיט דיא יו"ד עוה"ז מיט די הי"א, דער עולם איז בשאפן געווארן מיט דין אונ אויף דין שטייט ער. ווי דער פסוק זאגט [בראשית ברא אלהים] ווארום כדי דס די לייט זאלן זיך פירן בדין אונ זאלן ניט גיין אויס דעם רעכטן וועג ארויס, דרום ווייל משה הט דר פר גירעדט [למה הרעותה לעם הזה] דא קומט צו אים דיא גזרות דין דרום שטייט [וידבר אלהים אל משה]: [דאס איז בקיצור מכת שורות]:

וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב. זאגט רבי חייא דער טבח אונ דס בעסט פון אלע אבות איז יעקב, דרום שטייט אל אברהם אל יצחק אן ו', אונ בייא יעקב שטייט [ואל יעקב] מיט דער ו' צו וויזן דאס ער איז דער שלום פון אלע אבר דאך ניט אז משה, דרום האבן זיי גאר געזעהן מיט דער מדרגה פון [אל שדי] אונ משה מיט דעם שם [יהוה], [ושמי ה' לא נודעתי להם]: [וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען], דען ווער עס איז נימול דר ירשנט דיא לאנד עס ירשנט קיינר דיא לאנד נייערט ווער עס איז איין צדיק, אונ ווער עס איז בשניטן הייסט איין צדיק וויא דער פסוק זאגט [ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ] וויא אויז דאס ווען ער היט דען ברית אונ איז ניט פוגן דראן, וויא איר גפינן ביי יוסף ער האט ניט גהייסן צדיק ביז ער האט גהיט דען ברית אונ האט ניט מטמא געוועזן ביי [אשת פוטיפרע], זינט ער הט זיך גיהיט הייסט ער צדיק [יוסף הצדיק]:

רבי חזקיהו הייב אן [אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון] וויא גאר זיינן דיא לייט פר שטאפט דאס זייא ניט וויסן אונ זעהן ניט אויף וואס זיי שטייען אונ האבן איין קיום אויף דעם עולם. דען ווען הקב"ה האט בשאפן דעם מענטשן האט ער אים בשאפן אין זיין גשטאלט אונ האט אים מתקן געוועזן אין זיין תיקון. אונ האט אים בשאפן פון דעם ארט בית המקדש דארטן האב זיך בהעפט דיא פיר זייטן פון עולם: [ארבע יסודות מים אש רוח עפר] פון דען איז דער גוף בשאפן געווארן. אונ זיין נשמה פון בית המקדש שלמעלה איז אויך כלל געווארן אין עפר, נאך דריי יסודות דיא זייכען דיא נשמות ופנימיות פון דיא פיר [יסודות של מטה] מיט דעם איז דער אדם גאנץ געווארן כלל פון די [עליונים מצד הנשמה]. אונ [תחתונים מצד הגוף] דרום שטייט [אשרי אדם לא יחשוב יי' לו עון ואין ברוחו רמיה] דאס קיין חטא איז ברוחו דא איז ער איין אדם, אזו אויך משה איז העכר געוועזן אין דר מדרגה אז דיא אבות, דען אזו ווי דר בן אדם איז זיין נשמה דאס פנימיות פון גוף אזו איז

איז

איז משה געווען אז דיא נשמה פון דיא אבות, דרום שטייט (וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי וגו') דס איז בקיצור דרך נגלה געשריבן :

לכן אמור לבני ישראל אני יי והוצאתי אתכם פרעגט רבי יהודה דער פסוק רעדט פר קערט פֿאָר זאגט ער (והוצאתי) אונ דר נאך (והצלתי) אונ דר נאך (וגאלתי) ער קער צום ערשטן ריידן (וגאלתי) דר נאך (והוצאתי) אונ דר נאך (והצלתי), אזו ער האט זיא וועלן פֿאר זאגן די בשורה שבח פון אלים: זאגט רבי יוסי איז דאך דער שבח פון אלים (ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים) וואָרום זאגט ער עס צום הינטערשטן. זאגט רבי אבא דיא זעלביגי צייט איז דאס דער שבח געווען דר עיקר ארויס צו גיין, דען זיי האבן געמאכט דס זיא ווערן איר טאג ניט קענן ארויס גיין פון מצרים, דען זיא האבן געזעהן דארט דאס אלי תפוסים ווער עס איז נאר געקומן אין מצרים האבן זיא מיט כישוף געמאכט פר בינדן דס קיינר הט ניט זיין טאג קענן ארויס קומן. דרום איז דיא יציאה מער ליבר געווען אז אלץ, דרום זיינן זיי צום ערשטן אן געזאגט געווארן (והוצאתי אתכם). אויב דוא ווילסט זאגן ווען זיא נאך יוא ווערן ארויס גיין שמאר ווערן זיא נאך יאגן צו איבן זיא. זאגט ער (והצלתי אתכם מעבודתם) איך וויל אייך מציל זיין פון זיא. אויב דוא ווילסט זאגן ווען גלייך איר ווערט ארויס גיין אונ בשעראט ווערן אבר עס ווערט ניט זיין איין גאולה. דרום זאגט ער (וגאלתי אתכם בזרוע נטויה). אזו דוא ווילסט זאגן ווען צוא איר ווערט אויס געלייזט זיין, ווערט הקב"ה אונז ניט צו זיך נעמן פאר איין פאלק דא ווערט איין אנדרר מלך אונז נעמן אין גלות, דרום שטייט (ולקחתי אתכם לי לעם). אויב דו ווילסט ריידן ווען ער ווערט יוא זיך נעמן ווערט ער אונז ניט ברייגן אין ארץ ישראל אריין דרום זאגט ער (והבאתי אתכם אל הארץ וגו'):

ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יי אלהיכם דיא מצוה איז דיא ערשטי מצוה פון אלע מצות דאס מן זאל קענן (הקב"ה בדרך כלל ובדרך פרט. בדרך כלל) דאס ער איז (שליט עליון) אונ דער הער פון דיא וועלט אונ האט אלץ בשאפן (שמים וארץ וכל צבאם), אונ האט בשאפן דעם אדם פון דער ערד אונ האט אים אריין געבלאזן (נשמת חיים) דאס איז (בדרך כלל). אז ישראל זיינן אויס מצרים געגאנגן האבן זיא ניט געוואוסט אונ ניט געקענט הקב"ה. אז משה קאם צו דיא ערשטי מצוה דאס ער האט זיי געלערנט שטייט (וידעתם כי יי אלהיכם המוציא אתכם וגו') אלמא ווער ניט דיא מצוה דאס ער הט געזאגט העטן זיא ניט געגלייבט אן אלע נסים וגבורות דאס ער הט זיא געטאן אין מצרים אז זיא האבן דאס געוואוסט בדרך כלל. דען עס זיינן געטאן געווארן צו זיי (נסים וגבורות). אונ נאך פערציג יאר דס זיי האבן עוסק געווען (במצות התורה) אונ משה האט מיט זיא געלערנט עס זייא דיא מצות דיא נוהג זיינן אין א"י עס זייא דיא מצות דיא נוהג אין חוצה לארץ האט ער זיא געלערנט (בדרך פרט). דען זאגט ער (וידעת היום והשבות אל לבבך היו' דווקא) דיא דא ניט איז רשות געווען דר פֿיר. (כי יי הוא האלהים) דאס איז (בדרך פרט), אין דעם וואָרט זיינן ווי פֿיל סודות פֿר האָלן (ונסתרות). דרום איז דיא ערשטי מצוה צו קענן הקב"ה בדרך (כלל ופרט) דר סוד פון (אני ראשון בכלל ואני אחרון בפרט) אונ אלץ איז כלל אין איין סוד, ווען דר מענש דס ווייסט בכלל דא איז ער זיך משלים אלי זיינע (רמ"ח איברים אונ שס"ה גידים) מיט די מצות התורה (רמ"ח מצות עשה) קעגן דיא (רמ"ח איברים). (שס"ה מצות לא תעשה קעגן שס"ה גידים). ווען דער מענש משלים איז (שס"ה מצות לא תעשה) דיא זיינען קעגן (שס"ה ימים) דיא זיינן אין יאר דא ווערט ער געבענטשט פון זיא, דען דורך אים ווערן דיא שס"ה ימים געבענטשט דא ווערן דיא שס"ה ימים איין רפואה צו זיינע שס"ה גידין, דרום שטייט (ביום תתן שכרו) כלומר זיין שכר איז פון דיא טאג ווערט דיא זיינן איין רפואה צו אים. וואו צו דיא ישראל דאס דורך דיא מצות התורה הייסן זייא אדם וויא עס שטייט (אדם אתם) זייא זיינן (בדוגמת אדם של מעלה) וואו דיא מצות איין מחיצה האבן בתורה די האט אין דער צאל רמ"ח שס"ה תרי"ג מצות הייסט ער אדם, דרום שטייט (אדם אתם) איר הייסט אדם אונ ניט דיא עכו"ם. אזו אויך דס ער האט דיא תורה געגעבן זאגט ער (אנכי בדרך כלל). (יי אלהיך בדרך פרט) אונ דאס איז אלץ איין זאך צו פר שטיין, דען עס זיינן איניס דיא זאגן דאס צווייא זייא דיא זיינן (שני הפכים) ווידר אנאנדר, צום משל דין אונ חסד וויא קאן זיין אן איינם אורט, דרום זיינן זיי מאמין צוויי רשויות איינר איז (פועל רע) אונ איינר איז (פועל טוב), דרום איז דר (עיקר יחוד) צו אונזרי אמונה (כי יי הוא האלהים), מיט דעם (שם הוי"ה איז הקב"ה פועל רחמים) אונ מיט דעם (אלהים) טוט ער דין. אונ אזו אין מענשן זעלברט די (רמ"ח איברים) זיינן קעגן (רמ"ח מצות עשה) דיא זיינען (מלך יאין בחשבון אברה"ם) הט אין דר צאל רמ"ח דאס איז מלך החסד, אונ (שס"ה לא תעשה) זיינן קעגן (שס"ה גידין מלך שאול) אונ אלי זיינן דאך כלל איין אדם, דרום שטייט (והשבות אל לבבך) דר מענש זאל זעהן אין זיין הארץ זעלבשט, איינם טוט ער גוטס איינם בייז אונ איז דאך פון איין כח, אזו איז דער (כלל ופרט) אונ אלץ איין יחוד (יי אחד ושמו אחד) וואו דיא קדושה הייסט ראשון זיינן מייטן (חסד וטוב) אונ וואו זיא הייסט אחרון איז (דין ומשפט), דרום שטייט (אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים):

וידבר יי אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים זאגט רבי יוסי ער האט געבאטן משה אונ אהרן צו בני ישראל פון אירעט וועגן צו פֿירן זיא בנחת וויא עס קער צו זיין. (ואל פרעה מלך מצרים) זיא זאלן נוהג כבוד זיין אן אים ווייל ער איז איין מלך. זאגט (ר' ייסא) וואָרום שטייט תיכף אלהיא (אלה ראשי בית אבותם), אונ הקב"ה שפראך צו אים וויא וואל זיא זיינן מיגונר בעבודה קשה דא פֿיר זייא בנחת זיינן דאך (מלכים בני מלכים). (אלה ראשי בית אבותם) דיא דאס דוא זעסט זיינן (ראשי בית אבות) זיי קאנן זיך וואל מייחס זיין נאך איר (בית אב), זיא האבן זיך ניט פאר מישט מיט דיא אומות, זייא זיינען געבליבן שטיין אין איר היילגן שטאנד אונ ניט משתתף געווען מיט דיא מצרים: ר' אבא זאגט דעסט וועגן זאגט דער
פסוק

פסוק (אלה ראשי בית אבותם) ווייל ער וויל בריינגן אלהיא צו רידן פון (משה ואהרן) צו ווייזן אירע מעלה דאס זיי זיינען ראוי אויס צו ציהן ישראל אונ צו רידן פר פרעה, אונ בצווינגן איהם מיט דעם שטעקן ווייל צווישן אלע ראשי ישראל איז ניט געוועזן דער זיא זאל גלייך זיין. קום אונ זעה עס שטייט (ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פנחס אלה ראשי אבות הלוים) איז קשה ער איז דאך איינער געוועזן ווארום זאגט ער (אלה ראשי לשון רבים) איז משמע פיל, אלא ער זאגט דרום פנחס אליין אלה איז טייטש פיל, דרום ווייל ער הט דער נאך במעשה זמרי דר האלטן (כמה אלפים ורבבות מישראל) אונ איבר איהם האט די מגפה אויף געהערט איז (זכות רבים) אן איהם, דרום זאגט ער (לשון רבים אלה ראשי אבות הלוים), ער האט אויך מקיים געוועזן דיא (ראשי אבות הלוים) דרום שטייט סתם (אלה ראשי אבות הלוים), אויך ווייזט אונז דיא תורה (ותלד לו את פנחס אלה ראשי) דיא נייא ראשי לוויים דיא זיינען (נדב ואביהו) דיא זיינען אירי נשמות אריין גקומן אין פנחס, דרום זאגט ער (ותלד לו את פנחס אלה ראשי) ער הט פר ריכט וואס זייא האבן פר דארבן אין (יסוד הברית) פון זיין ארט. אבר פנחס ער האט מקיים געוועזן דעם ברית דרום האט ער זוכה געוועזן צו אירע נשמות דאס איז אלהיא דר פסוק וארא וואס דער נאך ווערט זיין, אויב דוא ווילסט פרעגן וואס בגערט דר מיט אלהיא דיא תורה צו זאגן מיט פנחס, אלא אז הקב"ה האט גיזאגט (ואזכור את בריתי) זעט הקב"ה די (בני אהרן) ווערן פוגם זיין דרין, אונ איצונד זאל ער איהם שיקן אין מצרים האט ער אהרן וועלן (מעביר) זיין, ווי אבר הקב"ה זעהט וויא פנחס איז דאס ער ווערט איר פאר דארבן ווידר פר ריכטן, זאגט ער גלייך (הוא אהרן ומשה), זאגט הקב"ה איצונד איז ער (אהרן הוא אהרן) ער איז דר ערשטר, (הוא אהרן ומשה) זייא זיינען כלל אין אננדר, דרום שטייט (הוא) אונ ניט (הם) אלא זייא זיינען כלל אז וויא איינר:

רבי אלעזר אונ רבי אבא זיינען מאל געוועזן איבר נאכט אין איין הארבריג אין לוד. זייא שטייען אויף ביי נאכט לערנן, הייב ר' אלעזר אן (וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים) עס קער צו שטיין (וידעת היום כי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך), אלא וואו דיא וואס עוסק בתורה זיינן, משה זאגט ווען דו ווילסט וויסן רעכט צו פר שטיין די זאך (כי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך) דען ווערסטו וויסן אן לבבך צווי הערצר דר יצ"ט אונ יצ"הר דאס זייא זיינען כלל צו אננדר אל איינר, דען ווערסטו וויסן דאס (מדת הדין) מיט (מדת הרחמים) איז אויך כלל אל איינס זאגט ר' אלעזר דיא רשעים מאכן איין פעלער אובן, וואס איז דער פעלער, דר שמאל דער יצ"הר איז ניט כלל בימין איז דעם יצ"ט איבר דיא זינד פון דיא לייט. אבר דען פעלער וואס זייא מאכן אובן איז נאר קעגן זייא אבר ניט קעגן הקב"ה, דרום שטייט (שחת לו לא בניו מומם) דאס טוען זייא זיך דאס דיא ברכות קאנן ניט אויף זייא נידרן. אבר דיא שאים זיינען מפרט (מקבל ברכות) מאר זיך זעלברט נייערט (ועזר את השאים) דיא ברכה ווערט אויבן אויף גהאלטן דאס ניט נידרט אראפ. דאס מאכן די רשעים די ניט כולל זיינן דען יצ"ט מיט דען יצ"הר. נייער זיי שיירן אב צווישן זייא אונ בהעפטן זיך אן יצ"הר:

וְאָמַרְתָּ אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת מַטְּךָ ווארום (משה אהרן) אונ ניט דען משה פון משה, אלא דער שטעקן פון משה איז מער קודש געוועזן אז (משה אהרן) ער איז מגולה געווארן פון (ג"ע העליון בשם הקודש) דרום האט איהם הקב"ה ניט וועלן לאזן מטמא זיין מיט די שטעקן פון די (מכשפי מצרים). אונ דאס אליין דען אהרן איז געוועזן (מצד ימין) דא הט ער מיט זיין שטעקן גימאכט אונטר טאן דיא מצרים דאס זיינן (מצד שמאל), עס איז אנטפלעקט געוועזן פר הקב"ה דיא מצרים ווערן אויך מאכן שלאנגן, אונ וואס איז דאס פר איין חידוש פר פרעה צו מאכן שלאנגן, אלא וויל פון דארטן איז דער אן פאנג צו שלאגן איהם, דען פון דער שלאנג דארטן הייבט זיך אן זיין מפלה פון פרעה, וויא זייא דאס זעהן אז עס וואר איין שלאנג אויס דען שטעקן ווארן זייא זיך פרייען דען וויל דיא אן פאנג מכאה פון זיי איז די שלאנג: אז עס וואר ווידר געווארן אויס דר נחש ווידר איין שטעקן איין על יבש אונ האט זייא צו איין גישלונגן. דא פר וואונדרן זייא זיך דען זעהן זייא דאס עס איז פר האנדן איין העכער דער געוועלטיגט איבר זייערע צובעריי אונ נחש. דען ביז אלהער האבן זייא גימיינט עס וואר ניטס איבר זיי קיין מושל צו טאן איין זאך, דרום וואר איין נס (ויבלע מטה אהרן), שטייט מטה אונ ניט נחש, אלזו עס וואר ווידר אויס דער שלאנג גיווארן איין שטעקן אונ דר שטעקן האט איין גשלונגן אירע שטעקן, דרום האט אהרן גטאן צווייא נסים איינס אובן אונ איינס אונטן. (מ' למעלה) צו ווייזן דס דער תנין העליון אין דער קדושה איז שולט אויף זייא. (מ' למטה) דאס איין האלץ געוועלטיגט אויף אירע שלאנגן. אונ פרעה איז איין גרוסר חכם געוועזן מער אז אלע מכשפים, ער זעט דאס דער (שליט העליון הקב"ה) דער געוועלטיגט איבר אלים עס זייא אובן אונ אונטן: זאגט ר' יוסי אויב דו וועלסט וועלן זאגן אזו וואס דיא מכשפים מאכן איז נאר מייטל בלענדענט דאס מען מיינט עס איז אזו (מראית עין), אונ אזו איז דער ראוי צו זייא דאס זייא נאר מיט כישוף בלענדן יענם אונ ניט מער דאס זאלט זיך ווייזן וויא מען עס זעט. דרום זאגט איך אלהיא הערן (ויהיו לתנינים ויהיו) איז מדייק זייא ווארן אין אמת רעכטי שלאנגן, אונ דער נאך ווערן ווידער אויס אירע שלאנגן ווידער שטעקן אונ דער שטעקן איין טרוקענס האלץ פון אהרן האט איין גשלונגן אירע שטעקן:

רבי חייא וואר גיזעסן אין טויער פון אושא ער זעט צו ר"א וויא איין עוף איהם שוועבט נאך וואו ער גייט. שפראך רבי אבא צו איהם אפילו אונטר וועגן גילושטן אלע צו דיר צו גיין דיר נאך, וואר ער זיך אום קערן צו דעם עוף אונ זעט איהם, שפראך ער בוודאי איז איין שליחות ביי איהם. דען הקב"ה מיט אלים טוט ער שליחות ער הט פיל שלוחים אונ ניט אליין מיט זעלבע, דען וואס קיין רוח חיים האבן זיינן אויך אין זיין שליחות: ער הייב אן אונ זאגט (כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה) וויא זאל דער מענש זיין גהיט פון עבירות דאס ער זאל ניט זינדיגן פר הקב"ה.

אויב

ויב ער וועלט זאגן ווער זאגט אויף אים עדות. די שטיינר
וג האלץ פון זיין הויז זאגן עדות אויף אים אונ צו ליטן טוט
קב"ה מיט זיי שליחות. קומט אונ זעה דר שטעקן פון אהרן
ער איז געוועזן איין טרוקענעש האלץ האט הקב"ה אין אן
אנג פון דיא נסים מיט אים גטאן. אונ צווי שליחות זיינן
יש אים גטאן געווארן: מיינט ער איז איין טרוקענעש האלץ
ין איין שעה וואר ער איין בריה אונ קריגט נאך אין זיך
יין (רוח חיים). זאגט ר"א (תיפח רוחיהון) פר פלוכט אונ
ויש גבלאזן זאל ווערן איר רוח דיא דא זאגן הקב"ה קאן
יש (אחיה מתים) זיין. דען וויא קאן ער ווידר מאכן אויש
יא מתים איין נייאה בריה. דיא נארן רשעים זייא זיינן
ייש פון דער תורה זייא זיינן זיך מרחיק דער פון, זאגן
יא זעהן אין הענש אהרן איז געוועזן איין שטעקן (עץ יבש)
אט הקב"ה (לפי שעה) דרויש גמאכט זיין (בריה משונה)
יש איין גוף ורוח. (מכל שכן) דיא גופות דאש בייא זייא
יז געוועזן רוחות אונ (נשמות קדושות). אונ האבן גיהיט אונ
וסק בתורה געוועזן יום ולילה אונ הקב"ה האט זיי פר בארגן
ין דער ערד, אונ (לעתיד) ווען דיא לייט ווערט קומן צו
אנחייען דעם עולם (מכל שכן) דאש זייא ווען ווערן (בריה
חדשה): זאגט רבי חייא נים דאש אליין תפילו דער גוף
נברט וואש דא איז געוועזן ווערט אויף שטיין ווידר. אז דר
סוק זאגט (יחיו מתיך נבלתי יקומון) אונ שטייט ניט יבראו
ער טייטש דיא ווערן ערשט בשאפן ווערן, מיר (יחיו)
יז טייטש דיא גופות געברט ווערן אויף שטיין: דען איין
יידן דאש בלייבט איבר אונטר דיא ערד דאש ווערט ניט
ר פיילט אין דער ערדן אייביג. אונ לעתיד זאל אין דער
יש ווערט הקב"ה עש ווייך מאכן אז וויא איין טייג מיט
יער טייג אונ הייבן דאש עש דר הייבן דאש טייג. אזוי
ערט דא דורך זיך דער הייבן דער גאנצר גוף אונ ווערט
ך מער שפרייטן צו פיר זייטן. אונ דער פון ווערט ווערן
ער גוף גיגרונד פעסט מיט אלע זיינע אברים, דער נאך
ערט אים הקב"ה געבן זיין רוח: זאגט רבי אבא עש
יז אזו, קומט אונ זעה מיט וואש ווערט דאש בייגרן
יך אים דעם שויא אז דער פסוק זאגט (כי טל אורות
טלך):

ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח את מטך ונטה את ידך על
מימי מצרים וגו' ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם זאגט ר'
יהודה דער פסוק איז קשה, וויא האט ער קענן גיין צו דיא
לע ערטר אונ דאש מזיין, עש שטייט דאך (וימלא שבעת
ימים אחרי הכות ה' את היאור) איז משמע דער טייך אליין
יז ווארן גישלאגן, אונ דא זאגט דער פסוק (על מימי מצרים
על נהרותם על אגמיהם). אלא די וואשר פון מצרים דש איז
דער ניגוש אליין אונ פון דארטן זיינן ווייטר אלי וואשר ווארן
גישלאגן. אונ אהרן האט נאר דעם ניגוש אליין גישלאגן, אונ
דרום שטייט (ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור) ר' יצחק
זאגט ווען הקב"ה וויל איין אומה שלאגן מיט דען כח נאך
אובן שיקט ער איין אנדרי אומה איבר זייא דאש זייא נהרג
ווערן, אונ דרום האט הקב"ה נים אזו גיטאן בייא פרעה,
דרום ווייל ישראל זיינן צווישן זייא געוועזן זייא זאלן זיך ניט מצער
זיין ווייל זייא האבן נאך געוואונט אין איר לאנד, דרום האט
זייא הקב"ה אזו גשלאגן מיט דעם אין אירע בעך דש זייא
זאלן נישט קענן טרינקן. אונ דרום ווייל זייער ממשלה אונ
איר כח הובן איז גיוועזן (אלוהו נד), אונ הקב"ה האט
וועלן צום ערשטן שטראפן איר כח אונ איר ע"ז, דרום איז
דר ניגוש איר ע"ז צום ערשטן גישלאגן געווארן. אונ אלע
עבודה זרות מיהרע האבן אלע גיקוואלט בלוט, דרום שטייט
(והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים): קומט אונ זעה
דיא ממשלה פון פרעה איז געוועזן אין וואשר, אז דר פסוק
זאגט (התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו) דרום איז פר קערט
געווארן דער נהר צו דם, דער נאך (צפרדעים) דיא זיינן
ארויש גישליפט אין אירע גידעריש, אונ האבן גיטריבן מיט
שטארקע קולות זייא זיינן ארויש גיגאנגן אויש דעם יאור
אויף דער יבשה אונ האבן גיטריבן אויף אלע זייטן ביז זייא
זיינן אנידר גיפאלן אין הויז וויא (מתים), אונ דער טעם
פון אלעם איז דאש אלע (עשר מכות) וואש הקב"ה האט זיי
גישלאגן זיינן אלע געוועזן פון זיין (יד החזקה) די גוועלטיגע
איבר אלע אירע (שרים אונ כוחות) פון די מצרים (כדי צו
מישן איר דעה), זייא האבן ניט גיוואושט וואש זייא זאלן טאן.
אונ אלע אדריגות אונ כוחות וויא זייא זיינען אויש גיגאנגן
עפיש צו טאן וואש צו זייא איז רצוי געוועזן, דיא האבן ניט
גיקענט טאן ווען דיא יד החזקה האט אויף זייא גירוהט
דרום שטייט (ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו בביתך).

רבי שמעון הוב אן קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים
רחל מבכה על בניה מאנה להנחם איז קשה רחל האט
האט דאך נאך גיהאט (יוסף ובנימין) אונ וואראם וויינט רחל
מער אויף אירע קינדר אין גלות אז לאה. האט דאך לאה
גיהאט אלע שבטים וואראם וויינט זיא ניט, אלא אונזרע
חכמים האבן גיזאגט (ועיני לאה רכות) וואראם זיינען אירי
אויגן ווייך גוועזן, ווייל זיא איז גשטאנען וואו וועגן שיידן זיך
אונ האט גפרעגט אויף עשו. מען האט איר גזאגט זייני
מעשים האט זיא זיך גפארכטן זיא ווערט פאלן אין זיין גורל
אזו האט זיא גוויינט אלי טאג, זאגט הקב"ה דיא וויינשט
דו מוזשט ניט נעמן עשו הרשע. דרום שטייט דא (בפרשת
דרכים) דיין שוועסטר לאה ווערט שטיין וואו וועגן שיידן זיך
אונ ווערט וויינען אויף (גלות ישראל) אונ אזו אזוי מאן ווען ישראל
זיינן אין גלות וויינט רחל אויף אירי קינדר. אונ ווייל זיא טוט
טרייסטן אויף ישראל אז זייא זיינן אין גלות, דרום האט הקב"ה
גשיקט אין מצרים דיא קולות וויא עש שטייט (והיתה צעקה
גדולה בארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה) אונ הקב"ה האט זייא
אן גבריים אנדרי קולות פון (צפרדעים) דיא האבן גשריאן
אין אירי גדערים אונ זיינן גפאלן אויף דער גאש כמתים.
איין צפרדע איז געוועזן האט זיא געווארן אונ דר פיינט גמאכן
מצרים, אונ אזוי האבן זיך איבר גיענטפערט אין פייער, אז
דר פסוק זאגט (בתנוריך ובמשארותיך), אונ וואש האבן זייא
גזאגט (באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה) אוב דוא וועלסט
זאגן וואש זאגט דיא מצרים דרמאן אז דיא צפרדעים זיינן
גגאנגן אין פייער, אלא אלי זיינן ארויין גגאנגן אין פייער אונ
זיינן ניט געוועזן מתים. אונ דיא וואש יוא זיינן געוועזן מתים
וואש האבן זייא גטאן, איז געוועזן ברויט אין אויבן זייא זייא
ארויין גגאנגן אין ברויט אונ זיינן ווארן צו שפאלטן אונ זיינן

פסוק (אלה ראשי בית אבותם) ווייל ער וויל בריינגן אלהיא צו רידן פון (משה ואהרן) צו ווייזן אירע מעלה דאס זיי זיינן ראוי אויס צו ציהן ישראל אונ צו רידן פר פרעה, אונ בצווינגן אים מיט דען שטעקן ווייל צווישן אלע ראשי ישראל איז ניט געוועזן דער זיא זאל גלייך זיין · קום אונ זעה עס שטייט (ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פנחס אלה ראשי אבות הלוים) איז קשה ער איז דאך אליין געוועזן וואָרום זאגט ער (אלה ראשי לשון רבים) איז משמע פיל, אלא ער זאגט דרום פנחס אליין אלה איז טייטש פיל, דרום ווייל ער הט דער נאך במעשה זמרי דר האלטן (כמה אלפים ורבבות מישראל) אונ איבר אים האט די מגפה אויף געהערט איז (זכות רבים) אן אים, דרום זאגט ער (בלשון רבים אלה ראשי אבות הלוים), ער האט אויך מקיים געוועזן דיא (ראשי אבות הלוים) דרום שטייט סתם (אלה ראשי אבות הלוים), אויך ווייזט אונז דיא תורה (ותלד לו את פנחס אלה ראשי) דיא צווייא ראשי לוויים דיא זיינן (נדב ואביהו) דיא זיינען אירי נשמות אריין געקומען אין פנחס, דרום זאגט ער (ותלד לו את פנחס אלה ראשי) ער הט פר ריכט וואס זיא האבן פר דארבן אין (יסוד הברית) פון זיין ארט. אבר פנחס ער האט מקיים געוועזן דען ברית דרום האט ער זוכה געוועזן צו אירע נשמות דאס איז אלהיא דר פסוק מרמז וואס דער נאך ווערט זיין, אויב דוא ווילסט פרעגן וואס בגערט דר מיט אלהיא דיא תורה צו זאגן מיט פנחס, אלא אז הקב"ה האט געזאגט (ואזכור את בריתי) זעט הקב"ה די (בני אהרן) ווערן פוגם זיין דראן, אונ איצונד זאל ער אים שיקן אין מצרים האט ער אהרן וועלן (מעביר) זיין, ווי אבר הקב"ה זעהט וויא פנחס איז דאס ער ווערט איר פאר דארבן ווידר פר ריכטן, זאגט ער גלייך (הוא אהרן ומשה), זאגט הקב"ה איצונד איז ער (אהרן הוא אהרן) ער איז דר ערשטער, (הוא אהרן ומשה) זיא זיינן גלייך אין אננדר, דרום שטייט (הוא) אונ ניט (הם) אלא זיא זיינן גלייך אז וויא איינר:

רבי אלעזר אונ רבי אבא זיינן אמאל געוועזן איבר נאכט אין איין הארבריג אין לוד. זיא שטייען אויף בייא נאכט לערנן, הייב ר' אלעזר אן (וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים) עס קער צו שטיין (וידעת היום כי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך), אלא וואו דיא וואס עוסק בתורה זיינן, משה זאגט ווען דו ווילסט וויסן רעכט צו פר שטיין די זאך (כי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך) דען ווערסטו וויסן אן לבבך צווי הערצר דר יצ"ט אונ יצ"הר דאס זיא זיינן כלל צו אננדר אלז איינר, דען ווערסטו וויסן דאס (מדת הדין) מיט (מדת הרחמים) איז אויך כלל אלז איינס זאגט ר' אלעזר דיא רשעים מאכן איין פעלער אובן, וואס איז דער פעלער, דר שמאל דער יצ"הר איז ניט כלל בימין איז דעם יצ"ט איבר דיא זינד פון דיא לייט. אבר דען פעלער וואס זיא מאכן אובן איז נאר קעגן זיא אבר ניט קעגן הקב"ה, דרום שטייט (שחת לו לא בניו מומם) דאס טוען זיא · זיך דאס דיא ברכות קאנן ניט אויף זיא נידרן. אבר דיא שמים זיינן פארט (מקבל ברכות) פאר זיך זעלברט נייערט (ועצר את השמים) דיא ברכה ווערט אויבן אויף געהאלטן דאס ניט נידרט אראפ· דאס מאכן די רשעים די ניט כולל זיינן דען יצ"ט מיט דען יצ"הר. נייער זיי שיירן אב צווישן זייא אונ בהעפטן זיך אן יצ"הר:

וְאָמַרְתָּ אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת מַטְּךָ וואָרום (משה אהרן) אונ ניט דען משה פון משה, אלא דער שטעקן פון משה איז מער קודש געוועזן אז (משה אהרן) ער איז מגולה געוואָרן פון (ג"ע העליון בשם הקודש) דרום האט אים הקב"ה ניט וועלן לאזן משמש זיין מיט די שטעקן פון די (מכשפי מצרים). אונ דאס אליין דען אהרן איז געוועזן (מצד ימין) דא הט ער מיט זיין שטעקן געמאכט אונטר טאן דיא מצרים דאס זיינן (מצד שמאל), עס איז אנטפלעקט געוועזן פאר הקב"ה דיא מצרים ווערן אויך מאכן שלאנגן, אונ וואס איז דאס פאר איין חידוש פאר פרעה צו מאכן שלאנגן, אלא ווייל פון דארטן איז דער אן פאנג צו שלאגן אים, דען פון דער שלאנג דארטן הייבט זיך אן זיין ממשלה פון פרעה, וויא זיא דאס זעהן אז עס וואר איין שלאנג אויס דען שטעקן וואָרן זיא זיך פרייען דען ווייל דיא אן פאנג חכמה פון זיי איז די שלאנג: אז עס וואר ווידר געוואָרן אויס דר נחש ווידר איין שטעקן איין עץ יבש אונ האט זיא איין געשלונגן · דא פאר וואונדרן זיא זיך דען זעהן זיא דאס עס איז פאר האנדן איין הער דער געוועלטיגט איבר זייערע צובעריי אונ נחש. דען ביז אלהער האבן זיא געמיינט עס וואר ניט איבר זיי קיין מושל צו טאן איין זאך, דרום וואר איין נס (ויבלע מטה אהרן), שטייט מטה אונ ניט נחש, אלא עס וואר ווידר אויס דער שלאנג געוואָרן איין שטעקן אונ דר שטעקן האט איין געשלונגן אירע שטעקן, דרום האט אהרן געטאן צווייא נסים איינס אובן אונ איינס אונטן. (א' למעלה) צו ווייזן דס דער תנין העליון אין דער קדושה איז שולט אויף זייא. (א' למטה) דאס איין האלץ געוועלטיגט אויף אירע שלאנגן. אונ פרעה איז איין גרוסר חכם געוועזן מער אז אלע מכשפים, ער זעט דאס דער (שליט העליון הקב"ה) דער געוועלטיגט איבר אלים עס זייא אובן אונ אונטן: זאגט ר' יוסי אויב דו ווילסט ווען זאגן אלז וואס דיא מכשפים מאכן איז נאר אייטל בלענדענש דאס מען מיינט עס איז אזו (ומראית עין), אונ אזו איז דער ראוי צו זייא דאס זייא נאר מיט כישוף בלענדן יענעם אונ ניט מער דאס זאלט זיך ווייזן וויא מען עס זעט · דרום לאזט מיך אלהיא הערן (ויהיו לתנינים ויהיו) איז מרמז זייא ווארן אין אמת רעכטי שלאנגן, אונ דער נאך ווערן ווידער אויס אירע שלאנגן ווידער שטעקן אונ דער שטעקן איין טרוקענס האלץ פון אהרן האט איין געשלונגן אירע שטעקן:

רבי חייא וואר געזעסן אין טויער פון אושא ער זעט צו ר"א וויא איין עוף אים שוועבט נאך וואו ער גייט · שפראך רבי אבהו צו אים אפילו אונטר וועגן געלוסטן אלע צו דיר צו גיין דיר נאך, וואר ער זיך אום קערן צו דעם עוף אונ זעט אים, שפראך ער בוודאי איז איין שליחות בייא אים. דען הקב"ה מיט אלים טוט ער שליחות ער הט פיל שלוחים אונ ניט אליין מיט זעלבע, דען וואס קיין רוח חיים האבן זיינן אויך אין זיין שליחות: ער הייב אן אונ זאגט (כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה) וויא זאל דער מענש זיין געהיט פון עבירות דאס ער זאל ניט זינדיגן פר הקב"ה.

לויב

וויל ער וועלט זאגן ווער זאגט אויף אים עדות. די שטיינער און האלץ פון זיין הויז זאגן עדות אויף אים און צו לייטן טויט הקב"ה מיט זיי שליחות. קום און זעה דר שטעקן פון אהרן ער איז געוועזן איין טרוקענט האלץ האט הקב"ה אין אן אנג פון דיא נסים מיט אים געטאן. און צווי שליחות זיינן מיט אים געטאן געווארן: מיינט ער איז איין טרוקענט האלץ אין איין שעה וואר ער איין בריה און קריגט נאך אין זיך איין (רוח חיים). זאגט ר"א (תיפח רוחיהון) פר פלוכט און מיט גבלאזן זאל ווערן איר רוח דא דיא זאגן הקב"ה קאן ניט (אחיה מתים) זיין. דען וויא קאן ער ווידר מאכן אויף דיא מתים איין נייאה בריה. דיא נארן רשעים זייא זיינן ווייט פון דער תורה וויא זייא זיינען זיך מרחיק דער פון, זאגן זיא זעהן אין הענט אהרן איז געוועזן איין שטעקן (עץ יבש) האט הקב"ה (לפי שעה) דרויס גמאכט צוויין (בריה משונה) מיט איין גוף ורוח. (אכל שכן) דיא גופות דאס ביי זייא איז געוועזן רוחות און (נשמות קדושות). און האבן גיהיט און עוסק בתורה געוועזן יום ולילה און הקב"ה האט זיי פר בארגן אין דער ערד, און (לעתיד) ווען דיא לייט ווערט קומען צו מחייען דעם עולם (אכל שכן) דאס זייא וועלן ווערן (בריה חדשה): זאגט רבי חייא ניט דאס אליין אפילו דער גוף צעלברט וואס דא איז געוועזן ווערט אויף שטיין ווידר. אז דר פסוק זאגט (יחיו מתיך נבלתי יקומון) און שטייט ניט יבראו ער טייטש דיא ווערן ערשט בשאפן ווערן, נאר (יחיו) איז טייטש דיא גופות צעלברט ווערן אויף שטיין: דען איין ביינדל דאס בלייבט איבר אונטר דיא ערד דאס ווערט ניט פר פוילט אין דער ערדן איביג. און לעתיד לבא אין דער צייט ווערט הקב"ה עס ווייך מאכן אז וויא איין טייג מיט הייער טייג און הייבן דאס עס דר הייבן דאס טייג. אזוי ווערט דא דורך זיך דער הייבן דער גאנצער גוף און ווערט זיך פאר שפרייטן צו פיר זייטן, און דער פון ווערט ווערן דער גוף גיגרונד פעסט מיט אלע זיינע אברים, דער נאך ווערט אים הקב"ה געבן זיין רוח: זאגט רבי אבא עס איז אזו, קום און זעה מיט וואס ווערט דאס ביינדל ווייך מיט דעם טויא אז דער פסוק זאגט (כי טל אורות טלך):

ויאמר ה' אל משה אמור אל אהרן קח את מטך ונטה את ידך על מימי מצרים וגו' ועל כל מקוה מימיהם והיה דם זאגט ר' יהודה דער פסוק איז קשה, וויא האט ער קענן גיין צו דיזו אלע ערטר און דאס אליין, עס שטייט דאך (וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור) איז משמע דער טייך אליין איז ווארן גישלאגן, און דא זאגט דער פסוק (על מימי מצרים על נהרותם על אגמיהם). נאר די וואסר פון מצרים דאס איז דער נילוס אליין און פון דארטן זיינן ווייטר אלי וואסר ווארן גישלאגן. און אהרן האט נאר דעם נילוס אליין גישלאגן, און דרום שטייט (ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור) ר' יצחק זאגט ווען הקב"ה וויל איין אומה שלאגן מיט דען כח נאך הובן שיקט ער איין אנדרי אומה איבר זייא דאס זייא נהרג ווערן, און ווארום האט הקב"ה ניט אזו גיטאן בייא פרעה, דרום ווייל ישראל זיינן צווישן זייא געוועזן זאלן זיך ניט מצער זיין ווייל זייא האבן נאך גיוואונט אין איר לאנד, דרום האט זייא הקב"ה אזו גשלאגן מיט דעם אין אירע בעך דס זייא זאלן ניטט קענן טרינקן, און דרום ווייל זייער ממשלה און איר כח הובן איז גיוועזן (מאותו נהר), און הקב"ה האט וועלן צום ערשטן שטראפן איר כח און איר ע"ז, דרום איז דר נילוס איר ע"ז צום ערשטן גישלאגן גיווארן. און אלע עבודה זרות איהרע האבן אלע גיקוועלט בלוט, דרום שטייט (והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים): קום און זעה דיא ממשלה פון פרעה איז גיוועזן אין וואסר, אז דר פסוק זאגט (התנין הגדול הרובץ בתוך יאורו) דרום איז פר קערט גיווארן דער נהר צו דם, דער נאך (צפרדעים) דיא זיינן אריין גישליפט אין אירע גידערים, און האבן גישריען מיט שטארקע קולות זייא זיינן ארויס גיגאנגען אויס דעם יאור אויף דער יבשה און האבן גישריען אויף אלע זייטן ביז זייא זיינן אנידר גיפאלן אין הויז טויט (מתים), און דער טעם פון אלים איז דאס אלע (עשר מכות) וואס הקב"ה האט זיי גישלאגן זיינן אלע גיוועזן פון זיין (יד החזקה) די גוועלטיגט איבר אלע אירע (שרים און כוחות) פון די מצרים (כדי צו מיטן איר דעה, זייא האבן ניט גיוואוסט וואס זייא זאלן טאן. און אלע מדריגות און כוחות וויא זייא זייענען אויס גיגאנגען עפיס צו טאן וואס צו זייא איז ראוי גיוועזן, דיא האבן ניטס גיקענט טאן ווען דיא יד החזקה האט אויף זייא גירוהט דרום שטייט (ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו בביתך).

רבי שמעון הוב אן קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם איז קשה רחל האט האט דאך נאר גיהאט (יוסף ובנימין) און ווארום וויינט רחל אבער אויף אירע קינדר אין גלות אז לאה. האט דאך לאה גיהאט אלע שבטים ווארום וויינט זיא ניט, נאר אונזרע חכמים האבן גיזאגט (ועיני לאה רכות) ווארום זיינען אירי אויגן ווייך גוועזן, ווייל זיא איז גשטאנן וואו וועגן שיידן זיך און האט גפרעגט אויף עשו, מען האט איר גיזאגט זייני מעשים האט זיא זיך גפארכטן זיא ווערט פאלן אין זיין גורל אזו האט זיא גוויינט אלי טאג, זאגט הקב"ה דוא וויינסט דו זאלסט ניט נעמען עשו הרשע. דרום שטייט דוא (בפרשת דרכים) דיין שוועסטר רחל ווערט שטיין וואו וועגן שיידן זיך און ווערט וויינען אויף (גלות ישראל) און אזו אלי מאל ווען ישראל זיינן אין גלות וויינט רחל אויף אירי קינדר. און ווייל זיא טוט שרייען אויף ישראל אז זייא זיינן אין גלות, דרום האט הקב"ה גשיקט אין מצרים דיא קולות וויא עס שטייט (והיתה צעקה גדולה במצרים אשר כמוהו לא נהיתה) און הקב"ה האט זייא אן גברייט אנדרי קולות פון (צפרדעים) דיא האבן גשריען אין אירי גדערים און זיינן גפאלן אויף דער גאס כמתים. איין צפרדע איז גוועזן האט זיא גיוואונן און דר פיצט גאנץ מצרים, און אלי האבן זיך איבר גיענטפערט אין פייער, אז דר פסוק זאגט (בתנוריך ובמשארותיך), און וואס האבן זייא גזאגט (באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה) אוב דוא ווילסט זאגן וואס זאגט דיא מצרים דרמאן אז דיא צפרדעים זיינן גגאנגען אין פייער, אלא אלי זיינן אריין גגאנגען אין פייער און זיינן ניט גוועזן מתים. און דיא וואס יוא זיינן גוועזן מתים וואס האבן זייא גטאן, איז גוועזן ברויט אין הויבן זייא אריין גגאנגען אין ברויט און זיינן ווארן צו שפאלטן און זיינן פון

פֿון זייא ארויס געגאנגן אנדרי פֿרעש אין כראס . און זייא
זיינן געקומן צו שטין דאס לאנד זיינן זי ווידר געווארן פֿרעש אין
אירן געדערים , און האבן געשפרונגן און געטריבן ביז זיי זיינן
געשטארבן , און דאס איז שווער געוועזן מער אז אלס . קום
און זעה עס שטייט (ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך
ובחדר משכבך ועל מטתיך) פרעה איז צום ערשטן געשלאגן
געווארן פֿר אלי און מער אז אלי (יהי שם ה' מבורך מן העולם
ועד העולם) געלובט זאל זיין זיין נאמן אייביג . דאס ער געדענקט
דיא מעשים פֿון מענשן און לאזט וואס זייא טוען , עס שטייט
(ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה ותקח האשה
בית פרעה) דער פסוק שרייבט מיר אן דרייא מאל פרעה
צו דרשנן מיין פרעה אין דיא זעלבגי צייט , און איינר אין
צייט יוסף און איינר אין צייט משה דר אים האט געשלאגן
מיט זיינר שטעקן , דר פסוק איז גאר מקוים געווארן אן דעם
(פרעה הראשון) דעמסט מאל אז ער האט גנומן שרה צו
זיך , ער הייסט זייני משרתים זיי זאלן מאהלן איר צורה אויף
דר וואנט אין זיין חדר , ער האט נאך ניט גנוג געהאט ביז
ער האט לאזן מאהלן איר צורה אויף איין טאביל . און ווען
ער איז צו בעט געגאנגן נעמט ער די טאביל צו זיך אין בעט .
מלכים דיא נאך איהם זיינן געוועזן האבן געזעהן דיא צורה
אויס געמאלט זיינן זיי אלי מאל פֿריילך און לוסטיג געוועזן ווען
זיי זענן צו בעט געגאנגן און האבן אויך הנאה געהאט דר פֿון .
דרום איז דער מלך מער געשלאגן געווארן אז זיי אלי , דרום
שטייט (ובחדר משכבך ועל מטתיך) מער אין זייני חדרים
און בעט און דר נאך שטייט (ובבית עבדיך ובעמך) און ביי
זייא שטייט ניט (על מטתם) וויא ביי דעם מלך שטייט :

רבי אבא הוב אן אין (קהלת א') כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם
וגו' ער זאגט סודות (עד חלות לילה) ביז מיטן נאכט
דאס זיך דערנשט מאל דר וועקט זיך דר (יחוד קדושה של
מעלה) , זאגן די מלאכים שירה ביז עס קומט דר מארגן ,
וויא דר פסוק זאגט (ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני
אלהים) אז דר מארגן קומט זאגן שירה די (עליונים און
תחתונים) , און ישראל דעסט גלייכן מאטה וויא דר פסוק
זאגט דיא זעלבגי די דא גלוסטין צו געדענקן צו הקב"ה תמיד
און שטייאן אויף האלבע נאכט און געבן קיין שטילונג צו אירן
הארץ , און אז אויף גייט דר מארגן שטערן זיינען זייא זיך
מקדים אין שול און זיינן מתפלל (תפלת שחרית) און נאך
מיטאג (תפלת מנחה) און אז דיא זון אונטר גייט ביינא נאכט
(תפלת ערבית) : אויף זיי איז געזאגט (המזכירים את ה' אל
דמי לכם) זייא געדענקן אן הקב"ה און איז קיין שטיל שווייגונג
צו מייך דאס איז ישראל דאס (עם קדוש) , דאס האט זיי הקב"ה
געבראכט אין מצרים) , און האט אויף געבראכט אויף פרעה די
ניט שווייגין און זיינן ניט שטיל יום ולילה , דאס זיינן צפרדעים
די פֿרעש זיינן קיין מאל שטיל . ווייל דיא מצרים האבן זיך
געשטארקט אויף דער (עם הקודש) די ניט שטיל זיינן יום
ולילה צו לויבן הקב"ה , עס איז קיינר געוועזן אין מצרים דר האט
געקענט ריידן איינר מיט דעם אנדרין פֿר אירן געשרייא פֿון
זייא איז פֿר דארבן געווארן , און פֿון אירי קולות זיינן געשטארבן
(ילדים ונערים) , און דו ווילסט פֿרעגן וויא האבן זייא ניט
ממית געוועזן דיא צפרדעים , אלא ווען איינער האט אויף
געהויבן אין שטיין אדר מיין שטעקן זייני ממית צו זיין , דא

איז זייא צו שפרונגן און זיינן אויס איר געדערם זעקט און
האבן זיך פֿר שפרייט און קריכן אויף דער ערד דאס זייא
האבן שון ניט קענן גיין פֿר זייא , קום און זעה עס גיין
פֿון (ים העליון) וויא פֿיל טייכן און יאורים עס ציען זיך דר
פֿון און טיילן זיך צו וויא פֿיל זייטן , און פֿון אלי (יאורים ונהרות)
זיינן מגדל אנדרי מיני פֿיש דאס ווייסן (שלוחים) פֿון אובן
וויא אונטן דיא וואסר ציען אויס מינים אלרייא , אזו האט
איטליכס זיין כח אובן אין (ים העליון) דיא זיינן געוועלטיגר צו
טאן דיא ווילן פֿון אירן הערן דיא מלוכה זיינן (ברוח החכמה)
דרום האבן מיר געלערנט עס זיינן וואסר די מגדל זיינן חכמים ,
עס זיינן וואסר דיא מגדל זיינן נארן און אין מצרים האבן זיי
מגדל געוועזן אייטל מכשפים אין צעהן (מדרגות) פֿון כישוף ,
וויא עס שטייט (קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וחובר
חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים) דאס זיינן צעהן
(מיני חכמות פֿון כשפים) , (בחותו שעה) האט הקב"ה
געשטרעקט זיין פֿינגר און האט מבלבל געוועזן דיא טייכן פֿון
מצרים און איז פֿאר מיטן געווארן די (דגים עליונים) פֿון דיא
כוחות , אין טייך איז געווארן פֿר קערט די מים צו דם , אזו
גלייך אלי בעך וואסר דס די חכמה פֿון אירי (כוחות מעלה)
איז אוועק גנומן געווארן , די זיינן קיגן די צפרדעים וואס
שרייען אירי מאונים האבן שון ניט געהאט דען כח . האבן
זיי געטריבן דס קיין היזל דר פֿון איז געוועזן . אויך מיט מכה
פֿון (ערוב) ער האט צעשה איר כח אין דעם ים פֿר
מישט אירי חכמה דס זייא האבן זיך ניט קענן דראן בהעפטן
און די אונטן האבן פֿר דארבן די ערד און פֿר דארבן איר
וועג עס הייסט ערוב פֿאר מישט גלייך אז כלאים (אין
בשמינו אינו) אזו זענן זיי פֿר מישט געווארן אובן , און הקב"ה
האט זייא מבלבל געוועזן אין איין מאל כדי דס דר שטארקר
כח אובן זאל אויך מבולבל זיין , און אלי (נסים וגבורות) דאס
הקב"ה האט געטאן אין מצרים דס איז נאר געוועזן מיט איין
האנט , דר האט אויף זיי דיא האנט אובן און אונטן און פֿון
דארטן איז פֿר לארן געווארן דיא חכמה פֿון מצרים אז דר
פסוק זאגט (ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר) עס
שטייט (וסכסכתי מצרים במצרים) , מצרים פֿון אובן מיט מצרים
פֿון אונטן . דען די (חיילות) אובן די זיינן מאונים אויף דיא
(חיילות) אונטן , אזו זיינן אלי פֿר מישט געווארן , וויא די
כוחות און (שרים) פֿון אובן זענן פֿר מישט געווארן האבן שון
ניט קענן די מצרים זיך בהעפטן מיט אירי כשפים אין זיי
ווי דר פֿיר . דען דיא (כוחות אובן זיינן שון פֿר מישט און
מבולבל געוועזן , דרום האט הקב"ה געבראכט אויף זיי דעם
ערוב דאס זייא זיינן פֿר מישט געווארן איינר מיט דעם
אנדרן , אזו אויך (כנים) דען עס קאן ניקס געבארן ווערן
אונטן אויף דער ערדן , וואו ניט קומט דער כח פֿון אובן
אין אים אריין , און לזט וואס דא איז אונטן אויף דר ערדן
איז אלן אין געשטאלט ווי אובן אין זיין כח . קום און זעה עס
זיינן אובן זיבן היכלן און אונטן איז זיבן לענדר . איטליכי
מדינה ליגט אונטר זיין כח פֿון דען שר פֿון אובן און זייא צו
טיילן זיך אויף זיבציג אומות זיבציג לענדר , און זייא רינגלן
ארום ארץ ישראל זיבציג שרים , אזו אויך אונטן איטליכר האט
זיין גבול און זיין תחום פֿון זיינר מדינה , אזו אויך איז דס
גרעניץ פֿון מצרים אובן האט הקב"ה געטאן זיין פֿינגר דראן
זיין געווארן פֿלאם פֿייער דארטן , דס מזל איז אויס געטריקנט
געווארן

תורה אונ שלאפין ניט. וויא עס קאם מיטן אין דער נאכט זעהן זייא פליהן איין הינד אונ וואר פר בייא זייא אונ האט געשריאן מיט גרויסי קולות, זייא שטיין אויף רבי חייא אונ ר׳ יוסי אונ זיינן דר ציטרט געווארן. זייא הערין איין קול האט אויס גרופן אונ האט גזאגט (מתערין קומו ניימין מתערו). וואכנדיגי שטייט אויף שלאפנדיגי וואכט אויף, וועלטן ברייט אייך אן קעגן אייערן הערן, דען איין קול איז אויס געגאנגן (ממעון קדשו) פון זיין הייליגן וואונונג גיבט ער זיין קול שטייט (קול יי יחולל אילות ויחשוף יערות) דען אייער הער גייט אין ג״ע אין זיין היכל זיך (משתעשע) צו זיין מיט דיא (נשמות הצדיקים), וויא עס שטייט (ויבא אל הכבוד ובהיכלו כלו אומר כבוד), זעצין זיך רבי חייא ורבי יוסי. זאגט רבי חייא עס איז אצונד גראד מיטן אין דר נאכט, וואס אונזר חלק איז איר האבן דאס זוכה געווען צו הערן. זאגט ר׳ יוסי וויא פיל מאל האב איך גפרעגט דיא זאך, עס שטייט (ויהי בחצי הלילה וי״י הכה כל בכור בארץ מצרים) ווארום איז עס ניט געווען בייא טאג דס עס וואר איין גרויסער (פירסום הנס) געווען פר אלי, אונ ווארום זיינן געשטארבן שוואכע (מאחר הרחים) אונ דיא יונגן פון שאף. ווארום זיינן ניט געשטארבן (מלכים שרים דוכסים אונ גבורים בעלי מלחמה) וויא עס איז געווען בייא סנחריב, וויא דער פסוק זאגט (ויצא מלאך יי ויך במחנה אשור) אונ איר האבן געלערנט עס זיינן געווען מייסטן (מלכים ובני מלכים שרים ודוכסים) אונ דס איז געווען דיא גבורה פון איין מלאך דאס הקב״ה האט דעסט מאל געשיקט זיי צו שלאגן, (ומכ״ש) זיין גבורה זעלברט ביי פרעה דס העט זאל אזו זיין. זאגט רבי חייא דו פרעגסט רעכט אונ איך האב ניקט געהערט דרויף אונ וויל ניקט זאגן. אבר ווייל איר האבן זוכה געווען צו דעם שלום אונ דער וועג איז אן גבריית פר אונס, איך האב געהערט אז ר״ש איז משהר דיא מערק אין טבריא דא וועלן מיר אהין גיין צו אים. זייא זיצן דא ביז טאג איז געווען שטייען זיי אויף אונ גייען. וויא זייא קומען צו ר״ש געפינדן זייא איהם זיצן אונ איין (ספר של אגדה) אין זיין האנד, ער הויב אן (כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו) ווען עס שטייט (כל הגוים כאין נגדו) ווארום שטייט דער נאך (מאפס ותהו נחשבו לו) ער זאגט גרויסע סודות. זאגט ר׳ חייא אויב איז ניחא פאר דעם הערן איר זאלן זאגן איין זאך פון וועסט וועגן מיר זייענן אהער געקומען, עס שטייט געשריבן (ויהי בחצי הלילה ויי הכה כל בכור) אונ וואס איר האבן דא געהערט פון דעם הערן זאלט זיך וואל שיקן אויך צו דר זאך. אונ אונזר וועג איז אן גבריית פר אונז צו קומען צו דיר פרעגן:

פתח ער הויב אן (מי כיי אלהינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ. מי כיי אלהינו) דר אויף גייט אונ ווערט גיקרייננט צו זיין (בכתר עליון הקודש) מיט דעם אייברשטן אור איבר אלע אורות דיא דר לייכטן אלע (כתרים ועטרות). (המשפילי לראות) ער נידרט אין זיינע (מדרגות מכתר לכתר מנזר לנזר) פון איין ליכט אין אנדרן (משגיח זיין בעליונים ותחתונים) אז דער פסוק זאגט (ה׳ משמים השקיף על בני אדם): קום אונ זעה עס שטייט (ויהי בחצי הלילה) עס קער צו שטיין (בחצות הלילה) אדר (כחצות הלילה) וויא משה האט גזאגט, איז עס דען וויא אנדרע חבריא גזאגט האבן דאס דיא שטערן זעהר פון פרעה זאל ניט זאגן משה איז איין שקרן. דיא קשיא בלייבט אויף זיין ארט אין דרייארלייא געשטאלט, דאס אפילו ישראל ווערן עס זאגן, מיינט ווען עס אזו איז דא זאלט שטיין (ויאמר משה כחצות הלילה) ווארום האט ער גזאגט (כה אמר יי) אזו וואל אז זייא האבן גרעט אויף משה אזו ווערן זייא דאך ריידן אז הקב״ה הט ניט מכוון געווען, ווארום שטייט (כה אמר ה׳), נאך מיינט הט משה גיזאגט (עד בכור השפחה אשר אחר הרחים) אונ עס איז דאך ניט אזו געווען נאר (עד בכור השבי אשר בבית הבור). (על כל פנים) ווערן אפילו ישראל אויך אזו זאגן ווייל זיינע רייד זיינן ניט רעכט קלאר גיווארן וויא ער גזאגט האט. דאס דריטע איז קשה משה האט גיזאגט פון זיין הערן וועגן (כחצות הלילה) אונ עס שטיט (ויהי בחצי הלילה), אונ נאך מער מייערע שאלות איז איין משל דא קיין בהמה קאן ניט דער טראגן, (כלומר (בדרך נגלה) די קיין קבלה לערנן די זיינן גגליכן וויא איין בהמה דאס עסן נאר (תבן דאורייתא) קאנן זייא ניט ענטפרן ווארום איז מכות בכורות געווען אין האלבע נאכט אונ ניט בייא טאג. נאר עס איז אלץ איין סוד צו וויסן דיא (בעלי קבלה) אונ צו וויסן דיא (סודות עליונים), אונ אלץ איז אן געקניפט אן דעם נביא נאמן, וואל זיין חלק פון משה אויף אים שטיט (יפיפית מבני אדם) דוא ביסט שענר אז (שת אונ חנוך) דיא זיינן געווען בני אדם, (הוצק חן בשפתותיך) דאס איז (נח ובניו) איז געגאסן חן אין זיינע לעפצן דאס דא שטייט (ונח מצא חן. על כן משחך אלהים אלהיך. גאט הט דיך געזאלבט מער אז אברהם אונ יצחק). (שמן ששון) איין פריידיגע אייל מער אז יעקב, (מחבריך) מער ווידר אנדרע נביאים נאך וויא איז שייך אזו איין מאן דער איז אויף געגאנגן זעלבע (מדרגות עליונות) דס ניט אזו איז אויף געגאנגן איין אנדרער מענש, וויא ווערט ער ניט וויסן וואס ער האט גיזאגט: נאר אזו האבן מיר געלערנט הקב״ה האט זייא וועלן ווייזן דאס אלץ היא אין זיין רשות צו טאן חסד צו איטליכן ווער ראוי איז. אונ דרום ווייל ביז מיטן דער נאכט איז דער (מדת הדין) געוועלטיגט אונ אלי נשפיע אונ קליפות דיא האבן איר כח ביז האלבע נאכט אונ אין האלבע נאכט דר וועקן זיך מיטל חסד. דען דעמסט מאל גייט הקב״ה אין ג״ע זיך (משתעשע) צו זיין מיט דיא (נשמות הצדיקים) אונ דעמסט מאל גייט איין כרוז אויס (עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו) וואס טייטש ויאכל ער זאל עסן (פרי מגדיו) דס זיינן דיא נשמות פון צדיקים דס מן איז זייא מקריב צו גנעהנן פר אים אין האלבע נאכט. דען מאל איז דאס זיין קרבן. אבר אנדרר מאל זיינן קרבנות מאס: הט הקב״ה וועלן טאן דין צו מצרים אונ חסד צו די ישראל, דרום שטיט (ויהי בחצי הלילה וה׳ הכה כל בכור) ער אונ זיין ב״ד. כלומר דר (מדת הדין). דרום זאגט משה (כחצות) כלומר ווען זיך דיא נאכט צו טיילט דען מאל וויל איך ביידי טאן, וואס טייטש (ויפן פרעה) ער האט אוועק גקערט זיין הארץ פון דעם טראכטן. (ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת) ער וואר ניט מאן זיין הארץ צו פארכטן פר דעם (מדת הדין) דס הקב״ה ווערט חרוב מאכן אים אונ זיין לאנד. (כל בכור) אפי׳ דיא (מדרגות עליונים ותחתונים) דיא נאר האבן געוועלטיגט אן מצרים זיינן אלי צו בראכן געווארן פון אירי מדרגה, דרום

טטיט (בארץ אלרים) , אונ דט איז ארוס דר פסוק ווער זייא זענן גוועזן (אבכור פרעה היושב עד כטאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחים וכן בכור בהמה) , אונ טטיט (עד בכור השבי אשר בבית הבור) , דט זיינן ארואז זייער פיר (חיילות אונ אחנית כוחות חילונים) וואט דיא אלע איר כח האבן לו טאן כישופים , אונ דיא (בכור השבי אשר בבית הבור) די קואן פון דר (בכור השפחה) דט דארטן האבן זיי כח גהאט איט כישוף לו אאכן . דט ווגלכר איז אין תפיסה גיוועזן דר זאל זיין טאג ניט ארויט קואן פרייא . אונ אויך דעם איז גוועזן דר בטחון פון די אלרים דט זיי האבן ווידר גיטפעניגט קענן הקב"ה ניט לו שיקן ישראל , דען זיי זענן בטוח גוועזן אן זייערי כוחות דיא דא גאעלט זענן דט קיין קנעכט קאן ניט זיין טאג פון זיי פרייא ארויט גיין , אונ אן דעם בונר וואט זיי גאאכט האבן איט זייער כישוף לו די (כוחות) וואט אין גרוב דט קיין תפוס קאן ניט ארויט דראן זענן זיי פר זיכרט גוועזן . אונ האבן ווידר גטפעניגט קיגן גאט ניט לו שיקן ישראל פון זייער עבודה . אבר הקב"ה הט איט דעם גוויזן זיין שטארקייט אונ זיין אאטלה דט ער אליין איז גאט , אונ ער הט אלן בטאפן דט ער האט אלי זייערי (כוחות) אוכן לו בראכן , אונ האט ישראל פארט ארויט גלוגן , דרום ווערט דט גדעכלט פון (יליאת אלרים) ניט אפ גטאן אייביג פון ישראל : אפילו ביז לו די היכטרטטי דורות ווערט . אלן גראכט ווערן (יליאת אלרים) דיא גבורות פון הקב"ה , דען ווען עט ווערן גקואן אלע (אלכי אוואות) אונ אלטפים אונ חלאים פון דער וועלט , העטן זיי ניט גקענט ישראל ארויט ליהן אלה דעם גרוטן בונט איט כישוף וואט דיא אלרים גאאכט האבן וואט אוכן גאעלט זיינן : אבר הקב"ה הט זיי אלי לו בראכן אונ לו ריסן זייערי קברים אונ בינד ארויט לו ליהן ישראל , דרום שטייט (אי לא יירא אלך הגוים כי לך יאתה כי בכל חכאי הגוים ובכל אלכותם אאין כאוך) . בכה ר"ט ער ווייגט אונ הייבט אויך זיין קול אונ זיפלט , ער שפראך איר הט גאייכט דט הקב"ה הט זיך בריאט ווי פין אאן (אשר הולאתיך אארץ אלרים . ויוליאך ה' אלהיך אאלרים , ויוליאך ה' אלהים אטם , הולאתי את לבאותיכם . זכור את היום הזה אשר יצאת אאלרים) . (ויוליאך בפניו בכחו הגדול אאלרים) אלא איר האבן גלערנט עט זענן לעהן אדרגות אונטן אין דיא טואאה גלייך (את זה לעואת זה) אונ אלע זייערי אדרגות זיינן פר הויזן , אין דיא דריי די איר האבן גזאגט זיי הייטן (בכור פרעה . בכור שפחה . וכן בכור בהמה) . אין דיא דריי בונד פון דיא (אדרגות) האבן זייא גאאכט דט ישראל זאלן ניט אויט גיין פון די דינסט פון אלרים אייביג . אבר אכח דעם זכות פון די דריי לדיקים (אברהם ילחק ויעקב) זענן אויך גקיפט גוואורן זייערי בינד פון כישוף , אונ האט אן זייא נקאות גטאן . דען הקב"ה האט גדאכט דריי בינד פון דען יחוד הקדושה , ווייא עט שטייט (ויזכור אלהים את בריתו את אברהם) איז איין בונר , (את ילחק) איז דר אנדרר בונר , (ואת יעקב) איז דר דריטר בונד דר גזכלר פון יעקב , אונ דרום אלי (ואכים אונ יאים טובים אונ שבתות זענן זכר ליליאת אלרים) , אויך דען האבן זייא איין קיום זעלט דט ניט זיין די היטונג פון שבתות אונ י"ט , דען דיא יאים טובים זיינן גשטעלט קיגן די אבות אונ איבר אלי . דרום אוז אן דר אאנן אלי אאל אן שבתות ויו"ט אלן (זכר ליליאת אלרים) , אונ דט איז אויך דער גרונד אונ דר עיקר פון דר תורה אונ אלע אלות אלע דט שליאות פון ישראל . דאט הקב"ה האט זיא ארויט גנואן אויט אלע (כוחות הטואאה) דט זייא זענן דריכן פאר בונדן אונ תפוס גוועזן , אונ הט זיי דר היכט אונ בהעפט אן זיך איבר אלי טריט פון אובן , אונ איבר אלע כוחות לו האלטן זייני וועג פון דר (תורה אונ אלות) אונ לו היטן דיא שבתות אונ יאים טובים דיא אן גבונדן זיינן אן די (אבות עליונים) , דט אין דעם כח אונ זכות זענן לו בראכן גוואורן אירי (כוחות הטואאה) דט זיי זיינן פר בונדן דריכן גוועזן ניט ארויט לו גיין אייביג . דען אלי (שבתות אונ יאים טובים) זענן קיגן דיא (כוחות הקדושה) די דא הבן לו בראכן די כוחות הטואאה די זענן דעסט גלייכן אייכט קעגן דען אנדרן . אונ או איר הט גפרעגט ווארום איז ניט די גאולה גוועזן ביי טאג . איז אער אין (פרסום הנס) , עט שטיט (היום אתם יולאים) איז אשאע ביי טאג זענן זיי ארויט גגאנגן , אונ עט שטייט ווידר (הוליאך ה' אלהיך אאלרים לילה) איז אשאע ביי נאכט האט ער זיי ארויט גלוגן . אלא איר האבן גלערנט דט די (עיקר גאולה) איז גוועזן ביי נאכט , דען דר כח דיא גוועלטיגט ביי נאכט דט קיפט אויך דיא בינד אונ טוט אלי נקאות . אונ ביי טאג הט ער זיי ארויט גלוגין עפנטליך (ביד ראה) , ווי דר פסוק זאגט (וילאו בני ישראל ביד ראה לעיני כל אלרים) , נאך אייכט די קדושה ביי נאכט הט אויך גקיפט אלי בינד אונ אלע כישוף פון די אלרים אונ הט נקאות גטאן אונ דינים אן זיי . אונ ביי טאג הט ער אנט פלעקט אונ אפרסם גוועזן די (נסים ונקאות) דיא דא זענן גשעהן , ווי דר פסוק זאגט (ובני ישראל יולאו ביד ראה) אונ שטייט (ואלרים אקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור) דט איז דר (פרסום הנס) . זייא קאאן ר' חייא ורבי יוסי) אונ לו שפרייטן זיך פר איס אונ קושטן זיין הענט אונ ווייכן פר שאחה אונ זאגן די (לורות הקדושים די זענן עליונים ותחתונים) די ריכטן אויך איר קאפף פון דיינט וועגן , כלואר דורך דיין תורה דר זייכטט דו דיא (עליונים ותחתונים) אונ גיבשט איין כח אויך לו ריכטן איר קאפף לו זיין קיגן דיא קליפות . אזו וואלן אז הקב"ה האט גאאכט ירושלים פון אונטן אין גשטאלט ווי עט איז אובן , אזו ער הט גאאכט ר"ט בן יוחאי דיא (חומת הציר) די אויארן הקודש אונ שעריס די טארן ווער עט וויל אריין גיין קאן ניט אריין גיין , ביז דיא טויערן ווערן איס געפנט (באעלה עליונה) קאן ניט אויך גיין ביז עט איז איס אן גברייט דיא אעלות אונ אדרגות פון דר אויאר , אונ שטייט גשריבן (יראה כל זכורך את פני האדון ה') ווער איז דער דר דא הייסט (פני אדון ה') איז ר"ט בן יוחאי) , זאגט ר"ט איך האב נאך ניט אויט גזאגט די זאך וועט איר הט איך גפרעגט , איר האבן גלערנט (וה' הכה כל בכור) גאט הט גשלאגן אלי די איר גזאגט האבן , אונ דיא זיינן גשטארבן די האבן בדינט אונ גבונדן קשרים אן איר כישוף אונ (כוחות ואדרגות הטואאה) , פון זיי איין טייל האבן (אשתאש) גוועזן אן איר (אדרגות עליונים) איין טייל האבן אשתאש גוועזן אין די (אדרגות תחתונים) ווי וואלן זיי זענן הייטן תחתונים נייערט אין אירי אדרגות , דען גאנן אלרים זענן אלי אלשפים גוועזן אין אלי (אדרגות הטואאה) זיינן אלי גשלאגן גוואורן , אונ שטייט (כי אין בית אשר אין שם את) אונ עט איז גטאן גוואורן איין דין אן אלי בשעה

דאט

גוואָרן וואו וואסער איז געווען, אזוי אויך גלייך וועגן דעם מוהרן געזאגן, צו ווייזן ווייל ער איז געווען אין דיא רעכטי האנד פון הקב"ה, עס שטייט (ימינך יי תרעץ אויב) דער יאין צו ברעכט אזוי פייכד אזו אוך ווערט זיין (לעתיד לבא) אויף דר גרויסי שטאט וויא דער פסוק זאגט (ונהפכו נחליה לזפת ועפרה לגפרית) און דרום איז אויך געוואָרן דיא ערד (כנען) אין אלרים:

רבי (יהודא ור' חייא) זיינן געגאנגן אונטר וועגן, זאגט (ר' חייא) ווען דיזו חברייא גייען אונטר וועגן זאלן זייא גיין מיט איין האלך. און ווען זייא בגעגענן אודר גיין מיט רשעים אדר זעלכי דיא ניט זיינן פון (היכל המלך הקב"ה) דיא מוזן זייא זיך אפ שיידן: (אנא לן) איר לערנן עס פון (כלב) אז דר פסוק זאגט (ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי) וואס איז דר (רוח אחרת) דס ער האט זיך אפ געשיידן פון די מרגלים: (פתח ער הייב אן ויעלו בנגב ויבא עד חברון ער האט זיך אב גישייד פון דיא מרגלים און גינג אליין נאך חברון צו פר שפרייטן זיך דארטן אויף די (קברי אבות), און חברון איז אים געגעבן געוואָרן פר זיין נחלה, וויא דער פסוק זאגט (ולו אתן את הארץ אשר דרך בה) ווארום האט מען אים געגעבן חברון. אוב דרום ווייל ער איז אהין געגאנגן אויף (קברי אבות) ער איז דאך אהין געגאנגן כדי צו ווערן פון אירי עצה די מרגלים. אלא דיא הייליגקייט פון דר זאך דס איך האב גהערט, דעשט גלייכן שטיט (וישאל דוד בה' לאמר האעלה באחת ערי יהודה ויאמר ה' עלה ויאמר אנה אעלה ויאמר חברונה) דא איז צו פר שטין און צו פרעגן ווייל נאך דעכטעט אמל שאול איז געשטארבן און דוד איז דאך שוין געזאלבט געוואָרן נאך ביי דעם לעבן פון שאול. נאר אז שאול איז געשטארבן ווארום האבן זיי ניט תיכף געוואן דוד פר איין מלך איבר (כל ישראל) ביז ער איז פאר גקווען נאך חברון און וואר דארטן אליין מלך זיבן יאר, דר נאך איז געשטארבן (איש בושת) איז ער געוואָרן מלך אין [ירושלים] איבר כל ישראל ווארום אזו. אלא דאס איז אלץ הייליגקייט פאר הקב"ה, דען דס מלכות פון דוד האט קיין אנדרן קיום ניט נייערט פון דיא אבות וויא אויבן שטייט אין [פרשה בראשית] און האט ניט קענן רעכט מלך זיין ביז ער האט זיך אנגעהעפטן מיט די אבות די דא ליגן אין חברון, אזו אויך כלב דר איז פון יהודה דס איז דר שורש דוד האט אים גילייכט די (רוח חכמה) צו גיין נאך חברון דס דס איז זיין ארט, און דרום איז עס אין זיין חלק געפאלן צו ירשנן און דיא אקובלים פר שטייען דס גאנץ וואול:

רבי חייא ורבי חזקיה זיינן געגאנגן פון [קפוטקיא נאך לוד] עס וואר מיט זייא איין יהודי מיט איין אייזל האט געטראגן איין משא מיט סחורה, וויא זיי אזו גייען זאגט רבי חייא צו רבי חזקיה עפין דיין מויל צו זאגן אייניגע פון דיא גוטי זאכן פון [תורה] וואס דו זאגסט אזוי טאג פר ר' שמעון בן יוחאי דס הייליגי ליכט, ער הייבט אן עס שטייט [דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום] דס זיינן די וועג פון דער תורה, דען ווער עס גייט אין אירי וועג דא לאזט הקב"ה אויף אים רוען דס נעימות דיא ליבליכקייט פון דער קדושה דס זיך פון אים ניט אפ טוט אייביג, (וכל נתיבותיה) אלי שטעג פון דער תורה זיינן אלי שלום, שלום אויבן שלום אונטן, זי איז צו אים [שלום בעולם הזה שלום בעולם הבא], ער זאגט ווייטר סודות (דרכיה דרכי נועם) דס איז [עולם הבא] ווען זיך דער וועקט דער סוד פון עולם הבא, דר וועקט זיך [כל טוב וכל שמחה און אורות] דרום הייסט דס נועם, דרום האבן איר גלערנט דיא רשעים אין גהינם בשעה דאס שבת איין גייט דא האבן זייא אויך פרייא און מנוחה. ובשעה דס שבת אויס גייט דא דער וועקן איר דס [חירות עליון פון עולם הבא] דס איר זאל כלל זיין פון דעם שטראל פון די רשעים דס ווען דערשטט אמל הויבט זייא ווידר אן דן צו זיין. דרום דר וועקן איר און זאגן אין דער ליט [ויהי נועם יי אלהינו עלינו]. דס נועם די ליבליכקייט פון [עולם הבא] דס הייסט נועם, און איז דס חירות פון אלץ דס זאל אויף אונז רוען. [וכל נתיבותיה] אלע אירע שטעג פון אזוי זייטן דיא איז אקבל דער צדיק דר הייסט שלום, דר אמכט שלום אויבן און שלום אונטן, און אמכט איין יחוד און דר לייכט אזוי ווענלן מיט זיין גרויסן כח. ער זאגט סודות דא קווען רבי יוסי ורבי חזקיה און קושן אים און זאגן: זעלכי גרויסע סודות פר הוילענע זיינן בייא דיר פאר באהרגן און איר האבן עס ניט געוואוסט. זיי גייען ווייטר ביז זיי קווען צו איין פעלד האבן זיי געזעהן דיא בהמות פון פעלד זיינן אתים. שפראכן זייא בוודאי איז דא איין [דבר] פון בהמות זאגט דער יהודי דס איר האט גזאגט דס הקב"ה האט אזויט געוואונן באלריק אזוי (צאן ומקנה) עס זיינן געווען דריי ארלייא [איני איתה] בייא די בהמות: איינס פון [דבר] און איינס פון [ברד] און אייניס פון (בכורי בהמה) און וואס איז געווען אירי איתה. אלא עס שטייט געשריבן אין ערשטן (הנה יד יי הויה במקנך אשר בשדה) ווארום שטייט ניט בייא אלץ [יד יי] אזו דא. אלא אין האנט זיינן פינף פינגר, דען דר פיר שטייט [אצבע אלהים היא] און דא שטיט [יד יי] עס איז דיא פינפטי אכה, איין האנט איז פינף פינגר מיטלכר פינגר האט אוית געווען איין אין עס זיינן געווען פינף אינים. דרום שטייט (בסוסים בחמורים בגמלים בבקר ובצאן) דס זענן פינף איכים צו פינף פינגר די הייסן [יד] דרום שטייט [הנה יד יי הויה במקנך]. נאך דען האבן זיך פר קערט דיא אותיות [דבר] איז געוואָרן דרויס [ברד] און האט אלס אזוית געווען וואס איז איבר גבליבן, וואס איז דר אונטר שייד איינס פון אנדרן. אלא [דבר] איז געווען זיי זענן אנידר געפאלן [בכחת] און פון זיך זעלברט געשטארבן. און ברד איז געווען מיט גרויס לארן און האט אלט אזוית געווען. וַיִּשְׁרֹץ הַיְאֹר צְפַרְדְּעִים. בזוהר פנחס עמוד תכ"ו, ר' פנחס הוב אן [לדוד ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדולות וגו'] דען פסוק האט דוד געזאגט בשעה דס ער איז געגאנגן באיין ברעג פון [ים] זאגט ער רבש"ע איז דען נאך אזו איין אענטש געווען בעולם דאס ער האט אזו פיל גדאנקט און גילויבט מיט [שירות ותשבחות] אזו אויף: דא קאם צו אים איין צפרדע און שפראך, דו דוד האלט דו דיר ניט אזו גרויס איך האב מער געטאן אז דו: דוא איך האב איך [אומר כפט] געווען אויף די רייד פון איינם הערן, עס שטייט (ושרץ היאור צפרדעים) וויא איר אויבן געזאגט האבן. און ניט דס אליין איך ליב און זינג ביי טאג און ביי נאכט און שווייג ניט שטיל, אין דער ליט זאגט דוד [יי לא גבה לבי ולא רמו עיני].

ויאמר

וַיֹּאמֶר יי אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה. [רבי יהודה] הוב אן אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יי בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן

וויא זאלן דיא לייט גהיט זיין צו גיין אין די וועג פון הקב"ה אונ צו היטן דיא [מצות התורה] דש דר דורך זאלן זיי זוכה זיין [לעולם הבא] אונ זאלן ניצל ווערן פון אלע מקטרגים אובן אונ אונטן, דען אזו וויא אז דר מענטש האט (מקטרגים) אונטן אזו האט ער [מקטרגים] אובן די דא שטיין אויף די זייט. אונ דיא וואס טוען יוא [מצות התורה] אונ גיין (בדרך היושר ביראת הקב"ה) וויא פיל פיר שפרעכר האט דר מענטש אובן וויא דר פסוק זאגט [אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף] אונ שטייט ווייטר [ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר] דרום וואול דעם מענטשן דער היט דיא [מצות התורה]: פרעגט ר' חייא וואס בדארף דער מענטש איין מלאך פר איין פיר שפרעכר עס שטייט דאך [כי יי יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד] אונ שטייט [יי ישמרך מכל רע] דען הקב"ה זעהט אלז וואס דער מענטש טוט [בעולם] עס זייא גוט אדר שלעכט זאגט ר' יהודה עס איז מאת אזו, אבר עס שטייט דאך הקב"ה האט גירעט צו דעם שטן ביי [איוב ב'] (וגע על עצמו ועל בשרו) אונ שטייט וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם נואר אום זנסט האשט דו מיך אויף איוב מן גירייצט צו שיקן אויף אים יסורים. צו וויזן דש הקב"ה האט דעם שטן רשות גיגעבן אויף וועלטליכע זאכן אפילו ווען גלייך איינר ניט קער אין זיין האנט קאן ער אויף אים מקטרג זיין, אונ די זאכן זיינען פר בארגנע זאכן דש דער מענטש טאר ניט נאך קלערן די (חוקות התורה) דארף ניט איטלעכר צו וויסן, נייערט דיא [צדיקי אמת דיא וויסן סודות התורה] אונ גיין [בדרך חכמה] צו פר שטיין דיא פר האלענע זאכן אין דר תורה:

וְעָבַר יי לִנְגּוֹף אֶת מִצְרַיִם. זאגט ר' יוסי דער פסוק איז קשה עס שטייט [וראה את הדם] אונ דר נאך שטייט [ופסח] איז משמע דש עס איז גיוועזן איין סימן, וואס ברויך הקב"ה איין סימן, אויב דו ווילשט זאגן פון וועגן דש דם איז גיוועזן איין מצוה, ווארום האט מען עס גישפרייצט (בחוץ) דרויסן, אונ ווארום אויף דרייא ארטן פון די טיר, אויף דער [משקוף אונ שתי מזוזות] עס שטייט דאך וְהוּא גַּלֵּי עַמִּיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא וואס בדארף עס צו זיין [מגולה] דרויסן אויף די דרייא ערטר, אלא איר האבן גילערנט עס שטייט גישריבן [וירא יי וינחם] אונ שטייט [וירא יי כי רבה רעת האדם בארץ], אונ איר האבן גילערנט דש עס ווערט ניט גזעהן אובן קיין השגחה ווען ניט עס ווערט אונטן געטאן איין מעשה, אבר אויף [מחשבה רעה] איז מען זיך ניט משגיח אובן נייערט אויף איין [מחשבה רעה] פון ע"ז, ווי דער פסוק זאגט [השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים] אבר איין אנדרר טראכטן פון עבירה ניט, אונ אז איין מעשה ווערט גיטאן דא דר וועקט זיך די השגחה פון אובן אונ דרום עס זייא גוטז אדר שלעכטס היינגט אלז אן דיא מעשה פון אונטן. זאגט רבי יוסי אזוי מערקן אין מצרים זיינען גיוועזן מיט ע"ז אונ אין איטליכן הויז זיינען זיי גוועזן אייטל [כישוף] וואס זיי האבן צו זאמן גבונדן אלע [כוחות החיצונים] אונ האבן אויף זיך דארטן גיצויגן אייטל [רוח הטומאה] דרום שטייט [ולקחתם לכם אגודת אזוב וטבלתם' בדם אשר בסף והגעתם' אל המשקוף ואל שתי המזוזות] דש [אגודת אזוב] איז גוועזן מיט צו מאכן פון דארטן דעם [רוח הטומאה], אונ מיט די דריי ארטן [משקוף אונ שתי מזוזות] דש איז מראה דיא [אמונה שלימה] מיינט אויף איטליכע זייט אונ מיינט אין דר מיטן. דש ווייזט איין גרויסן [סוד היחוד מעלה] דרום שטייט [ופסח יי על הפתח] ווען דוא ווערשט מן לייכן דעם סוד שם הקודש, דען [ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף] ווייטר זיינען סודות. זאגט רבי אבא אין פיל ערטר האט הקב"ה אונז גוועזן אויף זיינע קינדר. מאכט דער מענטש איין הויז זאגט הקב"ה שרייב מיין נאמן און טוא אים אויף דעם טויער פון טיר, ווערשטו דרינן רוען אונ איך היט דיך דרויסן אויף דעם טויער, אזו אויך מצרים מיט דעם בלוט וואס זייא האבן גטאן אויף דעם [משקוף אונ שתי מזוזות] איז אן גלייכנס גווארן דר [סוד היחוד] פון אובן, ווען דו ווערשט דרינן זיין ווערשטו גהיט ווערן דרום שטייט [ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר] אונ שטייט [וראה את הדם על המשקוף וגו']:

וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיי הִכָּה כָל בְּכוֹר. ר' חייא ור' יוסי זיינן גגאנגן פון אושא נאך לוד, וואר ר' חייא גיריטן אויף איין אייזל זאגט ר' יוסי איר וועלן דא רואן אונ מתפלל זיין דען עס איז דר [זמן תפלת מנחה]. אונ איר האבן גלערנט אייביג זאל דר מענטש גהיט זיין אין [תפלת מנחה]. דען אין דיא צייט איז דר (מדת הדין גוועלטיגט בעולם), דא אזו דר מענטש רעכט מכוון זיין אין דר תפלה. זאגט ר' חייא צו ר' יוסי ווארום שווייגסטו. זאגט רבי יוסי איך האב איין גזעהן מיט איין [שכל], דאש דער עולם האט קיין קיום ניט נייערט אויף די [מנהיגים צדיקים]. זיינן די [מנהיגים צדיקים] איז גוט צום פאלק אונ גוט צום עולם, ווען די [ראשים ומנהיגים] זיינען ניט גוט וויא צום עולם ווייא צום פאלק. זאגט ר' חייא געוויס איז עס אזו. [מנלן] עס שטייט גשריבן [ראיתי את כל ישראל נפוצים אל ההרים כצאן אשר אין להם רועה ויאמר יי לא אדונים לאלה ישובו איש לביתו לשלום] [ישובו] שטייט איז טייטש זיי זאלן ווידר קערן עס דארף שטיין [ישבו בביתו] דען זיי זענן גוועזן במקומם. אלא אזו האבן איר גלערנט ווען דר ראש פון פאלק איז ניקט גוט, ווערן דש פאלק גשטראפט פון זיינט וועגן, וויא דר פסוק זאגט (ויאמר דוד אני הוא אשר חטאתי ואלה הצאן מה עשו) דוד האט חוטא גוועזן אונ ישראל האבן גליטין פון זיינט וועגן. אבר ווען דער (ראש עם) ווערט בצוואונגען אין חוב ווערן דאש פאלק ניצול, דען דער דין גוועלטיגט ניט אויף זיי, אז דר פסוק זאגט (ויאמר יי לא אדונים לאלה) נאר זיינן דען ניט אדונים צו וויא (ישובו איש לביתו לשלום) דרום זאלן בצוואונגען ווערן דיא הערן דר נאך ווערן אלי גהאלפן ווערן: אפילו (יהושפט) איז נגזר גווארן גשטראפט צו ווערן ווייל ער האט זיך בהעפט צו אחאב ווען ער העט ניט גשריאן צו גאט, וויא דער פסוק זאגט (ויזעק יהושפט): ווי זי זיינן גגאנגן איז גווארן נאכט, זיי שפראכין וואס זאלן איר טאן זאלן איר ווייטר גיין איז טוי פינשטר נאכט. זאלן איר דא זיצן איז איין מורא: זייא גייאן מיט דעם וועג אונ זעצין זיך אונטר איין בוים אונ לערנן תורה

גלומן משה, (ואף על פי כן) האט ער ניט וועלן מטריח זיין זיינעם הערן, וואס שטייט געשריבן (ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ויש שם אשה גדולה) ווארום הייסט ער זיא (אשה גדולה) אלא זיא איז גרויס געווען אין מירי (מעשים טובים) דש דש גאנצי דור האבן זיא געלובט, אונ ווייל זי איז געווען (עקרת הבית) אונ דר מאן איז ניט געוואנט געווען אין דער היים דרום האט מען אים ניט גדאכט נייערט זי, אונ אויך הייסט זיא איין (אשה גדולה) דיא איז גרעסער אונ בעסער געווען אז אלי ווייבר אין עולם, דען אנדרי ווייבר ווען זיא זעהן איין אורח דר שרעקן זיי זיך אונ זייכן זיך אלער (ומכל שכן) נאך מויט צו געבן געלט אויף איין אורח, אונ דיא שונמית האט זיך געפרייט מיט איין אורח אונ האט אויף אים הוצאות גיהאט אים מכבד צו זיין, (מכל שכן) אז זי האט זיך ווייטר משמח געווען, דרום איז דער שבח פון גאנצן הויז אין משה: (ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא) זי זאגט דש זי ווייס אז ער איז איין הייליגר מאן. וויא האט זיא דש געוואוסט, אלא אנדרע חכמים האבן געזאגט דש זי האט אים אויף געשפרייט איין ווייס לייליך האט ער קיין (קרי) דרויף געזעהן משלם. אונ אויף זיין טיש איז קיין פליג ניט געפלויגן: דיא זאגן זענן קשה עס זענן פיל זעלכי לייט די ניט (רואה קרי) זיינן אויך איז קיין פליג ניט געפלויגן אויף איר טיש ווארום שטייט (הנה נא ידעתי) איז משמע זיא אליין ווייסט דאס האבן דאך מיטליבר געזעהן מיט עסן אויף זיין טיש. אלא עס איז רעכט זי האט געוויסט ווען זיא האט אים איין לייליך גבעט איז דר סדר ווען מייכר אויף שטייט מויט דעם בעט דא איז אויף דעם לייליך איין (ריח רע) אבר ווען ער איז אויף געשטאנדן אונ זיא האט דאס לייליך געזעהן פון בעט איז געגאנגן איין ריח אז ריח פון ג"ע. שפראך זיא ער זעלט ניט זיין איין (איש קדוש) אונ דיא קדושה פון זיין הערן איז אויף אים ווען ניט זיין דר (רוח הקודש) אויף אים, דרום האט זי וועלן מפ טיידן דש ער זאל זיין חדר בזונדר האבן, עס איז אים קיין כבוד ניט צו זיין צווישן אלי לייט אין שטוב דרום זאגט זי (נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים שם מטה ושלחן וכסא ומנורה) ווארום די דרייא גפינן איר דש זי זענן דער תקון פון דר (קדושה עליונה): ווארום האט זי מקדים געווען צום ערשטן (מטה אונ דער נאך שלחן), אלא איין משכב איז מקדים ווארום עס איז מער חביב די בעט איז מער חביב אז אלט: [ויהי היום] האבן שון די חברייא גיזאגט עס איז געווען אן [יום טוב פון ראש השנה] דש די עקרות ווערן גדאכט אין דעם טאג אונ אלי לייט ווערן גדאכט, ער האט גרופן צו [שונמית] אונ שפראך [הנה חרדת אלינו את החרדה הזאת] דרום אזו דא איך נאך קלערן דעם טאג אין דין דש הקב"ה איז דן דען עולם אין דעם טאג אונ דרום דש איך בין אליין מפ גשיידן אין דעם ארט דא אזו איך משתל זיין (ברוגז של עולם):

מה לַעֲשׂוֹת לָךְ הֲיֵשׁ לָךְ לְדַבֶּר אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל שַׂר הַצָּבָא וואס בדארף דש איין משה די דא ניט איין גייט בייא איין מלך אלא דעם טאג ווערט הקב"ה גרופן [המלך המשפט המלך הקדוש] אונ זילט בדין, ער פרעגט זיא אויב ער זאל ריידן פר איר פר דען [מלך עליון] אויף אירי מעשים, זיא ענטפרט [בתוך עמי אנכי יושבת] וואס מיינט זי מיט דעם. אלא בשעה דש דער דין הייננט אויף דער וועלט זאל זיך איין מענש ניט אפ טיידן אליין דש ער זאל ניט אליין אובן גדאכט ווערן אונ גליינט ווערן, דען אין דער לייט אז דר דין הייננט אויף דר וועלט דיא דא זיינן דער קאנט אליין מובן אונ ווערן פר ליינט פר זיך זעלבשט ווען ער גלייך איז ננוי ווערט ער בלואנגן, דרום זאל זיך איין מענש ניט אפ טיידן פון רבים, דען דיא רחמים פון הקב"ה זיינן אלי מאל אויף רבים, דרום זאגט זיא [בתוך עמי אנכי יושבת] איך וויל גדאכט ווערן צווישן איין פאלק ניט אליין וויא איך האב גשאן ביז אלהער: [ויאמר גחזי אבל בן אין לה] זאגט אלישע וודאי דיא שעה איז איר באשטאנען וויל דר הייליגר טאג איז גורם דש דיא עקרות ווערן גדאכט אונ דר מאנט אובן, [ויאמר למועד הזה כעת חיה את חובקת בן] ווארום זאגט ער למועד אלא דאס קינד האט נאר געלעבט איין לייט דען דער נאך וואר ער געשטארבן. ווארום איז ער געשטארבן דרום ער הט געזאגט [את חובקת בן] איז ער צו איר געגעבן געווארן אונ ניט צו איר מאן אונ ווער עס איז פון אזו איין צד איז אן גבונדן אן דר מדה אונ האט קיין רעכט לעבן ניט, דרום שטייט בייא אברהם [למועד הזה משוב אליך] צו דיר אונ ניט צו איר, [ותעל ותשכבהו על מטת איש האלהים] וויא דאס קינד איז איר געשטארבן לייגט זיא עס אויף זיין בעט ווייל זי האט געזעהן קדושה דראן ווי אובן איז געשטאנען, [ויאמר לה השלום לך השלום לאישך השלום לילד] ווייל זיא איז געווען [עקרת הבית] אונ דרום קאם זיא צו אים אונ ניט דער מאן: אלישע שפראך גאט האט פון איר פר הוילן אונ ניט געזאגט איר ווארום, אלא הקב"ה האט געזאגט ווען איך ווער אים יוא זאגן ווערט ער דען ניט שטארבן איז דאך אזו געווען זיין נבואה וויא ער האט געזאגט [את חובקת בן] דא אזו ער דאך שטארבן: זאגט אלישע צו זיין [משרת גחזי] ער זאל אהין גיין מיט זיין שטעקן לעבנדיג צו מאכן, אונ די שונמית זאגט [חי ה' וחי נפשך אם אעזבך] ווארום האט זיא ניט וועלן נאך לאזן פון אלישע ווען גחזי גייט אין [שליחות], אלא זיא האט אים וואל גקענט דאס ער איז ניט [ראוי] געווען דש עס זאל דורך אים איין נס געשעהן, [וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו] ווארום אזו [אלא אלישע] האט געוואוסט דאס דיא מיתה האט גורם געווען ווייל ער איז געווען אן גבונדן אן [צד הדין] וויא ער האט געזאגט [את חובקת בן], דרום האט ער וועלן אויף אים לייגן אזו איין רוח פון אובן דאס ווערט זיין צו אים לעבן, אונ ער הט מוס ניט געקענט מויט רייסן פון זיין ארט וואו ער איז געווען אן גבונדן אן [צד הדין] אלא דש ער האט אויף אים דר וועקט איין רוח פון אובן דאס ער זאל זיין [צד הרחמים] דאס ער איז דראן אן גבונדן געווארן, זונסט וואר ער ניט ווידר לעבנדיג געווארן, אונ דאס קינד איז געווען [חבקוק הנביא] ווארום הייסט ער [חבקוק אונ ניט חיבוק] עס שטייט דאך [את חובקת בן], אלא עס זיינן געווען צוויי ארלייא חיבוק איינס פון דר מוטר איינס פון אלישע, דרום זאגט ער [תפלה לחבקוק הנביא] דען זיין גוויכן איז געווען צום ערשטן [לצד התפלה], [על שגיונות] אן זעלביגן טאג אז אלי שגיונות פון עולם הייננן דראן, דרום דש דיא נבואה קאם אויף אים וואר ער זיך פארכטן פר דעם דין לאנג ווען מייכר גביסן ווערט פון איין הונט, דר נאך פארכט ער זיך אפילו פר זיין קול פון הונט, זאגט ער [יי שמעתי

שמעך

שמעך יראתי יי פעלך בקרב שנים חייהו], ער זאגט דאס אויף זיך, דוא זאלסט מיך געבן איך בין דיין ווערק צו דיא אויברשטע יארן וואו לעבן דראן היינגט דאס איך זאל ניט שטארבן וויא פאר, דרום ווען ער האט וועלן ציען אויף זיך דיא נבואה האט ער גינומן איין כלי זמר צו זינגן וויא דוד האט גיהאט, וויא עס שטייט [שגיון לדוד] אונ ער האט גשווינד גברויכט צו דער וועקן מיט גזאנג מבטל צו זיין דיא (כוחות הדינים) פון זיך: אונ אלי נביאים אוך אלישע שטיט (ועתה קחו לי מנגן) מיט דעם גזאנג האבן זיי אויף זיך גבראכט די נבואה, נאר משה דער האט ניט גדארפט קיין דער וועקן צו זיין נבואה, זיין מדרגה איז העכר גוועזן אז אלע נביאים מאל זיין חלק. קום אונ זעה אז ישראל זיינן אויס מצרים ארויס גגאנגן דא איז איהר רוח צו בראכן אין זייא גוועזן, אונ זיי האבן געהערט דיא ליב האבן זייא זיך ניט קענן משמח זיין. (ובסעה) דאס אלע (חיילות אונ מרכבות) פון אובן זיינן ארויס גגאנגן מיט דער שכינה האבן אלע גזונגען (שירות ותשבחות) פר הקב"ה, דען הט הקב"ה דר וועקט איהר רוח פון ישראל דאס זיי האבן גיהערט דיא (שירות ותשבחות) אונ איהר רוח איז פארט אין זיי גבליבן אונ איז ניט אויס גפלוגן פון זייא, איין מענש ווען ער הערט אויף צו ארבטן דען פיהלט ער זיך ערשט זיינע צו בראכענע ביינר אונ שווער גמיט, אזו זייא זיינן אויס מצרים גגאנגן האבן זייא גפילט איין טעם פון טויט, אונ הקב"ה הט זייא גהיילט וויא עס שטייט (וה' הולך לפניהם יומם) אונ אלע וועג זענן אויף גגאנגן ריח פון רפואה אונ זענן גגאנגן צו זיי אונ זיינן גהיילט גווארן. אונ דאס קול פון גזאנג אונ לוב דס זיי האבן געהערט האבן זיי זיך גפרייט אונ האבן גרואט זיין איהרן רוח. אונ פרעה מיט זייני חיילות זיינן נאך גגאנגן צו בלייטן זייא ביז זייא זענן ארויס גגאנגן אויס מצרים. אונ אזו וואל אז פרעה וכל חילו האבן ישראל אונטן בלייט, אזו אויך אלי טריט פון אובן דיא אויף זיי ממונה זיינן אונ אויף אנדרי אומות, האבן אלי בלייט דיא שכינה וישראל ביז זייא האבן גירואט אין איתם אין עק מדבר, אז דר פסוק זאגט (ויהי בשלח פרעה את העם וגו'):

ויהי בשלח פרעה וואס שטייט דר פיר ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו קום אונ זעה דיא (נקמה עליונה) וואס הקב"ה האט געטאן (במצרים) זיינן דריי מיתות גוועזן, איינס דס זיי האבן געטאן אן גבורים פון מצרים דס זייא האבן ממית גוועזן. אונ איינס דס הקב"ה הט זיי געטייט אין האלבע נאכט, אונ איינס אז פרעה האט געזעהן דען טויט אין זיין הויז גזינד אונ אין זייני קינדר מיט זייני קנעכט, איז ער אויף געשטאנן אונ האט זיך דער וועקט אונ האט גיטייט זייני שרים אונ דוכסים אונ אלי דיא האבן איהם גימאכט צו איין הער אויף דס פאלק, ביז דס די תורה איז מעיד אויף איהם דס ער איז אויף געשטאנן ביי נאכט. דאס וויא די נאכט האט געטאן אין דיא (בכורים) דס הקב"ה האט זיי ממית גוועזן בליה, אזו אויך פרעה זעלבסט איז אויף געשטאנן אונ האט נקמות געטאן אן דיא שרים ודוכסים, וויא דר פסוק זאגט (ויקם פרעה לילה), ווי דר סדר איז פון איין הונט ווען מען איהם שלאגט מיט איין שטיין קוואט ער אונ בייסט איין אנדרן הונט. אזו אויך פרעה, דר נאך איז ער גגאנגן אויף די מערק אונ האט נויט גרופן צו ישראל (קומו צאו מתוך עמי) שטייט אויף אונ גייט פון מיין פאלק, איר האט גיטייט אלע שטאט לייט מיר האט ממית גוועזן אלע מיינע הערן אונ דוכסים אונ גאר איין הויז גיזינד, אז דער פסוק זאגט (ויקרא למשה ולאהרן לילה) ווייל עס איז אלס אין אייער הענט. (וברכתם גם אותי) מיר זאלט איך אויך בענטשן אונ זאלט איך ניט ממית זיין, דער נאך האט ער זייא אליין בלייט אונ הט זייא אויס גלאגין אויס זיין לאנד ווי דער פסוק זאגט (ויהי בשלח פרעה את העם:

ויסב אלהים את העם. פרעגט רבי יודא (מאי שנא) ווארום דיא ישראל זיינען גוועזן אין מצרים שטייט (שלח את עמי, כי אם מאן אתה לשלח את עמי, בני בכורי ישראל) אונ אין דר צייט זיינן זיי ניט גימלט גוועזן אונ זיינן נאך ניט אן גיקניפט גוועזן אן הקב"ה וויא עס קער צו זיין, אונ איצונד זיינן זייא גימלט גוועזן אונ האבן איין פסח גימאכט אונ זיינן נאך גוועזן אן גקניפט אן הקב"ה הייסט ער זייא עם. אלא פון וועגן דאס ערב רב דס איז אן זייא בהעפט גיוועזן אונ פר מיט הייסט ער זייא עם סתם, דרום שטייט (ויגוף ה' את העם על אשר עשו את העגל ויקהל העם על אהרן וירא העם כי בשש משה) אזוי אויך פיל מאל:

רבי יצחק ורבי יהודה זיינן גגאנגן פון אושא נאך לוד, עס וואר מיט זיי יוסף שייעה מיט קעמליך טראגן משאות, אז זיי אזו גייאן דא הט דר סוחר יוסי גפונדן איין נכרית האט גקליבן גריכס פון פעלד. ער וואר פון זיי אנטלאפן אונ שטארקט זיך אויף איר אונ ער גייט איר אונ ליגט ביי איר. רבי יהודה ורבי יצחק וואונדרן זיך אונ זאגן איר וועלן אום קערן פון דעם וועג, דען הקב"ה הט בגערט צו ווייזן דס איר זאלן זיך ניט בהעפטן מיט איהם, וויא זייא אזו זיך אום קערן פון דעם וועג, זייא זיינען בודק נאך איהם אונ נאך פארשטן גפינדן זייא ער ווער איין זון פון איין נכרית. אונ דר פאטר איז איין פסול זרע, זאגן זייא. גלויבט זייא גאט דס ער הט אונז מציל גוועזן: הובט אן רבי יצחק (לדוד אל תתחר במרעים) ווארום שטייט (מרעים) אונ ניט (חטאים אדר רשעים. אלא (מרעים) די דא זיך זעלבסט איבלן אונ דיא דא זיך בהעפטן צו זיי, רבי יהודה זאגט דרום זאגט ער (מרעים) זיי דיך מרחיק פון איר געזעלשאפט צו זיין חברים אונ געזעלן מיט אנדר, דס ער זאל דיר ניט איבלן מיט זייני מעשים ווערשטו בלואונגן ווערן אין זיינע חטאים, קום אונ זעה ווען ניט ווערן גוועזן די (ערב רב) מיט ישראל בהעפט, האטן זיי ניט (חוטא בעגל) גוועזן אונ ווערן ניט גשטארבן דריבר אזו פיל פון ישראל אונ זיי הטן ניט גורם גוועזן וואס זיי האבן גורם גוועזן, דען דר חטא אונ דאס מעשה ממש הט גורם גוועזן צו ישראל דס גלות. דען איר האבן גלערנט דס הקב"ה הט ישראל אויס מצרים ארויס גצוגן הט ער גוואלט זיי מאכן אז ווי די מלאכים, אונ צו מאכן זייא פרייא פון אלים, זיי זאלן זיין פרייא פון מיתה אונ פרייא פון (שעבוד מלכיות), ווי עס שטייט (חרות על הלוחות) דוא זאלסט ניט לייאנן חרות נייארט חירות, ווער דא וויל זיין פריי פון אלים זאל זיין עוסק בתורה דס דא איז אויף דיא לוחות

דס זיי זיינן איין גמאלט גוועזן אין איר הייזר. איז גוועזן דס זעלבע פון דר טבילה דס איז גוט צו דר בדיקה אויס צו ראמען דס חמץ די קליפות, דען הט דער (מדת הדין) גטאן דין אן אלי (באותו שעה), אונ איר האבן גלערנט דס דיא נאכט הט געלייכט ווי דר טאג אין (תקופות תמוז) אונ גאר דס פאלק הט געזעהן דעם דין פון הקב"ה, דרום זאגט דר פסוק (ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה) אונ בשעה דס זיי זענן ארויס געגאנגן אויס די הייזר, האבן זייא געפונען אלץ טויט אין אלע גאסן אלע האבן געזעהן אונ איז ניט קיינר געפונדן גוועזן דער האט זאלן זיי בגראבן. אונ דס איז זיי נאך שווערר גוועזן אז אלס זיי האבן געזעהן ישראל גייען אלי ארויס פאר אירע אויגן אויף איין זייט אונ האבן געזעהן מצרי מתים ליגן אויף דר אנדרי זייט, אונ אין דעם אלים איז גוועזן אזו איין (פירסום הנס) דס נאך איז ניט גוועזן אזו זינט וועלט איז בשאפן. קום אונ זעה עס שטייט (ליל שמורים לה' להוציאם הוא הלילה הזה לה' שמורים לכל בני ישראל) דער פסוק איז קשה ווען ער זאגט ליל איז טייטש איין נאכט ווארום זאגט ער ווייטר (שמורים) איז ל' רבים, ער קער צו רידן (שמור). אונ צום ערשטן זאגט ער (ליל), דר נאך (הוא הלילה הזה) רעט ער הלילה (ווייטר מאג איך ניט שרייבן וועגן סודות), אונ ווען משיח ווערט קומן וועט הקב"ה ווידר טאן נסים ווי ביי (יציאת מצרים) וויא דער פסוק זאגט (כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות), אזו וואו ביי (יציאת מצרים) שטייט (ליל אונ לילה), אונ אזו ווערט דארטן אויך זיין מיט (ליל אונ לילה) דרום שטיט (שומר מה מליל שומר מה מלילה) וויא אין מצרים איז גוועזן שמירה אונ (ליל אונ לילה) אזו ווערט זיין (לעתיד לבא אומר שומר אתא בוקר וגם לילה) (דס איז אויך בקיצור דרך נגלה גשריבן):

רעיא מהימנא.

וישא העם את בצקו טרם יחמץ דיא מצוה איז אבער חמץ צו זיין; דען די מצוה איז איבר גענטפרט גוואָרן צו ישראל אז דער פסוק זאגט [וישא העם את בצקו טרם יחמץ] אונ שטייט [שמור לא יאכל בבתיכם]: וויא מוכרי חכמים האבן גזאגט דעם מיזוק פון [חמץ ומצה], דען מצה איז קעגן דעם [יצר טוב] אונ חמץ איז קעגן דעם [יצר הרע], נאך דעם איז איין מצוה צו דר מאנן [יציאת מצרים] דז דאס איז איין חיוב אויף מיטציילן צו דר ציילן פון דעם שבח איביג: דען מן האט אזו מפורש גוועזן מיטציילר מענש דר דא פרייט זיך מיט [יציאת מצרים] אונ דר ציילט פון [שמחה] מיט דעם סיפור וואס ער דער ציילט, דר מענש איז מן גברייט זיך צו פרייען מיט דער שכינה [לעו"הב] אונ מיט צו מאכן איין גרעסרי שמחה אז איין אנדרן, דען דער מענש פרייט זיך מיט זיינם הערן. אונ הקב"ה איז זיך משמח מיט דעם סיפור. [באותו שעה] זאמלט הקב"ה זיין [פמליא של מעלה] אונ זאגט צו זיי, גייט אונ הערט דעם [סיפור] פון איין שבח וואס מייני קינדר טוען דר ציילן אונ זענן זיך משמח אין מייגר גאולה. אזו זאמלן זיך אלי איין אונ בהעפטן זיך מיט ישראל אונ הערן דען [סיפור שבח] פון דר גאולה אין דער שמחה פון דער גאולה מירן הערן, דען קומן זיי אונ לובן צו הקב"ה אויף אלי [נסים וגבורות] אונ לובן צו הקב"ה אויף זיין [עם קדוש] וואס ער האט אויף דער ערדן, דען ווערט געמערט [כח וגבורה] אובן מיט דעם סיפור, ווי איין מלך דר האט הנאה ווען מען אים זאגט זייני [כח ומעשים] וואס ער האט גטאן. אונ דאנקט אים דורך דעם פארכטן זיך אלי פאר אים, אונ זיין כבוד גייט אויף אובן איבר אלי, דרום קער מן צו דר ציילן [ביציאת מצרים], אזו אויך איז איין חיוב אויף דעם מענטשן צו דר ציילן פאר הקב"ה. אונ מפרסם צו זיין אלי נסים וואס ער האט גטאן. אוב דו וועלסט פרעגן ווארום איז עס איין חיוב, הקב"ה ווייסט דאך אלץ וואס דא איז גוועזן אונ וואס דא ווערט זיין, וואס איז דס פאר איין פרסום פאר אים וואס ער האט גטאן אונ וואס ער אויך ווייס, אלא ודאי דער מענטש אזו מפרסם זיין די נסים אונ ארויס צו רידן אלץ וואס ער טוט. דען דיא רייד וואס ער ארויס רעט די גייען ארויף, אונ די פמליא של מעלה זאמלן זיך איין אונ זעהן די רייד אונ זיי לובן אויך אונ דאנקן צו הקב"ה, אונ זיין כבוד גייט אויף אובן אונ אונטן. דעסט גלייכן ווען איינר ארויס רעט אונ איז מתודה זייני חטאים וואס ער האט גיטאן. ווילסט דו אויך וועלן פרעגן וואס זאל דאס דען הקב"ה ווייסט וואל דר פון, אלא דר [שטן ומקטרג] שטיט אובן אלי מאל פאר הקב"ה אונ איז מקטרג, אונ ברענגט ארויף די עבירות פון די לייט צו ברענגען איין דין אונ איין שטראף צו זיי, אונ דר מענש איז זיך מקדים אונ איז [מתודה מפורש] די זינד מיטזייבע עבירה, אזו האט שון דר מקטרג קיין [פתחון פה] אויף אים אונ קאן שוין ניט בעטן אויף אים דין אונ ווערט אפ גשיידן פון אים לגמרי, איז ער [חוזר בתשובה] איז עס גוט [ואם לאו] נייערט ער איז מתודה אונ טוט קיין תשובה ניט, דא האט דער מקטרג ערשט נאך מער [פתחון פה] אונ זאגט רבש"ע דר פלוני איז גקומן פאר דיר [בעזות פנים] ער האט מורד גוועזן אן זיינם הערן. דס אונ דס האט ער זעלבסט גזאגט אונ טוט קיין תשובה ניט. דרום קער דר מענש זיך צו היטן אן אלי די זאכן, אונ זאל זיך גפינען צו זיין איין [עבד נאמן] צו הקדוש ברוך הוא:

פקודא נאך דען שטייט די מצוה בפסח, צו וויזן [לדורי דורות] דס דיא לייט זיינן איר ארויס געגאנגן אויס דען רשות פון די [קליפות עבודה זרות] די הייסן [חמץ]. אונ זיינן בהעפט גוואָרן אין דער קדושה די הייסט (מצה) דס איז דר [סוד אמונה ויחוד של מעלה]: ויאמר יי אל משה ואת חקת הפסח] דיא מצוה איז צו שעחטן דס [קרבן פסח בין הערבים בי"ד בניסן] איין זכר צו [פסח מצרים], אונ דס איז דער חיוב אויף אלי אז דר פסוק זאגט [ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים] עס זאל גהיט זיין פון צעהן

צעהן טעג אין ניסן ביז דעם פערצעטן טאג, דען דיא צייט ווערט דיא לבנה דר לייכט און ווערט פֿון אין פֿופֿצעטן, אזו זאלן מען שעחטן (ביום י"ד בין הערבים) דש דיא דינים גוועלטיגן די צייט (בין הערבים) דען האבן דיא קליפות איין כח צו גוועלטיגן דיא גורם זענן (מיעוט הירח) דש דש ליכט פֿון דער לבנה ניט פֿול איז, דרום האט הקב"ה געהייסן זיי זאלן זיך פֿאר (מל) זיין און אב צו טאן דיא ערלה פֿון דעם ברית, און דש געשמאק פֿון געבראטן אין פֿייער איז איין הנאה צו האבן דר פֿון (ריח ניחוח) און דרום שטייט (וכל ערל לא יאכל בו) עש טאר קיין אנדרר עסן. דוקא ווער גימלת איז קאן צו ברעכן דען כח פֿון דר ערלה און כח פֿון דר ע"ז פֿון מצרים, דש איז געווען איין (שה בגימטריא ערלה), אבר ווער ערל איז געווען האט ניט דארפֿן עסן: אז הקב"ה איז געקומען אין מצרים האט ער געזעהן אויף דיא טירן דאש דם פסח און דם מילה דאש זיי האבן זיך (מל) געווען, עש שטייט [ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף] דר [אזוב] איז געווען אויס צו ראמען דען [רוח הטומאה] און אלי (רוחות רעות) האט עש מעביר געווען מיט זיין דר וועקן דש מען האט אים געטאן אונטן, און (בגאולה העליונה) פֿון ישראל דש ווערט זיין (לעתיד לבא) ווערט הקב"ה ברענגן דען יצה"ר און ווערט אים שעחטן, און איצונד בייא דעם (קרבן פסח) שטייט (ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל) דש איז איין (זכר לזמן העתיד על הגאולה העליונה) מן האט געוויזן מיט דעם (דם על המשקוף ועל שתי המזוזות) דען צייכן פֿון אות ברית קודש), און צו ברעכן די ערלה פֿאר דעם (דם ברית) אז דער משחית איז געקומען און האט געזעהן דש דם האט ער זיך אוועק גלאזן דר פֿון. ווייא דר פסוק זאגט (ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם), ווען הקב"ה האט אלין געשלאגן דיא בכורים וואָרום שטייט (ולא יתן המשחית) איז משמע דער משחית איז געגאנגן און ניט הקב"ה, אלא ודאי הקב"ה האט ממית געווען די מצרים און דר משחית איז געגאנגן צו געפֿינן איין צו טריט דש ער קענט זיי אויך משחית זיין. אז ער האט געזעהן דען ברמך פֿון דר ערלה אויף ביידי זייטן פֿון פסח און מילה, איז ער אנטלאפֿן געוואָרן און האט זיך פֿורט פֿון זיי געוועזן, און ווייל הקב"ה האט ממית געוועזן אלי די בכורים פֿון מצרים האט ער געגעבן די בכורים פֿון ישראל צו פדיון דש דר שטן זאל גאר ניט האבן איין (פתחון פה) כלל אויף ישראל, און אין מצרים האט הקב"ה די ישראל געהיט אז ווי איין פֿאטר היט זיין קינד:

בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל. דיא מצוה איז צו עסין דש קרבן פסח [על מצות ומרורים] עש שטייט מצות צו ווייזן דיא שכינה איז אויך געעסן אין גלות אין דעם מרור פֿון זיי, ווייא עש שטייט (וימררו את חייהם בעבודה קשה) און ווען זיי האבן געעסן דש פסח צו ווייזן אלץ וואש דיא מצרים האבן זיי געטאן אין דען גלות ובשעבוד, וואש שטייט (ועצם לא תשברו בו) צו ווייזן איר בזיון און חרפה דש איר ע"ז איז געווען דש שה איין צאן, ווען זייא קיין ביין צו בראכן האבן דר פֿון און האבן די ביינר ארויס געווארפֿן (דרך בזיון) דרום שטייט (ועצם לא תשברו בו), אבר די הינט זיינן געקומען צו די ביין און האבן זיי צו בראכן, ווייא די מצרים זיינן געקומען און האבן די ביינר געזעהן אויף דער גאס ליגן און די הינט שלעפן זיי ארום פֿון איין אורט צום אנדרן. האבן דיא מצרים פֿאר בארגן די ביין אין דער ערד פֿאר דיא הינט דאש זייא זאלן ניט געפֿינן, און דש איז ערשט געווען דר רעכטר ביטול ע"ז דאש זייא זעלברט האבן זייא פֿאר גראבן אין דר ערד. און מיט דעם איז געוואָרן הקב"ה (עולה ביקרו ובכבודו) אין העכסטין כבוד, און די קליפות זיינן צו בראכן געוואָרן און אונטר טאן געוואָרן דש ביטול פֿון איר ע"ז איז דורך זייא זעלברט געוועזן, דרום שטייט [ועצם לא תשברו בו]:

וְכָל פֶּטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה. דיא מצוה איז צו לייזן דען [פטר חמור בשה) און ווער אים ניט לייזט זאל ער אים דען נאקין אפ שלאגן, אז דר פסוק זאגט (ואם לא תפדה וערפתו) דער טעם איז מען קער אום קערן דען (יצר הרע בתשובה) דש ער ווערט אויך איין יצר טוב, דרום שטייט (אעשה לו עזר כנגדו) איז ער זוכה איז ער צו אים איין הילף אין דר קדושה (לא זכה כנגדו) איז ער כנגדו ווידר אים, מקטרג אויף אים צו זיין, זיי זיינן דר ראית דר (יצר טוב בשה) און דר (יצר הרע בחמור), איז ער זוכה חוזר בתשובה צו זיין ווען גלייך ער איז איין חמור עם הארץ. (תפדה) ווערט ער אויס גלייזט פֿון דעם גלות אז איין (שה) דאש זיינן דיא ישראל דיזו הייסן (שה פזורה ישראל), ווען ער ניט איז חוזר בתשובה שטייט (וערפתו) דא איז ער גמאכט איין (קשה עורף) דיא הינטן נאך ווערן אויס געמעקט ווערן פֿון (ספר החיים), דא אויף זייא איז געזאגט געוואָרן (מי אשר חטא לי אמחנו מספרי):

והיה לך לאות על ידך ולטוטפות בין עיניך. דיא (מצות תפילין) הייסט קדושה און איז דיא שונהייט פֿון אלי גשטאלט אובן, מען קער צו לייגן נאך אנדרר (תפילין של יד ושל ראש) קיין הפסק צו מאכן צווישן זיי, ווער גקריינט ווערט מיט דיא תפילין דר שטייט אין דעם (ראות עליון) און איז (בצלם אלהים) ווער זיי אן טוט הייסט מקבל געווען אויף זיך (עול מלכות שמים שלימה) און ער איז אין דען גישטאלטן פֿון אובן. אויף אים איז געזאגט געוואָרן [וראו כל עמי הארץ כי שם יי נקרא עליך ויראו ממך) דש איז גמאנט בקיצור גשריבן וועגן סודות:

פרשת בשלח.

וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם רבי שמעון הוב אן תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שִׁגְיֹנוֹת. אין דען פסוק איז צו זעהן וואָרום שטייט נאר בייא (חבקוק תפלה לחבקוק) אבר אז בייא אלי נביאים, עש שטייט ניט תפלה לישעיה אודר תפלה לירמיהו אודר אנדרי נביאים. אלא איר האבן געלערנט דאש אלישע האט מער זוכה געווען אויף דר וועלט ווייא אלי נביאים אויס

מצות, אז זי האבן די מצוה געטאן מיט דעם עגל האבן זיא ווידר אלץ גורם געווען זייא האבן גורם איתה געווען אונ שעבוד מלכיות. אונ דאס די ערשטע מצות זיינן צו בראכן געווארן אונ האבן גורם געווען דאס ווי פיל טויזנט פון ישראל זענען געשטארבן. דאס האט אלץ געמאכט ווייל זייא האבן זיך בהעפט מיט דעם (ערב רב), דרום אייך פון אירגט וועגן ווערן זיי ניט גרופן (בני ישראל) ניט עמי נייערט (העם סתם). אונ דו ווילשט פרעגן עס שטייט דאך ווייטר (וחמושים עלו בני ישראל) ווען זיי זענען ארויס געגאנגען איי ער דאס ערב רב האט זיך בהעפט אן זיינו, הייסט ער זיי (בני ישראל), אונ אז זיי האבן זיך אן זייא בהעפט הייסט ער זיי העם (ולא נחם אלהים את העם). ר' יוסי פרעגט עס שטייט געשריבן (כי כל אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפון לראותם עוד עד עולם) דר נאך האבן זיי דאך יא געזעהן אלי טאג דאס (ערב רב). זאגט ר' יהודה עס שטייט (ערב רב) אונ שטייט ניט מצרים, דען עס האבן אויך געוואוינט אין מצרים אנדרי אומות, אונ נאך מייכט זיי זענען דאך אלע גיאלת געווען, אונ אז זיי האבן זיך אל געווען הייטן זיי טון נאר מצרים, אונ אויף דעם דיבור פון משה (על פיו) האבן זייא מקבל געווען. דרום זאגט דער פסוק (לך רד כי שחת עמך סרו מהר מן הדרך אשר צויתם) שטייט איז טייטש דאס האסט זיי גבאטן אצינד וואס זיי מקבל זיין: (וחמושים עלו בני ישראל) זיי זיינן געווען איין פינפטל טייל פון ישראל. ר' יוסי זאגט פינף זיינן געווען פון ישראל אונ איינר פון זייא: ר' יהודה זאגט וחמושים איינר פון פופציג. זאגט ר"ש וחמושים איז טייטש פון וועגן דאס אויף זייא האט גלייכט דער יובל, דר איז (שנת החמשים) דרום זיינן זייא ארויס געגאנגען (ביובל בחשבון חמשים), אונ ווען ניט ווער דאס געווען דא ווערן זיי ניט ארויס געגאנגען, אונ דרום האבן זייא געמוזט זיצן פון (יציאת מצרים ביז מתן תורה) פופציג טאג מקבל צו זיין די תורה, דען פון דעם אורט וואו דיא תורה איז ארויס געגאנגען אובן דאס איז דר יובל דאס זי האט אויס גילוגין צו פרייען, דרום שטייט (וחמשים עלו חסר ו') צו לייענן חמשים, דרום זענען זיי ארויס געגאנגען אויס מצרים אין דעם כח פון יובל דאס הייסט חמשים: (ויקח משה את עצמות יוסף עמו) ווארום האט ער די ביינר אויך געבראכט דרום ווייל ער איז געווען דר ערשטר צו נידרן אין (גלות מצרים), אונ ער איז געווען דער סימן פון דער גאולה דאס ער האט איבר געענטפערט אונ האט געזאגט (ואלהים פקוד יפקוד), אונ אז משה איז געקומען אונ האט געזאגט (פקד פקדתי) האבן זייא געוואוסט דאס ער איז איין (נביא אמת). אונ ער האט געשווארן דיא ישראל אויף דעם ווי דר פסוק זאגט (כי השבע השביע את בני ישראל). (וה' הולך לפניהם יומם): ר' יוסי הייבט אן (למנצח על איילת השחר מזמור לדוד) ווי גאר זייער ליב איז די תורה פר הקב"ה, דען איטליכר ווער עס איז עוסק בתורה איז גליבט אובן אונ איז גליבט אונטן. הקב"ה הערט אים צו זייני רייד אונ פר לאזט אים ניט בעוה"ז. אזו פר לאזט ער אים ניט לעוה"ב, אונ אין דיא תורה איז אן עוסק זיין (יומם ולילה) ווי דר פסוק זאגט (והגית בו יומם ולילה) אונ שטייט (אם לא בריתי יומם ולילה) (תיכח) עס איז רעכט ביי טאג אבר ווארום ביי נאכט, אלא כדי עס זאל געוואונט זיין ביי אים דר גאנצר (שם הקודש)אזוי וואול אז ניט איז טאג אן נאכט דאס זיי זענען ניט גאנץ ווען ניט מיט אנדער הייסט איין טאג, אזו אויך אזו דיא תורה זיין געפונען בייא דעם מענטשן טאג אונ נאכט, כדי דאס ביי דעם מענטשן זאל זיין דאס שלימות געפונען (יומם ולילה), אונ איז דאך געלערנט געווארן דאס די עיקר נאכט הייסט פון דיא העלפט אונ ווייטר, ווען גלייך די ערשטי העלפט איז אויך אין כלל פון דר נאכט אבר די אנדרי העלפט גייט הקב"ה אריין אין ג"ע (משתעשע) זיך צו זיין מיט דיא צדיקים, דען זאל איין מענטש אויף שטיין אונ עוסק בתורה זיין ווי מיר טוען געלערנט האבן דאס הקב"ה אונ אלי צדיקים אין ג"ע הערן אלי צו זיין קול, ווי דר פסוק זאגט (היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, היושבת בגנים) דאס איז (כנסת ישראל) דיא דא לובן צו הקב"ה בתורה ביי נאכט, וואול איז צו דעם מענטשן אונ זיין חלק דער דא זיך איז משכים דר מיט צו לויבן הקב"ה מיט דער תורה, אונ אז דער מארגן שטערן קומט דאס זיך דיא (כנסת ישראל) (משתעשע) איז מיט הקב"ה אונ ליהט אויף זיי אונ אויף דיא וואס תורה לערנן ביי נאכט איין שנור פון (חסד), ווייא עס שטייט (יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי) דרום הייסט זי (איילת השחר), אונ אן פאנג נאכט ווערן אלע שטערן פאר שלאסן, אונ דער הייל וואכט אויף אונ דיא הינט שרייען. אונ אז האלבע נאכט איז ווער עוסק בתורה איז וואול צו זיין חלק, אונ צו מארגנס איז (הקב"ה ושכינתיה בשמחה), דא גיבט הקב"ה (במאתו שנה משכות אין אלע בני היכליה): (ווייטר זיינן סודות):

וַיְהִי הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם. ער מיט זיין ב"ד אונ דיא שכינה וואָרן בהעפט מיט דיא אבות: (וה' הולך לפניהם יומם) דאס איז דער כח פון אברהם הייסט יום, (בעמוד ענן) איז געווען יצחק, (לנחותם הדרך) דאס איז יעקב עס שטייט (ויעקב הלך לדרכו). (ולילה בעמוד אש להאיר) דאס איז דוד דר איז די (מרכבה הקדושה) צו דר שכינה, מיט דעם זיינן דיא ישראל געגאנגען מיט אלי שלימות אונ דיא אבות זאלן זעהן דיא גאולה פון דיא קינדר, ווי הקב"ה האט צו יעקב פאר זיכרט (אנכי אעלך גם עלה) עס שטייט גם, מרבה צו זיין די מרכבה: (ללכת יומם) ווארום זיינן זיי געגאנגען יום ולילה זיא האבן זאלן גיין נאר ביי טאג אונ ניט ביי נאכט גלייך אז ווי דיא לייט דיא אנטלויפן דאס זיי מוזין גיין (יום ולילה) ווייל הקב"ה האט זיי גהיט האבן זיי דאך ניט דארפן צו גיין ביי נאכט, אלא דאס עס זאל זיין דאס רעכטי שלימות ביי זיי ביי טאג אונ נאכט, אונ דיא מצרים זאלן זיך טועה זיין אונ זאלן מיינען דאס זייא פערלאטן זיך אין מאת פאר זייא אונ ווערן נאך יאגן, אזו ווערט געהערליכט ווערן דער נאמען פון הקב"ה:

וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם. ווער האט אים געזאגט, זייני חכמים אונ מכשפים האבן זיך איין געמאסטן צו אים אונ האבן אים מודיע געווען, זיי האבן געזעהן דאס זיי גייען (יום ולילה), האבן זיי געזאגט בוודאי זיינן זיי אנטלאפן. אויך האבן זיי געזעהן דאס זיי ניט גייען אין גלייכן וועג ווי עס שטייט (וישבו ויחנו לפני פי החירות): (ויקח שש מאות רכב בחור) ער האט אלץ מיט מצוה געטאן אונ געקומען קיגן ישראל (שש מאות אלף רגלי) אונ די שלישים איבר אלע קיגן די (מדרגות

עליונות

עֲוֹנות. ר' חייא זאָגט עס שטייט געשריבן בזמן דס הקב"ה גיבט איין מאַטנה צו דיא (שרי אומות) אובן דא גיבט ער צו זיין פֿאָלק מאַטנה אונטן, ובשעת דאס ער נידרט דען (שר) אובן ווערט זיין אומה אויך גנידרט אונטן: (ויקח שש מאות רֶכֶב בחור) דס איז מיר משונה אובן דאס ער האט גפֿירט דיא מרכבֿות פֿון מצרי אונ אלי זיינן געפֿאַלן דער נאך אין דיא חיילות פֿון סיסרא דרום זאָגט ער (בחור וכל רֶכֶב מצרים):

וּפַרְעֹה הִקְרִיב ר' יוסי זאָגט ער האט גנעהנט ישראל צו הקב"ה דורך אים האבן זיי תשובֿה געטאָן, עס שטייט (יי בצר פקדוך צקון לחש מוסרך למו) די ישראל טון ניט רעכֿט גדענקן אן הקב"ה ווען זי וואָל גייט, נייארט ווען עס איז איין צרה אויף זיי דען גדענקן זייא אן אים. דרום זאָגט ער (צקון לחש) זייא זענן מתפלל בתפלה ובבקשה אונ היבן אויף מיר (תפלות בקול) ווען (מוסרך למו) ווען זייא הקב"ה שלאָגט מיט זיין רצועה, דען שטייט ער אויף זייא ברחמים אונ איז ניחא פֿר אים דס זעלביגי קול צו ווערן גלאָזט אן מירה פֿיינד, אונ אויך זיי ווערט ער דר פֿילט מיט רחמים זיי וואָרן ווי איין טויב, דס אונזרי חכמים גזאָגט האבן דס מטן אַז אויך דיא ישראל זיינן געוועזן ביי דען ים אונ דר ים האט אויך גבראַכֿט זייער אינדין האבן זיי זיך געמאַרכֿט, זיי היבן אויף מירע אויגן אונ זעהן פרעה מיט זייני חיילות אונ שלאָדר שטייגר אונ פֿיין, דען שטייט (וייראו מאוד), וויא טוען זייא (ויצעקו בני ישראל) שרייאן זיי צו גאָט, נוא ווער האט דאס גורם געוועזן דא ישראל זיינן גנעהנט צו הקב"ה מיט תפלות אונ תשובֿה, פרעה דרום שטיט (ופרעה הקריב) ער האט זייא גנעהנט צו הקב"ה מיט דען אז ער הט נאך גיזאָגט: (ויאמר משה אל העם אל תיראו) רבי שמעון זאָגט וואָס דס חלק פֿון ישראל דס משה דר הירט איז געאָנגן צווישן זייא, עס שטייט געשריבן (ויזכור ימי עולם משה עמו) הקב"ה האט גזאָגט (ימי עולם משה עמו), פֿון דען צערנן מיר משה איז געוואָרן געוועזן וויא (כל ישראל), אונ צערנן אויך דס דער רועה אונ מנהיג איז מאַט דאס גאַנצי פֿאָלק, איז ער זוכה, איז דאס גאַנצי פֿאָלק זוכה, איז ער ניט זוכה, איז דאס גאַנצי פֿאָלק ניט זוכה, אונ ווערן געשטראָפֿט פֿון זיינט וועגן, הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ איר דאַרפֿט קיין מלחמה צו האַלטן דען הקב"ה האַלט מלחמה פֿייערנט וועגן, אז דער פסוק זאָגט (ה' ילחם לכם ואתם תחרישון). קום אונ זעה אין דר נאַכֿט הט הקב"ה איין גמאַכֿט זייני פמליא צו משפט אונ האט דן געוועזן דען דין פֿון ישראל. אונ העטן זיך ניט מקריב געוועזן פֿאַר דיא ישראל די אבֿות, דא ווערן ישראל ניט ניצול געוואָרן פֿון דעם דין: רבי יהודה זאָגט דער זכות פֿון יעקבֿ האט מגין געוועזן צו ישראל אז דער פסוק זאָגט (לולי יי שהיה לנו יאמר נא ישראל), דער ישראל סבֿא יעקבֿ אבינו): רבי אבא הוב אן (אם תשיבֿ משבת רגליך עשות חפציך ביום קדשי וקראת) זעלי זיינן דיא ישראל דאס הקב"ה בגערט אן זייא זיך צו בהעפֿטן אן זיי מער אז אן אלי אומות, אונ מכח ליב שאַפֿט האט זייא הקב"ה מקרבֿ געוועזן צו זיך אונ האט זיא געגעבן דיא תורה אונ האט זייא געגעבן שבת דער דא איז קודש אז אנדרי טעג. עס איז איין מנוחה וחדוה דיא שמחה פֿון אים. אונ שבת איז געגליכן ווי כל התורה כולה, אונ ווער דא היט שבת איז גלייך אז ער זאָלט היטן כל התורה. (וקראת לשבת עונג) ער איז דער עונג פֿון אלע עונג פֿון נפֿש וגוף. עונג פֿון דיא עליונים ותחתונים, עס שטייט (וקראת) דוא זאָלסט רופֿן וואָס טייטש וקראת, אלא ער זאָל אן ברייטן דעם שבת וויא מען אן ברייט איין אורח אין זיין הויז, ער זאָל אן ברייטן דען טיש אונ זיין הויז גריכֿט במאכֿלה ושתיה מער אז אנדרי טעג, (וקראת לשבת) ווייל עס איז נאך טאָג פֿר נאַכֿט, (לקדוש יי מכֿובד) דס איז די נאַכֿט מיט דען טאָג איז אָלט מיינט, אונ ניט ווי איין טייל האבן זיך טועה געוועזן דיא קדושה פֿון דער נאַכֿט איז ניט ח"ו וויא דער טאָג. (ממצוא חפציך ודבר דבֿר) וויא מן האט טון גזאָגט דס דר דיבור פֿון שבת זאָל ניט זיין ווי דער דיבור פֿון וואָך, דען דער דיבור גייט מרויס אונ דער וועקט אויך פֿון וואָך אונ ניט קודש, דען ווען איינר ברייט אן איין אורח דא קער ער מיט אים עוסק זיין אונ ניט מיט איין אנדרן, אזו אויך שבת איז וויא איין אורח דער איז קודש זאָל ער ניט ריידן וואָכֿעדיגי רייד, קום אונ זעה צו וויסן דס מיטליכֿר דיבור וואָס דער מענש מויט דעם מויל גייט דאס גייט מרויט אונ דער וועקט אובן זיין גלייכֿן, איז דער דיבור צו גוטן דער וועקט ער צו גוטן, איז עס צו בייז דר וועקט ער בייז, אונ ווער עס זילט (בעונג שבת) איז אים אסור צו דער וועקן איין וואָכֿעדיגן דבור, דען ער איז פוגם איין פגם אין דעם (יום הקודש), ווער עס זילט בשמחת האלך איז דאָך ניט היפֿש שטין צו לאָזן דעם מלך אונ עוסק צו זיין מיט איין אנדרן, אונ אן אלים אזו מען ווייזן האט משמה אונ צו דער וועקן התעוררת פֿון וואָס ער בדאַרף שאָן אין שבת מיט אייטל (מילי דשמיא) אונ וואָס הקב"ה אן גייט אונ (קדושת היום) זאָל אן דער וועקן אונ ניט מיט אנדרי זאַכֿן. קום אונ זעה אז פרעה איז גנעהנט צו ישראל מלחמה צו האַלטן מיט זייא דא האט הקב"ה ניט וועלן האבן דאס זייא זאָלן גאָר דער וועקן איין מלחמה אונטן, דען דיא אבֿות האבן זיך געפֿינדרט אובן אונ מיר זכות איז גשטאַנן פֿר הקב"ה. דרום שטייט (ה' ילחם לכם ואתם תחרישון), אן בדאַרף טון ניט מייער דער וועקן פֿון אונטן: רבי יוסי ורבי יהודה זיינן געגאַנגן אין וועג, זאָגט רבי יוסי צו רבי יהודה מיר האבן גלערנט וואו עס שטייט דר (שם הוי"ה) איז רחמים, ווען גלייך ער האט גשטוסן איין מלחמה אונ האט געטאָן איין דין דא איז דער דין געוועזן ברחמים, אונ אלהיא שטייט געשריבן (ה' ילחם לכם) אונ אן זעהט ניט דאס אין דען דין איז געוועזן איין רחמים כלל, דען שטייט געשריבן (לא נשאר בהם עד אחד) עס איז דאָך קיינר ניט מיבר גבליבן פֿון זיי. שפראַך רבי יהודה צו מיך דיא רייד האב איך געהערט פֿון רבי שמעון דאס ער האט גזאָגט דס אפֿילו דא איז אויך געוועזן דין ברחמים, דאס ים האט זייא צו גדעקט אונ זיינן גשטאָרבן דר נאך הט זיי דר ים מויט גלוגן, אונ הקב"ה הט בגערט אן מיר כבֿוד אונ זיינן צו קבֿורה גקומען אין דער ערד, אונ דיא ערד האט זיי ניט וועלן צו נעמן ביז הקב"ה האט געוויזן זיין רעכֿטע האנד דען האט ערשט דיא ערד דיא מצריים מקבל געוועזן, אז דר פסוק זאָגט (נטית ימינך תבלעמו ארץ) כאַלאַ דס דא איז אויך געוועזן (דין ברחמים), דען ווען גלייך הקב"ה טוט איין דין איז ער דאָך חס אויף זיין מעשה ידיו,

דרום

דרום שטייט (ה' ילחם לכם ודומי. ואתם תחרישון) וואו דש חלק ישראל דש הקב"ה האט זייא אויש גקליבן צו זיין חלק ונחלה. ר' יהודה הוב אן (ויתפלל יונה אל ה' אלהיו ממעי הדגה) דער פיר שטייט (וימן ה' דג גדול) דש (וימן) איז טייטש אן ברייטן, עש זאגט שטיין (וימן ה' את יונה לדג) ער האט דאך יונה צו פיש אן גברייט אונ האט יונה צו אים געשיקט, אלא ודאי דער זעלביגר פיש איז אן גברייט געוועזן צו היטן יונה מער אז אנדרי פיש דאש ער זאל אים אין זיך בהאלטן: ווי ער איז אין פיש אריין גקומן האט ער געזעהן אין זייני געדערן דיא ברייט פון דיזם ארט פון ים אז איין גרויסר פאלאץ, אונ דיא צווייא אויגן פון פיש האבן געלייכט אז דיא זון, אונ איין (אבן טוב) איז געוועזן אין זייני געדערן האט אים געלייכט דש ער האט געזעהן אלץ וואש דא איז אין ים אונ אין זיין תהום: אוב דוא ווילשט זאגן דער נאך ווארום שטייט ער האט געזאגט דער נאך (קראתי מצרה לי) איז משמע דאש עש וואר אים אייגג אונ ניט [illegible] רווחה, אלא ודאי אז דער פיש האט אים גוויזן אלץ וואש איז (בים ובתהום) וואר דער פיש טויט ער האט ניט געקאנט דרייא טעג פאר צייטן דען וואר יונה אין איין צרה. רבי אלעזר האט געזאגט אז יונה האט געזעהן גאר דיא הרווחה וואר ער זיך פרייען, שפראך הקב"ה איך האב דיך דא ניט אריין געבראכט צו פרייען זיך. וואש טוט הקב"ה ער האט גטייט דעם פיש אונ אלע פיש פון ים זיינן גקומן ארום אים, דר ווארף אים בייסן פון דר זייט אונ דער פון דר זייט, דען זעהט יונה זיך צוברט בצרה, (איד. ויתפלל יונה אל ה' ממעי הדגה) נאך ערשטן שטייט (דג) וויל ער איז לעבנדיג געוועזן, אונ דר נאך שטייט (דגה) ווען ער איז את געוועזן גלייך ווי עש שטייט (והדגה אשר ביאור מתה): דרום שטייט (קראתי מצרה לי) אונ שטייט ניט (הייתי בצרה אדר ישבתי בצרה), אלא איך האב גרופן פון דער צרה וואש די פיש האבן אים גטאן אונ אלצר געוועזן, (מבטן שאול שועתי) ווארום שטייט ניט מבטן (דג) אדר (מבטן חי), אלא ער איז את געוועזן אז ער וואר מתפלל דא האט הקב"ה זיין תפלה מקבל געוועזן, אונ מאכט דעם פיש לעבדיג אונ שפייאט אים אויש פאר אלעם אויף דר יבשה, ווי דער פסוק זאגט (ויאמר י"י לדג ויקא את יונה) אונ זיא האבן געזעהן דיא נסים פון הקב"ה ער זאגט ווייטר סודות:

וְאַתָּה הָרֵם אֶת מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ הוב אויף דעם שטעקן דאש דער (שם הקודש) איז דרויף, נייג דיין האנד (בלד הקודש), אז די וואשר ווערן זעהן דען (שם הקודש) ווערן זייא אוועק לויפן אונ דרום (ונטה את ידך) נייג דיין האנד אויף איין זייט, דען די אנדרי זייט ווערשטו בדארפן איין אנדר מאל צו אנדרע וואשר: זאגט רבי אלעזר אפטר שטייט (מטה אלהים), זאגט ר"ש עש זיינן צווי געוועזן. אונ אין ספר פון רב המנונא סבא האט ער רעכט געזאגט עש איז אלץ איינר געוועזן אבר עש זיי פון הקב"ה אדר פון משה איז ער געוועזן צו דער ווייקן (דין וגבורה), דרום שטייט (ונטה את ידך) איז טייטש דיין לינקי האנט צו טאן דין, (ובקעהו) איז דאך דר תהום געוועזן אלא הקב"ה האט גטאן (נס בתוך נס) ווי דער פסוק זאגט (קפאו תהומות בלב ים)

זיינן זייא גאנגן טרוקן אין (ים) דרום שטייט (ויבואו בני ישראל וגו'):

וַיָּסַר אֵת אוֹפַן מַרְכְּבוֹתָיו ר"ש הוב אן **וָאֵרֶא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ** ער דרשנט דריגן (מעשה מרכבה) פון אובן. קום אונ זעה דש הקב"ה ווייזט אן אלים זיין מעשה ווי ער געוועלטיגט אן אלעם, אונ זיין מעשה ווערט ניט אב גטאן (לעולם ולעולמי עולמים) ער האט געמאכט איין מעשה מיט דיא אבות, ער נעמט אברהם אונ איז מקיים מיט אים דעם עולם ווי דער פסוק זאגט (אלה תולדות השמים והארץ בהבראם) איז (אותיות באברה"ם), ער נעמט יצחק אונ האט מיט אים געמאכט דיא וועלט דש ער שטייט אייביג ווי עש שטייט (ואת בריתי אקים את יצחק). ער נעמט יעקב אונ האט אים געזעצט פאר אים אונ איז זיך (משתעשע) אונ רימט זיך מיט אים ווי דער פסוק זאגט (ישראל אשר בך אתפאר) קום אונ זעה ווייל יעקב האט בגריפן אן (עץ חיים) דש אלץ לעבן הייגנט דארטן קיין מיתה, דרום איז יעקב (לא מת) (ווייטר קומן אן בדרך נגלה שרייבן מכח סודות המרכבה). קום אונ זעה די מרכבה דש מעשה איז אויף מצרים די האט געוועלטיגט איבר אנדרי מרכבות פון אלע אומות, אונ אז די מרכבה איז גנומן געווארן מירי מעשה זיינן אלע איבר פארן פון מיר מעשה, ווי דער פסוק זאגט (על מצרים ועל פרעה ועל הבוטחים בו) דרום שטייט (שאנן עמים ירגזון וגו'): אין דר צייט זיינן אלע גקומן העלפן צו מצרים אז זיי האבן געהערט דיא גבורה דאש הקב"ה האט גטאן אין מצרים איז שלאף געווארן מיר כח פון אלע דיא דא זיינן בגריפן געוועזן אן זיי, אונ אז דער כח איז צו בראכן געווארן אובן איז אויך צו בראכן געווארן אלי די דא האבן איין צו בונד גהאט אן זיי אובן אונ אונטן, דרום שטייט ווייטר (ויסר את אופן מרכבותיו וינהגהו בכבדות) אז דער אופן איז צו בראכן געווארן האבן זיי שוין ניט געקענט גיין, דרום שטייט ניט (אופני מרכבותיו אדר אופן מרכבתו). אלא ווייל אלע זייענען בהעפט אן דען איין אופן, וואו דש חלק פון ישראל דאש הקב"ה בגערט אן זיי דש זיי זאלן זיין זיין חלק אונ ער זייער חלק, ווי עש שטייט (ובו תדבק) אונ שטייט (ואתם הדבקים בי"י אלהיכם) אן הקב"ה ממש אונ שטייט (יעקב בחר לו יה) אונ שטייט (כי חלק י"י עמו). ער האט זיי אויש גלוגין פון זרע קודש צו זיין חלק, על כן האט ער זייא געגעבן דיא (תורה הקדושה עליונה) דיא דא איז בהאלטן געוועזן צווייא טויזנט יאר פריער ווי די וועלט בשאפן וואר. אונ וועגן זיין אהבה האט ער זי געגעבן צו ישראל מיר נאך צו גיין אונ צו ווערן בהעפט אן איר: זאגט ר' יצחק בשעה דאש הקב"ה האט געוואלט מעביר זיין די חיילות פון פרעה אונטן האט ער צום ערשטן אפ גיטאן מיר כח פון אובן. ווי האט ער גטאן דער ווייל אלי מיר מעשה וכח פון אלע מרכבות איז געוועזן אובן ווייל דיא קדושה האט זיך אן גקלייד אן זיא אובן דאש שכינה איז געוועזן אין מצרים, פון דען האבן זיי אלע כח גהאט אונ האט גפירט אלע מרכבות. דא האט הקב"ה אפ גטאן פון מיר כח אובן די קדושה, ביז דיא קדושה איז ארויש גגאנגן. דא האבן אלע מחנות ניט קענן גיין אונ פירן, אונ אז זי ניט האבן געקענט אזו האט מען דען ממונה פון מצרים מעביר געוועזן פון זיין מעשה מיט ברענענדיג פייער.

דא וואר די ממשלה פון מצרים אפ גטאן געווארן. אונ זאגט (ר' יצחק בשעה) דאש ישראל זענן גינעהנט צום ים, האט הקב"ה גירופן דען (ממונה הגדול) פון ים אונ זאגט צו אים בשעה דש איך האב דען עולם בשאפן האב איך דיך גזעצט אויף דעם (ים) דז דיא וואסר זאלן זיך שפאלטן פר מיינע קינדער, היינט איז דיא צייט גקומן דש מיינע קינדער זאלן איבר פארן אין (ים), אזו אויך דער נאך שטייט (וישב הים לפנות בוקר לאיתנו) וואס טייטש לאית"נו איז אותיות לתנא"ו צו זיין ערשטן תנאי דש הקב"ה הט גהאט מיט די וואסר (בשעת בריאת עולם). אונ ישראל זעהן די אינדן אונ גלגלים פון ים די גיאן שטארק הין אונ ווידר, זיי ריכטן אויף אירה אויגן אונ זעהן פרעה מיט זייני חיילות הינטר זיי, דען פארכטן זיי זיך אונ שרייאן צו גאט: דען אאל דר ים דש גזעהן ער אנטלויפט. וואס הט דר ים גזעהן דען (ארון פון יוסף) וויל ביי אים שטיט (וינס ויצא החוצה) דאש ער הט ניט וועלן ליגן בייא דיא ווייב פון (פוטיפרע) דרום האט זיך דער ים גשפאלטן: (ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל) ווארום דרום וויל ישראל האבן געזעהן גלייך אז גאנץ מצרים שטייט אין איין פייאר. ר' חייא ור' יוסי זענן גגאנגן במדבר זאגט ר' חייא צו רבי יוסי קום איך וויל דיר זאגן ווען הקב"ה וויל מעביר זיין איין ממשלה פון דר לאנד איז ער פֿאַר מעביר דען שר אין הימל, אונ איז אים ניט מעביר ביז ער זעצט איין אנדרן אן זיין שטאט כדי דאש ניט זאל חסר זיין איין (ממשלה) אין הימל. זאגט ר' יוסי ודאי איז עס אזו אונ זאגט ווייטר סודות: אין דעם זעהן זיי קומט איין מענש אונ איין משא וואר פר אים, זאגט ר' חייא מיר וועלן גיין פין לייבט איז ער איין עובד ע"ז אודר ער איז איין עם הארץ אונ עש איז אסור חברותה צו מאכן מיט אים אין וועג. שפראך ר' יוסי מיר ווילן זיצן אלהי אונ ווילן זעהן טאמר איז ער איין אדם גדול, אין דעם וואר ער פר בייא זייא אונ זאגט זיי אין דעם אום ריכגן דען וועג דש איך אזו דא אום ריכגן בגער איך [illegible] דיא חברותה, איך ווייס איין אנדרן וועג אונ איר ווילן אפ קערן דען וועג, איך וויל אייך זאגן אונ וויל ניט מחויב זיין אן אייך, אונ וויל ניט עובר זיין אויף [ולפני עור לא תתן מכשול]. איר זייט אין דען וועג אז די בלינדי איר זאלט ניט ברייגן אייער נפש אין איין סכנה. זאגט ר' יוסי געלובט איז הקב"ה דר [רחמן] אז איר האבן דא גווארט, זיי ווארן זיך בהעפטן מיט אנאנדר, ער שפראך צו זיי איר זאלט ניט ריידן דא ביז איר ווערן דאש אורט פר ביי זיין. זיי גייען אין איין אנדרן וועג, אז זיי זענן שון דש ארט פר בייא גיוועזן, זאגט ער צו זייא אין יענעם וועג וואו איר האבן גימייד, זענן מאמל גיגאנגן איין כהן חכם אונ איין עם הארץ מיט אים, אזו איז ער אויף גישטאנן אויף אים אונ וואר אים ממית אין דעם ארט. פון דען טאג אן ווער דא גייט איבר דען אורט ברינגט זיך אין סכנה, עש פר בארגן זיך דארטן גזלנים רויברש אונ הרגנען דיא לייט, אונ דיא חכמים ווייסן דש אורט ניט צו קיאן דארטן, דען הקב"ה בגערט דש בלוט פון דען זעלביגן כהן אלע טאג. ער הוב אן (ישעיה י"ב) (עוד היום בנוב לעמוד) ער זאגט סודות קום אונ זעה ער זאגט (גבעת שאול) וואס גידענקט ער דא שאול. אלא וויל שאול האט מאית גוועזן דיא (נוב עיר הכהנים) האט דער (מדת הדין) גשטארקט אויף דען עולם, אונ האט מאית גוועזן שאול מיט זיינה קינדר, אונ האט פר לארן דש מלכות אונ זענן אוועק גיקומן דריבר וויא פיל טויזנט [ישראל]. אונ ביז יעצט איז דער חטא נאך גשטאנדן ביז סנחרב איז גקומן אום ירושלים אונ האט אלט מאכן ליטרן. אזו אויך זינט דער כהן איז דארט אום גקומן איז קיינר ניט דארטן איבר פארן דש ניט זאלט זיין בסכנה: זאגט ר' חייא צו ר' יוסי האב איך דיר דען ניט גזאגט פיליייכט איז ער איין גרויסר מאן: ער הויב אן [משלי ג'] [אשרי אדם מצא חכמה] (אשרי אדם) אז איר זעהן דהט איר האבן דיך גפונדן אונ ווייטן פון [דברי חכמה]. (ואדם יפיק תבונה) דש איר האבן דיינר גווארט זיך צו בהעפטן מיט דיר, אונ אויף דעם שטייט גשריבן דש הקב"ה ברייט אים אן אין וועג די [פני שכינה], אונ אויף דעם שטייט גשריבן [ואורח צדיקים כאור נוגה], דר מאן הייב אן [לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה] אונ זאגט סודות:

וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו זיין ממונה אובן איז אפ גטאן געווארן, דען האט ער אונטן איין מפלה גהאט: אזו וואל אז ער איז גקומן אין (ים העליון) אזו זענן זיי אונטן גקומן אין (ים התחתון). [וינהגהו בכבדות] ווארום בכבדות, אלא פון אלהיא לערנן איר אין דען וועג דש זיך דער מענש בהעפט פירט מאן אים ווידר. עש שטייט ביי פרעה [ויכבד את לבו] אזו האט מן אים ווידר גפירט [בכבדות]: הש"י זאגט צו אים רשע דו בשווערשט דיין הארץ מיט דעם וויל איך דיך פירן דרום שטייט (בכבדות): [ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל] דש האט גזאגט דר שר פון מצרים אובן. שפראך ר' יוסי עש איז דאך קשה ווען מן האט אים מעביר גוועזן פון זיין ממשלה, ווי האט ער קענן נאך יאגן די ישראל: אלא וודאי עש איז אלט אזו גוועזן, אבר אז דר כח פון מצרים דר [שר פון מצרים] איז ווארן צו בראכן אזו איז צו בראכן געווארן איר כח אונ שטארקייט פון אונטן, דרום זאגט זיי (כי ה' נלחם להם במצרים) אן דען שר פון אובן (מעלה):

וַיּוֹשַׁע יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עש שטייט לשון יחיד דש איז דר [שר פון מצרים] האט זיי הקב"ה גוויזן דש ער האט אים מעביר גוועזן אין [נהר דינור], אונ ווען מן איינם אובן מעביר איז הייסט ער מת פון זיין ממשלה:

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל. ר' יצחק זאגט מיר גפינן ניט דש איינר האט זיך אזו גישטארקט קיגן הקב"ה אז פרעה: זאגט רבי יוסי [סיחון ועוג] האבן זיך אויך גשטארקט, זאגט ר' יצחק עש איז ניט אזו, סיחון ועוג האבן זיך גישטארקט קיגן ישראל, אבר פרעה קיגן הקב"ה, ער האט געזעהן אלי טאג די גבורות אונ האט ניט תשובה גטאן: [רבי חזקיה] זאגט [אחת היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה] ער זאגט סודות: זאגט ר' חייא איוב איז ניט גשלאגן געווארן נייערט אין די צייט אז ישראל זענן אויז מצרים גגאנגן, זאגט איוב ווען עש איז אלט גלייך פר הקב"ה [תם ורשע] צו גלייכן: ער זאגט פרעה האט זיך גשטארקט קיגן הקב"ה אונ ישראל אונ האט גזאגט [מי ה' אשר אשמע בקולו] אונ איך האב ניט גטאן ווידר גאט זאל איך אויך גשטראפט ווערן, ווען איך וואל אזו איין מיט תם אונ איין רשע פר לעכט ער גלייך

דש

דש שטייט גשריבן [הירא את דבר ה' מעבדי פרעה] דאש איז איוב. זאגט רבי יודא די האגל שטיינר די זענן גנידרט אין מצרים אונ משה האט זיי אויף גהאלטן, דר נאך האבן זיי ממית גוועזן אין צייטן יהושע, אונ די נאך זענן איבר גבליבן זענן אן גבריית אויף [לעתיד לבא] אויף די אומות: דער פסוק איז קשה בתחלה שטייט [וירא ישראל את היד הגדולה] אונ דר נאך שטייט [וייראו העם את ה']. זאגט ר' יהודה דר ישראל איז דר אלטר [ישראל יעקב אבינו] דער איז אריין גנידרט אין גלות מיט זייני קינדר צו ליידן דאש גלות אונ ער זעלברט האט געזעהן אלי [נקמות וגבורות] דש הקב"ה האט גיטאן במצרים, דרום שטייט [וירא ישראל] ישראל ממש. אונ הקב"ה נעמט דעם אלטן אונ זאגט שטייא אויף אונ זעה דייני קינדר זענן אויז גנאמן פון דעם שטארקן פאלק, שטיי אויף אונ זעה די גבורות דש איך האב גיטאן פון וועגן דייני קינדר במצרים. דש האט ר' יוסי גזאגט בשעה דש ישראל איז גלעגן אין מצרים אריין אין גלות דא איז אויף אים גפאלן איין גרויסי מורא אונ איין ציטרניש, זאגט הקב"ה צו יעקב [אל תירא מרדה מצרימה] איז משמע ער האט זיך גפארכטן, זאגט הקב"ה צו אים פארכט דיך נישט, זאגט יעקב איך פארכט מיך פר דעם גלות דש מייני קינדר ווערן פר דארבן ווערן. זאגט הקב"ה [אנכי ארד עמך מצרימה], זאגט ער איך פארכט מיך פר דעם גלות דש איך וועל נישט זוכה זיין בגראבן צו ווערן מיט מיין אבות, אונ וועל נישט זעהן דיא גאולה פון מייני קינדר אונ די גבורות, דאש דוא ווערשט זיי טאן, זאגט הקב"ה (אנכי אעלך גם עלה). (אעלך) איך וועל דיך אויף ברענגן בגראבן צו ווערן בייא דייני אבות, גם עלה איך וויל דיך ווידר אויף ברענגן צו זעהן זייער גאולה אונ גבורות וואש איך וועל טון צו זיי, אונ דעם טאג דש ישראל זענן אויז מצרים גגאנגן האט הקב"ה גנומן [יעקב אבינו] אונ האט גזאגט שטייא אויף אונ זעה דיא גאולה פון דייני קינדר, אונ וויא פיל [כוחות וגבורות] דש איך האב גטאן, אונ יעקב איז גוועזן דארטן אונ האט אלץ געזעהן דרום שטייט [וירא ישראל את היד הגדולה]:

רבי יצחק זאגט עש שטייט גשריבן [ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים] וואש טייטש בפניו דש איז יעקב ער האט זיי אלי אריין גבראכט אין [גלות מצרים] פר מייני אויגן האט הקב"ה אלץ גוויזן: רבי חזקיה זאגט [ויוציאך בפניו] דש איז אברהם, אזו שטייט [ויפול אברהם על פניו] דש אברהם האט גזאגט [הלבן מאה שנה יולד] ווער איך דען צו הונדרט יאהר איין קינד האבן, זאגט הקב"ה [חייך] בייא דיינם לעבן דש דוא ווערשט זעהן וויא פיל [חיילות ומחנות] ווערן פון זיי אויז גיין, בשעה דש ישראל זענן אויז מצרים גגאנגן אלי שבטים וויא פיל צענדליג טויזנט, האט הקב"ה אויף גבראכט אברהם ער זאל זייא אלי זעהן דרום שטייט [ויוציאך בפניו], [ר' אבא] זאגט אלי אבות זענן דארטן גוועזן בייא דער גאולה, דרום שטייט [בפניו] דש זענן די אבות, זאגט [ר' שמעון] אזו אויך וועגן דיא אבות איז דיא גאולה תמיד צו ישראל אלי מאל. וויא דער פסוק זאגט [וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור] דש זענן די אבות. אבר וואש טייטש [והארץ אזכור] אלא דאש איז [דוד המלך] דש ער איז אן גבונדן אובן אן [ארץ החיים], אונ ער איז אין איין מדרגה מיט די אבות אונ דורך זיי איז אלי מאל די גאולה צו ישראל: רבי יוסי האט גפרעגט עש שטייט [וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים] משה האט דאך גזאגט דר פאר [לא תוסיפון לראותם עוד עד עולם] זיי ווערן שוין נימר זעהן די מצרים אייביג, אלא בחיים ווי זי לעבן ווערט איר זיי שוין נימר זעהן אבר מתים יא, דרום שטייט אין פסוק משה זאגט [כי כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפון לראותם] כו' וויא איצונד [כאשר ראיתם] [ווייטר זענן סודות]:

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' וואָרום שטייט נישט [אז שר] איז טייטש ער האט גזונגן, וואָרום שטייט [ישיר] איז טייטש ער ווערט זינגן. אלא [לעתיד לבא] ווען גלייך דיא ערשטי צדיקים זענן שוין אויף גאנגן [במדריגות עליונים] פון אובן אונ זענן וואָרן גקניפט [בצרור החיים] דא זענן זיי אלי אן גבריית צו [תחיית המתים] צו ווערן לעבעדיג בגוף ווידר צו זעהן דיא [אותות וגבורות] דש הקב"ה ווערט טאן צו ישראל ווען משיח ווערט קומן, ר' שמעון זאגט איר לערנן פון פסוק [יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו], דש זענן די צדיקים די הייסן [שאר עמו], דען איר האבן גלערנט דש דער עולם האט קיין קיום נישט נייערט אויף די זעלבי דיא זיך מאכן צו איין איבר בלייבונג אונ האלטן פון זיך נישט. אויב דו וועלשט פרעגן דר וויל זיי זענן [בצרור החיים] אן גיבונדן אונ האבן תענוגים [בעולם העליון] וואָרום נידרט זיי הקב"ה אראב אויף דער ערד, גיי אונ לערן פון דר ערשטי צייט דש צום ערשטן זענן נאך גוועזן אלי [רוחות ונשמות במדרגות העליונות למעלה למעלה] אונ הקב"ה האט זיי גנידרט אונטן אויף דער ערד [אשר שכן] מיינדרט דש הקב"ה וויל רעכט ווערדיג מאכן די קרומי וועג דש עש שטייט [כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא]. אונ דו וועלשט זאגן וואָרום די זעלביגי דש דא זענן גשטארבן אכח דר עצה ווייש דיא שלאנג האט [גורם מיתה] גוועזן אונ האבן גאר קיין זינד גיטאן נאך וואש זאלן זיי אויף שטין, אלא דיא אויז אויך אויף שטיין צו [תחיית המתים] צו זיין דיא [בעלי עצה צו מלך המשיח], דרום האבן איר גלערנט דש משה ווערט לעתיד זאגן שירה, ווי דר פסוק זאגט [כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות], עש זאל שטין [אראך]. [אלא אראנו] איז טייטש איך וויל אים וויזן דש אנדרי מאל: דען [אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'. די כנסת ישראל צו הקב"ה]: [תנינן] איר האבן גלערנט איטליכר מענש דער דא שירה זאגט אלי טאג אונ איז מכוון דריבן דא איז ער זוכה צו זאגן לעתיד, דען עש שטייט אין דר שירה וואש איז גוועזן אין דען [עולם העבר] אונ אין דעם הייניטיגן עולם אונ פון עוה"ב. אונ אין דר שירה איז דר יחוד אונ דער בונד [אמונה] אונ איז דריבן פון [ימות המשיח], אונ אן דר שירה הענגט אן איין צו ברענגן פר הקב"ה אלי שירות אנדרי וואש דא זאגן דיא [עליונים ותחתונים]. (ויאמרו לאמר) צו זאגן (לדורי דורות) דען די שירה ווערט נישט פר געסן ווערן פון זייא לעולם, דען ווער עש איז זוכה צו זאגן די שירה אויף דעם עולם איז זוכה דר צו לעולם הבא אונ איז זוכה צו לובן (לימות המשיח) מיט דר גרושי שמחה פון הקב"ה; דרום שטייט לאמר צו זאגן דיא זעלביגי צייט, לאמר צו זאגן אין א"י ווען ישראל

ישראל ווערן דרינן זיין. לאמר צו זאגן אין גלות. לאמר צו זאגן בעוה"ב, (אשירה לה' כי גאה גאה) ער האט געהערשט (בעוה"ז גאה בעוה"ב). סוס ורוכבו רמה בים, ער האט אריבער געוויזן דיא מכה פון די תחתונים און דעם כח פון די אובן וואו זיי האבן איין מחיצה דארט זענען אלי איבר געענטפערט געווארן (ביד העליון), וויא דיא (כנסת ישראל) האט פר זאגט פון הקב"ה דס אלי זאלן איבר געענטפערט ווערן אין אירי הענט, אזו האט הקב"ה געטאן דרום שטיט (סוס ורוכבו) דיא אונטערשטן און דר כח פון אובן וואס רייט דרויף, אלי צו זאמן (רמה בים) אובן און אונטן די (תחתונים פרעה וחילו) אין ים, און אובן זייערי (כוחות ושרים) אין (נהר דינור ביד העליון) וויא אובן איז געשטאנען:

זה אלי ואנוהו ר' יוסי זאגט ווי זאל איטליכר ליב האבן הקב"ה דען עס איז קיין גרעסר עבודה ניט צו הקב"ה אז דיא אהבה, און איטליכר דער וואס ליבט צו הקב"ה און טוט זיין [עבודה באהבה] דער ווערט גרופן צו הקב"ה פר איין גוטר פריינד. [אי הכי] דען נאך עס שטייט דאך [ריעך ורע אביך אל תעזוב] און שטייט [הוקר רגליך מבית רעך] אזא האבן טון אונזרי חכמים געזאגט עס גייט אויף [קרבנות עולות], און [ריעך ורע אביך אל תעזוב] ניט פר לאז אים נייערט צו דינן און צו בהעפטן אן אים און צו טאן זייני מצות, און אז עס שטייט [הוקר רגליך מבית רעך] איז אזו טייטש, כלומר' רייס דעם יצה"ר אוועק, ער זאל דיך ניט דר הילן און זאל ניט געוועלטיגן אן דיר און זאלסט ניט טראכטן אין הארצן דס ניט זאלסט דארפן צו ברענגן איין עולה. דרום הייסט רגליך איז טייטש געוואוינהייט דס דר מענטש געוואוינט איז. און ניט גהיט פון זייני טראכטן, דער נאך ווערט דרויס איין מעשה און די מחשבה מאכט נאר פיס צו דער מעשה, אזו וואו ווען ער קיין פיס העט וואלט ער ניט קענן גיין צו טאן. אזו ברענגט דיא מחשבה צו דער מעשה, וואס טייטש מבית דען דס איז די [נשמה הקדושה] דס דיר האט הקב"ה געגעבן דס ער הייסט ריעך, דרום זאל זיין די עבודה פון הקב"ה [באהבה] אין אלים, אז דר פסוק זאגט [ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך]. [זה אלי ואנוהו] כל ישראל האבן געזעהן ביים [ים] וואס ניט האט געזעהן [יחזקאל הנביא] אפילו די קינדר דיא דא זענן געוועזן אין מוטר לייב האבן געזעהן די שכינה, און האבן געלובט הקב"ה און אלי האבן געזאגט [זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו]:

רבי יהודה איז געזעסן פר ר' שמעון, ער זאגט עס שטיט אין פסוק (ישעיה נ"ב) קול צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ ווער זענן דיא צופיך, אזא דיא זענן די דא האפן ווען הקב"ה ווערט זיך מרחם זיין צו בויאן זיין הויז. [נשאו קול] ווארום שטייט נשאו, איז טייטש זיי האבן אויף געהובן זייער קול, עס קער צו שטיין [ישאו] זיי ווערן אויף היבן [קול יחדיו] אזא איטליכר מענטש דר דא וויינט און היבט אויף זיין קול אויף דעם [חורבן בית המקדש] דא איז ער זוכה צו וואס דר נאך שטייט, דס [לעתיד לבוא יחדיו ירננו] און ווערט זוכה זיין צו זעהן געבויטר הייט בשמחה, און אז הקב"ה ווערט ווידר קערן זאלן ווערן זיי זאגן [זה אלי ואנוהו] און שטייט [זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו]:

מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם אז הקב"ה דר וועקט איין מלחמה דען ווערן צו ברעכן [מדרגות עליונים און מדרגות התחתונים] אונטן דאס איז געווען [מרכבות פרעה וחילו ירה בים], ר' יהודה הייב אן [רחוק מים אלהים רחוק מים יחילו אף ירגזו תהומות] בשעה דס ישראל האבן איבר ים געוואלט גיין, האט הקב"ה געזאגט צו דעם [שר פון ים] צו שייד דיין וואסר. זאגט ער ווארום, זאגט הקב"ה דס מייני קינדר זאלן דורך גיין, שפרעכט ער די [גאולה] פון נאר וואס דא איז מילוכדר ווער רעכט דיא און דיא זאלן אוועק קומן, ישראל האבן אויך אין אלרים ע"ז גדינט: זאגט הקב"ה דרום האב איך בשאפן דס ים און האב איין תנאי מיט גימאכט [בשעת בריאת עולם] דס ער זאל אינגדר גישפאלטן ווערן: וואס האט געטאן הקב"ה ער האט דר וועקט גבורה וואסר די וואסר איין גישטראפן געווארן, דרום שטיט [רחוק מים אלהים רחוק מים יחילו] דס זיי אים האבן געזעהן און זענן דר שיטרט געווארן, זאגט הקב"ה זיא מאית די חיילות דר נאך ווארף זיי ארויס, דר נאך האט זיי דס ים צו גידעקט, [מרכבות פרעה וחילו ירה בים] און אזו ער האט צו ברעכן אלי [מרכבות הטומאה] וואס איבר זיי איז מיט אירי כוחות אובן אזו זענן זיי אונטן אויך צו ברעכן און פר לארן געווארן, אזו איז הקב"ה אן גבריית ווען משיח ווערט קומן צו שיטן אלי [חיילות ורשעי גייסות] און שרים פון אדום וויא דר פסוק זאגט [מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו']:

תניא [רבי אבא] זאגט וואל זייער חלק דיא דא זוכה זענן צו זאגן דיא שירה בעוה"ז: איז ער זוכה צו זאגן בעולם הבא: דיא שירה איז גיבויאט געווארן מיט צווייא און צוואנציג הייליגע אותיות דיא אובן זיינן אויס גקרילט און [עטרה אמארות] און אלץ איז געלייכט מיט דעם [שם הקודש] און איז דס שלימות פון [שם הקודש]: זאגט ר"ש [באותו שעה] דס ישראל זענן גישטאנען על הים און האבן געזאגט די שירה האט זיך הקב"ה אויף זיי אנטפלעקט מיט אלי זייני מרכבות וחיילות דס זייא זאלן דר קענן מיר אלך דער דא האט זייא געטאן [נסים וגבורות], איטליכר האט געזעהן [בנבואה] מער אז אלי נביאים אין דר וועלט, מען זעט דס אן אן דר שירה, איין רייד קערט ניט אפ פון דר אנדרי רייד, און וואס דר האט געזאגט האט דר אנדרר אויך געזאגט, און קיינר האט ניט גיפעדערט איין ווארט פר דען אנדרן, נייערט אלץ איז געווען [באמקום אחד] דען עס האט גירעט דער [רוח הקודש] צו גלייכן אויס אלי איינר גלייך אז זייא ווערן ארויס גיגאנגן אויס איין מויל, אפילו די קינדר אין מוטר לייב האבן אויך צו גלייכן געזאגט דיא שירה מיט איין מאל, און האבן אלי צו געזעהן וואס ניט האט געזעהן [יחזקאל הנביא] אלי האבן געזעהן גלייך [עין בעין]: און אז זיי האבן אלי ארויס גלאזן זייער רייד דא זיינן אלי גזעטט געוועזן אין זייער נפש און האבן נאך אלץ גילוסט צו זעהן דען גרוסן עונג, צו זעהן די שכינה, און האבן ניט וועלן אוועק ליהן פון דארטן מכח גרושי ליב שאפט און תענוג, [באותו שעה] זאגט משה צו הקב"ה פר גרוסי ליבשאפט דייני קינדר צו דיר און אזו דיר צו זעהן וועלן זיי ניט אוועק ליהן פון היר,

וואס

וואס האט הקב"ה געטאן האט ער פֿאר האלטן זיין [כבוד זאל] צו דר אדבר, אונ דארטן איז ער ווייניג וואסר אנטפלעקט, שפראך משה צו ישראל וויא פֿיל מאל ווי וואלן ווייטער ציהן, אונ זיי האבן ניט געוואלט ביז ער האט זיי געוויזן דש זיסטיקייט כבוד פֿון הקב"ה באדבר: במאמר אכה גרוטי ואהבה ורצון דש זייא האבן געזעהן האט זייא משה אחבן ציהן, אז דער פסוק זאגט [ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל אדבר שור] וואס טייטש [אדבר שור] אלא שור איז טייטש זעגין, דיא אדבר וואס זיי האבן דארטן בגערט צו זעגין דיא זיסטרקייט פֿון [כבוד הקב"ה]:

רבי יוסי הייב אן [אוואור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו] דען פסוק האבן טוין דיא רבנים אפֿורט געוועזן דש דען אוואור האבן געזאגט דיא קיא וואס האבן דען ארון גרויט געטראגן פֿון דיא פלשתים, טטייט וַיִּשַּׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ: [ויטרכה] איז טייטש זיי האבן שירה געזאגט איבר דען וועג אז זייא האבן דעם [ארון הקודש] געטראגן, דאז איז צו פֿרעגן איר וויטן דאך וואל דאס אלט וואס הקב"ה האט בטאפֿן, זאגן אלי [שירות ותשבחות] פֿר הש"י עס זייא אובן אודר אונטן, נאר וואס איז דאס פֿר איין חידוש דא דאס דיא קיא האבן שירה געזאגט, אוב דוא ווילסט זאגן אנדרשט וואו זאגט איר טר אובן דיא שירה אונ דא האבן די קיא געלבטט געזאגט ווייל דר [ארון הקודש] איט דער תורה איז אויך זיי געוועזן דא האבן זייא פֿון זיך געלבערט געזונגן, געוויט עס איז אזו ווייל דר ארון איט דער תורה איז אויך זייא געוועזן האבן זיי געזונגן שירה. אונ אז אען האט פֿון זיי אראפ גנואן דען [ארון הקודש] האבן זיי נאר געטראגן וויא אנדרי פרות, אונ האבן ניאר די שירה געזאגט, אונ ביי אנדרי אוואורים טטייט [אוואור לדוד אודר לדוד אוואור] אונ דא טטייט גאר ניט דוד גידאכט, אלא דער אוואור איז אן גברייט איט דען [רוח הקודש] לעתיד צו זינגן בזאן ווען הקב"ה ווערט דיא ישראל אויף ריכטן פֿון די ערד, דען ווערט עס זיין כאיי, דען עס איז נאך קיין מאל אזו איין שירה געזאגט געווארן זינט וועלט בטאפֿן איזט: רבי חייא זאגט ווען עס ווערט [תחיית המתים] זיין ווערט עס זיין כיית, דש נאך ניט אזו איז גיאאכט געוועזן בעולם: [רבי יוסי] זאגט אין דר צייט ווען הקב"ה ווערט טאן [נקמות בעולם] פֿון וועגן ישראל, דען ווערט דיא שירה געזאגט ווערן, דער נאך ווערן זיך דר ווצקן די אתים פֿון דער ערד אונ דער עולם ווערט באכייט ווערן אין רעכטן קיום וואס נאך איז ניט געוועזן, דש די טואאה איט די טלאנג די האט גורם איתה געווען אונ פֿינצטר דיא פנים פֿון דיא צייט געאאכט דאס ווערט טוין בטל זיין, אונ הקב"ה ווערט זיי אויס רויאען פֿון עולם, ווי עס שטייט [בלע המות לנצח] אונ שטייט [ואת רוח הטואאה אעביר מן הארץ]: [נכתב בקיצור

וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מָיִם זיי האבן קיין תורה געהאט דש זיא הייסט וואסר אז דער פסוק זאגט [הוי כל צמא לכו למים], זאגט רבי יוסי זיי האבן האך דען אאל נאך דיא תורה ניט אקבל געוועזן, זאגט [ר' אלעזר] זיי זענן ארויט געגאנגן אין דער אדבר צו זעהן דען [כבוד השכינה], ווי זיי זענן זיי האבן געקוואן ניט געפֿונדן דרום טטייט [ולא אצאו אים] דש איז דיא תורה, אז [כבוד הקב"ה] הייסט תורה, ווי זיי אזו גייען אין דער אדבר האט זיך אויף זייא אנט פלעקט דר רשות פֿון דיא [שריף חילונים] די דא רואט אין דר אדבר, דש האבן אן זיי בגעגינט האבן זייא געזעהן דש דאט איז ניט דש לויטערע טייערע זיסטיקייט פֿון דער קדושה, דרום שטייט [ולא יכלו לשתות איס אארה כי ארים הם] דש די השגה פֿון די חילונים איז ביטר. אונ האבן דא ניט געהאט דען עונג אונ זיסטיקייט ווי פֿאר דש זיי האבן געזעהן דיא קדושה אויפֿן ים. אונ נאך דש אאיין זיי האבן נאך אויף זיי אקטרג געוועזן, וואס שטייט ווייטער [ויצעק אל ה'] זיי טרייען צו גאט. דרום [ויורהו ה' עץ] דען האט זיך בוויזן צו זיי דש לויטרה ליכט פֿון הקב"ה דש איז [עץ חיים] דען שטייט [וימתקו המים] דיזו ביטרה וואטר דער קטיגור איז געווארן זיס אונ איין סניגור, זאגט ר' אבא [בתחלה] זענן ישראל אריין געגאנגן אין ברית פֿון הקב"ה אונ זענן ניט רעכט אריין געגאנגן ווייל זייא זענן נאר גיאלת געוועזן און [פריעה], ווי זיי זענן דא אהער געקואן האבן זיי זיך רעכט אריין געבראכט [באילה ופריעה], דרום שטייט [שם שם לו] דארטן האט ער זייא געטאן [חק ומשפט] דאט איז [אילה ופריעה] דש אזו הייסט ווי די אקובלים וואל וויטן:

כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ [בפ' בלק ע' טע"ז] ר' אלעזר הייב אן יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה דוד האט געבעטן דאט דער [עת רצון] וואס איז אלי אאל אין דש אארגנט דאט זיך דער וועקט דר חסד אויף דר וועלט, דש הקב"ה טוט אלי טובות [הן לצדיקים הן לרשעים] דאט איז [שעת התפלה] אתפלל צו זיין [לפני המלך הקדוש] דש ווערט אקובל, אונ דרום אז דער אארגן קואט בקואן אלי קראנקע איין [נחת רוח] דאט זיי גרינגר ווערט, אונ אויך איז דר זאן תפלה אגין אויף זיי, אכ"ט דיא דאז זענן [בעלי תשובה] אונ זייכן [אתפלל לפני המלך הקדוש] דען אין דר צייט גייט ארויט איין אאונה [רפאל אלד דרום] דר איז אויף געוואטן אויף אלי איכי רפואה אונ [אלד דרום] גייט ארויט איין רוח אונ גרייכט צו דעם רפאל דער איז איבר אלע רפואות. אונ ווען דיא תפלה קואט פֿאר הקב"ה דען בפֿעלט הקב"ה צו זייכם ב"ד דש זיי זאלן ניט איט אן פֿאנגן איט דין, דען דאט לעבן איז ניט בידם נייערט ביד הקב"ה. אונ ווייל עס איז דען אאל איין (עת רצון) דש הקב"ה בגערט אן זכות פֿון דעם אענטן ווען ער אתפלל איז גוט, וואס זאל רעכנט איט הקב"ה פֿר איין (בעל תשובה) אונ איז חס אויף איט. (במותו טמא) דאט אארגן ווערט ווערן דיא פֿייגל געהערט אז דער פסוק זאגט (אשר שם צפרים יקננו) אונ דיא פֿייגל טוען לובן פֿר הקב"ה וויזו אירי כוחות אונ טריט פֿון אובן, אונ דר (אילת השחר) דר וועקט זיך בעולם אונ זאגט (אה רב טובך אשר צפנת ליריאך) דען גייט ארויט דער לעביגר אאונה אונ טוט וואט איט בפֿולן איז. אויב דו ווילסט אייכן די (איכי רפואות) זייכען אין זיין האכט עס איז ניט אזו נייערט (ביד המלך הקדוש), אונ ווען הקב"ה בפֿעלט דעם אאונה דיא רפואה צו דעם אענטן, דען גייט דער אאונה ארויט אונ אלע אקטריגים דיא דא זייכן וואונה אויף דיא (חלאים רעים) פֿארלטן זיך פֿאר איט. דען דר רוח דער דא גייט ארויט

אלד

(אלז דרום) דער גריכט צו דעם מענשן, דען ווארט דיא רפואה געפונדן ביי זים אונ אלס איז ביד הקב"ה, דרום האט דוד געזאגט (י' בקר תשמע קולי) אונ דרום שטייט אלהיא (כי אני יי רופאך) דס די רפואה איז (ביד הקב"ה) אונ ניט ביי קיין אנדרן:

ובזוהר חדש כ"ח אמר רבי יצחק ער הויב אן וויא קער איטליכר מענש צו בטראכטן זייני מעשים אונ צו געדענקן דראן אלע טאג, ווייל איהם הקב"ה האט איין (נשמה טהורה) געגעבן צו וויסן אונ צו דר קענן זיין בשעפר אונ צו זעהן אן זיין וואונדר וואס ער טוט אלע טאג, עס ווייאן אלע טאג פיר רוחות פון דיא פיר זייטן וועלט: דער רוח מזרח בלאזט פון פריא מארגן ביז האלבן טאג דאס מיט איהם גייען ארויס אויס דעם (אוצר החמדה) דאס דא איז (בשערי מזרח), זיינן דרייא טויזנט אונ פינף אונ זיבציג רוחות פון רפואה אויף דעם עולם, אונ איין מלאך איז ממונה אויף דעם רוח דער איז מיכאל: אויף איהם זאגט הקב"ה (כי מלאכי ילך) איז דיא אותיות מיכאל, אונ ווען זיך דער רוח דער וועקט צו מארגנס, ווער עס גייט דען מאל אין וועג אונ איז מכוון זיין רוח צו דען ענין, אלי ברכות דאס מן איהם בענשט ווערט אלס מקוים דיא שעה. אונ ער פרייט זיך דען טאג. דער (רוח מערב) דער בלאזט פון מיטאג ביז נאכט, גייט מיט איהם ארויס פיר הונדרט פינף אונ זעכציג רוחות צו מאכן בליאן דיא גראזן אונ ביימר, אונ דר ממונה דרויף איז רפאל דר איז (צד מערב): פרעגט ר' יוסי עס איז קשה האבן איר דאך געלערנט דער מלאך דס איז אויף רפואות הייסט רפאל אונ דו זאגסט רפאל איז (צד מערב) אונ פון דארטן קומן ארויס אלי רפואות: זאגט ר' יוחנן אלע מעשים פון הקב"ה צו דעם מענשן איז אלס מען זאל איהם דער קענן דאס ער שלאגט אונ היילט ווידר, אונ זאלן איר בטחון טאן נור אויף איהם אונ ניט נור איין מלאך אונ צו קיין שר. דרום טוט הקדוש ברוך הוא פאר וועקסלן דיא צייטן דאס ער זאל ניט זאגן דאס דער מלאך האט איר דיא רפואה געגעבן. נייערט אלס איז (ביד הקב"ה), דרום פאר וועקסלט ער דיא רוחות ביז דר מענש איז מתפלל אונ טוט תשובה, דען בפילט הקב"ה דאס דיא רפואה זאל קומן אויף איהם אונ דער מלאך דר דא איז געזעלט דרויף טוט רפואה אין ווילן זיינס הערין ניט פון זיינס ווילן. זעה דאס רחמנות פון הקב"ה ער שלאגט ניט דען מענשן ביז דאס מען זייני מעשים וועגט פאר אויב ער ניט חייב איז, אונ דר ממונה דער דא איז אויף דען דין איז מיכאל, אונ דאס רחמנות פון הקב"ה איז ווען גלייך דער דין וואס דא קומט אין איז דורך מיכאל, קומט אויך דורך איהם דיא רוח רפואה אלע טאג ווען ער איז מתקן זייני מעשים אונ טוט תשובה פאר זיינס הערן: (רוח דרום) בלאזט אן פאנג נאכט ביז מיטן אין דער נאכט, דען גייען מיט ארויס צוויי הונדרט פינף אונ זיבציג רוחות צו פעטן דיא ערד אונ צו דר ווארעמען די קעלט דס דא איז בעולם, אונ דער מלאך דאס דא איז דרויף ממונה איז (אוריאל), אונ דער רוח איז שווער אויף דיא קראנקע אבר צו דען עולם איז ער גוט, אין דר צייט איז מען דן דיא רשעים אין גיהנם אונ דער גאנצר עולם ליגן אונ שלאפן אונ איז קיינר ניט מתפלל אויף זיי. דר (רוח צפון) בלאזט פון האלבע נאכט ביז צו מארגנס, אונ עס גייט מיט ארויס דרייא מאל הונדרט טויזנט רוחות רעות, דר איז שווער צו אלע, נאר צו קראנקע איז ער גוט פר גרויסי קעלט אונ היץ דס ביי זיי איז.. (באותו שעה) גייט הקב"ה מיט זיינע פיל וועלטן די גלוסטיגע, אונ קומט זיך משתעשע צו זיין מיט דיא צדיקים אין ג"ע, אונ איין כרוז רופט פאר איהם אויס אונ זאגט (עורי צפון ובואי תימן) כלו' דר וועק דיך דער (רוח צפון) צו קומן אויף דעם עולם, אונ צו דער וועקן דאס געשמאק פון דיא בשמים אין ג"ע, ווי דער פסוק זאגט (הפיחי גני יזלו בשמיו), וויא איר האבן געלערנט ווען דר רוח צו צפון בלאזט אונ הקב"ה קומט אריין אין ג"ע, דען געבן אלע בשמים אונ אלע בויאר אין ג"ע זייערי געשמאק, אונ זאגן שירה פר הקב"ה, וויא דער פסוק זאגט (אז ירננו כל עצי היער מלפני ה') אונ אלע צדיקים האבן הנאה פון דען לויטרין ריח פון אובן אונ ווערן געשפייזט דער פון אונ זינגן אונ לובן פאר איר בשעפר אין ג"ע, דרום זאגט דער פסוק (יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו) דאס ויאכל גייט ניט אויף הקב"ה, נייארט גלייך אז איינר רעט, דער הער זאל קומן ווערט דער גאסט עסין. ווען הקב"ה קומט אין ג"ע אריין (ויאכל) ווערן עסן זיינע (פרי מגדיו), דיא פירות פון הקב"ה זיינן דיא צדיקים ווערן עסן דאס איז ווען זייא האבן הנאה (מזיו השכינה) הייסט גלייך אז זייא זעלטן עסין, דעסט גלייכן געפינדן איר ביי דיא (בני אהרן) שטייט (ויחזו את האלקים ויאכלו) דס איז אויך טייטש זיי האבן הנאה גיהאט (מזיו השכינה):

תנו רבנן אז דער רוח צפון הייבט אן צו וויאן זענן אלי היאן אונ (חיות הקודש ואופנים) אונ אלע (צבאת השמים) דער שרעקן אונ דער ציטרן אונ הייבן אן צו זינגן געזאנג אונ לויב (למי שאמר והיה העולם) ביז הקב"ה גייט אריין מיט דיא צדיקים אין ג"ע, דען קומט איין פלאם פייער פון דיא רעדער פון דיא חיות אונ גייט אין דר גאנצר וועלט אונ קומט אונטר די פליגל פון דען האן: (באותו שעה) מחמת פארכט קלאפט ער אונ קרייט, אונ ווער עס האט חכמה אונ פר שטאנד אין זיין הארץ אונ דער וועקט זיך אונ שטייט אויף לערנן, דען גייט זיין קול אונ ווערט געהערט אין ג"ע, אונ הקב"ה הערט עס, אזו פרעגן איהם די צדיקי' רבש"ע ווער איז דאס, זאגט הקב"ה דאס איז דער פלוני אונ דיא (נשמה קדושה) איז ביי איהם ער איז עוסק בתורה הערט איר אלע צו, דען עס איז מיר מער ניחא אונ ליבר אז אלי (שירות ותשבחות) דס מען זאגט אובן, דרום זאגט דער פסוק (היושבת בגנים) איז טייטש לשון שאנד אין דען (עולם השפל וטינוף), אונ ער איז דרינן עוסק בתורה, דען (חברים מקשיבים לקולך) דאס דיין קול איז זיס, נון ווייל עס אזו איז (השמיעני) מאך מיך הערן אויף דיין שטים אין דר תורה. ווער איך דיר געבן שכר טוב לעוה"ב. אונ דרום אויך איז דוד אויף געשטאנדן אין האלבע נאכט אז דר (רוח צפון) האט געבלאזן אן זיין הארף דס זיין הארפף איז געהאנגן אויף זיין בעט (וויא דיא גמרא זאגט אין ברכות) (לא כמזה חזק יעקב) דס זיי האבן איר (אחיזה באמונת הקב"ה) האבן זייא פון איהם איר נשמה: זאגט ר"י ווען דיא עכו"ם האבן קיין אמונה ניט ווארום זעהן איר דס זיי גייען צו אירי ע"ז

הינקדיגי

הונקדיגי בנינדי חוג חלע (חלחים רעים חוג ווערן דחרטן גיהיילט, טפרחך ער, הקב"ה טוט דט איט פליים (אטגיח זגוים ויחברם) דט זיי זחלן זיך טועה זיין: חוג זחלן פחר זחרן ווערן פון עו"הב: חוג נחך חייכט החבן איר דחך גלערכט (וחלחים רעים וגוואנים) וואט טייטט די חלחים זעכן גחאנים, זייח טוען איר (טליחות בגאאנות) דט עט איז חיין לייט וויח זחגג זייח זחלן זיין ביי דען אינכטן, חוג חז דיח לייט קואט גייט דער איגכט גרחד חהין דען איז גרחד דיח לייט חויט, דרח איינט ער דיח ע"ז החט דחט גטחן: זחגט רבי יהודה חיין אחל החט איר חיין יהודי דר לייט, ער החט גהחט גרוטי קרייגק דט קיינר כיט החט קענן היילן, החט ער גזעהן די עכו"ם גייען לו איר (עבודה זרה) חוג ווערן גהיילט, טפרחך ער ווען גלייך עט איז לו חוגז אסור לו גיין חהין וויל איך דחך חהין גיין. ער גינג חהין חוג זעלט זיך נוויטן זיי חוג חיבר נעבטיג דחרטן. וויח דיח חלי קרחנקי זיינן גוועזן חלי זייכן חנטטלחפן גווחרן חוג ער הט כיט גטלחפן, זעהט ער קואן חיין טטן דר איז לוויטן זייח גגחנגן, חוג החט כלי רפוחות חין זיין החגט גיהחט חוג החט גטחן חויף חיטליכן פון די רפוחות חוג גינג חרום לו חלי חוג גייט חיך פחר בייח חוג גיבט חיך קיין רפוחה כיט, טפרחך ער איין הער גיב איר חויך פון דייגע רפוחות, ענטפרט ער חיך (זח כחלה חלק יעקב) דיח (בני יעקב) החבן חן דעם קיין טייל כיט, אען החט איר נחר גגעבן רפוחות לו דיח לייט דט זיי זחלן פחר זחרן ווערן פון עו"הב. חוג דיח (בני יעקב) זיינן כיט ווי זיי, נייערט פון דען דער דח איז [יולר הכן] וואט חלט החט בטחפן פון חיך קואן דיח רפוחות לו ישרחל, חוג דרום רעט ער (לטון יולר) לו וויין וויח חיין טעפפר דר קחן רחט כלי לו ברעכן חוג ווידר גחנן אחכן וויח ער וויל. חזו חויך הקב"ה ער טלחגט חוג היילט ווידר ער ברעכט חוג בויחט ווידר. דר אחן גינג פון זיי חרויט חוג החט עט איר חזו דר נייגט, החב איך לו חיס גזחגט גלובט זיי הקב"ה דט דיך החט חהין גטיקט דחט לו זעהן חוג דחט לו הערן חויט זיין אויל, חוג חזו החט איר חויך דער לייגט דער יוטף אלטן. דרום ווחלן דיח זייט די חיר החפנוגג החבן לו הקב"ה חוג לערכן תורה דחט דער דורך קריגן זייח חיין כטאה דט די כטאה הענפט חיס (לחיי עולם הבח), דרויף טטיט (הבח לטהר אסייען לו) ווי לו דיח רטעים דחט זיי כיט זובה זיין לו דר כטאה. ווערן זיי פר לחרן (לעולם ולעולמי עולמים עכ"ל) דרום טטייט (כי חני ה' רופחך) טטייט כיט טתם דחט ער היילט דיח גחנלע וועלט. חלח רופחך דיין היילר, לו ישרחל איז ער דער (רופח-חולים) חבר דיח עכו"ם לחזט ער דורך איגע ע"ז דחט זייח זחלן זיך טועה זיין חוג זחלן פחר לחרן ווערן פון עו"הב.

הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם: רבי יוסי הייב חן (פותח חת ידיך ואטביע לכל חי רלון) וואט טטייט דער פיר (עיני כל חליך יטברו) חלע בטעפנט החבן חוג ריכטן חויף חירי חוגן לו הקב"ה, חלח די בני חאוכה זיינן, קערן זיי חלי טחג לו בעטן חוג אתפלל זיין חויף אזונות, דרום דער ווער עט איז אתפלל לו הקב"ה חויף אזונות איז גורם דחט חיטליכר טחג ווערט גבעכטט פון דען חיברטטן בוים דט חלע אזונות פון חיס קואן, דרום טטייט (ברוך י"י יום יום), חוג ווען גלייך דער איגכט איז רייך חוג החט אזונות, אזו ער פחרט בגערן חוג אתפלל זיין חויף אזונות חלי טחג, כדי דחט עט זחלן גיפונדן ווערן איט חים די ברכות חלע טחג פון חובן; חוג דרום דחרף דער איגכט כיט חב לו קחכן אזונות פון חיין טחג חויף דען חנדרן, חז דר פסוק זחגט (ויגח העם ולקטו דבר יום ביומו) חויט גנואן פון (ערב טבת חויף טבת) ווי חונזרי חכאים גזחגט החבן. דען ווערט גפונדן הקב"ה פון ברכות חלע טחג, חוג דרום טטייט (פותח חת ידך ואטביע לכל חי רלון), פון דען רלון חוג דיח אחטבה פון הקב"ה דט חלע ברכות פון דחרטן קואן, חוג ווער דח יוח בגערט חוג איז חלע טחג אתפלל פון הקב"ה חויף אזונות, דר ווערט גרופן לו הקב"ה (בן הנחאן) דער וואר הפטיגר זון דחט פון זייכט ווען גפונן ברכות חובן: רבי חבח הייב חן חוג זחגט (רולה יי חת ירחיו חת האיחלים לחסדו) ווי דערפן די לייט גיין חין דיח וועג פון דעם (אוך הקדוט) חוג פון דער תורה, דט זיי זחלן גפינן ברכות חובן חוג חונטן, דען איר החבן גלערנט וואט טייטט (ישרחל חטר בך חתפיר) הקב"ה זחגט איך ווער בריאט גוויט חובן פון וועגן ישרחל חונטן. וואט איז דר (פחר) חוג טונהייט דחט ער איז וואר גבונדן איט דיח תפילין. (תחנח) איר החבן גלערנט (רולה יי חת יריחיו) הקב"ה בגערט חן דיזן דח חויט ליהן דען (רלון עליון) דחט זייגען די (ירחיו האיחלים) וואט דח החפן לו זיין חסד חוג בעטן חלע טחג לו הקב"ה חויף אזונות (ר' יוסי טבח) החט ניט חן גיריכט זיין סעודה נולע טחג ביז ער החט פחר אתפלל גוועזן פר הקב"ה, ער טפרחך איר ווילן ניט אתקן זיין דיח סעודה ביז זייח ווערט פחר גגעבן פון דען אלך, דער נחך חז ער החט אתפלל גוועזן פר הקב"ה, נחך דער תפלה הט ער גווחרט חיין טעה חוג זחגט חילונד איז די טעה דט זיי ווערן ערטט גגעבן פון דען אלך, פון יעלט חן ברייט חן די סעודה; חוג חזו איז דער דרך פון דיח דח זעכן (ירחי הקב"ה ירחי חטח), חבר דיח רטעים די דח גייען נוין קרואי וועגן חן (דרך תורה) וואט טטייט חויף זייח (הוי אטכיאי בבקר טכר ירדפו) דרום טטייט (רולה ה' חת ירחיו חת האיחלים לחסדו) זיי החפן לו הקב"ה, דען ווערן די (בני חאוכה) דער קענט דיח החפן חלע טחג חויף אזונות: דרום טטייט (לאען חנסנו היוך בתורתי חם לח) הקב"ה טוט זייח פרובירן חויב זייח זעכן (בני חאוכה): (ולקטו דבר יום ביומו) דווקח נחר חויף חיין טחג, חבר כיט פון חיין טחג חויף דען חנדרן: ר' ילחק זחגט (לדיק חוכל לטובע נפטו) ווען עסט דר לדיק ווען זיין נפט זחט איז פון תפלה חוג תורה. זחגט ר' טאעון קום חוג זעה חז הקב"ה החט דיח תורה גגעבן לו ישרחל החט ער זיי לום ערטטן גפרובט חויב זייח זעכן (בני חאוכה טל הקב"ה). חוג לוויטן דיח רטעים די כיט זעכן (בני חאוכה) חוג טטייען כיט בתורה איט וואט החט ער זיי גפרובט איט דען אן, דרום טטייט בייח דען אן (לאען חנסנו), חוג די יוח זעכן גוועזן (בני חאוכה) הט זיי הקב"ה גלייכנט איט דעם לייכן חיין קרון פון חסד, חז דר פסוק זחגט (לאיחלים לחסדו), חוג חלע דיח כיט זענן (בני חאוכה) גוועזן החט הקב"ה חפ גטחן פון זיי דען (כתר עליון) חוג אן החט חויט גירופן וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. (וחף על פי כן) (לח העדיף הארבה והאאעיט לח החסיר) ווער חיבריג החט

גקליבן איז פֿארט נישט גבליבן, אונ ווער ווייניגר הט גטאן איז דאך נישט גפֿעלט. מיר האבן גלערנט (במותו טעה) זיינן ישראל גאנץ גווארן מונשן אין געשטאלט וויא אובן, אונ דער מן איז גוועזן פֿון דעם אויבערשטן טויא, וויא ער איז גנידערט אראפ דא וואר ער זיך צו שפרייטן שטיקר אונ איז גגליווערט אונטן, אונ דער מן האט אויך גבראכט ריח פֿון אלע בשמים פֿון גן עדן, דען דער דארך איז ער אראפ גנידערט אונטן. ווען זייא האבן גטאן פֿאר זיך, וואס פֿאר איין טעם ער האט בגערט האט ער גיהאט אונ גשמעקט, אונ הט גליבט (לאך הקדוש העליון), דען וואר אים דער מן גוועזן איין ברכה אין זייני גדערם, אונ דורך דעם מן האט ער גקענט בגרייפֿן אונ זעהן וואס אובן איז (בחכמה עליונה) אונ דרום האבן זייא גהייסן (דור דעה), אונ דיא זיינן גוועזן דיא (בני אמונה) אונ צו זייא איז גגעבן גווארן דיא תורה צו בגרייפֿן דרינן אונ צו וויסן אירי וועגן. אונ דיא דא נישט זיינן גוועזן (בני אמונה) אויף זיי שטייט (שטו העם ולקטו וטחנו ברחיים או דכו במדוכה) וואס איז טייטש (שטו) דאס איז (לשון שטות) דש זיי האבן גטאן צו זיך זעלבערט ווייל זיי זענן נישט גוועזן (בני אמונה) וואס שטייט ביי זיי (וטחנו ברחיים או דכו במדוכה) ווער האט זייא אזו פֿיל מטריח גוועזן צו מאלן אין דיא מיל אדר צו שטוסן אין איין מערזר, דרום ווייל זייא זענן נישט גוועזן (בני אמונה). אזו הייסט אויך דיא נישט זיינן (בני אמונה) אן הקב"ה אונ בגערן נישט צו זעהן זייני וועגן, דיא מוזן זיך מטריח זיין טאג אונ נאכט נאך אירי מזונות שמאר ווערן זיי נישט האבן ברויט צו עסן, ווער איז דאס גורם ווייל זיי נישט זענן (בני אמונה). אזו אויך (שטו העם) די שוטים זענן גוועזן אונ נישט (בני אמונה) האבן מוזן מאלן זיך אין מערזר אדר אין מיל אונ. נאך אלע טרחה איז נישט מער גשמאק גוועזן נייערט (והיה טעמו כטעם לשד השמן) נישט מער אז מאן מיט אייל וואס מאכט דאס זיא האט גורם גוועזן ווייל זייא נישט זענן גוועזן (בני מאמינים). זאגט ר' יוסי וואס טייטש (לשד השמן) איין טייל זאגן וויא מאן קנעט מיט איל, אונ אטייל זאגן וויא איין שד ווערט גזעהן צו ווי פֿיל מרלייא גשטאלט, אזו איז גוועזן דער מן מרלייא טעמים ווייטר שטייט אלץ אין דער (גמרא דיומא פרק יוה"כ ומדרשים):

רבי חייא ור' יוסי זענן גגאנגן אין וועג זאגט רבי יוסי צו ר' חייא כל זמן ווייל מיר זיינן אין וועג טוט הקב"ה אונז ניסים אונ איצונד איז אונז דער וועג לאנג, מיר וועלן עוסק בתורה זיין דא ווערט זיך הקב"ה מיט אונז בהעפֿטן. ר' חייא הייב אן אונ זאגט סודות פֿון אלות אונ סודות פֿון (לחם עוני), ווי זיי אזו גייען הערן זיי איין קול מיר גוועלטיגר (רוחות ומזיקים) די דא גיאן אין קרומן וועג גייט ארויף נישט גייט אראב אין אונזרן גלעלט: שפראך ר' יוסי ווייל הקב"ה בגערט אן אונזרן וועג ענטפֿר מיר ווערן וואס זעהן אדר עס ווערט אונז איין נס גשעהן, זייא גייען אונ זעצן זיך ביי איין שפאלט פֿון איין פֿעלז, דא קאם ארויף איין מענש זיי מארן דער שראקן, שפראך ר' יוסי וואר בישטו שפראך ער איך בין פֿון די לייט די דא זענן אין ארקא, דאס איז פֿון דיא זיבן לענדר וואס אובן שטייט אין (פ' בראשית), שפראך ר' יוסי זיינן דארטן אויך לייט, שפראך ער יא זיי זייען פֿעלדר אונ שנייהן אונ עסן, זיין טייל זענן אין אנדר גשטאלט וויא איך בין, דא בין איך ארויף גקומן צו וויסן וויא דיא לאנד האט איין נאמן דש מיר זייט דרויף. שפראך ער זי הייסט ארץ, דען אלהיא איז די (ארץ החיים) אז דער פסוק זאגט (ארץ ממנה יצא לחם) פֿון דר לאנד גייט ארויס ברויט, אבר פֿון דיא אנדרי זעקס לענדר דיא אובן שטיאן (פ' בראשית עיין שם) האט וואקסט דרויף קיין לחם נישט, אונ ווען יא ארויס קומט איז עס נישט פֿון דיא פֿינף (מיני דגן חטה שעורה כוסמת כו'), אין דען ריידן וואר ער ווידר אריין גגאנגן אין זיין מרט. זיי פֿאר וואונדרן זיך אונ שפראכן גוויס וויל אונז הקב"ה דר וועקן אויף איין זאך. זאגט ר' חייא גוויס אויף דעם פסוק דש דו האסט דא גזאגט גדענק איך דאס איך האב גלערנט פֿון איין אלטן מאן איין גרויסע זאך פֿון פסח איין רעכטן טעם, ווארום הט הקב"ה זיי גגעבן צום ערשטן דאס ארעם ברויט פֿון פסח דער נאך דעם אן דער דא איז גוועזן ברויט פֿון הימל דאס זענן דרויף גרויסי סודות. נאך מער האט ער גזאגט ווען דר מענש גייט ארויס אויף דער וועלט דא הט ער קיין שכל אונ ווייסט נישט, ביז ער האט פֿאר זוכט פֿון ברויט, אז ער פֿאר זוכט דעם טעם לחם קריגט ער ערשט שכל צו וויסן, אונ אלץ צו דר קענן, אזו אויך ישראל זענן מויס מצרים גגאנגן האבן זייא נישט גוואוסט (בידיעת הקב"ה). האט ער זיי מאכן פֿאר זוכן פֿון דען ברויט פֿון הימל. אזו וואלט אז איין קינד קאן קיין שכל האבן צו וויסן וואס אויף דעם עולם איז, ביז ער פֿאר זוכט דאס לחם פֿון דעם עולם, אזו אויך האבן ישראל נישט קענן פֿאר שטיין אונ בגרייפֿן וואס דא איז אויבן אויף יענם עולם, ביז זיי האבן מוזן פֿאר עסן דש ברויט פֿון הימל, דען האבן זיי ערשט דר קענט אונ גוואוסט אלע סודות וואס איז אובן (ווייטר קאן אן נישט טרייבן אונ דאס איז אויך קנת בדרך נגלה גשריבן):

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲבוֹר לִפְנֵי הָעָם ר' חייא הייב אן (חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם) וואלן צו דיא צדיקים דש הקב"ה בגערט מיר כבוד מער אז זיין כבוד, קום אונ זעה ווי פֿיל מענשן די מחרף ומגדף זיינן, אז סנחריב האט גרעט (מי בכל אלהי הארצות) אונ הקב"ה האט פֿון אים נישט גפֿאדרט, אונ אז ער הט זיין האנד גשטרעקט אן חזקיהו, שטייט גשריבן (ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור). (ירבעם בן נבט) האט גדינט ע"ז אונ (מקטיר ומזבח) גוועזן אונ הקב"ה האט נישט גפֿאדרט פֿון אים, וויא עס קאם (עדו הנביא) אונ וואר נביאות זאגן אויף אים אונ ירבעם הט זיין האנד גשטרעקט קיגן אים שטייט גשריבן (ותיבש ידו ולא יכול להשיבו אליו): פרעה וואר לעסטערן אונ זאגט (מי ה' אשר אשמע בקולו) אונ הקב"ה הט עס נישט גפֿאדערט פֿון אים ביז ער הט ווידר גשפעניגט אן ישראל שטייט (עודך מסתולל בעמי כו') (הנה יד ה' הויה במקנך כו'). אזו אויך אלע מאל איז הקב"ה פֿאדערט מער דען כבוד פֿון צדיקים ווידר זיין כבוד זעלבערט. משה האט גזאגט (עוד מעט וסקלוני) זאגט הקב"ה משה עס איז איצונד נישט צייט צו פֿאדרן דיין שאנד, אלא (עבור לפני העם) איך וויל זעהן ווער דא ווערט זיין האנד שטרעקן קיגן דיר, שטייסטו דען אין מיר רשות. דו שטייסט דאך אין מיין רשות: (ומטך אשר הכית

צו את היאור קח בידך והלכת) ווארום דער שטעקן, אלא ווייל ער איז געווארפן אין ניסים געווען אונ דער (שם הקודש) איז דרויף גלייכט געוועזן: (ווייטר זיינן סודות):

וַיָּבֹא עֲמָלֵק זאגט רבי שמעון עס איז קיין ווארט אין דער תורה דאס ניט זעלטן דרשן זיין גרויסע סודות פון חכמה דאס ווי זיינן אן גבונדן אן (שם הקודש), הקב"ה זאגט כביכול ווען דיא ישראל זיינן אונטן ניט פרום, דא ווערט געשטארקט דער כח פון דעם (דין הקשה)· קום אונ זעה, בשעה דאס ישראל האבן אויסא געווען אונטן וואס שטיט תיכף (ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים) דאס ווי האבן שלאך געמאכט אירי הענט פון דער תורה אונ פון דר (קדושה כביכול): (ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים ולא הלחם בעמלק) וואס הט משה געזעהן דס ער הט זיך אפ געטאן פון דר ערשטי מלחמה דס הקב"ה הט געמאכט, ווארום האט ער ניט זעלבסט מלחמה געהאלטן מיט עמלק, אלא משה וואלט זיין חלק ער הט וואלט פר שטאנן אונ געוויסט דען עיקר טעם פון דר זאך, דרום שפראך משה איך וויל מיך אן ברייטן צו דער שטרייט פון אובן מיט זיינם שטארקן כח דער הייסט (סמ"א הרשע), אונ דוא יהושע ברייט זיך אן צו די מלחמה פון אונטן דרום שטייט (והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל) האט זיך געשטארקט ישראל פון אובן. דרום הט זיך משה אב געטאן פון דר (מלחמה פון אונטן) דס ער זאל געפריטט זיין אין דר מלחמה פון אובן דס זיי קענן אונטן ביי קומן. ר"ש זאגט דיא מלחמה איז געווען אובן אונ אונטן קיגן הקב"ה, דאס דער אדת הדין פון אובן האט אקטרג געווען (על אדת הרחמים) ווייל ישראל זיינן ניט גוט געווען, אונ אונטן האט ער געוואלן אמן אונ האט ווי אפ געשניטן דיא ערלות אונ האט זיי געווארפן אובן, ער שפראך נעם דיר וואס דוא האסט בגערט. ער זאגט ר' שמעון לאז דיר ניט גרינג זיין די מלחמה פון עמלק, דען זיכט וועלט איז בשטאפן ביז צו דר זעלביגי צייט, אונ פון דער צייט ביז משיח ווערט קומן אפילו (ביאי גוג ומגוג) ווערט נאר געפונן אזו איין מלחמה, אונ ניט ווייל זיין גרויסע חיילות וגבורות דיא זיינן שטארק אונ פיל געווען. אלא דער ווייל זיא איז געווען פון אלי זייטן קיגן הקב"ה:

וַיֹּאמֶר משֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ ווארום האט ער אויס געקליבן צו יהושע אונ ניט איין אנדרן, ער איז דאך דען אלץ געווען איין נער, עס זיינן דאך געווען ווי פיל בישראל די זיינן שטארקר געווען אז ער. אלא משה האט מיט זיין חכמה אלץ וואל פר שטאנן אונ האט געזעהן וויא עמלק קומט קיגן ישראל אונטן אזויא דר וועקט זיך אובן זיין (שר סמ"א הרשע) אים צו העלפן, שפראך משה צו דער מלחמה מאל זיין אונטן יהושע ווייל ער הייסט נער, ער איז אן דר מדריגה אובן דער האט געזאגט (נער הייתי). אז יהושע גיט ארויס קיגן עמלק אונטן אזו איז ארויס געגאנגן זיין כח אובן קיגן סמ"א. אונ אז זיין כח איז געווען קיגן אים אובן האט ער אים דאך ניט געקאנט ביי קומן ווען ניט משה ווער געווען, דרום זאגט ער (בחר לנו אנשים צדיקים בני צדיקים) דיא ראוי זענן מיט דיר צו גיין: וִידֵי משֶׁה כְּבֵדִים איז טייטש לשון כבוד אונ הייליג, ווי האבן זיך זיין טאג ניט משמש געווען ווי זענן דעם כבוד ווערט מלחמה פון אובן צו האלטן: [ויקחו אבן וישימו תחתיו] אלער זיך צו זיין ווייל ישראל זיינן אין צער געווען: (והיה כאשר ירים משה ידו) דאס ער האט דער שטארקט דעם רעכטס אויף זינקס, אונ האט אלוון געווען מיט דיא הענט פר שפרייטן אובן (וגבר ישראל) האבן געשטארקט די ישראל אובן: (וכאשר יניח ידו וגבר עמלק) בשעה ווען ישראל שווייגן שטיל פון תפלה שאן האט משה ניט קענן אויף ריכטן זייני הענט אובן (וגבר עמלק), פון אלהיא לערנן מיר ווען גלייך דיא כהנים פר שפרייטן זייער הענט ביים דיא (קרבנות) צו פר ריכטן אונ צו ברייגן ברכות אויף ישראל, האבן זיא ניט קענן פועל זיין נאר ווען ישראל זיינן מיט געווען מיט זייער תפלה אונ האבן אויך אזוי אתפלל זיין: (ויהי ידיו אמונה) עס קער צו שטיין (ויהיו) ווען ער זאגט ידיו איז דאך צוויא הענט, ווארום שטייט (ויהי לשון יחיד), אלא עס הייסט אלץ אן דער רעכטן האנט. דרום שטייט ויהי אונ שטייט ידיו, דען דיא רעכטע איז דר עיקר פון אלים וויא דער פסוק זאגט (ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב): (כי מחה אמחה) מחה איך וויל אפ מעקן אובן, אמחה איך וויל אפ מעקן אונטן: זכר איין זכרון אובן אונ אונטן, רבי יצחק זאגט עס שטייט (כי מחה אמחה) איז משמע איך וויל אויס מעקן, אונ שטייט מחה תמחה את זכר עמלק) דוא זאלסט אויס מעקן. אלא הקב"ה האט געזאגט איר מעקט זיין נאמן אונטן אונ איך וויל אים אויס מעקן אובן, רבי יוסי זאגט עמלק האט מיט זיך געבראכט מכשפי אוואות. האבן זיך אלי געפארכטן צו גענעהן צו ישראל נאר ער האט גענעהנט מלחמה צו האלטן. דרום (ויחלש יהושע) ער האט צו בראכן איר כח אובן. (מלחמה לה' בעמלק מדור דור) זאגט רבי יהודה עס איז קיין (דור בעולם) דאס ניט זאלט זיין פון דיא (זרע רשעים פון עמלק) אונ הקב"ה האלט מיט זייא מלחמה. רבי יצחק זאגט (מדור דור) איז טייטש לשון דירה פון דער וואוינונג פון אונטן צו דער וואוינונג פון אובן, אויף זיי שטייט (יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם בעולם הזה ובעולם הבא) אויף דעם זאגט ער (ברכי נפשי את ה' הללויה)

להפטורה דיומא.

כפ' לך לך שטייט במדרש דס עס זיינן תלמידי חכמים בייא אננדר געזעסן אויף איין ברית מילה האט מיטלער געזאגט דברי תורה זאגט רבי אבא עס שטייט (שופטים ה'): בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ אֶת ה' וואס האבן געזעהן (דבורה אונ ברק) דס זיא האבן מיט דעם פסוק אן געהובן. אלא מיר האבן געלערנט דאס דער עולם קיין קיום האט נייארט אויף דעם ברית וויא דר פסוק זאגט (אם לא

בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי), דען הימל און ערד האבן איין קיום אויף דעם ברית. דרום כל זמן ווען ישראל זיינן מקיים דען ברית, האבן זיי איין קיום, און ווען זייא מבטל זיין דען ברית, האבן זייא קיין קיום און קיין ברכות זיינן ניט בשלום גיפונן, און כ"ז אז זייא האלטן דען ברית קאן קיין אומה אן זייא ניט גוועלטיגן, און אז ישראל האבן מבטל ברית גוועזן (בימי סיסרא) דש זיי האבן ניט מקיים גוועזן [מלות פריעה] צו אנטפלעקן דעם ברית, דרום שטייט (וישכחו ישראל את ה' וימכור אותם ביד סיסרא) ביז דבורה איז גקומן און האט מתנדב גוועזן כל ישראל מקיים צו זיין (מלות פריעה) דען זיינן אלי שונאים אונטר טאן גוועזן צו זייא. און דרום האט הקב"ה גזאגט צו יהושע (ושוב מול את בני ישראל שנית) ווא ווילשטו ישראל אין ארץ ישראל ברייגן זיי זיינן פר שטאפט און האבן ניט [מלות פריעה] און דרום כל זמן ווייל זייא האבן ניט מקיים גוועזן [מילה ופריעה] האבן זיי ניט קענן דיא שונאים בייא קומן אריין צו גיין אין ארץ ישראל. און דרום דבורה. דש זיי האבן זיך מתנדב גוועזן דר צו זאגט זיא (בפרוע פרעות בישראל) דען זיין דיא שונאים אונטר טעניג גווארן ווייל זיי האבן (פריעה) מקיים גוועזן. שטונד אויף דער מדרש און זאגט (ויהי בדרך במלון ויפגשהו ה' וגו'). [ויבקש המיתו] ער וויל ממית זיין משה. שפרעך הקב"ה דוא ווילשט גיין אין מצרים אריין אויס צו לייזן ישראל און ווילשט אונטר טעניג מאכן אזוי איין מלך גדול ושליט און האשט פר געסן דיין זון מל צו זיין. (תאנא) עס קומט מלאך גבריאל מיט איין פלאם פייער צו פר ברענן אים, און ווייזט אים איין ברענעדיקן שלאנג אים איין צו שלינגן צו פר דארבן אים. ווארום איין נחש. אלא הקב"ה זאגט דו גייסט ממית צו זיין דעם גרויסן און שטארקן שלאנג און האשט דיין קינד ניט מל גוועזן, ביז צפורה האט עס פר שטאנען [ברוח הקודש] און נעמט איין צור און מל אים אל, ווי דר פסוק זאגט (ותקח צפורה צור ותכרות את ערלת בנה), שטונד אויף דר מדרש און זאגט (ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו) וואש האט ער דארפן צו זיך רופן צו, זייא זיינן דאך נאהנט גוועזן בייא אים. אלא בשעה דש ער האט דש גזאגט (אני יוסף אחיכם) האבן זיי זיך פר וואונדרט און דר שראקן, זייא זעהן אן אים דאש (מלכות) שפרעך ער צו זייא דש איך האב זוכה צו דעם מלכות גוועזן דרום ווייל איך האב דען ברית געהיט, דרום (גשו נא אלי ויגשו) דען ווער דען ברית היט און איז אים ניט מטמא צו ברענגן (ברשות אחר) איז ער (זוכה למלכות). (מגן פון בועז) עס שטייט (חי יי שכבי עד הבקר) דער יצר הרע וויל אים אנרייצן, דא שווערט ער (חי יי) דאש ער וויל ניט פאלגן אים און היט איין דען ברית, דרום האט ער זוכה גוועזן דש עס זיינן פון אים ארויס גגאנגן (מלכים) גוועלטיגר איבר אלי מלכים, און איז פון אים גקומן דר (מלך המשיח) דר ווערט גרופן בשם הקב"ה, און ווער דא איז פוגם אן ברית מיט זנות פלעגט ער אן שם הקדש:

(מן השמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא וגומר). מיר האבן גלערנט (באותו שעה) דאש ישראל האבן זיך מתנדב גוועזן מילה צו זיין דען (רושם הקודש מילה ופריעה) אן איר בשר. דען ווארום די דא הייסט (חרב נוקמת דם ברית) האט איין גמאלט אלי דיא חילות און אלי וואפנס. און כלי זיין צו טאן איין מלחמה אן סיסרא, און דיא שטערן האבן גגעבן פייער פון הימל און מיטליכר שטערן אובן האט זיין נאמן אלין און ווערט דער מיט גרופן. שפרעך הקב"ה צו זייא בריית איך אן נוקם צו זיין איין נקמה פון מיינה קינדר. צווייא נקמות בין איך אן גבריית צו טאן אן זייא. איין נקמה פון דיא זעקס הונדרט רייט וועגן דאש ער האט גיזיהן צו פרעה דיא הערן פון מצרים אויף ישראל דאש ער זאל נאך יאגן און מלחמה צו האלטן מיט זייא: און איין נקמה וואש זיי האבן אינגדרט [צרות] אן גיטאן אן מיינה קינדר, דרום זיינן זייא נידון גווארן מיט צווייא דינים איינס מיט וואסר, און איינס מיט פייער, מיט וואסר עס שטייט נַחַל קִישׁוֹן גְּרָפָם, מיט פייער עס שטייט מִן שָׁמַיִם נִלְחֲמוּ הַכּוֹכָבִים. און צווישן דיא שטערן איז איין שטערן דז ניט איז גקומן צו דר נקמה, איז ער פר פלוכט גווארן אויף אייביג, ווען ער הייבט אן צו לייכטן דא קומן אנדרי שטערן און שלינגן אים איין, און אלי זיינה חברותה די ווערן אלי מיט איין מאל פר לארן אז דר פסוק זאגט [אורו מרוז אמר מלאך ה']. איז דען רשות צו איין מלאך צו פלוכן. אלא עס איז גוועזן דר מלאך וואש דא שטייט בייא ישראל (ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וגו') דש אלי (כלי מלחמה) זיינן אין זיין האנט, דרום שטייט (כי לא באו לעזרת ה') דא ישראל זיינן אויס מצרים ארויס גגאנגן (לעזרת ה' בגבורים), בייא דיא שטייט גבורים דיא האבן מלחמה גיהאלטן מיט סיסרא, דש איז דר מלאך יי דאש ער הייסט (המלאך הגואל וגו') דער מלאך דער ווערט חשוב ויקר זיין עליון לעתיד. און מיט אים ווערט געגרייסט זיין דער (שם הקודש) און מיט אים ווערט הקב"ה לעתיד בצאן צו אנדרי (אומות עכו"ם) אז דר פסוק זאגט (והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה')]:

פרשת יתרו.

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה. ר' חזקיהו הוב אן עס שטייט וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו איז חסר י'. עס שטייט ידו איז טייטש אין האנט, דרום דש מען קער אויף צו הייבן דעם רעכטן האנט אויף דיא לינקע. מיר האבן גפונן [בספר פון שומה המלך] איין זאך, מיטליכר דער דא אויף הייבט זייני הענט אובן אום זונשט און ניט (בתפלה ובקשה) דער מענש איז מאר פלוכט, דיא צעהן גוועלטיגר דיא דא זענן גיצעלט אויף די וואש אויף הייבן די הענט אובן, ווען מאן אויף הייבט בתפלה אדר ברכה צו נעמן די זעלביגי תפלה אדר ברכה און גיבט אין דריין כח צו ווערן גווערדיקט דער שם הקודש און ווערט גבענטשט אובן. און ווערט גווערדיגט פון אלי זייטן, די אמונים זיינן גוועלט צו נעמן די [ברכות] פון אובן אויס

אום צו לערן זייא אונטן אונ צו בענטשן דעם דאזיגן דער דא האט געבענטשט וויא דר פסוק זאגט (ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם): דרום ווען דער מענש זיין גהיט בשעה דאס ער הייבט אויף דיא הענט. אובן דאס עס ווען זיין בתפלה אדר ברכה אונ בקשה. אונ ווען זיי ניט אויף הייבן אום זונסט, דען דיא דאזיגי צעהן זיינן אן גבריישט צו דער וועקן צו דעם דר דא פאר שפרייט דיא הענט, אונ ווען ער זיי אויף הייבט באמת שילטן זיי אים מיט צוויי הונדרט אכצט אונ פירציג קללות. אונ דרויף שטייט [ויאהב קללה ותבואהו] דען רוהט דער (רוח הטומאה) אויף די זעלביגי הענט. וויא דר סדר איז פון דר רוח הטומאה צו רוהן אויף. וואס לער איז אונ קיין ברכה רוהט ניט אויף איין לערן ארט. דרום שטייט (הריאתי ידי אל ה' אל עליון) מאכט דער תרגום בצלו מיט תפלה, דען זונסט הערט ער ניט אויף גיהויבן די הענט. אונ אין די (פריסת ידים) זיינן גרויסי סודות. אונ בשעת דאס זיי זיינן אויס געשפרייט אונ אויף גריכט אובן דאן ווערדיגט איין מענש צו (הקב"ה בכמה סודות עליונים) וויא נאך שטייט (פ' בראשית). ער זאגט (ולא יראו פני ריקם) דס ווייזט אויף צו ריכטן דיא פינגר ניט לער אונ נייערט בתפלה אדר (ברכות ובקשות) צו דער וועקן אירי (כוחות) אובן דאס. דרויף די פינגר אראו זיינן, דען ווערט דיא (צד הטומאה) אונטר טאן אונ זיי לובן פר הקב"ה. קום אונ זעה אזו וואן עס איז אין דר קדושה איין מלך אונ איין כהן, אזו איז אויך (בצד הטומאה) איין מלך זקן וכסיל. אונ אונטר אים איין (כהן און) וויא עס שטייט (ויאמר אפרים אך עשרתי מצאתי און לי), אונ אז די מלך וכהן פון דיא קליפות זיינן אונטר טאן גוואורן אונ וואָרן צו בראכן אונ זיינן מודה צו הקב"ה, דען איז (הקב"ה שליט ומושל) אליין אובן אונ אונטן וויא דער פסוק זאגט (ונשגב ה' לבדו ביום ההוא), אונ ווי עס איז אובן אזו איז געווען אונטן פרעה איין מלך, ער האט צום ערשטין גזאגט (לא ידעתי את ה') דער נאך האט ער מודה געווען אונ גזאגט (ה' הצדיק) דר וואר צו בראכן, אונ דער (כהן און יתרו) האט אויך מודה געווען צו הקב"ה, דען ווערט הקב"ה אויף גיין מיט זיין לויטרקייט איבר אלי אובן אונ אונטן. אונ איי זיא האבן מודה געווען איז דיא תורה ניט גיגעבן גוואורן, אונ אז יתרו איז גקומן אונ האט מודה געווען (עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים ברוך ה' אשר הציל אתכם) דען וואר דר הייכט דער כבוד פון הקב"ה אובן אונ אונטן, דער נאך ערשט גאב הקב"ה דיא תורה אין זיין גאנצי ממשלה איבר אלי. דרום שטייט (יודוך עמים אלהים יודוך עמים כולם) ער זאגט גרושי סודות, דא קאם ר' אלעזר אונ קושט זייני הענט אונ זאגט וואלן אונזר אלך דאס איר דיא סודות האבן גהערט, דאס ליכט פון דער תורה גייט ארויף ביז די הייך פון היאל אונ (כסא הכבוד), ווער ווערט נאך דיר דער לייכטן דאס ליכט פון דער תורה, ווי דו נאך דיר ווערט זיין דר עולם אז איין יתום, אבר דייני רייד ווערן לייכטן אויף דעם עולם ביז משיח ווערט קומן, דען שטייט (ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים):

וישמע יתרו האט דען יתרו אליין געהערט אונ ניט (כל העולם) עס שטיט דאך (שמעו עמים ירגזון). נאר אלי אומות האבן געהערט אונ זיינן ניט צו בראכן גוואורן. אבר יתרו איז יוא צו בראכן אונ אונטר טאן גוואורן פאר הקב"ה צו זיינר עבודה: זאגט ר' אבא אין פון ערטר האבן איר געלערנט דאס וואס הקב"ה טוט אובן אונ אונטן איז אלס (אמת ומעשה אמת) אונ ניז קיין זאך בעולם דז דר מענש זאל עס אוועק שטוסן פון זיך אונ (נוהג בזיון) דראן טאן, עס איז אלס (מעשה אמת אונ לצורך העולם), דען איין מאל וואר ר' אלעזר אין וועג וואר מיט אים ר' חזקיה זיי זעהן איין שלאנג שטייט אויף ר' חזקיה צו דר שלאגן זיא זאגט ר' אלעזר לאז שטיין זיא טוט ניט מאית. זאגט ר' חזקיה עס איז איין (דבר רע) דס אייך איז דיא צייט. זאגט ר' אלעזר עס שטייט דאך (אם ישוך הנחש בלא לחש) דיא שלאנג בייסט ניט דעם מענשן ביז מן איז פריער מלחש אויף אים אובן. כלומר אז מן איר רשות גיבט אובן זיא זאל גיין ממית זיין דעם (פלוני) אונ מאכט אוך ווערט זי איין שליח אליין צו זיין דיזן מענשן פון מנהרי זאכין. אונ הקב"ה טוט דורך אים (נסים) צו דיא צייט, אונ אלס איז איין המכת הקב"ה אונ אלס איז (מעשה ידיו) אונ דר עולם בדארף עס, זאלט עס ניט זיין פון דער וועלט וועגן הייט הקב"ה זיא ניט באשאפן, דרום קער דער מענש מן ניט (נוהג בזיון) זיין, ער זאגט ווייטר (וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד) טוב דר מלאך החיים, מאוד דר (מלאך המות) דרום שטייט (וירא אלהים) הקב"ה דער לייכט אלי (אורות) אובן אונ אונטן אונ אלי בשעפנים. קוק אונ זעה יתרו האט איין עצה געגעבן צו משה אויף (תיקון הדינים) אונ משפטים, דען עס האט אזו וואן זיין דאס ער האט מסדר געווען דיא (תיקוני דינים) פאר משה צו ווייזן (כי המשפט לאלהים הוא) אונ ניט צו דר (צד הטומאה) אונ דינים זענן כמר צו ישראל אונ ניט צו עכו"ם וויא עס שטייט (חוקיו ומשפטיו לישראל), דרום זאל איין מענש ניט (נוהג בזיון) זיין אן איין אנדרן ווען ער גלייך נאך אזו חשוב איז אונ יענער נאך אזו שפל, דען ווען גלייך ער איז שפל זענן זייני רייד דאך רייד, אזו וואן אז משה האט פר נומן די רייד פון יתרו. דרום שרייבט די תורה אן (וישמע משה לקול חותנו) צו לערנן אונז דעם (דרך ארץ):

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן ער הייב אן עַל כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם ה' וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה. (דוד המלך) האט גזאגט דאס (ברוח הקודש בשעה) דס ער האט געזעהן דס דער עיקר איז דס הקב"ה ווערט אויף גריכט (במעלה העליונה בכבוד) נייערט אכט דיא אומות: אויב דו ווילסט זאגן איז דאך הקב"ה ניט עולה בכבוד נייערט דורך ישראל, עס איז אזו וואר. דען ישראל זענן דער עיקר פון דעם ליכט צו דער לייכטן, אבר אז דיא אומות קומן אונ זענן (מודה לכבוד הקב"ה) דא ווערט געשטארקט דער עיקר פון די ליכט אונ ווערט געשטארקט איבר אלי זייני (מעשים ביחוד אחד), אונ הקב"ה געוועלטיגט אליין אובן אונ אונטן. דעסט גלייכן איז געפאלן די יראה אויף דעם גאנצן עולם אלי אומות האבן געלייטרט פר הקב"ה, אונ אז יתרו איז געקומן דער דא איז געווען איבערשטער בישוף איבר אלי כומרים פון זייער ע"ז, דא וואר געשטארקט אונ געוועלטיגט דער כבוד פון הקב"ה איבר אלי, אז אלי אומות האבן געהערט אונ אלי האבן געזעהן אויף יתרו דען ער איז געווען דער גרעסטער (חכם וממונה איבר אלי ע"ז). אז אלי האבן געזעהן אז יתרו קומט צו דינן הקב"ה אונ זאגט (עתה ידעתי כי

גדול ה' מכל האלהים). דען האבן זי זיך אלי דר ווייטרט פון אירי (עבודה זרה) אונ האבן מודה געוועזן דש עס איז אן זיי קיין ממש ניט, דען איז וואָרן געהערט דער כבוד פון הקב"ה אין אלי זייטן. דרום איז דיא פרשה פון יתרו אן געלייגט געוואָרן אין דער תורה, אונ דער אן פאנג פון דער פרשה הייבט זיך אן מיט איהם (וישמע יתרו), דען יתרו איז געוועזן איינר פון דיא (חכמי יועצי פרעה). דען ער האט געהאט דריי יועצים (בלעם איוב יתרו) דען יתרו האט געוואוסט אלי עבודות פון אלי שטערין (מזלות) אונ אלי מלאכים ווי מען זאל צו זיא דינן אונ משמש זיין פאר זיא. בלעם איז געוועזן איין חכם אין אלי כשפים, עס זיי כשפים דש מען מוז טאן מיט מעשה עס זיי כשפים מיט דען דיבור. איוב וואר זיך פארכטן ביראה. אונ באמת יראה איז דער עיקר קונה צו זיין צו זיך עס זיי בקדושה אודר (בצד אחר) קאן איין מענש ניט אויף זיך ציאן דען (רוח של מעלה) אונ מקרב זיך זיין דער צו נייערט מיט יראה, אונ מוז זיך מכוון זיין דאס הארץ אונ זיין רצון מיט יראה אונ (שברון לב) דען ציהט ער אויף זיך פון אובן דעם רוח פון מעלה אונ דעם רצון וואס ער בדארף, אונ ווען ער ניט טוט זיין רצון אונ יראה צו דער זעלביגי זאך קאן ער ניט זיין ווילן טאן צו בהעפטן זיך אן דער זאך, עס זייא אין דער קדושה אודר אין דר טומאה. אבל שכן דיא (דברים עליונים) דאס מוז האבן (יראה אונ מיאה אונ רצון): יתרו האט ער מוזן האבן צו זיין עבודה צו דיא קליפות, עס זייא ווען ער האט גדארפט דער מענש צו זיי, עס זיי ווען ער האט גלייך ניט גדארפט, כדי דאס די (לד קליפות) זאלן בהעפט זיין אלי מאל ווען ער ווערט בדארפן: בלעם אן זייני כשפים ווי עס איז געזאגט געוואָרן. איוב מכח גרושע מורא דש איז געוועזן ביי איהם יראה, דא וואר ער זיך פערכטין אין אלעס פאר הקב"ה, דש ער האט געזעהן די גבורות אונ נסים וואס הקב"ה האט געטאן במצרים דען וואר ער חוזר צו הש"י. יתרו וואר ניט (חוזר בכל זה). (בית ישראל) זענן אויס געגאנגן אונ אלי נסים אונ אלי כשפים וואס דיא מצרים האבן געטאן דש זיי זאלן ניט קענן ארויס גיין, האט אלץ נישט געהאלפן אונ זענן דאך ארויס געגאנגן, נאך אלים האט ער זיי דער טרונקן אין ים דען וואר ער חוזר צו דיא (עבודת הש"י). אבר בלעם וואר ניט חוזר דען ער וואר בהעפט אן דעם טיכוף אונ מום פלויט פון אלי קליפות. (אף על פי כן) דאך האט ער געזעהן זיין נבואה דורך דיא אלי קליפות איז דריכן איין קליין ליכט וואס זייער חיות דרמן הענגט, וואס זיי דר פון האבן דר דורך האט ער געזעהן. גלייך ווען איינר שטייט אונטר איין וואנט אונד זעהט פון ווייטן, ער האט געזאגט אונ האט ניט געוואוסט וואס ער זאגט דארטן זעהט ער זיין נבואה מיט צו גיטמנע אויגן: דרום שטייט ביי איהם (שתום עין), וואו זיין חלק פון משה דאס האט ער דיא מעלה געהאט איבר אלע נביאים אין דער (קדושה עליונה) אונ האט געזעהן וואס ניט איז געוועזן רשות צו זעהן צו קיין נביא:

(ויבא יתרו חותן משה ובניו) איז ניט טייטש די קינדר פון משה נייארט יתרו איז געקומן מגייר זיך צו זיין מיט זייני קינדר, דען איי ער משה איז צו איהם געקומן האט ער קיין זון געהאט. דרום האבן דיא טעכטר גווייד דיא שאף פון יתרו. אונ ווי משה איז געקומן צו איהם אין הויז האט יתרו (בנים זכרים) געהאט, דעמעט גלייכן יעקב אז ער איז געקומן אין הויז פון לבן צו וואהנען האט ער געהאט זכרים, אזו אז משה האט געוואוינט ביי יתרו האט ער בנים געהאט. דרום שטייט (ויבא יתרו חותן משה ובניו) ער איז געקומן מיט זיין גאנץ הויז גזינד מגייר זיך צו זיין אונ צו קומן (תחת כנפי השכינה), אונ דיא קינדר יתרו האבן זיך אויך מגייר געוועזן דרום שטייט (ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים):

פָּתַח ער הוב אן וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה'

וגו' דער פסוק איז שון גידרשת געוואָרן אין וויא ערטר. אבר לעתיד זענן דיא אומות אן גברייט צו גיין אונ צו שטוסן אירה פיס אריין צו גיין (תחת כנפי השכינה) דרום שטייט (לכו ונעלה) איר ווילן אויף גיין: דען די (עובדי ע"ז) זענן אין דער ירידה, ווילר זיך ווילן בהעפטן אן הקב"ה דר גייט (כמעלה עליונה). דרום זאגן זייא (לכו ונעלה), אברהם האט גהייסן דיא קדושה (הר ה') ער זאגט (אשר יאמר היום בהר ה' יראה) דרום ווי איין בארג איז הפקר צו מיטליכן אזו איז דיא (קדושה הפקר) שטייט פרייא צו מיטליכן אל צו זיין ווער דא בגערט זיך דראן צו בהעפטן. ווייטר זאגט ער (אל בית אלהי יעקב), יעקב האט דיא קדושה גהייסן (בית) ער זאגט (אין זה כי אם בית אלהים), זיא הייסט בארג אונ הייסט הויז דש איז אלץ איינס, אן גייט אויף באהג אין הויז, אבר צו ווייזן זי הייסט בארג צו אלי אומות די דא קומן ערשט זיך בהעפטן (תחת כנפי השכינה); ניט אזו תיכף אז ישראל איז צו איהם הייסט זי בית, אין הויז וואו מן: אזו אויך ביים ישראל איז דיא שכינה איין הויז, ווי משה ביים איר מאן (בחדר אחד אונ בחדוה ושמחה) אונ הויארט אויף זייא וויא איין מוטר איבר אירי קינדר. קום זעה דא שטיט (ויבא יתרו חותן משה ובניו ואשתו) ווען שטייט ער איז געקומן צו משה וואס דארף ער צו זאגן (אל המדבר) איר ווייסן וואו אז זייא זענן געוועזן במדבר. אלא צו ווייזן וואו מהין זיי זענן אלי געקומן בהעפטן זאגט ער (אל המדבר הר האלהים) דאס איז דיא מדריגה פון דיא גרים, זיי קומן (תחת כנפי השכינה) דאס איז גלייך ווי איין בארג צו זייא. דרום זאגט ער (אל משה) ער זאל זייא מגייר זיין אונ צו ברענגן זיי (תחת כנפי השכינה). זיי זענן געקומן (אל המדבר) דאס איז (הר האלהים) דש הייסט צו זייא בארג ווער דארטן קומט איז איין גר צדק. ער הייסט דרום גר ווייל ער פאר לאזט זיין פאלק אונ זיין אבות אונ קומט צו איין פרעמד ארט וואס ער ניט הט זיין טאג געוואוסט דרום הייסט ער גר:

וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ. זאגט רבי חייא ווארום זאגט ער בניה אירה קינדר אונ ניט בניו פון משה. אלא דרום ווייל זיא האט זיך מיט זיי מתעסק געוועזן ווייל משה ניט דר הייס איז געוועזן הייסט ער זיא (בניה): זאגט רבי שמעון עס שטייט

רבי יצחק ורבי יוסי זענן געוועזן איין טאג געזעסן אונ האבן עוסק בתורה געוועזן אין טבריה, וואר געקומן (רבי שמעון בן יוחאי) צו זיי, ער פרעגט זיי אין וואס זיי זענן עוסק שפראכן זייא צו איהם אין דעם פסוק וואס איר האבן פון דעם הערן גלערנט, זאגט ער וואס איז עס שפראכן זייא

וייא דען פסוק (זה ספר תולדות אדם וגו'). רחט הקב"ה החט גוויזן חדם הרחטון חלע דורות דיח דח ועכן גוועזן חן גברייט לו קומן לעולם, חוג פרנסים חוג חלי חכמים דיח דח חן גברייט ועכן חין חיטלכן דור. ווייטר זעכן סודות דחט ארחו חיז חין (זה ספר תולדות חדם) לו וויסן חין דיח לורה פון אענכטן גרוטי חכמות דיח וערן גזעהן חין זיבן ערטער ביי דעם אענכטן, חן דיח החר חן דר טטערן חן דיח חויגן חן פנים חן דיח לעפלין חן דיח חוערן. בטרטוטי ידים, חן דיח זיבן ערטר ווערט ביי דעם אענכטן דר קענט חלי זחכן. חוג דחט החט יתרו גוחגט לו אטה דחט ער זחל פר טטיין דיח חכמה, (וחתה תחזה אכל העם חנטי חיל ירחי חלהים חנטי חמת טונחי בלע). דרום זוגט ער (וחתה תחזה) חיז טייטט דוח זחלסט זעהן חוג זחגט כיט (וחתה תבחר אכל העם). חלח נחך זיין פר טטחנד נחך לו זעהן חן דיח לייט חלע ווייערי אדות דחט חיז לו פר טטיין. (וחתה תחזה) חן דיח החר פון אענכטן לו דער קענן: (אכל העם) חן העם טטערין. (חנטי חיל) חן פנים. (ירחי חלהים) חן די חויגן. (חנטי חמת) חן דיח לעפלן. טונחי בלע) חן דיח טטריכין ווחט זיינן גלייכנט חין דיח הענט, דיח טטרעכליך חיז חן די חלע לו דער קענן חלע מעטים חוג אדות פון דעם אענכטן ווער חויך חים רוחט דר רוח חכמה. חבר אטה החט כיט גדחרפט לו דער קענן חן דיח (חכמת היד) נייחרט עט טטייט (ויבחר אטה חנטי חיל אכל ישרחל) וויל דער רוח הקודט חיז ביי חיהם גוועזן דח דורך החט ער חלט גווחוטט חין חיין חויגן בליק: דרום זחגט ער (כי יהיה להם דבר בח חלי) עט קער לו טטיין (בחו לטון רבים) וחרום טטייט בח חלי לטון יחיד, חלח עט גייט חויף דעם רוח הקודט דער קואט לו איר, דח דורך החט ער חלט גווחוטט חוג הט כיט גדחרפט דיזו חכמת היד וחכמת הפרלוף וחט יתרו החט גירחטן, חבר אטה החט חלן תכף גווחוטט נחך זיין חויגן בליק: דעטט גלייכן ווחר טלאה האלך חויף זיין טטול, ווען גלייך דער (רוח הקודט) הט כיט חויף חים גרוחט, דחך ווער דח חיז נחר גכעהכט לו זיין טטול חיז חוף חים גפחלן חיין אורח חוג ניטערכט חוג דר איט הט ער דן גוועזן חן עדות, דען עט זענן גוועזן פין חרלייח גטטחלט חן דען טטול פון טלאה. חוג ווער עט חיז גקוואן פר דען טטול איט פחלטקייט דח החט דט גיטטחלט גיטטורעאט דחרטן, החט טלאה גווחוטט דט ער קואט איט טקר, דען די פחרפט פון דען טטול פחלט חויף חלע. חן דעם החט טלאה גווחוטט דען זייכען חלע זכחים גוועזן, חזו חויך דער אלך המטיח איט דעם ריח ווערט ער חלן וויטן וויח דער פסוק זחגט (והריחו בירחת ה' ולח לארחה עיניו יטפוט), חוג דיח החבן דן גוועזן דען עולם חן עדים חוג חן התרחה, חנדרי לייט אווז דן זיין דורך (עדות ודין תורה), דיח חכמים דיח דח וערן דער קענט חן דיח גטטחלט וחט חובן טטייט פון דר (חכמת הפרלוף והידים) לו געבן רפוחה לו דיח לייט חוג לו היילן חירע (נפטות), וכחין זייכען זייח בעו"ה: ובעו"הב) ווייטר זייכען רזין דרזין סודות כפלחות פון דיח חכמת היד ופרלופים, לו וויטן חלט וחט אען קחן כיט עט טטעלן חויף טייטט (והאטכילים יבינו):

חֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וגו' דיח תורה חיז גגעבן גווחרן חין סיון דט חיז אזל תחואים, דט החט חיין אווז חוג חיין לונג עוסק לו זיין חין דער (תורה יום ולילה); חוג די תורה חיז חויך לווייחנג חיין פוזר (תורה טבכתב חוג תורה טבעל פה), חויך חיז דיח תורה כולל פון דריי (תורה נביחים כתובים) חוג חיז גגעבן גווחרן לו חיין פחלק די זענן גדריט (כהנים לוים יטרחלים) חין דריטן חודט סיוון דט חיז חלן חיין טעם: זחגט רבי חייח דיח לייט חז יטרחל זענן גקוואן להר סיני הט הקב"ה חיין גמחזט די זרע יטרחל חוג הט גזעהן חן זיי חוג הט ניט גפונן חן חלע חיין פסול כייערט חייטל זרע אמת גהייליגט (בני אמת). (במחתו טעה) זחגט הקב"ה לו אטה חילוגד ווין חויך געבן די תורה לו יטרחל זיי לו ליען לו איר איט דיח אהבה פון דיח אבות, איט דעם דז חיך זייח ליב החב חוג איט דיח לייבן דחט חיך זיי החב גטחן, חוג דוח זחלסט איין טליח כאוון זיין לו ניהן די יטרחל כחך איר:

וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. ווחל זיין חלק פון אטה דחט ער החט זוכה גוועזן לו דעם כבוד חז דיח תורה חיז אעיד דרויף, קום חוג זעה דעם חילוק פון אטה חדר חנדרי לייט, חנדרי לייט ווען זייח זענן עולה דח זיינן זייח עולה לו עוטר, זייח זענן עולה לגדולה זייח זענן (עולה למלכות). חבר אטה חיז עולה גוועזן וחט טטייט (ואטה עלה חל החלהים). ווחל זיין חלק דחט ער הט דט זוכה גוועזן. זחגט רבי יוסי אכחן החבן חונזרי חכמים גזחגט (הבח לטהר אסייעין לו) לום ערטטן טטייט (ואטה עלה חל החלהים) ער ווחר גהייטן חין (טם חלהים) דער נחך הט ער זוכה גוועזן לו ווערן גהייטן איט דעם טם הקודט, דרום טטיט (ויקרח חליו י"י) הקב"ה החט חים גרופן זיין נחאן. רבי ילחק הוב חן (חטרי תבחר ותקרב ישכון חצריך) ווחל דען אענכטן זיין טייל דחט הקב"ה בגערט חן חיהם חוג חיז חים אקרב לו רוחן חין זיין (היכל הקודט), דען חיטליכר דער דח בגערט לו דעם ריכטט פון הקב"ה דער ווערט גלייכנט פון דעם לייבן פון חובן לו ווערן דער קענט חוג לו לחון ווימן דחט ער חיז חויט דער ווייזט פון דעם (אלך הקדוט העליון) דחט ער זחל רוחן חין זיין וואוכוגג, דען ביי ווען דער לייבן ווערט גזעהן חוג גפונדן דער חיז עובר חוג גייט דורך חלע טויערן פון חובן חוג חיז קיינר דער חים זחל ווערין. רבי יודה זחגט ווחל זיין טייל פון אטה דט חויף חים טטיט גטריבן (חטרי תבחר בחר ותקרב), עט טטייט ביי חים (ואטה נגט חל הערפל, ונגט אטה לבדו חל ה' והם לח יגטו) דרום טטייט (ויקרח חליו אן ההר לחאר כה תחאר לבית יעקב) דט זייכן די נקבות. ותגיד לבני יטרחל דט זייכן די זכרים:

תניא רבי יוסי זחגט חיין אחל בין חיך גגחנגן אוכטר ווען דח ווחר איט איר איין זון ר' חייח, חז איר חזו גייכגן דח החבן איר גיפונן איין אחן דר דח ווחר קלייבן חויף דען פעלד גרחזין קרייטיכר לו רפוחות חוג לחטים. איר גיכעהכן לו חים חוג טפרחכן דוח אענכט לו וואט ברויכסט דו דט, ער הט כיט חויף גירעכט זיין קחפף חוג הט כיט גיענפרט, חיך זחג ווידר חאחהל חזו לו חים ער הט ווידר כיט געגנטפרט. חיך טפרחך לו איין זון רבי חייח דר אענכט אוז החבן פר טטחפטי חורן חדר ער אוז זיין חיין גרוטר טוטה חדר חיין גרוטר חכם, איר החבן זיך אנידר גזעלט ביי חים, נחך דעם חז ער הט גקליבן דיח גרחזין כעם ער

זייח

זיי אונ בדעקט זיי מיט בלעטר פון וויין שטאק. ער שפראך צו אונז איך זעה מיר זייט יהודים אונ מן זאגט יהודים זיינן קלוג. זאלט איך ניט חס זיין אויף אייך מילוכד, ווערט מיר ווייטר פון דיא צייט אז איין מגורע דאס מן אים איז מרחיק פון מלים. דען איך זעה איין ריח פון איין קרייטך דס דא נאהנט איז ביי אייך איז אייך געגאנגן. אין אייערן גוף דא ווערט מיר קראנק דריי טאג. דרום עסט מיר דיא וואלד קנאבליך דא ווערט מיר זיין געהיילט, מיר האבן געגעסן דער פון דס פר אונז געפונדן זיין געוועזן דיא וואלד קנאבליך, מיר זיינן אנטשלאפן אונ זיינן וואכן בדעקט מיט איין שווייס מיין גרויסי נייט. דער נאך זעגן מיר אויף געוואכט דא שפראך צו אונז דער מאן מילוכד איז געוועזן מיט אייך מייער גאט דס מיר האט מיך דא געפונדן דאס דיא רפואה פון אייער גאט איז דורך מיר געמאכט געווארן. אז מיר געגאנגן שפראך ער מיטצובר מענטש זאל עוסק זיין מיט דעם אנדרן מענטש לפי דרכו, איין זכר לפי דרכו, איין נקבה לפי דרכה, אז ער איין חשבר מאן אויך לפי דרכו. דא שפראך איך צו איין זון רבי חייא בני. דאס מיינט דער פסוק (כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל) כלומר צו די בית יעקב מירן נא נאך, אונ לבני ישראל אויך מירן נא נאך. דא שפראך ער צו אונז אז מיר האט געזעהן דאס איך האב ניט איין קאפף אויף גירינגט. אונ האב ניט מיט אייך גירעדט. דרום וויל איך בין איין חכם אונ פר שטייא וואז געטבים מצר אז מיינר אין גאנצן דור איז, איך האב עס געלערנט פון איין פאטר אלע דרכים פון דיא קרייטכר דאס מן זייא מאת איז, אונ איין וואנינג איז ביי זיי איין גאנץ יאר, אונ דאס קרייטך אז מיר האט געזעהן אז איך האב צו געדעקט מיט דיא בלעטר פון זויי וויין שטאק, עס איז אין איין הויז איין אורט צו לפון דארט איז מיין איין אונ איין קואמן, אונ פון דער זעלביגי איין גייט ארויס איין מאן מיט צווייא קעפ אונ איין בלויין שווערד אין זיין האנט. אזו איז ער אונט אלע טאג אלטער אונ דער טרעקט אונט. דרום האב איך גקליבן דא קרייטך, גייט איר נאך דא ווערט מיר זעהן דאס נא פון דען קרייטך אונ וואס הקב"ה האט מגלה געוועזן אויף דער וועלט, אונ קיין מענטש ווייס ניט זיינן וועג דיא צייט זייכען אן אויגן אן הערן דאס זיי ניט פר שטייאן. מיר זיינן אים נאך געגאנגן, אז מיר אזו גייגן אין וועג, וואר ער גכידרט אין איין לאך אין דער ערדן אונ האט גטאן פון דיא קרייטך אויף דען לאך, אזו גייט ארויס איין שלאנג אונ זיין קאפף וואר גרויס, ער נעמט איין שטריקן אונ בינט דיא שלאנג אז וויא איין ציקלי, מיר האבן זיך געפארכטן ער שפראך צו אונז גייט נאר מיר נאך, מיר גייען ביז צו זיין הויז מיר האבן געזעהן דאס זעלביגע ארט אין דער פינסטער היכטר איין וואנט, ער נעמט איין ליכט ער האט געברענט איין פייער ארום דעם ארט פר דר מין, שפראך ער צו אונז וואס מיר ווערט זעהן פארכט אייך ניט אונ רעדט ניט: אין דעם האט ער אויף געבינדן די שלאנג וואס ער האט גבונדן פון מירע קניפ אונ הט געשטויסן פון דיא קרייטך אונ הט עס געטאן אויף דעם קאפף פון דער שלאנג, אזו וואר דיא שלאנג ארייין געגאנגן אין דר קואמן פון מין. אזו האבן מיר געהערט איין קול דאס דס גאנצי ארט וואר דער ציטרט. מיר האבן געוואלט פר מורא ארויס גיין הט ער אונט בגריפן מן מצירע הענט

אונ שפראך פארכט אייך ניט גנעהנט צו מיר. אין דעם גייען ארויס דיא שלאנג אונ דאס בלוט רינט פון איר, אזו נעמט דר זעלביגר מאן פון דעם גראז אונ הט עס געטאן אז זי צום ערשטן אויף זיין קאפף, די שלאנג גינג ווידר אריין אין דיא מין איין קליינע ווייל. דער נאך האבן מיר געזעהן דס עס וואר ארויס געגאנגן אויס דעם קואמן איין מאן מיט צווייא קעפ, אונ דיא שלאנג וואר אים ארום געצויגן אום זיין האלז. ער גינג אריין אין דער קואמן פון דער מין אונ גינג ארויס דריי מאל, אונ האט געזאגט (זקיטא זקיטא) דו שפלה בריה ווי צו דיא מוטר דס זיא אים האט געבראכט מהער אויף דעם ארט, אין דעם איז אויס גיריסן געווארן דיא מין פון מיר ארט אונ מיר ארויס געגאנגן דער מאן מיט דער שלאנג. אזו זיינן זייא בידר געפאלן אלע ביידע. אונ אויך אונז וואר פאלן איין גרויסע מורא. דא שפראך דער מאן צו אונז דאס איז פון דען גראז דאס איך האב געקליבן פר אייך דרום האב איך מיט אייך ניט גירעדט אונ האב ניט אויף גירינגט איין קאפף בשעה דאס מיר זייט צו מיר גינעהנט, ער שפראך צו אונז זעלטן דיא צייט וויסן אונ פר שטיין אלז וואס הקב"ה האט געפלאנצט אויף דעם עולם אונ אלז וואס ווערט געפונן אויף די ערד, דען מאכטן זיי וויסן דעם נא פון מירן הערן מיט גרויס חכמה, אבר הקב"ה האט עס ניט פר באהגן פון דיא צייט נייערט דעסט וועגן דאס זיי זאלן ניט מש קערן פון זייני וועג, אונ זאלן זיך ניט פר זיכרן אן דער חכמה אונ ווערן אים פר געסן. אז מיר זיינן געקומן צו (רבי שמעון בן יוחאי) אונ האבן אים דאס דר ציילט דא שפראך ער געוויס איז דער מאן געוועזן איין גרויסער חכם, דען עס איז קיין גראז וואו דער ערדן דאס ניט זאלט דריכן זיינן גרויסע חכמה אונ (כח גדול) אין הימל. קום אונ זעה פון דעם קרייטך דאס דא הייסט מזוב אין אלע ערטר וואו הקב"ה האט וועלן דען מענטשן מטהר זיין האט ער געבאטן צו נעמן איין מזוב, וואס איז דער טעם דען מיט דעם דער וואקסט זיך זיין נא אובן וואס אויף אים איז איין מאונה דען האט עס אויס דען (רוח הטומאה). אונ דער מענטש ווערט גירייניגט, אונ אויף דיר זאג איך (בריך רחמנא) געלויבט זיי גאט דער רחמן דער דיך האט אלין געוויזן: (אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים). ווארום זאגט ער (ככנפי נשרים) זאגט רבי יהודה צו ווייזן דאס ער איז (ברחמים) אויף ישראל, וויא איין אדלער דער איז ברחמים אויף זייני קינדר אונ בדין אויף איין אנדרן, אזו אויך הקב"ה איז (ברחמים) אויף ישראל (ובדין) אויף די עכו"ם: ויהי ביום השלישי ר' אבא הייב אן (אחות לנו קטנה) דאס איז (כנסת ישראל) דיא איז בהעפט צו הקב"ה: (ושדים אין לה) דאס האבן מיר געלערנט דאס ישראל זיינן געקומן צו דעם בארג סיני האבן זייא ניט געהאט קיין (מעשים טובים) אונ זכות דאס זאל אויף זיי מגין זיין. דרום זאגט ער (ושדים אין לה) זייא האבן קיין בריסט ניט וויא דיא בריסט זיינן דיא שונהייט ביי א דער משה. אזו האבן זייא קיין שונהייט געהאט מיט מעשים: (מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה) וואס זאלן מיר טאן מיט רייד, בשעה ווען זיך הקב"ה ווערט מגלה זיין צו זייא אויף דעם בארג סיני צו ריידן מיט זייא תורה. דא ווערן מוועק פליען פון זייא מירע נשמות:

רבי

רבי יוסי זאָגט בשעה דאָס ישראל זיינען געקומען צום באַרג סיני די דריטע נאַכט האָבן זיי זיך אָב געשייד פֿון אירע ווייבער: דאָ זיינען געקומען דיזע (מלאכים עליונים) און האָבן מקבל געוועזן דיא (ישראל באהבה). דיא מלאכים זיינען מקדש דעם (שם העליון) אויבן. און דיא ישראל וואָרן מקדש דעם (שם הקודש העליון) אונטן. און ישראל זיינען געקריינט געוואָרן מיט זיבעציג קרוינען. אין דער נאַכט דיא (מלאכים עליונים) האָבן געזאָגט (אחות לנו קטנה ושדים אין לה) דאָס איז זייא איז קיין (זכיות ומעשים טובים): (מה נעשה לאחותינו) כלומר וואָס פֿאַר איין כבוד זאָלן מיר טאָן אין טאָג הקב"ה ווערט אַנט פּלעקן צו זייא דיא תורה: (רבי שמעון) זאָגט בשעה דאָס הקב"ה האָט זיך וועלן אַנט פּלעקן אויף דעם (הר סיני) האָט ער גירופֿן זיינע (פמליא של מעלה) ער שפּראַך צו זיי אַלונדר זיינען דיא ישראל וויא דיא קינדר דיא נאָך ניט וויסן מיינע (מנהגים וחוקים), און איך וויל איך אַנט פּלעקן צו זיי: ווען איך ווער איך אַנט פּלעקן צו זייא מיט (כח וגבורה) ווערן זייא עס ניט קענען פֿאַר ליידן, אַזוי וויל איך אויך זיי אַנט פּלעקן מיט רחמים זייא זאָלן קענען מקבל זיין מיינע חוקים. דרום שטייט (ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר) דאָס זיך האָט דער וועקט דער זכות און חסד פֿון אַבֿרהם הייסט בוקר, דאָס ביי אים שטייט (וישכם אברהם בבקר) ווייטער זיינען סודות: זאָגט (רבי יוסי בר יהודה פנים בפנים) האָבן ישראל געזעהן דס לויטערע ליכט פֿון אירן הערין: און זיינען ניט געוועזן צווישן זייא היכקדיגר קיין אָפּ געהאַקטר קיין בלינדר, עס שטייט (וכל העם רואים את הקולות) קיין לאַמר, עס שטייט (ויתיצבו בתחתית ההר) קיין אָפּ געהאַקטר, עס שטייט נעשה ונשמע איז משמע זייא האָבן קענען אַל טאָן אָן חסרון, אָבר (לעתיד) שטייט (אז ידלג כאיל פסח ותרון לשון אלמים) דאָס זעלביגע מאָל ווען משיח ווערט קומען ווערט דער היכקדיגר שפּריגנען און דער שטומר ווערט זינגען:

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. רבי יהודה הייב אָן מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ אין (כמה דרכים) איז דיא תורה מעיד אָן דעם מענטשן דאָס ער ניט זאָל חוטא זיין. (ככמה דרכים) גיט זי אים איין עצה דאָס ער זאָל ניט אָפּ קערן פֿון זייני וועגן רעכטס און לינקס וויא ער זאָל תשובה טאָן פֿאַר זיין הערן און ער זאָל אים מוחל זיין. איר האָבן געלערנט זעקס הונדרט און דרייצעהן מיני עצה גיט דיא תורה דעם מענטשן אַז ער זאָל גאַנץ זיין מיט זיין הערן דען זיין הער וויל אים גוטס טאָן (בעוה"ז ובעוה"ב), דער עולם איז קעגן (עוה"ב) גלייך אַז איין וואַר הויז קעגן איין פּאַלאַץ. דרום איז דער עולם הבא פֿון הקב"ה, און ווען דר צדיק איז זוכה דאָ איז ער זוכה אָן דאָס זייכע, דען איר האָבן געלערנט עס שטייט (על כן לא היה ללוי חלק ונחלה עם ישראל, אמי שעמא) וואָרום (ה' הוא נחלתו): וואָס זיין חלק דער זוכה איז צו יאַרשענען דיא (ירושה עליונה) אַזוי איז דער זוכה [בעולם הזה] און צום הויז [בזה העולם], [מכל שכן] ווער זוכה איז [לעולם הבא] און צו דעם [בית המקדש של מעלה] וויא עס שטייט [ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם, על אחת כמה וכמה] וואָס זיין חלק פֿון דעם צדיק דער דאָ איז זוכה צו וואוינען מיט דעם מלך אין זיין הויז: זאָגט ר' שמעון וואָס דער חלק פֿון צדיק דער זוכה איז צו דעם וואָס שטייט [אז תתענג על ה'] וואָרום שטייט ניט [עם ה'] מיט, אַלאַ דאָס [על ה'] איז דער מיט וואָס דיא [עליונים ותחתונים] ווערן גזויגן דער פֿון און גיזעטיגן דער צו. דאָרום' האָט יעקב געזאָגט [מאין יבוא עזרי] און שטייט [עד עתיק יומין מְטָא וְקָדָמוֹהִי הַקְרְבוּהִי] דיא גערעכטיקייט און אַלז עונג צו לובן צו דעם לויטרקייט דאָס אַלי לויטרי ליכט פֿון דאָרטן אויס גיין, און ווערן גיזויגן דער פֿון אַלץ אורות וכתרים: [ווייטר זיינען סודות]:

וידבר אלהים איז לשון [הכרזה] אויס צו רופֿן, דתניא מיר האָבן געלערנט בשעה דאָס הקב"ה האָט זיך אַנט פּלעקט און האָט אָן געהויבן צו ריידן, דאָ זיינען דיא [עליונים ותחתונים] דר שראָקן געוואָרן און דיא נשמות פֿון ישראל זיינען אויס געגאַנגן, און דאָס זעלביגי וואָרט האָט געשוועבט פֿון אויבן אונטן, און איז וואָרן אויס גקריצט אין פֿיר זייטן וועלט, און עס איז אַרויף און אַראָפּ, אַז עס איז אַרויף אויבן דאָ האָט עס געשעפּט פֿון דיא אויבערשטע ליכט און פֿון טויא פֿון אויבן, און האָט אום גריגלט אום ישראל און האָט זיא ווידר גקערט אירי נשמות און וואָר אום ריגלן און אויס גקריצט אין זיין אָרט אין די [לוחות אבן] אַזוי אויך איטליכט דיבור ודיבור: זאָגט ר"ש איטליכט דיבור ודיבור איז געוועזן פֿול פֿון אַלי טעמים אויף דער זאַך, און פֿון אַלי גזירות שכר ועונש און [רזין סודות וסתרים], אַזוי אַז איין אוצר דער דאָ איז פֿול פֿון אַלים אַזוי איז געוועזן איטליכר דיבור דער דאָ איז אַרויס געגאַנגען פֿון הקב"ה. ובשעה דאָס דער דיבור איז אַרויס געגאַנגען איז ער געזעהן געוואָרן אייכט. און ער איז אויס געגראָבן געוואָרן אין דיא לוחות איז וואָרן געזעהן אין דעם דיבור זיבעציג לוייגין דאָס דאָ זיינען אויף געגאַנגן דריכן, און ציין און פֿערציג קרוינן אויף דער זייט און ציין און פֿערציג קרוינן בלא השני, אַז וויא איין האַמיר דר שלאָגט אין איין שטיין ווערט צו שיילט אויף וויא פֿיל זייטן, וויא דער פסוק זאָגט (ירמיה כ"ג כ"ט) [וכפטיש יפוצץ סלע], און כל ישראל האָבן געזעהן עין בעין און וואָרין זיך פֿרייען. און אַלי לעצטע דורות זיינען אַלי דאָרטן געוועזן און אַלי נשמות האָבן מקבל געוועזן דיא תורה בהר סיני, אַז דער פסוק זאָגט [כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום ואת אשר איננו פה עמנו היום], און איטליכר האָט מקבל געוועזן וויא זיין מדריגה פֿון דר נשמה איז געוועזן, און אַלי האָבן געזעהן און האָבן מקבל געוועזן די דברים: [את כל הדברים] זי זיינען כּלל געוואָרן פֿון אַלי טעמים אַלי (סודות גזירות ענשין), לאמר דאָס זיא זאָל זיין ירושה ווי עס שטייט (דברים ל"ג) [תורה צוה לנו משה מורשה], דו וועלסט מיינען אַלי סודות וואָס דוא לערנסט דס דוא מאַגסט מגלה זיין איטליכן. דרום שטייט געשריבן [אנכי יי אלהיך] ווי איך בין פֿאַר באָרגן און פֿאַר הוילן פֿון אַלי, אַזוי זאָלן זיין דיא דברים פֿאַר באָרגן און פֿאַר הוילן אין דיין האַרצן, זיי זיין ניט איטליכן מגלה צו זיין די סודות התורה:

רבי יצחק זאָגט וואָרום האָט הקב"ה געגעבן דיא תורה אין פֿייאַר און אין פֿינסטערניס, וויא עס שטייט [וההר בוער באש עד לב השמים חושך ענן וערפל] צו וויזן ווער דאָ איז עוסק בתורה דער ווערט ניצול פֿון פֿייער פֿון גיהנם און פֿון פֿינסטערניס דאָס גלות וואָס דיא אומות פֿאַר פֿינסטערן

דיא ישראל, דען איר האבן גילערנט הקב"ה האט געזאגט צו אברהם כל זמן דז דייני קינדר ווערן עוסק בתורה זיין ווערן זייא ניצול ווערן פון גיהנם אונ פון גלות. ואם לאו מוזן זייא קומן אין גיהנם אונ אין גלות. דא שפראך ער עס איז אזו רעכט אבר זייא צו בינדן מיט צווייא בינד איז ניט מעגליך, דאס זי זאלן האבן גיהנם אונ גלות, נאר אוב דיר איז ליב זאלן זייא ליבר קומן אין גלות כדי זיי זאלן ניצול ווערן פון דעם גיהנם, אונ זאלן זיין בגלות ביז זיא ווערן תשובה טאן פר דיר. דא שפראך הקב"ה אזו זאל עס זיין בוודאי, אז דער פסוק זאגט (דברים ל"ב) [אם לא כי צורם מכרם] דאס איז אברהם, וויא דער פסוק זאגט [הביטו אל צור חצבתם] דער צור אברהם האט זיא איבר גענטפערט צום גלות, [וה' הסגירם] הקב"ה: האט מסכים מיט אים גוועזן. ר' יהודה זאגט מיום אז ישראל זיינן ארויס גיגאנגן אויס מצרים ביז דיא תורה איז געגעבן גווארן דא זיינן גיוועזן פופציג טאג קיגן דיא יאהר פון יובל, דען דער יובל האט זייא פרייא גימאכט אונ אויס מצרים ארויס גילאזן. דרום שטייט אין דער תורה גידאכט פופציג מאל [יציאת מצרים] דען זיא זיינן גיקרייגט גווארן צום היובל: ווייטר זיינן סודות:

תאנא רבי יצחק זאגט משעה דאס הקב"ה האט זיך מגלה גוועזן אויף דען בארג סיני איז דער בארג סיני דער ציטרט גווארן: באותו שעה זיינן ווארן דער ציטרט אלי בערג אין דער וועלט זיי זיינן געגאנגן ארויף אונ אראפ. ביז דאס הקב"ה האט גישטארקט זיין האנט אויף זייא, דא ווארן זיא מיושב, אונ איין קול איז ארויס גגאנגן אונ האט אויס גירופן [מה לך הים כי תנוס וגו'], אונ זיא קומן אונ זאגן [מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב]:

רבי חייא זאגט אז די אותיות זיינן ווארן גיגראבן בלוחות, זיינן זיא ווארן גזעהן אויף ביידי זייטן, אויף דער זייט איז גשטאנן [אנכי יי אלהיך] אונ אויס דיא אותיות האט מען גלייענט אויף דיא אנדרי זייט [לא תרצח]. אויף דער זייט איז גשטאנן [לא יהיה לך] אונ אויס דיא אותיות האט ער גלייענט [לא תנאף]. אזו אזוי פינף קיגן פינף, זייא זיינען גישריבן גיוועזן [בכס] דש אזוי מענטשן דיא גזעהן האבן דיא האבן עדות גזאגט דאס איז גוועזן [מכתב אלהים] בוודאי דאס איז בקיצור גשריבן פון דיא לוחות וויא זיי זיינען גיוועזן: וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אונ שטייט ניט גישריבן וואס ער האט זייא גזאגט: זאגט רבי יצחק דער [סדר עולם] איז, ווען איין גרויסע פרייד קומט אויף דעם מענטשן אדר איין צער דאז ער ניטט דער פון ווייסט, דא קאן ער עס ניט פאר ליידין: דען דאס הארץ פאלט אים אוועק אין דער צייט. אונ ווען ער ווייס דער פון דא שטיט ער אין זיין שטאנד אונ קאן יוא פר ליידן, [אכן שכן] דא דאס משה האט זיי גיזאגט אלז דש דער נאך ווערט זיין, ער האט גישטארקט איר הארץ אונ זיי האבן דאך ניט גיקאנט פאר ליידין [אכן שכן] ווען ער העט זיי ניט גזאגט, דרום שטייט צום ערשטן: [וידבר אלהים משה] ער העט זייא צום ערשטן גישטארקט איר הארץ אונ דער נאך [וידבר אלהים את כל הדברים], אונ דאך האבן זייא עס ניט קענן פאר ליידין: דען רבי יוסי האט געזאגט אז ישראל האבן גהערט דיא רייד פון הקב"ה דא איז אויס גיפלוגן אירע נשמות, דא איז זיירע נשמות ארויף גיגאנגן ביז אן דעם [כסא הכבוד] צו בהעפטן זיך דארטן, האט דיא תורה גזאגט פר הקב"ה [רבש"ע] בין איך דען אום זינסט גוועזן פון צווייא טויזנט יאהר אייער די וועלט בשאפן ווארן, שטייט דען דרינן אום זינסט גישריבן אזו פיל מאל די תורה צו ריידן צו די [בני ישראל] וואו זיינן דיא [בני ישראל]: אין דער צייט האט דיא תורה ווידר אום גיקערט די נשמות פון ישראל איטליכן ווידר אין זיין גוף אריין זיא זעלברט האט אריין גיגעבן איטליכן זיין נשמה: דרום שטייט [תורת יי תמימה משיבת נפש] די תורה זעלברט האט ווידר גיקערט אירע נשמות: [תאנא] איר האבן גילערנט בשעה דש הקב"ה האט גיזאגט [אנכי] אלע מצות אין דער תורה די דא האבן מיר אן בונד אן דעם [מלך הקדוש העליון] די זיינן אזוי כלל גיווארן אין דעם ווארט [אנכי] ווי איר האבן גילערנט אלע מצות פון דער תורה די זיינן בגריפן [במלך הקדוש], אונ איז קיין מצוה ניט די ניט איין צו בונד האט אן הקב"ה, דען אזו וואלן אז עס זיינן ביים דעם מענטשן צוויי הונדרט אכט אונ פערציג גלידר אונ דריי הונדרט פינף אונ זעכציג אדערין אזו זיינן [רמ"ח מצות עשה שס"ה מצות לא תעשה], זייא צו זאמן טרעפן אן [תרי"ג], אונ איטליכע מצוה פון דיא [תרי"ג מצות] האט איין צו בונד אן דיא [אורות הקדושים] פון הקב"ה, וויא עס שטייט (נעשה אדם בצלמנו כדמותינו, ובשרי אחזה אלוה) פון מיין פלייש אונ מיין גוף דער קאנט מען הקב"ה, וויא וואל דאס ביים הקב"ה ח"ו איז ניט צו מעלדן זעלבט גלייכן [כי אין לו דמות הגוף ואינו גוף], דאך דורך דעם קאנן מיר פר שטיין אן דיא [אורות הקדושים] אין דעסטט גלייכן: כמלא דש דיא [תרי"ג מצות] זיינן בגריפן אן הקב"ה זעלברט, דרום ווער דא עובר איז איין מצוה פון דער תורה דער איז פוגם אן דען וואס הייסט אין דמות פון הקב"ה אן דעם זעלביגן גליד אובן וואו זיא איין אחיזה האט, דרום שטייט [ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי] שטייט דש ווארט [בי] איז טייטש אן איר זעלברט, ווייל די רשעים די עובר זיינן אויף דיא תורה, זיי ווייסן ניט וואס זיי פר איין פעלער מאכן אובן: ר' שמעון האט געזאגט דש אורט וואס דער מענטש פוגם איז דאס זעלברט איז אים [מגלה ומפרסם] זייני זינד. ר' שמעון זאגט אויך דאס הקב"ה זעלברט מאכט פלעקט זייני זינד, דען ביים הקב"ה האט ער חוטא גוועזן מאכט פלעקט ער זייני זינד, ווי עס שטייט [יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו] די הימל זיינן מגלה זייני זינד, אונ אז זיי זיינן מגלה זייני זינד דא טוט דיא ערד זיין דין אונ עונש:

לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה זאגט רבי יוסי אזוי גשטאלטן זיינן אותר צו מאכן נאר קיין גישטאלט פון איין מענטשן: דען דער גישטאלט פון מענטשן גוועלטיגט אן אלע גשטאלטן, רבי יצחק הייבט אן [אל תתן את פיך לחטיא את בשרך] וויא זאל איטליכר מענטש זיין גהיט ניט עובר צו זיין אויף דיא תורה, וויא זאל דער מענטש גהיט זיין אז ער זאל זיך ניט טועה זיין דרינן, ער זאל ניט אויס ליהן אויס דער תורה צו זאגן וואס ער ניט ווייס אונ האט ניט מקבל גוועזן פון זיין רבי, דען וועלכר דער זאגט [דברי תורה] וואס ער ניט האט בקבלה פון זיין רבי, איז ער עובר אויף [לא תעשה לך פסל]

פסל וכל תמונה]· אונ הקב"ה איז אן גברייט צו ווערן גלאזט פון אים [לעולם הבא בואו], ווען זיין נשמה ווערט וועלן איין גיין אויף איר אורט ווערט מען זיא ארויס שטויסן דערויסן אונ ווערט זיא פֿאר דארבן פון דעם אורט דאס הייסט [צרור החיים] פון די אנדרי נשמות: ר' יהודה זאגט מיר לערנן פון דעם פסוק [ואת יקלעך האלהים על קולך] דש איז דיא נשמה, דש הקב"ה איז ברוגז אויף איר איבר דיין קול פון דער תורה דאס ניט רעכט איז:

רבי חייא זאגט פון דעם פסוק [כי יי אלהיך אל קנא] ער איז [ומקנא לשמו] אין אלים, איז עס פון פרצוף וועגן דא וויז ער מקנא צו זיין נאמן דש מען פעלשט [בשמו ח"ו], איז עס פון דער תורה וועגן האבן מיר געלערנט [כל התורה איז אייטל שמות הקדושים], אונ איז ניט פאר האנדרן איין ווארט אין דער תורה דש ניט זעלט נכלל זיין אין [שם הקדש] דרום קער מן זיך צו היטן דש מן זיך ניט זאל טועה זיין אין [שם הקודש], אונ מען זאל ניט פעלשן בשמו ווער עס פעלשט [באוך העליון] דא מאכט מען אים ניט איין גיין [בהיכל המלך], אונ ווערט פאר דארבן פון [עולם הבא]: ר' אבא זאגט עס שטייט היא [לא תעשה לך פסל] אונ שטייט דארטן [פסל לך שני לוחות אבנים] כלומר דוא זאלשט דיר ניט מאכן איין פסל איין נייעה תורה, דאס דער ביא שטייט [פסל לך] דאס דו ניט ווייסט וואס דיר דיין רבי ניט האט גזאגט, ווארום [כי יי אלהיך אל קנא] איך זעלבסט ווער פון דיך גימאנט ווערן [לעולם הבא]: (כשעה) ווען דיין נשמה ווערט וועלן אריין גיין פאר איר עס זיינן וואס פיל אן גברייט פאר דיזו זעלבי צו נעמן אירי נשמה מאכן אריין גיין אין גיהנם. ר' יצחק זאגט [לא תעשה לך פסל] מען זאל ניט פעלשן אן דעם ערשטן בונד וואס זיך דער מענש האט זיך אן גבונדן אן הקב"ה ווען ער איז אריין (בבריתו של אברהם אבינו), ווער דא פעלשט אן ברית פעלשט ער אן הקב"ה, וויא פעלשט מען אן ברית ווען ער ליגט בייא איין בת עכו"ם, וויא עס שטייט (ובעל בת אל נכר): רבי יהודה זאגט פון פסוק (בה' בגדו כי בנים זרים ילדו) ווער עס פעלשט אן ברית דער פעלשט אן הקב"ה, דען דער ברית האט איין אחיזה אן הקב"ה אונ שטייט (לא תעשה לך פסל וכל תמונה וגו') (כאן חסר לא תשתחוה והוא בר"פ כי תשא):

לא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. רבי שמעון הוב אן וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ הַגִּידִי לִי מַה יֶּשׁ לָךְ בַּבָּיִת. אלישע זאגט צו איר האסטו וואס דאס דיא ברכה פון הקב"ה זאל דרויף רוען. דען מיר האבן געלערנט עס איז אסור איין מענש זאל ברכה מאכן אויף איין טיש וואס איז לער, ווארום ווייל דיא ברכה פון אובן רואט ניט אויף איין אורט וואס לער איז. דרום מוז דער מענש צו ריכטן דעם טיש שיין, אונ זאל בענטשן (ברכת המזון) ווען ער ניט קאן דא זאל ער איבר לאזן פון דעם עסין וואס ער האט געגעסן, אז ער זאל דריבר בענטשן ניט איבר איין לערן טיש. אז זיא האט גזאגט צו אלישע גוויס ווערט דארן מיין גאנצי ברכה רוען: ווייטר זיין [סודות] פון אליה לערנן מיר דש מן ניט טאר דר מאנען דען (שם הקודש) לער: אונ ווער עס דער מאנט דען שם הקודש לער איז בעסר דאס ער וועהר ניט בשאפן געווארן.

ר' אלעזר זאגט מן דארף ניט דר מאנן דעם (שם הקודש) נייארט נאך איין ווארט וואס דער פיר ווערט גירעדט, ניט פריער דעם שם, דען אויך אין דער תורה ווערט ניט גדאכט ביז ער רעדט פאר צוויא ווערטר (בראשית ברא) אונ דער נאך (אלהים). רבי שמעון זאגט הקב"ה דר מאנט ניט זיין נאמן נייערט אויף איין גאנצן עולם, דען אין גאנצן (מעשה בראשית) שטייט ניט דער (שם הוי"ה) נייערט ווען דער עולם איז נון פערטיג גיוועזן. דרום שטייט דער נאך (ביום עשות יי אלהים) אונ ניט דער פיר, ווייל דער עולם איז ניט פארטיג גיוועזן. דרום אויך זאל דער מענש ניט דר מאנן דען (שם) אויף איין לערע זאך, דרום שטייט (לא תשא את שם יי אלהיך לשוא): לא תשא דינו זאך האבן שון גזאגט אונזרי חכמים דאס הקב"ה האט דען עולם גיפאנגט האט ער גינומן צרור איין ישראל דש דרויף איז נוייט גקריצט גוועזן דער (שם הקודש), אונ האט דען ישראל מאכן איין זינקען אין תהום ארונד. אונ ווען דיא אונטרשטע וואסר וועלן אויף גיין, אז זיא זעהן דען שם הקודש דער דא איז אויס גיקריצט אויף דען צרור דען קערן זיא צו ריק הינטר, אונ דער צרור שטייט נאך עד היום אין תהום, אונ בשעה דש דיא מענשן שווערן (בשבועת אמת בקיום אמת) דא איז דר זעלביגר (צרור) גייט אויף אונ איז (מקבל שבועת אמת) אונ קערט ווידר אונ שטייט אויף דען תהום, אונ דר עולם האט איין קיום, אונ (שבועת אמת) איז מקיים דען עולם. ובשעה דאס די מענשן שווערן פאלש אונ אום זונסט דא גייט דער צרור ארויף מקבל צו זיין דען פאלש, דען דער צרור דר דא איז ארויף גגאנגן קערט ניט אום צו ריק אונ דיא וואסר גייאן איבר שוועבן, אונ דיא אותיות פון שם פליהן אוועק אין תהום אונ וועלן פר פליין דיא וועלט, אז וויא צום ערשטן איז גוועזן דאס דער עולם איז אייטל וואסר גוועזן, ביז הקב"ה ברייט אן איין ממונה ער הייסט (יעז"ר) דער דא איז ממונה אויף זיבן שליסל אין סוד פון שם הקודש, אונ גייט אריין צום צרור, אונ גראבט ווידר אויס דיא אותיות וויא צום ערשטן, דען האט דער עולם איין קיום אונ די וואסר קערן ווידר אום צו ריק. דרום שטייט (לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא) כלומר דו זאלשט ניט גורם זיין דאס דער (שם הקודש) ווערט דער הובן פון פאלשי שבועות וועגן:

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ איז דער כלל פון (כל התורה), אונ אלי דיא סודות התורה הענגן אן אים, ווער עס היט שבת איז גלייך אז ער זעלט היטן (כל התורה כולה):

כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ מיט אלרלייא כיבוד משמח זייא צו זיין מיט מעשים טובים אז דער פסוק זאגט (גיל יגיל אבי צדיק), אונ דאס איז דער כבוד פון (אביו ואמו), זאגט (רעיא מהימנא) דש איז (משה רבינו רועה נאמן) (כבד את אביך) גייט אויף הקב"ה מכבד צו זיין (בכסו' נקייה) מיט רייני קליידר צו דער נשמה מיט (במצות)· (כבד את ה' מהונך) דאס זיינן דיא (תורה ומצות) אן דער פסוק זאגט (ארך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד): דען קיין מענש איז קיין עני נייערט פון (תורה ומצות) וויא דיא (חכמי המשנה) האבן גזאגט (אין עני אלא מן התורה ומצות) דען דאס נטירות פון מענשן איז כתר

(תורה ומצות) דרום שטייט (כבד את ה' מהונך) און זאלסט ניט עוסק זיין בתורה כדי דוא זאלסט דיך גרויס מאכן דער מיט, וויא דיא חכמים האבן געזאגט (ואל תעשם עטרה להתגדל בהם), און זאלסט ניט זאגן איך וויל לערנן מען זאל מיך הייסן רבי, אזא אז דער פסוק זאגט (גדלו לה' אתי): (כבד את ה' מהונך) אז איין זון דר איז (חייב בכיבוד אב ואם) דרום ווייל ער איז בהעפט פון צוויי טראפן דש ער ווערט דר פון בשאפן, טפה פון פאטר דש ווייסע פון די אויגן און די ביינר און דיא גלידר, און פון טפה פון מוטר איז דאס שווארצי פון דיא אויגן און דיא האר (ועור ובשר) זיי זאלן דש מגדל זיין (בתורה ובמעשים טובים) אז דר פסוק זאגט (ושננתם לבנך), און ווען ער איהם ניט לערנט (בתורה ובמעשים טובים) איז דער פאטר גלייך אז ער הט געמאכט איין פסל, דרום שטייט (לא תעשה לך פסל), און דר נאך ווערט דער זעלביגר זון איין (בן סורר ומורה) ער ווערט מבזה זיין פאטר און מוטר און ווערט גזלן פון איהם וויא פיל ברכות ווייל ער איז איין (עם הארץ), ער איז חשוד אויף אלים אפילו אויף (שפיכות דמים) און אויף (גלוי עריות) און אויף (ע"ז), ווען איינר איז איין (עם הארץ) און גייט למקום וואו מען איהם ניט קענט און ער ווייס ניט צו בענטשן איז מען איהם חושד ער איז איין עכו"ם:

(עד כאן רעיא מהימנא):

(כבד את אביך) אז דר פסוק זאגט (כבד את ה' מהונך) איז פון דיין געלט. (מחונך) פון דיין (חן בחדוה) פון אייך (ניגון משמח הלב) זיין, אזו איז ער (משמח הלב) זיין פאטר און מוטר מיט זיינע (מעשים טובים), וויא ער איז (מחויב מכבד) צו זיין הקב"ה, אזו איז ער מחויב כבד צו זיין צו פאטר און מוטר, דען דיא דריי זיינן שותפים בייא דעם מענשן, און אזו וואו אז ער איז זיך מחויב צו פארכטן פר הקב"ה אזו מוז ער זיך פארכטן פר פאטר און מוטר, און מכבד זיין (בכל מיני כבוד. למען יאריכון ימיך) דען עס זענן טעג אובן דש דאש לעבן דראן הענגט אויף דעם עולם וכו' (ווייטר זיינען סודות) (מה שחסר כאן תמצא במדבר):

לֹא תִּרְצָח לֹא תִּנְאָף לֹא תִּגְנֹב איז בייא דיא דרייא איין הפסק מיט דעם טראפ, גלייך אז עס ניט ווערט געלייענט צו אננדר, צו ווייזן אז דרינן איז איין אונטר שייד, דען ווער ניט דער אונטר שייד מיט דעם הפסק, האט דער עולם קיין תקנה ניט. (לא תרצח) איז משמע מען טאר קיינם ניט ממית זיין אפילו ווער עס איז (עובר עבירה) וואס ער (חייב מיתה) דרויף איז, דרום שטייט איין פסיק צו ווייזן עס איז אסור און איז אמאל ווידר מותר, (לא תנאף) זאלסט ניט זיין איין פסיק דא ווער משמע עס איז אסור מוליד צו זיין און מטמא צו זיין אפילו מיט זיין ווייב דיא (טמאה של נדה), אבר ווייל דער טעם איז מפסיק איז אסור צו איין פרעמדע ווייב איז מותר מיט זיין ווייב, (לא תגנוב) זאלסט ניט זיין איין הפסק וואלסט אסור זיין צו גאנבענען אפילו די דיעה פון רבי אין דר תורה, אדר די דיעה פון איין חכם, אדר איין (דיין) דר דא משפט. אפט קומט איין (רמאי) דא מוז ער גאנבענען איר דיעה פון (רמאי) אדר פון ביידי דאס דער דין זאל ריכטיג ארויס גיין. אבר ווייל עס איז (פסיק טעמא) איז אסור און איז ווידר איין זעלבט געשטאלט מותר, (לא תענה ברעך עד שקר) דא איז קיין פסיק טעמא: דרום ווייל עס איז אסור גאר פאלש עדות צו זאגן (כלל וכלל) ניט ח"ו איין קיינרלייא געשטאלט: און מיט דיא דברי תורה האט הקב"ה געמאכט (סודות עליונים), און האט געלערנט דיא לייט איין וועג מתקן צו זיין און צו גיין דרינן, אז דר פסוק זאגט (אני ה' מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך), אזו אויך (לא תחמוד) איז אויך קיין (פסיק טעמא) ניט, אוב דוא וועלסט וועלן איינן וויל (פסיק טעמא) איז טאר מן ניט גלוסטן אפילו (דברי תורה), קום און זעה בייא אלץ שטייט דער איסור (דרך כלל סתם, לא תרצח לא תנאף לא תגנוב) אבר דא שטייט (דרך פרט). (לא תחמוד בית רעך, לא תחמוד אשת רעך שדהו ועבדו ואמתו וכל אשר לרעך): אין אלע וועלטליכע זאכן איז אסור צו גלוסטן, אבר דיא תורה די איז תמיד די גלוסטן דש דר מייאונג פון בהעלטניס. (אורך ימים בעוה"ז ובעוה"ב) איז מן מחויב צו גלוסטן:

דיא דאזיגן (עטרת הדברות) זיינן דער כלל פון דר גאנצי תורה פון אלע מצות, דער כלל אובן און אונטן, דר כלל פון דיא צעהן (מאמרות) דאס דער עולם איז דער מיט בשאפן געווארן, זיי זיינן אויס גקריצט געווארן אויף די (לוחות אבנים), און אלע סודות און אלע בהעלטניס דיא דרינן זיינען ארום אין איטליכן אות דש האבן זיי געזעהן און פר שטאנדן דרינן, אז זיי געזעהן האבן דרויף און געוואוסט ווי די (תרי"ג מצות) זיינן נכלל אין דיא (עטרת הדברות) אלץ איז געזעהן געווארן צו אלע אויגן, און זיינן צו פר שטיין געווען (כלל כל ישראל), און אלץ הט גלייכט צו אירי אויגן, (באותו שעה) איז אלץ ניט אפ געטאן געווארן פון אירה אויגן, אלץ (סודות התורה דיא רזין עליונים ותחתונים), דען זייא האבן געזעהן אויג אין אויג דש לויטרי ליכט פון דעם כבוד הקב"ה דש דא איז ניט געוועזן אז דער זעלביגר טאג זינט ווען בשאפן איז אז הקב"ה האט זיך אנט פלעקט (על הר סיני), און דוא וועלסט ווען זאגן איר האבן דאך געלערנט עס האט געזעהן איין שפחה אויף דעם ים וואס ניט הט געזעהן (יחזקאל הנביא). אוב דו וועלסט מיינן עס איז אזו געוועזן דש ישראל זיינן געשטאנען (על הר סיני), עס איז ניט אזו דען דר טאג אז ישראל זיינן געשטאנען (על הר סיני) איז פון זיי אובר געפארן דיא אום פלוט פון דער שלאנג, און אלי גופות פון ישראל זיינען (בהר סיני) גלייטרט געוועזן מיט דיא לויטרקייט פון (מלאכים עליונים) ווען זיא זיך אן קליידן אין דיא קליידר דיא דא זיינן לויטר ווען זייא זאלן טאן דאס שליחות פון אירן הערן, און אין דיא קליידר גייאן זייא אריין אין פייער און פארכטן זיך ניטש. דעסט גלייכן דער מלאך דר זיך האט בוויזן צו מנוח און איז אריין געגאנגן אין פלאם פייאר און איז דער דורך ארויף געגאנגן אין הימל, וויא עס שטייט (ויעל מלאך ה' בלהב המזבח), און אז פון ישראל איז אפ געטאן געווארן דיא אום פלוט פון שלאנג איז איר גוף אובר געבליבן לויטר אן אום רייניקייט, און אירה נשמות זיינן אין זיי געוועזן וויא דיא שונהייט פון הימל (מקבל) צו זיין דאס ליכט, אזוא האבן זייא געזעהן דען כבוד פון אירן הערן וואס איז דעמסט גלייכן ניט געוועזן על הים דאס דענסט מאל איז דיא אום פלוט נאך ניט פון זייא אפ געטאן געוועזן, אבר ביי דען הר סיני

סיני איז אפ גטאן גוועזן די אוג פֿוט פֿון דיא טאכג אויט אירן גוף, האבן גזעהן אפֿיןו דיא עוברים אין אוטר לייב אין דיזן כבוד פֿון אירן הערן, אוג איטליכר האט אקבל גיוועזן זיין חלק התורה ווי איר איז רחוי גוועזן. אין דעם טאג איז גוועזן איין טאחה פֿר הקב"ה אזער או דער טאג וואט דיא וועלט וואר בטאפֿן, דען דער טאג דיא וועלט בטאפֿן וואר איז דער עולם ניט גוועזן אין זיין טטאכד, ביז ישראל האבן דיא תורה אקבל גוועזן, וויא דר פסוק זאגט (אם לא בריתי יומם ולילה חקות טאים וארץ לא טאתי), או ישראל האבן די תורה אקבל גוועזן אויך דען הר סיני דען איז דער. עולם גוואחרן אבֿוטק אוג איז וואחרן אקויים די הימל אוג ערד, אוג הקב"ה איז וואחרן דר קעניג אויבן אוג אוגטן, אוג זיין כבוד איז אויך גגאנגן איבר. אלע אוג אויך דען טאג שטייט (ה' אוך גאות לבט לבט ה'-עוז התאזר). (אין עוז אלא תורה), או דער פסוק זאגט (ה' עוז לעאו יתן ה' יברך את עאו בטלום):

וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ וגו'. (תאנא) איר האבן גלערנט ווער עט איז (אקריב) זיין קינד לו דעם קרבן (אל) לו זיין, איז גלייך או ער הט אקריב גוועזן אלע קרבנות אין עולם פֿאר הקב"ה, אוג גלייך או ער האט גבויט איין גאנצן אוכח פֿר הקב"ה, דרום אאכט (אוכח ר"ת) מְחִילָה וְמַנָּה בְּיוֹם ח', דרום וואו אען אאכט זיין איין אוכח איט איין כלי פֿול איט ערד אל לו זיין דרויף, דען איז גירעכנט פֿאר הקב"ה גלייך ער האט גטאכטן דרויף (עולות וקרבנות) אוג איז פֿר הקב"ה איער ניחח או אלע קרבנות, דרום שטייט (ואם אוכח אבנים תעשה לי וובחת עליו את עולתיך ואת טלאיך) טטייט ווייטר (בכל אקום אטר אזכיר את טאי) דט איז דיא (אילה), דאט עט טטייט דרויף (סוד ה' ליריאיו ובריתו להודיעם). (ואם אוכח אבנים תעשה לי) איז איין רא: לו איין גר דר זיך איז אגייר, דער דא קואט אהיער (אעם קטה עורף) אוג (קטה לב) דר הייטט (אוכח אבנים) הארט או איין טטיין: (לא תבנה אתהן גזית) דאט ער זעלט בלייבן גלייך או איין גיהויאן טטיין דט אען אפ הויט פֿון דיא זייטן אוג בלייבט דאך איין טטיין, כלוואר דוא זאלטט איק רעכט אריין ברייגגן (לעבודת בוראו) דט ער זאל אוועק ווארפֿן דט (קטה עורף), ווען דו עט ניט אזו טוטט (כי חרבך הנפת עליה ותחלליה) כלוואר דו האטט איט דעם אל זיין איק ניטט גהאלפֿן, ער קער לו פֿר געסן אלע די (אעטים הראטונים): דרום ווארל לו איר אלק די דא אקריב זייגן דט (קרבן בטאחה) פֿאר הקב"ה, אויף איק איז גזאגט גוואחרן (ויטאחו בך כל חוסי בך לעולם ירגנו וגו'):

פרשה משפטים.

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם זאגט (רבי טאעון) אין דר פרשה איז ארוואז די (סדורי דינים) פֿון דר נטאה וויא זיא איז אקבל איר טטראף: ער זאגט גרוטע סודות ווי דר אענט קאן בקואן איין הויכע נטאה פֿון הקב"ה זעלבטט דען הייטט ער איין זון לו הקב"ה, וויא דער פסוק זאגט (בנים אתם לה' אלהיכם), אויף דעם זאגט דר פסוק (נעטה אדם בצלאנו כדאותנו וירדו בדגת הים וגו') דער ווי זוכה לו גוועלטיגן אין אלע היאלן אוג אן אלע (אופנים וטרפים וחיות הקודט): אויף דעם זאגט אלהיא דער פסוק (כי יאכור איט) דט איז הקב"ה דער הייטט (ה' איט אלחאה). (את בתו) דאט איז זיין (חלק הנפט) פֿון הקב"ה זעלברט, אוג ווען ער האט חוטא גוועזן אוג אזו אגולגל ווערן דא ווייזט דיא תורה דט זי ניט קואט אריין אין איין (גוף טאא חס וטלום) דאט דער ילר הרע גוועלטיגט אלד ס"א, דען עט טטייט (אני ה' הוא טאי וכבודי לאחר לא אתן) דרום טטייט (לא תלא כלאת העבדים) זיא גייט ניט אויט ווי דיא זעלבי דיא דא האבן אירע (נטאות אדריגות עבדים טפחה אאה) דיא זייגן אובן:

כְּלָל גָּדוֹל אז: אען אודיע זיין אין אירע נייטן זייגען ארחפ גקואן היילינע נטאות אוג האבן זיך בהעפֿט ווא (תלאידי חכאים) זייגן גגאנגן אונטר ווענן, אוג האבן גלערנט אוג הובן זיך גוויזן אין גטטאלט סוחרים די איט אייזל גייגן אוג פֿירן סחורה, דרום טטייט (בפרק הספינה) אוג פֿין אאל אין זוהר דט זיי האבן גזעהן (כדאות טייעא), אוג (דר רב האנונה סבא) האט זיך גוויזן דאלבט לו זייא (כדאות טייעא) דער פֿירט איין הייזל: וויא עט טטייט בזוהר (ברחטית ע' כ"ו כ"ג): אוג אין תיקונים דף כ"ב או פֿין אאל: דרום הט זיין קינד גזאגט לו (רבי ילחק ורבי יהודה) ווייל זיך איין פֿאטר לו אייך ניט בוויזט אין וועג זייט איר ניט ווערדיג: (עיין לקאן ר"פ דברים):

רַבִּי חייא ורבי יוסי האבן זיך גפֿיגט איין נאכט קען אגדל טל טוה דיא וואחרן דארט לו גאטט אוג וואחרן זיך פֿרייען איט אנגדר. זאגט ר' יוסי וויא גאר פֿרייל בין איך או איך האב גזעהן (פני הטכינה) דען אין גאנגן וועג האב איך איך אנער גוועזן איט אייכם (סבא) איין אלטר סוחר דט ער: הט איך גפֿרעגט זעלבי זאכן וואט ניט לו פֿר טטיין. עט זייגן לווי דיא זעכן אייגט. אוג אייגט איז דרייא. עט איז פֿאר האגדרן איין טייכע בתולה אוג הט קיין אוגין אוג איר גוף איז פֿר באחרגן. דעסט גלייכן אנדרי זאכן האט ער גפֿרעגט או: האב איך איך אלער גוועזן, אילוגד האב איך איין (נחת רוח) ווערן איר גוועזן בייא אנגדר העטן איר עוסק בתורה גוועזן או: האבן איר עוסק גוועזן אין אנדרי זאכן (טל תהו) לערי רייד, זאגט רבי חייא ווייטט דוא פֿון דעם (סבא) כלוואר קעגגטו איק רעכט, זאגט ער איך ווייט דט אין זיין הייד איז קיין (אאטות), ער פֿרעגט אלט (חידות) רעטגט, וועלט ער האבן עט וואט גוואוטט תורה העטן ער תורה. גזאגט ניט לערי רייד. זאגט רבי חייא דער זעלביגר טייעא סוחר דער סבא איז היא. לו לייטן גפֿינד אן אן דיא לערי לייט גילדני

גיזרני גזאקן דיא קליינן איט תורה, שפראך רבי יוסי ער איז היא אונ גיבט צו עסן זיין אייזן, זיי האבן אים גירופן ער קאם צו זייא שפראך ער צו זיי אילוכד דיא לווי זעכן דריי, אונ דיא דרייא זעכן איין אייכט. זאגט רבי יוסי האב איך דיר ניט גזאגט אז אלע זייכע רייד זיין צערי רייד, ער וילט פר זייא אונ שפראך צו זיי איר רבנן איך בין איין סוחר גווארן נייליכט ניט לאנג, דען פון אן פאנג בין איך ניט גוועזן איין סוחר אבר איך האב איין זון אונ האב אים געגעבן צום רבי לערנן תורה; אונ ווען איך גיפין אייגם פון די רבנן דר דא גייט אין וועג דא גיי איך אים נאך, אונ דען היינטיגן טאג הב איך גזייכט צו הערן (חידושי תורה) אונ האב גאך ניקט געהערט: זאגט רבי יוסי אלע רייד די איך הב געהערט בין איך איך ניט אזו פר וואונדרט נאר איין זאך ענטפר דו האסט גרעט איין טעות אדר עס זעכן צערי רייד, דו האסט גזאגט עס איז פר האנדן איין היפשע בתולה אונ האט קיין אוגין אונ איר גוף איז פר בארגן וגו'.

פתח הייב אן דר סבא (יי לא אירא מה יעשה לי אדם וגו') וויא גאר זייער זיין גוט אונ ליאליך אונ זייער חשוב דיא (דברי תורה), אונ וויא זאל איך זאגן פאר דיא דאזיגי דאס איך האב פון זיי נאך ניקט געהערט, אבר איך וויל זאגן דען עס איז קיין שאנד נית צו זאגן (דברי תורה) פר אלע, דער סבא וואר זיך אום ווינדן, ער הייב אן (ובת כהן כי תהי' לאיש זר היא בתרומ' הקדשי' לא תאכל), דר פסוק איז סומך נאך אייכם (ובת כהן כי תהיה אלמנ' וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה וגו'), עס איז וואול דס דיא פסוקים זייכן טייטש ווי דער פשוטו איז דר פון. אבר דיא (דברי תורה) זייכן שטארק פר הולין, אונ ווי פיל זייכן (דברי) פון חכמה דיא זעכן פאר הולין אין איטליכן ווארט פון דער תורה אונ זייכן דער קענט אירי דרכים. דען דיא תורה איז ניט אז איין טרויס דס דער טרויס איז איבר געשטאפרט צו דעם דער דא אים טוט בטיידן, אונ דער טרויס גייט נאך דעם אויז פון דעם דער אים בטייד, אונ דאך אזו אזוי זיי האבן איין בטייד נאך זיין דרך, וואה זאך עס איז אזו ביי איין טרויס דס אן זאל אים בטיידן נאך זיין דרך, (אבל שכן) דיא תורה דיא זיך הקב"ה איז אשתעשע דריכן. (על אחת כמה וכמה) דס אן אוז דריכן גיין (בדרך אמת) וויא עס שטייט (כי ישרים דרכי יי) ער זאגט גרוטי סודות. (ובת כהן) דאס איז דיא (נשמה עליונה) די איז די טאכטר פון דעם (כהן העליון) דיא הייסט (אברהם סבא) אונ איז פר האנדן (נפש רוח נשמה), ווען דיא נשמה קומט אראפ אונ ווערט גלוגן איט דעם יצר הרע אין איין בנין פון איין (איש זר), אונ זי אוז אראב גיין ווידר אן איר וועלן, כייערט צו טאן דען רצון פון הקב"ה, אונ איז זיך אתקן נוג אשלים אין דען עולם, ווען זייא אויס גייט פון דארטן דא זאל זיא עסן פון (תרומות הקדשים) דס זי הט הנאה (אזיו השכינה אין גן עדן) וואס דיא אנדרי נשמות עסין אובן אין גן עדן דיא זיך יוא האבן גאנץ גאאכט, אבר ווען ניט דא דארף זיא דיא (תרומות הקדשים) פון אובן ניט עסין איט זיי. ער וואר אגזה גרוטי סודות. (בכה האי סבא) ער וויינט איין וויל, דיא רבנן זייכן דער טראקן גווארן אונ פאר וואונדרן זיך נויין דיא סודות וואס ער זאגט אונ רידן ניקט:

פתוח ער הייב ווידר אן דר סבא (אם רעה בעיני אדוניה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי לא ימשול לאכרה בבגדו בה) די פרשה איז גרעט גווארן אויף דען איברשטן סוד וואס איר גזאגט האבן, (וכי יאכור איש את בתו וגו'). (רבון עולמים) ווער פארכט זיך ניט פר דיר דען דוא ביסט דער דא גוועלטיגט איבר אלי אלכים אויף דר וועלט, ווי דר פסוק זאגט (מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך), ווי פיל זיין פר האנדן בעולם דיא דא גריילן אין דעם פסוק אונ זאגן אים אבר ער איז ניט מיושב וויא זייא זייכן אים אפורש, אייכט איז דען הקב"ה (מלך הגוים) ער איז דאך (מלך ישראל) אונ אזוא ווערט ער אויך גירופן וויא עס שטייט (בהנחל עליון גוים) אונ שטיט (כי חלק יי עמו) אונ דרום הייסט ער (מלך ישראל) אונ דיא אוואת האט ער איבר געשטפרט אין דור הפלגה צו דיא זיבליג שרים אונ אמוכים פון אובן, אויב דוא ווילסט זאגן ער הייסט (מלך הגוים) איז זייא דאך דאס איין גרוטר ליב דט הקב"ה איז איר מלך אונ ניט ווי זיי זאגן דט ער האט זייא איבר געשטפרט צו דיא שרים וואוכים פון אובן, אונ נאך אייכט פון דען סוף פסוק (כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך) דאס איז איין ליב צו דיא אוואת, ווען איך שטעל אייכם אעכטן קיגן דען אנדרן אונ זאג דער איז דעם ניט גלייך איז דט טייך צו ריידן, אבר קיגן הקב"ה דאס אלע וואונדער פון דיא ערד זייכן קיגן אים נאר אז איין ניקט, ווי איז דט איין ליב צו זאגן קיגן אנכדר וואס קיין ראיון האט צו אנכדר, וויא רעט ער (בכל חכמי הגוים מאין כמוך) דט שיקט זיך ניט צו אנכדר צו ריידן כלל עס איז איין וואונדר, אלא הקב"ה האט גבלענט אירי אויגן דט זייא ניקט ויסן (כלל וכלל), דען איר זאגן דאך דאס אלע זיין גרעכנט אז גאר ניקט, אז דר פסוק זאגט (כל חכמי הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו לו) דא זייכן זיי דאך קיגן אים גגליכן צו גאר ניקט צו וויסט אונ לעהר אונ ניקט, אונ וויא רעט ער דא איז איין ראיון צו גלייכן דט בייא גוים איז אז ער ח"ו האט זעלבין (כבוד גדול) אזוי צו זייא. אלא דער פירוש איז אזו (מי לא ייראך מלך הגוים) דאס ווארט (מלך הגוים) גייט ניט אויף הקב"ה, אלא אזו זאגט ער איז דען פר האנדן איין (מלך הגוים) דער זיך זאל פאר דיר ניט פערכטן אונ אז ער זאל ניט ציטרן פאר דיר, דעסט גלייכן זאגט דר פסוק (הללויה הללו עבדי יי הללו את שם יי) דער דאס הערט ווייסט ניט וואס ער זאגט (הללו עבדי יי) איז אטאע אן זאל לובן צו די (עובדי יי) דרום זאגט ווייטר דער פסוק (הללו את שם יי די עבדי יי) זאלן לובין (את שם יי), אזו אויך ווען דר פסוק רעט (מי לא ייראך מלך הגוים) קער צו ריידן (מי מלך הגוים שלא ייראוך), דרום זאגט ער ווייטר (כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם), דיא זאך דאס זיך פאר שפרייט לוויטן זיי אן אירי חכמה, ווען זייא זעהן איט אירי חכמה אונ פאר שטייען דייכי גבורות אונ דייכי מעשים דען זייכן זייא מודה צו דיר אונ זאגן (מאין כמוך) דאס קייכר קאן זיך צו דיר גלייכן, דרום זאגט ער (כי בכל חכמי הגוים) דורך אירי חכמה פר שטיאן זיי מודה צו זיין צו דיר אז עס איז (אין כמוך). דיא רבנן ווארן זיך שטארק פרייען אונ וויינן אונ האבן ניקט גירעט אזו ווייכט אויך דער סבא ווי פאר ער, הייב אן (ותאמר שרה לאברהם גרש את האמה הזאת ואת בנה
האבן

החבן דיח רבנן גוחגט דט טרפה הט ווען חויט רויאן דיח צ"ו חויט מיר הויז, דרום זוחגט הקב"ה (כן חטר תמוחר חויך טרפה טאע בקוזה) חזהיח טטייט (וכי יאכור חיש חת בתו זחאה), ווען דיח נטאה קואט נוויטן די קזיפות דט חיז דר סוד, ווען עט זיינן קזייני קינדר חוג הקב"ה זעהט ווען זיי ווערן גרויט זיין ווערן זייח זינדיגן דען זחזט ער דען כח זו דיח זיזית דיח חיז חיין דינסט זו דער קדושה דחו זי פר זוקט דיח קזייני קינדר, חויב דו ווילטט אייכן זיח הט חויך כח זו כטאון חויף זעזבי קזייני כטאות דיח ווערן דער כחך זדיקים זיין. דרום זחגט ער (חם רעה בעיני חדוניה) דוקח, ווען דער הער זעהט דיח ווערן רעות טחן, חויב דו ווילטט אייכן ווייז זיח הט דען כח זו פר זוקן דרח בזייבן זי דחרטן, דרום טטייט (חטר זו יעדה) איט דער ו', (והפדה) הט"י איט זיי חויט חוג כעאט זיי חרויך חין זיין (יטיבה) פון חובן חוג חויך חנדרי כטאות דיח מהין קואן חין חיר רטות חריין. חויב דוח ווילטט זחגן ווייז זיי ווערן פר זוקט פון דיח זיזית דרח קואן די כטאות חין גופות פון עכו"ם, דרום זחגט ער (זח תנח כזחת העבדים זעם נכרי זח יאטוז זאכרה) ווען זיח חרוט גייט פון זיי. חיז הקב"ה קזייד חיר חן חיין קזייד דחט הייטט (חזו"ה) זו דער כטוה, דורך דעם קזייד ווערט זיח גהיט דט זי בקואט קיינר נייערט ישרחז, דרום טטיט (כיחי חזו"ה יטארני) דער טם (חזו"ה) טוט זיח היטן, דען חזט חיז חין רטות פון הקב"ה, ווען גזייך עט ווערן פחר זוקט (כטאות זפי טעה) חופט אכח ווען דחט דור חיז ניט גוט, עט חיז חיין פחר זחג זום אעכטן חויף דען עוזם חין דיח פסוקים זיינן חין דער תורה וויח פיז (טובות עזיוכים), חוג חזט חיז (בדרך חאת) וויח די חכאים וייטן דען חאת בזאן דחט הקב"ה הט גווחזט בטחפן דיח וועזט חיז עט עוזה גוועזן חין זיין רנון. דח הט הקב"ה אזייר גוועזן חוג בטחפן חזע נטאות די דח זיין חן גבריית גגעבן זו ווערן זום אעכטן, דער כחך חין דעם זיור אאט וויח זיח זחזן זיין, חוג הקב"ה דער החט חזע פר זיך גזעהן חוג חיין טייז דיח דח ווערן דער נחך זינדיגן חויף דעם עוזם: ובטעה דחט חיר זייט רייכט רופט הקב"ה די זעזביגי כטאה חוג זחגט גיי (זאקום פזוני בגוף פזוני) עכטפרט זיח (רבט"ע) חין הזו חיין עוזם זז חיך דח זין, וויח זחז חיך גיין זו חנדר עוזם דחט אען ווערט חן איר דיכן חוג דחרטן ווער חיך בטאירט ווערן וויטן זיי. זחגט זו חיר הקב"ה פון טחג חז דו ביטט בטחפן ביטטו חויף דחט בטחפן גווחרן זו זיין חין יעכם עוזם. חז זיח כטאה דחט זעהט כירדט זיח חרחפ חיבר חיר דחנק חוג גייט חיבר גיוואזט חריין חין דען גוף. דיח תורה זיח דח גיבט חיין (עזה זכן עוזם) חוג זחגט זעהט זוי גחר עהר חיז חייער הער חם חויף חייך, חיין גוטר פערז אט ער הט גהחט החט חיר חייך פחר קויפט חום זוכטט זחט חיר ווערט איט מיר דיכן חויף דען עוזם, דרום זחגט ובי יאכור חיט) דט חיז הקב"ה: (חת בתו) דחט חיז דיח כטאה הקדוטה) ער הט זיח חייך פחר קויפט חום זוכטט נחר חיין דינטט זו דיכן איט איר. (באטו איכייבו) חיך ניט חייך בטעה דחט דח ווערט גרייבן דער זאן חויט ו גיין פון חייך, בטאירט זיח כיט וויט זיכד חוג חיין יריכם וואזבזך פון חייערע אעטים, נייערט זחזטט זייח חפ עבן ווידר (בר חוהין) פרייח דחט קיינר זחז דער כחך קענן

קיין טזיטה מויך חיר החבן, נייערט זויטר מוג ריין דחט זיך הקב"ה זחז פרייען איט חיר, חוג זחז מיר געבן חיין (טבר טוב) פון דען זויטערקייט פין דען גן עדן, חו דער פסוק זחגט (והטביע בלחלחות נפטך), וודחי חוו מיז ווען זייח מוו קואן מהין, חבר (חם רעה בעיני חדוניה) ווטן זיח מיז בטאירט איט זיכד חוג ווערט כיט גזעהן פר חים וויח זיח זחז ריין זיין. ווייח זו דעם גוף דט ער ווערט פר זחרן פון דער זעזביגע כטאה מויך חייביג, דען ווען דיח כטאות גייען חרויך זויטר חוג ריין פון דעם עוזם גייט חרויך איטזיבע כטאה חין טפר פון אזך גיחתחנת חיטזיבר איט זיין כחאן, אען זחגט דט חיז די נטאה פון ייעכעם זיח חיז חן גבריית זו דעם גוף דחט זיח החט גיזחזן, דען עט טטייט (חטר זו יעדה) איט דער וי"ו דט זיח חיז חן גיברייט זו חיר גוף, חוג חז זיח גייט מרויט (רעה בעיני חדוניה) דחט זיח החט זיך מיין גיריבט איט זיכד (אטאח) גיוועזן איט עבירות, דען עט טטייט (חטר זח יעדה) (זח איט דער חז"ף) דיח חיז טוין כיט רחוי זו דעם גוף חוג מיז פר זחרן פון חים זי חיז כיט זו חים חן גבריית. חויט גנואן ווען זיין הער בגערט חן דעם גיזוטטיקייט פון דעם גוף, דען עט טטייט (והפדה) זחז ער זיך חויט זייזן וויח עט טטייט (פדה כפטו אעבור בטחת), חזו מויך (והפדה) דחט חיז דיח עזה זו חים ער זחז זיך חויט זייזן איט תטובה, דח חיז דער פסוק חויף זווייח טייטט (והפדה) ער זחז זיך מויט זייזן איט תטובה דער כחך חויט גיזייזט דחט ער ווערט כיזז פון גיהנם: (זעם נכרי זח יאטוז זאפרה) ווער חיז דחט (עם נכרי) דט זיח ניט ווערט פר טעאט ווען זיח חרויט גייט, דען ווען זיח גייט חרויט פון דעם עוזם חוג דער אעכט החט איט חיר גזינדיגט חוג זיח ארויך גייט חובן זוויטן דיח (חייזות הקדוטים), דען זייח טטייען חין וועג פון גן ערן חוג (חייזו' נכריים) דיח טטייען חין וועג פון גיהנם: ווען זיח זוכה חיז זיינן וויח פיז (חייזות קדוטים) דיח דח טטייען חין וועג פון גן עדן זו ווערן בהעפט חן חיר מוג אחבן זייח חריין גיין חין גן עדן: חיז זיח חבר כיט זוכה, זיין ווי פיז (חייזות נכרים אזאכי חבנזה) דיח זיינן חן גיברייט זו טחן חן חיר נקאות. דרום זחגט הער פסוק (זעמי נכרי זח יאטוז זאכרה) דיח הייזיגע כטאה ווערט ניט ווערן חיבר ענפרט זו זייח, דען (בבגדו בה) וויין זיח החט חן זיך חיר קזייד וואט הקב"ה טוט חיר חן חוג חיז גיטפרייט חיבר חיר דח קחן קיינר קיין טזיטה החבן חויף חיר. (וחם זבנו ייעדנה) קום חוג זעה וויח גחר זחז חיין אעכט גהיט זיין חז ער זחז ניט חפ קערן זייכע וועג חויף דער וועזט, דען ווען דער אעכט חיז (זוכה בזה העוזם) חוג חזט זיח וויח עט זחז זיין, דער אעכט חיז דחט הקב"ה בגערט חן חים חוג בריאט זיך איט חים חזע טחג (בפאויח טז אענזה טזו), חוג זחגט זעהט מהער דחט הייזיגע קינד דחט חיך החב חויף דר וועזט, חזו חוג חזו טוט ער חזו חוג חזו זייכען זייני (אעטים) פחר ריכט. ווען דיח זעזביגע כטאה גייט חויט פון דעם עוזם זויטר חוג ריין וטהור, דח זייכט חיר הקב"ה איט ווי פיז חרזייח זיכט חזע טחג, ער רופט חוג זחגט דחט חיז דיח כטאה פון ייעכעם איין קינד, דרום טטייט (וחם זבנו ייעדנה כאטפט הבנות יעטה זה) וואט חיז דחט (אטפט הבנות) חזהיח חיז חיין גרוטע זחך זו דיח חכאים, עט חיז חובן חיין היכז הייטט היכז

(היכל אהבה) דאס דרינען זיינען אלע (אוצרות) פון אויבן פאר בארגן, דארטן גייען אריין דיא נשמות די דא זיינען גאנץ ליב און גוטע פריינד פון אונז, ווען דער (מלך העליון) קומט אין דעם היכל אריין און גפינט זיא דארטן, ער קושט און האלדז זיא און ברייננט זי ארויף מיט זיך און איז זיך משתעשע מיט זיי, דס איז (כמשפט הבנות), ווי איין פאטער טוט זיין געליבטע טאכטער אזו איז ער זיא מחבק ומנשק און גיט איר גרויסע מתנות, אזו אויך הקב"ה טוט צו די נשמה דארטן אזוי טאג (כמשפט הבנות וגו') אז דער פסוק זאגט (יעשה לאמכה לו) וויא זי זיך מאכט פארטיג אויף דעם עולם, אזו איז הקב"ה מאכט איר גאנץ אויף יענעם עולם: ווי עס שטייט (עין לא ראתה אלהים זולתיך) עד כאן: דער סבא טוט זיך צו שפרייטן און ווער (מתפלל תפלתו) ער ווייגט וויא צום ערשטן און זאגט (אם אחרת יקח לו). וואס טייטש (אם אחרת) ווערט דען הקב"ה געבען דיא צדיקים איין אנדרי נשמה דער נאך און ניט דיא ערשטי נשמה דאס האט זיך משלים געווען מיט אים און האט גיטאן דיא ווילן פון הקב"ה. (אי הכי) דעם נאך ווער קיין הבטחה ניט צו די צדיקים ח"ו כלל, וואס טייטש (אם אחרת יקח לו). ער הוב אן דער סבא (ושב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה), דעם פסוק האט אן גידרשנט (בחורבן בית המקדש), דאס דיא לאנד ווידר קערט וויא זיא איז געווען וויא עס שטייט דער פיר (והכנעני אז בארץ) אז די קליפות האבן ווידר דארויף איין שליטה גיהאט, והרוח און דיא שכינה דיא איז רוח הקודש, תשוב איז ווידר גקערט אז זיא האט געזעהן דאס זיא איז גילעגן אויף דעם (קודש קדשים) לעהן ליהונג און הט אלץ גימיינט זיא ווערן נאך תשובה טאן פאר הקב"ה, און דיא (צד הקליפות) האבן גיוועלטיגט אויף ארץ ישראל איז זיא ווידר ארויף גגאנגן און האט זיך אפ גיטאן, אזו האבן דיא רבנן אפורש געוועזן דעם פסוק: קום און זעה דער רוח פון איין צדיק דר ווערט גקריינט אין זיין גשטאלט (בגן עדן שלמטה). און אלי שבת און יום טוב און ראש חודש ווערן זיא גיקריינט און זיינען אן גברייט און צו שפרייטן זיך צו גיין ארויף אין גן עדן עליון, און אזו ווארט אז הקב"ה טוט מיט דיא (נשמות הקדושות העליונות) אין (גן עדן העליון) דיס זיי דארטן זיינען דיא נשמות, אזו טוט ער צו דיא (נשמות בגן עדן שלמטה) אז זיא ארויף גיין לפניו, און אן זאגט דס איז דער רוח פון דעם פלוני. גלייך קריינט הקב"ה צו דעם רוח מיט ווי פיל קרוינן און איז זיך משתעשע מיט איר. אויב דו וועלסט וועלן זאגן פון וועגן דעם רוח לאזט הקב"ה שטיין און טוט ניט דר נשמה וויא ער האט גיטאן דער פיר צו דער נשמה, עס איז ניט אזו גימאכט (שארה כסותה ועונתה לא יגרע) די דריי זיינען (שמות וסודות גדולים) וואס דא איז אויבן אין גן עדן העליון דאס הייסט (עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו), און זי ווערט דר צייכט מיט אזוי פאר בארגני צייכט פון דעם (עץ החיים) דאס אלץ ווערט ניט גימינרט פון דר נשמה. דס איז אלץ איין נשמה פון איין צדיק, אבר ווען דיא נשמה איז ניט וויא זיא זאל זיין, ווערן פון איר יוא גימינרט דיא דריי מדריגות, אפילו אייכט פון (שארה כסותה ועונתה) הט זי ניט, דרום זאגט דער פסוק (ואם שלש אלה לא יעשה לה) דס זיא איז ניט זוכה דר צו (ויצאה חנם) אן שטוסט זיי אויבן ארויס: (אין כסף) דאס כסף איז טייטש גלוסטיקייט וויא עס שטייט (נכספה וגם כלתה נפשי) דאס איז טייטש גלוסטן דאס זי איז ניט זוכה צו די גלוסטיגי וועלטן פון דעם גן עדן. [עד כאן ער זאגט ווייטר סודות], ביז דער מענש ווען ער ווערט אלט דרייצען יאהר ווערט ער איין זון צו דער שכינה, אז דוד איז גקומען צו דרייצעהן יאהר זאגט ער (יי אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך). דרום וויל דר פיר איז ער ניט געוועזן איין זון דס רופט ניט אויף אים די הייליגי נשמה, דען די דרייצעהן יאהר הייסן (שני ערלה). דרום פון הייכט אן אין דעם פירצענטן יאהר זאגט גאט (אני היום ילדתיך) דאס ער זוכה איז צו דיא נשמה: דרום זאגט דער פסוק (ואם לבנו ייעדנה) פון דרייצעהן יאהר ווייטר דס ער נוא איז ארויס גגאנגן אויס די שני ערלה. דען (כמשפט הבנות יעשה לה) ווי מן טוט אנדרי נשמות קדושות, דען מיר האבן גילערנט אזוי טאג אין דרייצעהן יאהר זעהט הקב"ה דאס קינד וויא עס ציהט זיך ארויס אויס דיא קליפות, און גייט אזוי טאג אין בית המדרש צום רבי און צו ברעכט דיא קליפות דאס ער דרינען איז און גייט אין שול, וואס טוט הקב"ה דיא נשמה ער פירט זיא אין זיין חדר און גיבט איר גרויסע מתנות (וטלל רב) און צירט זיא מיט דיא צירונג פון אויבן ביז דיא צייט אז זי גייט צחופה.

אם אחרת יקח לו. קום און זעה אם שבת אז ישראל מקדש זיינען אין שול, דא קומן אראפ (נשמות יתירות) פון דעם עץ החיים און רוען אן אים דען גאנצן טאג שבת. און אז שבת אויס גייט גייען אזי נשמות יתירות ווידר ארויף און זייא ווערן גקריינט מיט הייליגע קרוינן פון אויבן דורך דיא (חידושי תורה) וואס דער מענש (מחדש) איז אום שבת. און אויף דיא קרוינן און ציכט דס דיא נשמה מקנא איז: זאגט דער פסוק (אם אחרת יקח לו) ווען גלייך דאס איז אים אן גברייט, דאך (שארה כסותה ועונתה) דס אויבן שטיט גרויסה סודות דאס זיא מקנא איז דר פיר ווערט דאך איינער ניט גמינרט, (לא יגרע) זיא בהאלט דיא קרוינן פון דיא חדושי תורה און פון דר פיר. אויך דר (סבא) זאגט מיך אוז דאך ווייטר זאגן און וויל ניט עובר זיין אויף (אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידיך) דס אן זאל ניט פר מיידן דס גוטס פון הקב"ה. דער איז דער העכר דר פון. און הקב"ה איז דאך היא און דיא דא זיינען זיין אויך זכאים ווערן זייא ניט ווערדיג, העטן זייא איך ניט בגעגנט. ער זאגט ווייטר סודות פון דער נשמה וויא זי זיך אן קלייד ביז דס איך האב גזאגט עס איז איין [בתולה יפה שאין לה עינים] דאס איז דיא תורה דס אפטר רעט זי איין זאך און איז תיכף ווידר מכסה און פר שטעלט ווידר די זאך און גייט ווידר אין איר לבוש אריין גלייך אז זיא דאס ניט האט גימיינט, אבר די חכמים זיינען און פר שטייען די זאך און זיינען (מלא עינים) ווען גלייך דיא זאך איז ווידר פר דעקט געווארן, פר שטייען זיי עס פארט, און מיט דעם אינערלייא וואס זיא איז מגלה פר שטייען זייא ווייטר. דרום שטייט אויך (ואתם ידעתם את נפש הגר) דס מיינט ער איין גרוטן סוד וואס דארטן שטייט דס פון דעם (נפש הגר נעשה מלבוש לנשמות הצדיקים), און רעט ווייטר (כי גרים הייתם בארץ מצרים) גלייך אז זיא דאס ניט העט גמיינט און אז דיא תורה דס טוט איז ניט צו מיטצילן נייארט צו די דאס בקאנט זיינען מיט איר און קענן זיא ווייזט זיך איין ווייניג

און

און גיט ווידר אין איר קלייד אריין, עס איז איין משל. זיין געליבטע וואס (יפת תואר ויפת מראה) איז פאר בארגן אין איין היכל, זיא האט איין ליבהאבר דיא ווייס ווייא ניט אין אירי פאר בארגנים וואו זיא זיצט פאר בארגן נייארט דער ליב החבר, אונ זיין הארץ אונ נפש איז אלץ צו איר אונ ווייסט דש פאר גרושי ליבשאפט דאס זי צו אים האט ווערט זי זיך צו אים בוויזן גלייך וואו איין רגע צו דער ווייזן דיא ליבשאפט. ער גייט אין דעם הויז. אונ ריכלט ארונן. ער ריכט אויף זיין אויגן אויף אלי זייטן. זיא ווייסט וואול אז דער ליב החבר דער נאך האפט זיא צו זעהן אונ גייט פאר בייא דער טיר פון הויז, וואש טוט זיא. זיא עפנט דיא טיר פון דעם היכל וואו זיא איז פאר בארגן אונ ווייזט איר פנים צו איר (אוהב) אונ גיט תיכף אריין אונ ווערט פאר הולן פון אים. אלי דיא דער בייא זיינן זעהן זיא ניט נאר דער אוהב אליין. אונ אזו איז דיא תורה זיא זיך ניט אנטפלעקט נייארט צו איר ליב החבר, זיא ווייסט וואול דש איר אוהב גייט הין אונ ווידר צערכט אונ ווערט גערן רעכט פאר שטיין דאס (פניאיות) פון דער תורה וואש פאר הולן איז אין דען (מלבוש הנגלה), דען בווייזט זיא זיך אויף איין אורט איין טויר אונ פאר דעקט ווידער. אלי לייט זייאנן דאס אונ פאר שטייאן עס ניט נייערט ער אליין. אונ זיין הארץ אונ נפש אונ גידערים זיינן אלץ צו דער תורה. דיא תורה איז (מגלה) צו איר אוהב אין אן פתח איין ווייניג צו דר ווייזן דיא ליבשאפט. קום אונ זעה דר שטייגר פון דער תורה אין אן פתח ווען זיא זיך הייבט אן מגלה צו זיין ווייזט זיא זיך ברמיזה, פאר שטייט ער עס איז עס גוט ווען ניט אזו שיקט זי צו אים אונ הייסט אים [פתי טוטה], אונ שיקט צו אים אונ בפעלט אים זאג דער טוטה דא אונ דא קומן דא וויל איך מיט אים ריידן, דש מיינט דער פסוק [מי פתי יסור הנה חסר לב], זי רופט אים צו זיך אונ הייבט אן מיט אים צו ריידן היכטר דעם פרוכת ביז ער הייבט אן צו פאר שטיין דיא תורה [דרך דרשה בדרך פשוטו], דער נאך טוט זיא מיט אים ריידן דורך איין דין וואש קלאר איז [דברים של חידה] דש איז [הגדה]. דער נאך אז ער טוין געוואוכט איז מיט איר בווייזט זי זיך צו אים [פנים אל פנים] אונ רעט מיט אים אלץ פאר הולנע סודות אונ אירע פאר בארגנע אלע וועגן וואש זיא האט אין הארץ אונ איז פאר בארגן ביי איר (מימים קדמונים) דען איז ער איין גאנצר מענש איין (בעל תורה) ער איז דער הער פון הויז אלע אירע סודות ווייסט ער אונ פאר הולט נישט פון אים. אונ זאגט אים אן פתח האב איך דיר געוויזן (דרך רמז) דש איז געוועזן אלן (רזין סודות עליונים), דען זעהט ער דש דער עיקר פון אלים איז ניט צו מערן אונ ניט צו מינערן דער פון, אזו אויך (בדרך פשט) פון פסוק ניט צו מערן אונ ניט צו מינערן (אפילו אות אחד) אין דער תורה: דרום קענן דער מענש נאך צו יאגן נאך דער תורה צו זיין איר אוהב ווערט זיא זיך צו אים מגלה זיין. דאס האט ער געמיינט אין דער חידה דיא בתולה וואש היפש איז (דלית לה עינים) דאס מען זיא ניט קאן זעהן דש איז דיא תורה ווי איך געזאגט האבן: קום אונ זעה (אם אחרת יקח לו כמה גלגולים) זיינן זיך מגלגל אין דעם פסוק מפורש צו זיין אין ווייא פיל מראייא געשטאלט ווייא גרוס אונ הויך זייכן זייא: אלע נשמות גייען אין (בגלגול) אונ דיא לייט ווייסן ניט דעם וועג פון הקב"ה אונ ווי די וואג שטאן אובן שטייט, אונ ווי דער מענש ווערט געמשפט אלע טאג אין אלע צייט, אונ וויא דיא נשמות גייען צום דין אויב זיי ווערן בשאפן אויף דעם עולם אונ וויא זייא גייען ארוין בדין ווען זיא אוועק גיין פון דעם עולם, וויא פיל (גלגולים) אונ (מעשים סתומין) די פאר הולן זיינן וואש הקב"ה טוט מיט דער נשמה ווי פיל (נשמות) די זיינן וואש הקב"ה טוט היטן דיא נשמה. ווי פיל נשמות די זיינן נאקיט אן מלבוש אונ כמה רוחות די זיינן נאקיט די ארויף גיין אין עולם די דא ניט קענן אריין קומן אין דעם (פרגוד) דער לויט אונ אחילה פון הקב"ה: אונ ווי פיל וועלטן דיא זיינן דר מיט מהפך, אונ דער עולם ווערט פאר קערט (בכמה פלאות סתומים) פאר הולני וואונדר: אונ די לייט ווייסן ניט אונ זיין ניט משגיח דרויף אונ ווי די נשמות זיינן מגולגל וויא איין שטיין אין שליידער, ווי דער פסוק זאגט (נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע) ווייטר קאן מען ניט שרייבן וועגן גרויסע סודות: נאך אלים ער קוסט זייא אונ בענטשט זיי אונ זיי גייען איר וועג, ווייל זיי קומן צו (ר' שמעון בן יוחאי) זייא דר ציילן אים וואש זיי איז צו גקומן מיט דעם סבא, ער וואר זיך משמח אונ וואונדרט זיך, ער זאגט צו זיי איר זייט דא געוועזן מיט איין (אריה עליון גבור חזק) דאס (כמה וכמה גיבורים) זיינן קעגן אים נישט געוועזן אין דער תורה אונ איר האט אים בלזד ניט דער קענט, איך וואונדר איר וויא איר זייט ניצל געווארן פון זיין עונש. נייערט הקב"ה דר האט אייך בגנרט אלץ צו זיין, ער צייכנט אויף זייא דעם פסוק (ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום וגו') אונ שטייט (ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר):

(עד כאן מן רבי ייסא סבא):

פקודא דיא מצוה נאך דעם איז מען זאל אוועק געבן איין אבידה געזלה אוועק צו געבן, ער זאגט ר' שמעון דער הייסט (בוצינא קדישא) הייליג ליכט צו משה. דו (רועה נאמן) הקדוש ברוך הוא ווערט דיר אוועק געבן דיין אבידה וואש דו האסט פאר לארן מיבר דען (ערב רב) דש זיי האבן געמאכט דש עגל. דריבר איז געפאלן דיין כלה די לוחות, אז דער פסוק זאגט (וישלך מידו את הלוחות). דענקט מען איז דיא תורה (שבעל פה) די כלה פון משה. אין דער ירידה גקומן. דרום איז צו דיר געזאגט געווארן: (לך רד) האט דיר הקב"ה ארויס געוועזן דיין (ירידה בגלות הרביעי). לך איז גלייך וויא דארטן שטייט (לך לך מארצך) עס שטייט (הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר) איז ארויס אזהיא דייני גלגולים דו מוסט נידרן אין גלות ווען דיין כלה דיא בת יחידה דיא הייליגי דש דא שטייט (נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל) אונ אז דו ווערסט צו איר נידרן אין גלות ווערט זיא דורך דיר אויף שטיין דש איז (השבת אבידה). אונ די תורה דש דורך דיר איז מגולה געווארן דש איז דיא (השבת אבידה) אונ ניט בלחכם, איז דורך דיר מער מגולה געווארן אז דורך כל ישראל. אונ איז צו דיר עולה געווען וויא דיא וואסר אין דען ברונן קיגן דיר מער אז קיגן אלעם, דש אז דיא ברונן איר וואסר זיינן דיא תורה דש שטייט (ומשם בארה היא הבאר) דש איז די ברונן פון ים התורה דש כל הימים זיינן דריכן, אונ ווען גלייך אלי ענכים וואלקין אונ (כל בני עולם) וועלטן שעפין מיר וואסר ווערט ניקט חסר דער פון (אפילו

כחוט השערה). דען מיר וועלן זיין (מיט תמים זהם סוף), און איז עמוק גאנץ טיף דאס איז גזאגט גווארן (ורחבה מני ים), און אין דער ברונן פֿון דער תורה ווערן איין גשלונגען אלע וואסער און אלע חכמות פֿון עולם זיינען דרינען גפֿונדען, אזו אויך ווערט הקב"ה ווידר קערן דיין גזלה, דען משה דאס שטייט (ויגזל את החנית מיד המצרי) גימטריא משה, און אין דיין גלות אין דיין גלגול ווערט ער אב שיידן צו דיר ערי מקלט צו בשירמען דיך (מכמה רודפים). די דיר נאך יאגן דאס עס האט קיין סוף ניט, דען דו האסט במצרים אום גיבראכט דעם מצרי דאס אין אים זיינען גוועזן דיא נחש הקדמוני מיט אירי חיילות, און דו האסט אים ממית גוועזן פֿאר זיין לייט, און האסט דיך נישט גפֿארכטן פֿאר אלע רודפים דאס דיר האבן נאך גיאגט [כמה נסים כמ"ה מגר"ת לצי"ת] און הקב"ה האט דיר גגעבן ערי מקלט בשערמט צו ווערן פֿון זייא. דאס זיינען דיא שערי תשובה (ווייטער קאן מן ניט שרייבן בדרך כלל עס זיינען גרוסה סודות עליונות):

וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל ה' מיט זייא אריין צו גיין בברית, דען איצונד האבן זייא זיך אויך מקיים גוועזן מילת פריעה. דען במצרים האבן זייא זיך נאר מל גוועזן אן פריעה, און איצונד שטייט [שם שם לו חק ומשפט] זייא האבן מקיים גוועזן אויך מילת פריעה. [ושם נסהו] מיט דעם [אות ברית קודש], און איצונד האבן זייא כורת ברית גוועזן דורך משה ווי עס שטייט [ויקח משה חצי הדם וישם באגנות וחצי הדם זרק על המזבח]. [ונגש משה לבדו אל ה']. וואול זיין חלק פֿון משה דאס ער צו אזעלכי מדריגה האט גיהאט צו גינעהנען צו הקב"ה זעלבערט [אל יי'] וואס קיינר ניט האט זוכה גוועזן און ישראל האבן איצונד זוכה גוועזן וואס זייא ניט האבן זוכה גוועזן [עד היום]. [ובאותו שעה] האבן זייא גיקריגן אין קיום [בקיום עליון הקודש], און זיינען אן גיזאגט גיווארן דאס הקב"ה ווערט רוען צווישן זייא אין מקדש, ווי דער פסוק זאגט [ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם]:

וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר אין גישטאלט דאס אבן טוב דאס הקב"ה ווערט לעתיד בויען דאס [בית המקדש], ווי עס שטייט [ויסדתיך בספירים]. [ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו] ווייל [נדב ואביהו] האבן הנאה גהאט [מזיו השכינה] ווער גלייך גוועזן איצונד [שולח יד] אן זייא צו שטראפֿן זייא. אבר הקב"ה האט זייא גווארט דעם שטראף אויף דער נאך. רבי זאגט [ויחזו ודמי] האבן זייא גיגעסן און האבן זיך גישפייזט דער מיט, און זיי זיינען איצונד גוועזן רעכט פֿארטיג דער צו און האבן דער מיט נישט אוסא גוועזן נייערט דער נאך, זאגט רבי אליעזר אפֿי' ישראל זיינען רעכט ווירדיג גוועזן דער צו אן גבונדען צו זיין אן דער שכינה מכח דעם ברית דאס זייא זיינען גגאנגען איצונד אין דיא תורה מיט איין מאל, און האבן דיא זכיה ניט גהאט צו זעהן אזו ווייא די צייט ביז [לעתיד לבא] איז הקב"ה אן גיברייט זיך צו אנטפלעקן צו ישראל מיט גאר זיין כבוד זייא ווערן זעהן [עין בעין] ווייא עס שטייט [כי עין בעין יראו בשוב יי' ציון] און שטייט [ונגלה כבוד יי' וראו כל וגו']:

וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן. פָּתַח וְאָמַר אָמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים. [לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל] ווייא גאר זיינען פֿאר שטאפט דיא לייט דאס זייא ניט וויסן און זיינען ניט [משגיח בדברי תורה], און בגערן נאר צו זעהן אין אייטל וועלטליכע זאכן און ווערט פֿאר געסן פֿון זייא דיא [רוח החכמה], ווען דער מענש זעהט [בזה העולם בדברי תורה ומצות הקב"ה] אפֿט ווען ער קערט אפ אין וועלטליכע זאכן און ווערט נידון נאך זיינע מעשים נאך, ווען ער איז ווירדיג און זאל אוועק גיין פֿון דעם עולם און גיט חשבון אפ פֿאר זיין הערן אלץ וואס ער גטאן האט אויף דעם עולם ווייל ער איז נאך אין גוף, דען זעהט ער וואס ער זעהט [קודם מותו] איי ער גייט אויף יענעם עולם, דא קומט ער פֿאר [אדם הראשון] ער זיצט אין די טויערין פֿון (גן עדן) צו זעהן אלע די היטן דיא מצות פֿון הקב"ה און ער פֿרייט זיך מיט זייא, און ווייא פֿיל צדיקים דיא שטייען אום אים ארום דיא דא פֿאר מיטן ווערן און ניצול פֿון דעם (דרך גיהנם) און ווערן גקערט צום (גן עדן), זייא הייסן (יושבי חדל) און שטייט ניט (יושבי חלד), דרום ווייל זייא ניט זיינען גיוועזן ווייא איין חולדה איין ווייזל דאס דא שלעפט און לאזט ליגן און ווייסט ניט פֿאר וועמען זייא האט עס אן גיגרייט. נייערט (יושבי חדל) ווייא דער פסוק זאגט (חדלו לכם מן האדם) דאס איז טייטש זייא זיינען פֿאר מיטן גווארן צו גיין צום גיהנם און שטארקן זיך אן אים צו גיין אין גן עדן. אבר (יושבי חדל) איז טייטש די (בעלי תשובה) די זיך פֿאר מיטן האבן פֿון דעם (דרך רשעים) און דרום ווייל אדם הראשון האט (חוזר בתשובה) גיוועזן פֿאר זיינם הערן, דרום זיצט ער מיט דיא זיך אויך פֿאר מיטן האבן פֿון (דרך רשעים) אויף די טיר פֿון גן עדן און איז זיך משמח מיט דיא דא קומען צו גיין אין ג"ע, קום און זעה [חזקיהו המלך] האט זעלן שטארבן און האט תפלה גיטאן צו הקב"ה האט ער אים גמערט זעכצען יאר: זאגט ער (אמרתי לא אראה יה) איך האב גימיינט איך ווער ניט זוכה זיין צו (יה בארץ החיים) ווען די נשמות גייען ארויס אין (צרור החיים) צו זעהן דאס גרויסע ליכט דאס הייסט (אספקלריא המאירה) אזוי זיך די נשמות צום ערשטן אין קלייד פֿון ליכט פֿון אירי (מעשים טובים) אן טאן. אזו משה האט ניט קענען ארויף גיין ביז ער איז גקומען אין וואלקן וואר צו אים דער קלייד. דען האט ער קענען זעהן וואס ער האט גזעהן. דרום זאגט ער אמרתי איך האב גמיינט איך ווער ניט זוכה זיין צו זעהן אדם הראשון מיט די (יושבי חדל) די מיט אים זיינען, דרום ווייל ער האט קיין ווייב ניט גנומען און האט קיין קינד גהאט. דרום האט ישעיה צו אים גזאגט (צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה), (כי מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא) און דער נאך אז ער האט גינומען זיין טאכטער האט ער אזו ווייא אובן שטייט גזאגט, ווה דאך חזקיהו דאס ער האט גיהאט (זכות אבות) און איז איין גרויסער צדיק וחסיד גיוועזן האט אזו גירעדט, מכל שכן אנדרי די קיין זכות אבות האבן. און זינדיגן פֿאר דעם הערן ווייא עס נאך דאס קלייד צו דער נשמה הייסט חלוקא דרבנן דאס זייא זיך דארפֿן דרינען מתלבש זיין: וואול דאס חלק פֿון דיא צדיקים דאס הקב"ה האט זייא אויף גיהובן (כמה תענוגים כמה טובות לעולם הבא) אויף זיי שטייט (עין לא ראתה אלהים זולתך):

וידבר

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה וגו': ר' חייא הוב אן כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ (כמה) זיינן ישראל אזו גליבט פר הקב"ה דש ער בגערט צו ווערן אן זיי בהעפטט אונ געקניפט אן זייא אונ הט זיי גמאכט איין איינציג פאלק בעולם, אז דר פסוק זאגט (ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ), אונ ישראל בגערן אויך אן אים אונ זיינן געקניפט אן אים אז דער פסוק זאגט (כי חלק ה' עמו) אונ ער הט געגעבן אלי אומות אונטר די שרים פון אובן, אבר דיא ישראל הט ער גנומן צו זיין חלק. דרום טייטש (דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה) די ישראל זיינן אב גשיידן גווארן צו איין חלק דש איך בין אייבר זיי, אונ ניט דיא שרים וויא אנדרי אומות עכו"ם:

רבי יוסי היבט אן (ויקחו לי תרומה וגו') וואש טייטש ויקחו לי, ווער דא וויל נאך צו טאן איין מצוה אונ משתדל צו זיין אן הקב"ה, דער מוז זעהן דאש ער זאל ניט משתדל זיין אום זונשט, נייארט דר מענש מוז זעהן משתדל צו זיין וויא עש קער צו זיין נאך זיין כח אונ פר מעגן נאך: וויא מיר האבן דאש שון גשטעלט אין פיל ערטר דאש דר מענש זאל נעמן זיין השתדלות צו הקב"ה, וויא דער פסוק זאגט (איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך): אויב דוא וועלשט פרעגן עש טייטש דאך (לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב). איז דאך דאש השתדלות פון הקב"ה אונ זאגט דאך עש איז (בחנם בלא כסף), אלא דש השתדלות פון דער תורה איז פרייא ווער עש וויל קאן זוכה זיין דראן, אויך השתדלות פון הקב"ה צו קאנן אים איז אויך גרינג, ווער עש וויל קאן זוכה זיין דער צו אן שכר כלל. אבר זעלכש השתדלות וואש דא הייסט אן מעשה טאר מן ניט נעמן אום זונשט אונ לער, דען ער קאן ניט זוכה זיין דורך דעם מעשה אויף זיך צו ציהן דען רוח הקודש אלא דוקא בשכר שלם, מיט געלט ניט אום זונשט, אין דעם (ספר פון כישופים) וואש דער אשמדאי הט גלאזן (שלמה המלך) שרייבט אזו, ווער דא וויל משתדל זיין מעביר צו זיין פון זיך דען רוח הטומאה אונ אים אונטר טאן צו מאכן דאש זעלביגי מעשה דאש ער וויל דר מיט פועל זיין. דא מוז ער קויפן (בשכר שלם) וויא מען עש בעט אונ וויל האבן דער פיר, עש זייא פיל אדער ווייניג. דער (רוח הטומאה) איז אן גברייט אלי מאל אום זונשט אונ לער אן שכר אונ ער נייט דיא (בני אדם) צו רופן אויף זיי אונ רעט זייא אן צו וואונן ביי זייא מיט וויא פיל אן ריידן מיט ווי פיל דרכים פר פירט ער זיי פון דיא רעכטי וועג נאר צו טאן איר וואונונג ביי זיי. אבר דער (רוח הקודש) איז ניט אזוא נייערט פיר גוט געלט אונ מיט גרושי השתדלות אונ פיל פעולות אונ גרושי טרחה וויא ער זאל זיך מתקן זיין מיט (קדושה וטהרה) פון זיינם גוף אונ מיט זיין גאנצן הארץ אונ נפש, נאך אלים הלוואי ווער וואלט דאש ער קענט פאר דינן דאש דער (שם הקודש) זאלט מאכן זיין וואונונג בייא אים, אונ ווען ער שוין הט זוכה גוועזן דער צו מוז ער זיך פיר זעהן צו גיין (בדרך הישר) ניט אפ צו קערן רעכטש אונ לינקס, ואם לאו מיד טוט זיך די קדושה פון אים אפ, אונ ווערט ווייט אפ גטאן פון אים אונ קאן אים ניט ארויא זיין אז ווי פאר. דרום טייטש דא (ויקחו לי תרומה מאת כל איש) פון זעלכן דער הייסט איין איש, איין שטארקר מאן דער שטארקט זיך אייבר זיין יצה"ר אונ ער בגערט מיט זיין ווילן אן הקב"ה דער הייסט הארץ, אז דער פסוק זאגט (לך אמר לבי) אונ טייטש אויך (צור לבבי) אונ טייטש (וטוב לב) אונ טייטש (וייטב לבו) דש אלץ רעט פון הקב"ה, אזו אויך (אשר ידבנו) צו הקב"ה דער איז איין הארץ פון דיא זעלבי (תקחו את תרומתי), דען דארטן ווערט ער געפונדן ניט אין אנדר ארט. נישט מער אן וואש ווייסן מיר דאש הקב"ה בגערט אן זיי אונ מאכט זיין וואונונג ביי אים, ווען מיר זעהן אז דער ווילן פון דעם זעלביגן מענשן זיינן מיט (שמחה וברצון לב) אונ זוכט נאך מיט זיין הארץ אונ ווילן נאך דעם, דען ווייסן מיר אז דא רואט דיא שכינה, דען מוז מן דען זעלביגן מענשן קויפן אונ פיר גוט געלט אונ אים נאך צו זוכן משתדל צו זיין נאך אים, אונ צו בהעפטן זיך מיט אים מער צו לערנן פון אים. דרום האבן גזאגט דיא קדמונים (וקנה לך חבר) מן מוז אים קויפן פיר גוט געלט. מוז מן אים קויפן זוכה צו זיין בשכינה, אזו מוז מן נאך יאגן נאך איין זכאי, אזו אויך דער זכאי מוז ווידר אויך נאך יאגן נאך איין רשע אונ אים צו קויפן (בשכר שלם) דש ער זאל פון אים מעביר זיין דיא אום פלוט אונ זאל מאכן די קליפות אונטר טאן. אונ ער זאל פר ריכטן אים צו מאכן איין נפש, דען עש איז פאר רעכנט ווען ער מייכט פר ריכט זיין נפש איז גלייך אז ער העט אים בשאפן, אונ דש איז זעלבר שבח דאש עש גייט אויף דורך אים דר (כבוד הקב"ה) איז מער אז איין אנדרר שבח, אונ דער (כבוד הקב"ה) גייט אויף דורך אים מער אז אלש. ווארום ווייל ער איז גורם אונטר טעניג צו מאכן דיא (צד הטומאה) אונ אויף צו ברענגן דען (כבוד הקב"ה), דרום טייטש בייא אהרן (ורבים השיב מעון) ער האט פיל ווידר קערט פון זינד אונ טייטש (בריתי היתה אתו): קום אונ זעה ווער דא אן נעמט אן האנט פון איין רשע אונ קערט אים אום צו גוטן איין מ' לאזן דיא בייזי וועג. דער גייט אויף אין דרייא מעלות דאש קיין מענשט איז ניט עולה גוועזן. ערשט ער איז גורם אונטר טעניג צו מאכן דיא (צד הטומאה) אונטר דר קדושה. אונ איז גורם דאש הקב"ה איז (עולה בכבודו), אונ איז גורם מקיים צו זיין דען גאנצן עולם איין קיום פון אובן אונ אונטן, אויף אזו איין מענשן שטיט (בריתי היתה אתו החיים והשלום) דער איז זוכה צו זעהן (בנים לבניו) ער איז זוכה (לעו"הז אונ איז זוכה לעו"הב), אלי (בעלי דינים) פון אובן קאנן אים ניט דן זיין (בעו"הז). אונ (לעו"הב) גייט ער איין אין דריי צעהן טויערין אונ קיינר איז ניט ווער אים זעלט ווערן בידו, אויף אום שטייט גשריבן (גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך וגו) כלומר דאש אלש איז דער זוכה ווער עש מאכט דען רשע דער לייכטן אויס זיין פינשטרניש: (תוספתא) (ויקחו לי תרומה) די מצוה איז צו לערנן אלי טאג דעם שורש פון דער (אמונה עליונה) צו וויסן די וועג פון הקב"ה, דען דר דא איז עוסק בתורה איז ער זוכה בעו"הז אונ איז זוכה לעו"הב אונ ווערט ניצול פר אלי בייזי מקטריגים. דען דיא תורה איז דר עיקר פון דער אמונה, ווער דא איז עוסק דרינן איז ער עוסק אין דער (אמונה ויחוד עליון), הקב"ה מאכט רוען זיין קדושה אין אים דש ניט ווערט אפ גטאן פון אים, ווער עש ווייסט

די (דברי תורה) דען קער אין נאך צו יאגן דער נאך, און צו לערנען די זעלביגע רייד פון אים מקיים צו זיין. (אחת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי) דש איז די תורה פון דעם (ים החכמה), די תורה איז איין עץ חיים צו געבן איין לעבן צו אלי, ווער זיך שטארקט אין דער תורה דער שטארקט זיך אן (עץ חיים), ווי דר פסוק זאגט (עץ חיים היא למחזיקים בה) ער איז זוכה זיך אן צו בינדן אין דער (תורה עליונה) אין דעם עולם איז ער נית שטיל אויך לעוה"ב, אפי' בקבר טוען זיינע לעפצן וויבלן תורה ווי דר פסוק זאגט (דובב שפתי ישנים):

ואת התרומה איז דאך געלערנט געווארן דאש הקב"ה הט זיך אנטפלעקט (על הר סיני) און הט געגעבן צו ישראל די תורה אין לעהן (אמירות), איטליכר דיבור איז ווארן געמאכט איין קול און דאש קול הט זיך גיטיילן אויף זיבניג (קולות), און אלע האבן גילייכט און גיפינקלט צו די אויגן פון (כל ישראל) און זייא האבן געזעהן עין בעין דיא ליכט פון (כבוד עליון) ווי דער פסוק זאגט (וכל העם רואים את הקולות), זיי האבן געזעהן ממש, און דש קול האט התראה געטאן אן איטליכן בזונדר פון ישראל און הט צו אים געזאגט בישטו איך מקבל אויף דיר מיט וואש פיל (מצות התורה) דיא אין איר כללות זיינן און ער הט געזאגט יוא. דר נאך האט דאש קול ווידר חוזר געווען אויף זיין קאפף און הט זיך אום גדרייט אויף אים און האט אים התראה געטאן און האט געזאגט, בישטו איך מקבל אויף דיר מיט אזוא פיל שטראפן אין דער תורה, האט ער געזאגט אויך יוא. דער נאך וואר דאש קול ווידר חוזר און קושט אים אין מויל, וויא דער פסוק זאגט (ישקני מנשיקות פיהו) דען אלז וואש ישראל האבן געזעהן די זעלביגע לייט האבן זיי געזעהן דורך איין ליכט דש איז כולל אלע ליכט און זיי האבן געלושט דש צו זעהן. דען אינונד זאגט הקב"ה צו זיי דש ליכט דש איר הט געזעהן בסיני דאש דא איז מקבל אלע ליכט דש אייער חלק איז דער צו דאש זאלט איר מקבל זיין און נעמט זיך אייך, דרום זאגט ער (תקחו את תרומתי) (ווייטר זיינן גרושע סודות), קומן דיא חברייא און קושן אים אויף זיין קאפף און זיי קומן פר רבי שמעון, זיי זענן מסדר די רייד פר אים, ווייכט ר"ש און זאגט איך ווייש בוודאי דש דער (רוח הקודש) העליון טוט לייכטן אין אייך, וואל דעם דור דז דאש זעהט, דען עש ווערט שון נית זיין אזוא איין דור ביז דיא צייט דאש ווערט קומן דער מלך המשיח, דען די תורה ווערט ווידר זיך אום קערן אויף איר ארט. וואול צו דיא צדיקים בעוה"ז ובעוה"ב:

כתוב עש שטיט געשריבן (ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור), זאגט רבי שמעון דאש ליכט הט הקב"ה פר בארגן צו דיא צדיקים לעוה"ב, וויא אן האט עש געזאגט דש שטיט (אור זרוע לצדיק) און דש ליכט הט נית בנוצט אויף דען עולם נייארט דען ערשטן טאג דער נאך איז ער פאר בארגן געווארן: זאגט רבי יהודה ווען נית וואר דש ליכט פר בארגן געווארן גאר אין גאנצן, וועלט דר עולם נית קענן שטיין אפילו איין רגע, אלא הקב"ה הט עש בהאלטן און ווערט געזייאט וויא אן זייאט איין זרע און עש מאכט פירות און דער פון בלייבט דער עולם אין זיין קיום, און איז קיין טאג נית פר האנדן דש נית זעלט פון דען ליכט ארויש גיין און איז איין קיום דר פון און דער פון שפייזט הקב"ה דען עולם, און אויף אלע ערטר וואו מען עוסק בתורה איז ביי נאכט גייט ארויש איין שנור פון דען ליכט און ווערט גלוגן אויף די דא זיינן עוסק בתורה דרום שטייט (יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמו) ווי מען שוין הט דש געזאגט בגמרא, און דעם טאג אז דש (משכן) איז אויף גשטעלט געווארן און דא שטייט (ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן) דער וואלקן איז געווען פון דעם ערשטן ליכט דש איז ארויש געגאנגן אינונד מיט שמחה פון דער שכינה אז זיא ארייין געגאנגן איז אין (משכן) פון אונטן, און פון דעם טאג אז דאש ליכט איז בהאלטן געווארן אין ערשטן טאג איז נית (מגולה) געווארן, נייערט עש הט בדינט בעולם און איז (מחדש בכל יום מעשה בראשית):

רבי יוסי האט זיך גוויט אין דער תורה, ער וואר מיט (רבי יצחק ורבי חזקיה), זאגט (רבי יצחק) איך זעהן דאש דש (מעשה משכן) איז גלייך אז (מעשה בראשית און שמים וארץ) ווי די חכמים האבן שוין געזאגט דער פון, אבר אין די סודות דער פון צו וויסן זיינן ווייניג, עש קאן קיין מענש עסין דר פון און צו דער שטערקן זיין האנט אין זיין מויל דר פון איין צו שלינגן, כלומר דש ער זאלט רעכט פר שטיין ווי מען פילט איין טעם אין איין גוט עסין דאש עש וואל שמעקט און איז זאט דער פון, אזו אויך פר שטייט מען נית רעכט דיא סודות דש דר מענש זאלט זיין דער פון (בהנאה) פון דעם טעם: זאגט רבי יוסי רייד ברייכגט אויף צו דעם היילגן (ר' שמעון בן יוחאי) דר טוט רעכט אן גרייטן דיא געקעכן און מאכט זיא זיש גשמאק מיט דעם טעם וויא זי הט אן גברייט הקב"ה זייגע מדרגות, ער קאן אן רעכטן זעלבע געקעכן דאש טון קיין מענש נית דש איין אנדרר זאלט דארפן צו דער נאך זאלן דריין צו טאן, כלומר דאש אן בדארף ווייטר קיין טעם צו וואש ער מגלה איז מיט אלע (סודות וטעמים) און נאך מער פון זיין עסין וואש ער מאכט איין מענש עסין און טרינקן און צו דער פילן דעם פון אלע (תענוגים שבעולם) און לוזט נאך איבר. אן ווערט מקיים (ויתנו לפניהם ויאכלו ויותירו כדבר ה'):

פתח ער הייב אן (וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו וגו') דעם פסוק הט מען שוין געלערנט אויף וויא ערטר. (נתן חכמה) ער גיבט אים גלייך אז איינר גיט איין מתנה זיין גוטן פריינד: (כאשר דבר לו) דש ער גיט אים דש גאנצע חכמה מיט עושר און (שלום ומלוכה) דיא זיינן כלל אין דער חכמה וואש הקב"ה אים הט געגעבן: (ויהי שלום בין חירם ובין שלמה), ווארום, דרום ווייל זיי זיך דורך אנאנדר אלז מגלה געווען אלע סודות, דאש אנדרע לייט נית פר שטאנן נאך גוואושט האבן וואש חירם מגלה געווען צו שלמה. דען הט שלמה געזעהן דש אפי' דור דאש איז מער שלום געווען ווידר אלע אנדרע דורות, איז דאך נית געווען דעם רצון פון הקב"ה דש דיא חכמה זאל אזו מגולה ווערן אין דר תורה דש איז געווען סתום פר הולן. אין ערשטן הט ער אין דער תורה געעפנט טירן

איט

מיט זיינע חכמה, און ווען גלייך ער הט יא וואש גיפֿינט זיינן זיי דאך פֿאר הוילן נאר צו דיזע חכמים די זוכה זיינען צו די (סודות התורה) צו וויסן זענען זיי מנהגם דרינען אז מיינער שטמאלט און קאן ניט רעדן זיין מויל עפֿנן. און דאש דור וואש ר"ט איז דרינען איז דער ווילן פֿון הקב"ה אז עש זאל אנטפלעקן פֿון וועגן ר"ט די (סודות התורה) דורך איהם. אבר איך טוא איך פֿאר וואונדרן אויף דיזע היינטיגע (חכמי הדור) אז זיי זאלן ניט רוען אפֿילו איין רגע עוסק בתורה צו זיין וויל נאך ר"ט צייט אויף דען עולם, ווי צו דען דור ווערט די (חכמת התורה) ניט פֿאר געסן פֿון עולם. ווי צו דען דור ווען ר"ט ווערט אוועק גייאן פֿון דעם עולם און די חכמים ווערן זיך מיען און די (סודות התורה) ווערט פֿאר געסן ווערן פֿון עולם: זאגט רבי יצחק וודאי איז עש אזו, דען איין טאג בין איך געגאנגן מיט איהם אונטר וועגן, הט ער נאר געעפֿנט זיין מויל און דער תורה האב איך געזעהן איין (עמוד ענן) איז געשטאנען פֿון אובן ביז אונטן, און איין גרויס ליכט הט געלייכט אין דען (עמוד ענן), האב איך איך זייער גפֿארכטן האב איך געזאגט וואו צו דען מענטשן דאש מז איהם אן געבריישט (כזה העולם) וואש שטייט ביים משה (וקמו כל העם והשתחוו מיט פתח אהלו) עש איז רעכט געוועזן צו משה דש ער איז געוועזן איין (נביא נאמן על כל בני עולם), און דש דור דש האבן מקבל געוועזן דיזע תורה אויף דען (הר סיני) און האבן געזעהן (כמה נסים און כמה גבורות במצרים) און אויף דען ים דאש עש זאל אזו זיין. אבר אלהינו בדור הזה איז דער (זכות עליון) פֿון רבי שמעון מוזה פֿיל גורם און טוט לאז ווערן געזעהן (נסים על ידו):

ותכלת זאגט רבי יצחק (תכלת) ווערט גפֿארבט פֿון דעם פֿיש דש ווערט געפֿונדן אין (ים כנרת) אין חלק פֿון זבולן, מען הט מוזן האבן די פֿארב ביי (מעשה משכן) דאש דער גישטאלט (תכלת) האט מוזן דרויף געזעהן ווערן: ער הייב אן און זאגט (ויאמר אלהים יהי רקיע וגו') דר איז בשאפֿן געווארן אן אנדרן טאג (צד השמאל) דאש איז מיט בשאפֿן געווארן דש גיהנם, און דרום שטייט ניט (ביום שני כי טוב) דער וויל דש איז בשאפֿן געווארן דער (מלאך המות) דער הייסט מושך דש ער מאכט די צייט פֿינצטר מיר פנים: און דו וויסט פֿרעגן עש שטייט דאך (וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד) זאגן אונזרע חכמים דאש איז דער (מלאך המות) ער איז (טוב מאוד), און ווארום שטייט ניט (ביום שני כי טוב) פֿון זיינט וועגן, אלא די הייליקייט איז וודאי העכר (מלאך המות טוב מאוד), ווארום דרום איבר אינן זעהן דיזע (בני עולם) דש זיי ווערן שטארבן, און ווערן ווידר אום קערן דרום זינן פֿיל די זיינן (חוזר בתשובה) פֿאר דער מורא פֿון איהם און פֿארכטן זיך אויך חוטא צו זיין. פֿיל פֿארכטן זיך פֿאר דעם (מלך עליון) דרום וויל זיין רצועה הייגנט פֿאר זיי וואש ער שלאגט דער מיט, וויא גוט איז די רצועה צו די צייט אז איבר די רצועה זיינן זיי גוט און גייען אין רעכטן וועג וויא עש קער צו זיין, דרום שטייט (והנה טוב מאוד). אבר וואש מיר האבן געלערנט פֿון דעם הייליגן ליכט (רבי שמעון בן יוחאי, והנה טוב) דש איז דער (מלאך חיים). (מאוד) דש איז דער (מלאך המות) איז זייער גוט ווארום, אלא דש הקב"ה האט דען עולם בשאפֿן האט ער אלן פֿאר ריכט איידער אדם איז געקומן דער איז דער זאך פֿון דיזם עולם. אז ער איז ווארן בשאפֿן הט ער איהם געמאכט און מתקן געוועזן (בדרך אמת), וויא דער פסוק זאגט (אשר עשה האלהים את האדם ישר וגו') הט ער איהם געמאכט (ישר) רעכט, דער נאך הט ער חוטא געוועזן און איז פֿאר טריבן געווארן אויס דעם גן עדן. איין גן עדן האט הקב"ה געפֿלאנצט אונטן ווי דר פסוק זאגט (ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם) אין געשטאלט פֿון דעם גן עדן פֿון אובן, און אלע געשטאלט (וציורים פֿון גן עדן) פֿון אובן זענן געווינבט און געמאלט אין גן עדן פֿון אונטן, און אלע צורות און אלע געשטאלט די דא זיינן אויף דעם עולם די זיינן אלע געמאלט און געקריצט דארטן, און דש ארט איז איין וואונג צו די (רוחות הקדושים) עש זיי די שוין זיינן געקומן אויף דעם עולם אדר דיזע נאך ניט זיינן בעולם, און דיזע דא אין געבריישט זיינן צו קומן אויף דעם עולם קליידן זיך דארטן אן אלע רוחות אין זעלבע קליידר און גופות און געשטאלטן גלייך ווי דעם געשטאלט וויא זיא זיינן אויף דעם עולם. און זיינן דארטן משתכל און זעהן אין דעם ליכטן ליכט פֿון אירן הערן ביז זיי קומען אויף דעם עולם אין דעם גוף (ולבוש החומר מטיפה סרוחה), דען צייגן זיי זיך אויס פֿון יענם לבוש וואש זיי האבן דארטן, און קליידן זיך אן אין דעם גוף אריין, ווען די צייט קומט אוועק צו גיין פֿון דעם עולם גייט ער ניט ארויס ביז דער (מלאך המות) קומט און ניט דען רוח אויס דען (לבוש הגוף) פֿון דען עולם, דא גייט דער רוח ווידר אין ג"ע און איז זיך מתלבש און טוט זיך אן דעם גוף אין גן עדן דר איז רוחני וואש ער הט דער פֿיר אן געהאט אין גן עדן איידער ער איז אויף דעם עולם געקומן, און איז קיין גרעסרע שמחה און פֿרייד ניט צו דעם רוח אז זיא איז זיך ווידר מתלבש אין יענם גוף ווש אין גן עדן, און איז זיך משמח אז זי הט אויס געצויגן פֿון זיך דעם גוף פֿון דעם (עולם החומר וגשמי), און אין יענם גוף פֿון ג"ע זיצט זיא אין ג"ע און גייט און זעהט און ווייסט דורך דעם (גוף סודות עליונות), און דורך דעם גוף הט דער רוח ווי פֿיל תענוגים, ווער איז דש גורם צו דעם רוח דש זי מילונד די (תענוגים און דען גרויסן בגריף) האט, דש איז דער (מלאך המות) דער זי הט אויס געצויגן פֿון דעם (גוף עוה"ז), און הקב"ה טוט איין גרויסע טובה מיט זיינע (בריות) דש ער בשאפֿט איר איין קלייד איידער זי אויס ציט זיך פֿון דעם (לבוש עוה"ז) און בקומט איין בעסרן, חוץ די רשעים די ניט האבן (חוזר בתשובה געוועזן) געוועזן צו אירן הערן דש זיי קומן נאקיט אן (לבוש בעוה"ז) און גייען ווידר נאקיט אוועק פֿון דעם עולם מיט חרפה און בושה צו איר גלייכן די אנדרי דש אויך קיין לבוש האבן און ווערן נידון אין גיהנם וואש דא איז אויף די ערד מיט דעם פֿייער פֿון אובן, איין טייל פֿון זיא זיינן מלפֿלף און טרייבן און גייען אויף דש זיינן די רשעים די דא האבן געטראכט תשובה צו טאן און האבן ניט געקענט די איז מען דן אין גיהנם און דער נאך טרייבן זי און גייען אויף. קום און זעה (כמה רחמנות און רחמים) וואש הקב"ה טוט מיט זייני בריות אפֿילו ווען ער איז איין גרויסר רשע נאר ווען ער הט נאר געטראכט תשובה צו טאן און הט ניט געקענט און איז געשטארבן, געוויס איז ער מקבל זיין שטראף וויל ער

איז

איז אוועק געגאנגען פון עולם אן תשובה, אונ דער נאך דיא מחשבה דש ער הט געטראכט צו תשובה איז ניט אז געטאן פאר דעם (מלך עליון) אונ הקב"ה הט אים אן געבריט איין ארט אין דער וואונונג (שאול) פון גיהנם אונ דארט איז ער (אלפני תשובה) אונ די (מחשבה טובה) די איז ביי אים געוועזן אונ איז ארויף געגאנגען פאר הקב"ה די נידרט אראפ אונ צו ברעכט אלע די כוחות פון דיא טויערן פון גיהנם ביז זי קומט אויף דעם ארט וואו דר רשע דארטן איז אין גיהנם, אונ דר וועקט אים די מחשבה ווי פאר דען איז ער (אלפני ועולה) אונ גייט ארויס דעם וואונונג פון גיהנם וואס דא הייסט שאול, דען עס איז קיין גוטע מחשבה פאר לארן ביי דעם מענשן דש פאר לארן ווערט פאר הקב"ה, דרום וואו דעם מענשן דער דא טראכט גוטע מחשבות פאר הקב"ה, ווען גלייך די (מחשבה טובה) קאן אים ניט פארט גיין צו טאן, פאר רעכנט אים הקב"ה גלייך אז ער האט זי (מוציא לפועל) געוועזן; אבר איין שלעכטי מחשבה איז הקב"ה ניט (מצרף למעשה) נאר אויט גלאזן ביי ע"ז, ווי די חכמים האבן שוין געזאגט אין דר גמרא, אונ די ניט האבן געטראכט תשובה צו טאן די נידרן אין שאול אונ גייען ניט ארויף אויף דור דורות, אויף זיי שטייט (כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה), אונ אויף די וואס אובן שטייען די וואס האבן יא געטראכט תשובה צו טאן שטייט (ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל):

רבי יהודה זאגט דער דין פון דעם שטראף פון גיהנם האבן מיר געלערנט דש ווען איז דן דיא רשעים אויף וואס איז אן זיי דן אין פייער פון גיהנם, אלא דש גיהנם איז אזו איין פייער וואס ברענט טאג אונ נאכט, אזו וואו אז דיא רשעים דער וואראמען זיך מיט דעם פייער פון יצ"הר עובר צו זיין אויף דיא תורה, מיטלבן מיאוס אז זייא זיך דער היצן מיט דעם יצ"הר אזו דער היצן זיי דאס פייער אין גיהנם, איין מאל דש מען האט זאגן דער יצ"הר ממית זיין, דא האבן זייא אים איין געבראכט אין (נוקבא דתהום רבא) אונ האבן אים פאר חתמנט מיט איין אייזערני זיגל די זעלביגע צייט איז פאר לאשן געוועזן דאס פייער פון גיהנם ווייל קיין יצ"הר איז ניט געוועזן בעולם אונ האט גאר ניט געברענט, אז דער יצהר איז ווידר ארויס געקומן בעולם האבן זיך די רשעים אן געהויבן צו דער ווארעמן אין פייער פון יצ"הר, דא הט ווידר אן געהויבן דש פייער פון גיהנם צו ברענען, דען דש גיהנם ברענט נאר פון דעם דער ווארעמען פון רשעים מיט דעם יצ"הר, דרום ווערט דש פייער פון גיהנם ניט פאר לאשן טאג אונ נאכט, עס זייכען זיבן (מדורי גיהנם אונ זיבן נעמען פון יצ"הר) (אבואר לקמן בפרשת קרח):

וְאֵת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעוֹת ר' יהודה הויב אן (ברוב עם הדרת מלך) דש זיינען דיא ישראל דש ביי זיי שטייט (כי עם קדוש אתה לה' אלהיך) אונ זיי זיינען איין פאלק דש זיי ווערן ווי פיל טויזנט אונ רבבות, אונ דש איז דער כבוד הקב"ה, דען דיא (עליונים ותחתונים) זיי לובן דעם נאמן פון דעם (מלך עליון) פון וועגן דעם הייליגן פאלק, אז דער פסוק זאגט (רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה), אוב דוא ווילסט זאגן עס שטייט דאך (כי אתם המעט מכל העמים), דש איז געוויס זיי זענען ווייניגר ווערדר אלע אומות, אבר זיי זיינען מער ווערדר איין אומה איז, דען עס איז קיין אומה בעולם וויא פיל אונ וויא גרויס ווי ישראל זיינען, אוב דו ווילסט פרעגן זיינען דאך (בני ישמעאל ובני אדום) זייער פיל, געוויס איז עס אזו, אבר די זיינען פאר מישט איינר מיט דעם אנדרן די קינדר מיט זיי אבר דיא ישראל זיינען ניט פאר מישט מיט איין אנדר פאלק נאר איין (עם בחור עם אחד) זיינען ניט פאר מישט מיט אנדרע אומות, אז דער פסוק זאגט (כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ובך בחר ה') דרום שטייט (ברוב עם הדרת מלך) זיי זיינען די שיינהייט פון דעם (מלך עליון הקב"ה), נאך מער ווען הקב"ה קומט אין שול דאס איז איין מקדש אונ אלי פאלק קומן מיט איין מאל מתפלל צו זיין אונ זיי לובן אונ דאנקן צו הקב"ה, דען איז עס איין שיינהייט צום מלך דש ער איז אן געבריט מיט שיינהייט אין זיין (תיקון עולה) צו זיין: (ובאפס לאום מחיתת רזון) ווען הקב"ה פאדרט זיך אין שול אונ דאס פאלק קומט אים לא לובן, דען זיינען צו ברעכן אלע דש געוועלטיקייט פון אובן פון איר מיצה, אונ אלע מלאכים וחיילות עליונים דיא דא זיינען געוועזן מתוקן בתיקון המלך: (מאי טעם) דרום בשעה אז די ישראל זיינען מסדר אונטן אירי (תפלות ובקשות צו דעם מלך עליון) דא זיינען אלי חיילות מעליונים מסדר אירע שבחות מתקן צו זיין דעם (תיקון הקודש) מיט אירי תקונים פון אובן, דען דיא חיילות עליונים זיין חברים צו דיא ישראל צו לובן צו הקב"ה מיט איין מאל אויף צו ברענגן דעם כבוד הקב"ה אובן אונ אונטן מיט איין מאל, אונ ווען זיך די עליונים אן ברייטן צו זיין חברים מיט ישראל אונ ישראל קומן ניט אין שול מסדר צו זיין אירע תפלות ובקשות אונ צו לובן צום מלך עליון, דען ווערט צו ברעכן דש געוועלטיקייט פון דיא הייליגע קדושים עליונים פון אירן תיקון, דען זיי קאנן ניט אויף גיין מיט אירע תיקונים ווי עס קער צו זיין: דען דער שבח הקב"ה קער צו זיין דיא (עליונים ותחתונים) מיט איין מאל בשעה אחת: דרום שטיט ניט מחתת מלך נייערט מחתת רזון, דש זיינען די (מושלים ושרים עליונים) דש זיי מערן מפילו עס זיינען ניט פיל אין שול נייערט צעהן דא זיינען דיא חיילות עליונים ברייטן זיך אן צו זיין חברים מיט זיי, (מאי טעמא) דען אלע דער תקון פון אובן איז אלן מיט צעהן. דרום ווען ניט קענן זיין מער אז צעהן איז גינוג מיט צעהן: דרום שטייט אויך ביים משכן (ואת המשכן תעשה עשר יריעות):

וְעָשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים אלן וויא עס איז (ממעלה שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים), דען דש משה משכן מיט די ברעטר איז אלן געווען אין גשטאלט אובן, דרום ווי ביי זיי שטיט (עומדים) אזו שטיט דא עומדים: אויב דו ווילסט זאגן אלע מלאכים וחיילות פון אובן אוון שטיין, וויא דער פסוק זאגט (ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה) דען זיי האבן קיין קפיצה אונ קיין געניק, עס איז אזו זיי הייסן אפט (שרפים), אונ אפט איין אנדרן נאמן, אבר אלע אוון שטיין: דער פסוק זאגט (מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר) איר האבן דאך געלערנט, וואו עס שטייט (מזמור) אונ דער נאך (לדוד) דא איז די שכינה פאר בייא אים געקומן, אונ וואו עס שטייט (לדוד מזמור) הט ער

פאר

פֿאר גיזונגן אונ דער נאך הט די שכינה אויף אים גרוהט, נאך וואָרום הט די שכינה דא פֿר זיך מקדים גוועזן, דרום ווייל דער מזמור רעדט פֿון מזונות. אונ אלע מזונות נידערן דורך איר צולם, דרום הט זיא זיך מקדים גוועזן. זאגט (דוד ה׳ רועי לא אחסר) אזו ווי איין פאסטוך דר דא פֿירט זיין שאף וואו גראז אונ גוטע קרייטך איז, אזו איז הקב״ה איין שפייזר: (דבר אחר ה׳ רועי לא אחסר) מיר האבן געלערנט עס איז שווער דעם מענטשנס שפייז פֿאר הקב״ה ווי (קריעת ים סוף): אין דעם זיינן צוויי פרושים אונ אלע ביידע זיינן אמת: מיינט ווייל הקב״ה אלץ זיינע מעשים זיינן (בדין ואמת וצדק) אונ (בדין צדק) שטייט דער עולם, אונ אלי טאג אונ אלי צייט איז ער דן די גאנצי וועלט צו צדיקים אונ צו רשעים אונ צו אלע וואס אויף דער וועלט, אז דער פסוק זאגט (כי צדיק ה׳ צדקות אהב). אונ אז ער דן איז די מענטשן אונ זעהט ווי פֿיל רשעים אונ זינדיגי אויף דער וועלט, דען איז שווער פֿאר אים צו געבן צו זיי שפייז אלע צייט, דען ער שפייזט אויך די רשעים וחטאים אונ הקב״ה טוט לפנים משורת הדין אונ שפייזט זיי בחסד עליון דורך דעם חסד דאס ליהט זיך (לצדיקים וחסידים ולכל באי עולם) אונ אלע חיות אין וואלד (ובהמות ועופות מקרני ראם ועד ביצי כנים). איז קיין בריה דס גרעסטע אונ דאס קלענסטע דס ער ניט שפייזט אלע, עס איז קשה פֿאר הקב״ה צו געבן זיי זייערע מעשים נאך, אז ביי קריעת ים סוף איז קשה, איז דען זיא איין גרויסע זאך גוועזן ביים הקב״ה דס ים צו שפאלטן עס שטייט דאך (הגוער בים ויבשהו, הקורא למי הים וישפכם על פני כל הארץ) ווען נאר עס גייט אויף איין (מחשבה) פֿאר הקב״ה איז דיא גאנצע וועלט ניט גרעכנט, אין איין רגע קאן ער אלן חרוב מאכן ווי זאגסטו קשה לפניו. איז משמע עס וואר פֿאר הקב״ה איין זאך שווער צו טאן ח״ו. אלא בשעה דס הקב״ה הט זעלן שפאלטן דס ים צו ישראל איז גקומן (רהב) דר שר פֿון מצרים: אונ האט בגערט איין דין פֿון הקב״ה, ער זאגט (רבש״ע) וואָרום ווילשטו טאן דין אן מצרים אונ צו ישראל ווילשטו שפאלטן דס ים דורך צו גיין, זיינן דאך אלץ גלייך חייבים פֿאר דיר, אונ דיינע ווערק זיינן מיטן דין אונ אמת, די זיינן (עובדי ע״ז) אונ די זיינן (עובדי ע״ז), די זיינן בגילוי עריות אונ די זיינן בגילוי עריות, די זיינען שופכי דמים אונ די זיינן שופכי דמים. באלא שעה איז שווער גוועזן פֿאר הקב״ה צו טאן ווידער דעם דין צו שפאלטן פֿאר זייא דס ים, ווען ניט ווער דאס הקב״ה האט גזעהן דעם זכות פֿון אברהם דעם חסיד אזו ווערן אלי פֿאר לארין גיוואָרן אין ים, דען די גאנצע נאכט איז הקב״ה גוועזן בדין אויף ישראל. דען מיר האבן געלערנט וואס מיינט דער פסוק (ולא קרב זה אל זה כל הלילה) פֿון מלאכים לערנן מיר דס אין דער נאכט זיינן גיקומן די מלאכים אונ האבן וועלן שירה זאגן פֿאר הקב״ה, האט הקב״ה גזאגט (מעשי ידי) זאלן דערטרינקן אין ים אונ איר ווילט פֿאר מיר שירה זאגן, מיר (ולא קרב זה אל זה כל הלילה) עס שטייט (ויהי באשמורת הבוקר), הקב״ה האט גילוגט (בזכות אברהם) דער זיך האט גיפֿעדערט צו טאן דעם ווילן פֿון הקב״ה וויא עס שטייט (וישכם אברהם בבוקר), דען וואָרן דיא וואסער אוועק גילאפֿן פֿאר די ישראל, דרום שטייט (וישב הים לפנות בוקר לאיתנו) איז אותיות (לתנאו) דאס הקב״ה האט איין תנאי גיהאט מיט דעם ים פֿון ששת ימי בראשית. (לאיתנו, בזכות אברהם) דער הייסט (איתן האזרחי). דען וואר דס ים גישפאלטן. (ויהם את מחנה מצרים) דרום איז קשה פֿאר הקב״ה די מזונות צו טאן ווידר דעם דין דס דער דין ניט גיט צו שפייזן רשעים וחוטאים, גלייך עס איז גוועזן (בקריעת ים סוף) דאס דער דין האט ניט געגעבן דאס ים זאל זיך שפאלטן פֿאר ישראל ווייל זיא האבן אויך גיזינדיגט. דעסט גלייכן האבן מיר געלערנט קשה זיווגין. פֿאר הקב״ה איז קשה מזווג צו זיין זכר ונקיבה אז קריעת ים סוף, וויא קריעת ים סוף האט ער משנה גוועזן אין דר זייט די מצרים, אונ אין דער זייט דיא ישראל האט ער מקיים גאוועזן; אונ אזו אויך ביים זיווגים שטייט געשריבן (מוציא אסירים בכושרות) האבן מיר געלערנט (בכי ושירות) איז צווימארלייא וויינן אונ גיזאנג, דער מוז שטארבן אונ ער גיט זיין ווייב צו איין אנדרן. מאנכר איז איין רשע אונ איז אים אן גיברייט איין גוטע אשה, אונ עס איז בדין, אבר עס זיינן גרוסע (סודות ורזין סתומין) אויף אלים. ער זאגט ווייטר זיינן גרוסע סודות, ביז רועי לא אחסר וואס ער האט אובן אן גיהויבן. ווען דיא מזונות פֿון אובן נידערן אראפ זאגן די מלאכים שירה, די מחנה זאגט קדוש אונ רופֿן צו דיא אנדרע אונ זאגן קדוש, אזו אויך דיא דריטע ביז מיט איין מאל (ק׳ ק׳ ק׳ יי צבאות מלא כל הארץ כבודו). אונ אלי זיינן גפֿלאכטן אונ בהעפֿט איינר מיט דעם אנדרן, דרום שטייט דעסט גלייכן ביים די קרשים די זיינן קעגן דיא מלאכים (משולבות אשה אל אחותה כן תעשה לכל קרשי המשכן), אזו וויא זיי אובן שטייען גלייך אונ ניט גיבויגן, אזו אויך (קרשי המשכן עומדים), אונ זיינן גוועזן (שתי ידות לקרש האחד) איטלעכר איז כולל גיוועזן פֿון זיינם אונ דעם חבר, אזו אויך די תורה (כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה) דער לערנט מיט דעם אונ דער מיט דעם, דא ווערן זיא בהעפֿט אונ גיפֿלאכטן איינר מיט דעם אנדרן דער האט זיין תורה, אונ וואס ער האט גילערנט פֿון חבר דעסט גלייכן דער חבר אויך אזו. דס איז בקיצור גשריבן אויס די סודות:

וְעָשִׂיתָ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים. רבי אלעזר ור׳ אבא זיינן גיזעסן,

איין נאכט אז עס איז אובנט גיוואָרן זיינן זיא אריין גגאנגן אין איין גארטן [בים של טבריה], אין דעם האבן זיי גזעהן צווייא שטערן די גייען איינר פֿון דיא זייט אונ איינר פֿון די זייט. אונ האבן זיך בגעגנט אונ זיין פֿר בארגן גוואָרן. זאגט רבי אבא וויא גרויס זיינן [מעשה הקב״ה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת] ווער קאן ווייסן וואס דאס בטייט. זאגט רבי אלעזר איך האב זיא דאך יוא גזעהן אונ האב משגיח דרויף גיוועזן אונ האב איין גיזעהן אין וויא פֿיל אנדרי מעשים דאס הקב״ה טוט תמיד. פתח ער הייב אן (גדול אדונינו ורב כח) ווייס מען דען ניט דס הקב״ה איז (גדול ורב עליון) וואס האט דוד פֿר איין שבח גזאגט דער מיט וואס שטייט דר פֿיר (מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא). ווען זייא זעלטן זיך איין זאמלן אלע מענשן פֿון דער וועלט זינט (אדם הראשון) איז בשאפֿן גוואָרן צו ציילן דיא שטערן קענן זייא ניט דער ציילן, וויא דער פסוק זאגט (וספור את הכוכבים אם תוכל לספור אותם), אונ ביים הקב״ה שטייט (מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא) דרום ווייל ער איז גדול ורב כח

אונ

אונ אזו וואז אז קיינר קען ניט מעה ציילן דיא שטערן נייערט ער אליין, אזו שטייט ביים איוב (ותבונתו אין מספר). קומט אונ זעה עס שטייט (המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא)· אלע די שירות ותשבחות אונ שטערן לויבט הקב"ה אויס צו איטליכן אין זיין נאמן, אונ ווערט אפילו איינר ניט געברעכט פון שטערן ומזלות פון די היאל ווערן גיזעצט הערן ופקידים שרים די זאלן בדינן דעם עולם איטליכר וויא זיין כח אונ איז ראוי איז, אונ איז ניט קיין גראז אין דער וועלט פר האנדן דס ניט זאלט דרויף גוועלטיגן איין שטערן אונ מזל אין היאל, אונ אויף איטליכן שטערן וואל איז איין שר ממונה דער דא בדינט פר הקב"ה איטליכר וויא איס איז ראוי אלי שטערן אין היאל בדינן אויף דעם עולם, עס שפראצט אונ וואקסט קיין גראז אונ בויאר אונ קרייטכר ניט גיבר נאר מיט דעם אז זעהן פון דעם שטערן וואס דריבר שטיט אונ ווערט גיזעהן דרויף (פנים אל פנים) צו איטליכן גראז וויא איס ראוי איז: וויא זיין כח אובן איז אזו האט עס אונטן איין סגולה אונ רפואה צו אלע זאכן. דיא גרויסע וואונדר פון דיא חיילות שטערן ומזלות די גייען אלע אויס אין אן פאנג נאכט ביז דריי שעה איינער אין פירטל, דער נאך גייען זייא ניט אויס, נייערט דיא קליינע אונ זייא אלע ווערן ניט גזעהן אום זונסט, עס זיינן איין טייל שטערן די בדינן איין גאנצי נאכט צו מאכן שפראצן אונ צו מאכן וואקסן אויף וואס זייא זייכן גזעצט, עס זייכן איין טייל שטערן דיא דא בדינן ביז האלבע נאכט, זיי מאכן שפראצן אונ מאכן וואקסן אויף וואס זיי זייכן גזעצט פון אן פאנג נאכט ביז די שעה, עס זייכן שטערן די נאר בדינן ווייניג פון דער נאכט· אז זיך נאר דער שטערן זעהט מיט זיין גראז אויר דשא אויף וואס ער איז גזעצט, באלד איז זיין דינסט אויס וואס ער איז ממונה אונ ברויך ניט מער צו זיין ביים נאכט, דען זיי שטייען ניט לער. אז זייא אויס האבן געטאן איר דינסט פון הקב"ה אזו גייען זייא איין אין זייער ארט. (בספר החכמה העליונה) פון די בני קדם זאגן זיי אויף די שטערן פון די (כוכבי שרביטא) וואס דא שטייט וויא איין רוט אין דעם היאל, דס דער פון וואקסן די גראז פון דער ערד די הייסן (סמי חיים), דער פון זייכן אויך אין דער ערד דיא (אבנים טובות). אונ (זהב שחוט) גילייגן גאלד דס זיא וואקסן אין די הויכע בערג דאס ווייניג וואסר טוט זיא בדעקן, אונ אויף דיא אלע גוועלטיגט דיא שטערן פון (שרביטא), אונ דיא זייכן זייא מגדל, אונ איר תקון אונ איר גידול איז נאר פון דעם גיזיכט אונ דאס ליכט דאס פון זייא דרויף שייכט פון דיא שטערן (שרביטא), פון דען ווערן זייא פאר ריכט אונ וואקסן דער פון, עס איז פאר האנדן איין קרייניק ביים די לייט איז אז ווי איין (חולי ירקון) געל זוכט ב"א אז קטטירון, איז איר רפואה דס דר חולי אזו זעהן אין דער מראה פון פיין שטאל לויטר וואס דא פינקלט, אונ ווערט ניט גישטילט דער מיט ביז דס איבר פארט די מראה אין דער זייט אונ אין דער זייט, אזו וואל אז דער (שרביט) אין היאל דאס גרייכט דאס פינקליג דער פון אז איין בליק אין פנים, אונ מיט דען זעלביגן גרייכן דס פינקלונג צו די עינים קומט איס די רפואה, אזו אויך אלע די דא גוועלטיגן אויף זייא דיא שטערן דיא האבן קיין תיקון אונ קיין גידול ניט נאר מיט דעם גרייכן דאס פינקלונג אונ זעהן פון דעם שטערן (שרביט), דען דאס גלייכן האט מראה גוועזן (שלשה האלך) מיט זיין מראה פון דיא (אבנים טובות) ווען עס מעכט חסר ווערן, פון זייא דאס ליכט פון דען פינקלען אונ פלאמונג פון די גיוויסע שטערן דא זייא וואוכס זייען דרויף, דא מעכטן זיי זיך ניט קאנן פאר ריכטן אונ ניט וואקסן בעולם, אונ אלז האט הקב"ה מתקן גיוועזן פון דעם עולם וועגן, וויא עס שטייט (והאיר על הארץ) צו וואס מען בדארף אויף דעם עולם מתקן צו זיין: עס שטייט (ועשית קרשי נחושת שטים) אונ שטייט (ועשית שטים קרשי זהב) אונ איר האבן גילערנט ווער דא ניט האט גזעהן די קרשים אין משכן דער האט ניט גזעהן די שטערן אין היאל, דען זיי זייכן גוועזן ממש אז דיא שטערן, ווער דא האט דריין גזעהן מיינט עס זייכן שטערן אין היאל די דא אויס גייען פון דעם היאל, דאס אלע שטערן זייכן דארט בהעפט, פון דעם היאל זייכען הונדרט פענסטר אפין, איין טייל זייכען צו מזרח איין טייל זייכן צו דרום, אונ אין איטליכר פענסטר איז איין שטערן אונ ווען דיא זון גייט דורך די פענסטר, דא פינקלט זיא מיט לייכטונג. אונ דיא שטערן גייען צו לייכטן פון דעם לייכטונג דער זון, עס ווערן גיפארבט איין טייל פארב רוט ווי קופפער, איין טייל אז גאלד פארב. ווייטר שטייט (בפרשת דברים):

רבי שמעון זאגט (ולא אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַ עוֹשָׂי נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלָּיְלָה)

דען דיא כנסת ישראל שוען אלע מאל לויבן צו דעם מלך (שהשלום שלו) וויא איין ליכט דאס ניט שטילט, אזו אויך טוט זיא לויבן תמיד מקבל צו זיין דס ליכט (שמחת עליון) אלע שטערן די לייכטן ביים נאכט דיא זאגן אלע שירה, אונ זייא זינגן אונ לויבן צו הקב"ה אזו לאנג אז זייא ווערן גיזעהן אין היאל, דען די מלאכים זאגן שירה אין דריי משמרות פון דר נאכט, אז נאכט ווערט דען פאר שפרייטן זיך בעולם אלע רוחות רעות אונ קליפות די זיך פר שפרייטן אין דער גאנצר וועלט, אונ אז זייא זיך דר וועקן דען שלאפן די לייט אונ פילן איין זעכליג טעם פון טויט, אונ אז דיא (שטים רבוא מלאכים) ווילן שירה זאגן אובן, דא קאנן זייא ניט ביז זייא אפ טיירן פון זיך די קליפות אונטן פר שפרייטן זיך. דורך דעם אז די שטים רבוא מלאכים ווארפן איין שלאף אויף דיא לייט אונ זייכן דיא קליפות שולט אויף דיא לייט דען ווערן זיי שמח פון זייא, נאר אויס גינומן אין א"י דאס זייא האבן דארט קיין שליטה, נאך דעם אז די מלאכים אפ שיירן דיא רוחות רעות צו גוועלטיגן אונטן, דען זאגן זיי שירה אונ לובן פר הקב"ה· אזו אויך ישראל אונטן קאנן זיך ניט בהעפטן צו הקב"ה ביז זייא אוון פאר דיא טומאה אוועק שיקן אונ געבן איס זיין חלק וויא אן י"כ דער שעיר לעזאזל אונ אנדרע זאכן דעסט גלייכן, דען בהעפטן זייא זיך אן הקב"ה וויא אובן· דען הקב"ה האט גימאכט אום דיא קדושה איר שליטה וויא איין מלך דער לייגט איין שלאנג אין איין קאסטין מיט (אבנים טובות) דס קיינר זאל דער צו קענן קומן, איין גוטר פריינד פון מלך זאגט דער מלך צו איס, ווען דו ווילסט גיין איבר איין אוצר טוא דיא שלאנג אוועק אונ אוועק דען קאנסטו דוא זיא אוועק טאן קאנסטו דוא ממש זיין מיט איין אוצר, אזו אויך הקב"ה צו ישראל אונ ווען דיא מלאכים ווילן זיך בהעפטן (בקדושה) קענן זייא ניט איבר די קליפות ביז זייא שטויסן זיא אוועק דערויטן, אוב דו ווילסט פרעגן עס זייכן

דאך

נאך די מלאכים מיטן פייער איז דאך ניט אקעגן טומאה, קומט אונז זעהט עס שטייט (עושה מלאכיו רוחות) די מלאכים וואס דערווייטן זיינען, (משרתיו אש) די דריטע זיינען, די דערווייטן זיינען רוח, און די קליפות אויך רוח הטומאה דא קענען ווייל זיך ניט פאר אייטן אנאנדער: דרום שטעהען ווייל אקעגן די טומאה דס איז אלץ בקיצור געשריבן:

פתח ער הייב אן הללויה אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה האבן דאך די מלאכים געזאגט, דס (דוד המלך) האט געזאגט אין תהלים מיט צוועהן (אילי טבח) און איבער אלעם איז (הללויה) העכער איז פון דעם (טם וטבח) מיט אנאנדער (אודה ה' בכל לבב) מיט צוויי הערצער דס איז דער יצ"ט און יצ"הר דען פון דען יצ"ט קומט דעם מענטשן גוטס קען ער צו בענטשן דרוך (הטוב והמטיב), און פון דעם יצ"הר קומט ביז דעם מענטשן און קיטרוג קען דער מענטש צו לויבן (ברוך דיין אמת על הרעה) אזוי ווי (על הטובה). (בסוד ישרים ועדה) דאס זיינען די ישראל די דא ווייסן די רזין וסודות פון הקב"ה, און פארזאמלען זיך איין עדה צוזאמען צו לויבן הקב"ה, דרום זאגט ער (בסוד ישרים ועדה). דרום קען איינער צו לויבן הקב"ה אויף גוטס און שלעכטס און קען אויך מפרסם צו זיין, אויב דוא ווילסט זאגן הקב"ה ווייסט דאך אלץ וואס בהאלטן איז מפרסם צו זיין, אלא מיט דעם ווערט געהערט הקב"ה זיין כבוד בעולם מפרסם צו זיין איין נס, דרום שטייט ביים הקב"ה (והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה'): זאגט רבי יצחק פאר לייטן האט איין מענטש געדעט צו זיין חבר זאג מיר איין ווארט (דברי תורה) און נעם צו אן איין פונט זילבער, און הייסט זאגט איין מענטש צו זיין חבר נעם איין פונט זילבער און צו לערנן תורה, איז קיינער דא דער זיך זאגט קערן און זיין אויערן נייגן צו הערן, און אויס געוואונען די נעבעכיגע ווינקל (קדושים עליונים) דאס הקב"ה רימט זיך מיט זייא, אזוי דער פסוק זאגט (ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר):

פרשה תצוה.

ואתה הקרב אליך זאגט ר' טאנון עס איז כאטש איין (קריבה) ווער דא ווייסט צו מייחד זיין דעם (יחוד השם) און צו דינען זיינעם הערן: דען בזמן דאס דיא קרבנות זיינען געווען האט דער כהן געמאכט איין יחוד אין אלע וועלטן, דרום שטייט דא (ואתה הקרב אליך את אהרן) דס ער האט מייחד יחודים געמאכט אין אלע וועלטן, און אלץ איז דער זייגט געווארן אפילו דיא קליפות האבן אויך הנאה געהאט אין דיא קרבנות; און מיט דעם אז זייא האבן אויך בקוואן איר חלק האבן ווייל זיך אפ געטאן פון דען (אור הקדושה) און זא איז דער זייגט געווארן. און דרום אז ישראל זיינען אויס מצרים גאנגען איז איר זייגט ניט רעכט דא זייגט געווען, ביז הקב"ה האט דעם שטן זיין חלק געגעבן, אז איוב זאל יסורים האבן און ווייל דער שטן האט זיך מיט אים אתעסק געווען איז די טומאה אפ געטאן געווארן פון זייא און ישראל זיינען ריין געווארן פון דער טומאה מיט דעם קרבן פסח. דרום שטייט (פסח ה' אלהיך), און דרום האבן זייא עס וואן עסין בחפזון אייליגדיג דאס דער שטן זאל ניט מקטרג זיין אויף זייא. און האט דער יצר בקוואן איוב אין זיין הנאה, דעסט אז האבן זייא זיך ערשט מעכט בהבפט אן הקב"ה, און אז דער שטן האט זיין חלק גענומען האט ער זיך אפ געטאן פון זייא, ווארן צו די דא רעכטע ישן איחד צו זיין דעם יחוד פון הקב"ה ווייא עס זאל זיין. עס שטייט געשריבן (ואלהי מסכה לא תעשו לכם את חג המצות תשמור) ווי קוואן די לוויי צו אנאנדער, אזא מוז האבן די חכמים געזאגט, ווער עס עסט חמץ אום פסח איז גלייך אז ער גאט דינען ע"ז, דען חמץ איז דער (יצר הרע) און ע"ז. דס מצרים זיינען אויס מצרים געגאנגען זייטען זייא ארויס געגאנגען פון דעם רשות פון די קליפות דיא הייסן (חמץ ושאור רע) ע"ז, ער הייסט אויך שאור: דען דער יצר הרע איז ביים מענטשן גלייך ווייא דאס זויערע אין טייג; ער גייט אין מענטשן איינליג ווייז, ביז ער ווערט דורך דעם גאנצן גוף און ווערט פארמישט מיט אים ווי דער כח פון דיא זויערטייג אין טייג. דרום שטייט (לא יהיה בך אל זר) (בך) איז טייטש אין דיר וואקסט דער (אל זר יצר הרע), און (את חג המצות תשמור) דאס איז דער (יצר טוב נר הקדושה, ואלהי מסכה לא תעשו לכם) אייך זאלט איר ניט מאכן פאר איין ע"ז מכח דס ער פאר מישט אין אייך ווערט מיט דעם גאנצן גוף זאלט איר זיך ניט מאכן צו איין ע"ז דרום שטייט לכם:

רבי יודא הייב אן חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא דעם פסוק האבן די חכמים אפגערעדט געזאגט, אבר איז קשה ווען זיך דער מענטש ווערט פאר אייגן פון זיין חבר, אזוי ווערט זיך דאך יעדער פון אים אויך פאר אייגן און ארחיק זיין, כאלה ווערן די לייט ניט זיין געפונען ביי אנאנדער. אלא אזוי האבן אונזערע חכמים געזאגט, עס גייט הויך אין מענטש דער זיך פארדערט צו גיין צו זיין חבר צו געבן שלום איידער ער האט אתפלל געווען, דא ווייסט ער עס איז אזוי חשוב צו געבן אים שלום פאר הקב"ה, און אזוי האט עס אפגערעדט געווען בפסוק אחר (מברך רעהו בקול גדול בבוקר השכם קללה תחשב לו). ווייל אויף אזוי דער צו אמרגט גייט אין הויז פון חבר אים שלום צו געבן, ווי ווארן דאס אלץ איז רעכט דער פסוק, און דער פסוק קאן אויך אזוי טייטש זיין אבר וואס טייטש (חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו) ווארום שטייט (אשר נשמה), אלא הקב"ה פאר זאגט דעם מענטשן ער זאל זיך היטן פאר די מענטשן דיא אפ קערן אירע וועגן פון גוטן וועג צו בייזן וועג. און זענען משמא זייער כפים מיט דר (טומאת הקליפות). דאס הקב"ה האט דעם מענטשן בשאפן האט ער אים געמאכט (בדמות עליון) און האט אין אים געבלאזן איין (רוח הקודש) דער דא איז נכון. אין דרייא ארליי, זיי הייסן (נפש רוח ונשמה) און די העכסטע מדריגה

איז

איז די נשמה דער כח צו היטן דיא (מצות הקב"ה), און ווען ער מאכט די (נשמה הקדושה) איין גיין אין איין עבודה פון דער קליפה דר מיט איז ער זי מטמא און זיא גייט אויס פון (עבודת הקב"ה), דען דיא דרייא (נפש רוח ונשמה) איז אלץ איינס, זייא בהעפטן זיך צו אנאנדר צו רואן בייא דעם מענשן, אויף דעם איז געזאגט געווארן (הולך את חכמים יחכם) ווען דו זעהסט איין מענשן דער האט אלי דריי מדריגות נשמה איי ער דו רעכט ווייסט זייני מעשים אוב דו זאלסט דיך מקרב צו אים זיין אדר מרחיק זיין מיט וואס ווערט ער דער קאנט אויב ער האט געהיט דיא (נשמה הקדושה) און איז ביי אים. דר קענסט דו אין זיין רוגז ווער ער איז אויב זיין נשמה איז בייא אים געהיט, אויב ער ניט האט זיא מיט דעם רוגז אויס געריסן פון זיין ארט און הט אן שטאט די נשמה געבראכט דעם (אל זר) די קליפה, אז איינר איז איין מענש וויא ער זאל זיין ער איז דער קנעכט פון זיין העררן דער איז איין (איש תמים)· אבר ווען זיא דר מענש ניט היט און מכח זיין רוגז רייסט ער אויס די נשמה (באפו) מיט זיין צארן, און ברענגט אריין אין איר ארט דיא קליפה דעם (אל זר) געווייסט דער מענש איז איין מורד אן זיין העררן, מען טאר זיך ניט מקרב צו אים זיין און זיך ניט מתחבר מיט אים זיין. און ער הייסט (טורף נפשו באפו)· כלומר ער רייסט אויס זיין נשמה מיט זיין רוגז. אז ער צארניג איז, דריבר ווערט די נשמה אויס געריסן און רואט אן איר שטאט דיא (אל זר), דרום זאגט דער פסוק (חדלו לכם) פר מיידט אייך פון זעלכי מענשן (מן האדם אשר נשמה באפו), דאש ער פר נוקט דיא (נשמה מכח אפו) זיין צארן דש האט ער פר וועקסלט די נשמה מיט זיין צארן און האט זיא מטמא געוועזן מיט דעם (אל זר)· (כי במה נחשב הוא) זייאן עס במה ער איז נחשב פר איין ע"ז, דער מענש דער רעט מיט אים און איז זיך מחבר מיט אים איז גלייך אז ער זיך זעלט מחבר זיין אן דער ע"ז ממש· (מאי טעמא) וויל דער (אל זר) די ע"ז רואט ביי אים, ניט דאש מיין ער האט אויס געריסן דיא (קדושה עליונה) די היילגי נשמה פון זיין ארט און האט מאכן רואן אן איר שטאט דיא ע"ז (אל זר), ווי דר (אל זר) דש שטייט בייא אים (אל תפנו אל האלילים) אזו אויך איז ניט צו זעהן אין זיין פנים. אויב דו ווילסט פרעגן איז דאך איין רוגז אפט בייא דיא רבנן ווי פלעגן צו זיין ברוגז, דר רוגז פון רבנן איז גוט אויף אלי זייטן, דען איר האבן געלערנט די תורה איז אייטן פייער און די תורה טוט זיי מאכן צערנן, וויא עס שטייט (הלא כה דברי כאש נאום ה'), דען דער רוגז פון רבנן איז (בדבר תורה), דער רוגז פון רבנן איז צו געבן כבוד צו דער תורה און איז צו דיא (עבודת הקב"ה). דרום שטייט [כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא] אבר ווען דער רוגז איז וועגן אנדרי זאכן איז ניט [עבודת הקב"ה]. און בייא אלי חטאים וואס דער מענש טוט איז ניט וויא ע"ז ממש דאש עס ווער מותר צו אים מקרב צו זיין אז בייא דער עבירה פון כעס, אויב דוא ווילסט מיינען די נשמה גייט ווארן אוועק אויף דער שעה אבר זי קומט ווידר, עס איז ניט אזו דרום וויל ער אויס רייסט דיא קדושה פון זיין נפש פון איהן פון זיין ארט. און דר [אל זר] בצווינגט דש ארט און ווערט געשטארקט דראן און לאזט זיא ניט, ווען ניט דער מענש ווערט גירייניגט מיט תשובה פון אלי זייני עבירות, און רייסט ווידר דעם אל זר פון זיך אויס אויף אייביג, און דער מענש זעהט דער נאך און זוכט נאך צו ווערן געהייליגט און צו ציהן אויף זיך דיא קדושה, דען נאך אלים הלואי דש ער וועלט זיין גרייניגט. זאגט רבי יוסי ער ווערט געהייליגט ממש· זאגט ר' יהודה קום און זעה בשעה דאש ער רייסט אויס זיין [קדושת הנפש] פון זיך, און דער [אל זר] רואט אין אים אן שטאט דר נשמה, דען ווערט ער טמא און ווערט אום ריינג און איז מטמא אלי דיא צו אים גנעהנן, און דיא קדושה לויפט אוועק פון אים, און אז נאך איין מאל לויפט פון איהן וואס אז ער הלט דער צו טאן אז ער קאן זיא ווידר קערן אויף זיין ארט. זאגט רבי יוסי (אי הכי) זעהן דאך וויא פיל טמאים דיא דא ווערן גירייניגט. זאגט רבי יהודא דאש איז ווידר איין אנדרש איין טומאה אחרת דיא קאן ניט מער טאן וויא זיא איז ווערט זיא ווידר טהור, אבר דאש איז איין אנדרי טומאה דאש דער גוף ווערט טמא פון אינווייניג און פון דערויסן. אינווייניג און אויס ווייניג· און דער נפש ווערט טמא, אבר אנדרי טומאה ווערט נאר פון דערויסן דער גוף אליין טמא; דרום שטייט [חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו], דאש מען זאל זיך היטן פר אים און אפ שיידן פון אים, דרום שטייט [ואלהי מסכה לא תעשה לך] דו בישט דיך זעלברט מטמא מיט [אלהי נכר]· און דער נאך שטייט [את חג המצות תשמור] דאש איז די [צר הקדושה] דאש דער מענש קען זיך צו היטן ניט צו פר וועקסלן מיט דער טומאה, ווען ער זיא פר וועקסלט איז ער טמא און אלץ וואש זיך מקרב איז צו אים:

וְעָשִׂיתָ צִּיץ זָהָב טָהוֹר ווארום הייסט עס ציץ, אזא ציץ איז לשון (מציץ) זאגן, דען אן דעם ציץ האט אן געזאגט צו ווישן און דער קענן דעם מענש וואש ער איז, עס זענן אין ציץ געוועזן דיא אותיות פון [שם הקודש] אויס גיקריצט אין גאלד, און ווען איין זכאי איז געשטאנדן פר דעם ציץ זענן דיא אותיות וואש זענן גיגראבן געוועזן אריין, זיינן זיי ארויס בולט געוועזן פון וועגן ארויף און האבן געלייכט אן זיין פנים דא האט ער געוואוסט דאש הקב"ה בגערט אן אים, און אז ער איז איין בן עוה"ב, וויל דאש ליכט האט געלייכט אן אים פון ציץ, און ווען איין מענש איז געשטאנען פר דעם ציץ און אן זיין פנים איז ניט געזעהן געווארן דאש [מראה הקודש] האט דער כהן געוויסט דאש ער איז איין [עזות מצח] און מוז אויף אים מכפר זיין און מתפלל אויף אים זיין. [ככתב בקיצור]:

קום און זעה האבן זיא דאך געזאגט אלי די זענן (עזות מצח) און האבן קיין בושה ניט דיא האבן קיין חלק (בעוה"ז ובעוה"ב) ניט. אלי דיא (עזות מצח) דיא דא זענן געוועזן ביטראכט ווען זי האבן נאר געזעהן אן דעם ציץ איז איר הארץ צו בראכן געווארן און האבן געזעהן אן אירי מעשים, דען דער ציץ איז געשטאנען אויף איין אות צו איין צייכן ווער דא הט דריין געזעהן הט זיך געשעמט אויף זייני מעשים, דרום הט דר ציץ מכפר געוועזן אויף (עזות מצח), די אותיות פון סוד (שם הקודש) די זענן אויס גקריצט געוועזן אויף דען ציץ

ציץ דא האבן זיי גזייגט אונ זיינן בולט גוועזן גפינקלט, ווער דא הט משתכל גוועזן אין דען פינקלן פון די אותיות איז זיין פנים פר ענדרט גווארן מכח פחרכט (ווארא ולא נשבר) זיין הארץ וואר אים צו בראכן גווארן. דען העט דר ציץ מכפר גוועזן אויך זיי דער ווייל ער הט גורם גוועזן צו ברעכן דיא הארץ אונ צו ווערן אונטר טאן פר זיין הערן. דעשט גלייכן דש קטורת ווען עש האט גשמעקט אן דעם רויך אז דער זייל פון (מעלה עשן) איז אויך גמאכט אין קטורת דא האט אים גווייטרט מיט ווייטרקייט פון דעם זיכט מיט פרייד צו דינן צו זיין הערן, אונ הט פון אים מעביר גוועזן דיא מום פגום פון יצ"הר ער הט נאר גהאט אין הארץ (לפני אביו שבשמים). דרום ווייל דאש קטורת איז דאש צו ברעכנט פון דען יצ"הר גוויש אין אלע זייטן, אונ אזו וואו אז דר ציץ איז גשטאנן (על המצח) אזו אויך דש קטורת, דען עש איז קיין זאך אויף דעם עולם דש זאל אזו צו ברעכן דען יצ"הר אז דאש קטורת, קום אונ זעה עש שטייט גשריבן (קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטורת) ווארום (כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף) דען עש איז קיין גרעשר בראך צו די קליפות דש זיי זאלן צו בראכן ווערן אז דורך דען קטורת, דען עש איז ניטש אזו ליב פאר הקב"ה אז דאש קטורת, אונ דאש קטורת האט מבטל גוועזן אלע כשוף אונ שלעכטע זאכן, פון דעם הויז. מאכן דאך לייט דער פיר איין ריח אונ רויך פון קטורת צו דר מעשה ווען זיי בדארפן אזו איז עש מבטל, מכ"ש קטורת די נאך איז איין גוויסי גזירה פאר הקב"ה, ווער דא לייאנט אלע טאג אונ זעהט איין (במעשה קטורת), דר ווערט ניצול פון אלי זאכן אונ מכשפים אין דער וועלט פון אלע פגעים רעים אונ פון בייזי גדאנקן אונ פון (דינים רעים) אונ פון טויט. אונ ווערט ניט ניזוק דעם גאנצן זעלביגן טאג. דש די קליפה קאן ניט אויף אים געוועלטיגן באופן ווער עש זיך רעכט מכוון איז דרינן: זאגט ר"ש וועלטן דיא לייט וויסן ווי גאר עליון אונ חשוב איז דש (מעשה הקטורת) פאר הקב"ה, וועלטן זייא נעמען איטליכס דיבור דער פון, אונ זעלטן זיך מאכן איין קרוין אויף זייער קאפף אז איין קרוין פון גאלד. אונ ווער דריכן איז משתדל אונ עוסק דא מוז ער איין זעהן (במעשה קטורת) אונ זאל זיך מכוון זיין אלע טאג. דא האט ער איין חלק בעוה"ז ובעוה"ב אונ טוט אפ דען טויט פון זיך אונ פון דען עולם, אונ ווערט ניצול פון אלע דינים פון דען עולם, אונ פון רוחות אונ פון דין פון גיהנם אונ פון די מלכיות אחר, ווען מען האט (מקטיר קטורת) גוועזן אונ דער רויך איז אויף גגאנגן אין זיין זייל האט דער כהן גזעהן דיא אותיות פון (סוד שם הקודש) פר שפרייט אונ גפלויגן אין דער לופטן, אונ זייכען ארויף גגאנגן אובן אין דעם זייל, דער נאך האבן זיך אום גריגלט נאה (מרכבות הקדושים) אונ הט משאח גוועזן אובן ומט עש האט דער וועקט אין זיין מדרגה, אונ (מקשר קשרים) גוועזן אלש (מייחד) צו זיין, ווי טון מן הט עש מפורש ווען דש עש איז מכפר אויף דעם יצ"הר אונ ע"ז פון דען (כל הקליפות):

עש שטייט מִזְבַּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת אין דעם פסוק זאל מען אין זעהן עש זיינן דאך גוועזן צוויא מזבחות מזבח העולה אונ מזבח קטורת הסמים) דש (מזבח העולה) איז דרויסן גשטאנן אונ (מזבח קטורת איז גוועזן בפנים. איז קשה ווארום הייסט דש מעשה קטורת הפנימי מזבח) דש ווארט מזבח איז טייטש (לשון שחיטה), מען הט דאך ניטש דרויף גשעכט נייארט אויף דעם מזבח וואש דרויסן, אלא דרום ווייל עש הט גבונדן אונ מבטל גוועזן כמה רוחות רעות וקליפות דש זיא האבן ניט קענן געוועלטיגן אונ ניט מקטרג זיין דרום הייסט עש מזבח, ווייל זיי זענן גלייך אז גשעכט גוועזן דורך דעם קטורת: אז דער יצר הרע וקליפה האט גזעהן (מעשה הקטורת) הט ער זיך אפ גטאן אונ גווארן אונטר טאן אונ איז אנטלאפן גווארן אונ האט ניט קענן גנעהנן כלל צום משכן, אונ דרום ווייל קיינר הט ניט זוכר גוועזן צו דער שמחה פון אובן וואש דש קטורת האט דער וועקט נייארט הקב"ה אליין. דרום איז עש אזו זייער ליב, אונ דרום איז דש מזבח ניט גשטאנן נאר בפנים אינווייניג. דען דש מזבח איז דש איין ברכה איז גפונדן דריכן דרום איז עש פאר הולן פון אויג גוועזן, עש שטייט ביי אהרן (ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה), ער האט גבונדן דען מלאך המות אונ אונטר טעניג גמאכט דש ער זאל ניט קענן שולט זיין כלל אונ קיין דין ניט קענן טאן. דעם סימן האבן מיר בקבלה דש מען הט אונז איבר גענטפרט. אלע מאל ווען מען ווערט זאגן (בכוונה וברצון לב מעשה הקטורת) דש אן דעם ארט ווערט קיין טויט געוועלטיגן אונ קיינר ווערט ניט ניזק, אונ דיא אומות קאנן דארטן אויף זיי ניט געוועלטיגן: קום אונ זעה ווער דא איז דש די דינים יאגן אים נאך, דר מוז האבן דש קטורת ער זאל תשובה טאן צו זיין הערן, דען עש איז איין סיוע איין היילף דש די דינים זאלן זיך אפ טאן פון אים, אונ מיט דעם טוען זיי זיך גוויש אפ פון אים, ווען ער זיך מרגיל איז צו גוויינן צו לייאנן צוויא מאל אלע טאג בבוקר ובערב, ווי עש שטייט (קטורת סמים בבוקר בבוקר אונ שטיט בין הערבים יקטירנה) אונ האט איז דער קיום אובן אונ אונטן, אז דער פסוק זאגט (קטורת תמיד לפני יי) דש איז אובן, (לדורותיכם) איז אונטן אבר דען מאל דש מן ניט דער מאנט (מעשה קטורת) רואן דיא דינים פון אובן דארטן, אונ פין איתה איז גיוואנט דארטן אונ די עכו"ם געוועלטיגן דארטן דרום שטיט (קטורת תמיד לפני יי) דש קטורת איז מער קיום פר הקב"ה ווידר אלי אנדרי עבודות, עש איז ליבר אונ חשוב פר הקב"ה מער פר אלע עבודות ורצון שבעולם, ווען גלייך תפלה איז בעסר אז אלץ, אבר מעשה קטורת איז נאך מער חשוב אונ ליבר פר הקב"ה: קום אונ זעה דעם חילוק צווישן תפלה אדר קטורת, די תפלה הט מן מתקן גוועזן אן שטאט קרבנות וואש ישראל האבן מקריב גוועזן אונ אלי קרבנות זיינן ניט אזו גוט אז קטורת, נאך מער דיא תפלות זענן נאר מתקן וואש מן בדארף, אבר קטורת פר ריכטן אונ (קושר קשרים), דער תרגום מאכט אויך (קטר קטר), עש קניפט אונ מאכט איינציג דיא ליכט צו דער לייכטן מער אז אלץ, עש איז מעביר די מום פגום אונ איז (מטהר דש משכן) דש עש ווערט דר לייכט אונ מקושר: דרום מוז מן צום ערשטן מעביר זיין דיא מום פגום פון עולם דש איז דער (עיקור תיקון) אלע טאג אז ווי איין גליבטן קרבן דש הקב"ה בגערט דראן: קום אונ זעה דש קטורת איז דש ערשטי גוועזן אלי מאל פר דעם (קרבן תמיד) דרום אויך דש מעשה הקטורת קער מן מקדים צו זיין פר די (תפלה שירות ותשבחות), דען עש קאן ניט אויף גיין אונ

די תפלה קאן ניט פאר ריכטן ווערן אונ אקוטר ביז אן פאר אז אב צו טאן דיא אונז פלוט לום ערשטן אונ דיא טואמה אז אב גטאן זיין, וויא עס שטייט (ולפר על הקודש), דען גייט דיא תפלה ארויף ריין אן קיטרוג. האט אן פאר אלע חילוקים אעביר איז אום דער קרושה: דער נאך (טירות ותשבחות אונ תפלות); וואו צו דיא ישראל בעו"הז ובעו"הב, דען זיי ווייסן צו פאר ריכטן אובן אונ אונטן וויא אן קער אתקן צו זיין:

ובמדרש הנעלם זאגט (ר' תנחום) איין מאל בין איך גגאנגן אונטר וועגן, האב איך בגעגינט אליהו הב איך גזאגט צו איהם זאג מיר הער וואס דא איז גוט פר די צייט; האט ער גזאגט הקב"ה האט גוזר בשבועה גוועזן אונ זייכן איין גגאנגן פאר איהם אלי מלאכים דיא דא ממונה זייכן צו גדענקן דיא זיכר פון די צייט, איין ווענפי צייט די צייט ווען דר מאכן דיא קרבנות ווי זיי משה הט גזעלט אונ געגעבן אין זיין גדאנקן אונ ווען דר צו, דס אלי מלאכים זאלן איהם דר מאנען צו גוטן, אונ אויך איין דר צייט דמט ווען זיי גוואוכט איתה נווישן די צייט איז אויך נגזר גוואורן אונ איין כרוז איז ארויס איבר אלע חיילות פון הימל ווען איינר קינדר גיין אין דיא שולן אונ בתי מדרשות אונ זאגן (ברצון ובכוונת הלב) דס ענין פון (קטורת הסמים) דס ישראל האבן גיהאט, דא ווערט בטל דר טויט פון זיי: זאגט רבי יצחק קום אונ זעה עס שטייט (ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה וגו') שפראך אהרן צו איהם ווארום שפראך ער (כי יצא הקצף מלפני ה') וואס שטייט דער נאך (וירץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף) אונ שטייט (ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה) דר (משחית ואחבן) הוט ניט קענן געוועלטיגן איז בטל געווארן דר טויט: ר' אחא וואר גגאנגן נאך (כפר טרשה) ער קאם אין איין האהרבריג ער זעט דס די לייט רוען זיך זיי זאגן עס איז גקומן איין גרויסר מאן ער וועלן צו איהם גיין, זייא קומן צו איהם אונ זאגן ער זאל זיך מאן זיין הארץ זייא צו האטן וועגן דעם טויט דא איז שוין זיבן טאג אונ שטארקט זיך אלי טאג אונ הערט ניט אויף, ער זאגט זיי זאלן גיין אין שול אונ זאלן בעטן רחמים פון הקב"ה, וויא זיא גייכן קומן לייט אונ זאגן (פלוני ופלוני) איז גשטורבן (פלוני ופלוני) איז (נטוי למות); זאגטן זייא צו רב אחא עס איז אנגהג קיין צייט צו ווייזן דען די שעה איז קורץ אונ דרינקט, נייערט איר זאלט פון אייך טיילן פערציג מענטשן די פרומסטי צדיקים. אונ איך אויך אונ צו טיילט צו נעהן אויף פיצייכן ווינקל פון דר שטאט אויף אלע פיר זייטן, אונ זאגט (בכוונה גדולה ורצון הלב) דמט ענין פון (קטורת הסמים) דס הקב"ה האט געגעבן דורך משה אונ דמט ענין פון קרבן דר מיט: זייא טואן אזו דריי מאל אונ זייכן אזו איבר פאהרן אויף אלי פיר ווינקלן פון דר שטאט אונ האבן וויא גזאגט. דר נאך האט ער גזאגט איר ווערט גיין צו זייט די דא כאנט צום שטארבן זייכן אונ טייאט זיא אפ פון אייך אין אירי הייזר אריין אונ זאגט אזו. אונ דער נאך זמון זאגט די פסוקים (ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה. ויקח כאשר דבר משה ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה) זיי האבן אזו גטאן דא וואר דר טויט בטל גווארן פון זייא, נאך דעם האבן זיי גהערט איין קול דס הט גרעדט (סתרא סתרא קדמאה): (אזלי אזלי) די ערשטי בעלי דינים בלייבט אובן אונ נידרט ארמפ: דען דר דין שאים הט דא קיין שליטה ניט, דען זייא ווייסן איהם אבטל צו זיין. וואר רבי אבא איין שלאף זיין הארץ אונ וואר אנטשלאפן, הט ער גהערט דמט אן הט צו איהם גזאגט אז דוא האסט דאס גטאן טוא דאס אויך, גייא זאג זיי דס זיי זאלן חוזר בתשובה זיין זיי זייכן חטאים פאר איר, ער איז אויף גשטאנן אונ האט זיא אום גקערט (בתשובה שלימה), אונ האבן אויף זיך מקבל גוועזן האט זיא וואלן איבריג ניט מבטל זיין (מדברי תורה): זיי האבן דר שטאט איר נאמן פר ענדרט אונ געבן איר איין נאמן (מתא מחסיא) כלומר דס איז די שטאט דס גאט הט אויף זי אס גוועזן אונ בשערעט פון טויט, דער זוהר איז מאריך אין (בגדי כהונה אונ חושן) ביז עס שטייט (אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה), בשעה דס הקב"ה האט (אדם הראשון) בשאפן, וואר זיי בהעפט אן אננדר (זכר ונקבה), דר זכר פארן אונ די נקבה היכטן, ביז הקב"ה הט זי גשיידן אונ הט זי פר איהם גבראכט (פנים אל פנים), דען האבן זיי גמערט זיבטאפט אונ האבן גוואונן קינדר דמט ניט איז גוועזן דער פיר, דער נאך אז זייא האבן חוטא גוועזן אונ דיא שלאנג איז גיקומן בייא חוה אונ האט אין איר מריין גיבראכט די אום פלוט הט זיא אוליד גוועזן (קין) אויט דר אום פלוט פון דר שלאנג, דר איז גוועזן איין גשטאלט פון די (עליונים אונ תחתונים); אונ דרום ווייל ער איז גוועזן פון דער אום פלוט פון דער שלאנג איז ער דר ערשטר גוועזן דער האט מיתה גוועזן בעולם זיין ברודר הבל: איר הבן גפונן (בספרים קדמונים) אז קין האט ווען זיין ברודר הבל ממית זיין האט ער איהם גביסן מיט די ציין אז ווי איין שלאנג אזו לאנג ביז ער האט איהם ממית גוועזן: דרום ווייל ער איז גיקומן פון איין שלאנג, הען אלז קערט זיך נאך שורש: אונ אז אדם האט גזעהן אז הבל איז אום גקומן אונ קין איז פארטריבן גווארן, שפראך ער וואס זאל איך ווייטר אוליד זיין הט ער זיך אפ גשיידן פון זיין ווייב הונדרט אונ דרייסיג יאר. זייכן גקומן (רוחות נקבות) אונ האבן זיך דער ווארמט אונ האבן פון איהם אוליד גוועזן (רוחות ושדים) דיא הייסן (נגעי בני אדם) ביז דר נאך הט ער זיך בדאכט אונ הט אוליד גוועזן (שת בדמותו בצלמו) דס דיא קינדר דר פיר זייכן ניט גוועזן (בצלמו ודמותו) דס איז גוועזן ווייל ער זיך הט בהעפט מיט חוה דרום שטייט (זאת יקרא אשה) דרום שטייט (אחור וקדם צרתני) אונ אזו הט זיך אויך דער כהן גדול אן גקליידט אין (חושן אונ אפוד) דס איז אויך גוועזן (אחור וקדם): דס אלז איז גוועזן מיט דיא פיר היכגן ווי דיא פיר פיס פון דר מרכבה אובן אונ (אופנים וחיות הקודש), אזו אלע ומעשה מטכן) איז אלז גוועזן אין גשטאלט פון דיא צלם פון מקדש פון אובן דיא שכינה זאל דרינן רוען וויא אובן.

וידבר

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיי וגו', וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם: ר' אבא ור' יוסי זיינן געגאנגן פון (טבריה נאך צפורי) אז זייא אזו גינגן דא זעהן זי קומן ר' אלעזר ור' חייא. זאגט ר' אבא גוויס ווערן מיר זיך אהיא בהעפטן מיט דר שכינה, זיי ווארטן ביז זיי קומן ווייא זיי זיינן גקומן זאגט רבי אלעזר עס שטייט גשריבן (עיני יי אל צדיקים ואזניו אל שועתם) דער פסוק איז קשה אז הקב"ה משגיח אויף זייא גוטן צו טאן בעוה"ז, מיר זעהן יוא וואל ווייא פיל צדיקים דיא זייכען אויף דער וועלט דיא האבן קיין מזונות ניט אפילו ווייא איין רחב פון פעלד, נוא אז זאגט ער (עיני יי אל צדיקים), אלא קום אונ זעה אלי די בריות אין עולם ווערן דער קענט אונ צו וויסן משגיח אויף זייא צו זיין פון אובן, עס זייא (צד הטומאה) אדר די דא זיינן (צד הקדושה) די זיינן דר קענט אונ צו וויסן (אותו צד הקדושה) אויף זיי משגיח צו זיין. אלי אמן, אונ דיא זיינן (אלה הטומאה) ווערן אויך דר קענט, אונ זו איז משגיח אויף זיי פון דעם צד, אונ וואו דא שולט איז די (צד הקדושה) איז ניט משגיח די (צד הטומאה) אונ קאן ניט הער צו גנעהנן איביג: אונ קאן איס ניט דוחה זיין פון זיין אורט אין אלים וואס ער טוט, דרום זאגט ער (עיני יי אל צדיקים) דען דער צד הטומאה קאן אויף זיי ניט שולט זיין: אונ אילנד איז איין חברותא אונ איין היכל פון היאל דא, אונ אלי די גוטע השגחה פון אובן איז היא, אונ קיין (צד טומאה) אונ (דבר רע) קאן אן אייך ניט גוועלטיגן, זאגט ר' אבא מיר האבן דאך גלערנט בכל מקום אז דער (צד הקדושה) גוועלטיגט אונ רוהט דרויף, ווען גלייך עס ווערט גלייזט אונ קומט צו חשבון ווערן דיא ברכות ניט פר מיטן דר פון, זאגט ר' אלעזר גוויס איז עס אזו. זאגט ר' אבא זיינן די ישראל קודש אונ קומן (צד הקדושה), עס שטייט (קודש ישראל) אונ שטייט (והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי), נוא ווארום אז דוד המלך הט זיי גלייזט איז אויס גקומן ביי איין דבר עס שטייט (ויתן יי דֶּבֶר בישראל מן הבקר ועד עת מועד), זאגט ר' אלעזר ווייל ער האט ניט גנומן פון זיי שקלים אויס צו לייזן עס שטייט (ונתנו איש כופר נפשו ליי בפקוד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם), דען מן מוז געבן דען כופר פון קודש, אונ דער (כופר קודש) איז ניט גנומן גווארן פון זיי. קום אונ זעה ישראל זיינן קודש די ניט שטיין בחשבון, דרום ווען זיי (כופר נפש) געבן, דר דש (כופר נפש) ווערט גלייזט אונ ניט ישראל, דען דאס קודש איז (באדרגה העליונה) וואס שולט איז איבר אלים. דרום איז ניט (עולה בחשבון): ווי זיי אזו ווייטר גינגן, הייב אן ר"א עס שטייט (והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר), וואס טייטש (כחול הים), אלא עס זיינן אין צווייא גשטאלט, דען דאס ים ווען די אינדן אויף גיין מיט לארן אונ ווילן דיא וועלט פר פיילן אונ זיא זעהן דען זאנד אויף דעם בארטן, דאס זאנד באלד זיינן זיי אונר הינטר זיך, אונ ווערן צו ברעכן אונ ווערן גשטילט אונ קענן ניט פאר פיילן דען עולם אונ קענן ניט שולט זיין. אזו אויך ישראל זאנד פון (ים) אונ ווען די רשעים דיא זיינן ווי די אינדן די הערן פון רוגז די הערן פון דינים קשים ווילן אויף גיין, אונ בגערן צו פר פיילן אונ (שולט זיין בעולם). אונ אז זיי זעהן ווייא ישראל

די זיינן אן גקלעבט אן הקב"ה ווערן זיי צו ברעכן אונ זיינן הוור פון זיי אונ קענן ניט שולט זיין בעולם. דאס איז אין איין גשטאלט ווארום זיי זיינן גגליכן ווי זאנד פון ים: איין אנדרן גשטאלט ווייא זאנד פון ים האט קיין חשבון ניט, אזוא אויך ישראל האבן קיין חשבון אונ שטייען ניט אין חשבון אונ ניט במדה אין מאסין, דרום שטייט (אשר לא ימד ולא יספר), דרום אין טעג פון דוד האט ער זיא גלייזט אונ האט ניט גנומן כופר איז גוועזן איין רוגז זיינן פר לארן גווארן פון דיא ישראל ווייא פיל חיילות אונ שיירות, דרום שטייט (באצשה אשכן כל העובר על הפקודים): קום אונ זעה קיין ברכה רוהט ניט אויף איין זאך וואס גלייזט ווערט, דרום האט אן גנומן כופר אונ דר חשבון איז ניט גוועזן ביז אן האט איין גזאמלט דעם (כופר נפש) אונ דר נאך הט מן גבענטשט דיא ישראל, דער נאך הט מן גלייזט דעם כופר, דער נאך הט מען ווידר גיבענטשט דיא ישראל. נמצא זיינן דיא ישראל גבענטשט גווארן אין אן אנפאנג אונ סוף, דען הט קיין טויט אן זיי גוועלטיגט ווארום איז דער טויט יוא שולט ווען מען לייזט, דרום ווייל די ברכה רוהט ניט וואו אן לייזט, אונ אז די ברכה ווערט אפ געטאן איז דר (צד הטומאה שולט) אונ קאן מזיק זיין. דרום נעמט אן (כופר ופדיון נפש) דש דער צד מאג זיין אויף דעם כופר אונ ניט אויף דיא ישראל, ווייא מען שוין הט גזאגט אנדרשט וואו דר פון: ר' יוסי ור' חייא זיינן געגאנגן אונטר וועגן, ווייא זיא אזו גינגן וואר פינסטר אונ נאכט, זיי זעצן זיך אז זיי אזו זיצן וואר דר טאג דר לייכט: זיא שפראכן מיר ווילן גיין, ווי זיי גייען זאגט ר' חייא זעה ווי דר פנים פון מזרח דש דא לייכט איצונדרט: קום אונ זעה די דא וואונן (בהררי קדם) דארטן צו מזרח דינן צו דען לייכט פון מזרח איידי די זון אויף גייט אונ אז די זון אויף גייט זיינן ווידר די דא דינן צו דר זון. אונ די דא דינן צו דען לייכט פון מזרח הייסן זיי דעם (אור אלוה דארגלא דנהיר) אונ איר עבודה איז דעם (אלוה דארגלא דנהיר), אויב דוא ווילסט זאגן דש איז אום זונסט עס איז ניט אזו, דען זייא האבן דיא חכמה אהער פון אלטע לייטן, פון לייט ווען דיא זון זאל לייכטן אויב זיא אויף גייט דא איז איין ממונה גזעצט אויף דער זון גייט ארויס (אותיות קדושות) פון דעם (שם עליון הקודש) זיין גלייכנט אויף דען (ראש השמש), אונ מיט דען כח פון דיא (אותיות הקדושי') עפנט ער אלי פענסטר אין היאל, אונ דר ממונה גייט אין דען לייכט אריין וואס דא לייפט אום דר זון, דארט איז ער גוואנגט ביז זיא אויס גייט אונ פר שפרייט זיך אין דר וועלט: אונ דר ממונה איז גזעצט אויף דען גאלד אונ רוטע פערל אונ דיא וואונר פון (הררי קדם) דיא דינן צו דעם גשטאלט. אונ אין די נקודות אונ סימנים דש זי האבן גירשנט פון אלטע יארן דא גייאן זייא אונ וויסן די נקודות השמש צו גפינן דאס ארט פון גאלד אונ פערל: זאגט ר' יוסי ווייא לאנג ווערן נאך זיין דיא ע"ז בעולם הט דאך שקר קיין קיום ניט: פתח ער הייב אן (שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר) קום אונ זעה ווילטן דינן די גאנצי וועלט צו דעם שקר ווער עס אזו. אבר דאס טייטש לייכט וואס דא לייכט דיא שטערן פון היאל זיינן אמת, אויב נוא די נארן וואס אן פר שטאנד זיינן דינן דר צו אונ הייטן זיי אלוה דא ווייל הט"י פון מירנט וועגן ניט אלוה זיין דען עולם, אבר (לעת העתיד) ווערט הקב"ה ניט אלוה זיין די שטערן

אונ דיא ליכט פון דער וועלט. אבר דיא דא האבן דר צו גדינט די ווערט ער אבלה זיין: אונ אזו טייטש דער פסוק (שפת אמת תכון לעד) דס זיינן די ישראל דיא האבן (שפת אמת) אונ זאגן (יי׳ אלהינו יי׳ אחד) אונ אלס איז אמת אונ סוד פון אמת אונ זאגן אויך (יי׳ אלהיכם אמת) דס ווערט זיין אן גבריית אייביג, (ועד ארגיעה לשון שקר) עס קער צו שטיין (ועד רגע) וואס טייטש ארגיע. אזא ווי לאנג ווערט איר קיום זיין פון דר ע״ז. ביז הקב״ה ווערט זי פר דארבן אונ ווערט אבודה זיין פון אירי עבודות די רופן גאט צו זעלכי די זיינן קיין גאט: אבר ישראל דיא (שפת אמת) שטיט ביי זיי גשריבן (עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו): איך גדענק איין אמל בין איך גגאנגן מיט רבי אליעזר בגעגנט אונז איין העצר, ער שפראך צו רבי אליעזר וויסטו פון די (תורה פון יהודים) זאגט ער איך ווייס וואל, זאגט ער צו אים איר זאגט אייער אמונה איז אמת אונ אייער תורה איז אמת אונ אונזרי אמונה אונ תורה איז פאלש, עס שטייט דאך (שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר) איר האבן איין קיום פון אייביג. אן אין אונזר מלכות, איין דור נאך דעם אנדרן אונ איז ניט אפ גיטאן געווארן אייביג, דרום שטייט (תכון לעד) גוויס, אונ צו אייך איז ווייניג געוועזן מלכות אונ באלד הט זיך אפ גטאן פון אייך דס מלכות, איז אן אייך מקויים דר פסוק (ועד ארגיעה לשון שקר) איין רגע איז דר שקר אונ האט קיין בשטאנד ניט: שפראך ר׳ אליעזר איך זעה דוא ביסט איין (חכם בתורה תיפח רוחך): ווען עס וועלט שטיין (שפת אמת כוננת לעד) איז טייטש דען אמת האסטו אן גבריית אייביג, וועלסטו רעכט רייד, אבר עס שטייט (שפת אמת תכון לעד) עס ווערט אן גבריית ווערן אויף אייביג, עס איז אן גבריית צו זיין ערשט דער (שפת אמת לעתיד) וואס אילוכד דר שקר האט איין קיום אונ דר אמת ליגט אויף דר ערד: אונ אין דר לייט דר (שפת אמת) ווערט אויף שטיין אויף זיין שטאט אונ ווערט שפראצן פון דער ערד, דען ווערט זיין (שפת אמת תכון לעד). ווי דר העטר דס הערט, זאגט ער וואל צו דיר אונ וואל דעם פאטר די דא האבן די (תורת אמת) גירשנת, דער נאך האב איך געהערט דס דר העטר האט זיך מגייר געווען: זיי גייען ווייטר זיי קומן צו איין פעלד אונ זיינן מתפלל דארטן, זיי שפראכן פון אילוכד וואס איר זיך בהעפטן בטבילה, אונ וואלן גיין אונ וואלן עוסק בתורה זיין, ער זאגט ווייטר אנדרי זאכן (תאנא בפ׳ נלבים אונ סודות): קום אונ זעה עס שטייט (וירא העם כי בשש משה) ווער איז דס עם דס זיינן דיא (ערב רב) ווער זיינן דס ערב רב דען געווען (לודים כושים כפתורים ותוגראים) דאס ער הייסט זי (ערב רב): זיי זיינן יאח ניטש אער או פון מצרים געווען, וועלטן זיי פון אנדרי אומות געווען זעלט שטיין עם, וואדרום שטייט דען עם, אלא עס איז איין (עם ולשון) געווען אבר אזי מכשפים פון מצרים אונ איר חרטומים, דס אויף זיי שטייט (ויעשו גם הם חרטומי מצרים) דאס זיא האבן וועלן שטיין קיגן דיא (ניסים ונפלאות פון הקב״ה): ווי זיי האבן געזעהן דיא (ניסים ונפלאות) דאס משה גטאן במצרים, וואדן זייא אזי צו גטרעטן צו משה. זאגט הקב״ה צו משה זיי זיי ניט מקבל, זאגט משה רבש״ע וויל זייא האבן געזעהן דייני גבורות דא וויל זי זיך מגייר זיין זייא ווערן זעהן גבורה אלע טאג דא ווערן זיא וויסן דאס קיין גאט איז ניט

אן דיר, אזו איז ער זייא מקבל וואדרום הייסן זייא (ערב רב) אזא עס זיינן געווען אזי מכשפים אונ איר עלטסטי איבר זייא זיינן געווען (יונים וימברוס) דיא זיינן געווען דיא לווייא זין פון (בלעם הרשע), אונ אין גווישי לייט פון טאג האבן זיי גטאן אירי כשפים, אונ אזי די העכסטי מכשפים די האבן געזעהן דאס זיך די זון נייגט פון אן פאנג זיבטע שעה ביז אן פאנג נייכטע שעה דאס הייסט (ערב רב) גרוטער אובנט דיא לווי שעות נאך מיטאג, אונ די אנדרי מכשפים די קלענרי האבן גטאן כישוף פון אן פאנג נייכטע שעה ביז האלבע נאכט: דיא (מכשפים עליונים) וואס האבן געזעהן פון אן פאנג זיבטע שעה אז דיא זון אונ דיא לבנה אויך צו נייגן, האבן זייא אן גהובן צו טוועבן כיין הוכדרט פינף אונ ניינציג (מדריגות) אויף דיא (הרי חושך), אונ איר רוח האט טאן שוועבן אויף אלע מכשפים מיט אירי לויברייא: זייא האבן גטאן וואס זיי האבן גוואלט, ביז אזי מצרים האבן איר בטחון גהאט צו זייא. אונ דרום האט אן זיי גהייסן (ערב רב) דיא האבן גיטאן אירי כשפים ווען עס איז געווען דער הוכר אובנט גלייך נאך מיטאג, דען זייא האבן אירי כשפים גטאן פון ניין שעה מיט איין האלב, ווייטר הייסט (ערב זוטא), דען עס זיינן לווייא מרלייא ערב, דרום שטייט (גם ערב רב עלה אתם), אירי חכמה איז געווען גרויס, זיי האבן געזעהן אין דיא אונטרשטי אדריגה: אונ (בשעות היום) דס די ערשטי זעקס שעה ביז מיטאג קאנן זייא ניט געוועלטיגן מיט דיא עליונים, אונ דען אמל האט משה זאלן נידרן פון בארג, אונ זיי זעהן ער קומט ניט באלד, שטייט (ויבא העם על אהרן), דען איר האבן אזו גלערנט (כאותו שעה) אז משה איז גנידרט האט ער אלזיין מקבל דיא תורה געווען, דען פון (כלל כל ישראל) האט ער אפילו מקבל גיוועזן (מגילת אסתר), אז דער פסוק זאגט (וקבלו היהודים) עס קער צו שטיין (וקבלו היהודים), אלא משה דער איז געווען דער כלל פון אזי יהודים האט עס מקבל געווען, זיי זאגן (קום עשה לנו אלהי׳) זייא האבן אזו גזאגט, איר זעהן דאס איר ישראל האט אלן כבוד אונ (כל טוב העולם) איז צו אייך אליין, אונ איר (ערב רב) זיינן אויס גשטוסן דרויסן, ביי אייך שטיט (וה׳ הולך לפניהם יומם) אזו אויך וועלן איר האבן פון אונזרן לד איין אלהים ווער פר אונז זאל גיין, ווען איר ווערן פר אים (פיוגלת עבודת מעשה) טאן ווערט ער פר אונז אזו וואלן גיין ווי גאט פר אייך, דען אזי (ענני כבוד) דיא דא זיינן גגאנגן אין דער מדבר דיא דא האבן ניט בדעקט כייארט צו ישראל אליין, וויא דער פסוק זאגט (וה׳ הולך לפניהם יומם) אונ אזי (בהמות לאן ובקר) די זיינן גגאנגן (מחוץ למחנה) לום היכטרשטין. קום אונ זעה די פערליג ייאר דאס ישראל זיינן גיוועזן במדבר איז קיין זילוך קיין טינוף קיין אום רייני זאך גאר ניט געווען אין ענן מינווייניג פון (מחנה ישראל), אונ דרום זיינן די (בהמות) אזן שאף די האבן געגעסן גראז דרויסן געווען מיט דיא זיי גהיט האבן. זאגט ר׳ אליעזר צו ר׳ אבא (מי הכי) דעם נאך האבן האט (ערב רב) קיין מן גיגעסן, זאגט ר׳ אבא וודאי איז עס אזו, כייארט וואס דא ישראל האבן זיא גיגעבן גלייך אז מיינר גיבט זיין קנעכט צו עסן, אונ פון וואס האבן זייא גיגעסן פון דאס רעשט דאס ערגסטי וואס ישראל האבן גלאזן היכטר דען איז דס פסולת, דרום רופט דער פסוק אויס (ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה), דיא ישראל

האבן

האבן גיגעסן אונ ניט דאט (ערב רב), (ויראו בני ישראל ויאמרו מן הוא) אונ ניט (ערב רב וצאן ובקר) דט בייא זיא איז גוועזן. די לייט זיינן דיא (ערב רב) אונטר טאן גוועזן צו ישראל אונ אוילנדרט זיינן זיי אויך גשטאנן אונ האבן בגערט צו טאן איין אעשה צו ווערן געשטארקט אירי (צד הטומאה) אונ האבן גזאגט עכפרט איר זאלן זיין אזי איין פאלק איר וועלן זיין אויט אייך (ישראל עם אחד בלבן אחד), אדר זאל וואט צו אונז זיין ווער דא זאל גיין פר אונז וויא אייער גאט גייט פר אייך, האט אהרן גזאגט דט זיא ווערן אאכן זיכריגן דט (עם הקודש) דאס דיא (ערב רב) זאלן זיין אויט זיי (כלן אחד) אונ ישראל (עם הקודש) זאל ניט זיין אויט דיזו (ערב רב) פר איטט אין איין כלל, אלא עט איז בעטר זיא פורט צו זיין פון דעם עם הקודש ביז אשה ווערט קואן. אונ דיא כוונה פון אהרן איז גוועזן לטובה, כייארט עט זיינן פיל פון ישראל גוועזן דט זיך האבן בהעפט אויט גאכלן הערלן. אונ דרום או אשה איז ארחפ גיקואן דא האט ער זייא אוון צו זייטרן אונ ווייטן די ישראל (עם הקודש) פון דעם חטא, אונ האט זייא גטרענקט אויט דעם וואטר האט ער זיא בודק גוועזן ווי די סוטות ביז די ישראל זיינן זויטר אונ קלאר גווארן דאט צוויטן זייא איז ניט איבר גבליבן קיין (פסולת כלל). הט אהרן גזאגט (פרקו נזמי הזהב) האבן דען זייא קיין אנדר גאלד גיהאט, אלא אהרן הט זיך גדאכט דער וויל וועלן זיי זיך קריגן אויט אירי קינדר אונ ווייבר, אויב זיי ווערן וועלן געבן דער ווייל ווערט אשה קואן. קום אונ זעה איר האבן גלערנט דאט דיא גרים זיינן וויא איין געוויכטט אונ צרעת אויף דעם פלייט אזו זיינן די גרים צרעה צו די ישראל. (אכן שכן די ערב רב) זיינן קיין רעכטי גרים גיוועזן וויא זייא קערן צו זיין, וואט האבן זייא גיטאן (ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם) עט זיינן גוועזן דארט (כאה אלפים ורבבות) פון אירי נאז בעכדר, וואט שטייט (ויקח אידם ויצר אותו בחרט) אהרן האט זיך ניט גהיט פר דיא צווי גרויטי (חבאים אכטפים) די צוויטן זייא זיינן גוועזן (יוכים ויאברוס), אייכר איז געשטאנדן אונ דער אגדרר האט זיין כשוף גאאכט, או דיזו צווי וואהרן זיך אויט אגכדר בארחטן האבן זיי גקואן דט גאלד. אייכר הט גנואן צווי אלקים אין אזין האכט דער אגדרר דאט טלויט אין דער אגדרר האגט, דען או אזו עט זיין אין די כישופים וועון זייא או אאכן. בכה ר"ט ער וויינט אונ זאגט (אי חסידא קדישא) דו (אהרן אשיח אלוה הגדול) איבר דיין חסידות זיינן גפאלן פון עם ישראל פיל אונ דוא האטט ניט גוואוסט וואט זייא טואן, וואט האבן זייא גטאן אז דיא זעקס טעה זיינן גקואן אונ דער טאג איז גוועזן גראד אין דר העלפט באטקן, האבן זיי גקואן דט גאלד דט זייא האבן אב גלעהרט פון דיא אוהרין וואהרום שטייט (ויתפרקו), דען דער כישוף איז אזו דט אן דארף ניט חט זיין אויף דעם געלט זייא האבן גזאגט דיא טעה שטייט אונז איר וועלן ניט זיאן עט איז אוילנכר ניט די לייט אן זאל חס זיין אויף גאלד (איד ויתפרקו כל העם) ויתפרקו גלייך או עט שטייט (ואפרק הרים ושבר סלעים) דא האבן זי אויט גוואלט אב גריסן אונ פר דארבן אונ צו ברעכן אירי אורין:

פרשת ויקהל •

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ר' חייא הייב אן ויאמר שאול אל הקני לכו סורו רדו מתוך עמלקי פן אוסיפך עמו וגו'. קום אונ זעה וואט דא שטיט בייא עאלק [פקדתי כל אשר עשה עאלק לישראל וגו'] איז קשה ווארום גפינן איר ניט בייא אזי אלחאות וואט אגדרי אוואות האבן גהאלטן אויט ישראל איז ניט שווער גוועזן פר הקב"ה או דיא אלחאה פון עאלק וואט ער האט גהאלטן אויט ישראל, אלא גיוויט דיא אלחאה פון עאלק אוז גוועזן הויך אזי זייטן אובן אונ אונטן דען אין דער צייט וואר געשטארקט דיא [כחש הרעה] אויף ישראל אובן אונ אונטן וויא איין טלאנג זיגט וואו צוייא ווען טיידן זיך, אזו אויך עאלק אויף ישראל, ער האט גלוגט אונ גווארט פר בארגן אויף זייא וואו צווי וועגן טיידן זיך. דרום שטייט ווייטר [אשר שם לו בדרך בעלותם אמצרים] ער וואר פר בארגן אטואא צו זיין [אקדש ה'] אונ איז פר בארגן אונטן אטואא זיין די ישראל, [אגלן] עט שטייט דא [אשר קרך בדרך] אונ דארט שטייט אויך (אקרה לזה) דאט קרך איז טייטש לשון (אקרה לזה). אזו שטייט אויך בייא בלעם (ויקר אלהים אל בלעם) ויקר איז טייטש ל' קר"י אונ טומאה. אויב דוא וועלסט פרעגן וויא איז ויקר לשון טומאה עט שטייט דאך (ויקר אלהים אל בלעם), אלא הקב"ה האט אים

אן גיגרייט דאט ארט פון (טומאה אטואא) צו זיין דראן אן דער אדריגה וואט ער אוז בהעפט גוועזן דראן אטואא אים צו זיין, וואט האט גטאן בלעם ער האט גדאכט אויט די קרבנות וואט ער האט אקריב גוועזן (עולה ואעלה) צו זיין. איר האט אים הש"י אן גברייט זיין ארט ווי איט ראוי איז אטואא צו זיין. אונ זאגט הקב"ה צו אים דא האסטו דיין ארט וויא דיר גבירט, דרום שטייט (ויקר אלהים אל בלעם), אזו אויך ביי עאלק (אשר קרך בדרך) ער האט דיר אן גברייט (אותו כחש) קיגן דיר אובן אטואא צו זיין אויף אזי זייטן, אונ וועגן זיך ניט העט געשטארקט אשה קיגן זיין כח אובן-אונ יהושע קיגן זיין כח אונטן, העטן ישראל אים ניט קענן בייא קואן דרום היט הש"י די שנאה אויף דור דורות. ווארום ווייל ער האט גוואלט (פוגם) זיין אן דעם (אות ברית), עט שטייט (ויאמר שאול אל הקני) דער קני איז יתרו, ווי קואן די קינדר יתרו צו עאלק זיי האבן דאך גוואוכט אין יריחו ווי עט שטייט (ובני קני חתן אשה עלו אעיר התארים את בני יהודה), אלא פון דר לייט האבן זייא גרואט אין גרענצן פון עאלק, ביז (שאול האלך) איז גקואן שטעט (ויסר קני אתוך עאלק) דען אין דער לייט ווען רשעים זיינן די צדיקים וחסידים דיא זיינן ביי זיי גפונן ווערן נתפס אן אירי עונות, אזו אויך אלאלו ווער ניט גוועזן דאט פר איטוג פון (ערב רב) דיא האבן זיך בהעפט

בהעפט אין ישראל ווערן ישראל ניט גשטראפט געווארן (במעשה עגל)· קומט און זעה עס שטיט בתחלה (ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו), זאגט ער כל איש פון מיט'לכם (אפילו ערב רב), דען הקב"ה האט וועלן מאכן דאס (מעשה משכן מכל צד) פון אלי זייטן ווי איין פרי איז ארום איין שילכטס אזו ישראל זיינן מיטווייניג. און די (ערב רב) הערויסן ארום זיי: דרום וויל די (ערב רב) זיינן געוועזן צווישן זיי, דרום (מאת כל איש אשר ידבנו לבו) די (ערב רב) כולל צו זיין מיט ישראל. דר נאך אז זיי זיך האבן ווידר בהעפט אן זייער (מין המעשה בעגל) און האבן מפה גיקערט דער נאך און האבן גורם (מיתה והרג) גיוועזן צו ישראל, דער נאך זאגט הקב"ה פון איצונד אן זאל דאס (מעשה משכן) ניט זיין נייערט פון ישראל אליין אן דען (ערב רב)· דרום שטייט (ויקהל משה את כל עדת בני ישראל) און שטייט דר נאך (קחו מאתכם תרומה לה' מאתכם) פון אייך אליין, ניט ווי דר פיר האט עס שטייט (מאת כל איש אשר ידבנו לבו). (ויקהל משה) פון וואנן האט ער זייא איין גזאמלט, אלזו וויל די (ערב רב) זיינן געוועזן צווישן זייא האט משה אויזן אפ שיידן פון זייא און ישראל אליין איין זאמלן· ר' אליעזר ור' יוסי קומן פאר ר' שמעון זאגט ר"ש איין זון (אליעזר וחברייא) זאלט מיטווייניג די דרייא טאג און ווייזט אייך ניט דערוויסן· דען דער (מלאך המות) איז איצונד גיוואוכט אין דער שטאט· און ווייל עס איז אים גגעבן געווארן רשות צו פאר דערבין קאן ער מחבל זיין גלייך איין אנדרן אויך, און ניט דאס אליין ווען זיך איין מענש ווייזט פאר אים גייט ער ארויף און דער מאנט זייני זינד און איז מקטרג. אויף אים און בגערט משפט פון הקב"ה אויף אים און גייט ניט אוועק ביז דער מענש ווערט נידון און ווערט אים גגעבן רשות ביז ער איז אים ממית. זאגט ר' שמעון דא שווער איך בייא דעם (שם אלהים) דאס דער רוב עולם שטארבן מייער מיר נייט קומט ווייל זייא זיך ניט וויסן צו היטן, דען בשעה דאס מן ארויס טראגט איין (מת צו בית הקברות) איז דער (מלאך המות) גיוואוכט צווישן די ווייבר. ווארום צווישן די נשים, דען אזו איז זיין סדר, אזום דס ער האט אן גיהייבט צו חוה און האט מיט איר (גורם מיתה) גיוועזן צום גאנצן עולם, דרום ווען ער איז איין מענש ממית און ווייבר ווערן גיפונדן מיט דעם מת דא גייט ער צווישן דיא ווייבר אין וועג בשעה דאס מען דאס מת ארויס טראגט מיט דען הויז ביז זייא קערין צו ריק צו הויז דען האט ער רשות מזיק צו זיין, און דריבר האט ער גורם גוועזן מיתה צו פיל לייטן דס זיינן גישטארבן פאר דער צייט, און דרום שטייט (ויש נספה בלא משפט) דאס איין טייל שטארבן אן משפט, דען ער גייט ארויף און דער מאנט דיא זינד פון מענשן ביז דער מענש ווערט נידון און שטארבט פאר זיין צייט. ווי ווערט מן ניצול בשעה דאס מען דאס מת טראגט צום קבר, זאל דר מענש דס פנים אום קערן דאס דיא ווייבר זאלן גין הינטר זיין רוקין, און ווען זייא זענן זיך מקדים זאל ער גיין הינטר זיך דס ער זאל ניט זיין מיט זיי געזען (פנים בפנים), און ווען ער צו ריק גייט פון (בית הקברות) זאל ער ניט גיין אין דעם וועג וואו דיא ווייבר שטיען און זאל זיי ניט אנזעהן כלל, נייערט ער זאל איין אנדרן וועג גיין מהיים, און דרום וויל די לייט האבן ניט וויסן און זיינן ניט משגיח און מקפיד דרויף, דא ווערן דאס רוב מענשן (נידון בדין) און שטארבן פאר זייער צייט· זאגט רבי אליעזר נאך דעם נאך ווער בעסר גאר ניט אזוי צו זיין איין מת. זאגט ר' שמעון ניין דען איין מענש דאס ער איז גהיט היינן, דא איז ער (זוכה לאורך ימים, אבל שכן לעולם הבא. קומט און זעה ניט אום זונסט האבן די קדמונים פאר צייטן מתקן גוועזן ווען מן איין מת האט ארויס גיטראגן פון צו הויז (לבית הקברות) האבן זייא גיבלאזן מיט דעם שופר, דעסט וועגן אויב ווענדט איינן אן האט מען מתקן גוועזן פון (כבוד המת) וועגן, ניין נייערט מגין צו זיין (על החיים) דאס ניט זאל שולט אויף זיי זיין דער (מלאך המות משטין ומקטרג) צו זיין אויף לעבעדיקע און זאל גהיט זיין פון אים:

פתח ער הייב אן (וכי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות) זיינן מיר מדייק עס שטייט (על הצר) דס איז דער (מלאך המות). (הצורר אתכם) ער בצוייגט אייך תמיד, ער איז (ממית בני אדם לצדיקים) דס די לייט זיינן זיך מצער אויף איר מיתה, און ער בגערט ממית צו זיין מנהרי, וואס פאר איין תקנה זאלט איר טאן (והרעותם) דאס איז (בראש השנה) דס איז דער (יום הדין) אובן דער (מלאך המות) נידרט מראפ משגיח צו זיין אויף די מענשן און אויף צו גין מקטרג צו זיין אובן. און ישראל ווייסן וואול דאס דער (מלאך המות) נידרט אונטן מקטרג צו זיין· זיינן זיא זיך מקדים (בשופר יבבא) צו שלאן אויף אים דאס ער זאל צו ברכן ווערן בתרועה, און זאל ניטס קענן טאן, און זאל מגין זיין אויף זייא, (ואבל שכן) ווען ער טוט איין דין און איז ממית מענשן און ער איז גיוואוכט אונטן. (ואבל שכן) ווען מן גייט (לבית הקברות) און ווען מען צו ריק גייט פון בית הקברות, דען בשעה דאס דיא ווייבר גיאן מיט דעם מת נידרט ער און איז גיוואוכט בייא זייא, אז דער פסוק זאגט (רגליה יורדות מות) ווען נידרן אירי פיס מראפ מות צו דעם דא דר הייסט מות. (על כן) האט חוה גורם גיוועזן די (מיתה לכל העולם)· הקב"ה דער דא הייסט רחמן זאל אונז מציל זיין: קומט און זעה עס שטייט (כן דרך אשה מנאפת) דאס איז דער (מלאך המות) און אזו איז עס, און אזו ווערט ער גהייסן (אכלה ומחתה פיה) ער פר ברעננט דען עולם און איז ממית מענשן פער זייר צייט. (ואמרה לא פעלתי און), ער זאגט ער טוט קיין אום רעכט דר מיט, דען ער בגערט איין דין, און (בדין מיתה) שטארבן זייא. ובשעה דס ישראל האבן גמאכט דס עגל און זיינן אזו פיל מין אוועק גשטארבן פון זייא, איז דער מלאך המות גיוואוכט און גפונדן גיוועזן בייא זייא. אז משה זעהט דאס ער איז גיפונדן צווישן דיא ווייבר און (מחנה ישראל). (מיד ויקהל משה וגו') דאס זיינן דיא מאנן האט ער אב גישייד און איין גיזאמלט בזונדר, און דער (מלאך המות) האט זיך אב גישייד פון די מאנן ביז דאס משכן איז אויף גיריכט גיווארן, (אפילו בשעה) דאס דיא נשים האבן גברענגט (נדבות המשכן) איז ער צווישן זייא גוועזן, ביז משה זעהט דאס און האט גיגעבן איין עצה צו דיא מאנן דאס זייא זאלן קומן צו גיין מיט איין מאן בחברותה מיט די ווייבר און זאלן ניט זיין גזעהן מיט זייא (פנים אל פנים) נאר הינטר אירי אקסין זאלן זיין די ווייבר, אז דער פסוק זאגט (ויבאו האנשים על הנשים) ווארום שטיט ניט ויבואו (האנשים עם הנשים), נאר מיר דרך צו גיין איז ניט גוועזן מיט זיי, דרום שטייט

שטייט ויבאו זי קומן דיא מאנן פֿר די ווייבר. דרום ווייל דר (מלאך המות) האט זיך ניט אב גישייד פֿון ווייב ביז דר משכן איז גשטעלט געווארן. דרום שטיט (ויקח משה את המשכן) ער האט די קליפה אפ גשיידן אין הקדושה. מסתמא זייא וואָרן געזעסן דיא חברייא דען גאנצן טאג אונ וואָרן (עוסק בתורה).

פתח ר"ש הייב אן וַיֹּאמֶר יְיָ לְנֹחַ בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה

דען פסוק האבן דיא חברייא שון אפֿורט גוועזן, אבר קום אונ זעה האט דען הקב"ה ניט גקאנט היטן נח מיט איין אנדר מיטל דס אויף דען ארט זאל קיין מבול זיין, אז בייא גדעון שטיט גשריבן (ויהי חורב אל הגזה לבדה) דער וואל וואר אליין טרוקן. אונ דר טויא איז גוועזן אין אלע ערטר. אדר ער האט איהם קענן היטן (בארץ ישראל) דאס דארטן איז קיין מבול גוועזן, ווייא עס שטייט (לא גושמה ביום זעם) דער רעגן פֿון דען טאג דס דר צארן איז גוועזן איז אין (ארץ ישראל) ניט גוועזן, אלא ווען דער (משחית ומחבל) נידרט בעולם ווער זיך פֿר איהם ניט צו שליסט אונ איז אפֿין פֿר איהם איז ער (מתחייב בנפשו) ער איז זיך אליין ממית. מאגן איר לערנן פֿון לוט, עס שטיט (המלט על נפשך אל תביט אחריך) דרום ווייל דר משחית גייט הינטר דיין אקסין דא דוא ווערסט דיין פנים אום קערן צו איהם (פנים אל פנים) ווערסטו ניזוק ווערן, דרום שטייט בייא נח (ויסגור יי בעדו) דאס ניט דער (מלאך המות) זאל זעהן אונ קענן שולט אן איהם זיין, ווייל זייא זיינן דא פֿר בארגן גוועזן זיינן אין דער שטאט גישטארבן דרייא צעהן מענטשן. זאגט ר"ש (בריך רחמנא) גילובט זיי הקב"ה דער רחמן דס דר (מלאך המות) האט ניט גזעהן אן אייער גשטאלט:

דער זוהר איז מאריך אין קדושה פֿון שבת אונ אין די תפלות, אונ אז שבת איין גייט דא רופֿט איין כרוז אויס אין אלי היכלן זייט מייך (מתקן מרכבות) אונ חיילות קיגן אייערן הערן. דען גיט אויס איין (רוח מצד ימין) דער הייסט (לבוש יקר) ער פֿר שפרייט זיך איבר אלי (חיילות ושירות), דען ווערט דער טיט פֿון דען עולם אן גיברייט בשמחה, וואָרן זיין חלק פֿון דען מענטשן דר מן ריכט זיין טיט ווייא אן דארף אונ דער טיט שטייט אן חרפה מיטנידר נאך זיין פֿר מעגן אונ זיין נח נאך. אז שבת גייט איין אזוי זיך דער מענטש אפ וואשן, דען אן דר וואכן גוועלטיגט איין (רוח חול). אונ אן שבת בקומט ער דען (רוח אחר הקודש) קער ער זיך מקדש דער צו זיין אונ אין מרחץ צו וואשן אפ צו שאן פֿון זיך דען שמוץ פֿון וואך, מקבל צו זיין דיא הייליגי (נשמה יתירה), דורך דער (נשמה יתירה) ווערט פֿר געסן אלי אום לוסטיקייט אונ צער, דען דארטן וואו זיא איז דא איז מייטן (שמחה וחדוה): דען אז דער רוח אונ (נשמה יתירה) מראב קומט, ווערט זיא פֿאר גוואשן אין דיא בשמים פֿון ג"ע אונ נידרט צו רוהן אויף (ישראל עם הקודש) אונ ווען זיא נידרט מראפ צום ערשטן אין ג"ע נידרן מיט איר צווילף (מרכבות) די ווערן גקריינט אויף זעקס זייטן, אונ אז זי קומט אין ג"ע אלי רוחות ונשמות די זיינן אין ג"ע דער וועקן אלי דען רוח וואס דא נידרט אויף ישראל אונ זאגן וואויל צו אייך ישראל (עם הקדש) דאס דער רצון פֿון אייערן הערן טוט אזוי זיך דער וועקן צו אייך, דרום שטייט (ושמרו בני ישראל את השבת) דאס ווארט את איז מרבה דעם רוח וואס נידרט אויף זייא אן שבת אז ער זאל אויך גיהיט ווערן מיט תענוגים אונ שמחה דאס ח"ו קיין דאגה ולצער אונ אום לוסטיקייט זאל בייא דען מענטשן זיין. אדר כעס ורוגז דען איז ער פֿוגע אן דען (רוח ונשמה יתירה), דען דארטן וואו זיא איז בגריפֿן איז מייטן (עוז וחדוה ושמחה ורצון), אונ ווען ער זיא דאס טוט דער מאכט ער דען כח פֿון דער צעבר דאס דער וועקט דען כעס דאס איז דער כח פֿון סמא"ל, אונ ווען ער אום לוסטיג איז דאס קומט פֿון מיין. דיא מיין דארט וואונט די לילי"ת ווייא דער וועקן זיך אויף דער קדושה פֿון שבת. דאס איז אויך מרמז (לא תבערו אש) אז מען ניט אן צינדן ווייל מיר נח גאנצן שבת איז פֿר לאשין אונ איז שטיל דס זיא ניט קאנן שולט זיין, אונ ווען דער מענטש דאגה אדר צער וכעס האט בשבת, שטארקן זיא זיך אויף דר הייליגה נשמה. דרום זאגט דער פסוק (ושמרו בני ישראל את השבת) צו היטן אויך דיא (נשמה ורוח יתירה) דאס דיא קליפות זאלן ניט זיך בייא איהם שטארקן אונ אן גילונדן ווערן, דרום שטיט (ישעיה נ ו) (כל שומר שבת מחללו) צו היטן דען שבת דאס די קליפות זאלן ניט מאר שוועכן דיא קדושה פֿון שבת. אין דער זאך איז נאך איין זאך דער רוח וואס אן שבת שולט איז אויף ישראל, דער האט איין הנאה פֿון אירי (תענוגים) פֿון עסין אונ טרינקן אין דיא דרייא סעודות דיא דא זיינן אין דרייא (מדריגות עליונות), דען נעמט זיא איין (עונג ושמחה) אין דיא סעודות. וואָרן זייער חלק ווער דיא נשמה איז מהנה מיט תענוגים אן שבת. דען דר רוח האט אובן איין הנאה די גנצי וואך פֿון דען (רוח עליון) פֿון די (אורות הקדושים), אונ אן שבת אז זיא נידרט מראפ אונ ווערט גיוואשן אין (ג"ע) בייא נאכט האט זיא איין (תענוג והנאה) פֿון דעם (עונג הגוף), אונ דער רוח ווערט גיקריינט פֿון אובן אונ פֿון אונטן אונ ווערט גיזעהן אויף אלי זייטן מיט דער קרוין פֿון אובן אונ אונטן, אונ ווייל זיא איז דיא צייט בייא דען מענטשן, דא אזוי ער זיא היטן אונ מוזן זיא מענג זיין מיט אלי (תענוגים) עסין אונ טרינקן מיט אלי שמחה מיט שייני קליידר, דען אזוי ווערט זיא גקריינט אונ גהיט אונטן. ובספֿר פֿון (שלמה המלך) אונ דאס הייליגה ליכט ר"ש האט געזאגט עס שטייט (וביום השביעי שבת וינפש) ווען דיא נשמה יתירה אוועק גייט נאך שבת זאגט זיא (וינפש) זיא האט פֿאר לארן דאס נפש, איז קשה ווארום איז ווייא צו דען נפש, ווייא צו דען גוף קער צו זיין, דער גוף פֿר לירט נאך שבת דען נפש. אלא דער טעם איז דאס בייא דען מענטשן איז איין נפש דער דא נעמט צו זיך צו רואן דריכן דעם רוח פֿון אובן, דען דער נפש איז איין ארט צו דען רוח ווייא דער גוף צו דען נפש, אזוי גאנצן שבת רואט דער (רוח יתירה) אין דען נפש, דען האט נפש גרוטן (עונג ומנוחה יתירה ותוספת) מער אז עס איז געווען אין דער וואכן, דרום האבן מיר גילערנט אז אלי נפשות פֿון ישראל די ווערן גיקריינט אן שבת, אונ מיר קרון איז דאס דער רוח רואט דריכן אן שבת, אבר נאך שבת אז דער רוח גייט אוועק פֿון דען נפש דרום איז רעכט (וינפש) עס איז ווייא צו דען נפש דאס זי פֿר לירט דען נחת רוח) אונ מנוחה וואס זיא האט גיהאט גאנצן שבת, אונ דרום ווייל דער רוח רואט אן שבת אויז די

בהעפט אן ישראל ווערן ישראל ניט געשטראפט געווארן (במעשה העגל)· קומט אונ זעהט עס שטייט בתורה (ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו), זאגט ער כל איש פון איטליכן (אפילו ערב רב), דען הקב"ה האט וועלן מאכן דאס (מעשה משכן מכל צד) פון אלי זייטן ווי איין פרג אלז ארום איין שינליכטס אלז ישראל זיינן אינווייניג. אונ די (ערב רב) הערויסן אום זיי: דרום ווייל די (ערב רב) זיינן געווען לוויטן זיי, דרום (מאת כל איש אשר ידבנו לבו) די (ערב רב). כוול לו זיין מיט ישראל. דר נאך אז זיי זיך האבן ווידר בהעפט אן זייער (אין הטומאה בעגל) אונ האבן מש גיקערט דער נאך אונ האבן גורם (מיתה והרג) גיוועזן לו ישראל, דער נאך זאגט הקב"ה פון איצונד אן זאל דאס (מעשה משכן) ניט זיין נייארט פון ישראל אליין אן דען (ערב רב)· דרום שטייט (ויקהל משה את כל עדת בני ישראל) אונ שטייט דר נאך (קחו מאתכם תרומה לי. מאתכם) פון אייך אליין, ניט ווי דר פיר הט עס שטייט (מאת כל איש אשר ידבנו לבו). (ויקהל משה) פון וואנן האט ער זיא איין גיזאמלט, אלז ווייל די (ערב רב) זיינן געווען לוויטן זייא האט משה אווק מפ טיידן פון זייא אונ ישראל אליין איין זאמלן· ר' אלעזר ור' יוסי קומן פר ר' שמעון זאגט ר"ש איין זון (אלעזר וחברייא) זיצט אינווייניג די דרייא טאג אונ ווייזט אייך ניט דערויסן· דען דער (מלאך המות) איז איצונד געוואונט אין דער שטאט· אונ ווייל עס איז אים געגעבן געווארן רשות לו פאר המרבין קאן ער שאדן זיין גלייך איין אנדרן אויך, אונ ניט הט אליין ווען זיך איין מענש ווייזט פר אים גייט ער ארויף אונ דער מאנט זייני זינד אונ איז מקטרג אויף אים אונ בגערט משפט פון הקב"ה אויף אים אונ גייט ניט אוועק ביז דער מענש ווערט נידון אונ ווערט אים געגעבן רשות ביז ער איז אים ממית. זאגט ר' שמעון דא שווער איך בייא דעם (שם אלהים) דאס דער רוב עולם שטארבן מייער איר צייט קומט ווייל זייא זיך ניט היטן לו היטן, דען בשעה דאס אן מרויס טראגט איין (את לבית הקברות) איז דער (מלאך המות) געוואונט לוויטן די ווייבר. ווארום לוויטן די נשים, דען אזו איז זיין סדר, איזום הט ער האט אן גירעכט לו חוה אונ האט מיט איר (גורם מיתה) געוועזן לגנץ עולם. דרום ווען ער אז איין מענש ממית אונ ווייבר ווערן גיפונדן מיט דען מת דא גייט ער לוויטן דיא ווייבר אן וועג בשעה האט מען דאס מת ארויס טראגט מיט דען הויז ביז זייא קערן לו ריק לו הויז דען האט ער רשות מזיק לו זיין. אונ דריבר האט ער גורם געוועזן מיתה לו פיל לייטן דס זיינן גישטארבן פר איר צייט, אונ דרום שטייט (ויש נספה בלא משפט) דאס איין טייל שטארבן אן משפט, דען ער גייט ארויף אונ דער מאנט דיא זינד פון מענשן ביז דער מענש ווערט נידון אונ שטארבט פר זיין צייט. ווי ווערט אן ניצול בשעה האט מען דאס מת טראגט לום קבר, זאל דר מענש דס פנים אום קערן דאס דיא ווייבר זאלן גיין הינטר זיין אקסיל, אונ ווען זייא זענן זיך מקדים זאל ער גיין הינטר זיך דס ער זאל ניט זיין מיט זיי גיזעהן (פנים בפנים), אונ ווען ער לו ריק גייט פון (בית הקברות) זאל ער ניט גיין אין דען וועג וואו דיא ווייבר שטיאן אונ זאל זיי ניט אן זעהן כלל, ניימרט ער זאל איין אנדרן וועג גיין מהיים, אונ דרום ווייל די לייט האט ניט ווסן אונ זיינן ניט משגיח אונ מקפיד דרויף, דא ווערן דאס רוב מענשן (נידון בדין) אונ שטארבן פאר זייער צייט· זאגט רבי אלעזר נאך דעם טאק ווער באשטר גאר ניט אלזה לו זיין איין מת. זאגט ר' שמעון ניין דען איין מענש קאט ער איז געהיט היינט, דא איז ער (זוכה לאורך ימים, אבל שכן לעולם הבא). קומט אונ זעהט ניט אום זונשט האבן די קדמונים פר לייטן מתקן געוועזן ווען אן איין מת האט ארויס גיטראגן פון לו הויז (לבית הקברות) האבן זייא גיבלאזן מיט דען שופר, דעמט וועגן אויב וועלטס איינן אן האט דאס מתקן געוועזן פון (כבוד המת) וועגן, ניין נייארט אגין לו זיין (על החיים) דאס ניט זאל שולט אויף זיי זיין דער (מלאך המות משטין ומקטרג) לו זיין אויף לעבעדיקע אונ זאל געהיט זיין פון אים:

פתח ער הייב אן (וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצַּר הַצֹּרֵר אֶתְכֶם וַהֲרֵעֹתֶם בַּחֲצוֹצְרוֹת) זיינן מיר מדייק עס שטייט (על הצר) דס איז דער (מלאך המות). (הצורר אתכם) ער בעלייזיגט אייך תמיד, ער איז (ממית בני אדם לדיקים) דס די לייט זיינן זיך מלעך אויף איר מיתה, אונ ער בגערט ממית לו זיין אנהרי, וואס פר איין תקנה זאלט איר טאן (והרעותם) דאס איז (בראש השנה) דס איז דער (יום הדין) אובן דער (מלאך המות) נידרט ארמפ משגיח לו זיין אויף די מענשן אונ אויף לו גין מקטרג לו זיין אובן. אונ ישראל ווייסן וואו דאס דער (מלאך המות) נידרט אונטן מקטרג לו זיין· זיינן זיא זיך מקדים (בשופר ויבבא) לו שאלן אויף אים דאס ער זאל לו ברעכן ווערן בתרועה, אונ זאל ניטש קענן טאן אונ זאל מגין זיין אויף זייא, (ואכל שכן) ווען ער טוט איין דין אונ איז ממית מענשן אונ ער איז געוואונט אונטן. (ואכל שכן) ווען מן גייט (לבית הקברות) אונ ווען מען לו ריק גייט פון בית הקברות, דען בשעה דאס דיא ווייבר גיאן מיט דען מת נידרט ער אונ איז געוואונט ביי זייא, אז דער פסוק זאגט (רגליה יורדות מות) ווען נידרן אירי פיס ארמפ מות לו דעם דא דר הייסט מות. (על כן) האט חוה גורם געוועזן די (מיתה לכל העולם)· הקב"ה דער דא הייסט רחמן זאל אונז אלין זיין: קומט אונ זעהט עס שטייט (כן דרך אשה מנאפת) דאס איז דער (מלאך המות) אונ אזו איז עס, אונ אזו ווערט ער גהייסן (אכלה ומחתה פיה) ער פר ברענגט די גנן עולם אונ איז ממית מענשן פער זייער לייט. (ואמרה לא פעלתי און), ער זגט ער טוט קיין אום רעכט דר מיט, דען ער בגערט איין דין, אונ (בדין המות) שטארבן זייא· ובשעה דס ישראל האבן אומכן דס עגל אונ זיינן אזו פיל אין מוועק גשטארבן פון זייא, איז הער מלאך המות געוואונט אונ גפונדן געוועזן ביי זיא. אז משה זעהט דאס ער איז גיפונדן לוויטן דיא ווייבר אונ (מחנה ישראל). (אזיד ויקהל משה וגו') דאס זיינן דיא מאנן האט ער אב גיטייד אונ איין גיזאמלט בזונדר, אונ דער (מלאך המות) האט זיך אב גיטייד פון די מאן ביז דאס משכן איז אויף גיריכט גיווארן, (אפילו בשעה) דאס דיא נשים האבן גברענגט (לנדבות המשכן) איז ער לוויטן זייא געוועזן, ביז משה זעהט דאס אונ האט געגעבן איין עצה לו דיא מאנן האט זייא זאלן קומן לו גיין מיט איין אנדר בחבורתה מיט די ווייבר אונ זאלן ניט זיין גזעהן מיט זייא (פנים אל פנים) נאר הינטר אירי אקסיל זאלן זיין די ווייבר, אז דער פסוק זאגט (ויבאו האנשים על הנשים) ווארום שטייט ניט ויבאו (האנשים עם הנשים), נאר מיר דרף לו גיין איז ניט געוועזן מיט זיי, דרום

שטייט

שטייט ויבואו זי קומן דיא מאנן פֿר די ווייבר. דרום וויל דר (מלאך המות) האט זיך ניט אב גישייד פֿון ווי ביז דר משכן אויף גשטעלט גווארן. דרום שטיט (ויקם משה את המשכן) ער האט די קליפה אפּ גשיידן אן הקדושה. מסתחרן ווייא ווארן גזעסן דיא חברייא דען גאנצן טאג אונ ווארן (עוסק בתורה).

פתח ר"ט הייב אן וַיֹּאמֶר יְיָ לְנֹחַ בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּבָה

דען פסוק האבן דיא חברייא שון מפֿורש גוועזן, אבר קום אונ זעה האט דען הקב"ה ניט גקאנט היטן צו נח מיט איין אנדר מיטל דז אויף דען ארט זאל קיין מבול זיין, אז ביים גדעון שטיט גשריבן (ויהי חורב אל הגזה לבדה) דער וואל וואר אליין טרוקן. אונ דר טויא איז גוועזן אין אלע ערטר. אדר ער האט אים קענן היטן (בארץ ישראל) דאס דארטן איז קיין מבול גוועזן, וויא עס שטייט (לא גושמה ביום זעם) דער רעגן פֿון דען טאג דש דר צארן איז גוועזן איז אין (ארץ ישראל) ניט גוועזן, אלא ווען דער (משחית ומחבל) נידרט בעולם ווער זיך פֿר אים ניט צו שליסט אונ איז אפֿין פֿר אים איז ער (מתחייב בנפשו) ער איז זיך אליין ממית. מכלל מיר לערנן פֿון לוט, עס שטיט (המלט על נפשך אל תביט אחריך) דרום וויל דר משחית גייט הינטר דיין אקסל דא דוא ווערשט דיין פנים אום קערן צו אים (פנים אל פנים) ווערשטו ניזוק ווערן, דרום שטייט ביים נח (ויסגור יי בעדו) דאס ניט דער (מלאך המות) זאל זעהן אונ קענן שולט אן אים זיין, וויל זייא זיינן דא פֿר בארגן גוועזן זיינן אין דער שטאט גישטארבן דרייא צעהן מענשן. זאגט ר"ט (בריך רחמנא) גילובט זיי הקב"ה דער רחמן דש דר (מלאך המות) האט ניט גזעהן אן אייער גשטאלט:

דער זוהר איז מאריך אין קדושה פֿון שבת אונ אין די תפֿלות, אונ אז שבת איין גייט דא רופֿט איין כרוז אויס אין אלי היכלן זייט אייך (מתקן מרכבות) אונ חיילות קיגן אייערן הערן. דען גיט אויס איין (רוח מצד ימין) דער הייסט (לבוש יקר) ער פֿר שפרייט זיך איבר אלי (חיילות ושיירות), דען ווערט דער טיש פֿון דען עולם אן גיברייט בשמחה, וואל זיין חלק פֿון דען מענשן דר אן ריכט זיין טיש וויא אן דארף אונ דער טיש שטייט אן חרפה איטליכר נאך זיין פֿר מעגן אונ זיין כח נאך. אז שבת גייט איין מוז זיך דער מענש אפּ וואשן, דען אן דר וואכן גוועלטיגט איין (רוח חול). אונ אן שבת בקומט ער דען (רוח אחר הקודש) קער ער זיך מקדש דער צו זיין אונ אין מרחץ צו וואשן אפּ צו טאן פֿון זיך דען שמוץ פֿון וואך, מקבל צו זיין דיא הייליגי (נשמה יתירה), דורך דער (נשמה יתירה) ווערט פֿר געסן אלי אום לוסטיקייט אונ צער, דען דארטן וואו זיא איז דא איז אייטל (שמחה וחדוה): דען אז דער רוח אונ (נשמה יתירה) אראב קומט, ווערט זיא פֿאר גוואשן אין דיא בשמים פֿון ג"ע אונ נידרט צו רואן אויף (ישראל עם הקודש) אונ ווען זיא נידרט אראפּ צום ערשטן אין ג"ע נידרן מיט איר זעכציג (מרכבות) די ווערן גקריינט אויף זעקס זייטן, אונ אז זי קומט אין ג"ע אלי רוחות ונשמות די זיינן אין ג"ע דער וועקן אלי דען רוח וואס דא נידרט אויף ישראל אונ זאגן וואול צו אייך ישראל (עם הקדש) דאס דער רצון פֿון אייערן הערן טוט אזו זיך דער וועקן צו אייך, דרום שטייט (ושמרו בני ישראל את השבת) דאס ווארט את איז מרבה דעם רוח וואס נידרט אויף זיא אן שבת. אז ער זאל אויף גיהיט ווערן מיט תענוגים אונ שמחה דאס ח"ו קיין דאגה וצער אונ אום לוסטיקייט זאל בייא דען מענשן זיין. אדר כעס ורוגז דען איז ער פוגם אן דען (רוח ונשמה יתירה), דען דארטן וואו זיא איז בגריפֿן איז אייטל (עוז וחדוה ושמחה ורצון), אונ ווען ער יוא דאס טוט דער מאכט ער דען כח פֿון דער לעבר דאס דער וועקט דען כעס דאס איז דער כח פֿון סמא"ל, אונ ווען ער אום לוסטיג איז דאס קומט פֿון מילץ. דיא מילץ דארט וואונט די ליל"ית זייא דער וועקן זיך אויף דער קדושה פֿון שבת. דאס איז אויך מרמז (לא תבערו אש) מן זאל ניט אן צינדן וויל איר כח גאנץ שבת איז פֿר לאשין אונ איז שטיל דש זיא ניט קאנן שולט זיין, אונ ווען דער מענש דאגה אדר צער וכעס האט בשבת, שטארקן זיא זיך אויף דר הייליגה נשמה דרום זאגט דער פסוק (ושמרו בני ישראל את השבת) צו היטן אויך דיא (נשמה ורוח יתירה) דאס דיא קליפות זאלן ניט זיך בייא אים שטארקן אונ אן גיצונדן ווערן, דרום שטיט (ישעיה נ ו) (כל שומר שבת מחללו) צו היטן דען שבת דאס די קליפות זאלן ניט פֿאר שוועכן דיא קדושה פֿון שבת. אין דער זאך איז נאך איין זאך דער רוח וואס אן שבת שולט איז אויף ישראל, דער האט איין הנאה פֿון אירי (תענוגים) פֿון עסין אונ טרינקן אין דיא דרייא סעודות דיא דא זיינן אין דרייא (מדריגות עליונות), דען נעמט זיא איין (עונג ושמחה) אין דיא סעודות. וואל זייער חלק ווער דיא נשמה איז מהנה מיט תענוגים אן שבת. דען דר רוח הט אובן איין הנאה די גאנצי וואך פֿון דען (רוח עליון) פֿון די (אורות הקדושים), אונ אן שבת אז זיא נידרט אראפּ אונ ווערט גיוואשן אין (ג"ע) בייא נאכֿט האט זיא איין (תענוג והנאה) פֿון דעם (עונג הגוף), אונ דער רוח ווערט גיקריינט פֿון אובן אונ פֿון אונטן אונ ווערט גיזעהן אויף אלי זייטן מיט דער קרוין פֿון אובן אונ אונטן, אונ וויל זיא איז דיא צייט בייא דען מענשן, דא מוז ער זיא היטן אונ מוזן זיא מענג זיין מיט אלי (תענוגים) עסין אונ טרינקן מיט אלי שמחה מיט שייני קליידר, דען אזו ווערט זיא גקריינט אונ גהיט אונטן. ובספר פֿון (שלמה המלך) אונ דאס הייליגה ליכֿט ר"ט האט גזאגט עס שטייט (וביום השביעי שבת וינפש) ווען דיא נשמה יתירה אוועק גייט נאך שבת זאגט זיא (וינפש) זיא האט פֿאר לארן דאס נפש, איז קשה ווארום איז ווייא צו דען נפש, ווייא צו דען גוף קער צו זיין, דער גוף פֿר לירט נאך שבת דען נפש. אלא דער טעם איז דאס בייא דען מענשן איז איין נפש דער דא נעמט זיך צו רואן דרינן דעם רוח פֿון אובן, דען דער נפש איז איין ארט צו דען רוח וויא דער גוף צו דען נפש, אזו גאנץ שבת רואט דער (רוח יתירה) אין דען נפש, דען האט דאס נפש גרוסן (עונג ומעלה יתירה ותועלת) מער אז עס איז גוועזן אין דער וואכן, דרום האבן מיר גילערנט אז אלי נפשות פֿון ישראל די ווערן גיקריינט אן שבת, אונ איר קרון איז דאס דער רוח רואט דרינן אין שבת, אבר נאך שבת אז דער רוח גייט אוועק פֿון דען נפש דרום איז רעכֿט (וינפש) עס איז ווייא צו דען נפש דאס זי פֿר לירט דען נחת רוח) אונ מעלה וואס זיא האט גיהאט גאנץ שבת, אונ דרום וויל דער רוח רואט אם שבת איז די

צייט

לייט פון דיא (חכמים צדיקים וחסידים) זיך בהעפטן מיט אירי ווייבר, דען קאן ער ציהען (נשמות קדושות) און ירשנן די (קדושה עליונה) ווייל עס קען צו זיין צו דיא קינדער, אז דר (רוח וטומאה יתירה) קומן אראפ און רוהן אויף דעם עולם, דען טוהן זיך אפ אלי (רוחות רעות) און אלי מקטרגים פון דעם עולם, דען דארף מען ניט מתפלל צו זיין אויף שמירה דרום ווייל שוין ישראל זיינן געהיט מכח דעם רוח און דיא (סכת שלום) פר שפרייט איר פליגל אויף ישראל זיינן זי געהיט פון אלים. און דוא ווילסט פרעגן איר האבן געלערנט דאס איין מענש זאל ניט גיין אליין נאך דיא פירטע נאכט און ניט די נאכט פון שבת פון וועגן מזיקים, וואס בדארף ער זיך צו היטן, ווען (בליל שבת) זיינן זיא דאך געהיט פר אלי מקטרגים און בדארף ניט מתפלל צו זיין אויף שמירה קומט און זעה עס איז בוודאי אמת, דיא פירטע נאכט האבן זיא איין שליטה דרום ווייל דען פירטן טאג איז די לבנה געקלענערט געווארן, דרום שטייט (יהי מארת ברקיע) חסר ו', דרום האבן דיא מזיקים און (שדים וקליפות) איין שליטה די נאכט און (בליל שבת) ווייל אלי ווערן פר שפרייט צו גיין אין נאך פון התהום אראפ דאס זיא ניט קענן שולט זיין, קער זיך איין מענש אליין היטן, דען ווען גלייך זיא האבן קיין שליטה ווערן זיא צו זייטן געזעהן, דרום ווען איין מענש אליין איז מוז ער זיך דאך היטן, דען אן שבת איז איין שמירה צו ישראל (עם הקודש), און ווען שבת איין גייט דא קריינט הקב"ה צו מיטליכם פון ישראל דא מוז זיא דיא קרוין היטן, און ווען גלייך דיא קליפות זיינן ניט געוואנט אין ישוב נייארט באדבריות, צו זייטן ווען איינר אליין איז ווערן זיא געזעהן קאן זיין (ריעה מזלא): דא מוז דער מענש געקריינט ווערן מיט הייליגי קרוינן און מוז היטן זיך, און (יום השבת) איז דער טאג פון שמחה צו אלי, און אלס ווערט געהיט אובן און אונטן, אז דאס הייליגע ליכט פון שבת קומט, זיינן זיך דאס עם הקודש מקדים אין שול מיט שמחה געקריינט מיט הייליגע קרוינן פון אובן מיט (חשובה) קליידר. זיא טוהן ליבן מיט ליב און געמיט מיט דעם רוח וואס אויף זיא שטייט אונטן דא גייט דער (שיר ושבח) אובן, און דיא (עליונים ותחתונים) זיינן אלי בשמחה און ווערן אלי מיט אמאל געקריינט, דען היבן אן דיא עליונים און זאגן וואול צו דיא הייליגע פאלק אויף דער ערד דאס איר העכר ווערט געקריינט אויף זיי, און אלע (חיילות הקדושים) דיא ווערן געקריינט מירכט וועגן, דער טאג פון שבת איז דער טאג פון דער נשמה און ניט פון גוף, אז דיא עם הקודש גיאן אין שול איז אסור משתדל צו זיין אפילו אין שול זאגן נאר אין אייטל (שירות ותשבחות) און תפלות און תורה ווי עס ראוי איז, און ווער עס איז עוסק אין וועלטליכע זאכן, דער מענש איז (מחלל שבת) דער האט קיין (חלק בעם ישראל). צוויא מלאכים זיינן ממונים דרוף (ביום השבת) און זיא טוהן אירי הענט אויף זיין קאפף און זאגן, וויי צו דעם פלוני דער האט קיין חלק אן הקב"ה, דרום מוז מן משתדל זיין אלס מיט (תפלות שירות ותשבחות) פון אירן הערן און עוסק בתורה זיין, און דער טאג איז פון דער נשמה, דרום לובט מן זיא מיט דען שבח פון דער נשמה און זאגט (נשמת כל חי תברך את שמך יי אלהינו ורוח כל בשר) עס איז קיין שבח ניט נייארט (אלא נשמה ורוח), און דער טאג שטייט (ברוח ונשמה) און ניט בגוף, און דען שבח פון (סוד יום הקודש) דאס ליכט פון טאג זאגט מן (יוצר אור) דאס איבערשטי ליכט וואס פון אים ווערן געשפייזט און לייכטן אלי (חיילות און מרכבות ומזלות) און אלי דיא דא געוועלטיגן אויף דער וועלט דער שבח פון (עולם הבא) כיום זה. והיינו דש איז דר שבח [אל אדון על כל המעשים]:

אל אדון דער שבח איז מיט צוויא און צוואנציג (אותיות עליונים) נאך דער סדר (אל"ף בי"ת) דאס ווערט געקריינט מיט די אבות און (מרכבה הקדושה עליונה) און צווי און צוואנציג קליינע אותיות (אל ברוך גדול דעה וגו') איז אויך דש סדר פון (אל"ף בי"ת) זיינן גרושה סודות דרוף. ווען דער שבח גיט ארויף קומן זיבציג (מרכבות עליונים) און ברענגן דען שבח פון דעם הייליגן פאלק און ברענגן אים ארויף צו ווערן געקריינט (כסא מרכבות עליונים) דיא נשמה זיינן אויף דיא צדיקים אין ג"ע זיינן אלע געקריינט מיט דען שבח, און אלע (מרכבות) און אלע נשמות פון דיא צדיקים דיא גיאן אלע אויף מיט דען שבח ביז אן דען אורט פון (כסא הכבוד), און אז זיא קומן צום (כסא הקודש) דער (שבח פון כל ישראל) שטייאן זיא דארטן ביז זיא זאגן דיא (קדושה עליונה) פון מוסף, דען גייט ארויף פון אונטן אובן צו ווערן בגריפן גאנץ הויבן צו זיין אלס מיינט דאס איז דער שבח וואס גייט אויף איבר אלע שבחים, ווייטר (ישמח משה) איז דיא שמחה פון דיא אבות זיינען זיך משמח מיט דיא (מתנת חלקו) פון משה, (דש איז בקיצור וועגן סודות), ווייטר שטייט דער סוד פון ס"ת צו לייאנן שבת אויף צו רופן נאר זיבן קיגן זיבן קולות די שטייאן אין (מזמור הבו ליי בני אלים). (ביאים טובים) לייענט מען פינף: (כי"כ) זעקס: (בר"ה) פיר: זיינן אייטל סודות: דיא תיבה וואו מען דרויף טוט ליגן דיא ספר תורה מוז האבן זעקס מדרגות שטאפלן ניט מער קיגן זעקס טרעפ פון שטול (שלמה המלך) דאס איז אלס איין סוד, און ווען מען לייאנט דארף מען נאר צו הערן נאר אין קול פון חזן: אז דיא ס"ת קומט אויף דער בימה, קערן זיך אלע לייט אן צו גרייטן צו שטיין מיט יראה און ציטרניש און צו הערן בכוונה, גלייך אז זיא זאלטן דא שטיין אויף בארג סיני מקבל צו זיין דיא תורה זיא זאלן צו הערן און נייגן אירה אורין, און קיינר טאר ניט דאס מויל עפנין אפילו בתורה מכ"ש אנדרע רייד נייארט צו שטיין במורא גלייך אז דער מענש האט גאר קיין מויל ניט, ווי דר פסוק זאגט (וכפתחו עמדו כל העם ואזני כל העם אל ספר התורה). זאגט רבי שמעון אז מען אויס נעמט די ספר תורה צו לייאנן בציבור און עפינט דאס ארון הקודש, דא ווערן געעפינט דיא (שערי שמים של רחמים) און זיא דער וועקן ליבשאפט אויבן דא קער דער מענש דאס צו זאגן (בריך שמיה): (ווער דען בריך שמיה אויף תרגום לשון ניט מאר שטייט, איז בעסר אזוא אויף טייטש צו זאגן בכוונה):

בריך געלויבט איז זיין נאמן פון דען (רבון עולמים) דער הער פון אלי וועלטן געלובט איז דיין קרון און דיין ארט. עס זאל זיין דיין ווילן מיט דיין פאלק ישראל אייביג און דיא גאולה פון דיין רעכטע האנט זאלסטו ווייזן דיין פאלק ישראל אין דיין בה"מק און צו גרייכן אונז פון דיין גוטע ליכט

און

און מקבל צו זיין אונזערי תפלות מיט דיין דער בארעמיקייט ניט לאז זיין לרצון פאר דיר: און דוא זאלשט אונז דערצייכנען (חיים טובים). און מיר זאלן נאכדעם ווערן צווישן דיא צדיקים מרחם צו זיין אויף מיר און צו היטן מיך און אלעס וואס צו מיר קער און צו דיין פאלק ישראל, דוא ביסט (זן ומפרנס לכל) דוא געוועלטיגסט איבר אלע מלאכים, דאס מלכות איז דיין איך בין דער קנעכט פון הקב"ה בין מודה ומשתחוה פאר איהם און פאר דער כבוד התורה אלע צייט, איך טוא מיך ניט פארזיכרן אויף קיין מענטש און אויף קיין מלאך בין איך זיך ניט סומך נייערט אן דעם גאט אין הימל דר איז איין (אל אמת) און זיין תורה איז אמת און זיינע נביאים איז אמת און מערט צו טאן גוטס און אמת, אן איהם טוא מיך איך פארזיכרן, און צו זיין גיעהרטן הייליגן נאמען זאג איך לויב (יהי רצון מלפניך) דוא זאלשט עפענען מיין הארץ צו דער תורה און זאלשט מלא זיין דאס בגער פון מיין הארץ און פון דעם הארץ (כל ישראל לטובה ולחיים ולשלום אמן:

אונ ווען מען זאגט בתורה דא זאל דער קורא אובן שטיין און אלע זייט אונטן, גלייך וויא (בהר סיני) שטייט (ויתיצבו בתחתית ההר ומשה עלה אל האלהים), און דר דא זאגט דער זאל זיין כוונה מיט זיין הארץ און זאל האבן צו דיא רייד וואס ער זאגט. און זאל וויסן דאס ער איז דער שליח פון זיינע הערן צו מאכן הערן דיא רייד (לכל העם): דען ער שטייט איבר אלע אין געשטאלט פון אויבן דאס הקב"ה האט גירעדט פון בארג סיני, דרום ווער עס זאל זאגן בתורה קען זיך פאר דער פיר מסדר צו זיין דר היים, (ואם לאו) זאל ער ניט זאגן אין דער תורה, מיר לערנן פון הקב"ה ער האט פאר געזאגט דיא תורה פאר זיך אליין ער האט ארויס גירעדט צו ישראל, וויא דער פסוק זאגט (אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה). דר נאך (ויאמר לאדם הן יראת יי היא חכמה), אויך איז אסור דער דא זאגט בתורה מפסיק צו זיין אין פרשה אחר (אפי' דבור אחד) נייערט די פרשיות אין ארט דאס משה האט מפסיק געווען (נעם הקודש). ער זאל אויך ניט מפסיק זיין דיא פרשה פון דעם שבת אן אנדר שבת, דער טעם איז ווען מען האט אויס געזאגט דיא פרשיות פון גאנצן יאהר און ווערן גיקריינט פאר הקב"ה און ווערט איטליכע פרשה גיקריינט און שטייט פאר הקב"ה אלע שבת, און אז מען גאר איז מסיים פון גאנצן יאר און ווערן גיקריינט פאר הקב"ה, זאגט הקב"ה דוא ביסט פון דעם שבת פלוני און די איז פון שבת פלוני, (כאותו שעה) רופט הקב"ה צו דעם (מלאך יופי"י השר הגדול) און דרייא און פופציג (מרכבות קדושים) דיא זיינען אונטר איהם און זעלט זיא (בשמות של תורה) און איטליכה מרכבה זעלט ער אויף דיא פרשה פון דעם שבת. און איטליכר בודקט צו דער תורה זיין שבת: און עס איז אסור צו מישן איינס מיט דעם אנדרן און ניט מאכן אין גיין איין מרכבה אין דער מרכבה פון זיין חבר (אפילו כמלא נימא) אפילו מיט איין ווארט ניט אפילו מיט איין (אות) אויך ניט. נייערט איטליכע פרשה וויא הקב"ה האט זיא גיטיילט און גיזעצט אין דיא פרשיות פון יעדער משמר און אויף זיין משמר, און דרום ווען דיא זעלביגע פרשה ווערט גיקריינט דא גיהן אויף דיא רייד פון דער פרשה דס דא איז כתוב געווארן בצבור. דא נעמט דיא מרכבה דיא ממונה איז אויף דער פרשה און ברענגט זיא ארויף פאר הקב"ה: און דיא רייד ממש וויא זיא ווערן גיזאגט אונטן שטיין פאר הקב"ה און זאגן מיר פרשה פלוני דס איך האב געזאגט אויס דאס צבור פלוני אזו און אזא איז גיזאגט געווארן וויא מיר רמי וכלון איז: גיהן די רייד אויף און ווערן גיקריינט אויף דעם (כסא הקודש) און דיא מרכבה איז משמש פאר איהם, און אז איטליכע מרכבה פון איטליכן שבת די ווערן אזוי גקריינט אין דעם (כסא הקודש) און מיט דעם גייט זיא ארויף נאכן אובן דס אלע ווערט גימאכט איין (כולן אחד) דרויס, דרום זאל זיין אלץ ווער רעדט איז משלים אלע שבת זיין פרשה כראוי, אז שבת אויס גייט דא מוזן ישראל אונטן זאגן. דען דער שבת איז דר (יום הגדול העליון) דער חשובר גאסט רוהט אויף איהם: דרום זאל מען ווייזן צו זיין דס מען ניט איז דוחה דעם הייליגן גאסט, זאל מען ניט איין מיט מעריב, דען הייבן ישראל אן (והוא רחום יכפר עון) דאס איז דער רעכטר תיקון אין דער נאכט. ווייל דער דין און דיא קליפות זייגען גאנץ שבת פר בארגן גוועזן און איצונד קערין זיא ווידר צו זייער ארט, דרום הייבט מען אן (והוא רחום יכפר עון) דאס ארט פון די קליפות (עון און משחית אף חימה) די גאנצע זייגן אין (והוא רחום) זאל קיין שליטה האבן אויף אונז:

בשעה אז ישראל הייבן אן (ויהי נועם און ואתה קדוש) מיט דער (קדושת הסדר) הייבן אן אלע רשעים און זאגן וואוהל צו אייך (ישראל עם הקודש) וואוהל צו אייך צדיקים דיא היטן דיא (מצות התורה), וויא צו דיא רשעים דיא ניט זוכה האבן געווען צו היטן די תורה. דען איז זיך דער ממונה (דומה מקדים) און איין (כרוז) דער וועקט זיך און זאגט (ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים), און אלע (מלאכי חבלה) טרייבן זיא אין גיהנם און איז קיינר דער זיך איז מרחם איבר זיא: וואוהל צו זיא דיא רעכטע האלטן (שבת בזמן הזה) און זייגן זיך (מתענג מיט תענוגים). צו דעם עונג וואס אויף די רוהט אן שבת פון אובן וויא אובן איז גיזאגט געווארן. און ווער דא זיצט (בתענית) אן שבת זייגן צווי די דא זיך אויף איהם דר וועקן פון אובן פאר (המלך הקדוש), איינר דער (רוח הקודש) וויא אובן איז גישטאנדן דער נשמה האט פון (עונג שבת) דיא (נשמה יתירה) און ער האט זיא ניט מתענג געווען: און איינר דער דא שטייט אויף דיא דא האבן (בשבת התענית) ער הייסט (סנג"ר) און גיהן ארויף פאר דעם (מלך הקדוש): און זיא דער וועקן אויף איהם דעם רוח פון שבת וואס גייט אויס בחסרון דס ער האט קיין (עונג שבת) גיהאט אונטן, און אז ער איז ניט גאנץ אונטן איז דער רוח פון אובן אויך ניט גאנץ: און ווען זיא זייגן ניט גאנץ מחמת דעם תענית איז דער מענטש ראוי איין עונש און גיפסלט צו ווערן, נייערט ווען ער וויל מאכן איין אנדר מאל מיט (עונג שבת) געווארן, און דער ממונה אויף דעם (תענית שבת) ווערט גאנץ דורך נדרי ממונים מיט דעם עונג פון אובן, דרום צו רייסט מען איהם זיין גזר דין פון זיבציג יאהרן (ענויים), עס איז איין וועג צו איין אוק דר זיך איז משמח אין זיין (שמחה וחדוה) און אלע

צייט

לייט זיינען זיך מיט אים משמח, זעהט ער איין מענש זיצט תפוס גיבונדן אין גרוסר צער. זאגט דער מלך מען זאל אים פריי לאזן כדי דאס אלע זאל זיך משמח זיין. דרום ווער זיצט (בתענית בשבת) צו רייסט מען זיין (גז"ד הרעה כדי) דאס אלי זאל לוסטיג זיין (בשמחת המלך עליון), אבר דער נאך קערין זיך אום דיא מלאכים דיא דא שטראפן צו מענשן אונ בלאזן דעם מענשן ווייל פון זיינט וועגן איז איין חסרון גוועזן אובן אונ אונטן: וואס איז זיין תקנה ווייל ער האט מבטל גיוועזן דען (עונג שבת) אונ זעלט אן דער וואכן ניט תענית האבן, ווערט גיזעהן אז ער האלט חשובר דיא וואכענדיגע טעג אז יום (שבת קודש), אונ דעם (רוח עליון הקודש) דאס ער האט ניט מענג גוועזן, אונ דען (רוח חול) איז ער יוא מענג אזו ווערט ער בלאזט מיט שטראף פון עו"הז אונ עו"הב: דרום זאל ער ווידר תענית הבן (בחול יום ראשון), דש דער (רוח של חול) זאל אויך בתענית זיין דאס אזו איז זיין רפואה: דאס איז גלייך אז דיא תורה האט מער חרב גימאכט בייא איין גנב אז בייא איין גזלן דרום אזו איין גנב צאלן (תשלומי כפל), דרום ווייל דער גנב פארכט זיך מער פר דיא לייט אז פר הקב"ה, אבר איין גזלן דר פארכט זיך פר קיינם ניט אונ גזלת פריי ניט בשתיקה: אזו אויך ווען ער ניט זאלט ווידר פאסטן (ביום א') מאכט ער חשובר דיא וואכענדיגע טעג אז (יום השבת), וואל דען מענש דער דא מאכט גאנץ אונטן צו דען (עונג העליון) וויא עס קער זיין: דער (יום שבת קודש) ווערט גיקריינט מיט זיבציג קרונן אונ דער (שם הקודש העליון) ווערט גאנץ אויף אלע זייטן. אלץ מדריגות ווערן דער לייכט אונ אלע זיין (בחדוה ושמחה פון ברכות וקדושה על קדושה ותוספות קדושה) דא אזו דער מענש עדות זאגן דיא נאכט פון שבת מיט דען (קידוש בשמחה וברצון לב) מעיד צו זיין (זכר למעשה בראשית), אונ ווער זיין מחשבה ורצון לב הט דר צו איז הקב"ה מכפר זיין עונות:

(דאס איז אלס בקיצור גשריבן מכח סודות):

פרשה פקודי.

אלה פקודי המשכן משכן העדות. דר (רוח הקודש) זעלבסט האט גוויזן צו אלע דען חשבון פון אלים גאלד אונ זילבר וואס ישראל האבן מנדר גוועזן: אונ דער (רוח הקודש) האט גיזאגט (וכסף פקודי העדה מאת ככר וגו'): (כל העשוי למלאכה) דען הקב"ה האט בגערט אין דיא (בעלי מלאכות) אום ווילן אויט ליהן אונ צו ווייזן איר נאמנות פאר אלע: דרום שטייט (אלה פקודי המשכן): קומ אונ זעה (במותו שעה) דאס איז גימאכט גווארן דער משכן דא איז דער שטן גיגאנגן אונ האט גישוועבט אונ העט גערן איין קיטרוג גיפינן אונ האט ניטס גיפונן איבר אירן נאמנות, ביז הקב"ה האט אים מאכן מונטר שאן בוקנדיג פר משה. דא האט ער גימאכט דען (חשבון) איבר גוואלט. אזו הט ער איר נאמנות אויף גבראכט פר אלע, קומ אונ זעה דאס משכן איז גציילט גיווארן דרום הוט משה מוזן מתפלל זיין דאס דיא ברכה זאל דרויף רוען, דרום שטייט (ויברך אותם משה) וואס פאר איין ברכה האט זיא משה גבענטש (יהי רצון) עס זאל רוען דיא (ברכה במעשה ידיכם), דען איין זאך וואס מען ציילט איז קיין ברכה רואט דרויף אונ דיא ברכה האט ניט גירוהט אויף דען חשבון ביז משה האט עס גיקניפט אונ בהעפט אובן: דרום שטייט (אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה) ווען עס ווער ניט גיציילט גווארן דורך משה העטן זייא ניט קענן מאכן איין חשבון, דען דיא מדריגה פון משה האט גיטאן דאס ער האט גורם גוועזן דען עס איז גציילט, דרום שטייט (אשר פקד על פי משה): קומ אונ זעה בשעה דאס אלע (בעלי מלאכה) האבן אן גהובן צו ארבייטן דאס זעלביגי מעשה ממש האט זיך זעלבסט גימאכט אונ האט זיך (משלים) גיוועזן, דער (בעל מלאכה) האט נאר אן גיהויבן אונ דיא מלאכה האט זיך זעלבסט גימאכט. דרום שטייט (ותכל כל עבודת משכן אהל מועד), אזו אויך בייא (בריאת עולם ויכלו השמים והארץ) איז אויך טייטש זייא האבן זיך זעלבסט משלים גיוועזן. אונ אויך אז מען האט גיבויאט דאס (בית המקדש) האט זיך אויך איטליכע מלאכה אליין גימאכט, אונ דיא (בעלי מלאכה) האבן נאר אן גיהויבן אונ דאס מעשה האט זיך אליין משלים גיוועזן: דרום שטייט (והבית בהבנותו), עס זאל שטיין (והבית אשר בנוהו) וואר משמע זייא האבן גיבויאט. אלא שטייט (בהבנותו) איז טייטש אין זיינעם טון בויאן פון זיך זעלברט, אלא אויך שטייט (אבן שלמה מסע נבנה) אונ ניט בונה, אלא (נבנה) עס איז אליין גבויאט גווארן. אזו אויך אלס וואס איז קודש איז צו גענצט גווארן פון זיך זעלבערט: (ויקם משה את המשכן) רבי יהודה הייב אן אַל תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי ווער איז דער פיינד דאס איז דער (סמאל ומלכות הרשעה) אונ דיא זיינען שונא (במלכות הקדושה), דא זאגן כנסת ישראל איר מייכע פייכט זאלט אייך ניט פרייען, דען ווען איך פאל שטייא איך ווידער אויף, אבר ווען דיין מפלה ווערט זיין ווערסטו נימר אויף שטיין, (גם כי אשב בחושך ה' אור לי) דען וויא פיל מאל איז דיא (כנסת ישראל) גפאלן בגלות, איז גיוועזן צווישן איר שונאים פון דיא עכו"ם אונ אלע זיינען אויף ישראל מכלה צו זיין פון דער וועלט, אונ האבן ניט גיקענט, אז דער פסוק זאגט (על עמך יעריאו סוד ויתיעצו על צפוניך, אמרו לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד, כי נועצו לב יחדו עליך ברית יכרותו): (ועל כל זאת) האט זייא הקב"ה

ניט

ניט גילאזן אין זייערע הענט, ווען זיא זיינען גלייך גיפאלן בידי עכו״ם זיינען זיי אויך גישלאגן. עש שטייט (כי נפלתי קמתי) דען הקב״ה האט זיי ווידר אויף גיריכט, ״ אונ כנסת ישראל איז אן גבריית צו זאגן אין דער צייט דאש הקב״ה ווערט זיא אויף ריכטן פון דער ערד אין גלות (אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי) דוא זאלשט דיך ניט פרייאן דאש איך זייען גיפאלן אין גלות ושעבוד, דען איך בין ווידר אויף גישטאנן אין דער צייט. דרום אויך (בגלות מצרים) דאש משה האט זיא ארויש גיצויגן אונ הקב״ה האט זיא געטאן (ניסים ונפלאות), דען (ויקם משה את המשכן) ער האט זיא אלע אלן אויף גיריכט: וַיָּקֶם הָעָם אֶת אֹהֶל מוֹעֵד

אז דער וואלקן האט צו גידעקט דאש משכן האט גירואט דיא (שכינה) אויף דער ערד. אונ איז צו ברעכן גווארן דער (רוח הטומאה) דער דא איז (קץ כל בשר) פון עולם, אונ איז אב געטאן גווארן אין דען לאך פון (תהום רבה), אונ דער (רוח הקודש) האט גרואט אויף דען עולם, וויא דער פסוק זאגט (ויכס הענן את אהל מועד) אונ שטייט (ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן) דען דער (רוח הקודש) האט גרואט אויף דען עולם, אונ דער (רוח הטומאה) איז אב געטאן גווארן. נאך דיא רשעים האבן אים ווידר גיצויגן אויף דער וועלט וויא פון ערשטן, ווען זייא האבן אים ניט ווידער גיצויגן ווער ער גאר בעולם: (ולעתיד) איז הקב״ה אן גבריית אים אנועבור צו זיין פון עולם: אז דער פסוק זאגט בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח, וּמָחָה ה׳ אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי פִּי ה׳ דִּבֵּר. אונ שטייט וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. בָּרוּךְ ה׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

תם
חלק ראשון

ספר

נחלת צבי

על חמשה חומשי תורה

חלק שני

דיזי (דברי אומר) פון (זוהר הקדוש)· האבן מיר מעתיק גיוועזן אונ גקליבן דיא (דברים פשוטים)· צו מאכן טרינקען דיא הייליגי גמיין. די קוועלנדיגי וואסר פון טיפי ברונן וואס זיינן זיסר אז האניג. אונ גלייטערט אז גיט גאלד· וואס דש הט גמאכט דר געטליכר **תנא רבי שמעון בן יוחאי**· מיט זייני הייליגי חברים· צו דר לייכטן דיא אויגן פון (עברים). וואס זיינן בהעפט אן גאט. אונ (אודיע) צוא זיין דיא (מצות התורה) אונ אירי (חקים אונ משפטים) וואס זיינן רעכט פארטיג. און דיא (מעלות) פון (בעלי תשובה) אונ טוען (צדקה). אונ די (מדרגות הנשמות) וואס זיינן ריין פון (עבירות). וויא זייא זיינען העכר אז דיא מלאכים פון הימל· אונ דעם גוטס פון רשעים וואס זיינן ווייט פון (יראת ה'). אונ פון זיין (תורה) טוען זיי אפ קערן. אונ ווייער האלן איז אין דעם גיטמארקט ווי זיי ברענגן אין פאלק פייער פון (גיהנם). אונ ווייער נפש ווערט ווערן גיווארפן אין (כף הקלע). איז אלן גיטטעלט געווארן אויף איטליכי (סדרה) פון וואך. דאס האט (מחבר) גיוועזן (הרב הדרשן הגדול צבי הירש זצ"ל בהר"ר ירחמיאל זצ"ל) שטאט קראקא בן האלוף הרב אהור"ר יוסי זצ"ל אביגא)· ובזכות דעם צערכן ווערט הש"י בווייזן אונ פאר נעמן אונזרי (תפלות) אין זיין (בית המקדש). וואס ער ווערט אונז בויאן. במהרה בימינו אמן סלה:

מיר האבן דיזן טייערן ספר גידרוקט פון דאס נייא· מיט (כמה מעלות) וואס נית גיוועזן איז אין דיא ערשטי וואס טוין פון פיל יארן פר בייא:

א איר האבן דא ארויין גיבראכט אלי גאנצי (מאמרים) אויך אנדרי פיל ווערטר וואס גיפעהלט האט אין די ערשטי. אונ אילונגד האבן איר אלי (מאמרים) אויך אנדרי (חסרים) אלט גיטטעלט אויף ווייער ארט.

ב דיא (פסוקים) פון תנ"ך אויך אנדרי נית גיוויינליכע (לשון הקודש) ווערטר וואס דא גיבראכט ווערט. האבן איר גשטעלט אויף עברי טייטש.

ג איר האבן גיטטעלט צווישן איטליכט בזונדר (ענין) מיט איין (הפסק נקודה) אדר צוויא (נקודות) כדי דאס קענן פר שטיין· גאר דאס גאיין· גרויס אונ קליין·

נדפס בתכלית ההידור והיופי. וכאשר נדפס מלפנים

באמשטרדם

בשנת נחלת צבי לפ"ק

ספר
ויקרא

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה רבי חייא הייב אן (בָּאתִי לְגַנִּי אֲחוֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי וְכוּ׳ אִכְלוּ רֵעִים) איז קשה ער זאגט צום ערשטן (אכלתי) דער נאך (אכלו רעים) איז דען וואו דער סדר ווען איינר בריים איינם אויף צו איין סעודה אז דש שפייז איז אן גבריים אונ ער האט שוין געגעסן וויא ברייאט ער אן ווידר אנדרי אז ער זאגט דער נאך (אכלו רעים): אלא וואו צו ישראל האט הקב״ה וויל זייא מטהר אונ מזכה זיין אונ בגערט אן זיי מער אז אלע אומות עכו״ם. אונ ווייל ער זיא בגערט וויל ער זייא אויף ברענגן פֿון אלי (מקטריגים) וואס אין דער וועלט: קום אונ זעה דער נאך אז דש משכן איז געשטעלט געווארן אונטן איז דער נאך אובן דש משכן אויף געשטעלט געווארן אין דעם טאג: דרום שטייט (הוקם המשכן סתם) מיינט ער דאס (משכן) פֿון אובן: אונ אין דעם טאג איז געוועזן דיא חדוה אונ שמחה פֿון הקב״ה, אונ אז משה האט אחנך געוועזן די גאנצי משכנות שטיט (ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד), אז הקב״ה האט געזעהן אזו שפראך ער דורך משה איז עס ווארן אויף גרעכט אונ ער זאל דרויסן שטיין אונ ווארטן, (ויקרא אל משה) ער שפראך צו משה דר חנוך הבית קער צו זיין מיט איין סעודה דרום אדם (כי יקריב וגו׳). ווייטר דען פסוק (באתי לגני וגו) (איז ער מפורש גרושי סודות):

רבי שמעון וואר געגאנגן נאך טבריה, בגעגינט אים אונטער וועגן (אליהו הנביא) אונ שפראך צו אים (אליהו), שלום זאל זיין צו דעם הערן, שפראך רבי שמעון וואס איז איצונד הקב״ה עוסק אין הימל, שפראך אליהו אין דער פרשה פֿון קרבנות איז הקב״ה איצונד עוסק אונ זאגט פֿון דייגט וועגן דייני חבירים וואס דוא האשט מחדש געוועזן אין דער תורה וואז צו דיר, דרום בין איך דא געקומן דיר מקדים שלום צו זיין. אונ צו פֿרעגן דיך איין זאך צו ענטפֿרן וואס איז געפֿרעגט געווארן אין דר (ישיבה של מעלה) משפיע

צו זיין אין דער ישיבה פֿון אובן דיא שאלה ואס זייא האבן געפֿרעגט, עס שטייט. (באתי לגני אחותי כלה. אכלתי יערי עם דבשי וגו׳) איז מיינט הקב״ה זאגט איך בין געקומן צו איין (כלה כנסת ישראל אכלתי יערי עם דבשי בעולם הבא), אובן איז דאך ניט טייך (אכילה ושתיה), וויזו זאגט הקב״ה (אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי) דאס איז געפֿרעגט געווארן אין דער ישיבה פֿון אובן: דא שפראך רבי שמעון וואס האט הקב״ה דרויף געענטפֿרט, זאגט אליהו הקב״ה האט געענטפֿרט איז דאך פֿאר החכם (ר׳ שמעון בן יוחאי) זאל ער ענטפֿרן, דרום בין איך דעשט וועגן צו דיר געקומן דוא זאלשט דיא קשיא ענטפֿרן, דא שפראך רבי שמעון ווי גאר איין גרושי אהבה האט הקב״ה געליבט צו דיא (כנסת ישראל) דאס פֿר גרושי ליבשאפֿט צו זי האט ער משנה געוועזן בייא זייא וואס ער פֿלעגט צו טאן, ווען גלייך בייא אים ניט טייך איז (אכילה ושתיה), ווען ער קומט צו זיי זאגט ער (אכלתי שתיתי) צו טאן איר רצון פֿון דר כלה דש איז (כנסת ישראל). איין כלה זיא גייט אונטר דיא חופה אונ וויל וואס עסן, ווי דאך בילך דש דער חתן זאל מיט איר עסן, ווען גלייך דש איז ניט זיין סדר, איר לערנן אויך פֿון (דוד המלך ע״ה): ער שפראך צו הקב״ה (כהניך ילבשו צדק וחסידך ירננו) ער האט קערן צו זאגן (לויך ירננו) וויא איר גפֿינן דאס לשון פֿון (רינה ושירה) האבן דיא לוים געזאגט אין (בית המקדש) ווארום הט ער געזאגט (וחסידך ירננו), שפראך הקב״ה דוד איין סדר איז ניט אזו, שפראך דוד (בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך) צוואר ווייל איך האב דיך צו איר געבייט קערטשו איין רצון צו טאן וויא איך וויל, דער (דרך ארץ) איז ווען איינר איינם בעט צו זיך קער דר אורח צו טאן אל דעם רצון פֿון (בעל הבית), אזוי טוט איין רצון ווען גלייך ניט דיין סדר איז אזו, דא ענטפֿרט אים הקב״ה ווייל דו האשט איך אן געבייט וויל איך טאן דיין ווילן: דעסט גלייכן דיא מלאכים זיין געקומן צו אברהם ווען גלייך אייבן איז ניט טייך קיין עסן אונ טרינקען, פֿון אברהם וועגן האבן זיי געגעסן אונ געטרונקן. אזו אויך הקב״ה פֿר גרושי אהבה וועג צו די

(כנסת ישראל) זאגט ער (אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי), דא שפראך אליהו צוא רבי שמעון, רבי (חייך) דא שווער איך ביי דיין לעבן דאס הקב"ה זעלבסט האט וועלן דעם תירוץ ענטפרן וויא דוא זאגסט, נישט מער ער האט זיך ניט וועלן (מחזיק טובה) זיין פר (כנסת ישראל): דרום האט ער איך געהייסן דיך פרעגן דוא זאלסט ענטפרן, (אשריך) וואול דיר וואול איז דיין חלק דאס הקב"ה טוט זיך לובן ברימן מיט דיר, אויף דיר זאגט דער פסוק (צדיק מושל ביראת אלהים): אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן ווער עס איז איין אדם דר קאן מקרב זיין אלי (מדריגות עליונים) אונ איין גאנץ יחוד צו מאכן: אבר ווער עס האט קיין מעשה ניט דער הייסט קיין אדם, זיין קרבן איז קיין קרבן אונ דיא ברכות זיינן ניט געפונן בייא איהם ניט אובן ניט אונטן, דען דיא שכינה רוהט ניט אויף איהם ווייל ער הייסט קיין אדם, ער איז איין (בעל מום), אונ ווער דא איז איין פגום דר ווערט פאר שטויסן פון אליס, אונ דרום אויך (נדב ואביהו) ווייל זיי האבן קיין ווייבר געהאט אונ זענן גינעהענט צו דר עבודה זיינן זייא געשטראפט געווארן, ווי עס שטייט (ותצא אש מלפני יי) דרום שטייט דא (אדם כי יקריב מכם קרבן), ווער עס הייסט איין אדם דער דא איז (זכר עם נקבה) דרום שטייט (זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם):

רבי אחא גינג אונטער וועגן וואר מיט איהם רבי יהודה, שפראך רבי יהודה איר האבן געלערנט אין בתולה ווערט געבענטש מיט זיבן ברכות, דען זיא איז קעגן דר (כנסת ישראל) דיא הייסט בתולה, עס שטייט (ואתה בן אדם שא קינה על בתולה ישראל) דאס איז דאך בוודאי געזאגט אויף (כנסת ישראל): אונ דאס איז קשה אונ שווערר אז אלס, עס שטייט (נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל) איז משמע דש ח"ו זיא ווערט קיין קימה האבן אויף צו שטין, אונ אלס וואס דיא חכמים האבן געזאגט דארינן איז רעכט ווען דיא פרשה ווער געזאגט געווארן (דרך נחמה), אבר עס שטייט דר בייא קינה ווי דער פסוק איז משמע: זאגט ער צו איהם וודאי איז עס אזו אונ איר איז אויך דיא זעלביגה זאך קשה געווען, אזו זיינן איר געקומן צו רבי שמעון מיט פר פינצטרניש פנים אכה לער צו פרעגן איהם, ער שפראך אין דיין פנים ווערט דער קענט דיין הארץ, שפראך איך וודאי איז איין פנים אונ דיא הארץ גלייך, ער שפראך זאג איר דייני רייד. האב איך צו איהם געזאגט, עס שטייט געשריבן (נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל) ווער דא הט איין רוגז אויף זיין ווייב אונ זיא איז פון איהם אוועק אויס געגאנגן זאל זיא דען ניט ווידר אום קערין צו איהם אייביג: ווען אזו איז, איז ווי צו דיא קינדר דאס זי זיינן אזו פר טריבן געווארן, שפראך ער צו איר האטטו דען ניט גענוגט אן דעם תירוץ וואס די חכמים האבן געזאגט, האב איך גיענטפרט איך הב יוא געהערט אירי רייד אבר זייא ווילן ניט רעכט איין גיין, שפראך רבי שמעון אלס וואס דיא חכמים האבן געזאגט איז רעכט אונ גוט, אבר ווי צו דעם דור דאס קיין הירטן זיינן ניט געפונדן אונ דאס שאף גיאן ניט רעכטס אונ ניט לינקס. גווייס אזו מען מגלה זיין דעם פסוק צו פאר שטיין: קום אונ זעה אלי דיא גלות דש די ישראל זיינן געווען פר טריבן צו אליס האט הקב"ה געמאכט איין זמן אונ איין קץ, אונ אלע מאל זיינן דיא (בתולת ישראל) ווידער קערט צו זייער ארט צו הקב"ה צו דער צייט ווי ער האט גוזר געווען, אונ היינט אין דעם לעצטן גלות איז ניט אזו דאס זי ניט ווערט אליין ווידר קערן צו קומן וויא אלי מאל, אונ דר פסוק ווייזט אזו אויס ווייל ניט שטייט (נפלה לא תוסיף להקימה בתולת ישראל) ווער טייטש זיא איז געפאלן אונ איך וויל זיא ניט אויף ריכטן ח"ו, אבר ווייל עס שטייט (לא תוסיף קום) איז טייטש זיא ווערט ניט אויף שטיין אליין דיא (בתולת ישראל) כלומר זי איז געפאלן אונ ווערט נימר פאלן אונ ווערט נימר אויף שטיין צו גיין צו איר ארט אז ווי דער פיר, אלא הקב"ה זעלברט ווערט זיי מיט זיין האנט אויף ריכטן אהיים צו פירן, דרום שטייט (לא תוסיף קום) זיא ווערט ניט אליין אויף שטיין נייערט הקב"ה זעלברט ווערט זייא אויף הייבן. עס איז איין משל צו איין מלך דר דא איז ברוגז אויף זיין ווייב ער שטוסט זיא אויס זיין היכל ארויס אויף איין צייט דש זיא זאל אזו לאנג נימר צו איהם קומן, אז דיא צייט קומט דא גייט זיא אליין אונ קומט ווידר פר דעם מלך, אזו אויך ווידר איין מאל ביז צווי דריי מאל. אז דער מלך האט זיא ארויס געשטויסן צו איין צייט. ווען עס איז געקומן צו דר צייט איז זיא אליין אהיים געקומן פר דעם מלך, אבר צו דר לעצטר צייט ווען אילוכה די גאולה ווערט זיין דש זי איז ווייט פון היכל המלך דש דר מלך הט זיא ארויס געשטויסן אויס זיין היכל אויף איין לאנגי צייט, דא שפראך דער מלך דש מאל איז ניט אז איין אנדר מאל דש זיא זאל אזו קומן פר איר אליין וויא דער פיר, נייארט איך וויל זעלברט נאך איר גיין מיט אלי אייני לייט (בני היכלא) אונ וויל זיא פירן ווידר צו איר, אז דער מלך קומט צו איר דא זעהט ער זי ליגט אויף דער ערד בשפלות, ווער זעט דעם גרויסן כבוד פון דער אהבה אין דער צייט דאס ער בעט איר איבר אונ איבר רעט זיא אונ בגרייפט זיא אן מיט זייני הענט אונ ריכט זיא אויף אונ ברענגט זיא ווידר אין זיין פאלאץ, אונ שווערט איר איין שבועה דאס ער זיך טוין ניט ווערט אפ שיידן פון איר אייביג אונ טוין ניט ארחיק צו זיין פון איר לעולם. אזו אויך הקב"ה (כל זמן) אז די (כנסת ישראל) איז געווען בגלות אלי מאל ווען דער זמן איז געקומן איז זיא אליין ווידר געקומן פאר דעם מלך, אבר אין דעם לעצטן גלות ווערט ניט זיין אזו, אלא הקב"ה ווערט זי בגרייפן מיט זיינע הענט אונ ווערט זיא ווידר קערן אין זיין פאלאץ, אונ דרום שטייט (נפלה לא תוסיף קום) זיא ווערט ניט אליין אויף שטיין, אונ דרום שטייט (ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת) שטייט אקים איז טייטש איך וויל זיא אליין אויף ריכטן, ווער איז דיא (סוכת דוד) דאס איז דיא (בתולת ישראל הנופלת) די דא פאלט, וויא עס שטיט נפלה זי איז געפאלן פון איר הויכי מדריגה אין גלות, אונ דאס איז דר כבוד פון (בתולת ישראל) אונ איר שבח, אונ איך האב דאס געלערנט פון ר"ש, דיא שעה זאגט ר' יהודה גוויס מיט דעם איז איין דעה גמאכט וואל צו פרידן אונ מיושב אויף איין הארץ וואס מיר איז קשה געווען אונ דש איז די לויטרי זאך, אונ די זאך דש איך האב דא געהערט איז גלייך אז איר געלערנט האבן, ר' יוסי זאגט הקב"ה איז אן גבריית אויס צו רופן אויף (כנסת ישראל) אונ ווערט זאגן צו איר (התנערי מעפר קומי שבי ירושלים) גלייך אז איינר דער דא אן נעמט זיין חבר ביי זיינר האנט אונ זאגט צו איהם שטיי אויף פון דער

ערד

ערד און טיקן דיך אַש פֿון דעם ערד. זאָגט רבי אחא אַז אויך אַלי די (בני היכלא) פֿון מלך ווערן אָן הייבן מיט דעם לשון, אַז דר פסוק זאָגט (קומי אורי כי בא אורך) שטייא אויף איין ליכט. דאָ איז דער מלך זעלבסט אַליין דאָ ווערט זיין דר כבוד און שמחה פֿון אַלי, ווען ער בעט זיא מחבר, עס שטייט (והבאה בת טבע אל המלך החדרה) דס איז איין רמז אויף (כנסת ישראל) די (בתולת ישראל) ווערט געבענטשט מיט די זיבן ברכות איז זיא געקומען פֿר דעם מלך אין זיין חדר, אַזוי אַלי מאָל איז זי אין זיין חדר געקומען און איז פֿר אים געשטאַנען, ווי אויך מרומז איז אין פסוק (ותבא לפני המלך ותעמוד לפני המלך) אבר דיא צייט לעתיד ווערט דער מלך צו איר קומען און רעדט זיא מחבר בעטן אַז דער פסוק זאָגט (הנה מלכך יבא לך) ער ווערט צו דיר קומען ניט דו צו אים, ער ווערט צו דיר קומען דיך מחבר בעטין (יבא לך) ער ווערט קומען (לשמח לך) שטאַרק צו מאַכן, (יבא לך) ער ווערט קומען דיך אויף צו ריכטן, ער ווערט קומען איין צו ברענגן דיך אין זיין היכל און מיט דיר מזווג צו זיין בהעפֿטונג פֿון אייביג, ווי דר פסוק זאָגט (וארשתיך לי באמונה). אַזוי זיי גיהן בגעגינט ווי ר' אבא זאָגן זייא דאָ קומט דר (שר החכמה) איר ווילן מקבל זיין (פני השכינה). ווי זיי געגעהן צו אים וואָר ער זיך אַראָפּ שלאָפֿין פֿון זיין מטה דס ער איז דרויף געזעסן און נידערט אַראָפּ פֿון אייזן (מקבל פניהם) צו זיין (ווי זאָגן ווייטר גרושי סודות):

אם עולה קרבנו מן הבקר זאָגט ר' יוסי מאי טעמא, וואָרום דס מען ברענגט פֿון (בקר לעולה) פֿון (עוף לעולה) ווען עס איז גאַנץ מיינט וואָרום איז דען מייגר אַנדערשט אַז דס אַנדרי און ניט גלייך, אָבער ווער דאָ פֿר מאָגט ברענגט איין רינד ווען ער ניט פֿר מאָגט צו ברענגן איין רינד ברענגט ער איין שאָף. ווער דס אויך ניט פֿר מאָגט ברענגט ער איין עוף, דען הקב"ה הט דעם מענטשן ניט מער מטריח געווען אַז ער פֿר מאָגט און קאָן, אַז דער פסוק זאָגט (ואם דל הוא ואין ידו משגת), שפּראַך ר' אלעזר ווי דר חטא איז, איז דער מענטש מקריב איין עושר איז האָפֿערטיג און בגאווה דאָ ברענגט ער איין רינד: דען (מכח עשירו) און גאווה זינדיגט ער געבר פֿר הקב"ה, איין מיטל מענטש איז ניט אַזוי בגאווה ברענגט ער איין שאָף, איין עני דר איז (שפל רוח) ברענגט ער איין עוף, דען הקב"ה איז מיטלייכם דן אין רעכטן גוויכט ווי ער גזינדיגט הט אַזוי זאָל ער ברענגן זיין קרבן. ר' אלעזר פֿרעגט זיין פֿאָטער ר"ש מיר האָבן געלערנט דס אויף דריי מאָלי עבירות קומט הונגר אויף דען עולם, און די דריי עבירות ווערן דאָך געפֿונען ביי די עשירים דס מיר האַלטן איז בגאווה און ניט ביי די עניים. נאָך וואָרום ברענגט הקב"ה הונגר וואָס איז דס פֿר איין דין, די אָרעמע מוזן אוועק קומען און דיא עשירים פֿר בלייבן, נאָך ווערן זייא פֿון מילוכד אָן נאָך מער חוטא זיין: שפּראַך ר"ש דו האָסט רעכט געפֿרעגט און די חכמים האָבן עס מפֿורש געווען, ווען הקב"ה וויל דיא רשעים בלאָזן און פֿר לירן זיי פֿון עולם דאָ גיבט ער זיי שלום און מאַכט זיי גמלן מיט מזלי. אבר קומט און זעה אַלי (בני עולם) זיינן ניט אַזוי נאָגענט צו הקב"ה אַז די אָרעמע, דען זיי זיינן דיא כלים פֿון הקב"ה דס ער ניצט און ווער זיינן זייא (לב נשבר ונדכה ואת דכא ושפל רוח) דס זיינן די כלים פֿון (מלך עליון), און ווען עס קומט הונגר אַדר בצורת און דר דין איז געשטאַרקט אויף די עניים, דען וויינן זיי און שרייען פֿר הקב"ה און ער הערט זיי און איז צו זיי מער נאָענט ווי צו אַלע, דרום שטייט אין (תהלים כ"ב) (כי לא בזה ולא שקץ ענות עני) דען איז הקב"ה גוזר אויף דער וועלט מיתה אַדר הונגר: ווי צו דיא רשעים די דס זיינן גורם, ווען הקב"ה דער וועקט זיך משגיח צו זיין אויף דר וועלט איז ער משגיח אויף דען קול פֿון די אָרעמע (רחמנא הקב"ה) זאָל אונז מציל זיין פֿר איר געשריי, ווען זיי שרייען דען שטייט (שמוע אשמע צעקתו): עס שטייט צווי מאָל (שמוע אשמע) מיינט משגיח צו זיין אָן איר קול, און מיינט צו בצאָלן די דס גורם האָבן געווען, און שטייט געשריבן (ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'), דרום ווען הונגר איז אויף דער וועלט ווי צו די רייכע רשעים פֿון וועגן דאָס קול פֿון די עניים פֿר הקב"ה, קום און זעה דס קרבן פֿון איין אָרעמאַן איז גרינגער ווידר אַלץ, דרום וויל זיין האַרץ איז צו בראָכן, ווען גלייך ער הט אין זיין מחשבה צו זינדיגן דאָ איז עס פֿון אים עובר און טוט פֿאָרט ניט מכח גרויסין צער און צו בראָכן האַרצן, און מכח זיין צער פֿון הויז גזינד וואָס ער הט געלוסט איז ניט כפשוטו איין עבירה צו טאָן, דרום איז זיין קרבן גרינגער, דרום אויך איז מיטלייכט קרבן פֿון מיטלען בזונדר גלייכנט געווען פֿר דעם כהן: עס גישאַך איין מאָל איין מעשה מיט מיינם רייכן מאַן ער הט געבראַכט איין קרבן צווייא טויבן צו דעם כהן, אַז דער כהן דאָס זעהט שפּראַך ער צו אים דס קרבן איז ניט דיין, ער קאָם אַהיים און וואָר גאָר טרויריג, שפּראַך ער דרום וויל דר כהן הט ניט וועלן מקריב זיין איין קרבן, אַזוי זאָגן זיי וואָס איז עס געווען פֿר איין קרבן, זאָגט ער צווי טויבן. זאָגן זיי דס איז ניט דיין קרבן, דען דער פסוק זאָגט (ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו') ווען ער ניט פֿר מאָגט דער זאָל ברענגן טויבן, שפּראַך ער וואָס איז דען יוא איין קרבן, שפּראַכן זיי איין אָקס איז דיין קרבן, שפּראַך ער וויא גאָר האַרב איז ווען מיינר איין מחשבה הט חוטא צו זיין. איך נעם איין נדר אויף מיר דז עס זאָל ניט אויף גיין אויף איין מחשבה קיין חטא, פֿון זעלביגן מאָל אָן הט ער אַלי טאָג (עוסק בסחורה) געווען און ביי נאַכט הט ער ווייניג געשלאָפֿט. און אַז ער איז אויף געוואַכט הט ער גרופֿן זייני ברידר מיט אים צו לערנן ביז עס וואַר טאָג. איז געוואָרן מיט אים איין (תלמיד חכם) און הייסט אים (יהודא אחרא), איין מאָל הט זיך צו אים גפֿיגט (רבי ייסא סבא) דאָ צו טייטש ער זיין הב און גוט די העלפֿט אויף עניים, און די אַנדרי העלפֿט הט ער געגעבן די סוחרים אין הענדן דיא וואָס האַנדלן מיט יאים און ער זעלבט זיך לערנן תורה:

פתח ער הייב אָן דער (יהודא אחרא), (ויאמר שאול אל הקני) ווער איז דער קני דס זיינן דיא קינדר פֿון יתרו דר שווער פֿון משה, דיא האָבן זיך געמאַכט איין נעסט איין (ק"ן) אין דר מדבר אַזוי ווי איין פֿויגל דר הייסט דרור, ווי דר פסוק זאָגט (ודרור קן לה) דרום האָבן זיי זיך געמאַכט דאָרטן איין נעסט צו לערנן און צו מיהן זיך בתורה, זיא האָבן ניט בגערט קיין סחורה קיין תענוגים נייאָרט צו לערנן תורה צו מיהן זיך דרינן (יומם ולילה): דרום זיינן זיא גלויגין

פֿון

פון ירחו אין דר מדבר, אז דר פסוק זאגט (ובני קני חותן משה עלו מעיר התמרים): וְאַתָּה עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל יִשְׂרָאֵל

וואס פאר איין חסד האט יתרו געטאן צו די ישראל, אלא ער האט מהנה געווען (משה רבינו) אין זיין הויז, און איר האבן געלערנט ווייל ער האט געמערט איין פרשה אין דר תורה פון (ואתה תחזה מכל העם), אבר וויא קומט דאס צו (מלחמת עמלק) דא ער האט וועלן מלחמה האלטן מיט עמלק זאגט ער דעם שבח פון יתרו, אלא שמואל האט אזוי געזאגט, אז ישראל זיינן אויס מצרים געגאנגן האט זיך קיין מורא אין עולם געשטעלט מלחמה צו האלטן קיגן ישראל נאר עמלק איז געגאנגן קיגן זיא מקטרג צו זיין און מלחמה צו האלטן. און דו יתרו האשט געטאן חסד און שלום מיט ישראל, דרום איז ניט גלייך דו זאלשט צווישן זייא זיין, און ניט דש אליין עס שטייט ביי יתרו (ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים) ער האט (מקריב קרבנות) פאר הקב"ה געווען און וואר זיך מגייר, און זיין קרבן וואר גאר חשוב פאר הש"י, דרום שטייט (ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים) זיי מדייק (לפני האלהים): פון דען לערנן מיר ווען איינר מקריב איז איין (קרבן ברצון לב) דא טרעפט זיך הקב"ה צו אים: קום און זעה דאס קרבן פון איין עני איז חשוב פאר הקב"ה, דרום ווייל ער איז מקריב צווי קרבנות, איינס זיין אייגן חלב און בלוט פון זיין גוף, און דש אנדרי דש קרבן וואס ער ברענגט, ער האט זעלבסט ניטש צו עסן און ברענגט איין (קרבן שתי תורים או שני בני יונה), (ואם לאו) ברענגט ער איין ווייניג מעל און הקב"ה איז אים מכפר, (ובמותו טעה) רופט מן אויס און זאגט (כי לא בזה ולא שקץ ענות עני), דא שפרעכט ער דרום ווייל דש קרבן עני איז אזו חשוב מער אז אלש. און דרום האט דש (קרבן עני) מיר אויך גורם געווען דש איך בין געקומען אין דעם חלק פון הקב"ה, און דרום האב איך געטיילט גאר איין פאר מענגין צו דיא עניים, דרום ווייל זיי האבן מיר דש אלש גורם געווען, און אזו וואלט אז זיך דר הילט דעם עני זיין (חלב ודם) אזו אויך די מנחה וואס ער ברענגט פון מעל אויף דער (מחבת און מרחשת), און אזו האבן מיר געלערנט, אזו וואלט אז מיטלפר ווערט דער הילט מיט דעם יצר הרע מיט זיינם פייער זיין (חלב ודם) און אלי אברים, אזו אויך איז דש גלייכן געווען דש קרבן פון דעם חטא דאס ער זאל ברענגן מיט זיין רצון פון נפש און רוח דש איז מער צום לעבטן אז אלש דר (רצון הלב). וואלט צו די צדיקים דש זיא ברענגן איין קרבן צו הקב"ה בכל יום ויום דש ער איבר ענטפערט זיין נפש פאר הקב"ה: אבר דאך איין קרבן איז בעטר, דען דורך דען קרבן ווערן אלי וועלטן געבענטשט: (ער זאגט ווייטר טורות): זאגט רבי יוסי צו אים וואול דיין חלק אז דו האשט צו דעם זוכה געווען, וואול צו די דא (עוסק בתורה) זיינן, דען ווער עס איז עוסק בתורה דר איז גלייך אז ער וואר בגריפן אין הקב"ה, אז דר פסוק זאגט (ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כולכם היום):

נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא. ר' יוסי הייב אן עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֶךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה: וויא זאל דער מענש אזו געהיט זיין אן די עבירות דש ער זאל ניט זינדיגן פאר הקב"ה, דען אלע טאג טרייט אויש איין כרוז, דער וועקט אייך איר מענשן אייער הערצר פאר דען (מלך הקדוש), דער וועקט אייער נשמה הקדושה דש אין אייך איז געגעבן געווארן פון איין (מקום קדוש העליון), דען איר האבן געלערנט בשעה דש הקב"ה נימט אויס דיא נשמה צו נידרן אין דיא לייט אויף דען עולם, פר זאגט ער מיר און איז מיר מתרה מיט פיל שטראף און עדים די מלאכים זיינן צו פר זאגן דעם מענשן צו היטן די תורה און מצות, און ניט דש אליין, נאר אן איז די נשמה מעביר אין טונקל און אכליג וועלטן משתעשע צו דער איילן מיט איר. און צו ווייזן איר דעם כבוד פון די דא זיינן (עוסק בתורה): און דען אלן שטיט זי פאר הקב"ה אין איין חשובה קלייד און אין דען געשטאלט פון דעם עולם וויא זיא דר נאך איז אין גוף, אזו שטייט זי דארטן אין איין גרויש חשוב און ליכטיג קלייד, זי זעהט דען כבוד פון הש"י אלע טאג און ווערט געקרוינט מיט פיל קרונן אלע טאג: ובשעה דש די לייט קומט צו נידרן אוף דר וועלט, דא איז מיר וואונדר אין אונטרשטן ג"ע דרייסיג טאג צו זעהן דען כבוד פון די צדיקים, דען גייט זי ווידר ארויף אויף איר אורט אובן, דר נאך גייט זי ארויש אויף דען עולם אין גוף אריין קרייגט זי הקב"ה מיט זיבן קרונן ביז זי קומט אראפ אין גוף אריין און זילט אין דען פינצטרן וועלט: און איז עוסק מיט פינצטרע זאכן און מיט זינד, פר וואונדרט זיך די תורה אויף איר און זאגט, זעה אהער ביי אן דען כבוד וואס דו האשט געהאט און האשט געזעהן דש נפלאות ווי דיך הקב"ה הט משלים געווען נאך דעם זאלשטו זינדיגן: און זאגט נפש רוח (נפש כי תחטא) (בתמיה) ווארום זאלשט דו זינדיגן: זאגט רבי יוסי דר פסוק (ונסו הצללים) דר קומט און גיבט איין עצה צו דעם (נפש כי תחטא) דאס ער זאל זיך היטן פון חטאים, און זאל זיך האלטן (בקדושה ובטהרה) און דר טאג קומט פון יענם עולם און דר טאג פון דעם עולם גייט אוועק און איז אוועק געגאנגן, און קומט דר שטארקר טאג דאס דר מלך ווערט פאדערן נום דין אוועק צו גיין פון דעם עולם: (ונסו הצללים) אז די שאטן אוועק גיין, זאגט רבי אלעזר מיטלפר מענש הט צווי שאטן איין גרויסן און איין קליינם, און ווען די צווי זיינן ביי אנאנדר דען איז דער מענש אין איין קיום און שטאנד, און אז ער זאל שטערבן גיין אוועק פון אים די שאטנס, דרום זאגט דער פסוק (עד שיפוח היום), דען ווען דער (יום המיתה) זאל קומן (ונסו הצללים) גיין זיי אוועק, דרום זאל מיטלפר מענש זעהן צו פר ריכטן זייני מעשים פאר הש"י און זאל מודה ומתודה זיין: דען הקב"ה איז (רחום וחנון) ער איז מקבל דיא טוהן תשובה, וויא עס שטיט (עד שיפוח היום). אויב דר זאן קומט דש די שאטנס אוועק גיאן דען דש מאל ווען נאך דיא שאטנס אוועק גיין איז גלייך אז ווען איינר תפוס זילט אין קייטן אויף זיין האלז און איז געבונדן מיט שטריק, עס איז וואול איין תשובה אבר ניט אזו גוט אז ווען דר מענש שטייט אין זיין כח און קיום, דרום זאגט שלמה (וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבואו ימי הרעה), און דרום זאגט דר פסוק (עד שיפוח היום), אויב דר (יום הדין הגדול) קומט, דען קער דער מענש זייני מעשים רעכט פר ריכטן דר פיר, דען ווען די לייט קומט דאס דער מענש זאל אוועק גיין פון עולם פאר וואונדרט זיך הקב"ה און זאגט, נפש רוח (נפש כי תחטא) ווארום זאלשטו זינדיגן (ושמעה קול אלה) האשטו דאך געווארן בשבועה

בשלויכה פֿר איין נאמן דש זיא זאָל ניט פֿעלן אַן איר אונ האָב פֿר זאָגט אונ מתרה גוועזן אַן איר איז זיא איז אַרויס גקומן אויף דער וועלט, (והוא עד) איך זעלברט האָב אַן איר תמיד גוועזן צו היטן מייני מצות, דרום אויך ווייל דער מענש נאָך שטאַרק איז (והוא עד) איז ער קומט פֿר הקב"ה קער ער תשובה צו טאָן, (או ראה או ידע) די עבירות וואָס ער ווייש וואָס ער האָט גטאָן אונ זעהט זי פֿר זיך גמאַנן קלאָר, (אם לא יגיד) ווען ער ניט ווערט (מודה ואתודה) זיין דרויף פֿאַר הקב"ה, שטייט ווייטר ווען ער אַוועק גייט פֿון דעם עולם (ונשא עונו) אזוי ער אויף זיך די עבירות טראָגן, נאָך ווי זאָל אַן אים עפֿנן איין טיר אונ וויא ווערט ער קענן בשטיין פֿר הקב"ה זיין הערן, דרום שטיט (ונפש כי תחטא):

פרשת צו.

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר. צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִיא הָעֹלָה העולה דאָס איז דיא בייזע גידאַנקן דאָס קומט אויף זיין גידאַנקן צו זינדיגן אונ אָפּ צו קערן פֿון (דרך אמת). (היא העולה) דיא גייט אויף בייא אים, דאָ אזוי ער זיא פֿר ברענגן אין פֿייער דאָס זיא זאָל ניט מאַכן זינדיגן, דורך וועלכן דורך דער שכינה דיזע הייסט (אש אכלה) צו פֿאַר ברענגן דיא טומאה פֿון זיך (מטהר) צו זיין דורך איר פֿון דער מחשבה, אזוי וואָלט אז ווען אן וויל אויבן איין (שר מעביר) זיין פֿון זיין ממשלה, דאָ איז אן אים מעביר דורך דעם (נהר דינור) איין באַך אויס פֿייער, אזוי אויך מיט דעם קרבן חטאת אן אויס גירויאַט דיא (רוח הטומאה) דיזע דאָ זיך בהעפֿט אן מענשן דורך זייני בייזי גידאַנקן, אזוי ווערט דיא טומאה אונטר טאָן אונ דיא קדושה איז (עולה למעלה) אונ ווערט גקריינט, דרום שטייט (היא העולה) דער דורך גייט דיא קדושה אויף אונ דער (רוח הטומאה) ווערט אָב גשיידן דער פֿון. רבי אמא הוב אן וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וואָרום שטיט (ובער עליה הכהן), אלא איר האָבן אזוי גילערנט, איין מענש דער דאָ קומט צו זינדיגן פֿאַר זיין הערן, דאָ ליגט ער זיך אן ברענט זיך זעלברט אין פֿלאַם פֿון יצה"ר אונ דער יצה"ר איז (מצד הטומאה). דאָ רוהט אין אים די (רוח הטומאה) קאָן ער ניט בטל ווערן פֿון דעם מענשן נייאָרט אין פֿייער פֿון מזבח, דען דער פֿייער רויאַט אויס אַלי בייזי מינים פֿון עולם, אונ אז דער כהן האָט אָן גירעכט דאָס פֿייער פֿון מזבח אונ דיזו האַלט האָט ער זיך דער צו מצווה גיוועזן צו פֿר ברענגן דש פֿייער פֿון יצה"ר דז דאָ איז (מצד הטומאה) דרום שטייט (לא תכבה) דאָס פֿייער דאַרף קיין מאָל ניט אויס גילאָשן זיין, דאָס עס זאָל ניט גישוואַכט ווערן זיין (כח הקדושה) אונ זאָל שטאַרקן תמיד צו פֿאַר צערן דאָס פֿייער פֿון (טומאה) פֿון עולם. דרום האָבן איר גילערנט עס איז איין (אש אוכלה אש) דש פֿייער פֿון מזבח הט פֿר ברענט דעם פֿייער פֿון ס"מ, אונ דרום שטייט (לא תכבה) אונ דר כהן האָט עס אסדר גיוועזן אַלי טאָג. זאָגט (רועה נאמן משה רבינו) (אש תמיד תוקד על המזבח). מיט דאָס איז דיא תורה דאָס דער בייא שטייט (הלא כה דברי כאש נאם יי), (לא תכבה) ווען אן גלייך זינדיגט אזוי טוט דיא עבירה ניט אויס לעשן דען זכות פֿון דער תורה, אבר דיא עבירה לעשט אויס דעם זכות פֿון איין מצוה וואָס ער האָט גיטאָן, דרום איז גיגליכן דיא תורה צו אור אונ דיא מצוה צו נר, וויא עס שטייט (כי נר מצוה ותורה אור), גלייך אז איין ליכט ווערט אויס גילאָשן אזוי קאָן דיא מצוה אויס גילאָשן ווערן דורך דר עבירה אונ וואָר דאָ לעשט אויס מיט דר עבירה די מצוה די איז איין נר, אזוי ווערט אויס גילעשט זיין נשמה די הייסט (נר יי נשמת אדם), איז בלייבט דר גוף אין חשך, אזוי אויך וואָר דאָ גורם איז דש די שכינה טוט זיך אָפּ פֿון איר אָרט, איז גורם איין אויס לעשונג אונ איין פֿינסטרניס צו די גאַנצי וועלט, אונ חשך צו דעם אָרט וואו זיא איז גיוועזן, דאָ רוהט די (שפחה הקליפה) ווי עס שטיט (ושפחה כי תירש גבירתה). אונ דר (סילוק המצוה) אז דער זכות פֿון מצוה ווערט אָפּ גיטאָן (מצד עמי הארץ), בייא זייא לעשן זייא אויס דיא מצוה עס זאָל אן זיא מקוים ווערן (ורשעים בחושך ידמו), אבר צו דיזו (שרי תורה) איז קיין אויס לעשונג אייביג, זיא דער לייכט זייא אין וויא פֿיל (סודות התורה), מיט דיזו (סודות התורה אונ קבלה) דער לייכטן זייא דיא שכינה די זייגן מקיים (והגית בו יומם ולילה) אונ דאָס רויך דאָס זיא גייט אויס דען מזבח דש איז (עשן המערכה) גלייך וויא אויף דעם מזבח איז גוועזן איין רויך פֿון דער מערכה, אונ ברענגן דיא שכינה אַרויף אונ זייא צו זאַמן בינדן אונ זייגן (מיחד) אַלע וועלטן וכו' (ווייטר זייגן סודות):

בזוהר בראשית, זאָגט ר"ש עס שטייט וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל קום אונ זעה דען גרויסן כח פֿון דער תורה וויא זיא איז איבר אַלים אויף דער וועלט, דען ווען ער איז עוסק בתורה דער פֿאָרכט זיך ניט פֿר קיין בשעפֿניש שבעולם, עס זייא (עליונים אודר התחתונים) אויך פֿאַר קיין בייזי קריינק אין דער וועלט, דען ער איז בגריפֿן אן דען (עץ החיים), ער לערנט תורה דיא איז (עץ החיים) אַלי טאָג, זיא גיבט אים איין עצה צו גיין אין דיא רעכטי וועג, אונ וויא דער מענש זאָל תשובה טאָן פֿר הקב"ה מבטל צו זיין אַלי בייזי גזירות, אַפֿילו ווען אויף אים איז נגזר גיוואָרן דאָס דיא גזירה זאָל ניט בטל ווערן איז דאָך דיא תורה מבטל אַלי בייזי גזירות אונ קומן ניט אויף אים, דרום זאָל איין מענש (עוסק בתורה יומם ולילה) זיין, אונ זאָל זיך ניט אָפּ טאָן פֿון דער תורה אונ מקיים זיין (והגית בו יומם ולילה), אונ ווען זיך דער מענש אָפּ טוט פֿון תורה איז ער זיך פֿורש פֿון (עץ חיים). קום אונ זעה מיין עצה צו דען מענשן, ווען ער גייט בייא נאַכט צו בעט ליגן דאָ זאָל ער אויף זיך מקבל זיין דען (מלכות שמים) מיט גאַנצן האַרצן אונ זאָל מוסר ענטפֿרן זיין נשמה צו הקב"ה פֿר איין פקדון

דרום

דרום זאגט מן (בידך אפקיד רוחי וגו') מיט ווערט ער שיצן פאר אלי בייזי מקטריגים אונ (רוחות רעות), צו מארגנס ווען ער אויף שטייט זאל ער לויבן צו הקב"ה זיינעם הערן אז ער אים זיין פקדון ווידר אפ גיגעבן, אזוי זאל ער גיין אין דר שול צו בוקן פר דען היכל מיט גרויסי יראה, דער נאך זאל ער מתפלל זיין זיין תפלה, אונ זאל נעמן איין עצה פון דיא (אבות הקדושים) דיא האבן מתקן גיוועזן דיא תפלות פאר הקב"ה, אונ זאל זאגן דעם פסוק (ואני ברוב חסדך אבוא ביתך) מכוון צו זיין קיגן זכות אברהם, (אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך) קיגן זכות יצחק, אונ דער נאך (מה טובו אהליך יעקב). אונ מיט דעם זאל ער אריין קומן אין דר שול, ווען ער איז אזוי מכוון טוט זיך הקב"ה מיט אים בריאן אונ זאגט, דוא ישראל ביסטו איין קנעכט דאס איך טוא מיט דיר בריאן:

בתוספתא בזוהר בשלח (תביאמו ותטעמו וגו') דיא צלוה איז צוא בויאן איין מקדש אונטן ווייא עס איז איין מקדש אובן, אז דער פסוק זאגט (מכון לשבתך פעלת יי') דאס מן זאל בויאן איין מקדש אונטן דרינן מתפלל צו זיין אלע טאג צו דינן דרינן צו הקב"ה, דאס דיא תפלה אין דער שול דיא הייסט איין עבודה דאס איז גיוועזן אין (בית המקדש): אונ דאס שול זאל מן בויאן גאנץ זייער שיין אונ היפש אונ מתקן צו זיין מיט אלי תיקונים, דען דאס שול פון אונטן שטייט קיגן דיא שול פון אובן, אונ דס (בית המקדש) פון אונטן שטייט אין גשטאלט פון בית המקדש פון אובן, אזוי אויך דס משכן וואס משה האט גימאכט במדבר, איז גיוועזן אין גשטאלט פון אובן, מיט אל איר תיקונים ווייא עס אובן צו זיין איין (מנוחה וירושה), דרום קער דאס שול צו זיין וואס צום שענסטן, אונ אין אלס זאל מען מתקן זיין מיט דער תפלה דיא (תיקונים) פון אובן, אונ מוזן אויך דרינן זיין פענצטר אז דער פסוק זאגט וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵיהּ ווייא עס איז אובן (משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים). אויב דוא ווילשט זאגן דאס עס איז אזוי מתוקן, ווען ער איז (מתפלל) אין פעלד דא איז מער צניעות אונ פרייא דער רוח זאל ארויף גיין, עס איז ניט אזוי, דען עס איז דער עיקר דוקא איין הויז ווייא עס איז אובן, אונ צו נידרן דיא וואונונג אונטן, אונ נאך מיינט דיא תפלה אונ דער רוח אזוי אויף גיין אונ ארויס צו גיין פון איין ארט וואו אייננג איז, ווייא בייא איין פענצטר צו גיין (בדרך הישר) קיגן ירושלים. אויף דעם שטייט (מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה) ער מוז דען רוח שיקן פון איין אייננג ארט דאס ער זאל ניט נייגן צו רעכטס אונ לינקס אונ דאס איז ניט אין פעלד, ווייא אויך בייא שופר דס קול גייט ארויס פון איין אייננג ארט צו שפאלטין דיא הימל אונ גייט ארויף צו דער וועקן דען רוח אובן. אויב דוא ווילשט פרעגן עס שטייט דאך בייא יצחק (ויצא יצחק לשוח בשדה). בייא יצחק איז גיוועזן איין אנדרי זאך דאס איז ניט גיוועזן (בכל עולם) אונ אויך דאס (בשדה) וויל ניט ווייזן ער האט מתפלל גיוועזן אויף דעם פעלד, נייארט עס גייט אויף דער שפיכה אונ שדה (אשר ברכו את יי') ווייא מן האט עס מדרשט וואו מפורש גיוועזן:

בזוהר בלק רבי אבא הייב אן (תפלה לעני כי יעטוף וגו') מיר געפינען דרייא דאס בייא זייא שטייט תפלה (תפלה למשה איש האלהים). (תפלה לדוד). אונ (תפלה לעני) אויב דוא ווילשט פרעגן עס שטייט דאך (תפלה לחבקוק) זיינן דאך פיר, דאס תפלה בייא חבקוק איז נאר דאס ער האט גידאנקט אונ גילויבט צו הקב"ה דאס ער האט אים זעלכי נסים גיטאן, דען ער איז גיוועזן דער זון פון שונמית וואס אלישע האט לעבנדיג גימאכט, אבער בייא דיא דרייא (תפלה למשה איש האלהים) דאס זיינט גלייכן איז ניט גוועזן בייא איין אנדרן מענשן, (תפלה לדוד) איז אויך ניט אזוא גיוועזן בייא אנדרן מלך, אונ (תפלה לעני) איז מער חשוב פר הקב"ה אז (תפלה למשה אונ תפלה לדוד). זיא גיין אריין פאר הקב"ה פר אלי תפלות אין עולם. דרום ווייל דער עני האט איין צו בראכן הארץ אונ עס שטייט (קרוב יי לנשברי לב) דער עני מאכט אלי מאל איין קריג מן הקב"ה אונ הקב"ה הערט אים צו אונ איז מקבל זייני רייד, אז ער האט נויט מתפלל גיוועזן עפנט ער אלי פענצטר אין הימל, אונ אלי תפלות דיא ארויף גיין איז דער עני דוחה מיט זיין צו ברעכין הארץ, עס שטייט (תפלה לעני כי יעטוף) איז טייטש ער טוט איין אנדרן אום ווינדן, עס זאל שטיין (כי יתעטף) ער ווערט אום גוואונדן, אזא ער איבר ווינד ארום אלי תפלות אין עולם אונ גיאן ניט ארויף ביז זייני גייט פאר, אונ הקב"ה זאגט עס זאלן זיך זוימן אלי תפלות ביז דיא תפלה קומט פאר צו מיר, ווייל דר עני איז מתרעם אונ מאכט איין קריג קיגן מיר. בגער איך ניט קיין (בית דין) זאל אונז משפטן נייארט איך אליין וויל אים צו הערן, דרום שטייט (ולפני יי ישפוך שיחו) אלי חיילות פון הימל פרעגן איינר דען אנדרן וואס טוט הקב"ה מיט וואס איז ער עוסק, זאגן זייא הקב"ה האט אליינר זיין לוסט מיט זייני כלים דאס איז דער עני, ווען ער איז מתפלל מיט טרערן אונ איז מתרעם ווייל עס אים איבל גייט, דער צו האט הקב"ה זיין חשק אונ דיא תפלה איבר ווינד אלי תפלות. משה האט מתפלל גיוועזן אונ דיא תפלה איז אויף גיהאלטן גווארן וויא פיל טעג. דוד האט גיזעהן דאס אלי פענצטר אונ אלי טארן אין הימל זיינן אלי אן גיברייט צו עפנן זיך פאר דעם עני. אונ קיין תפלה אין עולם איז פאר האנדן דאס הקב"ה זאל אזוי גאך צו הערן אז דעם עני, האט ער זיך אויך גימאכט פאר איין עני אונ האט זיך אויס גיצוגן פון זיין מלכות קליידר אונ זעצט זיך אויף דער ערד ווי איין עני, אונ זאגט (תפלה לדוד הטה יי') נייג דיין אורן אונ ענטפר מיר (כי עני ואביון אני), שפראך הקב"ה, דוד ביסט דו דען ניט איין מלך אונ דו געוועלטיגסט איבר אלי שטארקי מלכים אונ מאכסט דיך פאר איין (עני ואביון), מיד מוז ער חוזר זיין תפלה אין איין אנדר גישטאלט אונ זאגט (שמרה נפשי כי חסיד אני) דאך איז אלס גוועזן בייא דוד. ווען גלייך ער איז איין מלך גיוועזן האט ער מכח זיין נשמה גהייסן איין עני, דאס ער האט קיין לעבן גיהאט נייארט וואס אים האבן אדם אונ דיא אבות גגעבן זיבציג יאהר וויא אובן שטייט. דרום איטליכר ווער מתפלל איז זאל זיך מאכן פר איין עני ואביון צו שטיין (בלב נשבר ונדכה) כדי דאס זיין תפלה זאל עולה זיין אין כלל פון אנדרי ארמע לייט. דען אלי שוערים פון דיא טויערן פון אובן קאנן ניט צו האלטן דיא תפלה פון זיין עני דיא גייט אריין צו רשות אונ ווען איין מענש צוא מתפלל איז מיט זיין רצון לב וויא איין עני, דען גייט זיין תפלה ארויף אונ בגעגנט מן דיא תפלות

פון

פון עניים און בהעפט מיט זיי און קומט גלייך אריין לאין
איין כלל פאר הקב"ה, (דוד המלך) האט זיך געמאכט אין פיר
געשטאלט, ער מאכט זיך פאר איין עני, און פאר איין חסיד
דען דער מענש דארף זיך ניט צו מאכן פאר איין רשע, און
דאס וועט פרעגן נאך דעם נאך קער דר מענש ניט מתוודה
זיין און ניט בשיידן זייני חטאים אייביג, עס איז ניט אזו
דען ווען ער עס בשייד זייני חטאים און איז מתוודה הייסט
ער איין חסיד דאס ער קומט תשובה צו טאן, און ציהט זיך
אויס פון דער (יצר הרע און טומאה וטינוף) דאס ער איז
בהעפט געווען, און קומט זיך צו בהעפטן אן דעם רעכטן
האנד פון השי"ת דס איז (פשוטה לקבל שבים). דרום קער
ער זאל מתוודה צו זיין. דאס ווינשט מיינן הקב"ה אז אים
ניט מקבל ביז ער אזו אלי זייני (חטאים מפורש) זיין, אבער
וועלכי עבירות דיא פון אים פאר הוילן זיין דס ער קאן ניט
ווישן און ניט גדענקן איז אים השי"ת ניט מוחל, עס איז ניט
אזו נייארט ער דארף נאר מתוודה זיין דיא עבירות וואס ער
גדענקט, און ווען ער טוט זיין רצון דר צו דען שלעפן זיך
נאך דיא אנדרי עבירות וואס ער ניט גידענקט, דען מיר
האבן געלערנט בייא (הלכות ביעור חמץ) דאס עס איז איין
רמז אויף דען (יצר הרע) דאס ער הייסט חמץ, ווען מן
בודק איז אין הויז דארף מן ניט בודק זיין דיא זעלבי לעכר און
ערטר וואו גאנץ הויך אדר גאנץ נידר איז דאס קיין האנד
קאן ניט אהין גרייכן דארט דארף ער ניט בודק זיין, אזו
אויך בייא נגעים ווען דער כהן איז גקומן צו דעם מצורע
שטייט (לכל מראה עיני הכהן) וואו ער קאן זעהן גלייך דיא
נגע אן אים, אבער ער דארף זיך ניט אראפ בייגן אדר צו
לייגן ארויף צו זעהן נאך איין נגע נייארט וואס גלייך פאר זיינם
איז. אזו דער חוטא דארף נאר מתוודה זיין וואס ער ווייס,
און די אנדרי ווערן נאכן דריקן, דרום האט זיך דוד געמאכט
צווישן די חסידים אפרט צו זיין זייני חטאים, ער מאכט זיך
צווישן קנעכט (הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם) און שטייט
(הושע עבדך אתה אלהי), ער מאכט זיך צווישן דיא זיך
מקבל ענטפרן אויף (קידוש השם), ער זאגט (שמח נפש
עבדך וגו'), זאגט ר' אלעזר דא היב איך אויף מיינע הענד
בתפלה אובן דאס מען טאר ניט און זאגט דיא הענד אויף
ריכטן נייארט (בתפלה ותחנונים), און זאג וועלכר מענש
ווער אזו זיך שטעלט מתפלל זיין פאר הקב"ה אין פיר מדריגות
דאס אובן שטייט מיט זיין ווילן ווי עס זאל זיין דס זיין תפלה
ווערט בוודאי מקובל און גייט ניט לער אויס פון הקב"ה.
צום ערשטן אז איין קנעכט משדר צו זיין דעם שבח פון
הקב"ה מיט (זמירות ושירות) וואס מיר זאגן פאר (שמונה
עשרה), דער נאך אז איין קנעכט דער שטייט פאר זיינם
הערן מיט דער (תפלת ש"ע). און נאך אלי תפלות דס מן
אוועק גייט וויא איין קנעכט פון זייניעם הערן, דרום האט
דוד דרייא מאל געזאגט עבד (הושע עבדך, שמח נפש עבדך,
תנה עוזך לעבדך) קיגן דיא דרייא מאל דאס דער מענש
זאל זיך מאכן פאר איין קנעכט צו הקב"ה. אויך אזו ער זיך
מאכן צווישן דיא וואס (מוסר נפש) זיינן אויף (קידוש השם)
דהיינו מיט דעם יחוד פון (שמע ישראל), ווער זיך דען מאל
מכוון איז (מוסר נפש) צו זיין אויף (קידוש השם), איז גלייך
אז ער העט זיך רעכט (בפועל מוסר נפש) געווען אויף (קידוש
השם), דער נאך זאל ער זיך מאכן פאר איין עני, ווען ער
גייט און קלאפט אן די טירן פון הייזר און דיא איברשטע
הייזר ווען ער זאגט (מאת ויליב) און איז (שומע גאוה לתפלה)
דס ער זאל זיין (בתפלת עמידה) פון ש"ע מיט צו בראכן
הערן וויא איין עני, און זאל טאן זיין ווילן זיין מחשבה זיך
כוונן צו זיין מיט. אנדרי ענינים דיא שטייען בשברון לב און
נידר גמיט, דער נאך זאל ער זיך מאכן פאר איין חסיד אין
(שומע תפלה) דאס דארט זאל ער אויס ריידן זייני חטאים,
דען אזו אז איין יחיד בשיידן זייני זינד אין שומע תפלה
כדי דאס ער זאל זיך בהעפטן (כיאימו של הקב"ה הפשוטה
לקבל שבים) דען הייסט ער אויך איין חסיד. דען איז דער
מענש אין אלי פיר מדריגות וויא עס קער צו זיין, און אלי
דרייא מדריגות זיינן כלל, דען אז ער איז איין קנעכט דער
איז אלץ כולל, עס זיינן דריי מאל עבד אויף דרייא ערטר
און איז אלץ מייכט, אויך זייא זאגט דער פסוק (הנה כעיני
עבדים אל יד אדוניהם וגו') צום ערשטן מיט דיא (שירות
וזמירות) דאס ער הייסט איין עבד, דער נאך אז ער זיך
איז מוסר אויף (קידוש השם) אין קריאת שמע, און אז איין
עני פאר ש"ע דאס איז צווישן דען ערשטן עבד פאר דען
אנדרן, און איין חסיד אין שומע תפלה, און דער דריטר
עבד ווען ער אויס האט משדר אלץ געווען וויא מיר געזאגט
האבן. (במותו שעה) ווען איין מענש אזו טוט וויא דר סדר
מיט זיין רצון און גאנץ הארץ דען איז נחת און רצון פאר
הקב"ה, איז ער פורש יד ימינו אויף אים, ווען ער זיך מאכט
צום דריטן עבד נאך דיא תפלה און זאגט אויף אים (עבדי
אתה), וויא דער פסוק זאגט (ויאמר לי עבדי אתה ישראל
אשר בך אתפאר), בוודאי דיא תפלה פון אזו איינם די קומט
ניט צו ריק לער, פון אלהיא איז צו לערנן דיא גרושי (מעלות
התפלה) ווי די (אנשי כנסת הגדולה) האבן אלץ מתקן געווען
נאך איר מעלה נאך דיא (מעלות עליונים) דאס זיינן גרושי
סודות, דרום זאל מן ניט משנה זיין דען סדר ווייל זיא שטיין
בתפלות נאך איר מדריגות אובן (ושלא להקדים המאוחר):

פרשת שמיני.

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל ר' יצחק
הייב אן בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ׃ ווען צו ישראל דאס
הקב"ה האט זיא געגעבן דיא (תורה הקדושה) ויא איז דיא
שמחה פון אלי זייני בריאה דיא דער מיינונג פון הקב"ה,
אז דער פסוק זאגט (ואהיה אצלו שעשועים יום יום) דיא
תורה איז דער שם פון הקב"ה, און מיט דער תורה האט
ער דען עולם בשאפן, אז דער פסוק זאגט (ואהיה אצלו
אמון) ניט לייאן אָמון איז טייטשט דר ציאר נייארט אומן
(כלי אומנות) איז זיא געווען צו דען עולם, און מיט דער תורה
האט הקב"ה בשאפן דען מענשן, אז דער פסוק זאגט
נעשה

(נעשה אדם בצלמנו כדמותינו) הקב"ה שפראך צו דער תורה איר וועלן בשאפֿן איין מענש, שפראך דיא תורה ער ווערט דיך הינטן נאך דער צערנן און ווען דוא ווערשט אים ניט (מאריך אף) זיין ווערט ער קיין קיום האבן, שפראך הקב"ה איך און דוא ווערן אים מקיים זיין בעולם. איך הייס יוא ניט אום זונשט (ארך אפים) מאריך אף צו זיין די רשעים. רבי חייא זאגט דיא (תורה שבכתב און תורה שבעל פה) דיא מאכן דען מענשן איין (קיום בעולם), אז דער פסוק זאגט (נעשה אדם בצלמנו כדמותינו) דאש איז (תורה שבכתב און תורה שבעל פה) זייא הייסן (צלם ודמות), און דרום הייבט זיך דיא תורה אן מיט דער (ב) צו ווייזן פֿון וועגן צוויי (תורות שבכתב ושבעל פה) זיינן אלי בשאפֿן גוואָרן. זאגט רבי יצחק ווארום איז דיא (ב) אויף איין זייט אפֿין און איז צו אויף דיא אנדרי זייט, אלא בשעה דש איין מענש קומט זיך צו בהעפֿטן אן דער תורה איז זיא אפֿין קיגן אים און בהעפֿט זיך צו אים, ובשעה דאש ער צו שטאפט זייני אויגן פֿון איר און גייט אין אנדרי וועגן און צערנט ניט איז זיא פֿר שטאפט אויף די אנדרי זייט, וויא איר האבן גצערנט (אם יום תעזבני יומים אעזבך) ווען דוא זיך פֿר לאזט איין טאג פֿר לאז איך דיך צוויי טעג, און גפֿינד קיין שיר ניט ביז ער ווידר קומט זיך מתחבר צו זיין מיט דער תורה צו בהעפֿטן מיט איר פנים בפנים און זאל ניט פֿר געסן פֿון איר. און דרום שרייט אויס דיא תורה פֿר דיא לייט און עפֿנט זייא איין שיר און זאגט (אליכם אישים אקרא) און שטייט (בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר), דרום הייבט זיך דיא תורה אן מיט דער (ב) ווייל דיא תורה איז גוועזן איין (בית) און איין רפֿואה צו דעם עולם, און דרום ווער עס איז (עוסק בתורה) איז גלייך אז ער זאלט עוסק זיין אין (שם הקדוש) ווי איר גצערנט האבן דאש דיא תורה איז אייטל (שמות הקדושים). קום און זעה אלי די זיינן (עוסק בתורה) דיא בהעפֿטן זיך אן הקב"ה און ווערן גקריינט מיט דר קרוין פֿון דער תורה און איז גליבט אובן און אונטן און הקב"ה גרייכט אים זיין יאין וכ"ש די צעלביגן דיא דא זיינן אויך עוסק בתורה בייא דער נאכט דיא זיינן זיך משתף מיט דער שכינה און בהעפֿטן זיך מיט איין אנדר, און אז עס קומט דר מארגן קריינט זייא הקב"ה מיט איין שנור פֿון חסד דאש זיא זאלן דער קענט ווערן צו דיא (עליונים און תחתונים), און אלי מארגן בשעה דאש דיא (כנסת ישראל) קומט פֿר הקב"ה צו זעהן טואן אלי זיכן מיט איין אנדר, דרום שטייט (ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים) וואש שטייט (ויריעו) אלא עס איז לשון (שבירה) זיא צו ברעכן דענשט אלי (כוחות הדינים) זיא ווערן צו בראכן פֿר דען בוקר, ווען זיך דר וועקט דער חסד פֿון אברהם, דען דעמט מאל איז אויף דען עולם דש דר וועקט זיך וויא עס שטייט (וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו) מיט דען האט ער גבונדן דיא קליפות דיא הייסן חמורים. ר' אלעזר גינג אונטר וועגן האט ער גפֿונדן זיין שווער פֿאטר (רבי פנחס בן יאיר) דאש ער אויך איז מיטקיגן גקומן האט דר איזל פֿון ר' פנחס גשריאן. זאגט ר' פנחס אן דען שרייען פֿון איין איזל בין איך משיג איין שמחה אדר דו האשט גוויש איין אנדרן איזל גזעהן קומן דרום בישטו דיך (משמח), וויא ער ארויש קאם פֿון דעם עק בארג דען זעהט ער ר' אלעזר

שפראך ר' פנחס בוודאי איצונד איז נשלם דיא שמחה. אזו נידרט ר' אלעזר צו אים און קושט אים. שפראך ר' פנחס צו אים האשטו איין אנדרן וועג פֿר דיר דא גיי מהין (ואם לאו) ווען איר זיך מחבר זיין מיט אנאנדר דא. שפראך רבי אלעזר בוודאי בין איך גקומן צו קיגן דיר, און ווייל איך האב דיך גפֿונדן וויל איך דיר נאך גיין און איר ווילן זיך בהעפֿטן צו אנאנדר. פתח היב אן ר' פנחס. (יברכך יי מציון וראה בטוב ירושלים) הקב"ה זאל דיך בענשן פֿון ציון, דרום ווייל פֿון דארטן קומן אלי ברכות ארויש אין עולם. און ירושלים ווערט גבענשט פֿון ציון, ווי עס שטייט (כי שם צוה יי את הברכה) און פֿון ירושלים ווערט דער גאנצר (עולם) גבענשט. (וראה בטוב ירושלים כל ימי חייך) דאש עס זאל ניט געהן ווערן אין דיין טעגן קיין (קשת) דער רעגן בויגן, אזו וואול אז ניט איז געזעהן גוואָרן אין דיא טעג פֿון דיין פֿאטר רבי שמעון, (וראה בנים לבניך) דיא זאלן זיין יראי חטא חסידים. דען ווען צדיקים זיינן בעולם איז (שלום על ישראל): הייב אן רבי אליעזר (עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם) דיא בנים ווערן ניט גיקריינט נייארט מיט אירי אבות און זאגט סודות דרויף. וויא זיא אזו גינגן איז גיגרייכט זמן תפלה, זיא נידרן אראפ פֿון איזל און זיינן מתפלל, אז זייא טואן תפלה דא קאם איין שלאנג וויקלט זיך אום דש פֿוס פֿון דעם איזל פֿון ר' פנחס דער איזל שרייט צוויא מאל, אז זיא נוא האבן אויס מתפלל גוועזן זאגט רבי פנחס גיוויש איז איין בהמה וואש איין צער אויף איר, דען בוודאי דעשט וועגן דען טאג האב איך מקדים גוועזן און האב גשטפרט אן דר תורה און ער האט מיך מעביר גוועזן אויף זא איין ארט וואו ניט ריין איז גוועזן, איצונד איז זיא אלצר דעשט וועגן, זייא שטייאן אויף און זעהן איין שלאנג איז אום זיין פֿוס גקניפֿט. שפראך ר' פנחס (נחש נחש) גיי און רינגל אום דיין קאפ אין איין לאך אריין, אין דעם פֿאלט די שלאנג אראפ פֿון זיין פֿיס שטיקר שטיקר. זאגט ר' אליעזר וויא גאר זער איז הקב"ה מדקדק מיט איר דיא צדיקים, זאגט רבי פנחס בוודאי איז הקב"ה מדקדק מיט דיא צדיקים און היט זייא און בגערט צו זייא צו מערן דיא קדושה איבר איר קדושה. און דרום איצונד ווייל דער איזל האט ניט גהיט מיין קדושה הט מען אים אלצר גוועזן, און דיא שלאנג איז איין שליחגוועזן, און הקב"ה הט ווי פֿיל שלוחים און מיט אלי טוט ער זיין שליחות אפֿילו מיט חיות פֿון פֿעלד, אז דר פסוק זאגט (ושלחתי בכם את חית השדה ושכלה אתכם) אפֿילו ביד גוי עכו"ם טוט ער זיין שליחות, אז דער פסוק זאגט (ישא יי עליך גוי מרחוק מקצה הארץ), זאגט רבי אלעזר טוט ער אויך זיין שליחות דורך מיין ישראל: זאגט ר' פנחס יוא (כגון) איין רשע דורך צדיק, אבר דורך איין אנדר רשע ישראל ניט: נייערט ווען ער זיך ניט איז מכוון דר צו, אז דער פסוק זאגט (אשר לא צדה) ער האט זיך ניט מכוון גוועזן און גאט האט אים צו גשיקט ער זאל אים אום ברענגן כדי דאש אלצו ביידע זאלן איר עונש איין נעמן, וויא אונזרי חכמים האבן גזאגט: ער זאגט ווייטר שורות אויך אויף (קח לך עגל בן בקר לחטאת און איל לעולה) כדי דאש זיא זאלן איין כפרה האבן אויף איר חטאו און זאלן גרייניגט זיין. און גאנץ זיין מיט אלים, און אין דעם טאג זיינן אויך גוואָרן דיא (עליונים ותחתונים) און איז גוועזן שלום ביי אלים ובשמחה, אלא ווער ניט גיוועזן

דש

דט פֿר איטונג פֿון דיח (בני חהרן) חז חיבר זיח חיז דיח טאחה גקלעגרט גווחרן, דט חיז ניט גוועזן. חוו. חיין טאחה וינט יטרחל זיין. חויט דען יק חרויט גגחנגן, דען טחג חיז נאחל גווחרן (חטח עגל), חונ זיין גרייניגט גווחרן די כהנים חונ יטרחלים, חונ חלי אקטריגים זיינן גטטילט גווחרן. חונ החבן גטוועבט חוק יטרחל חרוק. חונ החבן זיי ניטט גקענט טחן, ביז די לייט חז דער חטח הט גורק גוועזן איט (נדב ואביהוא) דט זיי החבן פֿר איטט דיח טאחה. חונ החבן גברחכט חיין (רוגז בעולם), חונ החבן חוטחז גוועזן, חייכט זייח החבן קיין וועבר גהחט דרוק זייכן זייח ניט רוזי גוועזן אקריב לו זיין דחט ויח חייביג וחלן דורך זיי גבענטט ווערן: חונ כחך חייכט זייח החבן (דוחק הטעה) גוועזן דחט חיר לייט חיז כחך ניט גוועזן לו דער עבודה, חונ חויך כחך פֿון (סיני) חיז חיר דין חויט גגחנגן דחט טטייט (ויחזו חת החלהים וחל חליי בני יטרחל לח טלח ידו). (ווייטער זייכען סודות):

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ:

וחרוק הט ער חלהיח גדחכט חהרן, דרוק וויל ער חלי אחל טייד ער חב (בין טאח לטהור) חז דר פסוק זחגט (להבדיל בין הטאח לטהור), רבי חבח הייבט חן (אי החיט החפל חייק חוהב יאיק לרחות טוב נלור לטונך ארע וגו') חונ טטייט (טואר פיו ולטונו טואר אלרת נפטו) אי החיט דר אחן דער הח בגערט דט לעבן פֿון (עו"הב) דט פֿון דחרטן קואט חרויט חלי לעבן: (חוהב יאיק) ער וויל זיך בהעפֿטן חן די (יאיק עליונים בקדוטה) דער זחל היטן זיין אויל פֿון עסין חונ טרינקן וואט חסור חיז: דען עט חיז אטאח זיין נפֿט חונ דר ווייטרט חיק פֿון דען (חייק עליונים). חונ זחל חויך היטן זיין אויל לו ריידן (לטון הרע) חונ דעטט גלייכן וואט בייז חיז חין דען דט חיז דען אענטן ארחיק פֿון דען (חייק עליונים) דחט ער החט קיין חלק דרחן, דרוק החט הקב"ה פֿר זחגט די יטרחל (וחת החיה חטר תחכלו) דט וייח זחלן זיך היטן פֿון (אחכלים חסורים) דח ווערן זיי זיך קענן בהעפֿטן חן דר קדוטה (חונ זחגט ווייטר סודות): ווחול לו יטרחל דט הקב"ה החט גזחגט לו זייח (והתקדטתם והייתם קדוטים כי קדוט חני יי) חונ טטייט (ובו תדבק) חונ טטייט (לח עטה לן לל גוי וואטפטיק בל ידעוק הללויה): (והתקדטתם והייתם קדוטים) זחגט דער זוהר (פנחס ע' תנ"ה חויך בגארח דברכות) דט עס גייט חויף (נטילת ידים) לו וואטן די הענד פֿר דען עסן חונ נחך דעק עסין (איק אחרונים). (וכפי ויטב ע' ת"ג) זחגט ר' טאעון עט טטייט (ארחל בנקיון כפי) עט חיז קיין אענט בעולק דער ניט ועלט בייזו נחכט (טועק טעק איתה) זיין חונ דר (רוח הטואחה) רואט חויף דען גוף: דרוק וויל דיח (נטאה קדוטה) גייט חוועק פֿון חיק וויל ער טלאפֿט דח רואט חויף חיק דר (רוח הטואחה), חונ חז די נטאה קואט ווידר גייט די רוח הטואחה חוועק פֿון חיק די (ווהאות הטואחה) חונ בלייבט דחך חויף די הענט פֿון אענטן, דרוק וחל דר אענט זיין גיהיט ער זחל דיח הענד ניט טחן חויף דיח חויגן חיי ער הט זיך גווחטן, דען ער קחן כיזוק ווערן דרחן, חונ חז ער וואטט דיח הענד הייטט ער חיין קדוט: חונ ווי אוו ער זיך אקדט זיין, ער אוו המבן חיין כלי חונטן דחט דיח טואחה חונ וואאח אקבל חיז, חונ חיין כלי אוו ער החבן חובן דחט ער זיך וואטט דרויט, דער איט ווערט ער גהייליגט פֿון דער טואחה, דחט כלי חובן הייטט ברוך דט כלי חונטן הייטט חרור, דרוק זחל אען זיין גיהיט דט אען זחל ניט חוק רייני וואטר פֿון חונטרטטן כלי חויט גיסן חין הויז ווחו לייט גיחן, דען די קליפות רוען דרויף חונ קענן דיח לייט אזיק זיין: דרוק חיטליבר אענט לו אחרגנט חיי ער זיך וואטט הייטט ער חיין טאח, חונ חז ער זיך החט גוואטן הייטט ער חיין טהור, דרוק זחל ער זיך ניט וואטן פֿון חוו חייכם דער זיך נחך ניט החט גוואטן חונ חיז כחך ניט טהור, ווי דר פסוק זחגט (והזה הטהור על הטאח) דר הייטט טהור חונ דר הייטט טאח, חונ איט דען וואטר אען קיין אלחכה ניט טחן חונ אוו זיח גיסן חויף חוו חיין חרט ווחו דיח לייט ניט גייען, חונ זחל זענלי וואטר ניט חיבר נענטיגן חין הויז, חונ ווען עט חיז חיין רין דחט דח גייט חונטר דער ערד לו גדעקט דחט זיח ניט ווערן גזעהן חונ גייען חוועק חיז עט גוט, חונ אן זחל זיח ניט געבן לו די וויבר וואט אכטפֿות זייכן, דען זיי קענן כיזוק טחן דער איט לו דיזו לייט דען די וואטר זייכן גטחלטני וואטר, חונ הט"י וויל חונ בגערט אטהר לו זיין די יטרחל דחט זייח זחלן הייליג זיין, חז דער פסוק זחגט (וזרקתי עליכם אים טהורים וטהרתם וגו')·

פרשת תזריע.

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר זחגט רבי חבח החבן איר דחך גלערנט. ווען חיין חטה חיז (אוריע תחלה) חיז עט חיין זכר, החבן איר דחך ווידר גלערנט דט הקב"ה חיז גוזר חויף דער טפה וויח עט זחל זיין חיין זכר חדר חיין נקבה: טפרחך (רבי יוסי) הקב"ה חיז אבחין חונ ווייט ווחול וויח עט זחל זיין, דרוק חיז ער גוזר וויח עט זחל זיין, טפרחך רבי חבח וחרוק טטייט (כי תזריע וילדה זכר) חיז אטאע חז זיח חיז אוריע גווינט זי תיכף, עט זחל טטיין (כי תזריע ותהר וילדה זכר), זחגט רבי יוסי חיין חטה זינט זיח הייבט חן לו טרחגן ביז זי גווינט החט זי איר אחטבה חונ חין אויל לו גווינן חיין זכר חונ וועלט חיק גערן החבן, דרוק טטייט (חטה כי תזריע וילדה זכר): רבי חזקיה הויב חן (אה רבו אעטיך יי כולק בחכאה עטית) וויח גרויט זיין דיח אעטים פֿון דען אלך הקדוט בעולק, עט חיז חיין אטל לו חייכם אענטן דר דח כנאט וון זיין החנד פֿין חרליי וחאן איט חיין אחל חונ ויעט זיח חין חייכר החנד איט חיין אחל, חונ דער נחך גייט חיטליבר חרויט באוכדר· חזו כביכול ער הט גיזעט דען עולק איט חיין אחל חונ דר נחך חיז חיטליכט חרויט גקוואן חין זיין זאאן, חונ דרוק טטייט (כולק בחכאה

עטיה): קום אוג זעה בַטעה דאט דער אענט קואט זיך
אקדט אוג לו אזווג זיין באטתו איט גוטי כוונה ורלון הקדוטה,
דא דער וועקט ער אויף זיך איין רוח הקודט דער איז כלַן
פון איין זכַר וכקבָה, אוג הקב"ה איז אראז לו אייכם טַזיא
דער דא איז אאוכה אויף דען טראגן פון דיא ווייבר אוג
גיבט איק אין זייכי האנד אוג איז איק אודיע וואט ער זאן
טאן דען רוח, אוג הקב"ה בפעַלט דעם רוח וויא ער זיך
זאן האַלטן, (וויא אובן טטייט פ׳ לך לך ופ׳ ואתחנן). דען
גייט דר רוח ארויט אין איין (לַלם ברוגאא עַליוכה) איט איק,
אוג איט דען לַלם ווערט ער בטאפַן אוג גייט אויף דער
וועַלט, אז דער פסוק זאגט (אך בלַלם יתהַלך איט) אוג וויין
דר אענט איז אין זיין לַלם האט ער איין קיום אוג גייט אויף
דער וועַלט, אוג טַלאה האלך זאגט (עד טיפּוח היום וכסו
הלַללים): קום אוג זעה איין אענט טאר כיט ווארפַן איין כלַי
פון זיין הויז אוג זאן זאגן דער דען פלַוכי דער לַד הטואאה
אדר בלַטוון פר דען טייוַל אדר דעסט גלַייכן, דען עט זייכן
פַר האנדן אלַרלייא טידיק אוג (קלַיפות אטחיתים) די זייכן אן
גיברייט לו דיא זאך אויף לו פַאכגן. אוג אאותו טעה איז
כיאר דרויף קיין ברכָה ווייל עט איז טוין אין דען חלק פון
דער טואאה אוג טדים, ואכ"ט ווען ער אזו אן ברייט פון
איין זאך וואט איז אלד הטוב לו דער לַד הטואאה, דען פון
דר טעה אז ער עט אן ברייט איז עט טוין תיכף זיין, אוג
אז דיא טעג גיכעהכן דאט ער זאן טטארבן אוג דר לַלם זאן
אוועק גיין פון איק, קואט דר רוח הטואאה דאט האט זיך
בהעפַט אלַי טאג וויא דארטן טטייט אוג כעאט דען לַלם אוג
טטארקט זיך דראן: אוג דער לַלם גייט אוועק פון איק אוג
קואט כיאר לו איק, דען איז דער לַלם פַר טטוסן פון איק
פון אלַן: קום אוג זעה בטעה דאט דיא כטאה זאן ארחב
כידרן אויף דען עולַם דא קואט זי פַאר ארייין אין ג"ע וואט
דא איז באַרן. אוג זעט דען כבוד פון דיא רוחות הלדיקים
וויא זיא זייכן דארטן גיסדרת טורות, אוג דר כאך פירט אן
זיא אין גיהכם, זעהן דיא רטעים וויא זיא טרייאן ווייא ווי
אוג קיינר איז זיך איבר זיא כיט ארחם, אוג איט דען אַלן
טוט ער אן דיא כטאה בלַייגן זיא זאַלן וויטן דעם טכָר אוג
עוכט ווען זיא ווערט חוטא זיין, אוג דער לַלם הקודט דער
טטייט אויף איר ביז זיא קואט לַעולַם, אז זיא קואט לַעולַם
דא קואט דער לַלם לו איר אוג בהעפַטן זיך לו אַנכדר אוג
זייכן אגודה ביי אַנכדר, אוג אן דען לַלם זייכן גפוכדן די טעג
פון דען אעכטן אוג העכגן דראן, ווי דער פסוק זאגט (כי
תאול אַנחכו ולא כדע כי לַל יאיכו עלַי ארץ) דער טאטן אוג
דיא טעג איז אַלַט אייכַט, אוג פון דען טאג דט דיא אטה
אעוברת ווערט ביז זיא גווינט דא ווייטן כיט דיא לַייט וויא
גרויט דיא אעטים זייכן פון הקב"ה אוג וויא גאר הויך זייא
זייכן, אז דער פסוק זאגט (אה רבו אעטיך יי). קום אוג
זעה אלַי רוחות וכפַטות דיא ארויט גייאן דא קואן זיי ארויט
זכַר וכקבָה, אוג דער כאך זייכן זייא זיך פורט פון אַנכדר
איטלַיכַר אין זיין וועג, איז דר אעכט זוכַה קריגט ער איין
בת זוג וויא זייא זעכן איט אַנכדר ארויט גקואן פון אירן
ארט אוג זייכן זיך אזווג לו אַנכדר, דרום טטייט (תולא הארץ
כפַט חיה לַאיכה) אוג ווען ער כיט זוכָה איז גיבט אען זיין
בת זוג דאט זיא איט איק איז ארויט גיגאנגן לו אַנדרן,
דען זייכען זיא אוליד קינדער כיט וויא זיא זאַן זיין:

אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפַּחַת וגו׳ ר"ח ורבי יוסי
זיין גגאנגן אוכטר וועגן, ווי זיא אזו גייאן בגעגעכט זיי איין
אעכט דער וואר אייטַן לַרעת אויף זיין פכים אוג וואר רויט
אכָא לַרעת, זאגט רבי חייא ווער ביטטו זאגט ער איך בין
איין יהודי, טפראך רבי יוסי דער איז איין חוטא ווייל דט
לַרעת איז איק אפַין אויף זיין פכים זייכן דט קיין (יסורים
פון אהבָה), זאגט רבי חייא גוויט איז עט אזו, דען ווען
אייכר האט (יסורים טַל אהבָה) דט איק הקב"ה טטראפַט
אכָא אהבָה כיט וועגן חטא, דען זייכען דיא יסורים פַאר
דעקט. זאגט רבי יוסי וואו האטט דוא דאט אהער, זאגט
ער עט טטייט (טובָה תוכַחת אגולה אאהבָה אסותרת) ווען
דיא טטראף איז אאהבה איז זיא פַר באַרגן פון דיא לַייט,
דעסט גלַייכַן אזו אויך ווען אייכר וויל זיין חבֵר טטראפַן
באהבָה קער ער איק לו טטראפַן פַר באַרגן כיט פַר לַייט
דט ער זאן כיט אבויט ווערן דט איז אאהבָה, אבר ווען עט
כיט אאהבָה איז עט בפַרהסיא דט ער זאן אבויט ווערן.
אזו אויך ווען הקב"ה וויל דען אעכטן טטראפַן לום ערטטן
טטראפַט ער איק איכווייכג דט איז אאהבָה אן דיא בייכר
דיא דריכן זייכן, איז ער חוזר בתטובָה איז עט גוט, ואם
לַאו טטראפַט ער איק אויף דיא הויט אוכטרן קלַייד דאט
הייטן כאך (יסורים טַל אהבָה), איז ער דאך כיט חוזר
בתטובָה טטראפַט ער איק אפַנטלַיך אויף זיין פכים פַר אלַי
דט כל עולַם אלַי זעהן דט ער איז איין חוטא אוג ער איז
כיט דר אוהב פון זייכם הערן: טפראך דר אאן איר זייט
איבר איר גקואן בקטר אוג ענָה אחת: וודאי זייט איר פון
דיא דט איר וואוכיג איז ביי (רבי טאעון בן יוחאי) דט זיא
זיך פַר קייכם כיט פַארכָטן, ווען אייכי קינדר דיא דא כאך
איר קואן אהער וועלַטן אן אייך אקטרג זיין אייכר אן לו כעאן.
וויא רעט איר אזו פרייא אפַן וואר, זאגט ר"ח לו איק דיא
(תורה) וויל אזוא האבן, עט טטייט (ברוט הואיות תקרא
וגו׳) וועלַטן איר זיך (בדבָרי תורה) פַערכָטן פַר דיר וועלַטן
איר זיך אוזן טעאן (לַעו"הב) פַר הקב"ה דט איר זאַן דארטן
כיט פַר טעאט ווערן: הייב דער אאן אן (אי אַל כאוך כוטא
עון ועובֵר עַל פטע) ער הייב אויף זייכי הענד אוג ווייכט.
אין דעם קואן כאך זייכי קינדר: טפראך דער קַלענסטר עט
איז אַלהיא איין (סייעתא דטאיא). ער הייב אן (יט לַדיק
אובֵד בלַדקו ויט רטע אאריך ברעתו) עט ווערט אפַטער
איין לַדיק פַר לַארן אין זיין (לַדקות) ווי קואט דט. ווען פַיל
רטעים זייכן בעוַלם אוג דער אדת הדין הענגט איבר זייא
ווערט דער לַדיק גטטראפַט אירכט וועגן, גלַייך אז איין
פַאטר פון וועגן זייכי טטאט לַייט דיא זייכן גוועזן אייטַן
חלופים קיגן איק אוג ער הט זי כיט גיטטראפַט אוג כיט
(התראה) גטאן אוג כיט זיי פַר טעאט לו טַלאגן די רטעים,
אוג האט גזאגט לו אוכז וויין דער פסוק זאגט (לַדוד אַל
תתחר בארעים) וויל איך איך כיט איט זייא רייכן דרום איז
ער גטטראפַט גווארן: טפראך זיין פַאטר בוודאי בין איך
דעסט וועגן גטטראפַט גווארן, דען איך הב (רטות) גהאט
זייא לו טַלאגן איט אייכי הענד. אוג איך האב עט כיט גטאן
אוג כיט בחרפה גאאכָט כיט (כסתַר כיט בגלַוי). דרום בין
איך אזו גטטראפַט גווארן, הייב אן דר אַנדרר זון (ויפתח
באפיו כטאת חיים) (כַל זאן) אז דיא כטאה קדוטה איז
בהעפַט

בהעפֿט אן דעם מענטשן איז ער דער אוהב פֿון זיין הערן, ער האט (כמה שומרים) דיא אים היטן פֿון אלע זייטן, ער איז גלייבנט אובן און אונטן און די (שכינה הקדושה) רואט אויף אים, און ווען ער זיך אפּ קערט פֿון גוטן דא ווערט דיא (קדושה) אפּ גטאן פֿון אים, און די (נשמה הקדושה) איז ניט אן אים בהעפֿט, און עס דר וועקט זיך איין (רוח מלך הנחש) דאס איז דער שטן דער שוועבט אין (עולם) און רואט נייערט דארטן וואו דער (רוח הקודש) איז געוועזן און איז אוועק געגאנגן דארטן אהין, דא קומט דער (רוח הטומאה) און איז דעם מענטשן משמא און ווערט חסר און גלייבנט אן זיינם פֿלייש און אין גשטאלט פֿון פּנים מיט מראייה: קום און זעה ווייל דיא נשמה חיה אזו איין הויכי מדריגה האט הייסט זיא רוח ממללא ווי דר תרגום מאכט: נאר דער נפֿש קאן ריידן פֿאר הקב"ה, און גייט אויף אין אלע טויערן און קיינער קאן איר ניט ווערן און רעט פֿאר הקב"ה, דרום זאגט דער פּסוק (נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה וגו') דען ווען זיין ליפּן און צונג ריידן דבֿרים רעים לשון הרע דעמאלט גלייכן, דיא רייד גיאן ארויף און אז זיא ארויף גיאן רופֿן אלי מויל און זאגן גייט אויף איין זייט און אוועק פֿון די דבֿרים רעים פֿון דעם פּלוני: רוימט אויס איין ארט צו די וועג פֿון דער בייזן שלאנג: דען גייט דיא (נשמה הקדושה) פֿון אים אוועק און טוט זיך אפּ און קאן ניט ריידן, וויא דער פּסוק זאגט (נאלמתי דומיה החשיתי מטוב), און דיא נשמה גייט ארויף בחרפּה אין צרות, און מן זאגט איר קיין ארט ניט וויא דער פֿיר ווייל זיא האט משמא געוועזן איר מויל און צונג מיט דבֿרים רעים, דרום שטייט (שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו) זיי מדייק נפֿשו, דאס נפֿש וואס האט פֿלעגן צו ריידן איז שטום געוואָרן איבער דיא (דבֿרים רעים) אז לשון הרע און דעמט גלייכן, און דר וועקט דער מיט דיא נחש הרעה דיא איז דער כח פֿון לשון הרע, דען מיטלכר בהעפֿט זיך וואו ער מיין אן בונד און איין טורס האט: און אז די בייזי רייד גיאן ארויף אין אירי וועג וואו זי קער צו גיין נאך דער נחש וקליפּה פֿון אובן, דער וועקן זיך וויא פֿיל רוחות אין עולם, און דר רוח נידרט אראָפּ פֿון דעם לד און זיינן אים ווייטר משמא: און דר רוח הקודש דער דא איז ביי אים געוועזן האט ער פֿאר לארן, און דמריבער ווערט ער מצורע און פֿר שלאגן, און אזו וואלן אז דס איז דער שטראף פֿון דיא רייד זענן לרעה, אזו אויך ווען אים צו הכרן קומן צו ריידן גוטי רייד און רעט ניטס, דען פֿעלט ער אן דעם (רוח ממללא) דער איז אן גבריית געוואָרן צו ריידן אובן און אונטן און אלץ בקדושה: ואכן שכן ווען ער זעהט לייט גיין אין קרומי וועג און ער קאן זיא ווערן און שטראָפֿן און ער טוט עס ניט, דרום שטייט (נאלמתי דומיה החשיתי מטוב), דרום ווייל איך האב גשוויגן צו ריידן פֿון גוטס, דרום (וכאבי נעכר) בין איך בטריבט געוואָרן מיט נגעים און וויא טאג, זיא נידרן אראָפּ (רבי חייא ורבי יוסי) קומין אים זיא וואָרן זיך בהעפֿטן מיט מנכדר דעם גאנצן וועג, דא זאגט רבי חייא אויף זיי (ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום): (רבי יצחק) איז געגאנגן נאך (קטפּירא) פֿון זיינם פֿאטר. ער זעהט איין מאן טראגן אויף זיין אקסיל איין משא, שפּראך ער וואס זאל דיר דאס און וואו הין טראגסטו דאס, האט ער אים ניקס געענטפֿערט, דא גינג ר' יצחק נאך אין איין הייז, ער זעהט דאס איין רויך גינג ארויס אונטער דער ערד, און דער מן גינג אריין אין איין לאך פֿון דארטן אין אנדרי הייז און ווארד פֿון אים פֿר הוילן געוואָרן: (רבי יצחק) ווארד זיך פֿערכטן און גינג ארויס פֿון דר הייז און וואָלט אויבן פֿר דר הייז: אזו קאם צו גין (רבי יהודה ורבי חזקיה) ער זאגט דאס מעשה. שפּראך (רבי יהודה, בריך רחמנא) געלויבט זייא גאָט דאס ער האט דיך מציל געוועזן, דען דיא הייז איז פֿון דיא שטאט טרוניא, דא זענן דרינען אייטל מצורעים און אלי שטאט לייט זענן אייטל מכשפים, און גיין אין דער מדבר און נעמען שווארצי שלאנגן דיא צעהן יאר און מער אלט זענן און טואן כישוף דער מיט, און זיא זענן דרינען אלי מצורעים דאס זיא זיך ניט היטן דר פֿיר, און אלי כשפים דאס זייא טואן איז אין דיא הייז, אזו זיא אזו גינגן בגעגנט זיא איין מאן, שפּראכן זייא צו אים ווער ביסטו, שפּראך ער איך בין איין יהודי און דאס איז איין קינד אן גקניפּט אן דעם הייז, זיא שפּראכן וואס איז אים, שפּראך ער איך האב געוואוינט אין איינר דארף פֿון די (בני רמאים) אין איין הויז דרייא יאר און האב ניטס געזעהן דרינן, איין קינד האט געלערנט תורה אלי טאג ביי זיין רבי און איז אהיים גיקומן און האט נאך גחזרת וואס ער האט געלערנט, און היינט איז ער אהיים גקומן פֿון רבי, נאך חזרן זיין לערנן איז גקומן איין רוח און האט אים מזיק געוועזן דאס זיין מויל און אויגן און הענד זענן אים פֿר קרימט געוואָרן און ער קאן ניקס ריידן, דרום גייא איך צו דער מערה פֿון (כפר טרוניא) פֿלייסט ווערן זיא מיך לערנן איין רפֿואה צו אים: שפּראך (רבי יהודה) האסטו דער פֿיר ניט גיהערט פֿון דען זעלביגן הויז פֿון זעלבט, ער שפּראך יוא איז שוין לאנג דער פֿיר איינר דרינען ניזוק געוואָרן, דא האבן די לייט געזאגט עס וואר ניט מחמת איין מזיק נייערט עס וואר איין אונמאת (כדרך מקרה), און מטייל האבן געזאגט עס ווער פֿון דעם הויז, אבר דער נאך זענן פֿיל לייט דרינען געוועזן איז זיי ניקס געשעהן. שפּראך (רבי יהודה) דאס איז וואס דיא חכמים האבן געזאגט וויא איבר דען זעלביגן דער עובר איז אויף איר ווארט: הייב אן (רבי יהודה) (ירמיה כ"ב) הוי בונה ביתו בלא צדק וויא דיא דא בויאן איר הויז און צדק, דען אלע ערטער וואו עס ווערט געפֿונן קדושה דא לויפֿן אוועק דר פֿר אלי רוחות און מזיקים שבעולם די ווערן דארטן ניט געפֿונן, דען וואו דער (שם הקודש) איז געפֿונן דא קענען דארטן קיין טומאה אהין קומן, עס איז ניט זיין ארט, אזו אויך פֿר קערט וואו דער רוח הטומאה רואט, קומט דארטן קיין קדושה אהין דען עס איז ניט זיין ארט: דרום ווער צום ערשטן האט זיין ארט בלייבט עס צו אים, און אז עס איז איין נגע אין איין הויז דרום אזו מן עס מטהר זיין און ציהן פֿון דארט דען רוח הטומאה פֿון זיין ארט, דר נאך האט מן צו שטעלן דז הויז דיא שטייגער און האבן און בויאט עס (מלך הקדושה מיט צדק) און רואט דרויף דער (רוח הקודש דאס דער רוח הטומאה) האט מורא פֿר אים. און מיט אנדרי ערד און מרחיק צו זיין פֿון דעם ארט צווי (טפחים), זיי שפּראכן איר וועלן מיט אים גיין און וועלן זעהן וואס ער ווערט טאן.

שפראך ר' יצחק עס איז צו אונז אסור ווייל ער גייט צו זעלכי דאס זיי זיינן ווייט פון דער תורה, ווען ער וועלט גיין צו איין (ירא שמים) איין רפואה צו זוכן ווי (נעמן) איז גגאנגן צו אלישע דא ווערן מיר נאך גגאנגן, אבר אזו איז עס אסור (בריך רחמנא) דאס אונז האט מציל גוועזן פון אים. שפראך ר' יהודה) האבן מיר דאך גלערנט מיט אזים מאג מן זיך איין רפואה טאן מיט גוואן מיט איין לינדן בוים פון עבודה זרה, שפראך (ר' יצחק) דאס איז בודאי איין עבודה זרה, אונ ניט דאס מיין עס שטייט דאך גשריבן (לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן ומנחש), זיי גייען איר ווענט אונ דער זעלביגר מאן גינג אין דר הייל מיט זיין זון, אין דעם ביז ער איז אריין גגאנגן אונ וועלן מן בינדן דען אייזן, דא גינג אויס איין רויך פון פייער פון דר הייל אונ שלאגט אים אויף זיין קאפף אונ ווער אים ממית, דא גינג דער פאטער אריין אונ גפינט אים טוט. ער נאם אים אונ דען אייזן אונ גינג אוועק, אמאן גפינט ער (ר' יצחק ור' יהודה ור' חזקיה) גיין, דא ווינט ער פר זייא אונ זאגט זייא דאס מעשה, זאגט רבי יצחק האב איך דיר דאך פין מאל גזאגט דאס עס איז אסור אהין צו גיין גילויבט איז גאט דאס אלי זייני מעשים זענן אמת אונ אלי זייני וועג זיינן דין, וואזן איז צו דיאן צדיקים דא זייא גייאן (כדרך אמת בעולם הזה ובעולם הבא). זאגט (רבי אלעזר) אלי מעשים פון מענשן זאלן זיין (שם שמים), דאס איז מן זאל גדענקן ארויס צו ריידן דען (שם הקודש) אויף אלים וואס ער טוט, אונ זאל זאגן דאס טוא איך (שם הקב"ה) אונ טוא אלס פון זיין דינסט וועגן אים רעכט צו דינן. דען ווערט ניט קענן דרויף קומן דר (צד הטומאה), דען ער איז אלי מאל אן גברייט צו די זייט אונ קאן רואן אויף דעם זעלביגן מעשה וואס ער טוט, אונ דרום האט גרואט דער (רוח הטומאה) אויף דיא קליידר, ווא דאך ביי דיא דאזיגן איז עס אזו, מכ"ש ווען איינר בפעלט זייני רייד צו דער צד הטומאה, אונ דרום שטייט (ונשמרת מכל דבר רע) מן זאל זיך היטן מיט איין דבור דס צו בייז ארויס גייט: (ר' אלעזר) איז גגאנגן צו זיינם שווער, ווער מיט אים ר' אבא שפראך ר' אבא מיר וועלן דברי תורה ריידן. הייב אן ר' אלעזר עס שטייט (אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך), איז קשה אברהם איז דאך גוועזן איין (ירא חטא) אונ איין ליב האבר צו הקב"ה זאל ער אזו ריידן מן זאל אים גוטס טאן אירנט וועגן, אלא אברהם ווען גלייך ער איז גוועזן איין (ירא חטא) האט ער זיך ניט וועלן פר לאזן אויף זיין זכות, אונ הקב"ה האט אים ניט וועלן אויס ציהן אין זיין זכות נייערט אין זכות פון זיינם ווייב דאס ער אז געלט בקומן פון אנדרי פעלקר אירנט וועגן, דען איין

מענש איז זוכה צו געלט דורך זיין ווייב, ווי עס שטייט בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת, וּמֵה' אִשָּׁה מַשְׂכָּלֶת ווער עס איז זוכה צו איין קלוגי פרויא איז ער אלס זוכה, אונ שטייט (בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר), אזו אויך אברהם איז גגאנגן ניעמאן רויב פון דיא אנדרי אומות, אונ האט זיך פאר לאזן אויף איר זכות דס מן אים אונ איר ניט ווערט טאן. אונ ניט דאס אליין ער האט געזעהן גיין איין מלאך פר איר, אונ זאגט צו אים אברהם פארכט דיך ניקט, הקב"ה האט מיך גשיקט אויס צו ציהן געלט פון אנדרי פעלקר אונ צו היטן זייא פון אלים: דרום האט זיך אברהם פון זיינט וועגן זעלבשט יוא גיפארכטן, ווייל ער האט קיין מלאך גיהאט, אונ פון זיין ווייבס וועגן האט ער זיך ניקט גיפארכטן, ווייל זיא האט יוא איין מלאך גיהאט. דא שפראך ער זיא איז יוא גיהיט אונ איך ניט, דרום זאגט ער צו איר (אמרי נא אחותי את) ער זאגט (למען ייטב לי) ער זאל ריידן (ייטבו לי לשון רבים, אונ ניט ייטב לי לשון יחיד), אלא דער דא גייט פר דיר דר (מלאך ייטב לי בעו"הז) מיט געלט פון דיינט וועגן, (וחיתה נפשי בגללך לעו"הב), ווען דוא דיך ווערסט ניט אפ קערן פון דרך אמת דא ווער איך עו"הב האבן אויך פון דיינט וועגן, אבר ווען איך ווער געלט האבן פון דיינט וועגן בעו"הז אונ דוא מאכסט אפ קערן דיין וועג, דען איז מוכן איין מיתה לעו"הב, דרום האלט דיך ריין, מיין נפש זאל לעבן לעו"הב פון דיינט וועגן. אונ דרום דאס דער מלאך גינג צו היטן זיא דאס שטייט (וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם) זיא האט גהייסן שלאגן אונ ער האט גשלאגן, שרה האט דר מיט גוויזן איין סימן אירי קינדר דר נאך אין מצרים ווי פרעה ווערט גשלאגן ווערן מיט צעהן מכות, (ר' אבא) הייב אן עס שטייט (כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות), הקב"ה איז אן גיברייט צו טאן (לעתיד) וואונדר ווען דיא גאולה ווערט זיין, ווי עס איז גוועזן אין מצרים ביי פרעה פון ישראל וועגן: קום אונ זעה דען חיזוק פון גאולת מצרים צווישן דיא צווייטי (גאולה); דיא גאולת מצרים איז גוועזן פון איין מלך אונ לעתיד ווערט זיין פון אלי אומות עכו"ם פון גאנצן עולם, דען ווערט הקב"ה זיין גיהערט אין גאנצן עולם אזו ווערן אלי וויסן זיין גוועלטיקייט פון הקב"ה זיין ממשלה אז דער פסוק זאגט (והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד) אונ אלי אומות ווערן געבן נדבות צו ברענגן מיט ישראל צו הקב"ה, אז דער פסוק זאגט וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִנְחָה לַה'. דען ווערן דיא אבות אויף שטיין צו זעהן דיא שמחה דיא גאולה פון אירי קינדר ווי נאך ערשטן ביי יציאת מצרים אז דער פסוק זאגט (כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אמן:

פרשת מצורע.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע (רבי אבא) הייבט אן גורו לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב וגו' ווייא גאר זייער זאלן דיא לייט גיהיט זיין צו היטן אירי וועג צו פארכטן זיך פר הקב"ה, ניט צו נייגן זיך פון (דרך הישר וכשר) אונ ניט עובר צו זיין אויף (דברי תורה) אונ ניט צו פר געסן דער פון. דען ווער דא ניט איז עוסק בתורה דר איז איין (כוון) איין אן גטריבנר, גלייך איין נויפה פון הקב"ה, דיא שכינה רואט ניט אויף אים אונ דיא שומרים דיא מיט אים זיינן די ווערן

ווערן אָפּ גיטאָן פון אים. אונ ניט דאָס אַליין, מען טרייט אויס פאַר אים אונ זאָגט, טוט אייך אָפּ פון דעם פלוני ער האָט ניט חס גיוועזן אויף דעם כבוד פון זיינע הערן, ווייל צו אים, דען ווי האָבן אים פאַר צאָן די עליונים אונ תחתונים, אונ ער האָט קיין חלק ניט (במורא השמים), אבער ווען יא איינער איז עוסק אין דער עבודה פון זיין הערן, ער מיהט זיך אין דער תורה, פיל שונאים זיינן אן גיברייט קעגן אים צו היטן, אונ דיא שכינה רוהט אויף אים. אונ אַלי רופן אויס פאַר אים אונ זאָגן, גיבט כבוד צו דעם גישטאַלט פון מלך, גיבט כבוד צום (בן מלך), ער איז גיהיט בעוה"ז אונ בעוה"ב וואָל זיין חלק: קום אונ זעה מיט דער לשון הרע וואָס דיא שלאַנג האָט גירעט צו דער חוה, האָט זיא גורם מיתה גיוועזן צו איר אונ צו אָדם אונ צו דיא גאַנצי וועלט, ביי זה"ר שטייט (לשונם חרב חדה) איר צונג איז איין שאַרפי שווערט אונ שטייט (גורו לכם מפני חרב) פאַרכט אייך פאַר זה"ר כי (חמה עונות חרב) דאָס איז דער שווערד פון הקב"ה, דען מיר האָבן גילערנט הקב"ה האָט איין שווערט דאָס ער איז דן דיא רשעים דער מיט, אַז דער פסוק זאָגט (חרב לה' מלאה דם למען תדעון שדון) עס שטייט (שדין) מיר זאָלן ווייסן דאָס אין אים אַזוי איז דן. וועלכר איין שווערט האָט איין זיין צונג דאָ איז דער שווערט אן גיברייט צו אים וואָס אַלס מכלה איז דרום שטייט (זאת תהיה תורת המצורע) דר דאָ אויס ליהט מיט זיינר צונג איין רע, זאָגן מצורע מאַכט (מוציא רע) דאָס איז (לשון הרע): רבי אלעזר הייב אן קום אונ זעה דיא לייט ווייסן ניט אונ הערן ניט אונ זאָגן ניט דעם רצון פון אירן הערן, איין כרוז שרייט אַלי טאָג אויס פאַר זיא אונ קיינר פאַר נעמט אים ניט, דען בשעה דאָס עס ווערט נאַכט אונ דיא טירען ווערן צו גימאַכט. דען דער וועקט זיך זיין נאָך פון (תהום רבה): דאָ ווערן פיל חיילות חבורות מיט משחיתים גיפונן בעולם, דאָ מאַכט הקב"ה פאַלן איין שלאָף אויף דיא לייט פון דעם גאַנצן עולם, אפילו אויף דיא זעלביגי דאָס אויף זייא איז מיין דער וועקונג פון לעבן, אונ דיא משחיתים קומן אונ שוועבן אַרום בעולם, אונ זיינן מודיע דיא לייט אין שלאָף זאַכן, איין טייל אמת אונ איין טייל פאַלש. אונ אַז עס דער וועקט זיך דער רוח צפון אין האַלבע נאַכט גייט אויס איין כרוז אונ הקב"ה גייט אין גן עדן אַריין צו שער מייאן זיך מיט דיא צדיקים דרינן, דען גייט אויס איין פלאַם פייער אונ שלאָגט דעם האָן אונטער זייני פליגל, דען קרייט ער אונ וועקט אויף דיא לייט פון איר בעט, אונ קיינר דער וועקט זיך ניט אויף צו שטיין צו גאָטס דינסט, אונ אַז עס קומט דער טאָג דאָ שרייט ווידר איין כרוז אויס אונ אַלי חיילות פון אויבן טאָן לויבן צו הקב"ה אַז דער פסוק זאָגט (ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים), דען ווערן געעפנט דיא פיל טויערן אונ טירן אויף אַלי זייטן אונ קיינר איז ניט דאָס זיך זאָל דער וועקן צום דינסט זיינס הערן מיט וואָס פאַר איין פנים ווערט ער שטיין פאַר דעם מלך עליון ווען זיא ווערן זיך דער וועקן אויף אים בדין אונ ווערט אים צווינגן אין איין קייט, אונ ווערט אויף אים קיין זכות גפינדן שטראָפט צו ווערן, דען שטייט גישריבן (כצפרים האחזות בפח כהם יוקשים בני אדם) אונ ווי ער דאָס איין מענש גייט פון דעם עולם אוועק מיט כמה דינים ווערן נידון דער גוף מיט דעם גוף טייער ווייס זיך טיידן פון אנדר אונ קיינר איז זיך ניט משגיח דרויף: אונ דיא זעלביגי לייט דאָס זיך זאָלן שיידן דער נפש פון דער גוף דאָ גייט זיא ניט אויס דעם גוף ביז זיך אַנט פלעקט דיא שכינה, אונ דער נפש מאַכט גרוסה שמחה אונ אהבה צו דער שכינה, גייט זי אויס דעם גוף קעגן איר, איז ער איין זכאי דאָ באַהעפט זיך אונ קניפּט זיך דער נפש אן דער שכינה. איז ער ניט אַזוי, דאָ גייט דיא שכינה אוועק אונ דער נפש בלייבט איבר אַליין אונ גייט אונ טרויערט אויף איר אָפּ שיידן פון דעם גוף, דר נאָך ווערט זיא גימשפט מיט כמה דינים אין גיהנם, דורך דעם מלאך דומה, דער גוף ווערט נידון אין קבר ביז דאָס ער ווערט ערד. אונ דער נפש ווערט נידון אין פייער פון גיהנם ביז דיא צייט דאָס זיא מקבל איז דען שטראָף צו דר ווייטרן ווייט פון דעם אָרט וואו דיא צדיקים זיינן. אונ דער נאָך דאָס זיא האָט מקבל גיוועזן אונ גרייכט דיא צייט ווייס אונ ריין צו ווערן, דאָ גייט זיא אויס דען גיהנם פאַר ריכט אונ גיווייסט פון מירה חטאים, גלייך אַז מען אייזן דאָס גגליט ווערט אין פייער. אונ קומט אַרויס ווייס לויטר, אַזוי ברענגט מען זיא אין דאָס גן עדן אונטן, דאָרט ווערט זי ערשט גיוואַשן מיט וואַסר אונ בשמים מיט קרייטכר דיא דאָרטן זיינן, אַז דער פסוק זאָגט (מקוטרת מור ולבונה) דען גיין זיא מיט איר אַרויף דאָס זיא ווערט גינעהנט צו איין קרבן אויף דעם מזבח. אַז דער פסוק זאָגט (זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן) דאָס איז צו דעם (כהן העליון) דאָס ער איז מקריב דיא נשמות, אַזוי האָט איין תקנה דיא נשמה דאָס זיא זיך ניט מער מטמא איז בעוה"ז, אבער ווער זיך מער האָט מטמא גיוועזן בעולם הזה, דאָ זאָגט דער פסוק מְעֻוָּת לא יוכַל לִתְקֹן וגו׳: זאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע.

רבי יצחק הייבט אן (וזרח השמש ובא השמש וגו׳), דען פסוק האָט מען מפורש גיוועזן אויף דער נשמה פון מענטשן, דער ווייל זי איז אין אים בעו"הז דען איז (וזרח השמש ובא השמש) אונ ווען זיא אויס גייט פון דעם עולם בתשובה אונ איז איין זכאי, דען איז (אל מקומו שואף זורח הוא שם) דאָס זיא זיך ווידר אום קערט צו איר אָרט, אַז דער פסוק זאָגט (ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים), קום אונ זעה אַלי די חטאים מוז הקב"ה מכפר מיט תשובה, אויס גינומען (לשון הרע אונ מוציא שם רע) אויף זיין חבר. דרום שטייט זאת, דאָס רעכנט מען זיין דיא תורת פון (המוציא שם רע) אויף זיין חבר דאָס ער ווערט מצורע. זאָגט רבי חייא ווער דאָ רעדט אויס לשון הרע דיא זיינן אַלי זייני אברים טמא דאָ איז ראוי מען זאָל אים פאַר שליסן, דען דיא זעלביגי רייד גייאן אַרויף אונ זייא דער וועקן איין (רוח הטומאה) אויף זיך. קומט ער זיך מטמא צו זיין אונטן איז מען אים מטמא פון אויבן. ער הייבט אן (איכה היתה לזונה קריה נאמנה) דיא דאָ איז גיוועזן (נאמן) צו אירן מאן דאָס איז ירושלים, איז גוואָרן צו איין זונה, (מלאתי משפט, צדק ילין בה) הקב"ה דער הייסט (צדק ומשפט) האָט גירוהט דרינן, מיצונד זיינן דרינן דיא רוצחים דיא האָבן דר וועקט דעם (רוח הטומאה) האָט זיך הקב"ה אָפּ גיטאָן דער פון, ווייל דאָך (ירושלים עיר הקודש) איז אַזוי. אנדרי לייט מכן שכן: רבי יהודה זאָגט דער מדת הדין פון הקב"ה שטייט צו בילאנגן פון דער דאָ איז (מוציא שם רע): בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן פון דען איז מטמא ווער דאָ איז

חוטא

חוטא מיט לשון הרע דא איז זיין תקנה ניט אן גינומען פֿאר הקב"ה, דען ער דער וועקט אויף זיך דעם (רוח הטומאה) אבר ווען ער ווידר תשובה טוט דען שטייט (ביום טהרתו והובא אל הכהן). (רבי יהודה ורבי יצחק) וואָרן גיגאנגן אין וועג זיינן זייא מתפלל דער נאך הייבט אן רבי יהודה, (עץ חיים היא למחזיקים בה) דאס איז דיא תורה דיא איז איין גרויסר אונ שטארקר בוים. דרום הייסט זיא עץ, ווארום הייסט זיא תורה איז לשון אורה. ווייל, ווייל זיא ווייזט וואס פֿר הוילן איז אונ פֿר שטאפֿט גיוועזן אונ אנט פֿלעקט וואס מען ניט האט גוואוסט, אונ הייסט חיים ווייל אל דאס לעבן פֿון אובן איז כלל דרינן, אונ פֿון דארטן קומט ארויס דער פֿון (למחזיקים בה) צו דיא דא מחזיק זיינן אן דער תורה, ווער עס בגרייפֿט אן דער תורה דער איז בגריפֿן אן אלים אובן אונ אונטן. (ותומכיה מאושר) דיא אונטר לעגר די דא אונטר לעגן דיא למודים. אונ מאכן דאס זייא קענן לערנן, דיא זיינן זוכה דאס (נביאים נאמנים) גיאן ארויס פֿון זייא: (ווייטר זיינן סודות): רבי חזקיה וואר גוועזן פֿאר רבי אלעזר איין נאכט שטונדן זיא אויף אין האלבע נאכט צו לערנן, הייבט אן (רבי אלעזר) אונ זאגט (ביום טובה היה בטוב וגו'): (בזמן) ווען הקב"ה שיקט חסד אויף דען עולם, קער איין מענש צו גיין אויף דען מארק אונ צו ווייזן זיך פֿר גאר דיא וועלט. דען ווען הקב"ה שיקט איין טובה אויף דען עולם, דא שיקט ער זיא פֿר אלי אונ מערט דאס גוטס אויף דעם עולם, דרום זאל זיך דער מענש יוא ווייזן פֿר אלי אין מארק אונ זאל אויך גוטס טאן, דען רואט אויף אים איין אנדרי טובה פֿון אובן: (וביום רעה ראה) ווארום שטייט ניט (היה ברעה), נאר בשעה דאס דער דין גוועלטיגט בעולם, זאל זיך איין מענש ניט ווייזן אויף דען מארק אונ זאל ניט אליין גיין בעולם, דען ווען דער דין גוועלטיגט בעולם, דא רואט ער אויף אלי, אונ ווער עס בגעגנט אן אים אונ ווייזט זיך פֿר אים, דער ווערט גמשפט מיט דען זעלביגן דין דען שטייט (ויש נספה בלא משפט) דרום שטייט (וביום רעה ראה) כלומר זעה דיך פֿיר אונ זייא גיהיט אונ טוא לוגין אויף אלי זייטן, אונ זאלסט וויסן דאס דער (מדת הדין) רואט אויף אלי, אונ זאלסט ניט ארויס גיהן אונ ניט ווייזן דיך אויף דען מארק כדי דאס זאל דיך אויך ניט בטרעפֿן דאס בייז, ווארום עס שטייט (כי גם את זה לעמת זה עשה האלהים): גאט האט איינס קיגן אנדרן בשאפֿן, אזו וואל ווען איין טובה איז בעולם רועט זיא אויף אלי, אזו איז אויך איין רעה אונ ווער עס בגעגינט דרמאן ווערט בגריפֿן: קום אונ זעה ווען דער (מדת הדין) רועט בעולם, דא זיינן וויא פֿיל שווערטר דיא דא קומן פֿון דען אויברשטן שווערט דס אויף אים שטייט (חרב לה' מלאה דם) דאס זיינן מייטן (שלוחי דינים משחיתים) דיא דערשט מאל אויף ריכטן איר קאפ, אונ זיא זעהן דאס דער אויברשטן שווערד איז רויט מייטן בלוט פֿון אלי זייטן, דען דר וועקט זיך וויא פֿיל (משפטים וגבורות) עס שטייט (מיט חרבו על ירכו) אונ שטייט (וחרבו שלופה בידו) אונ אלי ווערן גיפֿונן צו טאן דין, אונ ווער דא אן זיא בגעגינט ווערט ניזוק עס זייא אין דער שטאט אדר ארויס דער שטאט אויף דען פֿעלד:

רבי חזקיה הייב אן שִׁמְעָה יְיָ צֶדֶק וויא פֿיל זיינן גיליבט די כנסת ישראל פֿר הקב"ה. דרום זאגט דוד (שמעה יי צדק הקשיבה רנתי) איך קניפּ מיך מיט כנסת ישראל צו זיין פֿר דיר, (האזינה תפלתי) וואס שטייט (בלא שפתי מרמה): דען מיר האבן גילערנט דאס איטליכס ווארט וואס אויס דען מויל ארויס גייט דאס גייט ארויף אונ שפאלט הימלן אונ גייט וואו זיא גייט, אונ דארט ווערט זיא גיפרובט, איז זיא איין (דיבור כשר והגון) ברענגט מען זיא איין (לפני האל הקדוש) צו טאן איר ווילן. ווען ניט קערט מען זיא אפ (לצד אחר) צו דער וועקן מיט דען ווארט (לצד הטומאה): דרום שטייט בייא יוסף (ענו בכבל רגלו), ווי לאנג האבן זיי אים גיפייניגט (עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו) ביז זייני תפלות אונ רייד זיינן גיקומן אונ זיינן גיפרובט גווארן אובן אונ גילייטרט דיא רייד, דען שטייט ווייטר (שלח מלך ויתירהו) איז ער גיעפֿנט גיווארן פֿון דער תפיסה, אין דעם וואר טאג גווארן זאגט ער וואל צו דיא צדיקים דיא עוסק בתורה זיינן אונ קומן זיך אן צו בינדן אן הקב"ה (וכנסת ישראל), אויף זייא שטייט (ישמח אביך) דאס איז הקב"ה, (ואמך) דאס איז (כנסת ישראל), (ותגל יולדתיך) דיין פֿאטר אונ מוטר דיא האבן דיך אויף דער וועלט גיבראכט: זאגט ר' אלעזר איך מוז זאגן דא איין זאך וואס איך האב גילערנט פֿון מיין פֿאטר (בנגעים) פֿון דען הויז. ווען דר (רוח הטומאה) רועט אין הויז אונ הקב"ה וויל האבן דס הויז זאל ריין זיין, דא שיקט ער איין (נגע צרעת) אין הויז, אונ דס מיינט זאל אן דען אנדרן מקטרג זיין, אונ דיא נגע גייט ניט אוועק ביז מען צו שטוסט דאס הויז דיא שטיינר אונ העלצר, דער ווארטן דאס דיא טומאה זאל אוועק גיין, דען ווערט עס טהור דאס ארט, אזו אויך ווען איין מענש איז טמא גווארן אונ האט דר וועקט דען רוח הטומאה אויף זיך אונ רואט אויף אים אדר אויף דען עולם, ווען הקב"ה וויל ווידר מטהר זיין אים אדר דען עולם, דא טוט ער דער וועקן אונ שיקט איין שטארקן (מדת הדין) דער דא ווערט גיפֿונן אויף דען עולם, אונ רועט אויף דען רוח הטומאה אונ זענן מקטרג איינר אן דען אנדרן ביז ער אוועק גייט, אונ דער (דין הקשה) גייט ניט אוועק ביז ער צו ברעכט ביינר אונ גלידר אונ צו שטוסט אלס, דען ווערט אלס טהור אונ דער רוח הטומאה ווערט איבר פֿארן, דרום האבן מיר גילערנט ווער זיך וויל מטמא זיין איז מען אים מטמא בודאי, ווי צו אים ווען דער רוח הטומאה רועט אויף אים, אונ איז גיפֿונן בעולם, דא זאל ער וויסן דאס הקב"ה וויל אים אויס רויאן פֿון עולם. זכאי זענן דיא צדיקים דיא זענן הייליג אונ ווערן גיפֿונן בקדושה פֿר דען (מלך עליון הקדוש) אונ רועט אויף זייא דען רוח הקודש (בעולם הזה ובעולם הבא):

וידבר

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן ר' ילחק הייב חן עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה חוג טטייט עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה דיח לווי פסוקים זעגן ווידר חנגדר חזח איר החבן חוו גזערכט (עבדו חת ה' בירחה) חזי עבודת וואט דער אענט דיכט הקב"ה זחז ער דיגן לום ערטטן איט ירחה, חוג דורך דער ירחה ווערט ער קעגן טחן דיח אלות התורה, דרום טטייט (אה ה' חזהיך טוחז אצאך כי חם זירחה), (וגילו ברעדה) פון דען זערגן איר דחט דען אענטטן חיז חסור פין אטאח לו זיין בעוה"ז. דט חיז חזט חין חנדרי וחכן, חבר חין דער תורה חוג אלות פון הקב"ה זחז אן טחן (בטאחה ובגנה ובחדוה) דרום טטייט דער כחך (עבדו חת ה' בטאחה): זחגט ר' יוסי טטייט (חחרי אות טני בני חהרן) עט קער לו טטיין (חחרי אות כדב וחביהו) איר ווייטן וחוז דט זייח זעכן גוועזן בני חהרן, חזח איר החבן גזערכט דחט זייגז זעגן נחך כיט גוועזן חין זייער רטות כייערט חין רטות זייער פחטר, חוג דרום (בקרבתם לפני ה' ויאותו) זיי החבן (דוחק חת הטעה) גוועזן בייח חיר פחטרט זעבן. זחגט ר' חייח חיך בין גוועזן חין וועג לו גיין לו ר"ט לו זערכן בייח חים די פרטה פון פסח, בין חיך גקווען לו חיין בחרג. החב חיך גזעהן גרובן חוג טפחלטן חוג דריכן זייכן גוועזן לווייח אחכן, וויח חיך חזו גיי החב חיך גיהערט חיין קול פון דיח אחכן זייח החבן גזחגט (טיר אזאור לבני קרח גדול ה' ואהולל אחד) איר החבן גזערכט פון ר"ט דר טיר חיז (כפול ואטובח) גיזובט אער וויח חנדרי טירים, דרום זחגט ער טיר חוג זחגט אזאור, חזו חויך (טיר הטירים) חיז דחפל בעטר חז חזי דיח טירים, דען אזאור החבן גיזוגגן דיח (בני קרח) חויף דיח דח זיגן חויף דען טיר פון גיהכם, דח בין חיך גיכעהכט חוג גזחגט לו זייח וואט חיז חייער טחן היח, טפרחכן זיי איר זייכן סוחרים חוג לווייח טעג חין דער וואך טוחן איר זיך חב טיידן פון יטוב פון דיח זייט חוג זייכן עוסק בתורה, דען דער הייס החבן איר קיין אנוחה, זחג חיך לו זיי וחוז לו חייך. זייח החבן חן גיהובן חוג טפרחכן (כן זאן) חז דיח דיכים ווערן חפ גיטחן פון דער וועלט, דח ווערט דער דין חפ גיטחן פון עולם, חוג דיח איתה פון די לדיקים חיז אכפר חויף די זיכד פון דען דור. דרום זייחגט אן די פרטה פון (חחרי אות) חן י"כ עט זחז זיין חיין כפרה חויף דיח זיכד פון ישרחל, זחגט הקב"ה זייט עוסק פון די (איתת הלדיקים) די דחזיגן ווערן חייך זיין גרעכיכט גלייך חיר זעלט אקריב קרבנות זיין דען טחג אכפר לו זיין חויף חייך, דען איר החבן גיזערכט כל זאן חז ישרחל זייכן חין גלות חוג קעגן דעם טחג קיין קרבנות אקריב זיין, חוג קעגן כיט אקריב זיין די (טני טעירים) פון דען טחג, חזו זחזן זי זייחגן דט גידעכיגט פון דיח (בני חהרן) ווערן זיח חיין כפרה החבן חויף חירי חטחים, דען (כדב וחביהוח) זייכן גיווחוגן גיוועזן קיגן זיבליג סנהדרין דיח החבן אטאט גוועזן פר אטה, דרום חיז חיר איתה אכפר חויף ישרחל, דרום טטייט (וחחיכם כל בית ישרחל יבכו חת הטריפה חטר טרף יי) דען דיח לווייח חיז חיר גלייכן כיט גיוועזן חין כל ישרחל:

תניא (רבי יוסי) זחגט חן י"כ קער אען לו לייחכן די פרטה אכפר לו זיין חויף ישרחל ווייל חיר איתה החט אכפר גיוועזן לו ישרחל, פון דחכן זערכט אן ווען יסורים קואן חויף חיין אענטטן פון הקב"ה חיז דחט אכפר גו זיין חויף זייכה עבירות, חוג ווער זיך חיז אלער חויף דיח יסורים פון לדיקים חיז אן חים אעביר זיין חטחים, דרום לייחכט אן דיח פרטה חן י"כ כדי דיח זייט וחזן הערן חוג וחזן זיך אלער זיין חויף די (איתת לדיקים בני חהרן) ווערט אן זייח אכפר זיין חיר עבירות, חוג ווער זיך יוח חיז אלער חויף איתת לדיקים חדר ער ווייכט חויף זיי רופט הקב"ה חויט חויף זיי חוג טפרעכט (וסר עוכך וחטחתך תכופר), חוג כיט דחט חזיין חפילו זייכה קינדר טטחרבן חים כיט בייח זיין זעבן, חוג חויף חים חיז גיזחגט (ירחה זרע יחריך יאים וחפץ יי בידו ילליח):

רבי טאעון הויב חן כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא וְגוֹ' טפרחך רבי טאעון חיך פחר וואוכדר איך חויף דיח אענטטן דחט זייח החבן קיין חוגין כיט לוח זעהן, קיין החרל כיט לו זוגן, זייח ווייטן כיט חוג טוחן כיט חיר החרל לו קליגן חין רלון חוג ויזן פון חירן הערן. וויח טזחפן זייח חוג דער וועקן זיך כיט חיר טזחף חיי דער טחג פון (חטך וחפילה) חויף זייח קואט חוג ווערט זייח בדעקן, חוג דער הער פון זיין פקדון ווערט בגערן חטבון פון זייח, חוג חזי טחג טרייט אן חויט חיין כרוז חויף זיי חוג אירי כטאות זחגן עדות חויף זיי (יואם ולילה), די תורה הייבט חויף חיר טטים חויף חזי זייטן חוג רופט חויט חוג זחגט (עד אתי וגו') וויח זחנג איר כחרן ווערט איר זיב החבן די כרטקייט, ווער חיין כחר חיז דר קערט חפ לו די טואחה, גייט חוג טפייזט זיבר אייכה טפייז חוג טריכקט ווין פון איין איטוכג, עט חיז חבר קייכר דער וויל כייגן זייכה חורין, חוג קייכר וויל דער וועקן זיין החרל דער לו: קום חוג זעה זייח זייכן חן גבריים די זעלטע דורות דט די תורה ווערט פר געסן ווערן פון זיי, חוג דיח (חכאי זב) דיח ווערן חיין גזחאלט ווערן חין איר הייליג חדר, חוג ווערט כיט גפוכדן זיין דר זחז לו טזיסן חוג עפכן, ווי לו דעם זעלביגן דור, חוג פון הייכט חן חוג ווייטר ווערט טוין זוח חיין דור כיט זיין וויח חיכוגר חיז ביז דט דור וואט אטיח ווערט קואן, דען ווערט זיך דער וועקן דיזו ידיעה בעולם, וויח עט טטייט (כי כלם ידעו חותי לאקטנם ועד גדולם), (ער זחגט סודות ווייטר). איר החבן גזערכט (במותו טעה) החט אטה גפרעגט לו הקב"ה, ווען ישרחל ווערן תטובה טחן דורך וואט ווערן זייח גיבעכטט ווערן, זחגט הקב"ה וואט פרעגטטו איך (דבר חל חהרן חחיך) דחט כוח חין זיין החכט זייכן חיבר ענטפרט גיווחרן דיח ברכות חובן חוג חוכטן:

כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם. זחגט (רבי חבח) קום חוג זעה עט זעכן לעהן אדריגות חין דער טואחה, (אעביר בנו, קוסם קסאים, אעוכן אכחט ואכטף וגו) דיח החבן חיין חן בוכד חן דיזו זוהאח פון דיח כעגל, זייכן כיין אדריגות חין אלרים, חוג חיין אדריגה חין דער גרוכלר וועלט. חוג דיח אלרים החבן זיך גחר חין זיי אטאח גוועזן, חוג דט זייכן אייטן אייכי כיטוף, פון דחרטן הבן די אלרים גוויטט חזי כיטוף אער חז כל עולם. חוג ווען זייח החבן וועלן טחן כיטוף לו חירי אעטים, דח זייכן זייח חרויט גגחכגן חויף דען פעלד חויף הוכי בערג חוג החבן פר זיי גיטעכט חיר טעכטוכג לו דיח (רוחות הטואחה), חוג החבן גיאחכט גרובן חין דער ערד

חוג

אונ האבן די גרובן ארום גרינגלט מיט דם, אונ דס איבריג בלוט האבן זיי איין גזאמלט אין די גרובן אונ האבן דס פלייש פון דער בהמה דרויף גלייגט, אונ אזו האבן זייא מקריב גיוועזן אירי קרבנות פאר דיא קליפות אונ (שדים מזיקים הרעים), דער מיט האבן זיי זיך צו זייא מקרב גוועזן אונ בווילגט מיט אנדר אויף דיא זעלביגי בערג: ישראל זיינן גוועזן אין אירן דינסט פון מצרים האבן זייא דאס פון זייא גלערנט אונ זיך אויך טועה גוועזן, אונ האבן אויך מקריב גוועזן נאך דיא עבודות, דרום שטייט (כמעשה ארץ מצרים לא תעשו) איר זאלט ניט אזו טאן אז די מצרים גטאן האבן, אונ שטייט (ולא יזבחו עוד לשעירים) זיי זאלן נימר שעכטן גיין צו דיא שדים די האבן איין פנים אזו ווייא איין ציקן: תנא מיר האבן גלערנט בשעה דאס זיי האבן אזו מקריב גוועזן אויפן פעלד דיא בלוט, דא האבן זיך איין גזאמלט אלי (מזיקים שדים) אונ האבן זיך גוויזן אז ווי די (שעירים) ציקליך רויך פון אייטל האר, אונ האבן זייא מודיע גוועזן וואס זייא האבן גוואלט, אונ דאס הינטרשטה פון דיא צעהן מדריגות הטומאה איז (דורש אל המתים), דען מיר האבן גלערנט (רבי יהודה) זאגט די נשמות פון די רשעים זיינן די מזיקים בעולם, זאגט (רבי יוסי) דעם נאך איז זיי דאס איין טובה דס זיי ווערן מזיקים וואו איז דען איר שטראף פון גיהנם, וואו איז דען איר שטראף דס בייז וואס זי קערן צו ליידן אויף יענם עולם: זאגט רבי חייא מיר האבן אזו גלערנט ווען די נשמות הרשעים גייאן פון דען עולם, דא זיינן ווי פיל (מלאכי חבלה) דיא זיינן אן גבריית צו זייא איין צו ברענגן זייא אין גיהנם דן צו זיין אלי טאג דריי מאל, דער נאך בהעפטן זיי זיך אן זייא אונ גייאן אונ שוועבן בעולם אונ זייא נארן דיא רשעים זעלבי דאס אן האט פר שלאסן פון זיי דיא תשובה, דר נאך ברענגט אן זייא ווידר אין גיהנם אונ ווערן דארטן טמא, אזו אויך אלי טאג, דר נאך אז זייא גיאן אונ שוועבן מיט זייא אין עולם, קומן זיי ווידר אין קבר זעהן זיי דארטן די ווערם אויס דעם גוף עסין דאס פלייש אונ זיי טרויערן אונ קלאגן אויף אירן גוף: אונ מכשפים האבן וואל גיוואוסט נישוף צו מאכן אויף דען קבר, איין צלם פון איין מענש, אונ האבן גשטעלט פר אים איין פויגל, דער נאך האבן זיי דען פויגל אריין גלאזן אין דעם קבר, אונ האבן גמאכט אוף דיא פיר זייטן פון קבר נישוף, האבן זיך איין גזאמלט דיא משחיתים אונ האבן אריין גבראכט דען נפש אין קבר, אזו האט ער גירעט מיט זייא: זאגט ר' יצחק וואול איז צו דיא צדיקים (בעוה"ז ובעוה"ב), דען זייא זיינען אלע קודש אונ איר גוף איז קודש אונ איר נפש איז קודש אונ איר רוח איז קודש אונ איר נשמה איז (קודש קדשים): קום אונ זעה עס זיינן דריי מדרגות בהעפט אן דעם גוף. (נפש רוח נשמה), אונ די אייברשטי מדריגה איז נשמה. דען רבי יוסי האט גזאגט איטליכר מענש האט איין נפש, אונ עס איז פאר האנדן איין נפש איז עס בעסר אז דער אנדרר, אויס וועלכן עולם זיא קומט. דען אין איטליכן עולם זיינען דיא מדריגות פון (נפש רוח ונשמה), אונ ווען דער מענש האט זיין נפש אונ איז זוכה אונ לערנט תורה קריגט ער דיא מעלה פון רוח, אז דער פסוק זאגט (עד יערה עלינו רוח ממרום), אן צערט אויס אויף אים דען חלק מדריגות הרוח: דען איז ער זיך מתעורר אונ דער וועקט זיך אין אנדרן התעוררות. דס ער קריגט (בחוקת החלק הקדוש). איז ער זוכה דס ער רעכט האלט דען רוח. דא קריינט מען אים מיט איין הייליגע קרוין פון אובן דר דא איז כולל אלס דס דא הייסט (נשמת אלוה) דאס איז חלק דיא הייסט נשמה: (ותנינא) מיר האבן גלערנט (ברזי דרזין) אין די סודי סודות פון ספר קהלת פון שלמה המלך, דריי ארלייא וואונג האט הקב"ה גמאכט צו דיא צדיקים. איינס דס זוכה זיינן די דא זיינן ניט פאר דארבן גיווארן פון דער וועלט בכרת, אונ ווען דיא לייט זיינן אין צער אונ דער עולם בדארף רחמים דא זיינן זייא מתפלל אויף דיא לייט, אונ גייאן אונ זיינן מודיע די זאך צו די אבות די ליגן אין חברון אין דר (מערת המכפלה) דא דער וועקן זייא זיך אונ גייאן אריין אין (ג"ע התחתון) אויף דער ערד דאס דיא (רוחות הצדיקים) קליידן זיך אן דרינן מיט איין קרוין פון דען ליכט, אונ זייא בהעפטן זיך מיט אנדרי דארטן אונ זיינן גוזר גזירות טובות, אונ הקב"ה טוט איר ווילן אונ איז חס אויף דען עולם, אונ דיא (נפשות הצדיקים) זיינן גוואונט מגין צו זיין אויף דיא לעבעדיגע אונ דס הייסט נפש, אונ דס חלק הנפש ווערט ניט פר לענט אונ אפ גשניטן פון דר וועלט דאס זייא זאלן אלס ווייסן כדי דאס זיי זאלן קענן מגין זיין אונ בעטן אויף דען דור: אונ דס האבן גמיינט דיא חברייא דס דיא מתים ווייסן אין דער צער פון דיא חיים אויף דען עולם, אונ אויף דען עונש פון די נפש הרשעים שטייט (ונכרתה הנפש ההיא מעמיה). די אנדרי וואונג איז גימאכט אין ג"ע פון דער ערד, דרינן האט הקב"ה גמאכט טייערע (חדרים עליונים) אין גשטאלט פון דען עולם אונ גישטאלט פון עולם העליון, אונ זיינן דרינן היכלות אין צוויי ארלייא גשטאלט פיל דס הט קיין חשבון, אונ דרינן זיינן בוימר אונ גראז: אונ גיאן אויף גשמאק אלי טאג. אונ דארטן קליידן זיי זיך אן אין דעם גשטאלט פון דען עולם אונ אין גשטאלט פון דען עולם עליון: דיא דריטה וואונג איז דר (מדור עליון הקודש) דאס דא הייסט (צרור החיים) דאס דארטן ווערט גיזעטיגט מיט דען גרוסן (עונג מדרגה העליונה) די הייסט נשמה, דארטן בהעפטן זיך צו זעטיגן פון דען (עונג עליון) דס דרויף שטייט (אז תתענג על יי וגו'), אונ מיר האבן גלערנט בשעה דס דער עולם דארף רחמים אונ דיא צדיקים זיינן זוכה צו דעם נפש דאס ווערט גפונן בעולם אוף זי מגין צו זיין. דא גייט ארויף אונ שוועבט אונ איז מודיע צו דען רוח, אונ דער רוח גייט ארויף אונ איז מודיע צו דער נשמה, אונ דיא נשמה גייט ארויף אונ איז מודיע צו הקב"ה, דען איז הקב"ה חס אויף דען עולם, דען נידרט מרחם דיא נשמה אונ איז מודיע צו דעם רוח, אונ דער רוח איז מודיע צו דען נפש, אונ אלע שבת אונ ר"ח בהעפטן זיך אלי דריי צו אנדר אונ קומן זיך בוקין צו דעם (מלך הקדוש), אונ דער נאך גייט איטליכר ווידר צו זיינר שטאט, דס מיינט דר פסוק (והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר יי), אונ בשעה דער עולם בדארף רחמים, אונ דיא לייט גיאן אונ זיינן עס מודיע צו דען נפש פון די צדיקים אונ וויינן אויף איר קבר, אונ דיא זעלביגי לייט וואס זיין אייטל פרומע לייט אז זיי זיך קאנן בהעפטן איר נפשות אן די נפשות הצדיקים, דען דער וועקן זיך דיא נפשות פון דיא צדיקים אונ מאנן זיך אין, אונ גייאן אונ שוועבן צו די (ישיני חברון די אבות) די

ליגן

ליגן אין חברון, אונ זיינן זיי מודיע פון דעם צער העולם, אונ אלי גיאן אין דעם טויער פון ג"ע אונ זיינן עס מודיע צו דעם רוח, אונ דינן זעלביגי רוחות ווערן גקריינט אין ג"ע, אונ דיא (מלאכים עליונים) גיאן צו ווישן זיי אונ אלע זיינן מודיע צו דער נשמה, אונ דיא נשמות אלי בעטן רחמים אויף דיא לעבדיגע, דען איז הקב"ה חס פון אירנט וועגן. אויף דעם זאגט שלמה איך לויב די מתים די פאר זיינן גשטארבן מער ווידר דיא נאך לעבן: זאגט ר' חייא איך וואונדר מיך אויב עס איז איין מאן דר דא קאן מודיע זיין צו די מתים נאר אז איר קענן ווייטר קיינר, שפראך (ר' אבא) דר צער איז מודיע. דיא תורה איז זייא מודיע, דען בשעה דס קיינר דא איז זיי מודיע צו זיין, דא נעמן זיי אויס איין ס"ת נאכט צו דעם בית הקברות, דא דר וועקן זיך דיא מתים אויף דיא תורה, ווארום זי איז אנטפלעקט גווארן אויף דעם ארט דא איז דר (מלאך רואה) זיי מודיע ווארום. זאגט ר' יוסי ווען די לעבדיגן זיינן ניט ראוי אונ קענן ניט מודיע זיין, אבר די מתים ווייסן דאך וואזן מיר צער פון די לעבדיגי. (באותו שעה) שרייען אלי אויף דער תורה דאס זיא איז אפ גידעקט בחרפה גווארן אויף דעם ארט, ווען דיא לייט זיינן אנדרשט (חוזר בתשובה) אונ ווייסן מיטן גאנצן הארץ צו הקב"ה, דא זאמלן זיך אין אלי מתים אונ זיינן מתפלל אונ זיינן מודיע (אבות ישני חברון) גיאן זייא אונ זיינן מודיע דעם רוח אין ג"ע, אונ דער רוח דר נשמה, וויא אויבן איז גשטאנן, אבר ווען זיא ליהן ארויס די ס"ת אונ זיינן ניט (חוזר בתשובה שלימה מתפלל) צו זיין אונ צו וויינן אויף דעם צער פון דעם, ווייא צו זייא דאס זיך אלע מאלן איין מאל זוכט, זיי זאגן ווער האט דאס גטאן דאס זייא אזו דיא תורה האבן מבזה גווען אונ אנטפלעקט בחנם אן תשובה, ווי דער וועקן נאך אירע זינד, דרום זאלן זייא דאס ניט טאן אן (תשובה תענית תפלה) פאר זייא צו טאן. ר' אבא זאגט תענית איז איבר אלי דריי. רבי יוסי זאגט ווען גלייך איינס, אונ דווקא דען זעלביגן טאג ווען זיא דיא ספר תורה ארויס נעמן, אונ ווען דער עולם אין גרושן צער איז דען מוזן זיך אלע בהעפטן מתפלל צו זיין אויף דען עולם:

תאנא מיר האבן גלערנט (ר' יהודה) האט גזאגט, איין מאל זיינן גגאנגן (ר' חזקיה און ר' ייסא) אונטר וועגן, זיינן זייא גקומן אין שטאט (גוש חלב) וואר דען מאל חרב גוועזן, זיי זעצן זיך נאהנט בייא איין קבר אנידר, און רבי ייסא הט גיהאט אין זיין האנד איין שטיק פון איין ס"ת אפ גריסן, וויא זייא זענן האט דאס קבר אן גהובן צו שטורעמן פאר זיי און טרייסט ארויס, ווייל ווי דאס דער עולם איז גוויס אילונד אין צער ווייל איין ס"ת איז אנטפלעקט און פאר טריבן גווארן מהער, אדער דיא לעבדיגי זיינן מהער גקומן צו שפאטן מויס און מבייש צו זיין מיט מירי תורה וואס זיי לערנן. ווארן (רבי חזקיהו ור' יוסי) דר שראקן. שפראך ר' חזקיהו ווער ביסטו, שפראך ער איך בין איין מת און בין איך מתעורר צו דער וועקן מכח דיא ס"ת, דען איין מאל וואר דער עולם בצער, דא קומן דיא לעבדיגי אלע מהער אונז צו דער וועקן מיט איין ס"ת, דא וואר איך איך פעדרן מיט מייני חברים צו דיא אבות מודיע זיין אין חברון, זיא גינגן אונ זיינן עס מודיע צו דיא רוחות פון דיא צדיקים, דא וואר גפונן אז די ס"ת וואר פסול אונ האבן גיפעלשט (בטק האלך), דען דיא תורה איז מייטל טעות, עס איז גפונן גווארן איבריגי (וי"ו) אין פסוק (ותוספת שטע פרשות), זיי שפראכן ווייל זייא פעלשן (כטק האלך), דא האט אן זיך אונ איין חבר ארויס גשטויסן (באותו שעה) פון דר ישיבה, ביז איין אלטר מאן איז גיוועזן צווישן דיא זעלביגן, ער איז גגאנגן אונ הט גברענגט איין ס"ת פון (רב המנונא סבא), דען וואר דער וועקט גיווארן (רבי אלעזר בר"ש) דער איז מיט אונז גוועזן בגראבן, ער וואר גיגאנגן אין דען ג"ע אונ האט מתפלל אונ מבקש רחמים גוועזן, דא ווארן זיי גיהיילט גווארן, אונ פון דען טאג אן אז מען האט ארויף גברענגט רבי אלעזר פון זיין קבר אונ הט אים גברענגט צו זיין פאטר אין זיין הייל אריין, איז קיינר דער זיך קענט אונטר שטיין צו גיין אין דער (מערת המכפלה) צו דער וועקן דיא אבות, דען איר פערכטן זיך דאס ניט מאל אונט גשעהן ווי פאר דס מען האט מיך אונ מייני חברים אויס גישטוסן פון דער (ישיבה של מעלה), אונ הייגט זייט איר גקומן צו אונז אונ דיא ס"ת מיט אייך האב איך גידאכט עס איז דרום ווייל דער עולם איז בצער, דרום בין איך דער שראקן אונ דס קבר האט גישטורעמט, איך האב גדאכט ווער איז דא ווער זאל גיין מודיע זיין צו דיא אבות די (ישני חברון), דא גינג רבי ייסא מיט דען שטיק ס"ת אוועק, שפראך רבי חזקיה ח"ו דר עולם איז ניט אילונד בצער אונ מיר זיינן ניט דעסט וועגן אהער גקומן אייך ח"ו בחרפה צו מאכן. רבי חזקיה אונ רבי ייסא גיאן פון דארטן אוועק. זי זאגן בוודאי בשעה עס זיינן קיין צדיקים אונ ווערדיגי לייט בעולם, דא שטייט דער עולם נאר פון וועגן דיא מתים, שפראך רבי ייסא בשעה דס דער עולם דארף איין רעגן ווארום גיט מן צו די מתים, עס שטייט דאך גשריבן (ודורש אל המתים) און עס איז יוא אסור, שפראך צו אים (רבי חזקיה) ביז אהער האסטו ניט גזעהן דען פליגל פון פויגל פון דען עדן, ער האט אזו גיזאגט (ודורש אל המתים) זיי מדייק (אל המתים) דיא דא זיינן רשעים פון עכו"ם דיא הייסן אלע מאל מתים, אבר דיא ישראל דיא זיינן (צדיקי אמת) אויף דען עולם, אויף זיי האט (שלמה המלך) גיזאגט (ושבח אני את המתים שכבר מתו) די לאנג זיינן גישטארבן, אונ אילונד זיינן זיא לעבדיג, אונ נאך מיינט ווען דיא עכו"ם קומן צו אירה מתים קומן זיי מיט כישוף אויף זיי צו דער וועקן (מינים רעים משחיתים), אבר ישראל קומן צו דיא מתים דא קומן זיי מיט וויא פין תשובה פאר הקב"ה, מיט צו ברעכן הארץ מיט תענית אונ צו זיין מתפלל פאר זייא פון אירי נשמות וועגן דס זיי זאלן ווייטר זיך דער וועקן פאר הקב"ה, אונ הקב"ה איז חס אויף דען עולם פון אירנט וועגן. אונ אויף דס האבן מיר גלערנט איין צדיק דער דא נפטר ווערט פון דען עולם איז ער ניט אפ גטאן אונ ווערט ניט פאר לארן פון אלי וועלטן, דען בייא זיינם לעבן איז ער נאר גוואונט אין דריי וועלטן אונ איז מן גיברייט אונ גיוואונט דארטן, אז דער פסוק זאגט (על כן עלמות אהבוך) ניט לייאן עס עלמות נייארט עולמות וואלן זייער חלק. תאנא מיר האבן גלערנט (והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים) ווארום שטיט ניט (נשמות אדוני), דען די נשמות זיינן אויף דען ארט הייסט (צרור החיים), אלא וויא מיר האבן אובן גיזאגט, נאמי וואל צו מיר חלק פון דיא צדיקים דס זיא זיינן אן גקניפט איינס אן אנדרן, דר נפש אן רוח, דער רוח אן דיזו נשמה, דיא נשמה אן הקב"ה.

כאלא ווערט גפונן אז דער נפש איז אויך (בצרור החיים). זאגט רבי אלעזר דס איר האבן געזאגט מיט דעם גלות פון דער ס"ת אפילו אויס איין שול אין דר אנדרי שול, איז אויך אסור צו טראגן דיא ס"ת, עס הייסט איין גלות צו איר: זאגט רבי אבא אז דיא תפלה איז פר טריבן געווארן איז געוועזן אויך אזו, ביז זי האט געזאגט (מי יתנני במדבר מלון אורחים) נום ערשטן פון איין שול אין דר אנדרר דער נאך אין גאס דער נאך (במדבר מלון אורחים): זאגט רבי יהודה די בני בבל פערלטן זיך צו טראגן דיא ספר תורה אפילו אויס איין שול אין דר אנדרי. אבל טבן אזו: תניא ר' שמעון האט געזאגט צו די חברייא, אין איינה טאג כלואר אזו לאנג אז איך לעב ווערן דיא לייט דאס נית דארפן טאן. דס אן אלן דיא ס"ת דארפן אויס ליגן אין גאס אוג צום (בית הקברות) צו דער וועקן די מתים, דען איין זכות אליין איז גינוג אגין אויף דען עולם בחייהם ווען זייא לעבן, אבל טבן נאך איר טוט. נאך מער נוז בייא אירן לעבן, אז דר פסוק זאגט (וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי) אוג בייא זיין לעבן פון דוד שטייט נית אזו אז איך וויל בשיצן דיא שטאט פון וועגן איין קנעכט דוד, נייארט נאך זיין טוט. זאגט רבי יהודה ווארום שטייט דא (למעני) פון אייכט וועגן (ולמען דוד עבדי) איז אטאע דאס עס איז אב געוואגן אייכט ווי דס אנדרי, אלא וויל דוד האט זוכה געוועזן זיך צו בהעפטן אן דיא דרייא אבות דיא זייכטן דרייא פיס פון ארכבה אוג דוד איז דיא פירטע פוס פון (ארכבה), אוג דרום איז אלט אייכט (ברוך הוא לעולם ולעלמי עלמיא):

רבי אבא איז געגאנגן נאך (קפוטקיא) וואר מיט אים רבי יוסי, ווייא זייא אזו גייען זעהן זייא קומן איין מענכש אוג אויף זיין פנים וואר איין צייכן: זאגט רבי אבא איר ווען פון דען אמן אפ קערן איין אנדרן וועג, דען זיין פנים ווייזט אויס אז ער הט עובר געוועזן אויף איין עריות אין דר תורה, פרעגט אים ר' יוסי ווי איז דאס ווען דער צייכן איז אן אים געוועזן דא ער איז איין קליין קינד געוועזן וואס פאר עריות הט ער עובר געקענט זיין, שפראך ר' אבא דר ווייזט נית אנדרשט אויס אז ער הט (עובר עריות התורה) געוועזן, דא רופט אים ר"א זאגט ער צו אים איין קינד וואס איז דס פר איין צייכן וואס דו האסט אויף דיין פנים, שפראך ער צו זיי איך ביט אייך שטראפן זייא איר נית מער, דען דיא עבירות האבן איר דאס גורם געוועזן, שפראך ר' אבא וויא אזו, שפראך ער איך בין איין מאל געגאנגן מיט איין שוועסטר אונטר וועגן, האבן איר גירוט אין איין הארבריג הב איך אין איך מיט וויין אן גטרונקן אוג הב מיט איר מזנה געוועזן איין גאנצי נאכט, צו מארגנס זייכן איר אויף געשטאנן דא הט זיך דר בעל הבית מיט איינם אן גקריגט, אזו בין איך צווישן זיי געגאנגן שיידן, דא האבן איך ביידי געשלאגן דער אויף איין זייט אוג דער אנדרר אויף דער אנדרי זייט, אוג האבן איר געמאכט דיא מכה אין איין פנים, אוג דיא מכה איז גיגאנגן ביז צום מוח. האט איך מזל געוועזן איין רופא דער איז בייא אונז, שפראכן זייא ווער איז דער רופא, ער זאגט ער הייסט (ר' אלעזר), שפראך ער וואס פאר איין רפואה האט ער דיר גיטאן, שפראך ער (רפואות הנפש) איך זאל תשובה טאן אלי טאג, אזו פון זעלביגן טאג אן בין איך חוזר בתשובה, אוג זעה איך אלי טאג אן איין שפיגל אוג האב געווייכט פאר הקב"ה דאס ער איז הער פון דער וועלט אויף דיא עבירה, אוג מיט דיא טרערין פון אייני אויגן וואש איך איך איין פנים דער מיט: שפראך צו אים ר' אבא ווען עס ווער נית דאס אן האט פון דיר פר מיטן דאס עס זאל דיר דיא תשובה נית העלפן, וועלט איך אמכן דאס דער צייכן פון דיין פנים זאלט אוועק גיין, דאך וויל איך אויף דיר זאגן (וסר עונך וחטאתך תכופר), זאגט ער צו אים זאג איר דריי מאל נאך דען פסוק, זאגט ער נאך ר' אבא דריי מאל דען פסוק דא וואר דער צייכן פר גאנגן פון זיין פנים. זאגט רבי אבא הקב"ה האט דיר מעביר געוועזן דעם צייכן דרום וויל דוא האסט רעכט תשובה גיטאן, ער שפראך איך טוא איין נדר פון דען הייניגן טאג אן עוסק בתורה צו זיין יום ולילה, שפראך ר' אבא ווי איז דיין נאמן שפראך ער אלעזר, שפראך ר' אבא גוויס דר נאמן איז גורם דס גאט הט דיר גיהאלפן אוג איז געוועזן אין דיינם הילף, האט אים ר' אבא גבענטשט אוג אוועק גשיקט. איין מאל גינג ר' אבא צו ר' שמעון אוג קאם אין איין שטאט ער געפינט דט אייכר וואר געזעסן אוג הט גידרשנט (איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת) ווייא גאר נארעט זיינן דיא לייט דס זי זייכן נית משגיח אוג זעהן נית צו ווישן פון הקב"ה אויף וואס זייא איין קיום האבן בעולם, וואס אלט זייא אויף אז זייא נית ווישן אוג זייכן נארן וויל זייא נית זייכן משתדל בתורה, זאלטן זייא עס טאן מעכטן זייא ווישן דען וועג דער פון, (וכסיל לא יבין את זאת) ער פריבט נית, דאס ווען הקב"ה שטראפט דען עולם אוג קומט אויף דיא צדיקים אוג נית אויף דיא רשעים דיא דא זייכן עובר די תורה, וויא דער פסוק זאגט זייא בזמן די רשעים ווי גראז אוג דיא דא ווערקן אום רעכט שפראכן בעולם הזה זיי ירשנן דען עולם אויף אלי צייטן אוג דיא הינים קומן נית אויף דען עולם. אוג ווען נית אז דוד המלך האט אוריע געוועזן בסוף אין פסוק, דא העט אן נית געווייסט דאס הקב"ה טוט (להשמדם) צו פר טילגן זייא (עדי עד) אייביגליך לעולם הבא דס זייא זאלן זיין איין ערד וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם. ער הייב נאך מער אן (ויקם בי כחשי בפני יענה) וואס מייכט דער פסוק, אלא זכאי איז דער חלק פון מענכשן דער איז עוסק בתורה צו ווישן דיא (תורה אוג דרך ה') אוג ווער דא איז עוסק בתורה איז גלייך אז ער זאלט עוסק זיין אין זיין נאמן וואס, וויא דער נאמן פון הקב"ה טוט משפט אוג דין אזו אויך דיא תורה: קום אוג זעה ווער דא איז עובר אויף דיא תורה דא גייט דיא תורה ארויף אוג כידרט מרמס אוג אמכט דען מענכשן צייכן אויף דען פנים דאס דיא עליונים ותחתונים זאלן דעם מענכשן אן זעהן, אוג אלי גיבן אים קללות אויף זיין קאפ: אוג איר האבן געלערנט אלי דיא (עיני ה') ווארום הייסן זייא (עיני ה') זייא גייען אוג שוועבן אויף דען עולם צו ווישן דיא וועג פון לייט, דיא ריכטן אויף אלי אירי אויגן אוג זייא זעהן אן זייכם פנים, אוג אלי הייבן אן אויף אים ווי ווי צו אים בעולם הזה ווי צו אים בעולם הבא, קערט אייך אפ פון דעם פלוני דר רוח הטומאה רוהט אויף אים, דען ער איז געצייכנט דער צייכן זאל איין עדות זיין אויף אים, אוג אלי טעג דאס דער צייכן איז אויף זיין פנים איז דאס צו עדות ווען ער אוליד איז איין זון אזי

זיין

זיין רוח פֿון דעם זון אויס גצוגן (ולד הטומאה) און ניט ולד הקדושה, און דאס זיינען די רשעים פֿון דעם דור (עזי פנים) דאס הקב"ה זאלט זיא בצאלן צו פֿאר דארבן זייא לעו"הב, און מיר האבן גילערנט דער צדיק און דער ווערדיג איז דר איז (עוסק בתורה יומם ולילה) דא ציעט הקב"ה אויף אים איין שנור פֿון חסד און איז אים אן געצייכנט אויף זיין פנים, און פֿאר דעם צייכן פֿורכטן זיך די (עליונים ותחתונים): אזו ווען איינר איז (עובר אויף דברי תורה) איז ער געצייכנט (ברוח הטומאה), און לויפֿן פֿאר אים דיא (עליונים ותחתונים) און זיי רופֿן אויס אויף אים, קערט אייך אב פֿון דעם פֿלוני דר האט עובר גיוועזן אויף דברי תורה און מצות פֿון זיינם הערן, ווי צו אים, ווי צו זיין נפש. דער מאן ציהט אויס איין (רוח הטומאה) און מאכט ירשנן צו זיין זון דער איז דאס הקב"ה האט אן אים קיין חלק ניט, און זאלט אים צו פֿאר דארבן אים פֿון עולם הבא: שפראך צו אים ר' אבא פֿון וואן האסטו דאס גילערנט, שפראך ער אזו האב איך גלערנט דאס דיא בייזי ירושה ירשנן ווידר זייני קינדר ווען ער ניט תשובה טוט, דען עס איז דאך קיינר זאך דאס האט איין בשטאנד פֿאר דער תשובה, און די רפֿואה האט אן איך גלערנט. איין מאל דאס איך האב גיהאט איין צייכן אויף איין פנים, בין איך איין מאל גגאנגן אונטר וועגן דאס האט מיך בגעגינט איין צדיק און דורך אים איז פֿון מיר דר צייכן איבר פֿארן. שפראך ער צו אים וויא איז דיין נאמן שפראך ער אלעזר. שפראך ר' אבא (בריך רחמנא) גילובט זייא גאט וואס איך האב דיך אזו זוכה גווען צו זעהן וואס איז דיין חלק (בעוה"ז ובעוה"ב). שפראך ר' אבא איך בין דער גווען דאס דיך האט דען מאן בגעגינט, דא צו שפרייט ער זיך פֿאר ר' אבא און האט אים געבראכט אין זיין הויז און מאכט פֿאר אים איין גרויסי סעודה: נאך דעם זייא האבן געגעסן האבן זיי סודות גזאגט. שפראך ער צו ר' אבא (בריך רחמנא) דס איך האב דאס פֿון דיר געהערט, זאגט אים ר' אבא (ואתה שלום וביתך שלום):

פרשת קדושים.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר דַּבֵּר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ וגו'. ר' אלעזר הייב אן אַל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין איר זאלט ניט זיין גלייך אז איין פֿערד אדר איין מויל אייזל דאס ניט פריבט און פֿאר שטייט ניטס. ווי פֿיל מאל דר וועקט זיך די תורה, ווי פֿיל מאל הייבט זיא אויף איר קול צו דער וועקן דיא לייט אויף אלי זייטן, און אלי שלאפֿן אין איר לעבר און בגערן ניט צו זעהן צו וויסן מיט וואס פֿאר איין פנים זייא ווערן שטיין (ליום הדין העליון) ווען דער מלך עליון ווערט אים פֿאדרן אויף דען עלבון פֿון דער תורה, און זיא האט גישריאן קיגן זייא און זייא האבן זיך ניט גיקערט צו איר, זייא זיינן פגום און גיפֿיצלט פֿון דען נאמנות פֿון (מלך העליון), ווי צו זיי ווי צו איר נפש, דיא תורה זאגט עדות אויף זיי און זאגט (מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו) וואס טייטש (חסר לב), דר דא ניט איז עוסק בתורה דער האט בייא זיך קיין (נאמנות הקדושה) און איז גיפֿעלט פֿון אלים. דרום הייסט ער חסר לב, דען מיר האבן גילערנט וועלכר מאן איז ניט עוסק בתורה טאר אן ניט זיך מקרב זיין צו אים, און ניט צו האנדלן מיט אים איין סחורה. וכל שכן ניט מיט אים צו גיין אונטר וועגן, דען ער האט בייא זיך קיין נאמנות ניט, און אויף דאס האבן מיר גילערנט וועלכר מענטש עס גייט אונטר וועגן און האט ניט מיט זיך דברי תורה איז (אתחייב בנפשו), אכ"ש ווען ער בהעפֿט זיך אונטר וועגן מיט אזו איינם ווער דא ניט גידענקט אן כבוד פֿון זיינם הערן און אן זיין כבוד דער איז ניט חס אויף זיינם נפש, (רבי יהודה) זאגט ווער דא איז ניט חס אויף זיין נפש וויא וויל ער אויס ציהן איין כשרה נשמה צו זיינם זון, דרום שטייט (אל תהיו כסוס כפרד אין הבין) וואלן צו די צדיקים דיא דא זיינן עוסק בתורה און וויסן די וועגן פֿון הקב"ה, און זיינן זיך מקדש אין דער קדושה פֿון (מלך העליון) און ווערן גיפֿונן הייליג אין עולם, און דרום ציהן זיא אויס איין רוח הקודש פֿון אויבן צו אירי קינדר די זיינן צדיקי אמת און הייסן (בני המלך בני קדושים). ווי צו דיא רשעים דיא זיינן אלי (חצופים) פֿאר טייטש און אירי מעשים זיינן חצופים און דרום ירשנן אירה קינדר איין (נפש חצוף ולד הטומאה) אז דער פסוק זאגט וְנִטְמֵתֶם בָּם קומט איין מענטש זיך מטמא צו זיין איז מן אים מטמא, דרום שטייט דא איר זאלט ניט זיין (כסוס כפרד) אז זייא זיינן אייטל זנות דאס איז מטמא איבר אלים, עס שטייט אזהיא (אין הבין) און שטייט (והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. והמה רועים לא ידעו הבין) כלומר עס זיינן צו אים אן גיברייט די הינט (עזי נפש) די קליפות (והמה רועים) די זיינן טריב ממונים צו פֿירן אים אין גיהנם דרום שטייט בייא זייא (לא ידעו שבעה) די ממונים זיינן ניט זאט צו פֿירן אים אין גיהנם, אז דער פסוק זאגט לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב כּוּלָּם לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ. די זיינן דיא וועג פֿירר פֿון גיהנם, וואס איז דאס אלס גורם דרום ווייל זייא זיינן אויסזוכר נאך זיין געלט און גוט און גגאנגן און ניט בדרך ה', און האבן זיך ניט קדוש געהאלטן אין אירן זיווג ווייא עס קער צו זיין, דרום שטייט (קדושים תהיו כי קדוש אני ה') זאגט הקב"ה פֿון אלי אומות עכו"ם האב איך ניט בגערט איך צו בהעפֿטן נייארט אן ישראל, ווייא עס שטייט (ואתם הדבקים ביי אלהיכם) איר זייט אן גוט בהעפֿט און קיין אנדרי אומה, און דרום שטייט (קדושים תהיו) איר זאלט בלייבן אזו הייליג פֿון דר קדושה וואס איר זייט בהעפֿט דראן (כי קדוש אני יי):

אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ און עס שטייט צום ערשטן (קדושים תהיו), ווען איין מענטש קומט זיך מקדש צו זיין מיט זיין ווייב פֿון וואן איז מער שבח פֿון זיי, דס איז דיא קדושה פֿון דר מוטר מער שבח אז פֿון פֿאטר, דרום שטייט דא צום ערשטן. די מוטר דער נאך דר פֿאטר. ר' יהודה זאגט

עש איז גלייך אז איין מאן שטייט הימל פר דיא ערד אונ איין מאן שטייט ערד פר דיא הימל, צו ווייזן דש זיא גלייך זיינן בשאפן געווארן, אונ אויך שטייט (כבד את אביך) דר נאך (ואת אמך), אונ דא (איש אמו) דר נאך (ואביו), ווייל ווייזן דש זיי גלייך זיינן, עש שטייט אלהיא (איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו) צו ווייזן אויף דען (קדושת הזיווג) דש מן זאל זיך די צייט מקדש זיין, ווי אובן שטייט (ואת שבתותי תשמרו) איז טייטש לשון ווארטן, אזוי ווי (ואביו שמר את הדבר) דש זיינן די דא ווארטן מיט דען זיווג פון פרייטאג צו נאכט ביז צו שבת:

אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים ר' חייא הייב אן אַל תֵּפֶן אֶל רִשְׁעוֹ וְאֶל חַטָּאתוֹ איז קשה ווער קאן ריידן צו הקב"ה (אל תפן) דו זאלסט דיך ניט קערן, עש שטייט דאך געשריבן (כי עיניו על דרכי איש) אונ שטייט (אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו), דען הקב"ה זעהט אלי וועגן פון איינם מענשן, ווען ער זיך נאך אזו פר בארגט דא זעהט גאט, אן אלים איז הקב"ה משגיח אונ ברענגט צו משפט אונ דין (בין טוב בין רע), אז דר פסוק זאגט (יביא אלהים במשפט על כל נעלם) נון וויא האט משה גזאגט (אל תפן), אלא מיר האבן אזו געלערנט דאס איין מענש זאל זיך היטן דאס ער זאל ניט זינדיגן (לפני המלך הקדוש): קום אונ זעה איין מענש דער דא טוט איין מצוה דא קומט די מצוה פר הקב"ה אונ שפרעכט איך בין פון דעם פלוני דר דא האט מיך היינט געטאן, אונ הקב"ה זעצט זיא פר זיך צו זעהן זיא אלי טאג אונ גוטש צו טאן דעם מענשן פון אירעט וועגן, איז דער מענש אבר עובר אויף איין עבירה דא קומט די עבירה ארויף אונ זאגט איך בין פון דען פלוני אונ הקב"ה שטעלט זי פר זיך משגיח דרויף צו זיין אים צו פר דארבן, אז דער פסוק זאגט (וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו) עש זאלט ניט שטיין (וירא. נייארט וינאץ), אלא וירא ער זעהט אן דעם וואש פר אים שטייט, דרום וינאץ איז ער ברוגז, איז דער מענש (חוזר בתשובה) שטייט (גם ה' העביר חטאתך לא תמות), הקב"ה האט מעביר געווען דעם פר אים איז געשטאנן, כדי דאש ער זאל ניט אן איר זעהן כדי דאש ער זאל קענן אן אים גוטש טאן דרום שטייט (אל תפן) דוא זאלשט דיך ניט קערן צו זעהן דרויף וואש זייא האבן גזינדיגט, אונ דרום שטייט אויך (נכתם עונך לפני): איין מאל ווער געגאנגן (ר' יוסי זעירי צו רבי שמעון) ער האט גפונדן אז ער האט דען פסוק געלערנט (ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי), פרעגט רבי יוסי ווארום שטייט ניט (נתת לי) נייארט עמדי, דא איז משמע זיי זיינן מיט איין מאל בשאפן געווארן, אונ שטייט דאך (לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו) איז משמע איך וויל מאכן איין הילף, איטליכש באזונדר איז בשאפן געווארן: שפראך ער דאש איז גוויש ווייל ער האט קיין סמך ניט געהאט פון איר, ווייל זיא איז ניט קיגן אים געוועזן, אונ איז בהעפט אן אים געוועזן, דער נאך נאם ער זיא פון זיין זייט אונ איז זיא מתקן, אונ האט זיא געברענגט פר אים. דרום שטייט ניט (אברא לו עזר) איך וויל בשאפן. נייארט (אעשה לו עזר) איך וויל מאכן ברייטן, הקב"ה האט זיא גנומן פון זיין זייט אונ האט זיא מתקן אונ געבראכט פר אים דען איז זיא געוועזן צו אים איין סמך אונ איין הילף, האט

ער משמש מיט איר געווען, אונ מיר האבן געלערנט דאש שונהייט פון אדם איז געוועזן וויא דיא שונהייט פון דר שטון (זוהר קטר העליון), אונ דיא שונהייט פון חוה איז געוועזן דש קיין בריה הט ניט קענן זעהן אן איר שונהייט, אפילו אדם האט ניט קענן זעהן איר שונהייט, ביז די צייט אז זיי האבן חוטא געוועזן דא איז איר שונהייט דר קלענרט געווארן, דען האט אדם געזעהן אן איר אונ האט זיא דער קענט משמש מיט איר צו זיין, ווי דער פסוק זאגט (וידע אדם את אשתו) לשון וידע איז אלש טייטש אן אלים ער האט געוואושט אן איר שונהייט, ער האט געוואושט אן איר צו זעהן אונ האט געווישט אויך מיט משמש: אונ מיר האבן געלערנט עש איז אסור צו איין מענשן צו זעהן אין דיא שונהייט פון איין אשה דש ער זאל ניט קומן צו טראכטן אן איר, דען דאש ער זאל ניט אויש גריסן ווערן (לדבר אחר), אונ אזו הט פלעגן ר' שמעון צו טאן ווען ער איז געגאנגן אין איין שטאט אונ די חברים זענן אים נאך געגאנגן. אונ האט געזעהן שיינה ווייבר האט ער אראפ גנידערט זיין אויגן, אונ האט גזאגט צו דיא חברים (אל תפנו אל האלילים). אונ ווער עש זעהט אן איין שיינה אשה בייא טאג דא קומט ער צו טראכטן שלעכטע גידאנקן ביי נאכט, אונ אז דר שלעכטר גדאנקן איז אויף אים איז ער עובר אויף (אלהי מסכה לא תעשו לכם), אונ נאך מער ווען ער זיך איז מזווג מיט זיינם ווייב, ווען דר שלעכטע גדאנקן אים פיר קומט, די קינדר דיא זייא געווינן הייסן (אלהי מסכה) גלייך אז ע"ז:

ובפרשת אחרי עמוד קנ"ז (תאן תנינן) הונדרט אונ דרייסיג יאר האט זיך אדם הראשון פורש געוועזן פון זיין ווייב אונ האבן ניט מוליד געוועזן זינט דען מאל דאש קין האט געהרגת הבל: רבי יוסי זאגט פון דר טעה דש עש איז נגזר געווארן אויף אים מיתה אונ אויף כל עולם, האט ער זיך פורש געוועזן. שפראך ער ווארום זאל איך מוליד זיין צו דר שרעקנש. (מיד) הט ער זיך פורש געוועזן פון זיין ווייב, אונ זענן גיקומן צווייא רוחות נקבות אונ האבן זיך בהעפט מיט אים אונ האבן מיט אים מוליד געוועזן מזיקים בעולם זיא הייסן (נגעי בני אדם), אונ זיי קומן אונ שוועבן צום טיר פון הויז פון מענשן אונ (בבית הכסא), אונ דרום האט מן אויף דיא טיר איין מזוזה מיט דען (שם שד"י) אז זיא זעהן דען שם הקודש לויפן אלי אוועק אונ זענן זיך מרחיק פון אים. אז דר פסוק זאגט (ונגע לא יקרב באהליך) דש זיינן די (נגעי בני אדם). אונ מיר האבן געלערנט בשעה דאש אדם איז גנידערט אראפ (בדאות עליון בדאות הקודש), אונ אז דא האבן אים געזעהן דיא (עליונים ותחתונים) דא זיינן אלי געגאנגען צו אים אונ האבן אים מאכן קיניג איבר זיך בעולם הזה: דער נאך אז די שלאנג איז גקומן ביי חוה אונ האט איין איר אן געווארפן דען אונפלייט פון דער טומאה, דר נאך האט זיא געהאט קין. פון דארטן זיין גקומן אלי די (דורות רשעים בעולם) אונ אלי די שדים (ורוחות רעות) קומן פון דען צד, אונ דרום אלי די (שדים ורוחות רעות) האלב זענן זי פון מענשן אונ האלב זענן זיא פון מלאכים עליונים, אזו דיא דא זענן גיבארן געווארן פון אדם האבן זיא מוליד געוועזן שלעכטר האלב זענן זייא געוועזן מיט אירי שונהייט צו דיא עליונים אונ האלב צו דיא תחתונים, אונ דרום שטייט (ויראו בני אלהים את בנות אדם כי טובות הנה) אונ האבן זיך אלי טועה געוועזן נאך זייא, אונ איינר

איינר זכר רוח וואר גיקומן צולם פון דעם רוח פון צד קין ער האט גהייסן (תובל קין), און איין נקבה וואר מיט אים ארויס גיקומן זיא הייסט נעמה, און דיא בריות האבן זיך טועה גוועזן אן איר דא ווארן פון איר אויס גיגאנגן רוחות און שדים, און דער תובל קין האט אויך גיבראכט דיא כלי זיין פון (מיתה והריגה בעולם). און דיא נעמה איז איר דירה: נאך ביז אהער צווישן דעם שטורעמונג פון (ים הגדול). זיא גייט און קומט צו דיא לייטן בחלום און לאכט און שפילט מיט זיא און דער ווארעמט זיך פון זייא אין חלום, מיט דעם חשק און תאוה פון מענשן נעמט זיא און ווערט פון זייא טראגן און איז אויך אנדרי מינים בעולם, און דיא שדים וואס זיינן זענן אויך פון דיא מענשן דיא ווערן גפונן ביי די נקבות פון די לייט און זענן אויך פון זייא רוחות, און אלי גיהן צו דער (לילית הראשונה) און זיא איז זייא מגדל און זי גיט ארויס אויף דעם עולם און זוכט איהרי קינדר, און קומט צו דיא קינדר פון בני אדם און בהעפט זיך אן זייא ממית צו זיין און מטמא זיין, און זיא גיהט מיט דעם זעלביגן רוח, דא גיפינן זיך דרייא (רוחות קדושים) און שוועבן פר איר און נעמן פון איר דעם רוח אוועק און זייגן אים פאר הקב"ה צו איבר פארן אים, דרום האט דיא תורה פאר זאגט צו דיא בני אדם (והתקדשתם והייתם קדושים) גיוויס ווען זיך דר מענש האלט בקדושה דא פארכט ער זיך נישט פר אים, דען ברייט הקב"ה אן די דריי (מלאכים הקדושים) דיא איר גזאגט האבן און היטן דאס קינד דאס זיא קאן אים נישט מזיק זיין, אז דער פסוק זאגט (לא תאונה אליך רעה) דאס קיין נגע ווערט ניט גינעהנן צו אים, דרום ווייל ער גיבוט זייני מלאכים צו היטן דיך אין אלי דייני וועג, און שטייט (כי בי חשק ואפלטהו). אבער ווען איין מענש האלט זיך ניט קדוש און ציהט אויף זיך איין (רוח צד הטומאה) דען קומט זיא און לאכט מיט דעם קינד, און ווען זיא איז עס ממית טוט זיא פר אום רייניגן דעם רוח און ווערט ניט אייביג אפ גישאן פון אים: אויב דו ווילסט פרעגן די אנדרי קינדר אז זיא טייט און דיא דרייא (מלאכים הקדושים) קומן און נעמן זיי, זענן זיי דאך ניט גפונן (צד הטומאה) ווארום הט זי קענן זיי טייטן און הט קענן געוועלטיגן אויף זיי. אלא דר מענש דר זיך ניט הט מקדש גיוועזן אבער אויך ניט מכוון גוועזן מטמא צו זיין, דרום קאן זי געוועלטיגן אן דעם גוף און ניט אן דעם רוח, און אפט ווערט גיפונן צו לייטן דאס דיא נשמה גייט ארויס צולם צו דער הילן זיך פון דיא לייטן, און גפינט איין מענשן דאס ער ווערט מקושר לוסטיג פון איר, און וואכט אויף אויס דעם שלאף און איז זיך מיט דעם חשק מזווג מיט זיין ווייב בכח דעם רצון דס ער האט גיהאט אין חלום, דען ווערט דאס קינד גיבארן (צד נעמה) דען עס איז גקומן מכח איר חשק וואס זיא האט אן אים דר וועקט אין חלום. און ווען דיא לילית גייט אויס און דער זעהט עס, דא דר קענט זיא עס און בינט זיך אן אים אן און איז עס מגדל מיט דיא אנדרי קינדר די זענן פון דער נעמה, און זיא איז גוואוכט בייא זייא און איז ניט ממית און איז זיך ניט מייאש פון זייא, דען אלי חדש דז זיך דיא לבנה איז מחדש דא גיהט זי און גידענקט אן זיי וואס זי מגדל איז און לאכט מיט זייא, דען איז דער מענש דיא לייט פגום און גיפעלט: וואול צו די צדיקים דס זיא זענן זיך (מקדש בקדושת המלך):

דיזי רייד אלי האט מגלה גוועזן שלמה המלך אין ספר של (אשמדאי המלך) איר האבן דרינן גפונדן טויזנט פיר הונדרט פינף (מיני טומאה) די דא זיינן דאס זיך דיא לייט דער מיט מטמא זיין, ווייא צו דיא לייט דס זייא זענן אלי פר שטאפטי אויגן ניט צו זעהן און ווייסן ניט און הערן ניט און זענן ניט משגיח ווי זיא בלייבן אויף דעם עולם, און האבן איין גוטי עצה און רפואה פר זיך מיט דער תורה, דער פסוק זאגט (והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה' אלהיכם): תנא איר האבן גילערנט דאס (קין והבל) זענן אפ גישאן גווארן דא האט אדם ווידר חוזר גיוועזן צו זיינם ווייב, און זיינן ווארן אן גיקלייט אין איין אנדרן רוח און האט גיוואונן שת, פון שת זענן ארויס גקומן אלי (דורות הצדיקים) אויף דעם עולם, און הקב"ה האט גיאיצרט דעם חסד בעולם: (ווייטר זיינן סודות):

לא תַעֲשֹׁק אֶת רֵעֲךָ וגו' בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ

כִּי עָנִי הוּא וגו' זעה אז דיין זון ניט אונטר גייט דס איז דיין נפש, (עד שלא תחשך השמש) זעה אז דו ניט דעסטט וועגן זאלסט שטארבן פר דיין צייט: פון אליה לערנן מיר נאך איין זאך, ווער דא איז משלים דעם נפש צו איין ארמאן אז ווען גלייך עס קומן זייני טעג ער זאל שטארבן איז הקב"ה משלים זיין נפש און גיבט אים לעבן: קום און זעה ווער עס נעמט דעם שכר פון איין ארמאן אזוי גלייך אז ער זאלט נעמן דעם נפש פון אים און פון אלי זייני בני בית ער דער קערלט דאס נפש פון עני און זיין בני בית. אזוי איז הקב"ה אים מקצר זיין ימים און זיין נפש פון יענם עולם, דען אן די הבלים דיא דא ארויס גיהן אויס זיין מויל דען גאנצן טאג דיא גיהן אלי ארויף פר הקב"ה און שטייאן פר אים: דער נאך גיהן ארויף זייער נפש פון עני און אלי פון זיין הויז גזינד און שטייען אין דיא הבלים אויס זיין מויל, דען אפילו עס וואר נגזר גווארן אויף דעם מענש ווייא פיל טובות און ווי פיל טעג דא ווערט אלץ צו ריסן און אפ גישאן פון אים, און זיין נפש גיט ניט ארויף און דרום האט רבי אבא גזאגט (רחמנא ליצלן) הקב"ה דער איז איין רחמן זאל אונז אלין זיין פון זיי און פון איר שאדן, יכול מעג עס גיזיין אפילו ער איין עושר קיין עני ניט, דרום זאגט דער פסוק (ואליו הוא נושא את נפשו) זייא מדייק את נפשו מיטנאיכם מענש אפילו איין עושר, ואכ"ש איין עני, און דאס איז אז רבי המנונא הט פלעגן צו טאן ווען איין פועל איז גגאנגן פון זיין ארבייט דא האט ער אים בצאלט און האט גישפראכן צו אים נעם דיין נפש דאס דו האסט איר גגעבן צו בהאלטן און דיין פקדון, אפילו ווען דער פועל האט גירעט צו איין שכירות בייא דיר זיין דא האט ער ניט גיוואלט, און האט גישפראכן צו אים דיין גוף איז איר ניט גגעבן צו איין פקדון צו הקב"ה אז דער פסוק זאגט (בידך אפקיד רוחי). שפראך ר' חייא ווייא איז עס בייא איין אנדרן ווען ער גיבט זיין שכירות אים צו בהאלטן, זאגט רבי אלעזר אפילו בייא אים זעלברט ווען דער בעל הבית האט אים שון גיצאלט און ער גיבט אים דס ווידר פר איין פקדון דען מאג מען וואול, עס שטייט (לא תלין פעולת שכיר) און שטייט (ולא תבוא עליו השמש): קום און זעה עס איז קיין טאג ניט דאס ניט זאלט געוועלטיגן דריבר איין (יום העליון) ווען איינר ניט גיבט דעם פועל זיין

נפש

נפש איז גלייך אז ער זעלט פֿוגן זיין אונ מאכט פֿעלין אן דען (יום השלין) דרום שטייט (ביומו תתן שכרו) אונ שטייט (לא תלין) דען זיין נפש גייט ניט ארויף, אונ דער נפש פֿון דען עני מיט זיין הויז גיזינר גיאן ארויף וויא מיר געזאגט האבן :

לֹא תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל דש איז כמשמעו, אזי דר פשוטו איז, אבר מיר האבן אין דער פרשה גילערנט אנדרי זאכן אונ איינש הינגט אן אנדרן. קום אונ זעה ווער דא שילט זיין חבר אין פנים אונ ער פֿר שעמט אים, איז גלייך אז ער זעלט זיין בלוט פֿר גיסן אונ דר פסוק ווערט ריידן (לא תקלל חרש) ווען ער ניט דר ביי איז אונ ער שילט אים דא גייט דש ווארט אויף. אונ עס איז ניט פֿר האנדן איין ווארט דש ניט האט זיין קול אונ דש קול גייט ארויף אונ ווי פֿיל רוחות אונ (כוחות הדינים) בהעפֿטן זיך דראן אן דעם קול, אונ זייא דר וועקן אין דעם ארט וואש הייסט (תהום רבה) אז דארטן זענן וויא פֿיל משחיתים אונ וויא פֿיל דער וועקן זיך אויף אים. ווי לו דען מענשן דער לאזט איין בייז ווארט ארויס גיאן אויש זיין מויל דש איז (לא תקלל חרש), אונ (ולפני עור לא תתן מכשול) איז ווען איינר מאכט דעם חבר זינדיגן אדר ער שלאגט זיין גרויסן זון, אונ אויך ווען איינר ניט גרייכט אונ איז ניט ראוי צו פסקנן דינים אונ איז (מורה הוראה), דער איז (עובר לפני עור) פֿר איין בלינדן (לא תתן מכשול) ער מאכט שטרויכלן זיין חבר לעו"הב: אונ ווער עס גיאט אין (דרך הישר בתורה) אונ לערנט וויא עס זאל זיין דער האט איין גוטן חלק לעו"הב, דען דאש ווארט וואש ארויס גיאט אויש זיין מויל דא גיאט ארויף אונ שוועבט בעולם אונ גיאט ארויף, אונ ווי פֿיל (מלאכים קדושים) די זיך בהעפֿטן דראן אונ גייט ארויף (בדרך הישר) אונ ווערט גיקריינט מיט הייליגע קרוינן אונ עס ווערט גיוואשן אין דעם טייך פֿון עו"הב דש זיך ציאט אונ גיאט אויש דען ג"ע, (דש זענן גרויסי סודות). אזו קומט די תורה אריין אין דען טייך אונ ווערט בהעפֿט דראן דען גיאט ארויס איין (אור עליון) אונ ווערט גיקריינט אן דען מענשן דען טאג: אבר ווער עוסק בתורה איז ניט רעכט ווי עס זאל זיין (בדרך אמת ובדרך הישר) דא גיאט דש ווארט ארויף אונ קערט אפ דען וועג אונ איז קיינר פֿון די קדושים די זיך דראן זאלן בהעפֿטן אונ אזי שטויסן זי אוועק פֿון זיך ער קאן קיין ארט האבן. ווער איז דש גורם צו דער תורה דער דא האט זיך אב גיקערט פֿון דרך הישר, דרום שטייט (ולפני עור לא תתן מכשול) אונ דרום שטייט (ויראת מאלהיך אני יי), אונ ווער זיין חשק איז ער וועלט גערן לערנן אונ האט קיינם ניט ווער עס זאל מיט אים לערנן אונ מכח אהבה צו דער תורה לערנט ער אליין אונ איז דרינן משוגע אונ לערנט ניט רעכט, דא גיאט ארויף איטליכט ווארט אונ הקב"ה איז זיך משמח דער מיט אונ איז עס מקבל אונ פֿלאנצט אים דען טייך ארום דא ווערט דרויס (ערבי נחל), אז דער פסוק זאגט (באהבתה תשגה תמיד) מכח אהבה צו דער תורה טוט ער מישט גרייפֿן אונ איז דאך אן גנומן פֿר הקב"ה, אונ דוד המלך האט גיזאגט (הורני יי דרכך אהלך באמתך) ווייז מיר די רעכטי וועג אויך זאל לערנן דען אמת. פֿון דער תורה, אונ שטייט (ונחני באורח מישור וגו'), וואלן צו דיא דא ווייזן די וועג פֿון דר תורה אונ זענן עוסק דרינן (בדרך הישר) דען ווערט אויש דער תורה גיפֿלאנצט איין עץ החיים אובן דש אייטן רפואה איז, אונ דרום שטייט (תורת אמת היתה בפיהו) איז קשה איז דען איין תורה דש ניט אמת איז, אלא וויא מיר געזאגט האבן ער פסקנת אונ לערנט וואש ער ניט ווייס צו אמת אונ איז מורה הוראה אונ נונ ניט דער לוא, (אף על פי כן) זאל איין מענש לערנן פֿון איטליכן אפֿילו פֿון איינם דר דא ניט ווייס, דען דער דורך ווערט אים ווייטר די תורה דר וועקן צו לערנן דיא תורה בדרך אמת: קום אונ זעה אייביג זאל איין מענש (משתדל זיין בתורה ובמצות) אפֿילו ער טוט עס (שלא לשמה) דען פֿון (שלא לשמה קומט לשמה) :

לֹא תִשְׂנָא אֶת אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ היא אלוה איז ווען איינר דעם אנדרן ליב האט ד"ה. זאל ער אים שטראפֿן דש ער ניט זאל גשטראפֿט ווערן, גלייך וויא הקב"ה טוט אז דער פסוק זאגט (כי את אשר יאהב יי יוכיח) וויא הקב"ה שטראפֿט ווען ער ליב האט אזו זאל דער מענש טאן וויא הקב"ה טוט, נור ערשטן שטראפֿט ער באהבה פֿר בארגן, איז ער עס מקבל איז גוט דש ער תשובה טוט (ואם לאו) שטראפֿט ער אים (בגלוי) אפֿנטליך, איז ער מקבל איז גוט, (ואם לאו) קער ער אים שטראפֿן צווישן זיינה גוטי פֿריינד: בזמן דש (בית המקדש) איז גישטאנען איז גוועזן איין כהן גדול האט הקב"ה אים געגעבן איין חולאת אויף נעט, דא זענן גקומן דיא ליב האבר פֿון הקב"ה אונ האבן אים גשטראפֿט, ווען ער האט איין חטא גטאן ער זאל חוזר זיין בתשובה אונ זאל נאך קלערן אין זייני זאכן, האט ער תשובה גטאן איז גוט (ואם לאו) האט ער אים גישטראפֿט אין געלט אונ אן דיא קינדר כדי דאש איטליכר זאל וויסן אונ זעהן דש כל עולם רעט דר פֿון. איז ער מקבל איז גוט, (ואם לאו) דא לאזט אים הקב"ה זיין וועג גיאן, אזו אויך זאל איין מענש טאן. אין ערשטן זאל ער אים שטראפֿן פֿר בארגן, דרום שטייט (הוכח) דש ערשטי מאל אליין צו שטראפֿן, דר נאך צווישן זיין פֿריינט אונ חברים דרום שטייט (תוכיח), דער נאך זאל ער אים שטראפֿן פֿר אלי דרום שטייט (את עמיתך) ווייטר לאז אים זיין וועג גיין, אונ ווען ער איז אזו איינר דער זיך מעכט שעמן ווען גלייך ער זאלט אים אליין שטראפֿן פֿר אים זעלברט, דא זאל ער ניט שטראפֿן אים אפֿילו פֿר בארגן, נייארט ער זאל זיך מאכן פֿון אנדרי זאכן ריידן אונ אין דען זאל ער אים צו הערין געבן ווער אזא אונ זא טוט איז נווא, דען ווערט ער זיך פֿילן אונ ווערט נאך לאזן: (ולא תשא עליו חטא) ווען נוא טון ער זאל אים בפֿרהסיא שטראפֿן, דא זאל ער ניט זאגן פֿר לייטן דו טוסט אזו אונ אזו דאש איז גוויס אסור, נייארט ער זאל אזו שטראפֿן (ברבים) ער זאל זיך אליין פֿילן, אונ ניט לייגן אויף אים דען חטא בפֿירוש הט ער זאל ניט מבויש ווערן, דען הקב"ה איז חס אויף דען כבוד פֿון לייטן אפֿילו אויף רשעים :

מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן דש איז כפשוטו, אונ אויך לערנן מיר דש מען זאל אויף שטיין פֿר איין ספר תורה

תורה, דען אזו האט (רב המנונא סבא) געטאן ווען ער הט געזעהן איין ספר תורה איז ער אויף געשטאנען אונ האט געזאגט (מפני שיבה תקום), אז ער האט געזעהן איין אלטן איז ער אויך געשטאנען אונ האט געמאכט איין הידור, אונ האט געזאגט (והדרת פני זקן), אזו אויך דש גלייכן אזו מען אויף שטיין פר איין (תלמיד חכם), דען ער איז איין קיום פון דר (קדושה עליונה) אונ איז גלייך צו דען (כח עליון). ר' שמעון זאגט ער איז גלייך צו (תורה שבכתב אונ תורה שבעל פה): נאך האבן מיר געלערנט דען פסוק אויך דרך דרש (מפני שיבה תקום) דאש איז איין מאמר זאג אויף דען מענטשן דאש ער זאל אויף שטיין אונ דר ווערן זיך תשובה צו טאן ווייל ער נאך יונג איז אונ איין זיין כח איז, (מפני השיבה) איידער דיא (ימי הזקנה) אויף דער עלטר קומן דש ער נאך שוואך איז, אונ דער מענטש זאל ניט געדענקן איך וויל נאך תשובה טאן דש איז איין שוואכהייט קיגן דער זקנה (והדרת פני זקן), אבר ווען ער תשובה טוט שון ווען ער איז קיין גרויסער שבח ניט, ווען ער צו אלט איז אז ער קאן קיין ביז טאן, נייערט דער עיקר שבח איז ווען דער מענטש נאך איז אין דער יוגנט איין זיין כח אונ באצווינגט דען יצר הרע, אונ דרויף זאגט שלמה המלך (גם במעלליו יתנכר נער). (וזכור את בוראך בימי בחורותיך) געדענק דיין באשעפר אין דיינר יוגנט: זאגט רבי אלעזר ווארי איז דש דער וועג דאש אן גבריים איז פר אונז אונ דאש איז דר דרך פון הקב"ה, ער הייב אן (כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד) גאט ווייס דיא וועג פון צדיקים אונ דיא וועג פון רשעים ווערן פאר לארן, דש הקב"ה גייט ניט מיט זיי נייערט מיט די צדיקים צו היטן זיי אונ זייא גוטס צו טאן, ביי דען רשע שטייט (וארח לחברה עם פועלי און), אונ ביי דען צדיק שטייט (וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום:

פרשת אמור.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו רבי יהודה הוב אן **מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם** זיא גאר גוט איז דאש בהאלטענע ליכט וואש פאר בארגן איז פון (ששת ימי בראשית), אונ האט ניט פר מיטן דען עולם דר פון דש עס מאכט איין קיום דען עולם אלי טאג, אונ שטייט דרויף (אשר צפנת ליראיך), דתנן מיר האבן געלערנט איין גרויסע אויברשטע ליכט האט הקב"ה בשאפן (בבריאת עולם) דאש האט געלייכט פון עק וועלט ביז עק וועלט, אונ הקב"ה זעט עס ווערן זיין רשעים בעולם דא הט ער עס פר בארגן, אז דר פסוק זאגט (וימנע מרשעים אורם), אונ איז אן גבריים צו דיא (צדיקים לעתיד לבא), וויא דער פסוק זאגט (וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה): קום אונ זעה ווען דער מענטש ליגט קראנק אויף זיין בעט אונ זאל אוועק גיין פון דען עולם, דא קומן צו גיין צו אים דרייא שלוחים אונ ער זעהט פיל וואש ער ניט האט געקענט זעהן דאש ער איז געוועזן דער פיר, אונ דר זעלביגר טאג איז דער (יום הדין העליון) דאש דער מלך בגערט זיין פקדון דיא נשמה, וואל צו דעם מענטשן דער אים זיין פקדון ווידר גיבט ווי ער אים געגעבן הט (בקדושה ובטהרה), אונ ווען דר פקדון איז אבר בשמירט געווארן מיט דעם שמוץ הגוף מיט דר מענטש איז נאך געגאנגן זייני תענוגים, וואש ווערט ער זאגן צו זיינם הערן פון דען פקדון. ער הייבט אויף זייני אויגן אונ זעהט דעם (מלאך המות) פר זיך שטיין, אין זיין האנד הט ער איין בלוטן שווערד, ער ווערט געשראקן אין אלי זייני אברים, זייא שראפן איין עס איז ניט שווערר פון נפש אז ווען זי זאל גיין אויש דען גוף, אונ ער שטארבט ניט ביז ער זעהט די שכינה, אונ נאך גרויסן לוסט פון דר נשמה צו דר שכינה גייט זיא ארויס קיגן דיא שכינה, אז דער נפש גייט ארויס פון גוף דא בלייבט דער גוף אליין אן רוח, דרום איז אסור צו לאזן ליגן דען גוף אן קבורה איבר נאכט, דען ווען איין מענטש דער בלייבט פיר אונ צוואנציג שעה איין טאג אונ איין נאכט אן קבורה האלט ער אויף די מעשה פון הקב"ה, דען פֿילייכט וויל הקב"ה אויף אים גוזר זיין קומן גלגול (תיכף ומיד) דעם טאג אז ער שטארבט, אונ כל זמן אז דער גוף ניט איז בגראבן גייט דיא נשמה ניט ארויף פר הקב"ה, דא קאן זיא ניט געגעבן ווערן אין איין אנדרן גוף בגלגול, דש איז גלייך אז ווען איינער זיין ווייב שטארבט איז דאך ניט בילך תיכף צו נעמן איין אנדרי איידער זיא צו קבורה קומט, דרום שטייט (לא תלין נבלתו על העץ): אויך ווען די נשמה שייד זיך אב פון גוף דא קאן די נשמה ניט ארויף ביז מען איר גיבט איין אנדרן גוף דר איז אייטל ליכט דער נאך קען זיא קומן אובן, אונ פון אליהו קאנסטו וויסן דאש ער הט געהאט צווי גופין, איין גוף ווערט געזעהן אונטן צווישן די לייט, דער אנדרר גוף ווערט געזעהן אובן צווישן דיא (מלאכים העליונים), אונ (כל זמן) אז דער גוף איז ניט בגראבן איז איין צער צו דער נשמה, אונ דער רוח הטומאה איז אן גבריים צו רוען דרויף, אונ ביי נאכט געוועלטיגן זייא בעולם, אונ פאר שפרייטן זיך בעולם צו גפינן איין גוף אן נפש דש זיי אים מטמא זיין, אזו ווערט ער פר אום ריינגט ביי נאכט זייער, אונ דרום שטייט (לנפש לא יטמא בעמיו) דען אלי די געוועלטיגקייט פון דער טומאה איז מדבק צו זיין אויף איר אורט וואש פר קדושה איז געוועזן, דרום איז איין פר זאג אויף (טומאת גוף ישראל), אונ ווייל דער כהן האט מער קדושה אז איין אנדרר, וויא עס שטייט (כי נזר אלהיו על ראשו) דארפן זייא גאר זיך ניט מטמא צו זיין, אונ שטייט (כי שמן משחת אלהיו עליו אני יי):

וְשׁוֹר אוֹ שֶׂה אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד פרעגט רבי יהודה ווארום זאל איך ניט שעכטן (אותו ואת בנו

בנו ביום אחד) אויב דוא ווילסט זאגן פון וועגן דיא לער
הבהמה, זאל מען מיטלייכט שעכטן אין איין אנדר הויז,
אודר איינס אילונר און דיס אנדרי דער נאך: שפראך ער
עס איז איינר דער איז מתיר אבר עס איז ניט אזו, אלא
(ביום אחד ממש) איז אסור, קום און זעה מיר האבן גלערנט
עס איז זייער גוט איין (תענית צו איין חלום) אז איין פייער
צו שטענגליך פלאקס, און דוקא דען זעלביגן טאג ממש ניט
דען אנדרן טאג, דען עס איז ניט פר האנדרן איין טאג
אונטן דס ניט זאלט האבן דס אויף אים געוועלטיגט איין טאג
אובן, און אז ער האט דעם טאג תענית אויף זיין חלום אין
זעלבן טאג דא האבן מיר גלערנט אז דער טאג גיהט ניט
אוועק ביז ער איז מבטל די גזירה, און ווען ער זייגט אפ
דען תענית אויף אנדרן טאג דא איז דיא מעלה פון דען
אנדרן טאג, און איין טאג גייט ניט אריין אין גבול פון דען
אנדרן טאג, דרום מוז זיין דר (תענית חלום תיכף) דען טאג,
אזו אויך זאל איין מענש גיהיט זיין דס ער זאל ניט זינדיגן,
דען דער טאג אז ער חוטא איז, האט אובן אויך איין טאג
דער איבר אים איז, און ווען ער זינדיגט אין דען טאג
ווערט ער פוגם קיגן די אנדרי טעג, און מיר האבן גילערנט
עס איז אלץ נאך דען התעוררות נאך פון אונטן, ווייל ער
זיך דר וועקט אונטן זיא דר וועקט זיך אויף אים אובן דער
(כח העליון) דס דריבר איז, דער מענש דר וועקט דס
ער טוט חסד בעולם, דא דער וועקט זיך דער חסד אובן
און רואט אויף דען טאג און ווערט גקרוינט פון זיינט וועגן,
און ווען דער מענש טוט (רחמים בעולם) דר וועקט זיך דר
רחמים אויף דען טאג און ווערט גיקרוינט מיט רחמים פון
זיינט וועגן, דא איז דער זעלביגר טאג איין אפוטרופס פון
זיינט וועגן. בשעה ווען ער בדארף מרחם איבר אים צו
זיין, דא איז דער טאג זיין מליץ יושר אובן, דעסט גלייכן
פר קערט ווען דר מענש איין טאג אכזריות טוט, אזו דר
וועקט זיך אויף אים אובן און איז מן אים פוגם, און דער
נאך שטייט דער טאג אויף אים פר איין מקטרג באכזריות
צו פר דארבן אים פון עולם, מיט דר מאס וואס ער מעסט
דא מעסט מען אים ווידר. מיר האבן גילערנט דאס דאז
(מדת אכזריות) איז פר מיטן פון ישראל מער אז פון אומות
עכו"ם זיא קערן רחמנים צו זיין, וואל דען מענשן דר טוט
אונטן (מעשים כשרים) און גוטי, דען עס זיינן וויא פיל
שרים דיא הייטן (עיני יי) דיא משגיח זיינען אויף דיא
מעשים פון מענשן, דען מיט דיא מעשים פון אונטן דער
וועקט מן אובן:

וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה (ר' אבא ור' חייא) זיינן גיגאנגן אין וועג, שפראך
ר' חייא וואס מיינט דער פסוק מיט דען (ספירת עומר),
שפראך ר' אבא האבן דיא חברייא שוין מפורש געווען
דען טעם, אבר קום און זעה דאס ישראל זיינען
געוועזן אין מצרים דא זיינען זייא געוועזן אין רשות
פון דער טומאה, אזו גלייך אז איין אשה איז נדה
אין איר טומאה, און אז זיי האבן זיך מל געוועזן און זיין
גיגאנגן (בחלק הקודש) דס דא הייסט ברית, און אז זייא
זיינן דראן בהעפט גיווארן דא האט אויף גיהערט דיא
טומאה, גלייך אז בייא איין אשה אויף הערט דיא דם נדה
דא שטייט (וספרה לה שבעת ימים) דס זי זאל צו זיך ציילן,
אזו אויך אז זייא זיינן גיקומן אין דער קדושה שטייט אויך
(וספרתם לכם) צו אייך זאלט איר ציילן כדי דס איר זאלט
דר נאך ווערן גריינגט (במים עליונים הקדושים), און דר
נאך זיך צו בהעפטן אן הקב"ה און מקבל די תורה צו זיין,
דען אן שבועות האבן זיא זיך בהעפט אן הקב"ה מיט דר
תורה: קום און זעה וועלכר מענש דר דא ניט ציילט דען
חשבון פון דער (ספירה שבע שבתות תמימות) זוכה זיין צו
דר טהרה, דר הייסט ניט טהור און איז ניט בכלל טהור,
און איז ניט כדאי און ווערדיג צו האבן איין חלק אן דער
תורה, און ווער עס גרייכט צו דר טהרה און דער חשבון
איז ניט פר לארין פון אים גיווארן, כלומר ער האט ניט פר
געסין איין מאל צו ציילן, אז עס קומט צו דער נאכט פון
שבועות דא זאל ער זיך מיהן און (משתדל זיין בתורה) און
בהעפטן זיך אן איר. און צו היטן די (טהרה עליונה) וואס
דא קומט אויף אים דיא זעלביגי נאכט, אזו מיר האבן
גילערנט די תורה דס מן זאל דיא נאכט פון שבועות לערנן
מען זאל לערנן (תורה שבעל פה), און ביי טאג (תורה שבכתב)
און זאל זיך מחבר אן זיי זיין, דא ווערן זיי גפונן ביי אננדר
אובן (תורה שבכתב און תורה שבעל פה), דען איז מען
מכריז אויף אים (ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר
עליך ודברי אשר שמתי בפיך לא ימושו מפיך וגו'), און
דרום די ערשטי חסידים האבן די נאכט ניט גשלאפן און
האבן אלץ גילערנט און גמיהט בתורה, און האבן גזאגט
מיר וועלן ברענגן איין הייליגי ירושה צו אונז און צו אונזרי
קינדר אין אלי ביידי וועלטן, דען די נאכט ווערט (כנסת
ישראל) גקרוינט, זיא קומט זיך צו בהעפטן אן מלך, און זיי
ווערן גקרוינט אויף איר קאפ דיא זוכה זיינן דערצו: ר"ש
האט אזו גזאגט צו די חברייא ווען זיי זיינן צו אננדר גקומן
צו לערנן דיא נאכט, קומט מיר מתקן זיין דיא (תכשיטים
פון דער שכינה) דס זי זאל זיין צו מארגן רעכט גיצירט מיט
מיר (תיקונים) ווי זיי קערן זיין, וואל צו די חברייא די דא
לערנן קבלה, דען קיינר קאן ניט מאכן די תכשיטים ווי
זיי קערן, וואל זייער חלק (בעוה"ז ובעוה"ב) (ווייטר זיינן
סודות). זאגט דרויף ר' חייא (מלאך) ווען איך נאך העט
זוכה גווען צו הערן אויף דען עולם נאר דס ווער אויך גינוג,
וואל זייער חלק פון די וואס לערנן תורה און ווייטן דען
וועג פון (מלך הקדוש) דס איר ווילן איז צו דער תורה,
אויף זייא שטייט (כי בי חשק ואפלטהו וגו' אחלצהו
ואכבדהו):

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן ר"ש הייבט אן (כל הנקרא בשמי
ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו) דס איז דער
אדם דס הקב"ה האט אים גיהייסן איז זיין נאמן, אז דר
פסוק זאגט (ויברא אלהים את האדם בצלמו) ווען ער טוט
מאת וואטפט האט ער אים גהייסן אין זיינם נאמן אלהים,
אז דער פסוק זאגט (אלהים לא תקלל), מיר האבן גיפונן
אין ספר פון (שלמה המלך) בשעה דס זיך דער מענש איז
מזווג במטתו · דא שיקט הקב"ה ארמב איין גישטאלט ממש
ווי ער זאל גבארן ווערן, און (מלאך) ווערט זיין רשות צו
דען אויג וועלט דער מענש קענן זעהן שטיין אויף זיין קאפ
גלייכנט דאס זעלביגי (צלם דמות), אז דער פסוק זאגט
ויברא

(ויברא אלהים את האדם בצלמו) דער נפש גייט פאר אים אז ער קומט אויף דער וועלט, אז ער גייט ארויס מיט דעם נפש ווערט ער גרויס, או דער פסוק זאגט (אך בצלם יתהלך איש), און דער נפש איז פון אובן, בטעם דאס דיא רוחות געהן ארויס פון איר ארט אובן, מיטלבר (רוח ורוח) איז אן געברייט פון דעם (אוצר הקדוש) אין דעם געשטאלט פאר הקב"ה וויא ער איז דר נאך אויף דער וועלט, און דר נפש פאדערט זיך פאר אלין אויף דעם עולם (בטעמת הזיווג), און איז ניט פאראנדרן ניקס בעולם דס ניט דריכן זעלט זיין איין נפש: אבער עס איז איין חילוק פון דעם נפש ישראל, אדר דער נפש פון עכו"ם, דר נפש פון ישראל איז הייליג און קומט (ממקום קדוש), אבר דר נפש פון עכו"ם דר קומט (ממקום טומאה), דרום זאל דער מענש ניט מאר מיטן זיין נפש מיט דעם נפש פון עכו"ם, דער איז טמא און דער איז טהור: קום און זעה דען חילוק צווישן ישראל אדר עכו"ם, ווען איין ישראל שטארבט דא איז דער גוף טמא און איז מאכט מטמא אין גאנצן הויז, אבר ווען איין עכו"ם איז מת איז ער ניט אזו טמא און איז ניט מטמא ווייטר, ווארום דען ווען איין ישראל שטארבט דא גייט פון אים אוועק די קדושה פון זיינם הערן דער (נפש הקודש) דער (רוח אלה' הקדושה), דא בהעפטן זיך געגרן די טומאה אויף דען ארט וואו קדושה איז געווען (וויא אובן שטייט פ' קדושים), אבר איין עכו"ם איז טמא בייא זיין לעבן פון אלי (איכי טומאה), זיין נפש איז טמא זיין רוח איז טמא, דרום זאל מן זיך ניט צו אים מקרב זיין, און אז ער שטארבט געהן אלע טומאות פון אים אוועק, דא בלייבט זיין גוף אליין איבר אן טומאה ווען גלייך ער איז טמא (בחייו ובמותו), און מן טאר ניט אן רירן אן אים דאך דר נאך איז דיא טומאה ניט אזו שטארק דס זיא זאל קענן ווייטר מטמא זיין, אבר בייא ישראל דאס דיא קדושה גייט אוועק דען בהעפטן זיך אן גוף דיא טומאה: קום און זעה כל זמן אז דיא צוויי נפש זיינן בייא דעם מענשן בייא אנאנדר איז דער מענש גיהיט און זיין גוף איז אין זיין שטאנד און האט איין קיום, און דער רוח רואט אין אים, בטעם דאס זיין צייט קומט צו שטארבן געהן זייא אוועק פון אים און אייכט ברענגט דאס אנדרי ארויף דא בלייבט דער מענש אן שמירה און דרום שטייט (עד שיפוח היום ונסו הצללים) צלים איז צוויא; קום און זעה אן (יום הדין) דאס איז (ראש השנה) דאס הקב"ה זיצט (על כסא הדין) צו זיין דען עולם, דא זאל זיך איין מענש דר וועקן מיט תשובה, דען אן צעהניגן טאג ווערן אלע (פיתקים) די בריבליך גשריבן און זיינן געגרייט אויס צו געבן. איז ער זוכה און טוט תשובה צו רייסט מען זיין בריבל, דער נאך גיבט הקב"ה אים צייט ביז (יום כיפור דר יום התשובה), איז ער (חוזר בתשובה) איז גוט, איז ער ניט (חוזר בתשובה) דא הייסט דר מלך חתמנן די (פיתקין), ווי צו אים דס דיא תשובה איז פון אים אפ געטאן. איז ער נאך (חוזר בתשובה שלימה) ווי עס זאל זיין הייגט זיין דין נאך. ביז אן היינטרשטן טאג פון סוכות דס איז (הושענא רבה):

דען (שמיני עצרת) קער ניט צו סוכות, ער איז דער אנדער טאג איין יו"ט פר זיך, און די (גמר חתימה) אזו זיין אן היינטרשטן טאג פון סוכות דען זיבנטן טאג, טוט ער נאך תשובה שלימה פאר זיינם הערן דא ווערן זיי צו ריסן אדר זיי ווערן אויף געהאלטן מען גיבט זיי ניט ארויס, איז ער אבר ניט (חוזר בתשובה) דא גיבט מן ארויס דיזו פיתקים אויס דען (בית המלך) און ווערן איבר געענטפרט ביד (סנטריא), דס איז גלייך אז מן גיבט איינם פסק דען מיין ער זאל זיין דין טאן. אזו אויך דס איז דר (מלאך המות) און די פתקים קערין שון זיך ניט ווידר צום (בית המלך), דען ווערן ניט געפונן בייא אים דיא צוויי שטנס. זיי געהן אוועק פון אים און אזו פאר זאגן דאס נוס פון טויט, דען דיא נאכט זיינן דיא משחיתים אן גיברייט צו נעמן דיא פתקים, און אז זיי נעמן ווערט פון אים אפ געטאן די שטנס, און ווען דער מענש זעהט דען נפש ווייניג ניט ווי עס פלעגט צו זיין, דא ווערט אויף אים עובר זיין איין דין אדר חולאת ווערן קומן אויף אים ב"א: און אין די (ספרים הראשונים) האבן איר געפונן, ווען איין מענש דיא נאכט זעהט ווען דיא לבנה איז צו ווייטר און צייכט, און ער זעהט זיין גוף אליין און ניט זיין קאפ, דא אזו ער אוועק געהן פון עולם און זיין זון אדר ווייב בלייבן, און דס איז ווען ער קיין תשובה דיא צייט טוט דער נאך, אבער ווען ער דר נאך יום תשובה טוט איז ער נצול (שונאם שלום איתה) און ווערט געהיילט: און ווען דער גוף איז ניט דא נאר די קאפף דא בלייבט ער און זיי געהן אוועק פון עולם, און רוקא ווען דער זון איז נאך קליין אדר דס ווייב איז אין זיינם רשות, און ווען די הענט זיין געפעלט און זעט זיי ניט דא ווערט זיין פר דינטט זיין גיפעלט: און ווען ער ניט זעהט זיין פיס דא יאגן אים נאך קרענקייט, צוליפט דר נפש היין און הער און קומט ווידר. אויף אים איז גזאגט (בבקר תאמר מי יתן ערב, ובערב תאמר מי יתן בקר) מכח גרוסי צרות דאס אויף אים ווערן זיין: אבר דיא (זכאים חסידים) זעהן אלע טאג אין איהרן הארצן גלייך אז זיי זאלן דען טאג אוועק גיין פון עולם, און טואן תשובה שלימה פר איהרן הערן און בדארפן צו קיין אנדרי זאכן. וואו איז איהר אנק (כעוה"ז ובעוה"ב): קום און זעה (כל הנקרא בשמי) וויא גאר הויך זיינן די מעשים פון הקב"ה דס די (בריות) די ער אונטן בשאפן הט. האט ער זיא אן געקניפט אן איהרי כוחות אובן: און ווען מען נעמט אונטן צו טאן דיא מצוה, דער מיט דא דער וועקט מען אובן. וויא איר זאגן אנדרש וואו בייא דען (מזבח און על ארז), און אייטן זאכן זיינן דיא דער וועקן אן דעם (שם הקודש) דהיינו דיא פיר מינים פון (לולב אתרוג הדס ערבה) דס מיט דער מצוה ווערט דער וועקט אובן, אזו אויך (הן בדיבור הן במעשה) דער וועקט מען אובן: דרום שטייט (כל הנקרא בשמי וגו') צו דער וועקן מיין כבוד אובן, (יצרתיו) צו טאן דער מיט איין מצוה, (אף עשיתיו) מען זאל דער וועקן דען כח דער פון אובן:

(ווייטר זיינן סודות פון די פיר מינים פון לולב):

וידבר

וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל משֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר וגו׳. כִּי תָבוֹאוּ אֶל הָאָרֶץ רבי חןעזר הייב חן זאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה וגו׳:

קום חוג זעה חז די כחכט גייט חיין חוג די טוערן ווערן לו גיטחן, דח דר וועקן זיך דיכים חוכטן חין עוןם, חוג טוועבן דיח קיפות הייטן (חאוריס חוג חתוכות חוג כןבים): דיח חאוריס טוועבן דין לו טחן בעוןם, חוג די (חתוכות חוג כןבים) טוועבן כיט, כייחרט חען טוט איט זיי כיטוף די ןייט וויח בןעם החט גיטחן דורך זייח, דען טןחפן (כן בכי עוןם) חוג חויף דען אזבח פון חוכטן חיז (חט תאיד תוקד בו) ברעכט דחט פייער: חין החןבע כחכט דער וועקט זיך דר רוח לפון, חוג פון דען אזבח חוכטן גייט חיין פןחם פייחר, חוג די טויערן ווערן גיעפכט, חוג די (כוחות הדיכים) ווערן חיין גזחאןט חין חירה ןעכר, חוג די טוערן פון ג״ע ווערן חויך גיעפכט, חוג דער פןחם גייט חוג טוועבט חוג ווערט גיטייןט חויף פין זייטן פון עוןם, חוג קואט דעם החן חוגטר זייכה פןיגן דען קרייט דער החן, דען חיז הקב״ה לוויטן דיח לדיקים חין ג״ע: חוג די ככסת ישרחן זובט לו הקב״ה ביז פריח אחרגן, דען דר וועקט זיך דר חסד פון חברהם (בבוקר) חוג חןי דיכים ווערן גיטיןט, דרום ווערט חויך חיין חוןה גריכגר קיגן אחרגן דט די דיכים ווערן גטןחפט, דען חןי חוןחת קואן (אלד הדין) חויף דען אעכטן: קום חוג זעה חז ישרחן זייכן חריין גיקואן חין (חרן ישרחן) דח זייכן כיט גיפונן גווחרן די (דיכים התחתוכים) חוג די טכיכה הט רעכט גירוחט חויף חירי (כרובים), דען הט זי גיהחט חיין אכוחה איט חןים· דען ווען גןייך ישרחן החבן חוטח גיוועזן החבן זייח כיט חיבר כעכטיגט ביז אען החט אקריב גוועזן (קרבן תאיד טן בין ערביים) החט אכפר גוועזן חוף דיח עבירות פון טחג, דח החבן זיך חב גטחן חןי דיכים חוג די עוןה הט גיברעכט חויף דען אזבח, דען החט דיח קדושה גהחט (כחת חוג אנוחה), דרום טטייט (כי תבוחו חן וכו׳. וטבתה החרן) דט חיז (ככסת ישרחן) די הייטט (חרן החיים חרן חפן), דען ווערט זי זיין (בטביתה ואנוחה) לו הקב״ה, דרום טטייט (ושבתה החרן טבת ןיי): (וכי תחארו אה כחכן בטכה הטביעית) ר״י הייב חן (בטח בי״י ועטה טוב טכן חרן ורעה חאוכה) איטןיכר אעכט זחן חייביג זיין גיהיט חן זייכם הערן, חוג זחן זיך בהעפטן זיין החרן חן דר (חאוכה טןיאה) דט ער זחן גחכן זיין איט זייכם הערן, ווען ער חיז גחכן איט הקב״ה דח קחן חים (כן בכי עוןם) קייכר קיין בייז טחן: קום חוג זעה איר הבן חזו גןערכט דט איט דען חוגטרטטן אעטה וואט ישרחן טוחן חוכטן דח דר וועקן זיי חובן. אן ןערכט פון (ועטיתם חותם) כביכון איט חייערן דר וועקן פון חוכטן דח טוט חיר חןט חובן: דרום טטיט (בטח בי״י ועטה טוב) לו דר וועקן דען כח פון לדיק דר הייטט טוב, דחט ער רוחט חויף דר ערד חוג אחכט חןי (יחודים בעוןאות) חיז חןט דורך דען דר וועקן פון חוכטן: קום חוג זעה דיח (בכי חאוכה) די ליהן חויף זיך דען טוב חןי טחג ווען זייח געבן לדקה חוג גידעכקן כיט חיר געןט ווערט גיאיכרט, דען זיי החבן חיין חאוכה זיח ווייטן דחט הקב״ה ווערט זיח אער געבן זייכן זיי כיט חס חויף חיר געןט וויח דר פסוק זחגט (יט אפזר וכוסף עוד), ער חיז איט די לדקה דער וועקט ער חובן דחט אען חים אערט גוטט, וויין ער זחגט כיט ווען חיך ווער הייכט חוועק געבן וואט ווער חיך טחן חויף אחרגן, חןח הקב״ה גיבט חים ברכות (עד בןי די), דרום טטייט (וכי תחארו אה כחכן בטכה הטביעית) טטייט ווייטר (וןויתי חת ברכתי ןכם בטכה הטטית) חיך וועןן געבן ברכה דחט זעקסטי יחר חז דיח תבוחה ווערט וואקסן חויף דריי יחר· דחט אן ווערט החבן לו עסין דחט זעקסטי יחר חוג דחט זיבכטי יחר דט אן כיקט זייט חין טביעית חוג דר כחך דט חכטי יחר איי עט ווידר וואקסט: (רבי חייח ור׳ יוסי) זייכן גגחכגן חין וועג חוג זייכן גיקואן חן דען גיבערג, דח זייכן גגחכגן לוויי ןייט· חין דעם החבן זיי גזעהן קואן לו זייח חיין אעכט, טפרחך לו זייח חיך ביט חייך גיבט איר ברויט לו עסין דען חיך בין דח לוויי טעג פר חירט גיוועזן חין דר אדבר חוג החב כיקט גיגעסן, דח גיכג חייכר פון די לוויי חוג כעאט חרויס זיין עסין וואט ער זיך החט איט גכואן חויף דען וועג חוג גיבט חים לו עסין חוג לו טריכקן, טפרחך דער חכדרר לו חים וואו ווערסטו כעאן לו עסין חיך ווער דט איין עסן וואט חיך הב, טפרחך ער וואט ןיגט דיר דרחן בין חיך דען גגחכגן איט דיר לו עסן, ער זעלט זיך ביי דען חראן ביז ער החט חויף גגעסן חוג דחט חיבריגי גיבט ער חים איט חויף דען וועג חוג חיז חוועק גגחכגן, טפרחך רבי חייח· הקב״ה הט כיט גיוואןט דחט דט זחן זיין גטעהן דורך חוכז דט איר העטן זען די אלוה טחן· טפרחך רבי יוסי פיןייכט חיז כגזר חויף דען אעכט גוועזן חיין (גזר דין) כוח הט הקב״ה לו פןיים חים דען אחן לו גטיקט דט דט דורך דען זכות זחן ער כיכון ווערן פון דר גזירה, חז זייח חזו גייען דח וואר דער אחן איד גווחרן חין וועג: טפרחך דר חכדרר לו חים החב חיך דיר דען כיט גזחגט דו זחןטט גיט חוועק געבן דיין ברוט לו חיין חכדרן, טפרחך רבי חייח לו רבי יוסי החבן איר דחך ברויט איר וועןן חים געבן לו עסין, טפרחך ר׳ יוסי ווייןטט דו דען חים זיין זכות חוועק כעאן, איר וועןן גיין חוג ווען זעהן דען בוודחי חן זיין לורה פון זיין פכים זעה חיך דחט חיין פןחם פון איתה חיז חן חים בגריפן, חוג הקב״ה הט חים דחט לו גטיקט ער זחן כיכון ווערן דער פון, חין דעם זעלט זיך דער אחן חוכטר חיין בוים חוג חכטטןואט דרוכטר חוג זיין חבר זעלט זיך חויף חיין חכדרי זייט חין וועג ווייט פון חים, טפרחך רבי יוסי איר וועןן זיך זעכן חוג ווען זעהן בוודחי וויל חים הקב״ה חיין כס טחן, זייח החבן דחרטן גיווחרט, חין דעם זעהן זייח טטיין בייח חים חיין פןחם פייחר, זחגט רבי חייח ווייח דעם אעכט ער ווערט חיםחד טטחרבן, טפרחך ר׳ יוסי זכחי חיז דער אעכט דט הקב״ה ווערט חים טחן חיין כס, חין דען כידרט חיין טןחכג חרחפ פון בוים חוג וויל חים אאית זיין, דח קואט דט פייער חוג פחר ברעכט דיח טןחכג חוג דער פןחם החט חרום גריכגןט זיין קחפף חוג חיז פון חים גגחכגן, טפרחך רבי יוסי החב חיך דיר דען כיט גזחגט דחט הקב״ה וויל חים חיין כס טחן חוג דוח זחןטט כיט זיין זכות חוועק כעאן, חין דעם וואר דער אעכט חויף וואכין חוג טטייט חויף חוג וואןט חוועק גיין, דח בגרייפט חים רבי יוסי חוג רבי חייח חוג גיבן חים לו עסין, חז ער החט גגעסן החבן זייח חים גוויזן דחש כס וואט חים הקב״ה החט גיטחן, הייב חן רבי יוסי (בטח בה׳ ועטה טוב) וואוןן לו דען אעכטן דער דח

פון

פון זיינם טוט צדקה אונ פר זיכרט זיך אן הקב"ה, דרום שטייט (וצדקה תציל ממות) ווארום דאש צדקה האט איין צו נוגר אן דעם (עץ החיים). אונ דר עני איז גירעכנט וויא איין מת איז בגריפן אן דעם בוים פון טויט, אונ מיט דער צדקה דער וועקט ער דעם (עץ החיים אחיה) צו זיין דעם דר דא איז (חשוב כמת) אזו איז עש אים אויך אלז פון טויט:

פרשת בחקותי.

אם בְּחֻקּוֹתַי תֵּלֵכוּ דאש איז (תורה שבעל פה) דאש דראן הענגין אלי דינים אונ עונשין אונ פקודין אונ משפטים, (תשמרו) דש איז (תורה שבכתב), אונ דיא צוויא איז אלש איינש, וויא זיינן דר כלל פון (שם הקודש), אונ ווער עובר איז אויף (דברי תורה) גלייך אז ער מאכט פעלן אן שם פון הקב"ה. (ועשיתם אותם) עש שטייט (אתם, כביכול) ווען איר האלט די תורה איז גלייך אז איר וועלט מאכן דען שם, אונ כביכול גלייך אז איר העט אלט געמאכט. דעשטן גלייכן שטייט (ויעש דוד שם) איז קשה הט דען דוד געמאכט דען (שם), אלא וויל ער איז געגאנגן אין וועג פון תורה ומצות אונ הט גפירט דאש מלכות וויא עש זאל זיין, איז גלייך אז ער העט געמאכט דען (שם כביכול), אונ עש איז ניט געווען קיין מלך בעולם דש ער האט זוכה געווען אז דוד. ער איז אויף גישטאנדן אין האלבע נאכט אונ האט משמח געווען אונ גלערנט תורה ביז דר (שם הקודש) איז אריין געגאנגן (בכסא הכבוד) ביז דש טאג ווארד, דען ווער עש גלייך אז ער האט געמאכט דען (שם הקודש), דרום זאגט דא דער פסוק (אם בחקותי תלכו ועשיתם אותם) ווען איר ווערט עוסק זיין מתקן צו זיין דען שם הקודש מיט (תורה שבכתב ושבעל פה בייחוד אחד), דען ווערן ביי אייך די ברכות געפונדן ווערן מתוקן וויא עש קער צו זיין:

וְנָתַתִּי גִשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ

איטליכר בזונדר ווערט געבן זיין כח אויף אייך, דרום דש איר הט געמאכט דען (שם הקודש) אז דר פסוק זאגט (ושמרו דרך יי לעשות צדקה ומשפט) ווען ער זאגט (ושמרו דרך יי) נאך וואש זאגט ער (לעשות צדקה ומשפט), אלא ווער דא היט דען דין פון דר תורה איז גלייך אז ער האט געמאכט (כביכול צדקה ומשפט) דאש איז דער יחוד פון שם הקודש: (בכה ר"ש) וויינט אונ שפראך וויי צו די לייט דאש זיא ניט ווייסן אונ זיינן זיך ניט משגיח אן דען כבוד פון איר הערן, ווער מאכט אלי טאג דעם (שם הקודש) דר דא גיבט צדקה צו איינם ארעמן, דער עני איז בגריפן אן דען דין אונ זיין עסין שפייז קומט אלץ אהער פון דין, ער הט נישט פון זיינם נייארט וואש מען אים גיבט, גלייך אז דיא לבנה האט פון זיך זעלבשט קיין ליכט נאר וואש איר גיבט די זון, קום אונ זעה ווארום איז איין ארעמער גרעכנט וויא איין מת, דרום וויל דאש ארמט איז גורם וואו ער בגריפן איז דראן, אונ ווער דא איז אם אויף מיקדא רואט אול אים דר (עץ החיים) דר דא הייסט צדקה, אז דר פסוק זאגט (וצדקה תציל ממות) אונ דרום איז די צדקה איבר אלין, אזו וואול אז דער מענש גיבט אונטן צדקה אונ דער עני איז מקבל פון אים. אזו דר וועקט זיך אובן אויך אונ דר וועקט (צדקה ומשפט), אזו ווערט דער (שם הקודש ביחוד), וואול דען מענשן דר דא איז זוכה צו מאכן דעם (שם הקודש) אונ דש איז דוקא ווער דא טוט (צדקה לשמה): דש זיין כוונה איז (לשם שמים) ניט פון פריס וועגן, בסתר דש קיינר ניט ווייסט דען איז ער גורם דש דער שם ווערט גאנץ (ובצדקה הכונני) דרום שטייט (ועשיתם אותם) איז ער מייחד (הקב"ה מיט כנסת ישראל): וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ רבי יוסי הייב אן (רגזו ואל תחטאו) דיזן פסוק האט מען מפורש געווען דש דער מענש זאל מאכן ציטרן דעם יצ"ט איבר דעם יצ"הר אונ עש איז רעכט אזו, אבר בשעה דאש עש ווערט נאכט אונ דער מענש ליגט אויף זיין בעט דא דר וועקט זיך וויא פיל (בעלי דינים), אונ דיא (שלוחי הדין) גייען אונ שוועבן אום אין עולם, דא זאל איין מענש ציטרן אונ פארכטן זיך פר הקב"ה, דש ער זאל ניט זיי אין הענדין קומען זיא זאלן ניט געוועלטיגן אויף אים. דא מוז דער מענש זיין גיהיט דש ער זאל קיין בייז לשון מויט זיין אויז דאש זיי זאלן זיך ניט דער וועקין צו אים, דרום שטייט (אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה) איר זאלט אלי וועגן שווייגן דש נישט אויט אייער מויל ארויט גייט, קום אונ זעה בשעה דש ישראל זיינן גיפונן זכאין פר הקב"ה עש שטייט (ונתתי שלום בארץ) איז הקב"ה בהעפט זיך מיט (כנסת ישראל). (ושכבתם ואין מחריד) איר ווערט ליגן אונ קיינר ווערט אייך דר שרעקן, דרום וויל (והשבתי חיה רעה מן הארץ) דש דיא (אגרת בת מחלת) מיט איר חברותה די (קליפות מינים הרעים) אונטן דש ווערן קיין שליטה אן אייך האבן אונ ווערן ניט געוועלטיגן בעולם דאש איז בייא נאכט, אונ ביי טאג פון די לייט דיא דא קומן פון זיינם צד אהער ווערן אן אייך ניט קענן געוועלטיגן, דרום זאגט ער (וחרב לא תעבור בארצכם). ר' אבא זאגט (וחרב לא תעבור בארצכם) אפילו איר חברותה. (והשבתי חיה רעה) דש זיא ווערט ניט געוועלטיגן אונ ווערט ניט איבר פארן אפי' דורך צו גיין אפי' שווערד פון אנדרי אומות, אפילו איינר דר אן הט כלי זיין זאל ניט איבר פארן אויף אייך, אונ דש הט גידרשנ"ת (יאשיהו המלך) אונ איז בלוואונגן גווארן פון ישראל חטא וועגן, אז דער פסוק זאגט (רוח אפינו משיח יי נלכד בשחיתותם), אין דען פסוק איז קשה איר האבן יוא גילערנט ווען דער שלעכטער פון דאש פאלק איז גוט דא ווערן גאר דאש פאלק בשירמט פון זיינט וועגן, אונ יאשיהו איז יוא פרום כשר גיווען ווארום איז ער בלוואונגן גווארן אירנט וועגן, אלא וויל ער הט ניט וועלן גלייבן (ירמיה הנביא) דש ער הט גזאגט וויא ישראל זיינן בייז ער זאל זייא אונטר לאזן מאכן אונ אפ שטראפן. ער האט עש ניט גיטאן, ער האט גימיינט זיא זיינן אלי אזו פרום וויא ער איז, דרום איז ער נתפס גווארן אין אירי זינד: אִם בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ רבי יוסי הוב אן מוּסַר יי בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ וויא גאר גליבט זיינן דיא

ישראל ביי הקב"ה דאש ער זיא שטראפט צו פירן זייא (בדרך הישר) זיא זאלן זיך ניט קערן רעכטש אונ לינקש אז דער פסוק זאגט (את אשר יאהב יי יוכיח וכאב את בן ירצה). אונ ווען הקב"ה ניט ליב האט דא קערט ער אפ פון אים דיא שטראף אונ דיא רוט, עש שטייט (אהבתי אתכם אמר יי), מנה גרושי ליבשאפט דש איך צו אים האב דרום האב איך די רוט אין דר האנד אים צו שטראפן. (ואת עשו שנאתי) עשו האב איך פיינד דרום שטראף איך אים ניט דאש איך וויל אים ניט לאזן איין חלק אן מיר: קום אונ זעה ווען זיך דר וועקט דר (דין צדק) פון הקב"ה, דא דר וועקן זיך פיל (שרי דינים) פון רעכטש אונ לינקש פייאריגי רוט. ריטער פון קולן פון פלאם גייאן אויש בעולם די צייט צו שלאגן, אונטר זיי זיינן ווידר אנדרי ממונים פון פייאר צו שלאגן אלקות ניין אונ דרייסיג, דיא שוועבן אונ נידרן אונ שלאגן די צייט, דרום שטייט (ויספתי ליסרה אתכם) איך וויל געבן צו דען (מדת הדין) איין מערונג צו שטראפן אייך נאך ווי איר עש ווערט קענן דער לידן אונ ניט גאר מכלה זיין דען עולם, ואלט הקב"ה גובה זיין פון מענשן וואש ער פר שולדיגט קיגן אים. קענט דיא וועלט קיין קיום האבן, אז דער פסוק זאגט (אם עונות תשמר יה יי מי יעמוד):

סליק ספר ויקרא.

ספר במדבר.

וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו' רבי אבא הייב אן ויברא אלהים את האדם וגו' בשעה דאש הקב"ה האט (אדם הראשון) בשאפן האט ער אים בשאפן (כדאותו) אין גישטאלט פון דיא (עליונים אונ תחתונים), אז ער כלל גוועזן פון אלי בשעפניש, אונ זיין שונהייט האט גילייכט פון עק וועלט ביז עק וועלט, אונ אלי האבן זיך פר אים גיפארכטן וויא וואול דאך איר האבן דאש טון מפורש גוועזן אויף איין אנדר אורט אז דאך צו פר שטיין, ווען ער זאגט (ויברא אלהים את האדם בצלמו) וואש דארף ער נאך איין מאל צו זאגן (בצלם אלהים ברא אותו), אלא וויל ער אז גוועזן כלל פון (זכר ונקבה) ער איז גיוועזן צווייא גשטאלטן, דרום שטייט (זכר ונקבה ברא אותם) ער האט גיזעהן מיט זיינר גרושה חכמה אובן אונ אונטן, אונ אז ער האט חטא גיוועזן איז זיין ליכט גמינרט גווארן אונ זיין חכמה אוועק גיגאנגן, אונ האט נאר גיזעהן אין זעלכי זאכן פון עולם הזה (גשמיים) ניט פון אובן אין (רוחניות), דער נאך האט ער קינדר גיהאט דיא זיינן גיוועזן אין גישטאלט דיא (עליונים אונ תחתונים), זייא ניט גיבליבן בעולם ביז ער האט גיהאט דער נאך דען (שת) דז דר עולם איז פון אים גיגרונד פעסט אונ גיפלאנצט גווארן, דאך איז דער (עולם התחתון) ניט גאנץ גיוועזן אין זיין רעכטן שטאנד ביז אברהם איז גיקומן, דער האט בגריפן (בצד הימין) האט אייטל חסד גיטאן בעולם, גלייך אז ווען איינר פאלט אונ מן נעמט אים אן רעכטן האנד. איז גקומן יצחק אונ האט דען עולם בגריפן (בצד שמאל) האט ער מער קיום גיהאט, אז יעקב איז גקומן האט דער עולם ערשט איין רעכטן שטאנד בקומן דאש שוין ניט איז צו גענצט גווארן, דאך איז ער ניט רעכט גיפלאנצט גווארן אין זיין ווארצל ביז ער האט מוליד גוועזן צוועלף שבטים אונ זיבציג נפשות איז רעכט גיפלאנצט גווארן. דאך איז ניט גאנץ גווארדן רעכט, ביז ישראל האבן מקבל גוועזן די תורה אויף דעם בארג סיני אונ דאש משכן איז אויף גיריכט גווארן, דען האט דער עולם איין רעכטן קיום גיהאט, אונ זיינן רעכט מיושב בישטענדיג גווארן דיא (עליונים אונ תחתונים) אז דיא תורה אונ דאש משכן זיינן אויף גריכט גווארן האט הקב"ה בגערט צו ציילן דיא חיילות וויא פיל זיינן אין דר תורה אונ אום משכן ארום: קום אונ זעה אלט דאש מן וויל מיישב זיין אויף איין אורט קאן ניט מיושב ווערן מן מוז עש ציילן אונ גידענקן מיט דען מויל ארויש צו רעדן, אזו אויך די תורה אונ דש משכן האט הקב"ה בגערט צו ציילן די חיילות פון דער תורה. אונ פון משכן אונ אלי זיינן אלש איינש דיא שיידן זיך ניט פון אנדר ווי אובן, אונ דרום שטייט (במדבר סיני ובאהל מועד), איינש ווייזט אויף דער תורה, אונ איינש אויף דען משכן דאש זייא זאלן כלל זיין וויא אובן דיא (תורה אונ משכן ביחוד אחד): בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית

דער איז חדש (זיו) איז טייטש ליכט, כלומר דאש דער מיעוט פון דער לבנה איז ווידר פר ריכט גווארן דיא צייט וואש איז גיקלענרט גווארן (בשעת ימי בראשית). רבי יצחק הויב אן (יי זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן. יי זכרנו יברך) דאש זיינן דיא מאנן דיא דא זיינן גיגאנגן אין חשבון אין דער מדבר, אונ הקב"ה האט זייא גיבענטשט אונ האט אויף זייא גימערט אלי צייט די ברכות, ווען איינר ציילט דען שבח פון זיינם חבר, הן ער לובט אים מאך זיין קינדר אדר זיין געלט מוז ער אים בענטשן אונ מוז מעהרן אויף אים ברכות. (מכאן) איר לערנן עש פון משה, ער האט גיזאגט, (והנכם היום ככוכבי השמים לרוב) דר נאך שטייט (יי אלהי אבותיכם וגו') דא זיינן דא צווייא ערלייא ברכות איינש (יי אלהיכם הרבה אתכם וגו'), דיא אנדרי ברכה (ויברך אתכם כאשר וגו') צו ווייזן איין ברכה אויף דער אנדרי, אונ ווען איינר דער ציילט דען שבח פון זיינן חבר אונ בענטשט אים ניט דא ווערט ער בצוואונגן צום ערשטן פון אובן, אונ ווען ער אים

אים יאָ בענשט ווערט ער אויך געבענשט פֿון אויבן, און ווער דאָ בענשט דער אזוי בענשן (בעין טוב) און ניט (בעין הרע) און בייא אונז ווייל הקב"ה האָבן (אהבת הלב), וואָס דאָך ווער זיין חבר בענשט ווייל הקב"ה האָבן ער זאָל אים בענשן (בעין טוב) און מיט איין גוטי און ליב האַרץ, ווען ער בענשט הקב"ה (אכל שבע), און דרום שטייט (ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך), קום און זעה דאָס קיין ברכה רוהט ניט אויף איין זאַך דאָס מן ציילט. אוב דוא ווילסט פֿרעגן וויא האָט מן ישראל געציילט, מן האָט ניט געציילט ביז מן האָט (כופר נפש) צו אננדר גזאמלט. און האָט פֿאַר געבענשט דער נאָך האָט מן דיזן (כופר נפש) געציילט, און דער נאָך האָט מן זייא ווידר געבענשט, כללא זיינען ישראל געבענשט געוואָרן (בתחלה וסוף) דאָ איז קיין שום ניט שולד געוועזן אויף זייא, ווען מן יאָ ציילט איז דער שוט דאָרטן, דרום ווייל קיין ברכה רוהט ניט וואו מן ציילט און אז דיא ברכה גייט אַוועק דאָ איז דער (צד הטומאה און קללה) געוועלטיגט און קאָן מזיק זיין: (יברך את בית ישראל) דאָס זיינען דיא ווייבר דיא דאָ ניט זיינען געוועזן אין חשבון: (יברך את בית אהרן) דיא דאָ בענשן צו דיא ישראל (בעין טוב) און מיט איין גוט און ליב האַרץ (את בית אהרן) דאָס זיינען דיא ווייבר דיא דאָ ווערן געבענשט מיט איר ברכה (יברך יראי יי) דאָס זיינען די לוים דאָס זייא פֿאָרכטן זיך פֿאַר הקב"ה, דאָ ווערן אלי געבענשט קליין און גרויס, ווען גלייך זייא ניט זיינען געקומען אין דער צאָל זאָלן אלי געבענשט זיין: קום און זעה דו ווערסט ניט געפֿינען אין קיין צאָל ווען זייא זיינען געציילט געוואָרן האָט זייא זיינען אזוי געבענשט געוואָרן אז דאָ, דען דאָס צאָל איז נאָר געוועזן זייא זאָלן געבענשט ווערן און גאַנץ צו מאַכן די שלימות פֿון דיא וועלטן די (עליונים און התחתונים). דען דאָס צאָל איז געוועזן פֿון אזוי איין אָרט אויבן בגריפֿן דאָס אלי ברכות פֿון דאָרטן אַרויס קומען, דרום שטייט (באחד חדש השני), אזוי איין חודש דער דאָ הייסט (זיו) דאָס אלי שטאַרקייט גיין פֿון אים אַרויס, דרום שטייט (יברכך יי מציון) און שטייט (כי שם צוה יי את הברכה) דאָס איז אלס איין זאַך: אִישׁ עַל דִּגְלוֹ רבי אלעזר הייב אָן שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלִַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ וגו' וויא גאָר גליבט איז דיא תורה פֿאַר הקב"ה דאָס אלי ערטר אז דיא (דברי תורה) ווערן געהערט, דען קומט הקב"ה און אלי זייני חיילות צו הערן און צו פֿאַר נעמען זייני רייד, און הקב"ה קומט צו וואוינען מיט אים און בענשט אים, אז דער פסוק זאָגט (בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך). און ניט דאָס אליין נאָר זייני שונאים פֿאַלן פֿאַר אים: קום און זעה דיא עלות פֿון דער תורה דיא זיינען גאָר הויך אויבן, קומט איין מענש און טוט איין עלוה דאָ שטעלט זיך דיא זעלביגי עלוה פֿאַר הקב"ה און שפרעכט דער פֿלוני האָט מיך געמאַכט און פֿון דעם פֿלוני בין איך, דען אז ער דער וועקט זיך אונטן אזוי דער וועקט זיך אויך אויבן און מאַכט שלום אויבן און אונטן, אז דער פסוק זאָגט (או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי). (יעשה שלום לי) אויבן (שלום יעשה לי) אונטן, וואויל זיין חלק ווער עס טוט די (עלות התורה). (שמחו את ירושלים), דרום ווייל קיין (חדוה ושמחה) איז נייערט ווען ישראל זיינען אין (ארץ הקדושה) דען דאָרטן איז בהעפֿט הקב"ה מיט (כנסת ישראל), דען איז שמחה אויבן און אונטן, אָבער בזמן ווען ישראל זיינען ניט אין אירן לאַנד, דאָ דאַרף זיך ניט איין מענש משמח זיין און צו ווייזן איין שמחה, דרום שטייט (שמחו את ירושלים וגילו בה) זייא מדייק (בה), דריבן דווקא און ניט אין גלות: רבי אבא האָט אמאָל געזעהן איין מענש דאָס ער האָט זיך משמח געוועזן אין איין הויז פֿון איין שררה אין בבל, דאָ האָט ער אים איין שטויס געגעבן און זאָגט עס שטייט געשריבן (שמחו את ירושלים) ווען ירושלים איז בשמחה זאָלט איר אויך בשמחה זיין, און ווען ירושלים איז בצער איז אסור משמח צו זיין: רבי אלעזר גייט זיין טעם נאָך (שמחו את ירושלים) איז גלייך אז (עבדו את יי בשמחה), איין פסוק זאָגט (עבדו את יי בשמחה) און שטייט (עבדו את יי ביראה וגילו ברעדה) די פסוקים זיינען ווידר אננדר, אלא בזמן ווען ישראל זיינען אין אירן לאַנד איז בשמחה, (ובזמן) דאָס זייא רוען אין איין פֿרעמדי לאַנד איז עס (ביראה): נאָך איין פשט איז (עבדו את יי ביראה) דאָס איז דיא (כנסת ישראל) ווען די (כנסת ישראל) איז אין גלות צווישן דיא אומות: שפרעכט רבי יודא עס שטייט דאָך (כי בשמחה תצאו) איז טייטש זי הייסט שמחה: שפרעכט ער גוויס ווען זיא ווערט אַרויס גיין אויס דעם גלות הייסט זיא שמחה: שפרעכט רבי אלעזר בוודאי איז אזו. (כל זמן) אז דיא כנסת ישראל איז אין גלות און ליגט אויף דער ערד בשפֿלות ווערט זיא ניט גרופֿן שמחה, ביז הקב"ה זעלבסט ווערט צו איר קומען און ווערט זיא אויף ריכטן פֿון דער ערד. און ווערט זאָגן (התנערי מעפר קומי) און ווערן זיך בהעפֿטן מיט אננדר, דען ווערט הייסן דיא רעכטי שמחה (כי בשמחה תצאו), דען ווערן קיגן איר גיין ווי פֿיל חיילות צו דר (שמחת החתונה) דאָס הקב"ה ווערט האָבן מיט ישראל, אז דער פסוק זאָגט (ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה) און שטייט (כי הולך לפניכם יי ומאספכם אלהי ישראל): (ר' אלעזר בן ר' שמעון) זאָגט גרויסי סודות אין דיא דגלים, ווי די צוועלף שבטים זיינען געלעגן אום דעם משכן מיט פֿיר דגלים. איז גלייך געווען ווי די מלאכים אויבן זיינען אום דעם (כסא הכבוד) אַרום, און איז אלס געווען וויא דיא (מרכבה עליונה) דאָס מן ניט קאָן שרייבן. אזו הערט זיין שווער רבי יוסי און קושט אים, ער וויינט און לאַכט און זאָגט וואויל זיין חלק (בעוה"ז ובעוה"ב): ער הייב אָן (יי אורי וישעי ממי אירא יי מעוז חיי ממי אפחד) אז דער מענש זוכה איז צו זעהן אין דעם אויבערשטי ליכט און הקב"ה דר לייכט אויף אים, דען פֿאָרכט ער זיך ניט פֿאַר די עליונים אויך ניט פֿאַר די תחתונים, און ווען הקב"ה בגרייפֿט אן איינעם מענטשן דר האָט זיך ניט צו פֿאָרכטן בעוה"ב פֿאַר אלי (מדת הדינים), אז דר פסוק זאָגט (יי מעוז חיי. ועליך יזרח יי וכבודו עליך יראה), אזו איז אויך דאָס גלייכן ווייל איך בין בגריפֿן אין דיינעם פֿאַטר (רבי שמעון בן יוחאי) און אין דיר. וויא זאָל איך מיך פֿאָרכטן (בעולם הזה ובעולם הבא), אויף דיר איז געזאָגט געוואָרן (ישמח אביך ואמך ותגל יולדתיך). (ישמח אביך) דאָס איז הקב"ה (ואמך) דאָס איז דיא (כנסת ישראל) (ותגל יולדתיך) דאָס זיינען דיין פֿאַטר און מוטר די דיך געבאָרן האָבן: עס שטייט (בידך אפקיד רוחי פדית אותי יי) זאָגט רבי אלעזר אין דעם פסוק איז צו זעהן. איז דען דער סדר אז איינר גיבט דען איך וואָס צו בהאַלטן, אלא וואויל איז דעם מענשן דער דאָ גייט (בדרך האמת הקדוש) און איז ניט חוטא פֿאַר אים: קום און זעה

אז:

אז דיא נאכט קומט איז דר (מדת הדין) וואו דר טויט איז בגריפֿן דרין שולט אויף דען עולם. אונ דער (עץ החיים) גייט ארויף, אונ וויל ביי נאכט איז שולט דער כח פֿון טויט אליין, דרום פֿילן די גאנצי וועלט דעם (טעם מיתה), דרום וויל דר (מדת הדין) איז גורם וואס דעסט מאן גוועלטיגט, דרום זאל זיך דער מענש מקדים זיין אונ צו דען אורט זיין נפש געבן צו בהאלטן (בדרך פקדון), גלייך אז איינר דער גיבט איין פקדון צו זיינם חבר, דען ווען ער גלייך חייב איז אונ האט חוטא גיוועזן דא טוט ער ניט פֿר האלטן דען פקדון. וויל ער האט אים איבר געענטפֿערט (בתורת פקדון), אונ ווער דא איז מסרב אן דען ווארט, דער איז ניט (מזרע הקודש) גוויס איז מען בודק נאך אים אונ זייני מעשים אונ ער איז ניט (מבני מאומה) דרום נעמט דער (מדת הדין) אלי נשמות פֿון עולם צו זיך, דעסט מאן פֿילן אלי דעם (טעם מיתה) אונ גיבט ווידר איטליכן זיין פקדון זיין נשמה אין זיין גוף, אונ דער מדת הדין איז ניט כדאי דאס זיא גיבט ווידר די נשמה ביז עס ווערט טאג, דען איז דער (עץ החיים) שולט דאס איז אייטן החיים, דרום איז ער גורם דיא לייט מחיה צו זיין מיט זיין כח איטליכן מיט זייני נשמה, אונ דער כח פֿון טויט איז אפ גיטאן פֿון עולם: אויב דו וועלסט פֿרעגן זיינן דאך פֿיל לייט דיא אויף שטיין ביי נאכט אונ ווי קאן זי ווידר געבן דען פקדון איי דער עץ החיים איז שולט צו מארגנס, אלא דאס טוט דער מדת הדין צו פֿלייס צו פרובֿן די לייט (לראות היש משכיל דורש את אלהים) צו זעהן אויב עס איז איין משכיל דאס ער ווערט אויף שטיין לערנן תורה אונ צו פֿארשטן גאט, אונ דער מענש זאל קיין (פתחון פה) האבן, ער מאכט ריידן העט איך גיהאט איין נפש ביי נאכט ווער איך אויף גישטאנדן לערנן תורה: פֿרעגט רבי יהודא דו רעדסט רעכט אונ דאס שיקט זיך ביי ישראל, אבר מיר זעהן דאך דס ביי עכו"ם איז אויך אזו ווי איז דס. (פתח) ער הייב אן מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל קום אונ זעה אין איין גישטאלט וויא עס איז אובן בקדושה, אזו איז אלס גפֿירט דאס גלייכן ביי די חלונים אונ עכו"ם. דען אלי אירי (יניקה) קומט פֿון דיא איבערשטי קדושה: (ווייטר קאן מאן ניט טרייבן בלשון אשכנז): (כלה רבי אלעזר) וויינט אונ הייבט אן עס שטייט (קולה כנחש ילך) איצונד זיינן די ישראל אין גלות אז וויא איין שלאנג גייט. דא איז איר קאפ אונטן אונ איר עק אובן איבר דען קאפ, דען שלאגט דער עק אלי דיא ער גפֿינט, ווער איז גורם דען עק דאס זיא שלאגט אויף אלי זייטן, דרום וויל דר קאפ איז איין געבויגן (בעפֿר), אזו אויך דער קאפ דאס זיינן דיא ישראל בגריפֿן, אונ דיא עכו"ם זיינן בגריפֿן אן עק, היינט איז דער קאפ אין דער ערד אז דער פסוק זאגט (נפלה ולא תוסיף קום) אונ דער עק שטארקט זיך אונ איז שולט בעוה"ז, ווער איז גורם דאס דר עק גייט אויף אובן, דרום וויל דער קאפ איז געבויגן אונטן אראפ, דאך פֿירט דער קאפ דעם עק אונ היט אים, אז דר פסוק זאגט (שמוני נוטרה את הכרמים) די (שכינ') שפרעכט זיא האבן מיך געמאכט דאס איך זאל היטן דיא עכו"ם דיא זיינן איין עק אונ נידרן דיא ישראל דיא דא זיינן איין קאפ: דא קומט רבי יודא אונ קושט אים אונ שפרעכט (אלמלא) העט איך אויף דען עולם ניקט מער גיפֿרעגט אז דז דאס איך האב איצונד זוכה גיוועזן צו הערן איז מיר גנוגן; דאס איך איצונדערט ווייס וויא דיא שליטה פֿון דיא עכו"ם גפֿירט ווערט, וואלן צו דען חלק פֿון ישראל דאס אויף זיא שטייט (כי יעקב בחר לו יה), שפראך רבי אלעזר וואס איז דאס וואס ווייטר שטייט (לסגולתו), שפראך ער דאס זיינן די דרייא אבות דיא זיינן ווי איין (סגו"ל), עס זייא אובן עס זייא אונטן, דעסט גלייכן זיינן איין (סגו"ל) די (כהנים לוים וישראלים) אונ דאס איז אלס איין סוד, דיא זיינן אלי איין (סגולה) צו הקב"ה, אז דער פסוק זאגט (והייתם לי סגולה מכל העמים). (ער זאגט סודות פֿון דיא רגלים): רבי שמעון הייב אן (לדוד אליך יי נפשי אשא) וואס האט דוד גיזעהן דאס ער אז האט דען מזמור מסדר גיוועזן, אונ אין אלי מזמור וואס דא איז על פי סדר (א"ב) איז גאר דאס (א"ב), אונ דא גייט אפ די (ו), אונ וואָרום זאגט מאן (לדוד אליך יי נפשי אשא) נאך (שמונה עשרה) אז מאן פֿאלט תחנון. אלס די הייליגקייט איז דאס אויך דר פֿיר איז גשטאנדן, ווען דיא נאכט קומט איז דער (מדת המות) שולט דא פֿילן דיא לייט דעם (טעם מיתה): דא מוז מאן מקדים זיין צו געבן צו דען אורט זיין (נשמה בפקדון). אז מארגן קומט אונ זיא גיבט אים ווידר זיין פקדון דעם נפש, דא קער דער מענש לובן צו הקב"ה דער איז (נאמן העליון), דער נאך זאל ער גיין אין שול גיקריינט מיט תפֿילין צו גידעקט מיט ציצית, אונ איז זיך משהר מיט דיא (פרשת קרבנות אונ איזהו מקומן) נאך ערשטן, דער נאך זאל ער אויף זיך מקבל דאס יאך פֿון (מלכות שמים) מיט דען (סדר פסוקי דזמרה פֿון ברוך שאמר) אונ ווייטר אויס די מזמורים וואס דוד המלך האט גיזאגט דען סוד פֿון (מלכות), אונ ווען גלייך דיא עיקר תפֿלה איז דער דיבור וואס ער ריידן טוט מיט דען מויל, הענגט אלס פֿארט אן דען מעשה נאך ערשטן דס ער איז מקיים מצות ציצית אונ תפֿילין דאס איז (תפֿילין של יד אונ תפֿילין של ראש) זיינן גישטעלט קיגן דיא תפֿלות דאס מאן זאל טאן מיט ישיבה, אונ ווידר שמונה עשרה דאס איז (בעמידה) צו שטיין דוקא, דען דיא תפֿלה איז גישטעלט (בדיבור ובמעשה) דאס זיא זאלן איין בונד האבן, אונ ווען דער מענש פֿעלט אן דער מעשה פֿון (ציצית אדר תפֿילין) איז דער דיבור פֿון דר תפֿלה ניט מתוקן צו רואן דרויף, אונ דער מענש מאכט פֿעלן אובן אונ אונטן. דען דער מענש מוז גיזעהן ווערן מיט רעכטי מעשים דער נאך קאן זיין דיבור מיט דער תפֿלה אן גנומן ווערן, דען איז דיא תפֿלה גאנץ אונ רעכט, ווי צו דען מענשן דער איז פוגם אן זיינר תפֿלה דאס איז דיא עבודה צו זיינם הערן. אויך שטייט גישריבן (כי תבואו לראות פני וכו' גם כי תרבו תפֿלה אינני שומע) איך טוא ניט פֿר נעמן אייערי תפֿלות דען עס הענגט אלס אן דער מעשה אונ אן דבור, אונ ווען דר מענש דיא תפֿלה יוא רעכט אזו טוט במעשה אונ דבור בייא אננדר ביחוד, ווערן דורך אים גיבענטשט דיא (עליונים אונ תחתונים), דען ווען ער האט מתפלל גוועזן שמונה עשרה קער זיך דער מענש צו ווייזן גלייך אז ער אוועק גייט פֿון דען (עולם החיים) דאס דיא אפֿשלצהן ברכות בגריפֿן זיינן דרין, אונ גייט הינטר זיך צו דען עולם גלייך אז ער זאל שטארבן, אונ בגרייפֿט אן דעם מדת הדין וואו דיא מיתה איז בגריפֿן דרין דאס ער האט אים זיין נשמה דען פקדון ווידר גיגעבן צו מארגנס דא מוז ער פֿאלן אויף זיין פנים,

אונ

אונ זאגט (לדוד אליך יי נפשי אשא) אונ איז זיך (מוסר נפש) צו דר מיתה, אבר ניט וויא צום ערשטן ביי נאכט האט ער זיין נפש גיגעבן נייארט (בתורת פקדון), אבר איצונד ווא ער האט מודה זייני זינד אונ מתפלל גיוועזן אונ מקטר גיוועזן מיט דער מעשה אונ דיבור אלי וועלטן אובן דאש גישטעלט זיינן דער קיגן נוא איצונד בין איך מיך מוסר צו דער רעכטי מיתה מאש גלייך אז ער וועלט רעכט שטארבן פֿון דען עולם: דרום איז נון דען מזמור (כ"ה) דאש גישטעלט איז נאך דען (אל"ף בי"ת) קיין אות (ו) דרינן דען דיא (ו) איז ארויז אויף דען (כל החיים) אונ ער ענטפֿרט זיך דא איבר למיתה, אונ די הייליכקייט איז דער פֿון דאש עש זיינן פֿיל חטאים דאש דער מענש האט דרויף קיין כפרה ניט, ביז ער שטארבט פֿון עולם. וויא עש שטייט ביי די (בני עלי אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון), אונ ווען דער מענש איז זיך (מוסר נפש למיתה) אז ער פֿאלט תחנון איז איהם איין כפרה גלייך אז ער ווער רעכט גישטארבן ווען ער דער צו זיין כוונה האט, אונ ניט אז וויא ביי נאכט דש איז נאר גיוועזן (בדרך פקדון) נייארט ער איז זיך איצונד (מוסר נפש) רעכט, דרום איז דש איהם מכפר פֿר איין רעכטי מיתה: וואן דען מענשן דר רעכט קאן מכוון זיין אין דיא (תפלות בכוונת הלב), דען איז הקב"ה זיך מרחם אויף איהם אונ איז איהם מכפר זייני חטאים, ווי צו דעם דר דא קומט צו הקב"ה איבר צו ריידן מיט איין דער ווייטרט הארץ אז דער פסוק זאגט (ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו), ווען ער זאגט (לדוד אליך יי נפשי אשא) אונ ניט רעכטי כוונה מיט זיין גאנץ הארץ נייארט מיט איין דער ווייטרט הארץ פֿון הש"י, איז ער אויך זיך גורם צו שטארבן פֿר זיין צייט ווען די (מדה) איז שולט צו דר וועקן דען (דין בעולם), דרום קער איטליכר מענש צו זעהן צו בהעפֿטן זיין (נפש ורצון) אן הקב"ה אונ זאל ניט פֿר איהם קומן מיט פֿאלשן הארץ אונ פֿאלשן ווילן, דען עש שטייט (דובר שקרים לא יכון לנגד עיני), ומכל שכן ער קומט אייכליגן דען שם הקודש אונ אייכליגט ניט ווי עש זאל זיין, דען גייט אויס איין קול אונ זאגט (לא יכון לנגד עיני) דאש איז ניט אן גיברייט קיגן מיין אויגן, וואז דער חלק פֿון דיא צדיקים בעו"הז ובעו"הב, אויף זייא שטייט גישריבן (ובאו וראו את כבודי) אונ שטייט (אך צדיקים יודו לשמך): דא קאם ר' אלעזר אונ קושט איהם זיין האנד אונ זאגט (אלמלא) ווען איך נאר ווער גקומן אויף דען עולם נאר דאש צו הערן ווער גינוג, זאגט ר' יהודה וואז איז אונזר חלק אונ דש חלק פֿון ישראל דש זיי בהעפֿטן זיך אן הקב"ה, ווי דר פסוק זאגט (ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום) אונ זאגט (ועמך כולם צדיקים וגו'): (מאר המעתיק להודיע) דאש (המהר"י ז"ל) שרייבט דאש ווער ניט רעכט קאן מכוון זיין דען סוד פֿון תחנון מוסר צו זיין דען נפש אויף (קידוש השם) אונ זאגט (לדוד אליך ה' נפשי אשא) שטייט גרושי סכנה דרויף, אונ איז אויך אזו משמע אין (זוהר הנ"ל), דרום זאל ניט איטליכר זאגן דען פסוק, אונ אויך נאך אונזר מנהג דאש מן ניט זאגט דען (מזמור כ"ה נאר מזמור ו') אונ ער קער נאר מכוון צו זיין (בנפילת אפים דרך כלל) דש איין כוונה איז צו אלים ווי דיא (אנשי כנסת הגדולה) האבן גמיינט, אונ זאל נאר מכוון זיין צו וויסן וואש ער רעט איז שון גינוג פֿר דען גמיינן מאן, (ובפי' יתרו) ווען דער מענש טוט איין מצוה אונ איז מכוון דר צו בכוונה, איז ער רעכט ווערדיג, אונ ווען גלייך ער ניט איז מכוון מוז ער דאך אויך זכאה אונ ווערדיג דאש ער טוט די מצוה פֿון זיינם הערן. אבר עש איז ניט אזו פֿר רעכנט גלייך אז איינר טוט בכוונה אונ איז מכוון דרינן אונ רעכט היט זיינר מחשבה דען כבוד פֿון זיינם הערן, דען וואו דא איז לשמה הענגט אלש אן דער מחשבה, אונ מיט דער מעשה לשמה אונטן הענגט אובן ווי דיא קער זיין אונ איז אלש מתקן, אזו אויך מיט דען (מעשה הגוף) ווערט פֿר ריכט מיט דער מחשבה דאש מעשה פֿון נפש. דען הקב"ה בגערט דש הארץ אונ דען ווילן פֿון מענשן, ואפֿי' ווען גלייך ניט איז דיא מחשבה אויף אלים, דאש איז דער עיקר פֿון אלים האט דוד מתפלל גיוועזן (ומעשה ידינו כוננה עלינו) דאש הקב"ה זאל פֿארט אן נעמן, דען ניט איטליכר איז אזו חכם דאש ער זאל קענן מכוון אלש זיין (ברצון ולב) אונ זאל אזו דיא מצוה טאן, דרום זאגט ער (ומעשה ידינו) אונזרי ווערק ווען מיר דיא מצוה טוען ווען גלייך מיר קענן ניט דר מיט רעכט מתקן זיין ווי עש גהערט צו זיין (כוננה עלינו) זאלשטו אן ברייטן אובן ווי עש גיהער צו זיין, אונ וויל מיט דער מחשבה דר וועקט דער מענש אין דעם (עולם המחשבה) דער גאנץ הויך איז בעו"הב דש דא הייסט (נועם ה') דרום זאגט ער (ויהי נועם ה' אלהינו עלינו) ווען גלייך דאש מיר זיינן ניט מכוון אונ בגרייפֿן מיט אונזרן שכל אזו הויך נייארט במעשה, זאלשטו אן ברייטן גלייך אז מיר העטן רעכט מכוון גוועזן, אונ זאל אויף אונז רוען די קדושה דאש דא הייסט (נועם ה' אלהינו) ווי דער זוהר זאגט: זאגט ר' אלעזר ווי זיינן דיא לייט נארן דיא דא ניט ווישן אונ זיינן ניט (משגיח בדברי תורה), דען עש זיינן דרינן וויא פֿיל סודות עליונים פֿר בארגני דאש מן מיט דיא ווינג איז זוכה צו זעהן (בנועם ה'). דש דער בייא שטייט (דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום), וואש איז דאש נועם דאש איז דאש ארט דאש די תורה איז דער פֿון ארויש גקומן: זאגט ר' חייא מיר האבן גלערנט בשעה דאש הקב"ה האט גגעבן דיא תורה צו ישראל, דא איז גקומן איין גרויש ליכט פֿון דען נועם אונ האט גקריינט הקב"ה, אונ פֿון דעם ליכט ווערן דער לייכט דיא לייכטונג פֿון אלי וועלטן אונ אלי היכלן, אויף די זעלביגי לייט שטייט גשריבן (צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו), ובשעה דאש ב"ה איז גבויאט גווארן איז הקב"ה גקריינט גווארן מיט דר קרוין דען איז גזעסן (המלך הקב"ה) אויף זיין שטול, אונ בשעה דאש ב"ה איז חרב גווארן איז הקב"ה ניט גקריינט מיט דער קרוין אונ דיא קרוין איז פֿר בארגן גווארן:

אמר (ר"א בשעה) דש משה איז אריין גיגאנגן אין וואלקן אז דער פסוק זאגט (ויבא משה בתוך הענן) איז ער דרינן אריין גקומן גלייך אז איין מענש דער דא קומט אין איין גרויש ארט אריין וואש גאנץ ווייט איז (בתוך הענן) דא האט איהם בגעגנט איין גרוישר מלאך דר דא הייסט (קמ"ו), דר מלאך איז ממונה אויף צוועלף טויזנט (ממונים שלוחים), ער קאם אונ וואלט זיך אן איהם בהעפֿטן, דא עפֿנט משה זיין מויל אונ האט דר מאנט דען שם פֿון (י"ב אותיות הקדושים), דאש ער האט גלערנט פֿון הקב"ה אין (סנה) דא ווער דר מלאך פֿון איהם דר ווייטרט צוועלף טויזנט מייל, דא גינג משה

אין

אין וואלקן און זייני אויגן ווארן פלאמן ווי פייאריגי קוילן. ביז עס הט איהם נאך איין העכרר מלאך בגעגינט דר נאך אטובר איז ער הייסט (הדרנ"י)· ער איז העכר איבר אלי אנדרי מלאכים טויזנט און צוועליף (רבות) מייל, און זיין קול וואר גגאנגן אין צוויא הונדרט טויזנט היאלן דיא דא זיינן ארום גרינגלט (במט לבן) מיט ווייס פייער, און אז איהם משה האט געזעהן האט ער ניסט קענן ריידן, ער האט זיך וועלן ארויס ווארפן אויס דעם וואלקן ארויס· שפראך הקב"ה צו משה ביסטו דער דא האסט פר מיר געמעהרט רייד בייא דעם (סנה) דרייא טאג. און הט וועלן וויסן דעם סוד פון (שם המפורש הקודש) און האסט דיך ניסט גפארכט, און הייניט פארכטסטו דיך פאר איינעם פון מייני דינר. אז משה האט געהערט דאס קול פון הקב"ה האט ער זיך גשטארקט און עפינט זיין מויל מיט דעם (שם של ע"ב אותיות של שם העליון), אז דר מלאך (הדרנ"י) עס הט געהערט דעם (שם הקודש) פון משה זיין מויל וואר ער דר ציטרט און גנעהנט צו איהם און זאגט צו איהם וואול צו דיר וואול צו דיין חלק משה דאס צו דיר איז מגולה געווארן דאס ניט איז מגולה געווארן צו דיא (מלאכים עליונים), ער גייט מיט איהם ביז זיי קומן צו דעם שטארקן פייער פון דעם מלאך דער דא הייסט (סנד"ל), (ותמנא) סנדל איז העכער איבר אנדרי מלאכים פינף הונדרט יאר, ער שטייט הינטר דעם (פרגוד ומחיצה) פון זיין הערן און בינד קרוינן אויס דיא תפלות פון ישראל, ובשעה דס דער קרוין קומט ארויף (בראש האל הקדוש) און ער איז מקבל תפלות פון ישראל, דא טוען אלי (חיילות אוכלסין ומחנות) דר ציטרן און ברומן און זאגן (בריך יקרא דה' מאתר בית שכינתיה), שפראך דער (מלאך הדרנ"י) צו משה, איך קאן שוין ניט ווייטר מיט דיר גיין דס איך ניט זאל פאר ברענן דס שטארק פייער פון (סנדלפון) (באותו שעה) וואר משה דר ציטרט, ביז הקב"ה נעם אן צו משה און דר שטארקט איהם און זעצט איהם פאר זיך, און הט געלערנט מיט איהם די תורה און האט איהם צו גדעקט מיט דעם ליכט וואס דא הייסט (נועם), דא וואר דס פנים פון משה לייכטן אין אלע היאלן, און אלי דיא חיילות פון היאל ווארן ציטרן פאר איהם, (באותו שעה) דס ער איז אראפ גנידרט מיט דיא תורה און אז ישראל האבן מונטן חוטא גוועזן, האט הקב"ה גנומן פון משה טויזנט חלקים פון דעם ליטרקייט דאס אובערשטע ליכט דס הייסט (נועם) דס ער גיהאט האט. (באותו שעה) האבן וועלן אלי (חיילות עליונים) און מלאכים צו משה פאר ברענן, בשעה דס הקב"ה האט גירעט צו משה (לך רד כי שחת עמך) וואר משה דער שראקן און קענט ניט ריידן, ביז דאס ער האט (תפלות ובקשות) גימעהרט פאר הקב"ה, שפראך הקב"ה צו איהם משה שטארק דיך אן איין (כסא הכבוד), און הט אן גשריאן אן אלי (חיילות ומחנות), און משה האט גשטארקט אן די צוויי (לוחות אבנים) און האט זיא גנידרט מונטן, און אויך דס שטייט (עיר גבורים עלה חכם ויורד עוז מבטחה), און פון דעם ליכט דאס נאך איז גבליבן פון די טויזנט חלקים האט זיין פנים אזו גלייכט, וואָרע דאך פון דעם ליכט וואס איז איבר גבליבן הט זיין פנים אזו גלייכט דס מען הט ניט קענן זעהן אין פנים, נוא מכ"ש דאס ליכט וואס איז אוועק גינומן געווארן: זאגט רבי חייא (ימינך ה' נאדרי בכח) הט איז די תורה איז גגעבן געווארן (מימין, ימינך ה' תרעץ אויב), דען עס איז ניסט פאר הנדן בעולם דס זאלט אזו צו ברעכן דעם כח פון דיא עכו"ם אז דיא תורה. דרום הייסט דיא תורה (עוז), איז טייטש שטארק, אז דער פסוק זאגט (ה' עוז לעמו יתן), און ווען ישראל ניט זיינן עוסק בתורה דען ווערט גשטארקט דר כח פון דיא עכו"ם און זייא גוועלטיגן אויף ישראל און זיינן גוזר גזירות דס זיי קענן קיין קיום האבן: און דרום זיינן ישראל פר טריבן געווארן און פר שפרייט צווישן די פעלקער אז דר פסוק זאגט (על מה אבדה ארץ ויאמר ה' על עזבם את תורתי), דען (כל זמן) ווען זייא זיינן עוסק בתורה דא צו ברעכן זיי אירן כח פון דיא עכו"ם דס איז (ימין ה') דיא תורה (תרעץ אויב) צו ברעכט דעם פייגד, זאגט ר' אלעזר וודאי עס איז (הקול קול יעקב) כל זמן אז דס קול פון יעקב ווערט גיהערט אין דיא שולן און אין (בתי מדרשות) דא גוועלטיגן ניט די הענט פון עשו, אבר ווען ניט איז (קול יעקב) דא גוועלטיגט דיא הענט פון עשו: (ווי איר האבן עס גזאגט בפ' חיי שרה): ר' אלעזר הייב אן (גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך) וויא גאר זיינן דיא מענטשן נארן דס זיי ניט וויסן און זעהן ניט און זיינן ניט משתדל בתורה, דען דיא תורה איז אל דאס לעבן און אל דאס פרייהייט און אלס (בעוה"ז ובעוה"ב), זיא איז דיא פרייהייט (בעוה"ז ובעוה"ב) איז דאס לעבן דאס ער איז זוכה (לאורך ימים שלמים) אז דער פסוק זאגט (את מספר ימיך אמלא) (ולאורך ימים בעולם הבא) זיא איז דיא שמחה. זעלבסט לעבן איז אן איהם, און ווער (משתדל בתורה) איז קאנן קיין עכו"ם אן איהם שולט זיין: אויב דו ווילסט פרעגן פון (ר"ע וחביריו און דיא בני שמד), דס איז גוועזן איין גזירה פון היאל און אזו איז עס אויף גנאנגן אין מחשבה פאר הקב"ה דס עס האט אזו מוזן זיין, דער מלאך המות האט אן איהם קיין שליטה ניט, אזו אויך וואלט זיך (אדם הראשון) האבן בהעפט אן דעם (עץ החיים) דס איז דיא תורה העט ער ניט גורם מיתה גוועזן זיך און אלי דורות, און דרום אז הקב"ה האט גיגעבן דיא תורה צו די ישראל איז גוועזן (חרות על הלוחות), און ווען זיי העטן אויך ניט חוטא גוועזן דאס זיי האבן אב גילאזן פון דעם (עץ החיים), העטן זיי אויך ניט דערפן צוא שטארבן אז וויא (אדם הראשון), און דרום זאגט הקב"ה (אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם. אכן) אז איר הט חוטא גיוועזן. (כאדם תמותון) אזוי איר שטארבן וויא אדם הראשון, דרום ווער דא איז עוסק בתורה דא קאן אן איהם ניט שולט זיין דר בייזער שלאנג דער מלאך המות דער דא האט דען עולם פאר פינסטרט. שפראך רבי יוסי נאך דעם נאך ווארום איז דען משה גשטארבן: שפראך ער גוויס איז ער ניט גשטארבן און דר טויט הט אן איהם ניט גוועלטיגט דאס ער איז ניט גשטארבן דורך איהם און ער האט איהם ניט משמא גוועזן, ער איז בהעפט געווארן אן דער שכינה און איז גנאנגן (לחיי עולם הבא). און ער הייסט חי אזוי ווי איר זאגן בייא (ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבציאל) אזו אויך די צדיקים דיא קאנן אירן הערן די זיינן (לחיי עולם), אז דר פסוק זאגט (כל הכתוב לחיים בירושלים) דרום אויך ווער דא איז (משתדל בתורה) דער האט פרייא הייט פון אלים בעוה"ז פון עכו"ם און פריי לעולם הבא דס מען פארדרט פון איהם קיין דין ניט לעולם הבא: קום און זעה

אין

אין דער תורה זענן וויל פֿיל סודות דיא זיינן פֿר הוילן דרום שטייט (יקרה היא מפנינים) ווי פֿיל פֿר בארגני אוצרות זיינן דרינן, אז דוד האט דאש געזעהן (ברוח הקודש) אונ האט גיוואושט וויא פֿיל וואונדר קומן אויש דער תורה ארויש, הויבט ער אן (גל עיני ואביטה נפלאות מתורתיך) אנטפלעק מיינה אויגן ווייל איך זעהן דיא וואונדער פֿון דער תורה:

ובפרשת (ויקרא רבי-שמעון) זאגט עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ ווארום שטייט אין פסוק צווייא מאל (עשרה), מאל איין (עשרה) זיינן דיא צעהן מאמרות וואש מיט זיא איז די וועלט בשאפֿן גווארן. אונ דיא אנדרי צעהן זיינן דיא (עשרת הדברות) צו לאזן וויסן דש דיא צעהן מאמרות דאש דער עולם איז דער מיט ווארן בשאפֿן דאש איז גווען פֿון וועגן די תורה, ווען ישראל זיינן עוסק בתורה האט דער עולם איין קיום. אונ ווען זיא זיינן מבטל שטייט (אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי). קום אונ זעה דאש די (עשרת הדברות) זיינן גראד קיגן דיא (עשרה מאמרות) דש זיינן (במעשה בראשית), דער דיבור (אנכי יי אלהיך) איז קיגן דעם ערשטן מאמר (יהי אור ויהי אור), דען דיא (אמונה ויחוד הקב"ה) הייסט ליכט אז דער פסוק זאגט (יי אורי וישעי ממי אירא). דר אנדרר דיבור (לא יהיה לך) איז קיגן דעם אנדרן מאמר (יהי רקיע בתוך המים) דאש זיינן דיא ישראל דאש חלק פֿון הקב"ה, דאש זיר אן בונד איז אן דעם ארט דאש דא הייסט הימל וויא דער פסוק זאגט (ואתה תשמע השמים) דאש איז אויך איין ארט, דאש מאל האט גיפֿרעגט רבי יוסי צו רבי אלעזר די עכו"ם זיינן אונטר (שרים וממונים), וואו האבן ישראל איר ואחיזה, הט ער גיענטפֿרט (ויתן אותם אלהים ברקיע השמים) אונ ער האט אים רעכט גזאגט דאש דיא אחיזה פֿון ישראל איז אן הקב"ה דער דא הייסט שמים, אונ ישראל זיינן אין הימל די דא מאכן איין חילוק צווישן וואשר אונ וואשר, צווישן הש"י דער דא הייסט (מים חיים) אונ צווישן דיא ע"ז דיא דא איז (בורות נשברים) גרובין מיט פֿר שטונקני וואשר, דרום דיא (ישראל קדושים) זיין זיא שיידן פֿר נאנדר (בין מים למים). עש שטייט בדבור (ג') (לא תשא את שם יי אלהיך לשוא) אונ שטיט במעשה בראשית (יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד) ווער עש שווערט פֿאלש דר מאכט זיין צווישן שייד ביי (הקב"ה ושכינתיה), דרום שטייט (יקוו המים אל מקום אחד) עש זאל איין יחוד זיין. עש שטייט (זכור את יום השבת) קיגן דעם מאמר (תדשא הארץ דשא) דען ווערט די (ארץ הקדושה) גיגרייסט אויש צו זיהן (דשא עשב מזריע זרע) דאש זיינן (נשמות ואיילות) פֿון אובן דאש איז בשבת, דאש אן שבת ווערט זיא גיבענטשט אונ איז דר יחוד הקב"ה ושכינתיה) דאש דא הייסט (ארץ חפץ לה'), עש שטייט (כבד את אביך) קיגן (יהי מאורת) דיא תורה איז מרמז מיט דיא (מאורות שמש וירח) אויף (הקב"ה ושכינתיה) דאש הייסט זון אונ לבנה, אז דער פסוק זאגט (כי שמש ומגן ה' צבאות וירחך לא יאסף) אונ ווייל עש איז לט מיינט אן צווישן שייד, דרום שטייט (יהי מאורת לשון אור): עש שטייט (לא תרצח קיגן ישרצו המים), דאש דוא זאלשט ניט טייטן איין מענשן דער דא הייסט (נפש חיה), דאש איר זאלט ניט זיין וויא דיא פֿיש דאש איין גרושר פֿיש שלינגט איין קליינן פֿיש, עש שטייט (לא תנאף קיגן תוצא הארץ) דאש איטליכר קער זיך בהעפֿטן צו זיין אין זיין ווייב. דער דיבור (לא תגנוב קיגן הנה נתתי לכם את כל עשב) דאש וואש איך האב אייך געגעבן זאלט איר עסין אונ ניט איין פֿרעמדנש דאש איר זאלט שטעלן, דער דבור (לא תענה קיגן נעשה אדם בצלמנו), ווער עש איז בצלם אונ גישטאלט פֿון מלך זאלשטו אויף אים ניט זאגן פֿאלש עדות, אונ ווער פֿאלש עדות זאגט אויף זיין חבר איז גלייך אז ער זאלט זאגן אויף הקב"ה, עש שטייט (לא תחמוד קיגן לא טוב היות האדם לבדו) דו האשט דיין (בת זוג) זאלשט דיך ניט גלוסטן דיא ווייב פֿון דיין חבר דרום שטייט (עשרה הכף) דיא (עשרת הדברות) זענן קיגן דיא צעהן מאמרות וואש מיט זיא איז דיא וועלט בשאפֿן גיווארן: (ובזוהר יתרו) זאגט ר' יצחק דיא פֿינף דברות די דא זיינן גישטאנן אויף איטליכם לוח איינר קיגן דער אנדרי, זיא זיינן נאר איינר אין אנדרן (אנכי קיגן לא תרצח). דען ווען איינר איז ממית דר קלענרט ער דעם (צלם ודמות) פֿון זיינן הערן. דען דר מענש איז (בצלם אלהים). (לא יהיה לך קיגן לא תנאף) ווער עובר איז אויף זנות פֿעלשט ער אן הקב"ה דש דר (שם הקודש) איז גצייכנט אן מענשן, אונ ווער דא איז מזנה איז גורם צו פֿעלשן אן מלך, אז דר פסוק זאגט (בה' בגדו כי בנים זרים ילדו) אונ שטייט (לא תשתחוה להם ולא תעבדם) אונ מיינט הייגט אן אנדרן, (לא תשא קיגן לא תגנוב) איטליכר גנב איז גיגרייט פֿאלש צו שווערן, ווער דאש טוט, טוט דאש אויך. אונ דר פסוק זאגט (חולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא יגיד): (זכור את יום השבת קיגן לא תענה ברעך עד שקר) דען שבת איז עדות אויף הקב"ה דאש דער מענש איז עדות זאגן (כי ששת ימים עשה וגו') אונ שבת איז דר כלל פֿון אלים, ווער עש פֿעלשט אן שבת דר פֿעלשט אן (כל התורה כולה). (כבד את אביך קיגן לא תחמוד), ווען ער זיגט ביי איין מענטשנש ווייב דא איז דאש קינד מכבד זיין פֿאטר, ער מיינט דאש איז דער פֿאטר, אונ ווער יוא דער פֿאטר איז שוט ער קיין כבוד, דרום שטייט ביי כבוד (למען יאריכון ימיך על האדמה אשר ה' אלהיך נותן לך) וואש דיר גאט גיבט אונ ניט דאש דוא זאלשט גלוסטן (שדהו עבדו וגו' וכל אשר לרעך). זאגט ר' אלעזר אין דיא (עשרת הדברות) זיינן אויש גקריצט אונ אנטפלעקט (כל' מרמז) דרינן אלז (מצות התורה גזירות ועונשין טהור וטמא) ליגן אונ ווארלן, כלו' אלש איז דרינן ביימר פֿלאנצליג הימל אונ ערד (ים ותהום), דען דיא תורה איז דער שם הקב"ה, ווי דער שם הקב"ה איז אויש גגראבן מיט צעהן מאמרות אזו איז אויך די תורה (בעשרה מאמרות) אונ דיא (עשרת הדברות) זענן דער שם הקב"ה, אונ (כל התורה כולה) איז דר איין שם פֿון הקב"ה ממש, וואול זיין חלק ווער דא איז זוכה צו דער תורה איז זוכה צום (שם הקודש) פֿון הקב"ה ממש, זאגט רבי יוסי ער איז זוכה דורך דער תורה צו הקב"ה ממש, דען ער אונ זיין נאמן איז אלש איינש. (ברוך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן):

בזוהר שמות, רבי חייא הוב אן אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה וגו' דער פסוק גייאט אויף (כנסת ישראל), בשעה דש זיי זענן גקומן מקבל צו זיין דיא תורה האט הקב"ה גיזאגט צו איר (אתי מלבנון

כלה

להפטורה דוגמא מפרשת כי תשא.

אויף אייך געווען און האב אייערי זאכט גנומן אויף אירי העלזור, און איר האט זיא געלעשטערט: זאגט ר' יוסי עס איז קיינר אזו איין רחמן געוועזן און עניו אז הקב"ה, אז דער פסוק זאגט (ונפשו דבר אחד אכן דברו הטוב) און זעהט זיין רחמנות, זעלט ער האבן גרעדט (ונפשו דבר אחד אכן דברו) און ניקט מער. וואר בעסער דאש דער עולם וועד ניט בשאפן געווארן, דען עס וועד משמע דאש ביז וואש ער האט גירעדט איז אויך מקיים געווארן, אבר ווייל ער האט געזאגט (את דברו הטוב) האט ער אויס געלאזן דאש ביז היינטר זיך, כלומר דען גוטש אליין איז (ונפשו) און איז מקיים געווארן, אבר ניט דאש בייז, וויא וואל דאך ער האט זייא געמאכט איין אורח און האט אויך געהובן די רצועה די בייטש, איז גקומן די שכינה און האט זיא אויף געהאלטן דאש איז ניט מרחף גווארט. (אכן) איר לערנן עס פון משה, אז הקב"ה האט צו אים גזאגט (לך רד כי שחת עמך) הקב"ה האט אן געהובן דיא רצועה אויף צו הייבן. הוך משה האט ניט געוואוסט דען סדר פון דער שכינה און האט געשוויגן, אז הקב"ה דאש זעהט האט ער אים איין שטוש געגעבן און מרמז געווען דאש ער האט עש גמערקט, ווייל הקב"ה האט גירעדט (ועתה הניחה לי) גלייך ער האט אים געהאלטן ווייל ער זאגט לאז איך גיין, דען שפראך ער (זכור לאברהם) דא איז דער רעכטי האנד פון הקב"ה, דא וואר די רצועה ניט גירירט מרחף: אויב דוא וועלשט פרעגן (אמאי) ווייל די שכינה איז געוואונט געווען אזוי אמל צו בגרייפן דיא רצועה פון אנך וואש איז זיא געווען דען אמל דאש זיא האט גלאזן דאש צו משה דאש ער זאל אן נעמן אן די רצועה פון אנך און האט ניט זעלבשט גיטאן וויא אזוי אמל, שפראך ר' יוסי איך האב דאך עש גזאגט אבר איך קאן ניט וויסן די לויטרי זאך דען טורש דער פון ביז איר ווערן זיין פר דעם הייליגן זיכט ר' שמעון, וויא זיי זענן גקומן פר ר' שמעון האט ער געזעהן איין סימן אן אירן פנים, שפראך ער גייט אריין איר (בני הקדושים) גייט אריין די ליב האבר פון אנך, גייט אריין מייני אוהבים גייט אריין מייערי אוהבים אייכר נאך דען אנדרן, דען ר' אבא זאגט אזוי דיא (חברים תלמידי חכמים) דיא ניט ליבן אייכר דעם אנדרן גייען זייא אוועק פון דער וועלט, מייער איר לייט קומט אוון זייא שטארבן, און אזוי חברים דיא זענן געוועזן אין טעג פון ר' שמעון איז בייא זייא געוועזן דיא (אהבה פון נפש ורוח), דרום אויך איז געוועזן די סודות אין טעגן ר' שמעון אנט אנטפלעקט, זאגט ר' שמעון אזוי דיא (חברים בתורה) דיא זיך ניט ליבן אייכר דען אנדרן. זייא זענן גורם דאש זייא ניט גייען (בדרך הישר) און מאכן איין (חסרון בתורה), דען די תורה איז מייטן (אהבה ואחוה ואמת), אזו וואלן אז דיא אהבה איז געוועזן אברהם צו יצחק און יצחק צו אברהם און יעקב אן ביידי, אזו אוון זיין דיא חברים און זאלן ניט מאכן איין חסרון: אז ר' שמעון זעהט איין סימן אן איר פנים און האט אזו גזאגט צו זיי, שפראכן זייא צו אים געוויש רואט דר רוח נבואה אויף (בוצינא קדישא) דאש הייליגי ליכט און אזו אוון איר וויסן, (בכה ר' שמעון) וויינט און שפראך דאש דא איז קשה ווארום דאש דיא שכינה האט עש גלאזן צו משה דיא זאך איז איין זאך פון די רייד דאש אן האט איר נוין גרויאש פון דען (רחש ישיבה פון גן עדן) און האט איר אנטפלעקט שטיל בסוד דאש זייא עש ניט האבן איר געזאגט (כגוי) אפנטליך, דען עש איז איין גרושר סוד, וואש זאל איך שאן איר זייט איר געליבט און איין נפש איך זאל אייך זאגן אפין: און ער זאגט עש זייא דש איך ניט וויל שרייבן נייארט דרך כלל, ווייל זיי היבן פונם געווען הויך מיט איין (חטא עגל) דא האט זיא ניט דארפן דר צו האלטן דיא רצועה דרום האט הקב"ה געלאזן צו משה: (עכיין מגלת רות):

בפרשת ויקהל רבי יהודה הוב אן עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצוֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶם הֲלֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ אין דעם פסוק איז צו זעהן וואש בדארף דאש דיא תורה אונז דא אן צו שרייבן. שפראך רבי יצחק עס זענן דאך וויא פיל פסוקים אין דער תורה דיא אן מיינט זיא זיינן ניקש נוץ, און איר זעהן דאש זענן הייטן גרויסי סודות: זאגט רבי יהודה דעם פסוק ווער עש איס אן זעהט און ניט רעכט דריכן זיגן שוט, איז גלייך אז ער זאלט ניט האבן קיין געקעכטש פר זכט, האט עש איז איין הייליכקייט און איז (ברוח הקודש) געזאגט געווארן. דען דער בועז דער (דיין ישראל) האט געזעהן אירי גרויסי ענוה פון דער צדקות דאש זיא ניט האט אויף געהובן אירי אויגן צו זעהן צו אנדער מרט נאר אלס פר זיך, און זיא איז ניט געווען איין (עזות מצח), דרום האט ער אירי אויגן גלובט, דען עש זענן פר אנדרן אויגן דאש וואו זייא זעהן רואט קיין ברכה ניט, און אלס וואש רות האט געזעהן איז געווען (בעין טובה) און אלס וואש זיא האט געקליבן האט מגלית געווען און איז געמערט געווארן אין פעלד, און דער (רוח הקודשה) האט אויף איר גירואט, דא שפראך ער (עיניך בשדה אשר יקצורון) דייני אויגן ווייל דוא זעלבי געבענטשטי אויגן האשט דאש זיא זענן גורם ברכה (והלכת אחריהם) מעגשטו וואלן נאך גיין דר נאך אבר אנדרי לייט האבן קיין רשות ניט צו גיאן נאך אירי אויגן, אבר דו מעגשט יוא גיין, דרום ווייל זיא גורם ברכה זענן, נאך איין פשט ער האט געזעהן (ברוח הקודש) דאש פון איר ווערן אויס גיאן דיא (עינים עליונים הקדושים) דיא דא זענן דיא אויגן פון אלי לייטן דאש זענן מלכים און געוועלטיגר, דען אזו וואלן אז דער גוף גייט נאך דיא אויגן, אזו גייט דאש פאלק נאך דען מלך און מנהיגים, וויא אויך שטייט בייא תמר (ותשב בפתח עינים) זיא זאלט איין דער טיר וואו אלי מלכים און געוועלטיגר זענן ארויס געגאנגן, דרום זאגט דער פסוק (ואם מעיני העדה) די מלכים און סנהדרין הייסן (עינים), דרום זאגט ער (עיניך) דייני אויגן, דיא מלכים און געוועלטיגר דיא ווערן פון דיר אויס גיין: (בשדה) אין (ציון וירושלים) דאש דא הייסט שדה (ציון שדה תחרש) און שטייט (כריח השדה אשר ברכו ה') דאש איז דיא שכינה, דיא איז דארטן דאש זייא ווערן געוועלטיגן איר עינים (בשדה) אין ציון וירושלים, (אשר יקצורון) פון דארטן ווערט אן שניידן, כלומר מקבל זיין אלי תורה, אז דער פסוק זאגט (כי מציון תצא תורה)· (והלכת אחריהם) מיט מענטשן טובים וואש איך אן דיר זעה. זאג איך דיר (הלא צויתי את הנערים) איז כפשוטו, דוא זאלשט דיך היטן, דען איין משה האט איין גרינגי דעה, דרום האב איך זייא בפוילן זייא זאלן דיך ניט אן רירן, (ולמית) און ווען דוא ווערשט דארשטיג זיין דאש איז (כנוי בלשון נקיה) ווען דוא ווערשט זעהן האבן דיך

כלה) דוא ביסט מיר געקומן פון דעם (עדן עליון) דוא
(כלה שלימה) (אתי מלבנון תבואי) דו ביסט געקומן פון וועגן
די קינדר זאלן מקבל די תורה זיין. (תשורי מראש אמנה) דו
זאלסט מקבל זיין איין מתנה אויף דיינה קינדר דאס זיי זיינן
אריין גגאנגן (בראש אמונה העליון) אונ האבן געזאגט (כל
אשר דבר יי נעשה ונשמע) אונ זענן געווען (במשקל אחד)
וויא דיא (מלאכים עליונים) דאס ביי זייא שטייט אויך אזוא
(ברכו יי מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו)
שטייט צום ערשטן (עושי), דער נאך (לשמוע), אזו אויך
ישראל זאגן צום ערשטן (נעשה) דער נאך (נשמע):
מראש שניר וחרמון דאס איז דער בארג סיני דש זיי האבן
גינעהנט דער צו אונ געשטאנען דרונטר, וויא דר פסוק זאגט
(ויתיצבו בתחתית ההר): ממעונות אריות דאס זיינן דיא
(בני שעיר) דאס הקב"ה האט זיי גבעטן דאס זייא זאלן
דיא תורה מקבל זיין אונ זייא האבן ניט געוואלט מקבל זיין:

(מהררי נמרים) דאס זענן דיא ישמעאל, אז דער פסוק
זאגט (ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן
ואתא מרבבות קודש) וואס טייטש (ואתא מרבבות קודש) אז
הקב"ה האט וועלן געבן דיא תורה צו ישראל זיינן געקומן
(חיילות מלאכים עליונים), אונ האבן געזאגט (ה' אדונינו מה
אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים) דש מן
זאל צו זיי דיא תורה געבן. שפראך הקב"ה צו זיי איז דען
צווישן אייך מיתה, אז דר פסוק זאגט (אדם כי ימות באהל,
וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת) איז דען איין חטא
צווישן אייך אדר ווייבר דאס שטייט (לא תנאף),
איז צווישן אייך שקר דאס עס שטייט (לא תענה ברעך עד
שקר), איז דען צווישן אייך (חמדה) דש שטיט (לא תחמוד)
ווארום בגערט איר דיא תורה. (איר) זאגן זיי (ה' אדונינו
מה אדיר שמך בכל הארץ), אונ זאגן ניט (תנה הודך על
השמים)· דרום שטייט (ואתא מרבבות קודש) פון די מלאכים
הקדושים דיא זענן (רבבות קודש):

להפטורה דיומא מפרשת כי תשא.

תחלת דבר ה' בהושע והיה מספר בני ישראל וגו' עס איז הקב"ה
ניט ליב ווער עס רעדט בייז אויף ישראל ווען גלייך זיי
זענן חוטא, אונ דרום ווייל הושע הט בייז גירעדט אויף זייא
האט ער זייא דער נאך געבענטשט מיט וויא פיל ברכות (והיה
מספר בני ישראל כחול הים וגו') זיי צו ווידר קערין בתשובה
צו הקב"ה, אונ איז ניט אפ גיטאן גווארן פון דארט ביז
הקב"ה האט זיי מוחל גיוועזן אירי זינד אונ זענן ריין גווארן
פאר אים: אזו אויך בייא אליהו שטייט בייא אים (ויבא וישב
תחת רותם אחד וגו') ער שפראך אליהו, איין משה האטסטו
געשיקט צו ישראל איר נאמן וואר דבורה, עס שטייט בייא
איר (והיא יושבת תחת תמר דבורה) (תמר) איז אותיות
(רתם) זיא האט ישראל ווידר גיקערט צו גוטן ווי דער פסוק
זאגט (עד שקמתי דבורה), אונ איך בין גיגאנגן צווישן זייא
אונ האב אויס גרופן פאר זייא אונ האב ניט גיקענט זיי גוט
מאכן, ווי ער איז גיזעסן וואר זיך הקב"ה צו אים אנט
פלעקן אונ שפראך (מה לך פה אליהו) כלו' וואס טוסט דוא
אצונד ניט ווי פאר. אין טעג משה ביסטו געוועזן איין (מקטרג
ומקנא) פון מענטשן בייא (מעשה זמרי), דען פנחס איז אליהו
אונ דאס דוא ביסט מקנא פון אייכט וועגן במות ברית. דא
האב איך דען ברית גנומן ברצון משה אונ האב דיר מים
געגעבן, ביז משה זעלברט האט געזאגט (הנני נותן לו את
בריתי שלום), אונ היינט אז ער איז דיר ניט רצוי
דו זאלסט דרויף מקטרג זיין, אונ זאגסט (עזבו את בריתך)
דוא האסט לאזן דיין קנאה צו מיר ווי עס איז פאר איין געוועזן.
איך האב עס גילאזן (ביד אחר) אונ האב ניט דרויף מקטרג
געוועזן, דרום זאגט ער (מה לך פה) (פ"ה בגי' מילה). ווייל
דו האסט אים צו מיר גלאזן זאל ער ווידר חוזר זיין צו משה.
(במותו שעה) האט מן אים אוועק גינומן די מתנה וואס אים
משה האט געגעבן, דרום שטייט (וילך בכח האכילה ארבעים
יום עד הר האלהים) ער גייט אהין צו בגערן ווידר דיא
מתנה דען ברית דאס משה האט גירעכנט (בהר האלהים).
שפראך משה צו אים דוא קענסט שוין אים ניט פון מיר
מקבל זיין, גייא דוא צו דיא ישראל פון דיא זעלביגן ווערשטו
אים מרוויח זיין אונ זיא ווערן אים דיר געבן, ער האט אזו
גיטאן. ווי פיל טובות האט הקב"ה גיטאן צו ישראל אין איטליכש
דור ווען גלייך זיי זענן בייז געוועזן האט ער פארט ניט וועלן מן
זאל מקטרג אויף זייא זיין אונ בייז רידן. קום אונ זעה עס
שטייט גשריבן (ומשלח לפניך משה ואהרן ומרים), עס זענן
דאך וויא פיל נביאים געוועזן נאך משה. עס זאל אזו שטיין
(ומשלח לפניך את משה אהרן אלעזר פנחס יהושע אלישע)
אונ אנדרי צדיקים, ווארום זאגט ער נאר דיא דרייא, אלא
הקב"ה האט אזו געזאגט, אייני קינדר, איין פאלק ווארום זאלט
איר ניט גידענקן אלי טובות וואס איך האב אייך גיטאן אז
איך האב אייך געשיקט משה אהרן מרים, עס איז איין משל
צו איין (מלך בשר ודם) ער האט איין מדינה אונ שיקט צו
זייא גרויסע לייט אונ (שרים פחות וסגנים הטובים) די זאלן
דאס פאלק פירן אונ זאלן מדריך זייא זיין אין אירי דינים.
אזון דען ניט דאס פאלק זייא כבוד אן טאן, אזון דאך זייא
געבן איר שפייז אונ וואס זייא בדארפן, אונ איך האב אייך
גיגעבן משה ער האט אייך גפירט אונ אייערי קינדר אונ
אירי בהמות, אונ האט מתפלל געוועזן אן אירי דינים אונ
וואס איר האט בדארפט, איך האב אייך געשיקט אהרן ער
האט אייך גבראכט דיא (ענני כבוד) אייך צו בדעקן אז די
מלאכים, זיי האבן אייך גיוואשן אייער קליידר מיט דען טייערן
טויא זיי זאלן ניט פר פוילן, אייערי קליידר אונ שיך זענן אלי
מאל נייא געוועזן אלץ טאג. איך האב אייך געשיקט מרים דיא
האט אייך גיבראכט דיא ברונן (בארה של מרים) אייך צו
טרינקן דרויס אונ אייערי בהמות, זייא האבן אייך געגעבן פון
דען מירן אונ האט פון מירן גיגעסן אונ גיטרונקן, אונ זענן
גיזעסן אין איין חופה פון כבוד, אונ מיר האט זייא ניקט
גיגעבן פון דען אייערן, אונ ניט דש מיין זי האבן מתפלל
אויף

אויף אייך גוועזן און האב אייערי לאסט גנומן אויף מירי העלזר, און איר האט זייא גילעסטרט: זאגט ר' יוסי עס איז קיינר אזו איין רחמן גוועזן און ענו אז הקב"ה, אז דער פסוק זאגט (לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב) און זעה זיין רחמנות, זעלט ער האבן גרעט (לא נפל דבר אחד מכל דברו) און ניקט מער. נאר בעסר דאס דער עולם ווער ניט בשטאנן גווארן, דען עס ווער משמע דאס דאס נייז וואס ער האט גירעדט איז אויך מקוים גווארן, אבער ווייל ער האט גזאגט (את דברו הטוב) האט ער אויס גלאזן דאס בייז הינטר זיך, כלומר דען גוטס אליין איז (לא נפל) און איז מקוים גיווארן, אבער ניט דאס בייז, וויא וואלן דאך ער האט זייא גמאכט איין אורח און האט אויך גהובן די רצועה די בייטש, איז גקומן די שכינה און האט זיא אויף גיהאלטן דאס איז ניט מרמז גנידרט. (מכאן) איר לערנט עס פון משה, אז הקב"ה האט צו אים גזאגט (לך רד כי שחת עמך) הקב"ה האט אן גהובן דיא רצועה אויף צו הייבן, האט משה האט ניט גוואוסט דען סדר פון דער שכינה און האט גשוויגן, אז הקב"ה דאס זעהט האט ער אים איין שטוס גיגעבן און מראה גוועזן דאס ער האט עס גמערקט, ווייל הקב"ה האט גירעדט (ועתה הניחה לי) גלייך ער האט אים גהאלטן ווייל ער זאגט לאז איך גיין, דען שפרעך ער (זכור לאברהם) דא איז דער רעכטי האנד פון הקב"ה, דא ווער די רצועה ניט גנידרט מרמז: אויב דוא וועלסט פרעגן (מאחר) ווייל די שכינה איז גוואוסט גוועזן אלי מאל צו בגרייפן דיא רצועה פון אלך וואס איז זיא גוועזן דען מאל דאס זיא האט גלאזן דאס צו משה דאס ער זאל אן נעמן אן די רצועה פון אלך און האט ניט זעלבסט גישאן וויא אלי מאל, שפרעך ר' יוסי איך האב דאך עס גזאגט אבער איך קאן ניט וויסן די לויטרי זאך דען שורש דער פון ביז איר ווערן זיין פאר דעם היילגן זכות ר' שמעון, וויא זיי זענן גקומן פאר ר' שמעון האט ער גזעהן איין סימן אן אירן פנים, שפרעך ער גייט אריין איר (בני הקדושים) גייט אריין די ליב האבר פון אלך, גייט אריין אייני אוהבים גייט אריין אייערי אוהבים איינר נאך דען אנדרן, דען ר' אבא זאגט אלי דיא (חברים תלמידי חכמים) דיא ניט ליבן איינר דעם אנדרן גייען זייא אוועק פון דער וועלט, איידער איר צייט קומט מוזן זייא שטארבן, און אלי חברים דיא זענן גוועזן אין טעג פון ר' שמעון איז בייא זייא גוועזן דיא (אהבה פון נפש ורוח), דרום אויך איז גוועזן די סודות אין טעגן ר' שמעון אלס אנטפלעקט, זאגט ר' שמעון אלי דיא (חברים בתורה) דיא זיך ניט ליבן איינר דען אנדרן. זייא זענן גורם דאס זייא ניט גייען (בדרך הישר) און מאכן איין (חסרון בתורה), דען די תורה איז אייטל (אהבה ואחוה ואמת), אזו וואלן אז דיא אהבה איז גיוועזן אברהם צו יצחק און יצחק צו אברהם און יעקב אן ביידי, אזו מוזן זיין דיא חברים און זאלן ניט מאכן איין חסרון: אז ר' שמעון זעהט איין סימן אן איר פנים און האט אזו גזאגט צו זיי, שפראכן זייא צו אים גוויס רוהט דר רוח נבואה אויף (בוצינא קדישא) דאס היילגי ליכט און אזו מוזן איר וויסן, (בכה ר' שמעון) וויינט און שפרעך דאס דא איז קשה ווארום דאס דיא שכינה האט עס גלאזן צו משה דיא זאך איז איין זאך פון די רייד דאס אן האט איר נוין גרויסט פון דען (רמז ישיבה פון גן עדן) און האט איר אנטפלעקט שטיל בסוד דאס זייא עס ניט האבן איר גיזאגט (בגלוי) אפנטליך, דען עס איז איין גרויסר סוד, וואס זאל איך טאן איר זייט איר גילויבט אין איין נפש איך זאל אייך זאגן אפין: און ער זאגט עס זייא דס איך ניט וויל טרייבן נייארט דרך כלל, ווייל זיי הובן פגם גוועזן הויך מיט איין (חטא עגל) דא האט זיא ניט דארפן דר צו האלטן דיא רצועה דרום האט הקב"ה גלאזן צו משה: (מעיין מגילת רות):

בפרשת ויקהל רבי יהודה הוב אן עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ אין דעם פסוק איז צו זעהן וואס בדארף דאס דיא תורה און דא אן צו טרייבן. שפרעך רבי יצחק עס זענן דאך וויא פיל פסוקים אין דער תורה דז מן מיינט זיא זיינן ניקט נוץ, און איר זעהן דאס זענן אייטל גרויסי סודות: זאגט רבי יהודה דעם פסוק ווער עס איז אן זעהט און ניט רעכט דריכן זייגן טוט, איז גלייך אז ער זאלט ניט האבן קיין גיקעכלטט פר זכט, אלא עס איז איין היימליכקייט און איז (ברוח הקודש) גיזאגט גיווארן, דען דער בועז דער (דיין ישראל) האט גיזעהן אירי גרויסי ענוה פון דער צדקת דאס זיא ניט האט אויף גהובן אירי אויגן צו זעהן צו אנדר ארט נאר אלס פר זיך, און זיא איז ניט גוועזן איין (עזות מצח), דרום האט ער אירי אויגן גלובט, דען עס זענן פר אנדרן אויגן דאס וואו זייא זעהן רוהט קיין ברכה ניט, און אלס וואס רות האט גזעהן איז גוועזן (בעין טובה) און אלס וואס זיא האט גקליבן האט אליין גוועזן און איז גמערט גיווארן אין פנים, און דער (רוח הקודשה) האט אויף איר גירוהט, דא שפרעך ער (עיניך בשדה אשר יקצורון) דייני אויגן ווייל דוא זעלבי גיבענטשטי אויגן האסט דאס זיא זענן גורם ברכה (והלכת אחריהם) מענטשן וואלן נאך גיין דר נאך אבער אנדרי לייט האבן קיין רשות ניט צו גיאן נאך אירי אויגן, אבער דו מעגסט יוא גיין, דרום ווייל זייא גורם ברכה זענן, נאך איין פשט ער האט גיזעהן (ברוח הקודש) דאס פון איר ווערן אויס גיאן דיא (עינים עליונים הקדושים) דיא דא זענן דיא אויגן פון אלי לייטן דאס זענן מלכים און גוועלטיגר, דען אזו וואלן אז דער גוף גייט נאך דיא אויגן, אזו גייט דאס פאלק נאך דען מלך און מנהיגים, וויא אויך שטייט בייא תמר (ותשב בפתח עינים) זיא זיצט אין דער טיר וואו אלי מלכים און גיוועלטיגר זענן ארויס גיגאנגן, דרום זאגט דער פסוק (ואם מעיני העדה) די מלכים און סנהדרין הייסן (עינים), דרום זאגט ער (עיניך) דייני אויגן, דיא מלכים און גוועלטיגר דיא ווערן פון דיר ארויס גיין: (בשדה) אין (ציון וירושלים) דאס דא הייסט שדה (ציון שדה תחרש) און שטייט (כריח השדה אשר ברכו ה') דאס איז דיא שכינה, דיא איז דארטן דאס זייא ווערן גוועלטיגן איר עינים (בשדה) אין ציון וירושלים, (אשר יקצורון) פון דארטן ווערט אן שניידן, כלומר מקבל זיין אלי תורה, אז דער פסוק זאגט (כי מציון תצא תורה) (והלכת אחריהם) מיט מעשים טובים וואס איך אן דיר זעה. זאג איך דיר (הלא צויתי את הנערים) איז כפשוטו, דוא זאלסט דיך היטן, דען איין משה האט איין גרינגי דעה, דרום האב איך זייא בפוילן זייא זאלן דיך ניט אן רירן, (וצמית) און ווען דוא ווערסט דארשטיג זיין דאס איז (כנוי בלשון נקיה) ווען דוא ווערסט לוסט האבן דיך

צו בהעפטן צו איין מאן (והלכת אל הכלים) זאלסטו גיין צו די צדיקים דיא דא הייסן (כלי ה') דאס זייא זיינן אן גברייט דאס זייא ווערן ברענגן זיי (כלי עולם) פאר איין מתנה צו דען (מלך המשיח), וויא איין חשוב כלי, אויך זענן זייא דיא כלים פון הקב"ה דאס ער האט הנאה פון זייא; זייא זענן (בעולם הזה) צו בראכי כלים, כדי דאס זיי זאלן קענן האלטן די (תורה ומצות) דאס הש"י גילט זיי, און אז דוא ווערסט דיך אן זייא בהעפטן. (ושתית וגו') (ווייטר שטייט בפ' עקב ויאכל בועז וישת וייטב לבו):

בפרשת לֶךְ לְךָ שטייט מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר

(תנן) מיר האבן גילערנט דאס די חלקים פון דער נשמה פון מענשן זיינן גטיילט צו פיר חלקים (נפש רוח נשמה. און נשמה לנשמה) דאס הייסט חיה און יחידה דאס איז מרמז אין (רוח אלימלך) דאס איז דיא העכסטי מדריגה קיגן חלק חיה, (נעמי) הייסט דיא נשמה דיא איז פון דעם ארט דער דא הייסט אובן (נועם ה' אלהינו), (מחלון) הייסט דר רוח, (רות) דר נפש. (כליון) איז דער (רוח הבהמה) דאס איז דער חלק יצר הרע, אזו איז אויך איין חלק נפש (מצד בת זוג) פון יצר הרע דאס הייסט ערפה, פון מיר קומען דאס (עם קשה עורף) און ערב רב, ווען דער מענש איז זוכה זיינן זייא בייא אים, (ואם לאו) שטייט (ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלותיה עמה): (ותאמר נעמי אל כלותיה שובנה בנותי הנה שבה יבמתך) די נשמה איז ארויף גגאנגן פון אים און איר בלייבט דא, (וערפה שבה אל עמה ואל אלהיה) מצד היצר הרע דיא רעט אן צו אירי מעשים: תנן מיר האבן גילערנט הש"י האט געמאכט איין ירושלים אובן און גשטאלט ירושלים אונטן מיט מויארן און טויערן און טירן דיא אפין זיינן, און אויף דיא מויארן זיינן שומרים ממונים דיא דא היטן דיא טויערן פון דיא מויארן, אז דער פסוק זאגט (על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים וגו') און (מיכאל כהן גדול) אובן איז ממונה איבר אלי שומרים און ווען דיא נשמה דיא דא הייסט (נעמי) גייט ארויס פון דעם עולם, ווען זיא איז זוכה גייט זיא אריין אין אונטרשטן (גן עדן) וואס איז אויף דער ערד דס הש"י האט גיפלאנצט צו די (רוחות הצדיקים) אין גישטאלט פון אובערשטן (גן עדן) דאס דארטן זענן אלי (נשמות הצדיקים) פון עולם, און אז דיא נשמה גייט אוועק פון דען עולם גייט זיא אריין אין דר (מערת המכפלה) דאס דארטן איז דיא טיר פון ג"ע, דא בגעגנט זיא (אדם הראשון) און די אבות דאס דארטן זיינן. איז זי זוכה פרייען זייא זיך מיט איר און עפנן איר די טיר דאס זי גייט אריין. (ואם לאו) שטויסן זיי די נשמה ארויס. און אז מן זיא שטוסט ארויס זאגט זיא (מצאוני השומרים הסובבים בעיר הכוני פצעוני נשאו את רדידי מעלי), און אזוי דיא נשמה איז גקומן אויף דען עולם האט מן איר גיגעבן איין לבש אויף איר קאפף, אז דער פסוק זאגט (בהלו נרו עלי ראשי), און ווען מען זיא איצונד שטוסט ארויס און וויל זיא נאר אן נעמן די נשמה הייסט (נעמי), ווער זיא זעהט פר וואונדרט זיך אויף איר און דר שרעקן און זאגן (הזאת נעמי) איז דאס דיא (נשמה הקדושה) וויא זיא האט דער פיר גלייכט. ווי זיא הייסט איז פר פינצטרט און איז (נע ונד) דס זיא קיין ארט האט אהין צו גיין, און זיא ענטפרט רופט איך נישט נעמי (קראן לי מרה וכו' אני מלאה הלכתי) פון בין איך און היפש אוועק גיגאנגן פון אובן אין גוף אריין, און איצונד (וריקם השיבני ה') בין איך לער ווידר גקומן אן תורה און מצות און אן מעשים טובים, מען האט איך אריין גיבראכט אין איין בייזן גוף פון איין רשע, אבר ווען זיא יא זוכה איז קומט זיא אריין אין ג"ע, און אז זיא אריין קומט בהעפט זיא זיך אן אלימלך דיא חיה און (רוח ונפש השכלית) און טוט זיך דארטן אן קליידן מיט דען קלייד דאס איז אין גישטאלט וויא דר גוף איז גיוועזן אין דען עולם, און איז מקבל דארטן אלי תענוגים און זענפטיקייט, און אין אונטרשטן (גן עדן) קליידן זייא זיך אן אין דען אויר פון דארטן וויא די (מלאכים עליונים) ווען זי קומן ארויף אין דען עולם אריין, דען זייא זענן אויך פון דען רוח וויא דער פסוק זאגט (עושה מלאכיו רוחות), אזו אויך דער רוח קלייד זיך אן דארטן אין (ג"ע שלמעלה) אין גישטאלט פון דען עולם, און טוען דארטן זיך זענפטיגן מיט אלי תענוגים, אין דען ג"ע זענן אלי גימעהל און גישטאלט פון דעם איברשטן עולם, און אויך פון דען אונטרשטן עולם, און דיא צדיקים האבן דארטן אלי תענוגים. אן שבת און ר"ח דא ציהן זיא זיך אויס דר נפש און רוח פון איר מלבוש און גיין אויף אין (ג"ע עליון) און זייא קליידן זיך דארטן אן אין איין קלייד דאס איז אין אלרלייא גישטאלט. אויס אייטל (אורות עליונים) און זייא האבן איין הנאה (מזיו השכינה), און אין דען אונטרשטן ג"ע איז איין זייל אויס אלרלייא גישטאלט פון ליכט, און ווען דער רוח וויל ארויף גין צו זיין ארט וואו ער איז ארויס גקומן (והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה), נעמט זיא (מיכאל כ"ג) און איז זיא (מקריב לריח ניחוח) פאר הקב"ה, איז זיא דארטן אין תענוגים אין דעם (צרור החיים) דאס דרויף שטייט (עין לא ראתה אלהים זולתך), און דר נאך גייט זי ווידר אראפ אין אונטרשטן (ג"ע) און הט אלי תענוגים טאפל מער אז פאהר און קלייד זיך ווידר אן אין איין קלייד און גייט אויף אין דיא ישיבות פון ג"ע און איז עוסק בתורה, און ווען דר רוח גייט אוועק פון דען עולם דא קומט ער פאהר אין דר (מערת המכפלה) צו אדם און די אבות, און זייא געבן איר איין בוך פאר איין סימן אז מן זאל זיא לאזן ווייטר גיין, אז זיא קומט פאר דען ג"ע בגעגנט זי מן דיא (כרובים און להט החרב המתהפכת) די זענן פאר דען ג"ע צו היטן דען וועג פון (עץ החיים), ווען זי איז זוכה זעהן זייא דאס בוך פון דיא אבות, עפנט מן איר דיא טיר גייט זיא ווייטר, (ואם לאו) שטוסט מן זיא דארטן ארויס, זי זיצט דארטן און קלייד זיך דארטן אן אין גישטאלט פון דען עולם, און ווען מן איר דען בוך נעמט אוועק זאגט זיא (מצאוני השומרים הסובבים בעיר הכוני פצעוני נשאו את רדידי מעלי וגו') און דער נפש בלייבט ביים דען גוף אונטן אויף די ערד, דרום שטייט (אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל), און אויף דעם האט מן גזאגט אז דיא מתים וויסן בעולם הבא פון דען (כבוד הצדיקים) און פון דען עולם און ריידן מיט אנדר, (עס שטייט בפ' תרומה וויך דער פון), און איין טעם ווארום דער נפש פר בלייבט אין גוף, און אין (תיקון ל"א) שטייט אזו, (ותלבנה שתיהם) דאס איז מרמז אויף די צוויי לוחות און אויך צוויי תורות (תורה שבכתב און תורה שבעל פה) דיא זענן אראפ גיגעבן פון אובן אויף דען בארג סיני, (ותהם כל העיר) דאס דר גאנצר עולם האט

האט גליטערט, ווי דער פסוק זאגט (וכל העם רואים את הקולות וגו'): (וירא העם וינעו) און האבן געזאגט (הואת כנאי) דיא תורה די הייסט (זאת) איז גאר ליאליך און זיס, אבער אז דיא לוחות זיינן צו בראכן געווארן (וישבר אותם תחת ההר) זיינן דיא (אותיות התורה) ארויף געפלויגן, האט זיא געזאגט (אני מלאה הלכתי) איך בין פול געגאנגן פון דען בארג סיני און הייסט (וריקם השיבני) בין איך לער ארויף געקומען ווידר: (דבר אחר) (ותלכנה שתיהם) דאס איז דער גוף מיט זיין נפש, און ווען דער מענטש איז (חוזר בתשובה) האט דער נפש ליב דען גוף און זאגט נאך אים (כאשר תמותי אמות ושם אקבר) כלומר ווען גלייך דו ווערסט שטארבן וויל איך בלייבן בייא דיר אין קבר, אויף דעם שטייט (בהתהלכך תנחה אותך) דאס איז בעולם הזה, (בשכבך תשמור עליך) דאס איז אין קבר היט דאס נפש דען גוף, (והקיצות) זיא ווערט דיך אמאל ווידר אויף שטיין צו (תחיית המתים), אבער ווען ער טוט קיין תשובה ניט הייסט זיא (ערפה), דרום דש זיא קערט איר אקין צו אים כלומר זיא גייט אוועק פון זיין גוף דען ווערט ער פאר לארן פון ביידי וועלטן: זאגט רבי שמעון דעם נאך זיינן פיל קברים אום זונסט, ווען דער גוף זאלט פאר לארן ווערן אויף וואס ווערט דען דער נפש אויף שטיין צו (תחיית המתים), אלא געוויס הקב"ה ווערט ניט פאר דארבן זיין בשעפניש, נייארט ווען הקב"ה ווערט אבטון דיא קליפות זיין און ווערט מקוים ווערן אויף דעם (סמא"ל) מיט זיין כת צוג, דאס אויך זיא שטייט (כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה), אז זייא ווערן אויס גימעקט און פאר דארבן ווערן. דען ווערט הקב"ה באנייען די וועלט, אז דר פסוק זאגט (כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה) דען ווערן זיא אין תיקון האבן, דען הקב"ה בגערט ניט דאס זייני (מעשה ידיו) זאל פאר דארבן ווערן דער גוף און דער נפש, (ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד):

פרשת נשא.

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר נָשֹׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וגו' ר' אבא הובט אן אַשְׁרֵי אָדָם לֹא יַחְשׁוֹב ה' לוֹ עָוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה

דעם פסוק איז דאך רעכט צו פר שטיין, קום און זעה אזוי, אלז ווען (זמן מנחה) קומט הייבט זיך אן צו דער וועקן דר (מדת הדין) בעולם, און אז נאכט ווערט דער וועקן זיך אזוי שוורים אובן פון די טירן פון דר דערויטן און פר שפרייטן זיך בעולם, און דער גאנצר עולם פילן (טעם מיתה) ווען זייא שלאפן, אז עס קומט מיטן דער נאכט דען רופט אויס אין כרוז בעולם אילוכד איז די צייט זיך צו דר וועקן מיט (שירות ותשבחות) פר הקב"ה, דען דער הייבן זיך נו. דער וועקן אובן די מלאכים מיט (שירות ותשבחות), דען ווערט געפונדן דער תענוג און זיסקייט פון אלים, וואול צו דעם מענטשן דער דיא זעלביגי צייט שטייט אויף לערנן תורה (לשם יחוד קב"ה ושכינתיה) דאס איז דענסט אלן דר (עת רצון), און בייא נאכט גייט דיא נשמה ארויף און זיא ווערט געפרעגט אויף אירי מעשים וואס זיא האט אין גאנצן טאג גיטאן און זיא זעלבסט זאגט עדות אויף אלים, און אלץ ווערט אויף געשריבן, אפי' איטליכט ווארט וואס דען מענטש מויט זיין מויל ארויס גייט אין גאנצן טאג גייט אלץ ארויף און שפאלטן אלי הימלן און שטייט אויף אין געוויס ארט, ביז דיא נשמה גייט ארויף און ברייגנט עס פר הקב"ה, ווי דער פסוק זאגט (משוכבת חיקך שמור פתחי פיך), דען ווערט אלץ פר לייקנט די רייד און די עבירה פון מענטשן, דרום שטייט (אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון) ווען ווערט אים זיין זינד ניט גירעכנט ווען עס ניט (ברוחו רמיה) דאס זיין (נשמה ורוח) ניט זאגן עדות אפילו אויף זיין (רוח פיו) דען ווערט אים ניט גירעכנט ווען ניט וואס זיין אייגני נשמה און זיין דיבור אויך זאגן אויף אים עדות: אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם וגו' קום און זעה עס שטייט גישריבן (וחבר הקיני נפרד מקין מבני חובב חותן משה) די זיינן גיוועזן דיא קינדר פון יתרו, ווארום הייסן זיא (קיני) איז טייטש לשון נעסט, דרום ווייל זייא האבן זיך געמאכט איין נעסט אין דר מדבר תורה צו לערנן, גלייך אז איין עוף מאכט זיך איין נעסט אזו האבן זי זיך פורט גיוועזן פון דיא לייטן אין דר מדבר: וואול איז דעם מענטשן דער זוכה איז צו דר תורה צו גיין און צו בהעפטן אין איר וועג, דען ווען דער מענטש גייט אין די וועג פון דר תורה דר ציהט אויף זיך דען (רוח הקדושה עליונה), ווי דער פסוק זאגט (עד יערה עלינו רוח ממרום) און ווען ער איז מקיים דיא (מצות התורה) איז ער מקיים די איבערשטי וועלט און די אונטערשטע וועלט ווי איר האבן דר פיר מפורש גיוועזן דאס עס שטייט (ועשיתם אותם) ליינן (אתם) גלייך אז איר אלט וואלט מאכן. און דער יתרו איז אין ערשטן איין (כומר לע"ז) גיוועזן און האט גדינט צו דער (צד הטומאה), דער נאך האט ער זיך אפ גשיידן פון זייא און האט זיך בהעפטן אן הקב"ה, דרום שטייט (ובני קיני) די זיינן גיוועזן (מבני יתרו נפרד מקין) זיא זיינן גיוועזן אפ גשיידן פון דער טומאה דאס דא קומט (מצד קין) אהער. און ווער עובר איז אויף דר תורה מאכט ער פעהלין אובן און אונטן צו זיך און צו כל עולם. עס איז איין משל צו איין שיף מיט לייט און איז אונטר זייא איין שוטה דער מאכט איין לאך אין דר שיף אונטר זיך, דא איז ער (גורם רעה) צו זיך און צו אלי לייטן דיא אין דער שיף זיינן דאס זיא אלי מוזן דער טרינקן, דרום שטייט (איש או אשה) עס זייא גלייך; נאר איינר (אשר יעשו מכל חטאת האדם) הייגגט איר חטא צו אלי לייטן, קום און זעה עס שטייט (והמה כאדם עברו ברית) אדם הראשון האט עובר גיוועזן איין מצוה, האט ער גורם גיוועזן מיתה צו זיך און צו כל עולם, און האט געמאכט פעהלין אובן און אונטן און זיין חטא הייגגט נאך. ביז הקב"ה ווערט מתקן זיין דען עולם ווי ער איז דר פיר

פֿיר געוועזן, און ווערט דען פגם אפ טאן פֿון עולם ווייא דר פסוק זאגט (בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים) דרום זאגט דר פסוק (כי יעשו) זיא ווערן שאן (אכל חטאות האדם) פֿון אדם הראשון. (ומעלה מעל בה') ער האט פוגם געוועזן (בה') דש ער איז ארויס געגאנגן אויס דיא (מדת הרחמים) פֿון הקב"ה, הקב"ה דער רחמן זאל אונז אלץ זיין אויך דען עולם און פֿון די רשעים און פֿון אירן חטא. ווייא פֿיל צדיקים דיא זיין שטארבן פֿון אירנט וועגן נאר וואס זייא זיינן גורם אויבן און אונטן.

רבי (יצחק ורבי יהודה) זיינן געגאנגן פֿון אושא קעגן לוד, שפראך רבי יהודה איר וועלן ריידן דברי תורה און וועלן גיין, ער הוב אן עס שטייט ווען איינר ווערט עפֿן איין גרוב אדר גראבן שטייט ווייטר ווען איינר ווערט דרינן ניזוק געווארן (בעל הבור ישלם) אזו דער מאן פֿון דער גרוב באצאלן: כמו ווען עס אזו איז ביי דען, (על אחת כמה וכמה) ווען איינר איז גורם דורך זיינע חטאים צו איבלן דען גאנצן עולם (אכל שכן) ווייא איז כמו זיין שטראף, איך טוא איך וואונדרן ווען ער איבלט דען גאנצן עולם פֿאר וואס זאל אים העלפֿן תשובה, ווי דער פסוק זאגט דא (איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם) שטייט ווייטר (והתודו את חטאתם והשיב וגו), אזא גרויס דיא תשובה איז אזו גרויס דס מיט דער תשובה איז ער אלץ מתקן, הן וואס ער האט פוגם געוועזן אויבן און אונטן און זיך און כל עולם: פתח הייב אן (רבי יהודה) נאך אים, דר פסוק זאגט (בצר לך ומצאוך את כל הדברים האלה) פֿון דא לערנן איר דאס די תשובה גייט איבר אלעס דהיינו אייער דער דין געוועלטיגט בעולם, אבר אז דער דין געוועלטיגט איז זיין כח גאר שטארק ווער קאן אים ווידר אוועק ברענגן פֿון עולם, דען אז דר דין געוועלטיגט בעולם גייט ער ניט אוועק ביז ער איז משלים זיין ווערק, דער נאך ווען דער מענש טוט תשובה איז ער מתקן זיך און (כל העולם), דרום שטייט (בצר לך ומצאוך וגו') דר נאך (ושבת עד ה' אלהיך וגו') ווען גלייך הקב"ה שיקט דען דין בעולם וויל ער דאך המבין אן זאל תשובה טאן זייא גוטס צו טאן בעוה"ז ובעוה"ב, און עס איז ניט פֿאר האנדן דש דא קאן בשטיין פֿאר תשובה, ער איז אויך גורם מיט דר תשובה דש די שכינה הייסט תשובה קערט זיך אום אויף איר ארט אויס דען גלות, און די בעשטע תשובה איז (בזאת) ווען ער ענטפֿערט איבר זיין נפש אין דער תשובה צו דער שכינה, כנאמר זיא אים ווען עס איז אין דער תשובה אזו איז אלץ מתוקן ער און כל עולם אויבן און אונטן, און דורך איין רשע ווערט פֿאר דארבן ער און כל עולם זיינט וועגן. ווייא נאם רשע ווייא צו זיין שכן: קום און זעה יונה איז אנטלאפֿן געווארן און האט ניט וועלן גיין אין שליחות פֿון הקב"ה. ווי פֿיל מענטשן דיא זיינן מיט אים געוועזן אין דער שיף די זיינן באלד פֿאר לארן געווארן אין ים פֿון זיינט וועגן, ביז זייא זיינן אלי איבר אים געקומען און האבן אים דן געוועזן בדין אין דען ים, דען זיינן אלי ניצול געווארן, דער נאך האט ער תשובה געטאן בשעה דאס ער האט הקב"ה אן גערופֿן אויס זיין צרה איז ער ניצול געווארן און האט אלץ געוועזן אין שטאט (נינוה) ווייא פֿיל (חיות בעולם). דאס אלץ ווייל ער האט אן גערופֿן צו הקב"ה אויס זיין צרה, אז דר פסוק זאגט (קראתי מצרה לי אל יי ויענני) און שטייט אויך (מן המצר קראתי יה וגו'): (רעיא מהימנא) דאס האט געזאגט משה רבינו דער (רועה נאמן) צו רבי שמעון:

איש איש כי תשטה אשתו וגו'. שפראך (רעיא מהימנא) צו אליהו, היב אן דוא אליהו מיט איר אין דיא מצות, דען דוא ביסט איר אלץ משל איין העלף, דוא ביסט דאך געוועזן אויך צום ערשטן (פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן) איין ברודר, (ואח לצרה יולד), ער הוב אן און זאגט, במצוה פֿון (פרשת סוטה) שטייט (ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו) דאס ווייזט אויף דען (יצה"ר סמ"אל) דער איז זיך מקנא אן דער הייליגי נשמה דיא איז געגליכן צו איין הייפש ווייב, און איז שיין אין אירע מעשים, דאס אויך איר איז געזאגט (אשת חיל עטרת בעלה), און ער מאכט זייני קנאה ווייל ער זיא משמא זיין, ווייא ער האט געטאן בייא (אדם הראשון) ער הט זיך מקנא געוועזן אויף זיין ווייב ביז ער האט זיא בערעט און האט זיא (גורם מיתה) געוועזן, און צו לייטן דאס ער איז איבר איר שולט איז ער זיא משמא, און זיין ווילן איז צו פֿאר ברענגן דיא נשמה אין זיין פֿייאר פֿון גיהנם: וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא נִטְמָאָה און דרום האבן איר געלערנט (ובת איש כהן) דש איז מיכאל כהן גדול, (כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף) דאס די נשמה און טומאה פֿון איר ווערט דארט אין גיהנם פֿאר ברענט און געלייטרט, אז ווייא מען לייטרט זילבר אין דער טיגל דאס דאס פסולת ווערט פֿאר ברענט צו ערד און ווערט פֿאר לארן. אזו אויך ישראל ווען זייא עובר זיין אויף דער תורה ברענגט זייא הקב"ה אין גיהנם דאס זי ווערט דארטן געלייטרט ווייא גאלד און זילבר, אז דער פסוק זאגט (וצרפתים כצרוף את הכסף וגו') ביז עס ווערט אן זייא מקוים ווערן (אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו). דען ווען ישראל פֿאר מישט זיינן מיט דען (ערב רב) זיין אזוי (אילן עץ טוב ורע) זיס און ביטר, און ווען זייא מאכן זינדיגן צו ישראל איז גלייך אז זיי זיינן אזוי (אילן הרע). און זיינן ווי דיא וואסר פֿון (מרה) די זיינן ביטר געוועזן און הקב"ה האט געהייסן דריין ווארפֿן איין האלץ ווייא עס שטייט (ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים וגו'), אזו וואלט אז ביי דער סוטה ווען דער כהן האט אין וואסר דען שם אריין געווארפֿן דר דא הייסט (עץ) ווען זיא איז אום ריין געוועזן זיינן דיא וואסר ביטר געווארן, איז געוועזן (וצבתה בטנה ונפלה ירכה) איז זיא צו שפרונגן געווארן, און ווען זיא איז ריין געוועזן דען שטייט (וימתקו המים) זיינן זיי זיס געווארן און האט איין בן זכר געהאט אזו איז זיא פֿאר זוכט און געפרובט געווארן דורך דיא וואסר, אזו וועט ווערט הקב"ה פרובן דיא ישראל בייא דר לעצטר גאולה, דרום זאגט (דניאל י"ב) (יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים) דיא דא ווערן זיין (אילן הטוב) דיא ווערן בשטיין ביי איר (נסיון), און אן דיא רשעים ווערט מקוים ווערן (ולא הדעת ישראל לא יבואו) דאס הקב"ה ווערט זייא אום ברענגן, אבר שטייט ווייטר (והמשכילים יבינו) דיא חכמים די זיינן בגריפֿן אן (עץ החיים) פֿון אירנט וועגן האט דניאל געזאגט (והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע) דיא דא ווערן קלייגן אין דען (ספר הזוהר) דא איז בגריפֿן אן (עץ החיים)

דיא

דיא ווערן ניט בדארפן צו פרובן זיי, נייערט דיא אנדרי די זיינן (אילן עץ טוב ורע), אונ דר ווייל דס דו (ספר הזוהר) ווערט ערשט היינט נאך אנטפלעקט ווערן, אונ ישראל ווערן דרמאן פר זוכן פון (עץ החיים), אונ בזכות דאס זייא ווערן אין דעם (ספר הזוהר) לערנן ווערט דיא גאולה קומן (אילן הרחמים), דען ווערט אן זיי מקוים ווערן (ה' בדד ינחנו וגו') דס קיין (צד הרוגז) ווערט ניאר זיין צווישן ישראל אונ ביי דר קדושה, דאס הייסט איז דיא (תורה הקדושה) געשטעלט אין דעם קלייד אונ סיפורים דיא ריידן (אסור מותר, כשר פסול, טומאה טהרה) דאס אילן הטוב איז (כשר מותר טהור). אונ אילן הרע איז (פסול אסור טמא) דאס איז דרום ווייל דר עולם ווערט היינט געפירט (בדרך טוב ורע), אבר לעתיד ווערט דער בוים ניאר דיא שליטה האבן אויף ישראל, דען אירה פרנסה פון ישראל ווערט זיין (אילן עץ החיים) דען ווערט ניאר אין דער תורה איין מחלוקת זיין אילן הרע אונ קיין קשיא ווערט ניאר זיין (אילן הטומאה), דען מכח דיא שליטה פון דער (טומאה אונ רע) דרום פר שטייט מען ניט רעכט די תורה, דרום זיינן אין דער (גמרא מחלוקת אונ קושיות) דר פר שטייט אזו אונ דער זאגט ניט אזו, אבר (ביאת הגאולה) ווערט מקוים ווערן (ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ) דאס קיין טומאה ווערט ניאר געוועלטיגן ווערט איטליכר דיא תורה רעכט פאר שטיין, אונ דיא (תלמידי חכמים) ווערן ניאר געשפייזט ווערן דורך די (עמי הארצים) נייערט אילן הטוב, דיא עסין (טהור כשר מותר), אונ ניט פון ערב רב דיא עסין (טומאה פסול אסור), זייא זיינן טמא אונ זיינן זיך מטמא מיט זנות פון עכו"ם, זיי זיינן די קינדר פון דער זנות, אויף זיי איז געזאגט געווארן (כי משורש נחש יצא צפע) פון דער ווארצל דיא שלאנג גייט ארויס איין אונק אזו אויך זיינן די (ערב רב) מיטן טומאה ווייא איר שורש די זנות, אונ כן זאן ווייל זייא האבן איין שליטה דס איז (חולין אילן הטהרה), אונ (חולין אילן הטומאה), האבן די (תלמידי חכמים) דיא זייכען געגליכן צו שבתות אונ ימים טובים קיין פרנסה נייערט אז פון די זיינן חולין, אזו וואלן אז שבת ניט האט נייערט וואס אן אן גרייט אין דער וואכן, אונ לעתיד אז דער (עץ החיים) ווערט געוועלטיגן ווערן די וואס בגריפן זיין אין (עץ טוב ורע) די ווערן אונטר טאן ווערן, אונ דיא (עמי הארצים) ווערן ניט מער האבן אז וואס דיא (תלמידי חכמים) ווערן זיי געבן, אונ ווערן ניט גערעכנט זיין גלייך אז זיי ניט ווערן אויף דער וועלט, זייא ווערן ניט פאר זוכן פון (עץ החיים), אויף זיי איז געזאגט געווארן דס עס ווערט קיין חילוק זיין צווישן (עוה"ז אונ ימות המשיח) נייערט (שעבוד מלכיות) דאס קיין גלות ווערט ניאר זיין, זונסט אין אנדרי מעלות ווערן זייא ניט האבן וויא זאדים קיגן זייא איז דיא משכיות מיט (איסור והיתר, טומאה וטהרה) ניט קיגן דיא תלמידי חכמים זייא ווערן רעכנט דאס (פנימות) פאר שטיין דאס איז (מט טהור) זייא ווערן מבזה זיין פר דיא (תלמידי חכמים) דס זיי ווערן זיין קיגן זיי (כיתרון האור מן החשך), דיא (ערב רב די עמי הארצים) ווערן זיין פינצטר אונ ווערן זיין צו ישראל קנעכט דרום ווייל די (ערב רב עמי הארצים) זיינן אז דיא בהמות, אונ ישראל הייסן אדם וויא דר פסוק זאגט (ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם) • (ואתנה צאני צאן מרעיתי) דאס זיינן די (עמי הארצים) דיא דא זיינן (אילן הטוב), אונ אדם (אתם) זיינן דיא (תלמידי חכמים) הייסן אדם, אזוי אויך שטייט אין פסוק (לו עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו) ווען ער הייסט זיי עמי ווארום זאגט ער דער נאך ישראל, אלא (עמי) הייסן דיא (עמי הארצים) דיא טוב זיין • אונ ישראל דיא (תלמידי חכמים) . אונ פון אירכט וועגן שטיט (ובני ישראל יוצאים ביד רמה). אונ אזו וואלן אז הקב"ה האט זיי אפ געשיידן אויף דעם בארג סיני, אזו ווערט ער זייא אב שיידן ביי דער לעצטר גאולה. ביי ישראל שטייט (וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים) דאס חמשים איז טייטש דר (שער החמשים) דס דר יובל מאכט פון דארטן פריי דיא קנעכט צו פופציג יאר דארט איז דר (עץ החיים) בגריפן דאס אלע פרייהייט קומט ארויס, דרום איז אויף זיי אויך געזאגט געווארן (המה יעלו בהר) זיי זאלן יוא ארויף גיין אויף דעם בארג סיני, אויף זיי שטייט אויך (ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל) אונ אויף זיי שטייט אויך (ואשא אתכם על כנפי נשרים) דאס זיינן דיא (ענני כבוד) • (ואביא אתכם אלי), אבר דיא (ערב רב) זיינן ניט אין (ענני כבוד) געוועזן נייערט ישראל, אויף זייא שטייט (ובני ישראל יוצאים ביד רמה) אזו ווערן לעתיד דיא ת"ח ארויס גיין אין אלרלייא כבוד, אונ אזו וואלן אז עס איז געזאגט געווארן אויף די (יצאי הארצים) דיא זיינן אילן הטוב ביי מתן תורה וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר אזו בייא דער גאולה ווערן זיי שטיין אונטר די ישראל, גלייך אז איין פערד אונטר זיין הערן אונ איין קנעכט נאך זיינם הערן, אונ אזו וואלן אז הקב"ה האט צו זיי גירעט דאס זיי זיינן געשטאנדן אונטרן בארג סיני ווערט איר מקבל זיין דיא תורה איז גוט (ואם לאו) אזוי איר דא בגראבן ווערן, אזו ווערט הקב"ה ריידן בייא דער לעצטער גאולה צו די (עמי הארצים) אילן הטוב, ווילט איר אויך אייך מקבל זיין דיא (תלמידי חכמים) גלייך איינר דער דא רייט אויף איין פערד אונ דער קנעכט טוט אים דינן איז גוט (ואם לאו) אזוי איר אלי דא אין גלות פר גראבן ווערן, אונ דיא (ערב רב) אזו וואלן אז בייא זייא שטייט ביי מתן תורה (וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק) דאס זיי זיינן פון ווייטן געשטאנן, אזו ווערן זייא לעתיד אויך ווייט זיין פון דר גאולה, אונ ווערן זעהן די (תלמידי חכמים) אונ (ישראל עם הקודש) אין אלי כבוד אונ זייא ווערן ווייט דר פון זיין, אונ ווען זייא ווערן זיך אויף וועלן אן זייא נהעפטן שטייט ביי זיי (לא תגע בו יד, כי סקול יסקל או ירה יירה) דען אזוי ווערט מקוים ווערן בייא דיא ישראל (ה' בדד ינחנו, ואין עמו אל נכר) אז מען ווערט אין משיח נייט קיין גרים ניאר מקבל זיין, אונ חנה האט געזאגט (ורשעים בחשך ידמו) דס זיינן די (ערב רב), אונ דרום האט געזאגט אויף זיי דר נביא (ואל אדמת ישראל לא יבואו), שטייט אין (זוהר פנחס) ווייטר, אויף די לעבּיגי לייט שטייט (כה אמר ה' ורועים הפושעים בי) דס זיינן דיא הערטן מנהיגים פון ישראל דיא (פרנסי הדור) די רשעים זיינן, אויף זיי איז געזאגט געווארן (הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדברה, ונשפטתי אתם כאשר נשפטתי את אבותיכם) דאס זייא ווערן אום קומן (במכת חושך): ע"כ הט משה גירעט: שפראך רבי שמעון צו אים, דוא (רועה נאמן) דיא לייט איז גיקומן ארויף צו גיין, איך בשווער דיך רייד דו זעלבסט דר פון אובן, דען פון דיינט וועגן וויל איך אויף גיין דס הקב"ה זאל רשות געבן מגלה צו זיין דען (ספר הזוהר)

מיט

מיט דיא סודות, דאס מיט דעם וויל איך דיך אויס לייזן אויס דיינר תפיסה דש דוא ביסט אין גלות, דש דו ביסט מחולל אין חטא פון ישראל, וויא דער פסוק זאגט אויף דיר (והוא מחולל מפשעינו) דרום וויל איך מיט דיר טובות טאן דורך דיין דיבור (כמ"ש זוהר כי תשא ופ' משפטים ובתיקונים). שפראך דער (רועה נאמן משה) צו רבי שמעון, דא בשווער איך דיך בייא דעם (שם הקדוש ה') דאס דוא זאלסט ניט זיאן מיט דיינר מאכט, דען איך בין אין גרוסן צער, איך קער מיך (כ"ה וכ"ה) הין אונ הער, אונ (וירא כי אין איש) עס איז קיינר דר מיר זאלט ארויס העלפן אויס צו ציהן מיך אויס מיינם צער מיט דר קבורה. דש אויף מיר שטייט גשריבן (ויתן את רשעים קברו) דאס זייא וועלן מיך ניט דער קענן דש איך בין געווארפן צווישן רשעים, איך בין גרעכנט צווישן די (ערב רב רשעים) אז ווי איין (נבלה מת) דר דא שטינקט, אזו איז מיין היילגי תורה צווישן זיי (חכמת הסופרים תסרח), די תורה אונ (תלמידי חכמים) זיינן גאכן ממש אין אלי ערטר וואו ישראל זיינן פר שפרייט צווישן דיא אומות, אונ די ערב רב זיינן אויך הירטן איבר ישראל דיא זיינן דאס שאף פון הקב"ה, אונ האבן קיין מאכט ניט צו טאן גוטס מיט דיא (תלמידי חכמים), אונ די (אנשי חיל יראי חטא) מוזן ארום ציהן אונ ארום גיין פון שטאט צו שטאט אונ ווערן ניט גיצעליגט, מן איז זיך ניט מרחם איבר זיי, אונ די (ערב רב רשעים) מאכן איין חרם אונ תקנות צווישן זיך אין פיל ערטר דש מן זאל זיי ניט געבן נאר איין (קצבה) כדי דאס זאל ניט זיין איין תקומה צו זיי אין איר שפלות (אפילו חיי שעה), אונ אלי חכמים אונ (אנשי חיל יראי חטא) זיינן בצער אונ ברוחק אין אום לוסטיקייט, זייא זיינן גירעכנט אז די (כלבים), די (בנים המסוללים בפז, איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות), זייא ווערן זייא ניט לאזן בייא זיך איבר נאכטיגן אין הויז צו גאסט צו נעמן, אונ דיא ערב רב זיינן רייך אונ זיינן בשלוה גאר אן צער אונ טרויעריקייט, זייא זיינן (גזלנים בעלי שוחד) זייא זיינן דיינים אונ שלטי, (כי מלאה הארץ חמס מפניהם) אויף זייא איז גזאגט געווארן (היו צריה לראש), איך בשווער דיך נאך איין מאל (בחי ה' צבאות אלהי ישראל יושב הכרובים) דאס פון דיא אלי רייד זאל דיר ניטס פר לארן ווערן אויס דיין מויל, נייארט דוא זאלסט זייא ריידן פר הקב"ה מיט אל דיין קרעפט צו וויזן זיין דוחק פון דיא (תלמידי חכמים), ע"כ (אלשון רעיא מהימנא): (איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל) ווארום שטייט צווייא מאל דאס ווארט (מעל), אלא דיא פעלשט אן מיר מאן אונ אן דיא (כנסת ישראל), אונ דרום וויל זיא פעלשט אן דער שכינה, דרום שטייט (והביא האיש את אשתו אל הכהן), דען דר כהן איז געוועזן דער (שושבין) אונ ליב האבר פון דער שכינה האט ער זייא מוזן דן זיין. איז דא צו פרעגן ווארום צום כהן, האבן איר דאך גלערנט דאס בייא איין קרבן האט מוזן איין פרעמדר שעכטן אונ דער כהן האט ניט דארפן שעכטן, דרום וויל דער כהן איז בגריפן אן מדת חסד דרום טאר ער קיין דין ניט טאן, ווען ער וועלט שעכטן דאס קרבן שוט ער איין דין וועלט ער פוגם זיין אן זיין מדת החסד, נא ווארום האט ער בייא דער סוטה יוא איין דין גטאן מיט די (מים המאררים), אלא דער כהן האט דאס מוזן טאן וויל ער איז מדת חסד אונ שלום צו מאכן צווישן מאן אונ ווייב, ער מאכט שלום דורך דיא (מים המאררים), ווען זיא טהור איז אונ ניט האט חוטא געוועזן שטייט (ונקתה ונזרעה זרע) קריגט זיא איין בן זכר, דא מאכט דער כהן (שלום ואהבה) צווישן מאן אונ ווייב, ער זעהט דאס ער האט זי אום זונסט חושד געוועזן, אונ ווען זיא איז ניט ריין געוועזן האט איר דין ניט גיטאן דער כהן, נייארט דער (שם הקודש) וואס דער כהן האט אין די וואסר אריין גיטאן, אונ דער כהן האט זי גפרעגט איין מאל אונ ווידר זיא זאל מודה זיין, דאס דער שם הקודש) זאל ניט פר מעקט אין וואסר איבר איר ווערן, אונ זיא האט גילייקנט דראן, דרום האט דער שם הקודש אליין אין איר דעם דין גטאן אונ ניט דר כהן. אָמַר הַמַּעְתִּיק

דרום שטייט אין פסוק (ובאו בה המים המאררים למרים) די וואסר זיינן גוט אונ זיס געוועזן, נייארט אין איר האט דר שם הקודש געמאכט אז זיא זיינן איר ביטר געווארן וויל זיא האט דראן פוגם געוועזן. ר' הלצר הייב אן אין דער פרשה (ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם) איך פר וואונדר מיך וויא דיא לייט ניטט פר שטייען אין דער תורה, עס איז דאך אין דער פרשה צו פר שטיין, ווארום שטייט גראד בייא דיא וואסר פון מרה וויא זייא זיינן אויס מצרים ארויס גגאנגן (שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו), אלא דיא הייליגקייט פון דער סוטה איז דראן געוועזן בייא דיא וואסר, דען דיא מצרים האבן גזאגט דאס דיא קינדר פון ישראל זיינן גקומן פון זיי מהער, אונ אויך פיל פון ישראל האבן אויך מירה ווייבר חושד געוועזן דאס זייא האבן מזנה געוועזן מיט דיא מצרים, ביז הקב"ה האט זייא גבראכט צו דעם מורט (מרה) זייא בודק צו זיין וויא איין סוטה מיט די וואסר, דרום שטייט (ויצעק משה אל ה'), שפראך הקב"ה צו משה, משה וואס ווילסטו האבן, עס זיינן וויא פיל מקטריגים אונ משחיתים וויל איך בודק זיין די ווייבר פון ישראל, דרום שרייב אויף דען (שם הקודש) אונ ווארף אים אין וואסר אריין, דא וויל איך בודק אלי זיין דיא ווייבר אונ דיא מאנן, דער ווארטן דאס עס זאל שון קיין רייד אונ שם רע אויף אייער קינדר זיין, אונ (כל זאת) וויל איך ווער ניט אלי בודק זיין וויל איך ניט איין נאמן אויף זייא רופן, (ויורהו) שטייט (ויורהו ה' עץ) דאס איז דער (שם הקודש) אונ האט אים געווארפן אין וואסר, (וישלך אל המים) דעם שם וואס דער כהן האט בודק דיא סוטה געוועזן מיט האט ער אין וואסר אריין געווארפן, דען עס שטייט (שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו) דא אן האט דארטן גיטאן (חק ומשפט) אונ האט זייא פר זוכט דארט. אויב דו וועלסט פרעגן אז אן האט בודק געוועזן דיא ווייבר איז רעכט, אבר ווארום האט מן די מאנין בודק געוועזן, אלא אויב זיך דיא מאנן האבן אויך ניט מטמא געוועזן מיט ווייבר פון מצרים, אונ אויב די ווייבר ניט האבן מזנה געוועזן מיט מאנן פון מצרים דיא גמאכט לייט אז זייא זיינן געוועזן אין מצרים. דען זיינן אלי גיפונן געווארן (זכאים לדיקים), אונ מן האט געזעהן דאס זרע ישראל זיינן קדושים אונ ווערדיג, דרום שטייט בייא דיא וואסר פון מרה (שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו) דארטן זיינן זייא פר זוכט געווארן. אונ אזו האט דער כהן בודק געוועזן די סוטה מיט דעם (שם הקודש), אונ ווען דיא אשה איז גירעכט געוועזן זיינן דיא וואסר אין איר אריין גגאנגן אונ ווארין זיס

אונ

און רייניגן זיא, און זיינן געבליבן ביי איר ביז זי איז מעוברת האבן די וואסר אין איר דאס קינד שיין און היפש און ריין געמאכט דאס עס האט קיין חסרון ניט געהאט קיין פֿעלער אין דער וועלט, און ווען זיא איז ניט ריין גוועזן דא ווארן זיך דיא וואסר אין איר פֿר קערן צו נויין טואגג, האט פֿון איר געשמעקט דיא אום פֿליט די טומאה פֿון וואס זי האט מקלל געוועזן און געזינדיגט איז זיא ווארן בגריפֿן, איז ווארן געזעהן איר חרפה און בושה פֿר מאן: וואול איז דס חלק פֿון ישראל דאס הקב"ה בגערט אן זייא אום זייא מטהר צו זיין. רבי חזקיהו הוב אן (אשתך כגפן פוריה) דיא משה איז געגליכן צו איין וויין שטאק, וויא איין וויין שטאק איז ניט מקבל איין (הרכבה) דלוט מן מוז איין זעלין איין צווייג דוקא פֿון זיין מין ניט אנדר מין נעמט דער וויין שטאק ניט אן, אזו אויך דיא ווייבר פֿון ישראל דיא בהעפֿטן זיך נייארט צו אירן (בן זוג), וויא איין טויב אזו אויך דס בלייבט נאר ביי איר (בן זוג): (פוריה) זיא בליט און ליט אויס צווייגן אויף אלי זייטן דאס איז (בירכתי ביתך) אין דיינם הויז, דיא אין הויז בלייבט דער היים און לויפֿט ניט ארום אויף דער גאס דס זיא ניט זאל קומן צו קיין שטרויכלונג און חטא: זאגט רבי חזקיה איין קללה זאל קומן אויף דען מאן דער דא לאזט גיין דאס ווייב מיט איר האר פֿון קאפּ ארויס, דאס איז איינה פֿון דיא צניעות דס דא קער צו זיין אין הויז. אז וועלכי משה דיא לאזט גערן איר האר דרויסן פֿר איין צירונג, איז זיא גורם ארעמקייט צו אירן מאן. און איז גורם צו אירה קינדר דאס זיא זיינן שפל און ניט חשוב בייא לייט, און איז גורם איין אנדרי זאך דאס דא רואט אין איר הויז, וואס איז דס אלס גורם דרום ווייל זיא לאזט איר האר דרויסן אפֿילו דער היים, וכ"ש אויף דער גאס, וכ"ש אנדרי חליפֿות, דרום זאל איין משה זיין גהיט אפֿילו דער היים פֿר דיא ווענט איין האר אויך ניט דרויסן צו פֿר לאזן פֿון קאפּ צו געזעהן צו ווערן, דען זיא דער וועקט איין קליפה דאס דא הייסט (שער), דרום אפֿילו ווען קיינר זעהט דרויף אויך ניט, וכ"ש דרויסן אויס דען הויז דס זיא איז גורם קללה און ארעמקייט און פֿיל בייז צו אירי קינדר, (רחמנא ליצלן) הקב"ה זאל אונז אלץ זיין פֿון אירי חליפֿות, און ווען זיא איז יוא גהיט דראן, דען שטייט (בניך כשתילי זתים) אירי קינדר זיינן וויא איין פֿלאנצונג פֿון איין בער בוים, וויא אין איין בער בוים איז שענר אז אלי ביימר, עס זייא אן זומר אודר ווינטר פֿר לירט זי ניט אירי בלעטר, און בלייבט אייביג שענר אז אלי ביימר און חשובר אז אלי ביימר, אזו אויך אירי קינדר ווערן אויך זיין מער חשובר אז אלי מענשן, און ניט דאס אליין אפֿילו איר מאן ווערט גיבענשט מיט אלי ברכות אובן און אונטן מיט עשירות און קינדר און קינדס קינדר, אז דער פסוק זאגט (כי כן יבורך גבר ירא ה') און שטייט (יברכך יי מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חייך, וראה בנים לבניך שלום על ישראל):

אִישׁ כִּי יַפְלִא לִנְדּוֹר רבי אלעזר הוב אן מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ וויא גאר גליבט זיינן דיא ישראל פֿר הש"י. אין אלי ערטר וואו זייא זענן דא איז ער געפֿונדן בייא זייא דאס ער זאל ניט אפ גיטאן זיין פֿון זייא, עס שטייט (ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם) שטייט מקדש סתם, דען אלי שולין אין דר וועלט הייסן מקדש, וויא מן האט עס שון אנדרשט וואו מפֿורש געוועזן, און דיא שכינה פֿעדרט זיך אין שול. וואול צו דען מענשן דער דא ווערט געפֿונדן פֿון דיא ערשטי אין שול דיא זיך היילגן מיט דער שכינה צום ערשטן און ברייטן זיך אן, און די ערשטי צעהן מוזן מיט איין מאל אריין גיין אין איין לייט און ניט איינליג ווייט, דען דיא צעהן לייט זענן גלייך אז איין מאן, דרום מוזן מיט איין מאל דיא צעהן לייט קומן גלייך וויא דער מענש ווער מיט איין מאל בשאפֿן, אז דער פסוק זאגט (הוא עשך ויכוננך):

אִישׁ כִּי יַפְלִא וואס טייטש (כי יפליא), ער ווערט זיך אפ טיילן פֿון דיא אנדרי לייט, ער זאל זיין קודש אין איברשטן גישטאלט און צו ווערן גאנץ געפֿונדן, דען איין מענש דער דא קומט זיך (מקדש ומטהר) צו זיין, דא איז מען אים פֿון אובן (מקדש ומטהר) ער זאל הייליג און ריין זיין, און מן פֿר שפרייט אויף אים די איברשטי קדושה דאס הש"י ווערט געהייליגט דער מיט:

פרשת בהעלותך.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר וגו' בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת וגו', זאגט רבי יהודה וואול דער חלק פֿון ישראל דאס הקב"ה האט אן זייא בגערט און האט זייא געגעבן איין (תורת אמת) איין עץ חיים, דאס דורך דער תורה ירשנת דער מענש לעבן (בעוה"ז) און לעבן (לעוה"ב): און ווער עס בגרייפֿט דראן און איז עוסק בתורה דער האט דאס לעבן, און ווער זיך איז פורש פֿון דער תורה איז גלייך אז ער וואלט זיך פורש זיין פֿון לעבן, דען זיא איז לעבן און אלי אירי רייד זיינן אייטל (חיים הם למוצאיהם) און שטייט (רפֿאות תהי לשרך וגו') (ער זאגט ווייטר סודות): רבי אבא הייב אן אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה ה' בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן (זכאין) ווערדיג זיינן די ישראל דס הקב"ה האט זיי געגעבן איין (תורה הקדושה) און האט זייא געלערנט איר וועג צו בהעפֿטן דראן צו היטן דיא מצות התורה דער דורך זוכה צו זיין לעוה"ב, און האט זייא אויס מצרים ארויס געצוגן אויס דער (רשות הטומאה) און האט זייא צו זיך מקרב געוועזן צו ווערן בגריפֿן אן זיינם נאמן דער דא געוועלטיגט אויף (עליונים ותחתונים): און מכח גרויס אהבה האט ער זייא גרופֿין (בני בכורי ישראל) זיינן פֿרייא פֿון אלים, און זיינן אין גישטאלט דיא (קדושה עליונה) און האט זייא אויס דיא (כוחות הטומאה) פֿון מצרים ארויס גיצוגן און צו בראכן, און אויך גיטאן אלי בינד וואס דיא מצרים אויף זייא געמאכט האבן מיט כישוף דס זיי זאלין ניט קענן ארויס גיין, דרום האט הקב"ה ממית געוועזן אלי בכורים אין מצרים מיט אירי (כוחות וממונים) פֿון אובן. דרום האט הקב"ה ניט בגערט צו טאן די (מכת בכורות) ניט דורך איין

מלאך און ניט דורך איין (שרף), דען דאש האט קיין מלאך ניט קענן מיטן וועלכר איין בכור איז, אונ אויך צו בינדן אירי בינד מיט כשפים, דאש הקב"ה האט זעלבשט מוזן טאן: קום אונ זעה אין דער נאכט אז נאכט איז געווארן דש (מכת בכורות) האט זעלן זיין, זיינן די מלאכים געקומן שירה צו זאגן פאר אים, שפראך הקב"ה איצונד איז קיין צייט ניט דר צו, דען מייני קינדר זאגן אונטן אין אנדרי שירה, בשעה דאש איז געקומן האלבע נאכט דאש זיך אלי מאל דר וועקט דער (רוח צפון), אונ הקב"ה האט גיטאן נקמות אין מצרים, אונ ישראל האבן אונטן (שירה והלל) געזאגט מיט איין הויך קול. דען זענן זיי געווארן פרייא פון מצרים, אונ די (מלאכים עליונים) אונ אלי חיילות האבן פר נומין צו דען קול פון ישראל, דר נאך אז זייא האבן זיך (מל) געוועזן אונ האבן געלייכנט מיט דען (דם מילה אונ דם פסח) אויף דען (משקוף אונ שתי מזוזות), אז דער משחית האט געזעהן דען צייכן האט ער חס אויף זייא געוועזן. ווייא דער פסוק זאגט (ופסח ה' על הפתח), איז דא צו פרעגן וויא הקב"ה אליין האט געשלאגן די בכורים, ווארום שטייט (ולא יתן המשחית) איז משמע דער משחית האט געשלאגן, אלא עס שטייט (וה' הכה כל בכור) איז געוועזן אין מצרים הקב"ה מיט זיין (בית דין), דרום האט מען מוזן מעשה טאן, צו צייכנן אויף די טיר מיט דעם (דם פסח ומילה) דאש די מיט זיינן געוועזן זאלן ניט מזיק זיין די ישראל, דען בייא מצרים מוזן זיין איין מעשה דאש מן זאל ניצל ווערן פון די מקטריגים. אזו אויך אויף דעם מזבח דאש איז אויך געוועזן דאש דער משחית זאל ניט קענן מקטרג זיין דורך דען מעשה, אונ אין דער צייט דאש מן דש ניט דארף דהיינו אן ראש השנה דש איז יום הדין, אונ די (בעלי לשון הרע) די מקטריגים שטייען אלי אויף ישראל מקטרג צו זיין, דא דארף מן ניט קיגן זייא מעשה צו טאן (התעוררות). ניארט מיט (דיבור בתפלות ובקשות), אונ מען מוז דער וועקן מיט דען רוח אונ נפש דאש איז מיט דען שופר. ווי מיר האבן מפורש געוועזן דאש מיט דען שופר אונטן דער וועקט מן דען גרויסן שופר אובן, דאש אלי רחמים קומן ארויס דער פון דש דר מיט ווערן לוז ברעכן אלי בעלי דינים אונ מקטריגים דאש זיי דען טאג קיין שליטה ניט האבן, אונ אז מן מיט דען שופר דער וועקט די רחמים אובן, דען דער וועקן זיך אלי ליכט אובן דאש אלי ליכט ווערן דער ליכט פון אלי זייטן דען איז (בחור פני מלך חיים). קום אונ זעה אזו אויך בשעה דאש דער כהן גדול האט זיך מכוון געוועזן אן צו צינדן די מנורה אונ האט מקטיר געוועזן דר נאך דש (קטורת הסמים) דען האט ער דער וועקט אובן דאש אלי ליכט ווארן דער ליכט געווארן, אז אלץ איז געבונדן געווארן צו אננדר. דען איז געפונן געווארן (ששון ושמחה) אין אלי וועלטן. אז דער פסוק זאגט (שמן וקטורת ישמח לב), דרום שטייט דא דאש לשון (בהעלותך את הנרות) עס קער צו שטיין דאש לשון פון אן צינדן, ניט פון אויף ברענגן, אלא מיט דעם אן צינדן אונטן די מנורה האט ער אויף געבראכט דאש דער וועקן אובן, דאש אלץ איז געשטעלט געווארן אונטן קיגן דען משכן פון אובן, דרום זאגט ער (אל מול פני המנורה), די מנורה אובן דאש איז געשטעלט קיגן דער מנורה פון אונטן, אז דער כהן האט אן געצונדן. דען (יאירו שבעת הנרות) האט ער דער מיט דר ציילט די זיבן ליכט פון אובן. (רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי יצחק) זיינן געגאנגן אין וועג, זיינן זיא געקומן צו די גרוסי (הרי חשך), ווייא רבי אלעזר הוב אויף זיין אויגן ער זעהט די הוכי פינצטרי בערג אונ ווארן אין גרויס מורא, זאגט רבי אלעזר צו זייני חברים, (אלמלא) ווער איין פאטר דיא, וועלט מיך איך ניט פארכטן, אבר ווייל מיר זאגן בייא דרייא איז קיין מורא פר קיין דין צו האבן, ער שפראך צו זייא ווייא גאר ליב זיינן די דברי תורה דאש איטליכט ווארט וואש דרינן איז זיינן גרויסי (סודות ורזין עליונים), אונ די תורה איז דער (כלל העליון), אונ מיר האבן געלערנט די תורה ווערט גידרשנט (בשלש עשרה מדות), איז מיינט (כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל וגו') אזו אויך איז די תורה אין כלל אייטל גרויסי סודות, ווען גלייך עס שטייט דרינן איין סיפור ווי איין מעשה אדר איין שמועה פון די לייט. ווייא וואל דאך דאש דער (סיפור דברים) איז אויס געגאנגן אויס דען כלל פון דער תורה, דאש דער מיינט מיינט דאש די תורה איז נאר אויסן אויף דער שמועה אונ מעשה צו דער ציילן אונ איז ווייטר ניטש מער דראן נייארט ווייא עס שטייט פר אים, (ובאמת לא ללמד על עצמו יצא) עס איז ניט ארויס געגאנגן אויס דען כלל פון דער תורה דש זיינן אייטל סודות צו ווייזן אויף זיך אליין דאש מעשה וואש די תורה דער ציילט אונ ווייטר איז ניטש מער דרויס צו לערנן, אלא צו ווייזן (על הכלל כולו יצא) אויף דען איברשטן כלל, דאש זיינן דאך אייטל גרויסי סודות (כגון) אז עס שטייט אין פסוק (ותנח התיבה בחודש השביעי בשבעה עשר לחדש על הרי אררט) גוויס מיינט אן דער פסוק איז ארויס געגאנגן אויס דען כלל פון דער תורה דאש איז אלי מאל אייטל סודות אונ דא דער ציילט זיא נאר איין (מעשה סיפור דברים בעלמא). וואש מאכט דש אונז דרויס וואו די (תיבה) האט גירואט. אויף די בערג אדר אנדרי בערג, אלא דאש איז ארויס געגאנגן (ללמד על הכלל כולו יצא) צו לערנן. ווייא די גאנצי תורה איז דער (כלל עליון) גרויסי סודות אזו דש אויך, זכאין זיינן די ישראל דאש מן האט זייא געגעבן די (תורה עליונה תורת אמת), אלא די (תורה הקדושה עליונה איז תורת אמת): קום אונ זעה איין (מלך בשר ודם) איז אים דאך קיין כבוד צו ריידן זעלכי פשוטי ריד (מכל שכן) דאש ער זאלט זיך זייא אויף שרייבן, (על אחת כמה וכמה מלך אלפי אלפים מלך מלכי המלכים הקב"ה) דאש ער האט זיך וואל קענן איין תורה מאכן פון אייטל הייליגי זאכין פון אובן ניט זייא צו אננדר צו שטעלן מיט פשוטי ריד איין תורה דרויס צו מאכן, אויס די ריד פון הגר, פון עשו, פון לבן מיט יעקב, די ריד פון בלעם פון בלק, פון זמרי בן סלוא, אונ דעסט גלייכן די אנדרי ריד אונ סיפורים וואש דא שטייען אין דער תורה, דעם נאך, ווארום זאל זיא הייסן (תורת אמת) (תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה מחכימת פתי פקודי ה' ישרים מצות ה' ברה יראת ה' טהורה) אונ שטייט (הנחמדים מזהב ומפז רב) זעלט דאש שטיין אויף די זעלכי (שמועות ספורי דברים), אלא גוויס די (תורה הקדושה) הייסט רעכט (תורת ה' תמימה). אין איטליכן דיבור צו ווייזן איר אנדרי (סודות דברים עליונים) ווייא מיר געזאגט האבן: קום אונ זעה דען פסוק (ותנח התיבה) איז

אווא

חוו גיזיערנט גיווחרן, דחט עט ווייזט חויף חנדרי זחכן, חויך (כחודט הטביעי) דחט חיז (רחט הטנה). דט דענסט אחן טוט זיך דער וועקן דער (אדת הדין בעולם) חוג רוחט, חוג הקב"ה זילט חויך (כסח דין) אטפטן דען עולם חויף חירי אינטיס, חוג דרום חיז דר (כסח דין) גיגליכן לו דער תיבה דט חנרלייח חיז דריכן, חזו חויך זיינן דריכן חנרלייח בריב פר בחרגן חין דען (חולר האוק) וויח פין נייכן זיינן גלייככט דריכן. חני ספרים דיח ווערן גיעפנט זייח זיינן דחרטן פר בחרגין, דרום דחט ניטט ווערט פר געמין דחרטן פון אוק, חוג דער (כסח הדין) חיז חן גבריינט חן רחט הטנה דער חיז יום הדין, דען טחג דחט חני אנכטן ווערן גידחכט דרחן חוג חיבר פחרן פר דען (כסח), דרום זחגט דער פסוק (ותנח התיבה). דער (כסח הדין) טוט רוחן חן (רחט הטנה בחודט הטביעי על הרי חררט) דחט זיינן דיח חוגטר זעכר פון (כסח הדין) זיינן דיח (טרי הדינים) די החרין פון (יללה ויבבה) חיז לטון קלחגין דיח דער וועקן זיך חוג זיינן גיווחוכט דען טחג פר הקב"ה חוג וויח פין (כילי תריסן) דחט זיינן חז רחרין חין טחרטסין (בגדי אלחאה) דיח זיך דער וועקן דען זעלביגן טחג, חוג חני טטייחן חוכטר דען (כסח הדין) דין לו טחן בעולם. חוג יטרחל זיינן אתפלל חירי תפלות דען טחג חוג (בקשות ותחנונים) פר הקב"ה חוג בלחזין איט דען טופר, חוג הקב"ה חיז חס חויך זייח חוג פר קיערט דען דין לו רחמים. חוג חני (צליונים ותחתונים) הייבן חן לו טרייען חוג זחגן (חטרי העם יודעי תרועה), חוג דרום אוו אן החבן דען זעלביגן טחג חזו חיין תוקע דער דח זחל וויטן דיח סודות פון דען בלחזן וחט דער עיקר כוונה דר פון חיז דער זחל קענן אפוון זיין בתרועה חוג זחל זיין זחך טחן בחכמה, חוג דרום טט יט (חטרי העם יודעי תרועה) חוג טטייט כיט (חטרי העם טוחעי תרועה) חבר וחוז דיח דח בלחזן: חזח (יודעי תרועה) וחוז לו דיח דח וויטן וחט דחט בלחזן בטייט, דחט ער איט זייכי כוונה קחן דר וועקן חובן לו פר קערן דען דין לו רחמים דורך דען בלחזן,. וויח איר החבן טוין חנדרטט וחו אפורט גוועזן: זייח גייחן חזו חיין גחנלן טחג. ווי עט וחר טפעט חוג ווערט נחכט. קוחן זייח לו חיין חורט חוג זעהן דחרטן חיין היין, זייח גייחן חריין, זחגט ר' חליעזר לחז חייכר פחר חריין גיין לו זעהן חויב עט חיז חיין חורט דריכן דט-עט ווער חוג רעכט חן גבריינט. דח גינג חריין רבי יוסי חוג זעהט דריכן חיין חנדרי היין חוג חיין ליכט דריכן, חוג הערט חיין קול דחט דח זחגט (בהעלותך חת הכרות, חל מול פני המנורה יחירו טבעת הכרות) חוג זחגט גרויטי סודות דחט כיט חיז לו טרייבן, ר' יוסי הערט חוג וחר זיך פרייען חוג זחגט עט ר' חליעזר, טפרחך ר' חליעזר איר וועלן חריין גיין. דען הקב"ה החט זיך אקדים גוועזן דען טחג כיסים חונז לו טחן, זייח גיין חריין חוג זעהן דריכן לווייח לייט וחרן עוסק בתורה, זחגט רבי חליעזר (מה יקר חסדך אלהים ובני חדם בצל כנפיך יחסיון), זייח טטוכדן חויך חוג זעלין זיך חוג זעכן זיך חני אטאח. זחגט ר' חליעזר וויח גחר זייער חיז ווערדיג דיח גנחד פון הקב"ה דחט חיך החב דח גיפונן, חילוכד ליכר חן דיח ליכט לו דר לייכטן. כלו' איט דיין תורה, ר' יוסי הייב חן (בהעלותך חת הכרות) עט זייכן גיטחן גיווחרן דורך דען כהן לווייח אלות

כחך חנכדר. דיח ליכט ליכדן חוג קטורת, וענן גרויטי סודות דרויף דחט איט דען דר וועקן פון חוגטן. וענן דער לייכט גווחרן דיח טכינה איט פין ברכות חין חלע וועלטן:

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְמִדְבַּר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם וכו' וְיַעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ

זחגט ר' חבח אען החט זייח דחך טוין פר זחגט בייח (יליחת אלרים) חויף דען פסח וחט בדחרף ער דח ווידר לו זחגן, חלח עט טטייט (בטנה הטנית) דחט דחט חנדרי יחר החבן יטרחל גיזיינט דחט נחר דיח אלוה פון פסח חיז גיוועזן חין אלרים חוג כיט (לדורות), דרום פר זחגט ער חילוכד ווידר חויף לדורות, ער זחגט טודות חויף (כחודט הטני). זחגט ר"ט ווי לו דיח לייט דיח דח זחגן דחט דיח תורה חיז נחר חייטן (סיפורי דברים פון דברים פטוטים), דען כחך קחן חויך חיטליכר זעלבי תורת אחבן איט גרעטרן טבח, חויב זיח וויל חוגז וויזן וועלטליכע זחכן החבן דחך (טרים ואלכים) חויך חירי (ספורים חוג דברי היאים) דחט אן וויט וחט פר בייח גנחנגן חיז פר דיזן לייטן, (חם כן) לחז אן חויך אחכן דרויט חיין תורה, חלוו חני (דברי תורה) זעכן דחט גטטחלט: קום חוג זעה דער (עולם העליון) חוג דר (עולם התחתון) זייכן חין חיין וחג טחל קיגן חנכדר, חוכטן יטרחל קיגן די אלחכים חובן, ביי די אלחכים טטייט (עוטה אלחכיו רוחות) דחט חיז חובן. חבר וען דער אלחך וויל חין דען עולם חרחפ קוחן. אזו ער זיך חן קליידן חין חיין קלייד דחט חיז חין גטטחלט פון דען עולם, זונטט קענט ער כיט בטטיין חויף דען עולם. חוג דער עולם קענט זייח כיט פר לידן. נוח וען חזו חיז ביי די אלחכים. (אכ"ט) דיח תורה דחט זיח החט דחך זייח חני בטחפן, חוג חני וועלטן החבן כחר חיין קיום איט דער תורה דורך איר גרוטי סודות חוג (טאות הקדוטים), כייחרט וען דיח תורה חיז חרחב גכידרט לו געבן חין דען עולם וען זיח זיך כיט הינט חן גיקלייד חין זעלבי אלבוטים פון די (סיפורי דברים) וחט דריכן טטיין, קענט זיח פטיטח דער עולם כיט פחר לידן, דרום זייכן כחר דיח סיפורים דער קלייד פון דער תורה, וועד עט אייכט דז כחר דחט אליין חיז דיח תורה חוג כיט אער ווייטר חז דער פטוטו דחט חיז דער גוף. (תיפח רוחיה) זחל ער פר פלוכט ווערן, זיין רוח זחל חויט גיבלחזן ווערן חויט חיס חוג ער זחל קיין חוק החבן לעוה"ב, חוג ער טטעלט חיס. דרום (תיפח רוחיה), חזו וחוז חז דער גוף פון אענטן וויז כחר חיין קלייד לו רוח, וען דער רוח גייט חרויט חיז חן גוף קיין אאטות, דען דיח אעלה פון גוף חיז כחר דורך זיין רוח, חוג ווייל ער אייכט דחט דיח תורה דער קלייד חיז דר עיקר חוג חיז דריכן קיין (פניאיות) דער דח פירט דען קלייד, דרום חיז זיין טטרחף חויך חזו. דחט זיין רוח זחל חויט חיס חרויט, (אדה כנגד אדה) דחט בלייבט זיין גוף ערד חוג חט. דער לבוט חן כטאה, דען דיח תורה חיז גיטטעלט וויח דער אענט איט אברים חוג חני זייכן חיין אענט וויח כיט טטייט חובן חין (פ ברחטית דף ב' ע"ג). דרום החט דוד האלך גזחגט (גל עיני ואביטה כפלאות אתורתך) דוח זחלטט חנטפלעקן איין חויגן לו זעהן לו פר טטיין וחט דח חיז חוכטר דען קלייד פון דער תורה דט (פניאיות דר פון, לחטן דיח תורה רעט (ברחטית ברח אלהים וכו') לום ערטטן החט גחט בטחפן היאל חוג ערד דחט חיז דער קלייד נחר חיין

(סיפור דברים), אבר דאס פנימיות דרפֿון איז מרומז וויא הקב"ה האט בשאפֿן די (מדריגות עליונות) איינס פֿון אנדרן. די מדריגה הייסט (ראשית), דיא הייסט אזו איין שם · הון דאס נאך מער (פנימיות) איז דיא (גופֿי שמות) דאס זיך געפֿינען אין מיטן אנדרי שמות (כגון שם של מ"ב) אונ אנדרי דיא דא ארויס קומן אויס דער פרשה, דעסט גלייכן (ויצא יעקב מבאר שבע) איז נאר דער פשוטו איין סיפור, יעקב איז ארויס געגאנגן אויס דער שטאט (באר שבע) קיין חרן וויא עס איז אויך אזו גוועזן, אבר דאס (פנימיות) דער פֿון איז גאר אנדרשט טייטש, עס זענן אובן זעלכי (שמות עולמות מדות הקדושות) דיא דער פשוט איז, ווי עס צעלט שטיין (ונהר יוצא מעדן להשקות הגן) דאס איז אלס דיא (עולמות עליונים) דאס איינס האט זיין מחיה אן אנדרן, אונ דיא תורה רעט כפשוטו וויא עס איז אויך אזו גיוועזן, אבר זיא מיינט ווייטר צו פֿר שטיין דורך דעם וויא עס צו גייט אובן, דרום שטייט (כי לא דבר רק הוא) עס איז ניט לער אין דער תורה, ווען יוא דוא מיינסט עס איז לער, שטייט ווייטר (מכם) כלו' פֿון אייך וויל איר ניט פֿר שטייט, אונ דרום רעט דיא תורה דס לשון רק דאס מיינט עס איז נאר איין גוף די לער איז אן (פנימיות נשמה): קום אונ זעה דס קלייד ווערט גיזעהן צו אלי, אונ דיא נארין זענן בגערין זיי ניט ווייטר צו זעהן וואס דרינן שטעקט דאס חשיבות פֿון גוף דיא נשמה. וויא אויך זיין צו פֿר שטיין אן גוף וואס דר מענש האט פֿר איין נשמה, אונ עס זענען זייט דיא פֿר שטייאן אן גוף די (טבע פנימיות) פֿון מענשן נאך זיין נשמה נאך. וויא יתרו האט גיזאגט צו משה (ואתה תחזה מכל העם) צו פֿר שטיין אן (חכמת הפרצוף) וויא אובן שטייט (בפרשת יתרו) דס מן קאן פֿר שטיין אן דעם גוף פֿון מענשן, אזו אויך איז די תורה האט איין גוף אונ זיין דברי תורה די הייסן (גופֿי תורה) די זיך אן קליידן אין די סיפורים. די נארין זיינן בגערן נאר צו לערנן אונ צו פֿר שטיין דעם מלבוש דיא (סיפורי דברים) אליין אונ ניט וואס דרונטר איז, דיא נאך קלוגר זיינן בגערן צו פֿר שטיין אן דעם גוף וואס אונטר דעם מלבוש איז, די נאך קלוגר זיינן דיא זענען קנעכט פֿון (מלך עליון) דיא דא זענען גישטאנן אויף דעם בארג סיני דיא זעהן נאר נאך דער נשמה דאס פנימיות פֿון דער תורה דז דאס איז דער עיקר פֿון אלים די סודות די רעכטי תורה, אונ לעו"הב ווערט מן פֿר שטיין דאס גאנצי פנימיות דאס איז וויא איין נשמה צו דער אנדרי נשמה, אזו זענען אלי ווערטן גישטעלט אונ אלי מדרגות עליונות, דאס איינס איז צום אנדרן וויא איין מלבוש. דס דיא הימל מיט אלי חיילות פֿון אובן אונ אלי מדרגות זיינן נאר אז קליידר צו דען כבוד פֿון הקב"ה ווי נשמות, אונ נשמות צוא נשמות דס ניט איטליכר קאן דס אלס פֿר שטיין, אונ איינס איז בגריפֿן אין אנדרן, וויא צו דיא רשעים דיא זאגן דאס דיא תורה וואר נאר איין (סיפור דברים) אליין, אונ בגערן נאר צו לערנן דען מלבוש אליין אונ ניט מער. זכאין זיינן די צדיקים די איין זעהן בתורה ווי עס זאל זיין, אזו וואל אז ויין ווערט גיהאלטן אין איין כלי, אזו אויך די תורה ווערט דר קענט אונ גיהאלטן דורך דיא מלבושים אונ (סיפורי דברים) דרום מוז מן פֿר שטיין וואס אונטר דען מלבוש איז דאס (פנימיות וסודות התורה):

וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ זאגט ר' יוסי פֿון ווארט (ויעשו) לערנט מן דאס איטליכר ווער דא ווייסט אונטן (במעשה המצות) וויא עס זאל זיין, איז גלייך אז ער זאלט טאן אובן כביכול, דען מיט דער מעשה אונטן טוט זיך דער וועקין אובן, וויא אויבן אויך שטייט דער פֿון:

אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לָנֶפֶשׁ ווארום שטייט (איש איש) צווייא מאל, אלא צו ווייזן איין מענש דער קאן זיין מיט מקבל צו זיין, דיא (נשמה עליונה), אונ ער איז זיא מטמא אונ איז גורם צו זיך זעלבסט דאס דיא שכינה אונ זיין נשמה גייט אוועק פֿון אים אונ רואן ניט אויף אים, דרום שטייט צווייא מאל איש, ער איז אזו איין מאן דאס ער איז ראוי צו זיין איין איש, דאס דיא (קדושה עליונה) זאל ביי אים זיין, אונ ער האט זיך מטמא גוועזן דא קאן דיא קדושה אויף אים ניט רואן:

וּבְיוֹם הָקִים מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן כִּסָּה הֶעָנָן וגו' ר' חייא הייב אן פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים וְצִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד דער פסוק ווייזט ווער עס איז מפזר זיין געלט אין צדקה וויא עס שטייט (יש מפזר ונוסף עוד) כלומר ווען ער גלייך פֿיל געלד גיבט אוועק, (ונוסף עוד) ווערט אים נאך מער גמערט, אין געלד אין לעבן, דרום וויל דער עני איז (חשוב כמת) אונ ער ניאט אויף אים דעם (כח החיים) אובן. ווערט ער גבענטשט אונ איז (שמחה בכל העולם) דאס דען (כח הדין) וואס אן אים גוועלטיגט, ווערט גשוועכט דורך דער צדקה:

פרשת שלח לך.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים רבי יהודה הוב אן כְּצִנַּת שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו, וְנֶפֶשׁ אֲדוֹנָיו יָשִׁיב וויא דיא קעלט פֿון שנייא צו דעם שניידר אין פֿעלד דס ער האט גרוסה הנאה דער פֿון, אזו איז איין (שליח נאמן) צו זיין שיקער, דס זענען גיוועזן (פנחס אונ כלב) דאס יהושע האט זיא גשיקט פֿר מרגלים, (ונפש אדוניו ישיב) זיי האבן גימאכט דאס די שכינה האט גיוואונט בייא ישראל אונ הט זיך ניט אפ גטאן פֿון זייא, אבר די מרגלים וואס משה הט גשיקט האבן גורם גיוועזן צו וויינן לדורי דורות, דאס דאס (בית המקדש) איז חרב גיווארן, אונ האבן אויך גורם גיוועזן דאס עס זיינן אוועק גיקומן וויא פֿיל (אלפים ורבבות) פֿון ישראל אונ דיא שכינה האט זיך פֿון זייא אפ גיטאן: (רבי חזקיה ורבי יוסי) זענען געגאנגן אין וועג. זאגט (ר' יוסי צו ר' חזקיה) איך זעה אן דיין פנים אז דו טראכטסט וואס, שפראך ער גוויס· איך טראכט אן דעם פסוק דאס (שלח לך) הט

הט

האט געזאגט (כי מקרה האדם ומקרה הבהמה מקרה אחד להם, כמות זה כן מות זה, ורוח א' לכולם, ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל), אונ מיר האבן געלערנט דש אלי רייד פון שלמה זענן פאר הולין (במדרגות החכמה), דעם נאך ווער דאך דער פסוק איין אורט צו דיא (אפיקורסים) דש זיך קענן דרמן טועה זיין. שפראך ער געוויס איז רעכט דרינן איין צו זעהן וואס שלמה האט געמיינט, אין דעם זעהן זייא איינס קומן אונ בגערט פון זייא וואסר צו טרינקן, ער וואר זייער מיד פון דיא שטארקייט דיא זון, שפראכן זיי צו אים ווער ביסטו, זאגט ער איין יהודי, שפראכן זיי צו אים האסטו דיך גאיט אין דר תורה, שפראך ער ווייל איך האלט מיט אייך ניט ריידן דא וויל איך ארויף גיין דיזן בארג אונ וויל טרינקן. דען איך בין זייער דארשטיג, נעמט רבי יוסי ארויס איין לאגל וואסר אונ שפראך מיר ווילן מיט דיר ארויף גיין דעם בארג צו דעם וואסיר טרינקן, אז ער האט גטרונקן גייען זייא אויף דעם בארג, געפינן זייא איין זיסר וואסר זייא דר פילטן איר לאגל אונ זעצן זיך, שפראך ער צו זייא איצונד פרעגט מיך, דען איך האב עוסק בתורה געוועזן דורך איין זון ווען איך בין מיט אים געגאנגן צו זיין רבי. שפראך (רבי חזקיה) אונ עס איז אנדרשט דורך דיין זון איז גוט, אבר דיא קשיא וואס מיר דרינן האלטן אין דעם פסוק (כי מקרה וגו') מוון מיר אנדרשט וואו פיר ברעננגן זייא צו ענטפרן, שפראך דר מאן זאגט מיר אהער. דען עס געפינד זיך אפט מאל איין פערל אונ איין (אבן טוב) אין איין זעקיל פון איין ארמאן, זיי זאגן אים דעם פסוק פון שלמה, זאגט ער צו זייא מיט וואס זייט איר דען אפ גשיידן פון אנדרי לייט דש איר זאלט דאס ניט וויסן, שפראכן זייא וויא איז דען דער פירוש פון דעם פסוק, שפראך ער דען פסוק האט (שלמה המלך) ניט געזאגט פון זיינט וועגן וויא אלי זיינה רייד זענן געוועזן, נייערט ער האט אין גאזרת דיא רייד וויא שוטים אונ נארינט ריידן אזו, דאס זייא ניכט וויסן אונ זעהן ניט בחכמה אונ זאגן דאס דער עולם איז אלס (במקרה). ניט הקב"ה איז משגיח אויף אלים נייארט אויין (מקרה). עס זיי צו דעם מענשן אדר בהמה געשיכט גלייך, וויא שלמה האט דש געזעהן האט ער זייא גירופן בהמה. דרום ווייל זייא זיינן אזו גאר אום פר שטאנדיג וויא איין בהמה. דרום ריידן זייא אזו, דרום זאגט ער דר פיר (אמרתי אני בלבי) איך האב מיר גידאכט (על דברת בני האדם לברם), דאס זיי זיינן ניט וויא אנדרי לייט דש האבן איין אמונה אן הקב"ה, אז די נארנט זיין נאר נאך אירן דעה וויא דיא בהמה, דרום זאגט ער (ולראות שהם בהמה המה להם) כלומר צו זיך אין אירן מיינונג זיינן זייא גלייך אז דיא בהמה, ווייל זייא זאגן עס איז אלס במקרה אין געשעכנט, דר מענש אונ די בהמה אלס צו גלייכן. תיפח רוחיהן עס זאל איר רוח אויס גיבלאזן ווערן ווייל זייא אליין זיינן אין אירה אויגן וויא איין בהמה, די נארינט (מחוסרי אמונה) ווי צו זיי ווי צו איר נפש עס ווער בעסר דאס זיי ניט ווערן גיקומן אויף דער וועלט. אויף אירי שטות ענטפרט שלמה ווייטר אין פסוק, אונ זאגט (מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ) ווער ווייס צו וויסן דיא נארנט דאס זיי ניט וויסן דען כבוד פון (מלך עליון) דען כבוד פון דער

תורה, זיי וויסן ניסט אין דער תורה דאס זיי זאלן וויסן דאס דער רוח פון מענשן דר גייט ארויף גאר הויך (למקום הקודש מקום עליון) געשפייזט צו ווערן פון דעם (אור העליון) פון דעם ליכט פון (מלך הקדוש). צו זיין (בצרור החיים) געפונדן צו ווערן ביי הקב"ה, ווען זיא איז זכה ברענגט זיא (מיכאל כהן גדול) אובן פאר איין מתנה פאר איין קרבן צום הקב"ה, אבר דר מענש דער איז (בצלם אלהים). (כי בצלם אלהים עשה את האדם), אונ שטייט (נר אלהים נשמת אדם) וויא זאלן זעלכי נארנט זאגן דאס עס איז אלס איין רוח, אונ ווילן ניט דער קענן איר מדרגה דאס זייא האבן דיזן רוח פון אובן, דרום קער איר רוח אויס גיבלאזן פון זייא ווערן, אויף זייא איז געזאגט געווארן (יהיו כמוץ לפני רוח) זייא זאלן זיין אזו וויא איין שפרייאר פר דעם ווינד, (ומלאך ה' דוחה) דער מלאך וואס אויף דיא נשמות איז געזעצט זאל דיא זעלבי אראפ צו שטוסן זיא אין דער אונטרשטי מדרגה פון גיהנם אונ זאלן ניט ארויס קומן אויף (דור דורות), אויף זייא שטייט (יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם, ברכי נפשי את ה' הללויה). דא קומן רבי חזקיה אונ ר' יוסי אונ קושין אים אויף זיין קאפ, אונ זאגן אזו פיל תורה איז אין דיר אונ מיר האבן עס ניט געוואוסט: (זכאה) איז דיא שעה דאס מיר האבן אן דיר בגעגינט, שפראך ער ניט דאס אליין האט שלמה אזו געזאגט, ער האט ווידר געזאגט אזו (זה רע בכל אשר נעשה תחת השמש כי מקרה אחד לכל) ווער אזו רעדט דער הייסט רע, דאס ער האט קיין חלק אן הקב"ה לעולם הבא, וויא דער פסוק זאגט (כי לא אל חפץ רשע אתה לא וגו') דער אזו רעדט האט קיין חלק בעה"ז ניט בעה"ב: קום אונ זעה הקב"ה האט געזאגט (ובחרת בחיים למען תחיה) דו זאלסט לעבן בעוה"ז אונ בעוה"ב, אונ זעלכי רשעים זאגן דש דער רוח איז וויא ביי איין בהמה, ווי קאן ער האבן עוה"ב: זייא שפראכן אוב דוא ווילסט וועלן מיט אונז גיין בחברותא. שפראך ער ווען איך וואלט אזו טאן וואלט איך די תורה הייסן (כסיל) איין נאר, שפראכן זייא ווארום, זאגט ער דען איך בין איין שליח דאס מן מיך שיקט אן שליחות, אונ שלמה המלך האט געזאגט (מקצה רגלים חמס וגו'): קום אונ זעה דיא מרגלים ווייל זייא זיינן ניט געוועזן (בני אמונה אונ שלוחים נאמנים) זיינן זיי געווארן (מתחייב בנפשם) בעה"ז ובעוה"ב. ער האט זייא געקושט אונ גייט אוועק, אז זיי אזו גינגן בגעגנן זיי לייט, האבן (רבי חזקיה ור' יוסי) געפרעגט אויף אים ווער ער איז וויא הייסט ער, שפראכן זיי ער איז (רבי חגי) ער איז איינר פון דיא חברים, האבן אים דיא חברים אין בבל גשיקט זעהן צו וויסן פון (ר"ש בן יוחאי) מיט זייני אנדרי חברים, זאגט ר' יוסי געוויס איז דש (ר' חגי) דש ער האט (לא יאיו) ניט וועלן ווייזן וואס ער קאן, אונ דרום האט ער געזאגט צו אונז דש זיין זון האט אים מונה געוועזן בתורה דאס איז איין (שליח נאמן). (זכאה) איז ער (זכאה) זיינן דיא וואס אים האבן געשיקט. קום אונ זעה (אליעזר עבד אברהם) איז געוועזן (מבני כנען) דאס ביי אים שטייט (כנען בידו מאזני מרמה) אונ שטייט (ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו). אונ ווייל ער איז געוועזן איין (שליח נאמן) שטייט ביי אים (בוא ברוך ה') ממש, אוב דוא ווילסט איינן לבן האט נאר אזו גירעט פון זיך זעלברט אונ עס איז ניט געוועזן פון הימל, דעם נאך זאלט עס ניט שטיין אין דער

תורה

תורה, אלא ער איז דערמאנט אלז ארויס געגאנגען פון זיין קללה (אפילו ברוך) און איז אזוי געבענטשט געווארן בשם הקב"ה, און מיר האבן געלערנט עס איז געקומען איין מלאך און האט אין אויך פון לבן אריין געטאן צו ריידן (בא ברוך ה') דרום ווייל ער איז איין כנען געוועזן אין זיין שליחות צו אברהם דרום איז ער געקומען צו דער ברכה: וַיִּשְׁלַח אוֹתָם מֹשֶׁה כֻּלָּם אֲנָשִׁים

זייא זיינן אייטל (זכאים) געוועזן אין דער צייט און די עלטסטי פון ישראל, נייארט זייא האבן זיך איין שלעכטע עצה גענומן אויף זיך זעלברט, זיי האבן געזאגט ווען אילוכד ישראל ווערן אין א"י אריין גיין ווערט משה אונז אב זעצן פון אונזר נשיאות און ווערט נייאה עלטסטע מאכן, דרום זיינן זייא געשטארבן און אלי די וואס האבן פר נומן אירי רייד, און משה האט געזעהן דאס זייא ווערן ניט מצליח זיין דען וועג, דרום האט ער געענדערט דיא (יוד) צו יהושע, און האט אויף אים מתפלל געוועזן ער זאל ניצול ווערן פון זייער עצה, און כלב האט דאס געזעהן דאס משה איז מתפלל אויף יהושע האט ער זיך ארויס געמאכט פון זייא, און האט זיך געלאזן אין איין סכנה צו גיין צו דיא ריזן (אחימן ששי תלמי) דיא זיינן ארויס גקומן פון די (נפילים) דס הקב"ה האט אראב געווארפן, און איז געגאנגען קיין חברון מתפלל זיין אויף (קברי אבות) ער זאל אויך ניצול ווערן פון זייער עצה, און משה האט אילוכד אים געהייסן יהושע און האט אים צו גבונדן מיט דיא שכינה זי זאל מיט אים זיין, ווען גלייך איר געפינדן דר פיר שטייט אויך (ויאמר משה אל יהושע) טרייבט דיא תורה אן יהושע, פון וועגן זיין סוף וויא ער ווערט דר נאך הייסן, וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכֹּל וגו' רבי יהודה הייבט אן כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וגו'

וויא זאל איטליכר מענטש זעהן (בעבודת הקב"ה) וויא זאל ער זעהן בדברי תורה, דען ווער עס איז עוסק בתורה איז גלייך אז ער זאלט מקריב זיין אלי קרבנות אין דר וועלט פאר הקב"ה, און ניט דאס אליין הקב"ה איז אים מכפר אלי זייני עבירות און גרייט אים אן וויא פיל שטולין לעו"הב. (רבי יהודה) גינג מיט רבי אבא, שפראך ער איין זאך וואלט איך גערן פרעגן. ווייל מיר זעהן דאס הקב"ה הט וואל גוואוסט דאס דער מענש ווערט טוט זיין און ער ווערט אויף אים (גוזר מיתה) זיין ווארום האט ער אים בשאפן, די תורה איז דאך פריער געוועזן פאר דעם עולם צוויא טויזנט יאר און שטייט דרינן (אדם כי ימות באהל, מיט כי ימות. ויחי פלוני וימות) וואס זאל טאן דער מענש בעולם ווען ער גלייך נאר עוסק בתורה איז אזו ער דאך שטארבן, גלייך אז דער ניט האט תורה געלערנט, שפראך רבי אבא דיא וועג פון הקב"ה און זייני גזירות וואס ווילסט דוא דיך אינן דרינן, וואס דוא מעגסט פרעגן און האסט רשות צו וויסן דא פרעג, און וואס דו האסט קיין רשות ניט צו וויסן דארפסט דו ניט דרינן צו טראכטן, עס שטייט (אל תתן את פיך לחטיא את בשרך) דיא וועג וואס הקב"ה האט בהאלטן און זייני פאר בארגני זאכן טארן מיר ניט פרעגן, שפראך ר' יהודה דעם נאך איז דאך דיא גאנצי תורה אזו פר האלן, און זיא איז דער (שם הקודש העליון), און ווער איז עוסק דרינן איז גלייך אז ער וואלט עוסק אין (שם הקודש העליון) (אם כן) ווערט מאן אויך ניט דארפן צו פרעגן אין דער תורה צו פר שטיין. זאא שפראך ר' אבא דיא תורה איז פר האלן און איז אפין, און שטייט (הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו) וואס איז (נגלות) איז צו אונז רשות דרינן, איין צו זעהן און ניט וואס פר האלן איז דאס געהערט צו גאט, ווער קאן וויסן וואס איז פאר האלן און (סתום) אין זיינר דעה, אכ"ש צו פרעגן דרינן. קום און זעה עס איז ניט רשות געגעבן געווארן (לכל בני עולם) צו זאגן (דברים סתומין סודות) דיא פר האלן זיינן זייא מפורש צו זיין, נייארט האט היילגי זכות (ר"ש בן יוחאי) דס הקב"ה הט מסכים דורך אים געוועזן מגלה צו זיין. ער מאג מגלה זיין, דרום ווייל זיין דור איז גלייכנו אובן און אונטן דרום זיינן זייני רייד געזאגט (בגלוי) אפנטליך, עס ווערט טון קיין זאא איין דור זיין אז וויא זיין דור איז וואס ער דרינן איז ביז משיח ווערט קומן: קום און זעה עס שטייט (ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו) דאס ער איז מיט אלים געשטעלט אין גלייכן וויא עס איז אובן, די הייליגקייט פון דר פון, זאגט ר"ש פון דר פרשה לערנן מיר די הייליגקייט פון דר חכמה, דס עס איז צו פר שטיין דרויף גרושה (סודות עליונים חשובים): קום און זעה הקב"ה איז משבח אין דער תורה און זאגט, גייט אין אייני וועג זייט עוסק אין איין דינסטן, דען ווער איך אייך אריין ברענגן אין גוטה חשובה וועלטן, און דיא לייט דיא גלובן עס ניט און פר שטייאן עס ניט, דא זאגט הקב"ה צו זייא גייט איר און זייט אויס שפעהר צו וויסן דען (עולם הטוב) דען גלוסטיגן (עולם העליון). שפראכן דיא לייט וויא קאנן מיר דס זעהן אויס צו שפעהן צו וויסן אלט, דא שפראך הקב"ה צו זיי (עלו זה בנגב) זייט מיר (משתדל בתורה) דס דא איז געגעבן געווארן (מצד הימין) פון הקב"ה, וויא דער פסוק זאגט (מימינו אש דת למו), דרום זאגט ער (עלו זה) גלייך אז מן ווייזט איינם וואס, כלומר דיא תורה שטייט פאר אייך דאס מיר קענט אלט וויסן און פאר שטיין דרינן וואס אין אלי וועלטן דר מער איז. (וראיתם את הארץ מה היא) מיר זאלט דורך דער תורה פר שטיין און זעהן וואס איך וויל אייך מאכן ארבן און וויל אייך אריין ברענגן לעו"הב, מיר ווערט זעהן (את העם היושב עליה) דאס זיינן דיא זילן אין ג"ע שורות אין העכסטן (כבוד במדריגות עליונות), מיר זאלט זעהן (החזק הוא הרפה) אוב זיי דס אלט האבן זוכה געוועזן. אויב עס איז דעסט וועגן ווייל זייא זיך האבן געשטארקט איבר דעם יצה"ר און האבן אים צו בראכן אדר ניט, זייא האבן זיך געלאזט פון אים און האבן דאס זוכה געוועזן, אויך זאלט מיר זעהן אוב זייא האבן זיך געשטארקט אין דר תורה און האבן געלערנט (יומם ולילה) דרום זיינן זייא דאס זוכה אדר ניט: מיר זאלט זעהן (המעט הוא אם רב) אוב עס זיינן פיל דיא דא זיינן עוסק אין אייער עבודה, און שטארקן זיך אין דער תורה דאס זיי דרום זיינן זייא זוכה צו דעם אלים, אבר עס זיינן זעלטי לייט ווייניג: אויך זאלט מיר זעהן (ומה הארץ השמנה היא אם רזה) דורך דר תורה קענט מיר וויסן וויא זיא איז, אוב די זילר האבן פיל טובות דרויף אדר ניט, עס גייט אפ דארטן טובות, אויך זאלט מיר זעהן דורך דער תורה (היש בה עץ) דאס איז דר (עץ חיים לעולם ולעולמי עולמים), און אוב דער (צרור החיים) ווערט דרינן געפונדן דאס דארטן קומן די (נשמות הצדיקים), אדר ניט, אזוי זאגט אלט הקב"ה צו דיא לייט דאס זייא זאלן דורך דר תורה אויס שפעהן דעם גרויסן שכר דער פון:

ויעלו

וַיַּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד חֶבְרוֹן דער (תרגום) אחכט חוין חָרְבוּ הַמַּיִם.נָגִיבוּ מַיָּא זטון טרוקין : זחגט דער פסוק דיח זייט גיזאן איט חייגם קלייד איט טריקנעט חוכ פוילקייט· ווען חייכר טוט חיין זחך חום זוכסט, חיז ער פויל דריכן, חווח אייכן זייח חויך דחט עט ווער קיין טכר דרוין חוכ גייזאן איט טרוחוריגי ערלער, ער זעהט דחט עטירות טוט ער פון גענלד וועגן (בעולם הזה). אבר דורט איז קיין טכר ניט, דר נחך (ויבֹא עד חברון) ווי ער קואט זיך לו בהעפטן חן דער תורה, זערנט ער (אקרח אטנה) חוכ זייחכט חין דער תורה ווידר, חוו גפינט ער דורטן (וטם חחיאן טטי והלאי) ער זעהט פין (אחזוקה) חין דער גארון, (טאון טהור, חסור אותר, טכר ועונט) דחט זיינן דיח וועג פון דער תורה חוכ דיזו (דקדוקי תורה) דיח דח זיינן גיבחרן גיווחרן (אלר הגבורה) דחט פון דחרטן חיז דיח תורה (אפי הגבורה) גיגעבן· (וחברון טבע טנים נבנתה) דחט זיינן די זיבליג פנים חין דער תורה· דיח תורה הייטט (חברון), דרום ווייל ווער זיח זערנט הייטט ער חיין חבר, חויך זיינן לווייח תורות (תורה טבכתב חוכ תורה טבעל פה), חוכ דיח (תורה טבעל פה) דיזו חיז פון דער (תורה טבכתב) חיין חיבור, דען חלט ווחט חין דער (תורה טבעל פה) טטייט חיז חלט ארואז פון (תורה טבכתב) חרויט, חוכ זיח חיז כוזז חלי חכאות פון גחנלן עולם גפינד און חין רער תורה, דרום זחגט ער (ופכי לוען אלרים), ווי דחרט טטייט (ותרב חכאות טלאה וכו' אכל חכאות אלרים), דען דיח הכאה פון דר תורה חיז חיבר חלי חכאות: (ויבואו עד נחל חטכול) דט זיינן דיח (דברי חגדה חוכ דרטות) דיח הענגן (אלר יחוד האאונה): (ויכרתו אטם זאורה ויטחהו באוט בטנים) דיח זערנן פון דחרטן (רחטי פרקים רחטי תיבות), דיח דח זייכען (בכי חאונה) זיינן זיך אטאח איט רייד חוכ ווערט ביי זי גבענטט דיח רייד, חוכ פר טטייחן רעכט די תורה, חוכ זעהן ווען גלייך איר גפינן חין דר תורה חיין (פלוגתח), דער החלט (אותר) חוכ דער החלט (חסור), חיז דחך וחלו וחלו דברי חלהים היים) (אלר היחוד הפניאיות), דען חיז חלט כחך זיין חרט חוכ ניט כחך, חבר ווער עט רעכט פר טטייט החט חיין עיקר היין טורט חין דער תורה דחט ח"ו קיין לוויטן טייד ווערט דריכו גיפונן, חבר די ניט זיינן (אבני חאונה), חוכ זערנן ניט (לטם טאים איט חאת) דיח אחכן חיין לוויטן טייד חין דער חאונה, דרום טטייט חויך זייח (ויטחהו באוט בטנים, בפירוד) דרום זחגט נר (באוט) דחט דיח טואחה הייטט מיט, וויח עט טטייט וחל יתן לאוט רגליך): (ואן הראונים ואן התחנים) זיח לייגן חויט דיח תורה חויף (איכות לנד הפירוד): (ויטובו אתור הארץ) זיח קערין ווידער חוכ בהעפטן זיך (לנד הרע) חוכ קערין זיך חפ פון דען (דרך היטר והאוות), זייח זחגן חוו. ווחט קואט חוכט חרויט דר פון, ביז דעם טחג החבן איר כחך קיין גוטט גיהחט חויף דעם עולם. איר חרבטן חוכ אייאן זיך חוכ דחט הויז חיז לער, איר החבן גיכוג חרפות פון דיח חוואות חין גלות, חוב פון עולם הבח וועגן ווער חיז דחט זוכה חוכ ווער קחן חריין קואן, עט חיז בעטר חז איר העטן זיך ניט חזו גאיחט דריכן, זייח זייכן חליין חוור דר פון. (ויספרו לו ויחארו) עט חיז יוח וחר, איר החבן זיך גאיחט חוכ זייגן טוין איד לן וויטן פון דען (חלק (עוה"ב), עט חיז יוח (ארץ זבת חלב ודבט), עט חיז גאנלן גוט וויח איר עט החבן פר טטחנן דורך דר תורה, חבר ווער קחן זוכה זיין דער לו חוכ ווער קחן חריין קואן, וואַרום (חפס כי עז העם) ווער עט ווין (עולם הבח) החבן אוז חיין גרוטר עוטר פאר זיין דחט ער זחל קענן פיל גוטן טחן, וויח עט טטייט (ועטיר יענה עזות), ער אוז החבן חיין טייכי הויז די פול איט חלעם גוטט חיז, (וערים גדולות בלורות) דחט כיטט זחל חים פילין (אכל טוב), (חעפ"כ) ווען נוח גלייך יוח חלט חיז, ערטט (וגם ילידי הענק רחינו טם) ווער עט זחל עוה"ב החבן אוז חיין טטחרקן גוף החבן, דען דיח תורה אחכט טלאף, ער אוז זיין טטחרק וויח חיין לייב דחט ער זחל זיך קענן איהן חין דר תורה, לו וויטן (חיסור והיתר, טאח טהור, כטר פסול), ווער קחן דחט חלט חויט טטיין לו וויטן חוכ חויט לו זערנן. ווען דו ווערטט זחגן דט און קחן פחרט זוכה זיין דער לו, ערטט (עאלק יוטב בארץ הנגב) דחט חיז דער יצ הר דער אקטרג חיז חלי אחל ביי דעם אענטן, כיט חזו ער חליין (והחתי והאוורי) חנדרי אקטרגים זייכן פון דחרטן דחט כיט אינליך חיז חריין לו קואן חין יעכער וועלט דיח אחכן חייכם חכגטטן חוכ אורח, חוכ וויל דער פיר זחגט ער דחט וחו קיין תורה חיז הייטט נֶגֶב זטון טרוקן, ווייזט די תורה דט דר (עאלק דר יצ"הר) החט חיין (טליטה בארץ הנגב) וחו קיין תורה חיז, חבר וחו יוח תורה חיז דיח הייטט (תורה חור) חיז דיח (תורה אגין) פר דען יצר הרע, חוכ ווען ער קואט זחל אען תורה זערנן מַשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. ווען ער חבר יוח זערנט זחגט ער חובן דחט קיין אקטרג קחן חים כיטט טחן, (ויכיחו חת לב בני יטרחל), חבר זעלבי רייד כיוחן זייח חב ריידן חנדרי לייט, דרום ווייל זיי חזו זיינן (וולח טם רע). חבר די (חנטי חאונה) דיח זחגן חזו (חם חפץ בנו ה), ווען הקב"ה ווערט וועלן (ונתנה לנו) ווערט ער חוכט דחך לחזן זוכה זיין דער לו, ווען עט אוז זיין פין זכות דר לו· הקב"ה בהעפט בייח חוכז חוכזר גוטע אחטבה לו חיין אעטה· דען הקב"ה בגערט כחר פון אענטן דט הארץ· חוכ ווען ער היט (חות ברית קודט) דט דרוין טטיט (ועאך כולם לדיקי' לעולם ירטו ארץ) זיינן דען (כל יטראל לדיקי') חלח וויל זיי גיוחלת זיינן הייטן זייח לדיקים דחט ער היט דען (ברית קודט), דרום (לעולם ירטו ארץ) זייכען זייח זוכה לו דען (ארץ החיים בעולם הבח)· ווען ער כחר זיין הארץ החט לו הקב"ה (חך בה' חל תארודו) חיר זחלט כיט אורד זיין חן דער תורה, דען דיח תורה בגערט קיין עוטר קיין גחלד חוכ זילבר, (וחתם חל תיראו חת עם הארץ) דחט זייכן דיח אקטריגים פחרכט חייך כיטט פר זייח, חוכ די חייך חיין ריידן דט פון זערכן ווערט און טלאף, (חדרבח) ווען חיין טלאפר גוף זערנט תורה חיז זיח חיין רפואה, וויח דער פסוק זחגט (רפאות תהי לטרך וטיקוי לעלאותיך), חוכ טטייט (ולבן בטרו ארפח), זיח הייזט חלי קרענק חוכ אחכט טטחרק, חוכ דיח אקטריגים זעלברט רופן חויט, רויאט חויט חיין חרט פר יענם דער חיז דער קכיכט פון אלך, דרום פחרכט חייך כיטט פר זיי. (כי לחאינו הם) זייח זעלברט ברייטן חן טפייז לו דיח דח זיינן עוסק בתורה, חז דר פסוק זחגט ביי חליהו (וחת העורבים לויתי לכלכך), חוכ טטייט (והעורבים אביחים לו לחם ובטר)· (סר לִלם אעליהם) דט

איז דער שטארקר כח פון דעם (דין הקשה) איז אופ גטאן, דרום ווייל הקב"ה איז מיט אונז (וה' אתנו) דרום פארכט אייך ניט פאר קיינם, דען ווען מן תורה לערנט איז קיין דין גוועלטיגט אן איהם, וואו איז מיר חלק ווען ער איז (עוסק בתורה לשמה), דען בינדן זייא זיך צו אן הש"י ממש, אונ הייסן איהם (אחים) ווי דער פסוק זאגט (למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך):

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֶשְׁכֹּל זאגט רבי אבא, ווייל זייא האבן אפ גישניטן דעם אשכול דא זיינן זייא גיקומן איהם אויף צו הייבן זייא ניט קענן נשאן, ביז (יהושע וכלב) זיינען גקומן האט ער זיך לאזן נשאן, דען האבן זייא איהם אויף גריכט, דרום שטייט (וישאהו במוט בשנים) נאר די צווייא דיא ניט האבן מוטא גיוועזן, דארטן האבן (יהושע וכלב) גיוואוסט דאס זייא ווערן אריין גיין אין ארץ ישראל אונ ווערן ירשנן איר חלק, ער האט זיך בייא דער פרי גישטעלט אונ זאגט (פרי פרי) ווערן מיר דא דען דייכט ווען אום קומן, האבן מיר אן דיר צוויין חלק, מיר האט זיך דיא פרי גרינג גימאכט אונ האט זיך לאזן נשאן: רבי יצחק זאגט ווארום זיינן גיקומן צו דיא ריזן האבן זיי נאר גוויזן דעם שטעקן פון משה פר זייא דאז זיינן זייא נילול גיוואורן, דען משה האט זיי זיין שטעקן מיט גגעבן, דרום שטייט (עלו זה) אונ שטייט (ואת המטה הזה) איז ארויס אויף דעם שטעקן: רבי יהודה זאגט משה האט זייא איבר גיענטפרט דעם (שם המפורש), אונ אז דיא ריזן זיינן איבר זייא גיקומן זיינן זייא דער מיט נילול גיוואורן: רבי יהודה זאגט דרייא נעמען האבן זיי (נפילים ענקים רפאים) אונ אלי האבן לאנג גילעבט, צום ערשטן ווי זייא האט הקב"ה מרחב גוואורפן פון הימל האבן זיי גהייסן (נפילים) ווייל זייא זיינן ארונטער גיפאלן, אונ אז זייא האבן זיך בהעפט (בבנות אדם) אונ האבן קינדר גיוואונן מיט זייא האבן זייא גהייסן (ענקים), דער נאך אז זייא זיינן ארום גשוועבט בעולם אונ זיינן שלאף גוואורן פון דעם כח פון אובן האבן זיי גהייסן (רפאים), אונ אז זיי זיינן שוואך גוואורן איז נאר גוועזן איין האלבן גוף אונ די אנדרי העלפט איז שטארק גיוועזן, אונ אז דער האלבר גוף איז גישטארבן האבן זייא גנומן גוויסי קרייטכר פון פעלד אונ האבן זיי גטאן אן מירן אויף זייא גשטארבן, אונ ווייל זיי זיך אליין האבן בגערט מיתה צו זיין דרום הייטן זייא (רפאים): זאגט רבי יצחק זיי האבן זיך אין דעם ים הגדול גוואורפן אונ וואורן דריינן דער טרונקן, ווייא דער פסוק זאגט (הרפאים יחוללו מתחת מים): זאגט ר"ש ווערן ישראל אריין גיגאנגן אין א"י מיט דעם סיאן פון לשון הרע העט דער עולם ניט קענן שטיין, דען דער כח פון לשון הרע איז גאר אזו גרויס דאס אויף אליס האט זיי הקב"ה מוחל גוועזן אלץ אויף לה"ר. דער כח איז גאר אזו גרויס דיא דאס גזאגט האבן זיינן גשטארבן אונ זיי אלע זיינן ניט אין א"י אריין גקומן, עס איז נגזר גוואורן דריבער (בכיה לדורות) דאס דיא צווייא (בתי מקדשות) זיינן חרוב גיוואורן, דען זייא האבן גיוויינט בחנם, די נאכט איז גראד (תשעה באב) גיוועזן, דאס איז אז זייא האבן אום רעכט גירעט אויף א"י, איז גלייך אז זייא העטין ריידן אום רעכט אויף הקב"ה, דרום האט ער מקנא גוועזן (לשמו הגדול), ווער ניט גוועזן דיא תפלה פון משה דא ווערן זיי אלי פאר דארבן גוואורן (אן העולם): זאגט רבי חייא ווייא זאגן (וגם ארץ זבת חלב ודבש היא וזה פריה) זייא האבן גריסן איין קליינע הענגיל מיט פליים אונ האבן גיזאגט פון זעלכי פירות וועגן האבן מיר גילייטן צרות אונ אידיקייט, איז דאך אין אלרים פירות דיא מער אז צווייא מאל אזו גרויס זיינן, (אפס כי עז העם) זיי זאגן דער סדר עולם איז דאס דיא גיבורים זיצן פר דיא שטאט דרויסן מלחמה צו האלטין צו היטן דיא וועג, אונ די זיינן אפי' אין דר שטאט גבורים אונ תקיפים, (והערים בצורות) ווען גלייך מעכטין זיך איין זאמלן אלי מלכים אין עולם קענטין זייא ניט גאר זייא טאן: זאגט ר' יוסי אלץ וואס זייא האבן גירעט לה"ר איז דס ערגסטי גוועזן אז זיי האבן גירעט (עמלק יושב בארץ הנגב), עס איז איין משל ווען איינם איין שלאנג גיבט אין בים ווען מען ווייל איהם איין מורא מאכן זאגט מן צו איהם דא איז די שלאנג, אזוא האבן זייא אויך גטאן אונ זאגן דר זיך האט אונטר שטאנדן מלחמה צו האלטן אן אלים אובן אונ אונטן, דער עמלק מיט זיין גרוס כח דער שר זיינר (סמ"אל) דער זיצט דא (בארץ הנגב), (מיד, ותשא כל העדה את קולם ויבכו העם בלילה ההוא) איז גראד תשעה באב גוועזן, דרום האט הקב"ה גישטעלט דיא גיוויין אויף דורות: זאגט ר' יוסי זיי האבן זיך איין עצה גינומן אום רעכט צו ריידן אויף א"י אונ אויף הקב"ה:

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי זאגט (רבי אבא ורבי יוסי) צמאי זיינן דיא ישראל מער ווייא אלי עכו"ם, הקב"ה האט אן זייא בגערט אונ ברעכט ניט אן זיי אונ בריאט זיך מיט זיי, דען דיא וועלט איז נאר בשאפן גוואורן פון ישראל וועגן אז זיי זאלן עוסק בתורה זיין. אונ אייכט איז גיבונדן אן אנדרן. אונ ישראל מוכטן זיינן דער קיום פון דער וועלט אונ פון אלי עכו"ם ווען זייא טואן דיא ווילן פון מירן הערין: קום אונ זעה אז הקב"ה האט דען עולם בשאפן הט ער איהם בשאפן אונ מתקן גיוועזן גלייך אזו ווייא בייא איין מענטן, דאס ער האט אין מיטן דעם גוף איין הארץ אונ ארום זיינן אנדרי גלידר. אונ אלי ווערן גישפייזט פון הארץ. דען דאס הארץ איז דער כח פון אלים. אונ דאס הארץ ווערט גישטארקט אונ איז בגריפן נאך העכר אן (מוח העליון) אונ אייכט איז גבונדן אן אנדרן. אזו אויך האט הקב"ה מסדר גוועזן דעם עולם, צום ערשטן האט ער מסדר גיוועזן דען (ים אוקינוס) דאס ער זאל ארום רינגלן דעם גאנצן עולם. דער נאך אלע זיבציג אומות רינגלן אום ירושלים, דען ירושלים איז מיטן דעם ישוב פון עולם, אונ מיטן ירושלים דאס (הר הבית), אונ (הר הבית) אום (עזרת ישראל), אונ (עזרת ישראל) אום (לשכת הגזית) וואו די סנהדרין זיינן גיזעסן, אונ מיר האבן גלערנט דס אין דער (עזרה) האט קיינר דארפין צו זיצן נאר (מלכות בית דוד) אליין: אונ לשכת הגזית רינגלט אום דעם אוּלָם אונ דער (מזבח), אונ דאס מזבח האט ארום גרינגלט דאס היכל, אונ דאס היכל דס (בית קדשי קדשים) דאס דארטן איז גיוועזן דיא שכינה אונ דאס כפורת אונ די כרובים אונ דער ארון, אזו איז די דס הארץ פון אלי לענדר אונ פון גאנצן עולם, פון דארטן ווערן אלי לענדר גישפייזט פון הארץ, אונ דאס הארץ אונטן ווערט גישפייזט פון דעם (מוח עליון) דאס איז ווייא דאס מקדש פון אונטן איז גלייך

קיגן

קיגן ב"ה פֿון אובן אונ איינס איז גיבונדן אן דעם אנדרן וויא דער פסוק זאגט (מכון לשבתך וגו'), דען אלס ווי עס אונטן איז אלס געשטעלט קיגן אובן (ווייטר זיינן גרויסי סודות), די כוונה פֿון (ועתה יגדל נא כח ה') דאס עס זאל געגרייסט ווערן דער כח איינס פֿון דעם אנדרן, דאס זיי זיינן געבונדן אלי וועלטן, דאס דער רחמים פֿון הקב"ה זאל זיך דר וועקן אויף זיא: (כאשר דברת לאמר) דס מן זאל ווייטר אב לערנן (לדורי דורות ולעולמי עולמים), עס זייא אין איין צרה אדר אין רווחה, אז דאס מן זאל זאגן (ה' ארך אפים ורב חסד וגו'): זאגט (רבי יצחק) ווארום ביי די דרייצהן מדות זיין (פי' כי תשא) שטייט (ורב חסד ואמת) אונ דא שטייט ניט (ואמ"ת): זאגט רבי חייא דרום ווייל זייא האבן פֿאלש געזאגט האט זיך די (מדת אמת) דא אב געטאן דען (במדה שאדם מודד מודדין לו), אזו אויך דיא אנדרי מדות וואס דא ניט שטייען וויא בייא יענע אין (כי תשא) האבן זייא אויך גורם געווען דאס האבן זיך אפ געטאן, דאס משה האט זיי איצונד ניט קענן זאגן וויא דארטן: מַעֲשֵׂה דְּיַנוּקָא ערשטן וועלן איר אייך מודיע זיין איין געוויסן כלל, דאס אין די ערשטי דורות איז געוואונט געוועזן אזו איין ידיעה דס זיי האבן זיך (מתבודד) געוועזן אונ האבן קענן איין יחוד מאכן דורך (צרופי שמות) אונ (כוונות) דאס זייא האבן געזעהן פֿיל סודות, אונ זיינן אריין געגאנגן (בגן עדן ובהיכלות אונ ישיבות) פֿון אובן, אונ אויף דעם זאגט אויך דיא גמרא (ארבע נכנסו לפרדס), דס דא זיינן זעלכי זאכן דאס מן קאן דען גוף ענין ניט טרייבן נאר (בדרך כלל), אזו איז אויך פֿיל מעשים אין דער גמרא, אויך בייא (רבה בר בר חנה פ' הספינה) דאס ער איז געגאנגן אין דער מדבר אדר אין שיף, אונ האט געזעהן פֿיל זאכן דאס זיינן גאר ווידר דען שכל פֿון מענטשן דס עס ווער אזו געוועזן, ובאמת זיינן גרויסי סודות אין (מעשה מרכבה אונ מעשה בראשית), נאר פֿר שטעלט אין אזו איין לבוש וויא איך האב דרויף געשריבן בס' (חמדת צבי שלי), אונ אזו זיין געשטאלט איז אויבן די (אדרא) דס (ר' שמעון וחבריו) זיין אריין געגאנגן, אונ אזו אויך דאס מעשה פֿון (סבא מן משפטים, אונ בפ' בראשית) פֿון דיא (בעלי קבין), אונ דערגלייכן זיינן פֿיל זאכן אזו אין (זהר אונ גמרא), איך שרייב דאס דרום. דאס מן זאל ח"ו ניט פֿר גרינג האלטין אונ צו זאגן, דאס זיינן רייד וואס גרייפֿן אן גאנץ הויך אויבן. אונ פֿון זיי קומט ארויס (יראה ומוסר), דרום וואס מן קאן שרייבן אויף צו מודיע זיין גאנץ ב"ה מעשים דס זיי זיינן פֿארלכטיג (ובפרט בענין הנשמות וגן עדן):

רבי שמעון מיט זייני חברים זיינן גקומן אין איין מערה, אונ האבן דארטן געפֿונן זייט דיא האבן עוסק בתורה געוועזן, אונ זעלכי סודות אגדה געוועזן דס זייא איר טעג ניט געהערט האבן, זייא זעגן ארויס געגאנגן אויף דער טיר פֿון מערה אונ הבן זיך געזעצט אין איין גארטן אונטר בייאר, שפראך איינר צום אנדרן ווייל איר דא זעהן דס אלס ווען איר וועלט דא שטארבן בודאי וואלטן איר קומן לעו"הב, זייא זיינן דא געזעסן אונ איין שלאף פֿאלט אויף זייא זעגן זיי אנטשלאפֿן געווארן, אין דעם קאם דער זעלביגר ממונה אונ וועקט זייא אויף אונ זאגט צו זייא, שטייט אויף אונ גייט ארויס אין גארטן וואס דרויסן איז, זייא גיגן ארויס אונ

זעהן דיא (בעלי מקרא) וואס פסוק לערנן דאס זיינו האבן געזאגט דען פסוק (במדבר הזה יתמו ושם ימותו) אין דער מדבר ווערן זייא ווערן צו געגאנגן, אבר ניט אין איין אנדר ארט, אונ דאס איז געזאגט אויף אירי גופות אבר ניט אויף איר נשמות גלייך אז די בני אדם. שפראך דער ממונה גייט ארויס זייא גיגן מיט אים ארויס, שפראך ער צו זייא האט איר דא וואס געהערט אין דער זעלביגר מערה, שפראכן זייא איר האבן געהערט דאס איין קול האט געזאגט מַאן דְּפָסֵק יִתְפְּסָק מַאן דְּקָצַר יִתְקַצַּר מַאן דְּקָצַר יִתְאָרַךְ·

שפראך ער צו זייא ווייסט איר וואס דאס איז, שפראכן זייא ניין איר ווייסן ניט, שפראך ער צו זיי האט איר געזעהן דען גרויסן אדלר אונ איין קינד האט געקליבן גראז דאס איז (רבי אלעאי) פֿון שטאט (גליבין) מיט זיין זון, זייא זעגן אהער געקומן אונ זיין זון האט געזעהן דיא מערה, וויא זייא אריין גייאן אין חשך, האבן זייא עס ניט קאנן פֿר ליידן אונ זיינן געשטארבן, אונ דס (ינוקא) זיין קינד שטייט אלי טאג פֿאר (בצלאל) בשעה דאס ער נידרט אראפּ פֿון דער ישיבה פֿון אובן, דא זאגט ער פֿאר אים דרייא ארלייא אייער בצלאל הייבט אן (בסודות החכמה) דיא זיין גאר פֿר הוילן אונ גאנץ טיף דאס אלי זייני רייד זיינן גרוסה (סודות נפלאות) דאס (עין לא ראתה אלהים זולתך), אונ דאס איז דאס ער האט געזאגט (מאן דפסק יתפסק) ווער דא איז מפסיק אונ הערט אויף פֿון לערנן אונ איז (מבטל דברי תורה) צו ריידן (דברים בטלים), דען זאלן אפ געשניטן ווערן זיין לעבן בעו"הז אונ זיין דין ווערט זיין לעו"הב. (מאן דקצר יתקצר) ווער דא זאגט דעם ווארט (מאן) געשווינד אוועק אונ איז ניט דריגן (מאריך בנחת), דען זאל דער קערצט ווערן זיין לעבן פֿון דען עולם, (מאן דקצר יתארך) ווער דא זאגט (אחד) דא דארף ער ניט מאריך זיין אין דער א פֿון אחד, נייארט צו בהעפֿטן דיא (מ' צו אחד) צו זאגן אחד אין איינס, אונ ווער אזו מכוון איז אין אחד דער לענגרט מן אים זייני טעג, זייא זאגן צו אים ער האט נאך מער געזאגט, עס זיינן צווי אונ איינס איז זיך דער צו (מחבר) זיינן דריי, אונ זייא זיינן דריי זיינן זייא איינס דאס איז די (כוונה פֿון קריאת שמע), דהיינו מען זאל מכוון זיין (שמע ישראל) דיא צווייא ווערטר (ה' אלהינו) אונ דער שם ה' איז זיך מחבר דר צו דס אלס איז (אחד), אונ דאס איז דער חותם פֿון אמת, דאס מען אזו מכוון זיין דאס אלס איז איין יחוד, ער זאגט ווייטר איין סוד, דער נאך זאגט ער צו זייא גייט ארויס פֿון היגן מיר ווערדיגי צדיקים, זייא גיגן ארויס דער ממונה האט זייא געגעבן איין רוז. זיי גיגן ארויס, ווי זייא זיינן ארויס געגאנגן דאס וואר דיא טיר פֿון דער מערה פֿר הוילן פֿון זיי געווארן אונ זייא זעהן זיא שוין ניט מער, אונ זעהן דען אדלר נידרט אראפּ פֿון דען הימל אונ גינג אין איין אנדרי מערה אריין, זיי שמעקן צו דיא רוז אונ גיגן אריין, אונ געפֿינן דען אדלר בייא דיא טיר פֿון מערה, ער זאגט צו זייא גייט אריין אירי (חברים צדיקי אמת), דען איך האב נאך ניט געזעהן זינט איך בין היא אזו איין חברותא פֿון שמחה נייארט אז אייך, זייא גיאן אריין אונ קומן צו איין (פרדס) אונ דער אדלר גינג מיט זייא, וויא זייא קומן צו דיא (בעלי משנה) וואס משכיות לערנן, וואר דער זעלביגר אדלר געווארן אין געשטאלט

פֿון

פון איין אטנטן דער ווחר גיקלייד חין (בגדי כבוד), חוג וואר חויך חוו לייכטן גלייך חז זייח לייכטן חוג זעלט זיך בייח זייח, ער טפראך לו זיי טוט חן כבוד חוג ווערדיקייט לו די (בעלי אטכה) דיזו דח זענן חהער גיקוואן, דען חיר העט ווערט זייח דח ווייזן פין ווחוכדר, טפרחך חייכר פון זיי הט חיר חיין סיאן, טפרחכן זייח יוח, ליהן חרויט חירי לווייח רויזן זייח טאעקן דער לו, זייח טפרחכן לו זייח זעלט חייך חירי הערן פון יטיבות, זעלט חייך חיר (לדיקי חאת), זייח בגרייפן חן זייח חוג זעגן זייח בייח זיך, (בחותו טעה) החבן זייח גילערכט דחרטן דרייסיג (הלכות) דחט זייח דער פחר כיט החבן גיוואוטט חוג זוכטט חנדרי סודות התורה, זייח קערן זיך ווידר פון דחרטן לו דיח (בעלי אקרח) זיח גפינן זייח דחט זייח החבן גיזחגט (חני חארתי חלהים חתם ובני עליון כולכם חכן כחדם תאותון), בטעה דחט חיר הט אקדים גיוועזן (כעטה לנטאע) החב חיך גיזחגט חיר זייט (חלהים ובני עליון) אָבֵן חבר חז חיר החט חייך גלוגן כחך דען יצר הרע, (כחדם תאותון) אווט חיר טטחרבן גלייך חז (חדם הרחטון) דחט זיין איתה חיז דחט ער אוו כידרן חין דער ערד, דחט דער יל"הר ווחט חין חים חיז זחן לוח גיין חוג טטחרבן חין דער ערד חוג זחן פחר פולין חין חים. טפרחך דער זקן דחט חיבר זייח חיז חיין אאוכה, דעטט גלייכן טטייט חויך (ופגריכם אתם יפלו באדבר הזה) וואט טטייט (ופגריכם) דחט חיז דר יצר הרע (פגרו) חיז טייטט לטון חסרון דחט בייח חייך חיז. דער כידרט תאיד חרחפ. חוג גייט כיט חויך וויח בייח דיח קדוטה דט (אעלין בקודט ולח אורידין) דרום זחגט ער (באדבר הזה יתאו) די פגרים זחלן לו געכלט ווערן, (וטם יאותו) דען הקב"ה חיז זיין ווילן אכלה לו זיין די (פגרים) פון יצר הרע פון דר וועלט חייביג. זחגט (רבי חילעי) חיר לדיקי חאת גייט חריין חוג זעהט, דען עט חיז לו חייך רטות גגעבן גיווחרן חיר אעגט חריין גיין ביז חן דעם חורט ווחו דחט פרוכת חיז פיר גיטפרייט, ווחו לו חייער חלק, זייח טטייחן חויף חוג גייחן חין חיין חרט דט זייכן גיוועזן דחרטן דיח (בעלי חגדה) דיח לערכן דיח (חגדות ווחדרטים) דיח זייכן חייטן (סודות בדרך כגלה), חיר פנים ווחר לייכטן חז דחט ליכט פון דער זון, זיי פרעגן ווער זייכן דיח. ער טפרחך דחט זייכן דיח (בעלי חגדה), זיי זעהן חלי טחג דיח ליכט פון דער תורה ווי עט זחל זיין, זייח טטייען חוג הערן פין חדוטים פון דער תורה פון דיח (בעלי חגדה), חבר חיז זייח כיט גגעבן גווחרן רטות חריין לו גיין, טפרחך (רבי חילעי) לו זיי גייט חין חיין חכדר חרט חריין ווערט חיר זייח יוח קענן זעהן, זייח גיכגן חין חיין חכדרן גחרטן, חוג זעהן דחרטן קבֿריט גרחבן חוג וואחרן תיכף וואיד גטטחרבן, חוג ווחרן תיכף ווידר לעבנדיג גווחרן חן גיקלייד חין חיין (גוף קדוט) דחט דח החט גילייכט פון (ווורות הקדוטים), זייח טפרחכן וואט חיז דחט, טפרחך ער חזו טוחן זייח חלע טחג, חוג בחלד חז זייח טטחרבן דח ווערט אכלה חירי בייזי (ווהאת הגוף) דחט זייח החבן חן זיך פון פיר גיהחט, חוג טטיחן בחלד חויף חוג זייכען חין כייע גופים דיח דח לייכטן גלייך חז דיח (גופות הקדוטים) דחט זייח זייכן גיטטחכן חויף דעם בחרג סיני, חין זעלכי גופות וויח חיר דח זעהט זעלכי גופות החבן זייח גיהחט (בטעת אתן תורה) חויף דעם בחרג סיני חן ווהאח חן לכלוך, דחט קיין חום זוברקייט (אלד הרע) חיז חן זיי כיט גבליבן, חוג זייח החבן חויף זיך גילוגן דען יצר הרע, זייכן זיי ווידר גווחרן חן גיקלייד חין דעם גוף וויח דער פיר חין (גטאיות) וויח איר החבן חיכוכד דחט חיז אלד יל"הר פרעאדי גופות, חז דער פסוק זחגט (ויתנללו בני ישרחל חת עדים אהר חורב), חין דען גיכג חיין קול וויט חוג זחגט, גייט חריין חוג זחאלט חייך חיין, דען (חליאב) טטייט חויף זיין טטחכד חוג חלי זייכן פר חים (בטעה זחת), זייכען זייח חלי חוועק גיפלוגן חוג החבן טוין קייכם גיזעהן, חוג וואחרן כחר חליין חיבר גבליבן חוכטר די בייאר פון דען גחרטן: זייח זעהן ווידר חיין חנדרי טיר, זיי גיחן חריין חוג זעהן חיין היכל, זייח גיחן חריין חוג זעלן זיך, עט וואחרן דחרטן לווייח יוכגן, דיח רעכטן חויף חירי חויגן חוג זעהן חיין אטכן דחט זיח ווחר גיאחלט איט חלרלייח גיאעהל חוג גיוועבט איט חלרלייח גיטטחלט בעולם, חוג דרויף חיז גיטפרייט חיין פיר החכג דחט דח החט גילייכט חוג גפינקלט דט דיח חויגן החבן כיט קענן לוגין דרחן, ולערך לווי (תחום טבת) החבן זיי גיזעהן חין דען אטכן ביז חן דען חרט דחט דט פרוכת חיז גטפרייט גיוועזן, חוג ווייטר החבן זייח כיטט קענן זעהן, זייח כייגן חירי חויגן חוג הערן חיין קול דחט דח הט גזחגט סודות דחט חיך וויל כיט טרייבן, חוג הערן חיין קול ווער דח ווערט אסתכל זיין חוג זעהן זחל פר בלעכדן דיח חוגין, חוג ווער דח כיט חיין קוקט. דח זעהט ער יוח חוג זייכי חוגין ווערן גיעפכט, עט חיז חיין בוים פון לחכט לעהן ווער זיך בוקט דער ווערט זיין חויף גיריכט חוג ווערט החבן חיין קיום, חוג ווען ער זיך כיט בוקט עטט חים חויף דיח (כחט הרעה), ווען ער גייט חריין לו לווי (כרובים) חיכווייכיג דעם ווערט זיין ווילן גייחן, חוג ווער דח כחך קלערט דריכן דען ווערט זיין רלון חוועק גכואן, דחט קרבן פון דען יוכגן קיכד חיז גחכן, עט זחן ווערן גיכעהכט אקובל לו ווערן, חזו הערט ווידר דחט קול חויף חוג הערן כיטט אער, טפרחכן דיח לווייח יוכגן החט חיר בייח חייך חיין סיאן, טפרחכן זיי יוח, חוג ליהן חרויט חירה לווייח רויזן דט זייח החבן גהחט, זייח טאעקן דער לו חוג זחגן לוח זייח, זילט חכידר ביז חיר ווערט הערן לווייח גרוטי (סודות עליונים) פון דיח (רחטי יטיבות) דיח דח זייכן, חבר חיר טחרט זייח כיט אגלה זיין חוג אוון בייח חייך חיין סוד זיין, זייח טפרחכן יוח, דח זחגט ר"ט לו זיין חבֿרים חלי דיח זחכן חוג וואט חיר החט גיזעהן טרייבט חלט חויף, וויח זייח קואן דער לו, טפרחכט ער עט טטייט (מארתי אטארה דרכי אחטח בלטוני) כו' חיך אוז איך היטן איין לוכג כיט אגלה לו זיין זעלכי הוכי סודות, חוג חיך החב גפרעגט איין עלטר פחטר פון ווינגן דיח לווייח זחכן, החט ער לו איר גזחגט תֵּיקֵו איין קיכד איט דיח לווי זחכן קען אען בויען ווע‍לטן חוג אען קען חרוב אחכן וועלטן. ווער דח איט אטאט חיז, חז זייח החבן חזו גיהערט דיח לווייח זחכן, טפרחכן לו זייח דיח לווייח יוכגן גייט חרויט, עט חיו קיין רטות לו חייך אער לו הערן, עט ליהט חייכר פון דיח לווייח יוכגן חרויט איין עפיל חוג גיבט זייח חוג טפרחך טאעקט דער לו, זייח טאעקן דער לו חוג זעגן חרויט גגחכגן, חוג חלט וואט זייח החבן דחרטן גזעהן

המבן

האבן זייא ניט פֿר געסין, זייא גינגן ארויס אונ עס קומט צו גיין איין אנדרר מעשה, ער שפראך צו זייא, איר חברים, ר' אילעי האט געשיקט צו אייך איר זאלט ווארטן בייא דער טיר פֿון (מערה), ער ווערט אייך מודיע זיין (דברי סודות עליונים) דאס איר נאך ניט האט געוואוסט, ער האט רשות גינומן פֿון (ראש ישיבה) דאס ער זאל אייך מגלה זיין, זיי זיין גיגאנגן מיט אים אונ קומן (ע"פ המערה) אונ ווארטן דארטן אויף אים, אונ ווארין אוס הורין אלי רייד וואס זייא האבן דארטן גילערנט אונ גזעהן, אין דעם קאם (רבי אילעי) ער לייכט אזו וויא דיא זון, שפראכן זייא צו אים האטשו גיהערט (חידושי תורה), שפראך ער גוויס האב איך גהערט אונ איז מיר רשות געגעבן געווארן אייך מגלה צו זיין, דיא חברים זייא זעצן זיך מיט אנאנדר (על פי המערה), שפראך ער צו זייא, איר ווערדיגי לייט דאס איר הט זוכה געוועזן דס אייך מייער הער הט אזו פֿיל געוויזן דס געשטאלט פֿון (עולם עליון) אונ איז צו אייך קיין מורא אונ קיין ציטרניש: שפראכן זייא גוויס אונ עס איז אזו, אונ איר האבן זיך שון אזו ווייט ארייין גילאזן דאס נאך איר האבן ניאר דען (דרך בני אדם) וויא עס איז בייא דיא לייטן, אונ עס איז איין גרויס וואונדר אויף אלים וואס איר האבן גיזעהן אין דען בארג. שפראך ער צו זייא דיא אלי בערג דאס איר גזעהן האט דאס זענן מייטן (ראשי ישיבות) צו די (דור המדבר) דיא הא זענן, אונ זייא זענן מינונד זוכה וואס זיי האבן ניט זוכה געוועזן ווען זיי גלעבט האבן, אונ אלי ישיבות אן (ראש חודש אונ שבת אונ ימים טובים) זאמלן זייא זיך איין צו דען בארג וואו (אהרן הכהן) איז בגראבן, אונ דער וועקן זיך צו אים אונ גייען ארייין אין זיין ישיבה אונ זענן זיך משתדל מיט דען (של הטהור והקדוש שאן הקדוש) דאס זיך ליהט אויס אים, אונ זענן זיך אלי מיט אים (מחדש בחדושי אהבה של אלף הקדוש), ביז דיא ישיבה גאר ווערט גיהייסן (ישיבה פֿון אהבה) אונ דער מיט אלי (בני ישיבה) ליאן אונ פֿליאן (בדרך נסתר ונעלם) דאס גאנץ פֿר הולין איז, אונ שוועבן וויא דיא אדלרס אין דער לייכטיגע ישיבה פֿון (משה רבינו), אונ אלי בלייבן דרויסן אונ גייט נאר ארייין צו אים נאר אהרן אליין: (ולפי שעה) ווערן זייא אן גרופֿן מיט אירן נאמן, אונ קיינר זעהט ניט דאס פנים פֿון משה, דען איין מַסְוֶה איז גישפרייט פֿר זיין פנים, אונ אום אים ארום זיינן זיבן (ענני כבוד), אהרן שטייט אין (פרגוד ומחילה) דאס דא אונטר משה איז יוחת מפסיק אונ ניט מפסיק, נאר קיין רעכטר הפסק איז צווישן זייא, אונ אלי ראשי ישיבות זענן דרויסן פֿון דען פרוכת פֿון דען פרגוד, אונ אלי אנדרי זענן דרויסן פֿון דיא (ענני כבוד), אונ נאך דיא חדשים נאך די לייכטן פֿון דער תורה אזו ווערן דער לייכט די (ענני כבוד). אונ לייכטן אזו קלאר אונ דין אונ לויטר אז מען דורך דיא (ענני כבוד) קאן זעהן דיא (מסוה) פֿון משה דאס ער פֿאר זיין פנים האט. דורך דען (מסוה) זעהט מן איין לייכט דס לייכט מער אז אלי לייכט שבעולם, אונ דאס איז דאס פנים פֿון משה, אונ זיין פנים ווערט גאר ניט גזעהן צו קיינם ניט, נייארט דאס לייכט וואס דא לייכט דורך דען (מסוה) אונ דורך דיא זיבן (ענני כבוד), משה זאגט דיא רייד פֿרט צו אהרן, אונ אהרן איז זייא ווייטר מפֿורש צו דיא (ראשי ישיבות): מיט וואס איז ער זייא מפרש מיט דיא (דברים מעיינות החכמה) די זיינן פֿון אים פֿר הולין גיווארן בשעה דאס דיא לייט איז גקומן פֿון יהושע, וויא דער פסוק זאגט (לא אוכל עוד לצאת ולבוא) דאס איז פֿון אים פֿר הולין גווארן דיא מעיינות החכמה, אונ אילונד איז ער זייא מפרש מיט גרושי וואונדר אונ קערט זייא ווידר מיט קוואלין אונ בעך ווי וואסר קוועלן פֿון איר ארט גאנץ פֿיל, אזו קוועלט איטליכס ווארט מיט מייטן (סודות נפלאות), אונ אלי (נשים צדקניות) פֿון דען (דור המדבר) די קומן אלי צו (מרים) אויך אין דיא לייט וויזו אובן שטייט, דען גיין אלי ארויף וויא איין דאמפֿן רויך אין דער מדבר, אונ דער טאג ווערט גירופֿן (יומא דהילולא יומא של שמחה) דיא ווייבר קומן צו מרים (ובליל שבת ובליל יו"ט), אונ ווייטן אלי משתדל צו זיין (בידיעת בורא עולם), וואלו צו דען דור מער איז צו אלי דורות בעולם, זייא גייאן ארויס פֿון דער ישיבה פֿון אונטן אונ פֿליאן אין דער ישיבה פֿון הימל. אונ דיא נאך מער ראוי זיינן דאס פֿליאן נאך העכר, דיא הייסט ישיבה פֿון אובן, דער חלוק פֿון די צווייא ישיבות ווערשטו געפֿינן (בפ' כי תצא), אויף דען (דור המדבר) איז גיזאגט (אשרי העם שככה לו) שֶׁכָּ"כָה בְּגִימַטְרִיָא מֹשֶׁה (אשרי העם שה' אלהיו): (פתח ר' אילעי) הייב אן מגלה צו זיין סודות אין פסוק (תמים תהיה עם ה' אלהיך) ביז ער קומט ארויס אויף דען פסוק (במדבר הזה יתמו) ניט מיין דו דס איז צרה גזאגט גווארן. עס איז אזו, זייא האבן זאלן זיין אין דער מדריגה פֿון (תמים תהיה עם ה') אין ארץ ישראל אין דען סוד וואס ער דארט גזאגט האט, אבר היינט האבן זיי נאר דיא מדריגה אין דער מדבר ווייט פֿון דארטן. ניט (פנים לפנים) וויא עס האט זאלן זיין אין ארץ ישראל, (ושם ימותו) דאס זייא מוזן אזו אלי טאג ווידר שטארבן אונ באלד אויף צו שטיין אן צו קליידן אנדרי לייכטיגי קליידר וויא איר דאס גזעהן האט, דאס איז טייטש (ושם ימותו) דר מיט ווערן זייא גאנץ, דרום שטייט (יתמו), וואל מייער חלק וואל מייער חלק איר (חברים קדושים) דאס איר האט זוכה גוועזן דאס אלץ, אונ דיא צווייא (מערות) דאס איר ניט האט גפֿונן אונ זיינן פֿון אייך אלי פֿר הולין גווארן, דען דיא דרינן גייען ארויף צו דער ישיבה פֿון משה אונ זענן פֿון ווייטן. דרום שטייט בייא משה (במדבר י"ח) (והאיש משה עניו מאוד) מער אז אלי נביאים: האט דר רבי אילעי זיי אן גוויזן אין זייער ישיבה ארייין זעגט זייא האבן אן גהובן צו זעהן ביז צו דער לייט איז גוועזן זיבן טאג, דס זיי האבן גאר ניט פֿר זיך גזעהן פֿון דען עולם גאר נישט, ער שפראך רבי אילעי איך וויל אייך זאגן דען פירוש פֿון דען קול וואס איר האט גהערט ווער עס ווערט ניט מסתכל זיין דער איז ווערט צו וויסן וואס אובן אונ וואס אונטן איז, דער ווערט זוכה זיין דיא תורה צו פֿאר שטיין מיט אפֿני אויגן, נאר עס ווערט אים אלץ מגולה זיין, דר נאך האט איר גהערט דער בוים פֿון אכטצעהן דס זיינן דיא אכטצעהן (חוליות וואס אין (שדרה) בייא דען מענטשן, ווען ער זיך דער מיט רעכט בוקט פֿר זיין הערן בייא מודים דער ווערט זיין אויף גריכט (לתחיית המתים), אבער ווער זיך ניט רעכט בוקט בייא מודים דא ווערט אויס זיין איין שלאנג דס ער ווערט ניט אויף שטיין (לתחיית המתים), דר נאך הט איר גהערט

ווער אריין גייט צו צווי (כרובים) ווערט זיין ווילן גטאן, איז אזו טייטש, ווער עס גייט אריין אין שול דען שיעור פון צווי טירין דער נאך איז ער מתפלל אונ בהעפט זיך אן זיינעם הערן, דען ווערט זיין תפלה אן גנומן, דער נאך ווער דא איז (מעיין) דריכן דאס ער בגערט ברצון צו דאס זיינע בקשות זאל מקוים ווערן, דען ווערט זיין בקשה גיווייטרט פון אים · דער נאך האט איר געהערט דאס קרבן פון איין קינד, דאס איז ווער עס ברענגט זיין קינד (מל) צו זיין, אדר ער פירט עס צום רבי, דס איז איין רעכט קרבן דס מקובל ווערט: פון איר אונ ווייטר איר ליבי לייט גייטש (חסר): (בזוהר) שטייט ווייטר דר סדר וויא זיי ליגן אין דר (מערת המכפלה), איטליכר (זכר ונקבה) בייא אנדר, דער סדר וויא זייא ליגן איז אזו, ווייבר בייא ווייבר אונ מאנן ביי מאנן, אדם צום ערשטן אונ בייא אים חוה, דער נאך שרה אונ בייא איר אברהם, יצחק בייא אברהם אונ בייא אים רבקה, לאה בייא רבקה, אונ יעקב בייא לאה: (כאלה) ליגט אדם אויף איין זייט אונ יעקב די אנדרי זייט: אבר אין ספר וואט (שלמה המלך) האט גיזאגן שטייט דער סדר אזו, אדם חוה, שרה אברהם, יעקב לאה, רבקה יצחק, (כאלה) איז אדם אויף איין זייט אונ יצחק די אנדרי זייט, עס איז איין גרוסר סוד דרויף דאס איך טאר ניט שרייבן, אונ וויא זיי ליגן אזו ווערן זייא אויף שטיין לתחיית המתים, לאה ווערט זיך משמח זיין מיט (משיח בן דוד) פון אינן ווייניג דאס פון איר איז ארויס געגאנגן, אונ רחל דיא ליגט דרויסן ווערט זיך משמח זיין אויך דרויסן (חוץ לירושלים) מיט (משיח בן יוסף): זייא זעהן ווייטר פיל שורעמס אונ טויערן, אונ צווישן אלי איז איין שורעם פון אלין (אבן טוב) מיטן דריכן דער דא גייט גאנץ הויך, אונ ווערט איצונד ניט געזעהן ביז דיא צייט דאס דער (ראש הישיבה) קומט. אונ דרויף שטייט געשריבן דער פסוק (מגדל עוז שם ה' וגו'), ער זאגט סודות דרויף אונ איז מפורש אויך אויף דעם (מגדל) דאס שטייט אין שול דס דרויף ווערט גזייכנט דיא (ספר תורה) דיא הייסט (עוז), וויא מן זיא נעמט אויס דעם (היכל הקודש), דס דאס אלט ווייזט אויף אייטל סודות, דא צו דער מגדל האבן זעקס שטאפלין צו אן ארויף גיין, אונ דער חזן פון שול צו איין צדיק זיין, אונ ווער עס ווערט אויף גרופן צו ליינן צו אויך זיין איין צדיק, אונ איבר אלי דער ווערט אויף גרופן (שטי) פון דיא זיבן, דרום שטייט (בו ירוץ צדיק וגו'), ער ווערט גיגרייסט אונ גישטארקט, ער איז (מאריך ימים), אונ פארכט זיך ניט פר דען (מלאך המות) דס ער אים ניט קאנן מזיק זיין: ווייטר זאגט ער פון דעם (מגדל) גרוסי סודות ווס מן ניט שרייבן דארף: (זכאה) ווערדיג איז דיין חלק דס דו האסט זוכה גוועזן צו דיא (דברים סתומין) דאס פאר הולין זיינן פון אלי זייטן פון אובן אונ פון אונטן (מעו"הז ומעו"הב): שפראך רבי שמעון איין זאך וויל איך אייך פרעגן צו ווישן אויב איר קענט מיר עס מודיע זיין, די ווייבר אויף יענם עולם, אויב זייא זענן זוכה אויך צו גיין אובן, אדר וויא זענן זייא דארטן, שפראך ער. רבי זעקס (היכלות) האט מען מיר געוויזן מיט וויא פיל תענוגים אונ צניפטיקייט ביז אן פרוכת פון ג"ע אונ פיר האנג, אונ ווייטר דארפן קיין זכרים ניט אריין גיין לגמרי. אין איין היכל איז דריכן (בתיה בת פרעה) אונ (כמה אלפים ורבבות) ווייבר דיא דא זענן זוכה מיט איר, איטליכי בזונדר האט ערטער פון אייטל ליכט דיא לייכטן אונ האבן תענוגים גאר אן דוחק, אלי טאג דרייא מאל גייט אויס איין כרוז אונ זאגט, דא קומט אריין צו גיין דאס גישטאלט פון (משה נביא הנאמן), דא גייט ארויס מקיגן (בתיה בת פרעה) צו איינר מחילה דס זיא האט, אונ זעהט דאס גישטאלט פון משה, דא בוקט זיא זיך צו אים אונ זאגט, וויא ווערדיג איז איין חלק דאס איך האב דער צוגין דאס ליכט: אונ דאס איז איר גרעסטר תענוג, דאס זיא איז זוכה צו זעהן דאס גישטאלט פון (משה רבינו), דער נאך גייט זיא ווידר אריין צו דיא ווייבר, אונ זייא זענן דארטן עוסק צו לערנן (במצות התורה), אלי אין איר גשטאלט וויא זייא זענן גיוועזן אין דעם עולם, אין קליידר אויס אייטל ליכט, נאר זייא ניט לייכטן אזו אז די קליידר פון מאנין, דרום ווייל זייא האבן ניט קענן מקיים זיין דיא (מצות התורה): אבר דארט לערנן זייא אונ זענן משתדל דריכן אונ אין אירי טעמים פון די מצות אויף יענם עולם, אונ אלי ווייבר דיא זיצן מיט (בתיה בת פרעה) הייסן (נשים שאננות) דיא זיך גאר ניט זענן מצער אין צער פון גיהנם: אין אנדרן היכל איז (שרח בת אשר) אונ מיט איר זענן וויא פיל ווייבר (אלפים ורבבות), דרייא מאל אלע טאג רופט אויס איין כרוז פר איר, דא קומט דיא צורה פון (יוסף הצדיק) אונ זיא איז זיך משמח אונ גייט ארויס צו איין (פרגוד) וואס זיא האט, אונ זעהט דס ליכט פון גישטאלט (יוסף הצדיק), בוקט זיא זיך צו אים אונ זאגט, ווי ווערדיג איז דער טאג אז איך האב די בשורה גיזאגט צו איין עלטר פאטר יעקב· דער נאך גייט זיא ווידר אריין צו אנדרי ווייבר אונ זיינען משתדל אין שבחות צו לובן פר הקב"ה אונ זייני נעמן, אונ וויא פיל ערטר אונ שמחות האט איטליכי מטה בזונדר, דר נאך קערן זייא זיך ווידר עוסק צו זיין (במצות התורה) אן אירי טעמים פון דיא מצות: אין דריטן היכל איז דריבר (יוכבד) דיא מוטר פון (משה נביא נאמן)· אונ (כמה אלפים ורבבות) ווייבר זענן מיט איר, אין דעם היכל ווערט קיין כרוז אויס גרופן וויא אין יענה היכלות דער פיר, נייארט דרייא מאל אלע טאג לובן זייא אונ דאנקן צו הקב"ה זייא אונ אלי ווייבר דיא מיט איר זיינן, אונ דיא (שירות הים) דאס זיי האבן גזאגט ביי דעם (ים) זינגן זיי אלי טאג, אונ זי אליין זאגט פון (ותקח מרים הנביאה את התוף בידה וגו'), אונ אלי צדיקים דיא דא זענן אין ג"ע הערן זייא צו אונ פאר נעמן איר זיס ליבליך קול, אונ (כמה מלאכים קדושים) דיא לובן אונ דאנקן אויך (לשם הקב"ה): אין פירדן היכל איז דריבר דבורה אונ אנדרי ווייבר מיט איר, די לובן אונ זינגן דיא שירה וואס זיא האט גזאגט אויף דעם עולם, מי רבי מי רבי ווער האט נאר געזעהן דיא שמחה פון דיא צדיקים אונ (נשים צדקניות) וואס זייא טואן צו הקב"ה· גאנץ איינן ווייניג פון דיא היכלות זענן פיר פר באחרני היכלות פון דיא (אמהות) דיא היילגי (שרה רבקה רחל לאה), דאס דיא היכלות איז ניט רשות מגלה צו זיין אונ קאן זיא קיינר ניט זעהן: (רבי שמעון) וואר זיך משמח אונ זאגט (אלמלא) ווען איך האב נאר זוכה גיוועזן דאס צו הערן, ווער גינוג זיך משמח צו זיין דאס איך האב זוכה גוועזן צו הערן די (דברי אמת) פון יענם עולם: שפראך ער (מי חסיד מי קדוש)· אלמלא ווערשטו וויסן דיא שמחה פון דיא רייד אויף יענם

עולם וואס דער (ראש הישיבה) האט גזאגט, ווילסטו דיך נאך מער מטמא זיין: שפראך רבי שמעון וואס פאר איין חידוש איז איצונד גיוועזן דאס דוא ביסט צו מיר גיקומן, שפראך ער דען פסוק האט דער (ראש הישיבה) גידרשנט, הקב"ה האט צו יעקב גזאגט (ויוסף ישית ידו על עיניך), ווארום זאל מן איין מת דיא אויגן צו טאן, דרום ווייל דאס אויג פון מענשן איז גגליכן צום גאנצן עולם, דש ווייסי רינגלט ארום דאס מיטלשטי, וויא דער (ים אוקינוס) דען גאנצן עולם, דאס אנדרי דער נאך קיגן (מדבר אונ ישוב) ביז דש מיטלשטי דאס שווארצי איז קיגן (נקודת ציון), דא מאכט מן דרום דעם מת זיין אויגן צו, צו ווייזן דאס דער עולם איז שוין פר הולין אונ פר שטאפט פון אים, דאס ער שוין נימר האט גזעהן צו דעם עולם. פרעגט רבי שמעון (אדרבא) עס איז צו פרעגן, מען קער אים אויף צו טאן דיא אויגן, צו ווייזן דש דר עולם איז ניט פר לורן פון אים דש ער ווערט (תחית המתים) אויף שטיין, שפראך ער (מי חסיד מי קדוש), ווען מן ניט זאלט גאר פר שטאפן פון אים אלס גישטאלט פון דעם עולם, זאלט ער קיין חלק ניט האבן אן גישטאלט פון יענם עולם, דען יענר עולם איז אלס פר קערט פון דען עולם, דען ווען דיא צייט פון תחית המתים ווערט זיין, דא מוז פֿאָר אלי זאכן פון דען עולם פר לורן זיין, אונ שאר ניט איבר בלייבן (אפילו כחוט השערה) דורך דען טויא פון (תחית המתים) וואס הקב"ה ווערט נידרן אויף זייא, דאס דורך דען טויא ווערט ער מעביר זיין אלין אום זויברקייט פון דען גוף פון עו"הז, דער נאך ווערט ער זיין וויא איין טייג דז דש זויער טייג מאכט אים אויף גייאן, אונ פון דעם ווערט ער באנייט ווערן צו איין נייע בריה, דרום ווייזט מן אים דאס ער ווערט שוין נימר זיין אין דען גישטאלט פון דעם גוף וואס אין דער וועלט איז. שפראך רבי שמעון דש ווייס איך וואל דאס מיר זייט אויף יענם עולם גיקלייד אין (לבושי כבוד) אייטן (אורות קדושים) דאס זיינן (גוף נקי טהור וקדוש), אבר איך פרעג דיך אוב עס קאן זיין ווען איינר זוכה איז דאס ער זאל אזו איין ריין גוף האבן אויף דער וועלט. שפראך ער עס זיינן גיוועזן צוויי (נזירים) דיא זיך מתלבש גוועזן צווישן אונז, נאך דעם אז דיא (נזירים) האבן שוין אויס גיליטן אירן עונש אויף אירן חטא דש מן ניט דארף מגלה זיין, האבן זיי דש גיפרעגט דען (ראש ישיבה), האט ער גיענטפרט עס איז דאך שון דאס גלייכן גוועזן אויף דער וועלט, עס שטייט (ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות) זיא האט זיך אן גיקלייט אין איין מלבוש פון עו"הב, דער (לבוש מלכות) דאס איז דער (רוח הקודש פון מלכות שמים), אונ אז זיא איז גקומן פר דען רשע, איז איר דיא קדושה אפ גיטאן גיווארן דאס מלבוש, אזו אויך מרדכי שטייט בייא אים (ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות), דאס (לבוש מלכות) איז דש גישטאלט פון די קליידר פון עו"הב, דרום שטייט (כי נפל פחד מרדכי עליהם), וועלט זיין גוועזן מכח זיין ממשלה, זאלט שטיין (פחד אחשורוש) נאר (פחד מרדכי) דאס ער האט אן זיך גיהאט דש קלייד פון עו"הב, זאגט ר"ש וויא זיס זיינן דיא רייד, וואל צו איין חלק דש איך האב דש גיהערט, אז דיזי צדיקים אויף יענם עולם ווערן אן גיקלייט אין (לבוש מלכות) אונ אזו איז עס בוודאי. שפראך ער דער לופט פון ג"ע דאס דא ווייאט פון דען (רוח הקודש) דאס זיינן די (לבושי מלכות) וואס דיא צדיקים דרינן קליידן אן אין גישטאלט וויא זייא זיינן גיוועזן אין דען עולם, דער נאך רואט דער (רוח הקודש) אויף אירן קאפ אויף איטליכש בזונדר, אונ ווערט גיקריינט דער מיט פר איין קרוין אויף זיין קאפ, אזו איז אויך מרדכי גיוועזן, דרום שטייט (בלבוש מלכות) אין גישטאלט פון יענם עולם, אונ דער נאך (ועטרת זהב גדולה) דאס איז די קרוין דאס דא איז אויף זייער קאפ פון דיא צדיקים אויף יענם עולם, אונ דאס האבן ישראל זוכה גיוועזן (במתן תורה) צו דעם לבוש ביז זייא האבן מיט (ביוש) אפ גיטאן אז זיי האבן חוטא גיוועזן, שטייט (ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב) דש זייא האבן זיך אויס גיצוגן אויס דעם לבוש ארויס, אזו שטייט ביי יהושע כהן גדול הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים מֵעָלָיו דאס מן האט אויס גיטאן פון אים דיא אום זויברי קליידר אונ שטייט וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים האבן אים אן גיטאן די קליידר פון יענם עולם, אונ (כל זמן) ווייל דער גוף איז נאך אין קבר קאן זיין רוח דארטן ניט אן טאן דיא קליידר, דרום שטייט דארטן מן זאל פֿאָר אפ טאן צום ערשטן די (לבושי צואה) דש איז דר גוף פון דעם עולם, דער נאך שטייט (וילבישהו בגדים) פון יענם עולם, אז ער האט דעם לבוש אן גיטאן שטייט (ומלאך ה' עומד), דאס איז די קרוין פון (רוח הקדש) אויף זיין קאפ דאס הייסט (מלאך ה'), דער שטייט אויף דיא קאפן פון די צדיקים, דאס אלס איז ווען יענר גוף שוין ניט מער דא אין קבר, דען דיא צווייא קאנן ניט בייא אננדר זיין: (כל זמן) ווייל דער גוף האט נאך איין קיום קאן זיין רוח ניט מקבל זיין איין אנדר לבוש, אז דער גוף אין קבר איז שוין אוועק, דען איז דער לבוש גיגרייט אן צו קליידן דען רוח. דאס גלייכן וויא דער יצ"ט מיט דען יצ"הר דאס זייא ניט קאנן זיין בייא אננדר. שפראך ר"ש איך פר וואונדר מיך אז דא שטייט בייא (יהושע כ"ג) וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ ווען דש שטייט בייא אים וואס זאל טון זיין בייא אנדרי לייטן, שפראכן זיי צו אים, איי דו (חסיד וקדוש) וויא זיינן דאס פר בארגני זאכן אונ פר הולין. שפראך ר"ש ווען גלייך דאס אונזרי חברים ווייסן פון דיא זאכן פון יענם עולם, אבר אוב מיר דאס קאנן ווייסן, ווען דער מענש נאך שטארבט אונ איז נאך אויף יענם עולם וואס האט דער שטן פאר איין תועלת דער פון דאס ער איז נאך דארטן אויף אים מקטרג, האט ער דען ניט גנוגין דאס ער האט אים דיא נשמה אוועק גינומן אונ האט אים ממית גיוועזן, דש שטייט (והשטן עומד על ימינו לשטנו). שפראך ער איי דוא (חסיד וקדוש) וואל איז דיין חלק: קום אונ זעה אז זיין חשק אונ לוסט פון שטן איז נאר דאס דער צדיק זאל ניט קענן אן טאן דאס קלייד (הטהור והקדוש). דען דער גוף פון מענשן דאס איז (חלק השטן) אונ זיין מעשה פון זיין (כח הטומאה) ויצ"הר דאס דרין בגריפן איז. אז ער נאך זעהט דאס דער לבוש פון עו"הז דער גוף איז שון נישט גירעכנט אונ איז שון פר שטויסן גיווארן, דרום איז ער מקטרג דרויף, דען ווען דער רוח ווערט זיך אן קליידן אין זיין קלייד (הקדוש והטהור) פון יענם עולם, באלד מוז דער גוף דש מוז (מעשה ידיו) פון שטן בטל ווערן אונ דאס איז אים ניט ליב, אונ

נאך

נאך הייסט דען (לו זאן) דאס דער רוח נאך האט ניט אן גיטאן דעם (לבוש הטהור) פון יענעם עולם, דא קומט דער רוח אונ שפרעכט צו איהם אונ בזוכט דעם גוף אין קבר, אונ דאס איז זיין חלק דרום איז דאס איהם ניחא, אבער ווען ער זעהט נאך ער האט זיין (לבוש כבוד) אן גיקלייט, דען ווערט בטל דאס גישטאלט פון יצ"הר אין יענעם גוף, אונ האט שון ניאר קיין ארט ניט מיט דעם גוף איהם צו גידענקן אייביג: אונ דוא וועלטסט פרעגן מיר בזוכן דאך (לבית הקברות) אלי אן הייב נאכט דאס איז ניט אויף דעם גוף, נייארט דער נפש דאס דא גייט נאקיט אן לבוש אזו לאנג אז דאס פלייש האט נאך איין קיום אין קבר, דא איז דער רוח בזוכט אונ קומט צו דעם נפש, אונ דער נפש בזוכט צו דעם גוף, אבער איצונד ווען נאך איז קיין פלייש פר האנדן פון גוף בזוכן מיר דען נפש דאס דא ליגט נאך צווישן דיא ביינר, דרום וויל אן הייב נאכט איז דער רוח בזוכט דעם נפש אונ ניט צו דעם בשר, דרום וויל ער האט גערן דאס דער גוף זאל קיום זיין, דאס נאך דער רוח זאל איין קירוב האבן צו דעם בשר, דרום איז ער דארטן איין שטן צו הינדרן, (ווייטר טאר איך דיר ניט שרייבן דיא סודות):

פָּתַח הַהוּא יְנוּקָא הייבט אן אין דען פסוק גרויסי סודות מגלה צו זיין, דא שטייט אויף דר (ראש הישיבה) אונ קושט איהם, ער זאגט (חייך) דאס דיא רייד זיינן אזו גזאגט גוואָרן אין דער ישיבה פון היאל אונ אזו איז עס, איי דוא (חסיד וקדוש), וויא פיל שמחות איז גיווארן מיט דען קינד אין דער ישיבה, זיבן אונ צוואנציג טעמים האט ער גזאגט אין דער תורה, אונ מיט זיבציג קרוינן האט מען זיין פאטר אין דעם טאג גיקריינט, וואל דאס חלק ווער זוכה איז צו לערנן תורה זיין קינד. שפראך רבי שמעון, זיין פאטר האט ניט זוכה גיוועזן אליין מיט איהם צו לערנן. שפראך ער, דער פאטר האט עס גלאזן לערנן, אבער עס איז איין פר בארגני הייליגקייט ווארום דאס קינד איז גישטארבן, נייארט וויל אן האט ווען (דן) זיין איז שון נגזה גוואָרן זיין חטא אונ איז ניצול גיוואָרן, דאס זיין חטא איז גיוועזן דאס ער איז איין גרויסר חריף גיוועזן דאס ער האט מיט דיא קושיות אונ חריפות זיין רבי מבייש גוועזן פר אלי. אונ האט ניט בגערט צו גיין צו איין אנדרן דער איהם זאל רעכט מאכן זיין צימור, אונ איבר דען וואר די דעה פון זיין רבי שוואך גוואָרן אונ האט זיך אלעס גוועזן דרויף, דרום האבן זייא איהם זאלן (דן) זיין מיט איין שווערן דין. אונ דרום ווען גלייך ער איז ניצול גוואָרן פון דיא (טרי הדיכים) דיא האבן איהם ווען דן זיין, איז ער דאך ניט ניצול פון דין גוואָרן. דען דיא זיבן טעג דס ער איז דא ניט גיזעהן גיוואָרן אין זיין גישטאלט רעכט, ביז ער האט זיך גיוואשן פר אלי מיט גרויסה ווייטאג דיא זיבן טעג. ביז זיין גישטאלט וואר ווידר רעכט גאנץ: אונ ווארום ער איז גישטארבן דארפשט דוא ניט צו וויסן: (אי רבי אי רבי) וואל איז דיין חלק, ער זאגט ווייטר פון דיא (מים חיים) דאס ווערן גיין אויס דיא חדרים אונ ווערט זיך פר שפרייטן דרויסן, אונ ווערט גיין אין (ים הגדול) אונ ווערט דריכן אן גלייכנט איין וועג אין מיטן (ים), אונ דער פון טרינקט דער (לויתן) אונ ווערט זאט אונ פרייאט זיך אונ גיקרייכט (בגדולתו), אונ אז נאך איין קוואל ווערט גיין אויס דיא קוואל ווערט זיך פר שפרייטן, אונ ווערט גיין פר בארגנהייט אונטר דען (תהום) אין צעלטן (ים) אונ אלי (מים הזדונים) אונ שטארקי וואסר ווערן נידר אונ שלאף אונטר טאן ווערן, דס זייא ניט זאלן ארויס גיין צו פר דארבן די צייט אונ דער סימן איז הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. אונ אין דער שורה זיינן פר האנדן צוויי (כרובים), זיי זיינן (מעשה אומן פון מלך הקדוש), דאס עס קאן קיינר פאר שטיין אויף זייא דיא (עליונים אונ תחתונים). אונ אונטר דיא זיינן אן גבריישט צו שטיין (כל ישראל) דאס זייא ניט ווערן ארויס גיין אויס אירי פליגל, זייא ווערן ווערדיג זיין אלי דיזו דא ווערן אריין גיין אונטר אירי פליגל, (ווייטר פעלט אין זוהר), דער ראש ישיבה האט דרום זוכה גיוועזן צו דעם כבוד, ווער קאן זאגן פון די דברים דאס מען מחדש איז אלע טאג פאר דען (ראש ישיבה): אי רבי אלע נייט דאס די (רוחות הזכרים) גייען אויף אובן, אין דר צייט גיין ארויס אלע ווייבר אונ זמלן זיך איין צו (בתיה בת פרעה) אין איר היכל, אונ זיינן זיך דארטן משמח (בכמה דברים משונים); אונ פון דארטן גייט (בתיה) מיט אלע ווייבר אין היכל פון (שרח בת אשר) אונ זיינן זיך אויך משמח מיט וויא פיל צייט מאכן אונ אלטע, אונ פון דארטן גייט זיא ארויס מיט אלי ווייבר, אונ גייען אין היכל פון יוכבד אונ אזו אין אלי היכלות: איצונד ר' וויל איך דיר זאגן איין סוד. קום אונ זעה אין יעדער (שמיטה) גייט אויס איין כרוז, זמלט זיך איין מאנין אונ ווייבר אונ אלי דיא (בני אמונה) אונ גייט ארויף, דען זיינן זיך (מתפשט) מאנין אונ ווייבר אונ גיין ארויף, אונ אלי קליינע קינדר דיא זיינדיגי גיין אריין אין דער ישיבה פון היאל, אונ זיינן זיך דארטן (משמח בשמחה) אונ דער שר דאס דיא שליטן פון הקב"ה זיינן אין זיין האנט, שטייט אויף אונ זאגט זייא וויא פיל מאכן זייא אונ אלטע, אונ אלי זעהן שמחות דאס איז ניט גיוועזן זעלכי שמחה, דען גייאן אלי אריין מיכוויניג, וויא פיל (פרוכת) וויא פיל (היכלין) פר בארגני זיין דארטן, דס דא לייכט פון דעם (נוצץ) דאס איז בעו"הב, אין דען היכל דס דא הייסט (היכל אהבה) פון הקב"ה, אונ דרויף שטייט (לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו), דער נאך פליאן דיא קינדר ארויף אונ דיא פליאן ארום יעדער אויף זיין ארט אונ קליידן זיך ווידר אן אין אירי לבושים וויא צום ערשטן, וואל איז דס פאלק דאס דא האפן צו אלי דיא (טובות לעו"הב). שפראך ר"ש וויא גאר זיס זיינן דיא רייד דאס איך דא הער, וואל איז איין חלק דס איך האב אלס זוכה גיוועזן צו הערן אונ וואל איז דר טאג דס איך ווער אהין גיין: זייא שפראכן ר' דרייא טאג האבן מיר נאר רשות בייא דיר צו זיין, (ווייטר איז קלת חסר אונ איין טייל זיינן סודות), עס הייבט זיך אן פון (יצר הרע ושטן) עס שטייט דער פר ניטש עַד הַכְּסִיל חוֹבֵק אֶת יָדָיו וְאוֹכֵל אֶת בְּשָׂרוֹ דס איז דר שטן ער איז (חובק) זייני הענט פר ביטרטר הייט אונ קלאגט, אונ דער נאך עסט ער דאס פלייש איבר גיוואלד, דען דאס האט ער פון אלי זייני מאן אונ קיטרוג דאס ער טוט אויף דען מענטשן, האט ער ניט מער הנאה אונ קיין רשות נייארט אויף דעם זיינס. דער נאך שפרינגט ער אונ פרייאט זיך אז איין נאר גאר אן שלן, אונ גייט אן תועלת, אונ ער עסט זיין פלייש אונ ווייטר האט ער קיין רשות ניט, דאס ביטרונג אובן אונ אונטן איז, ווען ישראל זיינן (בצרה) אונ מיר טוגאים פר דארבן

זייא

זייא, און זייא געבן קיין כח ניט אובן מיט מירי (מעשים טובים), אפילו פון דיזן פסוק דש דא איז פון דינן נר יל"הר איין אויך זייער צו הקב"ה דאס זייא זאלן איין שליטה האבן דען ער איז מיין (רחום וחנון), אבער אויף דיזו דא זייגן פון הקב"ה דער (רוח ונשמה הקדושה) קאנן ניט שולט זיין דיזו (עליונים ותחתונים) נאר ניט. און דרום אזוי זייני (מלאכים וקטרוגים) פון שטן איז אלס נאר צו געוועלטיגן אויף דען (רוח הקדושה ונשמה). אבער דער ניך קען ער ניט, קערט ער צו ריק און נעמט דאס פלייש פון מענטשן, וואס האט ער געהאט איין תוספת דר פון: און דו ווילשט וויסן ווש איז איין שמחה דען (מלאך המות) ווען ער דיזו זייט מאית איז, כיין. מאל ער זעהט דז דאס איז דער רצון זיינס הערן, מאכט ער זיך גלייך אז ער וואר לוסטיג צו טאן די ווילן פון הקב"ה אז דער פסוק זאגט (רוח סערה) דש איז דר שטן, (עושה דברו) ער טוט דיא בפעל פון הקב"ה: פרעגט ר"ש ער גייט דאך און שפריגט פר דיזו ווייבר. שפראך ער (אי חסיד וקדוש), ער טוט דז צו וויזן פר דען אוך דאס איס ליב איז (ברצון האוך). אבער זיין (נחת רוח) איז אין דען (הספד) פון ווייבר דען שפריגט ער און זיין אויגן ווייגן צו דען (הספד). שפראך ר"ש ווען ער ניט גערן איז מאית די זייט, ווארום גיט ער ארויף נאך דר מאכט מירה זכה. שפראך ער דרום ווייל ער איז איין (זקן ובטין) מיינט ער ווערט איין שליטה האבן אויף דען רוח, און אזוי זיין זאלט איז נאר דעשט וועגן, אבער צום גוועלטיגט ער נאר אויף דען פלייש דאס זייני אזיין: און דרום שטייט יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְרֹאשׁוֹ (ווייטר איז חסר), און זאגט סודות כיז אזי ערב שבת אז ישראל מוגטן זיין (מקדש היום), דען זאלן זיך איין דיא (מחנות) אובן, און איין כרוז רופט אויס ברייט אן די הייליגי (כסאות), ווער זעהט נאר דיא גרויסי שמחה דאס דא איז אין דרייא הונדרט און כייליג היאל, וויא פיל מאוכים וויא פיל געוועלטיגר דיא זאלן זיך איין צו אירן אורט, און אז ישראל מוגטן זייגן (מקדש שבת) און הקב"ה דר וועקט זיך אויף (קדושת שבת) דען הייבט אן דער (עץ החיים) אין ג"ע צו שיטלן אין דיא בלעטר מיין רוח פון עו"הב ארויס, און דיא נוייגן שואן זיך שיקלען, דען קומט איין געשמאק פון עו"הב, און דער (עץ חיים) דער וועקט זיך און ניאט אויס (נשמות קדושים) און שפרייט זייא אויף דער וועלט, (אעפ"כ) גיין נשמות ארוין, עס גייען אויך נשמות ארויס, אייני שואן דער וועקן דיא אנדרי, דיא גייען ארויס און דיא גייען ארוין און דער עץ החיים איז בשמחה, דען וועלן (כל ישראל) געקרייכט מיט קרוגן פון דיזו (נשמות הקדושים) און אזי זייגן במנוחה: און גאנץ שבת האבן זייא (מנוחה ושמחה), אזו אויך דיא צדיקים אזי אין גן עדן זייא גייען אזי ווין, און זייגן זיך (מתענג בתענוג עליון) פון עו"הב. און אז שבת אויס גייט פליהן ווידר אזי נשמות פון ישראל ארויף: קום און זעה אז שבת גייט איין דא כידרן ארמג (נשמות יתירות) פון אובן צו רוען אויף דעם (עם הקודש), און די נשמות הצדיקים פון אונטרשטן (ג"ע), גייען אויף אין דעם אויברשטן (ג"ע), און אז שבת גייט אויס דיא נשמות די דא האבן גרואט אויף ישראל גימן ווידר ארויף. און דיא (נשמות הצדיקים) נידרן ווידר פון אובן אן אונטרשטן (ג"ע), און אז די (נשמות יתירות) גייאן ארויף שטעלן זייא זיך אין אירן געשטאלט פר דען (מלך הקדוש). און הקב"ה פרעגט זייא אזוי וואס פר מיין חידוש האט איר געהאט אויף יענם עולם אין דער תורה, וואזן צו דעם ווער דא איז אן שבת (מחדש חידושי תורה) דא זאגט דאס דיא נשמה פר הקב"ה, וואס פר איין שמחה מאכט הקב"ה, ער זאמלט איין זיין (פמליא של מעלה) און זאגט הערט צו די חידושי תורה וואס דא זאגט די נשמה פון דעם פלוני און די רייד ווערן געשטעלט אין ביידי ישיבות די זייגן אונטן, און הקב"ה אובן מתאכת די רייד. קום און זעה ווער עס ווערט (דבריו מחדש בתורה) און דיא נשמה נידרט אראפ און איז עוסק אין די (דברים חדושים) און גייט דער מיט אויף פר הקב"ה, דא הערן צו דיא גאנצי (פמליא של מעלה) די רייד, און דיא (חיות הקודש) קריגן מער פליגן די זיך אן זייגן אן קליידן, און ווען הקב"ה דיא נשמות פרעגט און זי ווייזן ניקט און שווייגן, דען שטייט ביים דיא חיות בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶם (בעמדם) איז טייטש ווען זיי שווייגן צו ריידן (דברי תורה), דען (תרפינה כנפיהם), וועלן שלאן מירי פליגל. (עמידה) איז טייטש שווייגן, דרום ווייל אין דיבור זיינן זיבן (חבריא) די זיך רירן און ריידן די האלן און ריאה און גארגל און לונג, און ציין און לעפלן און בשר, ווען אן שווייגט שטין שטייאן זייא און רירן זיך ניט, דרום הייסט (עמידה):

דהא (רב המנונא סבא) האט אן גהובן (ישלח עזרך מקודש ומציון יסעדך). (מקודש) דאס זיינן דיא (קידוש ידים) דאס מן זיך וואשט פר דען עסן, (ומציון יסעדך) דש איז המוציא דאס דא זעגט מונטר דאס הארץ פון מענטשן, (יזכור כל מנחותיך). (כל איז ארבה די מים אחרונים) דאס מן זיך וואשט פר דען בענטשן. (ועולתך ידשנה סלה) דש איז בענטשן מיט איין כוס, ווען דאס אזו טוטש (יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא), דען גיבט אן דעם מענטשן אן זייני בגער וואס ער נאר פר לאנגט, און אן שבת איז אזו טייטש (ישלח עזרך מקודש) אויף קידוש דאס ער מאכט פר דען עסן, און אויף דער זאך ווערן געקרייכט די צדיקים אין ג"ע פון איין שבת צום אנדרן, דער נאך אזר הוכט ער אן עַל הַר צִיּוֹן גָּבוֹהַּ עֲלִי מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן ווענכר איז דער (הר גבוה) דאס איז דער (הר העברים) דאס משה איז דארטן בגראבן, דיא שכינה ווערט ארויף גיין און ווערט אן זאגן בשורה, איז מיט איר דיא מוטר פון (משיח בן דוד) ער הייסט מְנַחֵם בֶּן עַמִּיאֵל אונ חֶפְצִי בָהּ אֵשֶׁת נָתָן בַּת דָּוִד זיין מוטר ווערט מיט איר גיין, און ווערט אן זאגן צו ציון, און דאס קול ווערט געהערט ווערן בעולם, און נויי מלכים ווערן זיך דר וועקן בעולם מלחמה צו האלטן, און דר (שם הקודש) ווערט ארויס גיין אויף דר וועלט, וואס ווערט זי אן זאגן, זי ווערט זאגן הִנֵּה ה' אֱלֹהִים בְּחָזָק יָבוֹא וּזְרֹעוֹ מֹשְׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו הקב"ה ווערט אויס רופן אין אזוי זייני (פמליא של מעלה) און ווערט זאגן זאמלט אייך איין און טוט משפטן ווער זיך האט (מוסר נפש) געווען צוליב (קדושת שמו). וואס איז זיין שכר, און זייא ווערן זאגן דאס און דאס, ווער דא האט געליטן אין גלות וויא פיל שמאך און צער פון אייכט וועגן,

וואס

וואס איז זיין שכר, ווערן זייא זאגן אזו אונ אזו שכר קער אים, ווער דא איז גישטראפט גיווארן אלע טאג פון מיינט וועגן וואס איז זיין שכר, ווערן זייא זאגן אזו, אונ דער פסוק זאגט (הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו) וואס איז טייטש (ופעולת) ווי עס שטייט (מה רב טובך אשר וגו') דאס איז זיין פעולה פון הקב"ה. (נגד בני אדם) דס זיינן די (מאוות עולם). עס שטייט (אשר צפנת) דאס גאט האט דען שכר פאר בארגן, וואס דארף הקב"ה פאר בארגן. פאר וועמן פארכט ער זיך דאס דא ווערט גיגאנבט אדר גיגזלת ווערן וואס ער וויל מיינס געבן, אלא גייא אונ זעה די (מעשה רחמים) וואס הקב"ה טוט, מיט וואס ער שלאגט גיבט ער איין רפואה, דען הקב"ה שלאגט מיט דער לינקע האנד אונ איז מקרב מיט דער רעכטע האנד, מיט דער לינקר דס ער שלאגט, מיט דען ווערט ער איין רפואה געבן לעולם:

עס שטייט מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה דען צפון איז לינקס דער מיט שלאגט ער, פון דארטן גיין ארויס אלי (דינים וגזירות קשות) אונ דארינן רוהט אלי גוטי שכר אונ אלי טובות דאס הקב"ה האט אן גיגרייט צו ישראל לעו"הב, דען ווערט הקב"ה רופן צו צפון אונ ווערט זאגן דיר האב איך גיגעבן אלע טובות אונ אלע (שכר טוב) צו מיינע קינדר, דאס זייא האבן גיליטן וויא פיל רעות אויף דען עולם אויף מיין (קידוש השם), גיב ארויס דען שכר דאס איך האב בייא דיר בהאלטן, אז דער פסוק זאגט אוֹמַר לַצָּפוֹן תֵּנִי וּלְתֵימָן אַל תִּכְלָאִי איז דען דאס דער סדר אז (דרום) זאל פאר מיידן ברכות, דען ברכות קומן דאך פון (דרום) דאס איז דער רעכטער האנד דאס אלי ברכות ארויס קומן פון דארטן, וויא זאגט ער (ולתימן אל תכלאי): אלא (במותו שעה) ווערט הקב"ה אויף וועקן אברהם אונ ווערט צו אים זאגן, שטייא אויף דען די צייט איז גיקומן דאס איך זאל מיט דייני קינדר, אונ צו געבן זייא איין (שכר טוב) אויף אלים וואס זיי האבן גיליטן אין גלות, אונ דרום וויל אברהם איז גיוועזן אין דעם פאר קויפונג דאס ער האט אונס פאר קויפט אין גלות דאס ער האט מיט דער ווילט (כברית בין הבתרים) דיא קינדר זאלן זיין בגלות, אז דר פסוק זאגט אִם לֹא כִּי צוּרָם מְכָרָם דאס איז אברהם דער דא הייסט (צור) האט זיי פאר קויפט אין גלות, דרום ווערט זיך אברהם מאנן כלומר אז ער וועלט געבן זעהן דא זייא זאלטן גישלאגן ווערן אונ גשטראפט אויף אירי עבירות נאך אונ ווערט זאגן, זייא נאך גובה פון זייא אוון אירי עבירות. ווערט הקב"ה זאגן איך פאר שטייא דיך וואל דאס דוא נאר אזו זאגסט (לפנים) ניט ערנסט, אזו זאג איך אויך (לפנים). (אומר לתימן) צו אברהם דר דא איז דער (יד ימין לד דרום), (אל תכלאי) איך בין גיקומן דיך מבייש צו זיין אויף דייני קינדר, דוא זאלסט ניט פאר מיידן אירי טובות אונ אירן (שכר טוב) פון זייא, זייא האבן שוין גנוג וויא פיל צרות גליטן אויף איר זינד, דרום זאגט ער (ולצפון תני) גיב דען (שכר טוב אשר צפנת) וואס דא איז (בלד צפון) איר (טובות ושכר טוב) אונ דיא זאך ווערט זיא אן זאגן: נאך מער ווערט זיא אן זאגן דאס אנדרי מאל בשעה דאס דיא שכינה ווערט ארויף גיין אויף דען גרויסן בארג ווערט זיא גיין אן צו זאגן די אבות, פון דארטן ווערט זיא זיין אין ירושלים צו זעהן איר חורבן, אונ ווערט גיין אין ציון אונ ווערט דארטן ווידר קלאגן וויא צום ערשטן אויף איר ארט אונ איר כבוד דס דארטן איז גוועזן, אונ דארטן ווערט זיא שווערן אז זיא ניט וויל ארויס גיין ביז ישראל ווערן אויס גלייזט ווערן, אונ דיא (חפצי בה) ווערט אן זאגן וויא צום ערשטן, אונ ווערט זאגן (צהלי ורני יושבת ציון כי גדול בקרבך קדוש ישראל), וואס איז טייטש (גדול בקרבך) דס איז הקב"ה, דאס ער צו איר קומט זיי אויך צו ריכטן פון דער ערד, אונ ווערט צו איר זאגן (התנערי מעפר וגו') וודאי זיא הייסט ירושלים אונ איז ירושלים, אונ מיט דעם אויך ווערן זיין וויא פיל שמחות אויף שמחות צו צדיקים (בגן עדן), אונ דרום אויך וויא ווערדיג איז דער מענטש וועמן דיא נשמה זאגט אובן עדות (לפני המלך) דיא חדושי תורה פון שבת וואס דער מענטש מנשטן מחדש איז, דאס הקב"ה אונ אלי זייני (פמליא של מעלה) אונ אלי נשמות הצדיקים דיא דא זיינן (בגן עדן) ווערן אלי גיקריינט מיט דער (חדושי תורה), נאך מער האב איך גיהערט דו הייליג ליכט, דאס ווי פיל כבוד מען אונ קרוינן אויף קרוינן טוט מען קריינן צו דען פאטר פון דעם מענטשן דארטן, בשעה דס הקב"ה זאגט זאמלט מייך איין צו הערן (חדושים דברים חדושים) פון דער תורה (פלוני בר פלוני), וויא פיל זיינן דיא אים קומן אויף זיין קאפף: וויא פיל צדיקים דיא אים טוען קריינן ווען זייא אראב נידרן, וואס זייער חלק דיא דא זיינען (משתדל בתורה) אן (שבת) נאך מער אז איין אנדערן טאג: ע"כ:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית רבי חזקיה הייבט אן וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וגו' זכאים זיינן דיא ישראל דאס הקב"ה האט בגערט צו אירן כבוד מער אז (כל בני עולם), אונ האט זייא גגעבן דיא (תורה הקדושה) אונ דיא (נביאים נאמנים) די זייא גפירט האבן (בדרך אמת): קום אונ זעה, איטליכר נביא דאס הקב"ה האט גשיקט צו ישראל איז הקב"ה צו אים בוויזן גווארן (במדרגות הקדושים העליונות) אונ האבן גיזעהן דס גשטאלט (כבוד המלך ממקום העליון), אבר שטיט דאך בייא זיי (מרחוק ה' נראה לי), אבר קיינר איז ניט אזו נאנט גיוועזן אז משה, וואס זיין חלק מער פאר אלע (בני עולם), דאס בייא אים שטייט (פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות) (ער זאגט ווייטר סודות במעלות משה). קום רבי אבא קושט אים אונ זאגט גוויס האסטו רעכט גזאגט אונ עס מוז אזו, וואס זיין חלק פון משה מער וויא אלע נביאים. דאס ווען ער איז מסולק גיווארן פון עולם, האט זיך קיינר ניט מתעסק מיט אים גוועזן, נייארט הקב"ה אליין האט אים מקבר אין גין הין זיין מחילה מריין, אבר אנדרי נביאים האבן גיזעהן דיא שכינה דורך פיל ווענט: (ויראני את יהושע הכהן הגדול) ווארום איז יהושע גשטאנען פאר דעם מלאך אין איין גרעסטי בשמירטי קליידר דיא ניט ריין זיינן, ביז עס איז איין כרוז אויס גגאנגן (הסירו את הבגדים הצואים מעליו) מען זאל פון אים אראב טאן די אום רייני קליידר. זאגט רבי יצחק עס שטייט דא (ועומד לפני המלאך) וואס טייטש (לפני המלאך), אלא ער האט אים דן גוועזן אונ איז פאר אים גשטאנען בדין, גלייך וויא עס שטיים

ואן

(ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא), דען מיטלער מענש דר דא ניט זוכה איז אויף דעם עולם זיך אום צו ווענדן מיט מצות ווענדיג פון מצות, דאס ער מלבושים פון מצוה אן האט, ווען ער שטארבט דאן שטייט ער אין זיין אין גיריכט קלייד אויף יענעם עולם אונ שטייט ברין דרויף, קום אונ זעה וויא פיין קליידר זיינען אן גיבורייט אויף יענעם עולם, אונ דר מענש דער ניט זוכה איז אויף דעם עולם אין קליידר פון מצוה. ווען ער קומט אויף יענעם עולם טוט אן אים אן אזא איין קלייד דאס ער זאל דרינן דער קענט ווערן צו די שרים פון גיהנם, ווייל צו דען ווער דאס קלייד אן טוט, דען עס זיינען (כאלה בעלי אדת הדין) דיא אן גברייט זיינען אים צוא בגרייפן אונ מאכן אים איין גיין אין גיהנם, אונ דרום האט שלמה המלך גזאגט (בכל עת יהיו בגדיך לבנים) דאס דער מענש זאל זיין גהיט אן צו טראגן (מלבושי מצוה ציצית תפלין) אונ דאס גלייכן, דש ער זאל אויף דארטן לעו"הב איין ווייט ווייסר קלייד אן האבן וויא אויף דער וועלט: (אדרש רות בזוהר ע"פ), (פתח ר' נהוראי) הייב אן אין (פ' ציצית), עס שטייט דא (על כנפי בגדיהם לדרתם) שטייט חסר, אזוא אויך בייא שבת שטייט (לעשות את השבת לדרתם), איר האבן גילערנט אז האט מתקן גוועזן (פ' ציצית) אין (קריאת שמע), אונ אין דער דירה פון מענשן דיא מזוזה שטייט (קריאת שמע) מיט פ' ציצית, מיט וואס ווערט (כתלם) דיא (פ' ציצית) בייא דר מזוזה, ווען איין מענש איז זיך (מתעטף באלות ציצית) אונ גייט אויס (מפתח ביתו) גאנץ פון זייער דירה, דא איז זיך הקב"ה משמח, אונ דר (מלאך המשחית) אנטלויפט פון דארטן אוועק, דען ווערט דר מענש ניצול (מכל נזק ומכל משחית), דרום שטייט (לדרתם חסר), עס מאכט פון וועגן לשון דִירָה שָם דאס ער ארויס גייט (שלם) אונ גאנץ במצוה, דא האט דער משחית אויף אים קיין מאכט ניט, דרום שטייט מזוזת ז"ז מָוֶ"ת דר משחית דר הייסט (מו"ת איז ז"ז) אוועק פר רוקט פון דארטן, אונ האט קיין רשות משחית ומחבל צו זיין, בשבת שטייט אויך (לדרתם) אז שבת איין גייט, קער דיזו דירה צו זיין מיט ליכט זאל ברענן אונ דער טיש גיגרייט אונ אן גברייט, אז איין דירה פון איין חתן מקבל צו זיין דיא כלה, דאס איז שבת קער אן זיא אריין צו ברייגן אין איין שייני דירה אן גברייט וויא איר ראוי איז: דרום שטייט (לעשות את השבת) ווארום (לדרתם) אריין צו ברענגן דיא כלה דרינן אין דער דירה צו זיין ווען דער טאג ווערט מקודש ווערן, אונ ווען זיא קומט אונ גפינט ניט איין טיש גיגרייט אונ ליכט ברענט אן גברייט רעכטי דירה, זאגט דיא (כלה שבת) דיא דירה איז ניט פון ישראל, (ביני ובין בני ישראל) ער איז אין הפרש אונ אונטר שייד צווישן איר אונ ישראל, דרום שטייט (לדרתם) בייא שבת אונ בייא ציצית: זאגט רבי נהוראי איך בין מעיד אויף איינם דער דא גייט אויס פון זיין הויז (בציצית ותפלין) צווישן צוויא בייא שטידל דער טיר. דא קומט דיא שכינה צו אים אונ צוויא מלאכים בייא אים איינר רעכטס אונ איינר לינקס, וויא באגלייטן אים ביז אן דער שול אונ בענטשן אים. אונ דער מקטרג דער דא שטייט פאר דער טיר פון מענשן, דער גייט הינטן נאך אונ איז גיינייט צו זאגן דרויף אמן:

אמר רבי יהודה וויא פיל (עדות) האט הקב"ה גמאכט צו איינם מענשן עדות צו זאגן אויף אים, אונ אלי שטייען קיגן אים (בעלה ועדות), שטייט דער מענש אויף צו מארגנס ער שטרעקט אויס זיין פוס צו גיין, דיא עדות דיא שטיאן קיגן אים זאגן (רגלי חסידיו ישמור, שמור רגליך כאשר תלך, פלס מעגל רגליך), דאס איז ער זאל היטן זייני פוס, דוא חסיד היט דייני פוס ווען דוא גייסט אין הויז פון גאט, ווענג דייני פוס. ער עפנט זייני אויגן צו זעהן דעם עולם, דא זאגן דיא עדות עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ דייני אויגן זאלן פלייסיג זעהן קיגן הקב"ה: ער עפינט זיין מויל צו ריידן, זאגן דיא עדות (נצור לשונך מרע) היט דיין צונג פון בייז ריידן: ער שטרעקט זייני הענט צו שאן עפיס, דיא עדות זאגן (סור מרע ועשה טוב) קער אפ פון בייזן אונ טוא גוטן, פאלגט ער דיא עדות איז גוט, (ואם לא) ער פאלגט זיא ניט, שטייט גשריבן (והשטן עומד על ימינו לשטנו) זאגן אלי עדות אויף אים צו בייז, ווען דער מענש וויל עוסק זיין (בעבודת הקב"ה) זיינן אלי (סניגוריא) פיר שפרעכר אונ שטייען אלי עדות אויף אים צו זאגן צו גוטן, אונ זיינן מליצים פר אים ווען ער זייא בדארף: ער שטייט אויף צו מארגנס ער מאכט זי פיל ברכות, ער לייגט תפלין אויף זיין קאפף, ווייל ער אויף ריכטן זיין קאפף אונ דער (שם הקודש העליון) איז אן אים בגריפן אונ גלייכנט אויף זיין קאפף, אונ דיא רצועות הענגן פון ביידע זייטן אויף זיין הארץ, דא זעהט ער אין כבוד פון זיין הערן: שטרעקט ער דיא הענט אונ זעהט דיא אנדרי הונט איז אן גקניפט מיט דעם בונד פון (שם הקודש) זעהט ער ווידר אין כבוד פון זיין הערן, איז ער זיך (מתעטף בציצית) מיט ארבע כנפות (בכסותו) זייא הענגן אום אים ארום אזוי וויא צוויין טרויבן הענגן דראן פון אלע זייטן, אזו אויך ציצית איז איין מצוה אונ הענגן דראן דיא (כריכות), דען מען מאכט ניט ווייניגר וויא זיבן (כריכות) אונ ניט מער וויא דרייצעהן דאס זיינען גרויסה סודות: עס גייאן פר אים פיר מלאכים פיר (עדות מאת) פון אלך דיא דא הענגן אן דיא (ארבע כנפות), אונ ווייל דר (טלית פון ציצית) ווייזט אויף דר שכינה דאס איז דאס הארץ פון אלע (עולמות עליונים ותחתונים), אונ שטייט (עיני ה' אל צדיקים וגו'): זאגט הקדוש ברוך הוא, ווער עס וויל גייאן נאך מיינר יראה דער זאל גייאן נאך איין הארץ אונ אויגן דיא אובן זיינען, אבר איר (ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם) ווארום (אשר אתם זונים אחריהם) איר זינדיגט מיט אייער הארץ אונ אוגן, אונ דרום ווייל דיא (מצות ציצית) ווייזט אויף דער שכינה דיא האט ממית גיוועזן אלע בכורים פון מצרים, דרום שטייט דער בייא (אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים): זאגט (רבי יוסי) עס שטייט (כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות) ווארום שטייט ניט (כיום), זיינן זי דען אין פיל טעג ארויס גיגאנגן, אלא דאס ווייזט אויף דיא טעג אובן דאס (כנסת ישראל) ווערט דער פון גיבענטשט: ווען דיא לעצטע גאולה ווערט זיין, שטייט (ואמרתם ביום ההוא

ההוא הודו לה' קראו בשאו, זארו ה' כי גאות עשה אודעת זאת בכל הארץ) דאט ויא דער קענט ווערט דורך דער (אלות לילית) דיא וויעט אויך דיא (כנסת ישראל) דאט ווערט דער קענט ווערן אין דער גאנלר וועלט דאט הקב"ה ווער טאן (נסים ונפלאות). דען (ביום ההוא יהיה ה' אחד ושאו אחד אאן):

פרשת קרח.

וַיִּקַּח קֹרַח ער נעם לו זיך איין בייזה עלה, ווער דא כאך יאגט, כאך איין זאך וואט איס ניט גיבירט, דא לויפט עס פון איס אוועק דאט ער עס ניט בקואט, און ניט דאט אליין אפילו וואט ער האט• נעאט אען איס אויך אוועק, אזו אויך קרח האט כאך גיאגט כאך וואט איס ניט איז גבירט, האט ער דאט זייכה אויך פר לארן און דאט יעניגה הט ער ניט בקואן, קרח איז כאך גיגאנגן (אחלוקת) איז טייטט טיילן• די וועלט שטייט אויף שלום, הט ער איס וועלן טיילן און האט גיקריגט אויף שלום דאט איז דער (שם הקודש) דאט דא הייטט שלום, ווער עט קריגט דרויף ווערט פר לארן פון אלע וועלטן, בטעה דאט הקב"ה האט דיא וועלט בשאפן האט דיא וועלט קיין קיום ניט קענן הבן ביז הקב"ה האט גילאזט רואן דרויף שלום, דאט איז דיא קדושה פון שבת, דאט איז דער שלום פון דיא (עליונים ותחתונים), און ווער עט קריגט דרויף דער ווערט פאר לארן פון אלי וועלטן: אזו אויך (לפחד) האט גיקריגט אויף שבת און האט האלן גקליבן אן שבת, איז ער אויך פאר לארן גיווארן, דרום וויל ער הט גקריגט אויף שלום פון דר וועלט: זאגט רבי יוסי שטייט (שלום רב לאוהבי תורתך ואין לאו אכשול) און דיא תורה הייטט שלום, און שטייט (וכל נתיבותיה שלום) און קרח הט דרויף גיקריגט, דרום איז ער גשטראפט גווארן פון אובן און פון אונטן:

וַיֹּאמֶר משֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגוֹ' רבי חייא הוב אן חֲמַת מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה וויא גאר שטארק זאל זיך דיא לייט פיר זעהן דאט זייא זאלן ניט זינדיגן און זאלן היטן אירה אעטים, דען אלע טאג גייאן ארויט אירי אעטים (באטקל), און אן איז אובן דרויף אשגיח און ווערן אויף גשריבן, דרום קער דער אענט זיך לו היטן פון חטאים, דען דער עולם ווערט גאשפט וויא פיל אאל, דען גייט אויף דער לארן פר דען אלך, און דער (אדת הדין) טוט זיך דער וועקן, דרום שטייט (חאת אלך אלאכי אות ואיט חכם יכפרנה), בשעה דאט דיא (שרי הדיכים) שטייאן אויף אקטרג לו זיין בעולם און דער רוגז הייכגט אויף דער וועלט. ווען זיך גפיכט אין דור איין לדיק דער איז גלייכט אובן פאר איין לדיק, דען איז הקב"ה אשגיח אן איס און דער רוגז ווערט גישטילט: עט איז איין אטל לוא איין אלך דער איז ברוגז אויף זייני קנעכט, ער בגערט דען תליין ער זאל איר אטפט טאן, אין דעם קואט אריין דער גוטר פרייכד פון אלך און שטעלט זיך פר איס, אז איס דר אלך דר זעהט קריגט ער איין פרייליך פנים קיגן איס, דא הייבט אן דער גוטר פרייכד לו ריידן, און דער אלך ווער זיך אשאח, דער כאך קאם פר איס דער תליין אטפט לו טאן, ווי דט פנים פון אלך ווער לוסטיג און איז גיאר ברוגז, דען הייבט אן דער גוטר פרייכד לו בעטן דען אלך פאר זייני קנעכט ער זאל זייא אוחל זיין, דען איז ער אוחל און אכפר אירי חטאים, דרום שטייט (חאת אלך איז אלאכי אות), אבר ווען עט איז איין (איט חכם יכפרנה) דער ווישט אב און שטיילט דען רוגז, אזו אויך אז אשה האט גזעהן עט איז פאר האנדן איין רוגז פר הקב"ה, (איד) שפראך ער לו אהרן (קח את האחתה) נעם דיא פייאר פאן און ברענג דאט קטורת, דרום וויל אהרן איז גיוועזן דר גוטר פרייכד פון דער שכינה, און דאט קטורת איז ניט גיבראכט גווארן נייארט דורך איס, דרום וויל ער הט גיאערט שלום בעולם, קטורת איז לשון בוכד• ער הט (אייחד) און לו זאאן גיבונדן אלי וועלטן און גיאאכט דער איט שאחה אין אלי וועלטן, אז דער פסוק זאגט (שאן וקטרת ישאח לב), דען איז (איט הכם יכפרנה), ער האט ריין גאאכט און אפ גווישט דען רוגז און האט דער וועקט דיא רחאים פון הקב"ה: רבי אלעזר זאגט (כל אטר תאלא ידך לעשות בכחך עשה, כי אין אעטה וחטבון וגו') אלי רייד פון שלאה זייכן אייטל פאר בארגני חכאות און פאר הולין, און אין דיא פסוקים איז אטאע דאט ח"ו איז אותר גיווארן לו טאן אלע (אעטים הרעים), אזו איין חכם אז שלאה איז גוועזן אער פר אלע אעכטן ויא ווערט ער אזו ריידן, אלא דאט איז אלט אייטל חכאה, אזו זאגט ער, וויל דער (ילר טוב) איז אין רעכטן זייט פון אעכטן און דער ילר הרע איז אין ליכקן זייט, און שטייט (ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך) איז טייטט איט דען (ילר טוב און ילר הרע), דוא זאלטט אויט דען ליכקן דען (ילר הרע) אויך אאכן איין רעכטס, ער זאל ווערן (ילר טוב), און דר ליכקער האכט הייטט יָדְךָ וויא עט שטייט בייא תפילין (והיה לאות על ידך) דאט איז דיא ליכקע האכט, און די רעכטע האכט הייטט כֹּחַ וויא עט שטייט (יאיכך ה' כאדרי בכח), זאגט ער אזו, דער אעכט זאל זעהן זיך לוא היטן דאט אלע זייני אעטים זאל זיין אלט (לגד יאין) לו דען ילר טוב: (תאלא ידך) דאט די ליכקי האכט זאל גפוכן ווערן לו טאן, (לעשות בכח לגד יאין) איט דייני (אעטים טובים), דען ווערט הקב"ה רואן בייא איס בעולם הזה• און נעאט איס לו זיך לעוה"ב: און דער אעכט זאל זיך ניט גדעכקן לו זאגן, איך וויל ערשט תשובה טאן און וויל הקב"ה בעטן אוס רחאים ווען איך ווער קואן אויף יעכם עולם. דרום זאגט ער ווייטר (כי אין אעטה וחטבון בשאול אטר אתה הולך שאה), דען ווען דער אעכט טוין גייט אוועק פון דען עולם אן תשובה, העלפט איס שוין דארטן ניט קיין חכאה קיין דעת, ווען אן איס דן איז איט דעם שטארקן דין אין גיהנם• כייארט ווען דער אעכט וויל כילול ווערן, און דר אלך הקדוש זאל איס דער לייכטן און זאל איס געבן איין חלק אויף עולם

הבא, ווען ער (משתדל) זיין דרויף בעוה"ז איי ער שטארבט, דאס זייני מעשים טובים ווערן כנגד זיין (יצר יאין) צום יצר טוב אונ ווען זיין (עסק טאים), דען ווערט ער זוכה זיין (לחלק טוב לעוה"ב), אונ ווערט ניצול ווערן פון דעם שווערן דין פון גיהנם: נאך איין פשט איז (כי אין מעשה וחשבון בשאול וכו') עס זיינן אין גיהנם פיל וואוניג איינס איבר דעם אנדרן, אונ דאס אונטערשטי וואוניג הייסט (שאול), אונ דס גאנץ אונטערשטי הייסט (אבדון) די זענן נאהנט ביי אננדר, ווער עס קומט אריין אין (שאול) איז מען אים דארטן (דן) אונ קומט ווידר אויף, אז דער פסוק זאגט מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל, אונ ווער דא נידרט אין (אבדון) דער קאן שוין נית ארויף קומען אייביג, אבר ווער דא הט אן זיך מעשים טובים, אודר ער איז זיין (בעל חשבון), דאס ער טוט אלע מאל חשבון האלטן וואס ער האט געטאן אונ טוט תיכף תשובה דרויף, זעלבר קומט נית אריין, וויא איר האבן אפורט געוועזן, דאס איטליכר מענש אזי נאכט איי ער זיך לייגט שלאפן, ווען ער פאר חשבון האלטן אויף זייני מעשים דאס ער האט דעם גאנצן טאג געטאן, אונ זאל בעטן רחמים אונ זאל תשובה טאן דרויף, דען בייא נאכט דאס דער כח פון מדת הדין געוועלטיגט בעולם, אונ איטליכר פילט (טעם מיתה), דרום זאל איטליכר אין דער נייט איין חשבון מאכן אונ מתודה זיין וויא וויא פאר דען טויט, דיא זייט הייסן (בעלי חשבון), אז ווער דא איז (עוסק בדעת ובחכמה) צו קענן זיין יצר, אזו ווען אן אים ווערט דורך פירן דורך דעם גיהנם ווי אן אזי כשאות פירט דורך. אונ ער זעהט אזי כשאות רשעים אין גיהנם אונ דיא וואס זיינן אין גרוב (שאול), אונ ער הערט אזי שרייען אויס איר וואוניג ארויס וואו זייא זיינען, אונ ער בלייבט אויבן אונ נית צווישן זיי, נייארט וואו עס זיינן אגרויסא זיכטיקייט, אונ וויא פיל (מיני תענוגים), אונ הקב"ה קומט זיך צו דער מחיין מיט צדיקים דיא דא זיינען אין (גן עדן), דאס איז ווייל ער איז איין (בעל חשבון) תשובה צו טאן אויף זייני עבירות אזי מאל: (אשרי חלקם של צדיקים בעולם הזה ובעולם הבא), אויף זייא שטייט געשריבן (אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך): רבי שמעון הייב אן וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְּרִית וְגוֹ׳ וואו איז דער דאס ער ווען אויף דעקן דיא ערד פון דיין אויגן דוא (אדם הראשון), דאס הקב"ה האט דיר געבאטן איין מצוה, אונ האסט נית געקענט מקיים זיין, דרום ווייל דוא ביסט ווארן בוויליגט אונ איבר רעט צו דיא (דברים רעים) דאס דיך דער בייזר שלאנג האט אפ גיקערט דער צו, אז דער פסוק זאגט (והנחש היה ערום), דרום ביסטו איבר רעט געווארן נאך אים, אונ האסט גורם געוועזן מיתה צו דיר אונ דיא גאנצע וועלט צו אזי (תולדות) דיא דא זיינן אויס גיגאנגן פון דיר. קום אונ זעה, ווער זיך לאזט איבר ריידן פון דעם שלאנג דאס איז דער יצר הרע אונ נידרט צו אים, ער ווערט פאר לארן אין איין רגע. קום אונ זעה פון דוד המלך, ער איז געוועזן אין דר העכסטי מדריגה, אין דען (מקור) פון די קוועלדיגי וואסר. אונ אז ער איז פאר שטויסן געווארן אין איין פרעמדע לאנד פאר גרויסן צער דאס ער איז גיזאגט געוועזן פון (ארץ הקדושה למדריגה התחתונה) איז ער פארט געשטאנען אין זיין שטאנד, אונ איז נית גיגאנגן אין דער (צד הטומאה חס ושלום) אונ האט זיך גהיט פאר אים, וואס שטייט געשריבן (ואולם חי ה' וחי נפשך כי כפשע ביני ובין המות), דוד האט געווארן פאר יהונתן דאס ער איז אזו נאהנט געוועזן אין דעם טויט דאס איז דיא קליפה נאר איין טריט, ער איז אזו טיף גנידרט ביז ער איז שוין נאהנט געוועזן דראן דען שיעור, אונ הט דאך זי נית דראן בהעפט: וואול זיין חלק ווער זיך קאן היטן פון דעם (צד הטומאה) אונ פון אירי מדריגות צוא דען (יצר הרע): ער הייסט נָחָשׁ, עֲקַלָּתוֹן, שָׂטָן מַלְאַךְ הַמָּוֶת יֵצֶר הָרָע, וויא מען האט שוין גילערנט דער פון, וויא וואול דאס ער ווערט גהייסן מיט דיא נאמן, דא האט ער זיבן נאמן רַע טָמֵא שָׂטָן שׂוֹנֵא אֶבֶן מִכְשׁוֹל עָרֵל צְפוֹנִי דיא זיינען דיא זיבן נאמן קיגן דיא זיבן היכלות דיא דא זיין (מצד הטומאה): דער קיגן זיינען אויך זיבן נאמן צו דעם גיהנם וואו אן דיא רשעים דרינן איז (דן), (ואלו הם) (בור שחת דומה טיט היון שאול צלמות ארץ תחתיות): דיא זיבן נאמן פון גיהנם, זיינן זיי קיגן די זיבן נאמן פון (יצר הרע). (והא מוקמוה) איז שוין גלערנט געווארן אנדרשט וואו, אזו וואול אז עס זיינן מדריגות אונ היכלות (מצד הקדושה), אזו זיינן מדרגות אונ היכלות (בצד הטומאה), אזי געוועלטיגן אונ ווערן גפונן בעולם (בצד הטומאה מצד שמאל), דיא זיבן היכלות קיגן דיא זיבן נעמן פון יצר הרע, דא שטייען אלס (דן) צו זיין אונ משמא צו זיין דיא רשעים דיא דא בהעפטן אן זייא אונ היטן זיך נית אין אירי וועגן פאר אים ווען זייא זיינן אויף דען עולם, דען ווער דא קומט זיך מטהר צו זיין אויף דר וועלט (מצד הטהרה). איז מען אים מטהר אין דעם ארט דאס דא הייסט (סוד של אמונה והייחוד), דען עס זיינן וויא פיל (מדריגות) אונ וויא פיל (ממונים) דיא דא אלע שטייען מקרב צו זיין דיא מענשן צו דער (עבודת הקב"ה) אונ מטהר צו זיין: אונ ווער עס קומט זיך מטמא צו זיין, איז אן אים מטמא מיט דר (צד הטומאה) וואס דא איז טמא, דען עס זיינן אויך (כמה מדרגות אונ כמה ממונים) די דא שטייען אויך מטמא צו זיין דיא מענשן די זיך צו זייא מקרב זיין, אונ ציען זיך צו דר (צד הטומאה): עס שטייט (מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו מיד שאול), ווער איז דער מענש דער איז בשאפן אין דר וועלט, דער דא נית זאל זעהן דען טוט דער איז דער (יצר הרע אונ מלאך המות) דאס זיך דיא לייט נאך ציהן, דען אין דר לייט אז איין מענש קומט חשבון אב צו געבן פאר זיין הערן אייער ער גייט אוועק פון דער וועלט, דא זעהט ער אים, דרום זאגט דער פסוק (מי גבר יחיה ולא יראה) דאס ער נית זאלט זעהן דעם דער דא הייסט (מות), אונ דיא זיבן (היכלות) דיא דא זיינן זיבן (ארורי גיהנם) דיא ווערן גרופן (שנים עשר חדש), דען אזו וואול אז דיא זיינן (שנים עשר חדש בצד הקדושה והאמונה במדריגות עליונים) אזו אויך זיינ (שנים עשר חדש בצד הטומאה) דאס דיא רשעים ווער גיאשטפט מיט אירי כשאות. וואול דער חלק פון צדיקים דיא זיך היטן אונ פאר מיידן אירי פים פון זייא אויף דען עולם, אונ זיינן זיך נית מקרב צו איר טוערן, כדי דאס זייא זאלן בשעראט ווערן אויף יענם עולם פון זיי:

היכל הראשון איז דיא (התחלה) פון דען (צד של יצר הרע

הרע), דאס היכל הייסט בּוֹרֶק דאס איז זער פון אלים, ווער עס קומט דא אריין צו גיין, עס איז קיינר דער אים זאל האלטן נייערט נאר מאכן פאלן. ער האט דארטן קיין אונטר גענוג צו גוטן, אין דעם היכל שטייט איין מלאך ער הייסט (דומה), ער שטייט אובן אונ אונטן, ער בגרייפט די נשמה אז זי ווערט ארויס געשמיסן פון דעם (היכל הקודש) דורך דעם מלאך דער הייסט (שחר"י), אונ ער איז דער דא שטייט בייא דעם זעלביגן טויער פון דעם (צד הקדושה), אונ דרום שטייט (דומה) צו בגרייפן דיא נשמה אונ וויא פיל (מלאכי חבלה) זיינען מיט אים, אונ אונטר דעם מלאך איז ווידר איין אנדרר מלאך דר אונטר זיך האט (אלף ורבבות), אונ דער מלאך הייסט (פתות) דער שטייט (מפתה) צו זיין דיא זייטן, ער רופט בייא אים אונ קערט אים אפ (ומסתכל) צו זיין אונ צו זעהן מיט דיא אויגן וואס ער ניט זאל זעהן (בכמה מיני זנות ומיני ניאוף), אונ אלי דיא דא זיינן מיט אים שטייען אלי בייא אים אונ גייען פר אים אונ נייטין אים אפ צו קערן זיין אויגן וואו ער ניט בדארף, אונ זייא זיינען דיא בייזי משקלער צו אלין בייזן, דער שטייט אויף דעם קבר בשעה דאס מן דעם גוף (דן) איז אונ צו ברעכט זיין אויגן, דרום ווייל ער האט זייא דער ווייטרט אז ער איז געווען אויף דר וועלט, אונ די אויגן זיינן זיין. בזואר אין זיין רשות דאס ער איז גפאלגט הט · אונ אין דעם ארט ווערט גידון דיא נשמה, ביז זיא גייט איין צו איין ארט דאס דא הייסט בּוֹר, דארטן זיינן וויא פיל שלאנגן אונ (עקרבים), זיי שטיין אלע אונ בייסן דיא נשמה אונ בגרייפן זיא אונ זיינן זיא דן: אינווייניג פון דעם איז איין אנדר (רוח הטומאה) ער איז דער העכסטער איבר אלי, ער הייסט (גאג"יאה), ער איז רוט אז וויא איין רויז, ער שטייט אלע מאל רעות צו טאן אונ צו איבן, דען אז דיא תפלה פון מענשן ניט רעכט איז אונ ווערט נדחה אז זי ניט קאן ארויף קומן, דא שטייט דר רוח אונ גייט אויף אונ בהעפט זיך מיט דעם (רוח הטומאה) וואס העכר איבר אלי אונ קערט אפ אובן אונ ער דר מאנט זייני זינד פר הקב"ה, דאס איז דער סוד (ויבא גם השטן בתוכם), עס שטייט ניט (ויבא השטן), אלא שטייט (גם), איז (מרבה) דעם געזעלטן מלאך, אונ פון דעם (רוח רעה) דרינען הענגען וויא פיל מינים (מלאכי חבלה) אנדרי די מלאכים זיינן, זייא הייסן (גרדינ"ין), דרום ווייל זייא אן רייצן אויף דעם מענשן אונ זיינן מקטרג צו ברענגן אויף איהם דינים די זיינן מלאך צו בגרייפן איין (דבר רע) אדר איין אום ריינס דיבור דאס דער מענש לאזט אויס זיין מויל, אונ דער נאך לאזט ער אויס זיין מויל (דברים קדושים), ווי צו זיי וויא צו איר לעבן פון זעלבי זייט, דיא זיינן גורם צו דיא (מלאכי חבלה דיא גרדינ"ין) זאלן שולט זיין אונ צו מאכן פעלן דאס (מקום הקודש), וויא צו זייא בעו"הז וויא צו זייא לצו"הב, דען דיא משחיתים דיא נעמן דאס אום ריינס ווארט וואס אויס דעם מויל גייט אונ אז דער נאך ארויס גייט איין דבר קדושה, זיינן זייא זיך מקדים מיט דעם אום ריין ווארט זיינן זי מטמא דאס (דיבור קודש), דא איז דער מענש ניט זוכה צוין דרמן ווען גלייך עס איז געווען קודש, אונ מיט דעם ווערט געשוואכט (כביכול) דער רוח פון דער קדושה, אונ איבר אים איז איין מלאך, (ספ"ר) איז זיין נאמן, אונ וויא פיל (מלאכי חבלה גרדינין נימוסין) אונ דער מלאך דר איבר זייא איז, נעמט דיא (דברים רעים), ער נעמט אויף דיא דאזיגי זאכן וואס דער מענש ווארפט אין כעס פון זיינע הענד, (ספטרי) ברענגט זיא ארויף אונ זאגט דאס איז דאס קרבן פון דעם פלוני דאס ער האט פר אונז מקריב געווען, דען אלץ וואס דא איז (בצד הקדושה בצד הימין) איז אייטל נחת זיסונג, אונ מיט ענוה דעמהפטיגהייט אונ מנוחה, אבר (מצד הטומאה) איז אלץ (רוגז מצד הרע עד כן), ווער דא ווארפט אויס זיינר הענד עפיס ווען ער אין כעס איז, דא זיינן דיא אלי דיא דאס נעמן אונ ברענגן עס ארויף אונ זיינן דיא זאך מקריב פר דער (צד הטומאה) אונ זאגן דאס איז דיא (עבודת קרבן) פון דעם פלוני, אונ איין (כרוז) ווערט אויס גרופן אין אלי הימלן אונ זאגט, ווי צו דעם פלוני דאס ער האט אב גקערט נאך דעם (אֵל זר) אונ דינט צו דעם (אֵל אַחר), אונ גייט ווידר איין כרוז אויס דאס אנדרי מאל, אונ זאגט אוֹי לָהֶם כִּי נָדְדוּ מִמֶּנִּי, וואול צו דעם מענשן דאס ער זיך היטן פון דיא וועג אונ קערט ניט אב רעכטס אונ לינקס, אונ פאלגט ניט אין דער טיפה גרוב דאס ער ניט קענט ווידער ארויף פון איר:

היכל השני, דאס אנדרי היכל איז נאך מער חשך אז דאס ערשטי, אונ אזו וואל אז דאס ערשטי היכל הייסט **בּוֹר** קיגן דעם נאמן פון יצ"הר דער הייסט שטן, אונ דאס אנדרי הייסט (שחת) קיגן דעם נאמן דער הייסט (טמא), אין דעם היכל זיינן דרייא טירן דיא שטייאן אויף דריי זייטן: (פתח הראשון) דיא ערשטי טיר. שטייט איין מלאך דער הייסט (עסטי) אונ זיינן אונטר אים (כמה אלפים ורבבות מלאכים), ער שטייט אונ איז מלאך אויף די זייט די דא זיינן (משחית דרכם) אונ זיינן (מוציא זרע לבטלה) אויף דער ערד אדר זיין (מוציא זרע) וואו ניט דר דרך איז, אדר די דא זיינן מזנה מיט מירי הענד (מוציא זרע) צו זיין, דיא זעהן ניט (פני השכינה כלל), אונ דער מלאך אונ מיט אים זיינן (כמה אלפים ורבבות) זאמלן זיך אלי איין אין דער זייט אונ זיינן אים משמש אויף דער וועלט, אונ דער נאך ווען דיא נשמה גייט פון אים אויס, זיינן זיי אלי אים משמא דיא נשמה, אונ בגרייפן זיא אונ מאכן זיא איין גיין (דן) צו זיין מיט זייא, אונ זיא הייסן (שכבת זרע רותחות), אלי די (צד נחות הטומאה בעלי רוגז) שטייען דרויף, דען בשעה דאס ער האט זיך דער הילט צו דער (תאוה) זאל רוהין זיי אויף אים, דא נעמן זייא דעם (חשק אונ זרע) אונ ברענגן עס אויבן, אונ שטארקין זיך דער מיט · אונ זיינען גורם דאס דער (ברית קודש) ווערט אונטר טאן צו דער טומאה:

פתח השני, דיא אנדרי טיר שטייט איין מלאך ער הייסט (שטויף) ער איז מלאך אויף דיא (משחית דרכם) זיינן דיא זיינן ניט (מוציא זרע על הארץ)· נייערט אין בהמות אדר אנדרי גרויסי (איסורים עריות) אין דער תורה, דער (מלאך אונ כמה אלף ורבבות) מיט אים דיא שטייען אלי אים משמש צו זיין וויא עס איז אובן גזאגט געווארן בייא דיא אנדרי: קום אונ זעה אלי די (הרוגי בית דין) אדר דיא דא זענן גשטראפט געווארן אויף מירי עבירות

דיא

דיא אלי זיינן אויס גריסן פון (צד הטומאה). און זייא האבן קיין חלק אן זייא און ניט אן דען ממונה דער דא הייסט (כוס התרעלה) דיא האבן אירן שטראף צו ליידן, דען אז די דא ניט האבן גיטרונקן דען כוס פון (בית דין) זא ווערן אויס גריסן פון דען (כוס התרעלה), דער נאך ווען זיין נשמה גייט אויס פון עולם, דען קומט דער ממונה און אלי דיא מיט אים זיינן בגריפן אן אים, און דאס איז דער ביטרער טאג, ווי זעצן די נשמה מיט (כמה דינים משונים) איינס פון אנדרן: אין דען היכל שטייט איין רוח דאס זיי ממונה זיינן אונטר אים ער הייסט (ניאלור). פון דעם (רוח חוק) גייען ארויס דרייא ביטרי טראפן דיא פאלן אין דען (כוס התרעלה). איינר הייסט (אלן) און איינר הייסט (מר ממות) און איינר הייסט (קובעת) און דיא דרייא-טראפן מאלין זיך אין דען כוס, פון דארטן קומן זיא אויף דען שווערד פון (מלאך המות) דאס ער איז דער מיט ממית מענטשן:

פתח השלישי, שטייט דרינן איין ממונה ער הייסט (סנגרי), ער איז איין ממונה אויף דיא דא מאכן דען ברית איין גיין (בבת אל נכר) און אל די דא (משחית דרכם) זיינן דער מיט, און זייא פעלשן (במות ברית קודש) דער ממונה און דיא מיט אים זיין דיא זיינען (מלייר גיורים), זייא מאלין אויס דיא ווייבר טמאות דאס ער האט זיך אן זייא מטמא גיווען, דיא זעגן אלי גינייכנט פר אים נו: ער ארויס גייט פון דען עולם, און זייא זיינן דער נאך מטמא זיין רוח, און אין דען היכל הענגין אלי סודות פון לייבער (ומנטפים) ממית צו זיין מענטשן פר דער נייט: און אלי מכשפים דיא דא טואן איר כישוף אוון זיך דארטן מטמא זיין, און בלעם האט כישוף גיטאן מיט (חרטין) האט ער זיך פאר אוון מטמא זיין (בטומאת זרע רותחת) מיט זיין אייזל דאס ער האט גיווארפן (בבהמה), און דרום דר מיט איז אן אים דן מיט (שכבת זרע רותחת) דרום הייסט דער (היכל. שחת, טמא). און אין דעם היכל איז איין רוח דר דא איז ממונה אונטר דען (רוח שלמעלה) ער הייסט (סרט), און וויא פיל (אלפים ורבבות) דיא זיינן אונטר אים, און אלי שטייען אויף דער זייט, דא דער רוח פון מענטשן גייט פון אובן (ובהאלון מתוך צד הקדושה), דען שטייען דיא אלע (כוחות הטומאה) מיט דען ממונה גיין אוס און בהעפטן זיך אן דער זעלביגי זאך, און נידרן זיא און פר מיטן דער מיט צו פר פירן אים דער מיט, לייקנן אים, און זעגן מודיע דען מענטשן אנדרי זאכן (דברים כוזבים שקרים) מיט רייד פון אמת, דען אזו איז דער סדר פון איין ליגנר זאלט ער ניט זאגן דער בייא רייד פון אמת זאלט ער ניט קענן פר ריכטן זיינע (שקרים), דר נאך פר שפרייטן זיך אלי די התחתונים צו דיא תחתונים דאס זיי ניט האבן איין קיום, און זיינן מודיע זאכן (בעולם לבאה לדדים), און אלי זיינן אין דער מדריגה אונטן דאס זייא זיך פר שפרייטן ארויס (לבאה לדדים). פון דען היכל גייאן ארויס צווייא רוחות דיא דא פר קערין זיך אבשט צו ווייבר, און אופט פר קערן זייא זיך אין גישטאלט וויא מאנין, און זייא גייאן שוועבן אין עולם פון (אויר), און קומן צו לייטן אין חלום און זאכן מיט זייא, און ווייזן זיך אז שייני ווייבר, כמאן אין שלאף זיין תאוה פון מענטשן די הייסן (רוחות תחתונים) אונטן די גייאן ארויס אויס פלאם פייאר, דען ווען דיא (רוחות של מעלה) גייאן דיא דא זיינן אין דען היכל, דא גייאן אויס צווייא פלאם פון פייאר און שוועבן אום בעולם, און ווערן דרויס דיא צווייא רוחות אז מיר דא האבן גימאלט, און אלס איז אין דען צד פון טומאה, וואו צוא דיא צדיקים דיא זיך פאר היטן פון דיא (צדדים) און ווערן גהיט פון זייא, אויף דען שטייט גשריבן (לשמרך מאשה זרה וגו'):

היכל השלישי איז נאך מער הויך אז די ערשטן, דא איז גאר קיין ליכט דא דאס הייסט (דומה), קיגן דעם שם פון יל"הר וואס דא הייסט (שונא), אין דען היכל זיינן פינף טירן, און איין ממונה שטייט אין ערשטן טיר און ער שטייט אין דער שטארקייט פון דען צארן פון עולם ווען דער דין רוהט בעולם, און דער ממונה רוהט אין דער טיר און נעמט (מיני זיין) און לייגט זייא אין דיא שויערן פון שול ער הייסט (שקפאר), ער איז דער שטרויכלונג פון עולם, אז דער פסוק זאגט דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ. דער ממונה שטייט וואו וועגן שיידן זיך אום צו זעהן ווער דא גייט אליין אויף דער גאס, און ווען ער אים בגעגינט קאן ער אים אויך זיין און צוא איבלן זיין אויג: דיא אנדרי טיר איז איין אנדרר ממונה, ער שטייט צו נעמן דיא בריבלך פון דיא דינים הייסט (מנצ"ר), און אונטר אים זיינן (כמה מלאכי חבלה) דיא דא גיוועלטיגן דיא דא שטיין מקבל צו זיין דיא בריבלך פון דיא דינים, און דער שטייט אויף דער טיר צו נעמען דען (פסק דין) דאס בריבל וואס נגזר ווערט אויבן, און נידרט אראפ אונטן צו די טירן פון חושך צו דעם דר דא הייסט (שחת) און צו איינם דער דא הייסט (בור). און דארטן זעגן וויא פיל (אלפים ורבבות) ממונים דיא גוועלטיגן בעולם צו טאן דין דען ווערט דער דין נשלם מיט דען פסק: דיא דריטע טיר איז איין אנדרר ממונה הייסט (אנג"ר). און ער גוועלטיגט אויף אלע חלאים און ווייטאג און דיא פייער וואס אין דיא בייכר, פון אים גייאן ארויס וויא פיל (אלפים ורבבות) דיא דא זיינען ממונה מיט אים אויף דיא זעלביגי חלאים און ווייטאג וויא מיר גיזאגט האבן: דיא פירטי טיר איז איין ממונה דס דא איז ווארן בשאפן מיט דער (מיעוט הירח) דאס איז גיוועזן דען פירטן טאג דאס דיא לבנה איז גימינרט גיווארן, וויא עס שטייט (יהי מארת ברקיע השמים). ער הייסט (אסכרה), דער שטייט אויף דיא קליינע קינדר ממית צו זיין, ער ווייזט זיך צו זייא, ער שפאסט און לאכט מיט זייא ביז דאס ער איז זייא ממית, אז וויא איין אשה דיא דר לאזט איין קינד און זייגט עס און איז עס ממית: אך מיטן דען היכל שטייט איין רוח ער הייסט (אינ"רי), ער איז ממונה איבר אלי די שטארבן פון דרייצהן ביז צוואנציג יאר, ער איז זייא ממית, און דאס איז (אלד הנחש) וויא מיר גיזאגט האבן, ער שטייט מיט אים און גייט אים נאך, דרום הייסט דר (מלאך המות טוב מאוד) אז דער פסוק זאגט (והנה טוב מאוד), וויא צו גיזעגנט איז גיווארן, פון אים פר שפרייטן זיך און גיין אויף צווייא רוחות (א"ף וחימה) דיא זיינן ממונה אויף אל די דא עבירן אין אן טרייאונג אן דיא דא זיך מיען בתורה, און זיינן ניט דרויף מקנא, און אויף אלי דיא דא לאכן און שפאטן (בדברי תורה אדר בדברי רבנן), דען פון דיא

אן

(חך וחיאה) גייאן אויט וויא פין (אלפים ורבבות) חוג חזי גיין חרויט רואן חויך דיא זייט די דא עוסק בתורה אדר באלוה זיין חוג גייאן (בעסק אלוה)· כדי ויי זאלן טרויאריג זיין חוג זאלן זיך כיט אטאח זיין דריכן, חוג פאר דיא לווייא האט זיך אטה גיפארבטן וויא דיא יטראל האבן חוטא גיוועזן חוג חראב גכידרט פון בארג סיכי, אז דער פסוק זאגט (כי יגורתי אפכי האף והחיאה), חוכטר זייא איז איין רוח דער דא איז אאוכה חויך חזי (בעלי לטון הרע) ווען איעכטן דער וועקן זיך (בלטון הרע), חוג ווען דער אעכט דער וועקט זיך איט (לטון הרע), דען רוחט חויך איהם דער (רוח הטואחה) פון חובן ער הייסט (טטייט), ער רוט חויך דיא דער וועקן פון (לטון הרע) וואט דא איז לוויטן דיא זייט, חוג ער גייט חרויך חוג איז גורם איט דען דער וועקן פון (לטון הרע) איתה חוג טווערד חוג (הריגה ביעלם), ווייא לו דיא דאט זיך דער וועקן לו דען (לד הרע) חוג היטן כיט איר אויך חוג איר לוגג חוג זייכן חוטא חויך דעם, חוג ווייטן כיטט דען איט דען דער וועקן פון חוכטן העכגט דראן דט דער וועקן פון חובן, עט זייא לו גוטן עט זייא לו בייזן· קום חוג זעה ווען דאט (התעוררות) פון לטון הרע דער וועקט זיך חוכטן. ברענגט חויך דר נָחָש עֲקַלָּתוֹן נָחָשׁ בָּרִיחַ זייכי טופן, חוג טטעלט זיך חויך חוג זייא דער וועקן זיך פון זיין קאפ ביז דיא פיס, דען דער וועקט זיך פון זיין גאכלן גוף זייכי טופן דאט זייכן די (אלאכי חבלה) דיא דרוטן זייכן, חוג חזי באגרייפן דען טלעכטן דיבור, חוג זייא דער וועקן זיך לו דען (כחט בריח)· דען דער וועקט זיך דר טלעכטר גוף פון קאפ ביז פוס אין חזי (היכלות) דט איר הבן גזאגט, חוג חזי טופן איט דיא זעלביגי הויט ווערט אפ גילוגן חוג לו טפרייטן זיך חוג כידרן חראפ חוכטן, חוג דער גוף גייט חרויך חובן חוג ער דר וועקט זיך לו זיין איין רכילות טרייבר חוג אקטרג חובן. קום חוג זעה וויא וואל עט איז איין גזעלטע לייט לו חלע טלאכגן פון דער וועלט אפ גילויגן לוא ווערן איר הויט, דא ווערן זייא כיט אפ גילוגן כייארט אין דער לייט ווען חוכטן דער וועקט זיך דאט (לטון הרע), איז דער (רוח רע) דער וועקט זיך חובן חוג ליהט אפ זייכע הויט, חוג דיא טווערדן דיא אטחיתים כידרן חראפ חוג דר גוף גייט חרויך, חוג דאט אפ ליהן איז אים טווערר פאר אלט, וואדום, דרום וויל דאט איז אים פורט פון זיין (זיווג), זעלטן דער גוף חוג הויט בייא חכנדר זיין (בחבור אחד), קעכט דיא וועלט כיט פאר ליידן, חוג אלט איז פון דען דר וועקן פון לטון הרע פון חוכטן, חוג אז די טלאכגן פון חוכטן ווערן אפ גילוגן אירי הויט, גיט איטליכי איר קול, דא איז דאט גטרייא דער וועקט לו וויא פיל טלאכגן די דא טטייאן אין דעם ארט כט דא הייסט בֹּ֫ור, דען דארטן זייכן ווי פיל טלאכגן דיא חלע דער וועקן לו זיין רכילות לו דען גרויטן טלאכג, דיא גייאן חרויך לו דער וועקן דען קיטרוג, חוג חלט איז פון דען דער וועקן פון חטא פון לטון הרע פון חוכטן: אזו חויך אין דען גיטטאלט ווער דא איז עוסק בתורה, דא זייכן וויא פיל דיא דא הייטן (לטון הקודט), זייא בהעפטן זיך חובן לו דעם ארט דאט דא הייסט (לטון הקודט), איין לטון פון דען קודט פון חובן, חוג וויא פיל (קדושות חוג קדוטים) די זייכן זיך (אתעורר אכל הלדדים): וואל לוא די לדיקים חוג לו זייער חלק דט זייא זייכען (גורם התעוררות) חובן חוג חוכטן בקדושה, דרום טטיט (והתקדטתם והייתם קדוטים): (והתקדטתם) דאט זייכן דיא (אים ראטונים) דט אן זיך וואטט פאר דען עסן, (והייתם קדוטים) דט זייכן דיא (אים אחרונים) פאר דעם בענטן דאט אן זיך וואטט נאך דר סעודה אפ לו טאן די טואאה פון די קדוטה דט איז חויך דיא העכד, וואל זייער חלק (בעו"הז ובעו"הב):

היכל רביעי

הייסט (חובה) דאט איז דער (טיט היון) קיגן דעם טם פון יל"הר דער דא הייסט (אבן אכטול) חוג איז אלט אייכט, ער הייסט (חובה) דרום וויל דארטן טטייאן חלי חובות פון דער וועלט דאט וואג פון (חובות) אז דיא לייט חייב זייכן אכריע לו זיין. דען ווען די לייט זייכן חוטא חזי דיא (גרדיני כיאוטין דיא אלאכי חבלה) כיאאן חלי חובות חוג לייגן זייא אריין אין דעם (היכל חובה): חוג חלי זכיות פון דער וועלט חלי (אלאכים הקדוטים) דיא זייכן אאוכה חויך דיא זכיות חוג טטעלן אין פירטן היכל דאט דא הייסט (היכל זכות) קיגן דען פירטן היכל דאט דא הייסט (חוב), דארטן טטייאן דיא זכיות חוג דא טטייאן די (חובות), חוג ווערן גוואגן אייכט קעגן דעם אכדרן אן (ראט הטכה) אז דר פסוק זאגט כִּי גַם אֶת זֶה לְעוּמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים חוג נאך דעם ווי זיי איבר וועגן די זכיות אדר די חובות אין דר זייט אזו איז עט (אגלח) דרום (בראט הטכה) דא בהעפטן זיך דיא לווייא (זכות חוג חוב חיים ואות), זייכן דיא זכות אכריע לו דער זייט וואט דא הייסט זכות ווערט דר איעכט אן גיטריבן לו דר זייט דט הייסט חיים, דען עט טטייאן די לווייא (לדדים בראט הטכה), דער אין דער זייט חוג דער אין דער זייט, איז דער אעכט זוכה חוג דיא זכיות זייכען (אגלח) דא ווערט דער איעכט אן גיטריבן לחיים, דען דער (לד הקדוטה) בגרייפט אים חוג זאגט דער איז איין חוג ער זאל איין זיין, אזו ווערט ער אן גיטריבן דאט ער איז זיין, זייכן אבר די (חובות אכריע) דא איז דער (לד אחר הטאא) דאט דא הייסט (חובה אכריע) חוג דער טויט בגרייפט אן אים חוג זאגט דער איז איין חוג איין זאל ער זיין, ער איז איין גיוועזן אזו ווערט ער אן גטריבן דאט ער איז זיין, דט איז דאט איר האבן גילערכט (בראט הטכה) ווערט דער איעכט אן גטריבן (לחיים אדר לאיתה). איז ער אן גיטריבן (אלד הקדוטה) דא ווערט ער אן גיטריבן לחיים חוג ווערט דארט בהעפט, איז ער אן גטריבן (אלד הטואאה) דא איז ער דארט בהעפט (לאות) דרום טטייט (הן לחיים הן לאות), עכטפר ער ווערט גלוגן לו דר זייט אדר לו דר זייט (כל זאן) דט ער טטייט (בלד הקדוטה) זייכן אן אים בהעפט חלי קדוטות חוג חלי טהרות, ער רופט לו הקב"ה חוג ער עכטפרט אים, חויך אים טטייט (יקראכי ואעכהו עאו אנכי בלרה אחללהו ואכבדהו, אורך יאים אטביעהו וארחהו ביטועתי)· (כל זאן) דאט ער טטייט (בלד הטואאה), זייא בהעפטן זיך אן אים חלי טואאות חוג חלי רעות חוג חלע חובות, ער רופט חוג עט איז קייכר דר וועלט לו הערן. ער איז וויט פון הקב"ה, חויך אים טטייט (רחוק ארטעים יטועה) חוג טטייט (גם כי תרבו תפלה אינני טואע), דאט היכל איז איין ארט לו חלי דיא דא הייטן (אלהים אחרים) דא גוועלטיגן זייא חוג חלי די וואט ריידן אן דעם איעכט

איט

מיט (תענוגים) פון עולם הזה צו גיין נאך זנות און (תענוג וניאוף) זיי ריידן אים צו דר נאך (בזה העולם), אין דען היכל ווערט געזעהן איין (רוח קושי) איין שטארקר דער איז איבר אלי, ער הייסט אויך אף, אז ווי גלייך אין דר (צד הקדושה) הייסט אף אזו הייסט ער אויך (אף נכר), און אויך דר איז דער דא אן רעט די דא זיינן עוסק בתורה אדר די שטייאן אין (בית המדרש) דא רעט זייא אן דער שטארקר רוח און ברענגט אין זיין (מחשבה כמה הרהורים): און זאגט צו אים וואס שטייסט דא. עס איז דיר בעסר צו גיין (בחבורת) די דא געוועלטיגן און הערשן איבר דיא לייט דא גיין נאך שיינע ווייבר. און טוען זיך אן תענוגים פון דער וועלט, און אז דר מענש לאזט זיך איבר ריידן נאך אים. דא שוועבן די אלי און ציהן זיך צו אים. עס זיינן פיל די דא שטייאן אונטר אים, אלי זיינן אים (מטמא בעוה"ז ובעוה"ב), זייא הייסן (צואה רותחת) אז דער פסוק זאגט צֵא תֹּאמַר לוֹ, זייא זיינן דיא מדרגות די דא שטייאן (תמיד מטמא) צו זיין: אין מיטן דען היכל איז איין אנדר רוח דער הייסט (נגע) און אין דעם גייט ארויס איין אנדרר דער הייסט (נגע צרעת), ער שטייט תמיד מטמא צו זיין אלי (בעלי לשון הרע) מער אז אלי דיא אים מטמא זיינן, און דער (נגע העליון) אויף אלע טישן פון שבת אז שבת איין גייט און דר טיש איז ניט מסודר מיט עונג פון שבת ווייא עס זאל זיין און ער איז מבזה דעם עונג פון שבת, דען (אלי גרדיני נמוסין משחיתים) דיא מיט אים דארטן שטייאן, הייבן אן און זאגן (ינקש נושה לכל אשר לו ויבוזו זרים יגיעו, אל יהי לו מושך חסד ואל יהי חונן ליתומיו וגו', ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו וילבש קללה כמדו וגו') ווייא מיר האבן געזאגט, אין דר נאכט פון שבת אז דר טיש ווערט געגעבן צו דען (צד הרע) דא ווערט געשטארקט דער (צד הרע וטמא) אז דר מענש ווערט איבר ענטפערט אין אירי הענד ווייל דש ער ווערט חסר פון דר (צד הקדושה) דיא (צד הממונה)· און ווערט איבר געענטפערט (ביד הטומאה), דעסט גלייכן איז אויך אין אלע סעודות פון (יום טוב), דא אין דעם היכל איז פאר קערט פון (בני חיי ומזוני). זיי שטייאן דארטן צרעה, און אין היכל דר קיגן דער הייסט (זכות) דאס היליגי שטייאן זייא אויך ניט· נייארט נאך העכר דש הייסט (מזל עליון), דרום האבן דיא חכמים געזאגט דאס בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לָאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא די הענגן ניט אן דען (היכל זכות) נייארט גאנץ הויך (במזל עליון), אבר אין דעם (היכל חוב) איז פאר קערט צרעה, צו קיין קינדר, קיין לעבן, קיין מזונות, ווען עס קומן די קינדר פון מענשן צו דען היכל, דא שטייאן דארטן שלאנגן צו פאר לענדן זיא, און פון דארטן גייט ארויס דער קטרוג אויף די קלייני קינדר, און אויך שטייאן דארטן דיא מזונות פון זייא מעביר צו זיין, און דאס איז (בחובה), דרום הייסט דער (היכל חובה), און פון דארטן גייט ארויס איין (רוח הטומאה) דער הייסט (מרי"ר), און מיט אים זיינן (ווייא פיל (אלפים ורבבות) און אלי הייסן (מוררי יום) אז דער פסוק זאגט יִקְּבֻהוּ אֹרְרֵי יוֹם, זייא שטייאן אלע צו נעמן דען דיבור דאס זיך איין מענש זעלבערט שילט אין כעס, זייא שטייאן און זייא דער וועקן זיך צו דער שלאנג. זייא הייסן

לְוִיָתָן נָחָשׁ עֲקַלָּתוֹן בָּרִיחַ צו ברענגן און צו דער וועקן קללות אויף דער וועלט אז דער פסוק זאגט (יקבוהו אוררי יום), און דיא (אוררי יום) זיין שולט על (פגעים) אויף דיא צויגן בליק און שעות פון טאג, און נעמן דיא רייד וואס דער מענש זיך אליין שילט אין כעס אדער (בשבועה) און מיט דעם דיבור דער וועקט ער די איברשטע (נחש עקלתון) דער דא הייסט (לויתן) אים אויף צו שטעלן צו פאר דארבן דעם עולם, דרום האט איוב פאר שאלטן אין צער זיין טאג און האט ניט זיין גוף געשאלטן. דרום שטייט (ויקלל את יומו) צום ערשטן, דר נאך שטייט (יקבוהו אוררי יום), (רחמנא הקב"ה דער איז איין רחמן זאל אונז אציל זיין פון אלי (דבר רע ומצד הרע) און פון איר שטארקייט:

היכל החמישי דאס הייסט (טמון) קעגן דעם שם דר הייסט (ערל) דאס איז דער שוד פון (ערלה), אין דעם היכל איז איין טיר און איין ממונה איז דרויף, דר ממונה איז געזעצט תמיד צו דער וועקן איין מקטרג אויף דעם עולם· און דער רוח הייסט (איבה) דרום ווייל דער נאמן פון דעם היכל הייסט (איבה), דער סימן איז וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה, אין דען היכל שטייט איין רוח דער געוועלטיגט איבר אלי און ער הייסט (שודד) דאס איז (שוד ושבר), און דער איז דער דא וואכט אויף דיא הולכי בערג און פעלזין, דען פון דעם היכל זייגן פון דארטן דיא פר ווישטר און פר דארבר (בחורבנות) און פון דיא גיין ארויס אלע הרוגי' דורך שווערד און שפיז, זיא גייאן נאך דעם (להט חרב המתהפכת) אלץ מכלה צו זיין, און אז דר געוועלטיגט אויף דער וועלט דא ווערט געפונדן דר רוח דער דא הייסט (שוד) און נאך איין רוח מיט אים דש דא הייסט (כפן), דיא גייען און ווערן געפונדן בעולם קעגן דיא לייט, דרום שטייט לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק, און דיא מאכן איין קטרוג (לבני אדם), דיא דא גיין אויף אלי הולכי און פאר ווישטע בערג און איז מחריב מכלה אלץ, דער נאך קערט ער זיך אום און טוט רויבן און פאר ווישטן צו דיא לייט און זיא שטערבן אין זיין קרענק, און ווען דיא לייט עסין ווערן זייא ניט זאט דרום ווייל זיא געוועלטיגן אויף דעם עולם, און אין דער זעלביגי צייט ווער עס טוט איין חסד מיט דיא לייט און גיבט זיא צו עסין און צו טרינקן· איז ער כדאי צו פאר שטויסן דיא צווייא רוחות דערוויטן דש זיא ניט זאלן געוועלטיגן בעולם, און אז ישראל טוען קיין חסד מיט דיא לייט און די אומות עכו"ם טוען יא חסד אויף דעם עולם, דען ווערן די צווייא (רוחות מבוטם) און ווערן געשטארקט אויף דיא ישראל, דען דאריבר ווערט די (צד הטומאה) געשטארקט און ישראל ווערן אונטר טאן, און ווען ישראל יא טוען חסד, דא ווערט דער (צד הקליפות) געשלאפט און דיא צד הקדושה ווערט געשטארקט און ווען ישראל קיין חסד טוען, דא ווערן דיא צווייא (רוחות מבוטם) געשטארקט, איינר איז (מבוטם) צו שפייזן דיא עכו"ם און זייגן זיא כנו' זייא מערן דיא שפייז צו זייא, און איינר פאר קערט זיך אונטר טאן צו מאכן דיא ישראל, דען דיא ברכות דיא דא נידרן פון אובן זיינן מקבל דיא אנדרי עכו"ם און שטייט צו זיי, דאס מיינט דר פסוק (שאני נוטרה את הכרמים) דש זיין די אנדרי אומות. (כרמי

שלי

שלי לא נכרתי) דאש זיינן דיא ישראל, דען דיא עכו"ם מיט
דיא חסדים וואש זייא טואן מיט דיא לייט, ציען זייא דיא
ברכות צו זיך, אונ דיא ישראל זיינן דיא ברכות מרחיק פון
זיך, דרום ווייל זייא ניט (משתדל) זיינן צו טאן חסד וויא
אנדרי עכו"ם, אונ אונטר דיא עכו"ם שטייאן אלי דיא דא
הייסן (ערלה. ואורי ערלה. כנפי ערלה), אונ איבר אלע איז
איין ממונה דער דא הייסט (גזר דינא), ער שטייט אויף
אלי דיא ניט היטן דיא יארן פון דען בוים, די ניט ווארטן
דרייא יאר (ערלה), אונ אויף די דא ניט זיינן (מל) אירי
קינדר צו דער צייט, אונ דרום האט דיא שלאנג וועלן ממית
זיין צו דען זון פון משה ביז צפורה האט אים בשניטן, אז
דער פסוק זאגט (ותקח צפורה צר ותכרת את ערלת בנה),
אונ דער רוח איז ממונה אויף דיא מענשן די דא גופ קערן
אונ זיינן (משחית דרכם מיט זרע לבטלה) אונ זיינן ניט (חס)
אויף דעם כבוד פון אירן הערן צו היטן דען (אות ברית
קודש), דער ממונה מאכט זייא מוזן גיין אין גיהנם אין
דעם ארט דיא דא הייסט (שאול ואבדון) אונ ווערט דארטן
גימשפט ווי מיר האבן אובן גיזאגט, אין דען היכל אין מיטן
שטייט איין רוח דער דא שטייט אונ פר בארגט זיך וואו
דיא וועגן שיידן זיך צו זעהן אלע דיא דא עובר זיינען אויף
דברי תורה דאש ער מאכט איין גיין אין שכחה צווישן
(עליונים אונ תחתונים), דען דר גאנצר היכל איז (איבה)
פיינד שאפט צו טאן, ער אונ אלע דיא אנדרי דיא שטייען
אלי צו ווייזן (פנים אחרות) צו די לייט אונ זייא אן צו ריידן
דער מיט צו זיין, אב צו קערן (מדרך האמת) אונ לאן זיך
ציען נאך זייא, דער נאך זיינן זייא אים ממית צו שטארבן
פון ביידע. וועלכן איז דער פסוק זאגט (ואחריתה מרה
כלענה, חדה כחרב פיות), דער רוח הייסט (מפר"א) אדר
שטויב פון דער אש דש ניט מאכט (תורות ופירות בעולם),
דען דאש ערד פון דער אש אונ וויא וואל ער הייסט ערד
איז ער ניט ערד פון קודש וואש מאכט פירות אונ הייסט
(עפרות זהב), נייערט (מעפר שריפת החטאת) אונ דר
סימן איז עש קומט פון צווייא (נדרים), מיינט ווייל ער איז
כולל אין דעם חטאת דעם כח פון דען שטארקן נחש דיא
הייסט חטאת, דאש אנדרי דער מענש דער דא טוט איין
חטא, דא שטארקט ער צו דעם ערד אונ גוועלטיגט בעולם,
אונ דער איז כלל אין דען (מי המרים המאררים), אונ דרום
ווענכי (סוטה שוטה) דיא דא הט אונה גיוועזן הינטרן מאן
אונ האט גטאן דאש מעשה פון דער קליפה דיא הייסט
אויך (משת זנונים), האט מען איהר גיגעבן צו טרינקן דאש
וואשר מיט ערד דאש איז גיוועזן פון דיא ערד פון (משכן)
אונ אלז איז (כראוי עליון): וואל דער חלק פון ישראל דאש
הקב"ה איז זיי מטהר מיט (מים טהורים עליונים) ווי עש
שטייט (וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם). (מים טהורים)
האבן מיר אובן גיזאגט דיא (מים ראשונים) צום וואשן הייסן
מצוה, אונ די (מים אחרונים) הייסן (חובה). (מצד הקדושה)
הייסן זייא מצוה. (ומצד הקליפות) הייסן זיי חובה. דען מיט
דיזן (מים אחרונים) דאש מען זיך וואשט פר דעם בענשן,
דער מיט נעמן דיא קליפות אירי חלק דיא הייסט חובה,
דאש זייא טואן זיך אב פון דער קדושה אונ פון דיא הענד
אונ קענן ניט מקטרג זיין, דרום שטייט (וזרקתי עליכם מים
טהורים וטהרתם):

היכל הששי דש שטייט איבר אלי שיפלות די אונטרשטי,
דש היכל האט פיר טירן. איין טיר הייסט
(אות) אונ איין טיר הייסט (רע) אונ איינע הייסט (נאוות)
איינר הייסט (אופל), אונ דיא פיר טירן דיא שטייען שטענדיג
צו מיבלן, זיי זיינן דר כלל פון אלים, אונ אז אלי זיינן זיך (מתקטר)
אונ בהעפטן זיך איינר מיט דעם אנדרן אן אננדר אין דעם היכל.
דען איז ער איין (בית חבר) וויא דער פסוק זאגט
מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית חָבֶר. דר היכל שטייט אלי מאל צו רעות,
אויף דעם היכל זאגט דער פסוק (ונעתרות נשיקות שונא),
דא שטייאן אלע קושן צו בייזן אונ שלעכטע (תאוות) אונ אלי
(תענוגי הגוף) פון עולם הזה, מיט דיא תענוגים ווערט דר
מענש פר טריבן פון עו"הז. אונ אויף דעם היכל זאגט דער
פסוק (נופת תטופנה שפתי זרה), אין דעם היכל שטייט
איין רוח דער איז ממונה אויף דיא אלי דיא דא זיינן אונטן
אונ ער איז דער כלל פון אלי רוחות; דער היכל איז גלירט
מיט שיינה צירונג מער אז אין אלי היכלות, אין דען היכל
ווערן גפאנגן די פיס פון די נארן, אויף דען היכל שטייט
(אל תחמוד יפיה בלבבך ואל תקחך בעפעפיה), אין דען
היכל הענגן אלי תאוות אין דער וועלט אונ אלי תענוגים פון
דיא נארן דיא זיינן (חסרי לב), דען ווערט גינעהנט דיא
פיס צו דעם היכל דאש ער איז דער כלל פון אלי אונטרשטי
היכלות, דען (והנה אשה לקראתו שית זונה ונצורת לב):
(שית) דאש איז דאש זעקשטי היכל, דא שטייט דיא זונה
צו איבר ריידן דיא נארן: אין דען היכל שטייט זיא אונ זיא
נידרט אונ רעט אונ רייצט אן, אונ גייט ארויף רשות צו נעמן
אויף זיין נשמה, דען שטייט (והחזיקה בו ונשקה לו) זיא
בגרייפט אן אים אונ קושט אים, דאש איז דיא קושן מטמא
צו זיין דיא מענשן צוא איר רעה נאך, דען דאש איז דיא
דביקות פון אלי קושן (לרעה), אונ פון אלי פרעמדי (זנות)
די דא זיינן זיש (לפי שעה), אבר ווי איז צו אירם סוף,
דרום שטייט (ואחריתה מרה כלענה), וועלכר מענש לאזט
זיך פון איר בריידן אויף דר וועלט. אונ ווען זיין צייט קומט
אוועק צו גיין פון דען עולם, דא שטעלט זיא זיך איבר אים
אונ זיא בווייזט זיך צו אים (בגולם) פון איין גוף פון פייער
אונ איין שארפן שווערד אין איר הענד, אונ דרייא טראפן
זיינן דרויף וויא מיר האבן אובן גיזאגט דער פון, אונ איין
טראפן איז פון דיא ביטרע וואשר. (ובשעה) אז זי ווארפט
דען טראפן אין דען מויל פון דען מענשן, דען גייט דער
טראפן אין זייני גידערים, דען ווערט דיא נשמה מבולבל,
דער טראפן גייט אונ שוועבט אין גוף אונ רייסט אויס דיא
נשמה פון איר ארט, אונ לאזט איר קיין ארט ניט צו זיין דש
איז ביטר וויא ווערמדט, אונ מאכט איר ביטר אן שטאט די
זיסקייט דאש ער איז נאך גיגאנגן אויף דער וועלט. דער
נאך ווארפט ער ווידר דען אנדרן טראפן אריין מווא גייט
ארויס דיא נשמה אונ ער שטארבט, דען אז דער (צד
הטומאה) גיוועלטיגט דא צו פיל פון אים די נשמה הקדושה,
דען ווארפט ער ווידר דען דריטן טראפן ווערט זיין פנים
גרין געל שטינקטיג, דען דיא נשמה איז הייליג אונ אז די
טומאה

טומאה קומט קאנן זיי ניט ביי אננדר זיין אונ זויפט אוועק, אונ דרום אזו וואל אז ער האט זיך בהעפט בעולם הזה אן די (נשיקין הרעים) דש קושין פון זנות, אזו אויך געוועלטיגט זיא אויך זיין נשמה, דיא גייט ארויש (כפטורי) ווי מיר זאגן אין דער גמרא, איין דיקר שטריק איז אין איין ענג לאך גייט שווער דורך, אזו אויך גייט שווער ארויש דיא נשמה, אזו איז דיא קושן (צד הטומאה), אבר דיא (נשיקה) פון איין צדיק פון דער שכינה, גייט אזו גרינג ארויש וויא איין האר ווערט אויש גצוגן פון מילך: הֵעֵיזָה פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר לו דען אין דעם היכל שטייען אן די מקטרגים אונ אלי בייזי שלוחים דיא דא ווערן גיפונן בייא דעם מענשן, אונ מאכן דש ער זיך איז (מתקן) אונ קרייזלט זייני האר, מאכט זיך היפש שיין אין דיא האר אונ וואשט זיך קלאר, כדי דאש מן זאל אים פר איין פיינן מאן אן זעהן, אויף דעם איז איין ממונה דער הייסט (סק"טו) אין דעם היכל שטייט איין אנדרר ממונה ער דר וועקט אים נאך דעם אז ער הט זיך גקרייזלט דיא האר היפש, מאכט ער אז ער נעמט אין זיין האנט איין שפיגל אונ זעהט זיין פנים דרינן, (בזה המראה) מיט דען שפיגל, דר וועקט ער ווידר איין אנדר רוח ער הייסט (עטו"ר), פון דאנן גיין ארויש אלי דיא דא ווייזן צו די צייט אין מירן חלום זאכן וואש ניט מקוים ווערן, נייארט צו פאר מיטן זייא אונ מבלבל צו זיין, אונ דער נאך אז די צייט ווערן נאך גיצוגן אין דען גישטאלט פון דער שפיגל, דען זיינן זייא בגאוה, אונ דער רוח דער הייסט (עטיר"א) דער וועקט איין (רוח וממונה) דער דא איז אונטר אים אונ גייט אריין (בנקב של מטה פון אלי נקבים), אונ ברענגט ארויף איין אנדרן רוח דער דא איז ממונה מיט דען רוח דא הייסט (מסכרה), אונ דאש איז דיא זוית דיא מוטר פון די שדים, אונ דער מענש דער וועקט דען רוח (עטיר"א), דען רואט ער מיט דען מענשן אונ בינד זיך צו מיט אים אלי מאל, דען דער וועקט זיך דער (רוח של מראה רע מיט דער זוית) אלי ר"ח, אונ צו צייטן ווערט דר מענש פון זייא געשעדיגט אדר ער פאלט אויף דר ערד אונ קאן ניט אויף שטיין, דש איז אלש גורם דאש גשטאלט פון דער שפיגל דאש ער זיך זעהט איין, אז וויא ער האט גורם גוועזן (גאוה) אין זיין הארצן, אזו האט ער גורם גוועזן דען (רוח רעה) צו זיך, דרום ווענט זיך אלש אן דען דער וועקן פון אונטן: ווייטר שטיאן מער (מפורש דברי משלי) וויא זיא רעט דיא זעלביגי קליפה. (זבח שלמים עלי) איך ווייש דוא בישט (חסר טובה) וויל איך מיט דיר בהעפטן מיט (תענוגי עולם) לְכָה נִרְוֶה דוֹדִים מיר וועלן גיין מיט אננדר דא בין איך מיט דיר, דוא בישט איצונד נאך יונג, ווען דוא דיר איצונד ווערשט ניט תענוגים אן טאן. ווען דען, אין דיין עלטר קאנשט דוא עש ניט טאן, (מאי טעמא) ווארום כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ דאש איז דער יצ"ט דער איז נאך ניט ביי דיר, זיין צייט איז ניט איצונד, ער איז ערשט ביי דען מענשן נאך דרייצעהן יאר אונ ניט מיט איטליכם, אונ איך שטייא מיט דיר פון טאג אז דוא בישט גיבארן גיווארן, ווי עש שטייט (לפתח חטאת רובץ), אונ היינט בישט דוא נאך יונג איז דיא צייט דיר תענוגים אן צו טאן, זאגט דר פסוק ווייטר (ליום הכסא יבא ביתו), ווען גייט ער מיט אים איין קיגן צום (יום הדין) דאש איז (ראש השנה) הייסט (בכסא ליום חגנו), ווען דער מענש וויל זיך מענה זיין אונ הנאה האבן איז ער זיך מרחיק פון אים. אונ אין דר צייט ווען דר די רואש, דא קומט ער צו טאן איין דין מיט אים אונ מקטרג אויף אים: וואל צו דיא צדיקים דיא ווייסן דיא היליגי וועג צו גיין דרינן, זייא קערן ניט אב רעכטש אונ לינקש, וואל צו זייא (בעו"הז ובעו"הב):

היכל השביעי דאש איז גגליכן וויא היוון דאש דער ווין דרויף שטייט, אזו איז דש זיבנטי היכל פון דיא קליפות, דאש דא שטייט אונטר דיא קדושות דיא הייסט (יין ישמח), דאש דיא קדושה שוט דאש הארץ משמח זיין, אבר דאש איז אלש פר קערט דר פון, אונ וויל זיא איז נאהנט צו דער קדושה זיינן דרינן פיל נכשן גיווארן דיא זיך דרמאן האבן מדבק גיוועזן אן די ווין טרויבן פון זי, זייא הייסן עִנְּבֵי רֹאשׁ אַשְׁכְּלֹות מְרֹורֹות ביטרי ווין, בייא נח שטייט ער האט זיך שיכור גימאכט אן דיא ווין טרויבן פון דען היכל, עש איז קיינר ווער דארטן טרינקט אונ גייט אריין דאש ניט זאלט גורם מיתה זיין פון דער טומאה, אונ דען ווין האט חוה גגעבן צו אדם צו טרינקן דאש האבן זיך דארטן משמא גוועזן, אונ גורם מיתה גוועזן זיך אונ אלי נאך זייא, דארטן שטייען אלי אום רייני נשמות צו די זיך דארטן זיינן מדבק, אונ צו דיא איר וועג אב קערן אונ גייאן נאך זנות וואו זיי ניט דארפין אונ זיינן זיך מרחיק פון (דרך אמת), אונ אזו וואל אז ער זיך איז מדבק אן דיא טומאה פון זנות, אזו אויך גייט ארויש אויש דען היכל איין (רוח הטומאה מטמא) צו זיין אים אונ זיין זון דר פון דען זנות גייט ארויש, אונ דער זון הייסט (ממזר) וויל ער קומט (אל אל זר) דר איז טמא, אונ אלי זאגן אויף אים עדות דאש ער איז איין ממזר נאך זיין מעשים דש ער הט פון דעם (צד הטומאה) אהער: דאש (היכל השביעי) איז קיגן דעם נאמן פון דאש גיהנם (ארץ תחתית). דארטן איז איין רוח דאש הייסט (צפוני) דרום שטייט (ואת הצפוני וגו'), פון דארטן גיין ארויש אלי רוחות רעות דיא שוועבן בעולם צו געוועלטיגן אויף אלי שלעכטי מעשים, אונ גיין ארויש בצילן פונקין אונ פלאם פייאר אונ ווערן באלד פאר לאשין, זייא קומן אויש דעם (תהום רבה) דש איז אויש דען היכל דרויף שטייט (משפטיך תהום רבה), דיא זיינען שלכי רוחות דאש זיך ניט קענן אן קליידן וויא אנדרי רוחות דאש ווערן (מלובש אין גשמיות), נאר זיי ווערן גזעהן אונ תיכף זיינן זיי נימר דא, דער נאך זיינן רוחות דיא שוועבן בעולם צו טאן ניסים צו די צייט דען זייא זיינן ניט אזו אום ריין אז אנדרי, זייא ווערן ממונים צו (מלכי עכו"ם ושרים) אונ האבן קיין קיום אז דיא אנדרי: אבר זייא אין דען היכל זיינן פיר שירן דיא דא ניט רעכט זיינן (בצד הקדושה), נייארט עש ווערט דרינן גזעהן איין צלם דאש צייכט דארטן צו דיא (חסידי עכו"ם) דיא ישראל קיין רעות האבן גיטאן אונ זיינען מיט זייא (במצות) אום גיגאנגן, דיא שטייען אין דיא שירן אונ רואן דארט אונ זיין פון מיטן היכל, דארטן זיין פענצטר (צד אור הקדושה) דש זיינן אן גבריית צו דיא (מלכי עכו"ם) דיא ישראל טובות האבן גטאן האבן דארטן כבוד דערשט ווצגן, אונ האבן דורטן הנאה

הנאה אויט איר פינ׳טרניט וואו זייא זיין אן דען ניכט וואט זייפט (בקדוטה). אונ דיא עכו"ם דיא האבן לרות גטאן דיא יטראן איז אן ארחיק פון דארטן, אונ אען איז זייא דן אנע טאג איט (דיניס אטונים), אונ זיא זאגן אני טאג עדות אוף יטראן אונ אוף זייער אאונה· אונ נו דר ניין אוואט דט אן זיי דן איז: וואונ נו יטראן (בעו"הז ובעו"הב): (ככתוב בקילור), (ע"כ) זיינן דיא זיבן (היכלות וחדרים) דיא דא זיינען (אלד הטואאה אלד הנחט). וואונ נו איר אוק דיא דא נינונ ווערן פון זייא אונ פון איר (נחטים) דאט זייא אן רייננ דאט אען זאנ ווערן גבימן פון זיי, דאט זייא ניט וואראט איין גיפט אין אענטן דאט ער אוז טטארבן, פון אני זייטן זאנ אן זיך היטן פר זייא פון אובן אונ פון אונטן, ווער עט ווערט נינונ פון איר קאפף פון דער טנאנג דר ווערט נינונ פון איר עק, ווען זיא בוקט איר קאפף טנאגט זי אונ איז אאית איט דען זנב, כנואר זיא זעהט וויא זיא דען אענטן קריגט איט אירי אנרניי (כוחות הטואאה) די דא אן איר זענן בגריפן, דרום זיינן אטיין נייט (כטרים אונ פינ אעטים טובים), אונ אן אטיינ זאכן ווערן זייא גטטרויכנט דאט זיי די טנאנג בקואט דר איט, (ואעפ"כ) האט זיא דאך ניט רטות נו טאן איין עונט ביז אען איר רטות גיבט אובן, דרום אוז זיך דער אענט היטן אין אני וועגן ניט נו זינדיגן פאר הקב"ה דאט אן זאנ אובן ניט איין רויאן דער נחט נו בייטין אונ אאית נו זיין, וויא עט טטייט (אם יטוך הנחט בנא נחט) דאט זי ניט דארף טאן אן רטות: עט טטייט (וילר ה' אנהים את האדם עפר אן האדאה) דער אענט הייטט (עפר) אונ ניט (חואר), אונ בייא דער נחט טטייט (ועפר תאכנ כנ יאי חייך) דאט דיא טנאנג עסט דען ערד פון אענטן דט דא טטייט (כי עפר אתה ואנ עפר תטוב), ביז הקב"ה ווערט דער וועקן די רוח הקדוטה אונ ווערט אויט רויאן די (רוח הטואאה) פון עונם, או דער פסוק זאגט (בנע האות ננלח

ואחה ה' אנהי' דאע' אענ כנ פנים), אונ הקב"ה ווערט ווידר אויף ריכטן דען אענט דער דא הייטט ערד ער זאנ זיך אטהר זיין בעונם, או דער פסוק זאגט (הקינו ורננו טוכני עפר):

וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא אֶת עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד רבי אבא הייב אן הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ קום אונ זעה או הקב"ה האט דען עונם בטאפן האט ער אים בטאפן איט דער תורה אונ גיגרונד פעסט זיא, אונ דער עונם איז ניט רעכט נגאר גיוואַרן ביז אדם איז ארויט גיקואן איט אנים (טניאות) אונ דער טאג טבת איז אקודט גיווארן איין (כסא הקודט) איז רעכט אתוקן גיווארן, דען איז (כטנם) גיווארן דיא (ענינים ותחתונים), אונ איז גיוועזן איין טאחה אין אני וועלטן· (ובטעה) דאט טבת האט זענן איין גיין זענן בטאפן גיווארן דיא (טדים ורוחות), אונ וויא איר גוף האט זענן בטאפן ווערן איז טבת איין גיגאנגן זענן זיא ניט בטאפן גיווארן, איז דער עונם גיווארן פגום איין זאך וואט נאך הט גפענט דראן דאט ניט איז גאכנ גיווארן, אונ או דיא וועלטן זייכען אקודט גיווארן אונ יטראנ זייכען (כטנם) גיווארן אין אירי אדריגות, דא איז גאכנ גיווארן דער חסרון פון עונם, אונ דיא (נוים) די האבן איט אירי (עבודת אטכן אתקן) גיוועזן, דאט זיא האבן דעם ארון גיטראגן דא הקב"ה האט דען עונם בטאפן האט ער דרייא רוחות בטאפן אונ דער נר נפון איז אפין איז דר איט אתוקן אנט גווארן, דרום טטייט (ועבד הנוי הוא) כנואר דער נוי הט איט זיין עבודה אתקן גיוועזן דען (נר נפון), דרום וויינ דיא נוים זיינן אויך גיוועזן בגריפן (באותו נר) אובן איר טורט, אזו איז אנט פר ריכט גווארן, אונ נעתיד איז הקב"ה אן גברייט אנט אתקן נו זיין פון דיא נדיקים וועגן, נו דר נייכטן דאט ניכט פון דר נבנה וויא דיא ניכט פון דער זון, וויא דר פסוק זאגט (והיה אור הנבנה וגו') אונ טטייט (נא יבא עוד טאטך וגו'):

רעיא מהימנא•

כָּל פֶּטֶר רֶחֶם זאגט אטה (רועה נאאן) נו זייא, דיא אלוה (הויאות) וואפן (פדיון פטר חאור) דער אענט זאנ זיך אויט לייזן פעונם הזה פון דעם (גיהנם עונט נעונם הבא), אונ ווען ער זיך ניט נייזט אויט איי ער קואט נעונם הבא זיין (נפט ורוח אטאאה) דורך דיא תורה, דא אוז ער ווידר אגונגנ ווערן אין ווידער נעונם וויא נום ערטטן דאט ער זאנ זיין נפט ורוח אטאאה אתקן זיין, דרום טטייט (הן כנ אנה יפעל אל פעאים טנט עם גבר), אונ דרום וויינ יטראנ האבן איר פדיון ניט אטאיס פסח תוהה דאט דא הייטט (כסף) איז אייטט נעון גלאטטן פון עונם הזה, דרום זיינן זייא פר טליבן גיווארן אין גנות נאך דרייא ואאן, דען דאט גנות אין גנייך או דער גנגונ, אונ ווערן אייננ ניט אנדרטט אויט גלייזט או זייא ניט תקנו אטוואל או אין בכור ווערט

אויט גלייזט איט (כסף חאטת טקנים) אזו הייטט די (תורה כסף. חאטה חואטי תורה), דט דורך דיא תורה איז אען זוכה נו דען נוסט אונ חטק נעוה"ב: דא קואן דיא רבנן אונ בעכטן אים אונ זאגן, (דו (רועה נאאן), הקב"ה ווערט דיך אויט נייזן אונ כנ יטראנ דורך דיין זכות, אונ ווערט דיך איט זייא אטאאח זיין אונ זייא איט דיר: (ובפ' פנחס) טרייבט ער פון גנגונ, דאט איין נדיק ווערט וויא פינ אאנ אגונגנ אתקן זיך נו זיין, אונ ווען ער זיך איז אטנטנ פון איין ארט אין אנדרן אונ פון הויז נוא איז גנייך עט ער זאנט זיין גיקואן אין גנגונ פינ אאנ, דרום טטייט (ועוטה חסד נאנפים נאוהביו) ביז ער איז זוכה גאכנ נו קואן נעונם הבא, אבר איין רטע ווערט נאר אגונגנ ביז דרייא אאנ, דאט אויף זייא זאגט טנאה (ובכן ראיתי רטעים קבורים ובאו), דער נאך איז אען זייא דן אין גיהנם דור' דרייא אטחיתים

(אטחיﭏים) (אטחית ﭏן חיאה), ווען ער ﭏיז (ﭏוור בתטובֿה) ﭏיז ﭏים אכֿפר ﭏז וויﭏ גלות ﭏיז (אכֿפר עון), דרום טטיים דﭏט דיﭏ לדיקים זיינען ניט ווידער (ﭏוור זעפֿרם, כזוואר) דﭏט ווען זייﭏ זיינען זיך טוין אתֿקן קואן וייﭏ כיאר ﭏין ﭏין זונדערן גוף ﭏריין דﭏט דער גוף הייסט (עפֿר):

פרשת חקת.

נַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה רבי יוסי הייב ﭏן וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה. קום ﭏוג זעה די דבֿרי תורה זענן קודט ﭏוג עליוכים · ﭏוג זיינן (אתֿוקים) זיס ﭏז דר פסוק זﭏגט (הנחאדים אוהבֿ ואפז רבֿ ואתֿוקי' ארבֿט) ווער עוסק בתורה ﭏיז, ﭏיז גלייך ﭏז ער ﭏלי טﭏג זעלט טטיין ﭏויף דען בﭏרג סיני ﭏוג אעכֿט אקבל זיין דיﭏ תורה, וויﭏ דער פסוק זﭏגט הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ ווייטר זעגן סודות פֿון דען (זﭏתֿ חקתֿ התורה): רבי טאעון ורבי ﭏלעזר ורבי ילחק זיינן גיוועזן בייﭏ רבי (פנחס בן יחיר), זﭏגט רבי פנחס לו רבי טאעון, ﭏיך ביט דיך וויל דוﭏ ﭏזו חשובֿ ביסט ﭏובן דט דו הﭏטט רטותֿ אגלה לו זיין ﭏלט ﭏפֿכטלך דﭏט הﭏט קיינר די זכֿיה גיהﭏט, זﭏג איר ﭏיין נייﭏה זﭏך ﭏין דער פרטה פֿון (זﭏתֿ חקתֿ התורה): ער טפראך לו זיין זון רבי ﭏלעזר טטיי ﭏויף ﭏין דיין טטﭏנד ﭏוג זﭏג ﭏיין זﭏך ﭏין דר פרטה, דר נﭏך לﭏז די חבֿרותֿה זﭏגן, ער טטייט ﭏויף רבי ﭏלעזר ﭏוג היב ﭏן (וזﭏתֿ לפֿנים ביטרﭏל על הגﭏולה ועל התאורה לקיים כל דבר טלף ﭏיט כינלו וכתֿן לרעהו) ﭏין דען פסוק אוז אען אסתכל זיין ﭏים לו פֿר טטיין. ווען יוﭏ דיﭏ קדאונים הﭏבן ﭏזו ﭏיין הסכאה גיאﭏכֿט ﭏין עולם איט דען (כעל) דר טוך ﭏיז אן קונה ﭏיין זﭏך, ווﭏרום הﭏבן זייﭏ דער נﭏך דﭏט אבֿטל גיוועזן, ﭏיז דﭏך ווען ﭏייכר אבֿטל ﭏיז ﭏיין זﭏך פֿון דר תורה, ﭏיז גלייך ﭏז ער אעבֿט אחריבֿ דען עולם זיין· ﭏלﭏ דﭏט ﭏיז (בדין תורה ובסוד עליון) גיאﭏכֿט גיווﭏרן, ﭏוג דרום וויל דיﭏ ערטטי זעגן גיוועזן חסידים ﭏוג לדיקים, דﭏ ﭏיז דיﭏ זﭏך בייﭏ זייﭏ גיוועזן ﭏפֿכטליך ﭏיין קנין לו טﭏן איט דען טוך: ﭏוג ﭏז זיך הﭏבן גיאערט דיﭏ (רטעים בעולם) ﭏיז גיאﭏכֿט גיווﭏרן דיﭏ זﭏך ﭏנדרט כדי דﭏט זיי זעהן די זענן גיטטיילט גיווﭏרן (על פי סוד) דﭏט זﭏל פֿר הולין ﭏוג לו גדעקט זיין, ﭏז דער פסוק זﭏגט (ﭏל תקרבֿ הלום טל נעלך אעל רגליך) דﭏ הﭏט הקב"ה גיאייכט (טל נעלך) ער זﭏל זיך פורט זיין (אﭏטתו) דיﭏ הייסט (נעל) ﭏוג זﭏל זיך אדבק זיין (בטכֿינה) דיﭏ זﭏל תאיד בייﭏ ﭏים זיין, דר נעל ווייזט ﭏויף דﭏט דער עולם ווערט עובֿר זיין ﭏוועק, ﭏוג ער זﭏל זיך בהעפֿטן ﭏן ﭏיין ﭏנדרן עולם, דרום הט ער גזﭏגט (טל נעלך) ﭏפ לו ליהן פֿון זיך דיﭏ אעטים פֿון עו"הז· דרום ﭏלט וﭏט ﭏיין את גיבט ﭏיין אענטן ﭏין ﭏלום ﭏיז גוט, ווען ער נעאט עפיט פֿון דעם הויז ﭏיז ניט גוט, ﭏוג ווען ער נעאט ﭏיין טוך ווייזט ער ﭏים דﭏט ער ווערט עובֿר זיין פֿון דער וועלט זייני פֿיס לו גיין לו ﭏיין ﭏנדר וועלט· ﭏוג דﭏט ﭏיז ווען ﭏיין את נעאט עפיט ﭏוועק, ﭏבר ווען דﭏט דער (ﭏי) ליהט ﭏויס ﭏיין טוך ﭏוג גיבט ﭏיהם לוﭏ ﭏיין ﭏנדרן אענטן אקיים עפיט לו זיין, דﭏ טוט ער דט (בגזירותֿ העליון): ﭏוג דער טעם פֿון (חליצה) ﭏיז ﭏויך (בסוד עליון) ﭏוג ﭏלט ﭏיז ﭏיין טורט דער פֿון: קום ﭏוג זעה דער וﭏט טטﭏרבט ﭏן קינדר דען קﭏן זיך זיין רוח ניט ﭏרויף קואן, ﭏיז ער (נטרד ﭏוג נע וגד בעולם). דﭏט ער גפֿינד קיין ﭏרט לוﭏ זיך, הﭏט הקב"ה חס גיוועזן ﭏויף ﭏים, דﭏט ער זﭏל ווידר קואן ﭏין ﭏנדרן גוף זיך אתֿקן לו זיין, וויﭏ דער פסוק זﭏגט (וﭏדם ﭏל עפֿר יטובֿ) דיﭏ נטאה קואט ווידר ﭏין ﭏיין גוף ערד ﭏריין, אכח דﭏט דער (יבֿם) דער ברודר פֿון את נעאט ער דיﭏ (יבֿאה), דען דﭏט קינד וﭏט זיﭏ הﭏט איט דעם (יבֿם) ﭏיז דיﭏ נטאה פֿון ערטטן אﭏן זיין ברודר, ﭏזו ﭏיז זיין תקנה, ﭏוג ווען ער וויל זיﭏ ניט (איבם) זיין, דﭏ אוז ער זיך ﭏן קניפן ﭏיין טוך ﭏן זיין פֿוס, ﭏוג דיﭏ ﭏטה זﭏל ﭏים ﭏויף קניפן, ﭏוג זﭏל אקבל זיין דעם טוך לו זיך ﭏוג ﭏוף לו קניפן, פֿון וועגן דען את לו ווייזן דט זיין נטאה קואט לו ﭏיר ﭏורט ﭏובן ﭏין זיין רוﭏונג בכבֿוד לו דר טכֿינה, ﭏוג זי אוז דעם טוך וﭏרפֿן ווידר ﭏויף דער ערד, לו ווייזן ﭏילונד ﭏיז גיטטיילט גיווﭏרן דער גוף פֿון דעם את ﭏוג ווערט טוין אנוחה הﭏבן, וויל זיין רוח ﭏיז גינואן גיווﭏרן לוﭏ זיין ﭏרט ﭏובן ﭏוג הקב"ה הﭏט חס גוועזן ﭏויף ﭏים, ﭏז ער ﭏיז ﭏוף ﭏים חס קﭏן ער העבֿר קואן ﭏין ﭏנדרן עולם ﭏריין, ﭏוג דﭏט וﭏרפֿן דעם טוך ווידר דער ערד פֿון דער חליצה ווייזט ﭏויס, דﭏט דער את ווערט טוין ניאר ווידר גיבויט ווערן ﭏין ﭏיין ﭏנדרן גוף פֿון ערד (בגלגול) ﭏויף דעם עולם, ﭏוג ﭏילונד קערט ער ווידר לו זיין ערטטי ערד ווי ער ﭏיז גיקואן דער פֿין, דען ﭏיז טוין דיﭏ ﭏטה אותר איט ﭏיין ﭏנדרן ﭏיין זרע לו הﭏבן. קום ﭏוג זעה ﭏזו, ווער עט וויל ﭏיין זﭏך אקיים זיין נעאט ער זיין טוך ﭏוג גיבט ﭏים זיין חבֿר אקיים לוﭏ זיין ﭏיין קיום, דרום זﭏגט דר פסוק (וזﭏתֿ לפֿנים ביטרﭏל) דﭏט ﭏיז גיוועזן דער פֿיר בייﭏ יטרﭏל דﭏט זיינן גיוועזן לדיקים ﭏוג נוציים אקיים לו זיין (כל דבֿר) דﭏט זﭏל ﭏיין קיום הﭏבן דורך דעם טוך, ﭏבר עט זיינן רטעים גיוועזן הﭏט אן דיﭏ זﭏך לו גדעקט ﭏין ﭏיין ﭏנדר גיטטﭏלט (אקבל קנין) לו זיין איט ﭏיין אﭏנטל ﭏוג קלייד (דט ﭏיז ﭏלﭏ גרויטי סודות בקילור גטריבן דרך נגלה), ﭏוג דרום טטייט (וזﭏתֿ התעודה ביטרﭏל) ﭏיין (קיום ביטרﭏל בקיום עליון), ﭏוג דﭏט ﭏוג (חוקתֿ התורה) ﭏיז ﭏלט ﭏייכט דﭏט אן ניט דﭏרף טרייבן: (ויﭏתֿ ﭏהרן) ר' חייﭏ הוב ﭏן וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים מִן הַחַיִּים דען פסוק הﭏט אען טוין אפֿורט גיוועזן, קום ﭏוג זעה ﭏלי דיﭏ אעטים פֿון הקב"ה זיינן (בדין ﭏאתֿ) ﭏוג טוט ﭏלט נﭏך זיינם רלון ﭏוג קיינר קﭏן ﭏים ניט ווערן ﭏוג רייכן וﭏט טוטטו דו, עט ﭏיז קטה וויﭏ הט טלﭏה גירעט (וטבח ﭏני ﭏתֿ האתֿים) וויﭏ הﭏט ער גילויבט דיﭏ אתֿים אער וויﭏ דיﭏ לעבעדיגע, דען ﭏיין ﭏי הייסט ﭏיין לדיק וויﭏ דער פסוק זﭏגט (ובֿניהו בן יהוידע בן ﭏיט חי), דער דﭏ גייט

(בדרך חאת) הייטט חי, חוג חיין רטע הייטט את, נוח ווי החט ער גי'לובט דיח אתים זענן בעטר חז דיח חיים, חזח חזי דיח רייד פון טזאה זיינן גיוועזן בחכאה, ווען עט ווער נחר גשטחכן (וטבח חני חת האתים) חוג כיט אער, העט חיך חזוח גיאייכט, חבר עט טטייט חויך (טכבר אתו) חין דעם ווערט חיין חנדרי חכאה גיפונן, חזו חייכר דער דח חיז טוין גיוועזן חויף יענם עולם חוג החט זיין עוכט חיין גינואן חוג חיז טוין גשטחרבן גיוועזן חוג קואט פון לוויטן אתים, חוג ווערט ווידר בטחפן חויף חיין לייט דער נחך טטחרבט ער, דער חיז חיין גרעטרן טבח חז חייכר דער נחך החט קיין עוכט כיט חיין גינואן, דרום הייטט ער את וויל ער החט טוין פר זוכט (טעם איתה), ווען ער גלייך לעבט חילונד, הייטן זעלבי אתים ווייל זייח זיינן גוועזן אתים חוג קואן פון אתים, דרום זחגט ער (טכבר אתו) דיח זענן בעטר (אן החיים) חוג ווייטן כיט חויב זיי ווערן זוכה זיין לעו"הב חדר כיט. קום חוג זעה, דיח לדיקים זוכה זייכען אקוטר לו זיין (בלרור החיים) דיח זענן זוכה לו זעהן דעם גרוטן כבוד פון דען (אזך הקדוט) וויח דער פסוק זחגט (לחזות בנועם ה׳ ולבקר בהיכלו), חוג דיח חיז זייערי וואוניג גחכן חובן העכר חז חזי (אלחכים הקדוטים) חין חיין חרט דחט הייטט (עדן העליון) דחט די (עליונים ותחתונים) זיינן כיט זוכה לו זעהן, חז דר פסוק זחגט (עין לח רחתה חלהים זולתך), חוג דיח דח זיינן כיט זוכה לו זיין חין חזו חיין הוכי אדריגה, דיח דח החבן חיר חרט כידרר, חיטליכר נחך זייני אעטים נחך, חוג זיינן כיט זוכה לוח זעהן דחט (עדן עליון), כייחרט חין (עדן התחתון) חוג כיט אער, חוג דער (עדן) טטייט חויף דען (ג״ע התחתון), וואט חיז דער חילוק פון דען חויברטטן (עדן) לוויטן דען חוכטרטטן (עדן) חיז כיתרון האור מן החושך, דער חוכטרטטר (עדן) הייטט חיין (גן) לו דען חיברטטן עדן, חוג דער (גן) הייטט (עדן) לוח דען (גן) חוכטרן חיר, חוג דיח זענן חין (גן התחתון) דח החבן חיין הנחה פון דען עדן (התחתון) חזי ר״ח חוג טבת, חז דער פסוק זחגט (והיה אידי חודט בחדטו ואידי טבת בטבתו כו׳), חוג דער חוכטרטטר ערן הייטט (עדנה) לטון (נקבה), חזו דער חיברטטר הייסט (עדן) לטון זכר, דרום זחגט טלאה (וטבח חני חת האתים אן החיים חטר האה חיים עדנה) די אתים די נוח זענן גשטחרבן חיין אחל חדר לווייח חוג החבן זיך אתקן גוועזן זיינן טוין זויטר ווי גלייטרטי זילבר דחט דח גייט חיין פחר אחל חין פייחר חוג ווערט גלייטרט דחט דיח פסולת גייחט חוועק, חזו חויך דיח כטאה חיז טוין גיוועזן בעולם חוג החט אקבל גוועזן. חיז בעטר (אן החיים חטר האה חיים) דיח זיינן חין (עדנה לאטה), (וטוב אטניהם) עט חיז נחך בעטר חטר (עדן לח היה) דחט זיין רוח טטייט חובן חין זיין טטחנד דער כיט דחרף חרחב לו גיין לו אקבל זיין חיין טטרחף, ער ווערט גטפייזט פון דעם (אזון עליון) דט חיז גחכל חובן, חוג נחך בעטר חז חלט ווער נחך כיט לגארי חיז חב גטיידן חוג חנטפלעקט גווחרן, חוג חלע זייכע רייד פון טלאה זיינן חייטל פחר הולין פון חכאה, וואו דען דער דח היט דיח (אלות התורה) חוג החלט זייח חוג חיז (עוסק בתורה יום ולילה) דער חיז בגריפן חוג חיז (נהגה באודריגה עליונה) חיבר חלע לייט: קום חוג זעה בטעה דחט הקב״ה החט גרעט לו אטה (יאסף אהרן חל עאיו) חיז טלחף גיווחרן זיין כח, דען אטה חיז גיוועזן גלייך חז חיין גוף, חוג חהרן דיח רעכטע החנד דער פון, דען החט ער גזעהן דיח רעכטע החנד גייט חוועק פון חים חיז זיין גחנלר גוף גליטרט וויל דיח רעכטע החנד ווערט חב גברחכן, דח טפרחך הקב״ה (קח חת חהרן וחת חלעזר בנו) חוב נוח דיח רעכטע החנד גייט חוועק, גיב חיך דיר חיין חנדרן רעכטע החנד, זיין זון חלעזר, דחך עט חיז כיט חזו גוועזן (כטליאות) חז וויח בייח זיין פחטר, דען חז חהרן חיז גשטחרבן החבן זיך חפ גיטחן די (עככי כבוד) חוג זייכן ווידר גיקואן בזכות אטה חוג כיט (בזכות חלעזר):

וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳ וגו׳, לְעֵינֵי כָּל הָעֵדָה ווחרום פר דיח גחנלע עדה, חזח דרום וויל חהרן חיז אער גליבט גיוועזן בייח (כל יטרחל) אער חז חנדרי, זייח זחלן כיט זחגן ער חיז כיט גיטטחרבן, דרום טוט ער (לעיני כל יטרחל), חוג החט חים גילויגן איט גוטי רייד חויף דען בחרג, דט כל יטרחל החט עט גזעהן וויח אטה החט חויט גיטחן דיח קליידר פון חהרן חוג החט זייח חן גיטחן חלעזר זיין זון, חוג ווחרום החט זיך חהרן כיט חליין חויט גלוגן דיח קליידר, חזח וויל אטה החט חן גטחן חהרן חז ער חיז גיווחרן חיין (כהן גדול), חז דער פסוק זחגט (וילבט אטה חת חהרן חת בגדיו), דרום החט ער חים זייח ווידר חויט גיטחן דיח קליידר וואט ער החט חים גגעבן פון אויטן ווייכיג, חוג הקב״ה החט חים חויט גילוגן זיין כטאה פון חיכווייכיג וואט ער החט חים גגעבן, חוג (כל זאן) חז אטה החט כיט חויט גילוגן דיח קליידר דערויטן החט הקב״ה כיט חויט גילוגן די כטאה חיכווייכיג: וואול לו דעם חלק פון דיח לדיקים דחט הקב״ה בגערט חן חירן כבוד, ער החט חן גבריית לוח חהרן חיין (אטה) חוג חיין אכורה פון גחלד דיח הט גלייכט, קיגן דער אכורה דחט ער החט לווייח אחל גילונדן חזי טחג חין אטכן, חזו חיז דיח (פי האערה) פר טטחפט גיווחרן, זייכן אטה וחלעזר חרחב גגחנגן. רבי יהודה זחגט די (פי האערה) חיז חפין גוועזן, רחט (כל יטרחל) החבן גיזעהן ליגן חהרן חין זיין (אטה), חוג דחט ליכט פון דיח אכורה החט פר חים גיברעכט, חוג זיין (אטה) חיז חרויט חוג חריין גיגחנגן, חוג חיין וואלקן חיז חיבר חים גיטטחכן, דען החבן (כל יטרחל) גווחוטט דט חהרן חיז גטטחרבן, חוג החבן גיזעהן חז דיח (עככי כבוד) זיינן חב גיטחן גיווחרן, דרום טטייט (ויראו בכי יטרחל) חיז טייטט זייח זיינן ווחרן גזעהן, דען דיח וואלקן דיח חום זייח זענן גיוועזן זייכן טוין כיט דח גיוועזן, דרום החבן גיווייכט חויף חהרן (כל בית יטרחל) דיח אחכין חוג ווייבר חוג קינדר, דען דיח החבן חים חזי ליב גהחט. טפרחך רבי טאעון די דריי (אתים עליונים הקדוטים אטה חהרן ארים) ווחרום זייכען זיי כיט בייח חנגדר בגרחבן גיווחרן, חיטליכר חוף חיין חנגדר חרט, חזח חין יעדר חרט ווחו יטרחל החבן זעלן זיין חין חיין טכנה דח חיז חיטליכר גטטחרבן דחרטן אגין לו זיין חויף זייח, חוג דורך זייער זכות זייכן זייח כילול גיווחרן: וואול חיז דחט חלק פון דיח לדיקים (בעו״הז ובעו״הב) וויח וואול דחט זייח זייכן (באקום חחד העליון), דח טטייט חיר זכות (לדורי דורות בעולם), ובטעה דחט יטרחל טוחן תטובה פחר הקב״ה ווען חיין גזירה חיז

נגזר

כגזר אויף זייא געוואָרן, דען רופֿט הקב"ה צו דיא צדיקים די שטייען פֿאַר אים אויבן אונ איז זייא מודיע דאָס ווי מאַן מבטל זיין דיא גזירה, אונ הקב"ה איז חס אויף ישראל, (זכויים) וויינען דיא צדיקים דאָס אויף זייא איז גוזר (ונחך ה' תמיד וגו'):

וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמשֶׁה ר' יצחק הייב אָן וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת

(מגילת אסתר) איז ברוח הקודש געזאָגט געוואָרן, דרום שטייט דיא מגילה צווישן דיא כתובים. (ויהי ביום השלישי) דאָס זיא האָט תענית געהאַט אונ איר גוף געשוואַכט געוואָרן איז זיא געשטאַנען ברוח אָן גוף, (ותלבש אסתר מלכות) דען האָט זיא אָן געטאָן מלכות: אויב דאָ ווילסט זאָגן זיא האָט אָן געטאָן (בגדי מלכות חשובה) קליידער, זאָלט שטיין (ותלבש בגדי), אַלאַ זיא האָט זיך אָן געקלייד (במלכות שמים הקדושה) דאָס איז דיא שכינה, אונ האָט זוכה געוועזן (לרוח הקודש). (וכן אצלי מסת"ר ג' מלכות), וואָרום האָט זיא דאָס זוכה געוועזן ווייל זיא האָט געהיט איר צונג פֿון ריידען, וויא דער פסוק זאָגט (אין אסתר מגדת), אונ איר לערנן ווער דאָ היט זיין צונג אונ זיין מויל דער איז זוכה אָן געקלייד צו ווערן (ברוח הקודש), אונ ווער דאָ אַב קערט זיין מויל צו (לה"ר ודבר רע) דאָ איז גוויס דיא זעלביגי בייז רייד איבער אים איז דען ניט, דאָס קומט אויף אים (נגעים מדר צרעת) די דאָ ברענגן אים וויא איין גיפֿט פֿון איין שלאַנג וויא איר שוין האָבן מפֿורש געוועזן: (וידבר העם באלהים ובמשה) זיי האָבן בייז גירעדט אויף הקב"ה אונ אויף משה אונ האָבן געזאָגט (למה העליתנו) זייא האָבן געמאַכט (כל אפי שווים) עס איז אַלץ גלייך, וואָרום האָט איר אונס אויס מצרים אַרויס געבראַכט, אונ דרום איז גשיקט געוואָרן דיא שלאַנגן דאָס האָבן זייא פֿאַר ברענט אַז איין פֿייער, אונ איין פֿייער איז זיא געקומען אין איר מויל צו איר גדערם זענען זיי געפֿאַלן מתים, אַז דר פסוק זאָגט (וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים): רבי חייא זאָגט עס זיינן געקומען שלאַנגן דיא האָבן געשפּריצט מיט זייער מויל, אַז דער פסוק זאָגט (אם ישוך הנחש בלא לחש), פֿלאַם פֿייער איז געוועזן אין איר מויל, זייא האָבן גביסן אונ פֿייער געוואָרפֿן אין זיי אַריין. דיא געדערם זענען פֿאַר ברענט געוואָרן אונ זייענען געשטאָרבן, דיא רייד זיינען אייטל סודות וואָרום עס איז אַזוי געוועזן (ווייטער איז אָסר אין זוהר):

וּמִשָּׁם בְּאֵרָה הִיא הַבְּאֵר ער זאָגט סודות וואָרום הייסט ער אַמאָל (באר) אונ איין מאָל (בארה): (היא הבאר אשר אמר ה' למשה אסוף את העם), דען דיא ברונן איז ניט אַב גיטאָן געוואָרן פֿון זייא. אויב דאָ ווילסט פֿרעגן וויא האָבן זייא קענן אַלע שעפּן דער פֿון, אַלאַ זיא איז אַרויס גיגאַנגן צו צוועלף שיין, טייכן אונ קוואַלן זיינען דער פֿילט געוואָרן אונ זיינען גיגאַנגן אין אַלע זייטן, אונ אַז ישראל האָבן גרויס אונ בגערט וואַסער האָבן זייא זיך געשטעלט ביים דעם ברונן אונ האָבן דיא שירה געזונגן אַזוי. עֲלִי בְאֵר עֱנוּ לָהּ ברענג אויף דייני וואַסער צו אַלע זאָלן גיטרענקט ווערן פֿון דיר, אונ דען (שיר שבח) האָבן זייא געזאָגט פֿון דען אַזוי (באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם) דיא האָבן געזאָגט דעם אמת דס דען ברונן האָבן גיגראָבן די אבות ווי מדרש וואָס שטייט: מכאן לערנן איר ווער דאָ וויל דער וועקן דברים עליונים (בין במעשה בין בדיבור) ווען אַנטפֿאַנגט דאָס זעלביגי דיבור אָדר מעשה ניט רעכט ווערט גיטאָן וויא עס זאָל זיין. דאָ העלפֿט עס ניטס אונ עס דר וועקט ניט. (כל עולם) גייען אין שול צו דער וועקן (דברים עליונים), אָבער עס זיינן גאָר ווייניג דאָ ווייסן רעכט צו דער וועקן, אונ הקב"ה איז נאָנט צו אַלי, אָבער ווער דאָ ניט קאָן אים אָן רופֿן רעכט, איז ער ניט נאָנט, אַז דער פסוק זאָגט (קרוב ה' לכל קוראיו) וואָס ברויך ער ווייטער צו זאָגן (אשר יקראוהו באמת) דיא רעכט ווייסן אים אָן צו רופֿן וויא עס געהער צו זיין, אַזוי אויך דאָ אַז (ישראל) האָבן געזאָגט (דברי אמת) דער מיט האָבן זייא דער וועקט צו דיא ברונן דאָס זיא האָט אויף גבראַכט אירי וואַסער צו טרינקן צו ישראל, אונ (כל זמן) אַז זייא ניט האָבן גירעדט דיא רייד איז ניט אַרויף געגאַנגען: זאָגט רבי שמעון דאָ וויל איך אייך מגלה זיין איין זאַך: קום אונ זעה ווער עס וויל מסדר צו זיין דס מעשה אונ רייד וויא עס זאָל זיין, דאָ איז ער גוויס מתעורר הקב"ה צו ציען (דברים עליונים) צו זייא, דיא זיך (מתקשר) זיינן, (ואם לאו) איז זיך ניט מקשר צו זייא, (אי הכי) דען דעם נאָך כל העולם ווייסן מסדר צו זיין (במעשה ובדבור). (אם כן) וואָס איז דען דיא מעלה פֿון דיא צדיקים דיא דאָ ווייסן דעם עיקור פֿון דיא רייד אונ מעשה אונ ווייסן מכוון דאָס הארץ אונ דען ווילן צו זיין מער ווידר איין אנדרר וואָס זייא ניט ווייסן אַזוי וויא זייא, אַלאַ דער חילוק איז דיא דאָ ניט ווייסן דעם (שורש ועיקר) דער פֿון אונ דיא רעכטי מעשה, נייאָרט איין (סידור בעלמא) וואָס פֿאַר אים שטייט אָן רעכטי כוונה, דיא ציהן אויף זיך פֿון הינטר דיא אקין (כביכול אחוריו של הקב"ה) איז קיין רעכטי שמירה אויף אים, אָבער דיא דאָ רעכט ווייסן אונ זיינן מכוון איר הארץ אונ ווילן, דאָ ציען זייא אויס (ברכות ממקום מחשבה עליונה בכל הצדדים) אונ פֿון (שורש הברכה) פֿון אויבן (בדרך הישר) מראש, ווי עס געהער צו זיין, ביז עס ווערן גבענטשט (עליונים ותחתונים), אונ דר (שם הקדוש) ווערט גבענטשט דורך זיי, וואָל זייער חלק דאָס הקב"ה איז נאָנט צו זייא אונ איז אָן גברייט קיגן זייא אונ בשטייט אַז זייא אים אָן רופֿן בשעה דס זייא זענען בצרה, ער ווערדיקט זייא (בעו"ה ובעו"הב), וויא דר פסוק זאָגט (כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו):

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אוֹתוֹ צוויא מאָל שטייט אין דער תורה (אותו) מיט דער ו אונ אויף אַזי זייטן שטייט (אתו) חסר מיט איין ו, מיינט איז היא (אות), אונ (דרוש אחיך אותו). ווי דאָרטן איז טייטש דאָס זאָלסט ווידר געבן דיא אבידה וואָס דו גפֿונן האָסט, דוקא ווען דאָס האָסט גפֿאָרשט אים אויב דער איז עס דער וואָס האָט פֿאַר לאָרן, דרום שטייט (אותו) דאָס זאָלסט רעכט נאָך פֿאָרשן, אַזוי דאָ דער (עוג מלך הבשן) איז געוועזן פֿון די הויז לייט פֿון אברהם, דאָ שטייט (וכל אנשי ביתו נימולו אתו), האָט אברהם אים אויך (מל) געוועזן, אונ עוג האָט געזעהן ישראל גינעהנן צו אים, שפּראַך ער זייא האָבן איין זכות פֿון דעם צייכן

צייכן דאש איז דיא אינזע, איך האב דעם צייכן פֿריער אויף מיר, אונ אויף דעם פֿר זיכרט ער זיך דאש דער זכות פֿון זיין צייכן ווערט אים העלפֿן. (באותו שעה) האט זיך משה גיפֿארכטן וויא איז מיגלך אויש צו רייסן דעם צייכן אונ (אות) וואש אברהם אבינו האט אן אים גלייכט, דען אברהם איז גוועזן (מלך היאין) אונ מיין (יאין) איז גישטארבן דאש איז אהרן, אונ אן קאן אים ניט אנדרשט בייא קומן אז מיט דעם (יאין, יאיכך ה' תרעל אויב), דא שפראך הקב"ה צו אים (אל תירא אותו), דען צייכן וואש דו דיך פֿארכטשט דר מיט ווערט בייא שטייאן פֿארכט דיך ניט, מען דארף קיין (יאין) צו אים. (כי בידך נתתי אותו) מיט דיין צונגן האנט קאנשט אים אויש רייסן, דען ער האט פֿוגם גיוועזן אן צייכן, אונ ווער דראן איז פֿוגם, איז ראוי אויש גירישן צו ווערן פֿון דער וועלט, (אכל שכן) דיין צונגע האנט ווערט אים מיט זיין קינדר מיט אלט וויל צו אים מכלה זיין, ווען גלייך ער איז גיוועזן פֿון דיא גבורים אז דער פסוק זאגט (אותו ואת בניו ואת כל עמו) זיינן אלי גפֿאלן אין האנד פֿון משה: וואול צו דיא ישראל דאש משה דער נביא איז גיוועזן צווישן זייא דאש פֿון זייכט ווענן האט זייא הקב"ה גיטאן אלי נסים, אונ ווען גלייך האט אברהם (אל) גיוועזן זיין הויז גיזינד אונ קינדר, האט הקב"ה מיט קיינר אוואה ניט (כורת ברית) גיוועזן מקשר צו זיין מיט זייא אז מיט ישראל, זייא זיינן דיא קינדר פֿון אברהם וויא דער פסוק זאגט (ולזרעך אחריך לדורותם ברית עולם) אונ שטייט (ואני זאת בריתי אותם אמר ה' וגומר):

פרשת בלק.

וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמֹרִי וואש הט בלק גיזעהן אז ער זאגט (וירא), אזא ער הט גזעהן אין פֿענצטער פֿון (חכמה), אזוא וואו דאש שטייט וַיַּשְׁקֵף אֲבִימֶלֶךְ בְּעַד הַחַלּוֹן איז אויך טייטש דאש עש איז פֿר האנדן איין פֿענצטר דאש דרינן רואן אלי חכמות, אונ דרינן האט ער גיזעהן וואש ער האט גיזעהן אין דעם עק פֿון דיא שטערן, אונ בלק האט גזעהן (בן צפור ממש) איז ער גוועזן, דען ער האט גקאנט כישוף אין וויא פֿיל מינים, ער האט גינומן איין פֿויגל אונ הט אן אים (מכשכש) גוועזן מיט קרייטר, אונ צאן שוועבן אין צופֿטן אונ האט גימאכט מיט (לחשים) אונ דער פֿוגל קאם אונ איין קרייטך אין זיין מויל, אונ וואר (מלפֿנך) זינגן פֿר אים, האט ער אים גיטאן אין איין שטייג, אונ וואר פֿר אים מקטיר איין גוויסי קטורת וואש דער צו קער, אזו האט אים דער פֿויגל מודיע גיוועזן וויא פֿיל זאכן, ער האט גיטאן זיין (מעשה כישוף). אונ דר עוף האט (מלפֿנך) גוועזן אונ איז אוועק גיפֿלוגין צו די מזיקים דיא הייסן (גלוי עינים) האט ער אים מודיע גוועזן, אונ דר עוף האט ווייטר מודיע גוועזן צו בלק, אונ אלע זייני מעשים איז גיוועזן מיט דעם פֿויגל, איין מאל האט ער זייני (מעשה כשפֿים) גיטאן מיט דעם פֿויגל, ער פֿליאט אוועק אונ בלייבט אויטן. בלק וואר זיך מצער, ער זעהט אים קומן אונ איין פֿלאם פֿייאר שוועבין דעם פֿויגל נאך, ער פֿר ברענט זייני פֿליגל. דען האט ער גיזעהן וואש ער האט גיזעהן, אזוא פֿארכט ער זיך פֿאר ישראל, וויא הייסט דער פֿויגל, זיין נאמן איז (ידוע), אונ אלע דיא מיט אים האבן משמש גוועזן מיט כישוף האבן קיינר ניט אזוא פֿיל גיוואושט וויא בלק, אונ אלש וואש ער האט גיוואושט איז אלש פֿון דען צפור מאכן, דאש ער האט זיך גבוקט פֿר אים אונ מקטיר פֿר אים גיוועזן: קום אונ זעה בשעה דאש ישראל האבן חרוב גימאכט (ארץ סיחון) איז איין כרוז אויש גגאנגן אובן (במלכות שמים) זאלט אייך איין (גבורים שלטונים) איבר אנדרי אומות, אונ זעט ווי (מלכות אמורי) איז חרב גווארן. (באותו שעה) דיא ממונים דיא זיינן איבר דיא זיבציג אומות האבן זיך איין גימאלט, אונ האבן ווען ווידר קערן דאש מלכות וויא עש איז גיוועזן, אז זייא האבן גזעהן דען כח פֿון משה האבן זייא צו ריק גיקערט היכטר זיך, אז דער פסוק זאגט (על כן יאמרו המושלים) דאש זיינן דיא ממונים איבר זייא, די זיך האבן איין גימאלט אונ האבן גיזאגט (בואו חשבון) ווער איז דער דאש האט חרב גימאכט. (תבנה ותכונן) מיר ווען עש מאכן (חוזר ליושנה) צו זיין ווידר צו בויאן וויא צו פֿאר, אונ אז זייא האבן גזעהן דיא גבורה פֿון משה אונ דען פֿלאם פֿון מלכות, האבן זייא גיזאגט (כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון) דאש זעהן זייא דאש ניט מיגליך איז ווידר (מחזיר ליושנה) צו זיין, דען זאגן זייא (אוי לך מואב) (נכתב בקיצור):

וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן וגו' ר' חייא הויב אן וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ ה' וְהַשָּׂטָן עוֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ וויא גאר זעהר זאל איין מענש גהיט זיין אין זיינה וועג צו גיין (בדרך אמת), דען אלי וועג פֿון מענשן זיינן אלי מיט דען צאל. אונ דיא שוטרים שטייאן אונ דיא עדות זיינן אן גבריים אונ בגערן איין דין אמת, אונ דיא דיינים שטייאן מקבל צו זיין דאש עדות, אונ דיא דא טענן די טענות זייא ווייסן ניט וויא עש ווערט אויש גין צו רעכטס אדר צינקס, דען אלי דיא רוחות וואש אויש גיין פֿון דיא צייט, זיינן וויא פֿיל מקטריגים דיא שטייאן פֿר זייא, אונ כרוזין דיא גייאן אויש צו גוטס אדר צו שלעכטס וויא עש אויש גייט פֿון משפט, דען מיר האבן גלערנט מיט ווי פֿיל דינים ווערט דער מענש גמשפט אויף דעם עולם, עש זייא פֿר זיין לעבן אדר דער נאך, דען אלי זייני זאכן זיינן בדין, אונ הקב"ה איז אלי מאל ברחמים, אונ זייני רחמים זיינן איבר אלי, אונ ער וויל דען מענשן ניט דן זיין נאך זייני מעשים נאך, וויא דוד האט גיזאגט (אם עונות תשמר יה ה' מי יעמוד), קום אונ זעה (יהושע בן יהוצדק) איז איין צדיק גמור אונ איין כ"ג גיוועזן, ער איז גיגאנגן (לפני ולפנים) אונ האט (משמש) גוועזן, נאך דעם אז מן האט אים מאכן מריין גיין אין דער ישיבה פֿון היאל, האבן זיך איין גימאלט אלי

אזוי (בני ישיבה) דארטן נאך צו קלערן אין דין, אז איז דר סדר פון די (מתיבתא דרקיע) אז זיא גיין אריין לדין משפטן. דא גייט אויס איין כרוז און רופט אויס אזוי (בני הישיבה) גייט אריין אין דעם פר בארגנן חדר, און דאס ב"ד קומן צו אננדר, און דער רוח פון מענשן קומט פיר פאר זייא דורך צווייא ממונים, אז ער אריין קומט דא גינעהנט ער צו מיינן זיין פון פייער דאס דארט שטייט חסד, און אזוי זיא (מחדש חדושים) זיינן אין דער תורה, דא ווערט דרויף אויף גשריבן בייא זיא (בני ישיבה), דא קומן זיא (בני ישיבה) די רייד צו זעהן, דיא צווייא ממונים גיין ארויס און ברענגן אים אין דער ישיבה פון הימל, (מיר) זעהן זייא, זיינן זייא רעכט וויא עס זאל זיין, וואול צו אים, וויא פיל ליכטיגע קרוינן דיא פינקלן דאס דיא (בני ישיבה) קריינן אים אן. (ואם לאו) ווייא צו די חרפה מן שטויסט אים ארויס און ער שטייט אין דעם זייל. (רחמנא) השי"ת זאל אונז מציל זיין, עס זיינן ווידר אנדרי דאס מן ברענגט הין ווען הקב"ה איז מחולק מיט דיא (בני ישיבה), און ער זאגט (מאן מוכח) ווער זאל מכריע זיין צווישן אונז, דער (פלוני) זאל בווייזן, דא ברענגט מן אים ארויף דא איז ער מכריע דיא זעלביגי זאך וואס זייא מחולק זיינן הקב"ה מיט דיא (בני ישיבה), עס זיינן ווידר אנדרי די דא ארויף גיין (לדין מברר) צו זיין און ווייטר צו מאכן צו ווייסן קלאר דעם דין, שפראך (רבי יוסי, אי הכי) דעם נאך, ווערט איין מענש גייען פון דער וועלט מן משפט, איז עס יוא (כספה במשפט) מוז ער שטארבן, ווארום איז מן אים דארטן ווידר דן. שפראך ער אזו האבן מיר געלערנט און גיהערט, דאס גוויס גייט ער פון דער וועלט (על פי דין), אבר אייער מן לאזט אים אריין אין דר מחילה פון דיא צדיקים, ברענגט מן אים ארויף נאך דין פאר דער ישיבה פון הימל, דארטן שטייט דער ממונה פון גיהנם מקטרג צו זיין. וואול איז דעם מענשן ווער דארטן (זוכה בדין) איז, (ואם לאו) אז ער איז ניט (זוכה בדין) נעמט אים דארטן דער ממונה פון גיהנם בשעה דאס מן אים איבר ענטפערט אין זיין האנד און שליידרט אים פון דארטן אז וויא מן שליידרט איין שליידר, אז דער פסוק זאגט (ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע) און ווארפט אים אין גיהנם מקבל צו זיין דארטן דען שטראף וויא ער האט פאר דינט און איז גיפסקנת גיווארן: קום און זעה עס שטייט (ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני המלאך) דא ער איז (נפטר) גיווארן פון דער וועלט האט מן אים גיבראכט פאר דען (ראש הישיבה) דער דא אויס שפרעכט אזוי דיא דינים איבר אזוי, דרום שטייט (עומד לפני מלאך ה') דאס איז דער (מט"ט). (והשטן עומד על ימינו) דער איז ממונה איבר דיא נפשות צו ברענגן אין גיהנם, דאס איז זיין חשק און לוסט מן זאל אים געבן, ער שפראכט אזוי מאן הַב הַב גיב גיב דיא לייט אין גיהנם, ער שטייט לְשִׂטְנוֹ צו הינדרן און צו גידענקן דיא זינד, דען (ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בך השטן) ווארום שטייט צוויי מאל (יגער ה' בך), אמאל מיינט צו דען (מלאך דומה), און איין גשרייא צו דען דער דא גייט אויס דען גיהנם, דער דא שטייט אייביג מקטרג צו זיין אויף דיא לייט: קום און זעה דער (שטן עליון) דר נידרט אראפ אין גישטאלט אזוא וויא איין אקס, און אזוי דיא נפשות פון (רשעים רוחות) דאס מיר פסק איז גמשפט צו ווערן אין גיהנם, דא עסט ער זיא אפ כִּלְחֹךְ הַשּׁוֹר אזוי אין נויין מאל אין איין רגע, און מאכט זייא זינדיגן און נידרט זייא און גיבט זיי צו (דומה), נאך דעם אז ער האט זיא איין גישלונגן, דרום האט בלק גיזאגט (עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור) אז דער אקס (הידוע) דער דא שטיים איין צו שלינגן און אפ צו עסין דיא רוחות פון מענשן: אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה דאס זיינן דיא רוחות פון דיא לייט די דא קומן אז גראז פון דעם (שדה עליונה). שפראך רבי יוסי (אי הכי) דעם נאך, איז בלק איין גרויסר חכם גיוועזן אז ער דאס האט גוואוסט, שפראך (רבי חייא) בודאי עס איז אזו זיין, ער מוז יוא האבן גוואוסט אזוי דיא וועגן פון דען אקס, ווען ער ניט וואלט רעכט זיינה (עסקים) האבן גוואוסט אזוי וועג פון דען אקס, העט ער ניט קענן זייני (חרשים וכשפים) טאן. שפראך רבי יוסי, גוויס איז עס אזו רעכט דוא האסט רעכט גיזאגט, און דער כח פון דען זעלביגן אקס איז ווען מן אובן רופט אויס אויף (תבואה) וויא זיא זאל גראטן, אזוי טעג דיא מן אויס רופט און אזוי טעג דיא מן (מכריז) איז אויף דיא רוחות פון לייט וויא זייא זאלן זיין, דאס זיינן דיא טעג פון (ניסן און תשרי) וויא מיר האבן מכדרש וואו עס מפורש גיוועזן:

וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם וגו' עס זיינן דיא אכט און צוואנציג ווערטר קיגן אכט און צוואנציג מדריגות פון דען (כישוף וקסם) פון דעם פויגל דאס ער האט גימאכט, עס איז דא צו פרעגן, ווער איז אזו איינר דער זיך האט גוואלט צו בלעם מחבר זיין, העט ער פאר זאל זיך אים מחבר זיין און איבר בעטן און משחד זיין, און דער נאך פון אים זאל דס בגערן ניט תיכף צו אים צו שיקן הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם וכו' לְכָה אָרָה לִּי וגו' זאגט רבי יוסי פון איר לערנט מן דאס בלק האט וואול גוואוסט דער וויל און חשק איז פון דעם רשע, דאס ער וויל זיין תמיד גיערט מיט (דברים גדולים) און צו טאן אייטל רעות, בלק הט קוֹסֵם בַּקְּסָמִים גוועזן און חוֹרֵשׁ בַּחֲרָשִׁים מיט כישוף גימאכט, און מתקן גוועזן דען פויגל, און האט גוואוסט דיא מדריגה פון משה ווי זיא איז גאר הויך און חשוב, און האט גוועזן (חורש בחרשים וקוסם בקסמים) ביז ער האט פאר שטאנן, דס דיא מדריגה פון בלעם איז גוועזן אין דער טומאה קיגן דיא מדריגה פון משה אין דר קדושה. דען (מיד) שיקט ער צו (בלעם בן בעור פתורה) ווארום הייסט דאס (פתורה) וויא עס שטייט (מפתור ארם נהרים) דארטן רופט מען איין טיש (פתורה), דרום ווייל זייא זיינן גוועזן פון דיא הייזר פון (עבודה זרה) הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן זייא האבן אן גריכט איין טיש מיט עסין און טרינקן צו דר (לד הטומאה) און האבן גמאכט מיט כישוף און האבן איין גוויס (קטורת) גמאכט פאר דען טיש, דא האבן זיך דארטן איין גזאמלט אזוי (רוחות הטומאה) און האבן זייא מודיע גוועזן וואס זייא בגערן, און אזוי מיט (חרשים וקסמים) פון כישוף וואס אויף דען עולם איז גמאכט גווארן אויף דען טיש. דרום הייסט דר נאמן פון דער שטאט (פתורה) איז טייטש טיש

טיש: פתח ער הייב אן וְעָשִׂיתָ שׁוּלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים און שטייט (ונתת על השולחן לחם פנים) אלי דיא (כלי קודש) זיינען געוועזן דאס אן דורך זייא האט מען געצויגן דען (רוח הקודש) פון אויבן אונטן, אזו האט דער רשע מסדר געוועזן צו דען (צד הטומאה) און האט מסדר געוועזן איין טיש און ברויט דאס דא הייסט (לחם מגואל), דען עס איז אלט (את זה לעומת זה) און דיא קליפה קעגן דער קדושה איז איין (אך) קעגן דיא קליפה וויא מיר האבן שוין אפורט געוועזן, און (שלמה המלך) זאגט (כי מה האדם שיבא אחרי המלך את אשר כבר עשהו): קום און זעה ווייל ישראל האבן גרעדט (במיני נעשה) דריבר פארכטן זייא זיך נישט פר אלי טאן וואס אן מאכט מיט (מעשה כשפים) און קיין (קסמים וחרטין) קאנן זייא נישט טאן. (אמי טעמא) ווארום, מיינט פון דעסט וועגן, נאך מיינט דא הקב"ה האט דיא ישראל אויס געצויגן אויס מצרים האט ער צו ברעכן פר זייא אלי מיני (כשפים וחרטים וקסמים) דאס זייא זאלן ניט קענן אויף זייא געוועלטיגן, (ובאותו שעה) דאס בלק איז געקומן האט ער דאס וואהל געוואוסט, דרום שיקט ער צו (בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר) וואס בדארף ער דא צו זאגן (פתורה), אלא ער האט אן געגרייט אזו איין טיש דארטן צו געוואר ווערן דורך די (רוחות ושדים) איין עצה וואס אן זאל דא טאן ' וויא אן קאן דיא ישראל בייא קומן, דרום שיקט ער צו בלעם (הנה עם יצא ממצרים) כלומר איין אנדרן איז לייכט כישוף צו טאן, אבר זייא זיינען ארויס געגאנגען דען מאל דאס הקב"ה האט פון זיי צו ברעכן אלי (מעשה כישופים) זאלן אויף זייא קיין שליטה האבן (על כן) שיק איך צו דיר:

וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר ווארום שטייט בייא אים דער נאמן פון זיין פאטר מער אז ביי אנדרי מלכים, ער הייב אן ר' אלעזר צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת דאס איז יתרו וּדְרוֹר קֵן לָהּ דאס זענן זייני קינדר די זיינן געוועזן (בלשכת הגזית) תורה לערנן און האבן (מחתך) געוועזן (דברי תורה) פון זייער מויל, וואס טייטש (אלמה בית) אין ערטטן זיינן זייא געצויגן פון דען עולם און זיסקייט פון (ירחו) און זיינן פון דארט אין דער מדבר אריין געגאנגען צו לערנן תורה דארטן מיט מנוחה. אז הקב"ה האט געזעהן דאס מיר שטק איז נאר אלז צו לערנן, דא האט ער זייא געצויגן פון דארטן און האט זייא געבראכט (ללשכת הגזית) דרום שטייט (אלמה בית), און יתרו דער איז אוועק פון אדין פון דער עבודה זרה און איז געקומן מיט זייני קינדר צו בהעפטן אן ישראל, און אלי מואבת האבן אים (מנדה) געוועזן און רודף געוועזן דריבר, און בלק איז פון זייני קינדר געוועזן, ער איז אוועק פון פאטרש וועג, און אז דיא (זקני מואב וזקני מדין) האבן דאס געזעהן דאס זייא זיינן בייא אננדר געוועזן אין איר ברידר שאפט (בעבודה זרה) אן איר חלק, און יתרו מיט זייני קינדר האבן זיך בהעפט אן דער שכינה, און דער בלק האט זיך פון זייא אפ געשיידן, זיינן זייא געגאנגען און האבן אים צו איין מלך געמאכט דיא זעלביגי צייט, דרום שטייט (ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא) דיא צייט איז ער מלך געווארן אבר ניט דר פיר, דרום שטייט (בן צפור) ווארום זייא האבן אים געמאכט, דאס ער איז זונשט ניט ראוי געוועזן דר צו: (ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה) ער זאגט (ועתה) דיא שעה שטייט מיר איצונדר צו טאן וואס איך וויל, ער האט יא געזעהן און ניט רעכט, ער האט געזעהן דאס דורך אים ווערן פאלן אין (שיטים) ווי פיל טויזנט פון ישראל אין קורצי צייט, דער נאך גדענקט ער בוודאי שטייט מיר איצונדר איין אלז צו טאן, אלא וואס טייטש (ועתה לכה) ער קער ריידן לך, אלא ער האט געזאגט מיר וועלן זיך (מזרז) זיין אויף דער קדושה פון הקב"ה דאס דא הייסט **כה**, דיא שוועבט אויף זייא אים מירי פליגן, דיא קדושה האט געשלאגן אין מצרים (כה אמר ה' כחצות הלילה), ביז אלהער איז קיינר געוועזן אין דער וועלט דער זיי האט קענן בייא קומן אויבר דען (כה) דער אויף זיי געוועלטיגט, נאר איצונדר שטייט אונזר מזל, ווילן מיר זיך מאכן איין עצה אויבר דער קדושה דאס דא הייסט (כה), אז דער פסוק זאגט (ומכלי מקרה כה) מיר וועלן אויס רייסן דען (כה) פון זיין ארט, און אלי ביידי זיינן געוועזן (בעצה רעה), וויא עס שטייט (על ה' ועל משיחו), אבר זיי האבן ניט געוואוסט אז דער נאך דער (כה) האט זייא אויס גריסן פון דער וועלט:

כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי וואס האט ער געמיינט (כי עלום הוא ממנו) גלייך אז זייא העטן נאך געהאלטן מלחמה קיגן אנדר און האבן אים בייא געקומן, אז ער זאגט (עלום הוא ממנו) זייא זיינן שטארקר אז אונז, אלא דער רשע איז איין חכם געוועזן, ער האט געזעהן פון ווייטן דאס דוד ווערט ארויס קומן פון (רות המואביה) דער איז געוועזן איין גבור וויא איין לייב און ווערט שטארק מצלח זיין דיא (אומה מואבים) ביז ער ווערט זייא אונטער טעניג מאכן אונטער אים, דרום זאגט ער אויך (לשון יחיד, עלום הוא) עס ווערט אויס גיין איין מלכות צו זייא פון אונז, דער אונז ווערט בצווינגן און מכלה זיין, דרום זאגט ער (ממנו) דרום זאגט ער (אולי אוכל נכה בו) ער זאגט (אוכל) איך וויל קענן און (נכה) מיר וועלן שלאגן: אלא מיר וועלן זיך בהעפטן צו שלאגן די מלכות פון דעם לייב דאס פון אונז זאל קומן, דאס ער זאל ניט קענן קומן אויף דער וועלט ארויס, דאס ער זאל דער נאך פאר טרייבן צו מואב פון זיין שטאט:

אָרָה לִי וואס טייטש (ארה לי), זאגט רבי אבא דער רשע האט גירעדט צו בלעם מיט צוויא לשונות, (ארה לי און קבה לי), וואס איז דער חילוק דער פון, אלא (ארה לי) קלייב מיר גראז און דיא קעפ פון די שלאנגן און טוא זייא אין איין טאפ פון דיא (מכשפים) און טוא צוברייא דר מיט, דאס איז געוועזן צו טאן (מעשה כשפים). נאך ווי ער האט געזעהן דאס זיין כח איז מער מיט דען מויל, איז ער חוזר און זאגט (קבה לי), דאך האט דער רשע בלק זייני כשפים ניט גלאזן, און האט געקליבן אלי מיני גראזן און האט כישוף געמאכט מיט דיא קעפ פון שלאנגן, און נעמט איין טאפ של (מכשפים) און האט אים איין געגראבן אויף פינף הונדרט איילן און האט אים בהאלטן (לסוף ימים), און דוד המלך האט געגראבן דען תהום צו (מזבח מנסך) צו זיין טויזנט פינף הונדרט איילן אויף טויזנט פינף הונדרט איילן (באותו שעה) זאגט ער איך וויל דעם טאפ אויס וואשן. (מואב סיר רחצי) (סיר רחצי) גוויס וואס מיינט ער ווייטר (על אדום אשליך נעלי

נעלי), אלא דאש איז אויך גירעט פון ווייטן, אז דער פסוק זאגט (ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום), ער וויל אויך שאן זיין מויל אונ יעקב זאל דיא לינזן אריין מאכן שלינגן. שפראך דוד איך וויל ווארפן איין שוך צו פר שטאפפן זיין קעל. (עלי פלשת התרועעי) דאש איז אויך (למרחוק) אויף ווייטן גיזעהן, ער זעהט דען (צד הרע פון פלשתים) דיא זעלביגי קליפה מוז גיבראכן ווערן דוקא מיט (תרועה), אז דער פסוק זאגט (וכי תבואו מלחמה בארצכם והרעותם) צו ברעכן זיא מיט (תרועה) איר כח, דרום וויל איך צו ברעכן דען כח פון פלשתים מיט תרועה (עלי פלשת התרועעי), דען אזו איז אים ראוי צו זיין (צד הטומאה דוקא) מיט תרועה: זאגט ר"ש (תיפח רוחיה) פון בלק, אויש גיבלאזן זאל ווערן דער רוח פון בלק אין גיהנם, אונ בלעם זאל דארטן צו מאלן ווערן זיין בייכר מיט זיין רוח, וואש פר איין (עלה רעה) זיי האבן גיהאט אויש צו רייסן דיא קדושה פון (כ"ה) אונ אויף צו ברענגן דען (צד הרע) מיט דען מויל (ובמעשה מיט קבלה אונ מיט מרה), דער רשע האט גיזאגט דיא (קדמונים האבן אשתדל) גוועזן דרינן. אבר זיא האבן ניט גיקענט, די (דור הפלגה) האבן גיטאן מיר זאלן (במעשה), האט גיפעלט דיא מויל פון זיא, דען איר לשון איז מבלבל גיווארן דרום האבן זיא ניט גיקענט, אבר דא איז דאך דיין כח שטארך אונ דיין לשון איז דיר דאך אן גבריית אין צווי צדדים די דא זאגן (את אשר תברך מבורך ואשר תאור יואר) עש הענגט אן דיר, וועלכן (צד) דוא ווילשט אויף ברענגן דא איז אויך גבראכט מיט דיינם מויל אונ לשון, דען צד אז דו בענטשט איז גבענטשט, דען צד אז דוא פלוכשט איז גיפלוכט, ער האט אבר ניט גוואושט דאש הקב"ה איז (מסיר שפה לנאמנים) עש שטייט אלש אין זיין רשות, דיא (דור הפלגה) האט ער איר לשון מבלבל גיוועזן דאש איר דור האבן ניט שולש גיוועזן דאש דער פסוק זאגט (אשר לא ישמעו איש שפת רעהו). (וטעם זקנים יקח) דאש זיינן בלעם אונ בלק, דאש אלי ביידי זיינן גיוועזן אין איין עצה: זעה די מעשים פון דען רשע איז אלש גיוועזן לרעה מיט האפרטיג הארצן, אלי ביידי האבן אויף גיבראכט קרבנות, עש שטייט (ויעל בלק ובלעם) אונ די מזבחות האט בלק מסדר גיוועזן, אונ דער רשע זאגט אונ בריאמט זיך (את שבעה מזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח), אונ איז בלק צו זיך ניט (משתך). שפראך הקב"ה, דוא רשע איך ווייש אלש וואל, אלא (שוב אל בלק) אונ דוא דארפשט ניטש צו ריידן נייארט, (וכה תדבר), (וטעם זקנים יקח) אבר דען טעם פון זיא האט הקב"ה אוועק גנומן דאש די האבן ניט קענן גוועלטיגן מיט אירי (חרשים כאן): וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דִּבְרֵי בָלָק די רייד זיין גיוועזן אפנטליך, אונ ניט פר בארגן, ער איז גיוועזן איין חסר אונ (בעל מום) אן דיא דרייא שטעלן, אן איין אויג אן איין אויער אן איין פוס, ער איז גיוועזן אן גבריית צו דער קליפה דא מוז דוקא איין (בעל מום) מיטלינבט צו זיין. אונ (בלק אונ בלעם) האבן זיך איין (חברותה רעה) גימאכט, דאש אירה נעמן איז גורם בייא צו קומן יתרון: עמלק זאגט איין נאמן איז עמלק, מאכט ע"ם ל"ק איין פאלק האט זיא גשלאגן, גלייך אז איין שלאנג דיא דא שלאגט מיט דעם עק דאש מיינט אן קיין אנדרן צו אונש: בלק האט גזאגט בלק מאכט ב"א ל"ק ער איז גקומן אונ האט זיי גשלאגן ווי זיין ווילן איז גוועזן: בלעם מאכט ב"ל ע"ם, איז קיין פאלק ניט, האט אויך קיין רועה ניט, אונזר נעמן זיין גורם זייא מכלה צו זיין פון דער וועלט, אבר הקב"ה האט עש אנדרשט פר טייטשט אירה נעמן, בייא בלק איז (ב"ל) ביי בלעם איז (ע"ם) מאכט (בלבל) בלייבט איבר (עמ"ק), הקב"ה האט מבלבל איר (עמק מחשבות) גיוועזן דש זייא זאלן ניט קענן גוועלטיגן בעולם, שפראך ר"ש צו רבי אלעזר דוא רעדשט רעכט:

וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ דאש האט ניט גיפרעגט הקב"ה (חס ושלום), אלא זיין (מדריגות הטומאה) דש דא ניט ווייסט האט גיפרעגט. ווען אויך אנדרי חברים זאגן, הקב"ה האט אים מיט פלייס פר אירט, אזו איז בייא (אדם וקין) אונ וויא מן האט עש מפורש גיוועזן (במדרש), איין כותי האט גיפרעגט צו רבי אלעזר, ער שפראך איך זעה איין גרעשטן (כח מדריגה) בייא בלעם אז בייא משה, דען בייא משה שטייט (ויקרא אל משה) ער האט אים צו זיך גרופן, אונ בייא בלעם שטייט (ויקר אלהים אל בלעם) ער איז צו אים גקומן. שפראך רבי אלעזר עש איז וויין משל צו איין מלך דער זיצט אין פאלאץ אויף זיין שטול, עש קומט צו גיין איין מצורע פר זיין טיר אונ רופט, פרעגט דער מלך ווער איז דער וואש קלאפט אן, מן זאגט יענער מצורע, שפראך דער מלך זאל ער ניט אריין גיין, ער ווערט מיר פר אום רייניגן מיין פאלאץ, איך וויים וואל ווען איך וועלט אים בפעלן דורך איין שליח, ווערט ער ניט אזו מלבן אונ ווערט זיך מקרב זיין צו מיין זון אונ ווערט אים פר אום רייניגן, איז בעסר איך זעלבסט וויל ארויש צו אים גיין, אונ וויל איין מורא מאכן ער זאל זיך מרחיק זיין פון מיין קינדר דש ער זאל ניט טמא ווערן פון אים, דער מלך איז זיך זעלברט מקדים צו אים ארויש, אונ מאכט אים איין מורא אונ קומט צו אים אונ זאגט, דוא מצורע איך בפעל דיר דיין פוס זאלשטו פאר מיידן פון מיין זון ניט צו גיין אין זיין וועג, ווערשטו עובר זיין. שווער איך דש איך לאז דיין גוף אויף שטיק צו האקן. אבר ווען דר גוטר פריינד קלאפט אן ביי דען מלך, פרעגט דער מלך ווער דאש איז. זאגט מן אים יענער דיין גוטר פריינד איז, דא שפראך דער מלך איין (אוהב נפשי), עש איז אים קיין כבוד ניט אז איין אנדרר זאל הייטן אריין גיין, נייארט איך זעלבשט קער אים צו רופן, ער טרייט איין (אוהב נפש פלוני) גייא אריין. ער שאפט מן זאל אן בריייטן דען פאלאץ צו ריידן מיט אים: אזו אויך בלעם איז גיוועזן איין (מצורע טמא) ווייט פון דיא לייט, ער האט גרופן צו דיא טיר פון מלך, זאגט דר מלך דו (טמא מצורע) גייא ניט אריין צו מיר פר אום רייניגן דאש פאלאץ אונ זיי גהיט ניט צו גיין צו דעם היכל פון דען זון דוא מצורע: לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם לֹא תָאֹר אֶת הָעָם כִּי בָרוּךְ הוּא דוא דארפשט גאר ניט צו גנעהנן צו זיי עש זייא צו גוטן אדר צו שלעכטן דען דוא ביסט אלש טמא: (ויאמר בלעם אל האלהים בלק מלך מואב שלח אלי) וואש הט ער דארפן צו ריידן (מלך מואב), ווען ער נור האט גיזאגט (בלק בן צפור), אלא זעהט דיא גאווה פון דעם רשע, דר פסוק זאגט עדות דער נאך (מלך מואב) איז משמע דאש ער איז ניט ראוי גוועזן צו מלך, נייארט מן

האט אים גיוואלט צו איין מלך וויא דער טעם אובן שטייט, אונ האט זיך ברימט גלייך אז ער ווער איין חשובר מלך, דער העכסטער מלך פון עולם האט צו מיר גשיקט:

פתח רבי אליעזר הוב אן עַמִּי זְכָר נָא מַה יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב וּמֶה עָנָה אוֹתוֹ בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר ער זאגט (עמי) וויא גאר שטארק איז הקב"ה איין רחמן צו זייני קינדר. ווען גלייך זיא זינדיגן פאר אים, זיינן זייני רייד אז וויא איין פאטר צו זיין קינדר, ווען דאס קינד איז חוטא קיגן דעם פאטר, ער שלאגט דען זון, איז ער פארט ניט חוזר, דא שרייט ער אים אן מיט רייד, ער גידענקט זיך, ווער איך אים נאך שלאגן, ווערט אים דיא קאפ ווייא טאן, דא איז זיין ווייא טאג בייא מיר דאס איך ווער מיך מצער זיין זיינר, דא גידענקט דער פאטר זאל איך אים אן שרייאן דא ווערט זיין פנים פאר ענדרט ווערן, איך וויל גיין צו אים בעטן מיט גוטי רייד דאס ער זאל זיך ניט צו הערצן נעמן אונ ניט מצער זיין, אזו אויך אין ערשטן האט הקב"ה דיא ישראל גשלאגן, האבן זיא דאך ניט חוזר גוועזן. האט ער זי אן גישריאן, זיינן זיא דאך ניט חוזר, שפראך הקב"ה איך זעה איבר דיא מכה דאס איך האב אויף זיא גשיקט טוט זיא ווי זייער קאפף אונ זיינן זיך מצער דאס איז מיר אויך איין צער, אז דער פסוק זאגט (בכל צרתם לו צר), זאל איך זיא מער אן שרייאן ווערט איר פנים פאר ענדרט ווערן אונ ווער זיא ניט דער קענן, אז דער פסוק זאגט (חשך משחור תארם לא נכרו בחוצות) וויא דאס ווען אן זייא אן זעהט דר קענט מן זייא ניט, איך וויל ריידן מיט זיא בתחנונים (עמי מה עשיתי לך ומה הלאתיך) איין גליבט פאלק איין (בן יחיד) דוא ביסט מיין (אוהב נפש) איך האב דיך לאזן גוועלטיגן אויף (בני היכלא) דש זיינן די מלכים, דו האסט גוועלטיגט אויף אלי מלכים פון דר וועלט, האב איך דיר דען גיטאן אנדרי מעשים, זייא דוא איין עדות. (מה הלאתיך) וואס האב איך דיר משריח גוועזן, (עמי) איין ליב פאלק (זכור נא) איך ביט דיך גדענק נאר וואס בלק האט עצות אויף דיר גיהאט אונ וואס האט אים בלעם גיענטפערט, איצונד איז צו זעהן וואס איז דען דיא עצה גיוועזן פון בלק, אונ דיא תורה האלט זייני מעשים פאר ניטש, ניימרט אלש בלעם אז דער פסוק זאגט (ארמי אובד אבי) (ווייטר איז חסר בזוהר):

וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֲתֹנוֹ צו טאן זיין ווילן אונ ווילן פון בלק, אונ ניט דיא ווילן פון הקב"ה, דרום (ויחר אף אלהים כי הולך הוא) דאס ער זיך אויס ליהט אויף דען רשות דאס הקב"ה האט אים גזאגט, (ואפס את הדבר וגומר) קום אונ זעה עס איז אזו, צום ערשטן האט ער אים גיגעבן רשות אונ זאגט (קום לך אתם), אונ איצונד שטייט (ויחר אף אלהים) ער וואר ברוגז, אלא דער פסוק פאר ענטפרט, דרום (ויחר אף אלהים) דרום וויל (כי הולך הוא) זייא מדייק (הוא), ער איז גיגאנגן צו טאן וויא ער ווערט וועלן, ניט וויא הקב"ה האט אים גיזאגט, אלש וואס איך ווער דיר הייסן זאלשטו טאן: שפראך הקב"ה, רשע דוא ריכטסט דיך אונ ביסט דיך מורז מיט דייני (כלי זיין) אויס צו גיין אויס איין רשות (חייך) דוא אונ דיין אייזל מיט דיא (כשפים) דאס דוא מולבשט מיט אים, דיא ווערן זיין אלי אין איין רשות, (מיד ויתיצב מלאך ה' לשטן לו) וואס טייטש (ויתיצב מלאך ה'), רבי אבא שפראך, ער איז אויס גיגאנגן אויס זיין (אומנות) אונ שטונד אין איין אנדרן (אומנות), דען ער איז גיוועזן איין (מלאך הרחמים), דרום האט רבי שמעון גיזאגט, דאס דיא רשעים פאר קערן דען רחמים צו דין, דרום שטייט דא (מלאך ה') איז טייטש רחמים, (לשטן לו) צו אים וואר ער שטן צו דין. רבי אלעזר זאגט ער האט זיך ניט פאר ענדרט, ער איז ניט ארויס גיגאנגן אויס זיין (אומנות), אלא וויל דער מלאך איז גיוועזן (מצד הרחמים) אונ איז קיגן אים גישטאנדן אלי זייני (פיצוות מקלקל) צו זיין אונ זיין ווילן צו פאר שטערן, דרום זאגט ער (לשטן לו). (תנא) מיר האבן גילערנט, ר"ש זאגט וויא איין חכם איז גיוועזן בלעם אין כישוף מער אז אלי מענשן, דען אז הקב"ה שפראך צו אים (ואך את הדבר אשר אדבר אותו תעשה) אלש וואס איך ווער דיר הייסן זאלסטו טאן, אונ ער האט זיך גנומן איין עצה ארויס צו גיין אויף דען רשות פון הקב"ה האט ער איין גיזעהן אין זיינה (חרטים אונ כשפים) ווי ער זאל קענן ישראל בייא קומן, האט ער ניט מער גפונן ניט אנדרש אז דורך דען זעלביגן אייזל, דא שטייט (ויחבוש את אתונו) ער האט אים אן גלאדנט מיט אלי (חרטים אונ כישוף), וואס ער נאר האט גיקאנט האט ער אלש נוצן גיוועזן, אונ אן גישטעלט צו טאן דורך דען אייזל צו פלוכן ישראל, (מיד) (ויחר אף אלהים) וואר הקב"ה ברוגז (כי הולך הוא) זיין ווילן גייט ער צו טאן, אונ ניט מיין ווילן, וואס טוט הקב"ה ער האט מקדים גיוועזן איין (מלאך הרחמים) דער קיגן אים זאל שטיין, אונ זאל אלש פאר שטערן אלי זייני כשפים וואס ער האט אן גישטעלט. דרום ביז אלהער שטייט ניט דער (שם ה') איז רחמים ער איז ניט גיזעהן גיוועזן מיט זייני כשפים, אונ איצונד אז ער האט אן גיגרייט אונ מתקן גיוועזן דען אייזל מיט אלי (כשפים אונ כוחות הדינים) צו שעלטן דיא ישראל, דא שיקט הקב"ה דען (מלאך הרחמים) קיגן אים אוועק צו פירן דען אייזל אויס זיין וועג, דרום שטייט (ותט האתון מן הדרך) הקב"ה שפראך, דוא רשע האסט דיך אן גברייט מיט אלי (מיני טומאה וכוחות הדינים) צו פלוכן מייני קינדר, איך שיק דיר איין (מלאך הרחמים) אים צו הינדרן צו פאר שטערן דייני מעשים:

וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת מַלְאַךְ ה' פרעגט רבי יצחק וואס איז דאס, אזו איין חכם אז בלעם איז גוועזן, האט ער דען מלאך ניט גזעהן, אונ דער אייזל האט אים יוא גזעהן, שפראך ר' יוסי (חס ושלום) דער רשע זאל זעהן (במראה הקודש). שפראך ר' יצחק (אי הכי) דעם נאך, עס שטייט דאך (נופל וגלוי עינים), שפראך ר' יוסי איך האב פון דעם ניטש גיהערט אונ קאן ניטש זאגן. שפראך רבי יצחק, איך האב גהערט, ווען ער האט גדארפט צו זעהן איז ער גיפאלן אונ האט גיזעהן, אונ איצונד האט ער ניט בדארפט צו זעהן שפראך רבי יוסי אויב עס אזו איז דא ווער דר רשע גוועזן אין איין העכרה מדריגה אז אלי (נביאים נאמנים בעולם) דש ער איז גיוועזן (גלוי עינים) צו זעהן אונ (אסתכל) גיוועזן (בכבוד הקב"ה), האט דאך רבי שמעון גזאגט, דש בלעם האט מיט זייני כשפים גוואוסט אין די (מדריגות התחתונים) וואס אונטן זיינן בטומאה, וויא דער פסוק זאגט (ואת בלעם

בן

בן בעור הקוסם) דער פסוק הייסט אים נאר (קוסם) דאס איז דער שינוי, פון דעם שינוי וויא זאל ער זעהן בכבוד הקב"ה, (ועוד) נאך מער הט רבי שמעון גזאגט מיט איינם זעהן דאס ער הט (לפי שעה) גזעהן, דא זיינן גיווארן זייני אויגין פר קרימט: עס שטייט (ויגל ה' את עיני בלעם), אונ דוא זאגסט ער האט גיזעהן אונ (מסתכל) גיוועזן (בכבוד הקב"ה) מיט אפֿני אויגן. שפראך רבי יצחק איך בין חוזר, דיין זאך אונ מיין זאך מוזן האבן איין לויטרקייט, געוויס דיא (סודות התורה) זיינן גאנץ הויך דאס דיא מענשן קאנן זייא ניט פר שטיין, אונ דרום איז אסור זיך (מקדים) צו זיין אונ צו הייון אין דער תורה, ביז דס ער זיא רעכט הערט אונ ווייט רעכט קלאר, זייא קומן צו רבי שמעון אונ פֿרעגן אים דיא זאך: פֿתח ער הייב אן (מה אנוש כי תזכרנו) דען פסוק האט מען אפֿורט גוויזן דאס דס האבן גיזאגט דיא (שרים עליונים), בשעה דאס הקב"ה האט זלן דען מענשן בשאפֿן, האט ער גרופֿן (כתות כתות) פֿון (מלאכי עליון) אונ זעצט זייא פֿר זיך, אונ שפראך איך וויל איין מענשן בשאפֿן. שפראכן זייא פֿר אים (אדם ביקר בל ילין) דער מענש זאל ניט זיין אין זיין (כבוד) איבר נאכט, האט הקב"ה אויס גישטרעקט זיין פֿינגר אויף זייא אונ האט זייא פֿר ברענט, ער האט אנדרי (כתות) גזעצט אונ שפראך, איך וויל אין (צלם אדם) בשאפֿן, שפראכן זיי (מה אנוש כי תזכרנו) וואס איז דער מענש פֿר איין (טבע) אונ ווי זאל ער זיין. שפראך הקב"ה, דער מענש זאל זיין אין אונזר גישטאלט (בצלמנו כדמותינו) זייני חכמה ווערט מער זיין אז אייער (חכמה), אז ער האט בשאפֿן דען מענשן אונ ער האט חטא גוועזן אונ איז אויס גגאנגן במשפט, דא קאמן (עז"א ועזא"ל) אונ שפראכן (לפניו רבונו של עולם) מיר האבן איין (פתחון פה) צו דיר, דעם מענשן וואס דוא האסט בשאפֿן האט דאך חטא גוועזן: שפראך הקב"ה אלמלא וואלט עטץ זיין גוואוכט בייא זיי דא ווערט איר נאך ערגיר. וואס טוט הקב"ה ער ווארפֿט זייא אראפ פֿון זייערי (מדריגה הקדושה) פֿון הימל: זאגט רבי שמעון איצונדרט וויל איך (חוזר) זיין צוא אייער גלוסטיקייט, דאס בלעם האט גירעט (נופל וגלוי עינים) זאל איך זאגן עס איז ניט אזו גיוועזן אונ ער האט זיך נאר אזו ברימט דער מיט, וויא ווערט דיא תורה איין (שקר) אן שרייבן, איז עס דען יוא אמת, וויא זאל דער רשע זיין ברימט מיט איין אזו מדריגה די איז איבר אלי נביאים, נאך איינט דיא (קדושה עליונה) רומט ניט אנדרש נייארט אויף איינם דאס דר צו ראוי איז, איצונד וויל איך מיר ווידר קערן צו דיא ערשטי רייד, דער נאך אז הקב"ה האט זייא אראפ גווארפֿן פֿון הימל אונ האבן זיך טועה גוועזן בעולם, איז דאך דא צו פֿר שטיין אונ צו זאגן, עס שטייט דאך (עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט) זייא זיינן ניט וויא איין מענש, אונ זייא זאגן דאך מלאכים גוועזן, אלא קום אונ זעה, אלי (מלאכים עליונים) דיא האבן קיין קיום ניט אונ קאנן ניט בשטיין, נייארט מיט דיא אובערשטע ליכט דאס דא זיי לייכט אונ איז זייא מקיים, אונ ווען עס זעלט אפ שטאן דיא ליכט פֿון זייא, דא קענטן זיא קיין קיום האבן, (אכ"ש) דיא ער האט אראפ גווארפֿן אונ האט אב גיהאקט פֿון זייא דאס ליכט פֿון אובן דאס איז פֿר ענדרט געווארן איר גישטאלט, אונ אז זייא זענן אראפ גנידרט אונ האט אן זייא גוועלטיגט דער (אויר העולם) דא זיינן זייא פֿר ענדרט געווארן אין איין אנדרי מדריגה: קום אונ זעה, דער (מן) דאס איז גנידרט צו ישראל אין דער מדבר, (מן) איז געוועזן פֿון גאר איין גאנץ הויכה מדריגה, אונ אז ער איז אראפ גנידרט דא הט ער גלייכט אין אלי (עולמות עליונים), אונ ווערן גשפייזט דר פֿון דיא מדריגות אונ אלי (מלאכים עליונים). אונ אז ער איז גנידרט אין דען עולם אריין, אז דער (אויר עולם) הט אן אים גוועלטיגט איז ער (נתגשם) געווארן, אזו וויא וואסר פֿר גליוורט איז פֿר ענדרט געווארן זיין גשטאלט, אונ איז נישט מער געוועזן וויא עס שטייט גשריבן (והמן כזרע גד לבן הוא וגו') אונ ניט מער, (אכ"ש) די מלאכים אז זייא זיינען אראב גנידרט אן דער וועלט אונ דער (אויר עולם) הט אן זייא שולט גיוועזן, דאן זיינען זייא פֿר ענדרט געווארן פֿון איר ערשטן מדרגה וויא זייא זיינן גוועזן: וואס האט הקב"ה גיטאן אז ער האט גזעהן דאס זייא מאכין פֿאר אירן דעם עולם, האט ער זייא אן גיקניפט מיט אייזרני קייטן אן דיא (הרי חושך), אין גאנצן טיפֿניש פֿון הרי חושך האט ער גיזעצט (עזא) אונ הט גיווארפֿן חושך אין זיין פנים. דען (באותו שעה) דאס ער האט זייא אן גיקניפט, האט עז"א גשטארקט מער אונ דער צערנט פֿר הקב"ה, הט ער אים אראפ גווארפֿן אין טיפֿניש ביז אן דעם אקין אין פֿינצטרניש, אונ דיא מענשן דיא דא ווייסן איר ארט קומן צו זייא, דא לערנן זייא דיא לייט (כישוף ונחש וקסם), אונ די (הרי חושך הייסן הררי קדם), דרום ווייל דאס חושך זיך האט מקדים געוועזן פֿאר דעם ליכט, דרום הייסן זייא (הררי קדם): (לבן אונ בלעם) האבן פֿון דעם (כישוף וחרטים) גילערנט, אונ דאס האט בלעם גזאגט (מן ארם ינחני בלק וגו'): קום אונ זעה בלעם הט זיך ברימט מיט דעם ארט, ער זאגט (נאם שומע אמרי אל) האט ער גימיינט (עז"א ועזא"ל) דיא דא זיינן דיא לייט פֿון דיא עליונים, דאס זייא האבן פֿון דר פֿיר געוויסט אז זייא זיינן געוועזן (בעולם הקודש), דרום זאגט ער (אמרי אל) אונ זאגט ניט (קול אל), ער זאגט דיא רייד פֿון אים, גלייך אז ווען איינר קומט פֿון איין דרשה אונ מען פֿרעגט אים פֿון וואנן קומסטו. דא שפראך ער פֿון דעם צו הערונג דיא רייד פֿון (מלך הקדוש), אזו אויך (אמרי אל) דען ער האט געוואוסט מכוון דיא שעה צו זיין מיט כישוף ווען דר דין איז דא בעולם: אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה ווער איז דער (מחזה שדי) דיא זיינן (נופל) אונ (גלוי עינים), (נופל איז עז"א), דאס הקב"ה האט אים גיזעצט אין דיא טיפֿניש ביז אן אקין אין חושך דס איז געווארפֿן אויף זיין פנים, דרום הייסט ער נופל, ער איז איין מאל פֿון הימל גפֿאלן אונ דער נאך אין טיפֿן חושך. (עזאל הייסט גלוי עינים) ווייל אויף אים איז ניט דער חושך, ער האט ניט דער צערנט גאט אז עזא. אונ בלעם רופֿט זייא (מחזה שדי יחזה) דיא זיינן (נופל וגלוי עינים), אונ דיא זעלביגי לייט איז ניט געוועזן אין עולם דאס דא ווערן בייא זייא, נייארט אז בלעם, אלי מאל איז ער געוועזן אין דיא בערג מיט זייא, דרום זאגט ער (ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם) מיינט ער דיא בערג.

זאגט רבי שמעון וויא פֿיל מאל האב איך גזאגט דיא זאך, אונ דיא חברים זעהן ניט דאס הקב"ה רוהט ניט נייארט (במקום הקודש) אזו איין ארט דאס איז ראוי צו רוהן, אונ

דרום האט הקב"ה פאר זאגט (לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן וגו'). כלו וויא זאל ער זיך קוואן צו איצט נוויטן זעלבי. וואל איז דאט חלק פון ישראל דט הקב"ה האט זייא געהייליגט צו רואן נוויטן זייא, דרום זאגט ער (כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך והיה מחניך קדוש) אונ שטיט (והייתם קדושים • אל תטמאו בכל אלה), אונ שטייט וָאָקוּץ בָּם דאט איך ניט קאן גינעהנן צו זיי • וואל דר חלק פון ישראל אונ וואל דער חלק פון דיא (נביאים הקדושים), זייא זיינן הייליג אונ זייער חלק איז (מטמט צו זיין בקדושת עליונים):

וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת מַלְאַךְ ה' וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ עס איז קשה,

איז דען דער מלאך ארויס גיקומן קיגן דעם איזל, ווארום שטייט (וחרבו שלופה בידו), איז ער גקומן קיגן בלעם ווארום האט דער איזל יוא אים געזעהן אונ ניט בלעם, אלא צו מזי איז דער (מלאך הרחמים) אן גבערייט געוועזן, צו דעם איזל אים אפ צוא קערן פון וועג וואס אים בלעם האט אן גיטטעלט מיט כשפים, אונ איז אויך אן גבערייט געוועזן קיגן בלעם אים צו שטראפן, דאט ער העט ניט זעלן גיין אין (רשות אחר) נייארט וויא הקב"ה אים האט גזאגט • זאגט ר' יוסי אילוכדרט איז צו פרעגן ווען זייני רייד פון בלעם זיינן געוועזן פון דיא (אדריגות התחתונים הקליפות) ניט פון הקב"ה, ווארום שטייט דען (ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה), שפראך רבי יצחק ח"ו, הקב"ה הט ניט גירעט מיט אים נייארט דער מלאך פון ישראל וועגן: אויב דו ווילסט פרעגן עס שטייט דאך (ויבא אלהים אל בלעם), איר האבן מיר געלערנט, דאט (אלהים) איז אויך איין מלאך דער דא קומט (אלד הדין הקשה), עס ווערט אפט איין מלאך גירופן (בשם עליון): וַתֵּט הָאָתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ ער הט אב גיקערט פון דעם וועג וואס אים בלעם הט אן גילאדכט קיגן ישראל' וויא האט דט בלעם גוואוסט, ער הט זיך גשטעלט תיכף אין וועג אוך קיגן ישראל צו טאן מיט דעם אייזל, אז ער דער זעהט דאט עס וויל ניט פארט גיין, שטייט (ויך את האתון באקל) האט ער אים אן גילאדיכט מיט (כוחות הדינים קשים) דרום שטייט ניט (באקלו), אלא ער הט אים אלביט געוועזן מיט (דינים קשים וחזקים): קום אונ זעה דיא שטארקי חכמה פון דעם רשע, דען ער האט גרויסן חשק גיהאט מיט זיינר גרוסי חכמה ארויס צו גיין פון (רשות עליון) אונ צו אייבלן דיא ישראל, דט ער זאל דר דורך גיערט ווערן פאר (כל עולם):

וַיּוֹסֶף מַלְאַךְ ה' עֲבוֹר וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צָר. (באותו שעה) האט

ער צו גיטטאפט אזי וועגן פון אלע זייטן דאט זי הט ניט קענן גיפינן איין וועג ביז זיא טוט זיך הויארן אונטר אים: (ותרבץ תחת בלעם ויחר אף בלעם ויפתח ה' פי האתון) דאט איז אייכט פון דיא זאכין דיא דא זיינן בטאפן גווארן (בערב שבת בין השמשות). שפראך ר' יצחק, צו ווען איינרי זאך אזו גרוט געוועזן דאט ריידן פון אייזל, כלוואר כאך וואט איז עס כון געוועזן, אויב צו בלעם אדר צום אייזל אדר צוא ישראל: זאגט רבי יוסי, קיגן דיא (טרים) דיא מיט אים זיינן געוועזן איז צום איין גרוטי חרפה געוועזן, זיי הבן גזאכט

אונ גישפאטט אויט אים, אז זייא זיינן גיקומן צו בלק האבן זיי צו אים גזאגט, צו דעם שוטה האטטו זעלכן כבוד גשיקט, עס איז אן אים קיין אמונות, ניט נאך אן זייני רייד, מיט דיא רייד פון אייזל איז ער אבודה גווארן פון זיין כבוד • זאגט ר' חייא, ווען העט דער אייזל דאט ניט גירעט, דא העט בלעם ניט נאך גלאזן פון זיינר זאך, אונ מיט דיא רייד פון אייזל איז זיין כח צו ברעכן גווארן • רבי אבא שפראך ווארום בייא קרח שטייט (ותפתח הארץ) אונ דא שטייט (ויפתח ה' את פי האתון) ווארום שטייט ניט דארט אויך (ויפתח ה' את פי הארץ), אלא דארט האט משה גוזר געוועזן אויף איר דא הט זי זיין (ליווי) גיטאן וויא ער בגערט האט (ופצתה האדמה את פיה) עס איז ניט היפט אן געזעהן ווען עס זאלט שטיין הקב"ה האט גיטאן זיין ליווי פון זייכט וועגן, נייארט דיא ערד האט גיטאן וויא ער האט גיטאפט, (ופצתה האדמה את פיה), אבר דא גיפינדן איר ניט ווער עס האט אויף איר גוזר געוועזן, נייארט עס איז געוועזן דיא ווילן פון הקב"ה וויא ער האט געוואלט אזוא איז עס געוועזן, דרום שטייט (ויפתח ה' את פי האתון) פון אים איז דער רצון געוועזן: רבי יהודה זאגט, איך האב איין געזעהן אין דער פרשה אונ אין דיא רייד פון אייזל • עס ווערט געזעהן גלייך דאט ניטט קומט ארויס דער פון, נאר דער וויל דאט הקב"ה האט איר געפכט דאט אויל, דא קערן דיא רייד חשובה זאכן צו זיין (דברי חכמה) צו זיין: אויב דו ווילסט זאגן דיא (חברייא) האבן געזאגט זיא האבן אים גיפרעגט וואו איז דיין פערד. האט ער גיזאגט, עס ווידט זיך אין דער וויז. דרום האט דער אייזל גיענפרט, דוא זאגסט ליגן, איך בין דיין אייזל אזי אאל, האט זיך תכף אזו זעלן אן הייבן (הלא אנכי אתונך), ווארום האט זי דעם אן גהובן (מה עשיתי), פון העטט וועגן הט הקב"ה אטריח געוועזן דיא רייד זאל דער אייזל ריידן, פון דיא רייד וועגן איין נס צו טאן: זאגט (רבי אבא) גוויט לערנן איר פון דיא רייד זיין דעה פון בלעם, דאט ער איז ניט ראוי געוועזן דט אויף אים זאל רואן דער (רוח הקודש), אונ צו ווייזן אוך דט קיין מכשף איז ניט אין דעם אייזל גוטט אדר בייז צו טאן: אויך לערנן איר פון דעם אייזל דאט קיין כח איז אין איין בהמה צו רואן אויף איר איין (דעת שלם): קום אונ זעה, בלעם האט ניט קענן בשטיין אויף דער נאריטע דעה פון דעם אייזל. (אכ"ט) צו וויטן (דעת עליון): וַתֹּאמֶר הָאָתוֹן לְבִלְעָם מֶה עָשִׂיתִי לְךָ איז דען אין איין רשות צו טאן גוטט אדר בייז, זי גייט נאר ווי אן זי פירט, ווען גלייך דר אייזל איז אנדרשט געוועזן אז איין אנדרי בהמה, איז דאך ניטט געוועזן אין איר רשות, ער הט זיא אן גלערנט מיט (מעשה כשפים) שטייט זיא אין זיין רשות: וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לָאָתוֹן כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי זעה וויא ער איז איין שוטה געוועזן, ער האט זעלן לאכן אויט איר גשפעט טרייבן, אונ ער האט נאך איר רייד אן גנומן אונ איר געענפרט דרויף, דען האבן די טרים גלאכט אויט זייני שטות, האבן זיי געזעהן ער איז איין שוטה אונ איז אבודה גווארן אין זייער אויגן: ער זאגט (לו יש חרב בידי), שפראכן זיא וואט איז דאט פאר איין שוטה, ווען ער וויל איין גאנצי אומה אכלה זיין מיט זיין אויל, דא זאל ער דארפן

דארפֿן צו איין אייזן שווערד, איר לערנן אויך דש איין בהמה קער נאר צו איר זאך אונ קער ניט אויף איר צו רואן איין אנדרר רוח: ווען עס ווער קשה איינם, ווארום זאגן דיא בהמות ניט קענן ריידן וויא דיא לייט, דא זעה אן דען אייזל, הקב"ה האט אים געפֿנט זיין מויל, זעה וואס ער גרעסער האט, אזא דיא רייד שטייען נאר אן דען מענשן:
(ווייטר איז חסר בזוהר):

וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּקַּח בָּלָק אֶת בִּלְעָם זאגט רבי יצחק, בלק איז איין גרעסרר מכשף גיוועזן אז בלעם, נאר ער האט ניט גקענט מכוון זיין דיא שעה צו שעצן וויא בלעם, דרום (ויקח בלק את בלעם ויעלהו) ער האט אלץ אן גריכט אונ אים גפֿירט צו אלים: (ויעלהו במות בעל) וואס טייטש (במות בעל), אזא דער האט גזעהן אין זיין כשפים וואו ער קאן ישראל בייא קומן, דא זעהט ער דאס זיי ווערן מאכן במות צו דער (עבודה זרה) דיא הייסט בעל, אז דר פסוק זאגט (וילכו אחרי הבעלים), דרום שטייט (ויעלהו במות בעל). פֿון דען קען מן זיא בייא קומן: (וירא משם קצה העם) ער זעהט דיא קלינים די חשובים מיט אירן מלך ווערן דינן דען (בעל), וויא דער פסוק זאגט (ויקראו בשם הבעל), אונ אויך איר מלך אחאב (ויקרא בשם הבעל שם ה' הוא האלהים), אונ בלעם דאס זעהט זאגט ער (בנה לי בזה שבעה מזבחות), ער זעהט איר מדריגה איז אובן מיט זיבן (כוחות) דרום מאכט ער זיבן (מזבחות). עס איז איין משל איין מלך האט איין גוטן פֿריינד, עס איז איינר דאס זיך וויל מיט אים קריגן, פֿארכט ער זיך פֿר דען מלך, ער גינג אונ ברענגט איין מתנה דען מלך. ווי דר מלך זעהט דיא מתנה, שפראך ער ווארום קומסט דוא צו מיר מיט דיא מתנה, אזא ווען איין גוטן פֿריינד, ער הייסט די מתנה ווארפֿן פֿר די הינט, אונ אויך בלעם ברענגט די קרבנות צו הקב"ה וועגן ישראל, שפראך הקב"ה דוא רשע וויא קומסט דוא צו מיר נאר וועגן מייני קינדר, דיין קרבן קער פֿר דיא הינט, דרום שטייט (ויקר לשון טומאה וקרי) פֿאר דיא קצרן דייני קרבנות: זאגט רבי שמעון, קום אונ זעה דען גנאי פֿון דעם אום ווערדיגן רשע, דאס דו גפֿינסט ניט אין דער גאנצי פרשה דאס זעלט שטיין (ויאמר ה' אל בלעם) אדר (וידבר ה') ח"ו, נייארט (וישם ה' דבר בפי בלעם) גלייך אז: איינר דער טוט זיין אייזל אן איין מויל באנד, דאס ער זיך ניט זאל קענן רירן ניט הין ניט אהער, אזו אוך (וישם ה' דבר בפי בלעם) זאגט הקב"ה, דוא רשע דוא מיינסט דאס ניט שטייא צו דיר אפֿילו ניט צו בענשן לא מְעוּקָּצָךְ וְלֹא מִדּוּבְשָׁךְ, נייארט גייא צו בלק אונ ווען דוא ווערסט וועלן עפֿנן דיין מויל ווערט עס ניט אין דיין רשות זיין, אונ ניט אן דיין מויל הענגט אן דאס ריידן אפֿילו ניט צו בענשן, נאר איין קדושה ווערט זיי בענשן דיא דא הייסט (כ"ה תברכו את בני ישראל), דרום שטייט (שוב אל בלק, אבר וכ"ה תדבר) איין קדושה פֿון (כה תברכו) דיא ווערט בענשן אונ ריידן: אונ וויא ער איז גקומן צו בלק, אונ בלק האט דאס אלץ גהערט דיא ברכות, האט ער גמיינט בלעם טוט זייא אזו בענשן: שפראך ער (לקוב אויבי לקחתיך) ווארום בענשט דוא זיי. שפראך בלעם, נעם נאר דיא כשפים אין דיין האנט דאס מען קענט מיט דיא כשפים דער האלטן דיא קדושה מעכב צו זיין אונ אויס צו רייסן פֿון די ברכות, דרום זאגט ער (התיצב כ"ה על עולתך) מיט די כשפים ווערסטו דיא קדושה קענן מעכב זיין, (ואנכי אקרה כ"ה) איך וויל די קדושה (כ"ה) אויס רייסן פֿון די רייד אונ ברכות. שפראך הקב"ה, דוא רשע איך ווער דיך אויס רייסן. (שוב אל בלק וכ"ה תדבר) איין (קדושה כ"ה) מוז פֿארט ריידן: ווי נא דער רשע האט גזעהן דאס אלץ העלפֿט ניטס, שפראך ער (הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה) כלומר דיא ברכות פֿון דער (קדושה כ"ה) קאן איך ניט אום קערן זייא אויס צו רייסן דש זיא זאל ניט בענשן. שפראך בלעם:

הֶן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וויא זאל מען דען פֿאלק עפיס קענן טאן, וואו איז אזו איין שטארק פֿאלק אז ישראל זיינן, אין ערשטן אז עס מארגן ווערט, ער שטייט אויף אויס זיין בעט אונ שטארקט זיך וויא איין לייב צו דען דינסט צו אירן הערן, זייא הובן תיכף אן וויא פֿיל (שירות ותשבחות), זייא לערנן תורה איין גאנצן טאג. וויל דער מענש ליגן גיאן אויף זיין בעט, לייגט ער זיך ניט ביז ער פֿאר מקדש איז דען (שם עליון), אונ לייאנט (קריאת שמע) אונ איז מקבל אויף זיך דש (מלכות שמים) אובן אונ אונטן. עס זיינן בייא נאכט ווי פֿיל (משחיתים מלאכי חבלה) דיא גוועלטיגן, אונ אז דיא עפֿנן איר מויל אויף אירן בעט אונ לייאנן קריאת שמע, דא ווערן אלי (משחיתים ומקטריגים) פֿר זייא גבונדן אז דיזו זאגן (שמע ישראל וגו') אונ זיינן מתפלל פֿאר דען (מלך הקדוש) כמה פסוקים אונ תפלות, נא וויא קאן מן זייא וואס טאן, (הן עם כלביא יקום) זייא זענן אן גברייט (לעתיד) אויף צו שטיין אויף אלי (אומות עכו"ם), (כאריה) דער איז (גבור חיל וחזק). דער סדר פֿון איין לייב איז, ער לייגט זיך אונ לאזט איבר שפייז, אבר זיי (לא ישכב עד יאכל טרף): דבר אחר (הן עם כלביא יקום) מקריב צו זיין קרבנות אויף דען (מזבח): אונ מיר האבן גלערנט, בשעה דאס דש קרבן איז פֿאר ברענט גוואָרן, הט זיך גוויזן אויף דען מזבח ווי איין גשטאלט פֿון איין לייב פֿון פֿייער דער הייסט (אוריא"ל), דער האט פֿאר לעכט דאס קרבן, אונ ווען דיא ישראל ניט גוט זיינען גוועזן, האט דש פֿייער אויף דען מזבח גוויזן איין גשטאלט פֿון איין (כלב) איז גיהויארט דרויף, דען האבן ישראל גוואוסט דאס זייא מוזן תשובה טאן: (לא ישכב עד יאכל טרף) דאס זיינן דיא קרבנות פֿון נאכט (כגון עולות), אונ איבר די קרבנות, (דם חללים ישתה) האלט הקב"ה מלחמה מיט זייערי שונאים: רבי אלעזר זאגט, (לא ישכב עד יאכל טרף) איטליכר מענש דער דא גייט (במצות הקב"ה), ער לייגט זיך ניט, ביז ער איז ממית פֿון די מזיקים טויזנט אונ הונדרט פֿינף אונ צוואנציג דיא דא רואן בייא אים: (רבי אבא) זאגט זיינן טויזנט (אלף שמאל), עס שטייט (יפול מצדך אלף ורבבה מימינך וגו') מיט וואס, דרום זאגט דער פסוק (יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם) (רוממות אל בגרונם וגו'. לעשות נקמה בגוים וגו'), דרום זאגט ער (לא ישכב עד יאכל טרף) דאס איז (לעשות בהם משפט כתוב וגו'): זאגט רבי חזקיה, קיגן דרייא מאל דאס ער דען אייזל הט גישלאגן אונ אן גיזארנט מיט כשפים, דרום זיינן ישראל דרייא מאל גיבענשט גיוואָרן. אונ קיגן די דרייא מאל, זיינן

זיא

זיא זוכה צו זעהן (פני ה') דרייא מאל אין יאהר (עולה רגל) צו זיין, דרום שטייט (הכית את אתונך זה שלש רגלים, אראו) צו זיין אויף שלש רגלים:

וירא בלעם כי טוב בעיני ה' וכו'. ער זעהט דאס זיין כישוף וויל ניט אן גיין, אונ קיין רוגז וואר ניט פאר האנדן אובן: ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים ער וואר זיך פורט פון דיא כשפים, ער וואלט זיך דר וועקן (ברוח אחר) צו זוכן די ישראל. שפראך רבי יהודה, עס שטייט דאך דא אויך (ותהי עליו רוח אלהים) אונ ניט (רוח ה'), אלא ער הט ניט דער וועקט בקדושה, נייארט דיא (כוחות הטומאה) די אונטער דיא קדושה זיינן הייסט אויך (אלהים אחרים): זאגט רבי יוסי ווען דאס (רוח אלהים) איז ניט קדושה, ווארום שטייט דען ניט ביז אלהער אזו (ותהי עליו רוח אלהים) נאר דא שטייט, שפראך רבי אלעזר אזו האב איך גילערנט, קום אונ זעה, עס שטייט גישריבן (טוב עין הוא יבורך) אן זאל לייאנן (יברך), איין גוט אויג קער צו בענטשן איין מענש, אונ בלעם איז גיוועזן איין (רע עין) דאס זיין גלייכן איז ניט גוועזן אין דר וועלט. וואו ער הט אהין גיזעהן איז גפלוכט גיוועזן. אונ דרויף האט מען גיזאגט, ווען איינר פירט זיין קינד אין גאס אונ פארכט זיך מן ווערט אים איין (עין הרע) געבן, דא זאל ער בדעקן אים מיט זיין מאנטיל זיין קאפ, דאס דער (עין הרע) זאל ניט קענן אויף אים גוועלטיגן. אזו אויך אז בלעם האט גיזעהן דאס אלי זייני כשפים וועלן ניט העלפן צו איבלן ישראל, דא וויל ער אויף זיי זעהן מיט (עין הרע) דס וואו ער זעהט איז גיפלוכט, דרום שטייט (וישת אל המדבר פניו) דיא טומאה אין דר מדבר זאל אים העלפן רעות צו טאן ישראל: זעה וואס שטייט (וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו). (כמותו שנה) ווען העט הקב"ה ניט מקדים גיוועזן איין רפואה, העט ער זייא מכלה גיוועזן אונ פר לארן מיט דען עין הרע. וואס טוט הקב"ה איין רפואה צו ישראל, (כמותו שנה) שטייט (ותהי עליו רוח אלהים), (עליו) איז טייטש אויף ישראל, אז ווי איינר שפרייט איין מאנטיל איבר דען קינד דאס קיינר זאל קיין עין הרע געבן, דא גייט ניט (ותהי עליו רוח אלהים) אויף (בלעם הרשע), נייארט אויף ישראל, דען הויב ער אן) (מה טובו אהליך יעקב)· קום זעה, ווען איינר וויל איינם געבן איין (עין הרע), דא קאן ער אים ניטס טאן, נייארט ווען ער פאר לובט אונ עהרט דיא זאך אונ זאגט, וויא שיין ווי היפש איז דאס, דער מיט איז דער (עין הרע) גוועלטיגט, אזוא אויך שפראך בלעם, (מה טובו אהליך יעקב) וויא שיין זייגען זיא וויא פיל שייני גיפלאנצרייא איז גיפלאנצט צווישן זייא, זיי זיינן גלייך אז דיא פלאנצונג וואס הקב"ה האט גיפלאנצט אין ג"ע, ווער וואלט געבן אז די פלאנצונג וואלטן זיין גפלאנצט אין איין (משכן), (יזל מים מדליו) עס איז ניט גיפונן אזוא איין פלאנצונג פון דער תורה אז אין זעלביגן משכן פון זייא, (וזרעו במים רבים) עס זאל זיך ניט מערן ניט גרייטן דער (רוח הקודש): זאגט הקב"ה, רשע דיין אויגן קאנן זי ניטס טאן, וויל דיא קדושה איז איבר זיא גשפרייט· דען זאגט ער (אל מוציאו ממצרים) אל איז לשון (חוזק), כלומר דער שטארקר (כח) פון אובן איז בגריפן אן זייא, אונ נאך איינס (כתועפות ראם לו), דיא הייך דאס קיינר אין דער וועלט קאן ניט גרייכן צו שטרעקן זיין האנט אויף אים פאר גרוסי הייך, אירי (מדרגה ומעלה) דאס איז, ווען זיי פרום זייגען אין זייערי מדרגה. (יאכל גוים צריו), אפילו אין דער צייט ווען זיא נידרן אין גלות אונ זי ליגן צווישן דיא (אומות), זיינן זייא שטארק אין זייערי (מצות ותורה) אונ איר (שולטנות) איז אן אירן הערן, אפילו אלי (מלכי עולם) קומן איבר זיא אויס צו רייסן קונן זייא ניט, אזו וויא איין לייב דער דא ליגט אויף זיין שפייז דס קיינר קאן אים ניט אוועק ברענגן, אזו אויך זייא (כרע שכב כארי וכלביא): זאגט רבי אלעזר, עס גפינד זיך ניט אין דער וועלט אזו איין (חכם להרע) אז (בלעם הרשע) איז גוועזן, דס ישראל זיינן גוועזן אין מצרים, דא האט דער רשע גימאכט מיט כישוף אונ האט זיא אן גיבונדן דאס זייא אייביג ניט זאלן ארויס קענן קומן אויס דר עבודה· דרום האט ער דא גזאגט, וויא זאל איך איצונד זיי קענן ביז טאן, איך האב גימאכט דאס זיא זאלן ניט קענן אויס מצרים גיאן, אונ דער צו (אל מוציאו ממצרים), דא קאן זיא שוין ניטס טאן אלע (חכמים אונ אלע מכשפים) אין דער וועלט:

רבי יוסי הייב אן ויעל משם בית אל והוא עולה בדרך ונערים קטנים יצאו מן העיר ויתקלסו בו ויאמרו עלה קרח עלה קרח גייא אויף דוא קאלר אונ האבן אים מבזה גוועזן· זאגן אונזרי חכמים דאס עס זיינן גיוועזן מנוערים אויס גלערטי פון מצות אונ פון דער תורה אונ פון דער אמונה, רשעים דיא זיינן חייב גוועזן (בדין עו"הז ועו"הב), אונ אז שטייט (יצאו מן העיר) דיא זייגען ארויס גגאנגן פון (סוד הייחוד), שטייט ווייטר (ויפן אחריו ויראם) דער אלישע האט זיך אום גזעהן נאך זייא, אוב זייא ווערן חוזר בתשובה זיין, אונ עס ווערט איין רעכטי זרע פון זיי קומן· (ויראם) ער זעהט דס אירי מוטר זייגען טראגן ווארן אן יו"כ. (מיד· ויקללם בשם ה') האט ער זייא גשאלטן (בשם ה', ותצאנה שתים דובים ותבקענה מהם ארבעים ושנים ילדים), זייא הבן פון די צייט מאית גוועזן צווייא אונ פערציג נפשות, קיגן דיא צווייא אונ פערציג קרבנות וואס בלק האט מקריב גוועזן:

אראנו ולא עתה די דאזיגי רייד זיינן איין טייל מקוים גווארן דענסמאל, איין טייל דר נאך, איין טייל אז משיח וועט קומן· (תניא) איר הבן גלערנט, הקב"ה איז אן גבריישט צו בויאן ירושלים, אונ צו ווייזן איין שטערן אין מיטן דעם הימל דער דא ווערט פינקלן פון זיבציג (רהטין) אונ זיבציג ליכטיגע פונקן אונ פון אים ווען לייכטן זיבציג אנדרי שטערן· אונ ווערט פינקלן אונ לייכטן זיבציג טאג, אונ אן (יום הששי) אין פינף אונ צוואנציג טאג אין זעקסטן חודש ווערט ער גזעהן ווערן, אונ ווערט איין גטאן ווערן אן שבת סוף זיבציג טאג: דעם ערשטן טאג ווערט ער גזעהן ווערן אין דער גרויסער שטאט, אונ דרייא מויארן ווערן איין פאלן אונ איין גרויס פאלאץ פון דער שטאט, אונ דר (מושל) פון דער שטאט ווערט שטארבן, דא ווערט זיך דער שטערן פר שפרייטן גזעהן צו ווערן, צו דיזע צייט ווערן זיך דער הייבן גרוסי מלחמות אין דער וועלט אויף אלי פיר עקן וועלט, עס

עס

עס ווערט קיין מלאכות נויטן זייא זיין, אונ אין מיטן וועלט ווערט דר שטערן לייכטן אין הימל, דא ווערט אויף שטיין איין גרויסער מלך אונ געוועלטיגער בעולם, אונ ווערט זיך גרויס האלטן מעהר וויא אלי מלכים אין דער וועלט, אזוא ווערט דער וועקט ווערן מלחמות אויף צווי זייטן, אונ ווערט גובר זיין אויף זייא, אונ דען טאג אז דער שטערן ווערט אויף געהובן ווערן, ווערט (ארץ ישראל) ליטערן פינף אונ פערציג (תחום שבת) ארום דער ארט פון (בית המקדש), אונ איין (מערה) ווערט אנטפלעקט ווערן צו דיא זייט, אונ פון דר זעלביגי (מערה) ווערט אויס גיין איין פייער צו פר ברענען דיא וועלט, אונ פון דער היץ ווערט זיך גרייסן איין גרוסער לוך (העליון), דער דא ווערט געוועלטיגן אין דער גאנצר וועלט, אונ אים ווערט אב געגעבן ווערן דאס מלכות, אונ דיא (קדושי עליונים) ווערן זיך איין זאמלן צו אים. דען ווערט אנטפלעקט ווערן דער (מלך המשיח) אין דער גאנצר וועלט, אונ אין דער צייט ווערט זיין איין צרה נאך דער אנדרר, אונ אויף דיא (שונאי ישראל) ווערט זיך דער וועקן משיח אונ ווערט זיי פר לכרן, דס דען ווערט מקוים ווערן (וישראל עושה חיל) : אין דר צייט ווערט הקב"ה אוף ריכטן דיא מתים פון זיין פאלק, אונ דיא מיתה ווערט שון פאר געסן ווערן פון זייא, אז דער פסוק זאגט (ואין ה' עושה אין לא מאות כי אחיה, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה, והיה ה' למלך על כל הארץ : ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד), אונ ווערן אויס גיין מיט דער שכינה אויס דעם גלות דאס זיא הייסט שמחה, אז דער פסוק זאגט (כי בשמחה תצאו וגו') (אמן וכן יהי רצון) :

פרשת פנחס.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וגו' פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן וגו' רבי אלעזר הויב אן שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ דאס איז הקב"ה, וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ דאס איז (כנסת ישראל), וואס איז (מוסר אביך) דאס איז דיא תורה, דאס דרינן זיינן וויא פיל (תוכחות אונ מוסר אונ עונשים), אז דער פסוק זאגט (מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו). דען ווער דא איז (עוסק בתורה בעו"הז) איז ער זוכה דאס אן אים עפנט וויא פיל טויערן לעו"הב אונ (מאה אורות) : (בשעה) דס ער גייט אוועק פון דען עולם, דיא תורה פאדרט זיך פר אים אונ גייט צו אלי שומרים אין דיא טויערן אונ רופט אויס (פתחו שערים ויבא גוי צדיק) גרייט אן שטולן צו דעם פלוני דער קנעכט פון מלך, דען עס איז קיין גרעסערי שמחה פר הקב"ה אז דער דא איז (עוסק בתורה). (מכל שכן) אזו איינר דער אויף שטייט ביי נאכט לערנן, דען אלי צדיקים אין גן עדן הערן אים צו זיין קול אונ הקב"ה איז צווישן זייא. אז דער פסוק זאגט (היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני) (היושבת בגנים) דאס איז (כנסת ישראל) דאס זיא איז אין גלות, (חברים מקשיבים לקולך) דס זיינן די (מחנות עליונים) זייא אלי הערן דיר צו דיין קול אונ ליב אין גלות. קום אונ זעה ווער זיך שטארקט אן דער שכינה, זאל ער זיך שטארקן מיט זעלבי זאכן וואס איין (מחיצה) האבן אן מיר, דאס ער ניט זאל פעלן אונ פוגם זיין אן (אות ברית קודש) דר דא איז בגריפן (בשכינה) אונ זיא היט אים אונ גיבט אים שלום. (ומכל שכן) ווען ער נאך איז (מקנא על הברית) וויא פנחס האט גיטאן, דאס ישראל וואלטן מכלה גיווארן ווייל זיי האבן בועל גיוועזן (בת אל נכר) אונ פוגם גיוועזן אן דעם ברית, ווען ניט ווער גיוועזן פנחס, אז דער פסוק זאגט (פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי) :

אמר (רבי שמעון) ווארום שטייט צווייא מאל (פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן), אלא איצונד זיינן אין אים אריין גקומן צווייא נשמות פון (נדב ואביהוא), דרום זאגט ער (פנחס בן אלעזר) איז גיווארן איצונד (בן אהרן הכהן) (מנא) דאס ער האט בקומן דיא נשמות פון זייני קינדר : (רבי שמעון) איז געזעסן אונ האט עוסק גיוועזן אין דער פרשת פנחס, קאם פר אים זיין זון רבי אלעזר, שפראך ער וויא קומן (נדב ואביהוא) אין פנחס אריין: אויב דוא וועלסט זאגן, פנחס איז נאך איר טוט גבורן גיווארן, ער איז דאך דער פיר איין (סגן הכהן) גיוועזן, שפראך ער, איין קינד איך וויל דיר זאגן דיא הייליגקייט פון דער זאך, בשעה דאס (נדב ואביהוא) זיינן געשטארבן, האבן אירי נשמות ניט קענן ארויף קומן (תחת כנפי השכינה), דרום ווייל זייא זיינן געשטארבן אן קינדר, שנאמר (ובנים לא היו להם), אונ ווער עס האט קיין קינדר דער איז (ממעט) דען (דמות) פון אובן, אונ זייא זיינן ניט ראוי גיוועזן משמש זיין (בכהונה גדולה), (ובשעה) אז פנחס האט מקנא גיוועזן (על ברית קודש), אונ איז אריין גיגאנגן צווישן אלי חיילות, אונ האט מיט זיין שפיז געשטאכן דען זמרי מיט דיא (זונה כזבי) אונ האט ביידי ארויס געטראגן אויף דעם שפיז פאר (כל ישראל). אונ (שבט שמעון) זיינן אלי איבר אים גקומן, דען וואר אים זיין נשמה פר דער שרעקניש אויס גפלויגן, דען האבן זיך אן זיינר נשמה בהעפט די צוויא נשמות פון (נדב ואביהוא) דיא זיינן (נע ונד) גיוועזן (בלא לבוש), דען איז אין אים ווידר אריין זיין נשמה (כולל) מיט דיא צוויא רוחות, אונ האבן זיך געשטארקט אן אים. דען האט ער פר דינט איצונד איר ארט צו זיין איין (כהן גדול) וואס ער איז דער פיר ניט ראוי גיוועזן, דרום זאגט איוב (ה' זכר נא מי הוא נקי אבד), דער ריינר צדיק איוב ער האט פר לארן זיין נשמה אז זיא איז פון אים אוועק געפלויגן, (ואיפה ישרים נכחדו) דאס זיינן דיא רעכט פערטיגע (בני אהרן) איז ניט פון זיא פר מיטן גיווארן צו ביקומן איצונד וואס זיא האבן פר לארן דער פיר האבן זייא איצונד זוכה גיוועזן אין פנחס צו דער (כהונה גדולה), דרום שטייט (פנחס בן אלעזר) איז אויך גיוועזן איצונד (בן אהרן הכהן), דער פיר שטייט (ויאמר ה' אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש), ווארום קיגן דער זון האט אן זיי דן גיוועזן. זאגט

רבי

(רבי יהודה) וויא זייא האבן חוטא גיוועזן פֿר אזי אזו האט מן זייא פֿר אזי (דן) גיוועזן: זאגט (רבי שמעון) פֿון דא לערנן מיר, וויא דער מענש זאל זיין חטא מתקן זיין מיט (תשובת המשקל והגדר), וויא ער חוטא איז, אזו מוז דער תיקון זיין. זייא האבן (פוגם) גיוועזן אן ברית דאס דא הייסט (שמש), דרום האט מן זייא דן גיוועזן (כנגד השמש). אונ ווען איינר יא טוט תשובה אונ טוט ניט רעכט מתקן צו זיין אין דען גישטאלט וויא ער האט חוטא גיוועזן, האט ער אויך קיין רעכט תיקון ניט: נאך איין פשט (ואיפה ישרים נכחדו) דאס זיינן דיא רעכטע ווירדיגי. מעשים האבן פֿר אירן הערן, אונ זיינן (מקנא לשמו הגדול) אונ זיינן (מקדש שמו ברבים), אזו איז מן מקדש אובן לוויטן דיא שרים פֿון אובן, אונ הקב"ה ווערט דער קענט לוויטן אזי מיט זיין (שם כינוי), אבר ישראל דיא דר קענן אים דאס ער ווערט לוא זיא דר קענט מיט זיין רעכטן (שם הוי"ה). איטליכר' (שם כינוי) כלומר איין צו נאמן זיינן אזי שמות צו דען (שם הוי"ה). מיט אֵ"ל איז מעיד דאס ער איז איין אֵ"ל אבר אזי דיא הייסן אויך אֵ"ל, מיט דען שם (אלהים) ווערט ער דר קענט דאס ער הייסט (אלהי האלהים). מיט דען שם (אדני) ווערט ער דער קענט דאס ער איז (אדוני האדונים), אזו איטליכר מלאך האט זיין נאמן דער קענט צו ווערן מיט דען (שם המלך שלו), אבר ישראל מיט דען (כלל שם הקודש): זאגט ר"ש וועלכר מענש זיין נשמה ווערט מגולגל אין איין אנדרן גוף, אונ ער פֿר ריכט ניט וואס ער האט דער פֿר חוטא גיוועזן, איז גלייך אז ער זלט פֿעלשן (בחותם המלך), אונ איך לייאן אויף אים דען פסוק (ומצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר, וכחש בה) כלומר ער האט איין אבידה גפֿונן דיא נשמה אונ ער לייקנט דראן, איז אים בעסר דאס ער ווער ניט בשאפֿן גיווארן: מיר האבן גלערנט איין (צדיק גמור) ווערט ניט פֿר שטויסן פֿר איין רשע, אונ דר רשע קאן אים ניט איין שלינגן, אונ איין (צדיק שאינו גמור) ווערט יוא פֿר אים פֿר שטויסן. וועלכש הייסט איין (צדיק גמור) אדר (שאינו גמור), אלא איין (צדיק גמור) הייסט דר ניט איז אן אים איין פֿר קריאט נשמה דיא האט דער פֿיר מקלקל גיוועזן אונ ער פֿר ריכט אזי מיט זיין חלק, ער בויאט הייזר אונ שלעסר אונ ווייארן אונ גרובן אין זיין (חלק ונחלה), אבר איין (צדיק שאינו גמור) הייסט, ווען איינר בויאט (בנינים) אין איין פֿרעמדי (נחלה) וואס ניט זיין איז, כלומר ער טוט מצות אונ (מעשים טובים) ער ווייסט ניט אויב זייא זיינן פֿר אים פֿאר איין (צר) הייסט ער איין צדיק, אבר מכח זיין נשמה הייסט ער (צדיק שאינו גמור) דער ווערט פֿר שטויסן פֿאר איין רשע. גלייך אז איינר שטעלט אויף איין היפש בנין, ער זעהט אן דען פֿונדאמענט ער איז איין גיזונקן אונ קרום פֿון אזי זייטן, דאס בנין איז ניט גאנץ ביז ער מוז אלס איין ליגן אונ מוז אלס רעכט מאכן אונ פֿאר ריכטן, (מצד הבנין) וואס ער האט גימאכט איז שיין אונ היפש, (ומצד היסוד) איז ניט גוט אונ רעכט, דרום אויך הייסט אזו איינר (צדיק שאינו גמור): אזו אויך (פנחס) האט ניט זוכה גווען צו דער (כהונה גדולה), ביז ער האט (מקנא גוועזן לשם הקודש) אונ אלס רעכט פֿאר ריכט וואס דער פֿיר איז פֿר דארבן גווען: (ר' יהודה פתח) לְדָוִד שָׁמְרָה נַפְשִׁי

וגו' שטייט ווייטר (הבוטח אליך), עס קער צו שטיין (הבוטח בך) איז טייטש איך פֿר זיכר מיך אן דיר, אזו שטייט (הבוטח אליך) איז טייטש, דוד האט פֿר זיכרט צו הקב"ה דאס ער (כביכול) זאל פֿר זיכרט זיין אן אים דאס ער ווערט אויף שטיין אזי האלבע נאכט צו לובן הקב"ה, וויא אויך שטייט (חצות לילה אקום להודות לך), עס שטייט (אקום) איך וויל אויף שטיין מיך מקדש אן דיר צו זיין: ער זאגט (שמרה נפשי) היט מיין נפֿש ווען זיא ווערט פֿון מיר אוועק גיין, דען ווען דער נפֿש גייט ארויס פֿון מענשן צו ירשנן יענס עולם, ווען זיא זוכה איז, וויא פֿיל (חיילות מלאכים) דיא גייאן איר אנטקיגן אונ היטן זיא, אונ זיא צו ברענגן מקשר צו זיין אין דער שכינה אזי (ר"ח אונ שבת), אבר ווען זיא איז ניט זוכה; וויא פֿיל משחיתים קומן איר אנטקיגן אונ זיינן זי דוחה. ווייא צו דען נפֿש דאס זיך איז מגולגל (בדבר רק) אז איין שטיין אן שליידר, דרום האט דוד גבעטן, הקב"ה זאל אים היטן זיין נפֿש אונ זאל מקובל ווערן פֿר הקב"ה: (כי חסיד אני) ווי האט ער זיך גהייסן (חסיד), אלא ווער דא היט דען (ברית קודש) פֿר זנות, דער הייסט איין (צדיק וחסיד) דר ירשנט עו"הב, דרום שטייט (ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ) דאס (ארץ החיים לעו"הב): (ר' חייא פתח) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ וגו' שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע ער האט גיקענט זיבציג לשונות דאס גבריאל האט מיט אים גלערנט, (ובשעה אז (אשת פוטיפרע) האט אים אן גירעט, האט ער זיך גמאכט גלייך אז ער ניט קאן פֿר שטיין איר לשון, דער נאך האט זיא אים אן גנומן פֿר זיין קלייד, אונ דער (רוח הקודש) טרייט קיגן אים (לשמרך מאשה זרה מנכרי' אמריה החליקה), אונ וויל ער האט גהיט דען ברית, האט ער זיך בהעפֿט אן דער שכינה, דרום האט אים הקב"ה צו גילייגט איין (אות) פֿון זיין (שם הקודש), דרום שטייט (עדות ביהוסף). אזו אויך (פנחס) האט אויך (מקנא על הברית) גוועזן, האט ער אים אויך איין (אות) צו גילייגט, דרום הייסט ער (פינחס) מיט דער (יו"ד): ר' יוסי זאגט, ווער דא איז מכבד דעם (שם הקודש) פֿון זיינם הערן אונ טוט ווערדיגן אים בעו"הז אונ היט דען (ברית קודש), איז ער זוכה אז הקב"ה ווערדיגט אים איבר אזי. מְנָלָן פֿון יוסף, וויל ער האט גהיט זיין ברית, שטייט (וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו) אונ שטייט (ונתון אותו על כל ארץ מצרים) אונ ניט דאס אליין. דאס (ים) איז גישפאלטן גיווארן פֿר זיין ארון, אז דער פסוק זאגט (הים ראה וינס) איבר דען וואס בייא אים שטייט (וינס ויצא החוצה). פנחס האט אויך זוכה גיוועזן (בעו"הז אונ בעו"הב) אונ האט לענגר גלעבט אז אזי (יוצאי מצרים) אונ האט זוכה גיוועזן (לכהונת עולם) ער אונ זייני קינדר נאך אים. אויב דוא וועלסט פֿרעגן האט ער דאך (זוכה לכהונה) נאך דער פֿיר גוועזן פֿר (מעשה זמרי). עס איז אזו, דען דיא דא זאגן איין טייל דאס פנחס איז ניט פֿריאר גווארן איין כהן אז איצונד, דרום וויל עס שטייט דא (והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלהיו) איז משמע פֿון איצונד האט ער זוכה גוועזן, אזו איז דער פירוש. קום אונ זעה וועלכר כהן איז ממית איין נפֿש, דא ווערט ער (פסול לכהונת עולם), דען זיין מדריגה וואס ער האט איין אחיזה ווערט גיפֿעהלט אונ

פסול

פסול צו אים, דא וואר (אלא הדין פנחס פסול) געווארן צו כהונה. אבער ווייל ער האט מקנא געווען צו הקב"ה, דא איז ער אים (מייחס) דיא כהונה אייביג צו אים און זייני קינדער (לדורי דורות) נאך אים: (ר' אליעזר פתח) וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ ה' שטייט ווייטער וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבוּשׁ בְּגָדִים צוֹאִים וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ דער מלאך איז (דומה שר של גיהנם), דא ווער גייט אין דיא פאר מעצדי קליידר, פירט ער אין גיהנם, ביז עס קומט איין קול און האט גזאגט (הסירו הבגדים הצואים מעליו) אין זאל אפ טאן פון אים דיא און רייני קליידר דאס דיא ווערן פון די שלעכטי מעשים פון מענשן, דרום שטייט (ראה העברתי מעליך עונך והלבש אותך מחלצות) און האט אים אן געטאן היפשע קליידר, דאס דורך זייא קאן ער זעהן (פני השכינה) אין דעם כבוד פון זיינם הערין. אזו אויך פנחס איז ניט משולל געווארן פון דעם עולם, ביז עס איז אים געמאכט געווארן אנדרי קליידר דאס דער רוח דר פון האט (הנאה לעוה"ב). (בטעה אחר) האט ער אויס געצוגן דיא קליידר און האט זיך אן געקלייד אין יענע קליידר מקיים צו זיין (הנני נותן לו את בריתי שלום) ווייטר זאגט ער סודות פון גלגול, אז עס מאכט צדיקים גייט איבל, ווי (ר' אליעזר בן פדת אדר ר' חנינא בן דוסא) אזו אויך איוב איז געווען איין צדיק און האט יסורים געליטן, דרום ווייל ער איז געווען איין (בן יבמה), דאס ווען איינר איז (מיבם) זיין ברודרס ווייב, קומט אין דען קינד די נשמה וואס איז געשטארבן אן קינדר. ווערט ער מגולגל פאר ריבית וואס ער האט דער פיר פאר דארבן. דרום טרעפט אז איין צדיק גייט שלעכט. און דיא דאס ניט פאר שטייאן, זאגן עס גייט דרום איין צדיק איבל, ווייל קינדר און לעבן און (מזונות) הענגט ניט אן זכות, נייארט עס ווענדט זיך אלס אן מזל. אבער עס איז ניט אזו. דען מיר זעהן דאך אברהם האט זיין מזל אויס געוויזן ער זאל קיין קינדר האבן. האט אים הקב"ה אויס געצוגן פון דען מזל, ווי עס שטייט (ויוצא אותו החוצה וגו'). דען פאר (אתן תורה) איז אלץ געוועזן נאך דען מזל אפיי קינדר און לעבן און מזונות, אבר אז ישראל האבן דיא תורה מקבל געוועזן, זיינן זייא ניט אונטרן מזל, דרום ווייל אברהם האט געהאט דיא ה' אין זיין נאמן, דאס ווייזט אויף פינף (חומשי תורה) וואס זייני קינדר ווערן מקבל זיין, האט ער אים געגעבן אזוי היאל מיט אזוי מזלות דאס זייא זאלן אונטר אים זיין. און אזו ווער עס לערנט (תורה לשמה מקיים) זייא צו זיין, דער איז ניט אונטר דיא מזלות. אבער ווען ער ניט לערנט דיא (תורה מקיים) צו זיין דיא מצות, דער איז יוא אונטר דיא מזלות: (מכ"ש) די (עמי הארצים) דיא זיינן גיגליכן צו דיא בהמות, דאס אויך זייא שטייט (ארור שוכב עם כל בהמה) דאס פון זייא איז ניט בטל געווארן דער (כח המזלות). ווייטר שטייט פון דען (סוד הגלגול), כדי דאס דיא משחיתים זאלן אים ניט דער קענן אזו אין אים מאכן פאר ענדרן דען ארט, און דען נאמן, און דיא מעשים, ווייא בייא אברהם, דאס ער האט ניט זוכה געווען צו קינדר, ביז ער האט אזוי פאר ענדרן דען ארט (לך לך מארצך), אויך פאר ענדרן דעם נאמן (לא יקרא עוד שמך אברם). אויך דיא מעשים, דאס אין אזו די ערשטי (מעשים הרעים) אוועק ווארפן און אזו טאן (מעשים טובים).

אזו אויך ווען הקב"ה שיקט דיא נשמה פון אובן און ברענגט אים אין דעם עולם, זאגט דער פסוק (משנה פניו ותשלחהו) דען ווען דער משחית (עברה) בגעגנט אים ער איז פאר ענדרט אין זיין פנים, אזו פרעגן אים אנדרי משחיתים און זאגן דער איז דער חוטא, ענטפרט ער דאס איז ער שון ניט, ווייל ער איז אין איין אנדר (בנין), ווי בייא איין (נגע) אין הויז שטייט (ועפר אחר יקח וטח את הבית) אזו איז דער אין איין אנדר גוף און אדערן און פלייש און ביינר, און דער ערשטר גוף דער איז געווען (מנגע לרעת) איז ער צו שטוסן אין דער ערד, אזו האט ער הייסט איין תיקון. איין משל איין בוים דס ניט פיל פירות טראגט, נעמט מן זייני צווייגן און זעצט זייא צו מיט אנדרי צווייגן פון איין אנדרן בוים, דא וואקסט יוא פרוכטן, אזו קער אויך איין מענטש צו טאן, ווען ער זילט אין איין שטאט וואו רשעים זיינן, דס ער ניט קאן האלטן דיא מצות און איז ניט (מצליח בתורה), אז ער אויס ציען פון דארטן אין איין ארט וואו יוא רעכטי לייט וואונן דרינן דיא האלטן (תורה ומצות) דאס הייסט (עץ חיים היא למחזיקים בה), און דער מענטש הייסט איין בוים (כי האדם עץ השדה) און דיא מצות הייסן פירות, שטייט ווייטר (רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכרת) אזו איין נארן דאס ניט (מאכל) דער האט קיין (מצות ומעשים טובים) דיא זיינן פירות, דעם זאלסטו פאר שניידן פון (עולם הזה) און פאר דארבן פון (עולם הבא). דרום אזו ער אויס ציען פון דעם ארט אין איין ארט וואו צדיקים וואונן, דרום זאגן דיא חכמים (לא המדרש הוא עיקר אלא המעשה). ער זאגט ווייטר פון איוב דאס ער אויך האט אזוי יסורים ליידן (כיון הדור), אזו אויך די צדיקים, וואלן צו דען חלק פון דען צדיק דער קאן מנצח זיין דען מקטרג, מיט דעם איז ער מציל זיין גאנצן דור, און ווערט איין רועה און איין פרנס איבר דען דור. און דרום האט משה זוכה געווען איין (רועה נאמן) צו זיין אויף ישראל דאס זייא זיינן ניט פאר לארן בעולם הזה, און ער האט זיי געפירט (בתורה ומעשים טובים) און אזו ווערט ער געוועלטיגן אויף זיי לעולם הבא. אין דעם קומט אריין צו זייא (משה רועה נאמן) ער פרעגט ווען דער עולם איז בצרה נעמט הקב"ה דען צדיק, גלייך אז ווען איינר קראנק איז, דא איז דער רופא שלאגט אדער אין רעכטן האנט, ווארום ניט אין לינקן האנט איז דאך מער נאנט צום הארץ. זאגט (ר' אבא צו ר' יוסי), איך וויל דיר זאגן וואס מיר איז געשעהן מיט דען הייליגן [illegible] ר"ש. איין טאג בין איך גיגאנגן מיט אים אין דיא שאל פון שטאט, און האבן איר (עוסק בתורה) געווען דען גאנצן טאג. (ואכח) די שטארקי היץ האבן איר זיך געזעצט אין איין לאך פון איין פעלזין, שפראך איך צו אים וואס איז דאס, דאס אזוי אמאל ווען רשעים זיינן בעולם און דער דין רואט אויף דער וועלט דא ווערן דיא צדיקים געשלאגן, אז איר האבן גלערנט דאס דיא (צדיקים וקדושים) ווערן בצוואונגן איבר דיא זינד פון דור, ווארום איז דאס, אויב עס איז דעסט ווגן דאס זייא ניט האבן געשטראפט דיא לייט אויף אירי מעשים, עס זיין ווייא פיל (מוכיחים) אין איז פון זייא ניט מקבל, און דיא צדיקים זיינן זייא מוכיח טאן, איז עס דאס זייא שטארבן דאס עס זאל קיין מגן זיין, זאלן זייא ניט שטארבן און ניט בצוואונגן איבר דיא זינד ווערן, דען עס

איז דאך צו דיא צדיקים ניט איין שמחה דאס זייא שטארבן. זאגט רבי שמעון, געוויס ווערן זייא בצוואונגן (בעון הדור), אבר ווען זייא ווערן בצוואונגן (בחולה אדר בצרעת), ווי זאגן זייא מכפר זיין (לעולם), דען זיינן זייא (מכפר על עון הדור), (אבל) פון דיא גלידר פון גוף, בשעה דאס אלי אברים זיינן בצרה אונ עס רואט אויף זייא איין גרויסי קריינק, דא שלאגט מן אדער דען חולה אן איין גליד, דא ווערט דען גאנצן גוף איין רפואה. אזו אויך אלי מענטשן זיינן גלייך אז גלידר, ווען דער (מדת הדין) רואט. דא נעמט הש"י איין צדיק שלאגט ער איין אבר אונ ציהט אויס בלוט, דורך דען איז איין רפואה (לכל עולם), אז דער פסוק זאגט והוא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדוּכָּא מֵעֲוֺנוֹתֵינוּ וּבַחֲבוּרָתוֹ נִרְפָּא וגו' ווען ער מאכט איין בייל צו איין גליד, ווערן אלי געהיילט אונ איז (מכפר על הדור), אונ דאס איז דער סוד דאס עס טרעפט איין צדיק גייט שלעכט: אונ דער (צד אחר) דער שטן מקטרג, איז אים ליבר אז דער דין געוועלטיגט אויף דען צדיק פר גרויס שמחה איז אים ווייטר נישט חיזוק אן גאנצן עולם, אונ דער צדיק איז זוכה (לגדולה עליונה בעולם הזה ובעולם הבא), אונ (צדיק וטוב לו) איז ווען הש"י ניט בגערט מכריע לעולם צו זיין. האב איך אים גפרעגט ווען עס זאגט נאר איין צדיק זיין ווער עס רעכט אזו, אבר זיינן פיל צדיקים, צו דעם זיינן (חליות ורעות וצרות), אונ דער זאל האבן (כל הטובות בעולם). שפראך ער מיט איין מאס יסורין אדר צווייא איז גנוג, אזו וואל דאס מן שלאגט אדער איז דער קראנק אויף דער האנט אליין ווערט דער גאנצר גוף געהיילט, אזו איז אויך איין צדיק גנוג, אונ ווען זיך דער קריינק שטארקט אונ ווערט גרעסער, איז מן (מקיז דם) אן דער אנדרי האנט אזו אויך ווען עס זיינן פיל זינד אין דור. דא ווערן זייא אלי גישלאגן צו געבן איין (רפואה לכל הדור). אבר ווען ניט פיל רשעים זיינן איז גנוג (מקיז דם) צו זיין איין אבר, איז מיט איין צדיק גנוגן בצוואונגן צו ווערן (בעון הדור), דען עס דארף ניט אויך דאס דער גאנצר עולם זאל גשלאגן ווערן: אבר ווערן געהיילט דאס דור. דען ווערן דיא צדיקים אויך געהיילט. אונ צו לייטן דאס דער צדיק איז (כל ימיו) קראנק ער זאל מגין זיין (על הדור), שטארבט ער איז אלי געהאלפן אונ האבן איין כפרה: מיר זיינן אויך גישטארבן אונ זיינן ווייטר גגאנגן, אונ דיא שטארקייט פון דער זון איז זייער גיוועזן אונ האט אונס וויא גיטאן אין וועג, ביז מיר האבן גיזעהן בוימן אין מדבר אונ וואסר אונטר זייא, אזו האבן מיר זיך גיזעצט אונטר איין שאטן פון איינס בוים (במדבר) האב איך אים גיפרעגט וואס איז דס אז אלי (אומות עכו"ם) טוען זיך ניט שאקלן אז וויא דיא בויאר, נייארט ישראל ווען זיא זיך מיאן בתורה שאקלן זייא זיך אונ שטייאן ניט שטיל. שפראך ער צו מיר, דוא האסט מיך דער מאנט איין גרויסי זאך דאס דיא לייט ניט ווייסן אונ זיינן זיך ניט משגיח דרויף: ער זאגט איין ווייל אונ וויינט אונ שפראך, וויא צו דען עולם, וויא צו דיא מענטשן דאס זייא גייאן אז די בהמות פון פעלד אן שכל, מיט דר זאך אליין ווערט דר קענט די (נשמות הקדושים) פון ישראל דען חילוק צווישן זייא אונ דיא עכו"ם, דען דיא (נשמות ישראל) ווערן נגזר אונ בשאפן פון דען הייליגן אויבערשטע ליכט דאס איז (מדת הקב"ה) דא הייסט

דיא נשמה (נר ה' נשמת אדם), אונ אזוי וואל אז דאס אויבערשטע ליכט וואו דיא נשמות ארויס קומן איז בגריפן אן דער (תורה עליונה) דא איז עס ניט שטיל אפילו איין רגע, דאס איז דער טעם (אלהים אל דמי לך המזכירים את ה' אל דמי לכם), גלייך אז איין ליכט דאס דא ברענט דא שאקלט זיך דאס פייאר הין אונ הער, אזו אויך זיינען דיא (נשמות ישראל) ווען ער זאגט איין (דבר תורה) דא דער ברענט זיך זיין נשמה אונ שאקלט זיך הין אונ הער אז ווי איין ליכט, וויא עס שטייט (נר ה' נשמת אדם) אונ שטייט מיר הייסט (אדם) אונ ניט (עכו"ם), דען מירי נשמות זיינן אז אויס געלעשט שטרויא, דרום זיינן זייא שטיל אונ טוען זיך ניט שאקלן, דען זייא האבן קיין תורה ניט אונ דאס ליכט ברענט ניט בייא זייא, זייא זיינן אז האלץ אין הויט גיגאנגן פייאר דאס ניט פלאמט. דרום זיינן זייא שטיל אן (אור כלל): שפראך רבי יוסי דאס איז דיא לויטרע זאך, וואל איז איין חלק אז איך האב דס זוכה גיוועזן צו הערן: פָּתַח רבי אבא הויב אן (שירו לה' שיר חדש תהלתו בקצה הארץ): וויא גליבט זיינן ישראל פר הקב"ה. דען זיי זיינן פון דר קדושה פון הקב"ה אובן דאס דא הייסט ישראל, אונ אלי מירי שמחה איז אלס איין יחוד צו מאכן בייא אלים (לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה), דען אזו האבן מיר געלערנט (כל חדוה) וואס פר איין שמחה ישראל האבן אונ זיי בהעפטן ניט דר צו הקב"ה, איז קיין שמחה ניט, אונ איז אן גבריית (סמא"ל) מיט זיינע חברותא מקטרג צו זיין אן דער שמחה, אונ ווערט דרויס איין צער אונ איין גיוויין אונ הקב"ה בהעפט זיך ניט צו דען צער, אבר ווען ער זיא בהעפט צו זיין שמחה (הקב"ה ושכינתיה), ווען דער מקטרג קומט צו זיין אויף דער שמחה אונ עס מאכט אים קומן איין צער, בהעפט זיך הקב"ה צו זיין צער, אז דער פסוק זאגט (בכל צרתם לו צר). (ועמו אנכי). (אבל) דס ישראל קענן צו בהעפטן (הקב"ה בשמחה) ווען זייא האבן, עס שטייט (ישמח ישראל בעושיו) עס קער צו שטיין (בעושו) וואס שטייט (בעושיו לשון רבים), אלא די שמחה פון ישראל איז ניט אנדרשט נייארט (בעושיו) די אן אים איין חלק האבן דיא דרייא שותפים, הקב"ה אונ זיין פאטר אונ מוטר, אונ ווען גלייך זיין פאטר אונ מוטר זיינען שון גשטארבן, נעמט זיי הקב"ה אויס דען (ג"ע) אונ ברענגט זייא מיט זיך צו זיין שמחה, אונ אויף דעם שטייט (נעשה אדם בצלמנו) בשותפות, דען מיר האבן אזו געלערנט דרייא (אומנים) האט הקב"ה גימאכט פון זייא אויס צו ציהן דען עולם, דאס זיינן דיא הימל אונ ערד אונ דיא וואסר, אונ איטליכר האט משמש גיוועזן איין טאג. (יום ראשון) האט די הימל אויס גצוגן מיר (מלאכה), וויא דר פסוק זאגט (ויאמר אלהים יהי אור). (יום שני) האט דיא וואסר אויס גצוגן (יהי רקיע בתוך המים) ווען זיך ניט העטן גשיילט די וואסר דיא העלפט אובן אונ איין העלפט אונטן העט דער עולם ניט קענן שטיין. (יום שלישי) איז דיא ערד דאס האט אויס גצוגן אז דער פסוק זאגט (תדשא הארץ דשא וגו'), (יום ד') איז ווידר פון דיא (אומנים) דיא ערשטי (יהי מאורות ברקיע השמים), (יום ה') ווידר פון וואסר (ישרצו המים שרץ). (יום ששי). תולדת ארץ, תוצא הארץ נפש חיה). אז דיא דרייא זיינן פארטיג גווארן, זאגט הקב"ה איין אומנות הב

איך

איך צו מאכן, דאס איז דער אדם, אזו אויך דרייא שותפים אין מענשן הקב"ה אונ פאטער אונ מוטר, דער פאטער גיבט זיין חלק פון הימל אונ וואסר. אונ דיא מוטר גיט חלק פון דער ערד. אונ הקב"ה איז איין שותף צו זייא גיבט דיא נשמה, דרום שטייט (ישמח ישראל בעושיו, לשון רבים) מיינט ער דיא דרייא שותפים, אונ ווען שוין זיין פאטער אונ מוטר זיינן שוין געשטארבן, גייט הקב"ה אין ג"ע אונ נעמט זייא ארויס זייא זאלן זיין בייא דיא שמחה פון איהרן קינד, דרום שטייט (ישמח ישראל בעושיו). אונ דיא לייט ווייסן דס ניט. אבר בייא איין צרה איז הקב"ה דער בייא אליין, אונ איז ניט מודיע פאטר אונ מוטר, אז דר פסוק זאגט (בצר לי אקרא ה' ואל אלהי אשוע), רבי אבא ורבי יוסי זיינן אין איין (צל) וואו איין שאטן (כדמות ענן) דאס זיי האבן דארטן (סודות אגדה) געוועזן, אונ זעהן עס גייט אין הויז ארום איין געשטאלט פון איין מענש, פאלט רבי אבא אויף זיין פנים, זאגט רבי יוסי איך געדענק אמאל אויף דען אורט האב איך געזעהן (ר' פנחס בן יאיר), דער האט געזאגט סודות אין (פרשת פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן), אונ וויל דר פיר דער ברית איז געוועזן צו משה, אונ פנחס האט מקנא געוועזן (על הברית), האט משה געלערנט אוון ריידן צוא איהם (הנני נותן לו את בריתי שלום), דרום שטייט (לכן אמור לו) כלומר דוא זאלסט אזו זאגן, אבר עס איז דר מיט פון משה ניט גנומן געווארן, עס איז גלייך, ווען מען ליכט איין ליכט פון אנדרן האט דס ערשטי נישט ווערט געפעלט, אין דעם קומט דער (צל) אונ זעצט זיך אונ קושט איהם, הערן זיי איין קול. רופט אויס איין ארט רופט אויס, (ר' פנחס בן יאיר) איז דא בייא אייך, דען איר האבן אויך געלערנט, וואו דיא צדיקים זיינן (מחדש ד"ת) אונ דער איז אויף יענעם עולם, דאס איז זיין נשמה בעולם דאס ווארט אונ קומט אהין, ער זאגט וואס איין חלק דס הב איך זוכה געוועזן צו זיין (בחברותא של נר הקודש הזה), ער זאגט ווייטר פון נאמן (ר' פנחס), דער פסוק זאגט (כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה וגו') ווי זאל איטליכר מענש זעהן ווייל נאך דס לעבט ברענגט אויף זיין קאפ, (כלומר) ווייל נאך דיא נשמה איז אין איהם די איז זיין כח פון אובן, אז משה האט גרעדט (ועתה יגדל נא כח אדני) אזו זאל ער שאן די ווילן פון זיינם הערן: (כל אשר תמצא לעשות) וואס דוא קענסט שאן (בכחך) ווייל דער כח נאך לעבט אויף דיר. (עשה) טוא. אויף דעם כח האבן איר געלערנט (כל העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו), ער מוז זיך דער וועקן דען כח פון אובן, אונ מיט דעם כח זאל ער צו ברעכן דיא קליפות, דען ביי דעם כח נאך, איז מעשה. אוף דען עולם קאנסט נאר שאן (במעשה וחשבון). אבר אז דו שטארבסט אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ שָׁמָּה דארטן קאן מען נישט שאן קיין תשובה: פרעגט ער וויא זאגט שלמה (אשר אתה הולך שמה) גייט דען איטליכר אין דען גיהנם אריין. שפראך ער יא, אבר די גייאן תיכף ארויס אז דער פסוק זאגט (מוריד שאול ויעל), אויס גינומן די רשעים די זיינן געשטארבן אונ האבן ניט אפילו געטראכט תשובה צו שאן דיא גייאן ניט ארויס, אבר (אפי' צדיקים גמורים) גייען אריין, מען ברענגט זייא (לפי שעה) אריין, דען נעמן זייא ארויס פון דארטן וויא פיל רשעים, אונ מאכן

זייא דאס זייא טראכטן בתשובה, ועלכי דיא דא האבן אויף דער וועלט יא געטראכט תשובה צו שאן אונ זיינן געשטארבן אונ האבן קיין תשובה געטאן, דיא ברענגן זייא ארויס (דס איז בקיצור געשריבן): זאגט רבי אבא, איך געדענק איין מאל איין זאך דאס איך האב געהערט פון דען הייליגן ליכט ר"ש, ער האט עס געהערט פון ר' אלעזר, עס וואר איין מאל געקומען איין (גוי חכם) אונ שפראך, אלטר אלטר דריי שאלות וויל איך דיך פרעגן. איינס. איר זאגט עס ווערט ווידר געבויאט ווערן דאס (בית המקדש), מען געפינט מער ניט אין דער תורה דאס זאל זיין איין דריטר אדר איין פירטר (בהמ"ק), וואס הט איך זאלן געבויאט ווערן איז שוין געבויאט געווארן, אונ ווייטר דארף שוין קיינס געבויאט צו ווערן, דען דר פסוק הייסט זייא צווייא (בתי ישראל), אונ שטייט (גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון): די אנדרי שאלה, איר זאגט איר זייט נאנט צום (מלך העליון) מער אז אלי אומות, ווער דא איז (קרוב למלך) איז אלי מאל בשמחה, אונ איר זייט אלי מאל אין צער אין צרה אין (דוחק ויגון) מער ווידר אלי אומות, אונ איר האבן אלי (שלוה מן צער ויגון ודוחק כלל), נייארט איר זיינן נאנט צום (מלך העליון) איר זייט ווייט פון איהם: דיא דריטי שאלה איז. איר עסט קיין (נבלות וטרפות) כדי איר זאלט געזונד אונ שטארק זיין אן דעם גוף, איר עסין וואס איר ווילט אונ זיינן שטארק אין אלי אונזרי גלידר, איר עסט ניט אונ זענט שלאף אלי מאל מיט (חלאים רעים) אונ צו ברעכן מער אז אלי אומות, איר זענט אזו איין פאלק דס אייער גאט האט אייך פיינט מער אז אלי אומות, אלטר אלטר זאג איר נישט, איך וויל פון דיר נישט הערן אונ נישט פר נעמן, הייב אויף רבי אלעזר זייני אויגן אונ זאגט אויף איהם, דא וואר אויס מיט געווארן איין הויפן ביינר, אז דער כעס וואר ביי איהם געשטילט געווארן קערט ער זיך אום (בראשו) אונ וויינט אונ שפראך (ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ) עס איז קיין קליין ווארט בתורה דאס ניט זאלט אויס גיין (אפילו של הקב"ה), דיא זאכן וואס איך האט געפרעגט דר רשע, האב איך איין מאל געפרעגט צו (אליהו), דא האט ער געזאגט. מען האט זייא מסדר געוועזן אין דער ישיבה פון הימל פר הקב"ה, אז ישראל זיינן אויס מצרים ארויס געגאנגן הט הקב"ה געוואלט צו מאכן זיי אויף דר ערד אז וויא דיא (מלאכים קדושים) אובן, אונ האט זייא וועלן זעלבסט בויאן איין (בית המקדש) אונ האט זיא וואלן מראש נידרן (משמי השמים), אונ פלאנצן זייא איין הייליג פלאנצונג אין געשטאלט פון אובן אז דער פסוק זאגט (תביאמו ותטעמו בהר נחלתך) דוא זאלסט זיי ברענגן אונ פלאנצן (בהר נחלתך), מיט וואס פר איין ארט (מכון לשבתך פעלת ה') מיט דען (בית המקדש) וואס דוא האסט געמאכט האסט אונ ניט איין אנדר, דס איז (בית ראשון), (מקדש ה' כוננו ידיך) דאס איז (בית שני), דאס דייני הענד זעלבסט געמאכט האבן אלי ביידי: אונ אז ישראל האבן חוטא געוועזן (במדבר) אונ זיינן געשטארבן, אונ הקב"ה האט אירי קינדר געבראכט (לארץ ישראל) אונ זייא האבן געלערנט אירי מעשים, דא זיינן זייא שוין ניט ווערדיג געוועזן צו דיא (בתי מקדשות) פון אובן, האט מען געבויאט ווערן דורך מענשן, דרום האבן זייא קיין קיום געהאט, אונ וויל שלמה האט דאס וואל געוואוסט וויל עס זאל זיין (מעשה בני אדם) ווערט עס קיין קיום האבן, דרום הט ער געזאגט

(אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו), דען עס האט קיין קיום ניט, אזו אויך (בית שני בימי עזרא) האט אויך דער חטא גורם געוועזן האבן אויך זייא אזו בויאן, דרום הט אויך קיין קיום גיהאט, אונ ביז איצונד איז נאך ניט געוועזן בשלם דאס (בנין בית הראשון) וואס השי"ת האט זעלבסט גבויאט, ביז (לעתיד שטייט, בונה ירושלים ה') ער זעלבסט ווערט בויאן אונ קיין אנדרר, אונ אויף דעם בנין טוהן מיר נאך האפן, אונ עס ווערט ניט זיין איין (בנין בשר ודם) דס קיין קיום ניט האט, נאר השי"ת ווערט לעתיד ארויס נידרן אלי ביידי (בתי מקדשות) מיט איין מאל, דאס (בית ראשון) ווערט זיין צו גידעקט אין דעם (בית שני) דאס עס ווערט זיין אפין, דאס כל עולם ווערט זעהן די (אומנות) אונ ווערט זיין פון הקב"ה (בשמחה שלימה ורנון הלב), דרום ווערט מן זעהן דיא (ענני הכבוד) אונ די (ענני הכבוד) ווערט עולה זיין דאס (בית ראשון עד רום רקיע) אונ דאס האפן מיר, אונ אפילו דיא שטאט פון ירושלים ווערט ניט זיין (מעשה בני אדם), דאס דער פסוק זאגט (ואני אהיה לה חומת אש סביב), ווען אזו ווערט זיין דיא שטאט, (אכן שכן) דאס הויז וואס איז זיין וואונונג, אונ אזו האט זעלן זיין תכף אז ישראל זיינן ארויס מצרים גצוגן, האבן זייא עס פאר זינדיגט האט עס השי"ת אב גיטאן ביז (לעתיד לבא) אין דר לעצטר גאולה: דיא אנדרי שאלה בוודאי זיינן מיר נאנט צום (מלך עליון) מער אז אלי (אומות עכו"ם), דען הקב"ה האט אונז גימאכט צו איין הארץ פון גאנצן עולם, אז וויא דאס הארץ איז איין שטארקייט אין מענשן צו אלי אברים, אזו וואל אז אלי אברים קענן ניט איין קיום האבן אן דעם הארץ אפילו איין רגע דרום איז דאס הארץ מיטן דען גוף, אזוא זייננ ישראל גפירט צווישן דיא (אומות עכו"ם) זיינן דאס הארץ, דרום איז זייער אורט גיוועזן אויך אין מיטן וועלט דאס איז (ארץ ישראל), דאס הארץ איז וויך אונ שלאף אונ ער איז דער קיום פון אלי אברים, פון אלי צרות אונ טרויארקייט אונ צער ווייסט קיין אבר, נייארט דאס הארץ, דארטן איז דער קיום אונ שכל אונ פר שטאנד, אבר ווייטר די אברים ווייסן ניטס, זייא זיינן נאנט צום הארץ דיא דא מקבל איז אלס (הנאה ושכל פון מוח): אבר אנדרי אברים ווייסן ניט דער פון גאר ניט, אונ דרום וויל ישראל זיינן דס הארץ זיינן זייא נאנט צום (מלך הקב"ה) וויא דאס הארץ צום מוח, אונ קיין (אומה עכו"ם) ניט: די דריטה שאלה, ישראל עסן קיין (נבילות וטריפות אונ שקצים ורמשים) אונ זיינען גאנץ שוואך, עס איז אזו, דאס הארץ איז וויך אונ שלאף אונ איז דער (מלך וקיום) פון אנדרי אברים, דען ווען דער מענש עסט דא האבן פון דער (אכילה הנאה) אלי אברים, ווי דס עסן אין מאגן קומט, דא ווערט דס צו טיילט אונ דאס בעסט דאס לויטרסטי אונ קלאר פון אלים איז מקבל דאס הארץ, אונ דאס (פסולת) גייאן אין אנדרי אברים, דרום אלי אברים ווערן גישטארקט דר פון, זיי נעמן דס ערגסטי דאס גראבי דער פון, דרום גפינט מען בייא אלע אברים אֲבַעְבּוּעוֹת שְׂאֵת סַפַּחַת צָרַעַת אונ דאס הארץ איז פון דעם אלים ריין, עס האט גאר קיין (מום) ניט, אזו האט הקב"ה גוואלט דיא ישראל זיינן גאר ריין אן איין (מום), אז דר פסוק זאגט (כולך יפה רעיתי ומום אין בך): קומט ר' יוסי זיינה הענט פאר שמחה אונ שפראך, (אלאלא) ווען איך נאר ווער גיקומן אויף דעם עולם נאר דאס צו הערן, וואר איך שוין גינוג:

וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֻּכֶּה ווארום שטייט ניט אֲשֶׁר הֻכָּה דס פנחס האט אים מכה גיוועזן: נאר וויל עס שטייט ניט אן, איין כהן זאל איין רציחה טאן, ער ווערט דורך דעם (פסול לכהונה), דרום שטייט ניט זיין נאמן נייארט סתם: רבי שמעון וואר גיגאנגן פון (קפוטקיא קיין לוד), גינג מיט אים רבי יודא, וויא זייא גייאן בגעגינט זיא (רבי פנחס בן יאיר) אונ צווייא מאן גייאן מיט אים נאך, שטונד דער אייזל פון רבי פנחס, זייא טרייבן אונ ער וואלט ניט גייאן, זאגט רבי פנחס לאזט אים שטיין, דען ער שמעקט (פנים חדשות) דס דא קומן צו אונז, אודר עס איז איין (נס) אונז גישעהן, וויא זייא דא שטייאן קומט ארויס צו גיין ר' שמעון פון הינטר איין פעלזן אפיר, דא הייבט דר אייזל אן צו גייאן. שפראך רבי פנחס, האב איך דען ניט אייך גיזאגט דאס ער שמעקט איין ריח פון (פנים חדשות). ער נידרט פון דעם אייזל אונ האלזט זיין איידם ר' שמעון אונ וויינט אונ זאגט, איך האב גיזעהן בחלום דיא שכינה איז צו מיר גקומן אונ האט מיר גגעבן (אוצרות ומתנות), האב איך מיך משמח גוועזן דער מיט דא איז דער חלום איצונד מקוים. שפראך רבי שמעון פון דעם קול פון די טריט פון דעם אייזל דא ווייס איך דס דוא ביסט (בשמחה שלימה): שפראך רבי פנחס מיר וועלן זיך זעצן אויף איין אורט, דען דיא תורה מוז האבן איין לויטרקייט, זייא גפינן איין קוואל וואסר אונ איין בוים דער ביי. זעצן זייא זיך, זאגט רבי פנחס איך זעה איין דס (לתחיית המתים) ווערט הקב"ה מאכן אין איין אנדרן דרך, דען וואס עס איז איצונד דאס ערשטי דא ווערט דעסטס מאל זיין דאס לעצטי, מיר זעהן אן דיא מתים וואס הקב"ה האט מחיה גיוועזן דורך יחזקאל, שטייט (ותקרבו עצם אל עצמו) צום ערשטן זיינן צו אננדר גקומן דיא ביינר, דר נאך שטייט (וראיתי והנה עליהם גיד ובשר) דער נאך (ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם) וואס דא איז גווארן אויס גצוגן צום ערשטן ווערט זיין דס הינטרשטי, דען צום ערשטן ציאט זיך אויס דער רוח, דער נאך דאס הויט, דער נאך דאס פלייש, דער נאך דיא ביינר: זאגט ר"ש, אן דעם האבן זיך מקשה געווען דיא (עמודי עולם), אבר דיא ביינר דיא דא זיינן לעבנדיג גווארן דורך יחזקאל, זיינן גשעהן מיט זיי (נסים ואותות משונים) דאס הקב"ה הט מיט זיי גטאן, קום אונ זעה. עס שטייט (זכור נא כי כחומר עשיתני ואל עפר תשיבני) דער נאך שטייט (הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני). (עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תסוככני) דאס מיינט ער אזו, לעתיד ווערט הקב"ה נעמן דאס איין ביינדל וואס דא טוט איבר בלייבן אונ ווערט עס קנעטן אז איין טייג אונ מילך איז לויטר, דער נאך ווערט עס זיין גיגליווערט אז איין קעז, דער נאך ווערט ער ציען דריבר איין הויט אונ פלייש. דר נאך שטייט (חיים וחסד עשית עמדי) דאס איז דר (רוח החיים), עס שטייט (חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי), ווארום שטייט ניט (תעשה עמדי), ווען עס גייט אויף (תחיית המתים) קער נאך שטיין דו ווערסט טאן, נאר (חיים וחסד) האסטו גיטאן מיט מיר

בעולם

(בעולם הזה) דאש דוא האשט מיר געגעבן (רוח חיים), אבער (פקודתך) אז דוא ווערשט מיך ווידר גדענקן (לעתיד) וויא צום ערשטן, (שמרה רוחי) די נשמות פון די צדיקים ווערן געהיט אונטר (כסא הכבוד), אונ דיא שכינה היט זיא ווידר צו קערן אין איר גוף (לתחיית המתים), דען אלי נשמות זיינן ביי מיר (בפקדון), ווי דר פסוק זאגט (בידך אפקיד רוחי), אזו זאגט אויך דוד (שמרה נפשי כי חסיד אני) דא זאגט דר (רעיא מהימנא) דש איז משה גרושי סודות. ועוד (שמרה נפשי כי חסיד אני) (אף על גב) אז הט גזאגט אין דר (גמרא) דוד הט אזו גזאגט, בין איך דען ניט איין חסיד, אלי (מלכי מזרח ומערב) שלאפן ביז דרייא שעות אויפין טאג, אונ איך שטייא אויף האלבע נאכט דיך צו לובן, אונ מייני הענד זיינן מיין גריכט (בשפיר בשליא לטהר אשה לבעלה), (מיר) איז געקומן איין פראש צו דוד, כלומר דער ממונה פון (צפרדע) אונ שפראך צו אים, וואש טוסטו דיך ברימן (חצות לילה אקום להודות לך), אונ איך איין גאנצי נאכט שווייג איך ניט שטיל פון לובן צו השי"ת אונ צו זינגן פאר אים. שפראך דוד. ווייא צו דיר ממונה פון דער (צפרדע) דאש דוא ניט פאר שטייסט וויא איך זאג, איך האב ניט גזאגט (כי חסיד אני), נייארט ווייל דיא רבנן גזאגט האבן (לא עם הארץ חסיד) דיא תורה איז געגעבן געווארן פון רעכטן האנט פון הקב"ה דאש הייסט (חסד), דאש ווער עש לערנט תורה דער הייסט חסיד, דרום האב איך אזו גזאגט צו השי"ת, (שמרה נפשי) דאש דוא זאלשט מיך ניט דן זיין וויא דיא (עמי הארצים) דש בייא זיי שטייט (ולא עם הארץ חסיד): אונ דוא ווילשט זאגן עש זיין דאך (עמי הארץ) דיא יוא טואן חסד, אלא אזו האבן זייא גזאגט ווילכש הייסט רעכט חסד (המתחסד עם קונו) וואש מען טוט מיט השי"ת, אז וויא דוד האט געטאן, אונ הט בהעפט די תורה פון לובן מיט השי"ת, אונ אז דר מענש שטארבט שטייט אויף זיין נפש (בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך, והקיצות היא תשיחך לתחיית המתים), זיא ווערט אויף ריכטן דעם מענשן: אבר דען שכר פון דער נשמה לעו"הב וואש איז עש. אלא הקב"ה קלייד זיא אן וויא צום ערשטן אין איין (ענן הכבוד), זיא איז אין גשטאלט וויא איין גוף פון צווייא הונדרט אכט אונ פירציג (אברים), זי ווערט איין גיין (בארמ"ה) האט אין דער צאל צווייא הונדרט אכט אונ פירציג (אותיות), דרום שטייט (אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע וגו') אונ (כרובים) דיא גייאן אויף אונ אב פאר אים אונ זאגן, גיבט כבוד צו דער צורה אונ גשטאלט פון מלך, אונ זעקש הונדרט דרייצעהן מלאכים די ברענגן ארויף דיא נשמה אין אירן גשטאלט. אונ אלע (פניהם פרודות) מקיים צו זיין (ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי) אין גישטאלט וויא זייא זיינן אויש אדלרים ארויש גגאנגן מיט (ענני כבוד) אונ מיט אלרלייא כבוד, אזו אויך ווען דיא נשמה גייט אויש דעם גוף וואש איז גוועזן איין (טפה סרוחה) אריין צו גיין אין דעם (ג"ע עליון ותחתון), אונ דרום שטייט (ישאהו הטאים ותגל הארץ), (ובאותו שעה) ווערט מקיים ווערן (ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך) כלומר דער פיר האט די נשמה ניט זוכה גוועזן צו זעהן די שכינה, אבר דער נאך ווערן זייא זעהן (פני השכינה) אונ אלע דיא (מראות) האט (משה רבינו) זוכה גיוועזן דער איז גוועזן, (רבן של נביאים, רבן של מלאכי השרת):

בכה

ער וויינט ר' פנחס אונ זאגט, הב איך דאך גזאגט די שכינה האט מיר געגעבן (מתנות טובות), וואן איין מאל אז איך האב דאש זוכה גוועזן צו הערן אונ צו זעהן, אונ (זכאי) איז דאש דור דאש דו בישט געפונן בייא זייא. זאגט ר"ש (זכאה) איז דאש דור אז דוא מיט דייני חסידות ווערשט געפונן בייא זייא, וויא זייא אזו זאגן אונ זיינן זיך משמח. דא קאם רבי אלעזר בן ר"ש, זאגט ר' שמעון אלעזר מיין זון זאג אונ זאג דיין פסוק: ער הייב אן וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עש איז איין (פגיעה לטובה) איין פגיעה לרעה) איין פגיעה צו תפלה. אונ בשעה דש יעקב איז געגאנגן (לחרן), האט ער מתקן גוועזן (תפלת ערבית) אין דעם ארט דאש עש ראוי גיוועזן מתקן צו זיין: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם ער האט געזעהן די מלאכים פון נאכט אונ זעט אויך מלאכים פון טאג דרום הייסט ער (מחנים) צווייא מחנות, אונ איצונד האב איך דא געזעהן (מחנות קדושים), וואן איין מאל דש איך בין אהער גקומן, הייב אן ר' אלעזר איר האבן גלערנט, ווער עש זאגט (תהלה לדוד) אלע טאג דרייא מאל איז ער איין (בן עוה"ב), ווארום איז אנדערשט דר טעם ווייל פרנסה שטייט דרינן אונ אזו. איז דאך נאר צווייא מאל אלע טאג, וויא דער פסוק זאגט (בתת ה' לכם בערב בשר ובבקר לחם) דעם נאך ווארום זאל מן דרייא מאל זאגן, אלא צווייא מאל איז פון וועגן מזון (לכל עולם): אונ איינש צו געבן כח צו דעם ארט דאש (פותח יד) איז אונ (משביע לכל חי רצון): נאך איין טעם, צווייא מאל איז פון וועגן פרנסה, אונ איין מאל איז נאר פון (שיר ושבח) וועגן דאש דא איז צווישן דיא (שירות ותשבחות אונ זמירות) פון דוד, דאש איז ווען מן זאגט דיא (הלויות), ווארום עש איז ניט ראוי צו בעטן אויף פרנסה נייארט נאך דער תפלה, דען פון אונזר תפלה האט (כביכול) זיין הנאה וויא איין (מכילה כלפי מעלה), דאש השי"ת זאגט דרויף (אכלתי יערי עם דבשי) דא איז דער סדר, דאש ערשטן עשט דר מלך, דער נאך זייני קנעכט, דרום שטייט (באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי) דאש זאגט (כביכול הקב"ה), דר נאך שטייט (אכלו רעים שתו ושכרו דודים), (אכלתי יערי) דאש איז די (תפלה מיושב) פון דעם (יער הלבנון יוצר אור והאופנים וחיות הקודש), זייא הייטן אלי בוימן אונ צווייגן פון דעם (יער הלבנון) פון אובן, (עם דבשי) דאש איז (ק"ש) דאש איז זיס מיט (נופת צופים ומתוקים). (שתיתי ייני עם חלבי) דאש איז די (תפלת עמידה) הייסט (שמונה עשרה) (שתיתי ייני) זיינן די ערשטי (דרייא ברכות פון ש"ע), ביז אהער איז דיא מכילה פון מלך (כביכול), ווייטר איז (אכלו רעים של מעלה), (שתו ושכרו דודים של מטה), דרום איז ער חייב צו זאגן פון (תהלה לדוד אונ אשרי) נאך (שמונה עשרה דא איז בשחרית) איין מאל, דאש אנדרי מאל צו (מנחה) פאר דר תפלה. (מאי טעמא) ווארום, דען מייער דיא (דינים קשים) הייבן אן צו גוועלטיגן בעולם איז נאך (מורות) פון אובן צייכטן נאך, זאל ער זאגן (תהלה לדוד) וועגן מזונות, דען דער נאך אז דיא דינים הייבן אן צו גוועלטיגן, איז ניט דיא צייט מתפלל צו זיין אויף פרנסה דש איז (אלד חסד), דא קומט רבי פנחס אונ קושט אים, איך האב דאש געריבן (בדרך נגלה) כדי מען

זאל

זאל וויסן אונ זעהן דען גרוסן סוד פון דיא תפלות, אונ ווי זייא זיינן אזו הויך אין דער מדריגה וואס דיא (אנשי כנסת הגדולה) האבן מסדר געווען אלס (על פי סוד) נאך די עולמות נאך, אז ניט איינר זאל פאר קערן דען סדר אודר אנדרי תפלות אריין שטעלן אונ זאגן וויא איין טייל טוהן, דען אז מען (משנה ומפסיק דיא צינורים) אונ איז אלס מקלקל וואס ער יוא מתפלל איז, אונ דער מענש איז געשטעלט קעגן (אובן מיטל סודות) מיט אלי זייני אברים אונ דיא אדרן, אונ ווען דער מענש עסט. נעמט דער לעבער אלס גוט אונ שלעכטס אונ פון אלים דאס גאנצי לויטרי דאס גיט דיא לעבער צו דען הארץ, אונ (עשו) איז געגליכן צו דר לעבר דס איז (והוא אדמוני) מייטל דם, דר שר אובן (סמא"ל) איז ער מתקן דיא רעכטי מציאה פר יצחק, אונ זאגט (יקום אבי ויאכל מציד בנו) דען דאס הארץ איז יצחק (מלך הקדושה), אזו אויך זיינן ישראל דאס הארץ פון אלי (אומות עכו"ם) אונ זיא נעמט דאס בעסטס. ווען זיי זיינן געוועזן אין ארץ ישראל איז איר מזונות געוועזן פון דער שכינה, אונ אין גלות דורך דיא (אומות עכו"ם), אזו איז אויך געוועזן בייא איין קרבן, אזו וואלט אז דאס הארץ לאזט דען לעבער אלס (פסולת וסיגים ולכלוך) אזו אויך אלי (מעשים הרעים). אונ די זינד פון ישראל הט מן געגעבן צו (עשו) אן י"כ, וויא דר פסוק זאגט (ונשא השעיר עליו את כל עונותם) דאס דער (שעיר איז עשו איש שעיר) ער האט אויף זיך גינומן אלע זינד פון (יעקב איש תם), אונ אלי (אומות עכו"ם) זיינן קעגן דיא אדרן די גייען פון דער לעבר, דרום געפינד מן (שחין לרעת מספחת) בייא אלי אברים, דאס איז אלס פון דער לעבר פון דעם פסולת וואס דאס הארץ לאזט איבר דען לעבר, אונ ווייטר דאס פסולת נעמט דיא מילז דאס איז (לי"ת) אונ דער לעבר איז דער (סמא"ל), מיט דעם ווערן ישראל דאס הארץ לויטר אונ קלאר פון אירי זינד דאס הקב"ה פר גיבט אונז אלי (יו"כ), אונ פון דיא קרבנות האבן אויך הנאה געהאט די חיילות פון אובן, אבר דאס חלק פון הקב"ה איז נאר דער ווילן פון הארץ, אונ ווען זיך דער מענש צו ברעכט זיין הארץ איז ווי דער פסוק זאגט (לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה), וויא איין ערדענע כלי דורך זיין צו ברעכן ווערט ער טהור, אזוא אויך דער מענש בגערט הקב"ה נאר זיין גוטע (מחשבה ורצון), אונ ווען דאס קרבן איז געוועזן אונ דאס פייאר אוף דעם (מזבח), איז געקומן אין געשטאלט וויא איין לייב דס הט פר ברענט דאס קרבן, ווען אבר ניט רעכט איז געוועזן איז געקומן (כדמות איין כלב) אונ האט דאס קרבן מקבל געווען. אזו אויך דיא נשמה ווען דער מענש זוכה איז, ווען ער שטארבט קומט מקיגן דער מלאך (אריה) דאס איז מיכאל איז מקבל אונ ברענגט פר איין קרבן צו הקב"ה, ווען ער ניט זוכה איז, דא קומט דער (סמא"ל כדמות כלב) אונ נעמט זיא, דרום האט (דוד המלך) געבעטן (הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי) דער נפש זאל ניצול ווערן פון דעם (כלב): רבי שמעון הויב אויף זיין קול אונ שפראך (וויא לירושלים עיר הקודש) וויא צו דאס פאלק דאס אלי טובות זיינן פון זייא פר לארן געווארן, דיא גרוסי (שרים וממונים) פון אובן איז אויך געקלענרט געווארן איר געשטאלט, זי ווייסן דיא (חברייא) אונ שפראכן, וויא רבי אז דו ווערסט אוועק גיין פון דען עולם ווער ווערט מגלה זיין (רזין סתימין) טיפי פר הוילני סודות וויא דיא זיינן, דאס זייא זיינן ניט געהערט געווארן זינט (שלמה המלך) ביז איצונד. וואל צו דען דור דס דא הערן דיא רייד אונ סודות אונ וואל דס דור אז דו בישט צווישן זיי, וויא צו דען דור אז דא ווערן איבר בלייבן יתומים פון דיר: הויב אן רבי שמעון (שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד) איז איין גרויסי **ע** אונ איין גרויסי **ד** דאס מאכט (ע"ד) דרום שטייט (ע"ד ה' בכם), בלייבט איבר פון שמע **שם** אונ פון (אח"ד) **אח** מאכט (אשמא, אכלי אשמא בה'). (אשמא בה' ממש). זאגט (רבי המנונא סבא) ווער דא איז אלי טאג (מייחד דען יחוד) איז אים איין שמחה אן געברייט פון אובן, (בכה רבי שמעון) וויינט אונ לאכט אונ שפראך, איך וויל נאך מגלה זיין, דען עס איז איין (עת רצון) פון אובן איצונד, אונ עס ווערט שוין קיין מאל איין דור דס זעלט זיין אזוא רשות מגלה צו זיין, ביז דאס דור ווען משיח ווערט קומן:

הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וויא הט פנחס געמאכט דס ישראל זייכען ניט מכלה געווארן, עס שט'ט דאך (ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף) ווען קיינר ווער געשטארבן ווער עס רעכט (פנחס השיב את חמתי). אלא געוויס דאס איז דיא לויטרי זאך דער פון דאס קלאר איז, וויא צו דיא זייט דיא דא פוגם זיינן אירע זרע, וויא ווער ניט רעכט היט זיין זרע (חס ושלום) אפילו איינר פון ישראל איז אויך ניט געשטארבן: אלא דאס (שבט שמעון) דיא האבן זיך פר מישט מיט דעם (ערב רב) מיט אירי ווייבר, דס זייא האבן זיך מגייר געווען אונ האבן גנומן טעכטער פון (שבט שמעון). אונ האבן מיט זייא קינדר געהאט, איין טייל פון די (ערב רב) זיינן געשטארבן (בנגף) איין טייל זיינן במיתה אוועק גנומן, אונ איין טייל זיינן דא (במגפה) געשטארבן דיא זיינן איבר געבליבן, דרום שטייט (ויהיו המתים במגפה) אונ שטייט ניט (אשר מתו, נייארט המתים) דיא דא זיינן (מתים מתחילה), אונ דיא ישראל זיינן כלל געווארן אונ ניט געשטארבן פון זייא, דען דיא האבן זיך געהיט. אונ דרום זיינן זיי ווידר געלייזט געווארן, דען עס איז ניט געפעלט געווארן פון זייא אפילו איינר, אונ דרום שטייט (ולא כליתי את בני ישראל) זיי זיינן ניט מכלה געווארן, אבר דיא (ערב רב) זיינן יוא אוועק גנומן, אזו אויך (השיב את חמתי מעל בני ישראל) פון זייא האט ער ווידר געקערט אונ ניט פון (ערב רב), אזו אויך בייא דעם עגל שטייט (ויפול מן העם) זיינן געפאלן פון (ערב רב). אונ דרום שטייט דער נאך (ויקהל משה את כל עדת בני ישראל): זאגט רבי אלעזר, עס וואר גוט אונ רעכט, אבר עס שטייט יוא (ויצמד ישראל לבעל פעור), אונ מיר האבן געלערנט דאס ישראל האבן זיך בהעפט אן (בעל פעור די ע"ז), אז ווי איין העפטל אן מענטל דאס איז איין תכשיט: שפראך ר' שמעון געוויס איז עס אזו, אבר איך זאג דאס ישראל זיינן ניצול געווארן פון טויט אונ זאג ניט אז זייא זיינן ניצול געווארן פון חטא: זאגט ר' אבא, עס שטייט דאך געשריבן (קח את כל ראשי העם והוקע אותם) דא האט יוא מיתה אויף זיי גירוהט. שפראך ר' שמעון, עס שטייט (עם) אונ ניט (ראשי ישראל), אלא (ראשים פון ערב רב) איז טייטש (עם): אבר קום אונ זעה עס שטייט (ויצמד ישראל). אבר זייא האבן אים ניט גדינט,

דער

דער פסוק ווייזט אויך אזוי· עס שטייט (ויאכלו וישתו) אונ שטייט ניט (וישתו ישראל), עס שטייט (ויצמד ישראל לבעל פעור), וועלט שטיין (לבעל פעור), אלא זיי האבן ניט אזוי געוועזן צו דינען, נייערט זייא האבן אים געגעבן איין צירונג אונ (כח בלי דעת) אן כוונה, דען דיא עבודה פון דעם (בעל פעור) איז געוועזן דאס מן האט זיך מוזן פאר אים אויף דעקן אונ מוציא פון אים זיין (צואה רותחת)· אונ פון דעם האט דיא ע"ז איין הנאה געהאט אונ געשטארקט געווארן, אז ישראל האבן דאס געזעהן האבן זייא געזאגט עס שטייט יוא בייא ע"ז (לא תאמר לו) דאס איז מיר (זלזול אונ קלקול ובזיון). דרום האבן זייא אויך אזו געטאן אונ האבן זיך אויף געדעקט אונ (מוציא צואה רותחת) געוועזן אן וויסן, אונ דרום האט פנחס מכפר געוועזן אויף זייא אונ מבטל דיא מגפה געוועזן, דרום שטייט (ויכפר על בני ישראל):

רבי אבא וואר געזעסן פאר רבי שמעון, שטייט רבי שמעון אויף אום האלבע נאכט לערנן תורה, זיינן מיט אים אויף געשטאנען (ר' אלעזר ור' אבא), הייבט אן ר' שמעון אונ זאגט כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים דעם פסוק האבן שון דיא (חברייא) מפורש געוועזן· זכאין זיינן ישראל דאס הקב"ה האט זייא געגעבן הייליגע נשמות פון איין (מקום קדוש) מער אז אלי (אומות עכו"ם) כדי דש זייא זאלן טאן זייני געבאט. אונ זיך צו דער מייאן אין דער תורה, דען דער זיך איז (משתעשע) אין דער תורה דער פארלבט זיך ניט פאר קיינם, עס שטייט (לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי) וואס איז זיין דער מייאן דיא תורה דאס זיא הייסט (שעשועי), אונ דש איז דש מיר האבן געלערנט, דאס הקב"ה קומט זיך (משתעשע) צו זיין מיט דיא צדיקים אין (גן עדן) דאס (שעשוע) איז, זיך צו פרייאן מיט זייא. וואל צו דיא צדיקים אז בייא זייא שטייט (אז תתענג על ה') דאס ער טוט זייא דען עונג וואס הייסט (על ה') אין דעם (כתר עליון), דרויף שטייט (והשביע בצחצחות נפשיך) דאס זיך הקב"ה זעלברט דרינן איז (משתעשע) פון דעם (כתר עליון)· (דאס זיינן גרויסי סודות אונ מורות עליונים דאס מן ניט דארף שרייבן): קום אונ זעה, דער נפש אונ רוח זיינן אייביג (בשותפות) בייא אנאנדר· אונ דער מענש אז הקב"ה ליב האבן, וויא עס שטייט (ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך) אזו וואל אז דיא ליבשאפט איז פון (נפש ורוח) ווי זייא זענן בהעפט אן גוף אונ דער גוף האט זייא ליב, אזו וואל אזו זאל דער מענש בהעפטן ליב צו האבן צו הקב"ה, דרום שטייט (נפשי אויתיך בלילה) כלומר מיט איין נפש אונ אויך איין רוח אין איר טוט דיך פארשטן צו בהעפטן אן דיר מיט גרויסי אהבה, (בלילה) דז פר גרוס אהבה צו הקב"ה אז דער מענש אויף שטיין אלי נאכט עוסק צו זיין אין זיין דינשט, ביז עס ווערט דר וועקט דער מארגין, דא ווערט אויף אים געזאגט איין (חוט של חסד): וואל צו דעם מענשן דש ער מיט דער אהבה האט ליב הקב"ה דאס ער שטייט אויף האלבע נאכט לערנן, אונ אזו זיינן דיא (צדיקי אמת) דיא הקב"ה אזו ליב האבן, דען דער עולם האט איין קיום פון אירנט וועגן: (תאנא) מיר האבן געלערנט, דער צדיק דר זיך בהעפט מיט זיין (נפש ורוח) אובן אן (הקב"ה באהבה) וויא עס זאל זיין דער געוועלטיגט אויף דער ערד אונטן, אונ אלס וואס ער איז גוזר אויף דעם עולם דש ווערט מקוים· (מכלל) פון אליהו, עס שטייט (חי ה' אשר עמדתי לפניו אם יהיו השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי). קום אונ זעה בשעה דאס דיא הייליגע נשמות ווערן אויס געצוגן פון אובן אונטן (איחוד קב"ה ושכינתיה) זיינן זייא קליין, דא שטיאן זייא אובן (פאר הקב"ה) אונ דער (רצון המלך) איז (משתכל) אן זייא צו זיין. בשעה דאס הקב"ה האט מנשב געוועזן זיין רוח, האט ער געווייאט (בכל חיילות השמים) זיינן אלי בשאפן געווארן אין אירן שטאנד, אז דער פסוק זאגט (וברוח פיו כל צבאם) אונ זעלכי נשמות בלייבן אובן פאר הקב"ה ביז ער נידרט זייא אראפ, אונ זעלכי נשמות זיינן זינט דיא וועלט איז בשאפן געווארן, אז איר צייט קומט גייאן זייא אראפ אין איין גוף אריין, אונ זעלכי געוועלטיגן אובן אונ אונטן, דרום זאגט אליהו (חי ה' אשר עמדתי לפניו), שטייט (עמדתי) איז טייטש איך בין געשטאנען, דר נאך איז אליהו ווידר אראוף צו זיין אורט, אבער אנדרי נשמות קאנן ניט אנדרשט ווידר קומן צו זייער אורט ביז זייא שטארבן· דרום ווייל זיי ניט זיין דער פיר געשטאנען פאר הקב"ה אובן, אונ דרום איז אליהו געווארן איין (מלאך שליח) אובן, אונ דיא זעלכי נשמות זיינן זיך מער מדבק אן הקב"ה:

יִפְקוֹד ה' אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בָּשָׂר וגו' ר' אבא הייבט אן הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן דעם פסוק האבן דיא (חברייא מפורש) געוועזן אויף משה, בשעה דאס ער האט זאלן שטארבן האט ער געזאגט (יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר אשר יצא לפניהם וגו'), אונ מיר האבן געלערנט דז דאס איז געזאגט געווארן אויף דעם גלות דש די (כנסת ישראל) זאגט צו הקב"ה, דען ווען דיא (כנסת ישראל) זיינן ניט אין גלות זיינן ברכות אין אלי וועלטן אונ אלס איז (בשלימות ובשמחה) אונ דיא (ברכות ושפע) זיינן פול אונ פיל אין אלי ערטר, אבער ווען זייא איז (בגלות) טוט הקב"ה וויינן אונ שרייאן, אז דער פסוק זאגט (שאג ישאג על נוהו), ער טוט שרייאן אויף זיין וואוניג אונ זאגט ווי אז איך האב חרוב געמאכט איין הויז דאס איך האב פר ברענט איין היכל אונ האב פר טריבן מייני קינדר אין גלות, דען זאגט (כנסת ישראל) צו הקב"ה (הגידה לי שאהבה נפשי), דוא ביסט איין (אהבת נפש) דאס אלי איין אהבה איז צו דיר (איכה תרעה) זייא ווערן ניאר זיין דיא ברכות אלי טובות אלי שפע אלי שמחות, (שלמה אהיה כעטיה) איך ווער זיין אום געוואנדרן אן ברכות, (על עדרי חבריך) די זיינן (בני אבות הארבעה הקדושה) אובן, ענטפערט הקב"ה ווידר, דש זיינן אייטן פאר בארגני זאכן דש ניט איז צו וויסן אבער איך גיב דיר איין עצה דוא (יפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן) האלט דיך צו וויסן דיא צדיקים דיא זיך מאכן שפל אונ זיינן גיהאלטן שפל אז דיא טריט פון מענשן, פון זיי ווערשט דוא איין קיום האבן, (ומעפ"כ) זאג איך דיר (רעי את גדיותיך) דאס זיינן דיא יונגי ליקליך דיא קליינע קינדר, (על משכנות הרועים) דיא דא לערנן בייא דעם רבי דאס דארטן איז אלי מאל דיא תורה, אין איר זכות האסט דו איין קיום דאס דער עולם שטייט אויף דען הבל פון זייא, ווען צדיקים אונ קליינע קינדר דיא לערנן בייא דעם רבי זיינן האט אלס איין קיום, ווען עס זיינן צדיקים אונ דאס דור איז חוטא ווערן

ווערן זייא בצוואונגן (בעון הדור) צום ערשטן, דאש הקב"ה נעמט זייא פון עולם ווען גלייך זייא ניט חוטא האבן גיוועזן, אונ ניט דש מזיין דאש דיא שכינה איז אין גלות, דרום זאגט דער פסוק (אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם), דאש יֶחֱטָא איז טייטש מינרן אונ גיבראכן, ווי עש שטייט בייא בת שבע (והיה אני ובני שלמה חטאים), מיינט דער פסוק (אם הכהן המשיח) דאש איז הקב"ה דאש ער ווערט (כביכול בחסרון) איבר דען אז זייא זיינן אין גלות זיינן קיין ברכות ניט גיפונן דריבר דלוט מאכט (לאשמת העם) בחטא ישראל: (צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי) עש שטייט גישריבן הַחֵפֶץ לַה' בְּעוֹלוֹת וּזְבָחִים עש איז קיין רצון פר הקב"ה אז איין מענטש זאל חוטא זיין אונ זאל אוך זיין חטא איין קרבן ברענגן, נייארט אזו איין קרבן וואש דא קומט אן חטא דש הייסט איין (קרבן שלם) דאש איז (קרבן שלמים קרבן תמיד), ווען גלייך עש איז מכפר אויף עבירות: רבי חייא איז גגאנגן צו זעהן (לרבי אלעזר בן ערך), האט אים בגעגנט רבי (חגאי), פרעגט ער אים וואו אהין גייט דער הער · שפראך ער צו זעהן (לר' אלעזר) · שפראך (רבי חגאי), איך וויל אויך מיט דיר גייאן · שפראך צו אים רבי חייא קאנשטו מגדרשט פר שטיין איין סברה וואש דוא ווערשט הערן דא גייא, (ואם לאו) גייא ליבר צו ריק · שפראך ער זאגג ניט מיין הער, איך האב שוין גיהערט פיל (סודות התורה) אונ קאן וואול בשטיין · הויב אן ר' חגאי (את קרבני לחמי, את קרבני) דאש איז דש קרבן (בשר מכפר) צו זיין אויף דעם (דם ובשר). בשר איז מכפר אוף בשר, אונ אזו האב איך גיהערט, ווען דער מענש הט חוטא גיוועזן וואש הוט דיא בהמה חוטא גוועזן דאש מן זאל זיא ברענגן פר איין כפרה, אלא הקב"ה האט בשאפן דען רוח פון מענשן אונ רוח פון בהמה, עש איז איין חילוק צווישן זייא, אונ דרום איז (רוח האדם העולה למעלה ורוח הבהמה יורדת למטה), איי אדם האט חוטא גיוועזן וואש שטייט (ויאמר אלהים הנה נתתי לכם כל עשב זורע זרע) אונ קיין פלייש האט ער ניט דארפן עסין, אז אדם האט חוטא גיוועזן אונ דער יצה"ר איז גקומן אין זיין גוף אונ אין אלי די תולדות האט הקב"ה גמאן דין · דער נאך איז גקומן נח אונ האט גיזעהן דר גוף איז גבויאט גוואורן (ממקום יצ"הר) האט ער מקריב גיוועזן איין קרבן, וויא ביי (אדם הראשון) שטייט (וירח ה' את ריח הניחוח) אונ שטייט (כי יצר לב האדם רע מנעוריו): זאגט הקב"ה פון מיצונד אן וויל דער גוף איז גבויאט פון יצ"הר, דא קער דער גוף הנאה צו האבן וויא מיט ראוי איז, ער זאל יוא מעגן עסין בשר · דא זאגט הקב"ה צו אים (כירק עשב נתתי לכם את כל) וויא קרויט איז אייך (מותר) אזו אויך דאש פלייש, נור וויא זייא עסין פלייש דא הט הבהמה זיין (בשר ודם) פון דען פלייש, אונ וואקסט מערט זיך אונ ווערט פר מישט דער מיט, אונ פון דען טונג איז ער חוטא מיט ווינו פיל זינד, זאגט הקב"ה די כפרה זאל זיין פלייש אן שטאט פלייש דם אן שטאט דם, ווי דער פסוק זאגט (כי הדם הוא בנפש יכפר): עש שטייט (את קרבני) איז טייטש מיין קרבן, אונ שטייט (תקריבו את קרבנכם) איז טייטש אייער קרבן, אלא (קרבני זיינן שלמים) די דא קומן צו עולם ניט אויף חטאים דאש קער צו הקב"ה, אונ (קרבנכם, חטאות ואשמות) די אויף חטאים קומן: (לחמי) דאש איז (לחם ויין), (ריח) דאש איז דאש קטורת, (ניחוח) וואש דער כהן מאכט ברצון פון דען (שם הקודש), אונ דער (לוי) דער האט גזונגן (שיר ושבח על הקרבן), (במועדו) אין דער צייט ווערט גפונן הייטן רצון אובן אונ אונטן הייטן (יחוד), אונ דיא קליפות ווערן אב גשיידן אונ פר שפרייט, אונ הקב"ה בלייבט (יחיד ומיוחד) דר דורך: קאם ר' חייא אונ קושט אים, ער זאגט דוא בישט ווא ראוי צו זעהן (לר' אלעזר), ער זאגט ווייטר סודות, אונ ווארום האט הקב"ה גיגעבן דאש מלכות צו יהודה מער אז אלי זיינע ברידר, אלא וויל איין נאמן (יהודה) איז דער גאנצר (שם הקודש), אונ די (ד') דאש איז דוד דאש ער האט זיך מער מקשר גוועזן אן דען שם וויא אלי מענשן, אז דער פסוק זאגט (ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם), זייא גייען ארויין צו ר' אלעזר אונ זעצן זיך פר אים · שווייגט ר' אלעזר שטיל אונ זייא שווייגן אויך, אזו גינג ארויין ר' אלעזר אין זיין חדר, ער הערט איין קול דאש האט גזאגט גיי אונ זאג זיי וואש זייא בגערן, זייא זיינן רעכטע ווערדיגי ליט, ער גייט ארויין צו זייא אונ שפראך האט ווער עפיש גהערט זאל ער מיר זאגן, שפראכן זייא מיר האפן אונ ווארטן דר ניילט צו ווערן פון דעם ליכטן (אור עליון) אונ מיר ווילן עש פר שטיין · ער זאגט זייא ווייטר סודות, אין דעם וויא ער זייא מגלה סודות איז, דא קאם איין פייאר אונ רינגלט אים ארום, אונ זייא זיצן דערווייטן פון דעם פייאר, זייא האבן גהערט איין קול האט גירעט (הביאני המלך חדריו), עש פאלט אויף זייא איין ציטרניש אונ זייא זאגן מיר זיינן ניט ראוי דער צו ווילן מיר אוועק גיין, זיי בלייבן דארטן איין גאנצן טאג אונ האבן אים ניט קענן זעהן, זייא שפראכן עש איז ניט דער רצון פון הקב"ה דאש מיר זאלן אים זעהן, זיי גייען ווידר אוועק: הייב אן ר' חייא בָּרְכוּ ה' מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ זכאין זיינן דיא ישראל מער אז אלי (אומות עכו"ם) אז ער האט זייא גמאכט צו זיינן חלק אונ ירושה, אונ דרום האט ער זייא גיגעבן דיא (תורה הקדושה) זייא זיינן אלי גיוועזן (בהר סיני ברצון אחד), אונ האבן מקדים גוועזן (עשיה פר שמיעה), זיען רופט הקב"ה זיין (פמליא של מעלה) אונ זאגט ביז אהער זייט מיר גוועזן בייא מיר (יחידים) אין דער וועלט · פון מיצונד אן זיינן מיינע קינדר (בארץ) אייערי חברים, איר האט ניאר רשות צו הייליגן מיין נאמן אובן ביז ישראל ווערן זיך מיט אייך בהעפטן אויף דר ערד אונ אלי זאלט עטש זיין חברים צו מנדר צו הייליגן מיין נאמן, דרום וויל זייא האבן גזאגט (נעשה ונשמע), אזו וואול אז איר זייט (מקדים עשיה פר שמיעה), וויא דר פסוק זאגט (ברכו ה' מלאכיו וגו' עושי דברו) צום ערשטן (עושי) אונ דער נאך (לשמוע בקול דברו) · נאך איין פשט איז (מלאכיו) דאש זיינן דיא (צדיקים בארץ), זייא זיינן חשוב פר הקב"ה אז דיא מלאכים אין היכל, דרום וויל זייא זיינן (גבורי כח) דאש זייא שטארקן זיך אויף דעם יצ"הר וויא איין גבור קיגן זיין שונא (לשמוע בקול דברו) זייא זיינן זוכה צו הערן אלי טאג איין קול פון אובן ווען זייא עש בדארפן · נאך היינט ווער קאן שטיין מיט זייא בייא מנדר מיט דיא (קדושים עליונים), וואול צו דיא דאָ קענן פר זייא שטיין: זכאין זיינן

דיא

דיא דא קענן ניצן ווערן פֿר זייא, די (השגחה) פֿון הקב"ה איז אויף זייא אזוי שטאַרק וויא קאָנן איר בייא זייא זיין: דרום שטייט (אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך) אונ שטייט (אשרי אדם עוז לו בך):

רבי אבא הויב אן **זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים** וגו' דען פסוק האָט אן אפֿורט גיוועזן, דאָס דער רצון פֿון הקב"ה איז ניט דאָס דער מענש זאָל ברענגן איין קרבן אויף זיינע חטאים אַליין, נייערט איין צו בראָכן גמיט אונ דיא מענשן ווייסן ניט וואָס זייא זאָגן. אונ אזו האָב איך גיהערט פֿון דעם הייליגן ליכט ר"ש, ווען זיך קומט איין מענש מטמא זיין מיט זיינע זינד, דאָ ציהט ער אויף זיך איין (רוח הטומאה) אונ איז זיך אויף דעם מענשן (מתגבר) אונ ער גוועלטיגט אויף אים (לכל רצונו) וואָס ער וויל. קומט אָבר דער מענש קערן זיך מטהר צו זיין אונ איז שולג אונ שטאַרקט זיך אויף דעם (לד הטומאה) אונ צו ברעכט דען רוח פֿון דער (גאוה) אונ נידרט איהם, אין דער צייט דאָס דער ב"המק איז גשטאַנען, האָט ער מקריב גיוועזן איין קרבן איז איהם גיוועזן דאָס קרבן (לרצון) ווען ער האָט רעכטע חרטה גיהאַט אונ האָט צו בראָכן דיא (רוח הטומאה). אָבר ווען ער האָט ניט צו בראָכן דעם רוח, איז זיין קרבן קיין קרבן ניט אונ ווערט פֿר דיא הינט גיוואָרפֿן, דען דאָס קרבן איז ניט צו הקב"ה גייאָרט פֿר (כלבים עזי נפש) דיא גאוה המבן, דרום שטייט (זבחי אלהים), ווען הייסט עס איין רעכט קרבן פֿר הקב"ה ווען ער האָט (רוח נשברה), דאָס ער דען (רוח הטומאה) צו ברעכט דאָס דיזע גאוה נאָר שולט איז, אונ ווער זיא יוא צו ברעכט רעכט, דאָ שטייט (רוח הולך ולא ישוב) אונ דער מענש איז בטוח דאָס ער ניט ווידר קערט צו איהם אייביג, אונ ווייטר שטייט (לב נשבר ונדכה) דער מענש זיך ניט בגאוה האַלט אונ טוט זיך ניט אָן (תענוגי עולם) דאָ פֿר שעצט איהם ניט הקב"ה אונ איז בייא איהם בכבוד: ווייטר זאָגט רבי שמעון גרויסע סודות אונ טעמים פֿון קרבנות, דאָ קומן (רבי אלעזר ורבי אבא) אונ אנדרע חבֿרייא אונ ווערן זיך צו שפּרייטן פֿר איהם. זאָגט רבי אבא (אלמלא) ווער ניט גיגעבן גיוואָרן דיא תורה אויף דעם באַרג (סיני), אלא הקב"ה העט גירעכט דאָ איז דיא תורה אונ דיא סודות פֿון (בר יוחאי), דאָ ווער עס גינוג צו עולם, ווי ווען דאָ ווערסט אוועק גיין פֿון עולם ווער ווערט לייכטן דאָס ליכט פֿון דער תורה, פֿון דעסט מאָל אָן אַז דו ווערסט אוועק ווערן מוז פֿר פֿינצטרט ווערן, דען עס ווערט שון קיין זאָ איין דור זיין ווי דאָס דור איז פֿון ר"ש, ביז דאָס דור ווען משיח ווערט קומן:

וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת דאָס איז קעגן דיא (כנסת ישראל)

דרום אויף דיא פֿינף (מיני דגן) איז קיין מאונה דרויף וואָס אויף אנדרע זאַכן גייערט הקב"ה אליין, אונ דרום ווער עס איז (מזלזל אין לחם) אונ וואַרפֿט ברויט אויף דער ערדן, דאָ יאָגט איהם נאָך ארעמקייט, אונ דרויף איז איין מאונה דער דען זעטיגן נאָך יאָגט ביז ער קומט צו ארעמקייט אונ ער גייט ניט פֿון דר וועלט ביז ער קומט צו ארעמקייט, אונ אויף איהם שטייט (נודד הוא ללחם איה), ער איז פֿר וואָגלט אונ (משולח ממקום למקום) עס איז זיך קיינר ניט משגיח אויף איהם, דרום ווייל ער האָט מבזה גיוועזן דיא קדושה דיא דא הייסט (לחם סלת): דא זאָגט דארויף דער (רעיא מהימנא) צו זייא, ווער דא איז מזלזל אן דיא שטיקליך ברויט אונ וואַרפֿט זייא וואו ער ניט דאַרף, (ואכל שכן) ווער דא איז מזלזל אן דיא (פירורין פֿון מוח) דאָס איז דיא זרע אונ וואַרפֿט זייא וואו ער ניט דאַרף (בארץ). ווי עס שטייט בייא דור המבול (כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ) אדר (כנדה שפחה וגם בת אל נכר). ואכל שכן ווען איינר מזלזל איז אן דיא (פירורין) פֿון דער תורה דיא סודות **כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלַף** (ואכל שכן) ווער איבר ענטפֿערט דיא תורה (סתרי אותיות קבלה ממשה בראשית שמות הקדושים) צו דיא ניט ראוי זיינן דער צו, גוועלטיגט אויף זייא דער יצר הרע (משה וגם וגו' עד ככר לחם) ווייטר זיינן גרויסע סודות. אונ איך וויל ארויס קלויבן (קרוב לנגלה): דר (רעיא מהימנא) זאָגט צעהן זאַכן אונ תיקונים דאָס דער מענש זאָל נוהג זיין בייא דעם טיש פֿון שבת. (תיקון אחד) ער זאָל אן גרייטן גלייך אַז ער זעצט עסן פֿר דען מאָל, אז דער פסוק זאָגט (זה השלחן אשר לפני ה'). דאָס אנדרי איז (נטילת ידים) אזו ווייט אז דיא רבנן האָבן גוזר גיוועזן צו וואַשן ביז אן די ה' (קשרים), דאָס אן דער האַנט זיינן פֿערצעהן גלידר, זיינן אין צווייא הענט אַכט אונ צוואַנציג גלידר, דאָס ווייזט גרויסע סודות, אונ צעהן פֿינגר קעגן צעהן (מאמרות) אונ צעהן (דברות) אונ אַכט אונ צוואַנציג (אותיות), אז דער עולם דער מיט איז בשאַפֿן גיוואָרן: דאָס דריטע איז (כוס של ברכה) דאָ זיינן דראַן צעהן זאַכן. איינס (הדחה) דאָס כוס אויס צו שווענקן פֿון דערויסן, דאָס אנדרי (שטיפה מבפנים) אינווייניג אויס צו שווענקן, וויא דאָס כוס ווערט טהור צו ווייטר דורך וואַסר, אזו אויך די נשמה ווערט ניט אנדרשט טהור אז מיט תורה דיא הייסט (מים), דרויף האָט (רבן גמליאל) גיזאָגט, קיין (תלמיד חכם) האָט ניט דאַרפֿן אריין גיין אין (בית המדרש) ווער ניט איז גיוועזן אינווייניג וויא אויס ווייניג. ניט וויא איין שיל זיינן דיא אויגן אונ דיא הערץ ניט גלייך, ער קער צו זיין וויא דער (שם הקודש) איז פֿון דערויסן אונ אינווייניג גלייך דער הייסט (כן) צו הקב"ה, דאָס איז דער שמן (וטהרו וקדשו), עס מוז זיין טהרה אינווייניג אונ קדושה פֿון דערויסן דער איז (מלך עץ החיים), אָבר ווער ניט איז דיא אויגן אונ דיא הערץ גלייך, דער איז מלך (עץ הדעת טוב ורע): דאָס דריטי איז (עיטור) דר טיש מוז גיקריינט ווערן מיט (תלמידי חכמים) דיא דא ריידן דברי תורה, דאָס ניט זאָל זיין וויא בייא איין עם הארץ דאָס אויף זיין טיש איז גיזאָגט גיוואָרן (כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום): דאָס פֿירדי איז (עיטור) ער מוז זיך אום הילן איברן טיש אויף זיין קאָפּ, דען דיא (מארי מתניתין) האָבן גיזאָגט, עס איז (אסור) צו גיין איין (תלמיד חכם) פֿיר איילן (בגילוי ראש), דען די שכינה איז (מלא כל הארץ כבודו), (אכל שכן בברכה) אונ ווען ער דער מאָנט דען (שם הקודש) דאָס ער זאָל ניט זיין (בגילוי ראש): דאָס פֿינפֿטי (יין), דער ווין מוז זיין ניט גמישט דאָס ווייזט אויף ווין פֿון דער תורה, דיא ווערט גדרשנת מיט זיבציג פנים, מוז פֿיל מז (יין) אין דער צאָל האָט, ווער דא איז עוסק דרינן הייסט (ח"י): דאָס זעקסטי איז, עס מוז פֿול זיין, אזו מוז דער מענש אויך זיין (מלא תורה) אונ גאַנץ וויא יעקב (איש

תם תמים ושלם), און מוז דיא נשמה אויך זיין גאנץ, און
קיין פעלער, דען ווען דער מענש חוטא איז מאכט ער איין
פעלער אן דיא נשמה, דען אזו וואז אז דער גוף האט
(רמ"ח אברים שס"ה גידים), אזו האט דיא נשמה אויך
(רמ"ח אברים) דיא ווערן דר לייבט פון (רמ"ח מצות עשה,
ושס"ה גידין) ווערן דער לייבט פון (שס"ה לא תעשה), און
אז ער חוטא איז, ווערט דיא נשמה גיפעלט דאש אבר וואז
דער חטא איין אחיזה האט, הייסט זיא איין (בעל מום) קאן
זיא ניט נקרב ווערן דורך מיכאל אויף דען (מזבח עליון), עש
שטייט (כל אשר בו מום לא יקרב) דרום מוז ער זיין גאנץ:
דאש זיבנטי איז (מקבלו בשתי ידיו), ער מוז דאש כוס נעמן
אין ערשטן מיט ביידי הענד, ווי די לוחות זיינן גיוועזן (עשרת
הדברות) פינף אויף איין טאוול, אזו זיינן דיא צעהן פינגר,
דרום מוז ער נעמן מיט ביידי הענט, און דער נאך האלט
ער דעם כוס מיט דען רעכטן האנט אליין. אזו וואז אז די תורה
איז גיגעבן גיווארן (מימינו של הקב"ה), דרום זאגן מיר (שני
לוחות אבנים הוריד בידו), און שטייט ניט (בידיו), דרום
שטייט (מימינו אש דת למו). דאש אכטי איז (ונותן עיניו בו)
ער זאל דרויף זעהן, דאש כוס איז איין רמז אויף (ארץ ישראל)
דאש דא שטייט (תמיד עיני ה' אלהיך בה), ער מוז מיט
זייני אויגן זעהן. (ביין) האט אין דער צאל צוויא און זיבציג,
קיגן דיא זיבציג (סנהדרין און משה ואהרן) זיינן צוויא און
זיבציג כנגד (ביי"ן): דאש נייכטי איז, ער זאל אויף הייבן
פון טיש דאש כוס איין (טפח): דאש צעהנטי איז, דאש
ער זאל שיקן צו זיינם ווייב (כוס של ברכה) דאש זיא זאל
גיבענשט ווערן, דש אלש איז צעהן זאכן פון (כוס של ברכה)
דער דריטר תיקון פון טיש: דאש פירדי תיקון פון טיש
איז (דברי תורה) וויא אובן איז גישטאנן: דש פינפטי איז,
האבן אפורט גיוועזן די (אחרי מתניתא) ער זאל מאריך זיין
בייא זיין טיש פון עניים וועגן, דען דיא צדקה איז אויך
(מאריך ימים בעו"הז ובעו"הב) אז דר פסוק זאגט (כי היא
חייך בעו"הז ואורך ימיך לעו"הב): דש זעקסטי איז, ער
זאל ניט זיין איין פרעסר אויף דעם טיש פון דעם מאך וויא
(עשו) האט גיזאגט (הלעיטני נא) ער זאל אים איין שיטן און
ניט קייאן, אזו אויך ווער דא לאזט אויש זיין מויל ד"ת אדר
תפלה זאל ער ריידן רעכט ארויש איטלכש ווארט, ניט
שלינגן די ווערטר דש זיי זיינן (חסרים), דען די ווערטר
גיין ארויף און מאכן איין לייבן, דארפן זיי ניט חסר זיין
און נאך מיינט (שמא יקדים קנה לושט) קומט ער (לידי
סכנה): דש זיבנטי איז (מים אחרונים) דש מן זאל זיך
וואשן נאך דעם עסן פאר דעם בענטשן, דר טעם שטייט
אנדרשט וואו אין (זהר), מן זאל ניט בענטשן מיט אום רייני
הענד פון דר אכילה, דען דר (צד הטומאה) איז דר פון
נהנה, מוז מן זיך וואשן, דר מיט גיבט מן אים זיין חלק
און מן טוט אים אפ פון דר קדושה, זונשט מעגט ער (ח"ו)
מבלבל זיין דיא סעודה: דאש אכטי איז דש איין כוס מוז
האבן דרייא לוג זיאון. דיא תורה איז אויך (משולש, תורה
נביאים כתובים אויך כהנים לוים וישראלים), און מיט דעם
כוס ווערט דר (שם אלה), דרום זאגט דוד (כוס ישועות
אשא ובשם ה' אקרא), און דרום איז דר נייכטר תיקון דר
שיעור פון כוס איז (רביעית לוג), דש דר מיט ווערט דר
(שם אלה) וויא די מקובלים וואלן פר שטייהן דעם סוד דר

פון: דש צעהנטי איז, ווען עש זיינן אן טיש צעהן זאגט מן
(נברך אלהינו שאכלנו) דען דש כוס איז אויך כולל פון צעהן
(מאמרות) צעהן (דברות), וויא גאר זאל זיך איין מענש
היטן ער זאל דיא רייד ניט ווארפן אויף איין ארט וואו ער
ניט דארף, וויא אויבן איז גישטאנן, (דש איז בקיצור גישריבן
מכח גרושי סודות וואש דר רעיא מהימנא משה) גיזאגט
האט): (תלת) דריי זיינן די דא זיך אליין זיינן (גורם רעה),
צווייא זיינן בעו"הז, און איינש בעו"הב, איינש ווער זיך אליין
שעלט, דען איר האבן גילערנט עש איז איין ממונה גיזעצט
דרויף, בשעה דש זיך דר מענש אליין שעלט איז דר ממונה
און נאך זיבציג אנדרי די דא זיינן אונטר אים, די נעמן
די קללה און זאגן דרויף (אמן), און ברענגן די קללה ארויף
אויבן און זיינן עש (דן), און ער יאגט אים נאך ביז ער
אויף אים ברענגט זיין אייגני קללה: ווער איז גרעשר וויא
(משה רבינו), ער האט גירעט (ואם אין מחני נא מספרך
אשר כתבת) וואל ער האט עש גירעט (לצורך ישראל), און
וויא וואל דאך הקב"ה האט דאך אים זיין ווילן גיטאן, און
האט מוחל גיוועזן, און ער האט דאך גיזאגט (ואם אין)
ווען דוא ווילשט זייא ניט פר טראגן (מחני מספרך) איז דאך
דיא קללה מקוים גיווארן אן משה, דש אין גאנץ (פרשה
תצוה) שטייט ניט דער נאמן פון משה גידאכט, דען ער
איז אויש גימעקט גיווארן פון דארטן: ווער איז גרעשר אז
דוד, און האט דעשט וועגן גיזאגט איך טוא איר איין אויף
היטן, דרום ווייל דער (רשע ממונה) איז קיגן איר דש ער
איז גיזעצט אויף דיא זעלביגי רייד צו נעמן זייא און צו איבלן
דעם מענשן, דרום היט איך איר איין צונג: דש אנדרי איז
זיך (גורם רעה לעצמו), ווער דא ווארפט ברוט אדר
(פרורים) ברעקליך ברוט אויף די ערד ווי איר אויבן גיזאגט
האבן די צווייא זיינן בעו"הז. און איינש איז דר זיך (גורם
רעה) איז לעו"הב ווער דא אן צינד איין ליכט (באולמי שבת)
אייער ישראל גרייכן (לסדר הקדושה) דרום ווייל ער איז
(מחלל שבת) און איז גורם דש האט פייער פון (גיהנם)
הייבט אן צו ברענן אייער די צייט איז, עש איז איין ארט
אין גיהנם צו די זעלביגי די דא זיינן (מחלל שבת), און אז
ער אן צינד דש ליכט פר זיין צייט, דא איז איין ממונה
אין גיהנם (באולמי שבת) און ברענט אין ערשטן דש זעלביגי
ארט און זאגט דאש ארט איז צו יענעם, און אלי די רשעים
אין גיהנם העלפן אן צינדן דש ארט דר ממונה שרייט און
זאגט (הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר וכו'), און דיא רשעים
פון גיהנם זאגן (כדור אל ארץ רחבת ידים שמה תמות),
דש גשיכט אים דרום ווייל ער האט אונז גורם גוועזן צו
ברענן אין גיהנם פר זיין צייט, דש זיינן די דרייא דש זיך
אליין (גורם רעה) זיינן: זאגט דר (רועה נאמן משה) צו
זיי, די רייד זיינן פר הולין און (סתום) דא מוז מן זיי עפנן
פר די חבירים, דען ווער עש פר העלט פון זייא (סודות
התורה) איז זייא אלער, דען צו דיא רשעים איז דש גרושי
לייכט פון די סודות אין אירי אויגן חושך, עש איז איין משל
צו געלט דש פר בארגן איז און איין פרעמדער דר ניט דר
צו קער גראבט עש צו גפינן, זייא קערט ער צו ריק דר
פון (בחרפה ובושה), אבר ווער יוא דר צו קער, לייכט אים
דר אוצר, אזו אויך קער מן יוא די חברים מגלה זיין (סודות
התורה), ער זאגט ווייטר סודות:

רבי

רבי חייח הייב אן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם. לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַה' איז קטה ווחרום החט אן איין זחם גנואן לום (קרבן פסח). כחך אער עט טטייט (כי תועבת אלרים כל רועי לחן) ווחרום החט יוסף גהייטן דיח ברידר זיי זחלן זחגן לו פרעה זיי זייגן (רועי לאן), ער איז דחך גוועזן איין אלך איבר אלרים חוג איין (חב לפרעה) ווערט ער אחכן זייני ברידר אען זחן זיי פייכד החבן, חזוח (תועבת אלרים) הייטט די (ע"ז) פון זייח איז גוועזן איין זחם דט איז איין (טלה), חוג חפי' דר זייח החט גיפיטערט החבן זייח גיהחלטן פר איין חב גחט חוג (חלהות), קום חוג זעה די חלאה פון יוסף, ער החט גיזחגט חז דיח בעסטע פון אלרים איז (רעאמס), חוג דט לחגד החבן דיח אלרים חפ גטיידן פון חיר ע"ז די זחלן דחרטן ווידן חוג תענוגים החבן, טפרחך יוסף. חיך וויל זייח אחכן (רועי לחן) דח ווערן זיי די זולרים חטוב החלטן חז ווי חירי ע"ז, טפרחך ר' יוסי, איר החבן דחך גילערכט חזו ווחזן הקב"ה לחלט לו די דח דיכן ע"ז, חזו ווערן בלחלט דיח ע"ז זעלבטט, כוח וויח החט יוסף גאחכט די ברידר דט זיי זחלן זיי חויך החלטן פר ע"ז. טפרחך ר' הייח, יוסף החט זייח גאחכט דט זייח זחלן גוועלטיגן חויף דיח ע"ז פון אלרים חוג זחלן טלחגן דיח טחף איט דען טטעקן חוכטר טחן לו אחכן קיגן זיי, יוסף גדחכט זיך ווען אייני ברידר ווערן גוועלטיגן חויף חירי ע"ז (אכל טכן) חז זייח ווערן גוועלטיגן חויף זייח זעלבטט, דרום החט ער זיי גזעלט חין דט בעטט פון לחגד חוג החט זייח אחכן גוועלטיגן חיבר דען גחגלן לחגד, חוג דרום החט הקב"ה גהייטן כעאן (בעטור לחדט) דט לחם חיר ע"ז אוו אן חן בינדן, עט זחל (תפוס) זיין דרייח טעג, חוג דען פירדן טחג ליהט עט חויט לום דין חוג זחאלט חייך חין. (ובטעה) דט די אלרים החבן גיהערט דט קול פון חיר ע"ז חז זי חיז (תפוס) חין דר תפיסה פון יטרחל חוג זיי החבן עט כיט קענן אליל זיין, החבן זייח גווייכט, חיז חזו טווער חוג קטה גוועזן חין חירי חויגן גלייך חז זייח זעלברט ווערן גוועזן גבוכדן (לאיתה). חוג חין פירטן טחג החט אן עט חויט גילוגן לדין זוג החבן עט גטעכט פר זייח, דח חיז זיי דט כחך אער טווערר גוועזן חז חלי (ומכות וגגעים), דר כחך החט אן עט גיבראטן חוג דן גוועזן חין פייער, ווי עט טטייט (פסילי חלהיהם תטרפון באט), חוג אן זחל עט עטין דוקח גיבראטן חוג כיט גקחכט, דען ווילט אן עט כיט זעהן חין טחפ נייחרט גיבראטן דט אן זחל עט זעהן חוג בייח דען פייחר עט זחל ווחזן טאעקן, חוג דער קחפ זחל זיין (על כרעיו), אן זחל כיט זחגן עט חיז חיין חנדרי חיה נייחרט זיח זחלן עט דר קענן חז עט חיז חיין לחם, חוג זייח זחלן עט כיט עסין איט לוסט נייחרט (על הטובע דרך בזיון וחרפה), חוג חויך (ועלם לח תטברו בו) דט דיח בייכר זייגן גווחרפן גווחרן חין גחם חוג החבן עט כיט קחכן אליל זיין, דרום טטייט (ובחלהיהם עטה ה' טפטים) חיין (טך אטפטים) חוג דיניס ווחט אן הט גטחן חירי (חלהות), חויך ווען אן עט החט גיגעטן (ואקלכם בידכם) איט טטעקין, חוג קיין טיוערד חדער כלי אלהאה כיט: ווייטר זייגן טודות, ביז לו חאל חוג טטייט (אחאלת) דחט זייכען דיח לווייח קליפות (טאח"ל) איט דער (זיל"ית) זיין (בת זוג) דחט (רגליה חיז יורדת אות), דרום איז קחט ווחרט (חאל לוויטן א"ת) חין ווחרט (אחאלת) דחט ערטטי חות, חוג דחט היכטרטטי חיז (א"ת), דרום ווער עט עטט חאל חין פסח פינדרט זיך לו חים (איתה בצו"הו ולעו"הב), עט טטייט (וכרתה הנפט ההיא), חוג דרום חיז אן אדקדק חן פסח חויף חאל חיין קליין ווייכיג הייטט (אטהו), דען (חאל ואלה) חיז כחר דר הפרט דחט קליין טטיקל חין דער ח' פון חאל, דחט אן אחכט חויט אלה פון דער וה' חיין ח' חיז עט חאל דורך דען ביטל, חבר דורך אלה אחכט אן חנטלופן חלי (קליפות ואקטרגים), חז וויח דער (טם טדי) בייח דער אזוזה פחר טרייבט חלי אזיקים, חזו חויך אלה חיז לטון קריגן, דחט זיח קריגט חויף דיח קליפות חוג פר טרייבט זיח:

פרשת מטות.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים

עט ווחר איין טחג דרינן גזעסין דיח חבריית חוג ווערן טטחרק (אפלפל) חוג טטוסן זיך דורך חנכדר בתורה. ווחר דחרטן (רבי חלעזר ורבי חבח ורבי חייח ורבי יוסי) חוג חנדרי חברייח, זייח טפרחכן עט טטייט דחך גטריבן אַל תָּצַר אֶת מוֹאָב וְאַל תִּתְגָּר בָּם מִלְחָמָה דרום ווייל פון זיי זחל חויט גיין (רות המוחביה חוג נעאה העאוכית). עט חיז קטה, וויח החט הקב"ה גיהייטן אכלה זיין דיח (אדיכים). חיז דחך פון זייח חרויט גגחנגן (לפורה חטת אטה ויתרו) איט זייכע קינדר, זייגן דחך חלי (לדיקי חאת) גוועזן. (ואכל טכן) דחט אען קער זייח כיטט טחן, חוג כחך חייכט אטה חיז דחך אגודל גווחרן חין (אדין). וויח החט הקב"ה לו חים גזחגט (נקום נקאת בני יטרחל אחת האדינים), (חי הכי) חיז דען חיין (אטוח פנים) חין דר זחך. עט חיז אער רחוי לו העלפן אדין חז אוחב. טפרחך רבי טאעון. עט חיז כיט גלייך ווען חייכר וויל ערטט קלובין דעם פייגן בוים דח היט ער חים. חבר ווען ער כוח החט ארחב חויט גקליבן דח היט ער חים טוין כיט. חזו חויך בייח אוחב. דח זייגן כחך כיט פון זיי די לדיקים חרויט גקואן אוז אן זייח היטן, חבר אדין זייגן טוין דיח לדיקים חרויט גגחנגן. דרום זחגט הקב"ה לוו אטה (נרור חת האדיכים) דער בוים ווערט טוין קיין פייגן טרחגן, קער אן חים לו פר ברענן: רבי חלעזר ווחר גגחנגן לו זעהן זיין טווער (רבי יוסי בר"ט לקוניח), זייגן איט חים גיגחנגן ר' חבח ורבי יוסי ורבי חייח, טפרחך רבי חבח ווחט אייכט דער פסוק (ויחאר ה' חלי חל תלר חת אוחב) חוג טטייט (וקרבת אול בני עאון) זייח זייגן גלייך דחט אן זיי כיטט טחר טחן. חוג איר החבן גלערכט, ווען יטרחל זייגן גגחנגן לו די (בני אוחב) החבן זיך יטרחל לו זייח גווין איט חלי (איני כלי אלחאה) חוג החבן זיך גיריילט איט זייח, חוג קיגן דיח (בני

עמון) האבן זייא זיך צו זייא גוויזן אז פֿר וויקלט, אונ האבן ניט דארפֿן זיך ריינגן מיט זייא· ווייל זייא דאך גלייך אין דעם פסוק, שפראך רבי אליעזר. מיר האבן דאך גלערנט, דרום ווייל דיא עלטי טאכטר פֿון לוט האט גרעט (בחליפֿות) דש זיא דאש קינד האט פֿון פֿאטר אונ הייסט אים מואב, דרום האט מען קיגן זייא אויך גטאן (חליפֿות), אבר דיא אנדרי האט (סתם) גירעט (בן עמי) אונ האט מירי מעשים פֿאר דעקט. דרום האט מען קיגן זייא אויך ניט דארפֿן חליפֿות וויזן· נייארט גוויזן צו זיי אז ווי גוטי ברידר, אז זיי אזו גיין דר מאכט זיך ר' אליעזר ווי ר' יצחק ור' יהודה הבן דר צייגט זיין פֿאטר פֿון דעם (ינוקא) איין קליין יונג קינד פֿינף יאר אלט דאש דעסט מאל וואר. נעם ר' אליעזר אויף זיך ער וויל אויף דאש גרויסה צילם זעהן, ער גייט אויס דעם וועג ארויס דרייא מייל אונ קומט אהין וואו דאש (ינוקא) איז, זיי קומן אהין אונ ווערן צו גאסט אין דעם זעלביגן הויז וואו דש (ינוקא) איז, זייא קומן אריין צו דעם (ינוקא) ער וואר עסן אונ זייא צו ריכטן דעם טיש פֿר אים, אז ער זיי זעהט ער גיט צו זייא אונ זאגט גיט אריין מיר (חסידים) גיט אריין מיר דיא דא זייכן דאש פֿאנגלונג פֿון דער וועלט דאש דיא (עליונים ותחתונים) קומן אייך משבח זיין, אונ דש אפֿילו די פֿיש וואש אין (ים הגדול) גיין ארויס אויף דער יבשה צו זיי, דא קאם רבי אליעזר אונ קושט אים אויף זיין קאפ אונ איז ווידר חוזר אונ קושט אים אין זיין מויל אונ שפראך, דיא ערשטה קושין איז אויף דיא פֿיש דיא דא זאגן דאש וואסר אונ גייאן אויף דער יבשה, אונ דיא אנדרי קושין איז אויף דיא אייער פֿון דיא פֿיש דש זיא האבן גיבראכט איין גוטי (פרי) אויף דער וועלט· שפראך דאש (ינוקא) אן דעם ריח פֿון אייערי מלבושים האב איך גזעהן דאש (עמון ומואב) זיינן זיך אן אייך (אתגרה), כלומר וואש זיא דער היים גפֿרעגט האבן דיא (קשיא) וואש מובן שטייט מיט (עמון ומואב) ווי זייט איר כלל פֿון זיי גוואהרן, איר הט יוא קיין (כלי מלחמה) אין אייערי הענד, זונשט ווען איר יוא העט כלי זיין מעכט איר זיכרליך גיין פֿאר זייא אן מורא. פֿאר וואונדרן זיך רבי אליעזר אונ דיא חברים. שפראך רבי אבא (זכאה) איז דר וועג אונ זכאי איז מוכר חלק דש איר האבן זוכה גוועזן דש צו זעהן, זייא האבן אן גיברייט דעם טיש וויא נוך ערשטן· דאש (ינוקא) שפראך. איר (חכמים קדושים) בגערט איר (לחם עונג) צו עסן, אזו איין טיש דער איז אן (כלי מלחמה וכלי זיין) דער עיקר טיש וואש גייט אויף מובן (רצון) דאש ווען דרויף איז מלחמה, זונשט גייט עש ניט אויף (רצון). שפראך רבי אליעזר צו אים (בני האהוב החביב הקדוש) דוא הייליגה גליבט קינד, אזו וויל איך הבן· מיט אלי (כלי מלחמה) האבן מיר עוסק גוועזן אונ מיר ווייסן וואל מלחמה צו האלטן. מיט שווערד אונ בוגן אונ שפיזן (ובמכלי דקירטא) אונ דוא ביסט נאך איין יונג קינד, דוא ווייסט נאך ניט אונ האסט ניט גיזעהן וויא אן דער מיט אום גייט אונ ווי די שטארקי גבורים דער מיט אום גיין, וואר זיך דאש קינד משמח אונ שפראך, גוויש הב איך ניט גזעהן, אבר עש שטייט גשריבן (אל יתהלל חוגר כמפתח) ער זאל ניט לובן זיך דער דען שווערד האט אן גטאן אין זיין זייט, זייא ריכטן אן דען טיש מיט ברויט אונ מיט אלש וואש אן בדארף: שפראך רבי אליעזר וויא גאר איז איין גרושה שמחה אין איין הארץ מיט דעם (ינוקא) אונ וויא פֿיל חדושים ווערן דער נייאש ווערן אויף דעם טיש, אונ איך האב גיזאגט דרום אז איך ווייש דאש וויא פֿיל הייליגי גלאקן דיא קלינגן אין דען קינד, (כלומר) פֿיל סודות שטעקן אין אים דיא קלינגן אויש אים ארויש, שפראך דש (ינוקא) ווער דא בגערט צו עשין ברויט דורך שווערד דער זאל עשין, פֿרייאט זיך רבי אליעזר אונ וואר מקרב צו זיך דאש (ינוקא) אונ שפראך צו אים, דרום ווייל דוא דיך האשט גילובט דא זאגשט דוא אן הייבן צום ערשטן מיין מלחמה, אונ איך האב גדאכט צום ערשטן דש דיא מלחמה ווערט זיין נאך דעם עשין, אבר מילונד ווער דא בגערט איין זאך זאל זיין (כלי מלחמה) כנגד אין דער האנט אריין. שפראך רבי אליעזר, צו דיר איז דש היפש צו טאן צו וויזן פֿון דייני (כלי מלחמה) וואש דוא האשט אונ קאנשט. דאש (ינוקא) הויב אן (והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה') דער פסוק איז גיזאגט גיווארן אויף (תנופֿה) וואש איז דאש תנופֿה, אוב עש הייסט תנופֿה ווייל דר כהן עש הייבט אויף אובן, וואש איז פֿר איין (נפֿקא מינה) דרום אויב ער הייבט ארויף אדר אראב אונ דאש איז (תרומה), (לאך על פי) דש מיר דרשנן אין ווארט (תרומה) איז טייטש תְּרֵי מִמְּאָה צוויא פֿון הונדרט אונ עש איז אזוא, אבר דאש ווארט (תנופֿה) איז איין גרושר (סוד החכמה דאלהים), אבר מיר (חסידים קדושים) מיר הערן וואש קענן מלחמה האלטן מיט שפיזן, מיר הט ניט משמש גוועזן (רבי שמעיה חסיד), זונשט וועלט איר יוא וויסן וואש דאש (תנופֿה) איז, וואש דש (חטה) איז, וואש איז דאש (שעורה), (תנופֿה) הייסט דרום עש איז צוויא ווארט **תנו פה** גיבט איר דאש (פה, כבוד לה' אלהיכם), דען סוד וואש הייסט (פה) אובן איין יחוד צו מאכן צו הקב"ה, אונ דרום אזו ער אויף הייבן צוא זיין, דאש דער עיקר ליב איז צום (מלך עליון) מז זאגן אים גיט (כבוד) איז דען (פה), דאש איז בקיצור מייטל סודות (דרך נגלה) גשריבן, ווייל (פשוטו) איז אויך רעכט דש מען קער צו הקב"ה ליבן מיט דען פה (חטה) איז אין לאן (כ"ב אותיות בתורה). זאגט רבי אליעזר (בריך רחמנא) גילויבט זייא גאט דר רחמן דש ער הט מיך אהער גשיקט, שפראך דאש (ינוקא) דר (עיקר הסעודה) איז אויף דען טיש ברוט אונ ווין דיא אנדרי מאכלות ליגן זיך דער נאך, אונ דש הט דיא תורה מראז גיוועזן אונ דיא תורה בגערט אונ רעט (לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי), איך ביט אייך ווייל דיא תורה ברייט אייך אן צו איר מכילה ברויט אונ ווין אונ בגערט פֿון אייך, קערט איר דען ווילן צו טאן פֿון איר· שפראכן זיי גוויש איז עש אזו, זייא זיצן אונ עשין זיי זעצן זיך מיט אים משמח אונ וואהרן זיך זויאן ביי דען טיש, ער הויב אן (ויאמר מואב אל זקני מדין) וואדום שטייט ניט דיא (זקני מואב) הבן גזאגט צו די (זקני מדין), אלא דיא יונגי האבן איין בייזי עצה גינומן פֿון דיא אלטן, אונ דיא אלטן האבן זיך גילויגן נאך זייא· זייא שפראכן צו מואב, איר האבן איין שלעכט גידול דער צוגן צווישן אונז, דער איז משה זייער רבי דער איז (מגודל) גיווארן אין (מדין) בייא איין (כומר) דער איז יתרו איז צווישן אונז גוועזן, ער האט אים מגדל גוועזן אין הויז אונ האט אים געגעבן דיא טאכטר צו איין ווייב, אונ ניט דאש אליין ער גיבט אים געלט אונ שיקט אים דאש גאנצי

גאנלי זאכד אגרים לו פר זעכדן , אוג דר יתרו איט זיין גאוגן היינ גזיגד האבן זיך גילויגן כחך אים , ווען איר כחר קענטן זייא אירן רבי אויט רייסן דא ווער זיין פאוק גלייך אויט גריסן פון דער וועלט . אוג די גאנלי בייזי עדה פון (פיעור) איז אלט אהער גיקואן פון אדין , אוג דאט אן טטעלוגג איז כחר גגאנגן אוין אטה , אוג איט דיא עדה האבן זייא אויך גטיקט כחך בלעק , או זייא האבן גיזעהן או בלעק קאן זייא אויך ניטט טאן , האבן זייא זיך באראטן אין אנדרי (עלה רעה) לוא זיך זעלברט , אוג האבן אפקיר גיוועזן זייערי ווייבר אוג טעפטר כחך אער או אואב , דען עט טטייט דאך אויך דיא ווייבר פון אדין (הן הנה היו לבני ישראל וגו׳) אוג אלט איז גיקואן פון אדין , זייא גייאן אוג כעאן איין עלה פון דען (נטיא אדין) ער זאל זיין טאכטער אפקיר זיין אוגה נוא זיין איט ישראל , זייא האבן גדאכט לו פאנגן אטה זעלברט דורך איר אין זייערי נעל , דען זייא האבן גזעהן דאט עט ווערט איין גרויטר אאן קואן פון ישראל אין זייערי נעל , אבר זייא האבן ניט רעכט גזעהן , האבן זיי די (כזבי) אן גיטאן איט ניטוף גיאאכט איט וויא פין איני ניטוף דאט זי זאל דען גרויטן אאן האבן לו זיך . אבר הקב״ה פר קערט זייער הכאה היכטר זיך אוג איר זין איט ווין ווערט נארט , זייא האבן דיא כזבי אפקיר גוועזן לום זנות אוג טפראכן לו איר דורפטט דיך ניט לוא קייכן אזווג זיין כחר נוא אטה , טפראך זיא וויא ווער איך וויטן וועלכר איז אטה , טפראכן זייא דוא ווערטט זעהן דז אלי טטיאן פר אין או פאר איין (נטיא) איט דען זאלטטו דיך אזווג זיין אוג איט קיין אנדרן ניט , או עט איז גקואן (זאארי בן סלוא נטיא בית אב לטאעוני) טטייאן פר אים פיר אוג לוואנליג טוויכט פון (טבט טאעון) וויל ער איז גיוועזן זייער נטיא , האט זיא גיאייכט דט איז אטה , האט זי זיך איט אים אזווג גיוועזן , או אלי האבן דט גיזעהן פון אים האבן זייא אויך גטאן וואט זייא האבן גטאן איז אויך זייער עוכט , אבר אלן איז גיקואן פון אדין , דרום זאגט הקב״ה לו אטה (נקום נקאת בני ישראל אאת האדינים) לו דיר איז עט ראוי לו טאן , אוג אואב ווין איך ווארטן פאר ביז עט ווערט פון זיי ארויט גיין דיא גוטע פערין די (רות האואביה) , פון איר וועט ארויט קואן (דוד האלך) דר ווערט נוקם זיין אן אואב אוג ווערט אב ואטן איר טיכוף , אדין איז גטטראפט גיווארן דורך אטה , אוג אואב דורך דוד , דאט זאגט דוד (אואב סיר רחלי) איך וויל דען טאפ אויט וואטן . קום אוג זעה דען חטא פון אדין . זיי האבן ניט גלאזן אוג ניט גירואט פון אלין . ביז דאט זייא האבן גטאן כחך אלע דורות . דט זייא זעהן יהוטע איז נויך גיטטארבן אוג אלע זקנים דאט אלי נטים דורך זייא גיטעהן זעכן טוין ניט דא . טפראכן זייא , אילוכד איז דיא לייט דאט דיא לייט טטייט אוג . אוג קואן לו עאלק אוג טפראכן , דו קערטט לו גדעכקן וואט דיר האט גיטאן ישראל אוג זייער (רבי אטה) איט זיין (תלאיד יהוטע) דאט האבן אייך אכלה גוועזן פון דר וועלט , הייכט איז דיא לייט או זייא האבן טוין כיאר קיין אגין ניט אוין זיך , אוג איר איט אייך ווילן אוין זיי גיין , או דר פסוק זאגט (אדין ועאלק ובני קדם) , עט איז קייכר גיוועזן דער אזו האט ישראל רעות גיטאן או עאלק , אוג הקב״ה ווערט נוקם זיין אין אייביגי נקאה ווערט ניט פר געסן ווערן . טפראכן דיא חברייא גוויט איז עט אזו , הויב ער אן (ויאאר

ה׳ אלי אל תלר אות אואב) איז קטה וואט דארף דיא תורה אן לו טרייבן (אלי) , לו איר הט גאט גירעט , (פטיטא) הט דאך אלט לו אים הט״י גירעט , אלא דט ווארט (אלי) וויזט , איר האט הקב״ה בפרט ניט לו איבן דיא אואבים אפילו די קלייכטטן פון זיי ניט ווייל (רות האואבי׳) איז כאך ניט ארויט גגאנגן , דרום זאגט אטה , גאט האט איר פר ווערט אלין , אבר פון זייא זעלבטט ווערט טוין אייכר . ארויט קואן אוג ווערט נוקם זיין , דער דוד דר קואט פון רות , דרום זאגט ער (אלי) , אבר איין אנדרן איז עט (אותר אלחאה) איט זיי לו האלטן : הויב דוא וועלטט זאגן יהוטע אוג דיא זקנים דר כאך דיא האבן (אאריך יאים) גיווען איז עט יוא אותר , עט נויז ניט אזו , דרום ווייל אלי קואן ארויט פון דען (בית דין) פון אטה , אוג וואט איבר עכטפרט איז גיוואָרן לו אטה איז זיי אויך (אסור) , נאך אייכט עט איז כאך ניט ארויט גגאנגן פון זיי די גוטע פערין דען (ביאי טופטים) איז רות גבארן גוואָרן , זיא נויז (בת עגלון אלך אואב) הט אים (אהוד) אאית גיווען איז דאט זיין טאכטר , האט זיא (אליאלך) גיכואן לו זיין זון , אוג האט זיך כאך ניט אגייר גיוועזן ביז דער כאך או זי הט גירעט לו (כעאי עאך עאי אלהיך אלהי) . אוג (כעאה) פון (בכי עאון ביאי דוד) , אוג אלי די ישראל רעות טואן כעאט הקב״ה נקאות פון זייא אוג איז זיי (נוטר טכחה) , אבר ווען וואט גוטט זאל פון זייא ארויט קואן אויף דען עולם , איז הט״י (אאריך רוגז) זיי ביז דט חלק חטוב איז ארויט גגאנגן פון זיי , דער כאך כעאט ער איין נקאה פון זייא . טפראך רבי אלעזר גוויט איז עט אזו , דט איז קלאר אוג די לויטרי זאך דר פון . טפראך דט קינד פון אילוכד אן איר חברייא גרייט אייך נון אייערה (כלי אלחאה) אין אייערה הענט אוג האלט אלחאה : הויב אן רבי אלעזר (ברכו ה׳ אלאכיו גבורי כח) דוד הט אן גיברייט אלי (נבאי הטאים כוכבים אזלות) אוג אנדרי חיילות אוג האט בהעפט זיין נטאה לו זייא , אוג איט זיין נפט האט ער גואר אוג גהתאכת אלע ברכות אוג לאזט אויט (ברכי נפטי את ה׳) , דען אלט ווערט נכלל אין נפט דוד : אייער ישראל זעכן גיקואן האבן דיא אלאכים אטלים גיוועזן דיא (עטיה) , דרום טטייט (עוטי דברו) בייא דיא אלאכים , או ישראל זייכן גקואן לו דען בארג סיני אוג האבן גיזאגט (כעטה וכטאע) האבן זייא עט גיכואן פון דיא (אלאכי הטרת) , דען איז די (אדרגה פון עטיה) ביי ישראל אלין גיוועזן (בארן) . טפראך דאט קינד . היט דיך אוג זייא אלניח , האבן זייא דען כאר דען טבח אליין גיכואן אוג קיין אנדרן . טפראך רבי אלעזר , דען טבח האב איך גיפונן אוג קיין אנדרי , טפראך הער (ינוקא) וויל דיין טווערד וויל דיר ניט אלניח זיין . כלואר דט זאגטט ניט , ווען דוא ניט רעכט קאנטט דער איט פעכטן זאל איך לו איין אנדרן דר זאך קעכן רעכט פעכטן אוג אלחאה האלטן , דען דער (טבח עליון) דאט איז איבר ענטפרט גיווארן לו דיא אלאכים אליין , כאר לו דיא ישראל דאט איז דיא קדוטה איז זייא כאטר גיוואָרן וויא לו ישראל , דאט זייא ניט דארפין אקדט לו זיין קדוטה נייארט איט ישראל , ווען ישראל פאר זייכן אקדט אוג זאגן (קדוט קדוט קדוט) אוג דער כאך זיין זייא אובן (אקדט) , או דער פסוק זאגט (וקרא זה אל זה) דען גייט אויף דיא קדוטה פון דרייא וועלטן , דרום טטייט (וקרא זה) איז אייכט , (אל זה) איז לווי , (ואאר) איז דריי , דריי וועלטן זייכן

זיינן קיגן דריי קדושות אונטן, און דרום איז דר שבח פון ישראל דען זיי הבן גלואן די קדושה אונטן, טפראך רבי אלעזר עט איז אזו, און אזו האט אען עט אפורט גיוועזן. דען די דרייא קדושות זיינן איבר גענטפרט גוואהרן לו ישראל אונטן. אויט דען פסוק איז עט גלערנט. (והתקדשתם, והייתם קדושים, כי קדוש אני ה'), (והתקדשתם) איז אייכט, (והייתם קדושים) איז לווייא, (כי קדוש אני ה') זיינן דרייא, ער זאגט ווייטר סודות דאט אן ניט דארף לו טרייבן, און איז ניט איטלאכם לו פר שטיין דיא סודות פון די (כלי זיין) טווערד און טפיז. ער זאגט ווייטר דעם סוד פון (ברכו את ה') און אען טאר דרום קיין אענטן ניט בענטין און טלום געבן פר דר תפלה, דען ליאט ער אוף זיך איין טואאה, ער קער לום ערטטן לו ניען אויף זיך דיא שכינה. דאט (ינוקא) זאגט אילונד ווייט איך דאט דער כח פון דיין האנט איז טלאך לו פעכטן (בחרב ורומח) איט טווערד און טפיז, אילונד איז דיא לייט ניט לו זוואין און לו טלאגן איט דעם טליידר איין שטיין נאך דעם אנדרן (דאט זיינן אויך סודות). זייא פרייאן זיך (רבי אלעזר ורבי אבא) און דיא חברייא, דט (ינוקא) זאגט ווידר גרוטי סודות אויף דעם פסוק (שחורה אני ונאוה) דא קוואן דיא חברייא און קושן אים. זאגט רבי אלעזר (אלואלא) העט דט (יחוקאל הנביא) גזאגט וועד עט איין וואונדר גיוועזן אין עולם. נעאט אים רבי אלעזר און קוטט עט ווי פאר. זאגט דאט (ינוקא) איך וויל בענטן, טפראכן זייא בענט און לוא דיר איז שיין דאט דוא קערטט לו בענטן, טפראך ער וויא פיל (אותיות הקדושים) וויא פיל (ברכות) זיינן לו אייך פון הקב"ה אן גיברייט וויל איר האט ניט פר איטן פון איר לו בענטן: ער הויב אן מֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר דער פסוק איז אין דער תורה (כפשוטו). אבר איר האבן גלערנט איטליכר אענט איז אחויב (בברכת המזון) ווען ער ניט קאן, זאל זיין וויב און זייני קינדר בענטן, און איר האבן גלערנט עט זאל קוואן איין קללה אויף דעם אענטן דער דא דארף דאט זיין וויב און קינד זאל אים בענטן (ברכת המזון), און ווען ער גלייך ווייט לו בענטן. און ווער דא פר איידט פון זיין זון אים לו גיוואונן באנות. פר פלוכט אן אים לו (הקב"ה ושכינתיה) דיא הייטט (אם הבנים) וויל ער האט אים פר איטן גיוואונן לו בענטן לו הקב"ה. ער טפראך, איך בין איין (בן יחיד) לו אייכר אוטר, גיבט איר דאט כוס לו בענטן לו הקב"ה (האלך הקדוש) דער דא הט גגעבן אין איין אוטרט הויז זעלכי אענטן (יראי אלהים) דט איך הב גרעט פר זיי שטארקע רייד און לו זיי זוכה גוועזן דרום וויל איך בענטן, און פריער וויל איך איין זאגן דעם פסוק וויא עט קער לו זיין דאט איר האבן אן גהובן (מונע בר) און זאגט דרויף גרוטי סודות. פון אילונד אן ווייטר ברייט אייך אן איר חברייא איר ווילן בענטן, זיי גיבן אים דט (כוס של ברכה) און ער וואר בענטן און אלי חברייא זיינן גוועזן (בחדוה ושמחה), דען זינט עט איז גוועזן דיא חתונה פון רבי אלעזר איז אזו איין שאחה ניט גוועזן לו דיא חברייא אז דעם טאג דאט זייא זיינען דארטן גיזעטין, זייא זיינען זיך אקדים און בענטן דאט ינוקא (בשאחה וברצון לב). טפראך דט (ינוקא) איר זאלט אייך ניט פורט זיין פון היר נייארט פון (דברי תורה), און אזו הבן איר דאך גלערנט: ער הייב אן

וַיְהִי הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וגו' און זאגט ווידר גרוטי סודות, זיי קושן אים און בענטן אים און גייאן אירן וועג, זייא קוואן לו רבי שאעון און דער ליילן אים דט אעשה, ער פר וואונדרט זיך און טפראך וויא גאר גוט איז עט אבר ער ווערט ניט זאנג לעבן און ווערט ניט עולה זיין (בשאו), איין קליין האלז וואט איט איין אאל גרויט פייאר גיבט און ברענט (לפי טעה) עט גייט באלד אויט און פר לעטט גשווינד, און נאך אייכט איך האב אייך דאך גזאגט פון וואט דאט ליכט איז: פתח רבי שאעון הייב אן און זאגט (גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך) ווען איין אענט איז איין (גבור בארץ) איין גבור בתורה און איין (גבור בילירה) דער הייטט (גבור בארץ) זיין ליכט גייט אויף און ליאט זיך אן אים איין (אשיבה גדולה) דען איז (דור ישרים יבורך): טפראך רבי אבא איר זעהן דאך עט זיינן קינדר די דא זאגן הולכי זאכן און בלייבן דאך דער נאך און ווערן גרויטי לייט בעולם. טפראך רבי שאעון, איין קינד דאט דא זאגט איין זאך אודר לווייא (לפי טעה) אן כוונה, דא זאל אן פר זיכרט זיין אן אים דט ער ווערט זוכה זיין לו לערנן (תורה בישראל), אבר דא דאט זיין ליכט שטייט אין רעכטן שטאנד (בדעת שלאה) איט כוונה דא איז עט ניט אזו, און נאך אייכט, הקב"ה האט לוטט לו שאעקן אן אזו איין עפיל און נעאט אים לו זיך, (זכאי) איז זיין חלק, (זכאין) זייט איר לדיקים דווט אויף אייך האט גזאגט דער פסוק (ויספה פליטת בית יהודה הנשארה שורש לאטה ועשה פרי לאעלה) (שורש לאטה) דאט איז זיין פאטר דר איז אוועק פון דער וועלט און ער איז (שורש לאטה) אין דר ישיבה פון (אטט"רון) די הייטט (אתיבתא דרקיע, ועשה פרי לאעלה) דאט איז אין דער ישיבה פון הקב"ה, ווי גאר גוט איז דר וואראל און דער פרי, און ווען ניט ווער בייא זייא זעלכי דט הקב"ה האט לוטט לו זייא (ריח ניחוח), קענט זייא קיין אקטרג ניט שאן. אבר (יהי רצון) דאט זיין אוטר זאל ניט זעהן דען לער אן אים, עט וואר אזו גיוועזן ווי רבי שאעון האט גזאגט. וואוז לו דען חלק פון לדיקים וויל זייא זייכען אקיים און היטן דען (אות ברית קודש) דא זיינן זייא זוכה לו גוטה הייליגע קינדר, און פון זירנט וועגין זייכען זייא זוכה (זארן עליונה) אז דער פסוק זאגט (ועאך כלם לדיקים לעולם וגו'):

וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הָרְגוּ בֶּחָרֶב זאגט רבי אלעזר, ווער האט דען (בלעם הרשע) אאית גיוועזן און וויא איז ער אום גקואן. טפראך רבי ילחק, פנחס איט זייני חברותא האבן אים אאית גוועזן, וויא דער פסוק זאגט (הרגו על חלליהם) און איר האבן גלערנט דאט ער הט גיאאכט איט (חכמת הכישוף) דאט ער און די (אלכי אדין) זיינן גפלוגן אין לופטן, (אלואלא) ווער ניט גיוועזן דער (ליץ הקודש) און אכח דער תפלה פון פנחס, דא האט ער זייא אאכן ארא פאלן, דרום שטייט (על חלליהם) זיי זיינן ארא פ אויף דיא (חללים), און שטייט (ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בחרב). טפראך ר' אלעזר דאט אלט ווייט איך אויך וואול. טפראך רבי שאעון, איין זון אלעזר אלי אעשים פון (בלעם הרשע) איז גאנל שטארק, נלואר גאר שיין האבן דאך דיא חברייא אפורט גיוועזן, עט שטייט (ולא קם עוד נביא בישראל כאשה) האבן זייא גזאגט, בייא ישראל איז וואול קיין זא אייכר אויף גישטאנן, אבר בייא דיען (אוואות עולם) איז יוא אזו אייכר גיוועזן

געוועזן און ווער איז ער, בלעם, אזוי וואו אז משה איז געוועזן (במדרגה הקדושה) דאס קיינר אזוי הויך איז געוועזן, אזוי איז בלעם געוועזן אין דער טומאה דאס קיינר איז ניט אזוי גלייך געוועזן. נאר ווען ער אזוי איין הויכי מדריגה האט גיהאט, און אזוי איין חכם אז ער איז געוועזן דאס ער האט זיך בערימט מיט זיין גרויסן כח, און האט גזאגט (ואנכי אקרה כה) איך וויל אויס רייסן די קדושה פון הקב"ה דס דא הייסט (כה), וויא האבן זייא קענן מיט מאית זיין, אלא אין (ספר החכמה פון שלמה המלך) הט ער אין גזאגט, עס זיינן דריי סימנים, (סימן לעביר) ווען איינר איז איין (בעל עבירה), (ירקון) איז ער געל און גרין אויף זיין געזיכט, (סימן לשטות) ווען איינר רעדט פיל, (סימן) ווער ניט קאן און ווייסט ניט, דער בערימט זיך פיל, און דיא אלי זיינן אן דעם רשע געוועזן: אויב דוא ווילסט פרעגן עס שטייט (יהלך זר ולא פיך) דאס איז טייטש איין פרעמדר זאל דיך לויבן וואו דען ניט (פיך). זאלסטו דיך לויבן אליין. און וויא זאגסטו סימן ווער ניט ווייס בערימט זיך דאס איז ניט אזוי. אלא (יהלך זר). אבר ווען דוא קואסט וואו אן דיך ניט קאן פיך עפין דיין מויל לאז ריידן אין דער תורה און אודיע לו זיין (דברי מאת בתורה). דען ווערט דיין אויל אודיע זיין וואס דוא ביטט, דען עס איז ניט אזוי דאס דען אמת גיבט לו דער קען אז זיין אויל. דער (רשע בלעם) האט זיך בערימט אין אלים, ער האט גיגנבת דיא דעה פון מענשן, פון דאס קלענסט וואס ער האט גיקענט האט ער גימאכט דער פון גרויסי זאכן, און וואס ער האט גיזאגט איז אלס געוועזן (אנר הטומאה), ער האט גזאגט אמת, כייארט דר רשע הט זיך בערימט (בדרך נסתר) דס מן זאל פיל דרויס פר שטיין, ווען ער הט גיזאגט (נאם שומע אמרי אל וידע דעת עליון) ווער איז דער מאן דר דס האט גיהערט אים ריידן דר ניט העט גימיינט דס ער איז איבר אלי נביאים אין עולם, און ער הט דאך אמת גירעט, ער איז אין (נר הטומאה) העכר געוועזן אז אלי. דרום זאגט ער (שומע אמרי אל) דרמן וואו ער בהעפט איז אן דעם (אל אחר), (כי לא תשתחוה לאל אחר), און בייא הקב"ה שטייט (האל תמים דרכו) מיט דר (ה"א), און ער האט גירעט (אמרי אל וידע דעת עליון) דאס איז גאנץ איבערשטי מדרגה אין דר טומאה דיא דא פירן די שיף דר איז דר (רב החובל) דר שיף איינשטמר דער אלט פירט אין (ים) דארטן האט ער זיין מדרגה גיהאט, האט דער רשע סתם גירעט (וידע דעת עליון) דס מען זאל מיינן (ה"ו) אין דער (דעת הקדושה), און ער האט גירעט אין זיין (נר הטומאה) האט ער גיהאט איין מחיצה אן דער איבערשטי מדרגה, און ער האט גיגנבת די דעה פון מענשן מיט זיין ריידן, ער זאגט אויך (מחזה שדי יחזה) ווער דאס האט גיהערט הט גימיינט ער זעהט וואו קיין (נביא בעולם) הט פון דר מדרגה גיזעהן, און עס איז טייטש איין לווינג וואס דא איז ארויס גיגאנגן פון דיא לווינגן הייסט (מחזה), ווער זיינן די מחזה, (עז"א ועז"אל) די דא זיינן (נופל וגלוי עינים) דיא האט ער געזעהן, דיא זיינן ארויס גיקומן פון דר קדושה דס דא הייסט (שדי) און זיינן גשטראפט געווארן ווי אויבן שטייט הייסן זיא (מחזה), אז דער פסוק זאגט (ואל מחזה אל מחזה), וואו איז בלעם געוועזן אין דר צייט דס מן האט אים מאית געוועזן, עס שטייט דאך (ועתה הנני הולך לעמי) דא איז ער דאך ניט געוועזן אין מדין, וויא האבן זיא אים דארטן מאית געוועזן, אלא אז דער רשע האט געזעהן דאס מכח זיין עצה וואס ער האט גיגעבן זיינן גשטארבן און געפאלן מישראל פיר און צוואנציג טויזנט, דא האט ער גוואלט דארטן דר האט וועלן שכר האבן ווייל זיין עצה איז פארט גיגאנגן, און ווייל ער האט דארטן גוואלט ווארטן וועגן זיין שכר. איז גקומן פנחס מיט זייני (שרי החיל) אהין: אז ער דר זעהט פנחס איז גיקומן, דא וואר ער גיפלויגן אין לופטן וויא זייני לווייא זין (יונס וימברו"ס) האבן גטאן (כשעת מעשה עגל) דס זייא האבן דס עגל מיט זייערי כשפים גימאכט, אז דר פסוק זאגט (ויפל מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש), עס איז קשה עס זיינן פיל גרעסטי (השבועות) און לאן אז דר פסוק איז זייא מפורש. און דא איז איין קליין לאן און דר פסוק זאגט (כשלשת אלפי איש), אלא דאס זיינן געוועזן די לווייא קינדר פון (בלעם יונס וימברוס) דיא דא זיינן געוועזן גיוואגן ווי דריי טויזנט מאן, און דר בלעם הרשע הט וואל גוואוסט אז (איני כיטון שבעולם), האט ער גינומן דיא (חרטים וכישוף) פון זייני קינדר דאז זייא פליגן אפטר לאז שאן און איז גשוועבט אין לופטן, וויא פנחס איז ארייין גקומן און זעהט וויא איינר פליאט אין לופטן און ווערט ניט גזעהן, און ווערט (נעלם) פון אויג, ער שרייט (בקול רם) לאז זיינם אין און שפראך, איז איינר דא דער ווייסט לאז פליאן נאך דעם רשע, דען דס איז בלעם דר דא אזוי פליט אין לופטן. איינר הט גיהייסן (זליה) פון (שבט דן) איז אויף גשטאנען און האט גנומן דען (כח ומטה) דס דא געוועלטיגט איבר אלי כשפים און איז נאך גיפלויגן, וויא דר רשע האט אים געזעהן דא וואר ער איבר פארן אין איין אנדר וועג און שפאלט פינף (אווירים) אין דען וועג און איז פון אים (נעלם) גווארן, (באותו שעה) וואר (זליה) אומנן און בלער געוועזן, ער האט ניט גוואוסט וואס ער זאל טאן, דא הייב אויף פנחס זיין קול און שרייט, דוא שאטן פון דער שלאנג דאס דא הוימרט איבר אלי שלאנגן, פאר קער דייני האר. כלומר דיא האר זיינן איר כוחות פון (סמ"אל ונחש) דיא דא זיינן איבר אלי שלאנגן דיא האבן גימאכט אז בלעם איז ניט געזעהן גווארן. דא שרייט ער דר (זל) פון (יה) זאל אבטל זיין דען שאטן פון דר טומאה דורך (זלי"ה) דאס דער רשע ניט זאל קענן פון אים פר האלן זיין, דרום זאגט ער פר קער דייני כוחות זאל בטל זיין קיגן אים, (מיד) האט (זליה) גוואוסט וואו ער איז דען זעלביגן וועג און איז לאז אים גיקומן און זיינן אלי ביידי מראה גירערט פר פנחס. קום און זעה, עס שטייט בייא דעם רשע (וילך שפי) דאס איז איין (מדריגה עליונה) איין נחש זכר איז ער נאך גיגאנגן, אבר (זליה) דער נאם איין (נחש זכר ונקבה), און מיט דעם האט ער אויף אים געוועלטיגט, דרום ווייל ער האט גנומן די מדריגה וואס אויף אים שולט איז דאס איז (שפיפון) דער האט מכניע געוועזן דען כח פון נחש דאס בלעם האט גיהאט, דרום שטייט (יהי דן נחש עלי דרך) דס איז שמשון, (שפיפון עלי אורח) דס איז (זליה) דר דא האט געוועלטיגט אויף דען שטעג ווס (בלעם הרשע) הט גימאכט דא ער איז אין לופטן גיפלויגן, (הנושך עקבי סוס) דס איז (עירה) דער דא איז געוועזן מיט (דוד המלך) און הט פיל גבורות גוויזן איז אויך געוועזן (משבט

דן

דן), אויף אים שטייט (ויעקר דוד את כל הרכב) (ויפול רוכבו אחור) דר איז (טריה) דר היכסטן כאך זאל קומען מיט (משיח בן אפרים) דער איז (משבט דן), אונ ער ווערט לעתיד טאן גרויסי (נקמות ונאצות) אן דיא (אומות עכו"ם), אונ אז ער ווערט אויך שטיין דען ווערט מען האבן איין האפונג נאך דר גאולה, דרום זאגט דער פסוק ווייטר (לישועתך קויתי ה'), נאך אז דער בלעם הרשע איז מרמב גידערט פאר פנחס, שפראך פנחס צו אים דו רשע ווי פיל (גלגולים רעים) האסטו גיוועלגערט אונ גיטאן אויף (שם הקודש), ער שפראך נאך (לזיה) קום אונ זייא מיך ממית, אונ ניט מיט דעם שם דען ער איז ניט ראוי דס מאן זאל אויף אים דער מאנען דען (שם הקודש העליון) דאס ניט זיין נשמה זאל אויס גיין אונ נכלל ווערן (באדרגות הקדושים) דא מעגסטו אן אים מקיים ווערן וויא ער גזאגט האט (תמות נפשי מות ישרים), אין דער צייט האט ער אים אן גטאן וויא פיל (מיני מיתה) אונ איז דאך ניט גשטארבן. ביז ער הט גנומען איין שווערד דס דרויף איז גמאכט גוועזן איין שלאנג אויף דר זייט, אונ איין שלאנג אויף דער זייט, דא שפראך פנחס מיט דעם זעלבן נחש איז ממית לאז זיין אונ מיט דעם זייגן איז ער גשטארבן. דען האט ער אים ממית גוועזן, אונ אזו איז דער סדר פון דר (לד הטומאה), ווער דא נאך גייט (מעשה טומאה) דא שטערבט ער דר מיט אונ מיט זיי גייט אים זיין נשמה אויס אונ אין דעם ווערט זיין נשמה נכלל. אונ אזו איז בלעם אויך גשטארבן, אן אזו איז דן אויף יענר וועלט מיט דינים, אונ ער איז זיין טאג ניט צו קבורה גקומען אונ זייני ביינר זיינן גאר פאר פוילט גווארן אונ זיינן דער פון גווארן שלאנגן, אפילו דיא ווערים דיא זיין פלייש האבן געגעסן זיינן דער פון שלאנגן גווארן. פון אילוכר אן איין זון אלעזר, וואס הקדוש ברוך הוא האט מיט דעם רשע גטאן וואס ער האט גרעט זיינן גרויסי סודות דאס מען ניט דארף מגלה זיין. אבער וויל דיא חבֿרייא זיינן דא דיא דא ווייסן גרויסי סודות נעלמים פון עולם הבא איך מייך דאס מגלה גוועזן, דען עס זיינן פון די (סתומין) פאר הולני פון עולם, אונ די לייט ווייסן עס ניט די (כפלחות עליונים אונ סתומים), אויף דעם רשע אונ אויף זיינס גלייכן איז גזאגט גיווארן (ושם רשעים ירקב) (וכמי) זיינן די (לדיקי מאת), אויף זיי שטייט גישריבן (אך לדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך וגו'): (רבי אבא) זאגט איר האבן גלערנט אויף עלף זאכן קומען (נגעים) אויף דעם מענטשן, אונ אלי זיינן גוועזן אן (בלעם הרשע), אויף (עבודה זרה), אונ אויף (קללת השם), (גילוי עריות, גניבה, לשון הרע, עדות שקר), אונ ווער דא טילט דען דיין (שבועות שוא), אונ ווער דא גייט (בתחום) פון דען חבר אונ איז (חושב מחשבות) אונ ווער מאכט קריג צווישן לייט, (מיט מוציא אויף עין הרע); אונ דר (זוהר) ברענגט אויף אלי פסוקים, דר (פלשתי) האט (מקלל השם) גיוועזן, האט דוד גזאגט (היום הזה יסגרך) אז וויא בייא נגעים שטייט (והסגירו הכהן), דער פלשתי איז גיוועזן נאכט אין יחוס צו דוד, ער איז גיוועזן דר זון פון (ערפה), אונ אז דר פלשתי האט גישאלטן דוד וויא עס שטייט (ויקלל הפלשתי את דוד באלהיו), האט אן אים דוד אן גיזעהן (בעין הרע), אונ וואו ער האט גזעהן (בעין הרע) זיינן אלי (מיני לרעת) גלגן פון דעם אויג פון דוד, אזו איז אויך גיוועזן בייא

יואב, אז דוד האט אן אים אן גזעהן (בעין הרע) וואס שטייט (ואל יכרת מבית יואב זב ומצורע), אזו אויך בייא דען פלשתי אז ער האט (מקלל השם) גוועזן האט דוד אן אים גזעהן (בעין הרע) האט ער גזעהן אין זיין שטערן דס ער וואר מצורע, (איך) שטייט (ותטבע האבן במצחו) האט זיך דאס לרעת בהעפט אן זיין שטערן: דס אויג פון (בלעם הרשע) איז פר קערט גיוועזן וויא בייא דוד, דס אויג פון דוד איז גוועבט גוועזן אליר זייא גיטאלט, עס איז קיין זאך גוט אויג ניט גוועזן שיין אן צו זעהן וויא דאס אויג פון דוד, אליר זייא גיטאלט פון עולם האט דריין גפינקלט, אונ אלט מיט אייטל רחמים צו דעם ווער דא איז גיוועזן איין (ירא חטא), וויא עס שטייט (יראיך יראוני וישמחו) זייא פרייען זיך ווען זייא איך זעהן, אונ אלי רשעים פערכטן זיך דער פאר, אבר דאס אויג פון (בלעם הרשע) איז גיוועזן איין (עין רעה) צו אלים, אויף וועלכן ער האט גזעהן האט ער פר דארבן אז איין פלאם פייאר, דס איז קיין זאך (עין הרע) גיוועזן בעולם אז פון בלעם. פאר קערט פון דעם אויג פון (דוד המלך). זאגט רבי אבא גוויס דיא אלי זאכן זיינן גיוועזן בייא (בלעם), אבר (גלוי עריות) וואו געפינן מיר, עס שטייט (הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למעול מעל בה') איז (עבודה זרה אונ גלוי עריות). אויף (עדות שקר) ער האט גיזאגט (ויודע דעת עליון) אונ האט ניט גוואוסט די דעה פון זיינר בהמה. ער הט (מקלל הדיין) גיוועזן, ער זאגט (לכה איעלך), ער הט אב גקערט פון דין אונ האט בייז אויף זייא גרעט, ער איז גיגאנגן אין (תחום) פון חבר, ער זאגט (ואעל פר ואיל במזבח) דאס ניט הט פון אים גבירט, ער הט גמאכט קריג (בין אחים) צווישן ישראל אונ צווישן הקב"ה, (ועין הרע) איז אין גאנצן עולם ניט גוועזן ווי ער, ער האט (מקלל השם) גיוועזן (ומכבי מקרה כה), אונ אלט איז אן אים גוועזן: ר' יוסי הוב אן אַל תִּלְחַם לֶחֶם רַע עָיִן: דאס איז בלעם דער (רע עין) דאס ער האט ישראל גיבענטשט וואס הקב"ה האט ניט בגערט, עס שטייט (ואל תתאו למטעמותיו) דס איז בלק דס הקב"ה הט ניט בגערט זייני עולות. קום אונ זעה (וירא בלק) וואס האט ער גיזעהן, ער האט מיט זיין חכמה גזעהן דאס ער אונ פינף (מלכי מדין) ווערן פאלן (ביד ישראל), דרום הט ער (מקדים) גיוועזן צו בלעם דאס זיין כח איז גוועזן מיט דעם מויל, אז וויא ישראל דאס איר כח איז מיט דען מויל. אפילו בלעם האט מער ווסט גיהאט דער צו אז בלק, אונ דיא (ידיעה) דאס בלעם האט גיוואסט איז גוועזן בייא נאכט דאס דער כח פון דיא קליפות איז בייא נאכט (באשמר ראשונה חמור נוער), דרום האט ער גיהאט איין (אתון) אחבר צו זיין מיט דען (חמור) בייא נאכט (בתחלת הלילה): אויב דו ווילסט זאגן עס שטייט דאך (ויבא אלהים אל בלעם הלילה), עס איז אזו, דען דאס איז אויך גוועזן זיין (שר), אזו אויך בייא לבן (ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה), דרום זאגט בלעם צו דיא שלוחים (לינו פה הלילה), אז דער מלאך קומט צו אים וואר בלעם גקומען צו דען מייל אונ הט זיין מעשה גיטאן אונ רידט זייני (דברים), דא רואט אויף אים דער טמא'נער רוח אונ הט אים מודיע גוועזן דורך דען מויל: עס איז קשה ווען ער האט אים טון מאלן גזאגט

אל

(זאת חק עמהם) ווארום הט ער ווידר אוור גוועזן צו פרעגן, אזא וויא מיר האבן גילערנט. אין דער וועג וואו דר מענש וויל גיין. פירט מען אים, צום ערשטן הט השי"ת ניט גהייסן גיין, אונ אז ער זעהט דאס זיין רצון איז יא צו גיין. שפראך ער צו אים (קום לך אתם ואך את הדבר וגו'), דיא זעלביגי גאנצי נאכט האט בלעם גיטראכט וואס איז איין כבוד ווען איך זאל זיין אן גבונדן אן אנדרן אונ דארף ניט טאן איין ווילן, ער זיגט דיא נאכט אן זיין כשפים אונ האט ניט קענן געפינען איין (נד) דאס זאלט זיין אן זיין רשות. נייארט (מצד זיין אתון): זאגט רבי יצחק צווישן דיא קליפות זיינן (מצד ימין) צעהן (חמורים). (ומצד שמאל) צעהן (אתונות), דרום האט (יוסף ארמז) גוועזן (ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים), אונ דאס איז דאס דיא תורה גזאגט (לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו), (מצד ימין איז דער נחש) אונ (מצד שמאל דר אתון) ווערט גפונן מיט (קסם קסמים): זאגט בלעם (כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל) עס קאן קיין כישוף נאך קיין קליפה אן זייא געוועלטיגן (הן מצד ימין, הן מצד שמאל), דען (ה' אלהיו עמו):

בפרשה (חיי שרה). רבי יצחק ורבי יוסי זיינן גיגאנגן פון (טבריא) קיין צור. זאגט ר' יצחק איך טוא מיך פר וואונדרן אויף (בלעם הרשע) דאס אזי זייני מעשים זיינן (מצד הטומאה). אונ מיר האבן גילערנט איין סוד. דאס אזי (מיני נחשים) זיינן אן גיקניפט אונ גיאן ארויס פון דער (נחש הקדמוני) דאס זיא איז דר (עיקר כח הטומאה) דיא פר אום פלוט איוט: דרום אזי (חרשים) אונ (כישוף שבעולם) רופט מען מיט דען נאמן (נחשים) דען אזי גיאן פר איר ארויס. אונ ווער עס ציאט זיך דער נאך ווערט טמא, אונ ניט דאס אליין ער איז זיך פַאר מטמא זיין דאס ער וויל אויף זיך ציאן דיא טומאה. דען מיר האבן גילערנט הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּיעִין לוֹ הַבָּא לְטַמֵּא פּוֹתְחִין לוֹ ביים דר קדושה העלפט מען אים אונ זאגט (ובחרת בחיים) אונ ביים דער טומאה עפנט מען אים ער זאל אריין גיין. אזו אויך (בלעם הרשע) אז ער האט וועלן אויף זיך ציאן די (רוח הטומאה) פון דער (נחש העליונה) האט ער זיך מטמא גיוועזן אלע נאכט אונ האט מזנה גיוועזן מיט זיין אייזל. אונ מיט דען האט ער אויף זיך גצויגן דיא (רוח הטומאה) האט ער קענן (מעשה כשפים) טאן. אונ דיא (התחלה) פון זייני מעשים איז אזו גיוועזן. ער האט גינומן איין שלאנג פון דיא שלאנגן אונ האט זיא פאר זיך אן גיבונדן. אונ האט איר גשפאלטן דען קאפף אונ האט ארויס גינומן איר צונג, אונ הט גינומן ווייסע קרייטער דאס דער צו געהערן אונ האט זייא פאר ברענט. אונ האט גימאכט דער פון איין (קטורת). דער נאך האט ער גינומן איר קאפף אונ האט אים גשפאלטן אויף פיר טייל. אונ האט ווידר ארויס גימאכט איין אנדר (קטורת). אונ האט איין (עיגול) גמאכט אום זיך ארום. אונ האט גירעט זייני רייד אונ (לחש) וואס דער צו געהער אונ געטאן אנדרי מעשים דר צו. ביז די (רוח הטומאה) איז אויף אים גקומן אונ הט אים אודיע גוועזן וואס ער הט בגערט, אונ האט גיטאן מיט זייא זייני מעשים אלץ וואס זייא האבן גוואלט (מצד הנחש הרקיע) אונ פון דארטן האט ער זיך

גיצויגן (מעשה כשפים) ביז ער האט אויף זיך גיצויגן דען רוח הטומאה פון דער (נחש הקדמוני). אונ פון דעם האט ער גיוואוסט אזי (כישוף וחרשים וקסמים) אונ צובריא. דרום שטייט (ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים) דאס אזי זייני טומאה איז אים מהצד גיקומן פון דיא (נחשים). (בתחלה ובסוף) איז אלס גיוועזן דורך שלאנגן: זאגט ר' יוסי ווארום איז גיפונן אזי (מיני נחשים וכישוף) ביים דיא וייבר. שפראך רבי יצחק אווא האבן מיר גילערנט. אז דיא (נחש הקדמוני) איז גיקומן ביים חוה האט ער אין איר איין אום פלוט גיווארפן דאס איז אין איר גיקומן (מצד הנחש). דרום האט די טומאה אן איר מער איין אן בונד וויא אן אנשים. דען אין איר איז גיווארפן געווארן אונ ניט אין אים, שפראך רבי יוסי גוויס עס איז אזו. אונ קושט אים אונ שפראך. איך הב ווי פיל מאל גפרעגט די זאך אונ האב ניט זוכה גוועזן צו וויסן וויא איצונד. שפראך רבי יצחק אזי מעשים וואס בלעם הט גיוואוסט. פון וועמן האט ער דאס גילערנט. שפראך רבי יוסי פון זיין פאטר (בעור), אבר ער הט גילערנט (כל מיני כשפים) אונ צויברייא פון דיא (בני הררי קדם) דאס איז (בארץ קדם). דאס דארטן זיינן דיא (מלאכים עזא ועזאל) דאס הקב"ה האט זייא אראפ גיווארפן פון הימל אונ זייא זיינן אן גיבונדן אן אייזערנע קייטן. זייא זיינן די לייטן אודיע אזי (כישוף וקסמים). אונ פון דארטן האט (בלעם) גיוואוסט אזי (כשפים) אז דער פסוק זאגט (מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם), שפראך ר' יוסי אז דו האסט גזאגט. דאס דרום איז גוואונט די כשוף ביים וייבר ווייל די שלאנג האט גיווארפן אום פלוט אין (חוה). האבן מיר דאך גילערנט ישראל אז זייא זיינען גישטאנן ביים דען בארג (סיני) האט דיא אום פלוט פון דיא שלאנג אויף גיהערט פון זייא. אבר פון (אומות עכו"ם) האט זיא ניט אויף גיהערט ווייל זייא זיינען ניט גישטאנן ביים דען בארג (סיני). שפראך ער דוא רעדסט רעכט. אבר דיא תורה איז נאר געגעבן געווארן צו די מאנן ווי דר פסוק זאגט (וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל). אבר דיא וייבר זיינן פטור פון (מצות התורה). אונ נאך מיינט אז זייא האבן (חוטא בעגל) גיוועזן איז ווידר גיקומן דיא אום פלוט וויא צום ערשטן. אונ פון איין אשה איז שווערר אפ צו שיידן דיא אום פלוט מער וויא פון איין (איש). ווייל דיא וייבר זיינן בהעפט (בדין הקשה) איז זיך דיא טומאה גיכער אן זייא מדבק וויא ביים מאנין, דען אלץ גייט נאך זיין מין נאך. קום אונ זעה דאס עס איז אזו, דאס (בלעם הרשע) האט זיך פאר מטמא גיוועזן צום ערשטן ווען ער האט וועלן אויף זיך ציהן דעם (רוח הטומאה). דס גלייכן אז איין אשה (בימי טומאתה) אז זיא איז נדה זאל איין מענש זיך היטן פאר איר ווייל זיא איז בהעפט אן דיא (רוחות הטומאה). אונ אין דער צייט ווען זיא טוט כישוף דא זייגען איר (כשפים) מער (מצליח) וויא איין אנדר מאל ווייל דער (רוח הטומאה) רואט אויף איר. אונ דרום אויך צו וואס זיא טוט גינעהנט ווערט פאר אום רייניגט. (מכל שכן) ווער דא גינעהנט צו איר: (זכאין) זיינן דיא ישראל דאס הקב"ה האט זיי געגעבן דיא תורה אונ האט גזאגט (ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה אני ה'): ער פרעגט אים ווער דאס זעהט איין אן דיא (לכנפי עופות) ווארום הייסט דאס איין

(ניחוש), שפּראך ער. ווייל דאש אויך קומט פֿון דיא שלאנג דאש איר רוח הטומאה רוהט אויף דען עוף דרום איז דאש עוף מודיע זאגן מיט איר (נפלון). אונ אלי (רוחות הטומאה) זיינן בהעפֿט אן דר שלאנג אונ קומן בעולם. עש איז קיינר ניט דער דא זאלט פֿון אים ניצול ווערן דען ער איז געפֿונדן מיט אלע כחו. (לעתיד לבא) דאש הקב"ה ווערט זיא מעביר זיין אלי (כוחות הטומאה) פֿון עולם אז דער פסוק זאגט (בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים) אונ שטייט אויך (ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ):

פרשת מסעי.

אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל ר' חזקיה הויב אן מִי נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבוֹזְזִים הֲלֹא ה' זוּ חָטָאנוּ לוֹ וְלֹא אָבוּ בִדְרָכָיו הָלוֹךְ וְגוֹ' קום אונ זעה מיר דאש דאש בהמ"ק איז חרב געווארן דא רוען דיא ברכות ניט מער בעולם אונ זיינן פֿר מיטן געווארן, (כביכול) זיא זיינן פֿר מיטן פֿון אובן אונ פֿון אונטן אונ דיא קליפות דיא (מדריגות התחתונים) ווערן געשטארקט, אונ גיין אונ גוועלטיגן אויף ישראל, דרום ווייל זיא האבן עש גורם געוועזן מיט אירי חטאים, אין דען פסוק איז צו פֿרעגן. ער הייבט אן (מי נתן למשיסה יעקב) איז משמע עש פֿרעגט איינר ווער האט געגעבן די ישראל די זאלן אזו גירובט ווערן, וויא שיקט זיך ווייטר (הלא ה' זו חטאנו), עש קער אויך צו שטיין חָטְאוּ זיא האבן גזינדיגט, ווען ער וויא נוא זאגט (חטאנו) מיר האבן גזינדיגט, קער עש ווייטר צו ריידן (ולא אבינו בדרכיו הלוך) מיר האבן ניט וועלן גיין, ווארום שטייט צום ערשטן (חטאנו) אז ער ווייטר אויף ריידן (ולא אבינו), ווארום שטייט (ולא אבו), אלא בשעה אז דש (בית המקדש) איז חרב געווארן אונ דש היכל איז פֿר ברענט געווארן אונ ישראל זיינן פֿר טריבן געווארן, האט די שכינה וועלן עוקר זיין פֿון איר ארט צו גיין מיט זיא אין גלות, האט זיא געזאגט איך וויל גיין צום ערשטן צו זעהן מיין הויז אונ מיין היכל. אונ וויל בזוכן מיין ארט אונ דר ארט פֿון די (כהנים ולוים) דש זיי האבן איר דר פֿיר דארטן גדינט (בעבודתם), דא איז דש קול געהערט געווארן אובן אונ אונטן אז דר פסוק זאגט (קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים וגו' רחל מבכה על בניה) דש גייט אויף די (שכינה רחל) האט גיוויינט אויף אירי קינדר אז זיא איז געגאנגן מיט ישראל אין גלות, אונ האט געזעהן אירן גרויסן (דוחק וצער) וויא דיא אומות טרעטן זיא אין גלות צווישן אירי פֿיס. דען שפּראך זיא (מי נתן למשיסה יעקב וישראל) צו רובן אונ צו טרעטן צווישן די אומות, ענטפֿרן ישראל (הלא ה' זו חטאנו לו), האט זיא ווידר געשפּראכן (ולא אבו בדרכיו הלוך ולא שמעו בתורתו), העט עשל אבר דיא תורה גיהיט. ווערט עשל ניט פֿר טריבן געווארן: (בשעה) דש די גאולה ווערט זיין ווערט דיא שכינה צום ערשטן ארויש גיין אין (בית המקדש). דען דאש (בהמ"ק) ווערט צום ערשטן געבויאט ווערן פֿר (קיבוץ גליות) אז דער פסוק זאגט (בונה ירושלים ה') אונ דר נאך שטייט (נדחי ישראל יכנס). אונ אז הקב"ה ווערט צו דיא (כנסת ישראל) זאגן (התנערי מעפר קומי) שטייט אויף, ווערט (כנסת ישראל) זאגן וואו זאל איך אהין גיין, מיין הויז איז חרוב, דאש היכל איז פֿר ברענט, ווערט הקב"ה זאגן (שובי ירושלים) עש איז שוין געבויאט אונ אן גיברייט צו דיר, דר נאך ווערן מיין גיזאמלט ווערן דיא (נדחי ישראל) די פֿר שטוסן זיינן גווארן אין דר וועלט, דען ווערט (מקוים) ווערן וואש ווייטר שטייט (הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם) דאש איז (תחיית המתים), אונ שטייט (ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחוקותי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם): ר"ש וואר גיגאנגן אין וועג אונ וואר מיט אים זיין זון (ר' אלעזר ור' יוסי ור' חייא) שפּראך ר' אלעזר צו זיין פֿאטר דר וועג איז אן גיברייט פֿר אונש, מיר וועלן הערן (דברי תורה), הויב אן ר"ש עש שטייט אין קהלת גַּם בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הוֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא ווען איין מענש וויל פֿר ריכטן זייני וועג פֿר הקב"ה, אז ער גייט אויף דען וועג זאל ער זיך פֿאָר בראטן אונ זאל מתפלל זיין צו הקב"ה, וויא דר פסוק זאגט (צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו), אזו ווערט דיא שכינה ניט אפּ גישיידן פֿון אים, אונ ווער ניט איין רעכטי אמונה האט אן הקב"ה דער טוט ניט אזו, אונ איז גזאגט אויף אים (וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר) ווער איז דאש הערץ פֿון ישראל. הקב"ה דער הייסט די הארץ פֿון ישראל, וויא דער פסוק זאגט (ה' חלקי צור לבבי לעולם) דש דיא הארץ בייא דעם מענטשן גיפֿעלט. כלומר דיא שכינה איז ניט בייא אים וויל ער האט זיך ניט בראטן מיט הקב"ה איי ער איז אויף דען וועג גיגאנגן, אונ ווען ער גייט אפֿילו אויף דעם וועג לערנט ער אויך קיין תורה איז זיין הארץ פֿון אים חסר, הקב"ה איז ניט מיט אים. אפֿי' ווען ער הערט דברי תורה פֿון איין אנדרן לאכט ער דרויש אונ זאגט עש איז אייטל נארהייט צו לערנן תורה (ואומר לכל סכל הוא) וויא איין מאל האט איינר גפֿרעגט אויף דען (מלות מילה) אונ שפּראך עש איז קיין רעכטי מלה ניט פֿון דר אמונה. דא הערט דש (רבי ייסא סבא) אונ זעהט אן אויף אים מיט זיין אויגן, וואר אויש אים תכף איין בארג מיט ביינר, אונ אונש איז דער וועג אן גברייט פֿון היליך הקב"ה דרום וועלן מיר זאגן (דברי תורה):

פתח ער הויב אן אונ זאגט (דוד המלך ע"ה) האט געזאגט הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ; איז דאך קשה מיר האבן גילערנט אלש איז אין דיא הענד פֿון הקב"ה, אויש גנומן איין צדיק אונ איין רשע דש האט דער מענש זעלברט אין זייני הענד. נוא וויא האט דוד גבעטן פֿון הקב"ה ער זאל אים ווייזן די וועג צו דר (יראה). שפּראך ר"ש, דוד האט אזו גיזאגט, ווייז מיר דייני וועג. אנטפּלעק מיר מייני אויגן צווישן זיא, דער נאך ווער איך גיין

גיין (כתאוך בדרך הישר ותאות) ווען דוא ווערשט איר נאך שפּגין איין אויגן צו פֿר שטיין אונ וויסן דייני וועג, דא ווייל איך ניט אפֿ קערן דר פֿון רעכטס אונ לינקס. (יחד לבבי) בהשפּט אן איר דש האלץ הקב"ה צו פֿארכטן פֿאר אים צו היטן רעכטע אייני וועג. אן דען ירמה דש איך בין בהשפּט דראן אנה איין נשמה, דרום שטייט (יחד לבבי) איט נויא (ביתא): קוק אונ זעה, איטליכר אענש דער זיך פֿערכט פֿר הקב"ה רואט אויף איס קדושה וויא עס זאל זיין, אבר ווער קיין יראה האט, איז בייא אים קיין קדושה אונ האט קיין (חלק לעולם הבא). נאך אער, עס שטייט (ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום) וואס צו דיא צדיקים (בעו"הז ובעו"הב) דש הקב"ה בגערט איר כבוד, אונ האט זייא בהאלטן דאס גרושי ליכט וואס איז בשתּפֿן געוואָרן (באעשה בראשית), דרום שטייט (הולך ואור) עס גייט אויף אונ לייכט אונ ווערט ניט חסר דער פֿון: אבר בייא דיא רשעים שטייט (דרך רשעים באפֿלה לא ידעו באה יכשלו) די רשעים גייאן אויף דר וועלט אין פֿינשטרניש אין קרומן וועג. אונ בגערן ניט צו זעהן דש הקב"ה ווערט זייא לעתיד דן זיין אין גיהנם, זייא ווערן טרייאן ווי ווי דש איר ניט האבן אויף יענעם עולם גרייגט אונגרה אויערן אונ ניט פֿר נואן (אוסר אונ יראת הקב"ה) אזו ווערן זייא טרייאן אלי טאג, אונ דארטן איז זייא טוין ניט צו העלפֿן, דען ווער זיך איאט אן (ערב שבת) דער גפֿינט נאך עסין אן שבת, דען דער עולם הייסט (ערב שבת) אונ (עולם הבא) הייסט שבת. דרום הט הקב"ה אן גיברייט צו די צדיקים איר (שכר לעולם הבא) אונ צו געבן זייא אזו איין אלק דש קיין אויג איז ניט דראן טולט, אפֿילו קיין נביא האט ניט קענן בגרייפֿן דען גרויסן שכר, דש דרויף שטייט (עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו), אונ אויף די רשעים שטייט (ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי) אונ שטייט (ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם) זייא ווערן זיין אז אש אונטר אייערי פֿיס צו טרעטן אויף זייא: וואס נאך דיא צדיקים (בעו"הז ובעו"הב) אויף זייא שטייט (אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך) אונ שטייט אויך (ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ):

רבי חזקיה הייב אן מַשָּׂא גֵי חִזָּיוֹן מַה לָּךְ אֵיפֹא כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגּוֹת. קוק אונ זעה. זייא האבן די (חבריא) טון דרויף גיזאגט. בשעה דאס דש (בית המקדש) איז חרוב געוואָרן. דא זיינן ארויף גגאנגן אלי כהנים אויף דיא דעכר אונ האבן גנואן די שליסל פֿון די טויערן אונ האבן געווארפֿן אין דר הייך. אונ האבן גיזאגט ביז איצונד זיינן איר געווען (גבאים) דריבר. איצונדרט נעם דיר דאס דייני. אבר קוק אונ זעה דיא שכינה הייסט (גי חזיון). דען אלי נבואה פֿון דיא נביאים איז פֿון איר געוועזן. דען דיא שכינה איז דאס ליכט דש דרינן ווערן געזעהן אלי ליכטיקייט אונ אלי גשטאלט: (מה לך איפא כי עלית כולך לגגות), דען אז דאס (בית המקדש) איז חרוב געוואָרן איז דיא שכינה גיקואן אויף אלע אירע ערטר וואו זייא איז געוועזן צום ערשטן. אונ הט גווייינט אויף איר וואונונג דאס זייא איז חרוב אונ אויף ישראל דש זיי גייאן אין גלות אונ אלי (צדיקים וחסידים) דיא דארטן זייגען פֿר לארן געוואָרן וויא דער פסוק זאגט (קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה וגו'). אונ האבן איט איר גוויינט אלי חיילות אונ אלי מרכבות. זייא שפּראך אייני קינדר זייגען אין גלות. דאס מקדש איז פֿר ברענט. וואס זאל איך דא טאן: (תשואות מלאה עיר הומיה קריה עליזה על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי) דיא שטאט איז פֿול איט ברואונג אונ וויטטונג. דרום זאגט דער פסוק (ויאמר ה' אנשי קולך מבכי) פֿר אייד דיין קול פֿון וויינן: קוק אונ זעה. פֿון טאג דאס (בית המקדש) איז חרוב געוואָרן איז קיין טאג גיפֿונדן דאס ניט זאלטן קללות דרינן זיין. דען אז דאס בית המקדש איז גשטאנן האבן דיא ישראל דיא עבודה גטאן אונ (מקריב קרבנות) געווען איז דיא שכינה אויף זיי גרוהט וויא איין אוטר דיא דא הויארט אויף דיא קינדר. דען זיינן אלי וועלטן דר לייכט געווען. זיינן געוועזן ברכות אובן אונ אונטן, אונ איז קיין טאג געוועזן דאס ניט זיינן (ברכות ושמחה) געווען, אונ ישראל זייגען געזעסין (בטוח). אונ דיא וועלט איז גשפּייזט געוואָרן פֿון אירנט וועגן. אונ איצונד איז אלט (בעו"הר) פֿאר קערט. ביז הקב"ה ווערט דיא (כנסת ישראל) אויף ריכטן פֿון דער ערד. אונ ווערט דעם עולם אשמח זיין איט אלים. וויא דער פסוק זאגט (והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי). אונ אזו וואס אז דער פֿיר דאס זייגען אין גלות גיגאנגן שטייט (בכה תבכה בלילה), אזו ווערן זייא דר לייזט ווערן. (בבכי יבואו ובתחנונים אובילם), ווי צום ערשטן איז געוועזן (בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה). אזו אויך לעתיד ווערט זייא ווידר קערן איט (בכי) אונ וויינן:

רבי אבא הויב אן וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי ה' וויא נאך דען דר דא זיך וויל פֿר באָרגן פֿר הקב"ה דאס בייא אים שטייט (הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה'), אונ ער האט וועלן אנטלויפֿן פֿאר אים, אלא עס שטייט (יונתי בחגוי הסלע) יונתי דש איז ישראל, (בחגוי הסלע) דש איז ירושלים, ווי איין פֿעלזן איז הויך אונ שטארק, אזו איז אויך געווען ירושלים די איז העכר אונ שטארקר פֿר אלט. (בסתר המדרגה) דש איז דש (בית המקדש), דש אורט פֿון (קדשי קדשים) איז דש הארץ פֿון גאנצן עולם, אונ אזו וואל אז אין דען הארץ איז דר נפֿש דש חיות פֿון גאנצן גוף. אזוא איז די שכינה דארטן געווען, (בסתר המדרגה) פֿאר בארגן וויא איין אשה ניט גייט ארויס פֿון הויז אונ איז צנועה אין איר הויז, אזו איז אויך דיא שכינה דארטן אלט געווען. אונ אז (כל ישראל) זייגען געווען דרינן איז אלט אתוקן געווען אונ דר שטן איז גאנץ געוועזן, אונ איט אירי (עבירות) האבן זיי גשפּאלטן אלי אויריס אונ איז אויך גיגאנגין אובן, דען דאס לאנד איז נאר אתוקן געווען נייארט צו ישראל אליין. דרום דענקט אאל זיינן אלי (אומות עכו"ם) דער ווייטרט געווען אונ האבן דיא שליטה ניט גיהאט וויא איצונדרט, אונ זיי זיינן ניט גשפּייזט געוואָרן נייארט פֿון דען (תמצית) דאס איבריגה פֿון ישראל דש ישראל האבן זייא איבר גלאזן דאס ערגשטי דער פֿון. אויב דו וועלסט זאגן, האבן דאך אין דר צייט וויא דש בית המקדש איז גישטאנן אויך דיא אומות איין שליטה גיהאט. קוק אונ זעה, אז דער בית המקדש איז גשטאנן (בבית ראשון) איי ישראל האבן אשמא געווען דאס לאנד איט אירי מעשים, זיינן די (אומות) גשפּייזט געוואָרן פֿון דען (תמצית) דש ערגשטי, אונ פֿון דעם האבן זייא איין שליטה גהאט

אונ

אונ ניט אזו זייער, אונ אז זיי האבן חוטא גוועזן אונ האבן מטמא זיין לאנד גוועזן, דען האבן זיי (כביכול דוחה) גוועזן דיא שכינה פון איר ארט אונ איז גנעהנט גווארן (ומקום אחר) האבן דיא (אומות עכו"ם) איין רעכטע שליטה בקומן האבן זיא דיא טובות אונ שלוה גאנץ פיל, קום אונ זעה (ארץ ישראל) איז דרויף קיין מנוחה ניט שולט נאר הקב"ה אליין, אונ אז זיא האבן חוטא גוועזן אונ האבן מקטיר גוועזן אירי קטורת פאר דיא (עבודה זרות) אין (ארץ ישראל), דען זיא האבן זעלבי זאכן מקטיר גוועזן דאס זיא האבן דער מיט גיצוגן דיא טומאה אונ דיא (שכינה דוחה) גוועזן, דא איז דיא שכינה בטל גווארן, אונ אלי דיא (מדריגות עליונות) האבן ניט גוועלטיגט אין (ארץ ישראל), אונ וואר ניט אפ גטאן די ממשלה פון די אומות, דרום ווייל זיא האבן גיצויגן דיא שכינה צו זיך אין גלות, דרום איז (בבית שני) ניט אפ גיטאן גווארן די ממשלה פון די אומות (ומכל שכן בגלות) דא זיינן בעו"ה די אומות מקבל דאס בעסט, ווייל די קדושה איז (מלובש) אין אירן (שר וממונה), אונ ישראל האבן דאס (תמצית) דאס איבריגי פון זיא, דרום אלי נביאים דיא דא זיינן גוועזן דענסט מאל דא האבן אירי נבואה גנומן פון דארטן (במקומה), אונ דרום איז יונה אנטלאפן אויס (ארץ ישראל) אין (חוצה לארץ) דאס דיא נבואה זאל ניט אויף אים רוען, דאס ער ניט זאל גיין (בשליחות הקב"ה): אויב דוא ווילסט פרעגן ווארום האט זיך דיא נבואה בוויזן צו יחזקאל ביי דען טייך (כבר), דאס איז (לפי שעה) גוועזן, פון וועגן דען (זרע ישראל), ווי עס שטייט אובן (בפרשת שמות בזוהר), אונ נאך מיינט עס שטייט (על נהר כבר) וואס איז טייטש (על נהר כבר), מזו איין טייך דאס איז דר פיר גוועזן פון דיא פיר טייכן די דא גייאן אויס דען (גן עדן) זינט וועלט איז בשאפן דאס די שכינה איז דארטן אלי מאל, ווייא דער פסוק זאגט (ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה וגו' והנהר הרביעי הוא פרת):

רבי (אלעזר ור' יוסי) זיינן גזעסן איין נאכט אונ האבן (עוסק בתורה) גוועזן פאר מיטר נאכט, אין דעם האט גקרייט דר האן, האבן זיא ברכה גמאכט (אשר נתן לשכוי בינה וגו'), שפראך ר' אלעזר איצונד איז דיא צייט דאס הקב"ה גייט אריין אין (גן עדן) משתעשע צו זיין מיט דיא צדיקים. זאגט ר' יוסי ווארום איז ער זיך משתעשע, וויינט ר' אלעזר אונ זאגט, קום אונ זעה איצונד מאכט הקב"ה ציטרן דריי הונדרט ניינציג הימלן ווי דר לייב (שאג) אונ טרעט אן זיא אונ איז בוכה אונ וויינט אויף (חורבן בית המקדש) אונ מאכט נידרן צוויא טרערן אין (ים הגדול) אונ דער מאנט אן זייני קינדר פון גיוויין, דען דיא נאכט איז גיטיילט אויף דריי חלקים די איז צוועלף שעה אלי מאל, ווען גלייך (בשבת) איז די נאכט לענגר ווערט נאר גרעכנט אלי מאל צוועלף שעה אונ אזו אויך דר טאג, אונ די צוועלף שעה פון דער נאכט ווערט גטיילט אויף דרייא חלקים, אונ דיא (חיילות של מלאכים הקדושים) זיינן גטיילט אין דרייא חלקים: דאס ערשטי חלק זיינן ממונים אויף דיא ערשטי פיר שעה פון דר נאכט לוב זאגן צו אירן הערן, וואס זאגן זיא (לה' הארץ ומלואה וגו' כי הוא על ימים יסדה וגו' מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב), ווארום זאגן זיא דאס, דרום אז די נאכט שפרייט זיך אויף דער וועלט דא פילן אלע דעם טעם פון טויט אונ אירי נשמות גיין ארויף, דא שטייען דיא מלאכים אונ זאגן (מי יעלה בהר ה') דאס איז אובן דער (הר הבית), (ומי יקום במקום קדשו) איז (עזרת ישראל), דען עס איז אלץ אונטן גוועזן אין גישטאלט אובן, דען עס איז אין אלי היכלן (ממונים ושרים) דיא שטייען ווען דיא נשמות ווילן ארויף גיין אונ ווען נשמות גייען אונטן ארויס אונ ווילן גיין אובן, אונ ווען זיא ניט ראוי אונ זוכה זיין, דא שטויסין זיא דיא מלאכים ארויס, דא גייען זיא אונ שוועבן ארום (בעולם). דא זיינן וויא פיל (מלאכי חבלה) דיא נעמן זיא אונ זענן מודיע פאלשי זאכן אונ צו לייטן (דברי מאת) וואס דא זאל קומן אין קורצע צייטן, אבר די (נשמות הצדיקים) די גייאן אונ שוועבן אובן אונ מען עפנט זיא טירן אונ גייאן ארויף אין דעם ארט דאס דא הייסט (הר ה') וויא עס איז גיוועזן אונטן (הר הבית): אונ פון דארטן גייאן זיא ארויף צו דעם ארט דאס דא הייסט (מקום קדשו), דארטן ווערן גיזעהן אלי נשמות פאר הקב"ה, אז וויא אונטן איז גוועזן אין (בית המקדש עזרת ישראל), ובשעה אז דיא נשמות שטייען דארטן, דען איז אן גיברייט דארטן די (שמחה פון הקב"ה) מיט זיא דאז דא הייסט (קודש קדשים). אונ דארטן זיינן גלייכנט אלי מעשים אונ אירי זכיות. דאס אנדרי חלק איז ממונה אויף דיא מיטלשטי פיר שעות פון דער נאכט אונ זיי זאגן קיין שירה נייערט צוויא שעות, דען ווערט האלבע נאכט דא גייט הקב"ה אין ג"ע, אונ דא זיינן דיא (אבלי ציון) די דא וויינן אויף (חורבן בית המקדש), אז זיך אן הייבן דיא פיר שעות זאגן זיא (על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון) דיא האבן גוויינט מיט ישראל, ווייל עס שטייט (גם בכינו) מיר האבן אויך גוויינט מיט דיא מלאכים, אונ שטייט (הן אראלם צעקו חוצה) וואס איז טייטש (חוצה) דאס איז (בבל). דס אלי מלאכים האבן זיא בלייט ביז בבל אונ האבן דארטן גוויינט מיט זיא, דרום הבן זיי אן גהובן מיט דען, אונ הבן אויס גלאזן (זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים), דען טוט זיך הקב"ה דר וועקן אין זיינר מדרגה אונ טרעט אן די היכלן, דא ווערן דר ציטרט צוועלף טויזנט וועלטן זיא שרייאן אונ וויינן אז דר פסוק זאגט (ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו) אונ ער דער מאנט דיא ישראל, אונ נידרט צוויא טרערן אין (ים הגדול), דען דר וועקט זיך איין פלאם פייאר (צד צפון) אונ איין (רוח שבצד צפון) טרעט אין דען פלאם אונ גייט אונ שוועבט (בעולם), אין דער צייט איז מיטן דר נאכט דר פלאם גייט אונ שלאגט אן דיא פליגל פון דעם האן דא הייבט ער אן צו קרייאן, אונ הש"י האט קיין (מנוחה ונחת רוח) ביז ער גייט אין (ג"ע משתעשע) צו זיין מיט די (נשמות הצדיקים), אונ דר סימן איז אין דער מגילה (כי נמכרנו אני ועמי) איין פאלק ישראל זיינן פאר קויפט גיווארן, (ויאמר המלך מי הוא זה וגו' והמלך קם בחמתו ממשתה היין אל גנת הביתן וגו'), בשעה דס הש"י גייט אין (ג"ע), דען הייבן אן אלי ביימר אין (ג"ע) אונ אלי (נשמות הצדיקים) אונ זאגן (שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה): (ובשעה) אז דיא (נשמות הצדיקים) גייאן ווידר אראב אין אירן גוף אריין, דען שטארקן אן זיא אלי די מלאכים אונ זאגן (הנה ברכו את ה',

כל

כן עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות) און איר האבן געלערנט דאס איז די מִשְׁרָיָה תְּלִיתָאָה.

ראש. דריטי אין זאגט די לעצטע פיר שעה פון דר נאכט ביז עס טאג ווערט, דען לובן זייא צוא אירן הערן אלי שטערן (ומזלות) און אלי (מלאכים עליונים) דיא דא געוועלטיגן באיי טאג לובן זייא אלי צוא אירן הערן און זאגן שירה, אז דער פסוק זאגט (ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים) בשעה אז דיא זון קערט צו ריק אין איר (גלגל) הייבט זיא אן מיט איין זיס קול און זינגט דיא שירה (הודו לה' קראו בשמו וגו' זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו וגו' שירו לה' שיר חדש וגו'), און ישראל לובן באיי טאג צוא הש"י מיט דר זון אז דר פסוק זאגט (ייראוך עם שמש): זאגט רבי אליעזר (אלמא) ווערן ניט דיא לייט פר שטאפטי הערצער און פר שטאפטי אויגן, קענטן זיי ניט בשטיין פר דעם (קול נעים) דס ציאלך קול פון דער (גלגל) פון דר זון ווען זיא גייאט און לובט פר הקב"ה, אין דעם אז זייא איז (עוסק בתורה) זייגן וואר טאג גווארן, זיי שטונדן אויף און קומן פר ר"ש (ווערטס גיפינן אין אן הייב פ' ויקהל):

רבי אליעזר איז גיגאנגן צוא זיין שווער (רבי יוסי בר"ש לקוניא), וויא ער האט אים גזעהן האט ער אים אן גבריית איין שיין היפש בעט מיט שייני היפשי בהענג צו לאן דרויף. פרעגט אים זיין שווער, אויב ניטש הט גיהערט פון זיין פאטר (רבי שמעון) אויף דעם פסוק (עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם). שפראך (רבי אליעזר) האבן דאך שוין דיא (חברייא) גיזאגט, (בצע אמרתו) איז טייטש ער האט צוא ריסן זיין חשוב קלייד דאס קלייד איז זיין כבוד און זיין קרוין און תיקון גיוועזן. און אז דאס (בית המקדש) איז חרוב גיווארן האט ער עס צוא ריסן. שפראך זיין שווער עס איז איר קשה, עס שטייט (עשה ה' אשר זמם) איז טייטש גאט האט גיטאן וואס ער הט דער פיר גידאנכט, וויא קאן דאס קינד פון אלך בשטיין ווען ער לאז אויף אים בייז גדענקן רעות צו טאן איי ער זינדיגט, שפראך (רבי אליעזר), עס איז איין משל צוא איין מלך דער הט איין חשובי כלי גיהאט, און הט אלי טאג זיך גיפארכטן עס זאל ניט צוא בראכן ווערן, דא האט ער דאס כלי אלי טאג אן גזעהן און היפש וואר עס אין זיין אויגן; אמאל קואמט זיין קינד און דער צערנט אים, דא נעמט דער מלך דאס חשוב כלי און צוא ברעכט עס, דרום זאגט ער (עשה ה' אשר זמם): קום און זעה פון דעם טאג אן אז דס (בית המקדש) איז גבויאט גווארן, האט הקב"ה דראן אן גיזעהן און אים זייער ליב גיהאט, און האט זיך גיפארכטן דאס ישראל זאלן ניט חוטא זיין דס דאס (בית המקדש) זאל ניט חרוב ווערן, אזו אויך אלי צייט ווען ער איז גיקומן אין (בית המקדש) האט ער דאס קלייד אן גיטאן, דער נאך אז זיי האבן חוטא גיוועזן און האבן דר צערנט, האבן די חטאים גורם גיוועזן האט ער דאס (בית המקדש) חרוב גימאכט און האט צו ריסן דס גוטי קלייד, דס איז טייטש (עשה ה' אשר זמם) דאס חשוב קלייד איז גוועזן איין קרוין אויף זיין קאפף פון אלגי צייטן: דערנשט אמאל (ויקרא ה' אלהים צבאות לבכי ולמספד הן אראלם צעקו חוצה) דען וואר איין טרויערקייט פאר הקב"ה אין דיא (בתי בראי) כלואר פון אויבן וויניג איז טרויערקייט, ניט אונוויניג, דהיינו ווען דס (בית המקדש) איז חרוב גיווארן. אבער איין אנדרש אמאל אי איטליכס דור ווען רשעים ווערן פר לארן פון (עולם) איז יוא איין שמחה און שבח פר אים, אז דער פסוק זאגט (ובאבוד רשעים רנה): אוב דוא ווילשט פרעגן איר גפינן דאך ווען רשעים ווערן פאר לארן איז קיין שמחה פאר הקב"ה און דרום האט הקב"ה ניט וועלן ליידן דיא מלאכים זאלן שירה זאגן (בשעת קריעת ים סוף) דרום שטייט (ולא קרב זה אל זה כל הלילה), אלא ווען איר מאס איז פאר פול און די צייט קומט שוין וואס ער האט זייא אויף גלייגט דאס זייא זאלן תשובה טאן און האבן ניט גיטאן, דען איז יוא איין שמחה פאר אים, אבר ווען ער דיא רשעים שטראפט פאר איר צייט זיא שטייט (כי לא שלם עון האמורי עד הנה), דען איז קיין שמחה פאר אים און טוט אים באנק אז זייא זאלן פאר לארן ווערן: אויב דוא ווילשט פרעגן ווען איר צייט איז נאך ניט, ווארום טוט ער איין דין אן זייא, אלא זייא אליין זייגן דס צו זיך גורם. און הש"י טוט אן זייא קיין דין ניט פאר איר צייט, נייארט ווען זייא זיך בהעפטן בייז צו טאן ישראל, דרום טוט הש"י אן זייא איין דין פר איר צייט און פר לירט זייא פון עולם פר איר צייט, טוט הש"י באנג אויף זיי, דרום האט הקב"ה ניט וועלן ליידן (בשעת קריעת ים סוף) דיא מלאכים זאלן שירה זאגן, אזו אויך אין טעג (יהושפט) שטייט (הודו לה' כי לעולם חסדו) און שטייט ניט (כי טוב), דעסט וועגן אז אלי מאל ווען זייא ווערן גישטראפט פון ישראל וועגן און ווערן פאר לארן פאר איר צייט, אבר ווען איר צייט איז אויס, איז איין שמחה פר הקב"ה ווען זייא אין די צייט קיין תשובה האבן גטאן און ווערן פר לארן, אוט גינואן (בחורבן בית המקדש) שטייט (ויקרא ה' אלהים צבאות לבכי ולמספד), דארטן ווען גלייך עס איז אויס גיוועזן איר צייט און האבן קיין תשובה גיטאן, האט ער זיך דאך ניט משמח גיוועזן און צער גיוועזן אויף (רשעי ישראל), פון וועגן דעם (כבוד התורה) און זייא זייגן דיא קינדר פון הש"י זייא הייסן (בני בכורי ישראל) דאס זייא האבן דיא תורה מקבל גיוועזן, איז פון דר צייט אן קיין שמחה פר הש"י ניט אויבן ניט אונטן:

ר' יצחק קומט צוא איין בארג און זעהט איין מענשן דארטן שלאפן און איין בוים, ער זיצט דארט, הט ער גזעהן דאס דיא ערד וואר צוטרן: און דער בוים וואר צוא בראכן גווארן און אום גפאלן, און זעהט שפאלטן און גראבן אין דער ערד און דיא ערד איז (עולה ויורד) ארויף און אראב, וואר דער מאן אויף גיוואכט און האט גשריגן קעגן ר' יצחק און זאגט יוּדָאֵי יוּדָאֵי וויין און ברום, דען איצונד הט מן אויף גישטעלט אין הימל איין גרויסן (ממונה) דר זאל אויף אייך געוועלטיגן און ער איז אן גיברייט אייך צו טאן גאר פיל רעות, און דס ציטרנט פון דר ערד איז פון אייערט וועגן גיוועזן. דען (כל זמן) ווען עס דיא ערד ציטרט איז דרום ווייל איין ממונה שטייט אויף אייך רעות צו טאן, פר וואונדרט זיך (ר' יצחק) און וואר דער שראקן און זאגט גוויס עס שטייט גישריבן (תחת שלש רגזה ארץ) פון דרייא ארלייא ציטרט די ערד, (תחת עבד כי ימלוך) ווען מן זעצט איין ממונה אן שטאט דעם אנדרן און מאכט אים געוועלטיגן, (ונבל שכן) אויף ישראל: זאגט (ר' חמא בר גוריה) ווען הקב"ה

לאזט

לוט דיא ישראל אונטר דיא ממשלה פון דיא אומות, דא זיצט הקב"ה אונ שרייט אונ וויינט, אז דער פסוק זאגט (במסתרים תבכה נפשי) · (רבי חמא) וואר גיגאנגן צו רבי אליעזר, ער האט אים גפונן ער איז גיזעסן אונ האט זיין האנד גיהאט אין מויל אונ וואר טרויאריג, ער פרעגט אים אין וואס איז דער הער עוסק, זאגט ער אין דעם פסוק (באור פני מלך חיים), ווען דער הער איז טרויאריג (ומכל שכן) ווען ער שרייט אונ וויינט וואס טאן זייני קנעכט, וויא אין פסוק שטייט (הן אראלם צעקו חוצה, מלאכי שלום מר יבכיון), וואס טייטש (חוצה), דרום ווייל איר הער איז אינוויינדיג אונ זייא זיינן דערויסן, (מלאכי שלום) זיינן דען מלאכים די נית זיינן פון שלום, שפראך ער יוא. קום אונ זעה, עס זיינן דריי פון (דין הקשה) אונ עס זיינן דריי דיא זיינן פון דין דיא נית קשה זיינן, עס זיינן דריי דיא זיינן פון (דין ורחמים), אונ זיינן דריי פון מיטל רחמים גאר מן דין · אונ די הייסן (מלאכי שלום), אויף דיא דא זיינן מוכטן שטייט (אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם) אונ שטייט (ונמקו כל צבא השמים) · שפראך ער · (מי הכי) דעם נאך, דיא ממונים פון דיא אומות ווען זיי זעהן אירן הערן טרויאריג, ווארום טאן זייא דען אין לייד צו זייני קינדר אין בראך · זאגט רבי אליעזר זייא מוזן טאן וואס מן זיי הייסט אונ גיבט זייא צו טאן די ווילן פון אירן הערן: זאגט (רבי דוסתאי) בשעת דיא ישראל ווערן איבר געפרט צו דיא ממשלה פון דיא (אומות עכו"ם), דא זאמלן זיך איין צווען (בתי דינים) אונ זינקן איין אין (תהום רבה) אונ דר הער שרייט דיא (שלטונים) דיא ליפן אונ מאכן נידרן צוויא טרערן אין (ים הגדול) איין צו זינקן, אז דער פסוק זאגט (משפטיך תהום רבה) ווי זעכן זיך מתגלגל די שליחים למטה זייא ווערן צו שפאלטן דיא (תחתונים) אונ נידרן אין צוויא הונדרט אונ אכט אונ פערציג (אדרגות), אז דער פסוק זאגט (אריה שאג מי לא יירא): בלעם האט גזאגט איך זעה דיא גאולה פון דעם פירדן גלות דאס זיא נית ווערט באלד זיין נאר אין סוף טעג, דען עס זיינן זעקס טויזנט יאר פון דער וועלט קיגן דיא (ששת ימי בראשית), ער זעהט וויא דער חורבן ווערט זיין אין פירטן טויזנט דס אלי אומות צלם זיינן מויט גלאשן גיווארן, דס (בה"מק) דס איז גיוועזן האט צלם פון דער וועלט איז חרב גיווארן, אונ די זון אונ די לבנה אונ שטערן (ומזלות) זיינן בהאלטן גיווארן, איר צלם איז גיוועזן גלייך אן דען פירטן טאג קלענר (לבריאות עולם) דס עס שטייט (יהי מארת ברקיע השמים) אז דאס צלם פון דער לבנה איז קלענר גיווארן: (בכה ר"ט) וויינט אונ זאגט, ווי ווי וויא גאר ווערט זיך דס גלות פר ציען אזו לאנג, ווער ווערט דס קענן פר ליידן · ער שפראך צו אים (מי ר' מי ר'), וועלסט דוא וויסן וואס פר איין (שערורית) אונ פר מיטונג דס הקב"ה האט גימאכט אין אלי היאלן (בטעה) דאס ער האט איבר גיענטפרט אין די האנט פון דר (שפחה די לילית הרשעה) דס דיא ישראל זאלן קומן בגלות אדום, (בטעה) דס מן האט נוא גיטריבן די בריבלך אין היאלן אי זייא זיינן גיחתמנת גיווארן מיט דעם (חותם המלך), האט הקב"ה גרופן צו אלי חיילות פון היאל אונ האט גרופן צו (גבריאל) אובן דס איז דר שרייבר אובן אונ (קסת הסופר במתניו) אונ זאגט צו אים, האלט נאך

אויף דיא בריבלך אונ (פתקים) אייער זייא ווערן גיחתמנת ווערן, ביז איך וויל פאר וויינן אויף מיינה קינדר. אונ וויל זייא איין (הספד) מאכן אונ קינות שרייבן אויף זייא, דא בשווער איך אייך איר אלי (חיילות השמים) דאס איר זאלט מיך לאזן וויינן אונ זאלט אייך נית שטארקן מיך צו טרייסטן, אז דער פסוק זאגט (על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי) אונ שטייט (אל תאיצו לנחמני על שבר בת עמי), הקב"ה האט גיטרעטין אין דען היאל דר הייסט (ערבות) אונ האט דרינן גימאכט מפינע פענסטר, ער זאגט (בני בני) מיינה קינדר די גליבטה פון מיינה מעיים, איך האב אייך דר צויגן אונ האב אייך גטראגן ווי איין פאטר טראגט זיינה קינדר, איך האב אייך גילערנט איין יראה אונ האב אייך מאכן גוועלטיגן איבר אלי אומות אין עולם, הט איר חוטא גוועזן פר איר מיט ווי פיל חטאים, האב איך אייך מוחל גיוועזן, דען איר זייט גוועזן מיינה ליבה קינדר דיא פר איר זיינן גישטאנן: מיינה קינדר מייני קינדר, איך וויל רופן צו אלי פיר זייטן וועלט אונ וויל זייא בשווערן אויף אייך, (אורח אורח), איך בשווער דיך ווען מיינה קינדר ווערן פר טריבן ווערן צו דיך, זאלסטו זעהן זייער גישטאלט אונ צורה וויא זייא זיינן פר ענדרט גיווארן אונ זיינן שווארץ גיווארן פון (עינוים) דאס זייא טוען מיינה קינדר ביי דיר, זאלסטו וויינן אונ (מספיד) אויף זייא זיין אונ זאלסט זיי היטן: מיינה קינדר, דאס איר זייט אין הויז גיוועזן אין דען כח פון אייער מוטר מיט מיטל תענוגים אונ שניפטיקייט אונ איר האט נית משגיח גיוועזן אויף איר, מיינה קינדר וואס זאל איך אייך טאן, איך האב אייך גזור גיוועזן איין (גזירה בשבועה) אלט איך אונ איר ווילן בגלות גיין: (משה רעיא מהימנא), דו זאלסט דיך נית משגיח זיין אויף מיינה קינדר דאס היילגי שאף דאס איך האב אין דיין האנט איבר גיענטפרט. (אורח אורח) דר וועק דיך צו משה, אונ איר זאלט וויינן אונ זאלט מספיד זיין אויף מיינה קינדער, אין (מקינות והספד) מאכט איך הערן איר מיט מנכדר, אז איך זאל הערן אונ זאל מיט אייך גיזעצט זיין פון מקינות · מיינה קינדר מייני קינדר דיא דא זעכן דיא גליבטי פון איין נפש, וויא זאלט איר גיין מיט מיורני שטארקי קיטן גיבונדן מייערה הענד אין היכטר, איר קינדר דט איר זייט אויף גילוגן גיווארן מיט מיטל תענוגים אונ שניפטיקייט, איר קינדר זייט חשוב גיוועזן פיינר אז גים גאלד, מיינה קינדר איר היילגי חסידים, וויא זאלט איר זיין גיפאלן אין פרעמדי הענט גאר מן רחמנות, אייער היילג פלייש פון אייער לייב איז גיווארפן גיווארן אונ פר שווענט אויף דיא מערק אונ גאסן, מיינה קינדר ווי אויף אייך, אונ איבר דען האט ער זיין קליידר צו ריסן, אז דער פסוק זאגט (בצע אמרתו): (צפון צפון) ווען מייני קינדר ווערן פר שפרייט ווערן אין דיר, בשווער איך דיך דו זאלסט זעהן ווי איר גישטאלט איז שווארץ גיווארן אונ איר הענט איז צו בראכן צווישן דיא אומות, דרום איך בשווער דיך דר וועק דיך צו אברהם איין גוטן פריינד, אונ דר מאן אים אן די (עקדה פון מזבח) ווי היינט זייני קינדר גייאן, ווי זיי זיינן גפאלן דורך שווערד, אונ איר זאלט דס נית זאגן אונ נית מודיע זיין צו יעקב דס ער נית זאל פר קערן דען עולם אין איין רגע: (מערב מערב) דער וועק דיך צו דיא גיטרייא דיא דער שלאגני אונ גרויסי מלחמות

מלחמות פון מיינה קינדר, דער וועק דיך צו כנסת ישראל דיא איז מיינה גליבטי (יונתי תמתי), וויא דיא קינדר גייאן ווי זייא זיינן פר שפרייט אין וויא פיל זייטן וועלט, (אחותי רעיתי יפתי) דיא איז מיר איין גליבסטי (כפטי) וואס ווערן נעבך שלאן דיא קינדר: (מרכבה הקדושה) דייני פליגל דיא פר שפרייט זיינן צו פיר זייטן וועלט, בשווער איך דיך דאס דוא זאלסט מיט זיי גייאן אונ זאלסט זיי ניט לאזן, אונ זאלסט זייא צו דעקן מיט דייני פליגל צו אלי פיר זייטן דיא וועלט, (ואם לאו) ווערן זייא (חס ושלום) פר לארן ווערן פון עולם: ער שפראך (אליהו צו רבי שמעון), רבי וואס זאל איך דיר זאגן, (באותו שעה) וויא דיא שכינה האט אויף גיהובן איר קול מיט וויינן, דא ווארן דר ציטרט אלע צעהן וועלטן דען זי איז ווארן גיהערט. אז דר פסוק זאגט (קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה), דען שטייט (ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד), ווער האט נאך גיזעהן האט אין אלי היכלן אונ דען הספד וואס דארטן איז גיוועזן, וויא זייא האבן אויס גילאגן אירי טייערע קינדר, ביז דאס אלי (חיילות השמים) האבן גימיינט דאס אלי וועלטן פר קערט ווערן: שפראך הקב"ה צו רחל, איין ליבה טאכטר דוא קערסט צו גייאן מיט זייא צו בשיצן אונ צו וואונן מיט מייני קינדר: שפראך רחל (רבון העולמים) איך וויל ניט גייאן נאך, דאס איך האב זייא מגדל גיוועזן אונ האב זייא מתקן גיוועזן אונ דער צוגן, וויא ווער איך קענן צו זעהן דס דיא שונאים ווערן זייא פר דארבן, אונ דו ווערסט אן אונז פר געסן דארטן. דען האט צו מיר הקב"ה גישווארן זייא ווידר אויף צו ריכטן אונ ווידר איין צו זאמלן דיא ישראל, אז דער פסוק זאגט (כה אמר ה' מנעי קולך מבכי וגו', ויש תקוה לאחריתך ושבו בנים לגבולם), דען וואר זי ארויס גגאנגן פר הקב"ה, אז זיא איז ארויס גגאנגן, האבן אן גיהויבן אלי (חיילות השמים) צו זאגן דיא גאנצי קינה פון (איכה יועם זהב) אונ די קינה דורך (אלף בית) הט הקב"ה אליין גזאגט, נאך דען זיינן גימאכט גיווארן די בריבלך: ער שפראך איר וועלן ווידר קומן צו דען פסוק (אראנו ולא עתה) גייאט אויף הקב"ה, ווען ער ווערט קומן צו בראכטן די (כנסת ישראל) אויס דען גלות: זאגט בלעם עס ווערט וואול זיין, אבר (ולא עתה) ניט אזו גיך (אשורנו ולא קרוב) נייארט צו איין לאנגי צייט דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל (ער זאגט גרושי סודות דאס מן ניט דארף שרייבן). שפראך דר נאך אליהו צו ר"ש, מיין רבי אי רבי וויא שווער איז דאך אונ לאנגי צייט אייער דיא גאולה ווערט זיין, וואס פר איין צרות אויף צרות זיינן אן גיברייט צו (שונאי ישראל) אין גלות, וויא ווערן דיא (חיות רעות) אויף זייא איין שליטה האבן, אונ ווערן שרייאן זייא צו פר ברענן אלי צייט, ביז (לסוף הימים) אז עס ווערט קומן צו סוף טעג אין זעקסטן טויזנט ווען די זון ווערט נאך שיינן בייא טאג (לפי שיעור) אונ ווערט זיך טרעפן דאס דער (יובל אונ שמיטה) ווערן זיין אין איין יאר, דען אלי זיבן יאר איז (שמיטה), אונ זיבן (שמיטות) איז ניין אונ פערציג יאר (ממילא) אין פופציגסטן יאר דא איז (יובל), דאס זיך טרעפן ווערט דאס דער (יובל אונ שמיטה) ווערט מיט איין מאל זיין אין זעקסטן טויזנט. אין דער צייט איז אן גיברייט צו דער וועקן זיך איין קול פון דיא הייך דיא העכסטי היכל, איין קול דאס איז טרויאריג אונ דר ביטרט דאס נאך ניט איז גיוועזן זינט וועלט איז בשאפן, אונ דאס קול ווערט זיין גאנץ דין שטיל מיט (מרירות אונ עלבונות) דער ביטרט אונ אום לוסטיקייט, דאס קול ווערט נידרן אונ ווערט ארויף גיין אונ ווידר נידרן, אונ אזו ווערט דאס קול ריידן, דוא ליבה (אילת), כלומר דיא (כנסת ישראל) וען גגליכן צו איין הינד: דוא ביסט מיר ליב גוועזן פון דיא ערשטי טעג אונ ביסט אזו לאנג פון מיר פר געסן גיוועזן, איין בשטענדיגי ליבשאפט איז מיר מיט דיר גוועזן, איך טוא גדענקן אז דיין חותם פון דיין געשטאלט ביסט דוא מיר גיוועזן אויף מיין הארץ אונ איין זיגל אויף מיין ארם אז דער פסוק זאגט (שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך, כי עזה כמות אהבה) אזו שטארק איז גיוועזן דיא (אהבה) דאס דיא פלאם פון דער אהבה דיא ברענן אין מיר: (באותה שעה) ווערט זיין דרייא גישרייא נאך אנאנדר, דען ווערן ציטרן אלי היכלן אונ וועלטן, ביז דיא דרייא קולות ווערן גיהערט ווערן צו דען גרויסן פיש וואס אין (ים) אז דער פסוק זאגט (ביום ההוא יפקוד ה' בחרבו הקשה וגו') דאס זיינן גרושה סודות, ער ווערט לויפן פיר הונדרט טויזנט מייל אין איין אנדרן פיש אריין, ביז מען ווערט אים ווידר לאזן אין דעם ארט דאס ער איז תפוס גיוועזן. (באותו שעה) ווערן זיך דער וועקן אויף דיא הייליגי פלאץ וויא פיל צרות איינע אויף דער אנדרה מיט גרוסן דוחק, אז פר גרוסן (דוחק ולער) ווערן זייא שרייאן איין גשרייא נאך דר אנדרה, אונ ווערן וויינן איין טרער נאך דיא אנדרי, אונ הקב"ה רופט אונ זאגט צו (כנסת ישראל) דאס איז איין גליבטי אַיָּלָה חֲבִיבְתָּא יוֹנָתִי תַמָּתִי די דא זיצן (בגנים) דאס ניט איז גיזעהן. אלא (בסתר המדרגה) אין ווייניג, אז דער פסוק זאגט (כל כבודה בת מלך פנימה) אונ היינט זיצט זיא (בגנים בגלות) אפין אויף דיא גאסן אונ אויף דיא מערק: איין ליבה בהעפטי (אילה), דא זיינן אלי (רבנן) פון דיא נוייא (ישיבות) פון אובן צו פר נעמן דיין קול, מאך מיך הערן. דען איין גלוסטיקייט איז צו הערן דיין קול, עס זיינן שוין וויא פיל צייטן דס איך ניט האב גיהערט דיין קול אונ גוואוסט צו קענן דיך. דען ווערט זיין דער גאנצר עולם איין גרושה פר מישונג, איין מלחמה מיט דער אנדרי, אונ ווער ניט ווערט רווי מלכות זיין, ווערן זייא קומן צו מאכן אים ער זאל גוועלטיגן, אונ ווערן מיט אים קומן איין אנדר פלאץ אונ איין אנדר (לשון) דיא ניט ווערן וויסן קיין (נמוסי מלכות), אונ וויא פיל מלחמות ווערן זייא גידענקן צו מאכן, אונ מכח זיין שלאפי ווייכי רייד ווערט ער ריידן אונ ווערט טאן זיין ווילן, אונ ווערט גיוועלטיגן אונ ווערט טראכטן (מחשבות רעות), אונ אויף ישראל ווערט ער טאן שלעכטע (חקים), דען ווערן זיין צרות אויף דען פלאץ (ישראל גוי אחד בארץ): דענסטמאל ווערט הקב"ה שטארקן זיך, אונ ווערט איבר בעטן דיא (כנסת ישראל) מיט (כמה פיוסים), אונ ווערט זייא שטארקן אונ אויף ריכטן פון דער ערדן, ער אליין אונ קיין אנדרר, עס ווערן זיך דער וועקן דרייא מלכים פון דיא דרייא זייטן די וועלט אויף דעם פלאץ ישראל: אונ דער מלך דר ווערט גוועלטיגן מיט ווייכה רייד, דער ווערט גוועלטיגן מיט גרוסן רוגז אונ שטארקייט אויף דיא הייליג פלאץ, אונ אין דריטן חודש פיר טאג אין סיון

צו

צו ניין שעה שים אין המלבם, דא ווערן גיין אלע ביידע (ישיבות) פֿון אובן מיט דער שכינה צו דעם קבר פֿון (רעיא מהימנא משה רבינו), אונ ווערט געבן דרייא (קולות) בשעה דאס דיא זון ווערט אונטר גיין (מן העולם), דען ווערט זיך זיין קבר עפֿנן, ווערן וועלן די בני (ישיבה) אריין גיין, ווערן זייא קיין רשות האבן, אונ ווערן זיך אפ שאן אלי אויף איר אורט, אונ דיא שכינה אליין ווערט אריין גיין, אונ פֿון איכווייניג ווערט ארויס גיין וואס דא ווערט ארויס גיין דאס מען ניט דארף צו טרייבן, אונ אז זיא ווערט אריין קומן צו משה, ווערט ער זיצן אונ מיאן בתורה אונ איין זיכט פֿאר אים, אונ וויא פֿיל ריחות פֿון בשמים אום אים ארום, אז משה ווערט זיי זעהן אריין קומן, ווערט ער אויף שטיין אונ ווערן זיך (משתטח) זיין, אונ דאס קול ווערט זיך דער וועקן אין די הייך פֿון די הימל: דען ווערט זיך דר וועקן (משיח) אין דער נאכט אונ ווערט געפֿונדן זיין מיט זייא, אונ ווערן אום הערין דיא גאנצי נאכט דיא (סודות התורה) אין דער מערה פֿון משה, אונ אזו ווערט אויף גיין דר מארגן שטערן ווערט משיח ווידר בהאלטן ווערן, ווערט איבר בלייבן נאר משה מיט דער שכינה: דען זעלביגן טאג שבועות, ווערט דיא שכינה ארויס גיין אויף דען בארג סיני אונ ווערט זאגן הערן דרייא קולות, איין קול קיגן אברהם אונ איין קול קיגן יצחק אונ איין קול קיגן משה ויעקב, אז דער פסוק זאגט (על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון, הרימי בכח קולך אל תיראי אמרי), דען ווערן זיך דער וועקין די אבות אין דר מערה, דיא ווערן ארויס גיין ביי טאג אונ ווערן ארויס גיין צו איר, אונ פֿון דען קול ווערן אין (ארץ ישראל) פֿיל רשעים אוועק קומן פֿון דער וועלט, (באותו יום) ווערן אויף גיין די (תפלות ישראל) אין אלי ערטער וואו זייא זיינן פֿר דען (מלך הקדוש), אונ דיא אבות ווערן קומן (בהר סיני) מיט משה, ער ווערט אויך ארויף גיין, דארטן ווערן די אבות זעהן משה אונ משה זייא, אונ ווערן אלי אריין גיין אין דער מערה פֿון משה, אונ (משיח) ווערט זיך דער וועקן צו זייא, אונ ווערן זיך אלי (מחבר) זיין דארטן צו אנאנדר, (באותו יום) ווערן זיך דר וועקן דיא (עטרת השבטים) מלחמה צו האלטן אין פֿיר זייטן וועלט מיט משיח דער דא אויף זייא ווערט גזאלבט ווערן דורך איין (כהן צדק), אונ זיבן (רועים נאמנים) מיט אים: (ווייטר טאן מן ניט מגלה זיין):

סליק ספר במדבר.

ספר דברים

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל ר' יצחק ור"י זיינן גיגאנגן אין וועג· ווי זיינ גיגרייכט צו איין ארט (כפר סכנין), דארטן האט גיוואונט (ר' המנונא סבא), זיי ווארן דארטן צו גאסט בייא זיין ווייב דיא האט גיהאט איין קליין זון פינף יאר אלט דען זעלביגן טאג קאם עס פון רבי, ער זעהט דיא אנשים, שפראך זיין מוטר זייא דיך מקרב צו זייא, ווייא זיינן (חשובה) לייט דוא ווערסט ביי זיי געבענשט ווערן, ער וואר זיך מקרב צו זייא. אייער ער קאם צו זיי, גייט ער ווידר צו ריק אונ שפראך צו זיין מוטר, איך וויל מיך ניט מקרב זיין צו זייא, דען זייא האבן דעם טאג קיין (קריאת שמע) גלייאנט, אונ אזו האט מן מיט מיר גלערנט· ווער דא ניט לייאנט (קריאת שמע) אין דר צייט, דא איז ער דען גאנצן טאג אין (נידוי), זיי האבן דאס גהערט אונ פרוואונדרן זיך, אונ הייבן אויף אירי הענד אונ בענשן עס, אונ שפראכן גוויס איז עס אזו, נייארט מיר האבן דען טאג עוסק גוועזן מיט (חתן וכלה) דס זייא האבן ניט גיהאט איר בדערפניש אונ האבן ניט קענן (חתונה) מאכן, אונ קיינר איז גוועזן דר זיך זאל מתעסק זיין אירנט וועגן האבן מיר זיך מתעסק גוועזן. דרום האבן מיר קיין (קריאת שמע גלייאנט, דען מיר האבן גלערנט, ווער עס איז עוסק (במצוה) איז פטור פון איין אנדרי (מצוה)· שפראכין זייא וויא האסטו דאס גוואוסט דס מיר האבן קיין (קריאת שמע) גלייאנט, שפראך דס קינד, איך האב עס גוואוסט אן דעם ריח פון אייערי קליידר, זיי פרוואונדרן זיך, זייא וואשין אירי הענד אונ מאכן איין ברכה אויף די ברויט, די הענד פון ר' יודא די ווארן אום זויבר, אונ וואר מברך אייער זיך האט גוואשין, שפראך דס קינד, זייט איר אנדרשט די תלמידים פון ר' (שמעיה חסיד) העט איר ניט זעלין מיט אום רייני הענד איין ברכה מאכן. דען אזו איינר איז (חייב מיתה). דאס קינד הייב אן בְּבוֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמוּתוּ דא לערנן מיר אויס דעם פסוק, ווער דא ניט (אש) איז אויף דס, אונ ווערט יאה גזעהן (לפני המלך) מיט אום רייני הענד איז (חייב מיתה), וויל דיא פינגר פון מענשן דיא זיינן מרומז (ברומז של עולם), ער זאגט ווייטר גרויסי סודות, אונ דרום וויל זעלכי גרויסי סודות זיינן מרומז אין דיא פינגר, דרום מזי ברכות פון דיא כהנים מוזן זיין דורך דיא פינגר· נאך איז ניט רעכט דאס דיא פינגר זאלן אום ריין זיין ווען מן מיט זיי מברך איז צו הקב"ה. דען אין איר גשטאלט וויא זייא זיין מרומז אובן גרויסע סודות. דורך דעם ווערט הקב"ה געבענשט מיט דעם (שם הקודש), נאך איר זייט זעלכי גרויסע אנשים וויא האט איר אייך ניט משגיח גוועזן צו דער זאך, אונ האט ניט משמש גוועזן (ר' שמעיה חסיד) דען ער האט גזאגט, אלזו וואס אום ריין איז (טינוף ולכלוך) דאס איז אלז (מצד הטומאה), דען דר (צד הטומאה) ווערט נאר גשפייזט פון אום זויברקייט, אונ דרום איז (מים אחרונים) דס מן זיך זאל וואשין פר דעם בענשן איין (חובה) אונ איין אוב זיינן זייא, דיא קליפה הייסט (חובה), זיי פרוואונדרן זיך אונ קענן ניט ריידן: שפראך ר' יודא, איין קינד וויא איז דר נאמן פון דיין פאטר ווער איז ער· ער שווייג שטיל איין קליני ווייל, אונ שטעלט זיך אויף זיין מוטר אונ קושט זיא אונ שפראך, דיא אנשים פרעגן מיך אויף מיין פאטר זאל איך זייא זאגן· שפראך זיא מיין קינד האסטו זיי בודק גוועזן, שפראך ער איך האב זייא יאה בודק גיוועזן אבר איך האב זיי ניט געפונן וויא עס זאל זיין, דיא מוטר רויאט אים איין אונ ער גייט ווידר צו זייא, שפראך ער איר פרעגט מיך אויף מיין פאטר, ער איז (נפטר מן העולם), אונ אלי טאג דס דיא (חסידים קדושים) גיין אין וועג, דא גייט ער זייא נאך וויא איין (סייעא). וואלט איר זיין רעכט ווערדיגי לייט (קדושים עליונים) וויא האט איר אים ניט גיפונן אין וועג. דאס ער האט זיך צו אייך גלאזן, (בתחלה) האב איך אן אייך געזעהן אונ איצונד זעה איך מער אן אייך, דען מיין פאטר האט ניט גזעהן זיין (חמור) וואו ער איז אים ניט נאך גיגאנגן (כחמור סובל) צו זיין דעם (עול התורה) צו לערנן· פלומר ווער איין רעכט (חמור דאורייתא) איז, דס איין (תלמיד חכם הייסט חמו"ר), עס מאכט חָכָם וּמוּפְלָג וְרַב רַבָּנָן צו דיא זעלבי בוויזט ער זיך, אונ וויל איר ניט האט זוכה גוועזן דס ער זיך האט צו אייך בוויזן, דא וויל איך ניט זאגן ווער ער איז. שפראך ר' יודא צו ר' יצחק, מיך דוכט צו זיין דס דאס קינד איז גאר קיין מענש ניט, זייא עסין אונ דאס (ינוקא) זאגט (דברי תורה) אונ חדושים פון דער תורה, זייא שפראכן גיב הער מיר וועלן בענשן, שפראך ער מיר רעכט, דען דער (שם הקודש) ווערט ניט געבענשט מיט דר ברכה, נייארט (בהזמנה), גלייך אז מן מן ברייט איין ארט צו איין זאך. אזו מוז מן צום ערשטן מאכן איין אן ברייטונג דס מן ווערט בענשן: ער הייב אן (אברכה את ה' בכל עת), וואס האט דוד גמיינט אז ער האט גזאגט (אברכה את ה'), אלא ער האט גזעהן דס עס מוז האבן איין אן ברייטן דרום זאגט ער (אברכה), דרום רעט מיר רעכט (הב ונברך), דער וויל דס דר (שם הקדש) ווערט ניט געבענשט מיט דער זעלביגי ברכה פון (ברכת המזון) נייארט דורך (הזמנה), דען ווען איין מענש זיצט בייא דען טיש, דא שטייט דארטן די שכינה, אונ די (צד הקליפה) שטייט אויך דארטן, ווען איין מענש איז (מזמן) צו בענשן הקב"ה, דען ווערט די (צד הטומאה) פרשטויסן אונ אונטר טאן, דען ער איז ניט אן דען (כלל) וויל ער בגערט דען (צד הקדושה) מיט דר (הזמנה), אבר ווען דר מענש ניט איז (מזמן) צו בענשן הקב"ה, דא איז זיך דר (צד הטומאה) משמח, ער קלינגט אונ שפרינגט צו זיין אים איין חלק אן דר ברכה: אויב דוא וועלסט פרעגן, ווארום איז ניט אזו בייא אנדרי ברכות (הזמנה) נאר בייא (ברכת המזון) דס מן זאל זאגן (הב ונברך), אלא בייא אלי

ברכות איז דיא ברכה זעלברט די (הזאנה) : קום אוג זעה עט איז אזו , ווען ער אאכט איין ברכה איבר איין (פרי) איז דיא פרי דיא (הזאנה) אוג אן אאכט ברכה דריבר דא האט טוין די (לד הטוואחה) קיין אזק דראן , דען דיא פרי זיא איז אין רשות פון דען (לד הטוואחה) , אאכט אן קיין ברכה כיט (דהייכו) ווען זיא איז נאך (ערזה) איז זי (ברשות הטוואחה) דיא הייסט (ערזה) , דרום טטייט דר בייא (זא יאכל) , דען אן זאל קיין ברכה דריבר אאכן דאט דיא (לד הטוואחה) זאל כיט גבענטט ווערן וויול זי איז נאך אין איר רשות. אבר דר נאך או זי גייט אויט איר רשות ארויט , דא ווערט זיא גגעסן אוג אן אאכט ברכה דריבר , אוג דאט איז דיא (הזאנה) אוג די (לד הטוואחה) האט קיין אזק טוין דראן : איב דוא ווע̇לסט פרעגן , זאז אויך אזו זיין בייא (ברכת האזון) דז דט (כום) ווחט אן איין גיסט לו בענטן דז הייסט איין (הזאנה) , ווחט בדארף ער לו זאגן (הב וכברך) , אזא דר ווייל (בתחלה) או ער האט גזאגט (בורא פרי הגפן) איז גווען איין (הזאנה) , אוג איטונדרט לו (ברכת האזון) אוז אן האבן איין (טינוי) לו דר אנדרר (הזאנה) , דען דט (כום) איז לו הקב"ה , כיט ווי דט ערשטי איז לו (אזון) , נייארט לו ניהן ברכות דורך דען (כום אוג ברכות פון הקב"ה , אוג דרום אוז עט האבן איין (הזאנה) איט דען אוין : איב דוא ווע̇לסט זאגן (כברך טחכלנו אטלו) איז איין (הזאנה) אוג איין ברכה , גוויט איז עט אזו , אבר דיא (הזאנה פון ברכת האזון) איז איין (הזאנה) לו ניען ברכות פון (עולם העליון) דר איז פר בארגן אוג פר הולין וואו אזי ברכות ארויט קואן , דרום איז נויין אוגסר טייד בייא די ברכות זאגט אן (ברוך אתה) רייד איך (לנוכח) גבענטט ביטטו , אבר דא זאגט אן (כברך טאכלנו אטלו) רייד איך (בדרך נסתר וכעלם) , דאט דארטן איז קיין (הזאנה) כיט נייארט איט דען (כוס) פון (ברכת האזון) , דט דורך דעם ליהט אן דיא ברכות ארחפ , דען עט ווענט זיך אזט אין וועלבן עולם אוג קדוטה הקב"ה זיך אתלבט איז : זאגט ר' יהודה וואו אונזר אזק , (אעולם) ביז היינט האבן איר כיט געהערט זעלבי זאכן , גוויט עט איז וויא איך האב גזאגט דט דאט קינד איז גאר קיין זיבר אעגט כיט ; ער טפראך לו איס דוא (בן האלאך) איין ליבר , ער פרעגט איס איין (קטיא) אויף דען סוד וואט ער דער פיר האט גזאגט , טפראך ער דאט איז אז אן זאגט . און אויך פון אעגטן ווערט ער דער קיבט ווער ער איז , אבר ווייל איר עט כיט פר טטייט ווייל איך אייך זאגן : פָּתַח ער הייב אן אוג זאגט הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וואו האט דען איין אנדרר אויגן וויא אין קאפ , זייא זיינן יוא כיט אין גוף כיט אין האנד , ווארום זאגט (טלאה) , דער חכם האט אויגן אין קאפ אער או איין אנדרר , אזא אזו אייכט דער פסוק , דען איר האבן גלערנט , דר אעגט זאל כיט גיין פיר איילן (בגילוי ראט) , דען דיא טכינה רואט אויף זיין קאפ , אוג איטליכר ווער חכם איז דר זעהט אזי אאל ווער דא איז אויף זיין קאפ , לו דער טכינה דט דא רואט אויף זיין קאפ , ווען זייני אויגן זיינן אזט לו זעהן דט ליכט וואט דא לייכט אויף זיין קאפ , דא אוז ער האבן לו דען ליכט היין . דען דער גוף פון אעגטן איז גלייך אז איין קנוט דט דאט ליכט ברענט דרויף . דרום טרייאט (טלאה)

אוג זאגט , (וטאן על ראטך אל יחסר) עט זאל כיט זיין פון דען ליכט קיין טאן גפעלט דער פון , דען דט ליכט אעכט זונטט אויט גיין , דא אוז דר אעגט לו דען ליכט וואט דא איז אויף זיין קאפף האבן הייל דאט זיינן דיא (אלות ואעטים טובים) דאט דורך דעם בלייבט דט ליכט ברעגן ווען אען היין לו גיסט , דרום זאגט ער (החכם) דער דזו איז קלוג דר האט אזי אאל זיין אויגן אויף זיין קאפף לו זעהן דז דט ליכט זאל ברעגן אזי אאל , דרום זאגט ער (על ראטו) ניט אויף איין אנדרר ארט , אוג איר חכאים גוויט זייט איר חכאים , אוג דיא טכינה רואט אויף אייער קאפ , ווי האט איר ניט אטגיח גווען לו דעם , אוג ענטפרט זייא איין (תירון סודות) , דא קואן זייא אוג קוטטן איס : ווייכט ר' יהודה אוג זאגט . וואול לו דיר ר"ט , וואול דיין אזק אוג וואול דעם (דור) דאט אין דיין זכות אפי' דיא קינדר זיינן טטארקי הולי פעלין : דא קאם זיין אוטר אוג טפראך , (רבותי) איך ביט אייך איר זאלט כיט לוגין אויף איין קינד נייארט איט איין גוט אויג , טפראכן זייא לו איר וואול דיין אזק דוא רעכט ווירדיגי פרוי (אטה כטירה) (אטה ברורה) אויט דר וועלט איז דיין (דגל) אער או אזי וייבר אין דר וועלט , דא טפראך דאט (ינוקא) איך פערכט איך ניטט פר קיין (עין הרע) . איך בין איין זון פון איין גרויטן חטובן פיט אוג דיא פיט פערכטן זיך כיטט פר (עין הרע) , עט טטייט (וידגו לרוב בקרב הארץ) וואט טייטט (לרוב) לו גרייטן איבר דען אויג , ווי די פיט איז דאט וואטר איבר זיי לו גידעקט איז קיין (עין הרע) גוועלטיגט כיט אן זייא , אזו דא אויך . זיי טפראכן דוא (בן אלאך ה') , עט איז ביי אוגז (הם ושלום) קיין (עין הרע) און איר קואן כיט (אלד עין הרע) . אוג הקב"ה טוט דיך בדעקין איט זייני פליגל : דאט (ינוקא) הייב אן (האלאך הגואל וגו') אוג זאגט גרוטי סודות , זייא קוטין איס וויא פאר , זיי טפרעכן , איר וועלן בענטן , טפרעכט ער איך וויל בענטן , דען דט אלט וואט איר האט ביז אלהער גיהערט פון איר , דט איז אלט פון איר . דא וויל איך אן איר אקייס זיין (טוב עין הוא יבורך) לייאן (יברך) ער זאל בענטן , זאגט דער פסוק ווארום זאל דר (טוב עין) בענטן , (כי נתן אלחאו לדל) דרום וויל ער האט גיגעבן זיין ברוט דט איז דיא תורה די הייסט לחם , אוג איר האט איין ברוט גיגעסן (דיא אכילה וטתיה פון תורה. קער איך לו בענטן , דא טפראך ר' יודא , דו גליכט קינד פון הקב"ה איר האבן דאך גלערנט בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ דער בעל הבית קער אוניא לו אאכן אוג דער אורח קער לו בענטן (ברכת האזון) , טפראך ער איך בין קיין (בעל הבית) אוג איר זייט אויך קיין (אורחים) כיט , אוג איך וויל נאר אקייס זיין דען פסוק וואט איך גזאגט האב , דען איך בין איין (טוב עין) , דען איך האב אייך גזאגט ביז אלהער תורה , אוג איר האט עט פון איר כיט בגערט , נייארט דט איך בין איין (טוב עין) האט איר איין אכילה גגעסן , ער נאס דען כוס פון ברכה אוג בענטט. די הענד וואורן איס ליטרן ער קאן כיט דר האלטן דט כוס אין זייני הענד , או ער קואט לוא (על הארץ ועל האזון) טפראך ער , (כום ישועות אטא ובטם ה' אקרא) בלייבט דאט כוס טטיין אין זייני רעכטע האנד אליין , לסוף וואר ער זייא בענטן

בענשן אונ זאגט (יהי רצון) דאס לאז איטליכם פֿון זייא זאל זיך ליען צו אים לעבן פֿון דען אוך דש אלי דאס לעבן הענגן אן אים, וויא ער אזו זאגט דא טוט ער איין אויג צו איין רגע, דער נאך עפֿנט ער ווידר אונ זאגט, (חברייא שלום עליכם) פֿון דעם הערן דאס אז דער שלום זיין איז, זייא פֿר וואונדרן זיך אונ וויינן אונ בענשן אים, זייא ווארן איבר נעכטיגן די זעלביגי נאכט, זייא פֿעדרין זיך אונ קומן צו ר' שמעון אונ דר ציילן אים דאס מעשה, ער פֿר וואונדרט זיך ר' שמעון אונ זאגט, עס איז דר זון פֿון איין שטארקן פֿעלז, אונ ער איז (ראוי) דר צו. אונ נאך מער אז דאס. ער איז דר זון פֿון (רב המנונא סבא), ווארר' אלעזר דר ציטרט אונ שפראך, איך נעם אויף מיר צו זעהן דאס ליכט וואס דא ברענט. שפראך רבי שמעון, עס קאן ניט לאנג בלייבן לעבן (בעולם), דען אין אים איז (דברים עליונים) ליכטיגי אונ גרושי סודות דאס זיין פֿאטר האט אויף אים גצוגן אונ לייכט אים, אונ דער סוד האט זיך ניט (מתפשט) געוועזן צווישן דיא חכמים, אונ וויא זייא זיינן געקומן מיט רבי אלעזר צו אים, ווערשטו געפֿינן (ריש פ' שמות) :

וַאֲשִׂימֵם בְּרָאשֵׁיכֶם רבי יוסי הויב אן כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע וְגוֹ' אין טאג אז דש בית המקדש איז חרב געווארן אונ ישראל זיינן געגאנגן בגלות אונ האבן געטראגן אין שטיין אויף אירי העלזער, דיא הענד אין הינטר געבונדן אונ די (כנסת ישראל) איז פֿאר טריבן געווארן נאך זיי צו גיין, בשעה דש זיא איז אראב גנידרט, שפראך זיא איך וויל צום ערשטן גיין אונ וויל פֿאר וויינן אויף מיין וואונונג אונ אויף מייני קינדר, אז זיא איז געקומן אונ האט געזעהן דאס היכל פֿאר ברענט אונ וויא פֿיל (חסידים) זיינן אום געקומן. האט זי געוויינט דש האבן מרגיש געוועזן (עליונים ותחתונים), האט זעלן דר עולם חרוב ווערן, ביז עס זיינן געקומן (כמה חיילות ומלאכים) קעגן איר, האט זיא קיין טרייסטונג וועלן מקבל זיין, אז דער פסוק זאגט (מאנה להנחם), זיא גינג אויס דעם (בית המקדש) דער נאך אום ארץ ישראל ארום, דר נאך גינג זיא (למדבר) אונ איז דארטן דריי טאג, אונ האט געפֿירט אירה (חיילות אונ מחנות ושיבות) אונ לייאנט (איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה כאלמנה), זייא וויינן (רבי חייא ורבי יוסי) זייא זאגן, ישראל זיינן ניט פֿאר טריבן געווארן אונ דאס בית המקדש איז ניט חרב געווארן, ביז אלי האבן חוטא געוועזן, די (ראשים) האבן צום ערשטן חוטא געוועזן אונ דאס אנדרי פֿאלק דאס זעהן, ווארן זייא אויך אזו טאן, אז דר פסוק זאגט ווען דיא (ראשי עם) זיינן חוטא, דא ליאן זייא אלש פֿאלק נאך זייא: זאגט רבי חייא, (ואם כל עדת ישראל ישגו), וויא קומט דש (כל עדת ישראל חוטא) זיין, דרום שטייט דר נאך (ונעלם מעיני הקהל) דיא (מנהיגים) דיא הייסן (עיני העדה), אזו וואל אז דער גוף גייט נאך דיא אויגן, אזו דאס פֿאלק נאך דיא (מנהיגים), דרום ווייל זייא זיינן חוטא, דרום ליען זיך אלי נאך זייא, אזו אויך דא שטייט (ואשימם) חסר. דען ווען זיי פֿר שולדין דאס איז גורם (בראשיכם) דיא (ראשים): נאך איין פשט (ואשימם בראשיכם) פֿון דא ווייזט דיא תורה, דש דר צדיק ווערט בצוואונגן (בעון הדור), ווען דאס פֿאלק איז חוטא נעמט הקב"ה דעם צדיק פֿר איין (כפרה על הדור), דרום זאגט ער (ואשימם) אייערי חטאים קומן (בראשיכם) אייערי (ראשים) דאס זיינן דיא צדיקים דיא (ראשי הדור) מוזן פֿון אייערט וועגן געשטראפֿט ווערן: (בזוהר חדש) דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ אלי מיטן נאכט גייט הקב"ה אין (גן עדן), (לערוגת הבשם) צו די צדיקים צו קלויבן זעלכי דיא תורה לערנן. אוב וועסט פֿרעגן נעמט דען הקב"ה אוועק צדיקים פֿר איר צייט ווען זייא נישט האבן חוטא געוועזן. קום אונ זעה, בשעה דאס (ירבעם) איז קליין געוועזן אונ האט קיין חטא גאר געטאן, שפראך הקב"ה צו דען (מלאך המות) גייא אונ ברענג מיר (ירבעם בן נבט): (באותו שנה) זאגן די מלאכי השרת (ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ) ווארום ווילשטו אים נעמן, לאז אים, דיין נאמן ווערט דאך בשיינט דורך איין צדיק. אונ דורך זיין זכות בקומן מיר אויך איין (שפע ומזון) דאס דער צדיק מאכט דש עס קומט איין ברכה צו אלי וועלטן, זאגט הקב"ה איך וויל אייער ווילן טאן אונ וויל אים לאזן לעבן, נור ער איז דער נאך ארויס געגאנגן (לתרבות רעה) אונ האט געמאכט צווייא (עגלי זהב) אונ האט (חוטא ומחטיא את ישראל) געוועזן, שפראך הקב"ה, זעהט דש אלי (שפע וברכות) דש ער אייך האט גורם געוועזן מיט זיינה (מעשים טובים) דר פֿיר, היינט ווערט אייך דרויס אייטל (זוהמא וטומאה), עס ווער אייך בעסיר געוועזן דאס איר העטט אים מיך לאזן נעמן ווייל ער איז נאך איין צדיק געוועזן, דען העט מיט אים (מט"ט תורה) געלערנט (בישיבה של רקיע): (באותו שנה) האבן אלי אן געהויבן (צדיק אתה ה' וישר משפטיך), דרום גייט הקב"ה אין זיין גארטן (ללקוט שושנים) צו קלויבן זעלכי רוזן ווייל זייא נאך שמעקן, דרום ווייל ער ווייסט וועלכר עס ווערט דער נאך חוטא זיין זעלכי נעמט ער, דרום שטייט (ללקוט), ער קלויבט ער ווייסט וואל וועלכי ער זאל ארויס קלויבן צו נעמן :

רבי שמעון הויב אן אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אוֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ אזו איין חכם אז שלמה איז געוועזן מער אז אלי מענשן וואס הט ער דא געמיינט, דען מיר זעהן דאך דיא וועג פֿון הקב"ה זיינן דאך ניט אזו, עס שטייט דאך (לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו), ער גיבט איטליכם וויא ער פֿאר דינט, אלא שלמה האט געמיינט צווייא ארלייא, דען מיר האבן געלערנט ווען דיא דינים פֿון הקב"ה דער וועקן זיך נאך צו קלערן אונ משגיח צו זיין אויף דעם עולם, אז דער פסוק זאגט (עיני ה' משוטטות בכל הארץ) דש זיינן מלאכים דיא הייסן (עיני ה') דיא זעהן אויס אין דער וועלט וואס איטליכר טוט אונ איז חוטא, אונ אז זייא געפֿינן רשעים בעולם, דר צדיק דער געפֿונן ווערט אין דעם דור דער אזו בצוואונגן ווערן אן אירי חטאים, אונ די רשעים איז הקב"ה דר ליינגרט זיין רוגז ביז זייא זאלן תשובה טאן, דא איז קיינר דער זאל אויף זייא מתפלל זיין, ווייל דר צדיק איז פֿון זייא אב געטאן געווארן, דרום זאגט שלמה (יש צדיק אובד בצדקו) ווייל ער איז איין צדיק אזו ער פֿר לארן ווערן (בעון הדור), דרום האבן מיר געלערנט, אייביג זאל דער מענש ניט וואונן נייארט וואו עס זיינן פֿרומי לייט, ווייל דר דא וואונט צווישן רשעים ווערט ער בצוואונגן אין אירי זינד, אונ ווען ער וואונט צווישן צדיקים טוט מען מיט אים גוטס פֿון אירנט וועגן, דען (רב חסדא) הט דר פֿיר געוואונט צווישן דיא (אנשי קפוטקאי), הט ער דארטן געהאט גרושן דוחק אונ קראנקהייט איז בייא אים געוועזן, האט ער זיך געצוגן

לוויטן דיח (אחרי תריסין) פֿון לפורי, דט זייכן דיח (תלמידי חכמים) דיח הייטן (בעלי תריסין חי טרחגן מן טילטן חוג טטרטטן דט זייכן דיח כלי מלחמה פֿון דר תורה. דחט זייח החלטן (מלחמה) קיגן דען טטן חוג זייני חברותח, דחרטן וומר ער (עולה) חוג המט זוכה גיוועזן לוח פֿין טובות חוג (עטירות) לו פֿין תורה, הט ער גוחגט דט חלט החב חיך זוכה גיוועזן, וויין חיך בין גיגחנגן לוויטן זעלכה דט הקב"ה חיז חויך זייח אטגיח אטיב חויך זייח לוח זיין. ווייטר זחגט ער סודות חוג וומט דחט (הבל) חיז ווט טלאה המט גיזחגט (הכל הבל):

רבי חלעזר הויב חן יֵשׁ הֶבֶל שֶׁנַּעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל טלמה האלך החט גיאחכט דחט ספר קהלת חוג הט עט גיטטעלט חויף זיבן (הבלים) דחט דער עולם טטייט דרויף חוג דחט זייכן די זיבן (עמודי עולם), דען דחט וומרט (הבל) חיז כיט טייטט כחרטקייט, נייחרט (הבל בפ"תח) וויח חויבן טטייט (בפ׳ ברחטית), (חטר נעטה על החרן) דער כח חוג טטחרקייט חיז חלט הורך דיח נטאות לדיקים דיח דח וומרן גיקלזיבן פֿון דער וועלט ווען זייח זעכן ווערדיג, חייער זייח זייכן חוטח, דח נעמט זיי הקב"ה פֿון עולם חז וויח (חנוך), חז דער פסוק זחגט (וחיננו כי לקח חותו חלהים), דחט הקב"ה הט גוחגט וויל ער נחך חיז חיין לדיק ווין חיך חים חוועק נעמן פֿון דער וועלט חוג ווין איך (אטתעטע) זיין איט חים, וזו חויך מנדרי (לדיקי עולם), דען איר החבן גלערנט, חויף נוייח מרלייח ווערן די לדיקים (אסולק מן העולם) פֿחר חיר לייט, חייכט ווען דחט דור חוטח חיז ווערן דיח נדיקים בלווחוגגן חוג טטחרבן פֿר זייער לייט, חוג חייכט ווען הקב"ה זעהט חוג חיז (גלוי וידוע) פֿר חים דחט ער ווערט דר נחך חוטח זיין, דח נעמט ער זייח חוועק פֿר זייער לייט. דרום זחגט טלמה (חטר יט לדיק טמגיע חליהם במעטה הרטעים) דט דער דין פֿון חובן החט פוגע חן זייח גיוועזן גלייך חז זיי העטן גיטחן (כמעטה הרטעים): ער פֿרעגט (רבי יוסי בר יעקב חיט כפר חוני) לו רבי אחיר, (בזאן) הט (ר׳ עקיבא) איט זייני חברים זייכן חזו חוועק גקוואן (באיתות אטונות). טפרחך ער וומו טטייט דחט חין (כל התורה) דט זייח זחלן זיידן חזו חיין איתה. טפרחך רבי אחיר לו חים, החט האך טלאה גוחגט (חטר יט לדיקים טמגיע חליהם כמעטה הרטעים), דחט דער (אדת הדין) טוט זייח גלייך חז זייח העטן גיטחן (מעטה הרטעים), חוג עט זיינן ווידר רטעים ויח זילן (בהטקט בטלוה ובטלום) חויף דען עולם, קיין דין גרייכט לוח זייח כיט, גלייך חז זייח העטן גיטחן (מעטה הלדיקים). דחט חיז דרום, דחט עט חיז (גלוי וידוע) פֿחר הקב"ה דחט זיי ווערן תשובה טחן, חבר עט ווערט פֿון זיי חויט גיין חיין (זרע מאת בעולם), חז וויח תרח חיז גיוועזן חיין רטע חוג חיז פֿון חים חרויט גקוואן מברהם, (מחז) חיז פֿון חים חויט גיגחנגן (חזקיהו), חזו חויך דעטט גלייכן ווכדרי רטעים בעולם: נחך חיין פטט חיז (יט הבל טנעטה על החרן) דט דח ווערט גטטחרקט דר כח דער דח חיז (על החרן) דחט ברכות קוואן חויף דער וועלט פֿון דען (הבל הקודט), חיז חלט פֿון די (מעטה הלדיקים) דחט זיי קומט לו (כמעטה הרטעים), דהיינו ווען זייח קומט לו חיין (בת עבו"ם) וויל איט חים מונה זיין חז וויח בייח יוסף חוג מנדרי לדיקים חדר דעטט גלייכן פֿון מנדרי (מעטה הרטעים), חוג זייח טטייחן חין חיין קיום חוג זייכן (גבורי כח) חוג זייח נוייכגן דעם ילה"ר (אכח אורח) פֿון חירן הערן, חוג וויל זיך כיט אטמח זיין, חוג אכח דען ווערט דיח (חרן) גיטטחרקט פֿון ברכות, (ויט רטעים טמגיע חליהם כמעטה הלדיקים) דהייכו, עט קומט דען רטע לו החנדין חיין אלוה דחט דח חיז (מעטה הלדיקים) חוג זיי זייכן זוכה דרחן חוג החבן עט גיטחן, גלייך חז חיין אחל זייכן (גלגים יהודים) גיוועזן איט (גלגים גוים) החבן גיגזלט חויף בערג, חוג ווען חיין (יהודי) חיז גוועזן, החט ער פֿחר זחגט חוג החט זייח אלין גיוועזן פֿון זייח. החט רבי עקיבא חויף זייח גיזחגט דען פסוק (יט רטעים חטר מגיע חליהם כמעטה הלדיקים), חוג חויך חזו חיז חיין רטע גיוועזן חוין טכן בייח (רבי חייח), חיין נחכט החט ער בגעגנט חיין חטה דיח חיז גיגחנגן לו חיר טחכטר, החט ער זיך גיטטחרקט חן חיר איט חיר מזנה לוח זיין, טפרחך זייח לוח חים, חיך ביט דיך ווערדיג דייכם הערן חוג זינדיג כיט איט איר, החט ער זייח גלחזן חוג הט כיט חוטח גיוועזן, דחט חיז (ויט רטעים וגו׳ חמרתי טגם זה הבל), חזו וומז דחט זיך טטחרקט די קדוטה דר (הבל עליון) פֿון דיח נדיקים, דט זייח לוח קומט (מעטה רטעים) חוג זייח זייכן כיט חוטח, חזו חויך ווערט גיטטחרקט פֿון די (מעטה רטעים) דט זייח לוח קומט (כמעטה הלדיקים) חוג זייח טוחן עט, דען הקב"ה הט בטחפֿן לדיקים חוג רטעים בעולם, חזו וומז חז ער ווערט גיווערדיגט פֿון דיח (מעטה הנדיקים), חזו חויך ווערט ער גיווערדיגט פֿון דיח רטעים ווען זייח טוחן (מעטים טובים), חז דער פסוק זחגט (חת הכל עטה יפה בעתו), ווי לוח דיח רטעים ווען זייח אחכן ביין חוג טטחרקן זיך חין חירי זוכה חז דר פסוק זחגט (חוי לרטע רע): ער זחגט ווייטר (יט לדיק חובד בלדקו וגו׳), טלאה האלך הט גזעהן איט זיין חכמה דט לו חים חיז גגעבן גיווחרן הט ער חלט גיזעהן (יט לדיק חובה בלדקו), ווען די (כנסת ישרחל) זייכן חין גלות (בעוו"הר) דח זייכן קיין (טפֿע ברכות) כיט בעולם פֿון חובן, דרום חז קיין לדיק חיז כיט בעולם חז דר פסוק זחגט (הלדיק חבד) דחט ער חיז פֿחר לחרן (מלדקתו) פֿון די טכיכה, דען חיז (בעוה"ר) דר (רטע סאח"ל) אחריך ברעתו), ער דער לייכגרט איט זיין (מאטלה בהטקט וטלוה) לוח זיין חווה, איט ווען חיז ער אחריך, זחגט דער פסוק (כרעתו) איט זייני (ווטה רעה) החט חיז דיח (לילית חטת זנונים) דיח (כחט החזקה), דען ווען דיח קדוטה ווערט (בעוה"ר) גטלחפֿט, חיז ער גטטחרקט אכח חונזרי זינדה איט זייכה רעה, דען קואן חויף חים (טקט וטלוה) חז חויף מנדרי אלכיות, ביז הקדוט ברוך הוא ווערט דיח כנסת ישרחל חויף ריכטן פֿון דר ערד דיח (סוכת דוד הנופלת):

וְגַם יַד ה׳ הָיְתָה בָּם לְהֻמָּם מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה עַד תֻּמָּם (בזוהר תרומה ע׳ ט"ד) (יהי טם ה׳ מבורך מן העולם ועד העולם) זיין נחאן זחל גבענטט זיין דחט דיח חכאה חוג גבורה חיז זיין, ער ענדרט די לייטן חוג חלי ואנים די זייכן חין זיין רטות, חוג הט חרויט גלויגן זיין (עם הקודט) חויט דען

(כח ורשות) פון דיא שטערן וועלט, ווייל זייא זיינן אירי (עבודה זרה) פון די עכו"ם, אבר זייא זיינן ניט דאש חלק פון יעקב, נייארט איר חלק איז אן דעם דער דא איז (יוצר הכל): עס איז איין הימל אייבר אלי הימלן דער איז גאר פר בארגן און פאר הולן, זיינן דרינן גרושה פענצטר און איין פענצטר איז גאר פאר הולן און גוועלטיגט אייבר אלע, ער הייסט (חלון זהרא). דארטן גייט ארויש איין שטערן דאש דיא חכמים הייסן אים (י"ד) דאש מיט זיין כח איז יהודה שולט און איז מלכה דיא אומות און לאז שטושט זייא ניט או ער האט איין חלק אן דעם שטערן, דען די (שבטי ישראל) האבן איר חלק אן הקב"ה ניט אן דיא שטערן, נייארט (שבט יהודה) גוועלטיגט אויף דען שטערן (י"ד), ניט דאש דער שטערן איז אויף אים (שולט), און או דיא בני יהודה האבן איר וועג אב גיקערט פון הקב"ה און האבן תושה גיוועזן, זיינן זייא גגאנגן נאך לאז וויטן דען פענצטר מיט דעם שטערן און האבן גזאגט, (אחר) ווייל דער שטערן דער דא הייסט (י"ד) דער איז מלך לאז דיא אומות, דש דאש האט יעקב גימיינט דאש ער האט גזאגט לאז יהודה (אתה יודוך אחיך, ידך בעורף אויביך), מכח דעם שטערן וואש הייסט (י"ד) שוט ער יאגן און שלאגן זיינה פיינד, זיינן זייא גיגאנגן און האבן מאש איין (עבודה זרה) גימאכט פר דעם שטערן (י"ד), דרום שטייט (ויעש יהודה הרע בעיני ה'), דער שטערן הייסט דרום (י"ד), דען ווען ער ארויש גייט ליכט ער אויס איין (י"ד) מיט פינף פינגר און לייכט און פינקלט אין דעם פענצטר, אלי (מכשפים און בעלי חרשים) די לויברייא מאכן, דיא פערכטן זיך פאר דעם אורט דעם שטערן, דרום ווען דר שטערן גיוועלטיגט דען אלי כשפים און (חרשים און קוסמים) ווערן אלי מבוטל און איז ניט מליא אין זייערע הענט: אויב דוא ווילשט פרעגן, ווייל דער הימל איז אזו פאר הולן, וויא ווייסן זייא אונטן ווען דער שטערן ארויש גייט און איז שולט, אלא זיי האבן איין סימן פון אנדרה שטערן די יוא דרויסן זיינן, דש זייא ווייסן ווען דער שטערן אובן גוועלטיגט. און דרום זיינן לייטן דאש דיא מכשפים קאנן יוא שאן מירה כשפים, און זיינן לייטן דאש זיא נישט קענן און האבן קיין הצלחה ניט: און דרום זיינן זיך דיא (בעלי כשפים וחרשים מתמעט) פון עולם, דען או זייא זעהן ווען מירה כשפים ניט זיינן מליא, האלטן זייא נישט דרויף: דער אנדרר פענצטר הייסט (חלון טופ"ר), דען (טופרי) איז טייטש נעגל. ער האט איין גישטאלט ווי נעגל, און פון דארטן גייאט ארויש איין שטערן דער הייסט (לפעו"ן), דאש ער גוועלטיגט (בכח גדול), און האט (ראש וזנב) וויא איין (לפעון) דש איז איין מונקי, אויס דעם פענצטר גייען ארויס זעקס הונדרט טויזנט (רבבות רוחות) דיא דא גוועלטיגן אויף דיא נעגל פון מענשן ווען זייא ווארפט מפכשליך אוועק דאש מיט דען שואן דיא מכשפים נישוף: (באותו שעה) או דער שטערן גוועלטיגט און מייכר ווארפט נעגל אוועק אדר אן שוט נישוף דער מיט, דר איז (גורם מיתה לכל עולם), און דען נישוף וואש ער שוט דער מיט איז (עולה ואליה בידם): דער דריטר פענצטר הייסט (חלון נוגה) גיוואט מיט איין שטערן הייסט (גורון), דען ווען דער שטערן גוועלטיגט בעולם שטייט דר עולם (בדין) מיט ווי פיל גזירות און שטראפן. און אלי טאג זיינן זיך מתחדש (גזירות בעולם), מייער מיינע איז מויט הייבט די אנדרה גזרה אן, און דער שטערן הט נאך קיין רעכטי שליטה ניט גיהאט בעולם, אבר נאנט (ביאות המשיח) ווערט דער פענצטר מיט דען שטערן גוועלטיגן ווערט זיך מתחדש זיין (חלאים רעים), אלי (מיני רעות) מייני נאך דער אנדרה, און ישראל ווערן זיין (בצרה) און גרויסן (דוחק וחושך הגלות), ווערט זייא הקב"ה דער לייכטן דאש ליכט פון טאג, און (מלכות ישראל) ווערט מקובל ווערן, און ווערט מבטל זיין די (מלכות עכו"ם) דאש ישראל ווערן אויף זייא גוועלטיגן, דען ווערט גיעפנט ווערן דער זיבנטן פענצטער אין דר גאנצר וועלט און דער שטערן איז דער שטערן פון יעקב, און דער שטערן ווערט לייכטן פערציג טאג און פערציג נעכט, און או משיח ווערט מגולה ווערן און ווערן זיך אויף אים מיין זאמלן אלי (אומות), דען ווערט מקוים ווערן דער פסוק (שרש ישי אשר עומד לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנוחתו כבוד):

הפטרה לפרשת דברים.

כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת פָּנָי מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיֶּדְכֶם רְמֹס חֲצֵרָי׃ זאגט ר' שמעון, ווען דר דא אין המלבע נאכט איז (משתדל בתורה), או עס ווערט פריא מארגן ליכט מען אויף אים איין שנור פון חסד, ווען ער זאגט אין הימל דא רופט אויף אים דש (אור השכלי לדעת הקודש), און ער ווערט גיקריינט דרינן, און אלי (בריות) פארכטן זיך פאר אים, דען איז דר זעלביגר מענש גרופן (בן הקב"ה) דר איז (בן היכל המלך) און קיינר קאן אים ניט ווערן מריין צו גיין, אויף אים זאגט דר פסוק (קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת), וואש שטייט (באמת), דאש ער ווייסט וואל מייחד צו זיין דען (שם הקודש בעולם) ווי עס ראוי איז, דר איז מקיים בעולם (מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ) איין (שם אחד), און דרום וועלכר כהן דער דא ניט ווייס רעכט מייחד צו זיין דעם (שם הקודש) איז זיין עבודה קיין עבודה ניט, דען (עבודות עליונים ותחתונים) הייגן אן דעם כהן, דרום אזו ער זיין ווילן און זיין הארץ מכוון זיין דאש דורך דער כוונה אין זיין עבודה ווערן גבענשט (עליונים ותחתונים), עס שטייט (כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם) (לראות) איז משמע לאז ווערן גזעהן, עס זאל שטיין לראות צו י"י זעהן, ווארום שטייט לראות מיט ליכר מיינט דר י"י, דא קומט מייחד צו זיין דעם (שם הקודש), און איז ניט רעכט מכוון זיין מיט הארץ (ורצון ויראה) דש די (עליונים ותחתונים) זאלן גבענטשט ווערן, דא ווארפט מען זיין תפלה ארויס, און אלי רופן אוס אויף אים (לרעה), הקב"ה זאגט (כי תבאו לראות פני) שטייט לראות צו ווערן גזעהן. דען דש (פני עליון) פון מלך איז פר י"י במרגן און איז דרום פינצטר וויא דער פסוק זאגט (ישת חושך סתרו), און ווער דא קאן רעכט מכוון זיין אלי (יחודים). דא ווערן אלי וועגט פון חושך גשפאלטן, און דאש (פני מלך) ווערט גזעהן און לייכטן צו אלי, און אזוי ווערן גזעהן און לייכטן, דען ווערן גבענשט די (עליונים ותחתונים), דען ווערן גפונן דיא ברכות אין אלי וועלטן, אבר ווען מען איז ניט (מכוון ברצון ולב שלם ביראה) זאגט (הש"ית מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי), ווער בגערט איר זאלט טרעטן אין איין (מקום קדושה) מריין

אריין, נאך וואס קומט איר צו איר, דען עס זיינען דאך קיין ברכות אין דער וועלט, און ניט דאס אליין דס קיין ברכות זיינען, אפֿילו דיא דינים דער וועקן זיך און ווערט אן אים: ר"ש אז ער איז גיקומן צו דעם פסוק הט ער גיוויינט (השיב אחור ימינו מפני אויב) ווי איז דס מיגליך, אלא ווייל ער הט מקדים גיווען דען (מדת הדין) צו נידרן בעולם, און האט דען רעכטן האנט איבר גילאזן (במקום אחר), דרום האט דער פֿיינט גיוועלטיגט און האט חרוב גימאכט דאס בית המקדש און דיא שכינה איז אין גלות, (ולעתיד לבוא) שטייט (גילי מאוד בת ציון וגו'):

רבי חייא הויב אן בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת־זַרְעֶךָ. וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ

קום און זעה, וויא גאר זאל איין מענש געהיט זיין פֿון זייני זינד און זיין געהיט פֿון זייני (מעשים) פֿאר הקב"ה. דען עס זיינען וויא פֿיל שלוחים און וויא פֿיל (ממונים בעולם) דיא דא שוועבן און זעהן (מעשה בני אדם) און זאגן עדות אויף אים, און אלס ווערט אן גשריבן (בספר), און אלי עבירות וואס דער מענש חוטא איז און איז זיך דער מיט (מטמא בעולם הזה ובעולם הבא) איז ניט אזו גרויס, אז ווען דער מענש איז (מוציא זרע לבטלה הן ביד אדר ברגל) דאס ער ווערט פֿאר אום רייניגט דעסט וועגן, אז דער פסוק זאגט (כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע), און דרום קומט זיין נשמה ניט אן דען (פרגוד) דאס איז לשון פֿיר האנג (ומחילה למעלה) וואו אלי נשמות אהין קומן און איז ניט זוכה צו זעהן (פני השכינה), דרום שטייט (ידיכם דמים מלאו), וואו איז דאס חלק פֿון דען מענשן דער זיך פֿערכט פֿאר זיין הערן, דער זיך היט פֿאר בייזי וועג, און איז זיך מטהר (משתדל) צו זיין (ביראת השי"ת). קום און זעה, (בבקר זרע זרעך) ווייל דער מענש איז יונג אין זיין נח קער ער צו זעהן משתדל צו זיין קינדר צו האבן מיט איין (מטה הגונה) דאס איז צו אים ראוי. דרום שטייט (בבקר זרע זרעך), דען דאס איז דיא רעכטי צייט דער צו, אז דער פסוק זאגט (כחצים ביד גבור כן בני הנעורים) דרום ווייל ער קאן לערנן דיא וועגן פֿון דער תורה דא האט ער מיין (שכר טוב לעולם הבא), אז דער פסוק זאגט (אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער), ער ווערט ניט פֿאר שעמט בעולם הזה (בזמן) ווען די הערן פֿון (מדת הדין) קומן אויף אים מקטרג צו זיין, דען עס איז קיין גרעסרר שכר ניט בעולם הבא אז דער דא לערנט זיין קינד דיא (יראת הקב"ה) און דיא (דרכי תורה), דרום שטייט בייא אברהם (כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו לעשות צדקה ומשפט), דרום שטייט אים דער זכות לעולם הבא קיגן די (שרי הדינים), דרום זאגט דער פסוק (בבקר זרע זרעך ולערב אל תנח ידך) דאס מיינט דיא עלטי יארן, דאס דער מענש זאל ניט זאגן איך האב שון מקיים גיווען (פריה ורביה) און איך האב שון גינוג, אדר איך האב לאנג (משתדל) גיווען און האב ניט גיקאנט, און איצונד בין איך אלט בגער איך ניט, זאגט דער פסוק דאך (ולערב אל תנח ידך), ער זאל דאך ווייטר משתדל זיין מוליד צו זיין בעוה"ז, ווארום אזו (כי אינך יודע איזה) דוא ווייסט ניט וועלכי ווערן אין רעכטס ווערדיג זיין, דיא אדר דיא, דאס דוא זאלסט דורך זייא האבן איין (קיום לעוה"ב), און אויף דען שטייט (הנה נחלת ה' בנים) וואס איז דאס (נחלת ה') דאס איז דער צרור פֿון דיא נשמות לעוה"ב, און ווער איז מוכה דען מענשן צו דער (נחלה לעוה"ב) דיא הייסט (נחלת ה') דאס זיינען דיא בנים, דרום וואל דען מענשן דר איז זוכה צו האבן און לערנט זיי (דרכי תורה) ווי גזאגט איז גווארן:

פרשת ואתחנן.

וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר וְגוֹ' רבי יוסי הויב אן וַיַּסֵּב חִזְקִיָּה פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'. קום און זעה ווי גאר שטארק איז דער כח פֿון דער תורה און וויא זיא איז העכר איבר אלים, דען איטליכר דר דאס איז עוסק בתורה דער פֿערכט זיך ניטס (מן עליונים ומן התחתונים) און אויך פֿאר בייזה גישעפֿניש פֿון עולם. דען ער איז בגריפֿן אן דען (עץ החיים) און זיא לערנט אים איין עצה, תשובה צו טאן פֿאר זיינם הערן, מבטל פֿון אים צו זיין (גזירה רעה), אפֿילו עס ווער אויף אים נגזר גווארן ער זאל שטארבן, דא ווערט אלס בטל און אפ גיטאן פֿון אים, דען דיא עצה פֿון מענשן בעוה"ז איז, ער זאל עוסק בתורה זיין טאג און נאכט און זאל זיך ניט אפ טאן דער פֿון, אז דער פסוק זאגט (והגית בו יומם ולילה), און ווען ער זיך יוא פֿורט דער פֿון, איז גלייך אז ער זיך ווער פֿורט פֿון לעבן. קום און זעה די עצה צום מענשן, ווען ער בייא נאכט צו בעט גייט, דא מוז ער מקבל זיין אויף זיך (עול מלכות שמים) מיט דען גאנצן הארצן און זיך מקדים צו זיין איבר צו ענטפֿרן דיא (נשמה ופקדון), דען די צייט פֿילן אלי מענשן דעם (טעם מיתה), דרום ווייל דער בוים פֿון טויט געוועלטיגט אין דער צייט, און דרום ווייל מן גיבט זייא (בתורת פקדון) קומן זיי ווידר אין איטליכס גוף, דרום זאגט מן (בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת), און אז אין האלבי נאכט דר וועקט זיך דר רוח פֿון צפֿון, דא גייט הקב"ה אין (ג"ע משתעשע) צו זיין מיט דיא (נשמות הצדיקי'), דען זיינן זיך מתלוון (כל בני השכינה וכל בני היכלא) צום לובן צום (מלך הקדוש), דען ווערן אלי רוחות ווידר קערן צו אירן הערן, און (רוב עולם) וואכן אויף דיא שעה, דיא דא זיינן (בני היכלא) זיינן עוסק בתורה ביז טאג ווערט און בהעפֿטן זיך מיט (כנסת ישראל) די הייסן קינדר צו (השי"ת) די זיינן אין דס מארגן (לפני המלך הקדוש), אז עס קומט צו מארגן, דא קערט ער זיך ריין צו מאכן זיין גוף מיט אים עוסק צו זיין מיט דען מלך זעלברט, און אין שול צו גייאן, און מטהר זיך זיין מיט קרבנות דער נאך (שירות ותשבחות) וואס דוד האט גזאגט, ער טוט אן תפֿילין אויף זיין קאפף ציצית אין זיין קלייד, ער זאגט (תהלה לדוד) און איז (מתפלל ש"ע) קער ער צו שמייאן וויא דיא (מלאכים עליונים) שטייאן, דא איז

איז ער זיך מחבר צו זיי די הייטן (עומדים) אז דער פסוק זאגט (ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה) און ואן זיין רצון מכוון זיין פֿר זיין הערן און ואן בעטן זיין בקשה. קום און זעה, בשעה דש דר מענש אויף שטייט אין האלבע נאכט עוסק בתורה צו זיין, שרייט איין כרוז איבר אים (הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות), איצונד אז ער שטייט בתפלה פֿר זיין הערן, דא שרייט דר זעלבגי כרוז אויס (ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה), דר נאך אז ער אויס האט גיטאן די תפלה (ברצון נפשו), קער ער מוסר נפשו צו זיין דעם נפש אז ער (אתפלל תחנון) איז (בנפילת אפים) גלייך אז ער ווער גישטארבן, און זיין (נפש מוסר) זיין וועמען עס קער צו הענטין, און ווי פֿיל עדות דש דר מענש האט אין (חלום), ובשעה דש ער איז מתפלל אלי רייד דיא אים גייען אויס זיין מויל אין דר תפלה, דיא גייען אלי ארויף אובן און שפאלטן דיא הימלן, ביז זי גרייכן וואו זיי זאלן אהין קומן, און ווערט דרויס איין קרוין אויף די קאפף פֿון מלך וויא דיא רבנן האבן עס שוין מפֿורש גיוועזן, די תפלה פֿון מענשן קער צו זיין (בתחנונים), מיר לערנן פֿון משה, עס שטייט (ואתחנן אל ה') דאס איז דיא בעסטי (תפלה בלשון תחנונים), קום און זעה, ווער דש איז מתפלל, אז ער מכוון זיין זייני פֿיס בייא אננדר, און צו דעקן זיין קאפף און זייני אויגן דאס ער ניט מאן זעהט דיא שכינה, און צו שטיין (במורא וביראה) גלייך אז פֿר איין מלך. (ובספֿר של רבי המנונא סבא) האט ער גיזאגט, ווער דא עפֿנט זיין אויגן (בשעת תפלה) אודר ער נידרט זייא ניט אויף דיא ערד, דא איז ער אויף זיך מקדים דען (מלאך המות), און ווען אים זיין נשמה אויס גייט, דא קאן ער ניט זאגן אן דיא ליכט פֿון די (שכינה), און שטארבט ניט (בנשיקה), דען ווער דא איז (מזלזל בשכינה) איז זיא ווידר אן אים (מזלזל) ווען ער זיא בדארף, אז דר פסוק זאגט (כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו), און וויא קאן איינר זעהן (בשכינה בשעת התפלה), אלא ער זאל וויסן דש גוויס די שכינה שטייט קיגן אים, דרום ווען גלייך ער זעהט זיא ניט, קער ער צו שטיין מיט פֿארכט און ניט צו עפֿנין דיא אויגן, גלייך אז ער מעכט זיא זעהן פֿר אים שטיין, וויא דר פסוק זאגט בייא חזקיהו (ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל) דש דארטן ווער דיא שכינה, דרום דארף קיין אונטר שייד זיין צווישן אים און צווישן דיא וואנט, און ווער עס שטייט תפלה, דר זאל פֿאר מסדר זיין דעם שבח פֿון זיין הערן, דר נאך זאל ער בגערן זיין בקשה, דען אזו האט אויך משה גיטאן, צום ערשטן האט ער גיזאגט דען שבח פֿון הקב"ה (אתה החלות להראות את עבדך את גדלך וגו'), און דער נאך האט ער גיזאגט (אעברה נא ואראה את הארץ) דאס איז גיוועזן זיין (שאלה ובקשה פֿון הקב"ה):

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם רבי יוסי זאגט (אשרי העם שככה לו) וואול צו דען פֿאלק דש הקב"ה האט זייא אויס דר ווייזט פֿון אלי אומות, און האט זייא אויף גיבראכט צו זיין נחלה און זיין גורל, און האט זיי גיבענטשט מיט זיין (ברכה בברכת שמו) אז דער פסוק זאגט (כי הם זרע ברך ה') (ברך ממש). קום און זעה, אלי אומות אין עולם האט זייא הקב"ה גיגעבן (שרים ממונים) זייא זאלן גוועלטיגן איבר זייא, און ישראל האט ער בגריפֿן צו זיין גורל און זיין חלק, און האט זייא גיגעבן די (תורה הקדושה) דש זייא זאלן זיין בגריפֿן אן זיין נאמן, דרום זאגט ער (ואתם הדבקים בה') און ניט אן איין ממונה וויא אנדרי אומות, וויא מן האט מפֿורש גיוועזן אין פֿיל ערטר: **וַיְדַבֵּר ה' אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.**

זאגט ר' אלעזר דרויף גרושי סודות, און (ר' פנחס) זיין עלטר פֿאטר האט דש גיהערט דאס ער איז גיזעסן הינטר אים, און קושט אים און וויינט פֿר שמחה, און האט גיזאגט; ער זאגט (גור אריה) עס קאן קיינר בשטיין פֿאר אים מיט זיין פֿאטר רבי שמעון, וואל דר חלק פֿון צדיקים און (זכאי) איז איין (חלק בזו"הז ובעו"הב) דש איך הב דש זכה גיוועזן צו זו איין איידם מיט אזו איין אינקין, און דרויף שטייט (יראו צדיקים וישמחו): רבי אלעזר הויב אן **קְרַב אַתָּה וּשְׁמָע אֵת כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַתְּ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ.**

קום זעה, בשעה דאס הקב"ה האט גיגעבן דיא תורה צו ישראל, האבן זייא גיהערט דאס קול פֿון דער העכסטי מדרגה דש אלי קולות זיינן נעבן דריגן גיוועזן, דא ווארן זיך ישראל מרחיק מכח גרושי מורא, דרום שפראכן זיי צו משה (ואת תדבר אלינו) איר ווילן ניט הערן (מחוזק העליון) פֿון דער העכי מדרגה, נייארט פֿון אזו איין ארט דש ניט שטארק איז און איז במדרגה שוואך (כנקיבה), דרום ריידן זיי (ואת תדבר לשון נקבה) דש ניט שטייט (אתה), דען האבן זייא שוואך גימאכט דען כח פֿון אובן (כביכול), דען ווען זיי ווערן גבליבן בייא דער ערשטי מדרגה, העט דער עולם ניט קענן חרוב ווערן, און זייא העטן איין קיום גיהאט (לדורי דורות). שפראך הקב"ה, איך האב אייך וועלן מקיים זיין (במקום העליון) און מדבק זיין אן לעבן און איר האט ניט בגערט, דרום (לך אמור להם שובו לכם לאהליכם) זייא זאלן איטליכר ווידר קערן צו אירי נקבה און זאלן זיך בהעפֿטן. זיי זאלן ניט האבן דיא (מדריגה) ווי עס האט זעלן זיין דער פֿיר, און וויל ישראל האבן עס גטאן (מכח מורא), איז גיזאגט גווארן אויף זיי (מי יתן והיה לבבם זה להם כל הימים) פֿון דאנן לערנן מיר ווען איינר איין זאך טוט און זיין הארץ און מחשבה איז ניט (לצד הרע), ווען גלייך עס איז ניט גוט, ווייל זיין כוונה איז ניט גיוועזן צום בייזן איז הקב"ה ניט (דן לרע) דרויף, און קיין שטראף קומט ניט אויף אים. און משה בלייבט בייא זייני מדרגה (ואתה פה עמוד עמדי), פֿון דאנן לערנט מן דאס משה האט זיך (מכל וכל פורש מאשתו) גיוועזן, און איז (עולה למדרגה עליונה) גוועזן, וואל זיין חלק פֿון משה דער (נביא נאמן) דאס ער האט זוכה גיוועזן וואס קיין מענש האט ניט זוכה גוועזן (למדרגה עליונה כזה), דרום שטייט (כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא), ער האט זיך מדבק בשכינה גיוועזן: רבי יהודה זאגט, איטליכר מענש קער צו זיין אין אלי זייני מעשים צו הקב"ה. ר' יהודה גייט זיין טעם נאך, ער האט גזאגט, ווער דא גייט אין וועג זאל ער זיך מכוון זיין צו דריי מלי, צו תפלה, צו איין מתנה, צו מלחמה, און וויא וואל דאס דיא תפלה איז איבר אלים, איז נאך איבר אלים צווייא חברים אודר דרייא דיא דא גייען אין וועג און ריידן ד"ת דיא פֿערכטן זיך נישט פֿר קיינר זייא, דרום וויל דיא שכינה איז ביי זיי בשותפֿות, אזו וויא האט

משה

מעשה רבי אלעזר ור' חייא זענן געגאנגן אין וועג, שפראך רבי אלעזר עס שטייט (ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם), האבן זייא דר פֿיר קיין הויט ניט געהאט אויף אירן גוף, שפראך ער יוא עס איז געווען איין ווירדיג קלייד. דען פֿאר דעם חטא זיינן זייא געוועזן (בדמות עליון) ניט אין געשטאלט וויא דיא תחתונים זיינן, דען דאס (אור העליון) האט זיי אום גרינגלט, ווי היינט איז איין הויט; איז געוועזן אייטל (כתנות או"ר) מיט דער (אלף), אז זייא האבן חוטא געוועזן, הט מן אוועק גנומן (כתנות אור) דס ליכט אונ זיינן אן גיקלייט געווארן (כתנות עור) איין הויט אין געשטאלט פֿון דיא תחתונים, דער נאך שטייט (ותפקחנה עיני שניהם) אירי אויגן ווארן זייא גיעפֿנט צו זעהן דיא זאכן אונ (ציור דפוס) פֿון דעם עולם פֿון דיא (הנהגת תחתונים) וואס דער פֿיר ניט איז געוועזן, דאס זייא זיינן אלס געוועזן (משגיח בענייני העולם העליון), עס שטייט (והולכתי עורים בדרך לא ידעו) הקב"ה איז אן גיברייט צו עפֿנן דיא אויגן דיא ניט קלוג זיינן, דאס זייא ווערן זעהן (בחכמה עליונה) אונ ווערן זיך בהעפֿטן אן וואס דאס ניט זיינן בהעפֿט געוועזן בעוה"ז כדי זייא זאלן רעכט דער קענן איר הערן, זכאי זיינן דיא צדיקים דיא דא זוכה זיינן צו דער זעלביגי חכמה, דען עס איז קיין חכמה אז דיא זעלביגי חכמה, עס איז קיין ידיעה אז דיא זעלביגי ידיעה, עס איז קיין דביקות אז די זעלביגי דביקות, דס ווערט אלס (חכמה וידיעה ודביקות) מער זיין אז דער פֿיר איז געוועזן, וויא זייא אזו גייאן דא זיינן גלחים נאך גגאנגן אונ זייא ווילן בגזלן, וואר רבי אלעזר אן זייא אן זעהן, זענן גקאמן צווי ווילדי שלאנגן אונ ווארן זיי ממית. שפראך רבי אלעזר גלובט זייא הקב"ה דער דא איז איין רחמן דער האט אונז מגין געוועזן, ער לייענט דרויף (בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל) אין דייכם גייאן וועט ניט פֿין ענג זיין דיין טריט, אונ ווען דוא ווערסט לויפֿן ווערסטו ניט שטרויכלן, אונ שטייט (כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך) אונ שטייט (כי בי חשק ואפלטהו):

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד דיא מצוה איז מייחד צו זיין דען נאמן פֿון הקב"ה אלע טאג, דען אזו וואלן אז מן איז אים (מייחד) אונטן, אזו איז מן (מייחד) זיין נאמן אובן, דא ווערט גפֿונן דאס הקב"ה איז יחיד אובן אונ אונטן: דר דא איז (מייחד שמו של הקב"ה) דער קער צו טאן זיין הארץ אונ זיין ווילן צו דעם ייחוד אונ זאל מחבר זיין מיט אלי זיינע גלידר מיט דער (מחשבה) מיט זיין גאנצן גוף צו ריידן, דס אלס זאל בהעפֿט זיין אין דעם (יחוד), דען עס זענן צווייא הונדרט אכט אונ פֿערציג ווערטר אין (קריאת שמע) קיגן די צווייא הונדרט אכט אונ פֿערציג אברים פֿון מענטשן אונטן, אונ דער קיגן זענן אובן (רמ"ח אורות רמ"ח מלאכים), דען מיט דעם אז ער מאכט איין חיבור אונטן, דא מאכט ער אובן איין יחוד אין דיא (רמ"ח אורות) פֿון אובן דא איז ער מחבר אלי צו איינם אין איין יחוד, דען בשעה דאס ער קומט מייחד צו זיין דעם (יחוד שמע ישראל וגו') דא שטייאן אלי (חיילות השמים שורות שורות) צו ווערן אן גיברייט מיט דעם יחוד צו זיין (בסוד אחד ביחוד אחד) דיא ווערן אלע מתוקן אין אירן תיקון וויא עס קער צו זיין. (באותו שעה) שטייט איין ממונה דר איז אויף צווי הונדרט אכט אונ פֿערציג וועלטן אונ אלי הייסן אברים, אונ ער שטייט אונ האפֿט אויף דעם יחוד, אזו איז ער ממונה (לקוט שושנים) קלויבט אלי צו אננדר אונ ווערן איין יחוד אונ איין חבור, דא ווערן דיא (עליונים ותחתונים אלס יחוד אחד)· דען איז (ה' אחד ושמו אחד), איך האב ניט קענן אלס שרייבן מחמת סודות, נייארט (דרך כלל), צו וויסן וויא דר יחוד פֿון ק"ש אזו חשוב איז, דיא צווייא הונדרט אכט אונ פֿערציג ווערטר דאס זייא זיינען קיגן צווי הונדרט אכט אונ פֿערציג וועלטן, אונ דער מלאך איז ממונה צו מאכן איין יחוד אויס איין חיבור, אזו וואלן אז דער מענטש איז (כלל) צווי הונדרט אכט אונ פֿערציג אברים אין גוף, (כללא) ווען ער איבר הויפט איין ווארט מאכט ער חרוב איין וועלט דער מיט, דרום האבן אונזרי חכמים פֿר זאגט מדקדק צו זיין אין ק"ש, דען טוט מן אים קילן דאס גיהנם: זאגט ר"ש, איין קינד אלע מצות האבן איין מחיצה אן דיא (אורות הקדושים) אובן, אונ ווער עס טוט (לשם יחוד הקב"ה ושכינתיה) ביחוד אויף דעם עולם, איז אים הקב"ה מזווג מיט זיין (בת זוג בעוה"ב) אזו אויך בייא איין (קרבן לשם היחוד), אונ ווער עס מאכט צו הקב"ה איין בית המקדש צו רוהן דרינן, מאכט אים בעוה"ב איין הויז צו וואונן דרינן דאס איז (קודש קדשים). אונ ווער אים מאכט איין סוכה, אזו בדעקט אים בעוה"ב. אונ איז מגין אויף אים ווען ער גייט אוועק פֿון דעם עולם פֿאר אלי (מלאכי חבלה), אונ ווער עס הקב"ה אונ איז מקדש אין זיין תפלה אויף דעם עולם, בענטשט אים הקב"ה אויף יענם עולם אונ איז אים מקדש, אזו דאס מן זאגט קיין קדושה ווייניגר אז מיט צעהן לייט, אזו מאכט אים הקב"ה צעהן (חופות בג"ע), אונ דיא קדושה פֿר הקב"ה איז אויך צעהן, דרייא מאל קדוש, אונ זיבן ברכות דאס זיינן צו מארגנס, פֿר ק"ש צווייא דער פֿיר, אונ איין ברכה דער נאך, אונ צו מעריב צווי פֿר ק"ש אונ צווי נאך ק"ש, אונ מיט דעם יחוד פֿון ק"ש, אזו בענטשט אים אויך אזו לעוה"ב מיט זיין (בת זוג) אלס (מדה כנגד מדה). וואלן צו דעם דר רעכט טוט דיא ווילן פֿון הקב"ה קיין מויל קאן ריידן דעם גרויסן שכר אויף יענם עולם איז (לדורי דורות), דער מענטש טוט דען ווילן פֿון הקב"ה לפי שעה אויף דעם עולם אונ בויאט אים איין בנין דר מיט, הקב"ה בויאט דעם מענטשן אין זיין (עולם לדורי דורות), אונ ווייל דיא אברים פֿון מענטשן זיין גישטעלט אלס וויא די (רמ"ח אברים קיגן רמ"ח מצות עשה). דרייא הונדרט פֿינף אונ זעכציג אדרן, קיגן דריי הונדרט פֿינף אונ זעכציג (מצות לא תעשה), וואלן צו דעם מענטשן דר ריין האלט אלי אברים אונ האלט דיא מצות דיא דער קיגן זיינן, דער מיט רואט הקב"ה בייא אים, אונ איז אים מאליך אויף איטליכם אבר דס קיין אורט איז ניט חסר פֿון זיין איברים, צו זיין איין משכן צו דער אבר ווען איינס איז חסר, דא רואט ניט דארטן אונ פֿון דעם אבר וועגן, מוז ער ווידר קומן אין גלגול אויף דעם עולם אזו לאנג ביז ער ווערט גאנץ מיט אל זיין אברים, דען הייסט ער (בצלם אלהים), אבר ווען איין אבר איז ניט מתוקן איז ער ניט (בצלם הקב"ה):

ובזוהר חדש (פ' לך לך) שטייט נאך דעם ענין וואס אויבן שטייט (פ' לך לך) ווען דיא נשמה דיא דא הייסט (אברם) וויא אובן שטייט זאל ארחב קומן, איז

איז זיא דער פיר אין איין (לבוש קדושה) אין געשטאלט פון (אורות של ג"ע עליון, ובלורה הקדושה של ג"ע התחתון), ווען דיא לייט קומט דאס זיא זאל ארויב קומן צו אין גן עדן. גייען מיט איר צוויא מלאכים דער יצר טוב און דער יצר הרע. און זאגן איר (לך לך מארצך) פון דעם (גן עדן התחתון). (ומבית אביך) פון דעם (ג"ע העליון). (אל הארץ אשר אראך) דס איז דער (עולם הזה), דען ווייזט מן איר דס גיהנם ג"ע צוויא אלי (חדרים און היכלות דירות עליונים), און מיטלייט אלץ פון מיטליידיג פאר זיך זעלברט וואס מיטליידער האט זיין אלץ; און צוויא און פערציג היכלות דיא זיינן פון אורייא זיבט צו די דא לייאנן רעכט (קריאת שמע) וויא עס זאל זיין, דס עס זיינן צוויא און פערציג ווערטר אין דער ערשטי פרשה דאס וויזן אויף אייטל (סודות און שמות הקדושים), און ווידר צוויי און זיבציג היכלות קיגן צוויי און זיבציג ווערטר פון (והיה בין ושאתם), און ווידר פופציג היכלות פון גאר דיא פרשה, און ווידר (ע"ב היכלות) קיגן דיא כוונת פון (פרשת ציצית ויאמר): פרעגט די נשמה מיט וואס איז אך זוכה צו דיא היכלות, זאגן דיא מלאכים די מיט איר גייען, דס איז בזכות (במצות מעשים טובים). (ונשמע צו לערנן תורה, דען פירן זייא זיא ארויס און גיין מיט איר אין גיהנם, און ווייזן איר אלי חדרים און דען (להט החרב המתהפכת) און דיא משחיתים די הייסן (כלבים עזי נפש לא ידעו שבעה), פרעגט זיא ווער זיינן דיא, זאגן זייא דאס זיינן דיא (ע"ב היכלות) די זיינן חושך, און זיינן דרינן וויא פיל ווייט מיט קייטן אן מיר האלז און זיינן געבונדן אן הענד און פיס און שרייען אך ווי ווי. ווייא צו אונז, דאס מיר זיינן געגאנגען נאך אייטל נארישקייט, און זיינן ניט געגאנגען אין דער שול און האבן ניט געלייאנט (קריאת שמע בכוונה פון דיא (מ"ב שמות הקדושים) דאס מיר דס ניט האבן געלערנט, ווי צו אונז, ווי צו אונזר נפש. און אין מאוונה איז איבר זייא, דארטן שטיט איינער קיגן ארויב פון זייא, און פירן זייא אויך אין אנדרי צוויא און זיבציג פינצטער דיא חושך זיינן, און ווידר פופציג שווערן זיין אייטל צער, און איטליכע פיס פון די רשעים שטעקן אין די צער און שרייען, ווי צו דיא פיס די דא זיינן נאך געגאנגען (כהבלי שוא), און זיינן ניט געגאנגען אין שול און ניט בגערט צו וויסן דיא כוונה פון ק"ש. וואס דיא פופציג ווערטר וויזן אויף פופציג (שמות הקדושים), דער נאך פירט מן זיא אין צוויא און זיבציג (חדרים), דארטן זיינן איטליכע הענד געבונדן אין דיא צער פון דיא בייא שטידלן און שרייען, ווי צו אונז, ווי צו אונזרי הענד דיא האבן קיין תפילין געלייגט, און ווייזט מיר ווייטר אלי חדרים אין גיהנם, און מען זאגט איר דאס אלי מענטשן וואז דא ארויין גיין אפילו ווער פרייא איז, וויא דער פסוק זאגט (קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו), נאר ווילכר מענטש דער דא ווייסט מכוון צו זיין ק"ט מיט דיא ווערטר נאך דיא (שמות הקדושים) נאך, זאגט דער פסוק (אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו), דער איז ער פטור. קום און זעה, וועלכר מענטש דר האט מעשים טובים, איטליכע מצוה דאס ער טוט, גייט זיא ארויף און שטעלט זיך פאר הש"י און זאגט, איך בין פון דעם (פלוני) דער איך בשאפן האט, גיבט איהם הקב"ה איין מלאך דער איהם זאל העלפן פון דיא פינצטרניש פון גיהנם, אזו אויך פאר איטליכם דבר תורה דס

ער הערט אויף איטליכם דיבור גיבט אן איהם איין מלאך דר איהם העלפט, דרום שטייט (והגית בו יומם ולילה, למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך). ווען דוא אזו טוסט און לערנסט (תורה יום ולילה) און ביזט מקיים וואס דרינן שטייט, פארלאזט דוא דיך ניט פר דעם ארט, ווערט הש"י מיט דיר זיין, ווען דוא ווערסט עוסק בתורה זיין, און ווען דו ווערסט שטארבן און ווערסט דא מהער קומן דורך צו גיין דורך דעם גיהנם, ווערט דיך הקב"ה בשיצן, און ווען דוא ווערסט ניט לערנן תורה און ניט היטן דיא מצות, ווערט הקב"ה זיך אפ טאן פון דיר מיט דיא מלאכים דיא ווערן דיך ניט היטן וויא דער פסוק זאגט (ואם תלכו עמי קרי והלכתי אף אני עמכם בחמת קרי), נאך דעם אלץ דס אן מיר דאס ווייזט און זאגט אזו, זאגט צו איר איין מלאך דער (יצר טוב) הש"י האט איר געזאגט איך זאל מיט דיר גיין, און אויך דער יצה"ר, דרום שווער איך אז דו ווערסט האלטן (כל התורה כולה ללמוד לשמור ולעשות), דען שווערט די נשמה פר איהם, דער נאך זאגט ער צו איר (לך לך מארצך וגו') אין דעם (גוף הטפל) ארייין, און אז דאס קינד זאל געבארן ווערן, שטארקט זיך דר מלאך אן זיין האלז, פר געסט ער דיא תורה, און מאכט איהם איין צייכן אויף זיין מויל, דאס ער זאל ניט פר געסן אן זיין שבועה דאס ער איהם האט געשווארן, דרום, איז ער מקיים זיין שבועה, טוט אן איהם וואס ער געצהן הט, טוט ער נאך מער, גיבט אן איהם אויך נאך גרעסערן שכר, און דר (שם הקודש) רואט אויף איהם, (ואם לאו) טוט זיך דער (שם) אפ פון איהם און זאגט, (ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה), כלומר ווען זיך דער (שם הקודש) קאן ניט אן איהם (מתושב) זיין, דרום זאגט הקב"ה (ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב). החיים איז דר (שם הקודש), (ואת המות ואת הרע) דאס זיינן צוויא (מקטרגים רשעים שמאים אלו הנחש):

פתח ינוקא און זאגט (עמי מה עשיתי לך ומה הלאתיך ענה בי) אזה גרויסי ליבשאפט דס הקב"ה הט צו ישראל, הייסט ער זיא (עמי מה עשיתי לך), איך האב זייא געהייסן, זייא זאלן גיין אין דיא שולן און (בתי מדרשות), און זאלן אויף איר עדות זאגן דאס איך בין אחד (שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד) דאס מיר זאלט אויף מיר מעיד זיין איין (אחדות) אויף צוויא און פערציג ווערטר דאס זיינן אין ק"ש אין דער ערשטער פרשה, און ווידר צוויא און זיבציג ווערטר אין (פ' והיה בין ושאתם) און ווידר פופציג ווערטר ביז גאר אויס און ווידר צוויא און זיבציג ווערטר פון (ויאמר) דס זיינן מיט דיא צוועלף ווערטר פון ק"ש, (רמ"ח) ווערטר, קיגן (רמ"ח אברים) פון מענטשן, און וועלכר מענטש דער לייאנט רעכט ק"ש וויא עס זאל זיין, איז איטליכס ווארט משפיע און דר לייכט (אורות) און כח אין איטליכן (אבר) דס איז דער קיגן די ווערטר און (שמות), אבר ווען מן ניט לייאנט ק"ש בייא טאג און בייא נאכט, דען ווערט איטליכס אבר דר פילט פון (רוח רעה) און פון אלי (מזיקים רעים) פון עולם: (דיא מצוה פון (אהבה ויראה) צו הקב"ה איז איין גרויסר סוד בפ' בראשית):

פקודא דיא מצוה איז צו מאכן צוויין (מזוזה) אן דר טיר, דאס דער מענטש זאל גהיט זיין פר הקב"ה ווען

ער ארויס גייט אונ אריין גייט, אז דער פסוק זאגט (ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם), דען דר מענש ווערט דורך קיין אנדרן ניט גהיט, נייארט דורך הקב"ה, ער היט אים פון דרויסן אונ דער מענש איז דרינן. אונ נאך איין טעם, דר מענש זאל גדענקן אונ ניט פר געסן אן הקב"ה אייביג, גלייך אז דא (בציצית) שטייט (וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה') ווען דער מענש זעהט דרויף, גדענקט ער אויך אלי מצות: בספר פון שלמה המלך הבן איר גפונן, עס איז איין (שד) דר דא רואט ביים די טיר (צד שמאל), ער האט רשות מזיק צו זיין דען מענשן, אונ ווען דר מענש וויל אריין גיין אונ זוכט דען (שם הקודש שד"י) אויף דער מזוזה אונ גידענקט אים, דא קען ער אים נישט טאן: אוב דוא וועלסט זאגן ווען עס אזו איז, ווען דער מענש גייט ארויס, שטייט דאך דער (שד) אין רעכטן זייט פון מענשן אונ דיא מזוזה איז אין לינקן זייט וויא איז דער מענש גהיט, אלא עס איז אלץ וויא הקב"ה האט גמאכט, דש אלי זאכן גייאן איטליכט זיין אין נאך, הקב"ה האט גשטעלט צווייא ביי אים תמיד. (מלך הימין) איז דר (יצר טוב, ומלך שמאל) דער יצר הרע, אז דער מענש גייט אויס דער טיר, דא רעכט אויף דער (שד) זיין אויגן אונ זעהט דען (יצר הרע צד שמאל), דא נימט ער זיך פון דר זייט אונ קומט צו אים אויף דיא זייט, אונ דער (שם הקודש) איז אויף דער זייט אויך, קאן ער אים נישט טאן, אזו גייט ער ארויס אונ ווערט ניצול פון אים, ווען ער גייט אריין דא שטייט דער (שם הקודש) אין רעכטן זייט, דא קאן ער אים נישט טאן אונ ניט מקטרג זיין, דרום קער דר מענש צו זיין גהיט דאס ביים דיא טירן זאל קיין טינוף אונ מיסט זיין, אונ ניט שטעלן איין כלי מיט אום רייני וואסר אונ אויס גיסן ביי דיא טיר. איין טעם, דאס ער איז (מבזה דאס שם הקודש), דאס אנדרי, דער מזיק האט רשות משחית צו זיין. דרום זאל מן זיין גהיט אונ דער (שם הקודש) זאל ניט פאר מיסן ווערן פון דער טיר, ווען דער מענש מאכט איין מזוזה אן דער טיר אונ ווען דער מענש גייט אריין, היטן אים ביידי, דער יצר הרע אונ דער שד (בעל כרחייהו), אונ זאגן (זה השער לה' צדיקים יבואו בו). אונ ווען דר מענש קיין מזוזה האט ביים זיין טיר, איז דר (שד אונ יצה"ר) אן גברייט אונ טואן אירי הענד אויף זיין קאפף ווען ער אריין גייט אונ זאגן, וויל (פלוני זה) דאס ער איז ארויס גגאנגן (מרשות אדוניו), ער האט קיין שומר ניט דער אים זאל היטן. (רחמנא ליצלן) הקב"ה דער רחמן זאל אונז מציל זיין:

אמר רבי שמעון, בשעה דש זיך איין מענש איז מקדים דאס מארגנס אונ לייגט (תפלין בראשו אונ תפלין בזרוע) מיט דער (יוד) דאס איז דער (רושם הקודש אין קשר תפלין של יד) אונ איז אום גוואונדן מיט ציצית, אונ אז ער וויל ארויס גיין, בגעגנט ער אן דער מזוזה גלייכט מיט דעם (רושם שם הקודש) אן דער טיר, וויא בהעפטן זיך מיט אים פיר (מלאכים הקדושים) אונ גיין מיט אים פון זיין טיר ביז אן דען שול, אונ רופן אויס פאר אים (תנו כבוד לצורתו של מלך) גיבט כבוד צו דעם גשטאלט פון דען (מלך הקדוש) גיבט כבוד צום (בן מלך) דער חשוב (פרצוף של מלך), דער רוח הקודש רואט אויף אים אונ רופט אויס אונ זאגט (ישראל אשר בך אתפאר), דען גייט ארויף דער (רוח הקודש) אונ זאגט עדות אויף אים פאר הקב"ה, דא הייסט דר (מלך הקדוש) אויף שרייבן אלי זייני (בני היכלו), אלי דיא דא ווערן דער קענט פאר אים, אז דר פסוק זאגט (ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו) איז טייטש (לשון אומנות), דיא דא טואן מאכן איין (אומנות) צו זיינם נאמן מיט אלי זאכן, איין מלאכה צו דיא תפלין מיט אירי (בתים) מיט די רצועות אומנות פון ציצית מיט אירי פעדים (בחוט של תכלת), דיא אומנות פון מזוזה ביים זיין טיר דיא הייסן (חושבי שמו), די מאכן זיין נאמן, אונ ניט דש אליין, אלא הקב"ה ברימט זיך מיט אים אונ רופט אויף אים אויס אין אלי וועלטן, זעהט וואס פאר איין (בריה) הב איך בשאפן אין מיין עולם, אונ ווער דא גייט פון זיין טיר אונ הט קיין (תפלין בראשו) אונ קיין (ציצית בבגדו) אונ קומט אריין אין שול אונ זאגט (אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך) שפרעכט הקב"ה וואו איז איין מורא. ער זאגט (עדות שקר): קום אונ זעה וויא גאר זאל איין מענש נזהר זיין צו היטן דען וועג צו נאמן (עבודת אדוניו) זוכה צו זיין (לחיי עלמא): עס זיינען אונטר דען שטול פון (מלך הקדוש מדורים עליונים) אונ אן דען ארט פון שטול איז מקושר דער סוד פון מזוזה, צו ווערן בשערמט פון אלי (בעלי הדינים) דיא זיינן אן גברייט צו דר וועקן אין דיא צייט בעולם הבא, אין דען גשטאלט וויא עס איז אובן דר סוד פון מזוזה, אזו אויך הט הקב"ה צו ישראל גגעבן דיא מצוה פון תורה זייא זאלן עוסק זיין דרינן, אונ דורך דעם זאלן זייא ניצול ווערן (בעולם הזה פון כמה שרי הדינים ומקטריגים) דאס זייא זיינן אן גברייט מקטרג צו זיין אן די צייט אלי טאג בעולם הזה: זאגט ר' חייא, וועלכר מענש זאל זיך רעכט היטן אין זייני וועגן, דר זאל ניט עובר זיין אויף זעלכי וואסר וואס מען אויס גיסט פאר דיא טיר, דארטן רואט איין שד צווישן דיא צווייא זייטן טיר, אונ זיין פנים איז קיגן דיא טיר, אונ ער זעהט אלץ אונ לוגט וואס מן אין הויז טוט. דרום זאל מן ניט גיסן וואסר צווישן צווייא טירן: רבי יצחק שפראך ליטרי וואסר ליגט נישט דראן, אונ האט נישט אויף זיך, נייארט ער זאל ניט גיסן (דרך בזיון) האט ער רשות מזיק צו זיין, אונ ניט דאס אליין, אלא ער קערט ווידר זיין קאפף קיגן דען הויז, וואס ער אן לוגט דא ווערט גפלאנט, ער האט אונטר זיך מטרתים דריי הונדרט פינף אונ זעכציג קיגן דיא (שס"ה) טעג אין יאר, אלי טאג איין אנדרר דאס ער איז שולט דראן, אזו גייאן אלי מיט דען מענשן ארויס, ווען ער גייט אויס פון זיין הויז: זאגט ר"א, דאס אלץ האט הקב"ה בווארנט ביים ישראל אזו זייא צו מאכן היטן, ער האט מתקן גוועזן דעם (שם הקודש) אובן דאס איז דיא תורה, דען דיא תורה איז גאר אייטל (שמות הקדושים), אונ ווער עס איז (עוסק בתורה) איז (עוסק בשם הקודש): קום אונ זעה, איין מענש איז צייכן אן דער טיר דען (שם הקודש) דער דא איז דער (שם אמונה וסוד היחוד) פון אלים, דען (בכל מקום) דש דא איז דער (שם הקודש), דארטן ווערן ניט גפונן דיא מיני קליפות אונ ביזי מקטריגים דיא קאנן אויף דען מענשן ניט מקטרג זיין, וויא דער פסוק זאגט (לא תאונה אליך רעה), דען עס איז אלץ גשטעלט אובן, אזו וויא אז דר (שומר הפתח) פון דער קדושה דער הייסט מזוזה, דארטן איז דער (עבד

נאמן

נאמן) הייסט (מט"ט בגמטריא שד"י), דאס פאר אים זיפן אוועק אלי קליפות דאס ניט קענן צו גגעהן צו דער קדושה, אזו אויך דער שם (שד"י) ער איז דרויסן, אונ דער (שם הקודש) איז דרינן געשריבן אין דער מזוזה פון דיא ישראל, דאס דער פון אנטלויפן אלי (חיצונים אונ קליפות) דאס ניט דורפן אריין קומן אין די הייזר פון ישראל, אונ דריסן (שדי) איז דערויסן אונ דער שם (הוי"ה) אינווייניג. דען וואר איז גהיט (במזוזה), דא קאנן קיין (בעלי מדת הדין) אונ (קליפות ומזיקים רעים ומקטרגים) ניט גפונן ווערן דארטן: רבי אבא וואר גגאנגן זעהן צו ר' שמעון, בגעגינט אים רבי יצחק. שפראך ער, פון וואו קומט דער הער פון דעם צלם, איין מאן דס דא איז בהעפטט אן דעם (מט) דס דא ברענגט אלי טאג, דאס צלם רוהט מיט אים. שפראך ער צו אים, איך הבן גלערנט דס דר חיוב איז פון איין מענש מקבל צו זיין (פני שכינה בכל ר"ח ושבת) אונ דס איז זיין (רבי). (אבל שכן ר' שמעון בן יוחאי) דאס הייליג איבערשטי צלם דס כל עולם קערן (מקבל פניו) צו זיין. שפראך רבי יצחק איך וויל חוזר זיין מיט דיר אונ וויל (מקבל פני שכינה) זיין, אונ וויל פאר זאגן פון די (חברים עליונים) דס דו פאר זאגסט פון אים: הייב אן רבי אבא שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם. דען שיר האט דער (רוח הקודש) גיזאגט אויף ישראל בגלות צו זאגן דיא ברכות (ממקור עמוק) וואו דיא ברכות ארויס קומן, (הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם) דאס זיינן דיא שרים פון אובן, דאס זיי ניט ווערן גשפייזט, נייארט פון דעם איבר בלייבונג פון דעם אלץ וואס ישראל דארן בהעפטט זיינן, אונ אז ישראל נעמען ברכות פון דעם ארט דאס אלי ברכות ארויס קומן, דען ווערן זייא נאך גבענטשט פון ישראל: (כעיני שפחה אל יד גבירתה) דאס איז דיא שפחה דאס הקב"ה האט איר (חן) ממית גוועזן אין מצרים, ווי עס שטייט (מבכור השפחה) זיא האט קיין אנדרי שפייז נייארט פון דער (גבירתה) אירי הערן דס איז (ארץ ישראל) דאס אלי טרינקן דס (תאנית) פון ארץ ישראל, דס שלעכטי, אונ פון דער (שפחה) גייען ארויס (כמה מקטריגים) אויף ישראל, אונ הקב"ה האט זייא געמאכט איין שמירה וויא איין פאטר זיין קינד מאכט ער זאל פון אלים בייזן גהיט זיין. דא שפראך הקב"ה צו ישראל, עס זיינן וויא פיל מקטריגים קעגן אייך זייט איר עוסק אין מיין עבודה איר צו דינן, וויל איך אייך היטן פון דרויסן אונ איר ווערט זיצן דרינן אין אייערי הייזר, אונ ווערט שלאפן אויף אייער בעט אונ איך וויל אייך היטן דרויסן. קום אונ זעה, בשעה דס דיא (מזיקים רעים הקליפות) געהן צו דער טיר פון מענשן, הייבן זייא אויף איר קאפף אונ זעהן דעם (שם שדי) דר הייליגר איז גלייכנט דרויסן דער איז גקריינט מיט זיין קרוינן דער שם איז שולט אויף אלי, פערכטן זייא זיך דער פיר אונ זיפן אוועק אונ געהן ניט צו דער טיר פון דעם מענשן: שפראך ר' יצחק, דעם נאך אז זיי זיך פארכטן פר דעם (שם שדי), דא זאל מן נאר דען (שם שדי) אליין שרייבן, ווארום שרייבט מן די גאנצי פרשה. שפראך ר' אבא, עס איז רעכט אז דען דר (שם שדי) ווערט ניט גקריינט נייארט מיט אלי אותיות פון דער פרשה, דען ווערט דער (שם) גקריינט, אונ דר מלך גייט ארויס מיט אלי זיין (חיל), דען פערכטן זיך אלי קליפות אונ זיפן אוועק פאר אים: קום אונ זעה (והוי"ה) איז ניהוך

פון (שם הקודש), דרום איז דער (שם שדי) פון דרויסן, קעגן דעם (שם והיה) אינווייניג, איז (שדי) אויסן ווייניג, דאס דער מענש זאל גהיט ווערן פון אלי זייטן פון אינווייניג אונ פון דערויסן. זאגט רבי אבא וויא פיל (חיילות קדושים) זיינן אן גברייט (כאותו שעה) דאס דער מענש מאכט איין מזוזה אן זיין טיר, רופן אלי אויס אונ זאגן (זה השער לה' צדיקים יבאו בו) וואו דער חלק פון ישראל, דען ווערט דר קענט דאס ישראל זיינן דיא קינדר פון דעם (מלך הקודש), דען זייא אלי זיינן גלייכנט פון אים: זיי זיינן גלייכנט אן גוף מיט דעם (שם הקודש) דיא מילה: זיי זיינן גלייכנט אן אירן קלייד דיא ציצית, אן אירן קאפ מיט תפלין, אזו אויך בייא דיא האנט (בשמות הקדושים) פון אירן הערן: זייא זיינן גלייכנט אפילו אין אירן שוך מיט (מצות חליצה): זייא זיינען גלייכנט דרויסן מיט דער זריעה פון פעלד: זיי זיינן גלייכנט אין זייערע הייזר מיט מזוזה: זיי זיינן אויף אלי זייטן גלייכנט וויא דיא (בני מלך עליון) וואו זייער חלק: וויא זייא אזו גיין, זאגט רבי אבא וואס מיינט דער פסוק (אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות וגו'), (אותי עזבו) דער דא פעלשט אן (אות ברית קודש) אונ ברענגט אים (בבת אל נכר עכו"ם) דיא הייסן (בורות נשברים) שטיקיגי וואסר, אונ ישראל הייסן (באר מים חיים) לויטרי וואסר דיא דא זיינן פון (זכון) דעם איבערשטן, אז פון דארטן ווערט גשפייזט (עליונים ותחתונים), אונ ווער דא פעלשט אן ברית איז פוגם אן דער הייליגי (באר מים חיים) דאס דיא וואסר ניט גבענטשט ווערן, אונ אויף אים ווערט גזאגט (כי הוציא שם רע על בתולת ישראל), וויא רבי שמעון האט גזאגט, ווער עס זאגט אויס (עלילות שם רע) אויף זיין ערשטע ווייב, איז גלייך אז ער העט (מוציא שם רע) גוועזן אויף (כנסת ישראל), דרום שטייט (כי הוציא שם רע על בתולת ישראל סתם). (ער זאגט ווייטר סודות), אונ צו סוף פר זאגט ער ווידר (במצות מזוזה), דען עס איז מיט אים (שס"ה שדים), מיטנאנדר איז (משמש) איין טאג, אונ זייא זיינן מקטרג אויף דעם מענשן אובן אונ אונטן. בייא טאג זיינן זייא מקטרג, בייא נאכט זיינן זייא אים מצער אין חלום, ווען ער אויס גייט זיינן זייא מקטרג, ווען ער אריין גייט דא טוען זיי אירי הענד אויף זייני מקסיף אונ זאגן, ווי צו דעם פלוני דאס ער איז ארויס גגאנגן פון רשות זיין הערן, ווי צו אים בעו"הז, ווי צו אים בעו"הב, דרום קענן דיא דא זיינן (מבני מזוזה) גהיט צו זיין אין אלים מיט דעם צייכן פון אירי הערן, דען ווערן דר שראקן פאר זייא אלי (שדים ומזיקים ומקטריגים), אונ ווערן גהיט בעולם הזה ובעולם הבא, וואו דער חלק פון ישראל. אויף זייא שטייט (ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'):

וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ רבי יוסי הייב אן וְעַתָּה מַה לִּי פֹה נְאֻם ה' כִּי לֻקַּח עַמִּי חִנָּם וגו' קום אונ זעה דיא (אהבה) פון הש"י צו ישראל, ווען גלייך די חטאים האבן גורם גוועזן צו ווערן אב גטאן פון צווישן זייא אונ זיינן פר שפרייט גווארן צווישן דיא אומות. דאך מאכט ער איר (חרפה). קום אונ זעה, ווען ישראל זיינן גוועזן אין אירן לאנד, איז הקב"ה ביי זיי גוועזן נאנט אונ זיך (משתעשע) מיט זייא גוועזן אונ זיך בריאט מיט זייא, אז זייא האבן חוטא גוועזן אונ זיינן פאר טריבן גווארן, איז זיך הקב"ה נאר מיט זיי (משתעשע),

און שרייט נאך (ועתה מה לי פה) איצונד וואס זאל איך דא טאן, און פון טאג דאס זייא זיינען פאר טריבן געווארן איז קיין שמחה פאר הקב"ה. אז דער פסוק זאגט (אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם), און דאס לאזט אויס (מכח אהבה) דאס הקב"ה האט צו זייא, אז דער פסוק זאגט (אהבתי אתכם אמר ה'), דרום זאגט דער פסוק (ואהבת את ה' אלהיך) דאס זאגט הקב"ה ליב האבן און זיך צו בינדן צוא דינן (בעבודת עליון), דען עס איז קיין בעסרי עבודה ניט אז (אהבה) וויא עס זאל זיין: ער זאגט (בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך) וואס זאל שטיין (בכל) בייא אלי, אלא דר מיינט האט צווייא הערצר (לב טוב ולב רע), אזו אויך (בכל נפשך) נפש הבהמית און נפש השכלית): (בכל מאודך) צוויי ערלייא געלט, עס זייא שלעכט געלט וואס ער פאר ריכט האט, עס זייא שלעכט געלט דאס אים קומט אן מיא (מצד ירושה) אדר דעסט גלייכן, דרום שטייט ביי איטליכם (בכל), מיט אלים זאל מן ליב האבן הקב"ה, און ווער עס האט ליב הקב"ה דער ווערט געקריינט (בחסד) ווי אברהם, דר האט ניט (חס) געוועזן אויף זיין גוף, ניט אויף זיין געלט, ניט אויף זיין ווייב און קינדר פון הקב"ה וועגן (מכח אהבה), און איז געשטאנן וואו וועגן ליידן זיך און האט (מכניס אורחים) געוועזן, און דרום איז ער געקריינט געווארן מיט חסד, אז דער פסוק זאגט (חסד לאברהם), און ניט דאס אליין אליין ווילן זיינן געבענטשט געווארן פון זיינט וועגן, אז דער פסוק זאגט (וחסידיך יברכוך), (יברך כה) פון דער ברכה פון הקב"ה, דאס שטייט כה תְּבָרְכוּ, דאס פון דארטן ווערט אלץ געבענטשט, דאס איז אלץ ווייל ער האט חסד געטאן.

איין טאג וואר רבי יוסי קראנק, עס גינג צו אים רבי אבא ורבי יודא ורבי יצחק, זייא זעהן אז ער פאלט אויף זיין פנים און שלאפט, ווייא ער איז אויף געוואכט. זעהן זייא זיין פנים וואר לאכנדיג פון שמחה, שפראך צו אים רבי אבא, געוויס האסטו געזעהן איין (דבר חדש). שפראך ער געוויס עס איז אזו, איצונד איז איין נפש ארויף גגאנגן, האב איך געזעהן דען כבוד פון דיא וואס זיך זיינן (מוסר נפש) אויף (קידוש השם), זיא ברענגט זייא אריין אין דיא דרייצעהן טייכן פון (אפרסמון דכיא) דאס זיינן גרויסי סודות בזוה"ק פון דען (שאן הטהור העליון) דש ידוע איז צו די (מקובלים), דארטן איז זיך (הקב"ה משתעשע) מיט זייא, און האב אויך געזעהן דאס מיר איז ניט געגעבן געווארן רשות צו זאגן, איך האב זייא געפרעגט דארטן ווען איז דער כבוד אן געברייט, האבן זייא מיר געזאגט צו די דא ליב האבן געהאט מירן הערן בעוה"ז, און אז איך דאס האב געזעהן, דא וואר מיין הארץ און נפש דער לייבט געווארן, דרום האב איך אזו איין פנים פון שמחה געהאט. שפראך רבי אבא, וואו איז דיין חלק, דיא תורה זאגט עדות אויף זייא, דש שטייט (עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו), וואו צו מיר חלק דאס דיא ליבשאפט פון מירן הערן איז בהעפט אן זייא, צו דיא איז קיין שיעור ניט צו מיין שכר לעולם הבא. זאגט רבי יצחק עס זיינן ווייא פיל (חדרים און מדריגות) צו דיא צדיקים לעולם הבא, און איבר אלי מדרגות איז פון דיא דא דינן הקב"ה (מכח אהבה) דען מיר ווארונג איז אן געבונדן אן אלי און איז (עולה על כולם). דרום וויל הקב"ה ווערט דער מיט געקריינט:

ואהבת (את ה' אלהיך בכל לבבך) זאגן אונזרי חכמים (בשני יצריך) מיט דיין יצר טוב און מיט דעם יצה"ר זאל מן הקב"ה ליב האבן: פרעגט דר (זוהר)· וויא קאן דר מענש ליב האבן צו (הקב"ה) מיט דעם יצה"ר, דר יצה"ר איז דאך איין הינדרונג דש דר מענש זאל ניט טאן די מצות הקב"ה און זאל זיך ניט מקרב זיין צו זיין עבודה, אלא דש איז נאך מער דיא (עבודת הקב"ה) ווען דער יצה"ר ווערט אונטער טאן, און ער צו ברעכט אים, דר זעלביגר מענש הייסט דר (אוהב) פון הש"י, און דש איז דיא הייליקייט, דען אלץ וואס הקב"ה האט בשאפן אובן און אונטן איז אלץ צו ווייזן דען כבוד, און אלץ איז צו זיין דינסט· איז דאך צו פרעגן, ווער האט געזעהן איין קנעכט זאל הינדרן צו טאן די ווילן פון זיין הערן, דיא ווילן פון הקב"ה איז דר מענש זאל אים דינן און צו טאן זיין רצון, און זאל גיין (בדרך אמת) וזוכה צו זיין צו וויא פיל טובות. וויא זאל נון קאן איין בייזר קנעכט מקטרג צו זיין און אפ צו קערן דען מענשן פון גוטן וועג צום שלעכטן וועג אזו אמלט דאס ער ניט טוט דען כבוד פון זיינם הערן· אלא געוויס דר יצר הרע זעלברט טוט אויך די ווילן פון זיינם הערן, עס איז איין משל צו איין מלך דר דא האט איין (בן יחיד) און האט אים זייער ליב, און מכח גרויסי ליבשאפט בפעלט ער אים ער זאל זיך ניט מקרב זיין צו דיא (אשה רעה), דען ווען איינר גנעהנט צו איר איז ער ניט ראוי אריין צו גיין (בהיכל מלך), דר זון איז מודה צו זיין פאטר צו טאן זיין ווילן באהבה, עס וואר איין הויז פון מלך דערווייטן וואוינט איין (זונה) די דא איז איין (יפת תואר ויפת מראה), איין מאל זאגט דר מלך, איך וויל זעהן דען רצון פון מיין קינד וויא ער האט צו מיר געזאגט, ער גייט און רופט די זונה און זאגט איר, גייא און רייד אן מיין קינד צו זעהן דען ווילן פון מיין קינד, דיא זונה גייט נאך דען זון פון מלך און הייבט אים אן צו האלזן און צו קושין און רעט אים אן מיט פיל ארלייא רייד, איז דער (בן מלך) גוט, און האלט דיא געבאט פון זיינם פאטר, דען שרייט ער זיא אן און פאר נעמט ניט אירי רייד און שטויסט זיא ארויס פון זיך, דען איז זיך דר פאטר משמח מיט זיין קינד· און מאכט אים אריין גיין (בהיכל המלך), און גיבט אים גרויסי (מתנות מלכות) און טוט אים אן כבוד גדול, ווער איז דש אלץ גורם. דש האט אלץ געטאן די זונה. און דיא זונה האט דר דורך אויך איין שבח (מכל הצדדים), מיינט זיא האט געטאן דיא בפעל פון מלך, און מיינט זיא האט גורם געוועזן צו דעם (בן מלך) צו דען אלין גוטס (ומלכות וכבוד) און ליבשאפט פון מלך· דרום שטייט (והנה טוב זה יצר טוב, מאוד זה יצר הרע), דש איז בוודאי זייער גוט צו דינן דער דא האלט (מצות מלכיו). קום און זעה, ווען ניט ווער דר מקטרג, דא מעכטן ניט ירשנן די צדיקים די (אוצרות עליונים) דש צוא זיא איז בהאלטן לעולם הבא. (זכאין) זיינן דיא דא בגעגנין דעם (יצר הרע המקטרג) דאס זיא זיינט וועגן ירשנן אלי טובות און אלי תענוגים און אלי גלוסטיקייט פון (עולם הבא), אויף זי שטייט (עין לא ראתה אלהים זולתך), און (זכאין) זיינן די דא ניט אן אים בגעגנין, דש זיא ירשנן פון זיינט וועגן דאס (גיהנם). זייא ווערן פאר טריבן און (נטרד) פון דען (ארץ החיים) דאס זיינן דיא רשעים דיא ניט צו הערן מירן הערן און לאזן זיך נאך אים,

דרום

דרום קענן דיא צדיקים אים מחזיק טובה צו זיין, דש זיא זיינט ווען ישראל אזי טובות אונ תענוגים לעולם הבא, וואס פאר איין (תועלת) איז דאש דען מקטרג ווען דיא רשעים פאלגן אים, אלא ווען גלייך עש איז אים קיין תועלת, טוט ער דיא (צווי) פון זיינם הערן, אונ נאך מער. אזו וואל אז איין רשע ווערט גשטארקט ווען ער איז ממית איין מענטשן אונ האט איין (הנאה ונחת רוח). אזו אויך דר מקטרג דר איז דער (מלאך המות) ווערט ניט גשטארקט ביז ער רייצט אן דען מענטשן, אונ איז אויף אים מקטרג אונ איז אים ממית, דען האט ער איין (נחת רוח) אונ ווערט גשטארקט אין זיין כח, אזו וואל עש ווערט גשטארקט דער (צד החיים) ווען דיא זייט גיאן (בדרך הישר) אונ זיינן גוט, אזו אויך ווערט דר מקטרג גשטארקט ווען דיא רשעים הערן אים צו אונ ער איז שולט אויף זיי. (רחמנא הקב"ה) דר איז איין רחמן זאל אונז מציל זיין, אונ וואל צו דיא זייט זוכה זיינן אים מכלה צו זיין אונ אים אונטר טאן צו מאכן, דא דורך זוכה צו זיין לעולם הבא, אונ ווערט אזי מאן גשטארקט אן דען (מלך הקדוש), אויף דעם שטייט (אשרי אדם עוז לו בך מסילות בלבבם), (זכאין) ווערדיג זיינן זיא בעולם הזה ובעולם הבא:

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה רבי יצחק הויב אן כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה ה' מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ דען פסוק האט (דוד המלך) גזאגט (ברוח הקודש), איז דאך קשה ווער האט געזעהן ביינר קאנען שירה זאגן אז ער זאגט (כל עצמותי) מייני ביינר ווערן זאגן (ה' מי כמוך), אלא דר פסוק גייט אויף (תחיית המתים) דאש הקב"ה ווערט דיא ביינר צו אנאנדר מקרב זיין, וויא עש שטייט (ועצמותיך יחליץ), דען ווערן דיא ביינר שירה זאגן (ה' מי כמוך מציל עני). אונ דיזע שירה איז בעסר מער אז ישראל האבן גזאגט (על הים). דען (על הים) האבן זי גזאגט דעם (שם) נאך דריי ווערטר. אז דער פסוק זאגט (מי כמוך באלים ה') אונ דעכסט מאל ווערן זיא פאר דר מאן דעם שם (ה' מי כמוך מציל עני מחזק ממנו) דאש איז דש הקב"ה איז מציל דען (יצר טוב) דער הייסט איין (עני) פון דען יצה"ר, דער הייסט (חזק) אזו שטארק אז איין שטיין, אז דער פסוק זאגט (והסירותי את לב אבן) דש איז דער יצר הרע (ונתתי לכם לב בשר) דש איז דר יצר טוב: קום אונ זעה בשעה דאש דר יצר הרע קומט צום מענטשן, (אתחלה) איז ער גלייך אז איין אייזן אייער אן זיגט עש אין פייער, אונ דר נאך אז עש זיך דר הילט ווערט עש מיטן פייער: ר' חייא שפראך, דער יצר הרע איז גלייך ווען ער זיך קומט צו בהעפטן אן מענטשן, וויא איינר דער קומט צו איין טיר אונ זעהט דאש קיינר איז דא דר אים ווערט אריין צו גיין, דא גייט ער אריין אונ ווערט איין גאסט, זעהט ער ווייטר דש אן אים נישט ווערט, דא איז ער זיך דרינן (מתעכב) אונ ווערט דרינן (בעל הבית), אזו לאנג ביז דאש גאנצי הויז איז (ברשותו), אן צערכט עש פון דוד המלך, דש (נתן הנביא) האט אים גזאגט (ויבא הלך לאיש העשיר), ער הייסט צום ערשטן הלך, גלייך אז ער ניט בגערט צו זאן דארטן, נייארט גלייך בייא דר טיר פארט צו גיין, אזו דר יצר הרע, צום ערשטן איז ער זיך מקרב צום מענטשן (דרך ארחי) מיט קליינע עבירות, וויא ער זעהט דש קיינר ווערט אים ניט, שטייט ווייטר (לעשות לאורח הבא אליו) דא ווערט ער איין גאסט אין הויז, ער דער וועקט זיך אויף אים מיט [illegible] איין טאג אדר צווי טאג וויא איין אורח דש אינן פרייא איז איין טאג אדר צווי, אז ער נאר זעהט דש אן אים ווייטר נישט ווערט, שטייט ווייטר (ויעש לאיש הבא אליו) ווערט ער איין (בעל הבית) אונ טוט אים אזי זיין ווילן, אזו נויז דער נאך דר יצר הרע דאש ער אים אלץ פאלגט וויזו אן פאלגט איין (בעל הבית). דרום קען מיטלער מענטש צו זעהן (עוסק בתורה) צו זיין אלי מאל, דען מיט דער תורה ווערט צו בראכן דער כח פון יצה"ר, דרום שטייט (והיו הדברים האלה על לבבך) צווייא הערצר, דער יצר טוב אונ קיגן אים דר יצר הרע, דר יצר טוב ווערט מיט דר תורה גקרינגט, אונ דער יצר הרע ווערט אונטר טאן, אונ ווען ער זעהט דאש איין מענטש ניט איז חוזר בתשובה אונ בגערט ניט (משתדל) צו זיין אין דר תורה, דען גייט דר יצר הרע אריין אונ איז אויף אים (מלוה חוב). וויא דר פסוק זאגט (וכסילים מרים קלון): רבי שמעון זאגט דיא פרשה פון קריאת שמע איז דרינן ארמז דיא (עשרת הדברות), אונ דאש איז דער (כלל גדול בתורה) וואל זיין חלק ווער דא איז משלים אלע טאג צווייא מאל, דען איז ער מקדש דען (שם הקודש) וויא עש קער צו זיין:

רבי אחא איז מיט ר' אליעזר גיוועזן בייא נאכט, נאך האלבע נאכט זיינן זיא אויף גשטאנן לערנן, הויב אן ר' אליעזר אונ זאגט כִּי הִיא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. קום אונ זעה, אזי (הנאים) וואש הקב"ה האט געהייסט מיט ישראל דש זיי זיינן אריין גיגאנגן אין ארץ ישראל, איז אלש גיוועזן פון דר תורה וועגן, דען די שכינה איז ניט בעולם נייארט אז דורך תורה. אזו וואל אז (תורה שבכתב) ווערט ניט דר קענט נייארט אז דורך (תורה שבעל פה), אזו אויך דיא שכינה ווערט ניט דער קענט מיושב צו זיין אובן אונ אונטן נאר דורך דיא תורה, דרויף זאגט דער פסוק (כי היא חייך ואורך ימיך לשבת על האדמה) אונ דרום אז זייא האבן פאר לאזן דיא תורה זיינן זיי פאר לארן גיווארן, אזו דר פסוק זאגט (על מה אבדה ארץ על אשר עזבו את תורתי). אונ דאש איז דער טעם (שארה כסותה ועונתה לא יגרע), דען די תורה איז איר שפייז אונ איר מלבוש אונ איר חיבור מן ישראל, (ואם שלש אלה לא יעשה לה), שטייט (ויצאה חנם אין כסף) גייט זיא אין גלות. זייא זיינן עוסק בתורה ביז טאג אונ גייאן ווייטר, וויא זייא אזו גייאן, זעהן זייא איין מאן אין וועג זיין קאפף וואר אום גוואונדן, זיי גינעהנטן צו אים, ער וואר ריידן מיט דיא צעפלן אונ ענטפרט זייא נישט. שפראך ר' אליעזר גוויש בראשט ער זיך מיט זיינם הערן אונ איז מתפלל, אזו זיינן זיי אויך מתפלל אונ דר מאן שטונד אין זיין שטאנד אויף איין ארט, אז זיי האבן מתפלל גיוועזן גייען זייא ווייטר אונ דער מאן אנטשלופט פון זייא. שפראך ר"א, דר מאן איז זיין איין שוטה אדר זייני דרכים מזן ניט רעכט זיין. ער שפראך איר ווילן עוסק בתורה זיין: פָּתַח רבי אליעזר הייב אן כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְסִילִים

מרים

מרים קולין וואן דעם דער דא איז עוסק בתורה, אייער האט אן גיהובן וואר דער אהן גנעהנט צו אים. שפראך ר"א איר ווילן ניט אפשטיק זיין (מדברי תורה). דען איטליכער דער דא איז עוסק בתורה איז זוכה צו ירשנן דיא (ירושה עליונה וכבוד המלך הקדוש), אונ דער זעלביגר כבוד דער הייליגט אים בעולם הזה אונ הערט ניט אויף פון אים לעולם. אונ זיינן וויא פיל (אפוטרופסים) אויף אים אובן (אלפי יוטר) די דא לערנן אויף אים (זכות לפני המלך הקדוש), אונ ווען דער מענש איז ניט עוסק בתורה אונ גייט ניט אין וועג פון זיין הערן, דא שוועבט דר מקטרג אין לופטן אונ גייט נאך ניט ארויס. פיליכט ווערט ער תשובה טאן אויף זייני זינד, אז ער זעהט דער מענש טוט קיין תשובה ניט אונ בגערט ניט עוסק בתורה צו זיין, דא גייט ער ארויס אונ איז (אמר חוב) אויף אים, אונ דרום זאגט דר פסוק ווייטר (ובטליס מריק קולן) ער דער הייבט זיך ארויס אונ ווערט גימאכט איין קטיגור, וויא גיין ארייך אין איין הייל אונ דר מאן אויך, ער הייב אן סודות צו זאגן (ושננתם לבניך) דער מענש איז זיין קינד שארפן בתורה אז וויא איין שארפר שווערד אויף צוויא זייטן דש ער זאל קיין טוטה זיין, (ודברת בם) ער זאל זיך רעכט פירן דריכן ניט משנה צו זיין רעכטש אונ לינקס, (בשבתך בביתך) אן זאל רעכט פירן דער היים דש זיין הויז גזינד זאלן אים אפ לערנן, אלי זייני מעשים זאלן זיין (בדרך התיקון), ער זאל זיין גזינד רעכט פירן, ניט לאז וואכפן גרושה אורח אויף זיא, (ובלכתך בדרך), ער זאל זיך מתקן זיין אין וועג מיט דברי תורה, אונ זיך אן ברייטן וויא יעקב (לדורון ולתפלה ולמלחמה), אונ העכר פר אלט איז דברי תורה, (ובשכבך) ער זאל זיך נוהג זיין (באורח) פר זיין הערן, (בקדושה בענוה) דאס ער זאל קיין (חלוק) זיין קיגן זיין הערן, ווען ער גלייך ליגט דא זאל ער וויסן דש (מלא כל הארץ כבודו), ווען ער ליגט אונ איז ניט (נוהג בקדושה) נאר מיט חולפה דא טוט ער דש פאר זיין הערן אויז אויך (בכל עסקיו), דען דיא שכינה איז (בכל מקום), (ובקומך) ווען ער אויך שטייט צו לובן זיין הערן דש ער אים האט ווידר גיגעבן דיא נשמה, וויא וואול דאך ער האט חוטא גיוועזן פר אים הט ער אים דאך ווידר גיגעבן דיא נשמה אין זיין גוף. ער זאגט ווייטר סודות, זייא קואן פר רבי שמעון, אז ער זייא זעהט זאגט ער דא איז דיא שכינה. גוויס איר אוין (מחזיק טובה) זיין דיא שכינה: ער הויב אן (הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו), דעם פסוק האבן דיא רבנן מפורש גיוועזן אויף ישראל, דאס הקב"ה האט נאר גוזר גיוועזן זייא זאלן זיין איין טאג אין גלות אונ ניט מער, אז דער פסוק זאגט (נתתי שוממה כל היום דוה) נאר איין טאג פון הקב"ה הייסט טויזנט יאהר. אונ ווען ישראל ווערן תשובה טאן פר הקב"ה, ווערן זייא אויס גלייזט ווערן (בזכות תורה) אונ ווערן ווידר איין גיזאמלט ווערן אין ירושלים, אונ ווען זייא ווערן קיין תשובה טאן, זאגט הקב"ה (הן עוד היום גדול) דער טאג ווערט נאך זיין גרויס (לא עת האסף המקנה) עס איז נאך קיין צייט ניט איין צו זאמלן דיא ישראל אן זכות אונ אן (מעשים טובים וכשרים), אבר דיזו רפואה איז צו זייא, (השקו הצאן) זייט משתדל אין וואסר פון תורה אונ טרענקט זייא מיט תורה, דען (ולכו רעו) איך ברענג אייך (מקום המנוחה אן ארץ חמדה טובה) אייערה ירושה אין (ארץ ישראל): ער זאגט ווייטר סודות פון דען (קץ וואן משיח), (זכאין) וואול צו די זייט דיא דאס זוכה זיין צו זעהן ווען דיא גאולה ווערט זיין, (זכאה) איז דען אלץ דר דא ווערט ניט זעהן, דען די פרומע ווערן קענן דער ליידן (חבלי משיח) אונ צרות אונ ווערן בלייבן ביים אירה אמונה, אבר די רשעים, ווערן ניט קענן דר ליידן דיא צרות, דרום איז פר זייא בעסער דאס זייא ניט זאלן זעהן, די זעלביגי צייט שטייט (טוב ה' את טובתך וגו'): וּמְשַׁלֵּם לְשֹׂנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ רבי חייא הויב אן לָכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִלָה לָאֵל מֵרֶשַׁע כִּי פֹּעַל אָדָם יְשַׁלֶּם לוֹ. קוק אונ זעה, דש הקב"ה האט בשאפן דען עולם, האט ער אים בשאפן מיט דין, אונ אויף דען שטייט דער עולם, אונ אלי מעשים איז אלץ בדין. נייארט הקב"ה האט ווען האבן דער עולם זאל איין קיום האבן אונ זאל ניט פר לארן ווערן, האט ער (פורש רחמיו) גיוועזן איבר דען (דין) דש די רחמים האלטן אויף דען דין, דש דר עולם זאל ניט פר דארבן ווערן, אונ פירט מיט זיין רחמנות דש דר עולם האט איין קיום. אויב דוא ווילסט זאגן, דש הש"י טוט (דינא בלא דינא) דען איין צדיק האט צרות בעו"הז אונ יסורין, דש איז (אחבת אהבה), דאס הקב"ה האט דען צדיק ליב אונ וויל אים מקרב צו זיך זיין, דא שלאגט ער דען גוף אונ צו ברעכט דען כח פון גוף, דא איז דיא נשמה שטארק, דען איז ער אים מקרב צו זיך באהבה, אבר ווען דר גוף איז שטארק, איז די נשמה שלאך, דא איז ער דר שונא פון הקב"ה. דאס ער אים ניט בגערט אונ ער האט קיין צער אויף דר וועלט אונ איז (מצליח) אין אלי זייני וועגן דש איז אים צו בלאזן זייני טובות אדר (צדקה בעו"הז) דש ער זאל קיין חלק האבן אויף יענם עולם, אז דר פסוק זאגט (ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו) ער בלאזט זיין פיינד אויף דעם עולם צו פר לירן אים פון יענעם עולם. דרום ווער צדיק איז אלי מאל צו ברעכן זיין הארץ שטענדיג דר איז דער (אוהב) פון הקב"ה. ווען איז דש גירעכט ווען ער האט גאר קיין חטא אויף זיך ניט גפונן דש ער זאל דרויף גשטראפט ווערן. דא איז דאך צו זעהן (בכל הנהדרין) צו פר שטיין, אייכט איר זעהן דאך וואול דש דיא שכינה טוט ניט רואן אויף אייכם מענשן ווען ער אונז לוסטיג איז, נייארט ווען איין שמחה איז, אונ וואו קיין שמחה איז ביי אים דא רואט ניט די שכינה ביים אים, וויא דער פסוק זאגט ביים אלישע (ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים) אונ אזו אויך יעקב, ווייל ער איז טרויאריג גיוועזן אויף יוסף האט דיא שכינה אויף אים ניט גירואט. נאך ביי דעם צדיק דש זיין הארץ איז אלי מאל צו ברעכן פר יסורין אונ צער אונ וויא טאג. אונ איז בייא אים גאר קיין (חדוה ושמחה), וויא קאן דיא שכינה אויף אים רואן, אונ נאכט זיין, אונ נאך אייכט, איר זעהן דאך (כמה צדיקים) די זיינן גיוועזן אוהבים צו הקב"ה, אונ זיינן ניט גיוועזן (בצער ויסורין), וואדום זאל ניט זיין אלי גלייך. די צדיקים וויא דיא: אויב דו ווילסט זאגן וויא דיא חכמים דיא

וחגן (בגמרח), די דח זיינן בלער זיינן (לדיק בן רטע)· חוג די (בטלוה) זיינן (לדיק בן לדיק) , איר זעהן וויח פֿין דיח זיינן גיוועזן (לדיק בן נדיק) חוג חיז דחך (ביסורין) געוועזן , חזח דט חיז חיין גרוטר סוד · דחט חזי מעטים פֿון הקב"ה זיינן (בחמת וכליות) חז דר פסוק זחגט (כי פועל חדם ישלם לו) ווייטר זיינן טורות :

פרשת עקב.

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן וְגוֹ' (בפ' ואתחנן) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְגוֹ' עט שטייט חויך וְאִם מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְלֹא עֲלֵיהֶם תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה וחרום אלריס מער חז חזי חוואות, דען עט שטייט דחך חויף חזי (וזחו עליהם יהיה הגשם) ווען זיי כיט ווערן קומן חויף דען (חג הסוכות) ווערן זייח קיין רעגן החבן , חוג אלריס ווערן דיח (מגפה) החבן , דען אלריס דחרפֿן קיין רעגן כיט , דרום זיינן זייח כיט חין כלל פֿון עוכט דען רעגן. וויח דח שטייט (כי החרץ חטר חתה וגו' לח כחרץ אלריס היח) , דט דחרט גייט חויף דר (כילוס) חוג טרעכקט זיי די פֿעלדר , חבר (חרץ ישרחל) דחט זיח ווערט גיטרוכקן פֿון רעגן וויח עט זחל זיין , חוג ווען ישרחל החבן דריכן עוסק בתורה גיוועזן , החבן זייח גיהחט רעגן , חוג ווער דח פֿר אייט דברי תורה פֿון זייח , חיז גלייך חז ער זעלט פֿר איידן גוטט (אכל עולם) :

רבי חלעזר ורבי יוסי זיינן גיטטחכן חיין טחג חוג החבן עוסק בתורה גיוועזן , זחגט רבי חלעזר עט שטייט אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ וחרום שטייט לווי אחל (בה) , חזח (הט"י) החט גיטיילט דען גחכלן עולם חוג דיח (אדיכות) לוח מאוכים חוג טלוחים דיח דריבר זיינן, חבר (חרץ ישרחל) החט הקב"ה זיך גיכומן , חוג קיין טליח חיז אוטל דריבר , חוג זיין פֿחלק ישרחל חויך חזו חיז קיין אלחך כיט טולט חויף זייח , נחר הקב"ה חליין, דרום החט ער זייח חריין גיברחכט חין דען היילגן לחנד דחט קיינר זחל חויף זייח אוטל זיין , חוג דחרטן גיבט הט"י לום ערטטן דען טפייז דר כחך (לכל העולם), חזי חנדרי חוואות עטין חיר ברויט איט חרואקייט , חבר חרץ ישרחל איט רייכקייט חוג בניגוגג עטט חיר דחרטן ברויט , דרום זחגט ער (תחכל בה) חין (חרץ ישרחל) חוג כיט חנדרטט וחו· (בה) חין חיר רוחט (מאוגה טליאה). (בה) חין חיר רוחט דיח (ברכה עליוכה) , חוג כיט חין חיין חנדר חרט· קום חוג זעה , עט שטייט (כגן ה' כחרץ אלריס) דט חיז (חרץ אלריס חוג חרץ סדום) , חז וויח חין (ג"ע) דחרף מן כיט לו טרעכקן חוג החט זיין בכיגוגג חוג חזי זעכיפֿטיקייט , חזו חיז חויך גיוועזן (סדום חוג אלריס) דט דר (כילוס) החט חן גיטרוכקן חין אלריס חוג ברויכן קיין רעגן כיט חזו חיז גיוועזן (סדום) וויח דר פסוק זחגט (כי כלה אטקה) :

וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ' דיח אלוה חיז לוח בעכטן לו הקב"ה חויף חלעם וחט ער החט גגעטן חדר גיטרוכקן חדר הכחה גיהחט חויף דר וועלט , חוג ווען ער בעכטט כיט דח הייטט ער חיין גזלן לו הקב"ה , ווי דר פסוק זחגט (גוזל חביו וחמו) דחט חיז הקב"ה חוג (ככסת ישרחל) וויח די חכאים החבן דט טוין אפֿורט גוועזן בגמרח· דען דיח ברכות וחט דער אעכט בעכטט · די ברכות ליען לעבן פֿון דען מקור פֿון דען בוים פֿון לעבן חוג ברכות לוח זיין היילגן כחאן, דען ווערן חזי וועלטן גבעכטט חוג חלע אדרגות· דרום קער דער אעכט לו טוחן זיין ווילן חין דיח ברכות ווי עט זחל זיין, חוג ווען ער בעכטט דח כעאט ער זיין חלק לום ערטטן פֿחר חזי וועלטן חוכטן, חז דער (טם הקודט) ווערט גבעכטט דח רוען זייח חויף זיין קחפף לום ערטטן (חלק הרחטון) וויח דר פסוק זחגט (בכל אקום חטר חזכיר חת טאי חבוח חליך וברכתיך) חוג חז די ברכות גייען חרויף דורך חים· דח חיז קיין טיר כיט חובן חוג קיין מאוכה חובן דחט כיט זחל זיך עפֿכן חוג זחל כיט חויט טרייען חין חזי היאלן. דחט חיז דיח אתנה פֿון אלך דחט דער (פלוכי) טיקט חים· דחט חיז די אתנה פֿון זייכם קיום ווי עט קער לו זיין , חוג וחט חיז דחט די רעכטע ברכה איט זיין קיום· ווען אען דרויף (חאן) זחגט דט חיז חיר קיום פֿון דר ברכה· חוג חז דיח ברכה גייט חרויף דח זיינן (אדרגות עליוכים) חן גברייט לו לייכטן די (חורות) וחט כיט רעכט החבן גלייכט. דען דורך דיזו ברכות ווערט חלט רעכט דער לייכט · (ואכל טכן) ווען עט חיז חיין ברכה פֿון פֿיל אענטן די בעכטן חוג בקרויכן איט היילגי קרויכן איט דען ענטפֿרן חאן . חאן חיז דער גחכלר (קטר) פֿון דען (יחוד וקדוטה) פֿון זייכם הערן. חוג מן קרייכט דיח ברכות (בעטרות עליוכים) וויח עט זחל זיין · חוג הקב"ה בגערט חן דיח חים אברך זייכן. חוג דיח גלוסטיקייט חיז חן זייח דיח חים בעכטן · דען דורך דער ברכה דח ווערן דיח (חורות) דר לייכט חובן · חוג ווערט גטטחרקט חויף לו גיין חובן . חויף דיען שטייט (כי אכבדי חכבד) דיח דח בעכטן לו (הטי"ת) · (ובוזי יקלו) דיח דח בעכטן כיט לו הקב"ה חוג זיי פֿר איידן דיח ברכות פֿון חירן אויל די ווערן טפל ווערן. חין דעם קומט לו חים דער חלטר חוג טפרחך· דוח (רועה כחאן) ריכט חן דען טיט דייכם הערן חוג זייכי קרוטה פֿון חורלייח זעכפֿטיג אקריב לו זיין חן חים חז דחט שטייט (זה הטולחן חטר לפֿני ה') · דען ביז חילוכד זייכן דחך חזי (אתעכג) פֿון דען טיט פֿון אלך וויח דר פסוק זחגט (לכו לחאו בלחאי וטתו ביין אסכתי) דט חיז לחם (תורה טבכתב) · ויין (תורה טבעל פה) · חוג דחרטן זייכען וויזו פֿיל (טעאי תורה) די דח זייכן פֿון חזי אחכלים פֿון אלך. דען טטיט חויף דען (רוצה כחאן אטה).

פתח ער הויב חן וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים · קום חוג זעה, חיין גוטן (אכהג ויפה) החבן זיך כוהג גוועזן דיח (בעלי סעודה) פֿון אלך לו וויזן דחט זייח זייכן פֿון דיח קיכדר פֿון דען טיט פֿון אלך: דחט ערטטי. דער גרעטטר פֿון דיח (בכי סעודה) ווען זייח גייען חריין (לסעודה) דח זעלט אען דען גרעטטן לום ערטטן · חוג דען חנדרן חוכטר חים. דען דריטן נחך דען חנדרן · זייח זייכען קיגן דרייח חבות חוג כהנים

(כהנים לוים ישראלים). אונ פון דיא אונ ווייטר האט ניט קיין סדר. נאר ווער זיך מקדים איז ער זוכה פריער: דער אנדרר תיקון דאס דר (בעל הבית) זאל המוציא מאכן (בעין יפה). ווען ער שוין דיא ברכה געמאכט האט. דר נאך זאל ער צו ברעכן דאס ברויט. אונ דיא רבנן האבן געזאגט דס דיא דא זיצן אן טיש דארפן קיין מוציא עסין ביז דער (בעל הבית) צום ערשטן עסט. אונ דר בעל הבית טאר ניט עסין ביז צום ערשטן אלע האבן אן געזאגט. אונ דער אורח בענשט (ברכת המזון) כדי דאס ער זאל בענשן דען בעל הבית: אין דעם קאם אריין דער (בוצינא קדישא) דאס איז רבי שמעון בן יוחאי דער אזו הייסט הייליגי ליכט. אונ (רעיא מהימנא) איין מאל בין איך געוועזן אונ דיא חבריא. איז צו גאסט געוועזן דארט איין (ינוקא) דער האט אונש אן געבריט איין טיש (ומנורה) מזיין. גלייך אז ער וואלט געוועזן צוואנציג יאר אלט. אונ ער איז נאר געוועזן פינף יאר אלט. אונ האט אן געריכט איין טיש פון אלי (מיני מאכל ומשתה) כלומר פון אלרלייא סודות. אונ פר לייגט אים דאס גאנצי מעשה וויא ער זאגט צו האלטן מצוה מיט דען שווערד: שטייט אובן דאס זייגען סודות: ווייטר איז ער מפורש דיא צעהן זאכן דאס מוז זיין אין דער סעודה פון שבת: איינס (נטילת ידים): (ב) דס ער מוז האבן אן שבת צווייא חלות צו המוציא: (ג) דס ער מוז האבן דרייא סעודות אונ צו מערן (מחול על הקודש): (ד) צו דר לייכטן דען טיש מיט ליכט וויא די חכמים זאגן (שולחן בצפון ומנורה בדרום). אונ צו לייגן זייכן זייא געזעסן (דרך הסיבה) איינר איז מברך פר אלעם. אונ בייא שבת מוז דער מענש נויך אלים מערן (מחול על הקודש), עס זייא (במאכלה ושתיה ומלבושים) אונ (בהסיבה). ער זאל זיך היפשי קליידר אן גרייטן אזו גוט אז ער זיא האט געוועבט דיא גאנץ חשוב זיינן וויא מען גרייט אן קעגן איין כלה דיא גייט אריין (לחופה). אזוא הייסט (שבת. כלה). זי איז (שבת מלכתא) אונ הייסט כלה, דרום זיינן דיא רבנן מנשקיגן געגאנגן פר דיא שטאט אונ האבן געזאגט (בואי כלה בואי כלה). אונ מען מוז דער ווצקן בייא דעם טיש געזאנג אונ פרייד מקבל צו זיין דיא שכינה אונ (קדושת שבת בשמחה וטוב לב). אונ דר מיט איז איין גרוסער תיקון צו דער שכינה. אונ דיא בייזי דינשט דיא (לילית) בלייבט נויבר אשך אונ אין הונגער אונ געווייין. אונ קלאג מיט שווארצי קליידר וויא איין אלמנה. ווייל איר דיא קדושה דער הייבן דען ווערט זי דר נידרט. דען (בליל שבת) גוועלטיגט דאס (מזל שבת) אונ דאס איז דר (כח לילית). ווער זיך וויל ציען איר כח. דא מוז ער זיין (ביגון ומנחה וצער) אונ דארף קיין פלייש עסין קיין וויין טרינקן. דען דס איז משמח דעם מענשן. אונ מוז אן קליידן שווארצי קליידר. אזו איז אין דער שמחה. אבר ביי דער קדושה איז גראד פר קערט. מען איר ווייזן דאס איר איין (עם קדוש) זיינן ניט אונטערן מזל. נייארט אונטער הקב"ה, דרום איז די מצוה פון (שבת דוקא) צו פרייען מיט אלי זאכן וואס דער (היפוך) איז. אונ ווער אן שבת ווייזט (עצבות) אונ איז ניט לוסטיג. דר גיבט איין כח צו דר לילית אונ איז גרויסער (חלול שבת). ער איז עובר אויף (לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת) דאס מיינט מען (אש זרה) דיא לילית, דען דער (שבת קודש) איז (מלך השכינה) אונ דער יצר טוב, אונ ווער דא

רואט בשבת ווערט געקריינט מיט זיבן (שמות הקדושים) (בכמה מרכבות) פון (חיות הקודש) (בכמה חיילות ושירות). אונ דער (מלך הקדוש) גייט מיר מנשקיגן מיט וויא פיל חיילות, דען בלייבט דער יצר הרע אונ דיא בייזי דינשט ווי איין אלמנה פר פינצטרט אן מאן אן מרכבות. אונ פאר צייטן האבן זייא (בעוה"ר) דיא עבודה זרה געדינט דא שטייט געשריבן אויף זייא (מזבחים ומקטרים למלכת השמים ומזלות אשר לא צויתי) דאס איז געוועזן דיא עבודה צו דער בייזי דינשט דיא מאס גוועלטיגט (בליל רביעית) אונ פרייטאג צו נאכט. זייא זיינן גיגאנגן אונ האבן גיטאן שווארצי קליידר אונ שווארצי פינצטרי ליכט. אונ האבן געמאכט איין (הספד) (בחשך) פרייטאג צו נאכט כדי דאס זייא זאלן זיך בהעפטן מיט די בייזי דינשט ווי זי רואט, (כי גם את זה לעומת זה עשה אלהים). מיט דעם אז זיי האבן צו איר געדינט. האבן זיי גורם געוועזן דאס (בית המקדש) איז (בעונותינו הרבים) חרוב געווארן. דען איז געזאגט געווארן בייא דר הייליגי שכינה (איכה ישבה בדד העיר היתה כאלמנה) דרום זעצט מען אויף דיא ליכט אן (תשעה באב) אונ מאכט איין הספד אונ זינגט וויא איין אבל זיך צו בהעפטן מיט דר שכינה אין (דוחק וצער) אין גלות, דען מיר האבן בעוה"ר מיר גורם געוועזן דען צער דעם ברוך: דר פינפטער תיקון פון טיש איז. דר (כוס) פון קידוש צו זאגן (ויכלו השמים): (ו) מען זאל זאגן בייא דעם טיש (דברי תורה). (ז) מען זאל מאריך זיין בייא דעם טיש עס זאלן ארעמי ליט קומן: (ח) די הענט וואשן צו (מים אחרונים): (ט) בענשן (ברכת המזון). (יוד) דען כוס פון בענשן. אונ מען מוז דאס אלץ אן ריכטן (לכבוד השכינה).

ובפרשת פנחס שטייט אויך דער פון. איינס איז דר צו (נטילת ידים). דען די הענט וואס ניט ריין זיינן די זיינן (פסול לברכה). אונ ווען זיי זיינן טהור זיינן זייא ראוי צו זאגן דיא ברכה. דען דיא ברכה רואט ניט אנדרשט אז וואו עס איז ריין, דער כהן איז איין (איש חסד) איז טהור. דרום רואט אויף אים דיא ברכה. דרום שטייט (כה תברכו את בני ישראל) האבן די חכמים מפורש געוועזן. וועלכר כהן דער בענשט. דער ווערט געבענשט, אונ ווען ער ניט בענשט. דער ווערט ניט געבענשט. אונ דיא (חכמי משניות) זאגן. וועלכע ברכה דאס ניט איז דרינען (הזכרת השם ומלכות). (דהיינו) מען מוז זאגן (ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם), וואו דס ניט איז דא איז קיין ברכה ניט: אויך דיא הענט וואשן מוז זיין ביז אן די פירצעהן גלידר. עס זיינן אין איטליכר האנד פירצעהן גלידר, זיינן גרוסי סודות, דרום זאל מען היטן רעכט דיא הענט צו וואשן. ער זאגט ווייטר מיט דיא טהרה פון דיא הענט, דאס דיא שכינה ניט רואט דרויף, ביז מען מוז מעביר זיין דס (פסולת דיא זוהמא בישא) דיא בייזי דינשט דיא דא רואט אויף אום ריינע הענד, דרום דארף מען ניט קיין ברכה מאכן ביז זייא ריין זיין. אונ פאר מטהר זיין זאל מען דרויף די קדושה ריין צו האלטן (מים של תורה). דען דיא (עמי הארץ) זיינן איין (שרץ) העלפט זייא קיין (טבילה) ניט, אונ זיי זיינן טובל אונ האלטן זיך (שרץ בידים) דאס איז דיא (שפחה רעה) איז אין זייערע הענט מיט גזל, זייא גזלן הקב"ה אונ עסין אן ברכה, זייא ווייסן ניט מברך צו

זיין

זיין און ווייסן ניט וואס דיא ברכות זיינן און וואס די זוהמא איז, דס איז זאגט (משה רועה נאמן)· (מיד) אז די חכמים האבן די אלי סודות גיהערט און איך מיט זיי, האבן מיר ניט גיקענט דר ליידן דס ער זאל אויס זאגן דיא צעהן זאכן פֿון דר ברכה, מיר האבן זיך פֿר שפרייט פֿר אים און זאגן בוודאי איז דאס קיין מענש דער דאס טוט זאגן דיא רייד נייארט דוא, דען דוא ביסט ווי די פֿיר (מחילות) זיינן אין (גן עדן), דען איין מענש דר איז זוכה צו גיין במחילות פֿון די (ינוקי) ווערט ער איין (תינוק במחילת נערים) ווערט ער איין נער, (ובמחילת בחורים) ווערט ער גימאכט איין (בחור), (ובמחילת זקנים) ווערט ער גימאכט איין (זקן). דרום איז אויף דיר גיזאגט גיווארן ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ), (ראשי תיבות) משה און אויך דיר איז גיזאגט (בשגם הוא בשר) בְּשַׁגַּם גִּימַטְרִיָּא מֹשֶׁה, דוא ביסט אויך גיוועזן (בדור המבול) און דוא ביסט אין מיטליכס דור (בגלגול) ווידא איין (גלגול) דס זיך פֿר קערט פֿון אמאל אין פֿיל גישטאלט. און ביסט ניט אנטפלעקט גיווארן ביז דס דור פֿון (מתן תורה) דס די תורה איז גיגעבן גיווארן דורך דיר: אז דוא ביסט איין גזאלט גיווארן פֿון דען עולם אוועק; דוא ביסט ווידא דיא זון דס דא לייכט אין מיטליכט דור, אז די זון איין גיטאן ווערט פֿון עולם בייא נאכט, דא לייכט זיא אין דיזר לבנה און אין (ששים רבוא) שטערן, אזו לייכטסט דו אין (ששים רבוא) אין מיטליכט (דור), דס האט (קוהלת) גמיינט (דור הולך ודור בא) ווי די רבנן האבן גזאגט· עס איז קיין דור ווייניגר אז (ששים רבוא) און האבן אויך גזאגט (הדור שהולך) דס דור וואס דא גייט דס דור קומט מקיים צו זיין (מה שהיה הוא שיהיה): פֿון איצונד און ווייטר דוא (רעיא מהימנא) זאג אויס ווייטר. זיי משלים די צעהן זאכן פֿון טיש, שפראך דר (רועה משה) דו הייליג ליכט ר"ש, ווארן צו דיין חלק דס הקב"ה האט דיר אנטפלעקט וואס ער האט ניט מגלה גוועזן קיין נביא קיין (חוזה) ניט, (תנינא) דער אנדרר תיקון פֿון טיש אין שבת מוזיא צו מאכן איבר צווי חלות דיא זיינן ארום אויף צווי (לוחות התורה) דיא זיינן גיגעבן גיווארן (בשבת וזוגות), דען (ביום השישי) דאס שטייט צווייא מאל (כי טוב) איז דיא תורה גיגעבן גיווארן, ובשבת איז זיא אראב גינידרט. און ווען אויך דאס זייא האבן גזאגט דאס דיא (שדים) זיינן ממונה אויף (זוגות), דס מען טאר ניט עסין אדר טרינקן איין פאר, ווי (כלים) אדר ווי ניס אדר ווי (כוסות). איין סכנה איז, (הלכה למשה מסיני) דס (שלוחי אלוה אינם ניזוקים): אוב דו ווערסט זאגן מיר האבן גילערנט אֵין מַתְחִילִין בְּיוֹם ב' און מען לאזט ניט אויס (ביום ד'). דיא ערב רב זיינן קיין (שלוחי אלוה) גיוועזן, זיי האבן זיך ניט מגייר גיוועזן (לשם שמים), און דר נאך אז זיי זיינן אוועק גיקומן פֿון דר וועלט האט הקב"ה גזאגט (פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וגו') דרום זאל מען מאכן צווי חלות, דען אין שבת נידרן אראב אלי (רוחות ונשמות ונפשות) פאָר ווייז, און קיין (שטן ומזיק) גוועלטיגט אין שבת. אפילו דס גיהנם ברענט ניט אין שבת, דרום שטייט (לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת) דס איז (אש נכרי, אבר פֿייער פֿון (קדושה פֿון קרבנות) האט מען יוא גיברענט: און מיר ווילן ניט מאריך זיין בסוד פֿון המונית

מאכן. עס איז שוין אובן גזאגט גווארן: תְּלִיתָאָה דר דריטר תיקון צו עסין דרייא (סעודות בשבת) דען דיא דרייא סעודות זיינן משלים מיט זיבן ברכות פֿון שבת זיינן צעהן. דען איז ער משלים אלי (מדרגות הקדושה), און מאכט דען עונג וואס ער האט בשבת דא איז ער זוכה צו דעם (כה"ר עד"ן ג"ן) ווידא עס שטייט (ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן). ועל כן קאן מקיים זיין און איז ניט מקיים ווערט אים פֿון (עונ"ג, נג"ע צרע"ת). און הקב"ה זאגט לְווּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ צייט מיר אויף מיר און איך וויל צאלן. (אז תתענג על ה') (ד') צו דר לייכטן דעם טיש מיט איין (מנורה) מיט ליכט, דען דער טיש פֿון הקב"ה מוז אזו זיין: (ה') איין כוס מיט וויין פֿול פֿון דר תורה, און מיט (יכוון השמים) זאגט ער עדות אויף (מעשה בראשית): דר זעקסטר (תיקון) צו זאגן דרויף (דברי תורה). דרום מוז איין (תלמיד חכם) צו זיך ברייטן איין (תלמיד חכם) ער זאל מיט אים קענן עוסק בתורה זיין. (ז) צו (מאריך) זיין בייא דעם טיש פֿון ווייגן ארעמע לייט, דרום ווער עס איז (מאריך) בייא זיין טיש דר לענגרט מען אים זייני יארן, דען צדקה איז מציל פֿון טוט, איין ארעמאן איז גירעכנט ווי איין מת, און אז ער איז אים (מחיה). דרום איז הקב"ה אים אויך מחיה, און אונזרי חכמים האבן גזאגט, דס הקב"ה האט קיין בעסערי (מדה) ניט גפֿונן צו ישראל אז (עניות), האבן זייא גיפֿרעגט עס זיינן דאך פֿר האנדן אזו פֿיל (מיני מיתות בעולם) ווידא (תולאות) האט איין דער נאך און דאס ערגסטי איז (חסרון כיס), נוא ווארום האט הקב"ה אויס גיקליבן דס ארעמקייט צו ישראל, איין שיין ענטפֿערן, דען אלי (אומות ולשון) ווען זייא גייט איבל, שילטן זיי אירן גאט, אבר ישראל ווען עס זייא נאך אזו איבל גייט, לובן זייא דרויף הקב"ה, און דרום מיט דער מדה ווערן זיי אויס גילייזט ווערן ווידא דער פסוק זאגט (ואת עם עני תושיע), און ווען איינר גלייך איז איין עושר און האט (צער ויסורין ומכאובים) רופֿט מען אים (עני), (ואכן שכן) ווער עס איז איין ארעמאן און גייט פֿון איין ארט צום אנדרן און איז אויך ארעם פֿון שכל: ווייטר איז סודות· און שטייט אויך דר פֿון (בפרשת פנחס):

רבי יצחק הויב אן וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ ווידא גמר (זכאין) זיינן די ישראל, דס הקב"ה בגערט אן זייא און איז זייא מקרב צו זיך מער אז אלי (אומות עכו"ם): און פֿון ישראל ווען גיבט ער שפייז און (טובה) צו די גאנצע וועלט, ווען ישראל ניט זיין, וואלט ער ניט געבן שפייז צו דיא וועלט, און איצונד אז ישראל זיינן אין גלות (מכ"ש) דס זיי נעמן שפייז שמאפֿן. ווען ישראל זיינן גיוועזן אין (א"י) האבן זייא גנומן די (שפע מזון) דס בעסטע (והעיקר), און דס (תמצית) דס ערגסטי דר פֿון וואס איבר בלייבט אויס גידארט האבן גינומן די (אומות עכו"ם), און איצונד אין גלות איז עס בעו"הר פֿר קערט אין איין אנדרר גישטאלט, (משל) ווען איין מלך דר מאכט איין סעודה אויף זיינה הויז גזינט, (כל זמן) אז זיי טואן זיין רצון עסין זיי דיא (סעודה) מיט דעם מלך, און גיבן פֿר דיא הינט דיא ביינר צו נאגן, ווען זייא ניט טואן זיין ווילן גיבט ער דיא סעודה פֿר דיא הינט און דיא ביינר פֿר זיי. אזו אויך (כל זמן) אז ישראל האבן גיטאן

די ווין פון הקב"ה, האבן זיי גיהאט דאס בעסטע (השפע) פון הקב"ה, און די (קליפות ועכו"ם דאס תאוות) די איבריגע, דרום זאגט יחזקאל (ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בגוים) דען זיי עסין פון די עכו"ם דאס (תאוות) וואס צו איז (טמא) גיווארן, ווייל צו דעם (בן אדם) דער דא זאל ווארטן אויף דעם גוטס פון קליפות און אזוי עסין וואס דער קליפות איז לאזט איבער, אזוי זיינן ישראל אין גלות פון דיא (שרים) פון אובן דיא זייגן זאכן דאס בעסטע (אכה) ווייל דיא שכינה איז אין גלות אזוי ישראל. וואהטן צו נעמן דאס (תאוות פסולת) פון זיא, דרום זאגט דוד המלך (תערוך לפני שולחן נגד צוררי), דאס זאגט איך אין גרייטן דעם טיש פון מלך דאס איז (נגד צוררי) קיגן דיא הינט דיא זיינן פאר דעם טיש פון מלך און זיי הופן אויף איר חלק צו קריגן די בייני דער פון, און איך זאל זיין מיט דעם מלך (בשעת הסעודה) באיי דעם טיש, דאס האט דוד גיזאגט ווען די שכינה דאס ניט זאל זיין אין גלות, און דרום זאגט ער (דשנת בשמן ראשי) דו זאלסט געבן (ראש הסעודה האוכל ושמן) דאס בעסטע דאס קער צום ערשטן פאר דעם גוטן פריינד פון מלך, און וואס איבר בלייבט קער פאר דיא קליפות פון מלך און פאר דיא הינט; (כוסי רויה) דער מלך גיסט אליין איין דאס (כוס) פאר זיין גוטן פריינד ער דארף זיך ניט אויך צו מיען, ווי מיר מקבל האבן געווען אונזערע אזוי פון אובן. ר' חייא איז געגאנגן צו ר"ש קען (טבריה), איז מיט איהם געווען (ר' יעקב בר אידי ור' ייסא). ווא זיא זייא אזוי גיזאגן, זאגט (רבי ייסא צו רבי חייא) זאג מיר דעם פסוק (ולבני ברזלי הגלעדי תעשה חסד והיו באוכלי שולחנך), (אי הכי) איז דען דאס גאר דיא גוטס (ומאת) וואס ער ווערט עסין באיי זיין טיש און ניטט אנדר, און נאך מער עס איז דאך קיין (כבוד למלך) דאס מיט איהם זאל עסין איין אנדר מענטש, אזא דער מלך עסט אליין און אזוי (שרים) ווייטר מרחב.. שפראך (רבי חייא) איך האב ניט געהערט דרויף און וויל ניט זאגן. שפראך ער צו רבי יעקב, האסטו עפיס פון דעם געהערט, שפראך רבי יעקב מיר זיינט אזוי טאג (יונק) און זאגט פון דעם (ראש שאן העליון) און האט ניט געהערט. (אכ"ט) איך כווער דיא לערנן אזוי טאג פון ר"ש זיין תורה איז אייטל האניג און היינ.. ער שפראך צו רבי ייסא האסטו ניטט געהערט, שפראך ער ווען גלייך איך בין יונג און בין ערשט ניט לאנג צו איך געקומן און האב ניט זוכה געווען דר פיר, האב איך געהערט פון דעם (עכין). ער הויב אן (נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו) וואס האט דוד געזעהן אז ער האט דען (הלל הגדול) אויס גלאזן מיט דעם פסוק. ער זאגט ווייטר סודות (ובדרך כלל הכלה) ער האט געגעסן אין דיא זייט ווען דר מלך האט געגעסן, אבר באזונדר און אנדרע קליפות עסן נאך דעם אזוך דאס איז איין (סוד), און ווארום אזו, דארף מען ניט שרייבן, קאם רבי חייא און קושט איהם אויף זיין קאפף און שפראך צו איהם, דוא ביסט איין יונגר, און איז שוין אין דיין הארץ (חכמה עליונה), אין דעם זיינען זיא (רבי חזקיה) קאם, זאגט ר' חייא געוויס אין דר (חברותא) ווערט זיך הקב"ה בהעפטן צו אונס, דען (דברים והדושים של תורה) ווערן זיך מחדש זיין, זייא זעצן זיך עסין, זיי שפראכן אויס.. און זאגן ד"ת אין דר סעודה. זאגט רבי יוסי עס איז איין קלייכע סעודה. דאך

הייסט עס איין סעודה, (ולא עוד) ניט דאס אליין, דאס הייסט איין סעודה דאס הקב"ה האט איין הנאה דער פון דרום שטייט (זה השלחן אשר לפני ה') דען דיא ד"ת ווערן רינגלן ארום צו דעם ארט: (פתח) הויב אן רבי חייא (ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך) זאל דען איין מענש ניט בענטשן צו הקב"ה ביז ער זיך זאט עסט און האט שון פון גיזעטיגט זיין בויך דער נאך זאל ער בענטשן און ניט דר פיר, אזא ווען דער מענש עסט וואס עס איז כייארט איין (כזית) און זיין אחשבה איז דרויף צו מאכן דאס פאר איין (עיקר אכילה), אזוי ער אויך בענטשן און הייסט (ושבעת), אז דר פסוק זאגט (פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון) ווארום שטייט ניט (לכל חי אכילה), אזא עס ווענט זיך אלעס אן רצון וואס ער דרויף טוט הייסט אויך זאט און אזוי דרויף בענטשן צו הקב"ה צו מאכן (חדוה ושמחה) אובן: הויב אן (רבי חזקיה) אין דעם פסוק נאך אים (ואכלת ושבעת) פון דאנן איז גדרונגן, אז איין שיכור מאג בענטשן (ברכת המזון), באיא תפלה איז איין שיכור (אסור להתפלל), דען די תפלה גייט אויף גלייך אובן (במקום עולם הבא), דא איז קיין עסין און קיין טרינקן נייאהט צדיקים זיצן און זייערע קרוינן אויף זייערע קעפ. אבר (ברכת המזון) דער וועקט זיך אין ועלכי אדריגה וואו דער (מזון ושפע) ארויס קומט, דרום אזוי אז דארטן ווייזן (שובע וחדוה ושמחה) צו דר וועלן פון דארטן; דרום שטייט (ואכלת איז אכילה, ושבעת איז שתיה). דאס אלעס איז (על הארץ הטובה) מיינט ער די קדושה די הייסט (ארץ חפץ), דארטן אזוי אן ווייזן (שמחה ושביעה) דרום הייסט ער (ארץ טובה), אזוי דער פסוק זאגט (ונשבע לחם ונהיה טובים): פתח ר' יוסי וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים דר (שולחן) איז גשטאנען אין בית המקדש איך ווייניג. ווארום, ווייל פון דעם שולחן איז ארויס גיגאנגן (מזון לכל עולם). דרום האט דער טיש ניט דארפן לער שטיין אפילו איין רגע, און האט אזוי דרויף זיין אזוי אזוי (לחם הפנים תמיד), דאס דיא ברכות זאלן אזוי אזוי גפונן זיין צו אזוי טישן אין דער וועלט, דרום אויך ווען דר מענש בענטשט (ברכת המזון), זאל דער טיש ניט לער זיין. ווען ער בענטשט צו הקב"ה, דען דיא (ברכה) פון אובן רואט ניט וואו לער איז ווי דר פסוק זאגט (הגידה לי מה יש לך בבית) ווי די חכמים האבן עס אפורש געווען, און איין טיש דאס ניט דרויף ווערט גזאגט (דברי תורה), אזוי איהם זאגט דר פסוק (כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום) עס איז חסור צו בענטשן אויף אזא איין טיש, ווארום, עס איז צווייא ארלייא טישן פאר האנדן, איין טיש אין דר קדושה דר איז פון הקב"ה פאר איהם גיסדרת דער דא שטייט תמיד דרויף צו לערנן תורה, און אן דעם טיש זאלן דר וועקט ווערן דיא (אותיות התורה); און מיט דער תורה ווערט ערשט דער טיש גאנץ מיט דעם רעכטן תיקון ווי עס קער צו זיין; דרויף איז גזאגט (זה השלחן אשר לפני ה'), און איז ווידר איין טיש דער דא האט קיין חלק ניט פון תורה און ניט אן דר קדושה פון דר תורה, דער טיש הייסט (קיא צואה), ווארום (בלי מקום) ווייל ער האט קיין חלק אין דר קדושה דאס דא הייסט (מקום) דאס איז דיא שכינה דאס דא שטייט (ויפגע במקום), דרום איין טיש דאס אן קיין (דברי תורה) דרויף זאגט, דר טיש איז (קיא

צואה

לוחה) פון די עבודה זרה, דער האט קיין חלק ניט אין דער קדושה, אבער ווען אין יוד רעט דרויף (דברי תורה) נעמט אים הקב"ה צו זיין חלק. אונ ניט דאס אליין, עס איז איין אלך דער וואס הייסט (טר"י) דער (מאינה הדין) דר נעמט אלי דברי תורה וואס גזאגט ווערט ביים דעם טיש. אונ אמבט איין געשאלט ווי דר טיש איז, אונ אלי (דברי תורה) וואס דרויף איז וואָרן געזאגט דיא גייען אויף דעם טיש אונ ווערט געשפרייט פאר (הקב"ה האלך הקדוש), דרום שטייט (זה השלחן אשר לפני ה') דאס ער ווערט גיקרייצט פאר אים, דר טיש פון אינגען שטייט אשהר צו זיין דעם מענטשן פון אלי זיינע זינד, (חטאי) וואָרן דען אינגען האט נאר טיש, אזוי דרויף לויי אראיינא, (דברי תורה) אונ איין אטצאמן דאס ער גיבט דר פון ארעמע לייט ביי דען טיש. כשמסלקין ממנו זיינען זיי גיברייט לויי (אושפיזין קדושין) דארטן. אין איינר פון רעכטן זייט אונ איינר פון לינקן זייט, איינר זאגט דאס איז דר טיש פון דעם (מלך הקדוש) דאס דר פולי האט אטדר גווען פאר אים. (יהי רצון) דאס דר טיש זאל אלי מאל זיין מיט (ברכת עליונים), אונ הקב"ה זאל דרויף זאגן רוחן פון זיין (שאן משחת קודש) דאס זיינן (סודות עליונים), אונ איין אנדר זאגט דאס איז דער טיש פון (האלך הקדוש) דאס דער פולי האט אטדר גווען דאס איז דר טיש די (עליונים ותחתונים) ווערן אים בענטשן. (יהי רצון) דאס דר טיש זאל אטודר זיין פאר הקב"ה בעוה"ז ובעוה"ב: ר' אבא זאגט ווען אין האט אים אויף גבראכט זיין טיש, דיגן פר לייטן איז דער סדר גווען לאז עסין האט אן גבראכט שיטוך צו עסין דרויף, האט ער אים צו גידעקט אונ האט גזאגט, ברעלגט אויף דעם טיש (בנקיות) דאס ער זאל ניט זיין (בחרפה) פאר די שלוחים פון אלך, דר טיש פון אינגטין איז אים (אוכה לעולם הבא), אונ איז דורך אים זוכה צו שפייז אויף דיזן עולם, אונ איז זוכה צו ווערן דר קענטש פאר הקב"ה (לטובה), אונ איז זוכה דאס צו אים ווערט גאמרט (כח וגדולה) דאס ער בדארף, וואו איז זיין חלק בעוה"ז ובעוה"ב: ר' יעקב הייב אן עס שטייט וַיְהִי כָל יֹדְעוֹ מֵאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם וְגוֹ' הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים, וואָרום האבן זייא זיך גיוואונדרט אז ער האט נביאות גזאגט, ער איז דאך נאך גווען דר פיר אויס דר ווייזט פון (בן ישראל) אז דר פסוק זאגט (הרמותם אשר בחר בו ה') (בחר) איז טייטש דר פיר האט אן אים אויס דר ווייזט, אזא אז הקב"ה האט אים בוחר גווען, איז נאר גווען פאר איין אלך אונ ניט פאר איין נביא, דען דיא לוטא אמונות ביים אנגדר האט זיין טאג קייכר זוכה גווען צו האבן, נאר אשה ודער (כמאן עליון) האט יוא זוכה גווען צו זיין איין (אלך ונביא): אונ דוא ווילטס פרעגן, האט דאך שאול זוכה גווען צו ביידי, ער איז נאר גווען איין (נביא) ווייא דער פסוק זאגט (וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא) אבר צו קיין אלך ניט, ער וואר נאר איין (נביא נאמן), ער האט (דן) גווען דעם דין פון ישראל אז דר פסוק זאגט (ושפט את ישראל). דרום אז (שאול האלך) איז גווען (בנבואה), האבן זיי זיך דרויף יוא פאר וואונדרט: אויב דוא ווילסט פרעגן (אם כן) ווייל ער איז יוא אלך גווען, וואָרום האט ער (במאמר זכה) גווען צו נבואה, אזא ער האט דאך ניט ביידי איט איין מאל גהאט כייחרט ווייל איטן האט הקב"ה גיגעבן דאס מלכות, האט ער לאזן אויף אים רוהן דען (רוח הקודש) האט דורך דיזן איז דיזן (מלכות איטב) זיין דורך (רוח הקודש), אבר אז ער איז וואר (צווה לאלך), וואר ער קיין נביא ניט, נייארט איין (התעוררות) פון (שכל ותבונה) דר לוח זיין (דין אמת) איז אויף אים דער וועקט גווען דאס ער גשרט זיין אלך צו האבן, אונ ווייל ער איז גווען לוויטן דיא נביאים, האט אויף אים גרוהט דיא נבואה, אונ אז ער האט זיך פון זיי אב גישייד איז ער ניאר איין נביא גווען: שפרעך ר' יעקב. אונ איך ווער האט איר גיגעבן איין (התעוררות) פון רוח הקודש צו זיין (בין נביאים נחאנים) דיא תלמידים פון (רבי שמעון בן יוחאי) דאס די (עליונים ותחתונים) ניטרן אונ ווארן פר איין (אכן שכן) דאס איך זאל זיין לוויטן איך: ער הייב אן (ועשית שולחן) אויף דעם טיש האט אן גשיון (לחם הפנים), ווארים איז בעשיר, איז דר שלחן דר עיקר, אדר דאס ברויט. אויב דוא ווילסט זאגן, עס איז אלץ אייכט, דער שלחן איז דאך אויף זיך אקבל צו זיין דאס לחם, דר שלחן איז אויבן אונ אונטן, אזא דר שולחן איז דר עיקר אין זייכן (סדר אקבל) צו זיין (ברכות ומזון) פון אובן, אונ פון (שולחן הטוב) קואט שפייז אויף דער וועלט, דאס לחם איז גלייך גווען אז איין (פרי) דאס דא קואט, אונ וועלט וואקסין אויס דעם שלחן, אזוי וואלט אז ווען ניט ווער דער בוים ווער ניט איין (פרי), אזוי אויך איז דער שלחן ניאט אויס אלי (אזונות אויף דר וועלט, דרום האט אן דאס לחם גיגעסין (אערב שבת לערב שבת), צו ווייזן דאס דר (אזון עליון) קואט פון דעם שולחן, אונ איט דען (אזון ולחם) אז די כהנים האבן גיגעסן ארחם דאס לחם, זייכן זייא גיבענטשט גיוואָרן אלי אזונות דאס אען האט גיגעסין אונ גטרונקן, דאס דער (יצר הרע) האט ניט קענען אקטרג זיין, דען דורך עסין אונ טרינקן איז דר יצר הרע גיוואקסט ביים דעם אינטשן, אבר דורך (לחם כהנים) וואס זייא האבן פון דעם שולחן גיגעסן, איז זייער אזון גיבענטשט גיוואָרן דאס דער אקטרג האט ניט קענען אקטרג זיין פון צו דינן (הקב"ה עבודה בלב שלם), האט האבן אוון די כהנים אזר האבן אז (כן יעלם). איז זאל דער שלחן זיין (בנקיות הגוף). דרום קער זיך דער אענטש לום ערטשן (אסכה) זיין, דר גוף זאל ריין זיין איי ער עסט דאס שפייז, דאס דיא אכילה פון דעם (שולחן הטהור) זאל ניט גיכעהנן צו דיא (קיא לואה) דאס דא איז (אגד הקליפות) דאס דיא (נר הטואאה) דארף קיין חלק צו האבן פון דעם (שולחן אשר לפני ה'), אז ער האט גיגעסן אונ איז אתענג גיווען, דא אוז ער געבן איין חלק פון דעם (תלית לגד הקליפות) דאס איז (אים אחרונים) די (וזהאה) פון דיא הענט דאס חלק איז איר רשות, אונ דרום זיינן די (אים אחרונים חובה), וואו אחכ"ל קיין ברכה דריבר כאן, דען (לגד הקליפות) איז קיין ברכה. דרום זאל דער אענטש ניט געבן פון דעם שפייז פון דעם טיש צו דעם (קיא לואה לגד הטואאה), דרום זאל ער זיך פאר רייניגן דעם גוף, (ואכן שכן) דאס דאס איז אויך גוונד דען אענטשן דאס דער גוף פאר ריין איז פאר דען עסין:

רבי יוסי ורבי חייא זיינן גיגאנגן אונטר ווגן אונ איין סוחר וואר זייא נאך גגאנגן, זאגט רבי יוסי צו רבי חייא, איר קערן (עוסק ומשתדל בדברי תורה) צו זיין, דען

הקב"ה גייט פאר אונז, דרום איז דיא צייט צו מאכן אים איין (תיקון) אין דער וועג: (פתח) הייב אן (רבי חייא) עת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ דעם פסוק האבן שוין דיא רבנן

מפורש געוועזן. אבער (עת לעשות לה') כל זמן דאס די תורה האט איין (קיום בעולם) אונ דיא לייט זיינען עוסק דרינען, דא איז זיך (כביכול הקב"ה משמש במעשה ידיו), אונ איז זיך משמש מיט אלי וועלטן, דיא הימל אונ ערד זיינען אין זייער שטאנד, אונ ניט דאס אליין. אלא הקב"ה זאמלט איין אלע זייני (פמליא) זיין היילגי אונ זאגט צו זייא, זעהט וואס איך האב איין היילג פאלק דאס דיא תורה ווערט געקריינט פון זייערט וועגן זעהט (מעשה ידי). זייא האט געזאגט (מה אנוש כי תזכרנו) דאס דער מענש זאל ניט באשאפן ווערן, אונ אז זיי זעהן די שמחה פון זייערן הערן מיט זיין פאלק. (מיד) הייבן זייא אן אונ זאגן (ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ), ובשעה דאס ישראל זיינען מבטל פון (דברי תורה, כביכול) מאכן זייא אויף שוואך זיין כח, דא שטייט (עת לעשות לה') דיא (בני עולם) דיא צדיקים זאלן זיך דיא לענדן גורטן צוא שטארקן צו טאן מעשים טובים אונ מיען בתורה. כדי דאס (הקב"ה ופמליא שלו) זאלן געשטארקט ווערן דורך דיא צדיקים דען (הפרו תורתיך) זיי האבן פאר שטערט אונ ניט געלערנט דיא תורה וואס עס קער צו זיין, דער סוחר דער איז היכטן נאך געגאנגן. שפרעכט ער איך ביט אייך איך הב איין שאלה צו פרעגן, שפרעכט רבי יוסי פרעג דיין שאלה, ער שפרעכט וויא דוא זאגסט קער אויז צו שטיין (יש לעשות אדר כעשה) וואס טייטש (עת) אדר (לעשות לה'), שפרעכט רבי יוסי אין פיל געשטאלט איז דיא וועג פאר אונז, מאכט איר זיין געוועזן צווייא איינער זיין איר דרייא, אונ דיא שכינה איז צווישן אין אונז. אונ נאך מיינט, איך האב געמיינט דוא ביסט איין טרוקענער האלץ, ערשט זעה איך דאס דוא ביסט (כזית רענן) איין צווייג האפטיג אייל בער, דוא האסט רעכט געפרעגט, נאר וויל דו האסט אן געהובן זאג דוא, ער הייבט אן (עת לעשות לה') עס איז איין צייט איין מדריגה אין דר קדושה דס מן זאל ליב הבן (עת לאהוב). אונ איז ווידר איין צייט אין דר שנאה דס עס שטייט (עת לשנוא) מן זאל זיי פייכט הבן. אין דר קדושה איז איין (עת רצון) דס איז (עת לאהוב), ווי עס שטייט (ואהבת את ה' אלהיך) אונ אין דער (שנאה די זאת) (בגימטריא) (עת) דאס מן קער (ארחיק) אונ פייכט צו האבן, דרום שטייט (דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש) ניט מיט אלי (עת) זאל ער זיך מקרב זיין צו דער קדושה, אונ ווען ישראל זיינען עוסק בתורה איז דער (עת) אין דער קדושה מתוקן אין אירן תיקון אונ געצירט וויא דער (עת) קער צו זיין, אבער ווען ישראל ניט זיינען עוסק בתורה אונ זיינען (מבטל, כביכול) איז דיא (עת) ניט מתוקן אונ איז ניט גאנץ אין איר צירט, דרום שטייט (עת לעשות לה'), דרום וויל זייא האבן (מפר תורתך) געוועזן אונ מבטל געוועזן, דרום איז (עת לעשות) איז (לשון תיקון), ווי דארטן שטייט (אשר ברא אלהים לעשות) ער האט זאלן באשאפן די שדים איין גוף, אזוי דא (לעשות מתוקן) צו זיין אין גאנצן די קדושה צו הקב"ה. דא קאם (ר' יוסי ורבי חייא) אונ קושט אים אויף דען קאפ. שפרעכט רבי יוסי עס איז ניט רעכט אז דוא זאלסט אונז נאך גייען, (זכאה) איז דער וועג אז איר האבן זוכה געוועזן צו הערן, (זכאה) איז דאס דער דאס

ר"ט איז דרינען, דאס אפילו צווישן דיא בערג ווערט אויך חכמה געפונען פון זיינט וועגן, זייא נידרן אראפ רבי יוסי ור' חייא אונ גייען אלי דרייא אין וועג: פתח דר סוחר הויב אן (ואני תפלתי לך ה' עת רצון וגו') ער זאגט דרויף סודות. ווייטר זאגט ער, אויב דוא ווילסט פרעגן, ווארום האט מן מתקן געוועזן דעם פסוק צו זאגן אן (שבת צו מנחה), אונ ניט (בתפלת מנחה) פון דער וואכן, דען די (תפלת מנחה פון שבת) איז ניט גלייך צו די (תפלת מנחה) פון דר וואכן, דען אן דער וואכן (בזמן מנחה) איז דער (מדת הדין) געוועלטיגט (בעולם), דען איז קיין (עת רצון) ניט, אבער אן שבת אלי מאל האט עס קומט (זמן מנחה) (ווען) אן דר וואכן דער וועקן זיך דיא (כוחות הדינים) דא קומט איין גאנץ גרויס ליכט פון אויבן, אונ פאר טרייבט זיי אונ ווערן (מבוטל), דרום איז הענקסט אלז איין (עת רצון אונ שמחה) אין אלי וועלטן. משה איז (נפטר) געווארן פון דער וועלט (בשעת מנחה) פון שבת בשעת דאס דער (עת רצון) איז געוועזן אובן, אונ רעכנט מאן איז געוועזן איין (עת רצון) אובן. אונ אונטן איז צער געוועזן, דא ווערן צו געשלאסן געווארן אלע טויערן פון דיא (בתי מדרשות), נאך געדענקן אן (משה רועה נאמן) דאס דיא תורה איז בטל געווארן פון זיינט וועגן, איז דער צייט איז בטל געווארן דאס (בית המדרש) פון משה, (מכ"ש) אנדרי ווער דא עס האט געזעהן דיא טויערן פון (בית המדרש) פון משה זיינען ווארן צו געשלאסן, דאס ער ניט זאל אלי טויערן צו שליסן, דיא תורה פון משה האט געטרויערט דיא זעלביגי צייט ווער וויל ניט טרויארן, דרום זיינען אלי טויערן צו געשלאסן געווארן, דא אוון אלי (מצדיק הדין) זיין דיא לייט (בדרך שבח) אין דער תפלה, דרום זאגט מן (צדקתך כהררי אל). דרייא זיינען אוועק געגאנגען פון דר וועלט אין דער צייט אן שבת צו מנחה, אונ אלי דרייא זיינען נביאים אין משה: איינער איז (משה נביא נאמן העליון). אונ איינער (יוסף הצדיק). אונ איינער (דוד המלך), דרום זאגט מן דרייא מאל (צדקתך) אן שבת צו מנחה, דאס עס זיינען גלייך צו דרייא (צידוק דין), מיינט איז קיגן (יוסף הצדיק) פאר אלי דאס איז (צדקתך כהררי אל) דאס ער איז אליין געוועזן אז אלי די הויכי בערג, אונ איינער (משה נביא הנאמן) דס איז דער (וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדולות), אונ איינער איז דוד דס איז (צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת) דען איז איין געשאן געווארן (תורה שבכתב) דורך משה, (ותורה שבעל פה) פון דוד, דרום זיינען דיא לייט פאר שלאסן געווארן דיא (ספרי תורה) אונ דיא טויערן פון (כל עולם), (בשעה) דאס יוסף איז געשטארבן זיינען איין געדארט געווארן דיא קוואלן (ומקורות החכמה) פון די (מים עליונים) אונ אלי שבטים זיינען געפאלן (בגלות), האבן דיא עליונים אן געהובן אונ האבן געזאגט (צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה), בשעה דאס משה איז נפטר געווארן איז פאר פינסטערט געווארן דיא שמש (בצהרים) צו מיטאג, אונ דיא תורה (שבכתב) האט פאר שלאסן איר ליכט דאס הייסט אַסְפַּקְלַרְיָה הַמְּאִירָה.

בשעה אז (דוד המלך) איז געשטארבן האט איין געטאן דיא לבנה איר ליכט, אונ פון דער צייט איז פאר בארגן געווארן דאס ליכט פון דר (תורה שבעל פה) אונ האט זיך געמערט (מחלוקת) אין דיא (משניות), אונ דיא חכמים זיינען (מחולק) דורך אנאנדר אין דיא דינים, דען דער פיר איז אלס מפורש געוועזן

גיוועזן ווי עס זחן זיין. חוג זיכט דען אחן זיינן חָלי טטחרקי הערלר (כערבוביח) פחר איטט, דרום חיז כיט חין דר לייט דיח טאחה פון תורה חין חָלי דורות, חוג פון דעם חיז די (חווּרח) פון דען תעניות דחט דיח רבגן החבן גיאחכט (תעניות נדיקים) ווען זייח זייכן גיטטחרבן. חווח החבן זייח חויך דחט גוזר גיוועזן חויף דען חיין טחג דחט חיז גיווחרן (תורה טבכתב ותורה טבען פה) חין דער לייט. (על אחת כאה וכאה) דחט אען קער לו טליסן דיח טויערן פון (כתי אדרטות) פון דער תורה. דרום זחגט אן דיח דריי פסוקים חן טטחט (לדוק הדין): זייח פרייחן זיך רבי יוסי ורבי חייח חוג קוטן חים חויף זיין קחפף ווי לום ערטטן, חוג זחגן ווחז חיז חוגזר חלק דחט איר החבן גהערט: דער סוחר הויב ווידר אן הַחָכְמָה תָּעוֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר

דחט חיז (אטה בטעה) דט ער חיז חרויף גגחכגן חויף דען בחרג סיני אקבל לו זיין דיח תורה ווחרן דער ליטרט חָלע היאלן. חוג חָלי (חייזות עליוכים), זייח טפרחכן (רבט"ע) חָלי חוגזרי (טאחה וטובה) חיז כיטט איער חז דיח תורה. חוג דוח ווילטט זיח נידרן חויף דער ערד. זייח זחאלן זיך חיין חויף אטה לו פר ברעכן חים חין פייחר, דח טטחרקט זיך אטה חוג ענטפרט זייח תטובה פון דיח (עטרת הדברות) ווחט טטייט (חטר הולחתיך אחרץ אלרים), זייט חיר דען חין אלרים גוויזן; חדר גייט חן בייח חייך (ככר חת חביך וגו'. לח תרלח) חזו חָלי, דח הט ער זיך גטטחרקט (אעטרה טליטים) פון דיח (עטרת הדברות) דיח זייכען דיח (עטרה טליטים) חוג החט זייח דער איט (אלח) גיוועזן: חזו חויך (החכאה תעוז לחכם) ווער דח חיז עוסק בתורה חוג חיז (אטתדל) דריכן, חיז זיח אגין חויף חים חוג טטחרקט חים בטעה דט ער עט בדחרף, חוג פון ווצלכן חרט קואט חים דיח טטחרקייט חרויט, זחגט דר פסוק פון (עטרה טליטים) דט זייכן די לעהן (אחארות) די דט טטייחן בתורה, די דח זייכן (אוטלים עליוכים) דחט חיין אענט חיז גטטחרקט דרחן בעולם הזה ובעולם הבח. חָלי דיח סודות פון עולם חוג חָלע אלות חוג חָלי חכאות פון חובן חוג פון חוכטן חיז חָלט בתורה. ווחזן זיין חלק דיח ווחט זייכן עוסק בתורה לו זיין גטטחרקט דרחן לעולם הבח. דיח חכאים ווחרן זיך אטאח חין וועג, חז זייח קואן לו חיין בחרג, טפרחך רבי חייח לו דען סוחר. וויח חיז חייער כחאן. זחגט ער (חכן), טפרחך רבי חייח יְחָנְּךָ הקב"ה וְיִשְׁמַע קוֹלֶךָ ווען דוח ווערטט חים בדחרפן

זחל ער דיך לייט זעליגן חוג דיין קול אקבל זיין, טפרחך רבי יוסי, היח זון כייגט טוין חוג ווערט טפעט, דח היכטר דען בערג ליגט חיין דחרף הייטט (כפר חכן) איר ווילן דחרטן חיבר כעכטיגן פון כבוד דיין כחאן ווערן חיז חויך (חכן). זיי קואן חהין חוג גייחן חין החרבריג, אען החט פר זיי אסדר גיוועזן חיין טיט איט חָלי איכים לו עסין. טפרחך רבי חייח גוויט חיז דער טיט חין גטטחלט פון חובן פון עולם הבח, דח קיטרן איר חים לו קריינן (כדברי תורה): הויב חן רבי יוסי (וחכלת וטבעת וברכת חת ה' חלהיך על החרץ הטובה חטר כתן לך) דעם כחך דח אען קער (אברך על החרץ הטובה) זיין דחט חיז דחך (חרץ ישרחל), חבר פון ווחגן החבן איר חהער חזו אברך לו זיין חין (חולה לחרץ), חָלח חז הקב"ה החט בטחפן די ווילט החט ער גיטייזט דען (חרץ הייטוב) חין חיין זייט חוג דיח אדבר חין חנדר זייט, ער החט גיטייזט דען (חרץ הייטוב) חוג החט חרוס גריכגזט חוס דער איטלטטי (גקודה) דחט חיז (חרץ ישרחל) דט חיז איטן דען (יטוב עולם), איטן חרץ ישרחל חיז (ירוטלים), איטן ירוטלים חיז דט (בית קדטי הקדטים). חוג חָלי טובות חוג חָלי אזוכות פון גחכלן (יטוב) דח נידרן דחרטן חרחפ פון חובן, ער החט גיטייזט דיח (אדבר) החט ער כיט גיפונן קיין גרעטער וויסטיקייט חוג (חרב בעולם) חז דיח אדבר, דחט ישרחל החבן לו ברחכן איר כח חין די פערליג יחר חז דער פסוק זחגט (המוליכך באדבר הגדול והכורח כחט טרף ועקרב), חין דער אדבר גוועלטיגן דיח קליפות דיח הייטן (כחט טרף ועקרב ולאחון חוג בעל כרחן) זיינן ישרחל גגחכגן דריכן חוג החבן לו ברחכן חירן כח דיח פערליג יחר, ווערן ישרחל (זכחים) גיוועזן דיח פערליג יחר. העטן זייח גחר (אעביר אן העולם) גיוועזן דיח (קליפות הטואחה), חוג וויל זייח החבן דיח לייט חוטח גיוועזן, החט זיך דער טטחרקט דיח (לד הקליפות) חוג זיינן חָלי גפחלן דריכן חוכטר זיין רטות: חוב דוח וועלטט פרעגן, אטה חיז דחך גרעטער גיוועזן פר חָלי אענטן וואחרוס חיז ער דחרטן גפחלן, עס חיז כיט חזו, כייחרט דער (אטה הכחאן) חיז כיט גוויזן חוכטר חיר רטות די (אדבר ח"ו), ער ליגט חויף דען בחרג (העברים), ווחט טייטט (העברים) חיז טייטט (פלגתח), דחט זייח החבן גקריגט דיח (אוטלים עליוכים) פון חובן, חוג ער חיז חיבר גיענטפערט גיווחרן (ביד אאוכה לגד אחר) חוג חיז חזו חיבר גבליבן, ביז (אטה עבד הכחאן) חיז גקואן חוג הט גוועלטיגט דרויף חוג חיז ווחרן בגרחבן דחרטן, חוג הט זיך קייכר כיט אתעסק גוועזן חין זיין (קבורה) חוץ הקב"ה חליין, חז דער פסוק זחגט (ויקבור חותו בגי) חוג טטייט כיט ווער חים הט בגרחבן, דט גלייכן טטייט (וחל אטה חאר, ויקרח חל אטה) טטייט חויך כיט ווער החט גירופן חדר גירעט. חָלח וויח (ידוע) חיז לו די חכאים. חזו חויך (ויקבור חותו בגי) הט"י החט זיך עוסק גיוועזן איט חים, דרום החט אן דען בחרג קייכר טולט גוועזן כחר אטה חליין דער דחרטן חיז בגרחבן, חוג חז ער זחגט דחרטן. כדי דחט דוח לעלטע דורות פון דער וועלט זחלן וויטן חז דיח (אתי אדבר) ווערן (תחיית האתים) חויף טטיין, דרום רוחט איר (רועה כחאן) לוויטן זייח, דחט זייח זחלן חלע זיין חין דען וועקן פון עולם הבח: חויב דו וועלטט פרעגן (חי הכי) דען כחך חז דער (רוח הטואחה) חיז באדבר, וואחרוס החט הט"י גיבחטן לו טיקן דען (טעיר האשתלח) חן (יום כפור) לו איינס חכדרן בערג דחט (עזאזל), וואחרוס כיט לו דען בחרג באדבר דט ישרחל זייכן דריכן גוועזן, חָלח וויל ישרחל זייגן דריכן גגחכגן פערליג יחר חיז גבראכן גווחרן חיר כח חוג חיז גטטחרקט גווחרן חיר כח חין איין חכדר חרט דט החרט חיז זיין טחג קיין אעכטט כיט חיבר פחרן, חוג דחט זעלביגי חרט פון (טעיר) חיז חיין טטחרקר פעלזן חוג חוכטר דיח טיפכיט פון בחרג דחט קיין אענט חיז דחרט כיט עובר, דחרטן חיז ער איער טולט לו עסין זיין טפייז דז אן הט חים חהין גברחכט דחט הער איט החט ער טוין כיט גקעכט אקטרג זיין חויף זייח, חבר (בישוב) ווערט דער גחכלר עולם גבעטט חוג גטפייזט חָלט פון דער איטלטטי (גקודה) חין (קודט קדטים פון בית האקדט), ווען גלייך חיצונד חיז דוט בית האקדט חרוב; חיז דחך דער זכות (קיים) דחט פון דחרטן ווערט

דער

דער גאַנצער עולם גיטפייזט מיטלייבם זיין שפייז וסיפוק אין גאַנצן ישוב, אונ דרום ווען גלייך ישראל זיינן היינט דרויסן אין (חוץ לארץ) דאָט איז דאָך בזכות פון ארץ ישראל די שפייז אין דער גאַנצער וועלט, אונ דרום שטייט (וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך), דרום הייסט ער היינט אויך (על הארץ הטובה) דאָט די טובה פון גאַנצן עולם קומט פון דאָרטן, ווער דאַ זאָגט אונ זיך מתענג איז תענוגים ביי זיין טיש אונ האָט זיך וואָל, קומט ער צו גדענקן אונ צו זאָרגן אויף דער קדושה פון (ארץ הקדושה) וואו אויף דעם (היכל השם), אונ עס איז איצונד (בעוה"ר חרב), אונ פון דען זעלביגן (שלבות) אַז ער אום זאַטיג איז איבר דען (בית המקדש) בטעת זיין עסין אונ טרינקן (ובטעת שמחה); דאַ איז אַן גוואָן פאַר הקב"ה אונ רעכנט אים גלייך אַז ער האָט גרייט דאָט בית המקדש אונ האָט גיבויאט אַזוי חרבות פון (בית המקדש): וואָל זיין אַנק:

רבי חייא ורבי אבא וואָרן רואן אין איין האַרבריג, זאָ שטייאן אויף אין האַלבע-נאַכט עוסק בתורה צו זיין, דאַ שטייט אויף דיא טאָכטער פון דעם (בעל האכסניא) אונ צינד זיך אָן איין ליכט אונ דער נאָך האָט זיא זיך געשטעלט הינטער זיא צו הערן (דברי תורה): הויב אָן רבי אבא (כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר) (פי' נר מצוה) ווער דאַ איז (משתדל בעולם הזה ובמצות של תורה) דאַ איז אַן מסדר פאַר מיטלייכי מצוה איין ליכט לעולם הבא, (ותורה אור) ווער דאַ איז עוסק בתורה איז זוכה צו העם פייאר די האָט ליכט ווערט פון אים אָנגעצונדן, דען דאָס ליכט אָן פייער איז ניטט, אונ אויך קאָן ניט זיין קיין פייער אָן ליכט, מיינט בדאַרף דאָס אַנדרי, דרום מוז אַן (מתקן זיין במצוה) דאָס ליכט אונ מוז זיין עוסק בתורה צו דר לייכטן האָט פייער אויף דעם ליכט, וואָרן נאָך דעם מענטשן דער דאַ איז (עוסק בתורה ובמצות) צו בהעפטן פייער מיט ליכט, (ודרך חיים תוכחת) דאָס דער מענטש איז מקבל אויף זיך אַז נאַ טאָן (דרך הרע) נאָר גיין (בדרך הטוב) דאָס ברענגט אים לעולם הבא, נאָך מער (ודרך חיים), דיא זעלביגן שטראָף דאָס הקב"ה ברענגט אויף דעם מענטשן, ער וויל אים מטהר זיין פון זיינע זינד מיט (תוכחת מוסר), דען אַזוי עס איז (דרך חיים), (דבר אחר) נאָך איין פשט איז (כי נר מצוה) דאָס נר מצוה איז (תורה שבעל פה) דאָט מן מוז זיא תמיד מתקן זיין. דאָס זיא זאָל ווערן דער לייכט מיט (תורה שבכתב), דען דיא (תורה שבעל פה) האָט קיין אַנדרן תיקון אונ (אור) נייארט דורך (תורה שבכתב), אַזוי וואָל אַז דיא לבנה האָט קיין ליכט נייאַרט פון דר זון: וואָר רבי אבא ליגן הינטער זיך אונ זעהט דיא טאָכטער פון דעם (בעל אכסניא), שפּראַך ער (כי נר מצוה) דאָס איז די מצוה האָט דיא ווייבר האָבן זוכה גוועזן דראַן, דאָס איז (נר שבת), ווען גלייך דיא ווייבר זיינען ניט זוכה צו תורה, זיינן דאָך דיא מענר זוכה צום תורה אונ דר לייכטן דאָס ליכט פון דיא ווייבר. דיא ווייבר זיינן מתקן דיא מצוה פון ליכט, אונ מענער דער לייכטן דאָס ליכט מיט דעם (אור), הערט דאָס דיא מיידל אונ וויינט, אין דעם איז אויף געשטאַנען איר פאַטער דר דאָרט איז גוועזן אונ געהט צו ווייטן זיי, אונ זעהט דאָס זיין טאָכטער אַזוי שטייט אונ וויינט, ער פרעגט וואָרום, דער צילט איהם רבי אבא דאָס מעשה,

דאַ הייבט איר פאַטער אויך אָן צו וויינן, שפּראַך רבי אבא צו זאָג מיר דאָס זיין אַז איר וויינט (דער איז קיין לאַמדן ניט אונ האָט ניט זוכה גוועזן צו תורה), שפּראַך ער גוויס איז עס אַזוי אונ אויף דעם וויין איך אונ איין טאָכטער אַזוי אויך, אונ דרום ווייל איך האָב אים גיזעהן איין מאָל דאָס ער איז אַראָפּ געשפּרונגן פון איין בוידים צו הערן קדושה מיט דעם קהל, דרום איז גוועזן אין ווילן צו געבן אים מיין טאָכטער דען איך האָב גיזעהן ווייל ער איז אַראָב געשפּרונגן צו הערן קדושה דאָס איז ער איין (אדם גדול בתורה): זאָ וואָ ער איז נאָך יונג, איך האָב אים ניט געקענט די פּנים, אונ איצונד קאָן ער ניט אַפילו בענטשן, אונ איך קאָן אים ניט ברענגן צו לייטן לאַמדים האָט ער זאָלט לערנען (קריאת שמע) אַדר בענטשן. זאָגט רבי אבא זייא אים (מעביר במחק). גיב איהר איין מנדן, אַז ער איר (גט) געבן, אַדר טאָמער ווערט ער אויך זיין איין זון דר ווערט זיין איין (תלמיד חכם), אין דעם איז ער אויף געשטאַנען אונ שפּרינגט גווייטן זיא אונ זעצט זיך פאַר זיי, זאָגט ר' אבא (אסתכל) זיין אין אים אונ זעט אים אַן. זאָגט רבי אבא גוויס זעה איך אין דעם יונגן דאָס ער ווערט פון אים אויס גיין איין (אור תורה) אַדר פון זיין קינדר. דער יונג לאַכט אונ זאָגט (רבותי) איך וויל פאַר אייך זאָגן איין זאַך: ער הויב אַן צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵחַוֺּת דֵּעִי אֶתְכֶם אין דעם פסוק האָבן זיך דר וועקט די (יסודי עולם). אבר אַן אַזוי פאַר שטיין, (אליהוא) דער איז גוועזן (ממשפחת רם) זאָגן אונזרי חכמים ער איז גוועזן (מזרע אברהם) אונ עס איז אַזוי רעכט, אבר אליהוא איז גוועזן איין (כהן ממשפחת יחזקאל הבוזי הכהן). עס שטייט דאָ (בן ברכאל הבוזי) אונ דאָרט שטייט (יחזקאל בן בוזי הכהן): אונ דאָ וואָלט זאָגן (ממשפחת הבוזי) איז טייטש איין (בוז משפחה), דרום שטייט (ממשפחת רם), ער איז גוועזן (רם) פון הויכי משפחה איבר אַלי, וואָרום האָט ער דען געהייסן (הבוזי) דרום ווייל ער האָט זיך מבזה גוועזן קיגן איינם דער איז בעסער גיוועזן אַז ער, דרום איז ער אויף גינאַנגן מיט דעם נאָמן (אדם), דער איז גאַנץ אין אַלים דאָס ניט אַזוי ווערט גרופן איין אַנדרר מענטש, (צעיר אני לימים) עס זאָלט שטיין (איאים), אַזוי איך האָב איך זעלבסט קיין גמאַכט פאַר זעלכי לייט דיא עלטר זיינן אין דיא טעג אַז איך. איך האָב איר גדאַכט (ימים ידברו ורוב שנים ידיעו חכמה) דיא אַלטי לייט זאָלן ריידן אונ זאָלן אוידיע זיין חכמה אונ איך בין יונג זאָל איך שווייגן. אונ קיין חכמה בתורה ריידן אונ איר זייט ישישים (על כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם) איך האָב איך גפאַרכטן נאָר ווייזן איין דעה, (אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם), דען ווייל איך בין נאָך יונג האָב איך וואָלן שווייגן ביז היינט. וואָרן היינט זיינן אויס לוי חדשים. ווייל איך דאָ זייט וואָל איך אָן הייבן בתורה פאַר אייך: פתח (כי נר מצוה ותורה אור) אונ זאָגט גרויסי (סודות התורה), ער הויב אָן צו זאָגן אונ זאָגט (רזין עילאין). אונ זאָגט ביז אַהער איז מתוקן גוואָרן (נר אונ אור) מיט אַנדרר, אונ איצונד (רבותי) אויך בין פון (בבל) אונ בין גוועזן דר זון פון (רבי ספרא), איך האָב אים ניט זוכה גוועזן צו דער קענן. אונ בין אַזוי פאַר טריבן גוואָרן ביז אַהער. אַזוי האָב איך איך גפאַרכטן ווייל דיא (יושבי

הארץ

המרך) דיא דא זיינען מייטן (מריות) זיבן אין דר תורה, האב איך, אויך איך גוועזן דאס איך וויל ניט ריידן דברי תורה פר זייטן ביז נוי חדשים, און הייכט זיינן זיא אויס. וואן איין חלק האט איך האט גרמר גפונן דא: היב אן ר' יוסי זיין קול און וויינט, זיא שטיגן אלי אויף און קושין אים אויף זיין קאפ, זאגט רבי יוסי וואלן אונזר חלק דאס איר האבן זוכה גוועזן דען וועג צו הערן, זיא זילן אלי, ער שפרעך. רבותי איך האב גזעהן דען לפר פון איין טוויג איט זיין טאכטער דאס זיא זיך האבן אלייר גוועזן וויל איך ניט קאנן (ברכת המזון), האב איך גזאגט צו זי איי ער איך ווער קענן (ברכת המזון) ווי איך איך ניט אחבר זיין (באשתי כדרך כל עולם), ווייא וואו איך הער דאס קענן טאן אן חטא. האב איך ניט וועלן עובר זיין וויל זייער דעה, דער ווייל דאס איך האב ניט קענן ריידן ביז דיא נוייא חדשים פאר בייא זיינן, זיא זיינן זיך משמח רבי יוסי ורבי חייא ורבי אבא און זיין שוועכ איט זיין טאכטער, זיא ווייכן פאר גרויסי שמחה. זאגט רבי יוסי צו אים. ווייל דוא האסט אן געהובן דר זייכט אונט דען טאג, וואלן אונזר חלק אין דער וועג: פתח ער היוב אן (בברכת המזון) איין פסוק זאגט (ואכלת לפני ה' אלהיך) און אין איין פסוק שטייט (ושמחת לפני ה' אלהיך), דיא פסוקים מיז רעדט ווען ישראל זייכן גיוועזן (לפני ה') אין אזו אקוים גיוועזן. אבר איצונד אין גלות וויא איז האט אקוים צו עסין (לפני ה') און משמח צו זיין פאר הקב"ה, אלא גוויס איז עס אזוו. (בתפלה) אז איין אענטש זעצט זיך אויף זיין טיש צו עסין, דא אמכט ער (ברכת המוציא) איבר דעם לחם, זאגט ער (ה' מוציא) איט דער (ה') דאס איז די שכינה, אז דער אענטש אמכט ברכה דא קואט דיא שכינה פאר אים, און אז ער זאגט (ואכלת לפני ה' אלהיך) דא איר איז כוון דאס ער זאל ריידן (בדברי תורה) ווייל הקב"ה קואט פאר אים, דרום שטייט (זה השלחן אשר לפני ה'). און דערט זאגט ער (ואכלת שם לפני ה' אלהיך) איט דער שכינה איז ער (אייחד יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה) דרום שטייט (לפני ה'). כוא ווייל דער אענטש דא שטייט פר זיין הערן דא אוז ער אויך געבן דען (עני), און ער גיבט אים לוא עסין דאס איז גלייך אז ער וואלט עסין פאר דען (אלך הקדוש), און דער דא עסט פאר דען (האלך הקדוש) דארף ניט צו זיין איין (בלען) דער שלינגט און פרעסט דען איין (בלען) איז (אלך הקליפות), דאס איז וויא עס שטייט אז (עשו) זאגט (הלעיטני נא) ווי איין (בלען). אזו קער ביי די שמחה די פרעסן וויא עס שטייט (ובטן רשעים תחסר) דרום שטייט (ואכלת לפני ה' אלהיך). פר הקב"ה ניט פאר די (גד השמחה). אויך אוז אן זיך היטן ער זאל ניט עוסק זיין (בדברים בטלים) בייא דען טיש (ובנבלי סעודה) אז רעכט און אוז עוסק זיין בדברי תורה. דען דורך דער תורה גיבט ער איין (כח חזק) צו זייגם הערן: (ושמחת לפני ה' אלהיך) דאס איז דאס (כוס של ברכה), ווען דר אענטש בענטשט איבר דען (כוס של ברכה) אוז ער זיך פרייאן און אוז וויין (שמחה וטוב לב) און ניט טרויערקייט, אז ער בענטש דט (כוס של ברכה) צו בענטשן, שטייט ביי אים הקב"ה, דא קער זיך דער אענטש צו דעקן זיין קאפף נוא זיין איט שמחה פר הקב"ה, און צו בענטשן איבר דען כוס (באותב תנאה) דרייא זייט, און צו זאגן (נברך שאכלנו משלו ובטובו חייו). און דארף ניט זאגן (משלו) דען פון דען (טוב עולם) איז דער עולם וורן גיבויט און ווערט גשפייזט. דער נאך (הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וגו'). און דאס ער שפייזט צדיקים און רשעים (אלך החסד) דרום זאגט ער (הזן את הכל): און ווייל דאס איז אלט (אלך היסוד) דרום דארף ניט דיא לינקי האנד צו העלפן אן רירן אן דען כוס. און (בברכת הארץ) אוז ער דער אאנן (ברית ותורה). ווייטר איז ער אפורש דאס (ברכת המזון כדרך), ווער דא בענטשט (ברכת המזון) ער נעאט די ברכות לום ערשטן פר אלי, און ווערט גבענטשט אין דען כלל פון (ברכת המזון) די דריכן פר אענטש זייגן צום ערשטן, און דיזר האט ער (אורך יאים) ווער דא נעאט איין (כוס של ברכה). און בענטשט, אויף אים שטייט (כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא), ער ווערט גבענטשט פון דען (יד יאין) דאס הייסט ישועות (הושיעה יאינך וענני), ער ווערט געהאלפן פון אלי אקטרגים וואס אין דער וועלט: אין דען ווערט שאו. זיא שטייאן אלי אויף און בענטן אים. זאגט רבי יוסי בוודאי איז דען טאג איין אתנה, איר וועלט ניט אוועק גיין ביז אז ער ווערט ערשט איין אתנה אאכן אויף דיא גאנצי שטאט זייט, דיא אתנה דאס הקב"ה בגערט דראן, זיא נעאן זיין ווייב און בענטשן זיא איט וויא פיל ברכות, זיא האבן גיאאכט דאס איר פאטר האט אן גברייט צו איין אנדר הויז צו דר שמחה, זיא רופן אלי לייט אין דר שטאט צו דער שמחה, און רופן דיא כלה און ווערן זיך משמח דען גאנצן טאג, און ער איז זיך משמח איט זיא בדברי תורה איבערן טיש: היבט ער אן (ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים). זאגט ער סודות, און דען סוד פון דיא (שבע ברכות) וואס אן אאכט בייא (חתן וכלה). וואלן צו דיא ישראל אז זיא זייגן, אין אלי זאכן אין (דוגמא) וויא עס איז אובן, אויך שטייט (ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ) זיא זיינן זיך משמח דען גאנצן טאג איט דברי תורה, און אלי שטאט לייט האבן אים גיאאכט פר איין (ראש) איבר זיא. דען אנדרן טאג שטייאן זיא אויף רבי יוסי ורבי חייא און ווערן זיא בענטשן און גייאן איר וועגט, אז זיא זיינן גקואן צו רבי שאעון, ער ריכט אויף זייגה אויגן און זעהט זיא, זאגט ער צו זיא איך בין אשתכל אן אייך דען טאג און זעה בייא אייך לוויא טעג און איין נאכט דאס איר זייט גיוועזן (במשכן של נער), און דער זעלביגר יונג האט אייך גלערנט (רזי עליונים בשמחה של תורה) וואלן איז אייער חלק איינה קינדר, זי דער לייגן אלט פר אים און דאס אעשה, זאגט ער וואלן אייער חלק און וואלן איין חלק, דען איך גדענק איין אאל איז איט איר גגאנגן אונטר וועגן רבי ספרא זיין פאטר דאס ער האט זיך פון איר פורט גוועזן אין וועג, האב איך אים גבענטשט ער זאל האבן איין זון דער זאל זיין איין זייב אין דער תורה. איך האב אים ניט גבענטשט ער זאל זוכה זיין פאר זיין לעבן, (מטרי חוקם) אייני בקיהר, אויף אייך שטייט (וכל בניך לאודי ה'): דבר אחר (וכל בניך לאודי ה') זייכען דען אלי קינדר פון ישראל גלערנט פון הקב"ה דיא תורה, יוא עס איז אזו, דען בשעה אז דיא קינדר איאן זיך אין דער תורה, דא קואט דיא שכינה און גיבט זייא (כח וחזק) צו לערנן פון דר תורה, זענט ניט זיין די היילן פון הקב"ה, קענטן עס ניט דיא קינדר סובל זיין:

רבי שמעון וואר גיוואונט איין מאל בייא דען טויער פון לוד, אונ רבי חייא איז מיט אים, בגעגנט אן אים איין קינד, זאגט רבי שמעון בוודאי וועט הקב"ה אין קורני צייט דער וועקן איין מגפה צו (מלכי ארץ) איינער מיט דעם אנדערן, גוויס וויל זייא ווערן דורך אננדר מגפה האלטין ווערט צו דיא ישראל איין רווחה זיין, זאגט דאס קינד דען היינטיגן טאג הייבט זיך אן דש (התעוררות) מיט אננדר. פון זיי ווערט פיל בלוט פר גאסן ווערן. זאגט ר' חייא פון וואנען האט דש קינד דש צו וויסן. זאגט ר"ש עס קומט צו צייטן נבואה בייא איין קינד דאס ניט ווערט מגולה צו איין נביא, זאגט דאס קינד איז דען דאס איין וואונדר דאס איין קינד זאל נביאות זאגן. עס שטייט אין פסוק (וכל בניך למודי ה') אונ דיא נבואה הייסט (למודי ה'). דרום איז דיא נבואה בייא די קינדר. אונ ניט צו אלי מענשן. נייארט צו ישראל אליין דש בייא זיי שטייט (וכל בניך למודי ה') דרום קומט פון זיי דיא נבואה. נעמט ר' שמעון אונ קושט אים אונ זאגט איך האב איין טאג דש ניט געהערט מיצונד:

בזוהר בשלח רְאוּ כִּי ה' נָתַן לָכֶם וְגו' זאגט ר' יהודה אלי זעקס טאג דיא ווערן גבענשט פון דען זיבנטן טאג אונ מיטליכר טאג גיבט ברכות וואס ער האט מקבל געוועזן, דרום זאגט משה בייא דען מן (איש אל יותר ממנו עד בוקר), דרום דש ער זאל ניט געבן אונ ניט מוסיף זיין דעם טאג צו זיין חבר דען אנדרן טאג, דען מיטליכר טאג געוועלטיגט אליין אן זיינם טאג, אונ ניט אן דען אנדרן טאג. אלי פינף טעג זיינן נאך שולש וואס זייא האבן מקבל געוועזן נאך אויך זיין טאג, אונ דר זעקסטר טאג ערב שבת ווערט מער דרינן געפונן, דרום שטייט (יום הששי) דש ניט שטייט אזו בייא אלי טעג מיט דר (ה"א) דען אין זעקסטן טאג איז כנסת ישראל מתקן איין טיש (שם יחוד קב"ה) אלי שבת דרום איז בייא זעקסטן טאג צווי אלקים, אזו האבן זיי דען (מן) גקליבן דען זעקסטן טאג אויך (יום השבת), דרום זאל מן אן ריכטן דען טיש פרייטאג צו נאכט, דש דרויף זאל רוען ברכות פון אובן אונ קיין ברכות רוען ניט אויף איין לעהרן טיש. (ראו כי ה' נתן לכם את יום השבת) וואס טייטש (שבת) איז אזו איין טאג דאס דרינן רוען אלי זעקס טעג:

רבי יצחק זאגט עס שטייט וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי אונ שטייט ביי מן שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטוּהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה בּוֹ איז קשה ווען ניט איז געווען געפונן (מן) אן שבת, וואס איז דען דש פר איין ברכה, אלא אזו האבן מיר געלערנט, אלי ברכות פון אובן אונ פון אונטן די הענגן אלי אן זיבנטן טאג, אונ דרום איז קיין (מן) גינידרט אין זיבנטן טאג דאס פון דען זעלביגן טאג ווערן גבענשט אלי זעקס טאג. אונ מיטליכר טאג גיבט זיין שפייז אונטן מיטליכר זיין טאג, אלש פון דר ברכה דאס זייא ווערן גבענשט פון דען זיבנטן טאג, דרום אויך ווער דא איז אין דר (מדריגה של האמונה) דר מוז אן ריכטן זיין טיש פריי טאג צו נאכט, כדי דאס זיין טיש זאל גבענשט ווערן אלי זעקס טעג. דען פרייא טאג צו נאכט איז די צייט דש די ברכה קומט, דש דער פון ווערן גבענשט אלי זעקס טעג פון וואך, אונ דיא ברכה קאן ניט רוען אויף איין ליידיגן טיש, דרום קער מן מסדר זיין דען טיש (בגין שבת) מיט ברוט אונ שפייז: זאגט ר' יצחק אפילו (ביום שבת) קער מן אויך מסדר זיין דען טיש. ר' יהודה זאגט מען מוז זיך (מענג) זיין דען טאג צו עסין דרייא סעודות די עס זאל ווערן געפונן (שובע ועונג בעולם). אונ ווער עס מינרט איין סעודה פון דיא דרייא סעודות, דר ווייזט מיט דען איין פגם אובן אונ זיין שטראף איז גאנץ גרויס, אונ דרום מוז מן אן ריכטן דען טיש דריי מאל דש דר טיש זאל ניט לער זיין אונ די ברכה זאל דרויף רוען אלי זעקס טעג, אונ אן דר זאך הענגט אונ ווערט געזעהן די גאנצי אמונה פון אובן. זאגט ר' שמעון ווער דא איז מקיים דיא דרייא (סעודות בשבת), דא גייט איין קול אויס אונ רופט אויס אויף אים (אז תתענג על ה') דאס איז איינס (והרכבתיך על וגו') איז דיא אנדרי ברכה (והאכלתיך נחלת יעקב אביך) דש איז דיא דריטי, אונ מן מוז זיך (מתענג) זיין אין אלי דריי סעודות אונ זיך משמח זיין אין מיטליכר סעודה, דען דאס איז גאנצי (שלימות היחוד והאמונה). דרום איז שבת גווערדיגט מער אז אלי (ימים טובים), אונ דרום וויל אלש איז געפונן אין שבת, דרום זאגט דר פסוק אין (ויכלו) דרייא מאל (ביום השביעי (ויכל אלהים ביום השביעי), וישבות ביום השביעי ויברך אלהים את יום השביעי). קום אונ זעה מיט דיא דרייא סעודות ווערן ישראל דר קענט דש זייא זיינן קינדר פון מלך אונ (מהיכל המלך) אונ דש זיי זיינן דיא (בני האמונה), אונ ווער עס פעלט איין סעודה פון דיא דרייא סעודות, דר ווייזט איין חסרון אובן, אונ ווייזט אויף זיך זעלברט דש ער ניט איז (מבני היכלו של מלך) דש ער ניט איז (מזרע קודש של ישראל), אונ מן גיבט אויף אים די חומרא פון דרייא מינים פון דינים פון גיהנם. קום אונ זעה. ביי אנדרי (ימים טובים, מוז איין מענש זיך משמח זיין אונ מוז אויך משמח זיין דען ארעמאן, אונ ווען ער זיך אליין איז משמח אונ ניט דען (עני) איז זיין שטראף גאנץ גרויס, אויף אים שטייט (וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם), אבר ביי שבת ווען ער זיך איז משמח ווי וואל דז ער דש ניט גיבט קיין אנדרן, דא האט ער ניט אזו איין גרויסן שטראף וויא אן (ימים טובים וחגים) דרום שטייט אין פסוק (וזריתי פרש חגיכם) אונ שטייט ניט (שבתכם) אונ שטייט (חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי) אונ שטייט ניט (שבת), אונ דרום שטייט (ביני ובין בני ישראל). אונ דרום וויל אלי דיא אמונה איז געפונדן בשבת דא גיבט מן דען מענשן איין אנדרי (נשמה עליונה) איין נשמה דז דרינן איז (כל השלימות) אין צייכן פון עו"הב, דרום הייסט ער (שבת) דז דרינן איז דר נאמן פון הקב"ה דר דא איז (נשלם מכל צד): זאגט ר' יוסי גוויס איז עס אזו. ווי צו דען מענשן דר דא ניט איז משלים דיא שמחה פון דען (מלך הקדוש), אונ וואס איז זיין שמחה דיא דרייא (סעודות של האמונה) דז דיא סעודות פון (שורש אברהם יצחק ויעקב) זיינן כלל דרינן, אונ אלז איז איין שמחה איבר דר אנדרי שמחה (מכל צד), דען טאג ווערן גיקריינט דיא אבות וואס איז ניט אין אנדרי (ימים טובים). אין דעם טאג האבן מנוחה דיא רשעים אין (גיהנם), אין דעם טאג זיינן אלי דינים אונטר טאן אונ דער וועקן זיך ניט (בעו"הז), היינט ווערט די תורה גקריינט מיט גאנצי קרוינן, אין דעם טאג ווערט געהערט שמחה אין צוויא הונדרט אונ פופציג וועלטן

וועלטן: קומט אונ זעהט אלי זעקס טעג פֿון וואך אז דא גרייכט דיא שעה פֿון מנחה, דא געוועלטיגט דר (דין החזק) אונ אלי דינים דר וועקן זיך, אונ אן שבת אז דא גרייכט (ואז יתפלל מנחה), דא ווערט געפֿונן דר (רצון) פֿון אלי רצון, אונ הקב"ה איז מגלה זיין (רצון) אונ דרום ווערן אלי דינים אונטר טאן, דא ווערן געפֿונדן (רצון והודאה ושמחה) אין אלי וועלטן, אונ אין דען רצון איז משה דער (כביכול כמאן הקודש) אוועק פֿון דען עולם, צו לוזן וויסן דז ער איז ניט בדין אב געטאן גוואָרן אונ אין דר צייט איז אים אויס גיגאנגן זיין נשמה אין דעם ווילן פֿון הקב"ה דז גאנץ הויך איז, אונ איז נוך אים וואָרן פֿר בארגן, אונ וואָרום שטייט (ולא ידע איש את קבורתו), וויא דר רצון פֿון הקב"ה זיין מחשבה איז פֿר בארגן פֿון אלי פֿר בארגנט אונ דיזו (עליונים ותחתונים) וויסן אים ניט, אזו אויך די נשמה די איז פֿר בארגן גיוואָרן אין דעם רצון דש דא ווערט אנטפלעקט (בשעת מנחה) פֿון שבת, דרויף שטייט אויך (ולא ידע איש את קבורתו) ער איז פֿר בארגן (מכל שאירין שבעולם) אונ קיין דין איז ניט שולט אן אים: וואו איז דש חלק פֿון משה: (תנא) אין דעם טאג שבת דש די תורה ווערט גקריינט מיט אלרלייא, מיט אלי מצות, מיט אלי (גזירות התורה ועונשין); מיט דיא זיבניג (פנים של אור) דיא לייכטן (בתורה מכל צד וצד), אונ דיא רשעים ווערן גיעפֿנט (בכל צד), אונ אלי ווערן דר לייכט פֿון דען אייבערשטן (אור) דש דא קומט אויס דען (עדן העליון) דאז זיך גייט אונ הערט ניט אויף, אונ איין (כרוז) רופֿט אויס אונ זאגט, וואכט אויף איר (קדושים עליונים), וואכט אויף איר (עם הקודש) דאש דא איז דר ווילט אובן, טוט אייך דער וועקן איין שמחה קיגן אייערן הערן, דר וועקט אייך (בשמחה שלימה) זייט אן גברייט מיט דרייא שמחות מיט דיא דרייא אבות, זייט אייך אן ברייטן קיגן דער אמונה פֿון שמחה פֿון אלי שמחות, וואָל איז דאש חלק פֿון (ישראל הקדושים בעוה"ז ובעוה"ב) דש איז אייערי ירושה מער פֿר אלי אומות, אונ אויף דעם שטייט (כי אות היא ביני ובין בני ישראל): (תנא) דען זעלביגן טאג זיינן זיך אלי (נשמות הצדיקים מתענג בתענוגים) פֿון דש גרוש פֿר הונגי לייכט פֿון אובן, אונ איין (רוח עליון) פֿר שפרייט זיך אין אלי וועלטן אונ (וכל בני הקדושים) צו אלי וואש היטן דיזו תורה אונ היא רואן (במנוחה שלימה) אונ ווערן פֿר געסן פֿון אלין פֿון אלי (דינים קשים ומכל עבודה קשה), אז דר פסוק זאגט (ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה). דרום איז גוואוגן שבת קיגן דר תורה, אונ ווער דא היט שבת איז גלייך אז ער מעכט היטן (כל התורה כולה) אונ שטייט (שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע) ווער דא היט שבת איז גלייך אן ער זאלט היטן (כל התורה כולה):

רבי יהודה האט גיפֿרעגט צו ר' שמעון איין מאָל דש ער איז גוועזן אין וועג, ער שפראך רבי. עש שטייט (כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו' ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו') וואש איז דאש טייטש דער פֿון, שפראך רבי שמעון דוא ווילשט רייטן אויף דען אייזל אונ ווילשט (דברי תורה) הערן. בינד אן דיין אייזל אונ גייא הראפ צו הערן (דברי תורה) דאש דוא זאלשט קענן רעכט פֿר שטיין אונ מכוון זיין. ער שפראך דיינט וועגן הין איך גיקומן אונ מיט דיר זעה איך (פני השכינה) דרום זאגט מיר. זאגט רבי שמעון דיא רבנן האבן עש ניט רעכט מפֿורש גוועזן וויל איך דיר זאגן. (כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי) דש גייט אויף די תלמידי חכמים דיא זיך ניט מזווג זיינן מיט אירי ווייבר נייערט פֿון (ערב שבת צו ערב שבת). דען ציען זיי צו אירי קינדר (נשמות קדושות מיחוד קדושה עליונה) ווייל אויך אין דר צייט איז דר רעכטר (יחוד) אין אלי וועלטן, אונ אירי קינדר זיינן דיא קינדר פֿון הקב"ה אונ דש זיינן דש דר עולם האט איין קיום דורך זיינו, אונ ווען אויך דר וועלט געוועלטיגט דר דין, דא זעהט הקב"ה אן זעלכע קינדר אונ איז זיך מרחם אויף דר וועלט, אונ אויף דעם שטייט (כולו זרע אמת) דאש איז דש (חותם הקודש השלם) וויא דער פסוק זאגט (תתן אמת ליעקב) אונ הקב"ה הייסט אמת. אונ זאגט דרויף גרושי סודות. וויא ר' שמעון דאש זאגט צו ר' יהודה דא האט ער גיוויינט אונ זאגט ווי צו די (בני עולם) דש איר דרך איז אונ אירי מעשים אז וויא דיא בהמות אונ וויסן ניט אונ זיינן ניט (משתדל) דיא סודות. איז זיי בעסר אז זיי ניט ווערן בשאפֿן גוואָרן. וויא צו דען עולם אז דער הער ווערט שטארבן ווער ווערט אזו (מגלה סודות) זיין אונ ווער ווערט אזו וויסן אונ מסתכל צו זיין (בדברי תורה), שפראך צו אים רבי שמעון. (חייך) בייא דיין לעבן, דר עולם איז ניט נייארט דיא חכמים דיא דא משתדל בתורה זיינן אונ וויסן דיא סודות פֿון דער תורה, געוויס רעכט האבן דיא (חכמים גזור) גוועזן אויף דיא (עמי הארץ) דיא דא (משחית דרכם) זיינן אונ וויסן ניט פֿון רעכטס אונ לינקס, זיינן זיי ווי דיא בהמות, מען מאג טאן אן זיי איין דין (אפילו ביום הכפורים), אונ אויף אירי קינדר שטייט (כי בני זנונים המה) זיינן זייא (מאש בני זנונים):

בזוהר חדש איז ער מאריך (בסודות פֿון קדושת שבת) אז שבת זאל איין גיין; גייט אויס איין (קול שופר) פֿון אובן אונ דז קול איז דאש חלק פֿון ישראל, דען די קדושה פֿון שבת איז ניט פֿריער ביז דש קול רופֿט אויס עש איז שבת, אונ דר מלאך (סנד"ל) ווערט גקריינט מיט חשובה קרונן פֿון אייטל (אורות הקדושים), (באותו שעה) דר וועקן זיך צוויי (רוחות עליונים) איינר (מצד ימין מיכאל, ומצד שמאל גבריאל) אונ זייא גוועלטיגן איבר (שטים רבוא חיילות) דיא בלין שבת זיינן אן גברייט צו איטליכם איינר רעכטס אונ איינר לינקס (ווייטר זאגט ער גרושי סודות) ווי דר טיש אז היפש געריכט זיין דז דער פֿון זיינן (נהנה העליונים) דרום קער דער מענש זיך משמח זיין (בשבת) אונ רעכט אן צו ריכטן זיין טיש משמח צו זיין דיא (עליונים ותחתונים). אז דער מענש קומט פֿרייא טאג צו נאכט אויס דער שול, זיינן מיט אים צוויא מלאכים איינר אויף איטליכר זייט, אונ די שכינה רואט איבר אלי אז איין מוטר איבר די קינדר. (באותו שעה) ווערט מקוים (יפול מצדך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש וגו'), האט איז אלש ווען דער מענש קומט אהיים בשמחה אונ איז מקבל דיא גישט דיא מלאכים אונ דיא שכינה אויך (בשמחה). אין דער צייט זאגט דיא שכינה דר איז איין (ישראל אשר בך אתפאר) מיט דיר טוא איך מיך ברימן, (ואם לאו) גייאט דיזו שכינה אונ מלאכים פֿון אים אוועק, אונ דער יצר הרע קומט מיט זייני חיילות אונ

אונ בהעפטן זיך מיט אים אונ זאגט דר. איז מיין אונ פון מיין חיילות איז דער, (מיד) רופט ער אויף אים אונ איז אים מטמא, אונ ביי א איטליכם מאן אונ ווייב איז דר (שם י"ה) אין אירין נאמן, ער הייסט אִישׁ אונ זיא הייסט אִשָּׁה, דען גייאט דער (י"ה) אוועק אונ בלייבט ביי זיא אֵשׁ אֵשׁ אונ איר עסין איז טמא, אויף אים איז גזאגט (ואל תתאו למטעמותיו) מען זאל קיין הנאה האבן פון דען (רע עין) איר טיש קער צו אונז, אויף זיין טיש זאגט דער פסוק (כי כל שולחנות מלאו קיא צואה) איר טיש איז פון אייטל (צואה) דאס איז דער יצר הרע דר איז טמא. דרום ווער זיך קומט מטהר צו זיין העלפט מען אים, וויל ער זיך מטמא זיין עפנט מען אים אלי טומאות. קום אונ זעה עס גייאן מיט דען מענשן (מלאכים קדושים אונ מלאכים טמאים) וואו ער גייאט זיינן זיי מיט אים, איז ער פרום זיינן ביי אים דיא (מלאכים קדושים) אונ היטן אים אז דער פסוק זאגט (כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך), (ואם לאו) טוען זיי זיך אפ פון אים אונ דיא מלאכים טמאים פירן אים אין גיהנם, (במותו שמה) ווען ער רופט צו הקב"ה ענטפרט מען אים נישט אונ עס גיוועלטיגן אויף אים (מלאכים רעים) אונ רוח הטומאה אדר (אומות עולם) אונ זיין תפלה איז פר אום ווערדיגט:

רבי יוסי הייב אן וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ וואס טייטש (וייטב לבו) ער הט גיבענשט אויף זיין שפייז, דען ווער דא בענשט אויף זיין עסין דער איז מטיב מיט דען לב, דאז דא אויף אים איז גזאגט (לך אמר לבי) אונ שטייט (צור חלקי ולבבי) דס דאס זעלביגי הארץ קריגט ברכות פון אובן דורך דען בענשן אונ דאס (ברכות המזון) איז (ניחא) פר הקב"ה, ווער דא איז (מברך על הטובה) איז ער (מטיב ומשמח כמדרגות עליונות), ווער דא בענשט צו הקב"ה פון זאטקייט, דא מוז ער מכון זיין זיין הארץ (ברצון ובשמחה) אונ נאר ניט אום לוסטיג זיין גלייך אז ער זאלט געבן צו איין אנדרן (בחדוה ובשמחה ועין טוב), אונ אזו וואל אז ער גיבט (בשמחה ועין טוב), אזו גיבט מען אים אויך (בשמחה ועין טוב). דרום טאר ער ניט זיין גיפונדן טרויאריג (לצערי) נייארט (בשמחה ודברי תורה) אונ זאל טאן זיין לב ורצון מיט דען (ברכות המזון) צו געבן דיא ברכות וואס עס בדארף, דען די פיר מרכבות דיא דא גיוועלטיגן אין פיר זייטן דיא ווערן אלי גשפייזט פון דען (ברכות המזון) אונ ווערט גיקרייכט אונ נהנה אונ גיגרייסט דער פון, אזו ווער דא בענשט מוז טאן זיין הארץ (ברצון בשמחה ועין טוב). דרום שטייט (טוב עין הוא יבורך). דרום זאל ער בענשן בשמחה דען פון דער ברכה ושמחה (נתן מלחמו לדל) דאס ער ציאט ברכות צו אלי זייטן וואס עס בדארף דורך (ברכת המזון). קום אונ זעה, (בועז) איז גיוועזן אין (טוב עין) אונ ניט אין (עזות מצח). דרום שטייט (ויבא לשכב בקצה הערמה) דאס ווייזט אין גרויסי זאך, דאס ווער דא בענשט (ברכת המזון) ווי עס קער צו זיין (בשמחה וטוב לב) אזו ווען ער אוועק גייאט פון דען עולם איז אים אן גברייט איין חשובן ארט אובן אין גן עדן אין דיא (היכלות הקדושים). דרום שטייט דא (בקצה הערמה) אונ דארטן שטייט (בטנך ערמת חטים) דאס ווייזט אויף דיא (היכלות עליונים) דיא דא זיינן (קודש קדשים): דרום שטייט וויל ער האט געבענשט (ויבא לשכב) ווען זיין שכיבה איז דא קומט (בקצה הערמה):

(זכאה) איז דר מענש דר דא היט דיא מצות פון זיינם הערן אונ היט אוך שבת; דען עס איז ניט קיין (מצוה בתורה) דאס ניט זעלטן הענגן דראן (רזין וסודות עליונים אונ אורות ונהורין עליונים), אונ דיא מענשן ווייסן עס ניט אונ זיינן ניט (משגיח בכבוד) פון אירן הערן, (זכאי) זיינן די צדיקים דיא דא זיינן (משתדל בתורה). (זכאי) זיינן זיי (בעולם הזה ובעולם הבא):

בהפטורה

וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי ה' וַאדֹנָי שְׁכֵחָנִי הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָהּ וְכוּ' (ובזוהר האזינו) שטייט.

רבי יצחק איז גגאנגן אין וועג. האט ער בגעגנט צו רבי חייא. זאגט רבי חייא עס שטייט (התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך) וויא מיינט דער פסוק. שפראך רבי יצחק קום אונ זעה, אזוא האט רבי אלעזר גיזאגט פון זיין פאטר רבי שמעון וועגן, דיא ישראל זאגן פאר הקב"ה, פון דען טאג אז מיר זיינן גיפאלן אין גלות דא האט אונז הש"י פאר לאזן אונ האט אן אונז פאר געסן. דרום זאגט דער פסוק (ותאמר ציון עזבני ה' ואדני שכחני). שפראך די שכינה (התשכח אשה עולה) פר געסט דען איין אשה איר קינד. דיא ישראל זיינן מייני קינדר וויא דער פסוק זאגט (בנים אתם לה' אלהיכם) ווער פר געסט זיין (זרע. מרחם בן בטנה) ווער מיך דען איין (זרע אמת) פאר געסן וויא דער פסוק זאגט (ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת. גם אלה תשכחנה). ווען גלייך איך וועלט פאר געסן (אלה) דאס איז (אלה תולדות השמים והארץ. אבר ואנכי לא אשכחך) דיך וויל איך ניט פר געסין. פון דאנן לערנן מיר דאס הקב"ה פר לאזט ניט זיין פאלק ישראל אייביג. ער הט נאך מער גיזאגט. (התשכח אשה עולה) הקב"ה האט געענטפרט דען דיא זיינען בגריפן אן זיין נאמן, אזו וואל אז הקב"ה פאר געסט ניט אן זיין נאמן דען דס איז אלט. אזו אויך פר געסט ניט הקב"ה אן ישראל וואס זיינן בגריפן אן זיין נאמן. אונ ער זאגט דרויף (על פי סוד) וויא עס איז, וויא דאס אזו רבי יצחק זאגט. דער ציטרט רבי חייא אונ זאגט גוויס איז דאס דיא זאך. גילויבט זאל זיין הקב"ה אז איך האב דיך בגעגנט אונ וויס דיא זאך. אונ ווייס ווער דער איז דאס איך האב פון אים גיהערט. קום אונ זעה. אין דעם טאג אז איך האב דאס גיהערט בין איך גילאפן פיר מייל אונ האב ניט קענן גיפינן ווער עס האט גיזאגט. שפראך רבי יצחק. דרום דאס איך בין גגאנגן אין איין הייל וואס רבי אלעזר הט גירואט דרינן איין שעה. האט רבי חייא אויף אים גילייענט דיא פסוקים (אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח. אז תקרא וה' יענה ויאמר הנני. אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ וגו'):

בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא תָשִׂימוּ קָרְחָה וגו'

(בזוהר לך לך) איז ער מאריך דש די נשמות הצדיקים דיא זיינען דיא פירות פון (הקב"ה ממש) אונ דרום הייסן זיא קינדר צו הקב"ה אונ דיא פירות בליאן (בעולם), זיא זיינן דער קיום פון עולם אונ פון דער תורה, אונ דרום אלי נאכט גייאן ארויף נשמות פון די צדיקים, אונ אין האלבי נאכט קומט הקב"ה מיט דיא נשמות אין ג"ע אונ איז זיך (משתעשע) מיט זיא, עס זיא דיא נשמות דיא דא זיינען אין יענם עולם. עס זיא נשמות די נאך זיינען אין דעם עולם, אונ דר (עולם הזה) מוז הבן דש דר וועקן פון דר אונטרשטר וועלט. אונ אז די נשמות פון צדיקים גייאן ארויס פון דעם עולם, דא קליידן זיא זיך אן אין דיא קליידר פון כבוד פון אייטל (אורות עליונים) אונ הקב"ה איז זיך (משתעשע) מיט זיי אונ גלוסט צו זיא ווייל זיא זיינן די (פירות ומעשה ידיו) אז דר פסוק זאגט (בנים אתם לה' אלהיכם): (בזוהר ויחי) רבי אלעזר זאגט, הקב"ה האט גרופן (ישראל אחים ורעים), וואס פר איין ברכה האט ער זיא געגעבן, דאס זיא זאלן זיין דש ריינה פאלק אונטר זיין האנט אונ נית אונטר דיא שרים ווי אנדרי אומות, אונ ער זאל זיא היטן, וואל איז איר חלק פון דעם (עם טהור) דאס הקב"ה איז איבר זיי אונ הייסט זיא געליבטי קינדר מער אז אלי עליונים, אונ זאגט (בנים אתם לה' אלהיכם) ווייל דער (שם הקודש) ווערט (נשלם) אן זיינו-אין זייערן (חותם אות ברית) אז זיא זיך זיינן (מל), דען אן דר צורה פון מענשן זיינן נאר צווי אותיות די ש אונ ד, אונ מיט דעם ברית אז מען איז זיך (מל) איז מגולה דיא י ווערט שד"י: דרום הייסן זיי (בנים לה' קדושים). אונ ווען זיא זיינן מטמא דען (ברית קודש) אריין צו ברינגן אין אנדר (רשות) דא גייאט דיא קדושה פון (חותם) אוועק איז גלייך אז ער וואלט חרוב מאכן דיא וועלט. אונ איז מטמא דעם (חותם) דאס איז דער מיט (נשלם) געווארן דער (שם הקודש) מיט דער י דא איז ער מחריב דעם עולם: (ובפ' ויחי) איז ער (מאריך במדרגות נשמות הצדיקים) די זיינן העכרה מדרגות אז אלי חיילות אונ מחנות פון אובן: אויב דוא וועלסט פרעגן ווען זיא אזו איין הויכה מדרגה האבן ווארום קומן זיא אראפ אויף דען עולם אונ זיינן זיך מסלק פון אובן דיא הויכי מדרגה, עס איז איין (משל) צוא איין מלך דער דא האט איין זון, ער שיקט אים אריין אין איין דארף אן זאל אים דארטן אויף ציהן אונ מגדל זיין ביז ער ווערט גרויס ווערן ער זאל לערנן דיא וועג אונ דאס (נימוס ונהגים פון מלכות), דער מלך הערט ווייא דש קינד איז שוין גרויס געווארן ער האט גאר אזו איין ליבשאפט צוא אים, דא שיקט ער נאך אים דיא (מלכה) זיין מוטר צוא ברענגן אים אונ זיא ברענגט אים אונ זיא איז זיך אלי טאג משמח, אזו אויך דיא נשמה פון איין צדיק דיא קומט (מיחוד קודשא בריך הוא וקדושה) פון אובן אונ דיא פירות פון דארט, ער שיקט דיא נשמה אין דעם דארף אריין דאס איז דיא וועלט ער זאל דארטן מגודל ווערן אונ זאל לערנן אין דעם עולם דאס נימוס פון (מלך עליון) אלי זייני ריידן, אז דער מלך הערט ווייא דאס קינד איז צוא גרויס געווארן אין דעם דארף אונ איז צוא צייט ער זאל קומן פאר דעם מלך אין זיין היכל אריין, פר גרוסי ליבשאפט דאס ער האט צו זיינם זון. ווען ער זאל שטארבן דא קומט דיא שכינה זעלברט נאך אים אונ ער שטארבט נית ביז ער זעהט דיא שכינה אונ זיא ברענגט אים (להיכל העליון) אונ זילט שוין דארטן אויף אייביג. (מעפ"כ) איז דאך דער (סדר עולם), ווען דר (בן המלך) ארויס גייאט אויף דעם דארף. דא טואן דיא לייט וויינן אונ טרייאן אז דער (בן המלך) שייד זיך אפ, עס איז איין קלוגר דארטן. שפראך ער צו זיא, וואס וויינט איר. ווייסט איר דען נית אז דש איז געוועזן דר (בן המלך) דר האט שוין נית גדארפט לענגר צו זיין אין דען דארף, ער איז צוא ראוי צו זיין אין (היכל המלך) ביי זיין פאטר, אזו אויך משה איז איין חכם געוועזן. ער האט געזעהן די דארף לייט האבן געוויינט ווען איין צדיק איז געשטארבן, דרום האט ער געזאגט (בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת): קום אונ זעה. וואלטן דיא צדיקים וויסן דאס דאזיגי, וואלטן זיא זיך משמח זיין דען זעלביגן טאג אז איר צייט קומט אוועק צו גייאן פון דעם עולם, איז דען דש נית צו זיא איין גרוסר כבוד אז דיא שכינה אליין קומט צו דיא נשמה צו נעמן אונ צו פירן זיא אין (היכל המלך) מיט איר משמח זיין אלע טאג, דען הקב"ה איז זיך נית (משתעשע) נייארט מיט דיא (נשמות הצדיקים):

בזוהר בהר כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים מיר זיינן שולדיג צו דינן הקב"ה (כעבודת המקדש) אונ אלש וואס דא הייסט איין עבודה, מיט תפלה די הייסט (עבודה משתדל) צו זיין נאך די (מצות התורה) עס הייסט אלס איין עבודה, ווייא איין קנעכט דער דינט זיינם הערן אלש צו טאן וואס ער בדארף, דען ישראל הייסן קנעכט (כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם), זיי זיינן צו מיר דרום קנעכט ווייל איך האב זיי ארויס גלאזן פון דינסט פון מצרים צו דינן מיר, אז ווייא איין קנעכט זיינם הערן דער דא האט אים אויס געלייזט פון טוט פון אלי (רשות שבעולם), אונ אויך הייסן זיא ווידר (בנים אתם לה' אלהיכם) איז דש דר חילוק דער צווישן. (בזמן) דש דער מענש דער קענט הקב"ה אונ דינט אים (בדרך כלל), דא הייסט ער איין קנעכט דער טוט די בפעל פון זיינם הערן, ווען גלייך ער ווייס נית וואס דיא עבודה צו כולל קומט נאר (בדרך כלל) צו טאן וואס מען אים הייסט ווייא איין קנעכט דער האט נית מאכט צו וויסן אין (מצות המלך) אונ די סודות פון זיינם הערן. אבר ווען דער מענש דינט הקב"ה (בדרך פרט) אונ דער קענט אים רעכט, דא הייסט ער איין געליבטר (בן מלך). ווייא איין זון דער דא זעהט אין (מצות המלך) אונ ווייס אלי סודות פון זיינם פאטר, דאך ווען גלייך ער הייסט איין זון צו הקב"ה, (בני בכורי ישראל), דא זאל ער זיך פארט נית אויס ציהן פון כלל איין קנעכט צוא דינן זיינם פאטר מיט אלי (מיני עבודות). אזו איז דער חיוב פון איטליכם מענשן צו זיין אז איין זון צו הקב"ה דער דא זוכט אין זיינה מצות אונ צוא וויסן דיא סודות התורה אונ דיא הייליגקייט פון זיינם הויז אונ (משתדל) צו זיין דער נאך ער זאל וויסן, אונ דאך ווי איין קנעכט צו טאן זיינם פאטר אלש דינסט וואס ער אים גיבאטן האט, ווייטר זיינן סודות ווארום עס זאל אזו זיין, וואל איז דאס חלק פון דעם זון דער איז (זוכה משתדל) צו

זיין

זיין און צו וויסן דיא סודות און תולדות פֿון זיינם פֿאטער, אַז ווייא איין (בן יחיד) דאס דער פֿאטער האט אים גגעבן דעם כח און אויך דריבר צו זיין, און דאס איז דער כבוד האט ער געוועלטיגט איבר אלים, ווער דא איז (משתדל בתורה) צו הקב"ה און זייני סודות. און אזוי (חיילות השמים) אזוי מלאכים איז קיינר ניט דער אים קאן ווערן אזוי שטה מריין צו גיין צו דעם פֿאטער. (ובמה) איז זיין חלק אין אזוי וועלטן, עס זיינן איין טייל עבודות דאס ער מוז טאן אלע ביידי לאז זיין איין קנעכט און איין זון דאס ער זאל כלל זיין אין אלע ביידי, דס ער זאל ווערן געקריינט מיט הקב"ה הט איז די עבודה פֿון תפֿלה דאס ער מוז מתפלל זיין ווייא איין קנעכט צו טאן דינסט, און מיט דער כוונה דער פֿון (מתקן עולמות) צו זיין צו בהעפֿטן זיך מיט די כוונה אן דיא סודות פֿון דר תפֿלה דיא זיינען געשטעלט (ע"פ סוד) נאך דיא וועלטן נאך. מיט דעם ווערט ער בהעפֿט אן הקב"ה (מכח) דיא סודות דס ער מבֿין איז ווייא עס קער צו זיין אן (פירוד לגמרי), און קיינר קאן אים ווערן, און איז איין קנעכט דאס ער טוט די עבודה און איז דער מיט מתקן דעם סוד פֿון דר גאנצר (מלוכה און יחוד) און איין כלל אן פירוד, אויף אזו אייגם רופֿט הקב"ה אויט אין אזוי (חיילות ומחנות) פֿון אזוי וועלטן זין אזוי היאלן זייט געהיט אן דעם (פלוני) דער נאמן פֿון אלך דאס אזוי (תולדות המלך) וויינן אין זייכה העכט, וואו צו אים בעו"הז ובעו"הב פֿון דען טאג. און ווייטר דא ווערט ער דר קענט אין אזוי וועלטן און ווערט אן געלייכט אין אזוי וועלטן, (ובטעה) אז ער זייא בדארף דא זייכען געהיט אן אים אלע (חיילות ומחנות) פֿון אובן און הקב"ה בגערט אים אליין, און איין קול דער וועקט זיך און זאגט, עס איז היפט צו איין (יחיד) בייא דען אנדרן יחיד, און דיא לוויא מדרגות גפֿינען איר אין איין פסוק (ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר), (ויאמר לי עבדי אתה) דאס איז דיא מדרגה פֿון קנעכט. און ישראל דס איז דיא מדרגה פֿון זון. ווען זיי בייא אנדר זיין, דען איז (אשר בך אתפאר) טוט זיך הש"י מיט זייא בריאן:

בזוהר משפטים רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ

איז דער (זוהר מאריך) דאס ישראל זאלן ניט גורם זיין דס דיא קליפות זאלן זיך ניט שטארקן מכח אירי חטאים און זיי זיינן פֿון דר קדושה, דען דר וועקן זיך די (כוחות הדינים) און דיא טומאה שטארקט זיך, דרום זיינן זיך ישראל מקדים און ברענגן בכורים. (ובטעה) דאס זייא ברענגן, מאן זיי זאגן און אן הייבן (ארמי אובד אבי) דאס (לבן הארמי) הט וועלן פֿר לירן אונזר פֿאטער יעקב מיט (כישוף) זאלן מן אים געוועלטיגן מיט זייכה קינדר, און הקב"ה האט זיי אלין געוועזן דאס דיא טומאה זאל אן זייא קיין שליטה האבן, דרום הט הקב"ה פֿר זאגט (ראשית בכורי אדמתך וכו' לא תבשל גדי בחלב אמו) דאס דיא טומאה זאל ניט איין אחיזה האבן אן דר קדושה, דען איין ליקלי איז (מראז אויף כח הדין), דרום טאר מן ניט עסין (בשר בחלב) אזוי דיא זיינן (זרע קדושים) מרחיק צו זיין דיא טומאה פֿון (מקדש העליון), דען עס וועקט זיך אלץ אן דען דער וועקן פֿון אונטן. (וכאין) זייכען דיא ישראל מער אז אזוי אומות דאס איר הער האט געזאגט (ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה וגו'): קום און זעה ווען ישראל ניט פֿרום זייכן, דא שטייט (מאי כגשיו מעולן וכטיק מטלן בו) דאס דיא קליפות בקומן איין שליטה, דיא לוויא ווייבר (זוכות מחלה און ליליות): אין ספר פֿון שלמה המלך אן געפֿונן; ווער עס עסט פֿלייש און מילך מיט אנכדר, אדר אין איין שעה, אדר אין איין סעודה, דא ווערט געזעהן פֿערציג טעג אובן אז איין (גדי מקולס) גלייך אז איין ליקל ווערט געבראטן אין זיין הויט איז מקטרג אויף אים צו זיין דען מדת הדין, און זייני (חברותה טמאה) זיינן זיך מקרב צו אים, און איז גורם צו דער וועקן דינים דיא ניט הייליג זיינן אויף דער וועלט, און ווען ער מוליד איז איין קינד דיא פֿירציג טאג, דא גיבט מן אים איין נשמה (מלד אחר) ניט (מלד הקדושה), דרום שטייט (והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'), קומט דער מענש און וויל זיך מטמא זיין איז מן אים מטמא, און שטייט (ונטמאתם בם) (חסר א') איז טייטש לשון פֿאר שטאפֿט, דען דיא טומאה איז דאס פֿאר שטאפֿונג פֿון אלים דאס דא ניט איז רשות מטהר צו זיין אז אנדרי טומאות ווערן גרייניקט, און נאך מער ער פֿארלאכט זיך פֿר (חיות רעות) וויל וויבר אים ווייז זיך אז איין ליקלי און איין ליקלי איז געוואוכט אין דיא אויגן פֿון דיא קליפות דיא הייסן (שעירים) און ווערן געטעדיגט, דען דער לאם פֿון מענטשן ווערט אפ גשמון פֿון אים: רבי יוסי הט מתיר געוועזן צו עסן איין האן מיט קעז און מילך, ווייל (בשר עוף) מיט מילך איז ניט (מן התורה), האט ר' שמעון געזאגט עס איז דיר אסור, דען איין מענטש זאל ניט געבן איין פתח צו דיא (מיני טומאה), אן זאגט צו דעם (נזיר) ער זאל מרום ריינגן דען ווייו גארטן און ניט גיכעהנן דער צו, ווייל אים איז ווין אסור, אזו אויך איז אסור נאך איין מוארא דרמן ווייא איין (בהמה לשחיטה), און ווער דאס מתיר איז שטייט אויף אים (ותשקו את הנזירים יין) און שטייט (לא תאכל כל תועבה) עס שטייט דס ווארט (כל) לאמ וויו אלץ איז אסור: (תרגום) ווארום הט (דניאל און חנניה מישאל ועזריה) זוכה געוועזן דאס זייא איז זעלבי נסים געשעהן און זיינן ניצול געווארן, דרום ווייל זיי זיך ניט האבן מטמא געוועזן מיט אירי מאכלה וואס איז אסור: זאגט רבי אלעזר עס שטייט (וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך) האבן מיר גלערנט (בסוד המשכיות) דאס דיא מאכלה פֿון (נבוכדנצר הרשע) איז געוועזן פֿלייש מיט מילך און אזוי טאג איז דאס זיין מאכלה קעז און פֿלייש האט מען געבראכט אויף זיין טיש, און דניאל האט זיך גהיט, דר פֿון דער פֿיר אז מען האט אים מריין געווארפֿן אן דיא לייבן גרובן דא איז ער גאנץ געוועזן (בצלם אלהים) און זיין (צלם) איז ניט פֿר ענדרט געווארן צו איין אנדר געשטאלט, דרום האבן זיך דיא לייבן געפֿארכטן פֿר אים און האבן אים ניט מזיק געוועזן, דען דער דא האט דעם (צלם אדם) האט הקב"ה געזאגט (ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ), און דר (רשע בטעה) דס דס מלכות איז אפ גיטאן געווארן פֿון אים און זיין וואוינונג איז געוועזן מיט דיא חיות פֿון וואלד דא איז אפ גיטאן געווארן פֿון אים דער צלם פֿון מענטשן, און אזוי חיות פֿון וואלד דאס דא זייכען געקומן צו אים און האבן געזעהן זיין פנים גלייך ווייא זייא זייכען און האבן מיט אים

לומ

לזא טחן גיהחט (בונות), חוג וויח פֿין חﬞן העטן חים דיח חיות חויף גגעסן, כייחרט הקב"ה החט כיט חוין חים גוור גיוויזן דען טטרחﬞ, דרום דחט עט טטייט (והוח בחﬞכים יתקﬞט) דחט חﬞי חﬞכים וחﬞן זיך (חתקﬞט) זיין חן חים לו וחגן חים זיין (חרפה) דיח גחנﬞי ﬞייט. קום חוג זעה, עט טטייט (וﬞחקﬞה יחים עטרה כרחה ארחיהם טוב וגו') וחט טייטט (כרחה ארחיהם טוב), חﬞח זייח זייכען וחרן גיזעהן חין דעם (ﬞגן חﬞהים) דחט חיז כיט חפ גטחן גווחרן פֿון זיי, חוג פֿון די חכדרי חיז עט יוח ווחרן חפ גיטחן, ווער החט דחט גורם גיוועזן, ווייﬞ זייח זיך כיט החבן פֿחר חומ ווערדיגט איט דיח חכﬞיﬞות פֿון זייח: וחוﬞ חיז דט חﬞק פֿון ישרחﬞ דחט בייח זייח טטייט (וחכטי קודט תהיון ﬞי):

כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ ר' יהודה הוב חן וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְגוֹ' (זכחה) זייכן די ישרחﬞ דט הקב"ה בגערט חין חירן כבוד אער חז חן חﬞי אעכטן, בתחﬞה החט ער גיזחגט לו זייח (וחתם תהיו ﬞי אחﬞכת כהכים) ער הט כיט חפ גיטחן דיח גרוטי ﬞיבטחפֿט פֿון זייח ביז ער החט זייח גהייטן (גוי קדוט), חיז אער ער החט כיט חפ גיטחן דיח גרוטי ﬞיבטחפֿט ביז ער החט זייח גירופֿן (כי עם קדוט חתה), חיז כחך אער ער הט כיט חפ גיטחן די ﬞיבטחפֿט ביז ער החט זייח גירופֿן (וחכטי קודט תהיון ﬞי) חיז אער חז חﬞט, חוג ﬞום ערטטן החבן זיי גהייטן (גוי קדוט), חבר דער כחך (חכטי קודט) חיז כחך העכר אדרגה, חוג הייטן (קדט ישרחﬞ ﬞה' רחטית תבוחתה) חין דער חכאה דחט הייטט (רחטית חכאה ירחת ה'), חוג דרום ווייﬞ ישרחﬞ הייטן (קדט) דחט חיז דט טﬞיאות פֿון חﬞים טטייט (ובטר בטדה טריפֿה ﬞח תחכﬞו) ווייﬞ ישרחﬞ זייכן (טﬞאים) אער וויח חﬞע דח זחﬞן זייח כיט עסין (בטר טריפֿה). דען זייח זייכען בגריפֿן (בﬞד הטוחחה), כייחרט (וכﬞב תטﬞיכון חותו), ודחי דער כﬞב חיז חיין (דין חוק והﬞוﬞ) חיבר חﬞי, קענן זייח דט כיט ﬞו עסן ווייﬞ דער דין רוחט חויף דער טריפֿה, ער הט גיווחרפֿן דרחן דיח חוג פֿﬞוט דרום חיז עט חסור ﬞו דעם דער דח הייטט קודט, כייחרט ﬞו דיח (כﬞבים עזי כפֿט) די זייכן (חﬞד הדין החזק) אער חז חﬞי, חוג דרום בייח כביﬞה החט גטיﬞכט ביי ישרחﬞ חוג דר החט עט כיט פטוﬞ גחחﬞכט טטייט דר ביי קדוט (ﬞח תחכﬞו כﬞ כביﬞה ﬞגר חטר בטעריך תתכנ' וחכﬞ' כי עם קדוט חתה) חיז כיט חזו (חווחרח) חז טריפֿה, חבר בייח טריפֿה חיז חיין גרויטע קﬞיפה פֿון דיזו כﬞבים עזי כפֿט) טמייט (וחכטי קודט תהיון ﬞי ובטר בטדה טרפֿה ﬞח תחכﬞו), חוג וויח ישרחﬞ הייטן (קדט ישרחﬞ ﬞה' רחטית תבוחתה) וויח בייח קדט טטייט (וכﬞ זר ﬞח יחכﬞ קדט), חזו טטייט בייח זייח ווייטר (כﬞ חכﬞיו יחטאו): רבי יצחק פֿרעגט רבי טאעון, דעם כחך חז (קודט) חיז העכרה מעﬞה חז (קדוט), (חי הכֿי) עט טטייט דחך (קדוט קדוט קדוט ה' ﬞבחות) חוג דחט חיז דחט גחכﬞי טﬞיאות פֿון חﬞים זייח קדוטה, וחרום טטייט (קדוט חוג כיט קודט). טפרחך רבי טאעון, ווען דיח דרייח קדוט זייכן בייח חככדר בהעפֿט גירט חויט חﬞי דרייח חיין (בית) חוג הייטט קודט. דחט חיז דער כﬞﬞ פֿון דיח דרייח קדוט, חוג דרום דיח אדרגה פֿון קודט חיז דער כﬞﬞ פֿון חﬞים דחט חיז (כﬞﬞ) דריכן, חוג ווען ישרחﬞ זייכן (כﬞﬞ בחאונה טﬞיאה) הייטן זייח קודט דר

כﬞﬞ פֿון חﬞים, דרום טטייט (קודט ישרחﬞ ﬞה' וחכטי קדט תהיון ﬞי): חיין יעכערחﬞ החט גיפֿרעגט ﬞו רבי חבח. ער טפרחך עט טטייט (ובטר בטדה טריפֿה ﬞח תחכﬞו), (חי הכֿי) וחרום טטייט (טרף כתן ﬞירחיו) עט זחﬞ טטייחן (טרף כתן ﬞכﬞבים)· טפרחך ער ﬞו חים, (ריקח), דו ﬞערר, טטייט דען (טריפֿה כתן ﬞירחיו) עט טטייט (טרף): חוב דו ווﬞטט זחגן (טרף חוג טריפֿה) חיז חﬞט חייכט, דרום זחגט דער פסוק טרף דיח אﬞוה פֿון טריפֿה דחט אען זחﬞ כיט עסין דחט החט ער גגעבן ﬞו זייכע (ירחים) דיח זיך פֿר זיין כחאן פֿחרכֿטן, חבר חיר פֿירכֿט חייך כיטט פֿחר חים הווט ער חייך כיט גגעבן דיח אﬞות ווייﬞ חיר חייך כיטט פֿחרכֿט פֿר חים חוג היט זייח כיט· חוג דרום ווייﬞ דיח זחך חיז דיח (חווחרח) פֿון תורה חוג זין אוז זיין גהיט דרחן· החט ער זי גגעבן ﬞו זייכי ירחים חוג כיט ﬞו חייך: (תחכח) ווייﬞ ישרחﬞ הייטן קודט חוג זייח זייכן קודט, דרום חיז חסור חיין אעכט ﬞו רופֿן דעם חבֿר (בטם גכחי) חוג כיט ﬞו געבן זיין חבֿר חיין ﬞו כחאן, דען דר טטרחף חיז גחכﬞ גרויט דרויף, (אכﬞ טכן) איט חכדרי זחכֿן דט חיז חיין (גכחי) ﬞום חבֿר: (תחכח) (כﬞור ﬞטוכך ארע) וחט טייטט (ארע), חﬞח פֿון ווענן (ﬞטון הרע) כידרן ארחפ קרייכך בעוﬞם: זחגט רבי יוסי ווער דח רופֿט דעם חבֿר איט וחט דח כיט חן חים חיז חוג חיז חים אבוﬞה, דח ווערט ער (כתפֿט) חויך איט וחט דחט כיט חן חים חיז· (דחאר רבי חזקיה) חיטﬞיכֿר דער דח רופֿט דעם חבֿר רטע, כידרט אען חים חין גיהכם חוג חיז חים (יורד ﬞחייו) איט חﬞי (איכי יסורין ועוכטין), חויט גיכוחן דיח חﬞופֿים זייכן בתורה דח אחג אן חים ווחוﬞ חן רופֿן רטע: עט וחר חיין אחן דער דח החט גיטחﬞטן זיין חבֿר, וחר חיבר פֿחרן ר' יוסי פֿר בייח חוג העררט עט, טפרחך ער דוח החטט חים גיטחן ווי חיין רטע, ער קחם פֿר רבי יהודה· ער טפרחך חיך החב כיט גירעט ﬞוח חים רטע, כייחרט וויח חיין רטע, ער פֿרעגט רבי חﬞעזר, טפרחך ער· דרויף חיז ער כיטט חייב, (זיכﬞ), עט טטייט (היה ה' כחויב) כיט חיין פֿייכט, כייחרט ווי חיין פֿייכד, ווען דחט כיט ווער, דט ער ווער (חט וטﬞום) גיוועזן חיין פֿייכד, וחר פֿון ישרחﬞ גחר כיטט חיבר גיבﬞיבן חיין טורט חויף דער וועﬞט, חזוח חויך (היתה כחﬞאכה) ווי חיין חﬞאכה חוג כיט חיין חﬞאכה, כייחרט חז ווען חיר אחן גייט חווער חין (אדיכת הים) חוג זי וחרט חויף חים, חזו חויך (ועﬞ דאות הכסח כארחה חדם) חוג כיט ער הט גיזעהן (ארחה חדם ח"ו): זחגט רבי חבח, (זכחין) זייכן די ישרחﬞ דט הקב"ה הט ﬞו זיי כיט גירופֿן (כקודט), כייחרט (קדט אאט), חז עט טטייט (קודט ישרחﬞ ﬞה' רחטית) חוג דרום (כﬞ חכﬞיו יחטאו):

לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה רבי יהודה הוב חן הֲיִשְׁאַג אַרְיֵה בַּיַּעַר וְטֶרֶף אֵין לוֹ, קום חוג זעה וויח זחﬞן די אעכטן (אטגיח זיין בעבודת הקב"ה), דען ווער דח חיז (עוסק בתורה ובעבודת הקב"ה) חיז זיין אורח חוג חיאה חוף חﬞי בטעפֿכיט, דען חז הקב"ה החט דיח וועﬞט בטחפֿן, החט ער בטחפֿן חﬞי בטעפֿכיט (בעוﬞם) חיטﬞיכֿט חין זיין גיטטחﬞט וויח חים רחוי חיז גוועזן, דער כחך החט ער דעם אעכטן בטחפֿן (בדאות עﬞיון), חוג איט דעם גיטטחﬞט הט ער חים אחכֿן גוועﬞטיגן חיבר חﬞי, דען חﬞי ﬞייט דחט חיין אעכט טטייט בעוﬞם

(בעולם), אַזוי בשעפֿניש פֿון דר וועלט ריכטן אויף איר קאָפּ און זעהן דען (ראוית עליון) דען (צלם אלהים) פֿון מענטשן; דען פֿאַרכטן זיי זיך און פֿר וואַגן פֿאַר אים ווי דר פסוק זאָגט (ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ), און ווען איז דאַס געזאָגט ווען דיאַ בשעפֿניש זיינן (מסתכל) און זעהן אַן אים דעם (ראוית עליון) און די נשמה איז אין אים. איז ביי איין צדיק ווערט זיין געשטאַלט ניט פֿאַר ענדרט, וויאַ עס איז געוועזן צום ערשטן אַזוי האַט ער אייביג, און ווען איין מענטש ניט גייט (בדרך התורה). דאַ ווערט דאַס הייליג געשטאַלט פֿאַר ענדרט, דאַ קאָנן דיאַ חיות פֿון וואַלד (ועופות השמים) אַן אים געוועלטיגן ווייל זיין הייליג געשטאַלט איז פֿון אים פֿאַר ווענקסלט געוואָרן: קום און זעה, הקב"ה פֿאַר ווענקסלט דיאַ מעשים פֿון אובן און פֿון אונטן פֿון וועגן דאַס זיין ווילן זאָל זיין אין אַזוי (מעשה עולם) דס זאָל חוזר זיין (הדברים למקומם), דאַס אַז האַט געוואָרפֿן דניאל אין דער לייבן גרוב איז זיין צלם ניט פֿאַר ענדרט געוואָרן, ווייל ער זיך האַט געשטאַרקט אַן הקב"ה גלייך אַז איין לייב און דרום איז ער ניצול געוואָרן. זאָגט רבי חזקיה (מאי הכי) דעם נאָך, וואָרום שטייט אֱלָהִי שְׁלַח מַלְאֲכֵה וּסְגַר פּוּם אַרְיָוָתָא וְלָא חַבְּלוּנִי איז יאָ משמע

דרום ווייל הקב"ה האַט געשיקט דעם מלאך איר אויף צו שליסן דרום האָבן זיי אים ניט געטאָן. שפּראַך רבי יהודה דרום איין מאָל דעסט וועגן איז ער ניט ניזק געוואָרן, דען דאַס געשטאַלט פֿון מענטשן דער איין צדיק איז דאַס איז דר (מלאך ממש), דער האַט איר אויף פֿר שלאָסן און האַט זייאַ פֿאַר בונדן צו היטן אים דאַס ער זאָל ניט ניזק ווערן, און דרום שטייט, הקב"ה האַט געשיקט דען מלאך דאַס איז אין זיין מאַכט אַזוי נוראות פֿון די לייט, דער הט זיין (ראוית צלם) אַן אים געשטאַרקט דאַס זייאַ ניט האָבן אים קענן טאָן, אַז דער פסוק זאָגט (ירדו בגוים אלה גויות) דאַס אַזוי נוראות זיינן אין זיין מאַכט, דרום זאָל מיטלייכר מענטש היטן זייני וועג דס ער ניט זאָל חוטא זיין פֿר זיינם הערן, דס ער זאָל בהאַלטן זיין (צלם אלהים וראוית אדם): קום און זעה, יחזקאל האַט זיין אויג געהיט פֿון (מאכלות אסורות) וויאַ דער פסוק זאָגט עס איז ניט געקומן אין איין אויף אום ווערדיג פֿלייש, דרום האַט ער זוכה געוועזן און איז וואָרן געהייסן (בן אדם), בייאַ דניאל שטייט (וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך) ער וואָר זיך ניט פֿר אום ווערדיגן מיט דען ברויט פֿון מלך, דאַ וואָר ער זוכה דאַס זיין געשטאַלט וואָר ניט פֿר ענדרט פֿון אים נור איז געבליבן שטיין אין ראוית פֿון (אדם) ווי דר פסוק זאָגט (ואפול על פני ויאמר אלי בן אדם), דען (כל הדברים שבעולם) פֿאַרכטן זיך אַזוי פֿאַר זיין ראוית פֿון מענטשן דאַס ער איז דר מלך און געוועלטיגט אויף אַזוי: זאָגט רבי יוסי דרום זאָל דער מענטש געהיט זיין פֿאַר זייני זינד און זאָל ניט אָפּ קערן רעכטס און לינקס, (ועל כל זה) איז איין מענטש מחויב בודק צו זיין זייני עבירות אַלי טאָג, דען ווען דער מענטש שטייט אויף אויס זיין בעט, דען שטייאַן פֿאַר אים צוויאַ עדות און גייאַן מיט אים דעם גאַנצן טאָג, און דער מענטש קיגן זיי שטייאַן פֿר זיי עדות זאָגן. בשעה דס ער עפֿנט זייני אויגן (עיניך לנוכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך) דייני אויגן זאָלן רעכט פֿאַרטיג און פֿלייסיגליך זעהן און זאָגן, שטייט ער אויף און ריכט אַן זייני פֿיס צו גיין, זאָגן

דיאַ עדות (פלס מעגל רגליך) וועג. דיאַ שטעג פֿון דייני פֿיס דאַס דואַ גייסט דען גאַנצן וועג; דרום זאָל דר מענטש זיך היטן אַלע טאָג פֿר עבירות, און אַז דיאַ נאַכט קומט, דאַ איז דער מענטש מחויב צו זעהן און בודק זיין אַלס וואַס ער האַט געטאָן דען גאַנצן טאָג דס ער זאָל חוזר בתשובה זיין צו הקב"ה, ער זאָל תמיד אַן דיאַ עבירות זעהן אַז דר פסוק זאָגט (וחטאתי נגדי תמיד) כדי דאַס ער זאָל תשובה טאָן דרויף: קום און זעה, (בזמן) דאַס ישראל זיינן געוועזן (בארץ הקדושה), איז בייאַ זייאַ ניט וואָרן געפֿונן קיין חטא, איבר דיאַ קרבנות דיאַ האָבן אַלס מכפר געוועזן אַלי טאָג. איצונד זיינן ישראל פֿאַר טריבן געוואָרן האָבן זייאַ ניטס מער דאַס זאָל אויף זיי מכפר זיין וויאַ די (תורה ומעשים טובים), דען דיאַ שכינה איז בייאַ זיי אין גלות, און ווער דאַ ניט גייט (בדרכי הקב"ה) איז ער גורם דיאַ שכינה איז אין דר ירידה ביז אַן די ערד אַז דר פסוק זאָגט (ישפילנה ישפילה עד ארץ), אַזוי ווער עס איז (עוסק בתורה ומעשים טובים) איז גורם דאַס (כנסת ישראל) דר הייבט ווערט איר קאָפּף אין גלות. (זכאין) איז איר חלק פֿון די דאַ זיינן (עוסק בתורה יומם ולילה):

עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר וְגוֹ' פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ וְגוֹ' (כלל בפרשה זו) בִּצְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי רבי יהודה הוב אַן הֲלֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ קום און זעה, וואָל דס חלק פֿון דעם מענטשן דאַס ער איז זוכה אַז איין אָרעמאַן קומט צו אים, דען דער עני איז דיאַ מתנה וואַס הקב"ה שיקט צו אים, ווער דיאַ מתנה מקבל איז מיט (פנים יפות) איז וואָל זיין חלק, דען ווער זיך מרחם איבר איין אָרעמאַן צו דער קוויקן זיין נפש, איז הקב"ה אויף אים מעלה, גלייך אַז ער העט זיין נפש בשאַפֿן, און דרום ווייל אברהם הט (חס) געוועזן אויף אַלע מענטשן, האַט אים הקב"ה געגליכן גלייך אַז ער העט זייאַ בשאַפֿן, אַז דר פסוק זאָגט (ואת הנפש אשר עשו בחרן). פָּרוֹס איז טייטש ער זאָל אים אויף שפּרייטן איין לעבן איין מפה און זאָל אים דרויף צו עסן געבן: נאָך איין פשט אַזוי ער זאָל אים שניידן דאַס ברויט דאַס ער זאָל זיך ניט שעמען ווען ער זיך אַליין ווערט שניידן. (פרוס) איז טייטש שטיקר זאָלסטו אים שניידן, און זאָל אים פֿאַר לייגן (בעין טוב ויפה). און שטייט (לחמך) דיין ברויט. און שטייט ניט (סתם לחם), אַלאַ עס זאָל דיין ברויט זיין ניט גזלת ברויט אָדר גניבה. וועלט ער אָבר יאָ אַזוי טאָן, איז ער ניט מקבל שכר און ווי צו אים דס מען מאַכט אים גדענקן זייני זינד, דרום שטייט אויך בייאַ תרומה (קחו מאתכם תרומת ה') פֿון אייער געלד ניט אום רעכט געלד, דען (הקב"ה) איז (שונא גזל בעולה):

רבי יוסי הויב אַן (אם שלמים וכן רבים וכן נגזו ועבר ועניתך לא אענך עוד) ווען דאַס פֿאָלק האָבן שלום און איז בייאַ זייאַ קיין מחלוקת, איז הקב"ה אויף זייאַ (חס) און קיין דין האַט קיין שליטה אויף זייאַ, ווען גלייך זייאַ דינען (עבודה זרה) ווען זייאַ נאָר שלום האָבן איז קיין אַנדרן געוועלטיגט ניט אַן זייאַ וויאַ דער פסוק זאָגט (חבור עצבים אפרים הנח לו). עס שטייט ווייטר (וכן נגזו ועבר) עס קער צו שטיין (וכגזו) וואָס טייטש (וכן), אַלאַ דס איז דר אַן הייב פסוק דס אי

שלום

שלום אזו רעדט ער ווייטער פון שלום דאס איז צדקה הייסט שלום אז דער פסוק זאגט (והיה מעשה הצדקה שלום), אונ ווער עס מערט צדקה דר מערט שלום אובן אונ שלום אונטן, (נגוזים) דיא דא שערן איר געלד אונ גיבן צדקה, שטייט ווייטער (ועבר) ער איבר פֿארט פון זיך אלי דינים:

רבי יהודה הוב אן אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'

דיזן פסוק האבן דיא חכמים גזאגט, עס גייט אויף איין מענטשן ווען ער ליגט קראנק אויף זיין בעט דא איז ער תפוס פֿון זיך, דער קאפ איז געשלאגן מיט איין קייט, דיא פֿיס זיינן אים אויך געבונדן, וויא פֿין (בעלי דינים) דיזע דא היטן אים פֿון דער זייט אונ פֿון דער זייט, אלי זייני גלידר זיינן (כדוחק). וויא שלאגן זיך איינר אן אנדרן, דאס עסן איז פֿון אים אב גישאן, אין דער צייט וועלט מען אויף אים איין (אפוטרופס) דר זאל אויף אים (מלמד זכות) זיין, אין דר צייט (זכה) איז דעם אלך ווער דא איז זוכה דאס דער (אפוטרופס) גייט ארויף אונ קאן אויף אים לערנן (דרך הצלה) ער זאל ניצול ווערן פֿון דעם דין דאס מיינט איז אויף גילוגן וויא דער פסוק זאגט (אשרי משכיל אל דל) דאס ער אים לערנט (דרך החיים) ער זאל תשובה טאן פֿר זיינם הערן, דען מאכט ער איין (אפוטרופס) אויף אים אויבן, וואס איז דער שכר (ביום רעה ימלטהו ה') ווען דער (מדת הדין) האט איין שליטה אויף דער וועלט ווערט ער באשירמט דער פֿון. נאך איין פשט (אשרי משכיל אל דל) וויא גאר שטארק איז דער שכר פֿון איין (עני) פֿר הקב"ה, זאגט רבי חייא איך טוא איך פֿאר וואונדרן אויף דעם פסוק אז שטייט (כי שומע אל אביונים ה') הערט דען הקב"ה נאר נאר דיא (אביונים) אונ קיין אנדרן ניט. זאגט רבי שמעון דרום ווייל דיא (אביונים) זיינן מער נאנט צו הקב"ה אז איין אנדרר, עס שטייט (לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה) עס האט קיינר אזו איין צו בראכן הארץ ניט וויא דער (עני), אלי מענטשן ווערן געזעהן פֿר הקב"ה (בגוף ונפש) אונ דר ארעמאן ווערט גיזעהן פֿאר הקב"ה נאר מיט זיין (נפש), אונ הקב"ה איז מער נאנט צום (נפש) וויא צום גוף: איין ארעמאן איז געוועזן אין דער שכונה פֿון רבי יוסי. אונ קיינר האט זיך ניט אויף אים משגיח געוועזן, אונ ער האט זיך געשעמט פֿאר דיא לייטן צו נאך מאנן מען זאל אים געבן צדקה, איין מאל איז ער קראנק געוועזן, גיינג נאך אים ארייין רבי יוסי, ער הערט איין קול (שיקלא שיקלא) דאס איז דער (שיקלא) וואס דא שטייט אין (סבא משפטים) דס דיא נפשות קומן דריין דארטן דיזע טרערן (העשוקים) די פֿר דרוקט ווערן פֿאר איר לייט דא קומט צו איר איין נפש דאס זיין צייט איז נאך ניט צו שטארבן, וויא צו דיא מענטשן פֿון שטאט דס קיינר זאל זיין דיא אים קענן מיט וואס דער קוויקן, שטייט אויף ר' יוסי אונ גיט אים וואסר פֿון (גרוגרת) דורך איין רעריל אין מויל ער זאל איין נעמן, וויא ער האט אים דס איין גיגעבן, דא קום אויף אים איין שווייס אויף זיין פנים אונ דר (רוח) וואר ווידר גקערט צו אים, דער נאך קומט ער ווידר צו אים, ער זאגט (רבי) חייך בייא דיין לעבן, איין נפש איז שון אויס גיגאנגן פֿון איר אונ איז גיקומן (לפני כסא הכבוד) זיא האט וועלן שוין דארטן בלייבן, נייערט הקב"ה האט זיך וועלן מוחל זיין אונ מען האט אויס גירופֿן אובן ר' יוסי איז אן גיברייט דאס זיין רוח ווערט אויף גיין אונ ווערט ווערן אן גיקניפט אין איין (חדר הקודש) דאס דיא מלאכים זיינן אן גיברייט דרויף צו דר ווייקן אויף דר ערד דס (מכח תורתם) ווערט דאס חדר זיין צו דיר, אויך דער צייט פֿון דר (אידרא קדישא) דס אויבן שטייט (פ' נשא) אונ זיין אן גיברייט דרייא שטולן צו דיר אונ דייני חברים, פֿון דר צייט האבן דיא שטאט לייט זיך משגיח אויף אים געוועזן: נאך איין מעשה עס וואר איין ארעמאן איבר פֿארן פֿר ר' יצחק, אונ ר' יצחק האט נאר געהאט בייא זיך איין האלבע (מעה כסף), שפראך דער ארעמאן צו אים זיא צו מיר (משלים) אונ צו מייני קינדר אונ הויז געזינד אונזרי נפשות, שפראך ר' יצחק צו אים וויא קאן איך (משלים) זיין אייערי נפשות, איך האב נאר בייא מיר איין האלבע (מעה כסף). שפראך ער מיט דיין האלבע (מעה) ווער איך (משלים) זיין דיא אנדרי האלבע (מעה) וואס איך האב, ער נעמט ארויס אונ גיט אים. זא האט מען אים געוויזן אין חלום וויא ער ווער איבר פֿארן אן כארטן פֿון (ים הגדול) דא האט מען אים וועלן ארייין ווארפֿן, ער זעהט ר"ש האט געשטרעקט זיין האנד אים צו דר האלטן, איז געקומן דר ארעמאן אונ האט אים ארויס גילויגן אונ האט אים געגעבן אין דיא האנט פֿון ר"ש אונ איז ניצול געווארן, אז ער איז אויף געוואכט איז אים געקומן איין פסוק אין זיין מויל אריין (אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'): נאך איין פשט איז (אשרי משכיל אל דל) קום אונ זעה, איין (עני) דר נישט האט אונ בגערט אויך ניט קיין פרוטה פֿון קיינם, אונ ווייל זיין דוחק ניט מגלה זיין פֿר קיין מענטשן, ובשעת זיין נויט טוט ער איין קריג פֿר הקב"ה אז ער (מתרעם) אונ זאגט, בין איך דען איין גרעסטרר חוטא מער אז אלי לייט בעולם, ווייכן גישטו עושר. זיין הויז איז פֿול גאלד אונ זילבר, אונ איך האב קיין (פרוטה בעולם) אונ האב ניט (לחם לאכול ובגד ללבוש), ווייל ער איז מתרעם, אונ איינר קומט אונ גיט אים צדקה, דר מאכט שלום צווישן אים אונ הקב"ה, דרום שטייט (יעשה שלום לי שלום יעשה לי) די צדקה הייסט שלום, אונ מאכט אויך שלום צווישן איר אונ דעם (עני), אויב דוא ווילסט פֿרעגן וויא טאר ער (מתרעם) זיין אויף (מדת הקב"ה), קום אונ זעה ווען גלייך איין (עני) אזו זינדיגט קעגן הקב"ה אונ רעדט אזו מיט קריג, האט הקב"ה אויף אים קיין חטא ניט אונ האט ניטש פֿר איבל, דען ער איז ניט בייא זיין זין, איר לערנן פֿון איוב, בשעה דאס הקב"ה האט גירעט צום שטן (הנו בידך רק את נפשו שמור), (בההיא שעתא) איז (איוב) ארויס פֿון זין זין אונ האט געזאגט (הטוב לך כי תעשוק) איז דס רעכט וואס דו טוסט, איין פֿאטר אונ מוטר האבן איר בשאפֿן איין גוף אונ דוא האסט דיך בהעפֿט בשותפות אונ האסט איר גיגעבן איין נשמה, הייסט דוא (רק נפשו שמור), אונ דעם גוף פֿון איין פֿאטר אונ מוטר שטראפֿסטו מיט יסורים אונ גיסט דען שטן, ווען גלייך ער האט ניט רעכט גירעט, נאר ווייל עס איז פֿון צער האט הקב"ה ניט פֿר איבל גיהאט אונ זאגט (כי לא בדעת ידבר איוב): נאך איין פשט איז (אשרי משכיל אל דל) וואס איז איין (דל) דאס איז איינר דער דא שטארבט אן קינדער, ווען זיין נשמה גייט ארויס, זאגט אויף אים דער פסוק (יד ליד לא ינקה רע),

אונ

אונ ווען אים יוא איין קינד בלייבט איבר אונ איינר איז מחזיק אן אים אונ לערנט אים תורה (יעשה שלום וביום רעה ימלטהו ה'): קום אונ זעה, איין מענטש איז גיגאנגן מיט צווייא חכמים צווישן די הויכע בערג, האבן זיי גיזעהן גרויסע שפאלטן אונ עס גייט ארויס רויך. אונ פייאר אויס דיא גרובן, ער הערט איינם שרייאן, וויי, וויי, ער שפראך גוויס איז דאס איין אורט פון גיהנם, ער וואר אנטשלאפין גווארן. ער זעהט כחלום איינר דר קלויבט אויף דערנר אויף זיין מקטין, אונ צווייא ממונים פון גיהנם האבן אויף אים אונטר גיצונדן דיא דערנר אונ איז פר ברענט גווארן, אונ ער האט גשריגן, אונ זייא האבן צו אים גזאגט, דו האסט גלאזן הקב"ה אונ זייני מלאכים דיא דיך האבן גהיט בעולם הזה ובעולם הבא, אונ האסט גטאן דיא ווילן פון די רשעים די זיינן גיגליכן צו דערנר דיא דא זיינן (מלך שמאל ונחש), דרום זאלן דיך פאר ברענן די דערנר, שפראך דר (יהודי) צו דעם מאן פון גיהנם ווער ביסטו, שפראך ער איך בין איין (יהודי רשע) אונ די ממונים פון גיהנם גדענקן מיר ניט איין נאמן, אונ דרייא מאל זיינן זייא מיך (דן) בייא טאג, אונ צווייא מאל ביי נאכט, שפראך ער צו אים, ווייסטו ניט דען נאמן פון דיין שטאט וואו דוא האסט גוואונט, שפראך ער (בגליל העליון) האב איך גוואונט, שפראך ער צו אים האסטו קיין קינד גלאזן, זאגט ער איך האב יוא גלאזן איין קינד אונ איך בין איין קצב גיוועזן אונ איך האב אזו פיל (מעשים רעים) גיטאן, האט מען מיך דן גיוועזן צום ערשטן דאס מויל אונ פיס אונ הענד, אונ דר נאך דער דא איז (ממונה על הקברות) האט צו מיר גיזאגט בשעה דאס ער האט מיך דן גיוועזן, וויא צו דען דר דא האט גישווארן מקיים צו זיין די תורה אונ האט פאלש גישווארן, וויי צו דען (קרקפתא) דש האט קיין תפילין גילייגט (מעולם). וויי דיא הענט דיא האבן משמש גיוועזן (אין הבלי עולם); וויא צו דיא פיס דיא זיינן גיגאנגן (בהבלי עולם). בשעה דאס מען האט מיך גישלאגן (מכת מרדות) האב איך אלז מודה גיוועזן וואס איך האב גיטאן, אונ איז גיקומן איין נשמה מיט מיר מלאך דר איבר מיר גיזעצט איז: אונ האבן גיגעבן איין כתב אלז וואס איך האב גיטאן, אונ איין נשמה מיט מיר מלאך האבן עדות גיזאגט דרויף, האבן זיי גיזאגט (על פי שנים עדים או שלשה יומת המת), אונ דרום שטייט (משוכבת חיקך שמור פתחי פיך) דש איז די נשמה הייסט (משוכבת חיקך) זיא זאגט אויף דעם מענטשן עדות בשעת זיין טויט, אזו וואר ער אויף גיוואכט אויס זיין שלאף, ער גינג קען (גליל העליון) אונ האט נאך גיפרעגט אויב עס איז ניט פר האנדן איין קינד דר דא וואר איין זון פון איין קצב דער דא איז גישטארבן (ביום פלוני), שפראכן זייא דש קינד וואס דוא פרעגסט אויף אים, ער איז אזו איין רשע וויא דר פאטר איז גיוועזן, ער גייט אויך אין שעכט הויז, אונ אזו זאל זיין צו אים וויא מיט זיין פאטר אונ דיא אים גיזייגט האבן, ער גינג אריין אין (בית המדרש) אונ הערט איין קינד זאגט דען (פסוק (אם תבקשנה ככסף וגו'), ער גינג אין דען שעכט הויז, ער זעהט איין קינד האט גישפילט מיט יונגן, ער שפראך צו אים איין קינד קום מיט מיר, ער גינג מיט אים אונ קליידט אים אונ גייט מיט אים צום רבי דאס ער האט אים גלערנט תורה, ביז ער אזו וואול האט גילערנט דאס ער וואר בעסר לערנן אז אלי קינדר, ער מאכט דאס ער האט גילייענט דיא הפטרה אין שול אונ האט מתפלל גיוועזן ביז ער אזו לאנג האט גילערנט אזו וואלן דש מען האט אים גירופן רבי: דער פאטר פון דעם קינד דאס מען האט אים אזו (דן) גיוועזן אין גיהנם, איז גיקומן (בחלום) צו דען חכם וואס ער האט דאס גיזעהן אונ שפראך צו אים, רבי וויא דו האסט מיך (מנחם) גיוועזן אזו זאל הקב"ה דיך (מנחם) זיין: בשעה דאס איין קינד האט גיזאגט דיא (הפטרה בקהל) בין איך פרייא גיווארן פון איין דין, בשעה דש ער האט מתפלל גיוועזן אונ האט גיזאגט קדיש, איז איין גזר דין צו ריסן גיווארן גאר (מכל וכל), ובשעה דאס ער איז איין חכם גיווארן, האט מען מיר איין חלק גיגעבן אין גן עדן, אונ דאס איז דש חלק אז מען זאגט (חלק לעולם הבא) דש חלק וואס איטליכר צדיק האט פר זיך, אונ מען האט מיך אויף גיבראכט מיט דיא צדיקים אין אירע ישיבה, ובשעה דאס ער איז נאך איין גרויסר חכם גיווארן דש מען האט אים גירופן רבי, האט מען מיך גיקריינט (בכתר הצדיקים) דאס זיי דר מיט ווערן גיקריינט. אונ מען האט מיר גיגעבן עסין אונ טרינקן אונ דאס איז דאס מען האט הנאה (מזיו השכינה); אונ דש איז דאס אונזרי חכמים זאגן, בעולם הבא זיצן דיא צדיקים אונ האבן קרוינן אויף זייער קאפף אונ זיינן (נהנה מזיו השכינה), אונ ווער עס איז (נהנה מזיו השכינה) איז גלייך אז ער זעלט עסין אונ טרינקן. אונ פון דיינט וועגן רבי, האב איך דאס אלז זוכה גיוועזן צו דען כבוד, וואל איז דיין חלק דאס פון דעסט וועגן האסטו איין גרויס חשוב חלק בקומן בעוה"ז ובעוה"ב, אונ ווי זייער איין (זכאי) איז דר דא זוכה איז אונ לאזט איין (בן חכם בעולם) (עד כאן):

רבי אבא הייבט אן יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ ווי זיינן דיא לייט פר שטאפטי הערצר דאס זייא זיינן ניט (משתדל בתורה). שלמה זאגט (יש רעה חולה). איז דען מטיין רעה דאס דא איז חולה, אונ מטיין רעה דאס ניט חולה. אלא גוויס איז דא (רעה חולה), דען מיר האבן גילערנט. (מלך שמאל) גייען ארויס (כמה כוחות הדינין) מקטרגים, אונ ווען זיי גייען ארויס פון דען (נוקבא דתהום רבא) וואו אלי קליפות זיינן. דא בהעפטן זיי זיך צו אננדר אונ שפאלטן די (אווירין) אונ שוועבן בעולם אונ גינעהן צו דיא לייט אונ איטליכר הייסט רעה אז דער פסוק זאגט (לא תאונה אליך רעה), אונ ווען דיא זעלבי קומן אויף די לייט מיט (עוונות) זיינן זייא גלייך אז איין חולה. דרום דאס זייא מאכן דיא לייט צו קמצנים אויף איר געלט. דרום הייסט ער חולה. קומט צו אים דר (גבאי צדקה), שלאגט ער אים מיט זיין האנט אונ פר ווערט אים גיב ניטס פון דיין געלט, קומן ארעמע לייט, שלאגט ער אויך מיט זיין האנט דיא זעלביגי אונ זאגט גיב ניטס פון דיין געלט, וויל ער אויס געבן צום עסין פון זיין געלט, שלאגט ער אים אויך מיט זיין האנט, דאס טוט ער אלז דאס דש געלט זאל גהיט זיין צו איין אנדרן. אונ פון דען טאג דש דער (שר רעה) רואט אויף דעם מענטשן, איז ער חולה וויא איין קראנקר דר ניט קאן עסין אונ טרינקן, אונ דרום איז זיא איין (חולה רעה), שרייבט שלמה המלך בחכמתו (איש אשר יתן לו האלהים

עושר

עושר וכבוד וגו' ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו גם זה רעה חולה) איז קשה וואס טייטש (ולא ישליטנו האלהים), (אי הכי) איז עס דאך ניט אין זיין רשות. אלא ווען עס זאלט שטיין (ולא יעזבנו אלהים) וואלטשו אזו זאגן, אבר עס שטייט (ולא ישליטנו), דרום וויל ער דען (רעה) האט געוואלט דריבר, אונ האט זיין אחיזה אן דעם בקואן, דאז לאזט איהם הקב"ה ניט צו ער זאל איהם צו ברענגן אונטר זיך. דרום ווייל איינר דער (רעה) איין אחיזה האט אן דעם, אונ אזי זייני וועג זיינן ווי איין קראנקר ער האט ניט קיין קראפט צו גינעהנן צו זיין געלט, ער גיט ניט אויס דר פון אונ שפארט עס צו האלטן ביז ער אוועק גייט פון דר וועלט. דא נעמט דס געלט איין אנדרר אונ גיבט אויס דס געלט. דען ער איז דער העד פון דיא געלט אונ ער גיבט עס אויס. דרום שרייט (שלאה האלך) אונ זאגט (עושר שמור לבעליו לרעתו), ווער זיינן דיא (בעליו) דאס צו איהם איז גהיט געווארן דאס ער זאל דאס ירשנן נאך איהם אונ ווארום האט ער זוכה געוועזן צו זיין דר האר פון דיא עשירות, דרום וויל דער וואס פאר איהם איז געוועזן אונ האט גיגלויבט דען (רעה) אונ האט איהם גיפאלגט אונ האט איהם בגערט. דרום שטייט (לרעתו) וויל דר (רעה) האט גיהאט ביז ייעצט צו שאפן דריבר. אונ איז דראן בהעפט געוועזן, דרום איז דיא עשירות גהיט געוועזן צו דען אנדרן דר איז דר האר פון דען עשירות. אונ דר ערשטר האט נאר פיר גהיט די עשירות אלס איבר דער (רעה):

שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה וגו' אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ זאגט ר"ש, ווער זיך איז משמח אן דיא (ימים טובים) אונ גיבט קיין חלק ניט צו הקב"ה, דא קומט דער (רע עין) דר שטן אונ איז אויף איהם מקטרג אזו לאנג ביז ער איז איהם מעביר פון עולם אונ ברענגט אויף איהם וויא פיל צרות איינע איבר דיא אנדרי. וואס איז דאס חלק פון הקב"ה דס ער גיט דעם עני וויא זיין פר מעגינט איז דס ער זאל זיך אויך משמח זיין, דען די זעלביגי צייט קומט הקב"ה צו זעהן זייני צו בראכעני כלים דס זיינן די ארעמע לייט אונ זעהט דס זיי האבן זיך מיט ניטט משמח צו זיין אונ קיינר איז זיי ניט משמח, דא וויינט (כביכול) אויף זייא, אונ גייט ארויף אונ וויל חרוב מאכן דיא וועלט. דא קומען דיא (בני ישיבה) פר איהם אונ זאגן, (רבון עולמים) דוא ווערשט גירופן (רחום וחנון) לאזן זיך דייני דער בארמיקייט (אנגלן) זיין אויף דייני קינדר, זאגט צו זייא הקב"ה, ווייסן דען ניט דיא לייט אז איך האב נאר דיא וועלט בשאפן מיט חסד, ער זאל איין קיום האבן מיט חסד וויא דער פסוק זאגט (עולם חסד יבנה), אונ אויף דעם שטייט דיא וועלט, דא שפראכן צו איהם דיא (מלאכים עליונים), דער פלוני האט גיגעסן אונ גיטרונקן, אונ קאן וואול גוטן טאן מיט אביונים אונ ער גיט זייא ניטט, (מיד) קומט דער מקטרג אונ נעמט רשות אונ יאגט איהם נאך, זעה וואו איז אזו איין (גומל חסד) געוועזן אז אברהם האט אזו פיל חסד גיטאן מיט אלי בשעפנש, דען טאג דס ער האט איין סעודה גימאכט שטייט (ויגדל הילד ויגמל) ער האט גימאכט איין סעודה אונ האט אלי הערן פון זיין דור גיבעטן אויף דר סעודה, אונ מיר האבן גילערנט. אויף אלי סעודת פון שמחה קומט דער מקטרג אונ זעהט אויב דער משמח האט מקדים געוועזן טובה צו טאן דיא ארעמע לייט, אונ אויב עניים זיינן אין זיין הויז, אז ער דאס זעהט דא איז ער זיך פורש פון דען הויז אונ גייט ניט אריין, (ואם לאו) דא גייט ער אריין אונ זעהט דס (ערבוביא של שמחה) אן (עניים) אונ דאס מען האט ניט מקדים טובה געוועזן צו ארעמע לייט, דא גייט ער ארויף אונ איז מקטרג, אזו אויך אז אברהם האט גימאכט דיא סעודה אונ האט אן גיברייט אלי שרים אין זיין דור, דא שטעלט זיך דער שטן אן דער טיר גלייך אז איין עני, האט זיך קיינר אן איהם משגיח געוועזן. דיא (מלכים ושרים) דיא דא זיינן געוועזן, שרה האט גיזייגט דיא קינדר פון די (שרות), דרום שטייט (מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה) שטייט (בנים לשון רבים), דען זי האט פיל קינדר גיזייגט, אונ איבר דען האט זיא אויך ניט מיר מכשול גיגעבן אויף דעם דר דא איז אויף דיא טיר גישטאנן, (מיד) גינג ער ארויף אונ זאגט, (רבון עולמים) דו האסט גיזאגט (אברהם אוהבי) אברהם האט איין סעודה גימאכט אונ האט מיר אויך קיין עני ניט גיגעבן דער פון, אונ האט אפילו ניט פר דיר מקריב געוועזן אפילו איין טויב אויך ניט, אונ שרה זאגט נאך (צחוק עשה לי אלהים) דו האסט פון מיר גישפעט אז דוא האסט מיר איין קינד גיגעבן. שפראך הקב"ה, ווער איז אויף דעם עולם אז אברהם, אונ דער שטן האט ניט נאך גילאזן אונ גינג ניט אוועק ביז ער האט מבלבל געוועזן די סעודה אונ די שמחה, אונ הקב"ה האט גיהייסן מקריב זיין יצחק פר איין קרבן, אונ איז נגזר געווארן אויף שרה דאס זיא זאל שטארבן איבר דעם צער דאס זיא וואר דער שראקן איבר (עקידת יצחק) דאס אלז האט גימאכט וויל מען האט ניטט גיגעבן דיא ארעמע לייט, (ומה) דאך אברהם איז עס אזו אויס גיגאנגן, כמה אנדרי לייט (אכל שכן). וויא צו דיא מענטשן דאס זייא ניט וויסן אונ זיינן ניט משגיח דאס דער עולם האט קיין אנדרן קיום ניט אז מיט די תורה, דרום זאגט דא דער פסוק (ג' פעמים בשנה) אונ שטייט דער פיר מען זאל זיך אן (ימים טובים משמח) זיין (והיית אך שמח), אונ מען זאל הש"י זיין קינדר זיין חלק אויך געבן דס זיינן די ארעמע לייט (איש כמתנת ידו) דאס וויא זיין פר מעגנט איז (כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך), (ואם לאו) זאגט דער פסוק ווייטר (שופטים ושוטרים תתן לך) דער (שוטר) הייסט דער (שטן שוטר) וויא אובין שטייט וויא פיל מאל דער ברענגט אויף איהם (שופטים) אונ דער וועקט זייני עבירות אונ דינים אונ איז מקטרג אויף איהם, אונ דוא ביסט דיר דאס אליין גורם, דרום שטייט (תתן לך), דרום זאל מיטלייבר צו זיין שמחה פאר די עניים פר זארגן דס זיי זאלן זיך משמח זיין:

לא יקום עד אחד באיש וגו' על פי שנים עדים או שלשה עדים יקום דבר דיא אלוה איז, ווען איינר וויש עדות דאש ער זאל זאגן (בבית דין) כדי דאש זיין חבר זאל קיין שאדן פון געלט האבן דורך אים, אונ עש הייסט קיין עדות ניט ווייניגר אז צווייא, דרום שטייט (על פי שנים עדים יקום דבר), אונ דרום האבן דיא חכמים גזאגט ווער זאגט עדות אויף דעם מענשן · די ווענט פון זיינם הויז, אונ ניט דש אליין, אלא זיין הויז געזינד זאגן אויף אים עדות, ווער זיינן זיי דיא (קורות ביתו) דאש זיינן דיא ווענט פון זיין האוזן. ווייא בייא חזקיה שטייט (ויסב חזקיהו פניו אל הקיר) האבן דיא רבנן גזאגט דש (חזקיה) האט מתפלל געוועזן (מקירות לבו): דיא הויז געזינד דיא אויף אים עדות זאגן, דש זיינן דיא צווייא הונדרט מלאכים אונ פערציג אברים פון מענשן ווייא דיא חכמים גזאגט האבן, איין רשע זיינן דיא זינד אויש גגראבן אויף זייני ביינר, אזו אויך איין צדיק זיינן זייני זכיות אויש גיקריצט אויף זייני ביינר, דרום האט דוד גזאגט (כל עצמותי תאמרנה), אונ דרום האבן איר געלערנט, מי מעידין על אדם קורות ביתו, דש זיינן דיא ביינר דיא באלקין דיא ליגן אויף דעם (מוח) די ביינר דיא גבויאט זיינן אויף דעם (מוח), דש איז (אים) דז דרויף שטייט (המקרה במים עליותיו) (המקרה) איז לשון (קירות), אונ ווארום זיינן זייא אבער אויש גיגראבן אויף דיא ביינר אז ווי אן די פלייש אונ הויט אונ די גלידר. ווייל דיא ביינר זיינן וויש אונ איין שווארץ כתב איז נאך אזו וואל ווערט דר קענט אויף וויש. אזו אויך די תורה איז וויש פון איר ווייניג אונ שווארץ פון דערויטן, אונ ניט דש אליין, אלא דר גוף מיט דיא ביינר ווערן לעתיד אויף שטיין, דרום זיינן דיא זכיות אונ דיא עבירות אויש גיגראבן אויף זייני ביינר, ווערן זייא זוכה זיין ווערן זייא אויף שטיין (לתחיית המתים), אונ ניט דאש אליין, עש זיינן צווייא עדים אויף איטליכם מענשן, דיא אויג זעהט אונ דר אויער הערט אונ דאש בית דין שרייבן אויף אונ זיינן אים (דן), אונ ניט דאש אליין, אלא דיא זון אונ לבנה זאגן עדות אויף אים ווייא דיא חכמים גזאגט האבן (תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו) וואש טייטש (בכסה) אז דיא לבנה ווערט צו גידעקט, אלא אז (ראש השנה) קומט, דא קומט (סמא"ל) פר הקב"ה ער מאכט זיין (דין ומשפט) אויף ישראל, דא זאגט הקב"ה ער זאל עדות ברענגן, אזו ברענגט ער מיט זיך דיא זון, ער גייט אונ וויל ברענגן אויך דיא לבנה, דא פר בארגט זיא זיך אונ ווערט פר דעקט אונ גייט ארויף אויף דעם ארט דאש דרויף איז גזאגט (במכוסה ממך אל תחקור) צו בעטן אויף ישראל רחמים, דרום שטייט (בכסה ליום חגנו) דאש די לבנה ווערט דענסט מאל צו גידעקט אויף איין זו איין ארט דש דר (סמא"ל) קאן זי ניט געפינן. זי איז פר הוילן וואו מן ניט דורף פרעגן אונ פארשטן איר ארט:

כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה (עוד בזוהר בלק)

רבי פנחס איז גיגאנגן צו זעהן זיין טאכטר די מוטר פון רבי אלעזר ווייא איז קראנק גיוועזן, זיינן מיט אים גיוועזן די חברים אונ ער איז גיריטן אויף דעם אייזל, האט ער בגעגינט צווייא (ערביים) אונ פרעגט זייא אויב זיך זיין טאג אויף דעם פעלד ניט האט דער וועקט איין קול, שפראכן זייא איין מאל זיינן גיוועזן גזלנים דיא דא האבן (גיגזלת עוברי דרכים) אונ האבן לייטן גיהרגת אין זעלביגן פעלד, אזו האבן זייא בגעגינט (יהודים) אונ האבן זייא וועלן אום ברענגן, דא איז ווארן גיהערט אין דעם זעלביגן פעלד דאש קול פון דעם אייזל דאש ער גיטריטן האט צווייא מאל, דא איז גיקוואן איין פלאם פייאר מיט דעם קול אונ האט זייא פר ברענט, זיינן דיא (יהודים) ניצול גיווארן, ער שפראך צו זיי, (ערביים ערביים) מיט דר זאך דז איר איר האט גזאגט זייט איר דעם טאג ניצול גיווארן פון אנדרי גזלנים דיא דא האבן אויף אייך גיווארט: הייב אן רבי פנחס צו וויינן אונ שפראך, רבש"ע דיא יהודים האשטו גטאן איין (נס) פון איינט וועגן דז זייא זיינן ניצול גיווארן אונ איך האב עש ניט גוואוסט: ער הייב אן (עושה נפלאות גדולות לבדו כי"א) וויא פיל טובות טוט הקב"ה מיט דיא לייט אונ זייא ווייסן עש ניט ניארט הקב"ה אליין, איין מענש שטייט אויף דש מארגנש אונ טרעט מיט זייני פיס אויף איין קאפף פון איין שלאנג די איז גקוואן אים ממית צו זיין אונ ער איז זיא ממית אונ ער ווייש ניט. נאר הקב"ה אליין, דש איז (עושה נפלאות גדולות לבדו) ער אליין ווייש דעם (נס) אונ דר מענש זעלבשט ווייש גאר ניטש דר פון, איין מענש גייט אונטר וועגן אונ גזלנים ווארטן אויף אים ממית צו זיין, דא קומט איין אנדרר אונ ווערט גיגעבן (כופר) אן שטאט אים אונ ער ווערט ניצול אונ ווייסט ניטש פון דר טובה דאש הקב"ה האט אים גטאן דש נס ניארט ער אליין אונ קיין אנדרר ווייסט ניטש דר פון, דרום שטייט (עושה נפלאות גדולות לבדו). שפראך ר' פנחס צו די חברים (חברייא) דש איך האב דא גפרעגט דיא דאזיגי (ערביים) דיא דא זיינן תמיד עוסק אין פעלד אויב זייא האבן גהערט דאש קול פון דיא חברים דיא זיינן (מתעטרן בתורה), דען (ר' שמעון ור' אלעזר) זיין זון אונ אנדרי חברים דיא גייען פר אונז זיי ווייסן ניט אז איר דא נאך קומן, אונ איך האב גפרעגט דיא ערביים אויף זייא, דען איך וויש דאש דש קול פון ר' שמעון מאכט ציטרן דיא בערג אונ די פעלדר, האבן זייא איר דא מגלה גיוועזן וואש איך האב ניט גוואוסט, אז זייא אזו גייען קערן זייא ווידר דיא (ערביים) צו אים אונ שפראכן, דוא אלטר אלטר דוא האשט אונז גפרעגט פון זאכן אויב איר ניטש האבן גהערט (איאי עולם), אונ האשט אונז ניט גפרעגט אויף דעם טאג דש איר האבן גזעהן איין וואונדר איבר דיא אנדרי, איר האבן גזעהן פינף מענשן זיינן גיזעסן אונ איין אלטר צווישן זיי, האבן איר גזעהן עופות פון הימל די האבן זיך גמאלט אונ האבן גשפרייט אירי פליגל אויף זייערי קעפ, דיא זיינן אוועק גיגאנגן אונ אנדרי זיינן גיקואן אונ האבן גימאכט איבר איר קאפ איין שאטן, אונ דער שאטן איז ניט איבר פארן פון זייער קאפף אונ דר זעלביגר אלטר דאש דא וואר צווישן זייא, האט אויף גיהובן זיין קול צווישן זייא אונ זייא האבן אים צו גיהערט. שפראך ר' פנחס (ערביים ערביים) אויף דאש האב איך אייך גפרעגט (יהי רצון) איר זאלט גייאן דען וועג אונ דער וועג זאל אייך זיין אן גברייט פר אייך אין אלים וואש איר בגערט, צווייא ארלייא האט איר איר גזאגט אזו בין איך אטאה, זיי גייאן אוועק, שפראכן דיא (חברייא) צו רבי פנחס, וויא ווערן איר וויסן דאש וואו רבי שמעון רואט דרויף. שפראך רבי פנחס לאזט נאר גייאן איין

איין

מיין בהמה אליין זיא ווערט שוין וויסן דען וועג אליין, זייא האבן זיין אייזל ניט גפירט אונ ניט גלענגט וויא דער סדר איז. איז דער אייזל אויס דעם וועג גיגאנגן צווייא (תחום שבת). ער הייב אן צו שרייאן דרייא מאל, דא וואר רבי פנחס אראב גנידרט אונ שפראך צו דיא חברים, איר ווילן זיך אן ברייטן מקבל צו זיין דאס הייליגי לויטרי פנים, דען איצונד גייאן זייא ארויס קיגן אונז, האט רבי שמעון געהערט דאס קול פון דעם אייזל שרייאן, שפראך ער צו דיא חברים איר ווילן אויף שטיין, דען דאס (קול השמחה) פון דעם אייזל פון דעם אלטן חסיד האט זיך דער וועקט צו אונז, אזו זיינן זייא אויף גשטאנן ר"ש אונ דיא חברים: הייב אן ר' שמעון (שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה) דעם מזמור האבן שירה גזאגט דיא קיא דיא האבן דען ארון גפירט פון דיא (פלשתים), צו וויסן האבן זיי גזאגט שירו דש זיי זאלן זינגן, צו (נאה שרים נאה מדרגות) דיא זיינן מקינן גיקומן דען (ארון מקבל) צו זיין, צו זייא האבן די קיא גזאגט (שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה), וואָרום שטייט בייא משה (שירה) איז (לשון נקבה) אונ דא (שיר לשון זכר), אלא ביי משה איז נאך דר ארון אליין גגאנגן די (כנסת ישראל) מיט אירי חיילות אונ ניט מער, אונ דא איז גוועזן דער ארון אונ אלס וואס דרינן איז בהאלטן גיוועזן די לוחות, אונ דרום איבר דעם וואס דרינן איז גיוועזן, דרום זאגן זייא לשון זכר (שיר חדש כי נפלאות עשה), ער האט גיטאן (נפלאות) אן דיא פלשתים, אונ אזו האט ער גטאן זייערי עבודה זרה (הושיעה לו ימינו), (ומה) דאך דיא קיא זיינן ניט גיוואונט גיוועזן (בנסים) נאך דיא שעה, האבן זיי גזאגט די שירה. (אכל שכן) דאס גשרייא פון דעם אייזל פון דעם אלטן חסיד דאס גיוואונט איז (בנסים), (על אחת כמה וכמה) דאס ער האט גזאגט (שירה). (ער זאגט ווייטר סודות). אין דעם זעהן זיא דאס רבי פנחס קאם, זייא קומן צו אים דא קושט רבי פנחס צו רבי שמעון אונ שפראך, איך האב דא גקושט דאס (פי ה') דאס דא איז (מבושם) מיט אלרלייא (בשמים) פון זיינם גארטן פון אובן, זייא וואָרן זיך זייער משמח מיט אננדר אונ זיצן. ווייא זייא זיצן דא זיינן אלי עופות דיא דא האבן איין שאטן גמאכט זיינן אוועק גפלויגן אונ פר שפרייט גיווארן, דא הייב אויף ר"ש זיין קאפ אונ הייב אויף זיין קול אונ שרייאט צו זיי אונ זאגט, איר עופות פון הימל זייט איר אייך דען ניט משגיח בכבוד פון אייערן הערן דש דא היר איז אונ שטייט דא, בלייבן זיי שטייאן אויף איינר שטאט אונ זיינן ניט אוועק פון אירן ארט אונ ניט צו גינעהנט אויף צוא זייא. שפראך רבי פנחס זאג זיי דש זיי זאלן גיין צוא זייער ארט, דען מן גיבט זייא ניט רשות אוועק צו גייאן ווייל דוא האסט גוזר גוועזן. זאגט רבי שמעון איך וויס דאס הקב"ה וויל אונז איין (נס) טאן, עופות עופות, גייאט אייער וועגס אונ זאגט אייערן ממונה דריבר אייך איז דאס דריבר זייט איר גוועזן אין זיין רשות, אבר איצונד זייט איר ניט אין זיין רשות, אבר איך האב דאס אויף אוף איין אננדר צייט, אזו וואָרן זייא זיך פר שפרייטן אונ פליאן אוועק. אין דעם זעהן זייא דאס דרייא בייאר פאר שפרייטן זיך אירי צווייגן אויף דרייא זייטן איבר זייא, אונ איין קוואל ברונן וואסר וואר קוועלן פר זייא. זייא וואָרן זיך אלי (חברייא משמח) אונ רבי שמעון שפראך צו רבי פנחס איין גרוס טרחה האבן די עופות געהאט בתחלה, אונ איין טרחה פון (בעלי חיים) בגערן מיר ניט. דען עס שטייט (ורחמיו על כל מעשיו). שפראך ר"ש איך האב זייא דאך ניט משריח גיוועזן, אבר ווען הקב"ה איז (חס) אויף אונז דא קענן מיר ניט אוועק שטויסן דיא מתנה דאס ער אונז האט גגעבן, זייא זיצן אונטר די בייאר אונ טרינקן וואסר אונ וואָרן נהנה דארטן: ר"פ זאגט ווייטר גרושי סודות:

פתח ער הייב ווייטר אן כִּי תָצוּר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים וויא גאר גוט זיינן דיא וועג אונ שטעג פון דר תורה. דען איטליכס דיבור זיינן וויא פיל עצות וויא פיל טובות צו די לייטן וויא פיל פירצן דיא דא לייכטן (ככל נר). דוא האסט קיין וואָרט ניט אין דער תורה דש זאל ניט זיין דרינן (כמה אורות) דיא דא לייכטן (ככל נר) דר פסוק איז (לפי פשוטו) אונ איז דרינן דיא (חכמה עליונה) צו פר זאגן דער דא עס בדארף, וואס זיין אלץ דער דא אלי מאל עוסק בתורה איז אז דער פסוק זאגט (ובתורתו יהגה יומם ולילה וגו') וואָרום שטייט דאס נאנט בייא דעם, אלא ווער דא איז (עוסק בתורה יומם ולילה) איז ער ניט וויא איין טרוקענס האלץ, נייארט וויא איין בוים דער שטייט בייא איין באך וואסר, וויא זיינן דיא לעבעדיגי בייאר, עס זיינן אן זייא וואָרצלן אונ זיינן דראן שאליכטס אונ מוח אונ צווייגן אונ בלעטר אונ בלומן אונ פירות. דיא זיבן מינים גייאן אויף ביז זיבציג, אזו אויך דיא (ד"ת פשטים) פון פסוק דר פשוטו. דרשה. (רמז) דש איז דרינן (מראה חכמה), (גימטריאות, רזין שמונה, רזין סתומין) מיינט איבר דען אנדרן, (פסול וכשר טמא וטהור אסור ומותר), פון איצונד אונ ווייטר פאר שפרייטן זיך דיא צווייגן (זכל לד). דא איז ער בוודאי וויא איין בוים, אונ ווען ער ניט צערנט, דא איז ער ניט איין (חכם בחכמה). קום אונ זעה, וויא גליבט זיינן פאר הקב"ה דיא דא (משתדל בתורה) זיינן, אפילו אין דר צייט ווען דר דין הייגגט (בעולם) אונ הש"י האט רשות גגעבן דען משחית צו פאר דארבן, דא בפעלט איהם הקב"ה אויף די דא זיינן (משתדל בתורה), אונ אזו שפראך הקב"ה צו איהם, (כי תצור אל עיר) ווען דו ווערסט בלעגרן איין שטאט מכח אירי גרויסע זינד דש זיי חוטא זיינן פאר איר אונ זיינן (חייב בדין), (ימים רבים) דש זיינן דרייא טעג נאך אננדר וויא איר גפינן (ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים) איז טייטש דרייא טעג, אזו אויך דא דען ווערט דער קענט דאס עס איז (דבר בעיר), זאגט הקב"ה צו דעם משחית, קום איך וויל דיר בפעלן אויף גאר איין הויז גלייך דיא (תלמידי חכמים) די זיינן איין הויז גלייך (אל תשחית את עצה) דער תלמיד חכם דער דא איז איין בוים פון לעבן דר דא פירות טראגט, ער איז (בעל עצה), ער גיבט איין עצה דער שטאט דש זייא זאלן (ניצול פון דין) ווערן אונ צערנט זייא דיא רעכטי וועג אונ שטעג דש זייא זאלן גייאן דרינן. דרום בפעל איך דיר, דו זאלסט דיך מיין האלטן אויף אים אונ ניט משחית אים זיין, (לנדות עליו גרזן) צו שטוסן אויף אים איין דין, אונ אויך ניט צו שטארקן אויף אים איין (להט החרב) דיין שארפן שווערד דר דא איז ממית אנדרי לייט פון עולם. (כי ממנו תאכל), עסט דען דר מלאך המות פון אים, אלא עס איז איין מדרגה בייא הקב"ה דש דא ווערט גישפייזט פון דער תורה, דאס פון איר גייאן

ארויס אזוי (רוחות החוקים הקדושים), דען עס איז קיין גרעסרי הנאה צו דען (רוח הקודש בעו"הז) אז דיא תורה פֿון דעם (תלמיד חכם הזכאי)· (כביכול) ער איז די (מדרגה מפרנס) אונ גיבט איבר (מזון בעו"הז) מער אז אזוי קרבנות אין עולם, ביא קרבנות שטייט (אכלתי יערי עם דבשי אכלו רעים) דס (הש"י כביכול) זאגט אויך דר הנאה פֿון קרבנות, אונ זינט דאס בית המקדש איז חרוב געווארן, זיינען דיא קרבנות בטל געווארן, דא הט הש"י קיין גרעסרן נחת רוח ווי פֿון דיא תורה לערנן אונ דער מענש מחדש איז· דרום זאגט ער (כי ממנו תאכלו) עס איז קיין אנדר שפייז אויף דען עולם אז פֿון אים, דען דורך דעם תלמיד חכם דער וועקט זיך אובן אויך איין (מזון ושפע) צו אזוי, דרום זיי גהיט אן אים, (ואתו לא תכרת) דו זאלסט אים ניט אפּ שניידן, דו זאלסט ניט צו אים גנעהנן, (כי האדם עץ השדה) דאס איז דער מענש דער דא ווערט דער קענט אובן אונ אונטן: (עץ השדה) דער (אילן הגדול וחזק) פֿון דען (שדה אשר ברכו ה') דאס איז דיא קדושה דיא הייסט (שדה) דס פֿון דארטן קומן אזוי נשמות דיא זיינן אז וויא גראז פֿון פֿעלד. דר ווערט דער קענט ביא דעם (שדה) אזוי אמל, דרום בפֿעל איך דיר אויף אים צו היטן, (לבא מפניך) תחתונים ניט די עליונים אהין קענן קומן (במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד) דאס איז (מצור) איין שטארק אורט איין שטארקר פֿעלזן, אונ ווען זייא תשובה טוען, בין איך זייא מכפר אירה זינד אונ בין זייא (מקבל ברצון) פֿר איר, דס אלס בפֿעלט הש"י צו דען (מלאך המות המשחית) אויף דען תלמיד חכם, דרום זיינן זייא (זכאים) די דא עוסק בתורה זיינן, וויא זיינן גרוסי בויאר בעולם הזה. זעהט וואס הקב"ה האט דא אונז גיטאן, דאס ער האט גיפֿאלגט דיא בייאר· (זכאה) איז דער וועג, אונ ניט גנוג איין בוים נאך דרייא גרויסע בויאר דיא שפּרייטן דיא צווייגן (וכן לך) האט הש"י גימאכט. (יהי רצון לפני הקב"ה) דאס דיא בויאר אונ קוואל ברונן זאל ניט אב גטאן ווערן פֿון דען ארט. אונ נאך (עד היום הזה) שטייאן זיי דארטן נאך דיא דרייא בייאר אונ קוואל וואסר, דיא לייט רופֿן זייא (כליבו דרבי פנחס בן יאיר) דאס איז פֿלאנצונג פֿון (רבי פנחס בן יאיר) עד כאן:

איש הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ זאגט רבי יוסף, וויא צו די לייט די ניט ווייסן אונ זיינן ניט מסתכל (בדברי התורה), וויא צו זייא ווען הקב"ה ווערט קומן צו פֿאדרן איין דין פֿון זייא אויף אירי מעשים, אונ דר גוף ונפֿש ביידי ווערן שטיין צו געבן חשבון פֿון אזוי זייערי מעשים, אייער זיך נאך אב שייד דער גוף פֿון נפֿש, דעם טאג איז דער (יום הדין), דער טאג דאס דיא ספרים זיינן אפֿין אונ דיא בעלי דינים שטייאן אונ דען טאג שטייאט דיא שלאנג דער (סמאל) אים צו בייסן, אונ אזוי זייני אברים טוען ציטרן ביי אים, אונ די נשמה איז זיך פֿורט פֿון גוף, אונ אז זיא איז זיך פֿורט פֿון גוף אונ גייט אונ שוועבט אונ ווייסט ניט אין וועלכן וועג זי זאל גייאן אונ צו וועלכן ארט זיא ווערט אויף גייאן, וויא צו דען זעלביגן טאג דער דא איז טאג פֿון (רוגז וכלה), דרום קיינר איטליכר מענש מאכן שטאראן דען יצר הרע אלי טאג, אונ פֿר אים צו גידענקן דעם טאג אז ער ווערט מוזן שטיין פֿר דעם (דין לפני המלך), דאס ווען ווערט אים מאכן איין גייאן אונטר דיא ערד אין קבר צו פֿר פֿוילן, אונ די נשמה ווערט זיך פֿון אים אפּ שיידן, אונ איר הבן געלערנט (לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע), גייאט ער אוועק פֿון אים איז גוט, (ואם לאו) זאל ער עוסק בתורה זיין, דען עס איז קיין מאן פֿר האנדן דאס מן קאן דער מיט צו ברעכן דען יצר הרע אז מיט תורה, גייאט ער אוועק איז גוט· (ואם לאו) זאל ער אים דער מאנן דען (יום המיתה) וויא איר האבן עס געשטעלט אין ערשטן פרק פֿון ברכות, איז דאך דא צו פֿר שטיין, דער יצר הרע איז דאך דר (מלאך המות), וואס פֿארכט זיך דער מלאך המות פֿאר זיין (יום המיתה) אז ער זאל פֿר אים דער מאנן, אדרבא ער האט איין שמחה דער מיט, אונ דעסט וועגן רעט ער אן דען מענשן ער זאל אים דער צו ברענגן, נא וואס זאל ער אים דר מאנן דעם (יום המיתה)· נאר דר מענש זאל אליין גדענקן אן זיין יום המיתה, דען דער יצר הרע רוהט ניט נייארט וואו שמחה אליין איז אונ גאוה, אונ ווען דער מענש האט צו בראכן גמיט דא איז ער זיך פֿורט פֿון מענשן אונ רוהט ניט אין אים, דרום זאל דער מענש גידענקן אן דעם יום המיתה, ווערט דער יצר הרע אוועק גייאן פֿון אים. קום אונ זעה, דער יצ"ט וויל האבן שמחה פֿון תורה, אונ דער יצר הרע וויל האבן די שמחה פֿון ווין אונ (ניאוף וגאוה). דרום קער דער מענש אזוי אמל ליגרן פֿר דעם (יום הדין הגדול) דר יום הדין פֿון חשבון, דעם טאג דאס ניסט מער איז מגין אויף אים אז דיא מעשים טובים דאס ער טוט בעולם הזה· קום אונ זעה, (ויראו האנשים כי הובאו בית יוסף) זיי זיינן אזוי גיוועזן זעלכי שטארקי גבורים אונ איין יונגר האט זיא גפֿירט אין הויז פֿון יוסף האבן זייא זיך אזוי גיפֿארכטן, ווען הקב"ה ווערט דעם מענשן פֿאדרן צום דין (על אחת כמה וכמה)· דרום קער איטליכר מענש צו היטן בעו"הז צו שטארקן זיך אן הקב"ה, אונ זאל זיך איין בטחון האבן אן אים, ווען גלייך ער האט גזינדיגט, ווען ער איז (חוזר בתשובה שלימה) פֿר אים אונ שטארקט זיך אן הקב"ה איז גלייך אז ער האט ניט חוטא גוועזן, די (שבטים) דרום וויל זיי הבן חוטא גוועזן (במכירת יוסף) האבן זייא זיך גפֿארכטן, אונ (אלמלא) העטן זייא ניט חוטא גיוועזן, העטן זייא ניט גפֿארכטן, דען דיא עבירות פֿון מענשן צו ברעכן דאס הארץ פֿון מענשן, אונ ער האט קיין כח ניט זיך צו שטארקן (לגמרי), וויל דר יצר טוב ווערט מיט אים צו בראכן אונ האט קיין כח ניט זיך נאך שטארקן איבר דען יצר הרע, אונ דרום שטייט (מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו) דר זיך פֿארכט פֿר זייני עבירות וואס ביא אים איז דאס דא איז דער שברון לב פֿון דעם מענשן דער הט מוזן ווידר אויס דער מלחמה ארויס גייאן צו הויז. קום אונ זעה, דער חטא פֿון דיא שבטים איז גישטאנען נאך וויא פֿיל דורות, דען עס ווערט ביא הקב"ה ניסט פֿאר לארן אונ שטייט (לדורי דורות) אזו לאנג ביז ער ווערט בצאלט, אונ דר דין רוהט וואו ער בדארף, אזו אויך (חזקיה) דער האט חוטא גיוועזן דס ער האט גוויזן די לוחות פֿר עכו"ם דיא שלוחים וואס צו אים זיינען גיקומן דאס ער האט ניט גידארפֿט· דא האט הקב"ה גשיקט צו אים (ישעיה הנביא) אונ הט אים גזאגט (הנה ימים באים ונשא כל אשר בביתך ואשר אצרו אבותיך עד היום הזה), זעה וואס דער חטא

האט

האט גורם גיוועזן, ווייל ער האט מגלה גיוועזן וואס דא איז פֿר הלין, דא האט בקומן דער (צד אחר) איין שליטה דש ניט דארף גוועלטיגן, דען (כדבר סתום וכינלם) האט דיא שוואכה קיין שליטה ניט איז דיא ברכה דרויף שולט, אז ער האט פֿר זיא מגלה גיוועזן, האבן זיא איין שליטה בקומן, דרום שטייט (כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה) ווארום האבן זיא זיא פֿר שעמט, (כי ראו ערותה) ווייל חזקיה הט זיא גוויזן, ווען דאס ניט ווער גיוועזן העטן זיא קיין כח גיהאט צו פֿר שמעהן, און ווייל חזקיה איז אזו איין גרויסר צדיק גיוועזן איז דער שטראף ניט גיקומן אין זיינע טעג, נייארט דער נאך ווייא עס שטייט (רק כי יהיה שלום ואמת בימי) דער נאך איז כפֿלן גיווארן דער חטא צו זייני קינדר נאך אים, אזו אויך דיא (שבטים), איז איר חטא גישטאנן ביז דר נאך, דען דר דין פֿון אובן הט ניט קיננן שולט אוף זיי זיין ביז ער האט גפֿונן איין טעה צו בצאלן פֿון זיי דען זיינן זיא בצאלט גיווארן. און דרום אויך ווען דא האט חטאים בייא זיך דא פֿארכט ער זיך אלי מאל. אז דער פסוק זאגט (ופחדת לילה ויומם) דרום אויך (מיט הירא ורך הלבב) אז ער זיך פֿארכט דאס איז מכח עבירות, דרום שטייט ווייטר (ילך וישב לביתו) ער זאל בצייטן תשובה טאן אייער דר (יום הדין הגדול) קומט, ער זאל גייאן (לביתו) אויף יענם עולם דאס ער זאל קענן קומן אהין (לביתו לשלום) אן אויף האלטונג פֿון (משחיתים ומקטריגים) אויף דער נשמה:

וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא עֶגְלַת בָּקָר ר׳ חייא הוב אן וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ ה׳ וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ אין דעם פסוק זאל מען (מסתכל) זיין, (ויראני את יהושע הכהן הגדול) דאס איז (יהושע בן יהוצדק, עומד לפני מלאך ה׳) דש איז דש מארט וואס אלי (נשמות הצדיקים) זיינען דרינן (צרור בצרור החיים), (והשטן עומד על ימינו לשטנו) דאס איז דער יצר הרע דער דא שוועבט אין עולם צו נעמען נשמות און אויט צו ציאן דיא רוחות און אב צו קערן דיא בריות אובן און אונטן, און דאס איז גיוועזן בשעה דש (נבוכדנצר) האט אים גווארפֿן אין פֿייאר מיט דיא פֿאלשי נביאים, האט דער שטן מקטרג גיוועזן אובן ער זאל אויך פֿר ברענט ווערן מיט זיא, דען איז זיין סדר דאס ער איז ניט מקטרג אז (בזמן סכנה). בזמן אז צער רואט אויף דער וועלט, דען האט ער רשות צו הינדרן און צו טאן איין (דין אפֿילו בלא דין) דאס אן אים ניט הייסט ווייא דר פסוק זאגט (ויש נספה בלא משפט), וואס מיינט ער מיט (לשטנו), ער האט גיזאגט ענטפֿר אלי מאן פֿאר ברענט ווערן, אדר אלי מאן ניצול ווערן, דען ווען מען אים גיבט רשות איז ער ניט (מבחין בין צדיק לרשע), און דרום ווען איין דין איז אין איין שטאט, קער איין מענש אוועק צו לויפֿן דאס ער זאל ניט אויך נתפס ווערן דארטן, דען אז דער משחית אן הייבט, דא טוט ער אזו וואל דען (זכאי) ווייא דען (חייב), (מכל שכן) דאס דא זיינן גיוועזן אלי דרייא, מיינט דער נבוכד נצר, דער משחית, און דער מלאך, דש זיינן זאלן אלי פֿאר ברענט ווערן, אדר אלי בשערמט ווערן, דען ווען הקב״ה טוט איין (נס), דא טוט ניט האלב (נס) און האלב (דין), נייארט אייטל נס אדר אייטל דין. שפראך

רבי יוסי, טוט ער דען ניט האלב דין און האלב נס, דען (כשעת קריעת ים סוף) האט דאך הקב״ה אזו גיטאן, איין (נס) צו ישראל און דין צו דיא מצרים דאס זיא זיינן דער טרונקן גיווארן. שפראך רבי חייא, אין מאת דאס איז ניט גיוועזן (קשה) פֿר הש״י אז (קריעת ים סוף), דען אונטן ווערט ניט גטאן נייארט (בשלימות), אדר (נס) אדר דין, און דרום טוט הקב״ה קיין דין אן דיא רשעים ביז די מאס איז פֿאל פֿון ווייא דער פסוק זאגט (כי לא שלם עון האמורי עד הנה) און שטייט בְּסַאסְּאָה בְּשַׁלְחָהּ תְּרִיבֶנָּה, דרום האט דר שטן מקטרג גיוועזן אז (יהושע) זאל אויך פֿר ברענט ווערן מיט דיא פֿאלשי נביאים, ביז דער (מלאך ה׳) האט צו אים גיזאגט (יגער ה׳ בך השטן ויגער ה׳ בך): און דוא וועלשט פֿרעגן ווייא רעט דער פסוק (ויאמר ה׳ אל השטן יגער ה׳) ווייא שיקט זיך דאס ווען הקב״ה האט דאס גרעט (יגער ה׳ בך). קום און זעה, עס שטייט בייא משה דאס הש״י הט זיך אין (סנה) בוויזן (וירא מלאך ה׳), און שטייט (וירא ה׳). דען דער מלאך ווערט אויך גרופֿן מיט נאמן ווייא דער נאמן פֿון זיין רבי, דרום האט דער (מלאך ה׳) גיזאגט צום שטן (יגער ה׳) גאט זאל אן דיר אן טרייאן, און האט ניט גירעט (הנני גוער) איך טרייא אן דיר. קום און זעה דאס גלייכן אין דען טאג דאס דער דין גוועלטיגט בעולם און הקב״ה זיצט אויף דען (כסא דין), דען ווערט דער שטן גיפֿונן דאס ער הינדרט אובן און אונטן און ווערט גפֿונן צו פֿר דארבן און צו נעמן דיא נשמות: ר״ש איז גיזעסן און הט (משתדל) גיוועזן אין דעם פסוק (ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וערפו שם את העגלה בנחל) און דער דין איז בייא דער (עגלה הערופה) דאס גניק אב צו מאן שלאגן מיט דעם האמיר. שפראך רבי אלעזר צו אים, ווארום טוט מן דש דא: הויב אן ר״ש צו וויינן און זאגט, ווייא צו דעם עולם דאס זיך ציט נאך דעם, דען פֿון טאג אז די (נחש הרעה) האט גוועלטיגט אויף דעם מענשן און אויף דיא (בני עולם), דא שטייט זיא צו הינדרן אויף דעם עולם, און דר עולם קאן ניט ניצול ווערן פֿון איר שטראף, ביז עס ווערט קומן דער (מלך המשיח) און הש״י ווערט אויף רעבֿטן דיא מתים פֿון דער ערד אז דער פסוק זאגט (בלע המות לנצח ומחה ה׳ אלהים דמעה מעל כל פנים וכו׳) און שטייט (ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ) און ער שטייט איצונד אויף דעם עולם צו נעמן דיא נשמות פֿון אלי מענשן: קום און זעה, עס שטייט (כי ימצא חלל באדמה וגו׳), דען אלי מענשן גייאט ארויס איר נשמה דורך דעם מלאך המות: אויב דוא וועלשט זאגן דען דאזיגן (חלל) איז אויס גגאנגן זיין נשמה דורך דעם (מלאך המות), עס איז ניט אזו נייארט דר וואס אים הט ממית גיוועזן, דורך אים איז זיין נשמה ארויס גגאנגן פֿאר זיין צייט דאס דער מלאך המות האט זעלן אן אים גוועלטיגן, און דרום שטייט (ולארץ לא יכופר), וְלֹא דַּי אז ער שטייט תמיד אויף דעם עולם צו הינדרן און ווינשט מקטרג צו זיין. (מכ״ש) ווען מן אים גזלת דאס מן נעמט אים זיין אלש וואס ער הט זעלן טאן און נעמט דיא נשמה, דרום האט הש״י (חס) גיוועזן אויף זייני קינדר, און האט גהייסן מקריב זיין איין (עגלה ערופה) צו בווילגן דער מיט און מתקן זיין אויף דעם דאס אים איז גינומן גיווארן ער זאל ניט מקטרג זיין, דרום זאגן

זאָגן די זקנים (ידינו לא שפכה את הדם הזה) איר האָבן דאָס ניט גורם געווען דאָס (שפיכת דמים), מיט דעם קאָן ער שוין ניט אויף זיי מקטרג זיין, און אויך האָט הש"י געגעבן איין עצה די לייט דאָס קיין קטרוג זאָל זיין אויף זיי. קום און זעה דאָס געזאָגט (בר"ה ויום כפור) אין דער צייט אַז דער דין געוועלטיגט בעולם, דאָ שטייט ער מקטרג צו זיין. דאָ ווען זיך ישראל דער וועקן מיט דעם שופר, און מיט דעם (קול השופר) דער וועקן זיי ביז דאָס קול גייט אַרויף ביז דעם אָרט פון (כסא הכבוד) פון דין, און דער וועקט די רחמים, און דורך דעם ווערט דער (מקטרג מבולבל), דען ער מיינט צו דער וועקן דעם דין, און ישראל דער וועקן דען רחמים. דען ווערט זיין כח שלאַף און ער ווערט פאַרמישט, דען קאָן ער נישט טאָן, און הש"י איז דן דעם עולם מיט רחמים: קום און זעה, עס שטייט (תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו). (בכסה) איז טייטש אַז די לבנה ווערט צו געדעקט דען געוועלטיגט די בייזע שלאַנג, און קאָן מזיק זיין דעם עולם, אַז איר דער וועקן מיט דעם קול שופר די רחמים דאָ גייט די לבנה אויף, די שלאַנג איבער פאַרט פון דאָרטן און ווערט מבולבל און קאָן ניט געוועלטיגן, גלייך אַז איינער שטייט אויס דעם שלאָף אויף און ווייסט ניט, אַז (יום כפור) ווי מען מוז טאָן איין ווילן און נחת רוח מיט דעם (שעיר לעזאזל) דאָס מען ברענגט אים, דורך דעם ווערט ער נאָך איין (סניגור) איין (מליץ יושר) פאַר ישראל, אָבער אַן ראש השנה ווערט ער פאַרמישט דער נישט ווייסט און קאָן נישט טאָן, ער זעהט דאָס דער וועקן פון רחמים די גייען אַרויף פון אונטן און דער וועקן די רחמים אויבן, דען איז הש"י (דן) דעם (עולם ברחמים) און איז אויף זיי (חס), און ווערט געפונען צו זיי אין די צעהן טעג פון ראש השנה ביז יום כפור מקבל צו זיין אַלע די תשובה טאָן און זיי מכפר צו זיין אויף אירי עבירות און ברענגט זיי אויף (ליום הכפורים), און דרום האָט הקב"ה אויך אַלים באַפוילן צו ישראל צו טאָן אַזוי איין מעשה דס דער שטן זאָל ניט קענען אויף זיי געוועלטיגן און קיין דין ניט אויף זיי צו קומען און זאָל געפונען ווערן (לצדיקים בארץ). אַזוי ווי דאָס (רחמנות) איז פון איין פאָטער אויף זיין קינדער; און לאָזט הענגען אין דיבור אָדר מעשה צו דער וועקן אויבן ווי אַן אַנדערשט וואו האָט מפורש געוועזן:

פרשת כי תצא.

כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶךָ וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת יְפַת תֹּאַר

ר' אלעזר איז געגאַנגען אונטער וועגן, איז מיט אים געווען ר' חייא, שפּראַך ר' חייא עס שטייט (וראית בשביה אשת יפת תואר) וואָרום האָט די תורה דאָס מתיר געווען עס שטייט דאָך (לא תתחתן בם), שפּראַך ער דאָס איז דרום מותר, ווייל זיי זיינען נאָך געווען די אומות אין איר רשות מיי ער מען האָט זיי כובש געווען, קום און זעה דאָ געפינסט ניט קיין (אשה כשירה) ביי די אומות עכו"ם ווי עס געהער צו זיין, דען איר האָבן געלערנט אַז די תורה האָט דרום צו אַנאַנדער געשטעלט די צוויי (פרשיות) פון (יפת תואר און בן סורר ומורה), דען ווער עס נעמט איין (יפת תואר) דר האָט פון איר איין (בן סורר) ווייל די (זוהמא) איז גאָר שטאַרק איז ביי די (עכו"ם) איז שווער די טומאה אָב צו טאָן פון זיי. (אבל שכן) דס ער נעמט דאָ צום ערשטן דאָס דער דין אַן איר איז בהעפט, איז שווער די (זוהמא) אָפּ צו טאָן. דרום שטייט ביי די ווייבער פון (מדין) (וכל אשה יודעת משכב זכר הרגו). וואָרן צו דען מענטשן דער וואָס ירשנט ירושה און היט דעם ברית, דען מיט דער הייליגע ירושה בהעפט זיך דר מענטש אַן הקב"ה, (אבל שכן) ווער עס איז זוכה (באמונת התורה), דאָ שטערקט הקב"ה זיין רעכטי האַנד קעגן אים און בהעפט זיך אַן הקב"ה, און דרום שטייט (ואתם הדבקים בה' אלהיכם, בנים אתם לה' אלהיכם, בנים ממש) אַז דער פסוק זאָגט (בני בכורי ישראל) און שטייט (ישראל אשר בך אתפאר):

בזוהר (חדש פ' ז) כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ ר"ש האָט אָן זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב אוֹיֵב יִרְדְּפוֹ וואָס איז טייטש (זנח ישראל טוב) דס איז דר (יצר טוב) דס (שלמה המלך) האָט אים גירופן טוב ווי דר פסוק זאָגט (טוב ילד מסכן וחכם, אויב ירדפו) דר פיינד דר דאָ דעם מענטשן יאָגט דאָס איז דר (יצר הרע) דאָס שלמה האָט אים גירופן (שונא), ער האָט פיין נעמען, און שלמה זאָגט (אם רעב שונאך) ווען דיין שונא דער יצר הרע איז הונגעריג דיך צו מאַכן זינדיגן (האכילהו לחם) גיב אים צו עסן די הייליגע תורה די דאָ הייסט לחם, ווי דער פסוק זאָגט (לכו לחמו בלחמי), דרום ווען דער יצר הרע קומט צום מענטשן זאָל ער תורה לערנען, דען עס איז קיין גרעסער כח צו ברעכן דעם יצר הרע אַז מיט תורה, דרום שטייט (והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך) דאָס איז דער יצר הרע דאָס איר זאָלט קעגן אים גיין מלחמה צו האַלטן מיט דר תורה. דאָ ווערט ער איבער געענטפערט צו דען מענטשן, דרום שטייט (ונתנו ה' אלהיך בידך ושבית שביו): זאָגט ר' שמעון, ווי אויף דעם, ווי אויף דעם, (תחת עבד כי ימלוך, ונבל כי ישבע לחם) דס ווען דער מענטש איז חוטא, איז דער יצר טוב געפאַנגען ביים דעם יצר הרע, און ער איז איבער אים איין מלך, אָבער ווען ער תורה לערנט (ושבית שביו) ווערטסו פון אים פאַנגען זיין געפיינקענט דען יצר טוב, (וראית בשביה אשת יפת תואר) דס איז די נשמה ווי דר פסוק זאָגט (אשה יראת ה' היא תתהלל), דען אַלי טאָג בעולם הזה דאַ האַלטן תמיד מלחמה די פירר די (חיילות ומחנים) פון די נשמות מיט די (מחנות יצר הרע) די זיינען חייביג מקטרג מיט אַנאַנדער, און אַלי אברים פון גוף זיינען צווישן זיי בלער, צווישן די (נשמה און יצר הרע), (והבאתה אל תוך ביתך), דען זיא איז אַוועק געשיקט געוואָרן פון דאָרטן און די ריכטעט האָט געירשנט אירע הערן ווי אויבן שטייט, און הייכט בקומט ער זיא ווידר אין זיינעם הויז, דאָ קער ער זיא מיט

תשובה

תשובה מטהר צו זיין אונ ווען זיא ריינגן פֿון דר מום פֿלויט דש די נחש האט אין איר גווארפֿן ווייל זי איז אין איר רשות גיוועזן. (וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה) דאש זיין דיא (זוהמא). (והסירה את שמלת שביה) דוא זאלשט פֿון איר אב טאן דיא (מלבושי טומאה ואיני טומאה) פֿון (חטא עגל). דען (בשעת מתן תורה) האבן זיא מקבל גיוועזן (לבושי קדושה), אונ אז זיא האבן גזינדיגט ביים עגל האט מן זיי אוועק גנומן ווי דר פסוק זאגט (ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב), (ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים) דש איז דר (חודש אלול) דאש דר מענש קער צו וויינן אויף זייני עבירות אונ תשובה צו טאן דרויף, דיא קליידר פֿון טומאה פֿון יצר הרע דאש דיא נשמה האט אן דיא בגדים צו איז אב צו טאן מיט דעם וויינן אונ תשובה אין דעם חודש, דען (בחודש אלול) איז משה ארויף גינאנגן נאך דעם (חטא עגל) מתפלל צו זיין אויף ישראל פֿר הקב"ה ער זאל מוחל אירן חטא זיין:

כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה וגו' וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ'.

זאגט ר' אלעזר, איך פֿר וואונדר מיך אויף דעם, אונ איר האבן אויך אזו גלערנט, בשעה דש הקב"ה האט גזאגט צו משה דיא פרשה פֿון (בן סורר ומורה), שפראך משה, (רבונו של עולם) למה דאש שרייבן, איז דען דאש אייגליך אז איין פֿאטר ווערט אזו טאן צו זיין זון, אונ משה זעהט מיט זיין חכמה אלש וואש הקב"ה האט אן גבריכט צו טאן די ישראל, שפראך הקב"ה איך הער וואש דו זאגשט, שרייב אויף אונ זייא מקבל שכר, דוא ווייסט, אבר איך ווייש נאך מער, זייא דו (דורש) דעם פסוק ווערשטו עש גפֿינן, (באותה שעה) האט הקב"ה (מראה) גוויזן צו דעם (שר יפ"ו) דער איז דער (שר התורה) ער שפראך צו משה, איך וויל דרשנן וויא דיא פרשה מיינט, עש שטייט (כי יהיה לאיש) דש איז הקב"ה דער הייסט (ה' איש מלחמה), (בן) זיינן דיא ישראל. (סורר ומורה) וויא דער פסוק זאגט (כי כפרה סוררה סרר ישראל), (איננו שומע בקולו) פֿון הקב"ה, (ויסרו אותו) וויא דער פסוק זאגט (וישלח ה' ביד כל נביא וחוזה) אונ האט זייא לאזן שטראפֿן, (ולא ישמע אליהם), ווי דער פסוק זאגט (ולא ישמע אליהם והוציאו אותו וג' זולל וסובא). ווארום שטייט נית אויך (זולל וסובא) דער פֿיר (כי יהיה לאיש בן סורר ומורה זולל וסובא). אלא וואש איז גורם צו ישראל אז זיי זיינן (סורר ומורה), אונ טוען ווידר שפעניגן קיגן הקב"ה. ווען זיי פֿרעסן אדר זויפֿן מיט אנדרי (עכו"ם) וויא דער פסוק זאגט (ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם וכו'). אונ שטייט (ויאכלו העם וישתחוו) דען דער (עיקר יסוד) איז דיא עסין אונ טרינקן ווען זייא טוען מיט אנדרי אומות דש מאכט אז זיי ווערן (בן סורר ומורה לאביהם שבשמים), (ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים) דאש זיינן דיא אומות דיא שליידרן אויף ישראל מיט שטיינר אונ צו ברעכן אירי מויערן אונ צו שטויסן אירי טויערן, אז משה האט דאש גיהערט האט ער אן גשריבן דיא פרשה, (ועל כן זאת, אם לא תדעי לך היפה בנשים) דיא רעכט ווירדיגה אונ איר שונהייט פֿון ישראל ווען דוא ווילשט וויסן (צאי לך בעקבי הצאן) דאש זיינן דיא שולן (ובתי מדרשים), (ורעי את גדיותיך) דאש זיינן דיא קינדר פֿון רבי דיא וואש נאך קיין חטא האבן גטאן, (על משכנות הרועים) דאש זיינן דיא (מלמדים אונ ראשי ישיבות):

לא תָלִין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ (תמנא) איר האבן גלערנט, ווער דא הייסט איין (אדם) אונ דיא נשמה גייט אויס אונ שטארבט, דא איז אסור אים צו איבר נעכטיגן אין הויז פֿון וועגן (בזיון הגוף), אז דר פסוק זאגט (אדם ביקר בל ילין) דער (אדם) דער איז (יקר) דער געהערטר פֿון כבוד, דר זאל נית איבר נעכטיגן, ווארום ווען דוא ווערשט אים לאזן איבר נעכטיגן, דען איז ער (נמשל כבהמות נדמו) גלייך אז דיא בהמות, וויא בייא איין בהמה איז קיין צלם פֿון אדם אונ קיין (רוח הקודש) איז ביי זייא, אזוא אויך דער איז אז איין בהמה, איין גוף אן רוח, אונ דר גוף דר איז דער כבוד פֿון אלים זאל נית דראן גזעהן ווערן איין בזיון, אונ איטליכר דער דא מאכט איבר נעכטיגן צו דעם גוף אן רוח, דר מאכט איין פגם, דען פֿון דעסט וועגן מאכט קיין (זנה) נית (במקום קדוש) פֿון ארץ (בארץ הקדושה) דאש שטייט דער בייא (צדק ילין בה), דרום ווייל דער גוף איז בשאפֿן (בדמות האדם) זאל ער נית גיזעהן ווערן אז איין בהמה אז דר פסוק זאגט (נמשל כבהמות נדמו). (ועוד) אונ נאך איין פשט איז (לא תלין נבלתו על העץ) (עץ) איז דר תלמיד חכם, דר דא איז (משתדל בתורה) דש הייסט (עץ חיים היא למחזיקים בה), (לא תלין נבלתו) דאש איז איין חטא דאש ער האט חוטא גיוועזן בייא טאג אונ דוא האשט עש גיזעהן דוא זאלשט אים נית חושד זיין דאש חטא ווערט בייא אים איבר נעכטיגן, דען ער האט בוודאי תכף תשובה גיטאן דרויף, וויא דיא (בעלי משניות) גיזאגט האבן (אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה ביום אל תהרהר אחריו בלילה שמא עשה תשובה) ווען דוא זעהשט איין תלמיד חכם איז עובר איין עבירה בייא טאג זאלשט דו נית טראכטן אויף אים בייא נאכט, אונ אפֿילו ווילשט דו גידענקן (שמא עשה תשובה) ווארום (שמא סלקא דעתך בתמיה). (אלא ודאי עשה תשובה) דרום שטייט (לא תלין נבלתו על העץ), ועוד (לא תלין נבלתו) דאש איז איין שלעכטר (עם הארץ) די הייסט גלייך אז איין (שרץ). ווען דו הענגשט די נבלה אים אן. (או קוברה) ער בגראבט זיא, אדר אים פֿר דר לייט, דרום שטייט ווייטר (כי קבור תקברנו). (כי קבור) ער זיא, אדר (תקברנו) זי אים, דען די אשה איז נית זיין (בת זוג), זיא איז אויך אים וויא איין משא, וויא איין שלאנג זאלט אים ליגן אויף זיינן מקטיל, דרום זאגט ער (כי קללת אלהים תלוי) זי איז איין קללה, זי איז אים מוות אדר ברענגט אים צו ארעמקייט:

רבי אלעזר מיט זייני חברייא זיינן גיגאנגן אין וועג דא קאמן איין טויב צו ר"א אונ איז אנגפֿלויגן מיט דעם קיגן אים, שפראך ר' אלעזר צו איר דוא טויב ביסט אלע מאל כשר אונ רעכט פֿארטיג אין דיין שליחות, גיי צו איין שווער (ר' יוסי בן לקוניא) אונ זאג דא קום איך מיט דר (חברייא) צו דיר, אונ איין (נס) ווערט דיר גשעהן צו דריא טעג אונ זאל קיין מורא האבן, דען איר גייאן בשמחה צו אים, ער זאגט נאך איין מאל נית איך בין איך נית זעהר משמח אונ טוט איר זעהר באנג אויף איין (ריאון מלא) דש דא איז גגעבן גווארן אן שטאט אים ער הייסט אויך יוסי, דא

גינג

גינג דיח טויב חוועק פֿון זייח חוכ דיח חבֿרייח גייכגן חויך. טפרחך ר' חבח לו ר' חלִיעזר וחט חיז רט פֿר חיין וחוכדר, חיך פֿר וווכדר איך זצהר חויף דר חעטה איט דר טויב, טפרחך ער לו חים, די טויב חיז לו איר גקוואן חין טלִיחות. איין טווער (ר' יוסי בן לקוניח) דחט ער ליגט קרחכק חויף חיין קרחנקי בעט חוכ פֿון דר טויב ווייט חיך דחט ער חיז כילן גווחרן חוכ חיז גיגעבן גווחרן חן טטחט חים חיין חכדרן (ר' יוסי אפקיעין). חוכ ער חיז גזוכד גווחרן, וויח זייח חזו גייחן קוואט חיין רחב חוכ טטעלט זיך פֿר זייח חוכ טרייט (בכח) חוכ וואר פֿין (אנפֿלך בלפֿלוך). טפרחך ר"ח לו חיר. לו דען (רע) ביטטו חן גבֿרייט, גייח דיין וועגט, חיך ווייט פֿחר וואז חן דיר דז ער חיז גטטחרבן. טפרחך ר' חלעזר לו דיח חבֿרייח, איר וויזן (גוואז חסד) חוכ אתעסק זיין לו דען (ריאון אזח), פֿון חלרזיי חיז ער גוועזן, חוכ ער הייטט (ר' יוסי דפקיעין), דען ער חיז אסוזק גווחרן פֿון דען עולם, חוכ עט חיז קייכר כיט רחוי איט חים אתעסק לו זיין, חוכ חיז כחכט לו חוכז פֿון היח, זייח גייחן חויט דען וועג חוכ גייען חהין, חוכ חז דט זעהן דיח גחנלי טטחט, זייח זייכן זייח חיין קיגן גיגחכגן, חוכ זייח קוואן דיח חבֿרייח חין דען הויז פֿון דען (ר' יוסי דפקיעין) חוכ דער (ר' יוסי) החט גהחט חיין קליין זון. חוכ חז דער פֿחטר וואר גטטחרבן החט ער קיין אענטן כיט לחזן חן גרייפֿן לו דען בעט פֿון זיין פֿחטר נחר ער חלִיין חוכ החט זיך גילייגט חויף חים חוכ גווייכט, זיין אויל חויף זיין אויל בהעפֿט, דט (ינוקח) הייבט חן (רבט"ע) עט טטייט חין דיין תּורה (כי יקרח קן לפור לפֿניך בדרך בכֿל עץ וגו' טלח תטלח חת החם וחת הבנים תקח לך) ער טרייט חוכ ווייכט, (רבט"ע) זייח דוח חויך אקיים וואט חין דער תורה טטייט, איין פֿחטר חוכ אוטר החבן לוויח קינדר גלחזן איך. חוכ איין קלייני טוועסטר, העטטו זעלן זייח כעאן חוכ העטט זעלן אקיים זיין דיין תורה (טלח תטלח חת החם וחת הבנים תקח), (רבט"ע) חויב דוח וועלטט זחגן עט טטייט (טלח תטלח חת החם) דיח אוטר חוכ כיט דען פֿחטר, חיז דען כיט חלט חייכט פֿחטר חוכ אוטר, חוכ דוח החטט לום ערטטן גיכואן חוכזר אוטר פֿון דיח קינדר, החט חוכזר פֿחטר חויף חוכז לו גידעקט דט איר החבן קענן לעבן בעולם, הייכט החבן איר קיין פֿחטר חוכ קיין אוטר, ווחו חיז דער דין פֿון דר תורה, וואט ווערן איר יתואים טחן, (ר' חלִיעזר) איט דיח חבֿרייח וויינן איט חים וויח זייח חים חזו הערן וויינן חוכ ריידן חוכ טרייחן: פתח ר' חלעזר שָׁמַיִם לָרוּם וָאָרֶץ לָעוֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר. וויח ר' חלעזר דען פסוק זחגט, דח קוואט חרחב חיין (עאוד חט) חוכ אחכֿט חיין לוויטן טייד, לוויטן ר' יוסי דען את, חוכ לוויטן דיח לייט, חוכ דט קינד וואר זיין אויל בהעפֿט חן דיח אויל פֿון זיין פֿחטר חוכ החט זיך כיט חב גטייד פֿון חים. טפרחך ר' חלעזר, חנדרט כיט הקב"ה וויל דח חיין (כס) טחן. חבר הקב"ה וויל דחט קייכר זחל עוסק זיין איט חים, חבר חויף דיח רייד חוכ ווייכן חוכ טרערן פֿון דען קינד קחן חיך כיט פֿר לִיידן. ווי זיי חזו זיך הערן זייח חיין קול דט דח החט גזחגט (זכחה) ביטטו (ר' יוסי) דיח רייד פֿון דען קליין ליקלי זייכי טרערין זייכן חרויף גיגחכגן פֿר דען (כסח הכבוד) חוכ החבן (רן) גוועזן דען דין, חוכ

הקב"ה החט טטחט חים חיבר געכטפֿערט דען אלחך המות דרייח לעהן אענטן, חוכ דיר החט חן גיאערט נחך לו לעבן לווייח חוכ לווחכליג יחר. ביז דוח ווערטט איט דיין ליקלי דחט ליבי קינד לוח הקב"ה תורה לערכן. חלעזר חוכ דיח חבֿרייח טטייחן חויף חוכ החבן כיט גלחזן קייכם טטיין חין דען הויז, (איד) החבן זייח גזעהן דחט דער (עאוד חט) חיז חב גיטחן גווחרן, חוכ (ר' יוסי) החט זייכי חויגן גיעפֿנט, חוכ דט קינד החט נחך בהעפֿט זיין אויל חן זיין אויל, טפרחך רבי חלִיעזר, וואל חוכזר חלק דחט איר החבן גזעהן (עין בעין תחיית האתים), זייח גנעהנן לו חים חוכ דחט קינד החט גטלחפֿט גלייך חז חייכר זחל טטחרבן חוכ ווערט טלחף. זחגן זייח לו חים (זכחי) חיז דיין חלק ר' יוסי (ובריך רחאנח) דער רחאן הקב"ה דחט דיר דח החט חזו חיין (כס) גטחן חויף דען טרייחן חוכ ווייכן פֿון דיין קינד, חוכ איט דיזו היפטי רייד חוכ טרערן דחט עט החט זיך גדרונגן איט טטחרקי (טענה) דורך די טויערן פֿון היאל הט אן דיר גיאערט לעבן, זיי נעאן דחט (ינוקח) חוכ קוטן חים חוכ החבן פֿר גרוטי טאחה איט חים גווייכט, חוכ הבן חים גיכואן חין חיין חנדר הויז חרייך חוכ החבן חים כיטט גזחגט (איד) דחט דער פֿחטר חיז ווידר לעבנדיג גווחרן, ביז דר נחך החבן זייח חים גזחגט, זייח וואנדרטן זיך דחרטן אטאח דרייח טעג, חוכ החבן איט רבי יוסי אחדט גוועזן וויח פֿיל (חדוטים בתורה). טפרחך רבי יוסי לו חיר חבֿרייח, אן הט איר כיט רטות גגעבן אגלה לו זיין וואט חיך החב גזעהן חויף יענם עולם ביז נחך לוועלף יחר, חבר דרייח הוכדרט חוכ פֿיכף חוכ זיבליג טרערן וואט איין קינד החט פֿר גאסן, דיח זייכן חלִי חריין גרחכגן בחטבון פֿר דען (אלך הקדוט), חוכ דח טווער חיך פֿר חייך חבֿרייח, בטעה דחט דחט קינד החט חן גיהובן דען זעלביגן פסוק חוכ דיח רייד דחט ער החט גטריחן, זייכן דער ניטרט גווחרן לווייח הוכדערט טטולין דיח דח זייכן גוועזן חין דער יטיבֿה פֿון היאל חוכ חלִי זייכן גטטחכן פֿחר דען (אלך הקרוט) חוכ החבן גבעטן חויף איר, חוכ החבן איך חויט גיערבת, חוכ הקב"ה החט זיך (אאלח רחאים) גוועזן חויף איר, חוכ החבן חים וואל גיפֿחלן דיח רייד, חוכ וויח ער זיך החט (אוסר כפֿט) גוועזן פֿון אייכט וועגן, חוכ חיין (אפוטרופס) חיז גטטחכן חוכ הט גזחגט (רבון עולאים) עט טטייט דחך (אפי עוללים ויונקים יסדת עוז לאען לורריך להטבית חויב ואתנקם) חיז חכדרטט דיין וויזן, לחז אגין זיין חויף חים דער זכֿות פֿון זיין תורה, חוכ דער זכֿות פֿון דען קינד דחט ער זיך חזו חיז (אוסר כפֿטו) פֿון זיין פֿחטרט וועגן (בדין החזקה), דען החט הקב"ה גירופֿן לוח דען אלחך המות חוכ גיבט חים ערבֿות חויף דריילעהן אענטן חוכ איך חים ווידר לו קערן לו זיין החנט נחך לווייח חוכ לווחכליג יחר, דען עט חיז קיין ערבֿות פֿר חים כיט, כייחרט ווידר לוח קערן דחט אטכון וואט כוח חין זייני החנד חיז גיוועזן, כוח חיר חבֿרייח חילונד, הרום דחט הקב"ה החט גזעהן דחט איר זייט (לריקי אאת) דח חיז ווחרן גזעהן דחט (כס) פֿר חייער חויגן: הויב חן רבי יוסי ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל חין דען פסוק חיז לו זעהן, וויח זחגט ער (ה' אאית), חיז דען הקב"ה אאית, זיין נחאן חיז דחך לעבן לו חלִי, חוכ קיין איתה חיז כיט טייך לו ריידן

וואו ער איז, און זיין נאמען גיבט לעבן צו דיא גאנצע וועלט, וויא זאגט ער (ה' ממית), ווערט אן דרך איינן דאס הקב"ה איז (מ"ו ממית) דיא זייט: אויב דו וועלסט זאגן ווייל הקב"ה איז בייא דעם מענשן דא קאן איהם קיין מקטרג נישט טאן, און ווען ער טוט זיך אפ פון איהם דען קענן איהם דיא מקטריגים ממית זיין. עס איז נישט אזוי, נאר (ה' ממית) הקב"ה איז ממית דיא (טומאה וקליפות), דען אז די טומאה זעהט דאס לויטערקייט פון כבוד הש"י. (מיד) איז זיא מת פאר דר שרעקנס און האט קיין קיום נישט אפילו איין רגע, און אז דער (נר הטומאה איז מת) גייט אוועק פון דער וועלט (מיד) איז ער (מחיה) דעם רוח הקודש פון מענשן דס דא קומט אהער (מנר הקדושה) ער איז איהם מחיה און מקיים אין רעכטן שטאנד, דס אלס טוט הש"י אין איין צייט. דעם איז ער ממית און דעם מיז ער מחיה. און אז ער זאגט (מוריד שאול ויעל) ער נידרט דען רוח הקודש אין דען (שאול) און טוט איהם דארט טובל זיין, דער רוח זאל דארט גרייניגט ווערן, און דער נאך (מיד) נעמט ער איהם ווידר ארויס און ברענגט איהם ארויף אויף זיין ארט אין ג"ע וואו ער בדארף, און איר (חברייא) ווייסט דאס, בשעה דאס איך בין משוך געוועזן פון עולם, איז איין רוח ארויף געגאנגן און ביז דיא שכינה דאס הש"י האט איך מחיה געוועזן איז איין גוף מת געוועזן. (ובשעה) דס איין קינד הט אן געהובן דיא רייד דא איז זיין נשמה פון איהם ארויס געפלויגן און בגעגנט איין נשמה וויא זי איז אויס דער שבינה פון גיהנם ארויס געגאנגן, און איז דארטן אריין געגאנגן אויף איין ארט וואו אן זיא האט (דן) געוועזן איר דין, און הט איר געגעבן צווייא און צוואנציג יאהר פון לעבן פון וועגן דיא רייד און טרערן פון איין קינד, פון אילוגר אן קער איך (עוסק ואשתדל) זיין וויא איך געזעהן האב, דען ווייל איך האב נאך געזעהן וואס איך האב געזעהן, בדארף איך טאן נישט עוסק זיין אין דברים פון עולם הזה. און הש"י וויל האבן דס פון איר זאל נישט פאר לארן און פאר געסן ווערן: ער הוב אן (יסור יסרני יה ולמות לא נתנני) דוד המלך האט דאס געזאגט וואס אויף איהם איז איבר פארן בעו"הז, דס ער איז געלאפן אין פרעמדי לענדר צו (ארץ מואב פלשתים) און פון אלעם הט איהם הש"י געהאלפן און נישט פון דער מיתה. שפראך דוד, דוא האסט איך געשטראפט אויף איין משחית דא בין איך טאן ריין, און האב טאן מקבל איין שטראף געוועזן בעו"הז דאס איך האב נישט איבר געלאזן (למחר מיתתה), גלייך (יסור יסרני יה) גאט הט איך געשטראפט מיט (יסורין בעו"הז) ריין צו מאכן לעולם הבא. (ולמות לא נתנני) און איך אויך הש"י האט איך מאכן גרייניגט (בזה העולם). פון אילוגר אן אזו איך זעהן דס איך נישט זאל קומן (בחרפה לעו"הב): פתח הויב אן זיין קינד און זאגט אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה וגו' (אבינו מת) איז דרויף איין זַרְקָא דס אן איז אריך אין (ניגון), איז קיין גרעסר נער און ווייטאג דאס ווען מען זאגט (אבינו מת נער וכאב לב). (מת במדבר) איז ער דען אליין געשטארבן (במדבר) זיינן דאך געשטארבן (במדבר כמה רבבות), נאר עס זיינן (כמה אחולק) אין דעם. טייכר זאגט איר פאטר איז געוועזן ער הט געקליבן האלץ אן שבת ווייל עס שטייט (בחטאו

מת), זאמטיין זאגן ווידר אנדרש, נאר דעם טאג איז איין פאטר איז קראנק געווארן האט ער איך דאס געלערנט און איך האב געזעהן וואס איך האב געזעהן דס איין פאטר הט איר בפון דאס איך נישט זאל מגלה זיין, נאר איר פאטר איז געוועזן לפחד איין (גדול לבני יוסף) און ווייל דאס ער איז קיין גרויסר לאמדן געוועזן איז ער קיין נשיא נישט געוועזן, און ער איז געוועזן דאס ער זיין אויך און רייד האט נישט געהיס קעגן משה צו ריידן אויף איהם, שטייט (ויאמר עם רב אישרמן), ער איז קיין לאמדן געוועזן נייארט איין גרויס משפחה און ווייל ער האט גירעדט קעגן משה זאגט ער (מת במדבר) איז לשון (דבור) וועגן זיין ריידן האבן זיא גמיינט משה ווערט זיא שונא זיין, דרום האבן זיא פיר געבראכט אירי רייד צו משה מיט אלעזר און נשיאים, פון דאגן לערנט מען, ווען איינר פארעכט זיך פאר איין דין דס ער מעכט וואס אום רעכט טאן, דא זאל ער איהם (מוסיף דייניס) זיין דס ער זיך ווערט פארעכטן (מעוות הדין) צו זיין פאר די אנדרי. (ומה לאו) קער ער איהם דוחה צו זיין און נישט פאר איהם משפטן, אבר זיא האבן נישט געוואוסט דאס משה איז איין (ענוו מכל אדם), ווי משה דאס זעהט דאס זיא זיינן מוסיף דיא (נשיאים און ראשים) צו איהם, האט ער זיך גאר משלק דער פון געוועזן (ויקרב משה את משפטם לפני ה'), אבר אנדרי דייניס זיינן נישט אזוי, ווען גלייך זיא זעהן פיל אנדרי דייניס בייא זיא, טאן זיא זיך פארט נישט אב שיידן, דיא דייניס הייסן (עזי פנים) דאס זיא נישט האבן דיא (ענוה) פון משה, וואלט זיין חלק פון משה, זייא פרייען זיך רבי אלעזר מיט די חברייא. שפראך רבי יוסי, איר חברייא איך בעט אייך איר זאלט נישט בגערן דיא זאך פון איר, דען עס איז נאך נישט אלט פינף יאהר. שפראך רבי אלעזר פארעכט דיך נישט ח"ו פאר אוגור עין הרע. דען איר זעהן אויף איהם (בעין טובה) און אז דו זאגסט פינף יאהר דס זיינן (מאס שנים אסר אין חריש וקציר) האט עס זאל נישט אפ געשניטן ווערן לעולם, שפראך ר' אלעזר צו רבי אבא, איר ווילן דא זיצן גאר די זיבן טאג, דען בי זיבן טאג איז דאס הויז נישט מיושב ווייל בייא מיטלערע דער וואס שטארבט גייט דיא נשמה גאר דיא זיבן טעג נאקיט און איז נישט מיושב אויף איר ארט, און אילוגר איז זיא ווידר אין גוף אריין געקומן. אזו איז זיא נאך נישט רעכט מיושב אויף איר ארט זיבן טאג. שפראך רבי אבא צו איהם, איר האבן יוא געלערנט (פתוח תפתח את ידך לאחיך לענייך ולאביונך) פון דעם לערנן איר דס זיין פריינד זיין בילכר אז איין פרעמדר, ער זאל נישט שטיין לאזן דאס זייני, און זאל איין אנדרי נאך פאר זיך נעמן, דרום שטייט נאך ערשטן (לאחיך) דער נאך (לענייך), און דיין שוועהר (ר' יוסי בן לקוניא) ליגט אויך, איר ווילן צו איהם גיין (גומל חסד) זיין. שפראך רבי אלעזר געוויס איז עס רעכט אזוי, און דער נאך ווען איר ווערן צו ריק קומן, ווערן איר אווער זיין אהער, און אלע צייט וואו איר הין גיין צו איין שוועהר אדר צו ריק אהער, זעהן איר מייטן תחיית המתים, זייא קושן דס (ינוקא) און בענטשן איהם און גיין אוועק. שפראך רבי אבא איך פאר וואונדר איך אויף דיא קינדר פון דעם דור וויא שטארק איז איר כח און זייער גרויסע הויכע פעלזן שטארקי. שפראך רבי אבא, וואלט זיין חלק פון דעם אלטן רבי שמעון דער העכר פון דעם דור, דען אין זייער

טעג ווען הקב"ה מאכן זיין זיינע נייא יטיבות און ווען זיין, דען עס ווערט קיין דור זיין וויא דאס דור איז, ביז מאכן דר פון איין גרויסע (יטיבה עליונה) ווי עס געהער צו ווערט קומן דער (מלך המשיח):

פרשת כי תבוא.

וְהָיָה כִּי תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה ווען דיא נשמה קומט ארויף אין לאנד וואס דארטן איז (עולם המנוחה ונחלה) אין דעם (ארץ החיים) פון אויבן (ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך) דאס זיינען מעשים טובים דיא הייסן (פרי צדיק עץ חיים) אזוי מעשים טובים וואס ער האט געטאן אויף דעם עולם. דאס ברענגט ער מיט זיך: וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא דאס איז אז דער מענש מסדר איז זיין לערנען און זייני מצות ווי ער שטארבט, דא זאגט ער איין (בטנ"א) האט אין דער צאל (בנצ"י) נאר ער איז מבין מיט אזים, (ובאת אל הכהן) דאס איז (מיכאל דר כ"ג) דער דא איז (משמש) אויבן אויף דעם מזבח פון אויבן דאס ער דרויף איז מקריב דיא נשמות פון צדיקים, (ולקח הכהן) נעמט מיכאל אים מיט זייני מצות, (והניחו לפני מזבח ה' אלהיך וענית ואמרת ארמי אובד אבי) דאס איז דער יצה"ר דר דא הט פאר צארן (אדם הראשון) דאס איבר אים איז נגזר מיתה געווארן צו אלי דורות, (וירד מצרימה) דיא נשמה איז אראב גנידרט אויף דעם עולם וואו עס זיינען מייצן (מצרים און מדיחים) די מן רייצן דעם מענשן חוטא צו זיין, (ויגר שם במתי מעט) דאס איז אין דער יוגנט דאס איך האב ניט פיל מצות געטאן, אבר דר נאך (ויהי שם לגוי גדול בתורה. וגדול במצות ובמדות טובות) (עצום ורב). און איבר דעם (וירעו אותנו המצרים) ווייל איר זיינען גרויס געווען (בתורה ובמעשים טובים) האבן זיך די (משטינים ומדיחים) נאך מער אויף אונז געשטארקט, דען (האדון מחבירו יצרו גדול ממנו) מי גרעסר דער מענש איז (בתורה ומעשים טובים) איז מער שטארקט זיך אויף אים דער יצה"ר. (ויתנו עלינו עבודה קשה) (מכח תאוות הגופניות) דאס דער גוף האט לוסט דר צו, (ונצעק אל ה') איר האבן געזעהן דס דר יצה"ר שטארקט זיך אויף אונז, האבן איר צו גאט געשריען ער זאל אונז העלפן פון זייא, (ורגלי חסידיו ישמור) דאס איר זאלן קענן שטארקן אויף אים, (וישמע ה' את קולנו) גאט האט אונז געהאלפן, (ויוציאנו ממצרים) ער האט אונז אויס געלייזט פון דיא מצרים די צייהיגי און (משטינים) דס זיינען די פיר (יסודות) די זיינען מוארים די לוסט האבן צו (עניני עוה"ז), דס איז איין צער צו די נשמה, היינט האט אונז הקב"ה אויס געלייזט פון דיא פיר (יסודות), דרום זאגט ער פיר מאל (ביד חזקה, ובזרוע נטויה, ובאותות. ובמופתים, ובמורא גדול) דס איז די (גילוי שכינה), דען איטליכר צדיק ווי ער שטארבט זעהט ער דיא שכינה וויא דער פסוק זאגט (כי לא יראני האדם וחי) ווייל זייא לעבן קאנען זייא ניט זעהן, אבר בשעת טויט זעהן זייא יא די שכינה, (ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת) דס (ארץ החיים בעוה"ב) דס איר איצונד האבן זוכה געווען, (ועתה הנה הבאתי וגו' והשתחוית לפני ה' ושמחת וגו') דו ווערסט דיך משמח זיין מיט גרוסן שכר וואס דוא ווערסט דארטן זעהן, אזוי דער פסוק זאגט (מה רב טובך אשר צפנת ליראיך): (ולביתך) צו דיין גוף וויא דער פסוק זאגט (ועצמותיך יחליץ) אז דער גוף איז בטוח אין קבר ווערסט דו דיך משמח זיין און דער גוף, (והלוי) דאס איז דער יצר טוב, (והגר) דאס איז דער יצר הרע, דען דורך דעם יצה"ר איז ער דס אלס זוכה און קריגט אויך איין שכר דורך דעם. דרום זיינען זיך אלי מיט אים משמח, (והגר אשר בקרבך. ממש) דער דא איז צווישן דיר:

ובזוהר ויקהל זאגט ר' אבא עס שטייט וַיֹּאמֶר ה' לַדָּג ווען האט הקב"ה מיט דעם פיש גירעט, זינט וועלט איז באשאפן געווארן אין פינפטן טאג דאס דיא פיש זיינען באשאפן געווארן האט הקב"ה געבאטן דעם פיש איין צו שלינגען (יונה) און זאל בלייבן בייא אים דרייא טאג, אזוי אויך אלי (נסים) וואס ער האט געטאן האט ער איין (תנאי) אויס גינומן עס זאל געשעהן אין זיין צייט. אזו אויך איז איין (רמז) מיט דעם פיש און מיט (יונה) אויף די מעשים פון דיא צייטן:

יונה דר וואס האט גנידערט אין דר שיף, דס איז אלס געווען איין רמז אויף דר נשמה וואס זי נידרט אויף דער וועלט אין גוף, דרום הייסט זיא (יונה), דען אז זיא ווערט בחברותא און איז משמש מיט דעם גוף הייסט זי יונה. גלייך אז עס שטייט (ולא תונו איש את עמיתו), דען גייט דר מענש אויף דר וועלט גלייך אז איין שיף גייט אויף דעם (ים הגדול) זי גידענקט צו בראכן צו ווערן וויא דר פסוק זאגט (והאניה חשבה להשבר) דרום הייסט (אניה) איז לשון קלאגן וויא דר פסוק זאגט (תאניה ואניה) און דר מענש ווייל ער איז אויף דער וועלט איז ער חוטא און טראכט ער ווערט קעגן אנטלויפן פון הקב"ה ניצול צו ווערן פון זייני שטראפן און איז ניט (משגיח כלל בעולם הזה) זיך צו פאר זארגן לעולם הבא, דען שטייט (ויטל ה' רוח סערה על הים) ער ווארפט אויף אים איין גרויסע גזירה און איין שטארקי דר דא שטייט אלי מאל פאר אים דס איז דר שטן דר בגערט אלי מאל (דין ומשפט) אויף דיא חטאים, ער מאכט שטורמן דיא שיף ער דער מאנט דיא חטאים פון מענשן צו בגרייפן און צוא פאנגן אים אין זיין האנט; ער איז אזו לאנג מקטרג ביז ער אים בקומט דורך אים, אז ער איז שוין אין זיין האנט פון דעם (רוח סערה) דר שטן, דען שטייט (ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם) דיא נשמה נידרט אראיין אין דיא זייטן פון גוף. זי האט קיין קיום ניט אין גוף ווי זי דר פיר האט גיהאט. (וישכב) ער ווערט קראנק, (וירדם) ווען גלייך ער ליגט זיך אנידר שלאפט ער פארט און בגערט זיך ניט צו דר וועקן תשובה צו טאן, שטייט ווייטר (ויקרא אליו רב החובל) עס דר וועקט אים דער יצר טוב דער איז אז איין שיף מייסטר דער פירט דיא שיף אין רעכטן וועג, אזו דער יצר טוב פון מענשן ער געהנגט צו אים. דרום שטייט

שטייט (ויקרב אליו), דען ביז אהער האט אים דר מענש
מרחיק גוועזן, דא קומט ער אונ איז זיך מקרב אונ שפראך
(מה לך נרדם) וואָרום שלאפסטו אונ בגערשט דיך ניט צו
דער וועקן תשובה צו טאן, (קום קרא אל אלהיך) רוף אן צו
דיין גאט, דען מן ברענגט דיך אויף (לדין ולמשפט) אויף אלי
דייני מעשים וואס דוא האסט געטאן אויף דער וועלט, (על
כן) טוא נאך תשובה אויף דייני חטאים פיליכט ווערט זיך
גאט בדענקן, (ולא נאבד) מיר ביידי דר יצר טוב אונ יצר
הרע ווערן ניט פר לארן ווייא אובן איז געשטאנן, זעה נאר
אן דיא זאכן, אונ טוא תשובה, צום ערשטן (מה מלאכתך)
גדענק נאר וואס דוא האסט געטאן פר איין מלאכות אויף
דען עולם, דיא עבירות זייא מודה אויף זייא פר דיינם
הערן. אונ דר נאך (ומאין תבוא) בדענק דיך פון וואנן דוא
קומסט (מטפה סרוחה). דרום קערשטו דיך רעכט מכניע
צו זיין פר דיינם הערן. דרום לאזשטו דיך ניט (בגאוה) האלטן
תשובה צו טאן. זעה נאר (מה ארצך) פון וואנן ביסטו בשאפן
געווארן פון דר ערדן (כי עפר אתה ואל עפר תשוב), דר
נאך (ואי מזה עם אתה) פון וואס פר איין פאלק ביסטו,
זעה אוב דוא האסט זכות אבות דז זיא קענן אויף דיר מגין
זיין פר דען דין פון אובן, אז מן נאך האט דיך אויף געבראכט
פר דען דין פון אובן דא איז דער יצר הרע הייסט (רוח
סערה) דר שטורמט אונ לאזט ניט נאך, ער איז אלש מקטרג
צו ברענגן דען גזר דין אויף אים, אונ ברענגט איין (דן) צו
זיין דיא תפוסים פון מלך, אונ אלי קומן איינר אונ איינר פר
דעם דין, (באותו שעה) גינעהנט דז (ב"ד), א טייל הייבן
אן בזכות, א טייל זיינן (מלמד חוב) אונ דער דין מאכט אויף
אים, איז דער מענש ניט זוכה שטייט (ויחתרו האנשים
להשיב אל היבשה ולא יכלו) דיא דא האבן געזוכט איין זכות
דיא ארבייטן אונ וועלטן אים גערן ווידר ברענגן צו דער
יבשה דעם עולם דז ער זאל לעבן בלייבן, (ולא יכלו) זייא
קאנן ניט, ווארום דרום (כי הים הולך וסוער) דער גזר דין
דער שטארקט זיך אלש, דען נידרן אראב דרייא (ממונים
שלוחים) איינר טרייבט אויף אל זייני מצות וזכיות אונ זייני
עבירות וואס ער האט געטאן אויף דער וועלט, אונ איין
ממונה דר דא מאכט דען חשבון פון זיין טעג, אונ איינר
דער דא איז מיט אים גיגאנגן (כמעי אמו), אונ דער גזר
דין ווערט ניט געשטילט ביז צו די צייט אז דא שטייט (וישאו
את יונה), מן טראגט אים פון זיין הויז צום (בית הקברות)
דא רופט מען אויס אויף אים, איז ער איין זכאי רופט
מן אויס אויף איהם גיבט איין כבוד צום (דאות האלך) (יבוא
שלום ינוחו על משכבותיו הולך נכחה) אז דר פסוק זאגט (והלך
לפניך צדקך וכבוד ה' יאספך), איז ער איין חוטא דא רופט
מען אויס אויף אים, ווי צו דעם פלוני, עס ווער איהם בעסר
אז ער ווער ניט בשאפן געווארן, דען שטייט (ויטלו אל הים
ויעמוד הים מזעפו), אז מן איהם ברענגט אין קבר אריין,
דז דא איז דר ארט פון דין פון דעם (סערה) דר איז דר
גזר דין דא ווערט ער געשטילט פון זיינם צארן, דען ער
האט אים גיבראכט צו מיתה (ובקבר), אונ דער דז איהם
איין שלינגט דאס איז דאס קבר דאס ער איז דרינן איין
געשלונגן, וואס שטייט ווייטר (ויהי יונה במעי הדגה שלשה
ימים) אין קבר, אז דר פסוק זאגט, (מבטן שאול שועתי),
אונ ער איז נאך גוועזן (במעי דגה) אונ רופט אים (שאול),

ער וואר דרינן דרייא טאג אונ דרייא נעכט, דש זיינן די
דרייא טעג אין קבר דאס זיין געדערים אונ בויך ווערט צו
שפאלטן נאך דרייא טאג אונ ווארפט זיך ארויס, אונ עס
קערט זיך אום זיין שינוי אויף זיין פנים אונ זאגט צו איהם
נעם דיר וואס דוא האסט מיר גיגעבן. דוא האסט גיגעסן
אונ געטרונקן אלי טאג אונ האסט קיין (עני) נישט גיגעבן,
אונ אלי דיין טעג זיינן גוועזן אייטל (ימים טובים) אונ דיא
ארעמע זיינן הונגריג אונ האבן מיט דיר נישט גיגעסן,
נעם דיר ווידר וואס דוא האסט מיר גיגעבן, אז דר פסוק
זאגט (וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם). נאך דיא דרייא
טאג איז מען דן דעם מענשן פון זייני אויגן אונ זייני הענט
אונ זייני פיס ביז דרייסיג טעג, דיא גאנצי דרייסיג טאג
איז מען דן דעם (גוף ונפש) אינז אננדר, ווי אונזרי חכמים
האבן גזאגט איין משל פון איין בלינדן מיט איין הינקדיגן די
זיינן שומרים גיוועזן, דז מן מאכט רייטן דען הינקדיגן אויף
דעם בלינדן. אונ דרום גאר דיא דרייסיג טעג וויז נאך
גפונן דיא נשמה אונטן אויף דר ערד, דש זיא ניט ארויף
גייאט אויף איר ארט, גלייך אז איין אשה אין דיא טעג
פון טומאה דז זי ניט ריין איז, זאלט זיא דרויסן, אזו אויך
דיא נשמה גאר דיא דרייסיג טעג, דער נאך גייט דיא
נשמה ארויף אונ דר גוף פר פוילט אין דער ערד, ביז צו
דער צייט דאס הקב"ה ווערט (מחיה מתים) זיין. אונ עס
ווערט איין קול דר וועקן צווישן דיא קברים, אונ ווערט זאגן
(הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך וארץ רפאים
תפיל). ווען ווערט דש זיין. אין דר צייט דז דר מלאך המות
ווערט אוועק קומן פון דר וועלט ווייא דער פסוק זאגט (בלע
המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו
יסיר מעל הארץ), דען שטייט (ויאמר ה' לדג ויקא את
יונה אל היבשה), אז דאס קול ווערט זיך דער וועקן צווישן
דיא קברים (ויאמר ה' לדג) צו דעם (קבר) דש דא הייסט
פיש ער זאל אויס שפייאן אונ ארויס טאן דיא מתים. דען
ווערן אלי קברים ארויס שפייאן אירי מתים ווייא דר פסוק
זאגט (וארץ רפאים תפיל) איז טייטש זיא ווערט דיא מתים
אויס שפייאן ארויס, אונ וואָרום רופט ער זיא (רפאים),
דרום ווייל זיא ווערן מקבל זיין איין רפואה, אונ ווערן זיין
ווייא צום ערשטן אונ ווערן געהיילט זיין איין ביין צום צו דעם
אנדרן ביין. דרום הייסן זיא (רפאים): אוב דוא וועלשט
פרעגן עס שטייט דאך ביי רשעים (רפאים בל יקומו),
אלא געוויס (כל עולם) ווערט געהיילט זיין דיא ביינר (בבית
הקברות), אבר איין טייל ווערן יא אויף שטיין, אונ איין
טייל ווערן ניט אויף שטיין, אויף דעם שטייט (ורפאים
ווען זיא גלייך ווערן נוא זיין געהיילט אירה ביינר צו אננדר,
(בל יקומו) ווערן זיי דאך ניט אויף שטיין. (זכאי) איז דש חלק
פון ישראל דאס ביי זייא שטייט (נבלתי יקומון), אונ מיט
דען פיש גפינן מיר איין (רפואה לכל עולם), אזו וואו אז
דר פיש אז ער האט איין גשלונגן (יונה) דא וואר ער באלד
מת, אונ נאך דרייא טאג וואר דער פיש ווידר לעבעדיג
געווארן, אונ ער האט די (יונה) אויס געשפיגן, אזו אויך די
ערד איז איצונד מת, אונ (לעתיד) ווערט זיא געבן (חיות)
צו אנדרי. אזו אויך איז אן גברייט ארץ ישראל צום ערשטן
צו דער וועקן צו אויס ציאן דינו מתים, אונ דער נאך (ארץ
רפאים תפיל אין חוץ לארץ), ווייא מיר האבן שון גלערנט

אנדרשטע וואו דאס זיבן דינים איבר פארן אויף דעם מענטשן ווען ער אויס גייאט פון דר וועלט. אייכס דער (דין העליון) אז דר רוח גייט ארויס פון דעם גוף, דער אנדרר (דין) ווען זיינה רייד אונ זיינה מעשים גיין פאר אים. אונ רופין אויף אים אויס וויא אובן שטייט, דאס דריטי (דין) ווען מען מאכט אים אריין גיאן אין (קבר), דער פערדר (דין) פון טאג (חיבוט הקבר), דער פינפטר (דין) פון די ווערים דאס זיא אים עסין, דער זעקסטר (דין איז (פון גיהנם), דער זיבנטר (דין) איז ווען דר רוח שוועבט ארום אין דער וועלט אונ געפינד אים ניט איין (מקום מנוחה) ביז זיינה מעשים ווערן צו גענדט, דרום גיהער איטליכר מענש זיך אלי מאל וואול פאר זעהן אונ (מסתכל) זיין אן זיינה מעשים, אונ זאל תשובה פר זיין זינדן טאן, אונ אז דוד האט געזעהן דיא אלי דינים וואס אויף דעם מענטשן קומן, וואר ער זיך מקדים אונ זאגט (ברכי נפשי את ה') איין נפש דוא זאלסט לובן גאט ווייל דוא נאך בישט אין דיין גוף אייער דוא ארויס גייסט פון דר וועלט, (וכל קרבי שם קדשו) דאס זיינן דיא אברים פון גוף דיא דא זיינן איין חברותא אונ שותפות מיט דעם רוח, ווייל איר נאך אלי ביא אנאנדר זייט זאלט איר אייך מקדים זיין צו לובן דעם (שם הקדוש) אייער דר צייט קומט דאס איר ניט ווערט קענין אים צו לובן אונ תשובה טאן, אונ דרום שטייט (ברכי נפשי את ה' הללויה):

בזוהר (חדש פ' זו) האבן געפרעגט דיא חברים צו (ר"ש בן יוחאי ע"ה) אויף דיא קללות דיא דא שטייאן (במשנה תורה) אין דר פרשה אויב עס זיינן דרינן (נחמות) אדר ניט. דען (רבי שמעון בן יוחאי) איז אנטלאפין געווארן אין דער (מדבר לוד) ווייגין דאס ער האט איין (עלילה) געהאט פון קיסר, וויא דיא גמרא זאגט (פ' במה מדליקין), איז ער אונ זיין זון רבי אליעזר פאר בארגן געזעסן אין איין הייל, איז זיא איין (נס) געשעהן, דאס איז ארויס געקומן איין באקסהארן בוים אונ איין קוואל וואסר, פון דעם האבן זיא דרינן געגעסן אונ געטרונקן, אונ (אליהו) איז צו זיי געקומן אלי טאג צווייא מאל, אונ האט מיט זיא געלערנט, אונ קיין מענש האט נישט דער פון געוואוסט. איין מאל האבן דיא חברים אין (בית המדרש מתווכח) געוועזן, אונ האבן געזאגט די קללות די שטייאן אין (תורת כהנים פ' בחוקותי) די זיינן קיגן (חורבן בית ראשון). אונ די קללות די שטייען אין (משנה תורה) איז קיגן (בית שני). ווארום אין יענע קללות פון (תורת כהנים) שטייאן דרינן גוטע הבטחות אונ דיא ליבשאפט פון הקב"ה צו ישראל וויא דער פסוק זאגט (וזכרתי את בריתי וגו') אונ שטייט (ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'), אונ דיא קללות דיא דא שטייאן, זיינן דרינן קיין גוטע הבטחות אונ קיין נחמה גאר ניט אז וויא בייא דיא ערשטי קללות, אונ קיינר האט ניט געוואוסט איין תירוץ צו זאגן, דא שטייט אויף (ר' יהודה בר אילעי) אונ זאגט, עס זאל געזאגט זיין אויף דען (חסרון פון רבי שמעון בן יוחאי) דאס קיינר ווייס ניט וואו ער איז, אונ ווער עס יא ווייסט טאר ניט מגלה זיין וואו ער איז. אמאל שטייט רבי יוסי פר רבי יהודה צו מארגינס, האט ער געזעהן דיא עופות פליהן אונ איין טויב וואר זייא נאך פליהן, דא שטעלט ער זיך אויף זיין פיס אונ זאגט, דוא טויב טויב דוא בגלובטי, דוא בישט נאך געוועזן אין שליחות פון (נח ביאי המבול), אונ האסט מיט נאמנות דיין שליחות געטאן, אונ דיא (כנסת ישראל) זיינן אויך צו דיר געגליכן, עס איז צו דיר שיין צו טאן שליחות, זאלסטו איר אויך טאן שליחות צו גיין צו רבי שמעון וואו ער איז מיט דעם בריבל, זי קומט צו אים, אונ נעמט דאס בריבל אין איר מויל, אונ פליהט אהין צו רבי שמעון אין זיין (מערה) אונ גיט אים אב דאס בריבל, רבי שמעון לייאנט עס אונ וויינט מיט זיין זון רבי אליעזר אונ זאגט, איך וויין אז איך בין אב געשיידן פון דיא חברים, אונ וויין אויך דאס זייא זאלן דיא דברים ניט ווישן, וואס ווערן טאן דיא לעצטי דורות נאך אונז ווען זייא דאס ווערן זעהן. אין דעם קאם צו זייא אליהו אונ זעהט וויא זיי וויינן, שפראך ער איך בין אן געגרייט געוועזן צו גיין אין אנדר שליחות, האט מיך הקב"ה געשיקט דייני טרערין צו שטילן, ער שפראך (אוי רבי אוי רבי) מען הט ניט דארפן איצונד מגלה זיין דיא דברים צו דיא צדיקים, נייארט הקב"ה האט אזו געלערנט, אין דיא ערשטי קללות שטייאן צווייא אונ דרייסיג (פסוקים) קיגן דיא צווייא אונ דרייסיג שטעגן פון דער תורה, אונ אין דיא אנדרי תוכחה שטייאן דרייא אונ פופציג פסוקים קיגן דרייא אונ פופציג פרשיות פון דער תורה, אין גלות פון (בית ראשון) האבן ישראל עובר געוועזן די צווייא אונ דרייסיג שטעגן דיא גאר פר הולן זיינן אונ פאר בארגן, דא הט הקב"ה מגלה געוועזן זייערי עבירות אונ זייער (קץ) אונ האט בפירוש זייערי נחמות אן געשריבן, אבר דיא תוכחה פון (משנה תורה) איז קיגן (בית שני), האבן ישראל עובר געוועזן דיא דרייא אונ פופציג (פרשיות התורה) דיא (מגולה) זיינן. דרום איז זייער חטא פר שטאפט אונ פאר הולן געווארן, דרום שטייאן ניט אירי נחמות אונ גוטע הבטחות וויא אין יענר תוכחה. אין דעם אז אליהו אזו רעט מיט אים, קאם איין ווינד אונ שייד אים אפ פון רבי שמעון, אונ (אליהו) גינג ארויף אין (גלגל) פון פייאר. אונ ר' שמעון בלייבט אליין אונ וויינט אונ וואר אנטשלאפן אויף דער טיר פון דר הייל. אין דעם קאם (אליהו) ווידר אונ זאגט שטייא אויף ר"ש. וואול דיין חלק דס הקב"ה בגערט דיין כבוד, דו ווערסט געפינן אין דיא תוכחה אויך (נחמות אונ הבטחות), קום אונ זעה, ווען איין מאן דער דא האט ליב זיין ווייב, ווען גלייך ער שעלט אים אדר ער שלאגט אים, זיינן פארט זיין רחמנות אויף אים, ווען ער ווייזט נאך אזוא שטארקן צארן אויף אים, האט ער פארט אויף אים רחמנות, אזו אויך הקב"ה ווען גלייך ער געשאלטן האט אין דער תוכחה, זיינן דאך זייני רייד געוועזן מיט רחמנות, זיי ווערן אן געזעהן דיא רייד גלייך אז זייא זיינן מיט קללות, אונ זיינן גרויסע טובות, דען דיא קללות זיינן געוועזן מיט רחמנות, דאס ניט איז אזוא בייא דיא ערשטי תוכחה דאס זיינן מיט (דינים קשים), אבר בייא דיא איז דין אונ רחמים דער ביי, גלייך איין פאטר דער זיך מרחם איז איבר זיין קינד אונ וויל אים שלאגן מיט איין רצועה, ער הייבט זיי הויך אויף אונ מאכט גרויס געשרייא. אונ גיבט אים דאך קלייני שלעק מיט גרויס רחמנות, דיא שטארקסטי אונ די גרעסטי קללה איז אין דר תוכחה (גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת יעלם עליך עד השמדך) דאס זיינן דיא הבטחות פון פאטר אויף זיין קינד מיט גרויס רחמנות, דרום שטייט דא לשון (יעלם) איז טייטש לשון (העלמה) פאר הולן, הקב"ה ווערט פר הולן פר דיר דיא קללות. אונ ווערט זייא (כובש ומבטל)

ומצלט) זיין אין דער (נוקבא) פון דעם (תהום רבא) וואו זייער ארט איז וואו אלי קללות רואן וואו ער איז פאר הולן דארט דאש זיי ניט זאלן ארויס קענן, אונ ווערן דארטן זיין פאר בונדן אונ פאר דעקט אין דער (נוקבא): (עד השמדך אתם), ער ווערט דיך פאר טיליגן פון זיא דאש זיא ניט ווערן זיין אויף אייביג. דען הקב"ה האט גישווארן דש ער וויל ישראל ניט פאר דארבן (לעולם ולעולמי עולמים) אונ זייער גדעכניש ווערט בלייבן אייביג וויא דר פסוק זאגט (כן יעמד זרעכם ושמכם) אונ שטייט אויך (חי אני אם ימדו שמים ממען), אונ וויל הש"י האט גישווארן דאש ער וויל זיא ניט פאר דארבן, דרום אלי מכות אונ קללות אונ אלי חלאים ווערן פאר בארגין זיין אונ צו גידעקט דאש זיי ניט זאלן ארויס קענן צו איבלן ישראל, ביז אלי קללות ווערן פאר דארבן זיין פון עולם דאש ניט ווערן זיין (לעולם ולעולמי עולמים), דרום איז דער (סיום) דש די תוכחה אויש לאזט (והשיבך ה' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה והתמכרתם שם לאויבך לעבדים ולשפחות ואין קונה) דא זיינן אלי הבטחות אונ נחמות דאש הקב"ה האט אן גברייט צו טאן דיא ישראל. (ולבסוף) ווען זיי ווערן אויש גלייזט ווערן (והשיבך ה' מצרים באניות) דאש זיינן דיא הבטחות צו טאן דיא (נסים ומופתים), וויא ער האט גטאן אין מצרים אין דיא ערשטי טעג אזוי ווערט ער ווידר טאן דאש איז טייטש (והשיבך) הקב"ה ווערט ווידר קערן דיר צו טאן וויא אין מצרים אז דר פסוק זאגט (כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות). אונ אונזרי חכמים דרשן דאש ווארט בָּאֳנִיּוֹת איז טייטש גלייך אז זאלט שטיין בַּעֲנִיּוֹת, דען משיח קומט ניט ביז עס ווערט זיין כָּלָה פְרוּטָה מִן הַכִּיס אונ ווערט עניות זיין ביי ישראל. אבער (אניות) איז טייטש שיפן, עס ווערט קומן לסוף אלי אותות פון אלי זייטן מיט (יאים) צו פארן מיט שיפן. אונ ווערן וועלין אלי דיא ישראל פאר לענדן. אזוי ווערן אלי דער טרונקן ווערן אין (ים) וויא הקב"ה האט גיטאן צו פרעה מיט זיין פאלק אונ האט זיא אין (ים) דער טרענקט, אונ ווי דארטן איז גרושי שמחה גוועזן אונ שירה, אזוי ווערט ווידר זיין: (בדרך אשר אמרתי לך) וויא איך האב גירעדט זינט די וועלט וואר בשאפן דאש זיינן ניט אזוי אנטפלעקט גווארן די גבורות פון הקב"ה צו וויזן אין עולם, אונ דאש (שעת רצון) איז אין דעם דרך (כאשר ראיתם את מצרים) אין דעם דרך, אזוי ווערט ער דיר טאן, דען לבסוף פון אלי זייטן ווערן זיך איין זאמלן אויף זיא, דען ווערן ישראל טראכטן דענקט אמאל דש זיא ווערן פאר לארן ווערן. אונ ווערן פאר קויפט ווערן צו זייערי שונאים וויא דער פסוק זאגט (והתמכרתם שם) עש שטייט ניט (ונמכרתם) זיא ווערן אזוי איינן אין זייערן הערצן דאש זיא ווערט פאר קויפט ווערן, אבער עש ווערט ניט אזוי זיין, דרום שטייט (ואין קונה) דאש עש ווערט קיינר ניט קענן אן אייך גוועלטיגן צו פאר קויפן, דאש אלש ווערט זיין (בסוף הימים), אונ אלש הענגט אן תשובה וויא דער פסוק זאגט (למען תשכילו את כל אשר תעשון) ווער דא הט איין הערצן זאל וויסן אונ פאר שטיין צו טאן תשובה צו זיינם הערן. זאגט ר"ש, דא איז אנטפלעקט גווארן אין דיא תוכחה דיא גאולה פון ישראל, אונ וואו מען מיינט עש איז איין גרושע קללה, דארט איז ברכה, (והיו חייך תלואים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחייך) כלומר דוא ווערשט דיר אליין ניט גלויבן זעלבש לעבן דאש ווערט בייא דיר איין ספק זיין פאר מורא, אבער עש ווערט ניט גישעהן, נאר צו דיר ווערט איין ספק זיין, אבער דיין לעבן ווערט איין רעכט בשטאנד האבן, האט ער דאש אלש גשריבן קיגן פר נאכט, אונ האט דאש בריבל גטאן אין מויל פון דער טויב, זיא קאם צו רבי יוסי דאש ער שטייט אויף זיין ארט אונ טוט אלש מיט זיין אויגן האפן ביז זיא איז ווידר גקומן, שפראך ער, דוא טויב וויא ביסטו איין (שליח נאמן) מער וויא אלי עופות פון הימל, ער זאגט אויף איר (ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה), ער נעמט דאש בריבל אונ קומט צו די חכמים אונ ווייזט זיא, זעהן זיא אונ וואונדרן זיך, ער וויינט רבי יהודה אונ זאגט, וויא ווען גלייך איר זיינט ניט בייא אים, טוען איר זיך דאך (אתעורר) זיין פון אים אונ לערנן פון אים. (זכאה) איז דאש כפש פון (בר יוחאי) דאש הקב"ה טוט אים (נסים), אונ ער איז גוזר אונ הקב"ה איז מקיים, אונ ער ווערט לעתיד זיין דער (ראש) פון דיא צדיקים דיא דא ווערן זיצן אין גן עדן אונ ווערן מקבל זיין (פני שכינה) אונ ווערן זעהן הקב"ה אונ ווערט זיך (משתעשע) זיין מיט די צדיקים. אונ ר"ש ווערט צו זיי זאגן (בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושינו):

פרשת נצבים.

אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כֻּלְּכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ' (רעיא מהימנא פ' אמור) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ דיא מצוה איז צו בלאזן שופר אן (ראש השנה), דען ער איז דר (יום הדין) וויא מען האט מפורש גוועזן אנדרש וואו (תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו) דאש דיא לבנה איז צו גידעקט אונ דיא מקטריגים שטארקן זיך, אונ דער מקטרג פר שליסט אלע טירין בייא דעם מלך, מען זאל אים (דין ומשפט) טאן אויף דיא מענשן, דען הקב"ה האט אים דרויף רשות גיגעבן אז ער זאל פאדרין אלע דינים פון דעם עולם, אונ האט אים גגעבן איין גווישן טאג דער צו דאש ער זאל פאר ברענגן אלי עבירות פון דיא לייטן. אונ הקב"ה האט גטאן דרום, דאש דיא מורא פר הקב"ה זאל זיין אין עולם, אונ דאש איז דר טעם (והאלהים עשה שיראו מלפניו), דען ווען דיא לייט וועלטן קיין מורא האבן פאר דעם עונש אונ דער מקטרג ווערט פיר ברענגן דיא עבירות, וועלטן זייא קיין מורא פר הקב"ה הבן אונ מעכטן אלש בייז טאן. דרום זאגט ער (והאלהים עשה) ער הט בשאפן דען מקטרג פון דעסט וועגן (שיראו מלפניו) דאש מען זאל זיך פאר אים פערכטן, אונ הקב"ה הט אים אן גברייט מיט איין שארפן

שווערד

שווערד אין זיין האנט אויף די גאנצי וועלט גלייך איין מלך דער דא האט איין (תליין) דאס ער טוט דען דין אן דיא לייט, אזו ער אויך, ער איז ממית אונ שטראפט זייא וויא דער דין אויס גייאט אובן, אזו אויך דר (שליח ב"ד) אונטן דאס ער האט רשות צו דער מאנן דער פלוני האט אזוא גטאן, דער פלוני אזו. אזו האט ער רשות צו שליסין דיא טירן פֿון אובן ביז עס ווערט (דין ומשפט) גטאן אויף וואס ער פֿאדרט אונ ברענגט פֿיר פֿאר זייא, אונ דאס (ב"ד) האט נית רשות (דוחה) צו זיין, דען עס שטייט (כי אני ה' אוהב משפט) ער בגערט דאס דער עולם זאל שטיין (בדין) אונ מן זאל וויסן דאס עס איז (דין אונ דיין בעולם), אזו האט ער דען טאג רשות צו צו דעקן דיא טירן פֿון מלך, אונ דיא (לבנה) ווערט צו גידעקט אינווייניג ביז עס ווערט נגזר דער (דין על כל בני עולם), ווען גלייך עס איז אלס אנטפלעקט אונ בוואוסט פֿר הש"י אן אים, בגערט הקב"ה עס זאל אלס זיין דורך דין דאס עס זאל אלס זיין אין איין געשטאלט אובן אונ אונטן, דרום האט ער מתקן גוועזן איין טמול פֿון דין דעם טאג, אונ דר מקטרג קומט אונ ברענגט דין (על כל מעשה בני אדם) איטליבן בזונדר זייני מעשים אונ דרכים נאך וויא ער האט גטאן, אונ עס קומן עדות אונ זאגן עדות אויף דיא מעשים פֿון מענטשן אונ דיא הייטן (עיני ה' משוטטות בכל הארץ), דיא מלאכים די שוועבן אין גאנצן עולם אונ זעהן אלס אויס וואס דיא לייט טואן, אונ די (עיני ה') האבן קיין צאל אזוא פֿיל זיינן זייא וואס זייא אויס זעהן אלי מעשים פֿון דיא לייט, וויא צו דיא לייט דיא וואס נית זעהן זיך נית פֿאר מיט זייערי מעשים דאס דיא (עיני ה') שטייאן ביא זייא אונ זעהן אלס צו, אונ קואן ארויף אונ דער מקטרג שטייט אונ בגערט דין אונ זאגט, דער פלוני האט גטאן אזו אונ אזו אונ דיא זיינן דיא עדות דרויף, אונ איי ער הקב"ה זייא פֿרעגט, דארפֿן זייא קיין עדות זאגן, אונ אז ער פֿרעגט זייא, דען זאגן זייא, אונ ווערט אלס אויף גשריבן (לפני המלך). עס איז אובן איין היכל דט איז פֿון מיט ווייס פֿייאר דט איז זיך אלס (אתגלגל) אונ פֿלאמט מיט פֿונקן פֿייאר. אונ הערט נית אויף לעולם. אין דעם היכל איז ווידר איין היכל מיט שווארץ פֿייאר דאס אויף זיין טאג הערט נית אויף, אונ עס שטייאן (לפני המלך) אלי מאן צוויא שרייבר בשעת דין, אונ אז זייא זאגן עדות דא נעמן זייא פֿון דעם ווייס פֿייאר אונ שרייבן דרויף מיט דעם שווארץ פֿייאר, דען זיגלט דער מלך דאס משפט אפ אויף איין גוויסי צייט. פֿלייבט דער וויל ווערט ער תשובה טאן, איז ער (חוזר בתשובה) צו רייסט אן דיא בריפלך מיט דעם (פסק דין). ווען נית זילט דער מלך אונ אלי די (מלמד זכות) זיינן שטייאן פֿאר אים, דען גייט איין כרוז אויס אונ זאגט דער פלוני האט דאס אונ דאס גטאן, ווער איז דא דער (מלמד זכות) קאן זיין אויף אים, איז דא איינר איז גוט, ווען נית גיבט מען אפ דעם (שטן מקטרג). אונ ווען אויך דאס הקב"ה ווייסט אלס וואל, טוט ער עס דרום דס דער מענטש זאל נית האבן איין (פתחון פה) עס גשיכט אים חס ושלום איין אום רעכט, דאס טוט הקב"ה דס אלי זייני מעשים זיינן מיטן (דין ואמת) אונ איז אים גאנצן ליב ווער עס קאן ניצן ווערן פֿון דעם דין: אויב דוא ווילסט פֿרעגן, פֿון וואנן האבן מיר דס אהער, עס איז אזו איבר גענטפֿערט גווארן צו דיא חכמים, אפֿילו ווער דא עס נית ווייסט, דא זאל ער נאר זעהן ווי עס (בנגלה) אפֿנטליך ביים (בית דין) פֿון אונטן אזו איז אלס אובן (בעולם הנסתר). דען הקב"ה האט אלס בשאפֿן אויף דער ערד אונטן אלס אין געשטאלט וויא עס צו גייט אובן, אונ ווען גלייך הקב"ה דר דא הט ליב דעם דין וויא דער פסוק זאגט (אני ה' אוהב משפט) דאך איז ער (מנצח) דיא אהבה וואס ער האט צו זייני קינדר, איבר דער אהבה דאס ער האט צום (משפט ודין) אונ ווייל דאס דער מקטרג ער הייסט (סנטורא) גלייך איין (תליין) דער דא קומט אונ בגערט (משפט) אויף זייא דרום האט הקב"ה גבאטן צו בלאזן (בשופֿר), כדי דאס זי זאלן מיט דעם שופֿר מעורר זיין דען רחמים צו דער וועקי פֿון אונטן אובן:

בזוהר בלק

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָּךְ דער פסוק איז גזאגט (בסוד הנבואה) עס גייט אויף (יום כפור) דאס דיא אלי מענטשן שטייאן בדין פֿאר הקב"ה מכפר צו זיין אויף איר עבירות. אונ דער (מקטרג סמאל) שטייט אויף זייא אונ וויל זייא פֿר לירן איבר אירי עבירות. זייא שיקן מיט איין מתנה דען (שעיר המשתלח) דען זאגט יעקב (אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני). (אולי ישא פני) אונ ער הט שוין מקבל גוועזן זיין מתנה. היבט דער מקטרג אויף זייני אויגן אונ זעהט די ישראל אלי האבן תענית אונ גייען אן שיך. ער זעהט דיא ווייבר אונ דיא קינדר האבן אלי תענית אונ פֿייניגן זיך אונ זיינן זיך מטהר אין דעם טאג, פֿרעגט ער (מי אלה לך). (בשלמא) די גרויסע האבן גזינדיגט. אבר דיא קלייני קינדר פֿייניגן דיא נישט האבן חוטא גיוועזן וואורום שטייען זייא אזו. (ויאמר) ענטפֿערט אים דער (רוח הקודש אשר חנן אלהים את עבדך) וויא ווערט רידן דער (רוח הקודש) חס ושלום צום (סמ"אל. את עבדך). אלא אזו רעט דער (רוח הקודש). דס זיינן די קינדר דיא נישט האבן חוטא גיוועזן אונ האבן נאך נית פֿאר זוכט דען (טעם חטא) אונ הקב"ה האט זיי איבר גיענטפֿערט דען ממונה דר וואס אום ברענגט דיא קלייני קינדר אן חטא וויא דער פסוק זאגט (ומיד עושקיהם כח) דיא שטארבן (באסכרה). דרום זאגט ער דאס זיינן דיא גאט האט גנייט צייגט דיין קינדר זייא צו נעמן פֿאר איר צייט. אז ער דאס הערט פֿון דיא קינדר דא גייט ער ארויף צו הקב"ה אונ זאגט (רבון עולמים) אלע דייני וועגן זיינן דאך לויטר (דין אמת) ווען נאך גלייך דער דין רואט אויף דיא ישראל וועגן אירי חטאים. אבר דיא קינדר האבן פֿאר דיר נישט גזינדיגט וואורום ענטפֿערסט דו זייא איבר (מיתה) אן חטא. דא נעמט הקב"ה זיינע רייד אונ איז (חס) אויף זיי. אונ אין דען יאר איז קיין (אסכרה) נית ביא דיא קינדר. אונ דער מקטרג איז זיך מקנא אן זיין ממונה דר אונטר אים איז אונ זאגט. איר גיבט הקב"ה מייטן גרויסע דיא דא זינדיגן. אונ צו דיא קלייני קינדר די וואס נית האבן חוטא גיוועזן זאל דער וואס אונטר איר איין ממשלה האבן דאס זייא נית פֿר זוכט האבן קיין חטא. איז דיר בעסר וויא איר, (מיד) וויל ער זייא אויס ציען פֿון זיין האנט דאס ער זאל קיין שליטה האבן אן זייא, דרום איז זיך מקדים דער (רוח הקודש). אונ זאגט צו אים (הילדים אשר חנן אלהים את עבדך) דיין קנעכט זאל זעלבי אין זיין ממשלה האבן די וואס האבן נית גזינדיגט. ער גיהערט נית

בעסר

בעטר צו זיין אז דו ביטט איבר אים. אז דיא תפלות קומן ארויף דען טאג פאר הקב"ה דא שטייט (והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים). זייא מאכן זיך אווא קליין ביז יי קומן (עד גשתו עד אחיו) דש זיי אריין צום גייאן (מדת הרחמים) דש איז דאש אויך וואש דא לייכט (ביום הכפורים) ען גווינטיגט דער רחמים אונ שמחה אונ איז מכפר וייערי ינד. דרום שטייט (כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו:

רבי אלעזר אונ זייני חברים זיינן געגאנגן אין וועג, די היין פון דער זון וואר גאנץ גרויס אונ קומן צו איין פעלד, יא זעהן דאש פעלד איז היפש מיט שייני קרייטער אונ זייני וואסער אויף אלי זייטן אונ פיל ביימר זייען דארטן, זיי צלין זיך דארטן. שפראך רבי אלעזר, וויא שיין איז דאש וורט אפ צו רוען, וויא זייא אזו זיצן, דא קאם איין גרויסע שלאנג (בכח חזק) פון דער זון אונ וואר פאר זייא פאר בייא יפן, וויא רבי אלעזר זי זעהט זאגט ער, דוא שלאנג שלאנג עיר דיך אפ פון דיינם וועג, דען דער מענש האט שוין תשובה געטאן אונ האט חרטה אויף זיינע עבירה וואש ער טאן האט אונ ווערט שוין דיא זאך ניאר טאן, דיא חברים יא מיט אים זיינן דא געוועזן האבן זיך זייער פאר וואונדרט. ופראך רבי אבא וואש איז דאש, שפראך ר' אלעזר שווייגט יר שטיל, שפראך רבי אלעזר, שלאנג שלאנג נאך דען אז ן האט דיר רשות געגעבן, האט דער פלוני חרטה בקומן, ונ האט זיך שוין פיר גנומן אין זיינם ווילן דאש ער די זאך ין שוין ניאר טאן, דרום קער דיך אפ פון דיין וועג אונ דארפשט ניט צו אים צו גיין, דא שטעלט זיך דיא שלאנג ין איר שטאנד אונ גייט ניט אהין, נאך הער רבי אבא נהט דאש אונ שפראך צו איר, דוא שלאנג שלאנג איך פר טייא וואו וואש דו בגערשט, גייא אוועק פון דעם וועג, א איז איין (עכו"ם רשע) דער דא האט בייז געטאן איין הודי) אונ ער שלאפט בייא דיא היין גייא אהין אונ זייא ים מית, (מיד) וואר דיא שלאנג צו ריק גיין אונ שוט פרינגן אונ הופן פאר זייא, שפראך רבי אלעזר, וועצר איך ט היא געוועזן וויא פיל רשות העט דיא שלאנג געטאן, דען ט איז איין יהודי הט איין עבירה געטאן, אונ איי ער הט ור בתשובה געווען האט אן רשות געגעבן אובן דר שלאנג ז זאל אים מית זיין, דער וויל הט זיך דר יהודי בדאכט כ האט תשובה געטאן אונ האט געזאגט ער וויל שוין דיא בירה ניאר טאן, אונ דרום איז ער ניצול געווארן פון זיין דין. רעבן צוא אים דיא חברים וויא האסט דוא דאש אלט אוסט. שפראך ער, איין פאטר רבי שמעון האט מיר ין סימן געגעבן, דא האב איך דורך דען סימן דאש אלט אוסט. שפראכן זייא צו אים עס איז וואזן רעכט, אבר א האסטו געוואוסט דאש דער עגינר פלוני האט חרטה קומן אונ תשובה געטאן. שפראך רבי אליעזר דאש דיא אנג איז געגאנגן מיט גרויס צארן, אונ מיר שופן האבן אויף געשטעלט, און דר זנב איז אויף געריכט געוועזן, אונ ו אזו אין איינט געלאפן, איז איין אנדר רוח פאר אים גאנגן אונ האט פאר אים אויש גירופן, גייא צו ריק פון ין וועג, דען דער (פלוני) האט חרטה בקומן, אונ שוט שובה אויף זיין זינד, אונ דיא בייזי שלאנג האט ניט וועלן

צו הערן אונ פאלגן וויל אן האט נאך אין מיר האנט געגעבן ביז אן זאל מיר איין אנדרן געבן אן שטאט אים, ווייל דער מענש איז נאך יא חייב געוועזן דורך מיר אום צו קומן, ווען גלייך ער האט חרטה בקומן אונ תשובה געטאן אזו זיא מיר פעולה טאן וואש איז מיר געבאטן געווארן. דען אזו איז דר סדר בייא דר (לד הטומאה דיא נחש עליון ונחש התחתון) צו אן אים נאך האט רשות געגעבן, איז ער ניט חוזר ביז ער איז מצליח צו טאן זיין (דין הרע) וואש אים איז שוין געגעבן געווארן דרויף רשות צו טאן, אדר אן אזו אים געבן (כופר נפש) איין אנדרן רשע אן שטאט דען רשע, דען לער גייט זיא ניט ארויש ווייל מיר איז נאך רשות געגעבן געווארן, שפראכן זייא עש איז יא רעכט אזו אז דוא דאש אלט וויישט, אבר וויא האסטו דוא געוואוסט אז דר (ערל) ליגט דארטן ער זאל זיין (כופר) אן שטאט דעם. שפראך רבי אליעזר, אז דר רוח דר דא איז געגאנגן פאר דר שלאנג האט אזו אויש גרופן פאר מיר דש זיא זאל ווידר צו ריק גיין דען דער פלוני האט חרטה בקומן אונ תשובה געטאן דא וואר דער רוח געשפרונגן אויף איין מויערן אונ האט מיר געזאגט, דיא חברים וואהרן זיך פאר וואונדרן דרויף. שפראך רבי אלעזר צו דיא חברים איר ווילן גיין אונ וועלן זעהן, דען דיא שלאנג האט שוין איר שליחות געטאן, זייא שטייאן אויף אונ געגאנגען פאר איינם פעלד אין דעם פעלד, דא געפינן זייא איין (גוי מת) אונ דיא שלאנג וואר ארום געוויקלט אום זיין פערשט אונ איז פון אים ווארן אב געשניידן, אונ אז זייא האט זיך אפ שניידן פון דער פערשט איז זיא ארויף געגאנגן אויף זיין קעפ אונ האט זיך אום האלז געוויקלט, פון דארטן וואר זיא ווידר געגאנגן אויף זיין טריט אונ האט זיך ניט אפ געשייד פון אים, זייא געפינן בייא אים איין בייא געארטין מיט געלט דאש ער האט געגזלת פון איין יהודי אונ האט אים געשלאגן אויך. שפראך רבי אלעזר, געלויבט איז גאט דאש ער טוט מיט אלי זיין שליחות, זייא גייען ווידר אויף איר ארט אין פעלד וואו זייא פאר וואר געוועזן: פתח רבי אליעזר ער הויב אן דר פסוק זאגט מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ

ווארום שטייט (מאשר יקרת) איז טייטש דוא האסט דיך אליין געהערט אין איין אויגן, עס בדארף שטיין (יקר) וואש געהערט איז אין איין אויגן, (אלא במאת) ער איז אליין געהערט געווארן פון זיך זעלברט, וועלכר מענש דר דא איז חוטא פאר הקב"ה איז ער זיך (אזלן) פאר הט"י אונ פאר שמעהט פאר אים, אונ אז ער זיך דר נאך בדאכט אונ איז חוזר בתשובה פאר הט"י, דא ווערט ער אליין פון זיך זעלברט געהערט אונ הט"י רופט אויף אים אונ זאגט (מאשר יקרת בעיני) דוא אליין האסט געהערט אין איין אויגן (נכבדת ואני אהבתיך) דרום טוא איך דיך עהרן אונ האב דיך ליב דען עס איז קיין אזו איין אהבה ניט פון הקב"ה צוא איין מענש, נייארט צו אזוא איינם דר דא חרטה האט אונ טוט תשובה אויף זיינה עבירות, אונ דרום זאגט ער (ואני אהבתיך) דרום האב איך דיך ליב, אבר וואש זאל איך טאן מייער דו האסט תשובה געטאן האב איך נאך רשות געגעבן דר שלאנג אובן צו טאן אן דיר דיין דין, אבר דש איז דיא ענה דש איך טוא דיר געבן, ווען גלייך איך האב נאך דער

שלאנג

שלאנג רשות גיגעבן (ואתן אדם תחתך) וואס טייטש (אדם). אלא ער מיינט דען (אד"ם שלמעלה), (סמ"א) דר הייסט אויך (אדם בליעל), (הוא אדם) דאס פון איהם קומט אונטן דיא (נחש התחתון) צו טאן איר שליחות, לאומים פון די גוים עכו"ם גיב איך (תחת נפשך), אין דעם אז זיי אזוי זיינן, דא קומט צו גיין דר יהודי וואס דר גוי האט איהם גישלאגן און בגזלת די ביי גארטל מיט געלד וואס די שלאנג האט איהם אמית גיוויזן, ער קומט גאר מיד און מאט פון לויפן, און פאר גרויסי היץ אין דער זון גינג ער אויך אויף דען פעלד און זעצט זיך אונטער איין בוים און בעט צו הקב"ה, און אזוי אויף זיך (צדיק הדין) און זאגט, רבש"ע עס איז (גלוי וידוע) פאר דיר דאס מיר איז נישט גילעגן פון מיינט וועגן און נישט פון איין גוף וועגן און בין איך נישט אלער וועגן איין געלד, נאר וואס דוא האסט איר גיטאן דא איז בדין גיוועזן, איז איר נאר לייד דעסט וועגן איך האב איין אלטן פאטער און מוטער מיט וואס ווער איך זייא מפרנס זיין, און איבער אלים איז איר לייד, עס איז דרינן גיוועזן איין בינטל געלד צווישן איין געלט, דס האט גיהערט צו איין עני דר האט זאל נעבך מיט דס זיין טאכטער חתונה מאכן איין ארעמע, וואס זאל איך טאן, אויף דען איז איר ווי אין הארצן, ער זאגט און וויינט און זאגט (משפטי ה' אמת צדקו יחדו) דיא דינים פון דען הערן פון דער וועלט זיינן אמת, בשעה דס הקב"ה וויל איין דין טאן (כאה בעלי תריסין) זיינן דיא דא שטייאן פון דר זייט און פון דר זייט פאר הקב"ה, און זיינן צדיק איינר מיט דען אנדערן און (וויכוח) ביז זיי אלי מסכים זיין אויף דען דין, דרום איז (משפטי ה' אמת), ווען איז עס אמת, ווען עס איז (צדקו יחדיו) דאס זיין בית דין פון אובן האבן אויך צדיק אזו גיוועזן, דרום (רבון עולמים) אויף דעם איינם ווין איך נישט, עס איז בוודאי רעכט, נייארט אויף דעם געלד פון דען (עני) און איין אלטי פאטער און מוטער. האבן דס גיהערט רבי אליעזר מיט דיא חברייא און גייאן צו איהם און נעמען איהם אן ער זאל נאך זייא גיין. ער שפראך רבי אליעזר פארוואס דיך נישט דוא (צדיק אמת), ווילשט נישט זיין איין רעכטר צדיק הייסט דיר הקב"ה נישט אזא איין גרויסן (נס) גיטאן, צום ערשטן נעם דיין בייא גארטל מיט געלד, דער נאך גייא און זעה וואס הקב"ה האט גיטאן פון דיינט וועגן, ער גינג מיט זייא אהין, און זעהט דאס זיין געלט ליגן און דיא שלאנג טוט אלט אז וויא פאר, זייא גייט פון דיא פערשט אוס האלז, וויא ער דאס זעהט ער שפרייט זיך אויס פאר זייא אויף דער ערד, און לויבט צו הקב"ה און שטייט אויף און קושט דיא הענד פון רבי אליעזר מיט דיא חברייא און שפראך צו זיי, איצונד ווייס איך דס הקב"ה האט איר דס (נס) גיטאן אין אייער זכות רבנן פון איין אלטן פאטער און מוטער וועגן, און עפנט דיא בייא גארטל און ווייזט זייא דס בינטל און ווייזט זייא די שלעק און וואונדן וואס איהם דער גוי גיטאן האט, וואר רבי אליעזר מתפלל אויף איהם, וואר ער גיהיילט גיווארן, זייא גינגן ווידר צו דעם גוי וויא פאר און זעהן אז דאס שלאנג טאן וויא פאר. שפראך רבי אליעזר, דוא שלאנג אלט וואס דוא האסטו גיטאן האסטו שיין און היפש רעכט גיטאן, און האסט גוויזן דיין (כח וגבורה) דער מיט און האסט גרויסי נקמה גיטאן וויא איר דא שוין האבן גיזעהן דרייא מאל וואס דוא האסט גיטאן, אבר פון איצונד און ווייטר גייא און פאר בארג דיך אין דיין היילן ארייין, און בין אויך דיר גוזר דס דו זאלשט ווייטר נישט מזיק זיין די לייט אויף דען עולם, אזו וואר זיך די שלאנג אפ שיידן און בייקט אירן קאפ אראב און גינג אוועק. שפראך ר' אליעזר צו דען יהודי קום און נעם נאך פון דיין שונא. דען ער האט נאך איין בייטל מיט (דינרי זהב) בייא זיך דאס נעם, אבר זייני קליידר לאז איהם אן און נעם זייא נישט אוועק, און אויך נישט פון דעם זיינן נעם נישט, און גייא צו דעם פלוני אויף דעם ארט ווערשטו איהם גפינן דס זיין וויב איז איהם גישטארבן, גייא צו איהם און גיב איהם דען בייטל מיט דיא געלד, דען דער מאן האט איין זון ער הייסט שמעון, און ער איז גיגאנגן מיט סחורה איבערן (ים), ער וואר גיזעהן אן איר שיף, איז דארטן גיוועזן דער זון פון דען גזלן דר גוי האט איהם גיגנבת דען בייטל געלד און האט גיגעבן דען רשע, אזו גיב דאס ווידר זיין פאטער דר פלוני אין יענם ארט און זאג איהם ער זאל דען בייטל האלטן ביז זיין זון ווערט צו איהם קומן, דא ווערט ער לובן צו הקב"ה דאס ער האט ווידר גיקערט דיא אבידה צו זיינם הערן, אזו האט דער יהודי גיטאן, ער נאם דען בייטל און בוקט זיך פאר רבי אליעזר, ער קושט דיא הענד, די חברייא פאר וואונדרן זיך. שפראך רבי אבא, לאזט אין דיין וועג וואס איר זעהן איז אייטל וואונדר, און איצונד איז נאך מער וואונדר אויף וואונדר, ווי האשטו דס גוואוסט מיט דען בייטל געלד וועמן ער געהער. שפראך רבי אליעזר דיא זאך איז נישט (בסימן) און נישט בנבואה דס איך האב גוואוסט, אלא אנא איין (רוח ונשמה) האב איך דאס גוואוסט און איך האב עס גיזעהן גלייך אז איך וואלט עס האבן מיט איין אויגן רעכט גיזעהן, זיי פאר וואונדרן זיך אלי חברים, זיא גיין אלי און דר יהודי מיט זיי ביז זייא קומן צו זיינם שווער, זייא גפינן איהם ער איז עוסק בתורה, ער בענטשט ר"א און לחבריו און וואר זיך משמח: ער הויב אן (רפאנו ה' ונרפא) ווען ער זאגט (רפאינו) נאך וואס זאל נאך (ונרפא), ווען דער רופא היילט ווער וויל שלאגן און וואונדן, אלא אלי רפואות אין עולם איז ביי הקב"ה, אבר איין טייל רפואות זיינן איבער געגעבן (ביד שליח) איז ווארן איין רפואה, אבר צו לייטן קומן זייא ווידר, אבר דיא וואס הקב"ה היילט דא בלייבט דיא רפואה אייביג, דרום איז זיין רפואה איין רעכטי רפואה, דרום זאגט ער (רפאינו ה') ווען דוא גאט אליין היילסט (ונרפא) בין איך רעכט גהיילט דס זיינן טאג נישט ווידר קומט דס קראנק, אבר איצונד איר חברייא, הקב"ה האט איר איין רפואה גיגעבן, ער האט איר גיגאלט און ווידר גגיסט, זיא דער צייגן איהם דאס מעשה, ער פאר וואונדרט זיך און וויינט און וואר זיך משמח, ער זאגט ווייטר סודות, (ובספר תיקוני הזוהר) (ויפתח נח את חלון התבה אשר עשה) דאס איז (יום הכפורים), דס פענצטר פון דר תיבה איז דיא תורה דאס דא הייסט (ותורה אור), (ויפן כה וכה) הקב"ה איז (מציץ מן החרכים) דאס זיינן די (עטרת יאי תשובה) דאס הקב"ה לוגט דאס די לייט זאלן תשובה טאן און איז (משגיח מן החלונות) פון די שולן דס הקב"ה אויף זיי משגיח און גיבט זיי מורה מזונות: (ויפן כה וכה וירא כי אין איש) דס עס איז קיינר נישט דער זיך זאל מעורר בתשובה זיין דיא שכינה

ארויס

ארויס צו ברענגן אויס דעם גלות. אז דער פסוק זאגט (ואמר מסורים לאו ואשר בחשך הגלו), (ויפן כה וכה וירא כי אין איש) נייערט איטליכער קערט זיך זיין וועגט און זיינן עוסק אן אירי עסקים אין אירי דרכים צו זאמלן געלט צו זיין עולם הזה צו האבן, און זיינן ניט פון די דא הייסן (אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע), אזי טרייען אן יום כפור אין אירי תפלות ווי די כלבים טרייען (הב הב), גיב אונס מזונות, גיב אונס (סליחה וכפרה, כתבנו לחיים) די זיינן (עזי פנים) ווי דיא כלבים דיא טרייען צו אים, און האבן קיין (בשת פנים) ניט חוזר בתשובה צו זיין און מיט מעשים טובים דיא שכינה אויס דעם גלות ארויס צו ברענגן, און זיינן גיגליכן ווי דיא כלבים, עס שטייט ביי זיי (ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם) דס זיינן דיא ערב רב, ווען זיי יא גלייך טואן חסד טואן זיי פון אירנט וועגן און ניט דיא שכינה צו ברענגן אויס דעם גלות מקיים צו זיין (שארה כסותה ועונתה לא יגרע) מיט (ציצית ותפילין וקריאת שמע), (ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם), ווען ער דיא דרייא ניט טוט, גייט דיא שכינה אין גלות (בחנם) צווישן דיא (חילונים), (אין כסף) ער שעמט זיך ניט, ער איז חצוף, (עד כאן בתיקון ששי):

פרשת וילך.

ויאמר ה' אל משה הן קרבו ימיך למות. (בזוהר פ' ויחי)

(תאנא) רבי יהודה זאגט, ווי צו דעם עולם דאס דיא לייט הערן ניט און זעהן ניט און ווייסן ניט, דען אזי טאג ווערט גיהערט איין כרוז אין צוויא הונדרט פופציג וועלטן. (ובשעה) דאס דיא טעג פון מענטשן ווערן גינעהנט ער זאל שטארבן, דער טאג הייסט (יום ה') צו ווידר קערן זיין רוח צו אים. (זכאין) זיינן צדיקים דאס הקב"ה בגערט זיין רוח ווידר צו זיך מקבל צו זיין, און אין זיך (שואב) צו זיין דען רוח, דען בשעה דאס הקב"ה וויל צו זיך מקבל זיין דען רוח, איז ער אין זכאי דא שטייט (והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה), איז ער קיין זכאי ווייא צו דעם זעלביגן רוח דס ער מוז גוואשן ווערן אין פייער פון גיהנם דאס ער זאל גירייניקט ווערן דארטן דאס ער זאל קענן קומן זיך בהעפטן אן הקב"ה, ווערט ער ניט מתוקן, ווייא צו דעם זעלביגן רוח ער איז זיך מגלגל אז איין שליידר שטיין אז דער פסוק זאגט (ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע), אבר איז דער רוח זוכה דא זיינן אים אן גיברייט ווי פיל טובות צום עולם הבא, אז דר פסוק זאגט (עין לא ראתה אלהים זולתך): זאגט ר' יוסי, אז דיא טעג גינעהנן פון דעם מענטשן, דא איז דרייסיג טאג דר פיר רופט מען אויס בעולם, אפילו דיא פייגל פון הימל רופן אויס דער ווערט שטארבן, איז ער איין צדיק רופט מען דרייסיג טאג דר פיר אויס אין גן עדן: (תאנא) מיר האבן גילערנט, אלי דיא דרייסיג טאג גייט דיא נשמה פון איהם אויס אלי נאכט און גייט ארויף און זעהט איר ארט אין (גן עדן), און דער מענטש ווייס ניט און איז ניט משגיח און גוועלטיגט ניט אן זיין נשמה די דרייסיג טאג אז ווייא דער פיר איז גיוועזן אז דער פסוק זאגט (אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח): זאגט רבי יהודה אז זיך אן הייבן דיא דרייסיג טאג דא ווערט דער צלם פון מענטשן פאר פינצטערט און זיין געשטאלט וואס דא ווערט געזעהן בארץ דיא ווערט פאר מיטן:

רבי יצחק וואר גיזעסן איין טאג ביי דיא טיר פון רבי יהודה און וואר טרויאריג, רבי יהודה גינג ארויס און גפינט אים פאר זיין טיר זיצן טרויאריג מער אז אנדרר מאל, שפרעך ער, איך בין גיקומן צו דיר בעטן דרייא זאכן, איינס ווען דו ווערסט זאגן (דברי תורה) און ווערסט גידענקן פון דיא רייד וואס איך האב גיזאגט דא זאג זייא פון מיינט וועגן צו גידענקן מיין נאמן. און איינס דו זאלסט מזכה זיין איין זון יוסף בתורה ער זאל לערנן, און איינס דו זאלסט גיין אויף מיין קבר זיבן טעג און זאלסט מתפלל זיין אויף מיר. שפרעך צו אים ר' יהודה ווי ווייסטו דאס אז דו ווערסט שטארבן. שפרעך רבי יצחק מיין נשמה איז פון מיר אפ גישאן אזי נאכט און לייכט מיר ניט (בחלום) ווייא עס איז גיוועזן דער פיר, און נאך מיינס ווען איך האב מתפלל גיוועזן און האב גיגרייכט צו (שומע תפלה) דא זוך איך אויף דיא וואנט דא זעה איך דען שאטן ניט, דען איין כרוז רופט אויס (אך בצלם יתהלך איש), כל זמן אז דער (צלם) איז ניט איבר פארן פון איינם מענטשן, דא גייט ער בעולם און זיין רוח בלייבט אין אים, אבר ווען דר צלם פון מענטשן גייט אוועק דא גייט דער מענטש אויך אוועק פון דר וועלט. שפרעך רבי יהודה עס איז אויך פון דעם פסוק משמע (כי צל ימינו עלי ארץ). ער שפרעך דס אלס וויל איך דיר שאן וואס דו בגערסט, אבר איך בגער פון דיר דס אויף יענר וועלט זאלסט מיר דארטן אויס קלויבן איין ארט ביי דיר ווייא מיר זיינן אויף דר וועלט, ער וויינט רבי יצחק און שפרעך, איך בעט דיך זיי דיך ניט פורט פון מיר די עטליכי טאג, זייא גינגן ביידי צו ר"ש, זייא גפינן אים ער וואר עוסק בתורה, ר"ש הויב אויף זייני אויגן און זעהט צו (ר' יצחק), זעהט ער דען מלאך המות לויפט און שפרינגט פאר אים. שטייט אויף ר"ש און בגרייפט אן די האנד פון רבי יצחק און שפרעך, איך בין גוזר ווער דא פלעגט אריין צו גיין דר זאל אריין גיין, און ווער דא ניט פלעגט אריין צו קומן זאל ניט אריין גיין, זיי גיינגן אריין (רבי יצחק ורבי יהודה). און דער מלאך המות בלייבט דרויסן שטיין אן גבונדן דאס ער ניט קאן אריין קומן, דא זאגט ר"ש און זעהט דס דיא צייט איז נאך ניט גיגרייכט נייערט אכט שעה אויף דען טאג ווער זיין צייט צו שטארבן, ר"ש זעצט אים פאר זיך און מאכט זיך בתורה, ער שפרעך צו זיין זון ר"א, זעץ דיך ביי דער טיר און וואס דו ווערסט זעהן שטום ניט מיט אים ריידן, און ווען ער ווערט וועלן אריין גיין זיי אים (משביע) דאס ער ניט זאל אריין גיין. שפרעך (ר"ש צו רבי יצחק) האסטו גיזעהן דען גישטאלט פון דיינם פאטר דען טאג, דען מיר האבן גילערנט ווען דיא צייט קומט דער מענטש זאל שטארבן, דא ווערן ביי אים גפונדן און גזעהן זיין פאטר און זייני קרובים און ער דער קענט זייא, און אלי דיא דא

זאל זיין מיט אים אין איין (חדר באדריגה אחר) אין יענער וועלט דיא אלי ווייזן זיך פֿר אים און זאמלן זיך איין, און גייאן מיט זיין נשמה ביז זיא קומט אויף איר ארט דאס איר ראוי איז, דא ענטפֿרט רבי יצחק, איך האב אים ניט געזעהן נאך קיינם ניט, אין דעם שטייט אויף ר"ט און זאגט, (רבט"ע), רבי יצחק איז צו אונש דר קענט און ער איז פֿון דיא (טבעה עינים) דיא דא זיינן זיבן חברים דיא אין דער (אידרא קדישא) זיינן געוועזן וויא אובן שטייט (בפ' נשא), און איך האב אן אים בגריפֿן, אזו גיב אים איר, גייט אויס איין קול און שפראך דאס צילם פֿון זיין הער (כצואר) דיא נשמה פֿון ר' יצחק האט גינעהנט אונטער זייני פֿליגל פֿון ר"ט, און ער איז דיין און זאל מיט דיר זיין בעו"הז: און מיט דיר זאלסט דוא אים ברענגן לעו"הב אין דער צייט ווען דוא ווערשט קומן צו רואן אויף דיין ארט, זאגט ר"ט גוויס זאל עס אזו זיין, אין דעם זעהט ר' אלעזר וויא דר מלאך המות האט זיך אב גיטאן און האט גיזאגט, וואו ר"ט איז דא האט דר ממונה פֿון טויט קיין שליטה ניט איין שטראך צו טאן. שפראך ר"ט צו זיין ר' אלעזר גייא אריין און בגרייף אן ר' יצחק, דען איך זעה אן אים דאס ער פֿערכט זיך, גייט אריין ר' אלעזר און בגרייפֿט אן ר' יצחק, און ר"ט קערט אום זיין פנים און איז עוסק בתורה, אזו וואר ר' יצחק אנטשלאפֿט געווארן און ער זעהט זיין פֿאטער. שפראך זיין פֿאטער צו אים, מיין קינד וואויל צו דיין חלק בעו"הז ובעו"הב, דען דו זיצט צווישן דיא בלעטר פֿון דעם (עץ החיים) אין ג"ע, דס איז דר גרוסר און שטראקר בוים אין ביידי וועלטן דאס איז ר"ט דער דיך האט בגריפֿן אן זייני צווייגן, (מטרי חלקך) וואויל דיין חלק איין קינד. שפראך ער צו זיין פֿאטער, וויא בין איך אויף יענם עולם גיאכט, שפראך ער צו אים, דרייא טאג זיינן דאס אן האט דיר אויף גרויאס און מתקן געוועזן איין חדר, און דיא פֿענצטר זיינן דריכן אופֿין צו לייכטן דיר פֿון אלי פֿיר זייטן וועלט, איך האב גזעהן דס ארט און האב מיך משמח געוועזן און האב גזאגט וואויל דיין חלק איין קינד, אבר איינר צייא אויס גנואן דאס דיין קינד האט נאך ניט זוכה געוועזן בתורה, אבר איצונד זיינן אן גברייט געוועזן צו קומן צו דיר צוועלף צדיקים פֿון דיא חברייא און וויא מיר זיינן אויס גיגאנגן האט זיך דר וועקט איין קול אין אלי וועלטן, ווער פֿון אייך חברייא איז גקריינט געווארן זאלן ווידר חוזר זיין אויף זייער ארט פֿון וועגין ר"ט דאס ער האט בגערט איין שאלה און איז אים גיגעבן געווארן, און ניט דאס אליין, אלא עס ווערט גקריינט זיבציג ערטר דיא זיין זיינן, און איטליכט ארט זיינן טירן גיעפֿנט צו זיבציג וועלטן, און פֿון דארטן ווערן גיעפֿנט צו הקב"ה, און זעלכי (אורות) דס האט קיין סוף ניט וויא זייא זיינן פֿר הולין (ומכוסה) צו זעהן דס דוד גבעטן האט (לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו) דאס זיין מדרגה איז אויך געוועזן דארטן, שפראך ער צום פֿאטער וויא לאנג האב איך נאך צו זיין אויף דען עולם. שפראך ער, מיר האבן קיין רשות ניט צו זאגן, און מן איז עס ניט מודיע דעם מענשן, אבר דס ווייס איך אז אויף דר גרויסי שמחה פֿון ר"ט דס אים איז אן גברייט לעו"הב אין ג"ע אויף דר שמחה ווערסטו דוא מתקן זיין דיא טישן וויא דר פסוק זאגט (צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו), אין דען וואכט אויף ר' יצחק, ער לאכט. און זיין פנים וואר לייכטן, דא לוגט ר"ט און זאגט צו אים, גוויס האסט דוא גיהערט איין (דבר חדש), שפראך ר' יצחק גוויס עס איז אזו און דער צייגט אים וואס אים דר פֿאטער האט גזאגט, ער וואר זיך שפרייטן פֿר ר"ט: (תאנא) פֿון דעם טאג אן האט רבי יצחק בגריפֿין צו זיינם זון אן זייני הענד און האט אליין מיט אים גמיאט אין דער תורה און האט אים ניט גיין גלאזן, און אז ער איז גקומן פֿר ר"ט דא זאס ער זיין קינד דרויסן שטיין און גייט אליין אריין און איז פֿר אים גזעסן, און האט פֿר אים גלייענט דעם פסוק וואס (חזקיה) האט גזאגט (ה' עשקה לי ערבני) גאט האט איך פֿר צוקט און אלין געוועזן פֿון דיא האנד פֿון מלאך המות. און הט איך אויס גערבת פֿון אים:

תאנא איר האבן גלערנט, אין דעם טאג אז דער מענש בדארף שטארבן, דא שטיין בדין דיא פֿיר זייטן וועלט דאס פֿון דיא פֿיר זייטן האט איטליכר מענש פֿיר (יסודות, מים אש רוח עפר) דיא שטייאן (בדין חזק) און זייא דער וועקן דינים פֿון פֿיר זייטן וועלט. און דיא פֿיר (יסודות) פֿון מענשן די קריגן זיך דס זיי זאלן זיך איצונדרט שיידן פֿון אנאנדר, און איטליכט (יסוד) וויל זיך פורט זיין צו זיין זייט וואו ער איז בגריפֿן. און איין כרוז רופֿט אויס אין יענם עולם און ווערט גיהערט אין צווי הונדרט און זעכציג וועלטן, איז ער איין צדיק דא פֿרייען זיך אלי וועלטן און קומן אים איין קיגן: (ואם לאו) ווי צו דעם מענשין. ווי צו זיין חלק: (תאנא) אין דר צייט אז דער כרוז טרייט אויס, גייט אויס איין פֿלאם (נור צפֿון), און גייט און ברענט (בנהר דינור) אין פֿייאר באך, און שפרייט זיך אין פֿיר זייטן וועלט און פֿר ברענט דיא נשמות פֿון דיא רשעים, און דר פֿלאם גייט אויס און גייט ארויף און נידרט ווידר אראפ בעולם, און דער פֿלאם גרייכט צו דיא פֿליגל פֿון איין שווארץ האן און קלאפט אים אן דיא פֿליגל דא קרייט דר האן (לפתח בית השערים), דאס ערשטי מאל קרייט ער און שרייט (כי הנה יום בא בוער כתנור), דס אנדרי מאל שרייט ער (כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו), (באותו שעה) זיצט דער מענש (בחשבון מעשיו) אן זאגט עדות דרויף און ער איז מודה אויף אלים. דאס דריטי מאל אז מן וויל אים נעמן זיין נשמה קרייט ווידר דער האן און זאגט (מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה). שפראך רבי יוסי (מאי נפקא מינה) איז עס דוקא איין שווארצר האן. שפראך רבי יהודה, אלס וואס הקב"ה האט בשאפֿן בעולם איז אלס מרמז אויף גרויסי חכמה וויא עס איז זיין כח אובן און דיא ווייסן עס ניט אזו וויא דער פסוק זאגט (מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית), און וויל זייא זיינן בשאפֿן געווארן בחכמה, דרום ווייזן זייא אויף (חכמה עליונה), אזו אויך בשעה דס עס דר וועקט זיך דער דין פֿון מענשן דא קרייאט צו אים דער האן און עס ווייס קיינר ניט נייארט דר זעלביגר מענש דר דא ליגט, דען איר האבן גילערנט, בשעה אז דר מענש ליגט און עס איז אויף לויהם דער דין ער זאל אוועק גיין פֿון דען עולם, דא ווערט צו אים גיאערט איין (רוח עליון) דס ניט איז געוועזן (כל ימיו), און אז דער רוח רואט אויף אים, דען זעהט ער דענסט מאל מער אז ער האט (כל ימיו) קענן זעהן. און אז עס ווערט גיאערט

אויף

אויף אים דער רוח אונ ער זעהט זיא דען גייט ער אוועק פון עולם וויא דר פסוק זאגט (תוסף רוחם יגועון ואל עפרם ישובון) אונ שטייט (לא יראני אדם וחי) וויל ער לעבט קען ער ניט זעהן דיא שכינה, אבער ווען זייא אלן שטארבן זיינן זייא נאך זוכה צו זעהן. דא זעהט ער זיין קרובים אונ חבריא קומן צו אים פון יענם עולם אונ דער קענט זיי אלי אין אירן גישטאלט וויא זיי זיינן גיוועזן אויף דר וועלט, איז דר מענטש זוכה זיינן זייא זיך מיט אים משמח אונ זיינן מקדים שלום צו אים, איז ער ניט זוכה קומן צו אים רשעים די מן אלי טאג משריה איז אין גיהנם אונ אלי זיינן טרויעריג, אונ הייבן אן וויי, אונ לאזן אויס מיט וויי, ער הייבט אויף זייני אויגן אונ זעהט זיי ווי איין פלאם גייט אויס פון איין (תנור), אזו אויך הייבט ער זעלבסט אן צו שרייאן וויי בשעה דש די נשמה גייט ארויס פון מענטשן, דא גייען אלי זייני קרובים אונ חברים פון יענם עולם מיט זיינה נשמה אונ ווייזן אים דש ארט פון עונג, אונ דאס ארט פון שטראף, איז ער איין צדיק דא זעהט ער זיין אורט אונ גייט ארויף אונ ווערט גיזעטיגט מיט דעם גרויסן תענוג פון עולם הבא, איז ער ניט זוכה בלייבט זיין נשמה אויף דר וועלט ביז דר גוף ווערט פר בארגן אין דער ערד, אז ער ווערט בגראבן אין דער ערד דא זיינן וויא פיל (בעלי דינים אונ מלאכי חבלה) דיא בגרייפן דיא נשמה ביז זייא ברענגן זיא צו דען (מלאך דומה) דא ברענגט מן דיא נשמה אין גיהנם. זאגט רבי יהודה, דיא גאנצע זיבן טעג גייט דיא נשמה פון קבר צום הויז, פון זיין הויז צום קבר אונ טרויערט אויף דען גוף וויא דער פסוק זאגט (אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל) זיא גייט אונ זעצט זיך אין זיין הויז אונ זעהט וויא אלי זיצן טרויעריג אונ קלאגן, נאך זיבן טעג איז דער גוף וויא ער איז, אונ דיא נשמה גייט ארויף אויף איר ארט, זיא גייט אריין אין דיא (מערת המכפלה) אונ זעהט וואס זיא זעהט אונ קומט אהין וואו זיא קומט, ביז זיא גרייכט צום (גן עדן) אונ קומט צו דיא כרובים אונ דער (להט החרב) פון גן עדן אונטן, איז זיא זוכה אריין צו גיין דא גייט זיא אריין: (תאנא) עס זיינן אן גיברייט פיר זיילן אונ איין גישטאלט פון איינם גוף איז אין זייערי הענט ווי דר גוף איז גיוועזן אויף דר וועלט, קלייד זיך דיא נשמה דארטן אן בשמחה אונ זיצט דארטן אין דען חדר איין צייט וויא איר איז בגזר גיווארן, דר נאך טרייט אויס איין כרוז אונ איין זייל פון דריי ארליי גישטאלט איז אן גיברייט ער הייסט (מכון הר ציון), דר זעלביגער זייל גייט ארויף ביז צו דען פתח (הר ציון וירושלים) פון אובן, איז ער זוכה ווייטר צו גיין ווי גאר גוט איז זיין (חלק ונחלה) בהעפטט צו ווערן (בגופו של מלך), איז ער ניט אזו פיל זוכה, איז אויף אים גישריבן (והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו), איז ער אבער זוכה אויך צו גיין איז ער איין ווערדיגר דש ער איז זוכה מתענג צו זיין אין עונג פון (מלך עליון) אין דען (עדן העליון) דש דא הייסט (שמים) ווי דר פסוק זאגט (אז תתענג על ה') דען תענוג וואס הייסט (על ה'), וואלט זיין חלק ווער דא איז זוכה צו דעם (חסד עליון) וויא דר פסוק זאגט (כי גדול מעל שמים חסדך): זאגט רבי חייא, וואס מיינט דער פסוק (בלע המות לנצח), זאגט ר' יוסי, ווען הקב"ה ווערט דר וועקן זיין (יאין) דא ווערט אפ גיטאן ווערן דר טויט פון עולם, אונ דר (יאין) פון הקב"ה ווערט זיך ניט דר וועקן ביז ישראל ווערן אים דר וועקן מיט דר (תורה שבכתב) דיא איז דר (יאין) פון הקב"ה וויא דר פסוק זאגט (מימינו אש דת למו) אין דר צייט ווערט מקוים ווערן (ימין ה' עושה חיל לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יה): (תאנא), דעם צדיק דש הקב"ה אים בגערט, דא טרייט אויס איין כרוז דרייסיג טעג פאר איין גן עדן צווישן דיא צדיקים אונ אלי זיינן זיך משמח, אונ אלי צדיקים קומן אונ קרייכן דש ארט וואו אים איז אן גיברייט ביז ער קומט אהין צו וואונן צו זייא, איז ער איין רשע דא טרייט איין כרוז אין גיהנם דרייסיג טעג אונ אלי רשעים זיינן טרויעריג אונ אלי הייבן אן וויי, דען עס דער וועקט זיך ערשט פון זייט וועגן איין נייאר דין אין גיהנם, וויא פיל (מיני משחיתים) דיא טרעפן זיך קיגן אים, ווייא צו דעם רשע דש דאס פר געשלעכט זייני הענט ווערט גיטאן צו אים, ווארום שטייט (ידיו), זאגט רבי יצחק, דער פסוק ווייל איר (מרבה) זיין, ווער דא איז מזכה מיט זיינה הענט דאס ער דר מיט איז (מוציא זרע לבטלה), דען איר האבן גילערנט ווער (מוציא זרע לבטלה) איז דער הייסט (רע) אונ איז ניט (רואה פני השכינה), ווייא צו דען זעלביגן רשע דש ער זיך מאכט זעלברט צו איין (רע), דען איז מן אים מטריד אויף יענר וועלט מער אז אלי, אלי גייאן אויף אונ דער גייט ניט אויף: אויב דוא ווילסט פרעגן עס זיינן דאך רשעים די זיינן לייטן ממית. קום אונ זעה אלי גייאן אויף דען זייא זיינן ממית איין אנדרן, אונ ער איז ממית זייני קינדר, (ממש) איז ער (שופך דמים), בייא אנדרי רשעים שטייט ניט (וירע בעיני ה' אשר עשה) וויא בייא דען חטא, ווארום, דרום שטייט (ושחת ארצה) וויל ער האט (משחית זרעו לבטלה) גיוועזן. זאגט רבי יהודה, עס איז קיין רשע פאר אנדרן אין עולם דאס ער ניט זאלט האבן איין תשובה, נאר דער ניט, אונ איז קיין רשע פאר אנדרן דאס ניט זעהט (פני השכינה) וויא דער חטא, (ובפ' נח זאגט רבי שמעון) דאס גרויסה תשובה אזו ער טאן, (וכמים) זיינן דיא צדיקים (בעולם הזה ובעוה"ב), אויף זייא שטייט (ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ), וואס מיינט ער מיט איין (ארץ) דאס איז וואס דיא צדיקים ווערן ירשנן בעולם הבא: זאגט רבי יהודה אז דער פסוק זאגט (אתהלך לפני ה' בארצות החיים) דש איז ארצות דאס דער פון שפראכן אלי תענוגים אונ לעבן בעולם הבא: (בזוהר חדש פ' נח) זאגט ער דש הייסט דרום (ארצות) איז לשון רצון דאס דער ווילן פון דיא צדיקים איז אלי מאל אונ האפן דער צו דאס דארטן איז דאס אייביגי לעבן דרום הייסט ער (ארצות החיים), רבי יהודה הויב אן (החרשים שמעו והעורים הביטו לראות) (החרשים שמעו) דאס זיינן דיא לייט דיא ניט ווילן פאר נעמן דיא דברי תורה אונ עפנן ניט אירה אויערן צו הערן דיא גיבאט פון אירן הערן. (והעורים) דאס זיינן דיא בלינדי דאס זייא זעהן ניט צו וויסן אויף ווס זייא זיינן (קיים), דען אלי טאג גייט אויס איין כרוז אונ טרייט אונ קיינר קערט זיך ניט דראן, דען איר האבן גילערנט דיא זעלביגי טעג פון מענטשן אז זייא ווערן בשאפן, אין דעם טאג דאס ער גייט אויף דען עולם ארויס דיא אלע טעג שטייאן אין איר שטאנד אונ גייאן אונ שוועבן בעולם, זייא נידרן ארונטר אונ פאר זאגן דען מענטשן אלי טאג, אונ ווען ער איז. חוטא אין דעם טאג, דא גייט דר זעלביגר

טאג ארויף (בחרפה ובושה) און זאגט עדות דאס ער האט געטאן דיא עבירה, און שטייט דרויסן אליין אזו לאנג ביז דר מענש טוט תשובה דרויף, איז ער זוכה דא קומט דר טאג ווידר אויף זיין ארט, איז ער ניט זוכה דא נידרט דר טאג אראב און בהעפט זיך מיט אירן רוח דרויסן, און ער קערט ווידר לביתו און איז מתקן דען (דמות צורה) פון דעם מענשן מאס צו מיבלן אים און וואוגט מיט אים אין זיין הויז, איין טייל זיינן מיר וואונונג צו גוטן ווען ער איז זוכה, ווען ער איז אבר ניט זוכה זיינן זיי (צרע) מיט אים, (בין כך ובין כך) ווערן דיא טעג גלייזט, אוב דיא טעג זייננן חסר און קומן ניט אריין אין דער צאל פון דיא אנדרי טעג. ווייא צוא דעם זעלביגן מענשן דאס ער האט גמינרט דיא טעג (לפני המלך הקדוש) און הט זיי ניט גלאזן גיקרייכט ווערן בעו"הב און צו ווערן גנעהנט מיט זייא (לפני המלך הקדוש): קום און זעה, אז זייא גינעהנן די טעג (לפני המלך הקדוש) ווען ער גייט אוועק פון דעם עולם, דא גייט ער אויף און ער קלייד זיך אן אין דיא טעג און זייא ווערן צו אים איין (לבוש יקר) צו דיא נשמה מיט דיא טעג דאס ער דרינן הט ניט חוטא געווען, ווי צו דיא דא האבן גמינרט פון אירן (מלבוש) דאס האבן איין ווענגי טעג חוטא געווען ווען ער וויל זיך אן קליידן אין זיינע טעג דא איז אין דעם קלייד חסר וויא פיל טעג דא איז דיא נשמה ניט אין איין גאנצן מלבוש און ווערט אן גיקלייד אין איין אנדר קלייד, (ואכן שכן) ווען זייא זיינן פיל (עונות) דא ווערט ער ניט האבן צו זיינע נשמה איין מלבוש אויף יענם עולם, ווייא צו אים ווייא צו זיינר נשמה, מען איז אים (דן בגיהנם) אויף דיא טעג (כפל) וויא דיא טעג וואס ער הט חסר. ווען ער גייט אוועק פון דעם עולם און הט קיין לבוש ניט מיט וואס ער זאל זיך צו דעקן: (זכאה) זיינן די צדיקים לעו"הב: מיר האבן גילערנט אין דיא הייליגקייט פון דר (משנה) וואס מיינט דר פסוק וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם זייא האבן איין ידיעה ממש געוואוסט דאס דער (לבוש חשוב ויקר) פון אירי טעג איז גמינרט געווארן און איז ניט געבליבן פון זייא איין טאג פון דיא טעג צו ווערן אן גקלייד וויא דר פסוק זאגט (גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו ימים יצרו ולא אחד בהם) דאס ניט איז איינס פון זיינע טעג צו ווערן אן גקלייד, ביז (אדם הראשון האט משתדל) געווען און הט תשובה געטאן, הט הקב"ה אים מקבל געווען און הט געמאכט אנדרי מלבושים טייערי און ניט פון דיא טעג וויא דר פסוק זאגט (ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם), זעה בייא אברהם דר הט זוכה געוועזן וואס שטייט ביי אים (ואברהם זקן בא בימים) אז ער איז אוועק גגאנגן פון דען עולם דא האט ער זיך אן גקלייד זיינע טעג ממש און איז אריין גגאנגן און האט זיך דרינן אן גיקלייד און איז נישט גמינרט געווארן פון זיין (לבוש יקר), דרום שטייט (בא בימים) ער איז גקומן אין דיא טעג (לעו"הב). וואס שטייט בייא איוב (ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה) דאס איז קיין מלבוש ניט איבר געבליבן צוא ווערן אן גיקלייד דרינן: (תניא זכאין) זיינן דיא צדיקים דאס אירי טעג זייננן (זכאי) און בלייבן (לעו"הב זכאי), און ווען זיי גייען פון דען עולם בהעפטן זיך אלי טעג און ווערט דער פון איין (מלבוש יקר וחשוב) צו ווערן אן גיקלייד, און אין דען קלייד זיינן זיי זוכה צו ווערן גלענפט פון עונג פון עו"הב, און אין דעם קלייד זיינן זיי אן גיברייט אויף צו שטיין (לתחיית המתים) וויא דר פסוק זאגט (ויתיצבו כמו לבוש), וויא צו די רשעים דאס אירי טעג זיינן (חסר מנא) אירי חטאים און בלייבט זיי ניט מיט וואס זייא זאלן זיך צו דעקן ווען זיי אוועק גיין פון דעם עולם: (תאנא) אזי דיא דא זוכה זיינן צו ווערן אן גיקלייד מיט אירי טעג (כלבוש יקר), דיא ווערן גקריינט מיט דער קרון פון דיא אבות פון דעם טייך דאס דא ווערט גצוגן צו דעם (גן עדן) אז דער פסוק זאגט (ועצמותיך יחליץ והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו) דאס איז דער טייך דער דא גייט ארויס פון דען (עדן העליון), און די רשעים דיא ניט זוכה זיינן אן גיקלייד צו ווערן איין מלבוש פון אירי טעג, אויף דיא שטייט (והיה כערער בערבה וגו') ער בלייבט אזו איין איינציגר אין פוזן אן מלבוש: זאגט רבי יצחק זכאה איז דאס חלק פון יעקב דס ער איז פר זיכרט געווען אן גקלייט צו ווערן מיט זייני קליידר מיט זייני אבות. דרום האט ער גיזאגט (ושכבתי עם אבותי): זאגט רבי יהודה עס שטייט (וירח את ריח בגדיו ויברכהו) ווארום שטייט (בגדיו) זיינן עס דען געווען זייני קליידר, עס זיינן דאך געווען (בגדי עשו), אלא אזו איז דער פירוש, ער הט צוואר פון ווייטן גזעהן און האט גישמעקט דען ריח פון זיינע מלבושים פון עו"הב. דרום שטייט (ראה ריח בני כריח שדה) דאס גישמאק פון דען (שדה) דאס הייסט עו"הב, שפראך יצחק וויל דוא האסט זוכה געווען צו דיא טייערי מלבושים וויל איך דיך בענשן, דען שטייט (ויברכהו ויתן לך האלהים מטל השמים) דאס איז דאס ווארט וואס אובן שטייט גמעלט גרוסי סודות, דיא מדרגה פון משה וואס דיא אבות ווערן גיקריינט דער מיט דאס איז אלס וויל ער האט גשמעקט דען (ריח בגדיו) פון יעקב זייני קליידר פון זייני טעג פון עו"הב: (תאנא) טויזנט און פינף הונדרט ארלייא גשמאק גיין אויף אלי טאג פון דען ג"ע דס דר מיט ווערט מבושם דיא חשובה קליידר פון יענם עולם דיא ווערן גיקריינט פון דיא טעג פון מענשן. שפראך רבי יהודה וויא פיל זיינן דיא לבושים. זאגט רבי אלעזר דיא (גדולי הדור) קריגן דראן, אבר עס זיינן דרייא מלבושים, איינס דאס זיך אן קלייד דר (רוח) דער דא איז (בג"ע התחתון), און איינס דאס איז גאנץ חשוב מער אז אלי דאס זיך אן קלייד די נשמה (בתוך צרור החיים) אונטר דיא (לבושי המלך). און איין קלייד (של חוץ) דאס דא שטייט דרויסן און שטייט ניט, עס ווערט גזעהן און ניט גזעהן, מיט דען קלייד זיך אן דר נפש און שוועבט אום בעולם, און אלי (ראש חודש ושבת) גייט זיא און בהעפט זיך (ברוח) דאס דא איז (בג"ע התחתון) דאס דא שטייט (בין האחילה לכסא הכבוד) דאס דא הייסט (פרגוד היקר), און פון דארטן לערנט ער און ווייסט וואס ער ווייסט, און שוועבט און איז (מודיע בעולם), און אלע (ר"ח ושבת) ווערט דר נפש (מקושר) מיט צווייא בונד, מיט איין בונד דען רוח דער איז (בג"ע התחתון) צווישן דען (ריח בשמים) פון ג"ע, און פון דארטן גייט ער און ווערט (מקושר) מיט דען רוח אן דר נשמה די איז (בצרור החיים) דיא ווערן גשפייזט פון דען (אור זיו יקר משני צדדים) וויא דער פסוק זאגט (ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך). (בצחצחות) צווייא ארלייא לויטרקייט, איין לויטרקייט צו דעם

נפש

נפֿט ווען זיא ווערט אקוטר אן דען (רוח בג"ע התחתון)· אונ ווידר איין גאנצן זויטרקייט וואט איבערייניג דט נאך זויטרר איז ווען זייא זיך אקוטר זיין אן דער (כטאה עזיונה בלרור החיים), דרום טטייט בְּצַח נויז איין זויטרר, צָחוּת דט אנדרי, דאט איז גאנצן ונהר זויטר זיכט גאנץ אובן אין דען (כבוד הנטאה) בוודאי ווער איז דאט זוכה, זאגט ער (נפֿטך) דט איז דיין (נפֿט, כזוואר) דאט חזק וואט הייטט נפֿט, דען אן גפֿינט אפֿטר דאט (דין כזזי רוח ונטאה) הייטט אויך נפֿט, דרום זאגט ער (נפֿט אאט, דהיינו) דאט חזק וואט הייטט נפֿט, או זיא ווערט אקוטר אן (חזק רוח ונטאה בלחנלחות), וואו דאט חזק פֿון דיא לדיקים:

פרשת האזינו.

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם. רבי חייא הייב אן (וכאהה) איז דט חזק פֿון אטה אער ויא אזי אענטן. קוק אונ זעה· (יטעיה הנביא) האט גואגט שִׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהַאֲזִינִי אֶרֶץ כִּי ה' דִּבֵּר, דרום וייז ער איז וייט גוועזן פֿון אזך הט ער גואגט (זטון טאעו) איז פֿוז וייטן לו הערן, אבר אטה איז גוועזן נאנט לום אזך האט ער גואגט (האזינו) זייא זאזן פֿר נעאן. (תאנא) בטעה דט יטעיה האט גואגט (טאעו טאים והאזיני ארץ) דא זיינן גקואן וי פֿיז (אזאכים בעזי דין ואאונים) האבן אים וועזן לו ברעכן זיין קאפּ, עט גייט אויט איין קוז אונ זאגט ווער איז דט דער דא וויז טטוראן דען עוזק· ביז ער הייב אן אונ האט גואגט ניט איך אונ ניט איין איז דאט, נייארט (כי ה' דבר) גאט האט גירעט אונ ניט איך, אבר בייא אטה טטייט (האזינו הטאים ואדברה) איך וויז ריידן אונ קיין אנדרר, (ואדברה) איך וויז ריידן אן אורא: (ותטאע הארץ אארי פי) זיי זאזן הערן איין אויז אונ ניט איין אנדרר, וואו לו זיין חזק:

כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא דעם (טם ה' אאט) הט ער אגזה גוועזןי פֿון דאנן זערנן איר ווענכר לדיק דט איז ביי אים (חכאה עזיונה) ווען דער טאג קואט ער זאז אוועק גיין פֿון דער וועזט· גיהער ער אגזה לו זיין דיא חכאה לו דיא דא איז בייא זייא דער (רוח הקודט)· (אנזו) איר זערנן פֿון אטה, ער זאגט (בן אאה ועטרים טנה אנכי היום) אונ טטייט (ועתה כתבו זכם את הטירה הזאת), אונ ווען ניט או ער איז זיין חכאה ניט אגזה, טטייט אויך אים (אז תאנע טוב אבעזיו) דוא זאזטט ניט פֿר איידן דיא תורה די הייטט טוב פֿון זיין הערן (בהיות זאז ידך זעטות). אייער דו ווערטט אפ גטאן פֿון דעם עוזק דא איז ניט גגעבן גווארן רטות אגזה נו זיין, אונ אטה האט (אקטר) גוועזן דען גאנזן (סוד אאונה) אן אנכדר איט דען (סוף זדיק ויטר הוא, כזוואר הוא) ער איז אזט וואט אין פסוק טטייט (הוא אחד אן פירוד), דאט דוא זאזטט ניט זאגן די (טבאים פֿון הנור תאים וגו') זיינן (חס וטזום) פֿיז, דרום זאגט ער אויט (זדיק ויטר הוא) ער אזיין איז אזט (הוא היה הוה ויהיה), ער איז (יחיד אחד ברוך טאו זעוזם וזעזאי עזאיא) עד כאן זיין (אקוטר ביחוד אחד דברים קדוטים) פֿון דען (טם הקודט) פֿון הקב"ה:

זְכוֹר יְמוֹת עוֹלָם וְגוֹ' שְׁאַל אָבִיךָ דט איז הט"י, וְיַגֵּדְךָ ער ווערט דיר זאגן דאט ער האט דען עוזם בטאפֿן נאר פֿון ישראז ווענן או זייא זאזן די תורה אקבז זיין, (ואם זאו) זאז אזט ווידר חוזר זיין (זתוהו ובוהו) אונ הט"י האט אזי אוואות גיגעבן אונטר די טרים, אונ יטראז הט זיך (הטי"ת) גנואן לו זיין חזק וויא דר פסוק זאגט וויטר (כי חזק ה' עאו יעקב חבל נחזתו), וואו אין ווענכן ארט האט ער זייא גפֿונן, זאגט ער וויטר (יאלאהו בארץ כאדבר ובתוהו יזיז יטיאון) אויט דער וויטט (כזוואר) פֿון די קזיפות ארויט, (תרח אבי אברהם ואבי נחור ואקח את אביכם את אברהם וגו'). (באותו טעה) הט ער זייא אזיין גפֿירט אין איטזיכט דור אונ האט זיך ניט פֿון זייא אפ גטיידן, אונ פֿירט זייא ברחאים (כנטר יעיר קנו) וויא איין אדזר איז איין רחאן אויף זייני קינדר אונ איין (אכזר) לו אנדרי. אזו אויך הט"י איט רחאים פֿירט ער יטראז· אונ דין לו אנדרי אוואות, דרום (ה' בדד ינחנו ואין עאו אז נכר) ער אזיין פֿירט זייא ויא דער פסוק זאגט (וה' הוזך זפֿניהם יואם): (ואין עאו אז נכר) ער האט זייא ניט גיזאזן אונטר אנדרי טרים וויז דיא אוואות. וויא אטה האט גרעט (אם אין פניך הוזכים אז תעזנו אזה), (וכאהה) איז דט חזק פֿון יטראז, אויך זייא טטייט (כי יעקב בחר זו יה יטראז זסגוזתו) אונ טטייט (כי זא יטוט ה' את עאו בעבור טאו הגדוז) ווארום פֿר זאזט ער ניט זיין פֿאזק יטראז, וויז זייא זייכען אן גבונדן אן זיין הייזיגן גרוטן נאאן בהעפֿט, דרום זאזט ער זייא ניט, אונ וואו זייא זייכן איז הקב"ה איט זייא: יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתוֹהוּ יְלֵל יְשִׁימֹן דיא אזאים דט אויף אים זייכן גפֿינד ער אים, ער איז (באסורים טז אזך) גזייך אז אייכם דאט דער אזך האט גואגט בינדן אונ תפֿסנן: אויב דוא וועזטט זאגן וויז הט"י האט אים אווא גטטראפֿט ער זאז (תפֿוט) זיין דא דארף אן ניט אטתדז זיין אים לו העזפֿן דער פֿון, עט איז ניט אזו, דוד הט גואגט (אטרי אטכיז אז רז) וואוז דעם דער דא קזיגט לו דעם (רז), ווער איז דער (רז) דער דא זיגט קראנק, אונ ווען אייכר איז איין (רופֿא חכם) אונ איז אטתדז אים לו העזפֿן, דא גיבט אים הט"י ברכות אונ דער רופֿא גפֿינט אים (כארץ אדבר) אין זיין קרייכק (ובתוהו יזיז יטיאון) דאט דיא קרייכק אים איז דוחה דאט ער איז פֿר וויטט פֿון אזים, וואט זאז דר רופֿא טאן (יסובבנהו) ער זאז אאליא זיין סבות אונ פעזזות דאט ער זאז קענן פֿאר איידן פֿון אים דאט חזאת אונ וואט אים טאדן טוט, ער זאז אים (אקיז דם) זיין אויט לוא ניהן פֿון אים דאט טזעכטע בזוט, וויא אבר (יבוננהו) ער אוז פֿאָר וואז פֿאר טטיין דאט חוזאת פֿון וואט עט אים איז גקואן, דען ווען ער ניט פֿר טטייט די קרענק ווי זי קואט אהער, וויא קאן ער אים איין רפֿואה טאן, דרום אוז ער פֿאָר פֿר טטיין

טטיין חוכ זחﭏ זעהן דחט זיך דחט חוﭏות זחﭏ כיט טטחרקן
חויף חים דח אחכֿט עט חים כידרן חין דער ערד, דער
כחך (ילרכהו כחיטון עיכו) ער זחﭏ חים היטן וויח ער זחﭏ
חים געבן ﭏו טריכקן דיח רפֿוחות וואט ער בדחרף דט ער
זחﭏ זיך חין קייכר ﭏייח טועה זיין, דען ווען ער זחﭏ זיך טועה
זיין חפֿיﭏו חין חייכרﭏייח דח חטבכת חים הט"י גﭏייך חז ער
זיין בﭏוט פֿר גיסן חוכ גﭏייך חז ער חים העט אאית גוועזן,
דען הקב"ה ביגערט וויח וואﭏ דחט דער אענט חיז תפֿוס
פֿון אﭏך חוכ כור החט חים חזו גבוכדן, דח קער דר אענט
פֿחרט (אטתדﭏ) זיין חים ﭏו העﭏפֿן חוכ חרויט ﭏו ﭏיהן חים
פֿון דער תפֿיטה, חוכ ער החט חזו גזחגט, הט"י חיז דן
דען דין פֿון דיח ﭏייט חובן ﭏאיתה (הן ﭏטרוטי) חויט ﭏוח
וואחרﭏן. (הן ﭏעקור) חויט ﭏו רייסן. (הן ﭏעכוט) דחט זיין
טטרחף זחﭏ זיין ער זחﭏ געﭏט פֿחר ﭏירן חוכ טחדן ﭏיידן חין
פֿיﭏ געﭏט, דח פֿחﭏט ער חין קרייכק חוכ ווערט כיט געהייﭏט
ביז ער אוז חזו פֿיﭏ פֿר ﭏערן חין (הוﭏאות החוﭏי) חזו פֿיﭏ חז
חים חיז חויף גיﭏייגט גיוואחרן, חוכ חז ער דען (סך) החט
הוﭏאות טוין גיהחט, דח ווערט ער גיהייﭏט חוכ גייט פֿון דר
תפֿיסה חרויט, דרום און אן אטתדﭏ זיין חויף חים ביז ער
חויט גיבט געﭏט וויח זיין טטרחף חיז, חוכ חזוח ווען כגזר
חיז ער זחﭏ גחר חויט גיוואחרﭏט ווערן, ﭏיגט ער חזוח ﭏחכג
ביז ער חיז חויט גיוואחרﭏט פֿון חﭏים, חוכ ﭏו ﭏייטן דחט ער
ווערט חויט גיריטן פֿון חיין חבֿר דחט אוז פֿחר ﭏחרן ווערן
פֿון חים, דער כחך ווערט ער די (תפֿיסה פטור), חוכ חוך
ווען עט כגזר חיז גחר ﭏאיתה, ווען ער ווערט געבן חﭏי דט
געﭏט פֿון עוﭏם ווערט ער כיט כיﭏוﭏ, דרום אוז דער (רופֿח
חכֿם) זעהן אטתדﭏ חויף חים זיין, קחן ער חים געבן חיין
רפֿוחה ﭏוח זיין גוף חיז גוט, (וחם ﭏחו) זחﭏ ער חים געבן
חיין רפֿוחה ﭏו זייכר כטאה, חוכ דחט חיז דיח רפֿוחה דחט
הט"י חיז אטתדﭏ חויף חים בעו"הז ובעו"הב: טפרחך רבי
חﭏעזר איר החט גזחגט חיין סוחר דחט ער החט גיהערט
פֿון זיין פֿחטר, דחט חין זיין ﭏייטן חיז גיוועזן חיין רופֿח
חיי ער החט כחר חן גזעהן דען אענט חין זיין קרעכק הט
ער תיכף גזחגט דער ווערט ﭏעבן חוכ דר ווערט טטחרבן,
דח הבן די ﭏייט חויף חים גזחגט דחט ער חיז חיין גרויטר
ﭏדיק, חוכ ווער דח כיט הט פֿר אחגט די (הוﭏאות החוﭏה)
החט ער גיקויפֿט פֿון זייכם חוכ החט גיגעבן, החבן זייח
גזחגט דחט עט חיז קיין חזוח (חכֿם בעוﭏם) וויח ער, חוכ
איט זייכר תפֿﭏה החט ער כחך אער גיטחן חז איט זייכע
הענט. חוכ עט דוכֿט חוכז ﭏו זיין חיז דער רופֿח דחט דח
החט גזחגט דער סוחר דחט וודחי דחט ספֿר חיז חﭏט
איוסד חין זיין החכט דחט ער החט גירטכת פֿון זיין
עﭏטר פֿחטר חוכ חﭏי דיח זחכֿן חין דען ספֿר חיז
גיוואחרן חויף (סודות התורה) חוכ (רזין סתיאין), החב חיך
דריכן גפֿוכן פֿיﭏ רפֿוחות דחט ער דחט גזחגט דחט כיט
רעכֿט חיז פוטﭏ ﭏו זיין דער איט כייחרט חייכר דר חיז חיין
ירח חטח, חוכ חיז דריכן גיטטחכן וואט (בﭏעם הרטע) הט
זייח גטחן, עך הט כחר איט זיין אויﭏ (אﭏחט ﭏחטים) גוועזן
חיז דער חוﭏה גהייﭏט גיוואחרן דער איט, חוכ חﭏט הט ער
פוטﭏ גוועזן איט דען ספֿר, חוכ החט גזחגט דט חיז חסור
חוכ דט חיז אותר, חוכ ווער דח חיז גיוועזן חיין ירח חטח,
דען ער החט חויך גזחגט עט זייכען פֿיﭏ רפֿוחות דחט דח

העכגן כחר חן ﭏחט פֿון זיין אויﭏ דיח זייכן (אﭏר הכחט חוכ
אﭏר הקסם) חוכ חﭏי דיח חסור זייכען ﭏו טחן באעטה, ביז
חיך החב גפֿוכן חויף (חﭏחים ידועים) דחט ער אוז חזו זחגן
חוכ אוז (אכדה זיין בכידוי וחרם) דיח אאזיקים דט דרויף זיין
גזעﭏט חוכ חין גוויטי חויף דען חוﭏה דחט אﭏן דיח פעוﭏה
קער ﭏו טחן: עט חיז חוכז גוועזן חיין גרוטי תאיה. וואר זיך
אטאח רבי חﭏעזר חוכ ווחרן זיך אטאח דיח חבֿרייח. (ותכיכן)
חז רבי אבֿח החט גזחגט דחט ספֿר חיז גוועזן חין איין
החכד ﭏוויﭏף חדטים, חוכ איר החבן דריכן גיפֿוכן (אורות
עﭏיוכים חטובֿים), חוכ חז איר זייכן גיקואן ﭏו די סודות וואט
בﭏעם החט גטחן דיח פֿון חים זייכן. החבן איר זיך דרויף
פֿר וואוכדרט. אאחﭏ הב חיך אﭏחט גוועזן חויף חיין חרט.
זייכן דיח אותיות חרויף גגאכגן חוכ חרחב גכידרט, ביז חיך
החב גזעהן חין חﭏום דחט אן החט ﭏו איר גזחגט וואט זחﭏ
דיר דחט חריין ﭏו גיין חין חיין תחום וואט כיט דיין חיז חוכ
דחרפֿטט כיט, דח בין חיך חויף גוואחכֿט חוכ עט החט איר
בחכג גטחן חויף דיח סודות דיח דחרט זייכן גוועזן, החב
חיך גטיקט ﭏו דען יהודי חוכ זיין כחאן חיז (רבי יוסי בר
יהודה) חוכ החב חים ווידר אב גגעבן זיין ספֿר, חוכ חין
דיח סודות פֿון בﭏעם החב חיך חויך גיפֿוכן פֿון דיח (טאות
האﭏאכֿים) דחט בﭏק החט ﭏו חים גטיקט, חבר זייח זייכען
כיט אסודר גוועזן חויף חירן תיקון וויח עט זחﭏ זיין, חבר
וויח פֿיﭏ (איכי רפֿוחות) דיח דח זייכן אסודר גיוועזן דט דיח
רפֿוחות זייכן (איוסד איט חסידות חוכ תפֿﭏות ובקטות) ﭏוח
הט"י: חויב דוח ווע‍ﭏטט זחגן דט ער הט גיאחכֿט רפֿוחות
איט פסוקים פֿון דער תורה חדר איט (טאות וסודות) (חס
וטﭏום). כייחרט ער הט גזחגט סודות פֿון דער תורה, חוכ
פֿון דען סוד החט ער חרויט גﭏוגן דיח סודות פֿון דער
רפֿוחה דחט חיך זעﭏבֿי זחכֿין איין טחג החב כיט גזעהן דט
גﭏייכֿן, דח החב חיך גזחגט גﭏובט זיי הט"י דער רחאן דט
ער הט חכֿאה גגעבן ﭏו די אענטן איט דר (חכֿאה עﭏיוכה),
חוכ פֿון די זחכֿן פֿון בﭏעם החב חיך גיכואן חוכ החב גזעהן
דחט קייכר חיז כיט גיוועזן בעוﭏם חזו חיין חכֿם חין (חרטים
וכיטופֿים) חז ער חיז גוועזן, הב חיך גזחגט (בריך רחאכח)
דחט ער החט אבֿטﭏ גוועזן פֿון עוﭏם דיח חרטים חוכ
כיטופֿים דחט דיח ﭏייט זחﭏן כיט טועה זיין דרחן חוכ ח"ו
חב ﭏוח קערן פֿון דיח ירחה פֿון (הט"י ויתעﭏה טאו חאן):
כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ ר"פ חוכ רבי יﭏחק ור' חייח החבן בייח גחכֿט
תורה גﭏערכט חין פסוק (ﭏאכﭏח עﭏ טוטן עדות אכֿתם ﭏדוד)
חין דעם וויח זייח חזו זיﭏן, דח קחם חרחב חיין חדﭏיר חוכ
כעאט חיין רויז פֿון ﭏוויטן זייח חוכ גייט אוועק, זיי זחגן איר
וויﭏן חוכזר וועג גיין. זייח גייחן חיר וועגט, וויח עט ווחר
דחט אחרגכט רעכֿט. רבי חייח טוט זיין חויגן חויף חוכ
זעהט די טניערן פֿון (טרבֿיטח) ﭏויפֿן הין חוכ הער, טפרחך
ער וויח החב חיך וויח פֿיﭏ אחﭏ גפֿרעגט חויף דיח טטערן.
טפרחך רבי פנחס די חבֿרייח וויטן וואﭏ עט איט חירן טכֿﭏ
וואט דיח טסערן וויזן, דחט הקב"ה החט בטחפֿן חﭏע
טטערן חין היאﭏ גרוטי חוכ קﭏייכי, חוכ זייח חﭏי ﭏובן ﭏוח
הקב"ה וויח דער פסוק זחגט (אוכה אספר ﭏכוכֿבֿים). חוכ
חז חיר ﭏייט קואט טירה ﭏו זחגן, רופֿט זייח הקב"ה בייח
חירן כחאן וויח עט טטייט (ﭏכֿוﭏם בטם יקרח) דח ﭏויפֿן זייח
ﭏו

צו גיין מטבא צו זיין צו אירן הערן אויף דעם ווארט דאס ווי זיינן וויא דער פסוק זאגט (שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'), אין דעם ווערט שאג, וויא שטייען אויף און גיין אוועק, וויא זייא גיין, קומט איין גרוסער מזליר רינגלט אום מירן קמפ און שטעלט זיך מיבר זייא, שפראך רבי פנחס בוואמי איז מיוחדת איין (עת רצון) דאס מיוחדת ווערן געפֿכט דיא (שערי רחמים) צו די דמו ליגן קראנק אויף איין קראנקי בעט און איז איין לייט פֿון רפואה צו זיי, ווען גלייך זייא זיינן גבוכדן פֿון אלך דש זייא ליגן, דען דער מזליר איז איין סימן פֿון רחמים צו זייא, ער הייבט אן (ככתר יעיר קנו על גוזליו ירחף) עס איז קיין וומ איין (רחמן בעולם) ווי דער מזליר אויף זייני קינדר, און ווייל מיוחד איז (שעת רחמים) דאס דער מזליר קומט און הט אום גרינגלט אונז די שעה וויא דער פסוק זאגט (ה' בוקר תשמע קולי) דען (בוקר) צו מתרגם איז (שעת רחמים) צו דיא תפילות:

תאנא אין דעם טאג דאס דיא חברייא זיינן צו מכבד גקומן צו ר"ש און ער וואר משדר זייני רייד מס גיטמן צו ווערן פֿון דער וועלט, דא זיינן פֿאר אים גוועזן זיין זון (רבי אלעזר ורבי אבא) און אנדרי חברייא וואר דש הויז פֿול, ר"ש האט אויף גריכט זייני אויגן ער זעהט דאס הויז איז פֿול, דא וויינט רבי שמעון און זאגט איין אנדר מאל אז איך בין קראנק גיוועזן און (ר"פ בן יאיר) וואר פֿאר איר. און מייער איך האב איר אויז גקליבן איין מרט אין ג"ע, האבן זייא איינר גיווארט, און אז איך בין ווידר גקומן דא האט אום גרינגלט איין פֿייער פֿאר איר און וואר אייביג ניט אב גשיידן און קיין מענש איז ניט אריין גנאנגן נייארט ברשות, און הייכט זעה איך דאס פֿייער איז אב גיטאן גיווארן און דאס הויז איז פֿול, וויא זייא אזו זיצן הייבט אויף ר"ש זיין אויגן און זעהט וואס ער האט געזעהן דאס אז ניט דארף וויטן, און פֿייער האט ארום גרינגלט דאס הויז, גייען אלי ארויס, וואר נאר דריען גבליבן זיין זון אלעזר און רבי אבא און דיא אנדרי חברייא ווארן דרויסן זיצן. שפראך ר"ש צו זיין זון ר' אלעזר, גייא ארויס און זעה אויב רבי יצחק איז דא דאס איך האב ערב פֿאר אים גוועזן ווי אובן שטייט (בפ' ויקך דש מעשה) זאג אים דאס ער זאל משדר זייני דבֿרים זיין און זאל זיך זעצן בייא איר, וואל זיין חלק, שטייט אויף ר"ש און זעצט זיך און לאכט, און שפראך וואו זיינען דיא חברייא, שטייט אויף רבי אלעזר און האט זייא מאכן אריין גיין, זייא זעצן זיך פֿאר אים, ר"ש האט אויף גריכט זייני הענד און וואר מתפלל און וואר זיך משמח, ער שפראך דיא זעלביגי חברייא דיא דא זיינן גוועזן מיט מיר אין יענר (אידרא) די זאלן אלי דא זיין, זייא גייען אלי ארויס און וואר נאר איבר גבליבן זיין זון (רבי אלעזר ור' אבא ור' יהודה ור' יוסי בר יעקב ור' חייא), אין דעם קומט אריין צו גיין ר' יצחק. שפראך ר"ש וויא גמר וואול איז דיין חלק, וויא פֿיל שמחה ווערט דיר גמערט ווערן דעם טאג, זעצט זיך רבי אבא הינטר זיין מקטין און רבי אלעזר פֿאר אים, שפראך ר"ש מיוחד איז איין (שעת רצון) דא, וויל איך אריין גיין צו עוה"ב אן חרפה, און דיא הייליגי רייד דיא דא נאך ניט זיינען מגולה גווארן ביז מיוחד, דא בגער איך מגלה צו זיין פֿאר דער שכינה, דאס זייא זאלן ניט זאגן דאס איך בין אב גטאן גווארן פֿון דעם עולם בחסרון, און ביז אצהער זייען אלי פֿאר בארגן גוועזן מיי

איין מאל, אבר מיוחד וויל איך מגלה זיין מיט די סודות אריין צו גיין צעוה"ב. און אזו בין איך משדר צו מייך, רבי אבא זאל אנט אויף שרייבן וואס איך ווער מגלה זיין, ורבי אלעזר מיין זון זאל זיך מיאן דרינן, און דיא אנדרי חברייא זאלן (מרחש) זיין (בלבם). שטונד אויף ר' אבא פֿון הינטר זיין מקטין און רבי אלעזר זיין זון האט זיך געזעצט, שפראך ער צו אים שטייא מיין קינד, אויף דעם מרט קער איין אנדרר צו זיצן. איז רבי אלעזר אויף גשטאנדן, וואר זיך ר"ש אום ווינדן און זעצט זיך: (פתח) ער הייבט אן (לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה) לא המתים יהללויה עס איז בוואמת ווייל הש"י איז איין (חי) און ער איז צווישן דיא חיים און ניט מיט דיא דא הייסן מתים, און דער סוף פסוק זאגט (ולא כל יורדי דומה), די רשעים זייא זיינן אין דיא האנד פֿון (דומה) אין גיהנם, אבר די צדיקים הייסן (חיים) אז הש"י בגערט אן אירן כבוד, זאגט רבי שמעון וויא גמר איז פֿאר ענדרט דיא שעה אז אין דער ערשטר (אידרא פ' נשא), דען דארטן איז אראב גקומן הש"י מיט זיין מרכבה זיינן אן גבריית גוועזן, און מיוחד איז הש"י גקומן מיט דיא צדיקים אין ג"ע דאס דארטן ניט איז גיוועזן, און הש"י בגערט (בכבוד צדיקים) מער וויא אן זיין כבוד וויא איר גפֿינן בייא (ירבעם) דאס ער האט מקטר גוועזן און גדינט צוא דער ע"ז און הש"י האט אים ניטט גיטאן, און אז ער האט גשטרעקט זיין האנד קיגן דעם נביא, דא וואר זיין האנד פֿאר דארט וויא דר פסוק זאגט (ותיבש ידו), און אויף דען דאס ער האט גדינט ע"ז שטייט ניט, נייארט ווייל ער הט גשטרעקט זיין האנד אויף (עדו הנביא), און מיוחד בגערט הש"י אירן כבוד פֿון דא צדיקים און אלי קומן מיוחד מיט אים. ער שפראך, דא איז (רבי המנונא סבא) און ארום אים זיינן זיבציג צדיקים אויס גקריצט און מנטפֿלעקט מיט קרוינן מיטליכר בזונדר מיט דעם גרושן ליכט (מזהר זיו יקרו) פֿון הש"י, ער איז פֿאר בארגן פֿון אלי, ער איז גקומן צוא דער שמחה פֿון וועגן דיא סודות וויא איך ווער מיוחד מגלה זיין, וויא ער אזו זיצט שפראך ער, דא קומט (רבי פנחס בן יאיר) גרייט אים איין מרט, די חברייא ווארן דר שראקן דיא דארטן זיינן גוועזן, זייא זיינן אויף גשטאנען און האבן זיך גזעצט נידר אראב אין דר הויז און ר"א און ר' אבא זיינן פֿאר ר"ש, שפראך ר"ש דמו איר זיינן גוועזן אין יענר (אידרא בפ' נשא) זיינן דערנטס אמל גוועזן אלי חברייא, האבן מיטליכר גזאגט דיא סודות און איך מיט זייא, און הייכט וויל איך אליין זאגן און איר אלי הערט צו מייני רייד און די (עליונים ותחתונים), וואול צו איין חלק דען הייכטיגן טאג: פתח הייב אן ר"ש און זאגט אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ אז אייני טאג דש איך בין גקניפט גווארן בעוה"ז דא בין מיך מקושר גוועזן אן הקב"ה מיט איין בונד, דרום אויך מיוחד (ועלי תשוקתו) איז זיין גלוסטיקייט אויף איר, דאס הער און דיא (חבורתא הקדושה) דא קומן צוא הערן אן דער שמחה פֿון דיא (חברים סתימין) און דער שבח פֿון הש"י דער איז פֿאר בארגן און פֿאר הוילן (אצין כל חי). ווייטר איז ער מפֿורש דיא (מצוות און שבח) פֿון הש"י, דער נאך שפראך ער, דיא רייד וואס איך האב מגלה גיוועזן דיא זיינן ניט גיגעבן גווארן נייארט צו דיא (קדושים עליונים) דיא דא (יוצא ונכנס) זיין

זיין (במעשה מרכבה וסודות עליונים), אונ וויסן דיא רייד פון השי"ת אונ קערן ניט אב דער פון רעכטס אונ לינקס ווי דער פסוק זאגט (כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם), וואס צו דעם מענש דער דא זוכה איז צו וויסן די וועג דיא קערן ניט אב אונ זיינן זיך דרינן ניט טועה, אבער דער דא איז ניט דרינן (יוצא ונכנס) איז אים בעסר אז ער ווער ניט בשאפן געווארן. דען עס איז גלוי וידוע פאר השי"ת דאס דיא רייד לייכטן אין הארצן מיט דעם (שלימות) אונ גאנצי (אהבה ויראה) פון השי"ת, אונ מיינע קינדר דיא זיינען דא ווייס איך אז זייא דאס זיינן (נכנס ויוצא) דיא רייד אונ ניט אין אלי, אונ איצונד זיינן זייא ווארן דער לייכט בשלימות וויא עס געהער צו זיין, וואס צו איין חלק מיט זייא בעוה"ב, ער שפראך (כל אלו הדברים), עס איז גלוי וידוע פאר הקב"ה, דאס איך דאס האב ניט געטאן פון איין כבוד וועגן אדר פון כבוד פון מיין פאטר וועגן, אלא פון וועגן דס איך זאל ניט אריין גיין בחרפה פר זיין היכל, אונ האב געזעהן דז הקב"ה אונ אלי צדיקים דיא דא זיינן געפונן זיינן אלי מסכים מיט מיר, דען איך זעה דאס אלי זיינן זיך משמח מיט מיינר שמחה וויא מיין חתונה דאס איך האב איצונד, אונ אלי זיינן אן גבריים צו עוה"ב אויף מיינר שמחה, וואס צו איין חלק: ר' אבא זאגט אז דאס הייליגי ליכט ר"ש האט דיא רייד אויס גלאזן הייבט ער אויף דיא הענד אונ וויינט אונ האט אויך גלאכט, ער האט וועלן איין זאך מגלה זיין אונ זאגט, אויף דר זאך האב איך מיך מצער געוועזן (כל ימי), אונ איצונד ווייל מען מיר קיין רשות געבן דאס איך זאל עס מגלה זיין, ער וואר זיך שטארקן אונ האט זיך געזעצט אונ רירט מיט דיא לעפצן אונ האט זיך גבוקט דרייא מאל, אונ קיין מענש האט ניט געקאנט זעהן אן זיין ארט (מכ"ש) ניט אן אים, אונ שפראך, מויל מויל דוא האסט זוכה געוועזן צו דעם אלים, דיין קוואל איז ניט גיטריקנט געווארן, דיין קוואל גייט אויף אונ הערט ניט אויף, אויף דיר איז געזאגט דר פסוק (ונהר יוצא מעדן) אונ שטייט (וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו) איצונד בין איך אוך מעיד אויף מיר דאס (כל ימי) אז איך בין געוועזן גשטאנן בעולם, האב איך זוסט געהאט צו זעהן דעם טאג, אונ איז ניט אויף געגאנגן (ברצונו), דען מיט איין קרוין איז ווארן געקריינט דער דאזיגר טאג, אונ איצונד בגער איך מגלה צו זיין דברים פאר הקב"ה, דען אלי זיינן ווארן געקריינט אויף מיין קאפף, אונ דער טאג ווערט ניט ווערן אויס געשטוסן אריין צו גיין אויף זיין ארט מיט אנדרי טעג, דען איטליכס טאג שטייט אין מיין רשות, אונ איצונד הייב איך אן מגלה צו זיין דיא רייד כדי דאס איך זאל ניט אריין גיין (בחרפה לעוה"ב): זאגט ר"ש, (כל הימים) האב איך (מסתכל) געוועזן אין דעם פסוק בַּה' תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ אונ איצונד איז מקוים געווארן אן מיר דער פסוק, בוודאי דאס מיין נפש טוט לובן צו השי"ת, אן אים איז זיא בגריפן, אן אים טוט זי פלאמן, אן אים איז זי בהעפט אונ איז (משתדל), אונ מיט דעם השתדלות דס זיא איז (עסוק) פון אים ווערט זיא אויף גיין אויף איר ארט. (ישמעו ענוים וישמחו) אן די דאזיגי צדיקים אונ (זכאין) דיא דא זיינן גקומן מיט הקב"ה די אלי הערן אונ זיינן זיך משמח, איצונד איז דאך די (ישיבה הקדושה), אונ דרום אויך (גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו), ער זאגט גרויסי סודות אונ זאגט, אלי די רייד האב איך אויף געהובן ביז אן דעם היינטיגן טאג דער מיט צו געקריינט ווערן צו עוה"ב. אונ זאגט ווייטר סודות (כי שם צוה ה' את הברכה חיים), זאגט רבי אבא, דאס הייליגי ליכט ר"ש האט ניט אויס געלאזן דס ווארט (חיים) דא זיינן זייני רייד געשטילט געווארן אונ איך האב זיי געשריבן, איך האב געמיינט מער צו שרייבן, האב איך ווייטר נישט מער געהערט אז ביז אן דעם ווארט חיים, איך האב ניט אויף גריכט מיין קאפ דען דאס ליכט איז זייער גרויס געוועזן. איך האב ניט געקאנט (מסתכל) זיין אריין צו זעהן, אין דעם בין איך דער שראקן געווארן אונ דר ציטרט, אונ האב געהערט איין קול דאס דא האט געזאגט (אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך), אונ האב ווידר געהערט צו איין אנדר קול האט געזאגט חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד דען גאנצן טאג וואר ניט (פוסק) דס פייאר אונ וואר ניט אויף הערן פון דעם הויז, אונ עס האט קיינר ניט קענן צו אים קומן מחמת דאס גרויסי ליכט אונ פייאר דאס אום אים וואר דעם גאנצן טאג, בין איך געפאלן אויף דער ערד אונ האב געשריאן, דר נאך אז דאס פייער איז אוועק געגאנגן, האב איך געזעהן דאס (בוצינא קדישא) דאס הייליגי ליכט ר"ש (קודש קדשים) דאס ער איז געוועזן אב געשטאן פון דער וועלט, ער איז געלעגן אום געוואונדן (על ימינו) אונ זיין פנים האט געלייכט, שטונד אויף ר"א זיין זון אונ נעמט זייני הענד אונ קושט זייא אלי, איך האב געקושט דיא ערד פון אונטר זייני פיס, זייא הייבן אן דיא חברייא צו וויינן אונ האבן ניט געקענט ריידן, זייא הייבן אן מיט געוויין די חברייא אונ רבי אלעזר זיין זון פאלט דרייא מאל אונ קענט ניט עפנן זיין מויל, דער נאך הייב ער אן (אבא אבא) איצונד פר זאגן די חיות, אונ דיא פויגלן טוען שוועבן אונ ווערן איין געטאן (בים הגדול) אונ דיא חברייא טרינקן (דם). דא שטייט אויף רבי חייא זאגט, ביז איצונד האט דיא הייליגע ליכט אויף אונז משתדל געוועזן, אונ איצונד איז קיין אנדרי צייט אז נאר מיט אים משתדל צו זיין אין זיין כבוד, זיינן אויף געשטאנן ר"א ור' אבא, עס וואר איין גרויסי (ערבוביא אונ עירעור) בייא דיא חברייא, אונ דאס גאנצע הויז וואר דרינן גרויס געשמאק, זייא ברענגן אים אויף אין דער מִטָּה אונ קיינר האט ניט אן אים (משמש געוועזן) נייארט (ר"א ור' אבא), עס וואר איין (וויכוח) צווישן דיא ערטר מרום, דאס איטליכר האט וועלן האבן אז ער זאל בייא זייא בגראבן ווערן, אונ דיא (מטה) איז ארויס געגאנגן אין לופטן. אונ איין פייאר וואר פלאמן פר אים אונ האבן געהערט איין קול גייט אונ זאגט, קומט אונ זאמלט אייך איין צו דער (מערה). גייט אויס איין קול דאס איז דער מאן דער דא האט מאכן שטורמן דיא (ארץ) אונ האט מאכן ציטרן דיא (ממלכות. כמה שרים) אין הימל די דא ווערן היינט געשטילט דעם טאג פון וועגן דעם (רבי שמעון בן יוחאי) דאס זיי הער טוט זיך מיט אים בריאן אלי טאג, וואס צו זיין חלק אובן אונ אונטן כמה (אוצרות עליונים) די אים זיינן פר בארגן אונ געהיט, אויף אים איז געזאגט געווארן וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגוֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין׃

ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן וגו'

דער פסוק זאגט ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה בטעם דאס הקב"ה האט געוואלט געבן דיא תורה צו ישראל, איז ער געקומען צו (בני עשו) זייא זאלן דיא תורה מקבל זיין, האבן זייא ניט געוואלט וויא דר פסוק זאגט (ה' מסיני בא וזרח משעיר למו), איז ער געגאנגען צוא דיא (בני ישמעאל) האבן זייא אויך ניט געוואלט, דרום שטייט (הופיע מהר פארן) דאס איז ישמעאל, אז זייא ניט האבן געוואלט האט ער אזוי געוויזן צו ישראל, נאך אילוכד איז צוא פרעגן צו וועלכן נביא פון זייא איז ער געגאנגען, אויב דוא ווערסט זאגן ער האט זיך מגלה געווען צו זייא אפנטליך, דש געפינן מיר ניט נייארט צו ישראל אונ דורך משה, אונ עס קען צו שטיין (ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן) דען ווער טייטש ער איז געקומען צו שעיר אונ צו פארן. אז ר"ט איז געקומען האט ער געפרעגט, שפראך ער דיא משנה איז דרויף אזוי געזאגט געווארן, (ה' מסיני בא) פון סיני איז ער מנטפלעקט געווארן אויף זיי. (וזרח משעיר) פון דש דיא [בני שעיר] האבן געזאגט דאס זיי ניט וועלן דיא תורה מקבל זיין, פון דען האט הקב"ה דער לייכט אונ אויף געוויזן אויף ישראל דאס היילגי לייכט אונ (אהבה יתירה) צו זייא געמערט, אזוי אויך (מהר פארן), דרום שטייט (מהר שעיר, מהר פארן), אונ דוא האשט געפרעגט דורך וועלכן נביא האט זיך הקב"ה מנטפלעקט צוא זייא, דאס איז איין גרושה הייאליכקייט. (בטעם מתן תורה) דא האט דער (מלך עליון הסתום והנעלם) וועלן מבטל זיין דיא טומאה אפ צו שאן פון דער קדושה דאס ישראל בהעפט זיינן, דא איז ער געקומען (צד יד שמאל) דא איז יצחק בגריפן דרמן דאס פון אים איז געקומען (עשו), דא האט הקב"ה געזעהן דש אן קען מבורר צו זיין די בייזי (דם) (אלא זרוע שמאל) דש דאס שלעכטי (דם) זאל ארוס קומן, זונשט מעכט דש שלעכטי בלוט זיך געשטארקט אן דיא לינקי האנט אונ מעכט ווייטר פוגם זיין, דא האט ער גירופן צו (סמ"א) דען שר פון (עשו) ער קאם פאר אים שפראך ער צו אים, ווילשטו איין תורה מקבל זיין, דא שפראך (סמאל) וואס שטייט דען דרינן, דא הט הקב"ה ניט וועלן הערן זאגן דיא (תחלת עשרת הדברות) נייארט וואס ער האט בדארפט אונ זאגט, עס שטייט דרינן (לא תרצח), ער ענטפערט אונ הייבט אן צו ביטן אונ שפראך, (רבון עולמים) ווען דוא ווילשט איר דיא תורה געבן דא ווערט איין משנה פאר בייא גיין אונ ווערט אונ אלץ בטל ווערן, דען איין משנה איז אויף מלחמה אונ אויף הריגה, אונ איך בין מושל איבר דען שטערן דש דא הייסט (מאדים) דער נאך מוז אלץ בטל ווערן פון עולם, ער גדענקט זיך ער וויל ישראל איין (רכילות וקטרוג) אן הענגן אונ שפראך, (רבון עולמים) איז דיר מנדרשט ניט, עס זיינן יוא דיא פאלק (בני יעקב) צו זייא איז דיא תורה ראוי, ער גידענקט זיך מכח דאס דיא ישראל ווערן דיא תורה מקבל זיין דא ווערן זייא קיין קיום ניט קענן האבן אונ ווערט זייא מעביר זיין פון דער וועלט אונ ווערן קיין שליטה קענן האבן בעולם, שפראך הקב"ה איך גיהער זיא געבן פאר דיר, דען דוא ביסט איין בכור דא איז ראוי צו דיר די תורה, ענטפערט (סמ"א) עס איז דאך שוין צו אים דיא בכורה איך האב אים זיא דאך פאר קויפט אונ מודה געוועזן צו יעקב אויף אלים, שפראך הקב"ה נא ווילשט דוא ניט ווילשט מקבל זיין, ווילשט אן דער תורה קיין חלק האבן, שייד דיך גאר דער פון אב אונ זייא דיך מעביר דער פון (לגמרי), שפראך ער עס איז גוט, שפראך הקב"ה צו אים ווייל עס אזוי איז גיב איר איין עצה וויא איך זאל שאן דאס דיא (בני יעקב) זאלן זייא מקבל זיין וויא דוא זאגסט, שפראך ער. (רבון עולמים) אן מוז זייא (משחד) זיין, נעם דאס לייכט פון דיא (חיל) פון הימל אונ גיב זייא דא ווערן זייא דיא תורה מקבל זיין, אונ איין לייכט זאל זיין דאס ערשטי, דר (סמ"א) נעמט אונ ציט פון זיך אפ זיין לייכט, כלומר דיא קדושה וואס אויף אים מכסה געוועזן אונ גיבט עס צו הקב"ה ער זאל געבן צוא ישראל. דרום שטייט דא (וזרח משעיר למו) ער האט מאכן שיינן צו ישראל דש לייכט פון (שעיר) דאס איז (סמ"א) דר (שר פון אדום) וויא דער פסוק זאגט (ונשא השעיר עליו), אז הקב"ה האט דא מעביר געוועזן דאס (דם הרע) וואס דא איין מחיצה הט געמאכט אן דר (זרוע שמאל), דא איז זרוע דער שמאל רעכט קלאר אונ לויטר געווארן בקדושה דש קיין (צד הטומאה) האט קיין מחיצה שוין דרמן גיהאט דאס ער האט זיך דער פון אפ גישאן, דען קאם הקב"ה צו דער (יד ימין) דא האט ער אויך געזעהן דאס איז אין דער (יד ימין) (דם הרע) דיא מוז מען אויך רייניגן דאס שלעכטע בלוט דער פון דאס דא האט איין מחיצה (מכח אברהם) דער דא איז געוועזן דער (יד ימין) איז געקומען פון אים ישמעאל, דא רופט הקב"ה זיין (שר רה"ב) אונ שפראך צו אים, ווילשטו איין תורה מקבל זיין, שפראך ער וואס שטייט דרינן, דא האט אויך הקב"ה דיא (התחלת עשרת הדברות) איבר הופט אונ שפראך וואס ער בדארפט הט, עס שטייט דרינן (לא תנאף). שפראך ער ווי ווי צו איר, הקב"ה, ווי אן וויל מאכן איר ירשנן דיא בייזה ירושה דען מעכט אונ אב גישאן פון איר ווערן איין משנה, דען איך האב גינומן דיא ברכות פון פיט דאס עס שטייט בייא זייא (פרו ורבו) אונ שטייט (והוא יהיה פרא אדם) ער הייב אן צו בעטן פאר הקב"ה אונ זאגט, (רבון עולמים) עס זיינן צוויי קינדר אויס געגאנגן פון אברהם, זיינן דא דיא בני יצחק גיב צו זיי דיא תורה זיא איז צו זייא ראוי, שפראך הקב"ה איך קאן ניט זייא געבן דען דוא ביסט דער בכור איז צו דיר ראוי, ער הייב אויך אן צו בעטן פר הקב"ה אונ זאגט (רבון עולמים) איין בכורה זאל זיין צו זייא, אונ דאס לייכט דאס איך האב מכח איין בכורה פון אברהם גירשנט דאס זאל אויך זיין צו זייא, אזוי האט ער אויך גישאן וויא דר פסוק זאגט (הופיע מהר פארן), (אמי שכא) וואורום שטייט בייא (סמ"א וזרח) אונ בייא (רה"ב) שטייט (הופיע), אלא פון (סמאל) האט הקב"ה אויס גצוגן זיין לייכט דאס ער הט גיהאט די ברכה (על חרבך תחיה) ממית צו זיין מיט דען שווערד האט ער געגעבן גאר צו ישראל דאס זייא זאלן קענן דן זיין (במשפט דיני נפשות) ווער עס שולדיג ווערט וויא עס געהער צו זיין, דרום זאגט משה (ואשר חרב גאותך) דער שווערד דש דו ביסט (דן דיני נפשות) איז ניט דיין געוועזן דער פיר, אבר בייא ישמעאל שטייט נור (הופיע) ער הט ווייניג פון זיין ברכה מאכן שיינן צו ישראל, דען דיא לייכט וואס ער הט גנומן פון

(רה"ב) איז נאר געווען פון וועגן (פריה ורביה) און ניט פון זנות דרום שטייט (הופיע מהר פארן), און אז הקב"ה האט געוואלט דיא מתנות צו ישראל פון דיא הויכי (טריט וואוכים) און האט גערופן דיא (רבבות קודש) דיא דא זיינן מלאכים איבר אנדרי אומות, האבן זייא אויך אזוי געענטפֿרט דאס מען זאל געבן צוא ישראל. און האבן אלי מתנות געגעבן צוא ישראל דאס זייא זאלן דיא תורה מקבל זיין, עס איז איין משל צוא איין רופא דער דא האט געהאט איין כלי איז פול געווען מיט אייטל (סם חיים) ווער דר פון עסט דר לעבט אייביג. ער האט דש אויך געהובן פֿר זיין זון אים דאס צו געבן. דער רופא איז איין חכם ער ווייסט וואל דאס ער האט אין זיין הויז בייזי קנעכט גידענקט ער זיך, ווען זייא ווערן וויסן דש איך האב איין גרויסן אוצר און (מתנה גדולה) וויל געבן מיין קינד ווערט עס זיי פֿר דריסן און בנאנג טאן ווערן זייא אים ווען אמית זיין וואס טוט ער, ער נעמט ווייניג (סם המות) און טוט עס אויבן אויף דעם כלי און רופט זייני קנעכט און שפראך צו זיי, איר זייט מייני נאמנים ווילט איר האבן דש דאזיגי (סם), זייא זאגן איר ווען פאר זעהן וואס עס איז, זיא נעמן דש צו פֿר זכן, אזוי זיי האבן דר שמעקט זייא טיר געשטארבן, דא גדענקן זייא זיך אין אירן הארצן, ווען ער מעכט דאס געבן זיין זון מעכט ער דורך דעם שטארבן וואלטן איר אלץ ירשנן פון אונזרן הערן, זייא שפרעכן צו אירן הערן דש (סם) איז ניט ראוי נייארט צו דייכם זון, און אויב ער מעכט ניט וועלן נעמן נעם אונזר שכירות וואס דוא ביסט אונז שולדיג פֿר אונזרן דינסט און גיב אים צו זין איין שוחד דש ער זאל מקבל זיין דען (סם). אזו אויך איז דר (רופא חכם הקב"ה) ער האט וואל געוואוסט ווען ער וועלט פֿאר געבן די תורה צו ישראל אזי ער האט (אודיע) געווען צו זייא, דא העטן ישראל קיין מנוחה געהאט פֿר זיי און העטן זייא רודף געווען אלי טאג פון דעסט וועגן, דרום האט ער האט געטאן און איז פֿאר צו זייא (אחויר) געווען און האט געמאכט אז זייא נאך האבן גיגעבן צו ישראל (מתנות און אוצרות) דאס זיי זאלן די תורה מקבל זיין, און אלי מתנות האט משה אובן אנטפאנגן צו געבן דיא ישראל אז דר פסוק זאגט (עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם) אזו האבן ישראל געירשנט דיא תורה אן קריג און אן קיטרוג (ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים):

קום און זעה דיא מתנות זיינן געווען דיא צירונג פון ישראל, און דרום (בשעת מתן תורה) האבן זיי געהאט (חירות), דז קיין מלאך המות האט אן זייא שולט געווען און קיין (לד הטומאה כלל). און (לא די) אז זייא האבן דיא תורה מקבל געווען אן (ערעור און קיטרוג), האבן זייא נאך מקבל געווען מתנות און אוצרות פון אלי, און אז זייא האבן חוטא געווען בעגל שטייט (ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב) איז גאר ניטש בייא זייא איבר געבליבן פון דיא (מתנות באדם), נייארט דער (שבי) דאס שטייט עלית למרום שבית שבי אז זיי דר נאך האבן מער געזינדיגט דא שטייט וישמע הכנעני נלחם בישראל וישב ממנו שבי, (ואף על פי כן) ווען ישראל טוען תשובה דא בקומן זייא ווידר אלי מתנות און ווערן ווידר בדעקט און גרייניגט דר מיט, און (לעתיד לבא) דא ווערן זיי אלץ ווידר זוכה זיין צו בקומן ווי (בשעת מתן תורה) וויא

דער פסוק זאגט (ושב ה' אלהיך את שבותך וגו') שפרך ר' יוסי, בשעה דש הקב"ה איז געקומן פון (שעיר) און זיי האבן ניט וועלן די תורה מקבל זיין, האט דיא ערד געציטר און געשרעקט און האט וועלן (חוזר לתוהו ובוהו) זיין, דיא אזו האט הקב"ה איין (תנאי אתנה) געווען (בשעת בריאת עולם), ווען ישראל ניט ווערן מקבל זיין דיא תורה זאל וויד דר עולם חרב ווערן, און אז דיא ערד האט געזעהן דאס הקב"ה האט מחזיר געווען די תורה צו אלי אומות און האב ניט וועלן מקבל זיין, האט זיא געמיינט דש ישראל ווערן אוי ניט וועלן מקבל זיין וויא אלי אומות, דרום (ארץ יראה) אבער אז ישראל האבן געזאגט (נעשה ונשמע), (איר) איז זיא געשטילט געווארן, דרום שטייט משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה צום ערשטן האט זיא זיך געפארכטן דאס זייא אוי ווערן ניט מקבל זיין אזו זיא חרוב ווערן, אבער אז זייא האב יא מקבל געווען (שקטה) איז זי געשטילט געווארן (ע"כ):

וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך (בזוהר ויקרא) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. שרייבט דער זוהר דעם סוד פון שופר וויא מען גיהער אלי זאכן העלפט אלוון זיין דאס מען זאל דר מיט קענן דער וועקן אובן, (וכמה) איז דאס חלק פון די צדיקים דאס זייא ווייסן אלוון צו זיין דיא כוונות און אירן ווילן פֿר אירן הערן, און ווייסן מתקן דען עולם צו זיין אן (ראש השנה) מיט דען שופר, און דרום שטייט אשרי העם יודעי תרועה זיי מדייק (יודעי) וואָרום שטייט ניט (תוקעי תרועה), נאר עס איז ניט געלעגן אן בלאזן, נייארט אן כוונה. אן (ראש השנה) גיהער אן צו זעהן אזו איינם דר איז איין אומן אין אלץ דער דא ווייסט דיא וועגן פון דעם (מלך הקדוש). דר דא ווייסט (בכבוד המלך) דש ער זאל רעכט קענן מתפלל זיין, און אן נאך בהייטן דעם (קול שופר) אין אלי ווענטן בכוונה מיט הכנעה מיט רצון מיט תאוות כדי דש ער זאל קענן אפ טאן דעם (מדת הדין) פון עולם, ווי צו דיא זייט דש איר (שליח צבור) איז ניט רעכט געפונן וויא עס גיהער צו זיין, דען ווען קיין רעכטר (שליח צבור) איז. דא ווערן פון זיינט וועגן גידאכט די חטאים פון דען עולם טוט ער דר וועקן וויא דר פסוק זאגט אם הכהן המשיח יחטא דער כהן איז געווען דר שליח פון כל ישראל און ווען ער זינדיגט דאס איז לאשמת העם איר שולד און חטאים פון זייא ווערן דער וועקט דורך אים דאס דער דין רואט אויף זיי פון זיינט וועגן. און ווען דר (שליח צבור) איז יא וויא עס גיהער צו זיין וואל צו די, דאס פון זיינט וועגן ווערן אלי דיניס אב געטאן פון זייא, (אבל שכן) איין כהן דאס ער זאל רעכט געפונן זיין, דען דורך אים ווערן געבענטש דיא (עליונים ותחתונים): זאגט רבי אלעזר, און פון דעסט וועגן, מיטזיכר (כהן לוי) מייער זייא זיינן געקומן צו מירה עבודה צו טאן, האט מן זייא צום ערשטן בודק געווען אויב זי רעכט אלי זאכן ווייסן און (בקי) זיינן אין דיניס וואס אויף זייא אויפֿלן איז. (ואם לאו) האבן זייא ניט דארפן צו טאן אירי דינסט, אזו אויך בייא (סנהדרין) די דא האבן (דן) געווען דיניס ווען זייא זיינן געפונן געווארן וויא עס זאל זיין, האט מען אויך זייא געגעבן דיא (חומרא) פון מקדש.

וואס

(ואמ זאו) איז ער ניט דר לוא גקוואן אונ דער פסוק זאגט וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך זאגט ער דער נאך ווארום האט אהרן זוכה גוועזן צו (אורים ותומים) אונ צו טאן דיא עבודה דרום אשר ניסיתו במסה ווייל ער איז גפרובט גיווארן האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו וגו' אונ אז ער איז וואל גיפונן גיווארן אין דיא אדרגות דען שטייט ווייטר יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל. ישימו קטורה באפך וגו' דר קאן וואל שטילן דעם צארן אונ דעם אדת הדין אונ שלום אמכן אין דיא וועלט וכליל על מזבחך דאס דער אדת הדין ווערט (אוועק) מיט רחמים אונ ווערט אבוטל, דא ווערן ברכות גפונן אין אלי עולמות, דרום שטייט ווייטר ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה:

וימת שם משה (בזוהר תרומה ע' ע"ח) זאגט ר"ש, משה איז ניט גשטארבן, אויב דו ווילשט פרעגן עס שטייט דאך (וימת שם משה). עס איז אזו בייא אלי צדיקים דאס ווארט מיתה איז נאר גזאגט קיגן אונז אז זייא זיינן אסולק פון אונז אוועק, דען ווער דא איז בשלימות דאס דיא (אמונה הקדושה) הענגט אן אים איז ניט בייא אים קיין מיתה ווי דער פסוק זאגט (ויקרא את שמו ישראל) דו ווארט ישראל איז דאס שלימות פון אלים ווי דר פסוק זאגט ואתה אל תירא יעקב ואל תחת ישראל וגו' זאגט ר' יהודה פון דעם לערנט מן, עס שטייט כי אתך אני דא אזו ער לעבן, וואו זיין חלק דו זיין הער זאגט צו אים איך בין מיט דיר אונ שטייט ניט (כי אתה) דו ביסט מיט מיר, נייארט איך בין מיט דיר זיין הער קומט צו אים וואונן, זאגט ר"ש, ר' יהודה הט רעכט גזאגט, עס שטייט וישב יעקב וישקט ושאנן ואין מחריד (ושב יעקב) ער ווערט ווערט ווידר גקערט ווערן אובן צו דעם ארט וואו ער איז גנומן גווארן דו איז זיין חלק פון הקב"ה זעלברט וישקט בעו"הז, ושאנן לעוה"ב ואין מחריד ער ווערט ניט דער טרעקן פר דעם מלאך המות, איז משמע עס איז אלט גוועזן בייא אים. זאגט רבי יצחק מען האט דאך אויך גזאגט (בגמרא) מיט דעם פסוק דאס ער איז ניט גשטארבן ווייל עס שטייט ואת זרעך מארץ שבים דאס זיין זרע איז (בחיים), אזו איז ער נאך (בחיים). וחיים ושלום עלינו ועל כל ישראל אמן:

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם.